

Riusu cocabera: mai ëjaguë
Jesucristo ba'iyete
toyani jo'case'e'ë

Siona New Testament

Contents

Riusu Cocareba San Mateo Toyani Jo'case'e	1
Riusu cocareba San Marcos Toyani jo'case'e	67
Riusu cocareba San Lucas Toyani jo'case'e	108
Riusu cocareba San Juan Toyani jo'case'e	182
Riusu ta'yejeiye yo'o conjën ba'isi'cua, Bacua yo'ojën ba'ise'e	234
San Pablobi Romano Bainni utire toyani saobi	305
San Pablobi Corinto Bainni utire toyaguë, ru'ru ba'i cocare Toyani saobi	336
San Pablobi Corinto Bainni utire toyaguë, samu ba'i cocare Toyani saobi	367
San Pablobi Galacia Bainni utire toyani saobi	387
San Pablobi Efeso Bainni utire toyani saobi	401
San Pablobi Filipos Bainni utire toyani saobi	413
San Pablobi Colosas Bainni utire toyani saobi	421
San Pablobi Tesalonica Bainni utire toyaguë, ru'ru ba'i cocare Toyani saobi	430
San Pablobi Tesalonica Bainni utire toyaguë, samu ba'i cocare Toyani saobi	436
San Pablobi Timoteoni Ru'ru ba'i cocare toyani saobi	440
San Pablobi Timoteoni Samu ba'i cocare toyani saobi	448
San Pablobi Titoni Utire toyani saobi	454
San Pablobi Filemonni Utire toyani saobi	458
Hebreo Bainni toyani jo'casi coca	460
Santiagobi Utire toyani saobi	484
San Pedrobi Ru'ru ba'i cocare toyani jo'cabi	492
San Pedrobi Samu ba'i cocare toyani jo'cabi	502
San Juanbi Ru'ru ba'i cocare toyani saobi	508
San Juanbi Samu ba'i cocare toyani saobi	515
San Juanbi Samute ba'i cocare toyani saobi	516
San Judasbi Utire toyani saobi	517
San Juan Guënamë toya ëñaguë ba'ise'e	520

Riusu cocabera: mai ëjaguë Jesucristo ba'iyete toyani jo'case'e'ë

New Testament in Siona (CO:snn:Siona)

Language: Siona

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

66403d1c-e930-580a-8d04-39823254d236

ISBN: 978-1-5313-0587-1

Riusu Cocareba

SAN MATEO

Toyani Jo'case'e

Los antepasados de Jesucristo

1 Yureca, Jesucristo ira bain ba'isi'cuare toyani jo'case'e ba'iji. Baguë ira bain ru'ruña ba'isi'cua yua David, Abraham, ja'ancua bateña.

² Abraham yua Isaac pë'caguë baquëña. Isaac yua Jacob pë'caguë baquëña. Jacob yua Judá, Judá yo'jecua, bacua pë'caguë baquëña.

³ Judá yua Tamarni huejani, Fares, Zara, bacua pë'caguë baquëña. Fares yua Esrom pë'caguë baquëña. Esrom yua Aram pë'caguë baquëña. ⁴ Aram yua Aminadab pë'caguë baquëña. Aminadab yua Naasón pë'caguë baquëña. Naasón yua Salmón pë'caguë baquëña. ⁵ Salmón yua Rahabni huejani, Booz pë'caguë baquëña. Booz yua Rutni huejani, Obed pë'caguë baquëña. Obed yua Isaí pë'caguë baquëña. ⁶ Isaí yua mai ira taita ba'isi'quë David pë'caguë baquëña. Mai ira taita ba'isi'quë David, yua Israel bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iguëbi yua Urías rënjo hua'jesi'coni huejani, Salomón pë'caguë baquëña.

⁷ Salomón yua Roboam pë'caguë baquëña. Roboam yua Abías pë'caguë baquëña. Abías yua Asa pë'caguë baquëña. ⁸ Asa yua Josafat pë'caguë baquëña. Josafat yua Joram pë'caguë baquëña. Joram yua Uzías pë'caguë baquëña. ⁹ Uzías yua Jotam pë'caguë baquëña. Jotam yua Acáz pë'caguë baquëña. Acáz yua Ezequías pë'caguë baquëña. ¹⁰ Ezequías yua Manasés pë'caguë baquëña. Manasés yua Amón pë'caguë baquëña. Amón yua Josías pë'caguë baquëña. ¹¹ Josías yua Jeconías, Jeconías yo'jecua, bacua

pë'caguë baquëña. Ba'iguëna, ja'anrën yua Israel bain preso zeanni sasirën baquëña, Babiloniana sasirën.

¹² Ja'nca preso zeanni sasi'cua ba'ijëna, ja'nrebi Jeconías yua Salatiel pë'caguë baquëña. Salatiel yua Zorobabel pë'caguë baquëña.

¹³ Zorobabel yua Abiud pë'caguë baquëña. Abiud yua Eliaquim pë'caguë baquëña. Abiud yua Eliaquim pë'caguë baquëña. Eliaquim yua Azor pë'caguë baquëña. ¹⁴ Azor yua Sadoc pë'caguë baquëña. Sadoc yua Aquim pë'caguë baquëña. Aquim yua Eliud pë'caguë baquëña. ¹⁵ Eliud yua Eleazar pë'caguë baquëña. Eleazar yua Matán pë'caguë baquëña. Matán yua Jacob pë'caguë baquëña. ¹⁶ Jacob yua José, María ënjë, baguë pë'caguë baquëña. María yua Jesusni të'ya raco'ë, Cristo hue'eguëni.

¹⁷ Ja'nca ba'iguëna, Abraham ba'isirënbi David ba'isirën tëca, ja'anrënte cuencueto, catorce pë'caguë sanhuë zin jojosi'cua bateña. Ja'nrebi, David ba'isirënbi Israel bain preso zeanni Babiloniana sasirën tëca, ja'anrënte cuencueto, catorce pë'caguë sanhuë zin jojosi'cua bateña. Ja'nrebi, preso zeanni sasirënbi Cristo të'ya raisirën tëca, ja'anrënre cuencueto, catorce pë'caguë sanhuë zin jojosi'cua bateña.

Nacimiento de Jesucristo

¹⁸ Yureca Jesucristo të'ya raise'ere quëato, ñaca baji'i. Baguë pë'cago María yua Joseni huejaja'go baco'ë. Yuta huejama'icua ba'ijëna, Riusu Espiritubi bagona ti'anni, Ta'yejeiguë sëani, Riusu zin të'yajeija'ye re'huabi. Re'huaguëna, bago bainbi masihuë. ¹⁹ Ja'nca masijëna, bago huejaja'guë José hue'eguë, re'o bainguë ba'iguëbi bainni gu'aye caye güeguë, Bagote ro yahue jo'cani senjoza ro'taguë baji'i. ²⁰ Ja'nca ro'taguë ba'iguëna, Riusu anje hua'guëbi gaje

meni, Josebi ëoruna canni ënaguëna, baguëni quëani achobi:

—José, David bainguë, Maríani huejaye huaji yëye beoye ba'ijë'n. Riusu Espíritubi bagona ti'anni, zin të'yajeija'ye re'huaguëna, zinbë ba'igo. ²¹Ja'nca zinbë ba'igobi zinre të'ya raigona, baguë mamire JESUS hue'yojë'n. Baguë bain gu'a juchana zemosi'cuare tëani, bacua juchare senjoni, bacuani baja'guë sëani, ja'nca baguëte hue'yojë'n, anjebi guanseguë cabi.

²²Yua Riusu ira coca canni jo'case'e, baguë ira bainguë raosi'quë toyani jo'case'e, ja'anre ro'tani, güina'ru ba'ija'guë caguë, yure ba'iyete cuencueni si'aye re'huabi. Ba coca toyani jo'case'e yua ñaca bajji'i:

²³Romi zingobi zin nëceni, zinre të'ya raija'go'co. Të'ya raigona, baguë mami yua Emanuel hue'yosi'quë ba'ija'guë'bi, toyani jo'case'e bajji'i.

Ja'an mami yua bain cocabi cato, Riusu yua mai naconi te'e ba'iji, caji.

²⁴Ja'nrebi, Josebi sëta rani, Riusu anje guanseni jo'case'e'ru güina'ru yo'obi. Maríani huejani babi. ²⁵Ja'nca huejani baguëta'an, bago zin ru'rureba të'ya raisi'quëni të'ya raiye tëca, Josebi María naconi zin cu'emajji'i. Cu'ema'iguëbi, bago zin të'ya raigona, baguëte JESUS hue'yobi.

La visita de los sabios de Oriente

2 Jesús të'ya raisi jobo yua Belén hue'ebi, Judea yija ba'i jobo. Bain ta'yejeiye ëjaguë Herodes hue'ebi ja'anrën. Ja'nca ba'iguëna, ma'choco ëñajën ye'yesi'cuabi ënsëguë eta rai ca'ncobi rani, Jerusalenna ti'anni, ²coca senni acha bi'rahuë:

—Judío bain ta'yejeiyereba ëjaguë ba'ija'guë yuara të'ya raisi'quë, çjarore ba'iguë'ne baguë? Yëquë'nabi ënsëguë etajei yijare ba'ijën, ba ma'chocote

ëñani, baguë të'ya raise'ere masihuë. Ja'nca ëñani, ma'chocobi saguëna, be'teni ti'anhuë. Ti'anni, baguëna gugurini rëañu cajën ba'iyë yëquëna, senni achajën ba'ë.

³Senni achajën ba'ijënna, bain ta'yejeiye ëjaguë Herodesbi achani, gue ro'taye beoye ba'iguë, ai quëquëbi. Si'a Jerusalén bain'ga baguë naconi te'e quëquëjën ba'ë. ⁴Ja'nca quëquëjënna, Herodesbi pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, si'acuaní choini, ñë'coni, bacuani si'a jëja senni achabi:

—Ba Cristo ba'ija'guë çjarona të'ya raisi'quë ba'ija'guë'ne? senni achabi.

⁵Senni achaguëna, bacua sehuohuë:

—Belén huë'e jobo, Judea yija ba'i jobo, ja'anruna të'ya raisi'quë ba'ija'guë'bi. Riusu ira bainguë raosi'quëbi ñaca toyani maina jo'cabi:

⁶Belén huë'e jobo bain, Judea yijare ba'icua, mësacuabi yua ai ta'yejeiyereba ba'icua ba'ija'cua'ë. Judea yija ëja bain ba'ija'cuare ro'tato, te'eguëbi mësacua huë'e jobobi rani, yë'ë bain Israel bain cacuare guanseguë ba'ija'guë'bi, maina toyani jo'cabi, quëani achohuë bacua.

⁷Quëani achojënna, ja'nrebi Herodes yua ba ma'choco ëñajën ye'yesi'cuare yahue choini, bacua ma'choco ëñasirënbare senni achabi. ⁸Senni achani, masini, ja'nrebi, bacuare Belenna saoguë cabi:

—Mësacua sani, ba zin hua'guë ba'iyete re'oye senni achani cu'ejë'n. Cu'eni, tinjani, ja'nrebi yë'ëna quëa raijë'n. Yë'ë'ga baguëna sani gugurini rëanza, cabi.

⁹Ja'nca caguëna, bacua saë'ë. Sani ëñato, bacua ma'choco ënsëguë etajei yija ëñase'e yua ja'ansirure sëjji'i. Ja'nca së'iguë, bacuare sabi. Sani, ba zin hua'guë ba'i huë'ena ti'anni, ja'anruna nëcajaji'i. ¹⁰Nëcajaguëna, ma'choco

ēñajēn ye'yesi'cuabi ba ma'chocore ēñajēn, ai bojoreba bojojēn ba'ē. ¹¹Ja'nca bojojēn, ba hu'ēna cacani ēñato, ba zin hua'guē yua baguē pē'cago María naconi baj'i. Ba'iguēna, bacua yua baguēna gugurini rēanjēn, baguē ta'yejeiye ba'iyete ro'tajēn, ai bojohuē baguēre. Ja'nca bojojēn, bacua gajonguanre a'nqueni, ai ro'i bonsere inni, baguēna ro insihuē. Zoa curi, incienso, mirra, ja'an ma'ña sēñete baguēna ro insihuē. ¹²Insini, ja'nrebi ēoruna canni ēñato, Riusu quēabi: Herodes ba'iruna se'e go'ima'ij'ēn, canni ēñobi. Eñoguēna, bacua yua tin ma'abi sani, bacua yijana go'imate.

La huída a Egipto

¹³Ja'nca gotena, Josebi ēoruna canni ēñato, Riusu anjebi ēoruna cabi:

—Yua huēij'ēn. Ba zin hua'guē, baguē pē'cago, bacuare sani, Egipto yijana gatij'ēn. Baruna ti'anni, ye'ē quēaye tēca bēani ba'ij'ēn. Herodes yua ba zin hua'guēte huaza caguē, baguēte cu'e ganoji, ēoruna cabi.

¹⁴Caguēna, José yua ja'ansirēn huēni, ba zin hua'guē, baguē pē'cago, bacuare ñamibi sani, Egipto yijana gatini sa'ē.

¹⁵Sani ti'anni, Herodes junni huesēye tēca bēani ba'ē. Riusu ira bainguē raosi'quē canni jo'case'e'ru: “Yē'ē Zinre Egipto yijabi etaye choē'ē” ja'an canni jo'case'e'ru güina'ru yo'o güesebi Riusu.

Herodes manda matar a los niños

¹⁶Yureca Herodes yua ma'choco ēñajēn ye'yesi'cuare ējoni jēhuabi. Bacua yijana go'ise'ere achani, Yē'ēre ro coquehuē caguē, ai bēinreba bēn'ji. Ja'nca bēinguēbi si'a zin hua'na samu tēcahuēan bacua go'ye ba'icua, emēcua, Belén hu'e jobo ca'nco ba'icua, ja'ancuare huani senjoj'ēn guansegüē cabi. Ma'choco ēñajēn ye'yesi'cua case'ere ro'tani, zin hua'na

ba'i tēcahuēanre cuencueni, ja'nca guansegüē cabi. ¹⁷Ja'nca ba'iguēna, Riusu ira bainguē raosi'quē Jeremías hue'eguē, baguē coca canni jo'case'e'ru güina'ru baj'i:

¹⁸Ramá yijana achato, ai ba'ie ai jēja ota oiye baj'i. Ira pē'cago ba'isi'co Raquel baco'ē. Bago mamacua junni huesēs'i'cua ba'ijēna, ai ota oco'ē bago. Zin hua'na beogo sēani, yequēcuabi bagoni bojo güeseye poremaē'ē, canni jo'cabi Jeremías.

¹⁹Ja'nrebi, Herodesbi junni huesēguēna, Riusu anjebi gaje meni, José yua Egipto yijare ba'iguēna, baguē ēo cainsiruna ēñoni, baguēni cabi:

²⁰—Yua huēij'ēn. Ba zin hua'guē, baguē pē'cago, bacuare sani, Israel yijana go'ij'ēn. Zin hua'guēni huani senjoñe yēcuabi yua junni huesēhuē, cabi.

²¹Caguēna, José yua ja'ansi'quē huēni, ba zin hua'guē, baguē pē'cago, bacuare sani, Israel yijana go'ē.

²²Goni, ti'an bi'rani achato, Arequelao hue'eguēbi yua Judea bainni guansegüē baj'i. Baguē pē'caguē Herodesbi junni huesēguēna, baguēbi bēani, bainni guansegüē baj'i. Ja'nca ba'iguēna, Josebi achani, Judeana saiye ai huaji yēguē baj'i. Ja'nca ba'iguēbi ēoruna canni ēñato, Riusu anjebi baguēni coca yihuoguē cabi. Ja'nca caguēna, Josebi huēni, ba zin hua'guē, baguē pē'cago, bacuare sani, Galilea yijana quēñēni saji. ²³Ja'nca quēñēni sani, ti'anni, Nazaret hu'e jobona bēani baj'i. Riusu ira bain raosi'cua canni jo'case'e': “Nazareno bainguē casi'quē ba'ija'guē'bi” zoe canni jo'carena, güina'ru baj'i Jesusre.

Juan el Bautista en el desierto

3 Ja'nrebi jē'te, Juan Bautizaguēbi Judea yija beo re'otona ti'anni, bainni coca quēani acho bi'rabi:

2—Riusu ba'i jobo ëñojañe yurera ti'anjañeta'an ba'iji. Ja'nca sëani, mësucua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani, mame recoyo re'huani ba'ijë'n, quëani achoguë baj'i Juan.

3 Juan ba'iyete cato, Riusu ira bain-guë raosi'quë Isaías hue'eguëbi baguë ba'ija'yete zoe cocare toyani jo'cabi:

Riusu bainguëbi beo re'otona ti'anni, ai jëja coca bainni quëani achoja'guë'bi: “Mai Eǰaguë rai ma'a re'huaye'ru re'huajë'n. Te'e ruin ma'are baguëte yo'ocaijë'n” quëani achoja'guë'bi, toyani jo'cabi Isaías.

4 Ja'nca toyani jo'caguëna, Juanbi ti'anni güina'ru yo'obi. Baguë cañare ëñato, camello rañabi tëonse'e baj'i. Ga'ni tëinme baguë sëri seihuëte tënji'i. Baguë aonre ëñato, ba yija bu'nsu, o'a baya, ja'an baj'i. 5 Ja'nca ba'iguëna, ai jai jubë bainbi, Jerusalén huë'e jobo, Judea yija, Jordán ziaya ca'nco, ja'anruanbi rani, Juanni achañu cajën raë'ë. 6 Ja'nca raicuabi bacua gu'a jucha beoru quëareba quëatoca, Juanbi bacuare Jordán ziyana bautizabi.

7 Ja'nca bautizaguëbi, fariseo bain, saduceo bain, ja'ancuabi bautiza güese-jañu cajën rajëna, bacuani bëiñe ëñani cabi:

—¡Mësacua yua ro aña jubë se'ga'ru ro coquejën raisi'cua'ë! Riusu bënni senjosi'cua ba'ija'cua sëani, ¿queaca jëaye ro'taye'ne? 8 Mësacua yua gu'a juchare senjoni, mësucua recoyo mame re'huani ba'ijë'n. Ja'nca yo'ojën ba'itoca, te'e ruinë ro'tajën ba'ijë'n. 9 Ro mësucua coca, Yëquëna yua taita Abraham mamacua sëani, Riusubi yëquënani bëinma'iji catoca, ro huacha ro'tayë mësucua. Riusubi ënjo'on ba'i gatabëanbi inni, Abraham mamacuare re'huaye yënica, ja'nca re'huaye poreji. 10 Gu'a sunqui cueye'ru yo'oji Riusu. Zu'ubobi inni, re'oye guë'tosibo ba'iguëna, si'a sunquire ëñani, gu'a

sunqui ba'itoca, aon quëinma'itoca, yua ba sunqui sita ru'rubi cueni, sunquire taonni, toana ëoji. Ja'nca yo'oye'ru gu'a bainni yo'oye ro'taji Riusu, caguë quëabi Juan. 11 Mësacua gu'a jucha ro'tajën ba'ise'ere beoru jo'cani senjotoca, mësucuare ocona bautizayë yë'ë. Ja'nca bautizaguëta'an, yequë, yë'ë'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi yuara raiye ba'iji. Baguëca yua Riusu Espiritu naconi, toa naconi, mësucuare bautizaja'guë'bi. Quë'rë ta'yejeiye ëjaguëre sëani, yë'ë'ga ro yo'o conguë yo'oye'ru, baguë guëon ju'iyete sacaiye porema'inë yë'ë. 12 Trigo aonra'carëan tutuna huëaye'ru yo'oguë rajji. Baguë huëa macabi inni, aonra'carëanre tutuna huëani, hui'ya sëohuëan senjoguëna, trigo aon se'ga baguë aon re'huaruna ayani baji. Ja'nrebi, hui'ya sëohuëanre chiani, toana senjoni ëoji. Ba toare cato, gare yayaye beoye ba'iji. Baguë bain conjën ba'icuanu ja'nca'ru re'huani baji. Yequëcua conma'icuanu toana senjoni ëoji, quëabi Juan.

Jesús es bautizado

13 Ja'nca bautizaguë ba'iguëna, Jesusbi Galilea yijabi rani, Jordañana ti'anni, Juanni bautiza güeseyo ro'taguë raj'i. 14 Ja'nca ro'taguë raiguëna, Juanbi baguëni ënse ëaye cabi:

—Yë'ë yua ro yo'o conguëre'ru ba'iguëna, më'ë yua yë'ëni bautizare'ahuë. Ja'nca sëani, ¿më'ë guere ro'taguë yë'ëna raiguë'ne? cabi.

15 Caguëna, Jesús sehuobi:

—Re'oji. Yureca Riusu re'oye ro'taguë ba'iyete güina'ru yo'ojën ba'ina'a. Ja'nca sëani, yë'ëre yureca bautizajë'n, caguë sehuobi.

Ja'nca sehuoguëna, Juanbi baguëte bautizabi. 16 Bautizaguëna, ja'nrebi Jesús yua ziyabi etabi. Etani, ja'ansirën guënamë re'otore ëñato, pico re'otobi joni a'nqueguëna, Riusu Espiritubi eta

rani, ju'ncubo ba'iyeru eñoni, Jesusna gaje meni tuabi. ¹⁷Tuaguëna, ja'nrebi guënamë re'otobi coca achoni raobi:

—Ènquë yua yë'ë Zin ai yësi'quë'bi ba'iji. Baguëni ai bojoyë yë'ë, quëani achoni raobi.

Jesús es puesto a prueba

4 Ja'nrebi, Jesús yua Riusu Espíritute baguëna, Espiritubi baguëte beo re'otona sabi. Saguëna, zupai huatibi Jesusni coqueza caguë, baguëte choji'i.

²Jesús yua cuarenta umuguseñare ja'anrute ba'iguë, gare aon aiñe beoye ba'iguëna, ai aon gu'abi baguëre. ³Aon gu'a ju'inguëna, ja'nrebi, zupai huatibi baguëna ti'anni cabi:

—Më'ë yua Riusu Zin bani'ga, ën gatabëanre inni, aonbëan'ru re'huani ainjë'ën, cabi.

⁴Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Bañë. Riusu coca ñaca toyani jo'case'e ba'iji: “Aon aiñe se'gabi ba'ima'icua'ë bain. Riusu cocarebare cato, si'ayebi recoyo aon sëani, ja'anbi recoyo huajëreba huajëjën ba'iyë bain” caguë sehuobi.

⁵Sehuoguëna, ja'nrebi, zupaibi baguëte sani, Riusu huë'e jobo Jerusalén casi jobona ti'anni, Riusu uja huë'e mi'chiyona mëani, nëconi, ⁶baguëni cabi:

—Më'ëbi Riusu Zin bani'ga, yijana chajë'ën. Riusu coca yua ñaca caji: Riusu anje sanhuëni më'ëre cuiraye guanseji. Guanseguëna, gatana junjama'ïne cajën, më'ëre ëñajën cuirajën, më'ëre tëani bayë, toyani jo'case'e ba'iji, cabi zupai.

⁷Caguëna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Yequëru'ga toyani jo'case'e ba'iji ën coca: “Mai Èjaguë Riusuni ro coquejën choima'ijë'ën.” Ja'nca toyani jo'case'e sëani, më'ë case'ere yo'oma'inë yë'ë, caguë sehuobi.

⁸Sehuoguëna, ja'nrebi zupaibi yua baguëte ëmë cubë na'miñona mëani, si'a ën yija re'otoña, ta'yejeiye ba'i joboan ba'iguëna, te'e jëana baguëni eñoni, ⁹baguëni cabi:

—Ai re'otoña si'ayere më'ëna insini, ba re'otoña ëjaguëre më'ëre re'huayë yë'ë. Yë'ëna gugurini reantoca, ja'an beoru më'ëna insiyë yë'ë, cabi.

¹⁰Caguëna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Yë'ë ba'irubi quëñëni saijë'ën, zupai huati. Riusu coca yua ñaca caji: “Mai Èjaguë Riusu se'gana gugurini re'anni, baguë se'gani conjën ba'ijë'ën” toyani jo'case'e sëani, më'ë case'e'ru yo'oma'inë yë'ë, caguë sehuobi.

¹¹Ja'nca caguë sehuoguëna, zupai huatibi baguëte jo'cani saji'i. Saiguëna, Riusu anje sanhuëbi rani, Jesusre conjën cuirahuë.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹²Ja'nrebi, Jesús yua Juan ba'iyete achato, preso zeansi'quë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, ja'nrebi Jesús yua Galilea yijana saji'i. ¹³Sani, Nazaret huë'e jobore jo'cani, Capernaum huë'e jobona ti'anni, baruna bëani baji'i. Capernaum yua jai zitara yëruhua baji'i. Zabulón, Neftalí, ja'an yija re'oto huë'e jobo baji'i. ¹⁴Riusu ira bainguë raosi'quë Isaías hue'eguë ba'isi'quëbi coca toyani jo'caguëna, yure güina'ru yo'obi Jesús. Isaías coca toyani jo'case'e yua ñaca baji'i:

¹⁵Zabulón yija, Neftalí yija, ja'an yijaña yua jai zitara yëruhua ba'ima'a ca'ncorete ba'iji. Jordaña que ca'ncona ti'anji. Ja'an yija si'aye yua Galilea casi yija ba'iguëna, judío bain jubë ba'ima'icua'bi ja'anruna ti'anjën ba'iyë.

¹⁶Ja'an yija bain yua Riusu ba'iyete ro huesë hua'na ba'ijën, zije re'oto ba'iyeru baë'ë. Ja'nca ba'icuabi, ai mia re'oto ënoguëna, ai bojojën ëñahuë. Junni huesëse'ru

ba'icuabi, zijeibëte ba'ijën, ai sa'nti hua'na ba'ijënna, mame umuguse ñatani saoye'ru bacuani ëñose'e ba'iji. Ja'nca ëñose'e ba'iguëna, ai bojoye huanoji bacuare, toyani jo'cabi Isaías. Toyani jo'caguëna, Jesús yua baruna yure ti'anbi.

¹⁷ Ti'anni, ja'nre'bi, si'a bainni quëani acho bi'rabi:

—Riusu ba'i jobo ëñoja'ne yurera ti'anja'ñeta'an ba'iji. Ja'nca sëani, mësucua gu'a juchare jo'cani, mësucua ro'tajën ba'ise'e beoru mame re'huani ba'ij'ën, quëani achoguë cabi.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁸ Ja'nre'bi, Jesús yua Galilea zitara yëruhuana sani, mejabëbi ganiguë, ëñato, Simón caguëbi, baguë yo'jeguë Andrés hue'eguë naconi ba'ijën, hua'ire yojën ba'ë, hua'i yoye ye'yesi'cua sëani.

¹⁹ Hua'ire yojënna, Jesusbi bacuani coca caguë choji'i:

—Mësucua yua yë'ëni te'e conjën raij'ën. Mësucua yua hua'i yoye ye'yesi'cua ba'ijënna, bainre yoye mësucuani ye'yoyë yë'ë, caguë choji'i.

²⁰ Caguë choiguëna, bacua hua'i yorëanre ja'ansiruna gare jo'cani, baguëni te'e conjën sa'ë.

²¹ Saijënna, baguëbi se'erë sani ëñato, Zebedeo mamacua samucua, Santiago hue'eguë, baguë yo'jeguë Juan naconi ba'ë. Bacua pë'caguë Zebedeo naconi yogute ba'ijën, bacua hua'i yorëanre ta'nëjën ñu'ë. Ja'nca ñu'ijënna, Jesusbi bacuani choji'i. ²² Choiguëna, bacuabi ja'ansirën bacua pë'caguëte jo'cani sa'ë. Ba yogute gare jo'cani, Jesusni te'e conjën sa'ë.

Jesús enseña a mucha gente

²³ Ja'nre'bi, Jesús yua si'a Galilea yijana saiguë, bain ñë'ca hu'ëñana cacani ye'yoguë, Riusu ba'i jobore bojo cocare quëani achoguë, si'a rau

bacuare huachoguë ganiguë bajji'i.

²⁴ Ja'nca yo'oguë ba'iguëna, si'a bain Siria yijare ba'icuabi achani, bacua bain rauna ju'incua, ja'si yo'ocua, huati bacua, hue'nhue rau bacua, gara rau bacua, ja'ancuare Jesusna sani ëñohe. Sani ëñojënna, bacuare huachobi.

²⁵ Huachoguëna, ja'nre'bi, yequëcua ai jai jubë bain, Galilea yija, Decapolis yija, Jerusalén hu'ë jobo, Judea yija, Jordaña que ca'nco, si'aruan ba'icuabi Jesús naconi te'e conjën sa'ë.

El sermón del monte

5 Bain jubëbi raijënna, Jesusbi bacuare ëñani, cubë na'miña quëñëni mëji'i. Mëni ti'anni bëaguëna, baguë bain concuabi baguëna ti'an ra'ë. ² Raijënna, Jesusbi yihuo cocare bacuani ye'yoguë cabi:

La verdadera dicha del hombre

³—Ro porema'i hua'nabi Riusu Espiritute cu'etoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë. Riusu ba'i jobo ëjacua'ru ruinja'cua'ë.

⁴ Bain gu'a juchare ro'tajën ota oitoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë. Riusubi bacua oiyete senjoni jo'caja'guë'bi.

⁵ Riusu yëye se'gare yo'oye cu'ejën ba'itoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë. Bacua yua ëja bain ba'iyë cu'ema'iñe cayë. Riusubi si'a yija ëjacuare bacuare re'huaguë ba'ija'guë'bi.

⁶ Aon gu'ana ju'incua aon cu'eye'ru re'oye yo'oye ai cu'ejën ba'itoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë. Riusubi yajisi'cuare bacuare re'huaguë ba'ija'guë'bi. Riusubi re'oye yo'oye bacuare conja'guë'bi.

⁷ Bainni ai oijën conjën ba'itoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë. Riusubi bacuare'ga ai oiguë conguë ba'ija'guë'bi.

⁸ Gu'a jucha gare yo'oye beoye ba'itoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë.

Ja'an ba'icuabi Riusuni eñajën ba'ija'cua'ë.

⁹Bainni sa'neña bojo güesejën ba'itoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë. Bacua yua Riusu mamacua casi'cua ba'ija'cua'ë.

¹⁰Yequëcuabi yë'ë bain re'oye yo'oyete eñani, bacuani je'o batoca, yë'ë bainbi ai bojoreba bojojën ba'iyë. Riusu ba'i jobo eñacua ruinj'a'cua'ë.

¹¹Mësacua're'ga je'o bani, mësacuani hui'ya cani, yë'ëre concua ba'iyete ai bëinjën, ro coquejën, gu'aye cajën ba'itoca, mësacua'ga bojoreba bojojën ba'ijë'n. ¹²Riusu ira bain raosi'cuare'ga ai gu'aye yo'ojën ba'ë'ë, ja'anrë. Yureca, mësacua're'ga ai je'o bajën ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ijë'nna, mësacua yua Riusu ba'i jobona ti'anni, baguë bayete ro coreba coja'cua sëani, mësacua ai bojoreba bojojën ba'ijë'n.

Sal y luz del mundo

¹³Mësacua yua onhua huanone'ru bainni re'oye eñojën ba'icua'ë. Ja'nca eñojën, re'oye yo'ojën ba'ijë'nna, bacuabi huaji yëjën, gu'aye yo'oye yëma'ine. Ja'nca eñojën ba'icuata'an, onhua huanone'bi carajeitoca, se'e mame re'huaye gare porema'inë. Gu'a onhua ba'itoca, senjoñe se'ga ba'iji, bain za'nguruna.

¹⁴Mësacua yua mia re'oto eñone'ru ba'ijën, bainni re'oye eñojën ba'icua'ë. Hu'e jobote cubëna yo'otoca, si'a bainbi eñañe poreyë. ¹⁵Majahuëte zëonni, guënarobi meñe jaoni ta'pimajën ba'iyë mai. Si'a hu'e bainbi eñaja'bë cajën, emëna reoyë. ¹⁶Ja'nca sëani, mësacua yua mia re'oto eñone'ru, bainni re'oye eñojën ba'ijë'n. Ja'nca eñojën ba'itoca, bainbi mësacua re'oye yo'ojën ba'iyete eñani, mësacua Taita Riusu guënamë re'otore ba'iguëte ro'tani, Riusu ta'yejeiye ba'iyete ai re'oye cajën bojoyë.

Jesús enseña sobre la ley

¹⁷Riusu ira guansesi coca toyani jo'case'e, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e, ja'anre cato, gare quëñoni senjoguë raima'ë'ë yë'ë. Ba coca case'e yua Riusu te'e ruiñe ba'i coca ba'iji. Ja'anre bainni masi güeseguë raisi'quë'ë yë'ë. ¹⁸Ja'an cocare cato, guënamë re'oto, yija re'oto carajeiye tëca, te'e cocara'huërëte gue toñe beoye ba'ija'guë'bi. Ru'ru Riusu coca cani jo'case'e'ru si'aye güina'ru yo'ose'e ba'ija'guë'bi. ¹⁹Ja'nca sëani, bainguëbi te'e guansesi coca cani jo'case'e'ru tin yo'oni, yequëcuani tin yo'oye ye'yotoca, ja'anguëbi yua Riusu ba'iruna ti'anni quë'rë yo'jereba ba'iguë hue'eguë ba'ija'guë'bi. Bainguëbi si'a guansesi coca cani jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni, yequëcuani te'e ruiñe yo'oye ye'yotoca, ja'anguëbi Riusu ba'i jobona ti'anni, quë'rë jaiguëreba ba'iguë hue'eguë ba'ija'guë'bi. ²⁰Mësacuani ganreba yihuoguë cayë yë'ë. Ira coca ye'yocua, fariseo bain, bacua re'oye yo'oye'ru quë'rë re'oye yo'ojën ba'ima'itoca, mësacuabi yua Riusu ba'i jobona ti'añe porema'inë.

Jesús enseña sobre el enojo

²¹Mësacua yua ira coca guanseni jo'case'ere achani masiyë. Bainre huani senjoñe beoye ba'ijë'n, caji. Bainre huani senjotoca, Riusu bënni senjoñe ba'ija'guë'bi. Ja'an coca guanseni jo'case'e ba'iji. ²²Ja'nca ba'iguëta'an, yë'ëca mësacuani ñaca yihuoguë cayë: Mësacua bainni bëinjën ba'itoca, bënni senjoñe mësacua're'ba ba'ija'guë'bi. Mësacua bainni gu'aye catoca, ëja bain bënni senjoñe mësacua're'ba ba'ija'guë'bi. Mësacua bainni, Gu'a bainguë'ë më'ë, mësacuabi catoca, Riusubi bënni, baguë toana senjoni ëoye ba'ija'guë'bi.

²³ Ja'nca ba'iguë sèani, mē'ēbi mē'ē gue jo'ya ma'carēte Riusuna ro insiza caguë, misabēna sani jo'ca bi'rani, ja'nrebi mē'ē bainguë bëinguë ba'iyete ro'tatoca, ²⁴ mē'ē gue ma'carē bayete Riusuna insima'ijē'n. Ja'anre ru'ru ca'nacorēna jo'cani, ja'nrebi mē'ē bainguëna sani, baguëni menajē'n. Baguë naconi te'e bojoguë ba'ijē'n. Ja'nca ba'iguë, ja'nrebi yo'je, Riusu misabēna sani, mē'ē gue ma'carē bayete Riusuna ro insiye poreyë.

²⁵ Yequēbi rani, mē'ē gu'aye yo'oye mē'ēni cani, mē'ēre ēja bainna sa ēaye yo'otoca, ru'ru baguëni besa ro'ini baguëni menajē'n. Ja'nca yo'oma'itoca, baguë yua ēja bainguë bënni senjōnete mē'ēre jo'caji. Jo'caguëna, ēja bainguëbi mē'ēre soldado ējaguëna insiji. Insiaguëna, soldado ējaguëbi mē'ēre preso zeanni, ya'o huë'ena guaoji. ²⁶ Guaoguëna, mē'ē si'a curi ro'iyē tēca gare etaye beoye ba'iyē. Ja'anre si'a jēja yihuoguë cayë yē'ē.

Jesús enseña sobre el adulterio

²⁷ Mēsacua yua ira coca guanseni jo'case'ere achani masiyë. Romini yahue baye beoye ba'ijē'n caji. Ja'an coca guanseni jo'case'e ba'iji. ²⁸ Ja'nca ba'iguëta'an, yē'ēca mēsacuani ñaca yihuoguë cayë: Yeconì yahue ba ēaye gu'aye ro'taguë ba'itoca, yua gu'a bainguë ruiñë mē'ē. Bagoni yahue basi'quë'ru gu'aye yo'osi'quë ba'iyë.

²⁹ Mē'ē jēja ñacogabi gu'a juchare yo'o ēaye ro'tatoca, mē'ē ñacogate rutani senjojē'n. Te'e ñacoga se'gare beoguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji mē'ēre. Si'a mē'ē ga'nihuë Riusu toana senjoni ëose'e ba'itoca, quë'rë ai gu'aye ba'iji. ³⁰ Mē'ē jēja ëntë sarabi gu'a juchare yo'o ēaye ro'tatoca, mē'ē ëntë sarare tēyoni senjojē'n. Te'e ëntë sara se'gare beoguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji mē'ēre. Si'a

mē'ē ga'nihuë Riusu toana senjoni ëose'e ba'itoca, quë'rë ai gu'aye ba'iji.

Jesús enseña sobre el divorcio

³¹ Ira coca guanseni jo'case'e yua ñaca'ga caji: “Mē'ē rēnjore jo'cani senjotoca, ru'ru senjo cocare utina toyani, bagona insijē'n” caji. ³² Ja'nca case'e ba'iguëta'an, yē'ēca mēsacuani ñaca yihuoguë cayë: Si'a bain rēnjore jo'cani senjocua, bagobi yequëni yahue bama'itoca, ja'ancuabi bagoni ai gu'aye yo'oyë. Bagote gu'a romigore re'huayë. Y si'a bain jo'cani senjosi'coni huejani bacua, ja'ancua yua bagoni yahue baye'ru bajën ba'icua'ë, cayë yē'ē.

Jesús enseña sobre los juramentos

³³ Mēsacua yua ira coca guanseni jo'case'ere achani masiyë. Mēsacuabi Riusuni cuencueni ganreba catoca, ro coqueye beoye Riusuni cuencueni ganreba cajën ba'ijē'n. Riusuni cuencueni case'ru güina'ru yo'ojën ba'ijē'n, guanseni jo'case'e ba'iji. ³⁴ Ja'nca ba'iguëta'an, yē'ēca mēsacuani ñaca yihuoguë quëayë: Mēsacua yua ganreba coca canica, Riusuni cuencueye beoye ba'ijē'n. Guënamë re'oto mamire cuencueye beoye ba'ijē'n, Riusu jēja ba'i jobo sèani. ³⁵ Yija re'oto mamire'ga cuencueye beoye ba'ijē'n, mai Ta'yejeiye Riusu jēja guansegüë ba'i jobo sèani. ³⁶ Mēsacua sinjobëre'ga cuencueye beoye ba'ijē'n. Mēsacua yua te'e raña ju'inse'e re'huaye gare porema'inë. ³⁷ Ja'nca sèani, mēsacuabi “Ja'nca ba'iji” caye yëtoca, ja'an se'gare cajë'n. Mēsacuabi “Bañë” caye yëtoca, ja'an se'gare cajë'n. Quë'rë jēja catoca, gu'aye se'ga cayë, yihuoguë cayë yē'ē.

Jesús enseña sobre la venganza

³⁸ Mēsacua yua ira coca guanseni jo'case'ere achani masiyë. Yequëbi mē'ēni ja'si yo'otoca, mē'ē ñacogare

totaye, o mē'ē gunjiñere hua'huaye, ja'anre yo'otoca, mē'ē yua baguēni güina'ru ja'si yo'o güeseye poreyē, guanseni jo'case'e ba'iji. ³⁹Ja'nca ba'iguēta'an, yē'ēca mēsacuani ñaca yihuoguē quēayē yē'ē: Mē'ēni gu'aye yo'oguēni güina'ru baguēni gu'aye yo'oye beoye ba'ijē'ēn. Yequēbi mē'ē jēja huayohuana huaitoca, yequē huayohuare'ga baguēna bonēni huai güesejē'ēn. ⁴⁰Yequēbi mē'ē ēntē sara canre tēatoca, mē'ē guayoni se canre'ga baguēna insijē'ēn. ⁴¹Yequēbi baguē carga te'e kilómetro hue'oye mē'ēni guansetoca, baguē naconi samu kilómetro hue'oni saiguē bojojē'ēn. ⁴²Yequēbi bonsere sentoca, baguēna insijē'ēn. Yequēbi mē'ē bonsere prestaye sentoca, baguēni ēseye beoye ba'ijē'ēn.

El amor a los enemigos

⁴³Mēsacua yua ira coca guanseni jo'case'ere masiyē. Mēsacua gaje bainni ai yējēn ba'ijē'ēn. Mēsacuare je'o bacuani ai güereba güejēn ba'ijē'ēn, guanseni jo'case'e ba'iji. ⁴⁴Ja'nca ba'iguēta'an, yē'ēca mēsacuani ñaca yihuoguē quēayē: Mēsacuare je'o bacuani quē'rē yējēn ba'ijē'ēn. Mēsacuani bēinjēn ganicuata'an, bacua ba'iyete Riusuni uajēn ba'ijē'ēn. ⁴⁵Ja'nca re'oye yo'ojēn ba'itoca, mēsacua Taita Riusu guēnamē re'oto ba'iguēbi baguē mamacuare mēsacuare re'huani baji. Baguē yua gu'a bain re'o bain, si'acuani te'e cuiraguē conji. Ensēguēte mia güeseguē, oco güeseguē, si'acuana jo'caguē, te'e conji. ⁴⁶Mēsacuani ai yējēn ba'icua se'gani ai yējēn ba'itoca, Riusu ro insija'ye ai caraji mēsacuare. Impuesto curi tēacua, ja'ancua yua gu'a bain ba'icuata'an, bacuabi sa'ñeña ai yējēn ba'iyē. ⁴⁷Mēsacua bain se'gani saludaye cajēn ba'itoca, ai caraji mēsacuare. Ro ēn yija bain yo'oye'ru quē'rē yo'omajēn ba'iyē

mēsacua. Judío bain jubē ba'ima'icua'ga ja'anre yo'ojēn ba'iyē. ⁴⁸Mēsacua yua te'e ruiñereba yo'ojēn ba'ijē'ēn. Mēsacua Taita Riusu, guēnamē re'oto ba'iguēbi te'e ruiñereba yo'oguē ba'iyē'ru, güina'ru yo'ojēn ba'ijē'ēn.

Jesús enseña sobre las buenas obras

6 Mēsacuabi re'oye yo'oto, bainbi ēñaja'bē gare ro'taye beoye ba'ijēn, mēsacua re'oye yo'ojēn ba'ijē'ēn. Ja'nca ro'tajēn ba'itoca, mēsacua Taita Riusu guēnamē re'otore ba'iguēbi mēsacua coja'yete gare insima'ija'guē'bi.

²Ja'nca sēani, mēsacua yua bonse beo hua'nana curi insijēn, yequēcuani quēaye beoye ba'ijē'ēn. Yequēcuabi ja'nca yo'ojēn ba'iyē. Yēquēna yua re'o bain'ē cajēn, ro coquejēn, bain ñē'ca huē'ēña, huē'e joboreba ba'iruan, bain ba'iruanna sani, yēquēna re'oye yo'oyete ēñani re'oye caja'bē cajēn, curi beo hua'nana curi insiyē. Ja'nca yo'ojēn, Riusu insija'yete coñu ro'tacuata'an, Riusuna coye beoye ba'ija'cua'ē bacua. Ja'nca ro'tajēn yo'oye'ru mēsacua yo'oye beoye ba'ijē'ēn. ³Curi beo hua'nana curi insinica, mēsacua yua caye beoye ba'ijēn, ⁴ro yahue insijēn ba'ijē'ēn. Ja'nca insijēn ba'itoca, mēsacua Taita Riusu se'gabi ēñani, baguē bayete mēsacuana insireba insija'guē'bi.

Jesús enseña a orar

⁵Mēsacua yua Riusuni ujato, yequēcuabi yē'ē ujayete ēñaja'bē ro'taye beoye ba'ijē'ēn. Yequēcuabi ja'nca yo'ojēn ba'iyē. Yēquēna yua re'o bain'ē cajēn, ro coquejēn, bain ñē'ca huē'ēña, huē'e joboreba ba'iruan, bain ba'iruanre nēcani ujaye ai yēyē bacua. Ja'nca yo'ojēn, Riusu insija'yete coñu ro'tacuata'an, Riusuna coye beoye ba'ija'cua'ē bacua. Ja'nca ro'tajēn yo'oye'ru mēsacua yua yo'oye beoye ba'ijē'ēn. ⁶Mēsacuabi Riusuni ujato,

mësacua cain sonohuëna cacani, anto sa'rore ta'pini, ja'n'rëbi te'e hua'guë ba'iguëbi yua m'ë Taita Riusuni yahuera'rë uja'j'ën. Ja'nca uja'j'ënna, m'ë Taita se'gabi ëñani, baguë bayete m'ëna insireba insija'guë'bi.

⁷Riusuni ujado, zoe rajei'yereba uja'ye beoye ba'ij'ën. Gu'a bainbi ai zoe rajei'yereba uja cocare cani achotoca, Riusubi qu'ërë re'oye achaji ro'tajën, ro ta'yejeiye cajën ba'iyë. ⁸Mësacua yua bacua uja'j'ën caye'ru caye beoye ba'ij'ën. Mësacua Taita Riusuni senni achajënna, baguëbi mësacua carayete ru'ru masiji. ⁹Ja'nca sëani, mësacua yua ñaca uja'j'ën ba'ij'ën:

Yëquëna Taita, guënamë re'otore ba'iguëna, si'acuabi m'ë ta'yejeiye ba'iyete ruiñereba ro'tajën ba'ija'bë.

¹⁰M'ë ba'i jobo yuara yëquënana ti'anja'guëta'an ba'ija'guë.

Si'acua ën yija ba'icuabi m'ë yëye'ru yo'ojën ba'ija'bë, guënamë re'oto ba'icua yo'ojën ba'iyë'ru.

¹¹Yëquëna aon aiñe, yure umuguse aiñete insij'ën.

¹²Yëquëna gu'aye yo'ose'ere huanë yeni ro'tama'ij'ën. Yëquë'nabi yequëcua gu'aye yo'ose'ere huanë yeni ro'tamajën ba'iyë'ru, m'ë'ë'ga ja'nca yo'oj'ën.

¹³Ai guaja ba'iyete yëquë'nani jo'cama'ij'ën. Yëquë'nani gu'a ma'a ganiñete quëñoni baj'ën. M'ë se'gabi ta'yejeiyereba pore ëjaguë sëani, m'ëni caraye beoye go'sijei cocare cani tonjën bojojën bañuni. Ja'nca ra'ë.

¹⁴Mësacuabi Riusuni uja'j'ën, mësacuani gu'aye yo'osi'cua banica, bacua gu'aye yo'ose'ere huanë yeye caj'ën. Ja'nca catoca, mësacua Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi mësacua gu'aye yo'ose'ere'ga huanë yeye caji. ¹⁵Mësacuabi ja'nca huanë yeye cama'itoca, mësacua Taita Riusu

guënamë re'oto ba'iguëbi mësacua gu'aye yo'ose'ere gare huanë yema'iji.

Jesús enseña sobre el ayuno

¹⁶Mësacuabi aon aiñe jo'canica, ro sa'nti hua'na'ru ëñojën ba'ima'ij'ën. Yequëcuabi ja'nca yo'ojën ba'iyë. Yëquëna yua re'o bain'ë cajën, ro coquejën, yëquëna aon aiñe jo'cayete ëñani yëquëna re'oye yo'oyete masija'bë cajën, bacua ziañare sa'nti ziaña ba'iyë'ru ai yo'ojën re'huayë. Ja'nca yo'ojën, Riusu insija'yete con bañu ro'tacuata'an, Riusuna coye beoye ba'ija'cua'ë bacua. Mësacua yua bacua yo'ojën ba'iyë'ru yo'oye beoye ba'ij'ën. ¹⁷⁻¹⁸Mësacuabi aon aiñe jo'canica, Bainbi masima'ija'bë cajën, mësacua sinjobëte ëcobi so'onni, mësacua ziare zoani, yahue aon aiñe jo'caj'ën. Mësacua Taita Riusu se'gabi masija'guë cajënna, baguë se'gabi ëñani, baguë bayete mësacuana insija'guë'bi.

Riquezas en el cielo

¹⁹Ën yija bonse yua ro bu'juni si'aji. Ro pu'ncani si'aji. Jiancuabi ro inni sayë. Ja'nca sëani, ja'an bonsere ro bëyoni baye beoye ba'ij'ën.

²⁰Riusu ba'i jobo baja'yete qu'ërë ro'tajën ba'ij'ën. Ja'anre cojënna, gare bu'juma'ïne ba'ija'guë'bi. Gare pu'ncani si'ama'ïne ba'ija'guë'bi. Jiancuabi gare inni saye porema'ija'cua'ë. ²¹Riusu ba'i jobo baja'yete ro'tajën ba'itoca, ai recoyo bojojën ba'iyë mësacua. Ën yija bonsere ro'tajën ba'itoca, ja'an se'gare con baja'cua'ë mësacua.

La lámpara del cuerpo

²²Mësacua ñaco yua recoyo ma-jahuë'ru ba'iji. Mësacua ñacobi te'e ruiñe yo'oye yëtoca, si'a recoyo yua miañereba miaji. ²³Mësacua ñacobi gu'aye yo'oye yëtoca, si'a recoyo yua zijepë'ru ruiñi. Ja'nca sëani, mësacua

yua ëñare bajën, re'oye ro'tajën ba'ijë'ën. Yequërë mësacuabi mia recoyo baye ro'tacuata'an, ¡zizei recoyo se'ga bajën ba'ima'inë!

Dios y el dinero

²⁴ Samu ëjacuani sehuoye mësacua porema'inë. Ja'nca sehuojën ba'itoca, yequëni ai gu'aye ro'tani, yequëni ai yëreba yëyë. Ru'ru ba'iguëni conreba conni, yequëni ai je'o bayë mësacua. Ja'nca sëani, Riusuni ai yëjën ba'itoca, bonsere te'e yëye porema'inë mësacua.

Dios cuida de sus hijos

²⁵ Yureca, mësacuani yihuoreba yihuoyë yë'ë. Mësacua bonse carayete oiye beoye ba'ijë'ën. Mësacua aon aiñe, gono uncuye, can ju'iyë, ja'anre oiye beoye ba'ijë'ën. Riusubi mësacuare ro aon aincuare re'huamaji'i. Riusubi mësacua ga'nihuëanre re'huaguë, ro caña ju'iyë se'ga re'huamaji'i. ²⁶ Mësacua yua bi'an hua'na ba'iyete ëñani ye'yejë'ën. Ba hua'nabi aon tanma'icua ba'iyë. Aon tëama'icua ba'iyë. Aon aya huë'eña beoyë. Ja'nca ba'icua'eta'an, mësacua Taita Riusu guënamë re'otore ba'iguëbi bacua aonre insiji. Ja'nca insiguëbi mësacuare ro'taguë, bi'an hua'nani bojoye'ru mësacuani quërë ta'yejeiye bojoguë ro'taguë cuiraji. ²⁷ Mësacua bonse carayete oitoca, gare quërë zoe ba'iyë mësacua porema'inë.

²⁸ ¿Mësacua queaca ro'tajën, caña ju'iyete coni baja'ma cajën oiye'ne? Jo'ya corore irayete ëñani ye'yejë'ën. Jo'ya coro se'gabi re'o canre tëonma'iji. Riusubi jo'ya coro re'oye ëñoñe jo'cabi. ²⁹ Mai ira bonse ëjaguë ba'isi'quë, Salomón hue'eguë ba'isi'quë, baguë caña ju'iguë ba'ise'e yua ai re'o cañara ba'ise'eta'an, jo'ya corobi ta'yejeiye ai re'oye ëñoji. ³⁰ Riusu se'gabi jo'ya corore cuiraji. Yure umuguse jorini, ja'nrebi miato güeanni si'aguëreta'an,

Riusubi jo'ya corore ai re'oye cuiraji. Ja'nca cuiraguëbi mësacuare'ga quërë ta'yejeiye ai re'oye cuiraye masiji. Ja'nca sëani, mësacua ro ro'tajën ba'iyete jo'cabi, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'ën. ³¹ Riusubi mësacuani ai re'oye cuiraye masiguë sëani, mësacua bonse carayete oiye beoye ba'ijë'ën. “Aonre bani ainja'ma, gonore bani uncuja'ma, cañare bani ju'ija'ma” ja'anre cayë beoye ba'ijën, bonsere oimajën ba'ijë'ën. ³² Gu'a bain se'gabi ja'an bonsere cu'ejën ba'ijë'ënna, mësacua bonse caraye si'ayete masiji Riusu. ³³ Ja'nca ba'iguëna, Riusu ba'i jobo ba'iyete ru'ru si'arën ro'tajën, baguë re'oye yo'oye'ru re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'ojën ba'itoca, mësacua bonse caraye si'ayete mësacuana insireba insija'guë'bi Riusu. ³⁴ Mësacua miato ba'ija'yere'ga oiye beoye ba'ijë'ën. Miato ti'añe tëca ëjoni, ja'nrebi ja'an umuguse ba'iyete ro'taye poreyë. Yure umuguse ba'iyë ai yo'ojën ro'taye se'gare ba'iyë.

No juzgar a otros

7 Yequëcua gu'aye yo'ose'ere cama'ijë'ën. Ja'nca cama'itoca, Riusubi mësacua gu'aye yo'ose'ere cama'iji. ² Mësacuabi yequëcua gu'aye yo'ose'ere bëinjën cajë'na, Riusubi güina'ru mësacua gu'aye yo'ose'ere bëinguë caji'guë'bi. Mësacua cuencue ro'rohuëbi güina'ru cuencueni insiguëna, Riusubi ja'ansi ro'rohuëbi cuencueni mësacuana insija'guë'bi. ³⁻⁴ Më'ë banguë ñacogana ëñani, Hui'yara'carëte rutacaza caguë, yua jai hui'ya maca më'ë ñacogate ba'iguëna, ja'anre ro ro'taguë rutama'itoca, ¿queaca më'ë banguë ñaco ba'i macare rutacaiguë'ne? ⁵ Më'ë ñaco ba'i macare rutaye ro'tama'itoca, ro coqueguë yihuoyë më'ë. Ru'ru më'ë ñacoga ba'i maca, ja'anre rutani, ja'nrebi, ai re'oye ëñañe poreguëbi sani, më'ë

bainguë ñacogana re'oye ëñani, baguë hui'yara'carëte guaja beoye rutacaiye poreyë më'ë. Më'ë bainguë jucha yo'ose'ere senjoñe yihuoye yënica, ru'ru më'ë gu'a juchare jo'cani senjojë'ën.

⁶Riusu insini jo'case'ere gu'aye yo'ocuaana insima'ijë'ën. Jo'ya yai hua'nana insiyë'ru ba'iji. Bacuabi ro coca yo'oni, mësacuanì cuncuyë. Ai re'o gatara'carëan ai ro'ira'carëan cuchì hua'nana insiyë'ru ba'iji. Bacuabi ro za'nguni senjoñë.

Pedir, buscar y llamar a la puerta

⁷Mësacua yëyete jo'caye beoye senreba sentoca, Riusubi insiji. Mësacua yëyete jo'caye beoye cu'ereba cu'etoca, mësacua cu'eyete tinjañë. Huë'ena ti'anni, jo'caye beoye je'njuni achotoca, huë'e ba'icuabi mësacuana ancoyë. ⁸Riusuni jo'caye beoye sentoca, Riusubi insiji. Riusuni jo'caye beoye cu'etoca, Riusu ba'iyete tinjañë. Riusu anto sa'rona jo'caye beoye je'njuni achotoca, Riusubi ancoji.

⁹Mësacua zin hua'nabi aonbëte mësacuanì sentoca, ¿gatabëte insiyë mësacua? Bañë. ¹⁰Ziaya hua'ire sentoca, ¿añare insiyë mësacua? Bañë. ¹¹Mësacua yua gu'a bain ba'icuabi mësacua zin hua'nana re'o aon insiyë masicuata'an, mësacua Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi yua, si'acua baguëni senni achajëna, bacuana quë'rë ta'yeyeyë baguë bayete ai re'oye insiyë masiji.

¹²Ja'nca ba'iguëna, yequëcuani re'oye yo'oye cato, bacua yua mësacua yëyë'ru mësacuanì re'oye yo'ojëna, mësacua'ga güina'ru bacuanì re'oye yo'ojën ba'ijë'ën.

La puerta angosta

¹³Se'e baguë bainni ye'yoguë yihuobi Jesús. Mësacuabi Riusu ba'ì jobona ti'anni carajeyë beoye ba'iyë yënica, rëño sa'robi cacajë'ën. Yequë sa'ro jai

sa'ro sëani, ai jai jubë bainbi cacani, jai ma'aja'an guaja beoye ganicuata'an, gare huesëni ñaca ba'iruan carajeyë. ¹⁴Ba rëño sa'robi cacato, ba ai yo'ojën ba'ì ma'aja'an ai guaja ganicuata'an, Riusu ba'ì jobona ti'anni carajeyë beoye ba'ijën, huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë. Rëño jubë bain se'gabi ja'an ma'are tinjani ganini ti'añë.

El árbol se conoce por su fruto

¹⁵Yequëcuabi rani, Riusu coca quëacua'ë yëquëna ro coquejën cajëna, mësacua ëñare bajë'ën. Bacua yua Riusu bain ba'iyë, oveja hua'na ba'iyë, ja'an ba'iyë'ru ëñocuata'an, airu yai hua'na yo'oye'ru Riusu bain jubëte ro huesoni si'aye ro'tajën raiyë bacua. ¹⁶Bacua yo'o yo'oyete ëñani, bacua ba'iyete masiye poreyë mësacua. Sunqui quëiñete ro'tani, bacua ba'iyete masiye poreyë. Miu sunquiñare ëñato, ëyere tinjama'inë. Susina ëñato, higo uncuere tinjama'inë. ¹⁷Re'o sunqui banica, re'o uncue quëinji. Gu'a sunqui banica, gu'a uncue quëinji. ¹⁸Re'o sunqui banica, gu'a uncue gare quëinma'iji. Gu'a sunqui banica, re'o uncue gare quëinma'iji. ¹⁹Si'a sunqui yua re'o uncue quëinma'itoca, ro cueni taonni, të'cani, toana senjoni ëose'e ba'ija'guë'bi. ²⁰Ja'nca sëani, güina'ru re'o bain, gu'a bain, bacua ba'iyete masiye yënica, bacua yo'o yo'ojën ba'iyete ëñani masijë'ën.

No todos entrarán en el reino de Dios

²¹Ai jai jubë bainbi yë'ëni, E'jaguë, E'jaguë cajën ba'icuata'an, bacua yua Riusu ba'ì jobona gare ti'anma'ija'cua'ë. Yë'ë Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguë, baguë yëyë'ru yo'ojën ba'icua, ja'ancia se'gabi baguë ba'ì jobona ti'anja'cua'ë. ²²Yë'ë ëñojai umugusebi ti'anguëna, ai jai jubë bainbi yë'ëni cajën ba'ija'cua'ë: "E'jaguë, E'jaguë, yëquëna ai re'oye

yo'ojën ba'ise'ere masiyë më'ë. Më'ë ba'iyete ro'tajën, më'ë cocare quëani achojën baë'ë. Më'ë ba'iyete ro'tajën, huati hua'ire etoni saojën baë'ë. Më'ë ba'iyete ro'tajën, ai ta'yejeiye yo'o yo'ojën, bainni ënojën baë'ë yëquëna. Ja'nca sëani, më'ëna ti'ansi'cua'ë yëquëna" cajën ba'ija'cua'ë. ²³Ja'nca cajën ba'ijëna, yë'ëbi bacuani bëinguë sehuoja'guë'ë: "Mësacuare huesëguë'ë yë'ë. Yë'ë ba'iru quëñëni saijë'ën. Ro gu'aye yo'ojën ba'icua'ë mësacua" sehuoja'guë'ë yë'ë.

Las dos bases

²⁴Ja'nca sëani, yë'ë coca case'ere achani te'e ruiñe yo'ocua ba'iyete cato, gatabana huë'e yo'osi'quë'ru ba'iyë bacua. Masiguëbi ja'nca yo'oji. ²⁵Ja'nca yo'oguëna, ja'nrebi ai tēne ocoguëna, ai co'jeya raiguëna, ai jëja tutuguëna, ba huë'ebi tainmaj'i. Jai gatabana gu'isi huë'e sëani, ai jëja babi. ²⁶Yequëcua yë'ë coca case'ere ro achani te'e ruiñe yo'oma'icua ba'iyete cato, mejabëna huë'e yo'osi'cua'ru ba'iyë bacua. Ro ro'tajën ba'i hua'nabi ja'nca yo'oyë. ²⁷Ja'nca yo'ojëna, ja'nrebi ai tēne ocoguëna, jai co'jeya raiguëna, ai jëja tutuguëna, ba huë'ebi ma'mani gurujaji'i. Ai jëja gurujani meani huesëbi" cabi Jesús.

²⁸Ja'nca caguë, baguë yihuo cocare cani tējibi. Tējiguëna, si'a bain hua'nabi ai bojojën achahuë. ²⁹Bacua ira coca ye'yocua ye'yojën ba'ise'ëru quë'rë ai ta'yejeiyera ye'yoguë baji'i Jesús.

Jesús sana a un leproso

8 Ja'nrebi, Jesusbi ba cubëbi gajeguëna, ai jai jubë bainbi baguë naconi saë'ë. ²Saijëna, yureca yequëbi, gu'a ca'nmi rauna ju'inguëbi Jesusna ti'anni, baguëna gugurini rëanni, baguëni cabi:

—Ëjaguë, më'ëbi yë'ëre onica, yë'ë gu'a raure tēnoni huachojë'ën, huachoye poreguë sëani, cabi.

³Caguëna, Jesusbi baguë ëntë sarare mi'nani, baguëni pa'roni cabi:

—Më'ëni oiguë huachoyë yë'ë. Huajë hua'guë ba'ijë'ën, cabi.

Caguëna, ja'ansi'quë baguë gu'a ca'nmi rau yua gare tēnosi'quë baji'i. Huajë raj'i baguë.

⁴Huajë raiguëna, Jesusbi baguëni yi-huoguë cabi:

—Achajë'ën. Më'ë huajë raise'ere yequëcuanu gare quëaye beoye ba'ijë'ën. Ëne se'gare yo'ojë'ën. Pairina sani, më'ë huajë raise'ere ënojë'ën. Ënoni, Moisés ira coca guansegüë ba'ise'ëru, jo'ya hua'guë case'ere inni, pairini quëani achoni, misabëna tēoni ëocaija'guë caguë, pairina insijë'ën, më'ë yua huajë raisi'quë sëani. Ja'nca yo'otoca, bain hua'nabi më'ë huajë raise'ere ëñani masiyë, cabi Jesús.

Jesús sana al criado de un capitán romano

⁵Ja'nca cani, ja'nrebi sani, Capernaum huë'e jobona ti'anbi. Ti'anguëna, soldado ëjaguëbi baguëna ti'an rani, ⁶cocare senni achaguë cabi:

—Ëjaguë, yë'ë yo'o conguëbi huë'ere ba'iguë, garasi'quë uinguë, ai yo'oji, cabi.

⁷Caguëna, Jesusbi:

—Ja'nca ba'ito, baguëni huachoguë saiyë, cabi.

⁸Caguëna, soldado ëjaguëbi ënsegüë cabi:

—Yë'ë huë'ëna raima'ijë'ën, Ëjaguë. Më'ë yua ai ta'yejeiye ëjaguëte sëani, yë'ë huë'ëna caca güeseye porema'iñë yë'ë. Si'aye ëñaguë sëani, so'obi ëñani huachojë'ën. Ja'nca huachoye catoca, yë'ë yo'o conguëbi huajë raija'guëbi. ⁹Yë'ë yua ja'nca senni achaguëbi yequëcua yë'ë ëjacuani sehuoye bayë. Yequëcua soldado hua'nani guanseye bayë yë'ë.

Te'e soldado hua'guëni, Saij'ë'n catoca, baguë saiji. Yequëni, Raij'ë'n catoca, baguë raiji. Yë'ë yo'o conguëni, Yë'ë case'eru yo'oj'ë'n catoca, güina'ru yo'oji baguë. Ja'nca sëani, më'ë raima'ij'ë'n caguë señë yë'ë, cabi.

¹⁰ Ja'nca caguëna, Jesús yua gue ro'taye beoye achaguë, yua bain jubë baguë naconi raisi'cuana bonëni, bacuani yihuoguë cabi:

—Ènquë soldado ëjaguëbi yë'ëni ai ta'yejeiye recoyo ro'taji. Si'a Israel bain recoyote ëñato, baguë recoyo ro'taye'ru ai caraji bacuare. ¹¹ Mësacuani ganreba cayë yë'ë. Ai jai jubëan bain yequëruan bain ti'an raisi'cua yua Riusu ba'i jobona ti'anni, Abraham, Isaac, Jacob, bacua naconi guënamë re'otona n'ë'cani aonre ainjën bojojën ba'ija'cua'ë. ¹² Ja'nca ba'ijëna, Israel bainreba Riusu cuencuesi'cuata'an, bacuabi ti'ani raisi'cuana bonëni, bacuani yihuoguë cabi:

—Ènquë soldado ëjaguëbi yë'ëni ai ta'yejeiye recoyo ro'taji. Si'a Iñe porema'ija'cua'ë. Zije re'otoreba ba'iruna bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'icuabi ai oijën, zemeñoana cuncujën, ai yo'ojën ba'ija'cua'ë, yihuoguë cabi Jesús.

¹³ Ja'nca cani, ja'nrebi soldado ëjaguëna bonëni, baguëni cabi:

—Yua më'ë huë'ena go'ij'ë'n. Më'ëbi si'a recoyo ro'taguëna, güina'ru yo'ose'e ba'iji, cabi.

Caguëna, baguë yo'o conguëbi te'e jëana huajë raji'i.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴ Ja'nrebi, Jesús yua Pedro huë'ena cacani ëñato, Pedro huagobi rau jayoni unco'ë. ¹⁵ Ja'nca uingona, Jesusbi bago ëntë sarana pa'robi. Pa'roguëna, bago rau jayoye tëni saji'i. Tëni saquëna, bagobi huajë hua'go huëni, baguëni cuira bi'rago.

Jesús sana a muchos enfermos

¹⁶ Ja'nrebi na'iguëna, ai jai jubë bain huati bacuare Jesusna sani ëñohuë. Èñojëna, baguë yua te'e coca se'ga cani, huati hua'ire etoni saobi. Saoni, si'a rauna ju'incuare'ga huachobi. ¹⁷ Ja'nca huachoguëbi Riusu ira bainguë raosi'quë Isafas cani jo'case'eru güina'ru yure yo'oguë baji'i. “Maire pa'npo ëaye ba'iguëna, maire conreba conji. Maibi rauna ju'injëna, maire huachoyereba huachoji” cani jo'case'e ba'iguëna, güina'ru yure yo'oguë baji'i Jesús.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸ Ja'nrebi, quë'rë jai jubëan bainbi Jesusre të'ijeiyë nëcajëna, Jesusbi bacuare ëñani, baguëre concuani: Que të'huina je'ënu cabi. ¹⁹ Caguëna, yequëbi ira coca ye'yoguëbi ti'anni, Jesusni cabi:

—Èjaguë, më'ëni conguë saza, si'a më'ë ganijeija'ruan, cabi.

²⁰ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Airu hua'i hua'nabi gojënana caincua'ë. Ca hua'i hua'nabi ziaroan tuijën caincua'ë. Ja'nca ba'iyeta'an, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi yua umeni cainru gare beoguë'ë yë'ë, sehuobi.

²¹ Sehuoguëna, yequë, baguëte conguë ba'iguëbi cabi:

—Èjaguë, ru'ru yë'ë taita ju'insi'quëni tañe bayë. Tanni tëjini, më'ëre conguë te'e saiyë, cabi.

²² Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Yë'ëna te'e conguë raij'ë'n yurera'rë. Yë'ëre recoyo bojoma'icua, junni huesësi'cua'ru ba'ijën, ja'ancua se'gabi bacua bain junni huesësi'cuare tanja'bë, cabi.

Jesús calma el viento y las olas

²³ Cani, ja'nrebi yoguna cacaguëna, baguëre concuabi baguë naconi je'enni

saë'ë. ²⁴ Sani, jobo zitara ba'ijëna, ai jëja tutu rabi. Raguëna, ai jai t'ë'a jë'cani, yoguna cacaguëna, oco bu'i bi'rabi. Ja'nca ba'iguëna, Jesús yua cainsi'quë unji'i. ²⁵ Ja'nca uinguëna, bacuabi sëtoni cahuë:

—¡Ëjaguë, huëni ëñajë'n! ¡Maibi huesëni carajeyë! huaji yëjën cahuë.

²⁶ Cajëna, baguë cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën, yë'ëni si'a recoyo ro'tama'ijën, ro quëquëjën ba'iyëne? cabi.

Cani, ja'nrëbi huëni, Tutu saojë'n, zitara t'ë'a cuaujajë'n caguë guansebi. Guansequëna, tutu'ga, zitara'ga ja'anse'ebi nëcajaji'i. Gare tutuye beoye bajji'i. ²⁷ Ja'nca ba'iguëna, bacuabi ai ëñajën rëinjën, sa'ñëña senni achajën cahuë:

—¿Yua gue bainguëguë'ne ba hua'guë? Baguëbi guansequëna, tutu'ga, jai zitara'ga ja'anse'ebi achani, jaë'ë cani guajaji'i, cahuë.

Los endemoniados de Gadara

²⁸ Ja'nrëbi, que t'ë'huina jenni, Gadara yijana ti'anhüë. Ti'anjëna, samucua huati zemosi'cuabi bain tansi re'ohuëbi etani, Jesusna tëhuo raë'ë. Huati zemosi'cua sëani, ai coca cu'ejën ba'ijëna, yequëcuabi baruna saiye huaji yëhuë. ²⁹ Yureca Jesusna tëhuo rani, ai güijën cahuë:

—¿Më'ë guere ro'taguë raquë'ne ënjo'on? Më'ë yua Riusu Zin ba'iguë'ë. ¿Yëquënani ai yo'o güesëja'guëbi quë'rë ja'anrë raquë? güijën senni achahuë.

³⁰ Senni achajëna, cuchi jubë ai ba'i jubëbi so'orë ba'ijën, aonre cu'ejën, aonre ainjën baë'ë. ³¹ Ba'ijëna, huati hua'i zemosi'cuabi Jesusni senreba sen'ë:

—Yëquënani etoni saotoca, ba cuchi jubëna saojë'n. Bacuana cacaye yëyë, senni achajën cahuë.

³² Cajëna,

—Saijë'n, cabi.

Caguëna, huati hua'ibi bainre jo'cani, etani sani, cuchi jubëna te'e cacahuë. Ca-cajëna, ja'ansirën si'a jubëbi hue'nhue raguëna, jaba t'ë'ntëbana huë'huëni, rëi zitarana tonni runi huesëhuë.

³³ Runi huesëjëna, cuchi cuiracuabi quëquëni, gatini saë'ë. Huë'e jobona sani, si'aye quëani achomate. Huati zemosi'cua ba'iyere'ga quëani achomate.

³⁴ Quëani achojëna, ja'nrëbi huë'e jobo bain si'acuabi Jesusni tinjajën raë'ë. Rani, Jesusni ëñani, yëquëna yijabi etani gare saijë'n sen'ë.

Jesús sana a un paralítico

9 Ja'nca senni achajëna, Jesusbi yua yoguna cacani, baguë huë'e jobona go'i bi'rabi. ² Goni ti'anguëna, ja'nrëbi, yequëcuabi garasi'quëte camare uinguëna, Jesusna sani ëñohüë. Ëñojëna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua recoyo ro'tayete masini si'ani, garasi'quëni cabi:

—Bojo recoyo bajë'n, mami. Më'ë gu'a jucha yua gare tënose'e ba'iji, cabi.

³ Caguëna, ja'nrëbi, ira coca ye'yocuabi sa'ñëña yahue ro'tajën ñuë'ë: “Baguë yua Riusuni gu'aye caji” ro'tajën bën'ë. ⁴ Ro'tajën bëinjëna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua yahue ro'tase'ere masini, bacuani cabi:

—¿Mësacua guere gu'aye ro'tajën bëinë'ne? ⁵ Bainbi “Më'ë gu'a jucha yua tënose'e ba'iji” caye porecuata'an, “Huëni ganijë'n” catoca, bacua huachoye porema'ñete masi güeseyë. ⁶ Ja'nca ba'iyeta'an, yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi bain gu'a juchare tënoñe poreguë'ë. Ja'anre mësacuanii ëñoñë yë'ë, cabi.

Cani, ja'nrëbi garasi'quëni cabi:

—Yureca huëijë'n. Më'ë camare inni, më'ë huë'ena saijë'n, cabi.

⁷ Ja'nca caguëna, baguë yua huëni baguë huë'ena saji'i. ⁸ Ja'nca saiguëna, bain hua'nabi quëquë ëaye ro'tajën,

Riusuni bojoreba bojojën, ro bainre huachoye poreguë re'huasi'quëre sëani, baguëni ai re'oye cajën baë'ë.

Jesús llama a Mateo

⁹ Ja'nrëbi, Jesusbi se'e sani ëñato, Mateo hue'eguëbi impuesto curi co huë'ere ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, Jesusbi:

—Yë'ëna te'e rani conjë'n caguë choji'i.

Choiguëna, baguë yua huëni, baguëna te'e conguë saji'i.

¹⁰ Saiguëna, ja'nrëbi jë'të, Jesusbi huë'ere ba'iguë, aon ainguë ñu'iguëna, yequëcua impuesto curi cocua, yequëcua gu'a bain casi'cua, ai jai jubëbi rani, Jesús, baguëre concua naconi aon ainjën te'e bëahuë. ¹¹ Bëajëna, fariseo bainbi ti'anni ëñahuë. Ja'nca ëñacuabi Jesusre concuani bëinjën senni achahuë:

—¿Mësacua ëjaguë guere yo'oguë, impuesto curi cocua, gu'a bain, bacua naconi aon ainguë te'e ñu'iguë'ne? senni achahuë.

¹² Senni achajëna, Jesusbi achani, bacuani sehuobi:

—Huajëjën ba'icuabi ëco yo'oguëte senma'inë. Rauna ju'incua se'gabi ëco yo'oguëte se'ne. ¹³ Riusu coca toyani jo'case'e ënere ye'yejë'ën: “Bain oijën concuare cu'eyë yë'ë. Hua'ire huani misabëna ëocuare cu'ema'inë yë'ë.” Ja'an cocare ye'yejë'ën. Yë'ë re'o bainguë'ë cajën ba'itoca, bacuare choiguë raimaë'ë yë'ë. Yë'ë gu'a bainguë'ë cajën ba'itoca, ja'ancuare choiguë raisi'quë'ë yë'ë, cabi Jesús.

La cuestión del ayuno

¹⁴ Ja'nrëbi, Juan Bautizaguëre concuabi rani, Jesusni senni achahuë:

—Yëquëna, fariseo bain, yua aon ai'ne jo'cajëna, ¿më'ere concua guere ro'tajën, aon ai'ne jo'cama'inë'ne? senni achajën cahuë.

¹⁵ Cajëna, Jesús sehuobi:

—Ro huacha ro'tajën ba'iyë mësacua. Huejaja'guëbi yuta ba'iguëna, baguë huejaye concuabi aon ai'ne jo'caye gare porema'inë. Ja'nca porema'ijëna, huejaja'guëre preso zeanni quëñoni gare sai umuguse ti'anguëna, ja'anrën bacuabi aon ai'ne jo'caja'cua'ë cabi.

¹⁶ Cani, ja'nrëbi bacuani yeque yihuo cocare quëabi:

—Mame cambi ira canna ja'chemajën ba'iyë. Ja'nca ja'chetoca, mame cambi guë'nguëguëna, ira cambi quë'rë se'e ye'reni gu'ajeji. ¹⁷ Bisi ëye jo'cha huajë jo'chare yua ira ga'ni jo'cha corohuëanna ayamajën ba'iyë. Ayatoca, huajë jo'chabi ira ga'ni corohuëanre juejueni jañuni si'aji. Ga'ni corohuëan'ga gu'a corohuëan'ru ruinjï. Huajë bisi ëye jo'cha banica, mame ga'ni jo'cha corohuëanna ayajë'ën. Ja'nca ayatoca, bisi ëye jo'cha, ga'ni corohuëan'ga gare huesëye beoye ba'iji, cabi Jesús.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

¹⁸ Ja'an cocare caguë ba'iguëna, yequë bainguë, bain ëjaguë ba'iguëbi caca rani, Jesusna gugurini rëanni, baguëni coca senni achaguë cabi:

—Yë'ë mamacobi yurera'rë junco'ë. Ja'nca ba'igoreta'an, rajjë'ën. Më'ë ëntë sarare bagona pa'rotoca, go'ya rajja'go'co, cabi.

¹⁹ Ja'nca caguëna, Jesusbi huëni, baguë naconi saji'i. Baguëre concua'ga te'e conni saë'ë. ²⁰ Ja'nca saijëna, yeco, u'chu rauna ju'ingobi, si'a sara samu tëcahuëan ju'in hua'go ba'igobi baguë yo'jeja'an rani, baguë can yëruhuate pa'rogo. ²¹ “Baguë can se'gare pa'roni huajëza” cago pa'rogo. ²² Ja'nca pa'rogona, Jesusbi bonëni, bagoni ëñani cabi:

—Bojo recoyo bajë'n, mami. Më'ëbi yë'ëni si'a recoyo ro'tasi'co sëani, huajë raë'ë më'ë, cabi.

Caguëna, bagobi ja'ansi'ru huajë raco'ë.

²³ Ja'nre'bi, Jesús yua bain ëjaguë huë'ena ti'anni ëñato, bain hua'nabi ai ota oijën, ro hui'ya güijën baë'ë. Yequëcuabi músicate sa'tijën juë'ë. ²⁴ Ja'nca yo'ojënna, Jesusbi bacuani cabi:

—Mësacua etani saijë'n. Mamacobi ju'inmaco'ë. Ro canni uingo bago, cabi.

Ja'nca caguëna, baguëni bëinjën, ai jayajën chohuë. ²⁵ Chojënna, yequëcuabi bacuare hue'sena etohuë. Etojen'na, Jesusbi cacani, ba romi zin hua'go ëntë sarana zeanguëna, bagobi huëni nëcago. ²⁶ Ja'nca nëcagona, bainbi Jesús huachose'ere ëñani, si'aruanna quëani achohuë.

Jesús sana a dos ciegos

²⁷ Ja'nre'bi, Jesusbi barubi sani ganiguëna, samucua ñaco ëñama'icuabi baguë yo'jeja'an be'tejën, ai jëja güihuë:

—Taita David bainguë, yëquëna hua'nani oiguë conjë'n, güijën cahuë.

²⁸ Cajënna, Jesús yua huë'ena cacani ba'iguëna, ñaco ëñama'icuabi baguëna caca raë'ë. Raijënna, Jesusbi bacuani senni achabi:

—¿Mësacua yë'ë huachoye poreyete si'a recoñoa ro'taye? senni achabi.

Senni achaguëna,

—Ro'tayë, Ejaguë, sehuohuë.

²⁹ Ja'nca sehuojënna, Jesusbi bacua ñacore pa'roni, bacuani cabi:

—Mësacuabi yë'ëni recoyo ro'tajënna, yë'ë'ga güina'ru mësacuani huachoguë ba'iyë cabi.

³⁰ Caguëna, bacua ñaco yua ja'ansirën sëtani ëñani huajë raisi'cua baë'ë. Ba'ijënna, Jesusbi bacuani si'a jëja yihuoguë cabi:

—Mësacuare huachose'ere yequëcuani gare quëani achoye beoye ba'ijë'n, cabi.

³¹ Caguëna, ba hua'nabi sani, Jesús re'oye yo'oni conse'ere si'a bainni quëani achojën ganihuë.

Jesús sana a un mudo

³² Ja'nca saijënna, ja'ansirën yequëcuabi yi'o ma'tëbë ba'iguë, gu'a huati baguë, ja'anguëte Jesusna sani ëñohuë. ³³ Eñojënna, Jesusbi baguë gu'a huatire etoni saoguëna, ba bainguëbi coca ca bi'rabi. Ja'nca ca bi'raguëna, bain hua'nabi ai ëñajën rëinjën cahuë:

—Yure yo'ose'e'ru Israel yija bainbi gare ëñama'isi'cua ba'iyë, cahuë.

³⁴ Cajënna, fariseo bainbi ti'an rani, bëinjën cahuë:

—Gu'aye yo'oji baguë. Zupai huatibi conguëna, ja'nca huati hua'ire etoni saoye poreji, cajën bën'ë.

Jesús tiene compasión de la gente

³⁵ Ja'nre'bi, Jesús yua si'a huë'e joboña, si'aruan bain ba'iruanna saiguë, bacua ñë'ca huë'eñana cacani ye'yoguë, Riusu ba'i jobo cocare quëani achoguë, rauna ju'incua, si'a rau ba'iyë bacuani huachoguë, ja'anre yo'oguë baj'i'i. ³⁶ Ja'nca ba'iguëbi bain jubëni ai sa'tiguë, oireba oiguë ëñabi. Chao hua'na caguë, ro porema'i hua'nabi oveja hua'na cuiraguë beo hua'na'ru ba'iyë ëñoñë bacua, ro'taguë ëñabi Jesús. ³⁷ Ja'nca ëñani, ja'nre'bi, baguëte concuani cabi:

—Queruna ëñajë'n. Aon tanse'ebi yuara ya'jise'e sëani, yuareba tëaye ba'iji. Riusu ba'i jobo cu'ecuare tëani baye cayë. ³⁸ Ja'nca sëani, mai E'jaguë Riusu yua bainre tëani ba E'jaguë ba'iguëna, baguëni ñaca senreba senni achajën ba'ijë'n: Më'ë bainre tëani baye ro'taguë sëani, më'ëre yo'o concua, më'ë tanse'ere tëacaicua, ja'ancuare cuencueni, më'ë

bainre tēaye raoj'ēn, senni achajēn ba'ijj'ēn, cabi Jesús.

Jesús escoge a los doce apóstoles

10 Ja'nrebi, Jesusbi baguēte concua si'a sara samucuaire choiguēna, baguēna ti'an raē'ē. Ti'an rajjēna, bacuaire gu'a huati hua'ire etoni saoye porecuare re'huabi. Si'a bain ju'incua, si'a rau ju'incua huachoye porecuare bacuaire re'huabi. ²Ba cuencueni re'huasi'cua yua ñaca hue'ecua baē'ē: Ru'ru, Simón caguēni Pedro hue'yobi. Yequē, Andrés, Pedro yo'jeguē baji'i. Yequē Santiago, yequē Santiago yo'jeguē Juan, ja'an samucua Zebedeo mamacua baē'ē. ³Yequē Felipe, yequē Bartolomé, yequē Tomás, yequē Mateo impuesto curi coguē baji'i. Yequē Alfeo zin Santiago, yequē Lebeo, Tadeo'ga hue'eguē baji'i. ⁴Yequē Simón hue'eguē celote jubē baji'i. Yequē Judas Iscariote, Jesús je'o bacuana insini senjoja'guē baji'i. Ja'an hue'ecuare cuencueni re'huabi Jesús.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

⁵Ja'ancua si'a sara samucuaire cuencueni re'huani, bacuani coca guansegüē saobi:

—Judío jubē ba'ima'icuaana saima'ijj'ēn. Samaria yija huē'e joboñana gare saimajēn ba'ijj'ēn. ⁶Israel bain se'gana saijj'ēn. Riusu bain quēñēni saisi'cua, oveja hua'na ro quēñēni huesēs'i'cua'ru ba'iyē, ja'ancua se'gana sani, ⁷bacuani ñaca quēani ahoj'ēn: “Riusu ba'i jobo yuara ti'anja'ñeta'an ba'iji” quēani ahojēn ba'ijj'ēn. ⁸Ja'nca ba'icuabi rau ju'incuaire huachoj'ēn. Junni huesēs'i'cuare go'ya rai güesej'ēn. Gu'a ca'nmi rau bacuaire tēnoni huachoj'ēn. Huati hua'ire etoni saoj'ēn. Ja'nca yo'oye porecua'ru ro'iyē beoye

re'huasi'cua sēani, mēsacua yua bainre conjēn, bacua ro'iyē senma'ijj'ēn.

⁹Mēsacua yua curire gare saye beoye ba'ijj'ēn. ¹⁰Bonse turubēte sama'ijj'ēn. Te'e entē sara can se'ga sajj'ēn. Guēon ju'iyete sama'ijj'ēn. Ro'ojēn sai tubēte sama'ijj'ēn. Yo'ore concuani ba'icua aonre ro insiye ba'icua sēani, mēsacua ja'nca saijj'ēn.

¹¹Sani, huē'e jobona ti'anto, re'o bain banica, bacuaire cu'eni, mēsacua saiyē tēca, bacua huē'ena bēani ba'ijj'ēn. ¹²Ja'an huē'ena ti'anni, baru bainni saludajj'ēn. ¹³Re'o bain ba'itoca, mēsacua bojojēn saludase'ere bacuana jo'cajj'ēn. Gu'a bain ba'itoca, jo'cama'ijj'ēn. Mēsacua saludase'ere go'iyē quēñoj'ēn. ¹⁴Yequērē baru bainbi mēsacuani bojomajjēn, mēsacua coca quēani ahojete achaye güejjēn ba'itoca, barubi quēñēni saijj'ēn. Ba huē'e jobobi saijjēn, ba bainbi ēñajjēna, mēsacua guēon ba'i ya'ore cue'nconi tonjj'ēn. Ja'nca yo'otoca, bacua gu'a jucha yo'ose'ere masiyē. ¹⁵Mēsacuani ñaca ganreba quēayē. Sodoma, Gomorra, ja'an huē'e jobo bainni bēnni senjoja'ñe'ru, bacua yua quērē ta'yejeiye bēnni senjosi'cua ba'ija'cua'ē, Riusu ēñojai umugusebi ti'anguēna.

Persecuciones

¹⁶Yureca, mēsacuare saoguēna, mēsacua yua oveja hua'na airu yai jubēna ti'anja'cua'ru ba'ijjēn, mēsacua saiyē. Ja'nca sēani, ña hua'na masiye ro'tareba ro'taye'ru ai masiye ro'tajjēn ba'ijj'ēn. Ja'nca ba'icuata'an, ju'ncubo hua'na gu'aye yo'oye beoye ba'iyē'ru, gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijj'ēn. ¹⁷Mēsacua ēñare bajj'ēn. Yequēcuabi mēsacuani bēinjēn, mēsacuare preso zeanni bacua ēja bainna sani nēcoja'cua'ē. ¹⁸Yequēcuabi mēsacuare zeanni, yē'ē bain concuaire sēani, mēsacuare

bain ta'yejeiye ëjacua ba'iruanna sani nëconi ëñoja'cua'ë. Ja'nca ëñojënna, mësucua yua yë'ë ba'iyete gu'a bainni quëani achoye poreyë. ¹⁹ Ja'nca preso zeanni nëcojënna, mësucua sehuoja'yete ru'ru ro'taye beoye ba'ijën, huaji yëmajën ba'ijë'n. Mësucua sehuoja'rën ti'anguëna, Riusubi mësucua coca sehuoja'yete quëaji. ²⁰ Mësucua se'gabi ba sehuo cocare ro'tama'ija'cua'ë. Mësucua Taita Riusu Espiritubi quëaguëna, ja'an cocare sehuoja'cua'ë mësucua.

²¹ Ja'anrën ti'anguëna, bainbi ba yo'jecuani preso zeanni huani senjo güeseja'cua'ë. Yequëcua'ga ba mamacuare preso zeanni, huani senjo güeseja'cua'ë. Yequëcua'ga ba pë'caguë sanhuëre preso zeanni, huani senjo güeseja'cua'ë. ²² Mësucua yua yë'ë bainrebare sëani, si'a bainbi mësucuani ai je'o ëñaja'cua'ë. Je'o ëñaja'cuata'an, yë'ëni si'a recoyo jo'caye beoye ro'tajën ba'ijë'n. Ja'nca ro'tatoca, carajei umuguseña ti'anguëna, Riusubi mësucuani tëani baja'guë'bi. ²³ Mësucuabi te'e huë'e jobona sani, mësucuare je'o batoca, yequë huë'e jobona gatini saijë'n. Ja'nca saijënna, mësucuani yihuoreba yihuoyë yë'ë: Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi yë'ë gaje rai umuguse ti'anguëna, si'a Israel bain huë'e joboña ëñajën saiye porema'inë mësucua.

²⁴ Ye'yeguëbi yua baguë ye'yoguë'ru quë'rë ta'yejeiye baye porema'iji. Yo'o conguëbi baguë ëjaguë'ru quë'rë ta'yejeiye baye porema'iji. ²⁵ Ye'yecuabi bacua ye'yocua te'e masijën te'e ta'yejeiye ba'iyë'ru ruintoca, re'oji. Yo'o concuabi bacua ëjacua ba'iyë'ru ruintoca, re'oji. Yë'ë yua Riusu ba'i jobo ëjaguë ba'iguëna, bainbi yë'ëni Beelzebú Zupai Huati cahuë. Ja'nca cacuabi quë'rë se'e yë'ë bainrebare gu'aye caja'cua'ë.

A quién se debe tener miedo

²⁶ Ja'nca caja'cua ba'ijënna, bacuani huaji yëye beoye ba'ijë'n. Riusubi bacua gu'aye yo'oni yahuese'e beorure ëñoni, si'acuan masi güeseja'guë'bi. ²⁷ Yë'ëbi mësucuani yahue coca caguëna, be-oru si'a bainni quëani achojën ba'ijë'n. Mësucuabi bain yahue coca cayete achato, si'a bainni güijën quëani achojën ba'ijë'n. ²⁸ Ro ën yija bainni huaji yëye beoye ba'ijë'n. Mësucua ëmëje'en ga'nihuë se'gare huani senjoñe poreyë. Riusu se'gani huaji yëjën ba'ijë'n, bain recoyore gare carajei güeseje poreguëre sëani.

²⁹ Samu bi'an hua'nare te'e curi so'corë naconi coye poreyë. Ja'nca choa ma'carë ro'icua'reta'an, Riusubi ga bi'an hua'guëni ro'taguë, gare huanë yeye beoye ba'iji. Riusubi yëma'itoca, bi'an hua'guë te'eguë se'gabi junni to'inma'iji. ³⁰ Mësucua sinjobë rañare'ga cuencueguë, mësucua ba'iyë si'ayete masiji Riusu. ³¹ Ja'nca sëani, bainni gare huaji yëye beoye ba'ijë'n. Si'a bi'an jubë'ru mësucuani ai re'oye ëñaguë, mësucuani quë'rë ta'yejeiye ai yëguë ba'iji Riusu.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

³² Bain jubëbi achajënna, mësucua yua ñaca cajë'n: Yëquëna yua Jesucristo baincua'ë cajë'n. Ja'nca catoca, Yë'ë'ga, Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi achaguëna, yë'ë bainreba concua ai re'o hua'na'ë caguë quëayë yë'ë. ³³ Yequëcua, bain jubëbi achajënna, yë'ë ba'iyete gu'a güeye catoca, yë'ë'ga, yua Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi achaguëna, bacuare gu'a güeye cayë yë'ë.

Jesús, causa de división

³⁴ Bainni sa'ñeña huaiye beoye ba'iyete jo'caguë raimaë'ë yë'ë.

Mësacuabi ja'anre huacha ro'tama'ijë'n. Bainni sa'ñeña huai güeseguë raë'ë yë'ë. ³⁵Yequëni baguë pë'caguëte huaiye ro'ta güeseyë yë'ë. Yeconi bago pë'cagote huaiye ro'ta güeseyë yë'ë. Yeconi bago huagote huaiye ro'ta güeseyë yë'ë. ³⁶Je'o bacuare cu'eto, bain te'e huë'e ba'icua'ë cayë.

³⁷Pë'caguë sanhuëte yë'ëre'ru quë'rë yë'guëbi yë'ë bainguë ba'ie porema'iji. Mama hua'nare yë'ëre'ru quë'rë yë'guëbi yë'ë bainguë ba'ie porema'iji. ³⁸Yë'ë naconi te'e yo'o conguë ba'ie baji. Yë'ë yua ai yo'oye'ru güina'ru ai yo'oye yëma'iguëbi yua yë'ë bainguë ba'ie porema'iji. ³⁹Bainbi ro bacua ba'ie se'gare ro'tatoca, junni si'aye se'ga ba'iji bacuare. Yë'ë ba'ie ro'ina güeyë beoye junni huesëtoca, ja'ancuabi go'ya rani, huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë.

Premios

⁴⁰Yequëcuabi mësacuanani te'e ruiñe ëñajën ba'itoca, yua yë'ëre'ga te'e ruiñe ëñajën ba'iyë. Yë'ëni te'e ruiñe ëñajën ba'itoca, yua yë'ë Taita yë'ëre raosi'quëre'ga te'e ruiñe ëñajën ba'iyë. ⁴¹Yequëcuabi Riusu bainguë raosi'quëni te'e ruiñe ëñani bojtoca, Riusu bainguë raosi'quë bojoja'ye'ru bojojën ba'ija'cua'ë. Yequëcuabi re'o bainguëni te'e ruiñe ëñani bojtoca, re'o bainguëni bojojën ba'ija'ye'ru bojojën ba'ija'cua'ë. ⁴²Yequëcuabi yë'ë bainguë yë'ëre conguë te'eguë se'gani te'e ruiñe ëñani, quë'rë yo'jereba ba'ie'ru baguëni oco se'gare uncuatoca, Riusubi baguë ro insija'ye ro'tase'ere baguëni gare jo'caye beoye insija'guë'bi, yihuoguë cabi Jesús.

Los enviados de Juan el Bautista

11 Ja'nre'bi, Jesusbi baguëre concua si'a sara samucuanani coca yihuoni tējini, baguëbi sani, bain huë'e joboñana ti'anni, baguë cocare quëani achoni, bainre ye'yoguë baji'i.

²Ba'iguëna, Juanbi, ya'o huë'ere preso guaosi'quëbi Cristo yo'oguë ba'iyete achani, baguëre concua samucuaré choini, bacua naconi ³Jesusni coca caguë saobi:

—¿Më'ë yua ba Cristo rajja'guë ba'iguë'guë? Ba'ima'itoca, ¿yequë rajja'guëni ëjoye baye mai? Jesusni senni achaguë saobi.

⁴Saoguëna, Juanre concuabi Jesusna ti'anni, senni achahuë. Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Mësacua yua Juanna go'ini, mësacua yure ëñase'e, mësacua yure achase'e, ja'anre baguëni quëajajë'n. ⁵Ñaco ëñama'icuaabi yua ñaco huajëyë. Guëon garasi'cuabi yua ganiñë. Gu'a ca'nmi rau bacuabi tënosi'cua ba'ijën, huajë raiyë. Ganjo achama'icuaabi ganjo achayë. Junni huesësi'cuabi go'ya raiyë. Riusu bojo coca yua bonse beo hua'nani quëani achose'ebi ba'iji. ⁶Yë'ëni güeyë beoye recoyo ro'tajën ba'icuaabi ai ba'ie ai bojoreba bojojën ba'iyë, sehuoguë cabi Jesús.

⁷Cani, bacuabi go'ijëna, Jesús yua bain jubëni Juan ba'iyete quëa bi'rabi:

—Mësacua yua beo re'otona sani, Juanre ëñañu cajën, ¿neni ëñañe ro'tare'ne? “Ro jëja beo hua'guë, jë'je sahua tutu taonse'ru ba'ie ëñajaiñu” ja'anre ëñañe gare ro'tamaë'ë mësacua. ⁸¿Neni ëñañe ro'tare'ne mësacua? “Ëjaguë caña ju'iguëte ëñajaiñu” ja'anre ëñañe gare ro'tamaë'ë mësacua. Ëja bain caña ju'icua, yua me'najeiñe ba'icua, ja'ancua yua ta'yejeiye ëja bain huë'ëñare ba'iyë. ⁹¿Neni ëñañe ro'tare'ne mësacua? “Riusu coca quëaguëte ëñajaiñu” catoca, mësacua yua te'e ruiñe ro'tahuë. Aito. Riusu coca quëacua si'acua'ru yua quë'rë ta'yejeiye ëjaguëte mësacua ëñahuë. ¹⁰Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñato, ën coca yua Juanre toyani jo'case'e ba'iji:

Më'ère quëaguëte ru'ru saohuë, më'ë rai ma'are re'huacaiguëte, toyani jo'case'e ba'iji.

¹¹ Ja'nca toyani jo'caguëna, mësacuani quëareba quëayë yë'ë. Juan Bautizaguëbi yua Riusu coca quëaye raosi'cua si'acua'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi ba'iji. Ja'nca ba'iyeta'an, Riusu ba'i jobo ba'icuaire ëñato, baru ba'iguë quë'rë yo'jeguëreba ba'iguëbi yua Juan'ru quë'rë ëjaguë'ru ba'iji.

¹² Juan Bautizaguë ba'isirëmbi yurerën tëca gu'a bainbi Riusu ba'i jobona huañu cajën, ai je'o ëñajën ba'iyë. ¹³ Riusu ira bain raosi'cua, ira bainguë ba'isi'quë Moisés naconi, si'acuabi Riusu ba'i jobore quëani ahojën, Juan ba'iyë tëca ja'nca cajën baë'ë. ¹⁴ Mësa'cuabi re-coyo ro'taye poreto, Juan yua Riusu ira bainguë raosi'quë Elías hue'eguë te'e ba'iguë'bi. Ja'anguëbi yua bainna raija'guë baj'i. ¹⁵ Yureca ganjo banica, achani ye'yejë'n.

¹⁶ Yureca, bain hua'na yureña ba'icua ¿queaca yo'ojën ba'iyë'ne? Zin hua'na sa'ñeña huere yo'ocua'ru ba'iyë. Yequëcuabi yua yequëcuani coca cayë: ¹⁷ “Yëquë'nabi jurihuë'nbi juijën ba'iyeta'an, mësacua conjën pairamaë'ë. Sa'ntiye gantajën ba'iyeta'an, mësacua conjën ota oimaë'ë.” Ja'nca cajën ba'iyete yureña bain ba'iyë. ¹⁸ Juanbi rani, baguë aon aiñe jo'cani, bisi ëye jo'cha gare uncuye beoye ba'iguëna, mësacuabi Ro ro'taguë yo'o hua'guë'bi ba'iji, baguëte cajën baë'ë. ¹⁹ Ja'nrebi yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi rani, aonre anni, gonore uncuguëna, mësacuabi yeque cocabi yë'ëre cajën, Aon ain huati'bi. Jo'chana güebe huati'bi. Gu'a bain, impuesto curi cocua, ro bacua gu'a gajeguë ba'ite, yë'ëre cajën, yë'ëre jayayë mësacua. Ja'nca cacuata'an, Riusu masiyete ëñañe yë'nica, Riusuni ye'yereba ye'yecua bacua yo'oyete ëñajë'n, cabi Jesús.

Los pueblos desobedientes

²⁰ Cani, ja'nrebi, baguë huë'e joboñana sani ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñosiruanre ai bënguë ca bi'rabi, baruan bainbi bacua gu'a juchare gare jo'caye beoye ba'icuaire sëani:

²¹ —Mësa'cua Corazín huë'e jobo bain, ai bënni senjoñe ba'ija'guë'bi mësa'cuare, cayë. Betsaida bainre'ga, ai bënni senjoja'ñe cani jo'cayë mësa'cuare. Riusu ta'yejeiye yo'ose'e, mësa'cuana ëñose'e, ja'anre Tiro bain, Sidón bain, bacuani ëñose'e ba'itoca, ai ba'irën bacua gu'a juchare jo'cani senjore'ahuë. Costal cañare sayani, yë'tëbi bacua sinjobëanna yu'yujën ba'ire'ahuë, bacua jucha senjose'ere ënojën ba'icua.

²² Riusu cuencuesi umuguse ti'anguëna, Tiro, Sidón, ja'an bainre bënni senjoja'ñe'ru mësa'cuani quë'rë ta'yejeiye ai jëja bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë.

²³ Mësa'cua Capernaum bainre'ga ai bënni senjoja'ñe cani jo'cayë yë'ë. ¿Mësa'cua yua Riusu ba'i jobona ti'añe ro'taye? Bañë. Ba toana senjoni saoye se'ga ba'ija'guë'bi mësa'cuare. Riusu ta'yejeiye yo'o yo'ose'e, mësa'cuana ëñose'e, ja'anre yua Sodoma bainni ëñose'e ba'itoca, ja'an huë'e jobobi yureña tëca ba'iguë ba'ire'abi. ²⁴ Riusu cuencuesi umuguse ti'anguëna, Sodoma bainre bënni senjoja'ñe'ru mësa'cuani quë'rë ta'yejeiye jëja bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Vengan a mi y descansen

²⁵ Cani, ja'nrebi, Jesús yua Taita Riusuni ujaguë cabi:

—Taita, më'ë yua guënamë re'oto, yija re'oto, si'a re'oto ta'yejeiye ëjaguë'ë. Yë'ë coca yure quëani achoguëna, bain masi ëjacua si'aye ye'yesi'cua'ë cajën ba'icuata'an, ja'an cocare masiye porema'iñë bacua. Bacua masiyete ënshuë më'ë. Yequëcua zin hua'na

ba'iyeru ba'icuabi “Ye'yeye caraji yë'ere” cajëna, ja'ancuani yë'ë cocare masi güesehuë mël'ë. Ja'nca sëani, mël'ëni ai bojoguë, surupa cayë yë'ë. ²⁶Mël'ë yëse se'gare yo'osi'quë sëani, mël'ë bainre ai re'oye conhuë mël'ë, ujaguë cabi.

²⁷Ujani ja'nrëbi bainni yihuoguë cabi:

—Yureca, yë'ë Taitabi yë'ëna si'ayete insini jo'cabi. Yë'ë Taita se'gabi yë'ëre masiji. Yequëcua bañë. Yë'ë se'gabi yë'ë Taitare masiyë. Yequëcua bañë. Yë'ëbi yë'ë Taita ba'iyete yë'ë bain cuencuesi'cuani ënoguëna, ja'nrëbi yë'ë Taitani masiye poreyë bacua. ²⁸Ai jëja yo'o yo'ojën guajasi'cua, ai rëquëye hue'ojën guajasi'cua, mësucua si'acua yë'ëna raij'ë'n. Raitoca, mësucuani te'e ruiñe bëani huajë güeseyë yë'ë. ²⁹Yë'ëna rani, yë'ë ba'iyete ye'yeye, ja'an se'gare hue'ojën ba'ij'ë'n. Huëjeiye'ru ba'iji. Yë'ë yua jëja guanseye beoye ba'iguë'ë. Ro yo'jereba ba'iguë'ru ënoguë'ë yë'ë. Ja'nca sëani, yë'ëna rani, te'e ruiñe bëani huajëj'ë'n. Mësucua yua recoyo re'o huanoñe ba'ij'ë'n. ³⁰Ja'nca ba'icuabi yë'ë ba'iyete ye'yeyën, rëquëye beoye hue'ojën, yë'ëre guaja beoye conjën ba'ij'ë'n, yihuoguë cabi Jesús.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

12 Ja'nrëbi, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesús yua trigo aon zio re'otobi ganiguë, baguë concuare aon gu'aguëna, aon za'zaboanre tëani, aonra'carëanre ain bi'rahuë. ²Ja'nca yo'ojëna, fariseo bainbi ëñani, Jesusni bëinjën cahuë:

—Ëñaj'ë'n. ¿Më'ere concua queaca ro'tajën, aonre tëaye'ne? Yo'o yo'oma'i umuguse sëani, mai ira coca toyani jo'case'ere'ru tin yo'oye porema'inë, bëinjën cahuë.

³Cajëna, Jesusbi sehuobi:

—Mai ira coca toyani jo'case'ere ëñajën, David yo'ose'ere cato, ¿ja'an quë'rore mësucua ëñamate'ne? Baguëre concua naconi ganini, aon gu'aguëna, ⁴Davidbi Riusu huë'ena cacani, baru ba'i aonbëan Riusuna jo'case'ere inni ainguë ba'nji. Pairi bain se'gabi aiñe porejëna, yequëcuabi aiñe porema'inëtan, Davidbi inni ainguë, baguëte concuare'ga aonguë ba'nji. ⁵¿Yequë quë'rore'ga mësucua ëñamate'ne? Yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, pairi bainbi Riusu huë'e yo'o ma'carëanre yo'ocuata'an, jucha beoyë caji. ⁶Yureca mësucuani quëareba quëayë yë'ë. Riusu huë'e ta'yejeiye ba'iyete cato, yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi quë'rë ta'yejeiye ba'iguë'ë. ⁷Mësucua yua ën coca toyani jo'case'e: “Bainre oijën concuare cu'eyë yë'ë. Hua'ire huani misabëna ëocaicare cu'ema'inë yë'ë.” Ja'an cocare re'oye ye'yeyën ba'itoca, mësucua yua jucha beo hua'nare ëñajën, Gu'a bain'ë ro'tajën bacuare cama'ire'ahuë. ⁸Yureca Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi yua yo'o yo'oma'i umuguse ëjaguë'ë yë'ë, cabi Jesús

El hombre de la mano tullida

⁹Cani, ja'nrëbi se'e sani, bacua ñë'ca huë'ena cacabi. ¹⁰Cacani ëñato, guënguësi sara baguëbi bajji'i. Ba'iguëna, baru bainbi Jesusni senni achahuë:

—¿Yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, bainre huachoye poreye'ne? senni achahuë. Ro coquehuë. Baguë sehuoja'yete achañu. Re'oye sehuoma'itoca, Gu'aye cahuë mël'ë cañu ro'tajën, baguëni ja'nca senni achahuë.

¹¹Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Mësucua jubë ba'iguëbi oveja jo'yare baguë, yo'o yo'oma'i umugusebi gojena to'intoca, baguë ovejare oire bani, baguëte zeanni, huëani etoma'iguë?

¹² Ja'nca oire bani contoca, bainre coñe què'rè ta'yejeiye yo'ojèn ba'ijè'ën. Ja'nca sèani, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, re'oye yo'oye poreyè mai, cabi.

¹³ Cani ja'nrebi guè'nguësi sara baguëni:

—Mè'è èntè sarare mi'najè'ën, cabi.

Caguëna, mi'nabi. Mi'nani, baguè yequè sara ba'iyè'ru huajè sara re'huabi.

¹⁴ Ja'nrebi, fariseo bainbi sani, sa'ñeña coca senni achajèn: “¿Queaca yo'oni Jesusre huani senjoñe'ne mai?” senni achajèn bèn'è.

Una profecía acerca de Jesús

¹⁵ Ja'nca senni achajèn ba'ijè'ënna, Jesusbi masini, barubi etani saji'i. Sani, ai jai jubè bainbi raijè'ënna, si'a rau bacuare huachobi. ¹⁶ Huachoni, Yè'è yo'oguè ba'iyete yequëcuanì què'ani achoye beoye ba'ijè'ën, caguè yihuobi bacuare. ¹⁷ Ja'nca yihuoguè, Riusu ira bainguè raosi'què Isaiás hue'eguè ba'isi'què, baguè coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'oguè baj'i'i:

¹⁸ Yureca, yè'è yo'o conguète cuencueni bainna saoja'guè'è.

Yè'è ai yèsi'què'bi ba'iji.

Yè'è recoyobi baguëni ai bojoguè ba'iyè yè'è.

Baguète saoguè, yè'è Espiritute baguëna jo'caguëna, si'a bain judío bain jubè ba'ima'icua'e'ga, si'acuana sani, Riusu ènojai umuguse ti'anja'ñete bacuani què'ani achoguè ba'ija'guè'bi.

¹⁹ Bain huai cocare cayè beoye ba'ija'guè'bi.

Jèja güiye beoye ba'ija'guè'bi.

Ai jèja coca cani achoma'iguè'bi bain huè'e jobona ganini, güiye beoye ba'ija'guè'bi.

²⁰ Jèja recoyo beo hua'na banica, bacua recoyo ro'taye conja'guè'bi.

Yequëcua yua ja'ancuare ro jo'cani senjoñe'ru gare yo'oye beoye ba'ija'guè'bi.

Riusu ènojai umuguse ti'añe tèca, ja'nca ba'ija'guè'bi baguè.

²¹ Ja'nca ba'iguëna, si'a bainbi baguè ba'iyete ro'tajèn, baguè conja'ñete èjojèn ba'ija'cua'è, toyani jo'case'e ba'iji.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

²² Ja'nrebi, yequëcuabi ñaco èñama'iguè, yi'o ma'tèbè ba'iguè, huati baguè, ja'anguète Jesusna rani èño'huè. Rani ènojè'ënna, Jesusbi baguète huachoguëna, ñaco èñani, coca ca bi'rabi. ²³ Ja'nca huachoguëna, si'a bainbi ai èñajèn rèinjèn, coca cahuè:

—¿Yureca gue'ne? ¿David mamaquëma'iguè baguè? cahuè.

²⁴ Ja'nca cajè'ënna, fariseo bainbi achani, bèinjèn cahuè:

—Gu'a huati èjaguè Beelzebú hue'eguè'bi conguëna, huati hua'ire ja'nca etoni saoye poreji baguè, cahuè.

²⁵ Cajè'ënna, Jesusbi baguè ñacobi èñani, bacua yahue ro'tase'ere masibi. Ja'nca masini, bacuani cabi:

—Te'e jobo bainbi sa'ñeña huatoca, si'acuabi huesèni carajeyè. Te'e jubè bain, te'e huè'e bain, ja'ancuabi sa'ñeña huatoca, si'acuabi huesèni carajeyè.

²⁶ Ja'nca ba'iguëna, güina'ru, zupai huati concuabi sa'ñeña huatoca, bacua'ga huesèni carajeyè. Ro huacha ro'tayè mësacua. Zupaire concuabi ja'nca yo'oma'inë. ²⁷ Mësacuabi cajèn, Beelzebú conse'ebi huati hua'ire etoni saoyè yè'è cajèn, ro huacha cayè mësacua. Ja'nca catoca, mësacua bainbi huati hua'ire etoni saojè'ënna, ¿nebi bacuare conguè'ne? ¿Zupai huatibi conma'iguè? Ja'nca etoni saocuabi mësacua gu'aye yo'ose'ere ènojèn ba'ija'cua'è. ²⁸ Yè'è'bi huati hua'ire etoni

saoguëna, Riusu Espíritu se'gabi yë'ere conji. Ja'nca conguëna, Riusubi baguë ta'yejeiye ba'iyete mësacuana yuara ënoquë ba'iji.

²⁹ Yequëcuabi jëja baguë huë'ena jian cacaye yëtoca, ru'ru jëja baguëni preso hueñe bayë. Baguëte preso huenma'itoca, baguë bonsere jiañe porema'inë. Zupai huati'ga ja'ncara'ru jëja baguëna, yë'ëbi baguëni preso huenja'guë'ë.

³⁰ Yë'ë naconi te'e conma'icubi yua yë'ëni je'o bayë. Yë'ë naconi te'e yo'o yo'ojën ba'ima'icubi yua yë'ë bain ñë'cosi'cuare saoni senjoñë.

³¹ Ja'nca sëani, mësacuanu yihuoreba yihuoguë cayë yë'ë. Bain gu'a coca ro bëyoni case'e si'ayete Riusubi huanë yeye poreji. Riusu Espírituni gu'a coca ro bëyoni catoca, Riusubi gare huanë yeye beoye ba'iji. ³² Yequëcua, yë'ëni Riusu Raosi'quëreba ba'iguëna, gu'a coca ro bëyoni catoca, Riusubi huanë ye güeseyë poreji. Riusu Espírituni gu'a coca ro bëyoni catoca, Riusubi gare huanë yeye beoye ba'iji. Yure ba'irën, Riusu ëñojairën'ga, gare jo'caye beoye huanë yema'iji Riusu.

El árbol se conoce por su fruto

³³ Re'o sunquiñë banica, re'o uncuere quëinji. Gu'a sunquiñë banica, gu'a uncuere quëinji. Ba sunqui uncuere ëñani, si'a sunquiñë ba'iyete masiye poreyë. ³⁴ Mësacua yua aña hua'na ba'ie'ru ro coquejën, ro gu'aye yo'ojën ba'icua'ë. Ja'nca sëani, mësacua yua re'oye cayë gare porema'inë. Bain recoyo ro'tayete masiye yëtoca, baguë yi'obo cayete achani ro'tani masijë'ën. ³⁵ Re'o bainguë banica, baguë recoyo re'oye ro'tani, ai re'oye conji. Gu'a bainguë banica, baguë recoyo gu'aye ro'tani ai gu'aye yo'oji. ³⁶ Mësacuanu ganreba yihuoguë cayë yë'ë. Riusu ëñojai umuguse ti'anguëna, Riusubi si'a bain gu'aye

cani tonse'ere ro'ta güeseni, bacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere senni achaja'guë'bi. ³⁷ Ja'nca sëani, mësacuabi re'o coca cajën ba'itoca, Riusubi re'o bain'ë mësacua, caja'guë'bi. Mësacuabi gu'a coca cajën ba'itoca, Riusubi gu'a bain'ë mësacua, caja'guë'bi, cabi Jesús.

La gente mala pide una señal milagrosa

³⁸ Caguëna, ja'nre'bi, ira coca ye'yocua, fariseo bain naconi, bacuabi Jesusna sani, coca senni achahuë:

—Ëjaguë, më'ë ta'yejeiye ba'iyete ëñojë'ën. Eñaña, cahuë.

³⁹ Cajëna, Jesús sheuobi:

—Yureña bainbi Riusure ro jo'cani senjojën, yë'ëni ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñoñete señë. Ja'nca sencuareta'an, Riusu ira bainguë raosi'quë Jonás hue'eguë ba'isi'quë, baguë ba'ise'e se'gare quëani masi güeseyë yë'ë.

⁴⁰ Jonás yua samute umuguseña na'ijani ñatajani ba jai ziaya hua'ibi rëonsi'quë ba'iguë ba'nji. Ja'nca ba'iguëna, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi güina'ru samute umuguseña na'ijani ñatajani yijana tansi'quë ba'ija'guë'ë yë'ë.

⁴¹ Riusu ëñojai umuguse ti'anguëna, Nínive huë'e jobo bainbi huëni, yureña bain gu'aye ba'iyete masi güeseja'cua'ë. Jonás coca quëani achose'ere achani mame recoyo re'huasi'cua sëani, mësacua gu'aye ba'iyete masi güeseyë bacua. Yurera ba'iguëna, Jonas'ru quë'rë ta'yejeiye ye'yoguëbi mësacuana ti'anhue yë'ë. ⁴² Riusu ëñojai umuguse ti'anguëna, sëribë ca'nco re'oto, baru ba'i ëjago ba'isi'cobi huëni, yureña bain gu'aye ba'iyete ëñoja'go'co. Bago yua Salomón masiye ye'yoyete achaza cago, ai so'ona sani baguë cocare achago ba'nco. Yurera ba'iguëna, Salomon'ru quë'rë ta'yejeiye ye'yoguëbi mësacuana ti'anni yë'ë ta'yejeiye ba'iyete mësacuanu ëño hue yë'ë.

El espíritu impuro que regresa

⁴³ Gu'a huatibi bainguëte etani saiguë, beo re'otona ganiguë, bëani huajëye ba'irute cu'ëji. Cu'eni, re'orute tinjama'iguëbi yua ⁴⁴ Yë'ë etasi huë'ena se'e goza caji. Ja'nca cani, baruna go'ini ëñato, yua huati beo huë'e, re'oye re'huani re'oye yuase'e baj'i'i, bainguë recoyo. ⁴⁵ Ja'nca ba'iguëna, baguë yua se'e sani, yequëcua huati hua'i, te'e ëntë sara samucuaire cu'ëji. Baguë'ru quë'rë gu'a huati hua'ire cu'eni, bacuare choini, rani, si'a jubëbi ba etasi huë'ena cacani bëayë, bainguë recoyona. Ja'nca bëajëna, ba bainguë yua quë'rë se'e ai ba'iyë ai gu'ajaguë baj'i'i. Ru'rureba ba'ise'e yua quë'rë re'oye baj'i'i. Yureña bain'ga ai gu'aye ba'ijën, quë'rë se'e gu'ajëjën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶ Yuta cani tējima'iguëna, yureca Jesús pë'cago, Jesús yo'jecua, bacuabi ti'an rani, hue'se ca'ncore ëjojën, baguëte choni raohuë. ⁴⁷ Raojëna, bacua raosi'quëbi Jesusni quëabi:

—Më'ë pë'cago, më'ë yo'jecua, bacuabi hue'se ca'ncore ëjojën, më'ëni choiyë, quëabi. ⁴⁸ Quëaguëna, Jesús sheuobi:

—¿Yë'ë pë'cago, yë'ë yo'jecua, jarocua'ne? senni achaguë sheuobi.

⁴⁹ Ja'nca senni, ja'nrebi baguë concuare ba bainni ëñoni cabi:

—Yë'ë pë'cago, yë'ë yo'jecua yua ënjo'on ba'icua'ë. ⁵⁰ Yë'ë Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguë, baguë yëye'ru yo'ojën ba'icua, ja'ancuabi yua yë'ë yo'jeguë sanhuë, yë'ë yo'jego sanhuë, yë'ë pë'cago sanhuë ba'icua'ë, cabi.

La parábola del sembrador

13 Cani, ja'ansi umuguse, Jesús yua baguë ba'i huë'ebi etani, zitara yëruhuana sani bëabi. ² Bëani, ai jai jubë bainbi në'ca raë'ë. Ai jai jubë bain sëani,

Jesús yua yoguna cacani bëaguëna, bain jubëbi mejagu yëruhuate achajën nëcahuë. ³ Achajën nëcajëna, ja'nrebi ye'yo cocabi bacuani ai ba'iyë ai yihuoguë quëani achobi:

—Bainguëbi zio yo'oguë saji'i.

⁴ Sani, yijare re'oye re'huani tējini, aonra'carëanre mo'gasi yijana yu'yuguë ganibi. Yu'yuguë ganiguëna, yequëra'carëanbi ma'ana to'inguëna, bi'an hua'nabi chiani uncueni si'ahuë.

⁵ Yequëra'carëanbi gata yijana to'inguëna, ya'obi beanguëna, ai besa ticubi.

⁶ Ja'nca ticuguëna, ja'nrebi ai ja'suyë ënsëguëna, sita beo sahua sëani, ticubi cueneni junji'i.

⁷ Yequëra'carëanbi miubëna to'inguëna, miubi irani hueanguëna, aonbi quëinmaji'i.

⁸ Yequëra'carëanbi yua re'oye re'huasi yijana to'inguëna, aonbi irani, jorini, re'oye quënji'i. Quëinguëbi yequë

sahuañabi cienra'carëan quënji'i. Yequë sahuañabi sesentara'carëan quënji'i. Yequë sahuañabi treintara'carëan quënji'i, caguë ye'yobi. ⁹ Ye'yoni ja'nrebi, Mësuacubi ganjo banica, achani ye'yejë'n, cabi.

El porqué de las parábolas

¹⁰ Ja'nca caguëna, ja'nrebi baguëre conjën ba'icua'bi rani, baguëni coca senni achahuë:

—¿Më'ë guere ja'ancuani ye'yo cocabi yihuoguë caguë'ne? senni achahuë.

¹¹ Senni achajëna, sheuobi:

—Riusubi baguë ba'i jobo ba'iyete mësuacuni te'e ruiñe quëani, baru ba'i yahuese'ere mësuacuni te'e ruiñe masi güeseji. Ja'ancuareta'an, banji.

¹² Mësuacubi ai ba'iyë ai batoca, quë'rë ai ba'iyë mësuacuana insise'e ba'ija'guë'bi.

Ja'nca ba'iguëna, mësuacubi aireba coni baja'cua'ë. Ai ba'iyë beotoca, mësuacua baye choa ma'carë se'ga batoca, beoru quë'neni tëase'e ba'ija'guë'bi. ¹³ Ja'nca ba'iyë sëani, ja'ancuani yihuoguë, ye'yo

coca se'gabi bacuani quëayë. Ñaco bacuata'an, ëñañe porema'inë. Ganjo bacuata'an, achaye porema'inë. Gue ye'yeye beoye ba'icua'ë. ¹⁴Riusu ira banguë raosi'quë, Isaías hue'eguë ba'isi'quëbi coca cani jo'caguëna, ja'ancuabi güina'ru yo'ojën ba'icua'ë. Ñaca cani jo'cabi Isaías:

Mësacua bi ganjo bacuata'an, mësacua achaye güecua'ë.

Ñaco bacuata'an, mësacua ëñañe güecua'ë.

Ja'anre bacuani quëani achoj'ën.

¹⁵Bacuabi yë'ë ro'taye'ru ro'taye güecuare sëani, ja'nca bacuani quëaj'ë'n.

Bacua recoñoa bain huanoma'inë'ru ro'tajën ba'iyë.

Bacua ganjo gui'ise'e'ru ba'iyë.

Bacua ñaco ta'pise'e'ru ba'iyë.

Ruiñe ëñañe beoye baza cajën, ruiñe achaye beoye baza cajën, ruiñe ye'yeye beoye baza cajën, yë'ere güecua'ru ruën'ë bacua.

Yë'ëna bonë rani, huacho güeseye gare güejën ba'icua'ë, Isaíasni cani jo'cabi Riusu.

¹⁶Ja'nca ba'icuata'an, mësacua ñacobi te'e ruiñe ëñacua sëani, bojojën ba'ij'ë'n. Mësacua ganjobi te'e ruiñe achacua sëani, bojojën ba'ij'ë'n. ¹⁷Mësacua ni yihuoreba yihuoguë cayë. Riusu ira bain ba'isi'cua, yequëcua re'o bain ba'ijën ba'isi'cua, bacuabi mësacua yure ëñañete ëñañe ëjocuata'an, bacuabi ëñañe poremaë'ë. Mësacua yure achayete achaye ëjocuata'an, bacuabi achaye poremaë'ë.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹⁸Ja'nca ba'isi'cua ba'ijënna, mësacua yureca achaj'ë'n. Zio yo'oguë cocare mësacua ni te'e ruiñe quëayë yë'ë. ¹⁹Bainbi Riusu ba'i jobo cocare achani, ro huesë ëaye achajën ba'itoca, zupai huatibi rani, bacua coca achase'ere

bacua recoyo bayete téani senjoji. Aonra'carëan ma'ana to'inse'e'ru ba'iyë bacua. ²⁰Yequëra'carëan gata yijana to'inse'ere ro'tato, ëñere ye'yej'ë'n. Bainbi Riusu cocarebare achani, ja'ansirën bojojën ba'ijën, ba cocare ro'tayë. ²¹Ja'nca ro'tacuata'an, sita beo sahua ba'iyë'ru ba'ijën, jëja recoyo beocua'ru zoe ro'tama'inë. Yequëcua bi je'o ëñajën, hui'ya yo'ojënna, bacua yua Riusu cocareba ro'ire ai yo'ojën, ba cocare recoyo ro'taye jo'cayë. ²²Yequëra'carëan miubëna to'inse'ere ro'tato, ëñere ye'yej'ë'n. Bainbi Riusu cocarebare achajën ba'icuata'an, ro ën yija ba'iyë se'gare ro'tajën, coquesi'cua'ru ruiñë. Bonse se'gare bani bojoza cajën, aonra'carëan hueanni si'ase'e'ru Riusu cocarebare recoyo ro'taye gare jo'cayë. Ja'nca jo'cajën, re'oye yo'oye gare ëñomajën ba'iyë. ²³Yequëra'carëan re'oye re'huasi yijana to'inse'ere ro'tato, ëñere ye'yej'ë'n. Bainbi Riusu cocarebare achani, recoñoa re'huani, re'oye yo'oye ai ba'iyë ai ëñojën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi yequëcua yua cienra'carëan quëiñe'ru ba'iyë. Yequëcua yua sesentara'carëan quëiñe'ru ba'iyë. Yequëcua yua treintara'carëan quëiñe'ru ba'iyë, yihuoguë quëabi Jesús.

La parábola de la mala hierba entre el trigo

²⁴Quëani ja'nre'bi, se'e yeque ye'yo cocare bacuani yihuobi:

—Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yeye yëtoca, ën cocare achani ye'yej'ë'n. Yequë banguëbi baguë ziore tanguë, aonra'carëan re'ora'carëanre tanbi. ²⁵Tanguëna, ja'nre'bi baguë bainbi ñamibi cainjënna, je'o baguëbi yahue rani, ro tayara'carëanre ba ziona yahue tanni saji'i. ²⁶Tanni saquëna, ja'nre'bi re'hue aon sahuañabi irani quëinguëna, ba hui'ya taya'ga ba

ziona ca'nquese'e baji'i. ²⁷ Ba'iguëna, ba zio cuiracuabi yua bacua ëjaguëna sani quëani achohuë: "Ëjaguë, më'ë aonra'carëan tanse'e yua re'ora'carëan ba'itoca, ¿hui'yabi queaca huiguë'ne?" senni achajënca cahuë. ²⁸ Cajëna, baguë sehuobi: "Je'oguëbi tanguëna, hui'yabi huiji" sehuobi. Sehuoguëna, bacuabi cahuë: "Ja'nca ba'itoca, hui'ya tayare rutani senjoñu" cahuë. ²⁹ Cajëna, baguëbi cabi: "Bañë. Ja'nca yo'oma'ijë'n. Hui'ya tayare rutatoca, aon sahuañare'ga yequërë hui'ya naconi huacha rutama'ïne. ³⁰ Si'aye te'e irani, aon tëarën tëca te'e irajaguë. Ja'nrebi aon tëarën ti'anguëna, aon tëacuani quëaja'guë'ë yë'ë: Ru'ru mësacua yua hui'ya tayare rutani, jurëanre gueonni ëojaiñu cajën bëyojë'n. Ja'nca bëyoni ja'nrebi, aonre tëani, yë'ë aon ayaruna ayajë'n" caju'guë'ë yë'ë, cabi ba ëjaguë. Ja'an cocare achani, Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yëjë'n, yihuoguë quëabi Jesús.

La parábola de la semilla de mostaza

³¹ Quëani ja'nrebi yeque coca, ye'yo cocare bacuani yihuoguë quëabi:

—Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yeye yëtoca, ën cocare achani ye'yëjë'n: Yequë bainguëbi mostazara'carë te'era'carëte sani, baguë ziona tanbi. ³² Si'ara'carëan'ru quërë zinra'carë ba'ito'ga, yijana tanse'ebi irani, yua si'a sunquinë'ru quërë jai sunquinëbi iraji. Ja'nca iraguëna, ca hua'i hua'nabi rani, bacua ziaroanre mostaza sunquinë cabëanna suaye poreyë, yihuoguë quëabi Jesús.

La parábola de la levadura

³³ Quëani ja'nrebi yeque coca, ye'yo cocare bacuani yihuoguë quëabi:

—Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yeye yëtoca, ën cocare achani ye'yëjë'n: Romi hua'gobi aonre boza cago, ha-

rina samute ro'rohuëanre cuencueni, ja'nrebi aon huo'co macare inni harinana ayani ja'mego. Ja'nca ja'megona, harinabë si'abëbi huo'cojaji'i, yihuoguë quëabi Jesús.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³⁴ Ja'nca yihuoguë, ye'yo coca se'gare bain jubëanni quëani achobi. Ja'an coca se'gabi quëaguë,

³⁵ Riusu ira bainguë ba'isi'quë coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'oguë baji'i. Ën coca toyani jo'case'e baji'i:

Yë'ë yua bainni yihuozu caguë, ye'yo coca se'gare bacuani yihuoguë quëaja'guë'ë yë'ë.

Ën yija re'huanu jo'casirën ba'iguëna, Riusubi ja'an cocare ro'tani, bainni zoe quëamaji'i.

Quëama'iguëna, yurera bainni quëaja'guë'ë yë'ë, toyani jo'case'e ba'iji.

Jesús explica la parábola de la mala hierba entre el trigo

³⁶ Ja'nrebi, bain jubëanre yihuoni tëjini, bacuare jo'cani, huë'ena goji'i. Go'iguëna, baguëre concuabi baguëna ti'an rani, coca senni achahuë:

—Më'ë coca quëase'e, gu'a hui'ya taya ziona tanse'e, ja'anre yëquënanu te'e ruiñë quëajë'n, baguëni senni achahuë.

³⁷ Senni achajëna, baguëbi sehuobi: —Ba aonra'carëan re'ora'carëanre tansi'quë yua yë'ë. Bainguë'ru Raosi'quëreba'ë. ³⁸ Ba zio yua si'a ën yija re'oto'ë. Ba aonra'carëan re'ora'carëanre ro'tato, yua Riusu bain'ë. Riusu ba'i jobore ba'ija'cua'ë. Ba hui'ya taya tanse'ere ro'tato, gu'a bain'ë. ³⁹ Ba je'yo baguë hui'ya tanse'ere ro'tato, ja'anguë yua zupai huati'bi ba'iji. Aon tëarënnre ro'tato, ën yija carajëirënnre cayë. Aon tëacuare ro'tato, Riusu anje sanhuë'ë cayë. ⁴⁰ Gu'a hui'ya taya rutani gueonni

ëoyete ro'tato, ën yija carajeirën ti'anguëna, ja'nca ba'ija'guë'bi. ⁴¹Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quërebabi yë'ë anje sanhuëre choini, bain jubëan në'casicuana saoja'guë'ë yë'ë. Saoguëna, bacuabi gu'a jucha yo'ojën ba'isi'cuare cu'eni, si'a gu'a bainre quë'nëni, ⁴²baru ba'i toana senjoni saoja'cua'ë. Saojënna, bacuabi ai oijën, ai ja'siye ai yo'ojën, bacuabi bacua zemeñoa cuncujën ba'ija'cua'ë. ⁴³Ja'nca ba'ijënna, ja'nre'bi yequëcua re'oye yo'ojën ba'isi'cuabi Taita Riusu ba'i jobore ba'ijën, ënsëguë miañë'ru ai go'siyeiye ba'ija'cua'ë. Yureca, ganjo bacuabi achani ye'yëjë'n, yihuoguë cabi Jesús.

La parábola del tesoro escondido

⁴⁴Cani, ja'nre'bi se'e ye'yo cocare yihuoguë quëabi:

—Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yeye yë'toca, ën cocare achani ye'yëjë'n: Bainguë'bi yequëcua ba yijana no'ani, a'ta bonse yahue tanni ta'pise'e ba'iguëna, tinjabi. Ja'nca tinjaguë'bi ai bojoguë, ba bonsere se'e ta'pini, ja'nre'bi baguë baye si'aye bendieni, ba yija ëjaguëna sani, baguë yijare coní babi.

La parábola de la perla de mucho valor

⁴⁵Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yeye yë'toca, ën cocare achani ye'yëjë'n: Go'siyei curi ëjaguë'bi re'o curi perlara'carë te'era'carë quë'rë ta'yeyeyiye ai ro'ira'carëte tinjabi. ⁴⁶Ja'nca tinjaguë'bi baguë baye si'aye bendieni, ja'anra'carëte coní babi.

La parábola de la red

⁴⁷Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yeye yë'toca, ën cocare'ga achani ye'yëjë'n: Yequëcuabi huanterëte sani, jai ziyana senjoni, ziaya hua'i hua'na si'a hua'i hua'nare yoni bahuë. ⁴⁸Ja'nca yoni bacuabi ziaya yëruhuana bëani, ba

hua'ire cuencuehuë. Cuencueni, re'o hua'i hua'na ba'itoca, bacua sotoroanna ayani bahuë. Gu'a hua'i hua'na ba'itoca, senjohuë. ⁴⁹Ën yija carajeirën ti'anguëna, Riusu anje sanhuë'bi güina'ru yo'oja'cua'ë. Bain jubëanna sani, gu'a bainre quë'nëni, re'o bainre re'huani baja'cua'ë. ⁵⁰Ja'nre'bi, gu'a bainre sani, ba toana senjoja'cua'ë. Senjojënna, bacuabi ai oijën ai ja'siye ai yo'ojën, bacua zemeñoa cuncujën ba'ija'cua'ë, yihuoguë quëabi Jesús.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹Ja'nca yihuoguë quëani, baguëre concuani senni achabi:

¿Mësacua yua yë'ë coca yihuose'e si'aye achare? senni achabi.

Senni achaguëna,

—Ja'ë'ë. Achahuë, Ëjaguë, cajën sehuohuë.

⁵²Sehuojënna, bacuani se'e yihuoguë quëabi Jesús:

—Ja'nca achatoca, mësacua yua Riusu ba'i jobo ba'iyete re'oye ye'yesicua ba'ijën, Riusu ira coca ye'yocua'ru si'a bainni ye'yoye porecua'ë. Mësacua ja'anrë masise'e, mësacua yurera mame ye'yese'e, mësacua si'aye masiyete ro'tani, yequëcuani te'e ruiñe ye'yojën ba'ijë'n. Jai huë'e ëjaguë baye, ira ma'carëan, mame ma'carëan, ja'anre bani, baguë yo'o yo'oye yë'toca, si'a ma'carëanre ëñani, baguë yësi ma'carëte cuencueni, baguë yo'o yo'oye masiji. Ja'anguë ba'iyë'ru ba'iyë mësacua'ga, yihuoguë quëabi Jesús.

Jesús en Nazaret

⁵³Ja'nca quëani, baguë ye'yo cocare yihuoni tējini, baguë yua huëni, baguë zinrën ba'isi jobona saji'i. ⁵⁴Sani ti'anni, bain në'ca huë'ëña, baru ba'i huë'ëña cacani, bainre ye'yobi. Ye'yoguëna, bain hua'nabi ai achajën rëinjën cahuë:

—¿Baguë coca ye'yose'e queaca ja'anre masiguë'ne baguë? ¿Baguë ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñose'e, queaca yo'oye poreguë'ne baguë? ⁵⁵Ro bainguë se'ga ba'iguëbi sunqui te'ntoguë mamaquë ba'iguë'bi. Baguë pë'cago yua María hue'ego. Baguë yo'jecua yua Santiago, José, Simón, Judas, ja'an hue'e hua'na ba'iyë. ⁵⁶Baguë romi yo'jecua si'acua yua mai naconi ba'iyë. Ja'nca sëani, ro mai hua'na ba'iyë'ru ba'iguëbi ¿queaca ja'an yo'oye poreguë'ne? cajën, ⁵⁷baguë cocare achaye güejën, baguëte te'e ruiñe ëñamajën baë'ë. Baguëni ëñañe gu'a güejën baë'ë.

Ja'nca ba'ijënna, Jesusbi bacuani cabi:

—Riusu bain raosi'cua banica, si'acuabi bacuani te'e ruiñe ëñajën bojoyë. Bacua te'e jobo bain, bacua te'e huë'e bain, bacua se'gabi bacuani gu'aye ro'tajën, bacuani ëñañe gu'a güejën ba'iyë, cabi Jesús.

⁵⁸Ja'nca caguë, baru ba'icuabi baguëni recoyo ro'taye güecua sëani, baguë ta'yejeiye masiyete yua bacuani masi güeseye poremaj'i.

La muerte de Juan el Bautista

14 Ja'an umuguseñabi si'a re'oto bainbi Jesús ba'iyete achani masijënna, bain ta'yejeiye ëjaguë Herodesbi achani, ²baguë bain concuani cabi:

—Juan Bautizaguë'bi ba'iji baguë. Junni huesësi'quëbi yua go'ya raj'i. Ja'nca go'ya raiguëbi ta'yejeiye masiguë ëñoñe poreji, cabi.

³Herodes yua ja'anrë Juanre preso zeanni, ya'o huë'ena preso gueoñe guansebi. Herodías yua baguë yo'jegüë Felipe rënjo ba'igona, Herodesbi bagote tëani babi. ⁴Ja'nca tëani baguëna, Juanbi Herodesni bëinguë caguë baj'i.

—Bagote ja'nca tëani baguëbi ai gu'aye yo'ohuë më'ë, caguë baj'i. Ja'nca

sëani, Baguëre preso zeanjë'n, caguë guansebi.

⁵Guanseni, baguëni huani senjoja'ma ro'taguë yo'omaji'i, bain jubëni huaji yëguë sëani. Bacuabi Juanre ëñajën, Riusu raosi'quë'bi ba'iji ro'tajën baë'ë. ⁶Ja'nrëbi, Herodes të'ya raisi tëcahuë'ru ba'iyë ti'anguëna, baguë bain choisi'cuabi në'ca rajënna, Herodías mamaco romi zingobi cacani pairago. Pairagona, Herodesbi bagoni ëñani bojobi. ⁷Ja'nca bojoguëbi bagoni cani jo'cabi:

—Më'ëni te'e ruiñe cayë yë'ë. Më'ë gue gu'a ma'carëanre sentoca, më'ëna roreba insiyë yë'ë, cabi. ⁸Caguëna, ja'nrëbi pë'cagobi yihuogona, ba romi zingobi Herodesni senni achago cago:

—Juan Bautizaguë sinjobëte tëyoni, guëna re'ahuana tëoni, ënjo'ona rani, yë'ëni ëñojë'n, cago senco'ë bago.

⁹Cagona, Herodesbi ai sa'nti hua'guë runji'i. Ja'nca ruinguëta'an, baguë cani jo'case'e'ru tin yo'oye yëmaj'i, ba bain gajecuabi achasi'cua sëani. Ja'nrëbi, Juanni huani senjojë'n caguë, ¹⁰ya'o huë'ena coca saobi. Saoguëna, bacuabi Juan sinjobëte tëyoni, ¹¹guëna re'ahuana tëoni raoni, ba romi zingona insihuë. Insijënna, bago pë'cagona sani ëñoño.

¹²Ja'nrëbi, Juanre conjën ba'icuabi rani, baguë ga'nihuëte sani tanhuë. Tanni ja'nrëbi, Jesusna sani quëahuë.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹³Quëajënna, ja'nrëbi, Jesús yua yoguna cacani, bain beo re'otona quëñëni saji'i. Saiguëna, si'a bain jubëanbi achani, si'a huë'e joboanbi etani, ma'abi saijën, baguëni be'tehuë.

¹⁴Ja'nrëbi, Jesús yua baguë sairuna ti'anni, jeni, mëni, ai jai jubë bainre ëñabi. Ja'nca ëñani, bacuani ai oire babi. Bacua ju'in hua'nare huachobi.

¹⁵ Ja'nrëbi na'iguëna, baguëre concuabi ti'anni, baguëni cahuë:

—Yua na'iji. Bain beo re'oto'ë enjo'on. Ja'nca sëani, bacuare saojë'en. Huë'e jo'borëanna sani bacua aon aiñe coja'bë, cahuë.

¹⁶ Cajënna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Ja'nca saoma'ina'a. Mësacua se'gabi bacuani aon cuiraje'en, cabi.

¹⁷ Caguëna, bacua cahuë:

—Yëquëna hua'na yua cinco jo'jo aonbëan, samu ziaya hua'i hua'na, ja'an se'ga bayë enjo'on, cahuë.

¹⁸ Cajënna:

—Ja'an aonre yë'ëna rani insijë'en, cabi.

¹⁹ Cani ja'nrëbi, si'a bain hua'nani re'o tayahuëanna bëaye guansebi. Guanseni ja'nrëbi, ba cinco jo'jo aonbëan, ba samu ziaya hua'i hua'nare inni, guënamë re'otore mëiñe ëñani, Riusuni surupa cani, aonbëanre jë'yeni, baguëre concuana insibi. Insiquëna, bacuabi yua bain hua'nana insihuë. ²⁰ Insijënna, si'a hua'nabi anni yajihuë. Ja'nrëbi, aon anni jëhuasi mi'chirëanre chiani, doce jë'eña bu'ie ayahuë. ²¹ Ba bain ainsicuare ëmëcua se'gare cuencuejënna, cinco mil baë'ë. Romi hua'nare, zin hua'nare cuencuemaë'ë.

Jesús camina sobre el agua

²² Ja'nrëbi, Jesús yua baguëre concuare choini, yoguna cacani, Të'huina je'enjë'en caguë guansebi. Guanseni, saijënna, baguë yua bain jubëanre quëani saobi. ²³ Saoni tëjini, ja'nrëbi, cu re'otona sani, te'e hua'guë ba'iguëbi Riusuni coca ujabu. Ujani na'ijani, te'e hua'guë baji'i. ²⁴ Ba'iguëna, baguëre concuabi yogute ba'ijën, jobo zitarate huahuajënna, ai jëja tutu raguëna, të'abi ai huëji'i. Huëiguëna, bacuabi ai yo'ojënna, ²⁵ ñata ñamibi Jesusbi zitara canja'an ganiguë,

bacuana ti'an raji'i. ²⁶ Ti'an raiguëna, baguëre concuabi ëñani, ai quëquëreba quëquëjën güihuë:

—¡Huatibi rajji! quëquëjën güihuë.

²⁷ Güijënna, Jesusbi ja'ansi'quë bacuani cabi:

—¡Mësacua jëja recoyo bajë'en! Yë'ë'ë. Quëquëye beoye ba'ijë'en, cabi.

²⁸ Caguëna, Pedrobi baguëni cabi:

—Ëjaguë, më'ë ba'ie te'e ruiñe ba'itoca, yë'ere'ga zitara canja'an ganiñe guansejë'en. Më'ë ba'iruna ti'anza, cabi.

²⁹ Caguëna, Jesusbi:

—Raijë'en, sehuobi.

Sehuoguëna, Pedro yua yogubi etani, zitara canja'an ganini, Jesús ba'iru tëca saji'i. ³⁰ Sani, ja'nrëbi ba jëja tuture ro'tani, ja'nrëbi huaji yë bi'rani, baguë yua ruca bi'rabi. Ruca bi'rani, ai jëja güibi:

—Ëjaguë, yë'ere zeanni huëajë'en! cabi.

³¹ Caguëna, Jesús yua ja'ansi'quë baguë ëntë sarare mi'nani, Pedrote zeanni, baguëni cabi:

—¿Më'ë guere yo'oguë huaji yëguë'ne? ¡Yë'ë ta'yejeiye yo'oye poreyete recoyo ro'taye caraji më'ere! cabi.

³² Caguëna, ba hua'nabi yoguna caca-jënna, tutubi carajaji'i. ³³ Carajeiguëna, yogu ba'icubi Jesusna gugurini rëanni bojuhuë.

—Riusu Zinreba'ë më'ë, cajën yo'ohuë.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ Ja'nrëbi, bacuabi je'enni, Genesaret yijana ti'anhuë. ³⁵ Ti'anni mëijënna, baru bainbi baguëni masini, si'a ba re'otona coca saoni, ju'in hua'nare raye guansehuë. Ja'nca guanseni, ju'in hua'nare rani, Jesusni ëñoni, ³⁶ baguëni cahuë: Më'ë can na'mire pa'roye se'ga yëyë cajën sen'ë. Senni, si'a hua'na baguë canre pa'rocua, ja'ancuabi huajë raë'lë.

Lo que hace impuro al hombre

15 Ja'nrëbi, fariseo bain, ira coca ye'yocua, Jerusalenbi raisi'cuabi Jesuna ti'anni baguëni bëinjën senni achahuë:

²—¿Më'ëre concuabi guere yo'ojën, mai ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'ru tin yo'oye'ne? Bacua ëntë abumajën, aonre aincua sëani, ai gu'aye yo'ohuë bacua, bëinjën senni achahuë.

³Senni achajënna, Jesús sehuoguë cabi:

—¿Mësacua'ga guere yo'ojën, ro mësacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'ru yo'oñu cajën, Riusu guanseni jo'case'e'ru tin yo'oye'ne? ⁴Riusu coca guanseni jo'case'ere ro'tajë'n: “Më'ë pë'caguëni, më'ë pë'cagoni te'e ruiñe ëñajën ba'ijë'n” cani jo'cabi. “Bainguëbi baguë pë'caguë sanhuëni gu'aye catoca, baguëni huani senjojë'n” cani jo'case'e'ga ba'iji. ⁵Ja'nca cani jo'case'e' ba'iguëta'an, mësacuabi ro tin guansejën ba'iyë: “Mësacuabi mësacua pë'caguë, pë'cago, bacuani: Yë'ë baye si'aye Corbán ba'iji. Riusuna cuencueni jo'case'e'ë cayë. Ja'nca sëani, mësacuana insiye porema'inë, ja'anre catoca, mësacua pë'caguë sanhuëni conni cuiraye yo'oma'ijë'n.” Ja'an cocare ro huacha ye'yojën ba'iyë mësacua. ⁶Ja'nca ye'yojën, mësacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'ere ye'yoñu cajën, Riusu coca guanseni jo'case'ere ro huesoni senjojën ba'iyë mësacua. ⁷Ja'nca sëani, mësacuabi re'o bain ba'iyë ro cajën, ro coqueyë. Riusu ira bainguë ba'isi'quë, Isaías hue'eguë ba'isi'quëbi mësacua yure ba'iyete ai masiye quëabi:

⁸Judío bainbi Riusuni te'e ruiñe ëñañe'ru ëñojën, ro bacua y'loboan se'gabi re'oye cajën, ro coqueyë.

Ja'nca cajën, bacua reconoabi baguëni ro'tamajën ba'iyë.

⁹Ro coquejën, Riusuni ro gugurini rëanjën ba'iyë.

Ro ën yija bain ro'tase'e se'gare ye'yojën, Riusu cocareba'ë cajën, ro coqueyë, toyani jo'cabi Isaías, cabi Jesús.

¹⁰Ja'nca cani, ja'nrëbi, bain hua'nare choini, bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua te'e ruiñe achani ye'yejë'n. ¹¹Bain aon ainse'ebi gu'ajeiye beoye ba'iyë. Bain recoyo ro'tani case'e se'ga, ja'an se'gabi gu'ajeijën ba'iyë, cabi.

¹²Caguëna, ja'nrëbi, baguëre concuabi baguëna sani quëahuë:

—Më'ëbi yure coca caguëna, fariseo hua'na chao hua'nabi ai oijën, ai yo'ojën achahuë, quëahuë.

¹³⁻¹⁴Quëajënna, Jesús sehuobi:

—Bacua oijën ba'iyete ro'tama'ijë'n. Yë'ë Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi si'a sunquire, si'a sahuare ëñani, baguë tanma'ise'e banica, gare rutani senjoja'guë'bi. Ja'nca case'e sëani, bacua coca ye'yoyete achama'ijë'n. Bainni te'e ruïn ma'are ëñoñu cajën ba'icuata'an, ro coqueyë. Naco ëñama'icua'ru ba'iyë. Naco ëñama'iguëbi yua yequë ñaco ëñama'iguëni ma'are ëñoza caguë, baguëte satoca, ba samucuabi ro yorobëna tonni huesëyë, caguë sehuobi.

¹⁵Caguëna, ja'nrëbi, Pedrobi baguëni coca senni achabi:

—Më'ë ye'yo coca yure case'e yëquë-nani te'e ruiñe quëajë'n, senni achabi.

¹⁶Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—¿Mësacua yua ro huesë ëaye achare? ¹⁷Ja'nca ba'itoca, mësacua te'e ruiñe achani ye'yejë'n. Bain aon ainse'ebi guëtabë se'gana ti'anni, ja'nrëbi ro anni saoye se'gabi etani huesëji. ¹⁸Bain recoyo ro'tani y'lobobi case'e'ga ja'anbi cajën, ro gu'ajeijën ba'iyë. ¹⁹Bainbi ro recoyo ro'tajën, gu'aye se'gare ro'tani, gu'aye yo'ojën ba'iyë. Bainre huani senjojën, ëmëcua

romicua sa'ñeña ro yahue bajën ro a'ta yo'ojën, bonsere jianjën, ro coquejën bain gu'aye yo'ose'ere tinja cajën, bainre gu'aye cajën, ja'anre gu'aye yo'ojën ganiñë. ²⁰ Ja'nca gu'aye ro'tajën, gu'ajejën ba'iyë bain hua'na. Èntë abumajën aon aintoca, bainbi gare gu'ajeiye beoye ba'iyë, cabi Jesús.

Una extranjera que creyó en Jesús

²¹ Ja'n'rëbi, Jesusbi sani, Tiro, Sidón, ja'anruan ba'i yijana etani saji'i. ²² Sani, ti'anguëna, yureca baru ba'i romigo, cananea baingobi Jesusna rani, ai güigo quëago:

—Èjaguë, mai ira taita David bainguë, yë'ëre oire bani conjë'n. Yë'ë zin hua'gobi huati zemosi'co ai yo'ogo, güigo quëago.

²³ Güigo quëagona, gare sehuoye beoye baji'i baguë. Ba'iguëna, baguëre concuabi baguëni senreba sen'ë:

—Bagote saojë'n. Yëquënani ai hui'ya güigo bago, senni achajën cahuë.

²⁴ Cajënna, Jesús sehuobi:

—Israel bain yua Riusu bain quëñëni saisi'cua, oveja hua'na ro quëñëni huesësi'cua'ru ba'ijënna, ja'ancua se'gana raosi'quë'ë yë'ë, sehuobi.

²⁵ Sehuoguëna, ba hua'go yua Jesusna gugurini rëanni cago:

—Èjaguë, yë'ë hua'goni conjë'n! cago.

²⁶ Cagona, baguë sehuobi:

—Tin bainre ru'ru contoca, gu'aji. Bain zin hua'na aonre tëani, jo'ya yai hua'nana aoñe, ja'ncara'ru yo'otoca, gu'aji sehuobi.

²⁷ Sehuoguëna, bagobi cago:

—Te'e ruiñe cahuë më'ë, Èjaguë. Ja'nca caguë'tan, jo'ya yai hua'nabi bacua ëjaguë aon zi'nga mesabi to'inse'ere aiñë, cago bago.

²⁸ Ja'nca cagona, Jesusbi sehuobi:

—Mami, yë'ëni ai ta'yejeiye recoyo ro'tago, re'oye sehuohuë më'ë. Ja'nca

sëani, më'ë yëye'ru ba'iyë, güina'ru yo'ose'e'ë, sehuoguë quëabi.

Ja'nca quëaguëna, bago mamacobi ja'ansi'co huajë raco'ë.

Jesús sana a muchos enfermos

²⁹ Ja'n'rëbi, Jesusbi etani sani, Galilea zitara yëruhuana ti'anni, ja'n'rëbi, cu re'otona mëni, ja'anruna bëani baji'i.

³⁰ Ba'iguëna, ai jai jubëan bainbi baguëna ti'an raë'ë. Bacua bain èntë saraña guëoña garasi'cua, ca'jacua ñaco ëñama'icua, yi'o ma'tëbëan ba'icua, yequëcuare'ga Jesús guëon na'mi tëca rani umeni, baguëni ëñohuë. Èñojënna, bacuare huachobi baguë.

³¹ Huachoguëna, bain hua'nabi ëñani, yi'o ma'tëbëan ba'isi'cuabi coca cajënna, èntë saraña guëoña garase'e ba'isi'cuabi huajë rajjënna, ca'jajën ba'isi'cuabi te'e ruiñe ganijënna, ñaco ëñamajën ba'isi'cuabi ëñajënna, ja'nca huajë rajjënna, bain hua'nabi ai ëñajën rëinjën, Israel bain Riusubi ai ta'yejeiye ëñasi'quë'bi ba'iji cajën, baguëni ai ta'yejeiye cajën bojohuë.

Jesús da de comer a cuatro mil hombres

³² Ja'n'rëbi, Jesús yua baguëte concuare choini, bacuani cabi:

—Èn bainbi samute umuguseña yë'ë naconi ba'ijën, aon aiñe beojënna, bacuani ai oire bayë yë'ë. Bacua yua ro aon gu'ana ju'incuabi ma'ana ro pa'npani gurujeima'ñe caguë bacuare saoye yëma'ñë, cabi.

³³ Caguëna, baguëre concuabi sehuojën senni achahuë:

—Yua ën re'oto beo re'oto ba'iguëna, ¿bacua aon aiñe jarona cu'eye'ne mai? Ai jai jubë bain sëani, porema'ñë, sehuohuë.

³⁴ Sehuojënna, Jesusbi senni achabi:

—¿Mësacua jo'jo aonbëan quejeibëan baye'ne? senji'i. Senni achaguëna:

—Te'e ëntë sara samubëanre bayë. Ziaya hua'ire'ga rëño hua'na, samu hua'nare bayë, sehuohuë.

³⁵Sehuojëna, Jesusbi bain hua'nani yijana bëa güesebi. ³⁶Bëa güeseni, ja'nрэби, jo'jo aonbëan te'e ëntë sara samubëanre, ba ziaya hua'ire inni, Riusuni surupa cani, ja'nрэби jë'yeni, baguëni concuana insibi. Insiyuëna, bain jubëanna huo'hueni insihuë. ³⁷Insiyuëna, si'a hua'nabi anni yajihuë. Yajijëna, aon anni jëhuase'ere chiani, te'e ëntë sara samu jë'eña bu'iyë ayahuë. ³⁸Ba aon ainsicuare ëmëcua se'gare cuencuejëna, cuatro mil baë'ë. Romi hua'nare, zin hua'nare cuencuemaë'ë. ³⁹Ja'nрэби, Jesús yua bain hua'nare saoni, ja'nрэби yoguna cacani, Magdala yijana saji'i.

Los fariseos y los saduceos piden una señal milagrosa

16 Ja'nрэби, fariseo bain, saduceo bain, bacuabi Jesusna tëhuo rani, Baguëni huacha sehua güeseñu cajën, Riusu ta'yejeiye yo'oni ëñoñe baguëni sen'ë. ²Senjëna, baguëbi yua sehuobi:

—Mësacua yua na'ito ba'iguëna, guënamë re'otona ëñani, “Majei pico sëani, re'o ñami ba'ija'guë'bi” cayë. ³Ja'nрэби ñataguëna, mësacuabi ëñani, “Majei picobi ëñoguëna, oco ca'niji” mesacua cayë. Mësacuabi: Ai masiye ro'tani quëayë mai, cajën, ro coquejën ba'iyë. Guënamë re'oto ba'iyete masini cacuata'an, yureña ba'ija'yete masini caye mësacua gare huesëcua'ë. ⁴Yureña bainbi ai gu'aye yo'ojën yë'ëni ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñoñe seña. Ja'nca sencuareta'an, gare ëñoñe beoye ba'iyë. Riusu ira bainguë raosi'quë Jonás hue'eguë ba'isi'quë, baguë ba'ise'e se'gare quëani masi güeseyë yë'ë, sehuoguë cabi Jesús.

Ja'nca cani, bacuare jo'cani saji'i.

La levadura de los fariseos

⁵Sani, baguëre concua naconi que të'huina jen'ë. Jenni ti'anni, baguëre concua yua aonre saye huanë yehuë cajën baë'ë. ⁶Ja'nca cajën ba'ijëna, Jesusbi bacuani yihuoguë cabi.

—Mësacua ëñare bajë'ën. Fariseo bain, saduceo bain, bacua aon huo'coye ro'tamajën ba'ijë'ën, yihuoguë cabi.

⁷Caguëna, bacuabi sa'ñeña coca ca bi'rahuë:

—Aonre saye huanë yesi'cuare sëani, ja'nca maini yihuoji baguë, cahuë.

⁸Cajëna, Jesusbi bacua case'ere masini, bacuani bëinguë cabi:

—Yë'ëni recoyo ro'taye mësacuare ai caraji. ¿Mësacua queaca ro'tajën, aon saye huanë yes'e sa'ñeña caye'ne? ⁹Mësacuabi ñaco bajën, ¿guere ëñama'ine'ne? Mësacua yua ro huesë ëaye ba'ijën, yuta ye'yemajën ba'iyë. Yë'ëbi te'e ëntë sara jo'jo aonbëan naconi cinco mil bainni aonguëna, ¿mësacua ja'anre huanë yete? ¿Mësacua chias'e'e, quejei jë'eña chias'e'ere ro'tamajën huanë yete? ¹⁰Ja'nрэби, yë'ëbi te'e ëntë sara samu jo'jo aonbëan naconi cuatro mil bainni aonguëna, ¿mësacua ja'anre huanë yete? ¿Mësacua chias'e'e, quejei jë'eña chias'e'ere ro'tamajën huanë yete? ¹¹Mësacuabi ja'an ba'ise'ere huanë yema'itoca, yë'ë yure yihuoguë case'ere achani, aon sayete camaë'ë yë'ë. Mësacua yua ja'anre ro'tani masijë'ën. Mësacua yua ëñare bajë'ën. Fariseo bain, saduceo bain, bacua aon huo'coye ro'tamajën ba'ijë'ën, cahuë yë'ë, cabi.

¹²Caguëna, ja'nрэби, bacua yua se'e ro'tani, baguë coca yihuose'ere masihuë. Ro aon huo'coyete camaji'i baguë. Fariseo bain, saduceo bain, bacua coca ye'yoye, ja'anre ëñare bajën ro'tamajën ba'ijë'ën, cabi baguë.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹³ Ja'nrēbi, Jesús yua Cesarea Filipo casi re'otona ti'anni, baguēre concuani coca senni achabi:

—Bainbi yē'ēre, Baingu'ru Raosi'quēreba ba'iguēte cajēn, ¿gueguēguē'ne yē'ēre caye'ne? senni achabi.

¹⁴ Senni achaguēna, bacua sehuohuē:

—Yequēcuabi mē'ēre cajēn, Juan Bautizaguē'bi mē'ēre cayē. Yequēcuabi, Elías'bi mē'ēre cayē. Yequēcuabi, Jeremías'bi, o yequē Riusu ira bainguē raosi'quē'bi mē'ēre cayē, sehuohuē.

¹⁵ Sehuojēna, baguēbi senni achabi:

—Mēsacua'ga cajēn, ¿gueguēguē'ne yē'ēre caye'ne? senni achabi.

¹⁶ Senni achaguēna, Simón Pedrobi sehuobi:

—Mē'ē yua Riusu Raosi'quēreba'ē. Ba Cristo ba'iguē'ē mē'ē. Mai Taita Riusu huajēreba huajēguē ba'iguē, baguē Zinreba ba'iguē'ē mē'ē, sehuoguē quēabi.

¹⁷ Ja'nca quēaguēna, Jesusbi sehuoguē cabi:

—Simón, Jonás mamaquē, ai ta'yejeiye ai re'oye ba'ija'guē'bi mē'ēre. Ro ēn yija bain hua'nabi ja'an cocare mē'ēni quēama'ē. Yē'ē Taita Riusu guēnamē re'otore ba'iguēbi ja'anre quēaguēna, mē'ēbi achani masihuē.

¹⁸ Yureca, mē'ēni ñaca yihuoguē cayē yē'ē. Mē'ē yua Pedro hue'eyē. Hue'eguēna, mē'ē coca yure quēase'e yua te'e ruiñe quēase'e sēani, jai gatabē jēja baye'ru gare carajeiye beoye ba'ija'guē'ē mē'ē. Ja'nca ba'iguēna, yē'ēbi ja'an coca quēase'ere jo'caguē, yē'ē bainreba jubēte ta'yejeiye re'huani yo'oja'guē'ē yē'ē. Ja'nca yo'oguēna, si'a zupaire concua gu'aye guansejēn ba'icuabi yē'ē bainreba jubēte quēñoni senjoñe gare porema'ija'cua'ē.

¹⁹ Ja'nrēbi, Riusu ba'i jobo caca sa'ro re'hua ējaguēre mē'ēre re'huaja'guē'ē

yē'ē. Mē'ēbi ēn yija ēnseye guanseguēna, Taita Riusu guēnamē re'oto ba'iguēbi gūina'ru te'e ēnseye caja'guē'bi. Mē'ēbi ēn yija yo'oye jo'caye guanseguēna, Taita Riusu guēnamē re'oto ba'iguēbi gūina'ru te'e jo'caye caja'guē'bi, Pedroni yihuoguē cabi Jesús.

²⁰ Cani ja'nrēbi, baguēre concuani si'a jēja yihuoguē, baguē Cristo ba'iyē, Riusu Raosi'quēreba ba'iyē, ja'anre yequēcuani gare quēama'ijē'ēn bacuani yihuoguē baj'i'i.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Ja'nrēbi, Jesús yua baguēre concuani ñaca yihuoguē quēa bi'rabi:

—Yē'ē yua Jerusalén huē'e jobona sani, ai ta'yejeiye ai ja'siye ai yo'oye bayē. Ira ēja bain, pairi ējacua, ira coca ye'yocua, ja'ancuabi yē'ēni ai je'o bajēn, ai gu'aye yo'ojēn, yē'ēni huani senjoja'cua'ē. Huani senjocuareta'an, samute umuguseña bani, go'ya raija'guē'ē yē'ē, caguē, bacuani yihuoguē quēabi.

²² Quēaguēna, Pedro yua baguēte ca'ncona sani, baguēni bēinguē ca bi'rabi:

—¡Ējaguē, mē'ē case'e'ru gare beoja'guē'bi! ¡Mē'ēni gare ja'nca yo'oma'ija'cua'ē! cabi.

²³ Caguēna, Jesusbi Pedrona bonēni cabi:

—¡Quēñēni saijē'ēn! Mē'ēbi zupai huati caye'ru caguē, yē'ē yo'oja'yete ro gu'aye ēnse ēaye yo'oyē mē'ē. Ja'nca sēani, Riusu ro'taye'ru tin ro'tayē mē'ē. Ro ēn yija bain ro'taye'ru te'e ro'tayē mē'ē, cabi.

²⁴ Cani, ja'nrēbi baguēre concuani yihuoguē cabi:

—Bainbi yē'ēni te'e coñe yētoca, bacua ba'iyete ro'tamajēn ba'ija'bē. Yē'ē ai yo'oja'ye'ru ai yo'oye ro'tajēn ba'icuabi yē'ē naconi te'e yo'o conjēn raija'bē. ²⁵ Ro bacua ba'iyē se'gare

ro'tatoca, bacuabi huesëni si'ayë. Ro bacua ba'iyete ro'tamajën, yë'ë yo'ore satoca, bacuabi carajeiye beoye huajëreba huajëja'cua'ë. ²⁶Bainbi si'a ën yija ba'iyete bani, ja'nre'bi junni huesëtoca, bacua bonse base'ere coye gare porema'inë. Ro guaja yo'o yo'osi'cua ba'iyë. Bacuabi gare se'e huajë rani bonse baye gare porema'inë. ²⁷Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi yë'ë guënamë re'oto yo'o concua naconi raiguë, yë'ë Taita Riusu ta'yejeiye go'sijejiye'ru ai ta'yejeiye ai go'sijeiguëbi ti'an raija'guë'ë yë'ë. Ti'an rani, ja'nre'bi, si'a bain yo'o yo'ojën ba'ise'ere cuencueni, bacua ro'ija'yete insija'guë'ë yë'ë. ²⁸Yureca, mësacuan ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Mësacua jubë ba'icua yequëcua ënjo'on nëcacuabi yuta junni huesëma'inë. Ru'ru yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi ai ta'yejeiye ëjaguë ba'iyë'ru guënamë re'otobi raiguëna, mësacuabi ëñaja'cua'ë, cabi.

La transfiguración de Jesús

17 Cani ja'nre'bi, te'e ëntë sara te'e ba'i umuguse, Jesusbi yua ëmë cubëna mëji'i. Mëni, Pedro, Santiago, Santiago yo'jeguë Juan, bacua se'gare ja'anruna mëabi. ²Mëani, bacuabi ëñajënna, baguë ba'iyë yua tin ënobi. Baguë zia yua ënsëguë ma'ñoñë'ru ai go'sijeji ziara runji'i. Baguë caña yua mia re'oto ñatani saoyë'ru ai ta'yejeiye ai pojeiye ereba ai go'sijeji cañara runji'i. ³Ja'nre'bi, Moisés, Elías, bacuabi gaje meni nëcahuë. Jesús naconi coca cajën nëcahuë. ⁴Ja'nca nëcajënna, Pedrobi Jesusni cabi: —Ejaguë, ¡maibi ënjo'onre ba'ijënna, ai re'oye ba'iji! Ja'nca sëani, më'ëbi yëtoca, samute huë'erëanre yo'ozaniñë. Te'e huë'erë më'ëre yo'ocaiyë. Te'e huë'erë Moisesre yo'ocaiyë. Te'e huë'erë Elíasre yo'ocaiyë yë'ë, cabi.

⁵Yureca, Pedrobi yuta coca cani tējima'iguëna, picobë ai miañë ba'ibëbi nëca meni, bacuare na'oguëna, picobë sa'nahuëbi bain cocare achoni raobi:

—Ënquë yua yë'ë Zin ai yësi'quë'bi ba'iji. Baguëni ai ba'iyë ai bojoyë yë'ë. Baguëbi coca caguëna, mësacua achajën ba'ijë'ën, achoni raobi.

⁶Ja'nca achoni raoguëna, Jesusre concuabi ai ba'iyë ai achajën ruinjën, yijana tanni umehuë. ⁷Tanni umejënna, ja'nre'bi Jesús yua bacuana pa'roni cabi:

—Mësacua huëijë'ën. Huaji yëye beoye gare ba'ijë'ën, cabi.

⁸Caguëna, bacuabi mëiñë ëñani cu'eto, Jesús se'gabi bacua naconi bajji'i.

⁹Ja'nre'bi, cubëbi gajejën, Jesusbi bacuani coca guansebi:

—Mësacua guënamë toya yure ëñase'e yua yequëcuani gare quëaye beoye ba'ijë'ën. Yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi junni tonni go'ya raiye tëca ja'nca quëaye beoye ba'ijë'ën, guanseguë cabi.

¹⁰Caguëna, baguëre concuabi baguëni senni achahuë:

—Ira coca ye'yocuabi, Elíasbi ru'ru ti'an raiye ba'iji cajën, ¿guere ro'tajën cayë'ne? senni achahuë.

¹¹Senni achajënna, sehuoguë quëabi:

—Te'e ruiñë cayë bacua. Elíasbi ru'ru ti'an raiye ba'iji. Si'aye mame re'huaguë raiji. ¹²Yureca, mësacuan ganreba cayë yë'ë. Elíasbi yuara ti'an raisi'quë bajji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguëre je'o bacuabi baguëte huesëjën, ro bacua gu'a ëase'ere baguëni gu'aye yo'ojën baë'ë. Ja'nca yo'ojën ba'icuabi yë'ëre'ga, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëna, yë'ëni ai gu'aye yo'ojënna, ai ba'iyë ai yo'oja'guë'ë yë'ë, quëabi Jesús.

¹³Ja'nca quëaguëna, baguëre concuabi achani, Juan Bautizaguë ba'iyete quëaguëna, masihuë.

**Jesús sana a un muchacho
que tenía un demonio**

¹⁴ Ja'nrebi, bain jubë ba'iruna ti'anjëna, yequëbi Jesusna ti'an rani, gugurini rêanni cabi:

¹⁵ —Ëjaguë, yë'ë zinni ai oire bani conjë'n. Hue'nhue neni, toana tainguë yua zaiyana tonni ruiguë yo'oji. ¹⁶ Ja'nca yo'oguëna, më'ëre concuabi huachoja'bë caguë, baguëte rahuë. Raguëna, bacua poremaë'ë, cabi.

¹⁷ Caguëna, Jesusbi bacuani cabi:

—ÿYë'ëni si'a recoyo ro'taye ai caraji mësacuarë! ¡Ro ën yija bain gu'aye ro'taye'ru ro ro'tajën ba'iyë mësacua! ¿Mësacuani yuta quejei zoe ye'yoye baye'ne? ¿Mësacua ye'yeye quejei zoe yuta ëjoye baye'ne yë'ë? Ba hua'guëre yua yë'ëna rajë'n, cabi.

¹⁸ Cani, baguëte rajëna, ba gu'a hue'nhue huatini bëinguë guanseni cabi. Caguëna, huatibi etani saiguëna, zin hua'guëbi ja'ansi'quë huajë raji'i.

¹⁹ Ja'nrebi jë'te, ba concua se'gabi Jesusna rani senni achahuë:

—ÿYëquëna hua'na guere ba huatire etoni saoye poremate'ne? senni achahuë.

²⁰ Senni achajëna, sehuobi:

—Mësacuarë yë'ëni recoyo ro'taye caraguëna, huatire etoni saoye poremaë'ë. Mësacuani ganreba yihuoguë cayë. Mostazara'carë ai zinra'carë ba'iguëna, mësacuabi ja'an se'gare'ru yë'ëni recoyo ro'tatoca, que cubëna, Ja'anse'e quë'nëni yequëruna saijë'n guansejëna, ja'anse'ebi quë'nëni saiji. Mësacuabi yë'ë poreyete te'e ruiñe recoyo ro'tajën ba'itoca, si'aye yo'oye poreyë mësacua. ²¹ Ja'an huati hua'ire etoni saoye yëtoca, mësacuabi aon aiñe jo'cajën, Riusuni ujabëba ujabën ba'ijë'n, sehuoguë cabi Jesús.

**Jesús anuncia por
segunda vez su muerte**

²² Ja'nrebi, bacuabi se'e Galilea yijare te'e ba'ijën ganijëna, Jesusbi bacuani yihuoguë quëabi:

—Yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëna, yequëcuabi yë'ëre preso zeanni, gu'a bainna insija'cua'ë. ²³ Insijëna, bacuabi yë'ëni huani senjoja'cua'ë. Huani senjorena, ja'nrebi, samute umuguseña bani, yë'ëbi go'ya rajja'guë'ë, quëabi. Ja'nca quëaguëna, bacuabi achani, ai ba'iyë ai sa'nti hua'na baë'ë.

El pago del impuesto para el templo

²⁴ Ja'nrebi, Capernaum huë'e jobona ti'anjëna, Riusu huë'e impuesto curi cocuabi Pedrona sani, baguëni senni achahuë:

—¿Më'ë ëjaguë yua ba impuesto curire ro'iguë? senni achahuë.

²⁵ Senni achajëna:

—Jaë'ë. Ro'iji, sehuobi.

Ja'nca sehuoni, ja'nrebi huë'ëna ti'anni, ro'i cocare Jesusni senni achaza caguëna, Jesusbi ru'ru baguëni senni achabi:

—¿Guere ro'taguë'ne, Simón? Ën yija bain ta'yejeiye ëjacuabi impuesto curire senni achajën, ¿jarocuani seña'ne? ¿Bacua te'e bainni, o tincuani ro'iyë seña? senni achabi.

²⁶ Senni achaguëna, Pedrobi:

—Tincuani ro'iyë seña, sehuobi.

Sehuoguëna, Jesusbi cabi:

—Te'e ruiñe cahuë më'ë. Ja'nca ba'iguëna, ta'yejeiye ëjacua te'e bain yua gare ro'iyë beoye ba'icua'ë. ²⁷ Ja'nca ba'itoca, impuesto curi sencuabi bëinma'iñe cajën, ba curire roñu. Zitarana sani, huitose'enre senjoni, hua'ire maujë'n. Ru'ru mausi'quëre inni, baguë y'lóbote ya'oni ëñato, curi so'cohuare tinjaja'guë'ë më'ë. Ja'an

so'cohuate sani, mai samucua impuesto ro'iyete ba impuesto sencuana insij'ën, cabi.

¿Quién es el más importante?

18 Caguëna, ja'nrebi, Jesusre concuabi baguëna rani, baguëni senni achahuë:

—Riusu ba'i jobona ti'anjën, yëquëna jubë ba'icua ba'iguë, ¿jaroguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ija'guë'ne? senni achahuë.

²Senni achajënna, baguë yua zin hua'guëre choini, bacua jobona nëconi ëñoni, ³bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacuan ganreba yihuoguë cayë yë'ë. Mësacua ro'tajën ba'iyete jo'cani, zin hua'na ro'tajën ba'iyë'ru ro'tajën ba'ij'ën. Ja'nca ba'ima'itoca, Riusu ba'i jobona ti'añe gare porema'inë. ⁴Ën hua'guë zin hua'guë ba'iyë'ru ba'itoca, yequëcua ba'iyë'ru quë'rë yo'jereba ba'iguë'ë yë'ë ro'taguë ba'itoca, ja'anguëbi Riusu ba'i jobona ti'anni, quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ija'guë'bi. ⁵Yë'ë ba'iyete ro'tajën, zin hua'na ënquë'ru ba'icuan conjën ba'itoca, yë'ëre'ga guïna'ru ai conjën ba'iyë.

El peligro de caer en pecado

⁶Zin hua'na ënquë'ru ba'icuan yë'ëni si'a recoyo ro'tajënna, bacuare gare gu'aye yo'oye beoye ba'ij'ën. Bainguëbi yua te'eguëni gu'a jucha yo'o güesetoca, baguëni ai bëinreba bënni senjoja'guë'bi Riusu. Ru'ru jai gata to'obëbi inni, baguë ñaje tęcana gueonni, baguëte jai ziayana senjoni rëotoca, baguëte quë'rë re'oye ba'ire'abi. ⁷Bainbi gu'aye yo'ojën, yequëcuan jucha yo'o güesëjën ñu'ñujeima'inë. Ja'nca ba'ij'ënna, bacuani ai bënni senjoñe cani jo'case'e ba'iji.

⁸Yureca, më'ë ëntë sarabi, më'ë guëonbi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, tëyoni senjotoca, quë'rë re'oye

ba'ire'abi. Te'e ëntë sara se'ga, o te'e guëon se'ga baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu ëntë saraña, samu guëoña baguëbi jai toana senjosiquë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. ⁹Më'ë ñacogabi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, më'ë ñacogate rutani senjotoca, quë'rë re'oye ba'ire'abi. Te'e ñacoga se'ga baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu ñacogaña baguëbi jai toana senjosiquë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. Ja'nca sëani, gu'a jucha yo'oye gare jo'cani senjojën ba'ij'ën.

La parábola de la oveja perdida

¹⁰Ja'nca sëani, mësacua ëñare bajën, zin hua'na ënquë zin hua'guë ba'iyë'ru gare gu'aye yo'oye beoye ba'ij'ën. Te'eguëtere'ga gare gu'aye yo'oye beoye ba'ij'ën. Mësacuan ganreba yihuoguë quë'ayë. Bacua anje hua'na ëñajën cuiracuabi yë'ë Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëte gare jo'caye beoye baguë naconi te'e ba'ijën ba'iyë. ¹¹Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi gu'a ma'ana ganijën huesëcuare cu'eni, bacuare tëani baza caguë, ja'an raisi'quë'ë yë'ë.

¹²Mësacua yua ën cocare ro'tani ye'yej'ën. Jo'ya baguëbi yua cien oveja hua'na baguëbi, te'eguëbi quëñëni huesëguëna, ¿queaca yo'oguë'ne? Baguë oveja jubë, noventa y nueve ba'icua cu jabana jo'cani, ba quëñëni huesësi'quëni cu'eguë saiji. ¹³Cu'eni, baguëte tinjatoca, mësacuan ganreba quë'ayë, baguëte ai ta'yejeiye ai bojoi. Baguë oveja jubë noventa y nueve ba'icua quëñëni huesëma'isi'cuare bojoye'ru baguëte quë'rë ta'yejeiye ai bojoi. ¹⁴Ja'nca ba'iguëna, yë'ë Taita Riusu guënamë re'otore ba'iguëbi ëncua zin hua'nani ëñaguë, Huesëni si'aye gare beoye ba'ija'bë caguë ëñaji.

Cómo se debe perdonar al hermano

¹⁵ Më'ë te'e bainguëbi më'ëni gu'aye yo'otoca, baguëna sani, baguë juchare quëajë'ën. Quëaguëna, më'ëni achani bojotoca, re'oji. Më'ë bainguë naconi recoyo te'e zì'inni ba'iyë. ¹⁶ Më'ëni achaye güetoca, yequëcua më'ë baincua, te'eguë o samucuare choini sani, më'ë te'e bainguë gu'aye yo'osi'quëni coca senni achajë'ën. Senni achaguëna, më'ë bain concuabi baguë sehuose'ere achani, baguë juchare te'e ruinë masiye poreyë. Riusu ira coca toyani jo'case'ru güina'ru ba'ija'guë: Samucuabi o samutecuabi te'e quëatoca, te'e ruinë quëayë, toyani jo'case'e ba'iji. ¹⁷ Ja'nca senni achaguëna, ja'nrebi, gu'aye yo'osi'quëbi më'ë bain concua yihuojën cayete yuta achaye güetoca, baguë gu'aye yo'ose'ere si'a hua'na Riusu bainreba jubë ba'icuanì quëajë'ën. Quëaguëna, bacuabi yihuojënna, ja'nrebi yuta achaye güetoca, ro gu'a bainguë ba'iyë'ru baguëni ënamajën ba'ijë'ën. Më'ë bain jubë ba'ima'iguë, impuesto curi coguë, bacua gu'aye ba'iyete ëñañe'ru, baguëni ënamajën ba'ijë'ën.

¹⁸ Më'sacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Më'sacua ën yija ënseye cajënna, Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi güina'ru te'e ënseye caja'guë'bi. Më'sacuabi ën yija yo'oye jo'caye cajënna, Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi güina'ru te'e jo'caye caja'guë'bi.

¹⁹ Nãca'ga më'sacuani yihuoguë quëayë. Më'sacua jubë ba'icua samucua se'gabi te'e ro'tajën, Riusuni te'e sentoca, yë'ë Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi gare ënseye beoye më'sacuare yo'ocaija'guë'bi. ²⁰ Samucua o samutecua, yë'ë ba'iyete recoyo ro'tajën ba'icuanì te'eruna nã'ca

raijënna, yë'ë'ga bacua naconi te'e ba'iyë yë'ë, yihuoguë cabi Jesús.

²¹ Caguëna, ja'nrebi, Pedrobi rani, Jesusni coca senni achabi:

—Ëjaguë, yë'ë bainguëbi yë'ëni gu'aye yo'oni, ja'nrebi yë'ëni huanë yeye sentoca, yë'ëbi huanë yeye cayë. Ja'nrebi, se'e gu'aye yo'oni se'e huanë yeye sentoca, ¿quejei viaje baguëni huanë yeye caye baye'ne yë'ë? ¿Siete tëca caye baye yë'ë? senni achabi.

²² Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Ja'an se'ga catoca, ai caraji më'ëre. Më'ë huanë yeyete senni achaguëna, gare jo'caye beoye baguëni setenta y siete tëca huanë yeye caguë ba'ijë'ën, cayë yë'ë, caguë sehuobi.

La parábola del funcionario que no quiso perdonar

²³ Sehuoni ja'nrebi, bacuani se'e coca yihuoguë quëabi Jesús:

—Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yeye yëtoca, bain ta'yejeiye ëjaguë yo'ose'ere ro'tani ye'yejë'ën. Baguëre yo'o concua curi debese'ere senni achaza caguë, bacuani te'ena, te'ena, choji'i.

²⁴ Choiguëna, te'eguë, ai ta'yejeiye debe baguë, millón ja'o quë'rë ta'yejeiye debe baguëre ba ëjaguëna nëcohuë.

²⁵ Nëcojënna, baguë debese'ere ro'iyë porema'iguëna, ëjaguëbi baguëte bendiye guansebi. Baguë, baguë rënjo, baguë zin hua'na, si'a jubëte bendieni, curi conì, ja'an curibi baguë debese'ere ro'iyë ba'iji, caguë guansebi. ²⁶ Guanseguëna, ba yo'o conguëbi ëjaguëna gugurini rëanni, baguëni senreba senni achabi: “Ëjaguë, yuta bëñe beoye ëjojë'ën. Si'aye bojora'rë ro'iyë yë'ë” senreba senji'i.

²⁷ Ja'nca senni achaguëna, ëjaguëbi baguëni oire bani, baguë debese'ere beorure tënoni, si'aye huanë yeye canì, baguëte debema'iguëte re'huani etobi. ²⁸ Etoguëna, ba yo'o conguëbi

etani, yequë baguë gajeguë cien ja'o debesi'quëre tëhuobi. Tëhuoni, bënni, baguë ñajemona zeanni, Më'ë curi debese'ere ro'ijë'n cabi. ²⁹ Caguëna, baguë gajeguëbi gugurini rëanni baguëni senreba senni achabi: "Yuta bëiñe beoye ëjojë'n. Si'aye bojora'rë ro'iyë" senreba senji'i. ³⁰ Senguëna, baguë yua ëjoye güeguëbi baguë gajeguëte preso zeañe guanseni, Më'ë ro'iyë tëca ya'o huë'ere ba'ijë'n cani jo'cabi. ³¹ Jo'caguëna, yequëcua baguë gaje concuabi baguë yo'ose'ere ëñani, ai oire bajën, bacua ëjaguëna sani, si'aye quëani achahuë. ³² Quëani achojëna, ëjaguëbi baguëte choini, baguëni bëinguë cabi: "¡Ai gu'aye yo'ohuë më'ë! Më'ëbi senreba senni achaguëna, më'ë debese'e si'aye tënoni, huanë yeye cahuë yë'ë. ³³ Ja'nca më'ëni oire bani conguëna, më'ë gajeguëni güina'ru oire bani conre'ahuë më'ë" caguë bënji'i. ³⁴ Ja'nca bëinguëbi baguë ya'o huë'e si'nsequare choini, Baguë si'aye ro'iyë tëca baguëni si'nsejën ba'ijë'n, caguë guansebi, quëabi Jesús.

³⁵ Ja'nca quëani, ja'nre'bi bacuani ñaca yihuoni tëjibi:

—Mësacua'ga më'ë te'e bainni te'e ruiñe oire bani, bacua gu'aye yo'ose'ere güina'ru huanë yeye cajë'n. Ja'nca cama'itoca, yë'ë Taita Riusu, guënamë re'oto ba'iguëbi më'sacuanani güina'ru si'nseja'guë'bi, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

19 Ja'nre'bi, baguë cocare yihuoni tëjini, Galilea yijabi sani, Judea yija, Jordán ziaya que ca'nco ba'i re'otona sani baj'i. ² Sani ba'iguëbi, jai jubëan bainbi be'tejëna, bacua ju'in hua'nare huachobi.

³ Huachoguëna, ja'nre'bi fariseo bainbi ti'an rani, Baguëni huacha sehüo güeseñu cajën, baguëni cocare ro coquejën senni achahuë:

—Bainguëbi baguë rënjore jo'cani senjoñe yëtoca, ¿ro baguë yëse'e'ru bagote jo'cani senjoñe poreguë? senni achahuë.

⁴ Senni achajëna, sheuobi:

—¿Mësacua yua Riusu cocare queaca yo'ojën ye'yemate'ne? Ru'rureba ba'isirën, Riusubi bainre re'huaguë, ëmëguëte, romigote, re'huabi. ⁵ Ja'nca re'huaguë, yua ñaca cani jo'cabi: "Yureca ëmëguëbi baguë pë'caguëte pë'cagote gare jo'cani, baguë rënjoni zi'inni ba'ijë'n. Ja'nca ba'iguëna, ba samucuabi te'e bainguë ba'iyë'ru ba'iyë" cani jo'cabi Riusu. ⁶ Ja'nca cani jo'caguëna, bacua yua samucua ba'iyë'ru ba'ima'inë. Te'e bainguë ba'iyë'ru ba'iyë. Ja'nca ba'ijëna, Riusu re'huani zi'insi'cuare sëani, ro bainbi gare quëñoñe beoye ba'ija'bë, cabi Jesús.

⁷ Caguëna, baguëni senni achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, ¿Moisesbi queaca ro'taguë, tin guanseni jo'caguë'ne? Bain rënjore jo'cani senjoñe yëtoca, bagote senjo cocare utina toyani bagona insijë'n, cani maina jo'cabi, senni achahuë.

⁸ Senni achajëna, sheuobi:

—Mësacua achaye gu'a güecua sëani, Moisesbi më'sacua rënjore jo'cani senjoñe ënsemaji'i. Ja'nca ënsema'iguëna, Riusubi ru'rureba ba'isirënbi ja'nca ro'tamaji'i. ⁹ Yë'ë'ga yureca ñaca yihuoguë cayë: Si'a bain rënjore jo'cani senjoni, bagobi yequëni yahue bama'itoca, ja'nre'bi yeconi huejatoca, ai gu'aye yo'oyë. Si'a bain yua romigo jo'cani senjosi'coni huejani bacua, ja'ancua'ga ai gu'aye yo'oyë, cabi Jesús.

¹⁰ Caguëna, baguëre concuabi baguëni cahuë.

—Yureca, bainbi bacua rënjo naconi ja'nca bajën ba'itoca, bainbi romi beocua ba'ire'ahuë, cahuë.

¹¹ Cajëna, Jesús sheuobi:

—Si'a bainbi mäsacua case'ere achani masiye porema'inë. Riusu cuencuesi'cua se'gabi achani masiye poreyë. ¹²Ja'ancuabi huejaye porema'inë cajën ba'iyë. Yequëcua yua zin cu'eye porema'icua'ru t'ëya raisi'cua ba'iyë. Yequëcua yua, bainbi re'huajënna, zin cu'eye porema'icua're'ru re'huasi'cua ba'iyë. Yequëcua yua Riusu yo'ore yo'ozca cajën, ja'an ro'ire romi beocua ba'iyë. Ja'an coca cani jo'case'ere achani masiye porecua se'gabi ja'nca huejamajën ba'ija'bë, cabi Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³Ja'nre'bi, yequëcuabi bacua zin hua'nare rani, bacuare Jesusni ëñoni cahuë. Më'ë ëntë sarañabi bacuana pa'roni, ujjaj'ën cajën, ëñohuë. Eñojënna, Jesusre concuabi bacuani bëinjën cani ënsehuë. ¹⁴Ënsejënna, Jesusbi cabi:

—Zin hua'nabi yë'ëna rajja'bë. Bacuare ënseye beoye ba'ijë'ën. Zin hua'na recoyo ro'taye'ru ba'icua, Quë'rë yo'je bainguë'ë yë'ë cacua, ja'ancuabi Riusu ba'i jobo ba'icua'ë, cabi.

¹⁵Cani ja'nre'bi, baguë ëntë sarañabi zin hua'nana pa'roni, re'oye cani jo'cani, ja'nre'bi saji'i.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁶Saiguëna, ja'nre'bi yequë bainguëbi Jesusna ti'an rani, baguëni senni achabi:

—Ejjaguë, Riusu ba'i jobona sani, cara-jeiye beoye huajëreba huajëye yëyë. Baruna ti'anto, ¿ru'ru gue re'o yo'o yo'oye baye'ne yë'ë? senni achabi.

¹⁷Senni achaguëna, sehuobi:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, yë'ëni re'oye yo'o cocare senni achaguë'ne? Riusu se'ga re'oguë'bi ba'iji. Baguë ba'i jobona sani, cara-jeiye beoye huajëreba huajëye yëtoca, baguë coca guanseni jo'case'ere jo'caye beoye yo'oguë ba'ijë'ën, sehuobi.

¹⁸Sehuoguëna, baguë yua:

—¿Jaro coca? senni achabi.

Senni achaguëna, sehuobi:

—Bainre huani senjoma'ijë'ën. Yeconi yahue bama'ijë'ën. Bonsere jiamajë'ën. Coquema'iguë ba'ijë'ën. ¹⁹Më'ë pë'caguëte, më'ë pë'cagote te'e ruiñe ëñaguë ba'ijë'ën. Më'ë ja'ansi'quë yëye ba'ye'ru, më'ë te'e jubë bainre güüna'ru ai yëguë ba'ijë'ën. Ja'an coca guanseni jo'case'ere yo'oguë ba'ijë'ën, cabi Jesús.

²⁰Caguëna, ba bainguëbi cabi:

—Ja'an si'aye yë'ë zinrëna achani yo'oguë ba'iyë yë'ë. ¿Guere yuta yë'ëre yo'oye caraguë'ne? cabi.

²¹Caguëna, Jesús sehuobi:

—Më'ë yua gare re'ojeiye yënica, më'ë bonse si'aye injani bendiejë'ën. Bendi-eni, ba curi cose'ere curi beo hua'nana ro insijë'ën. Ja'nca insitoca, Riusu bayete ai ta'yejeiye ai coreba coja'guë'ë më'ë. Ja'nca coja'guë sëani, yë'ëre te'e conguë rajjë'ën, sehuobi.

²²Sehuoguëna, ba hua'guëbi achani, ai sa'tiguë, ro recoyo oiguë saji'i, ai ba'iyë ai bonse baguëbi ro insini jo'caye yëma'iguë sëani.

²³Ja'nca saiguëna, Jesús yua baguëre concuani yihuoguë cabi:

—Mësacuanani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Bonse ëjacuabi Riusu ba'i jobona ti'añe yëcuareta'an, ai jëjaji. ²⁴Ja'anre ai yihuoguë quëayë yë'ë. Bonse ëjacuabi Riusu ba'i jobona ti'añe yëcuareta'an, ai jëjaji. Camello hua'guëbi guëna miu gojena cacaye'ru Riusu ba'i jobona ti'añe quë'rë ta'yejeiye ai jëjaji bacuare, yihuoguë cabi.

²⁵Caguëna, baguëre concuabi ai achajën rëinjën, baguëni senni achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, ¿jarocuabi Riusu ba'i jobona ti'añe poreyë'ne? Riusu bain tëani baja'cuabi gare beoye, ro'tayë yëquëna, senni achahuë.

²⁶Senni achaguëna, Jesusbi bacuani ëñani cabi:

—Bain hua'na ja'ansi'cuabi ti'añe gare porema'icua'ë. Riusu se'gabi bacuare tēani baye poreji. Si'aye yo'oye poreguë ba'iguë'bi, cabi.

²⁷ Caguëna, Pedrobi sehuobi:

—Yëquënabi yua yëquëna bonse si'aye gare jo'cani, më'ëni te'e conjën zi'inhüë. Ja'nca sēani, ¿Yëquëna guere coja'ye'ne? sehuoguë senji'i.

²⁸ Senguëna, Jesús sehuobi:

—Mësacuaní ganreba quëani achoyë yë'ë. Riusubi si'aye mame re'huani jo'caguëna, yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi yë'ë jëja guëna seihuëna bëaguë, ai ta'yejeiye ba'iguëbi bëani ba'ija'guë'ë. Ja'nre'bi, mësacua'ga, yë'ëni te'e conjën zi'incua sēani, mësacua jëja guëna seihuëan si'a sara samuhuëanna bëani ba'ija'cua'ë. Bëani ba'ija'cuabi si'a Israel bain jubëan si'a sara samubëanre ëñani, bacuani ai jëja guansejën ba'ija'cua'ë. ²⁹ Yureca, bainguëbi baguë huë'e, baguë ma'yë sanhuë, baguë yo'je sanhuë, baguë pë'caguë, baguë pë'cago, baguë zin hua'na, baguë ba'i yija, ja'anre yë'ë ba'iyë ro'ina gare jo'catoca, baguë yua quë'rë se'e cien viaje'ru ta'yejeiye coní baja'guë'bi. Baguë'ga yua si'arën ba'iguë, gare cara'jeiye beoye ba'ija'guë'bi. ³⁰ Yequëcua quë'rë ëja bain ba'iyë yëcuareta'an, quë'rë yo'je ba'icuaire re'huasi'cua ba'ija'cua'ë. Yequëcua quë'rë yo'je bain ba'icuaireta'an, quë'rë ëja bainre re'huasi'cua ba'ija'cua'ë.

La parábola de los trabajadores

20 Riusu bainbi baguë ba'i jobore ba'ijën, ja'nca ba'iyë. Zio ëjaguë cocare achani, ja'anre ye'yej'ën. Yo'o concuare cu'eni choza caguë, zijeirën sani, bainre tëhuobi. ² Tëhuoni, “Mësacua si'a umuguse yo'o contoca, te'e denario so'core ro'iyë” caguëna, “Re'oji. Conñu” cajën saë'ë. ³ Satena, ja'nre'bi rëno ñëse ba'iguëna

a las nueve'ru ba'iyë së'iguëna, ba ëjaguëbi se'e huë'e jobona sani ëñato, yequëcua yo'o cu'ecuabi ro ëjojën baë'ë. ⁴ Ba'ijëna, ba ëjaguëbi choini cabi: “Mësacua sani yë'ë ëye ziona yo'o conjë'ën. Mësacua yo'o yo'oni tëjjijëna, re'oye ro'iyë” cabi. Caguëna, yo'o conjën saë'ë. ⁵ Ja'nre'bi, mënerëba së'irën, ja'nre'bi a las tres'ru ba'iyë, ja'anrëan'ga se'e huë'e jobona sani, yequëcua yo'o concuare choini, baguë ziona güina'ru saobi ba ëjaguë. ⁶ Ja'nre'bi, a las cinco'ru ba'iyë se'e sani ëñato, yequëcua yo'o beo hua'na choima'isi'cua baë'ë. Ba'ijëna, ba ëjaguëbi, “Mësacua ¿guere ro ëjojën nëcaye'ne ënjo'on?” senni achabi. ⁷ Senni achaguëna, “Ëja bainbi yëquënare choimajëna, ro ba'iyë” sehuohüë. Ja'nca sehuojëna, ba ëjaguëbi cabi: “Mësacua'ga yë'ë ziona sani, yë'ë yo'ore conjë'ën” cabi. Caguëna, saë'ë. ⁸ Ja'nca sani tonni, ja'nre'bi na'i si'aguëna, ba ëjaguëbi baguë curi conni cuiraguëte choini, baguëte cabi: “Yua'ë. Yë'ë yo'o consi'cuare choini, bacuare ro'ini saoj'ën. Quë'rë yo'je raisi'cuare ru'ru ro'ini, quë'rë ru'ru raisi'cuare quë'rë yo'je ro'ini saoj'ën” cabi. ⁹ Caguëna, ja'nre'bi a las cinco chois'cuabi curi ro'iruna raijëna, te'e denario so'core ga bainguë ba'iyë roji'i. ¹⁰ Ja'nca ro'iguëna, zijeirën chois'cuabi ëñani, “Quë'rë ta'yejeiye maire ro'ija'guë'bi” ro'tahuë. Ja'nca ro'tacuareta'an, bacuare'ga, ga bainguë ba'iyë te'e denario so'core roji'i. ¹¹ Ro'iguëna, bacuabi coní ëñani, ba ëjaguëni bëinjën ¹² cahüë: “Quë'rë yo'je raisi'cuabi te'e hora se'ga yo'o yo'ojëna, yëquënare ro'iyë'ru te'e so'core roë'ë më'ë. Yëquënabi si'a umuguse yo'o yo'ojën, ai ja'su yajijëna, ai guaja yo'ohüë. Ja'nca sēani, yëquënare ai gu'aye yo'ohüë më'ë” cahüë. ¹³ Cajëna, ba ëjaguëbi sehuobi: “Banhüë. Mësacuaní gu'aye yo'omaë'ë

yë'ë. Mësacuani yo'o coñe choiguë, te'e denario so'co ro'iyë cahuë. Mësacuabi ja'anre masijën, ¹⁴⁻¹⁵mësacua denario so'co ro'ise'ere bani saijë'ën. Yë'ë curi sëani, yë'ë yëse'eru ro'iyë poreguëbi quë'rë yo'je raisi'cuana mësacuare ro'ise'eru te'e roë'ë yë'ë. Ja'nca bacuare re'oye ro'iguëna, ¿mësacua guere gu'aye ro'tajën bëñe'ne?" cabi ba ëjaguë. ¹⁶Yureca ja'an cocare achani, Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yejë'ën. Quë'rë yo'je ti'ansi'cuabi quë'rë jëja ba'icua re'huasi'cua ba'ija'cua'ë. Quë'rë ru'ru ti'ansi'cuabi quë'rë yo'je ba'icua re'huasi'cua ba'ija'cua'ë. Riusubi ai jai jubë bainre choiguëta'an, rëño jubë se'gare baguë bainrebare cuencueni re'huaji.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

¹⁷Ja'nre'bi, Jesusbi Jerusalén huë'e jobona saiguë, baguëre concua si'a sara samucua yahue sani, yihuoguë quë'abi:

¹⁸—Yureca maibi Jerusalén huë'e jobona saiyë. Sani ti'anjënna, yequëcuabi yë'ëre Bainguë'ru Raosi'quërebare preso zeanni, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, ja'ancuana yë'ëre preso insija'cua'ë. Insijënna, ja'ancuabi yë'ëre gu'aye cajën, yë'ëre huani senjoñe caja'cua'ë. ¹⁹Ja'nca cani, judío bain jubë ba'ima'icuaana yë'ëre insija'cua'ë. Insijënna, bacuabi yë'ëre jayajën, yë'ëre si'nsejën, yë'ëre huani senjoja'cua'ë. Huani senjoja'cuareta'an, samute umuguseña bani, Riusubi yë'ëre huajëguëte go'ya rai güeseni jo'caja'guë'bi, yihuoguë quë'abi Jesús.

Lo que pidió la madre de Santiago y Juan

²⁰Ja'nre'bi, Zebedeo mamacua, Santiago, Juan hue'ecua, bacua pë'cago naconi Jesusna ti'an rajjënna, pë'cagobi baguëna gugurini rëanni, Më'ëbi yënica,

yë'ëre re'oye yo'ocaijë'ën cago senco'ë. ²¹Sengona, Jesús yua bagoni senni achabi:

—Më'ë ¿guere senni achago'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, bago sehuogo:

—Më'ë ta'yejeiye re'otona ti'anni ba'iguë, yë'ë mamacua re'oye ëñani, te'eguëni më'ë jëja ca'ncona bëa güesejë'ën. Yequëni më'ë ari ca'ncona bëa güesejë'ën, sehuogo senni achago.

²²Senni achagona, Jesús yua bago mamacuani sehuobi:

—Mësacuabi ro huesë ëaye sen'ë. Yequëcuabi yë'ëni ai ja'si yo'oja'cua'ë. ¿Mësacua güina'ru ai ja'siye ai yo'oye poreja'cua'ne? sehuoguë senni achabi.

Senni achaguëna, bacuabi:

—Ja'nca poreja'cua'ë yëquëna, sehuohuë.

²³Sehuojënna, yua bacuani cabi:

—Mësacua yua yë'ë ai yo'oye ba'iyë'ru ai yo'ojën ba'ija'cuata'an, yë'ë jëja ca'ncona, yë'ë ari ca'ncona bëaye, ja'anre cuencueni caye porema'iñë yë'ë. Yë'ë Taitabi ja'anre cuencueguë, baguë se'gabi ja'anruan bëani ba'ija'cuare cuencueni caja'guë'bi, cabi Jesús.

²⁴Caguëna, baguëre concua yequëcua si'a sara ba'icuaabi achani, Santiago, Juan, bacuani bëinjën ëñahuë. ²⁵Ja'nca ëñajënna, Jesusbi si'acuare choini, yihuoguë cabi:

—Ro ën yija bain ta'yejeiye ëjacuabi bacua bain, bacua yo'je ëjacua, si'acuani ai jëja guansejën ba'iyë. ²⁶Ja'nca ba'icuaata'an, mësacuaca yua ja'nca guansema'ija'cua'ë. Mësacua jubë ba'iguëbi ëja bainguë ba'iyë yëtoca, më'ë gajecuanu conni cuiraguë ba'ijë'ën. ²⁷Ru'ru ba'iguë ba'iyë yëtoca, më'ë gajecua yo'o conguë'ru ruinguë, bacuare cuirani conguë ba'ijë'ën. ²⁸Yë'ë'ga Bainguë'ru Raosi'quërebabi ba'iguë, yë'ëre cuirani concuare cu'eguë raimaë'ë. Yequëcuani conni cuiraza

caguë, bain zemosi'cuare etoye ro'taguë, junni tonguë raisi'quë'e yë'e, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús sana a dos ciegos

²⁹ Ja'nca cani tonni, Jericó huë'e jobobi saiguëna, ai jai jubë bainbi baguëni conjën saë'ë. ³⁰ Saijënna, yureca ñaco ëñama'icua samucuabi ma'a yëruhuate ñuë'ë. Ñu'icubi Jesús raiyete achani, ai jëja güijën cahuë:

—¡Ëjaguë, mai ira taita David ma-maquëbi ba'iyë më'ë! ¡Yëquënani oire bani conjë'n! güijën cahuë.

³¹ Cajënna, bain hua'nabi bacuani bëinjën, Güüma'ijë'n, bacuani cahuë. Ja'nca cayeta'an, bacua yua quë'rë jëja güijën cahuë:

—¡Ëjaguë, mai ira taita David ma-maquëbi ba'iyë më'ë! ¡Yëquënani oire bani conjë'n! güijën cahuë.

³² Güijën cajënna, Jesusbi nëcajani, bacuare choini, bacuani senni achabi:

—Mësacua ¿guere yë'ëre se'ne'ne? senni achabi.

³³ Senni achaguëna, bacuabi sehuojën sen'ë:

—Ëjaguë, yëquënare ñaco re'huacaijë'n, sehuojën sen'ë.

³⁴ Ja'nca senni achajënna, Jesusbi bacuani ai oire bani, bacua ñacore pa'robi. Pa'roguëna, bacuabi te'e jëana ñaco ëñani, baguë naconi te'e conni saë'ë.

Jesús entra en Jerusalén

21 Ja'nrebi, Jesús yua Jerusalén huë'e jobona ti'an bi'rani, Betfagé huë'e jo'borë cueñe ba'ijën, Olivo cubë ca'nacorë ba'ijën, Jesusbi baguëre concua samucuare choini, ² bacuani coca cabi:

—Mësacua que huë'e jo'borëna saijë'n. Burra hua'go, bago zin hua'guë naconi gueonni rëonsi'cuare tinjañë. Tinjani, ba hua'nare jo'chini, yë'ëna rajë'n. ³ Yequëcuabi mësacuani ënseto

ñaca yë'ë case'e'ru sehuojë'n: Mai Ëjaguëbi bacuare yëji. Jë'te bacuare go'yaji, cajën sehuojë'n, cabi Jesús.

⁴ Yureca ja'an cocare caguëna, Riusu ira bainguë raosi'quë quëani jo'case'ere ro'tajë'n. Riusubi baguë cani jo'case'e'ru güüna'ru ba'ija'guë caguëna, yureca Jesusbi baguëre concuani burroteinja'ñe guansebi. ⁵ Riusu ira bainguë raosi'quëbi ru'ru ñaca quëani jo'cabi:

Yureca, Jerusalén huë'e jobo bain ba'ija'cuani quëani achojë'n: Mësacua quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi ti'an raiguëna, baguëte ëñajë'n.

Ëja bain re'oye ëñoñe'ru re'oye ëñoñe beoye ba'iguëbi burrote tuiguë raiji, quëani jo'cabi.

⁶ Ja'nrebi, Jesusre concuabi baguë guanseni case'ere achani, güüna'ru yo'ojën saë'ë. ⁷ Sani, ba burra hua'go, bago mamaquë naconi, ba hua'nare injani rani, bacua cañate ba hua'nana tëojënna, Jesusbi tuabi. ⁸ Tuani saiguëna, ai jai jubë bainbi bacua cañate baguë sai ma'ana uanjënna, yequëcuabi ju'cahuëanre tëyoni, ma'ana baguë sairuna uanhuë. ⁹ Ai jai jubë bainbi ja'anrëna saijën, yo'jena saijën, ai bojora bojojën güihuë:

—¡Hosana! ¡Ai bojoreba bojoñuni! ¡Mai ira taita ba'isi'quë David mamaquëbi raiguëna, bojojën bañuni! ¡Mai Ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusubi raoguëna, mai Ëjaguëni ai bojoreba bojojën bañuni! ¡Hosana! güijën cahuë.

¹⁰ Ja'nrebi, Jesús yua Jerusalén huë'e jobona ti'anguëna, si'a bain hua'na baru ba'icuabi huë'huë ganojën, gue ro'taye beoye ëñajën,

—¿Gueguëguë'ne? senni achahuë.

¹¹ Senni achajënna, baguë naconi raicuabi sehuohuë:

—Riusu bainguë raosi'quë'bi ba'iji. Nazaret huë'e jobo, Galilea ba'i jobobi raisi'quë'bi ba'iji, sehuohuë.

Jesús purifica el templo

¹² Ja'nrebi, Jesús yua Riusu uja huë'ena ti'anni cacabi. Cacani, bonse insicua, bonse cocua ba'ijëna, bacuare etoni saobi. Curi sa'ñecua ba'ijëna, bacua mesañare bonani taonbi. Ju'nucubo insicua ba'ijëna, bacua ñu'i seiñuëanre bonani taonbi. ¹³ Ja'nca yo'oni, bacuani bëinguë cabi:

—Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Yë'ë huë'e yua si'a re'oto bain uja huë'e case'e'ë.” Ja'nca toyani jo'case'eta'an, mësacuabi ro jiancua gati huë'ere yë'ë huë'ere re'huahuë, bëinguë cabi Jesús.

¹⁴ Caguëna, ja'nrebi ñaco beocua, yequëcua ca'jacua, bacuabi Riusu uja huë'ena cacani Jesusna ti'anjëna, bacuare huachobi. ¹⁵ Ja'nca huachoguëbi ai ta'yejeiye yo'oni ëñoguëna, pairi ëjacua, a coca ye'yocua, bacuabi ëñani, ai bën'ë. Zin hua'na'ga Riusu uja huë'ere ba'ijën, “Mai ira taita David mamaquëbi raiguëna, ai bojoreba bojojën bañuni” cajën ba'ijëna, bacuabi ai bëinjën, ¹⁶ Jesusni senni achahuë:

—¿Ba zin hua'na coca cajëna, më'ë guere yo'oguë ënsema'iguë'ne? senni achahuë.

Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Bacuare ënsema'inë. ¿Mësacua yua Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ën cocare ëñamate?

Zin hua'na, chuchu hua'na yuta ba'icua'eta'an, Riusuni re'o coca bojojën ca güesehuë më'ë, toyani jo'case'e ba'iji, sehuoguë cabi Jesús.

¹⁷ Ja'nca sehuoni, bacuare jo'cani, jai huë'e jobobi sani, Betania casi jo'borëna ti'anni, baruna canji'i.

Jesús maldice a la higuera sin fruto

¹⁸ Canni ñatani, jai huë'e jobona go'iguëna, ai aon gu'abi baguëre. ¹⁹ Aon

gu'aguëna, higo uncuere tëani uncuëza caguë, bañëna ti'anni ëñato, higo uncuë gare beobi. Ja'o se'ga baji'i. Ja'nca ba'iguëna, Jesús yua bañëna bënni senjoñe cani jo'caguë:

—¿Gare se'e higo uncuere quëinë beoye ba'ijë'n, cani jo'cabi.

Cani jo'caguëna, ba higo sunquinëbi te'e jëana cueneni si'abi.

²⁰ Cueneni si'aguëna, Jesusre concuabi ai ëñajën reinjën, baguëni senni achahuë:

—¿Bañë queaca yo'oguë cueneni si'aguë'ne? senni achahuë.

²¹ Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Mësacua yua huaji yëye beoye ba'ijën, Riusu ta'yejeiye yo'oye poreyete si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'n. Ja'nca recoyo ro'tajën ba'itoca, yë'ë yua higoñëna yure yo'ose'e'ru quë'rë ta'yejeiye yo'oye poreja'cua'ë mësacua. Que cubëre'ga ta'yejeiye yo'oye poreja'cua'ë. Ën cocare cajën, “Ënjo'onbi gare quëñëni, ja'anse'ebi jai ziyana runi huesëjë'ën” ja'anre guansejëna, Riusubi ba cubëte ja'nca quëñoni reoni huesoji. ²² Mësacuabi Riusuni coca senni achajëna, Riusubi si'aye gare ënseye beoye mësacuana insiji, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, yihuoguë cabi Jesús.

La autoridad de Jesús

²³ Cani, ja'nrebi Riusu uja huë'ena cacani, bainni ye'yo bi'rabi. Ye'yo bi'raguëna, pairi ëjacua, judío bain iracua, bacuabi ti'an rani, baguëni senni achahuë:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, ënjo'ona rani ëjaguë yo'oye'ru yo'oguë'ne? ¿Nebi më'ëre guanseni raore'ne? senni achahuë.

²⁴ Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë'ga yua mësacuani coca senni achayë. Senni achaguëna, mësacua yua

te'e ruiñe sehuojë'n. Ja'nca sehuotoca, ja'nrebi, yë'ë ëjaguë ba'iyete mësacuaniquëayë yë'ë. ²⁵ ¿Nebi Juanni bain bautizaye guanseni raore'ne? ¿Riusu raosi'quë o ën yija bain raosi'quë baquë baguë? senni achabi.

Senni achaguëna, bacuabi sa'ñeña yahue ca bi'rahuë:

—Baguë senni achase'ere sehuoye ai jëjaji maire. Riusu raosi'quë bajji' sehuotoca, Jesusbi maini: “¿Mësacua queaca ro'tajën, baguëni recoyo ro'tamate'ne?” cama'iguë. ²⁶ Ja'nca ba'iguëna, “Bain raosi'quë bajji'” caye güeyë mai. Si'a bainbi Juan ba'ise'ere te'e ruiñe ro'tajën, Riusu bainguë raosi'quë bajji' ro'tajën ba'icua sëani, tin caye huaji yëyë mai, sa'ñeña cahuë bacua.

²⁷ Ja'nca cani, ja'nrebi, Jesusni sehuohuë:

—Juan raose'ere huesëyë yëquëna, sehuohuë.

Ja'nca sehuojëna, Jesusbi bacuani cabi:

—Mësacua ja'nca sehuotoca, yë'ë ëjaguë ba'iyete, yë'ë raose'ere mësacuanigare quëaye beoye ba'iyë yë'ë, cabi Jesús.

La parábola de los dos hijos

²⁸ Cani ja'nrebi, yeque coca bacuani yihuoguë cabi:

—Ën cocare achani ro'tani ye'yejë'n. Yequë bainguëbi samu mamacuani babi. Ma'yë ba'iguëna sani, “Mami, yure umuguse më'ë sani, ziona yo'o yo'oguë ba'ijë'n” cabi. ²⁹ Caguëna, “Bañë. Yëma'inë” sehuobi. Ja'nca sehuoguëbi jë'te “Gu'aye sehuohuë yë'ë” se'e go'iyë ro'tani, ziona sani yo'o yo'obi. ³⁰ Ja'nrebi, baguë taitabi yequë mamaquë, ba yo'jeguë ba'iguëna sani, güina'ru cabi. Caguëna, baguë yua “Jaë'ë. Saiyë, Taita” sehuobi. Ja'nca sehuoguëbi yo'o yo'oguë saimaji'i. ³¹ Ja'nca ba'iguëna, mësacua ro'tani

quëajë'n. ¿Jaroguëbi baguë taita case'ere'ru yo'oguë'ne? ¿Ru'ru ba'iguë o yo'je ba'iguë re'oye yo'oguë'ne? senni achabi Jesús.

Senni achaguëna:

—Ru'ru ba'iguëbi re'oye yo'obi, sehuohuë.

Sehuojëna, Jesús yua bacuani bëinguë cabi:

—Mësacuaniganreba caguë quëayë yë'ë. Impuesto curi cocua, gu'a romi hua'na, gu'areba gu'ana ba'icubi mësacua'ru quë'rë re'o bain'ë. Riusu ba'i jobona ti'anjëna, mësacuaca bañë. ³² Juan bautizaguëbi yua mësacuana ti'an rani, re'o bainguë'ru ënoguëna, baguë quëani achose'ere gare ro'tamaë'ë mësacua. Ja'nca ro'tama'icuata'an, impuesto curi cocua, gu'a romi hua'na, bacuabi achani, si'a recoyo ro'tahuë. Ro'tajëna, mësacuabi ëñani, mësacua gu'a juchare senjoñe beoye gare baë'ë. Juan coca case'ere gare ro'taye beoye baë'ë mësacua.

La parábola de los labradores malvados

³³ Yureca yeque cocare achani ro'tani ye'yejë'n. Yequë bainguëbi bisi ëye ziore tanbi. Tanni, tu'ahuëte baguë zio të'ijeiyë yo'oni, ëye tumu ro'rohuëte gatabëna te'ntoni, ja'nrebi ëmë huë're necobi, ba zio ëñañete.

Ja'nca yo'oni tëjini, zio cuiracaicare choini, baguë ziore bacuana jo'cani, yequë yijana saji'i. ³⁴ Sani, ja'nrebi, ëye tëarën ti'anguëna, zio ëjaguëbi baguëre yo'o concuare choini, ëye tëase'ere injaijë'n caguë, baguë zio cuiracuana saobi. ³⁵ Saoguëna, ja'nrebi ti'anjëna, ba zio cuiracuabi te'e yo'o congüete zeanni huani, ja'nrebi yequëni huani senjoni, yequëni gatapi senjoñë huani senjohuë. ³⁶ Ja'nca yo'ojëna, ba ëjaguëbi se'e yequëcua quë'rë jai jubë yo'o concuare saobi. Saoguëna, ba

zio cuiracuabi bacuani güina'ru gu'aye yo'ohuë.

³⁷ Yo'ojëna, ja'nrëbi yo'je, ba ëjaguëbi baguë zinre choiguë, “Yë'ë zinre saotoca, baguëni te'e ruiñe ëñañë bacua” ro'taguë, baguë zinre saobi. ³⁸ Saoguëna, zio cuiracuabi baguëte ëñani, sa'ñeña coca cahuë: “Ëñajë'ën. Mai ëjaguë zinbi rai'te. Baguë taita bayete coni baja'guëre sëani, raijë'ën. Baguëni huani senjoñu. Ja'nca yo'otoca, baguë yija baja'yete coni bayë mai” sa'ñeña cahuë. ³⁹ Ja'nca cani, baguëte zeanni, baguëte huani senjoni, baguë ga'nihuëte zio hue'se ca'ncona jo'cani senjohuë, yihuoguë cabi Jesús.

⁴⁰ Cani ja'nrëbi, ba bain achacuani senni achabi:

—Ja'nca huani senjojëna, ba zio ëjaguëbi rani, ¿ba cuiracuani guere yo'oja'guë'ne? senni achabi Jesús.

⁴¹ Senni achaguëna, bacuabi sehuohuë:

—Ba zio cuiracuani ai jëja si'nseni, bacuani huani senjoni, ja'nrëbi yequëcua, ba zio tēja'yete re'oye insicua, ja'ancuana cuiraye jo'caja'guë'bi, sehuohuë.

⁴² Sehuojëna, Jesús yua bacuani cabi:

—Mësacua yua Riusu coca toyani jo'case'ere ëñajën, ¿ën cocare ro'tamate'ne? Ñaca caji:

Riusubi baguë gatabëte jo'caguëna, ro ën yija bain yo'o concua huë'e yo'ocuabi ba gatabëte ëñani, gu'aji cajën, babëre senjohuë.

Senjocuata'an, ba gatabëbi yua quë'rë ze'en gatabë'ru re'huase'e baji'i.

Mai Ëjaguë Riusubi ja'nca re'huaguëna, maibi ai ëñajën reinjën ba'iyë, caji Riusu coca.

⁴³ Ja'nca case'e sëani, mësacuani ñaca quëareba quëayë. Riusu yua baguë ba'i jobore mësacuana jo'casiquëbi yurera mësacuare quëñoni senjoni, yequë bain re'oye cuirani conja'cua, ja'ancuana jo'caja'guë'bi. ⁴⁴ Riusu gatabë jo'case'ere

cato, bainguëbi ja'an gatabëna gurutoca, hua'huani si'asi'quë'ru ruinjï. Ja'an gatabëbi bainguëna to'intoca, ya'obë'ru ruinjï. Bainbi yë'ere senjotoca, gurujani huesëyë. Si'nseni senjosi'cua'ru ruiñë, bacuana bëiñe cabi Jesús.

⁴⁵ Caguëna, pairi ëjacua, fariseo bain, bacuabi Jesús coca yihuose'ere achani, “Maire gu'aye cani jo'cabi baguë” cajën, ⁴⁶ baguëni preso zeanja'ma cajën ëñahuë. Bain hua'na si'a jubëbi Jesusre re'oye ëñajën, “Riusu bainguë raosi'quë'bi ba'iji” cajën ba'ë. Ja'nca ba'ijëna, bainre huaji yëjën, baguëte preso zeanma'ë.

La parábola de la fiesta de bodas

22 Ja'nrëbi se'e, Jesusbi bainre yihuoguë, bacuani coca cabi:

²—Riusu ba'i jobo ba'iyete masiye yëtoca, hueja fiesta yo'ose'ere achani ye'yejë'ën. Bain ta'yejeiye ëjaguëbi baguë zin huejaja'yete ro'tani, ai re'o aon fiestate yo'ocaji'i. ³ Baguëre yo'o concuare choini, bain choisi'cua raiye quëajajë'ën caguë saobi. Saoguëna, ba bain choisi'cuabi raima'inë cahuë. ⁴ Cajëna, se'e yequë yo'o concuani cabi: “Ba bain choisi'cuana sani quëajë'ën. Yureca aon fiestate re'huahuë. Huaca hua'na, toro zin hua'na jujusi hua'na, ja'an hua'nare huani, si'a aonre re'huani, mësacua raiyete ëjoyë yë'ë. Ja'anre bacuani quëajë'ën” cani saobi. ⁵ Saoguëna, yo'o concuabi quëajatena, ba choisi'cuabi ro güeye cani, yequëruanna sa'ë. Yequëbi baguë ziona saji'i. Yequëbi baguë bonse insiruna saji'i. ⁶ Yequëcua ba ëjaguëre yo'o concua raosi'cuare ro zeanni, ro gu'aye yo'oni, bacuani huani senjohuë. ⁷ Ja'nca yo'ojëna, bain ta'yejeiye ëjaguëbi ai bëinreba bënji'i. Ja'nca bëinguëbi baguë soldado jubëte bacuani huaye saobi. Saoguëna, bain huani senjosi'cuare sëani, bacuani

huani senjoni, bacua huë'e jobore ëoni senjohuë. ⁸ Ja'nca yo'ojënna, ba ëjaguëbi se'e baguëre yo'o concuani cabi: "Yua hueja fiesta yo'oyete gare re'huahuë yë'ë. Re'huaguëna, choisi'cuabi gu'aye sehuojënna, bacuani gare ruiñe ëñama'iñë yë'ë. ⁹ Ja'nca sëani, mësacua yua huë'e jobo ma'añana sani, si'a bainre cu'ejani, fiestana raiye choijë'ën" cani, bacuare saobi. ¹⁰ Saoguëna, baguëre yo'o concuani sani, bacua bain tinjasi'cuare choë'ë. Re'o bain, gu'a bain, si'acuare choijënna, bacuabi rani, ba ëjaguë fiesta huë'e bu'ye tëca ti'anhüë.

¹¹ Ti'anjënna, ëjaguëbi cacani ëñato, te'eguëbi yua hueja fiesta can beoguëna, ¹² ëjaguëbi baguëni bëingüë cabi: "¿Më'ë queaca ro'taguë, hueja fiesta canre coma'iguëbi raquë'ne?" caguëna, gare sehuoye beoye baji'i. ¹³ Ja'nca ba'iguëna, ba ëjaguëbi baguë bain concuani cabi: "Baguëni zeanni, baguë guëoñare baguë ëntë sarañare huenni, baguëte quëñoni, hue'se re'oto, zije'i re'otona senjojë'ën. Ja'anru yua bain ai yo'ojën ba'iru'ë. Bacuabi ai oijën, bacua zemeñoare cuncujën ba'iyë cabi baguë" yihuoguë quëabi Jesús. ¹⁴ Ja'nca yihuoni, ba achacuani se'e cabi: Riusubi ai jai jubë bainre choiguëta'an, rëño jubë se'gare baguë bainbare cuencueni re'huaji, cabi Jesús.

El asunto de los impuestos

¹⁵ Ja'nca caguëna, fariseo bainbi bacua gajecuana sani, bacua naconi coca cahuë: "Jesusbi huacha sehuoja'guë cajën, baguëni coquejën senni achañu" cahuë. ¹⁶ Cani ja'nrëbi, bacua bain concua Herodes gu'a gajecua naconi, bacuare Jesusna saohüë. Saojënna, bacua yua Jesusna ti'anni, baguëni coca senni achahuë:

—Ëjaguë, yëquë'nabi më'ë coca masiye ye'yose'ere achani, te'e

ruiñereba'ë ro'tajën ba'iyë. Ro ën yija bain ye'yojën ba'iyete achama'iguë, te'e ruiñe ye'yoguë'ë më'ë. Ëja bain achacua ba'itoca, më'ëbi gare huaji yëye beoye te'e ruiñe ba'i coca se'gare ye'yoguë'ë. ¹⁷ Ja'nca sëani, më'ëni coca senni achajën raë'ë yëquëna. Bain ta'yejeiye ëjaguëbi impuesto curi ro'iyë senni achaguëna, ¿maibi baguëni ro'iyë baye? senni achahuë.

¹⁸ Senni achajënna, Jesús yua bacua ro coque ëaye case'ere masibi. Ja'nca masini, bacuani sehuoguë cabi:

—¿Mësacua gu'aye ro'tajën, guere yë'ëni ro coquejën, yë'ëni ro zemo cocare senni achaye'ne? ¹⁹ Impuesto curi so'core injaijë'ën. Ëñaza, cabi.

Caguëna, denario so'cohuate injani rahuë.

²⁰ Rani ëñojënna, bacuani senni achabi:

—¿Jaro baingüë ziabi curi so'cohuate së'iguë'ne? ¿Gue mami hue'eguëbi së'iguë'ne? senni achabi.

²¹ Senni achaguëna:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë'bi së'iji, sehuohüë.

Sehuojënna, baguë cabi:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë ba ma'carëan ba'itoca, bain ta'yejeiye ëjaguëna go'yani insijën ba'ijë'ën. Riusu ba ma'carëan ba'itoca, Riusuna go'yani insijë'ën, cabi Jesús.

²² Caguëna, bacuabi ai achajën reinjën quëquësi'cuabi ro jo'cani saë'ë.

La pregunta sobre la resurrección

²³ Ja'nrëbi, yequëcua, saduceo bain hue'ecuabi Jesusna ëñajën saë'ë. Ja'ancua yua, Bain ju'insi'cua yua go'ya raima'icua ba'iyë, ja'anre cajën ye'yojën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi Jesusna sani, baguëni coca senni achajën, ²⁴ baguëni cahuë:

—Ëjaguë, Moisés coca cani jo'case'ere më'ëni senni achajën raë'ë. Maina

ñaca toyani jo'cabi baguë: Bainguëbi zin beoguë banica, ja'anguëbi junni huesëtoca, baguë yo'jeguëbi baguë rënjo jo'casicore huejaye baji. Bagote huejani, baguë ma'yëre zinre cu'ecaiye baji baguë, toyani jo'cabi Moisés.²⁵ Ja'nca toyani jo'caguëna, yureca yequëcuabi yëquëna jubëte baë'ë. Ma'yëreba ba'iguëbi baguë yo'jecua, te'e ëntë sara te'ecua naconi baë'ë. Ma'yëreba ba'iguëbi baguë rënjoni huejani, zin beoguëbi junni huesëni, baguë rënjore ba yo'jeguëna jo'cabi.²⁶ Jo'caguëna, ba samu ba'iguëbi ba hua'jeroni huejani, güina'ru junni huesëbi. Ja'nrebi samute ba'iguë, te'e ëntë sara samu ba'iguë tëca, si'acuabi bagoni huejani, güina'ru zin beocua junni huesëhuë.²⁷ Junni huesëjënna, ja'nrebi yo'je, ba hua'jego'ga junni huesëgo.²⁸ Ja'nca junni huesësi'cuabi se'e go'ya raitoca, ¿bago yua jaroguë rënjo ba'ija'go'cone? Si'acua te'e ëntë sara samucua bagoni basi'cua sëani, ¿më'ë guere quëaguë'ne? baguëni senni achani, baguë huacha sehuoye ëjojën nëcahuë.

²⁹ Ëjojën nëcajënna, Jesusbi bacuani sehuoguë cabi:

—Mësacua yua ai huacha ro'tajën ba'icua'ë. Riusu cocareba toyani jo'case'ere gare huesëjën ba'icua'ë. Riusu ta'yejeiye yo'o yo'oye poreyete gare huesëjën ba'icua'ë mësacua.³⁰ Bain junni huesësi'cuabi go'ya raijën, sa'ñëña gare huejama'icua ba'iyë. Riusu anje sanhuë guënamë re'otore ba'icua'ru ba'iyë bacua.³¹ Yequë cocare'ga mësacuani yihuoye bayë yë'ë. Mësacua yua Moisés toyani jo'casi pëbëte anconi, toa zëinsi sahua quërona ëñani, bain ju'insi'cua go'ya raiyete ye'yej'ën. Riusubi yua Moisésni ñaca quëaguë ba'nji:³² “Abraham yua yë'ëni Taita Riusu caji. Isaacbi yë'ëni Taita

Riusu caji. Jacobi yë'ëni Taita Riusu caji” Riusubi quëaguë ba'nji. Ja'nca quëasi'quë sëani, mai Ëjaguë Riusubi bain junni huesësi'cua, bacua Riusu beoguë'bi ba'iji. Bain huajëcua, bacua Riusu se'ga ba'iguë'bi, sehuoguë cabi Jesús.

³³ Ja'nca sehuoguëna, bain hua'nabi achani, baguë coca yihuoguë ye'yose'ere ai achajën rën'ë.

El mandamiento más importante

³⁴ Jesús yua saduceo bainni ja'nca sehuoguëna, gare caye beoye baë'ë. Ja'nca ba'ijënna, fariseo bainbi ja'anre achani, bacuabi në'cani baë'ë.³⁵ Ba'ijënna, bacua jubë ba'iguë, ira coca ai re'oye ye'yësi'quëbi Jesús sehuoja'yete masiza caguë, Jesusna sani coca senni achabi:

³⁶—Ëjaguë, Riusu coca guanseni jo'case'ere cato, ¿Gue cocabi quë'rë ta'yejeiye ba'i coca ba'iguë'ne? senni achabi.

³⁷ Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—“Më'ë Ëjaguë Riusuni ai yëreba yëguë ba'ij'ën. Më'ë recoyo, më'ë yacahuë, më'ë ro'taye, ja'anbi më'ë porese'ru si'a jëja baguëni ai yëreba yëguë ba'ij'ën.”³⁸ Ja'an coca yua quë'rë ta'yejeiye ba'i coca'ë cayë yë'ë.³⁹ Yequë coca ai ta'yejeiye ba'i cocare'ga maina guanseni jo'case'e ba'iji. Ñaca caji: “Më'ë te'e bainni ai yëreba yëguë ba'ij'ën. Më'ë ja'ansi'quë yëguë ba'iyë'ru më'ë te'e bainni ai yëreba yëguë ba'ij'ën” guanseni jo'case'e ba'iji.⁴⁰ Ja'an coca, samu guanseni jo'casi coca yua Riusu coca quë'rë ta'yejeiye ba'i coca ba'iji. Moisés coca toyani jo'case'e, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e, si'ayete ëñani masito, ja'an samu coca yure quëase'ebi quë'rë te'e ruiñe ye'yoni ëñosi coca ba'iji, sehuoguë cabi Jesús

¿De quién descende el Mesías?

⁴¹ Ja'n'rēbi, fariseo bainbi barure ñ'ē'casi'cua ba'ijēna, Jesusbi bacuani ⁴² coca senni achabi:

—Mēsacua yua ba Cristo Raosi'quēreba ba'iyete ro'tato, ¿ja'an hua'guē, jaroguē zinguē'ne? Quēaj'ēn yē'ēre, caguē, senni achabi.

Senni achaguēna:

—Mai ira taita ba'isi'quē David, ja'anguē zin ba'iji, sehuohuē.

⁴³ Sehuojēna, Jesusbi bacuani senni achabi:

—Ja'nca sehuoto, ēñere ro'tani sehuoj'ēn. Riusu Espiritubi Davidni ro'ta güesequēna, Davidbi ñaca cani jo'cabi:

⁴⁴ Riusubi yē'ē Ējaguēni cabi:

“Yē'ē jēja ca'n'cona bēani, mē'ē je'o cara-jei ñēsebē tēca ba'ij'ēn” cani jo'cabi.

⁴⁵ Ja'nca cani jo'caguē, Cristo raosi'quēre David zin caye poremaji'i, baguēte Ējaguē casi'quē sēani, sehuoguē cabi Jesús.

⁴⁶ Ja'nca sehuoguēna, si'acuabi ro caye beoye ba'ijēn ba'ē'ē. Ja'an umugusebi baguēni se'e coca senni achaye huaji yējēn ba'ē'ē.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

23 Ja'n'rēbi Jesús yua bain jubē, baguēre concua, bacuani coca yihuoguē cabi:

²—Ira coca ye'yocua, fariseo bain, bacua yua Moisés coca toyani jo'case'ere ēñajēn, bainni ye'yojēn quēacua ba'iyē.

³ Ja'nca ba'ijēna, bacua quēaye si'aye achani re'oye ro'tajēn, te'e ruiñe yo'ojēn ba'ij'ēn. Bacua yo'ojēn ba'iyete cato, ja'anre güina'ru yo'oye beoye ba'ij'ēn. Bacuabi ai coca yihuojēn quēacuata'an, bacua quēaye'ru te'e ruiñe yo'oma'icua ba'iyē. ⁴ Bain hua'nani coca guansejēn, Te'e ruiñe yo'ojēn ba'ij'ēn cajēna, ai jēja yo'ojēn guajayē. Ja'nca guajajēna,

bacuaca gare coñe beoye ba'icua'ē. ⁵ Bacua yo'oyete cato, bainbi ēñani maire re'oye ro'tajēn ba'ija'bē cajēn, ja'anre ro'tajēn, bacua yo'o ma'carēanre yo'ojēn ba'iyē bacua. Riusu coca toyani bacua canna se'quese'ere ai ba'iyē ju'ijēn ēñoñu cajēn, quē'rē zoa ma'carēan can yēruhuabi re'oye reojēn ēñoñu cajēn, ja'anre yo'ojēn ba'icua'ē. ⁶ Aon fiestana saito, quē'rē ēja bain ba'iruna bēani ba'ijēn bojoñu cayē. Riusu coca ye'ye huē'ena saito, quē'rē re'oruanna bēani ba'ijēn bojoñu cayē. ⁷ Huē'e joborebana saito, bain saludayete ai bojojēn ējoyē. Bainbi bacuare saludato, Ta'yejeiye ējaguē catoca, ai bojoyē.

⁸ Ja'nca ba'icuata'an, mēsacua yua ja'an saludayete cu'eye beoye ba'ij'ēn. Mēsacua yua te'e ējaguē se'gare achaye bayē. Mēsacua si'acua yua te'e bain ba'iyē. ⁹ Mēsacuabi ēn yija bainre saludatoca, Taitareba gare caye beoye ba'ij'ēn. Taita Riusu yua guēnamē re'otore ba'iguēna, ja'anguē se'gani Taitareba saludajēn cajēn ba'ij'ēn, gañaguēre sēani. ¹⁰ Bainbi mēsacuani ējaguē caye, ja'anre cu'eye beoye ba'ij'ēn. Cristo se'gabi mēsacua ējaguē'bi ba'iji, gañaguēre sēani. ¹¹ Mēsacua jubē ba'iguēbi quē'rē ēja bainguē ba'itoca, mē'ē gajecuanani conni cuiraguē ba'ij'ēn. ¹² Quē'rē ēja bainguē'ru re'huasi'quē baza catoca, quē'rē yo'je bainguē'ru re'huasi'quē ba'ija'guē'bi. Quē'rē yo'je bainguē'ru, ro yo'o con hua'guē'ru re'huasi'quē baza catoca, ēja bainguē'ru re'huasi'quē ba'ija'guē'bi, yihuoguē cabi Jesús.

¹³ Ja'nca cani, ja'n'rēbi fariseo bain, ira coca ye'yesi'cua, bacuare ai bēinguē cani jo'cabi:

—Mēsacua ira coca ye'yocua, fariseo bain, Re'o bain ba'iyē yēquēna cajēn, ro coquejēn ba'iyē. Riusu ba'i jobona ti'añe yēcuanani ensejēna, ai bēnni senjoñe cani jo'case'e ba'iji mēsacuare. Mēsacua

baruna ti'anma'icuabi ba ti'añe yëcuare ënseyë.

¹⁴Mësacua ira coca ye'yocua, fariseo bain, re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën ba'iyë. Romi hua'je hua'na huë'ëñare tëani, bacuare senjoni ja'nrëbi, Re'o bain ba'iyë ëñoñu cajën, uja coca ro zoe senreba sencua sëani, ai bënni senjoñe cani jo'case'e ba'iji mësacua. Mësacua yua quë'rë ta'yejeiye bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë.

¹⁵Mësacua ira coca ye'yocua, fariseo bain, Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën ba'iyë. So'o bainguëte cu'eni Riusu bainguëre baguëte re'huaza cajën, si'a ën yija re'otona ro ganijën ba'ijën, baguëte cu'eni tinjani, mësacua cocare ye'yoni tējijënna, baguë yua mësacua'ru quë'rë gu'a bainguë re'huasi'quëbi ba'iji. Mësacua naconi Riusu toana te'e saiji. Ja'nca yo'ocuare sëani, ai bënni senjoñe cani jo'case'e ba'iji mësacua.

¹⁶Mësacua yua Riusu ma'a ëñocua ba'iyë yëquëna cajën, ro ñaco beocua'ru ba'ijën, Riusu ma'a ëñoñe huesëcua'ë. Ja'nca sëani, ai bënni senjoñe cani jo'case'e ba'iji mësacua. Ën cocare ro huesë ëaye cajën ba'iyë mësacua: "Bainbi Riusu uja huë'ere ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, bacua ganreba coca cuencueni case'ëru yo'oye jo'caye poreyë. Ja'nca porecuabi Riusu uja huë'e zoa curire ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, bacua cuencueni case'ëru yo'oye bayë" cajën ba'iyë mësacua. ¹⁷Ja'nca cacuabi ro ro'tajën, ñaco beocua'ru ba'ijën, gu'aye yo'ojën ba'iyë. Ba zoa curire ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, gare huacha yo'ojën ba'iyë. Riusu uja huë'ere quë'rë ro'tajën ba'ijë'n. ¹⁸Ja'nrëbi yeque coca mësacuabi ro ro'tajën guansejën ba'iyë: "Bainbi misabëte ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, bacua cuencueni case'ëru yo'oye jo'caye poreyë. Ja'nca porecuabi Riusuna insise'e, mis-

abëna jo'case'e, ja'anre ro'tajën ganreba coca cuencueni catoca, bacua cuencueni case'ëru yo'oye bayë" cajën ba'iyë mësacua. ¹⁹Ja'nca cacuabi ro ro'tajën ñaco beocua'ru ba'ijën, ro huesë hua'na'ru ba'iyë. Riusuna insisi ma'carëte ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, gare huacha yo'ojën ba'iyë. Riusu huë'e misabëte quë'rë ro'tajën ba'ijë'n. Ba insisi ma'carëte misabëna tëoguëna, re'o maca'ë caji Riusu. ²⁰Ja'nca ba'iguëna, misabëte ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, babëna tëose'ere'ga ro'tajën, ganreba coca cuencueni cayë. ²¹Riusu uja huë'ere ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, Riusu yua ba huë'ere ba'iguë, ja'anguëre'ga ganreba coca cuencueni cayë. ²²Guënamë re'otore ro'tajën, ganreba coca cuencueni catoca, Riusu jëja guëna sei-huëre'ga ro'tajën ganreba coca cuencueni cayë. Riusure'ga ro'tajën, ganreba coca cuencueni cayë.

²³Mësacua, ira coca ye'yocua, fariseo bain, Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën ba'iyë. Menta, anís, comino, ja'an re'o sën ja'ore ro'tajën, décima parte ba'iyete quëñoni, ja'anre Riusuna insijën ba'icua'ë. Ja'nca insijën ba'icuata'an, Riusu jëja coca guanseni jo'case'ere ro ro'tajën, ro yo'omajën ba'iyë mësacua. Re'oye yo'oye, bainni oire bani coñe, Riusuni si'a recoyo ro'taye, ja'anre guanseni jo'case'e ba'iguëna, quë'rë jëja ro'tajën yo'ojën ba'ijë'n mësacua. Ja'nca ro'tamajënna, ai bënni senjoñe cani jo'case'e ba'iji mësacua. Re'o sën ja'ore Riusuna insijënna, re'oye yo'ohuë. Ja'anre yo'ojën, Riusu jëja coca guanseni jo'case'ere'ga ru'ru quë'rë ta'yejeiye yo'ojën ba'ire'ahuë mësacua. ²⁴Ja'nca yo'oma'isi'cuabi Riusu ma'are bainni ëñocua ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën, ñaco ëñama'icua'ru ba'iyë mësacua! Mësacua aonre ainjën, taya

hui'yare ëñani, rutani senjoñë. Ja'nca senjocuabi camello hua'guë jaiguëte ëñamajën, ja'anguëte ro ro'tajën reoñë mësäcua.

²⁵ Mësäcua ira coca ye'yocua, fariseo bain, Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën ba'iyë. Tasa ro'rohuë, guëna re'ahuë, ja'anre zoajën, guërëbë ca'nco se'gare zoajën ba'iyë mësäcua. Yacahuëte zoaye beoye ba'iyë. Güina'ru, mësäcua yua re'oye abujën, re'o bain'ru ëñojën, ro coqueyë. Mësäcua recoyo ro'tayete cato, ai gu'aye yo'ocua ba'iyë. Ro coquejën jianjën, yequëcua bayete ro coquejën tëani bayë mësäcua. Ja'nca ba'icuanì ai bënni senjoñë canì jo'case'e ba'iji. ²⁶ Mësäcua fariseo bain, ro ñaco ëñama'icua'ru huacha yo'ojën, ru'ru guëna re'ahua yacahuëre zoajë'n. Mësäcua recoyo ro'taye, si'aye mame re'huani ba'ijë'n. Ja'nca ba'itoca, re'o bainreba ruinjën ba'iyë mësäcua.

²⁷ Mësäcua, ira coca ye'yocua, fariseo bain, Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën ba'iyë. Mësäcua yua bain tansiruan, pojei re'cobi re'oye tënosiruan, ja'anruan'ru ba'iyë mësäcua. Èmëje'en ba'i ca'ncona ëñato, ai re'o hua'na'ru ëñoñë mësäcua. Ja'nca ëñocuata'an, ju'insi'cua gu'an tansiruan sa'nahuë ba'iyë ja'anra'ru ai gu'a reconoa bayë mësäcua. Si'si recoyo ro'tajën ba'icua'ë mësäcua. Ja'nca ba'icuaire sëani, ai bënni senjoñë canì jo'case'e ba'iji mësäcuare. ²⁸ Bain hua'nabi mësäcuani ëñato, re'o hua'na'ru ëñojën ba'iyë mësäcua. Ja'nca ëñocuata'an, ro coquejën ëñoñë. Gu'a hua'na se'ga ba'iyë mësäcua.

²⁹ Mësäcua ira coca ye'yocua, fariseo bain, Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën ba'iyë mësäcua. Riusu ira bain raosi'cua, si'a re'o bain, junni huesësi'cuare ro'tajën, mësäcua yua bacua tansiruanre re'oye re'huani ai re'o gatate nëconi jo'cajën, ³⁰ ñaca cayë:

“Yëquënabi ba ira bain ba'isi'cua naconi ba'ijën ba'itoca, bacua naconi Riusu bainni te'e huani senjoma'ire'ahuë, gu'aye yo'ose'e sëani” cayë mësäcua. ³¹ Ja'nca cacua sëani, mësäcua gu'aye yo'oyete ëñojën ba'iyë. Mësäcua ira bain ba'isi'cuabi Riusu bainni huani senjojënna, mësäcua yua bacua mamacua sëani, güina'ru yo'ocua ba'iyë mësäcua. ³² Yureca, mësäcua ira bain ba'isi'cua, bacua gu'a yo'o, ja'an yo'ore sani, Riusu ta'yejeiyereba raosi'quëni yuareba huani senjoja'cua'ë mësäcua.

³³ Mësäcua yua aña hua'na'ru ro coquejën, ro gu'aye yo'ojën ba'icua'ë. Ja'nca ba'icuaabi Riusu bënni, ba toana senjoja'ñete gare jëaye beoye ba'iyë mësäcua. ³⁴ Ja'nca ba'ijënna, yureca yë'ëbi yua Riusu bain raosi'cua, re'o bain masiye ëñocua, Riusu cocare yihuocua, ja'ancuaire mësäcuana saoni jo'cayë. Saoni jo'caguëna, mësäcuabi yequëcuani crusu sa'cahuëna reoni, huani senjoja'cua'ë. Yequëcuani mësäcua coca ye'yo huë'eñana sani, si'nseni, ja'nrebi si'a huë'e joboñana bi'rajën, bacuani je'o bajën ba'ija'cua'ë. ³⁵ Ja'nca ba'ijënna, Riusubi si'a baguë re'o bain huani senjosi'cuare ro'tani, mësäcua jucha'ë caguë bëinja'guë'bi. Ru'ru Abel, re'o bainguë ba'isi'quë huani senjosi'quë, ja'anguëte ro'tani, ja'nrebi yo'je, Berequías ma-maquë Zacarías, Riusu huë'e misabë ca'ncore ba'iguëna huani senjosi'quë, si'acuare ro'tani, Mësäcuabi huani senjohuë caguë ba'iji Riusu. ³⁶ Ganreba mësäcuani caguë quëayë yë'ë. Riusubi bënni senjoñë ro'taguë, yurera güina'ru mësäcuani yo'oye ro'taji baguë.

Jesús llora por Jerusalén

³⁷ Jerusalén bain, Jerusalén bain, mësäcuani coca quëaye bayë yë'ë. Riusu ira bain raosi'cua si'acuani huani senjohuë mësäcua. Riusu coca quëaye raosi'cuani gatabi senjojën, huani

senjohuë mäsacua. Mäsacua mamacuare ai ta'yejeiye choini jëhuahuë yë'ë. Cura hua'gobi bago zin hua'nare choini, bago ganhua cabëan yijacuana ta'pini cuirago yo'oye'ru mäsacua mamacuare giina'ru cuiraye yëhuë yë'ë. Ja'nca yëguëbi choiguëna, mäsacua raiye giureba giëhuë. ³⁸Ja'nca sëani, mäsacuani bënni senjoë canì jo'cayë yë'ë. Mäsacua huë'e yua senjosi huë'ë'ru ruinji. ³⁹Yureca ën coca: "Riusu cuencuesi'quëbi raiguëna, baguëni bojoreba bojojën bañuni" ja'an coca canì jo'case'e ba'ija'ye tëca, mäsacua yua yë'ëni gare se'e ëñama'cua ba'iyë, canì, ja'nrebi bacuare jo'cani saji'i Jesús.

Jesús anuncia que el templo será destruido

24 Jo'cani saiguë, Riusu uja huë'ere jo'cani saiguëna, baguëte concuabi tëhuo rani, ba uja huë'eña jai huë'eñare Jesusni ëñohuë. ²Ëñojëna, Jesús yua bacuani quëabi:

—Mäsacuabi ën huë'eñare ëñajëna, mäsacuani ganreba quëayë yë'ë. Si'a huë'eña yua ñañoni taonsi huë'eña ba'ija'guë'bi. Gare te'e gatabë tuiye beoye ba'ija'guë'bi, quëaguë cabi Jesús.

Señales antes del fin

³Ja'nca quëani, ja'nrebi, Olivo casi cubëna mëni bëaguëna, baguëte concua se'gabi tëhuo rani, baguëni yahue senni achahuë:

—¿Riusu huë'e quejeito taonni huesoye'ne? ¿Më'ë se'e raija'ye, ën yija carajeiye, ja'anrën ti'anja'ñete queaca masiye poreye'ne yëquëna? senni achahuë.

⁴Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Mäsacua ëñare bajë'ën. Yequëcuabi mäsacuani ro coquemal'ine cajën, mäsacua ëñare bajë'ën. ⁵Bainre coquecua ai ba'icuabi rani, "Riusu Raosi'quëreba'ë yë'ë. Ba Cristo'ë yë'ë" cajën, ro coquejën ba'ija'cua'ë.

⁶Mäsacua yua si'aruan guerra huayete achajën, quëquëye beoye ba'ijë'ën. Bain guerra huaja'ye yuara cuencuese'e ba'iguëna, ën yija carajeirën yuta ti'anma'iji. ⁷Bain jubëan yua sa'ñëña ai guerra huani ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Si'aruan yija ñu'cueye, aon gu'ana ju'ñe, ja'anna ai yo'ojëna, ⁸yuta ai yo'ojën ba'iyë ai caraji.

⁹Ja'nrebi, yequëcuabi mäsacuani preso zeanni, mäsacuani ai yo'ogüeseja'cua'ë. Mäsacuare huani senjoja'cua'ë. Mäsacua yua yë'ë bainrebare sëani, si'a re'oto bainbi mäsacuani bëinjën, je'o bajën ba'ija'cua'ë. ¹⁰Ja'nca ba'iguëna, yequëcua yë'ë bainreba cacua, ai jai jubëbi yë'ë ma'a ëñose'ere gare jo'cani senjoja'cua'ë. Sa'ñëña ro coquejën preso zean güesejën, sa'ñëña je'o bajën ba'ija'cua'ë. ¹¹Yequëcua, Riusu bain raosi'cua'ë yëquëna cajën, ro coquejën, ai jai jubë bainni ai gu'aye yo'ogüesejën ganija'cua'ë. ¹²Ja'nrebi, bain hua'nabi ai ta'yejeiye gu'ajëjën, bacua sa'ñëña ai yëjën ba'ise'ere gare jo'caja'cua'ë. Riusute ai yëye jo'cajën ba'ija'cua'ë. ¹³Ja'nca ba'ija'yeta'an, yë'ëni si'a recoyo jo'caye beoye ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'nca ro'tajën ba'itoca, carajeirën ti'anguëna, Riusubi mäsacuani tëani baja'guë'bi. ¹⁴Yureca Riusu ba'i jobo ba'iyë, ja'an cocareba ru'ru si'a ën yija bainna quëani achose'e ba'ija'guë'bi. Si'a re'oto bainbi ja'anre masija'bë caguë, ba cocare si'aruanna quëani achose'e ba'ija'guë'bi. Ja'nca ba'iguëna, ja'nrebi, ën yijabi carajeija'guë'bi.

¹⁵Yureca Riusu bainguë ja'anrë raosi'quë Daniel hue'eguë, ja'anguëbi carajeirën ba'ija'guë, ba gu'aye huesoni si'aja'guë, ja'anguëte canì toyani jo'cabi. Ro ën yija bainbi ja'an gu'aguëni inni sani, Riusu uja huë'ena nëconi baja'cua'ë. Ën coca ëñacuabi te'e ruinë ye'yeni masija'bë cayë. ¹⁶Ja'nca nëconi

bajëna, Judea yija ba'icuabi yua cu re'otona sani gatija'bë. ¹⁷ Yequëcua, bacua huë'e ëmëje'en ba'irute banica, bacua huë'e bonsere injën gajema'ija'bë. ¹⁸ Yequëcua huë'e jobo ca'ncoña ba'icua banica, bacua cañate injën go'ima'ija'bë. ¹⁹ Romi hua'na zinbë ba'icua, zin chuchajën ba'icua, ja'ancua banica, ¡bacuare ai yo'ojën ba'ija'guë'ë! ¡Chao hua'na! ²⁰ Bacua sani gatija'rën ti'anguëna, sësërën, yo'o yo'oma'i umuguse, ja'anrën ba'ima'ija'ñe cajën, Riusuni ujajën ba'ijë'en. ²¹ Ja'an umuguseña ti'anguëna, bainbi ai ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Bainbi si'a Riusu re'huanu jo'casi umuguseña ai yo'ojën ba'iyeru quë'rë ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. ²² Ja'nca ai yo'ojën ba'ijëna, mai E'jaguë Riusubi zoe ai yo'oma'i güeseji. Ai yo'o güesetoca, si'a bainbi gare huesëni carajejjën ba'ire'ahuë. Riusu bainreba cuencuesi'cuani ai yëguë sëani, bainbi zoe ai yo'ojën ba'ima'ija'cua'ë.

²³ Ja'an umuguseña ti'anguëna, yequëcuabi mësacuani coque ëaye yo'ojën ba'ija'cua'ë. Bacuabi cajën, "Eñajë'en. Querute ba'iji Cristo" o "Eñajë'en. Eñjo'onre ba'iji" ja'anre catoca, bacuani achaye beoye ba'ijë'en. ²⁴ Jai jubë bainbi Cristo'ë yë'ë cacua, Riusu raosi'quë'ë yë'ë cacua, ja'ancuabi rani, bainni ro coquejën, Riusu ta'yejeiye masini ëñoñe'ru ëñojën, Riusu bain cuencuesi'cuare'ga coqueñu cajën ba'ija'cua'ë. ²⁵ Yureca yë'ëbi mësacuani ru'ru quëaguëna, bacua coquejën case'ere ëñare bajën, achaye beoye ba'ijë'en. ²⁶ Ja'nca sëani, bacuabi, "Eñajajjë'en. Cristo yua beo re'otore ba'iji" catoca, sani ëñama'ijë'en. Yequëcuabi, "Huë'e sa'nahuëreba ba'iji Cristo" catoca, bacua cocare ro'tama'ijë'en. ²⁷ Mëjobi ënsëguë etajei ca'ncobi jue'neni, ënsëguë rucajai ca'nco tëca miaguëna, ja'anre ro'tani, yë'ë

se'e ti'an raija'yete masijë'en. Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi te'e jëana gaje raija'guë'ë yë'ë. ²⁸ Ga'nihuëbi pu'ncaguë uinguëna, guëta caro hua'nabi ñë'ca raiyë. Ja'anre ro'tani, ëñe se'ga masijë'en: Bainbi gare gu'ajajjën ba'ijëna, Riusubi yua te'e jëana bënni senjoguë raija'guë'bi.

El regreso del Hijo del hombre

²⁹ Ja'anrën ti'anguëna, bainbi ai yo'oni si'ajëna, ja'nrebi ja'an umuguseña bani, ënsëguëbi gare yayajeija'guë'bi. Ñañaguë'ga gare se'e ëñoma'ija'guë'bi. Ma'choco hua'l'ga guënamë re'otobi tonni huesëni si'aja'cua'ë. Guënamë re'oto si'a re'otobi ai jëja ñu'cueja'guë'bi. ³⁰ Ja'nrebi bain hua'nabi pico re'otona ëñato, yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi gaje raija'guë'ë yë'ë. Gaje raiguë ba'iguëna, si'a ën yija bain jubëanbi ëñani, bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere ro'tani, ai ota oijjën güija'cua'ë. Yë'ë yua ai ta'yejeiye ba'iguë, ai go'sijeije ba'iguë, pico re'otobi gaje raiguëna, yë'ëre ëñaja'cua'ë. ³¹ Ja'nca gaje meni ëñoja'guëbi yua coneta ai jëja juni, yë'ë guënamë re'oto yo'o concuani coca guansegüë caja'guë'ë yë'ë: "Mësacua si'a yija ca'ncoña, si'a guënamë ca'ncoña, si'aruanna sani, yë'ë bainreba cuencuesi'cuare ñë'cojani rajë'en" guansegüë cani, yo'o concuare saoja'guë'ë yë'ë.

³² Mësacua yua higo sunquinë ja'o sariyete ëñani ye'yejë'en. Bañëbi juinja cabëanbi irani, ja'nrebi ja'o sari bi'raji. Sari bi'raguëna, mësacuabi ëñani, Eñsërën ti'anji cajën ba'iyë. ³³ Yë'ë coca yure case'ere'ga ro'tajën, ja'an ba'ija'ye ti'anguëna, güina'ru, mësacua yua Carajei umuguseña ti'anbi cajën, ja'anre masijën ba'ijë'en, te'e jëana ti'anja'ñe sëani. ³⁴ Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yureña bainbi yuta junni huesëma'ijëna, yë'ë coca case'e'ru si'aye

ru'ru ba'ija'guë'bi. ³⁵ Guënamë re'oto, yija re'oto, ja'anbi gare carajeito'ga, yë'ë cocareba cani jo'case'ebi yua carajeiye beoye ba'ija'guë'bi.

³⁶ Ja'an umuguse ba'ija'ye, ja'an hora ba'ija'ye, ja'anre senni achatoca, bainbi gare huesëjën ba'iyë. Riusu guënamë re'oto yo'o concua'ga gare huesëjën ba'iyë. Yë'ë'ga, Riusu Zin ba'iguëca gare huesëguë ba'iyë. Taita Riusu se'gabi masiji.

³⁷ Yë'ë gaje raija'yete masiye yëtoca, ira bainguë ba'isi'quë Noë, baguë ba'isi umuguseña'ru ba'ija'guë'bi. ³⁸ Ja'an umuguseña, co'jeya yuta raimaquëna, bain hua'nabi bacua aon ainjën gono uncuajën, yequëcuabi romire huejajën, ja'nca yo'ojën ba'nhuë. Noebi baguë yoguna cacaguëna, ja'an umuguse tëca ja'nca yo'ojën ba'nhuë. ³⁹ Ja'nre'bi co'jeyabi rani, bacuani gare huesoni si'aguëna, ba co'jeya raija'yete gare huesëjën ba'nhuë. Ja'nca huesëjën ba'ijënna, yë'ë gaje rairën'ga güinajeiñe ba'ija'guë'bi. ⁴⁰ Ja'anrën ti'anguëna, samucuabi ziore ba'ijën, te'e yo'o yo'ojënna, te'eguëte sayë. Yequëni jo'cayë. ⁴¹ Romi hua'na samucuabi huea toarote te'e ba'ijën, hueare toajënna, te'egote sayë. Yeconi jo'cayë.

⁴² Ja'nca ba'iguëna, mësacuaca ëñajën ba'ijën, Riusuni jo'caye beoye u'ajjën ba'ijë'n. Mësacua Èjaguë ti'anja'rënre huesëcua sëani, ja'nca ëñajën ëjojën ba'ijë'n. ⁴³ Èñe'ga achani masijë'n. Huë'e ëjaguëbi jiangüë raija'yete, ñami gue hora raija'yete masitoca, ëñaguë ëjoguë ba'ire'abi. Baguë huë'e bon-sere jian güesema'ire'abi. ⁴⁴ Mësacua'ga güina'ru yë'ë gaje raija'yete ëñajën ëjojën ba'ijë'n. Yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi gaje raija'ye cato, mësacuabi ro'tama'ijënna, te'e jëana gaje raija'guë'ë yë'ë.

El criado fiel y el criado infiel

⁴⁵ Èja bainguëre yo'o concua yo'ose'ere ro'tajë'n. Te'eguëbi te'e ruinë recoyo ro'taguëna, baguë ëjaguëbi so'o sai bi'raguë, baguë huë'ere cuiraye guanseni, baguëni cani jo'cabi. "Yë'ëre yo'o concuani bacua yo'o yo'oye guansegüë, bacua aon aiñe insiguë ba'ijë'n" cani jo'cabi saji'i. ⁴⁶ Sani ja'nre'bi jë'te, se'e rani ëñato, baguëre yo'o conguëbi baguë huë'ere ai re'oye cuiraguë ba'itoca, baguëni ai bojoguë, baguëni ai conguë ba'ija'guë'bi. ⁴⁷ Ja'nca ba'iguë, baguë huë'e, baguë yija, baguë bonse, si'ayete baguëre yo'o conguë re'oye yo'osi'quëna insini, baguë yo'je ëjaguëre re'huaguëna, ai bojoguë ba'ija'guë'bi. ⁴⁸ Ja'nca ba'iguëna, yequë yo'o conguë re'oye yo'oma'iguëna, ja'anguëna güina'ru jo'cabi so'ona saitoca, ja'anguëbi gu'aye yo'oji. "Yë'ë ëjaguëbi zoe sani raima'iji" caguë, ⁴⁹ baguë gaje concuani huani, güebe ëaye ba'icua naconi aon anni jo'cha uncuni ba'iguëna, ⁵⁰ baguë ro'taguë ba'ima'i umuguse, baguë huanë yeni ba'iguëna, baguë ëjaguëbi joë ba'irënbi ti'an raija'guë'bi. ⁵¹ Ja'nca ti'an rani ëñani, baguëni ai bënni senjoguë, gu'a bain ba'iruna jo'cabi senjoja'guë'bi. Re'o bain'ë yëquëna, casi'cuabi ro coquejënna, ja'anruna jo'cabi senjosi'cua ba'ijën, ai ta'yejeiye oijën, bacua zemeñoare cuncujën ba'ija'cua'ë.

La parábola de las diez muchachas

25 Yureca, Riusu ba'i jobo ba'iyete masiye yëtoca, yequëcua romi zincua si'a sara ba'icua quëaguëna, achani ye'yejë'n. Hueja fiestana saicuabi bacua majahuëanre sani, huejaja'guëni ëjoñu cajën saë'ë. ² Bacua jubë ba'icua, te'e ëntë sara ba'icua bi ro'tajën huesë hua'na baë'ë. Yequëcua te'e ëntë sara ba'icua ai masiye

ro'tajën baë'ë. ³Ro huesë hua'nabi saijën, maja ro'rohuëanre samaë'ë, bacua majahuëanna queoyete. ⁴Masiye yo'ocuaca maja ro'rohuëanre bacua majahuëan naconi sahuë. ⁵Ja'nca sani ëjojënna, ba huejaja'guëbi yuta raimaquëna, si'acuabi umeni cainjën ëjohuë. ⁶Ja'nca ëjojënna, ñami jobo ba'iguëna, bainbi quëani achojën giüihuë: “¡Eñajë'ën! Huejaja'guëbi raiji. Baguëni tëhuojën saiñu” giüihuë. ⁷Giüjënna, ba romi zincuabi huëni, bacua majahuëanre re'huahuë. ⁸Re'huani, ba huesë hua'na te'e ëntë sara ba'icuabi bacua masi gajecuani cahuë: “Yëquëna majahuëan yaya bi'raji. Mësacua majare choa ma'carë insijë'ën” cahuë. ⁹Cajënna, maja bacuabi sehuohuë: “Bañë. Ja'nca yo'otoca, majabi ti'anma'iji. Mësacua yua maja bendiecuana sani conì bajë'ën” sehuohuë. ¹⁰Ja'nca sehuojënna, cojën saë'ë. Saisi'cua ba'ijënna, ba huejaja'guëbi ti'anbi. Ti'anguëna, yequëcua re'o majahuëan re'huasi'cuabi baguë naconi hueja fiesta huë'ena te'e cacahuë. Cacajënna, anto sa'ro yua ta'pise'e bajì'i. ¹¹Ja'n'rëbi ba maja cojën saisì'cuabi rani, anto sa'rona choë'ë: “Ejaguë, ejaguë, ancojë'ën” cajën choë'ë. ¹²Ja'nca choicua'eta'an, huejaja'guëbi sehuobi: “Mësacuani ganreba caguë quëayë. Mësacua yua tincuare sëani, mësacuani huesëguë'ë yë'ë” sehuobi. ¹³Ja'nca ba'iguëna, ëñere achani ye'yejë'ën. Mësacua yua Ejaguë ti'an raiyete ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Baguë rai umuguse, baguë raija'rën, ja'anre gare huesëja'cua'ë mësacua.

La parábola del dinero

¹⁴Ën cocare achani, Riusu ba'i jobo ba'iyete ye'yejë'ën. Eja bainguëbi so'o yijana saiza caguë, baguëre yo'o concuare choini, baguë bonsere bacuana jo'ca bi'rabi.

¹⁵Ru'ru ba'iguëna curi so'co cinco mil so'coña insibi. Yequëna samu mil so'coña insibi. Yequëna te'e mil so'coña insibi. Insini, bacuani cabi: “Mësacua pores'e'ru negociajajën, curi jaijei güesejën ba'ijë'ën” caguë, baguë curire huo'hueni jo'cabi. Insini tëjini, ja'n'rëbi saji'i. ¹⁶Saguëna, cinco mil so'coña così'quëbi ja'ansi'quë sani, negociajani, se'e yequë cinco milre ganani babi. ¹⁷Samu mil so'coña così'quë'ga sani, se'e yequë samu milre giünajeiñe ganani babi. ¹⁸Te'e mil so'coña così'quëca sani, yijana no'ani, baguë ëjaguë curire yahueni re'huani babi.

¹⁹Ja'nca yo'ojënna, ai zoe ba'iguëna, ba ëjaguëbi se'e goni, baguëre yo'o concuare choini, baguë curi insise'ere cuencueza caguë senji'i. ²⁰Senguëna, cinco mil so'co così'quë yua se'e yequë cinco milre ganasi'quëbi rani, ëjaguëni quëabi: “Ejaguë, më'ëbi cinco mil so'coña yë'ëna insiguëna, se'e yequë cinco mil më'ëre ganacaë'ë. Më'ë curi sëani, se'e conì bajë'ën” cabi. ²¹Ja'nca caguëna, ëjaguëbi sehuobi: “Ai re'oye jaijeini curi ganahuë më'ë. Yë'ë yua choa ma'carëte insiguëna, yë'ëre jo'cani senjoma'isi'quëbi ai re'oye yo'ohuë më'ë. Ja'nca sëani, quë'rë ta'yejeiye ëjaguëre më'ëre re'huayë yë'ë. Yë'ë naconi te'e bojoguë ba'ijë'ën” cabi. ²²Caguëna, ja'n'rëbi samu mil so'co così'quëbi baguë ëjaguëna rani quëabi: “Ejaguë, më'ëbi samu mil so'coña yë'ëna insiguëna, yureca se'e samu milre më'ëre ganacaë'ë yë'ë. Më'ë curi sëani, se'e conì bajë'ën” cabi. ²³Ja'nca caguëna, ëjaguëbi sehuobi: “Ai re'oye jaijeini curi ganahuë më'ë. Yë'ë yua choa ma'carëte insiguëna, yë'ëre jo'cani senjoma'isi'quëbi ai re'oye yo'ohuë më'ë. Ja'nca sëani, quë'rë ta'yejeiye ëjaguëre më'ëre re'huayë yë'ë. Yë'ë naconi te'e bojoguë ba'ijë'ën” cabi. ²⁴Caguëna, ja'n'rëbi te'e mil so'co così'quëbi rani, ëjaguëni quëabi:

“Ējaguë, më'ë yua ai jëja guanse ëjaguë ba'iguëna, masihuë yë'ë. Yequëcua yo'o yo'ose'ere tëani baguë'ë më'ë. Yequëcua zioña tanse'ere tëani baguë'ë më'ë. ²⁵Ja'nca ba'iguëna, më'ë curire huesoma'inë caguë, më'ëni huaji yëhuë yë'ë. Më'ë te'e mil so'coña coní, saní, yijana no'ani yahueni re'huacaë'ë. Ja'nca yahueni re'huase'e ba'iguëna, më'ë curire coní bajë'ën” cabí. ²⁶Ja'nca caguëna, ëjaguëbi bëinguë sehuobi: “Ai gu'aye yo'ohuë më'ë. Ro ñame hua'guë se'ga ba'iyë. ¿Yequëcua yo'o yo'ose'ere tëani baguë'ë yë'ë, caguë? ¿Yequëcua zioña tanse'ere tëani baguë'ë yë'ë, caguë? ²⁷Ja'nca catoca, yë'ë curire saní, curi re'hua huë'ena jo'care'ahuë më'ë. Ja'nca jo'catoca, yë'ëbi se'e rani coto, rédito naconi, curi jaijaquëna, coní bare'ahuë yë'ë” cabí. ²⁸Cani, yequëcua, baru nëcacuana bonëni cabí: “Baguë te'e mil so'coña tëani, diez mil baguëna insijë'ën. ²⁹Ai ta'yejeiye cosiquëna quë'rë ai ta'yejeiye insise'e ba'ija'guë'bi. Baguëte carajeiye beoye ba'ija'guë'bi. Choa ma'carë cosiquëni baguë bayete tëase'e ba'ija'guë'bi, cayë. ³⁰Yureca ba yo'o conguë gu'a ñame hua'guëni zeanni, hue'se ca'nco, zijeí re'otoreba ba'iruna baguëte senjojë'ën. Ja'anru ba'icuabi ai oijën, bacua zemeñoare ai cuncujën ba'ija'cua'ë” cabí ba ëjaguë.

El juicio de las naciones

³¹Yureca yë'ë, Bainguëru Raosi'quëreba ba'iguëbi, yë'ë guënamë re'oto yo'o concua si'a jubë naconi se'e gaje raiguë, yë'ë jëja guëna seihuë go'sijeí seihuëna bëani, ³²si'a ën yija re'oto bain ñë'cosi'cuani ëñaja'guë'ë yë'ë. Ëñani, yequëcuare ca'nco'rena quë'neni, yequëcuare jo'caja'guë'ë yë'ë. Jo'ya ëjaguë yo'oye'ru, oveja hua'nare chivo jubëbi quë'ne'ru, bainre quë'neja'guë'ë yë'ë. ³³Oveja hua'nare jëja ca'ncona quë'ne'ë. Chivo

hua'nare ari ca'ncona quë'ne'ë. Ja'nca quë'ne'ru bainre quë'neja'guë'ë yë'ë. ³⁴Ja'nca quë'ne'ru quë'neni, ja'nre'bi, yë'ë yua Ta'yejeiye Ējaguë ba'iguëbi jëja ca'ncona quë'nesi'cuani caja'guë'ë yë'ë: “Mësacua rajjë'ën. Yë'ë Taitabi mësacuaní cuencuení, mësacuaní ai re'oye yo'oye ro'tani, baguë ba'í jobore ën yija re'huani jo'casirëmbi mësacuaré re'huacaiguë baji'í. Ja'nca ba'iguëna, ja'an jobona ti'anni, si'arën ba'ijën, bojojën ba'ijë'ën. ³⁵Yë'ë yua aon gu'a ju'inguë ba'iguëna, yë'ëre aon aonhuë mësacua. Oco ëa ju'inguë ba'iguëna, yë'ëre gono uncuahuë. Tinrubi raisi'quëbi ba'iguëna, yë'ëni bojojën, mësacua huë'ena cacaye choë'ë. ³⁶Can beohuë ba'isi'quë ba'iguëna, yë'ëna canre insihuë. Ju'inguë ba'iguëna, yë'ëre ëña raë'ë. Ya'o huë'ena zeansi'quë ba'iguëna, yë'ëna rani conhuë.” Ja'an cocare bacuaní caja'guë'ë yë'ë. ³⁷Caguëna, ja'nre'bi ba jubë re'o bainbi yë'ëni sehuoja'cua'ë: “Ējaguë, më'ë case'ere achama'inë yëquëna. ¿Më'ë aon gu'a ju'inguë ba'iguëna, yëquëna quejeito aon aonre'ne? ¿Më'ë oco ëa ju'inguë ba'iguëna, yëquëna quejeito gono uncuare'ne? ³⁸¿Më'ë tinrubi raisi'quë ba'iguëna, quejeito yëquëna huë'ena chote'ne? ¿Më'ë can beohuë ba'isi'quë ba'iguëna, quejeito më'ëre can insire'ne? ³⁹¿Më'ë ju'in hua'guë ba'isirën, më'ë ya'o huë'ena zeansirën, ja'anre'an ba'iguëna, quejeito më'ëni ëñajën sate'ne, Ējaguë?” sehuojën senni achaja'cua'ë. ⁴⁰Senni achajëna, yë'ë yua bacuaní sehuoja'guë'ë: “Mësacuaní quëareba quëayë yë'ë. Yë'ë bainreba, quë'rë yo'je ba'icua, ja'ancuaní re'oye yo'oni conjën, ja'nca yë'ëni ai re'oye yo'oni conhuë mësacua” sehuoja'guë'ë yë'ë.

⁴¹Ja'nca sehuoni, ja'nre'bi ari ca'nco ba'icuana bonëni, bacuaní bëinguë caja'guë'ë yë'ë: “Mësacua

bënni senjosi'cua yua yë'ë ba'irubi quëñëni saijë'ën. Ba toa yayaye beoye ba'iguëna, zupai huati, baguë huati concua, bacua ba'i re'oto re'huani jo'case'e, ja'anruna sani, si'arën ba'ijë'ën mësacua. ⁴² Yë'ë yua aon gu'a ju'inguë ba'iguëna, mësacua yua yë'ëre aon aonmaë'ë. Oco ëa ju'inguë ba'iguëna, yë'ëre gono uncumaë'ë. ⁴³ Tinrubi raisi'quë ba'iguëna, mësacua huë'ena cacaye choimaë'ë. Can beohuë ba'iguëna, yë'ëre can insimaë'ë. Ju'inguë ba'iguëna, ya'o huë'ena zemosi'quë ba'iguëna, mësacuabi gare yë'ëre ëñajaimaë'ë" bacuani bëinguë caja'guë'ë yë'ë. ⁴⁴ Caguëna, bacuabi sehuoja'cua'ë: "Ëjaguë, më'ë case'ere achama'inë yëquëna. ¿Më'ë aon gu'a ju'inguë ba'isi'quë, më'ë oco ëa ju'inguë ba'isi'quë, më'ë tinrubi raisi'quë, can beohuë ba'isi'quë, ju'inguë ba'isi'quë, ya'o huë'ena zemosi'quë, ja'an ba'iguëna, quejeito më'ëni conmate'ne yëquëna?" sehuojën senni achaja'cua'ë. ⁴⁵ Senni achajëna, yë'ëbi bacuani sehuoja'guë'ë: "Mësacuani quëareba quëayë yë'ë. Yë'ë bainreba, quë'rë yo'je ba'icua, ja'ancuare gare conmajën, ja'nca yë'ëre giünajeiñe conmaë'ë mësacua" sehuoja'guë'ë yë'ë. ⁴⁶ Ja'nca sehuoguëna, bacuabi sani, yua gare caraye beoye bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë. Re'o bainca yua caraye beoye si'arën bojojën ba'ija'cua'ë" can, baguëre concuani yihuoni tējibi Jesús.

Conspiración para arrestar a Jesús

26 Ja'nca yihuoni tējini, Jesusbi baguëre concuani cabi:

²—Yureca samu umuguseña bani, pascua umugusebi ti'anji. Ja'anre masiyë mësacua. Ja'nca ti'anguëna, judío ëja bainbi yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguë, yua yë'ëre preso zeanni, yë'ëni crusu sa'cahuëna reoñu cajën, yë'ëni huani senjo güeseja'cua'ë, cabi.

³ Ja'nrebi, pairi ëja bain, bain iracua, ja'ancuabi quë'rë ta'yejeiye pairi ëjaguë, Caifás hue'eguë, baguë huë'ena ñë'cani, ⁴ sa'ñëna coca cajën, Jesusni yahuera'rë preso zeanni, baguëni huani senjoñu cahuë. ⁵ Ja'nca cajën:

—Fiesta ta'yejeiye umuguse ba'itoca, preso zeañe porema'inë. Zeantoca, bain hua'nabi ai jai jubë ba'ijën, yequëre maini bëinjën maini je'o ëñama'ïne, cahuë.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

⁶ Yureca, Jesusbi Betania huë'e jo'borëte baji'i. Simón hue'eguë, ira ca'mi raure junni huajë raisi'quë, baguë huë'ere baji'i Jesús. ⁷ Ja'nca ba'iguëbi aon ainguë ñu'iguëna, romigobi ti'anni, ma'ña re'co, nardo casi re'co, alabastro gata ro'rohuëna rago. Ai roji'i ba re'co. Ja'anre rani, ba re'core Jesús sinjobëna jañuni tongo. ⁸ Jañuni tongona, Jesusre concuabi ëñani, bagoni bëinjën, sa'ñëna cahuë:

—¿Queaca ro'tago bago, ba re'core ro jañuni tonni huesogo'ne? ⁹ Ba re'core bendietoca, ai curi con, bonse caracuana ro insiye porere'ahuë, sa'ñëna cajën, bagoni bën'ë.

¹⁰ Bëinjëna, Jesusbi bacuani ëñani cabi:

—Mësacua ¿guere ro'tajën ënseye'ne? Ma'ña re'core yë'ëna jañuni tongo, ai re'oye yo'ogo bago. ¹¹ Bonse caracuare cato, bacua yua mësacua naconi si'arën ba'iyë. Mësacua yëse'era'ru bacuana insiye poreyë. Yë'ëca mësacua naconi zoe ba'ima'inë ënjo'on. ¹² Yureca bagobi yë'ë junni tanja'ñete ro'tago, yë'ë ga'nihuëte ma'ña re'cobi ru'ru re'huago. ¹³ Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yë'ë bainbi Riusu cocarebare si'aruanna quëani achojën, ënco ba'iyete gare huanë yema'ïne cajën, bago yure

yo'ose'ere'ga quëani achojën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Judas traiciona a Jesús

¹⁴ Ja'n'rëbi, Judas Iscariote hue'eguë, Jesusre concua jubë si'a sara samucua ba'i jubë, ja'an jubë ba'iguëbi yua pairi ëja bainna sani, ¹⁵ bacuani senni achabi:

—Jesusre mësacuaana insitoca, ¿mësacua quejeiye yë'ere ro'iy'e'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, bacua yua treinta curi so'coña, plata so'coñare baguëna insihuë. ¹⁶ Insijëna, ja'n'rëbi, Judas yua Jesusre insini senjoñe ro'ta bi'rabi.

La Cena del Señor

¹⁷ Ja'n'rëbi, judío bainbi Aon huo'coma'ise'ere aiñu cajën, ja'an fiesta umuguse ru'ru ba'i umugusebi ti'anguëna, Jesusre concuabi baguëni senni achahuë:

—¿Mai pascua aon ainru jaroni sani re'huaye'ne yëquëna? senni achahuë.

¹⁸ Senni achajëna, Jesús yua bacuani cabi:

—Mësacua yua huë'e jobona saijë'n. Sani ti'anni, Ja'anguë hue'ejaguëni tëhuoni, ñaca quëajë'n: “Mai Ëjaguëbi më'ëni coca senni achaguë raobi: Yë'ë carajeirën ti'anbi. Më'ë huë'ena sani, yë'ere concua naconi pascua aonre ainzaniñë” quëajë'n, cani, bacuare saobi. ¹⁹ Saoguëna, bacuabi sani, Jesús quëase'e'ru güina'ru yo'oni, pascua aonre re'huahuë.

²⁰ Re'huajëna, ja'n'rëbi, na'i si'aguëna, Jesusbi ti'an rani, baguëre concua si'a sara samucua naconi bëani, aonre ain bi'rabi. ²¹ Ja'n'rëbi, ainjëna, Jesús cabi:

—Mësacua ganreba caguë quëayë yë'ë. Mësacua jubë ba'iguë, te'eguëbi yë'ere yequëcuana preso insini senjoja'guë'bi, cabi.

²² Ja'nca caguëna, bacuabi ai sa'ntijën, te'ena, te'ena, baguëni senni acha bi'rahuë:

—¿Yë'ë'ye, Ëjaguë? senni acha bi'rahuë.

²³ Senni achajëna, sehuobi:

—Yë'ë naconi te'e guëna re'ahuana aon ainguë, ja'anguëbi yë'ere insini senjoja'guë'bi. ²⁴ Riusu coca toyani jo'case'ere ënato, yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi junni toñe ba'iyë quëaji. Ja'nca quëase'eta'an, yë'ere insini senjoja'guëte ai bënni senjoja'ñe cani jo'case'e ba'iji. ¡Baguë bënni senjoja'ñete ro'tato, chao hua'guë ai yo'oja'guë'bi! Baguë të'ya raise'e beotoca, quë'rë re'oye ba'ire'abi baguëre, sehuoguë cabi Jesús.

²⁵ Caguëna, ja'n'rëbi Judas hue'eguë, baguëte insini senjoja'guëbi Jesusni:

—¿Ëjaguë, yë'ë'ye? senni achabi.

Senni achaguëna, Jesusbi:

—Ja'ë. Më'ë case'e'ru güinajeiñe ba'ija'guë'bi, sehuobi.

²⁶ Ja'n'rëbi, aonre ainjëna, Jesusbi ba jo'jo aonbëte inni, Riusuni ujaguë, Surupa cabi. Cani ja'n'rëbi, aonbëte jë'yeni, baguëre concuana huo'hueni, bacuani cabi:

—Mësacua coni ainjë'n. Yë'ë ga'nihuë'ë, cabi.

²⁷ Cani ja'n'rëbi, uncu ro'rohuëte inni, se'e Riusuni ujaguë, Surupa cani, ja'n'rëbi ba uncu ro'rohuëte bacuana insini, bacuani cabi:

—Mësacua si'acuabi coni uncuajë'n.

²⁸ Yë'ë zie meni tonse'e'ë. Ai jai jubë bain gu'a juchana zemosi'cuare tëani re'huanu baza caguë, bainni mame coca cani jo'caja'guë'ë cayë yë'ë. Ja'an ro'ire yë'ë zie yua meni tonse'e ba'ija'guë'bi.

²⁹ Yureca, mësacua quëareba quëayë yë'ë. Bisi ëye gonore gare se'e uncuma'inë yë'ë ënjo'on. Yë'ë Taita ba'i jobona ti'anni, ja'n'rëbi ba gono mame

re'huase'ere mäsacua naconi te'e uncuni ba'ija'guë'ë yë'ë, sehuoguë cabi Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁰ Caguëna, ja'nrëbi, Riusuni bojojën gantani, bacuabi Olivo casi cubëna saë'ë.

³¹ Sani, Jesús yua bacuani quëabi:

—Yure ñami, mäsacua si'acuabi, yë'ëre güejën, yë'ëre ro jo'cani senjoja'cua'ë. Riusu coca toyani jo'case'ere'ru güina'ru yo'oja'cua'ë mäsacua. Ën coca toyani jo'case'ere achajë'n: “Oveja ëjaguëni huani senjojënna, oveja jo'ya hua'nabi ro bacua yësiruanna gatini saiyë” toyani jo'case'e ba'iji. ³² Ja'nca huani senjojënna, yua go'ya raija'guë'ë yë'ë. Go'ya rani ja'nrëbi, Galilea yijana mäsacua ru'runa sani, mäsacuare tëhuoja'guë'ë yë'ë, quëabi Jesús.

³³ Quëaguëna, ja'nrëbi, Pedrobi baguëni cabi:

—Si'acuabi më'ëre güejën senjocureta'an, yë'ëca bañë, cabi.

³⁴ Caguëna, Jesús yua baguëni cabi:

—Më'ëni ganreba quëayë yë'ë. Yure ñami, curabi yuta yu'ima'iguëna, më'ëbi samute ba'ie Jesusre ëñama'iguë'ë yë'ë caja'guë'ë më'ë, cabi.

³⁵ Caguëna, Pedro yua baguëni cabi:

—Ja'nca cama'ija'guë'ë yë'ë. Më'ë naconi te'e junni tonza ru'ru, cabi.

Caguëna, si'acuabi Jesusni güinajeiñë cahü.

Jesús ora en Getsemaní

³⁶ Cajënna, bacua naconi sani, ja'nrëbi jo'ya re'ohuë, Getsemaní hue'eruna ti'anni, bacuani cabi:

—Mäsacua yua ënjo'ona bëani ëjojë'n. Yë'ëbi queruna ujaguë saiyë, cabi.

³⁷ Cani ja'nrëbi, Pedro, Zebedeo mamacua samucua, bacuare quë'rë so'orë sabi. Ja'nca saguëbi recoyo ai sa'ntireba sa'ntiguë, ai yo'oguë baj'i. ³⁸ Ja'nca ba'iguëbi bacuani cabi:

—Ai recoyo sa'ntiye huanoji yë'ëre. Junni tonja'ñe huanoji yë'ëre. Ja'nca ba'iguëna, mäsacua yua ënjo'ona bëani, yë'ë naconi te'e ëñajën ëjojën ba'ijë'n, cabi.

³⁹ Cani ja'nrëbi, se'erë quëñëni, yijana gugurini umeni, Riusuni senreba senni achabi:

—Yë'ë Taita, më'ëbi si'aye yo'oye poreyë. Yë'ë ai yo'oja'ye yurera ti'anguëna, më'ëbi yë'ëre tëaye poreyë. Ja'nca poreguëta'an, ro yë'ë yëse'e se'gare yo'oma'ijë'n. Më'ë yëye se'gare yo'ojë'n, ujaguë cabi.

⁴⁰ Cani ja'nrëbi, baguëre concua jo'casiruna goni ëñato, cainsi hua'na uën'ë. Ja'nca uinjënna, Jesús yua Pedroni bëinguë cabi:

—¿Mäsacua yua te'e hora se'ga yë'ë naconi ëñajën ëjoye poremate'ne?

⁴¹ Zupai huatibi coquema'ija'guë cajën, ëñajën uajën ba'ijë'n. Mäsacua recoyo jëja bacuata'an, mäsacua ga'nihuëte pa'npoye se'ga ba'iji, cabi Jesús.

⁴² Cani ja'nrëbi, se'e samu ba'ie quëñëni, se'e Riusuni ujaguë cabi:

—Yë'ë Taita, yë'ë ai yo'oja'ye ba'ima'ija'ma caguëta'an, më'ë yëye'ru ai yo'oye baja'guë'ë yë'ë ujaguë cabi.

⁴³ Cani ja'nrëbi se'e goni ëñato, baguëre concuabi cainsi'cua uën'ë, ai ëo caiñë bacua sëani. ⁴⁴ Ja'nca uinjënna, baguë yua se'e samute ba'ie quëñëni, se'e Riusuni ujani, güina'ru coca cabi. ⁴⁵ Cani ja'nrëbi, se'e baguëre concuana go'ini, bacuani cabi:

—¿Mäsacua yua zoe canni huajëye ro'taye? Yureca re'oji. Yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëte preso zeandrën ti'anbi. Yureca yequëcuabi yë'ëre preso zeanni, yë'ëre gu'a bainna insija'cua'ë. ⁴⁶ Ja'nca sëani, huëijë'n. Saiñu. Yë'ëre ro coqueguë insija'guëbi yuara ti'anji, cabi Jesús.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Ja'nca caguë, baguëre concuani yuta coca caní tējima'iguëna, Judas hue'eguëbi ti'anbi. Jesusre concua si'a sara samucua, bacua naconi ba'iguëbi baji'i. Ja'anguëbi yua yequëcua naconi, ai jai jubë bain guerra hua hua'tiña, bain huai cabëan, ja'anre bajën, Jesusre zeanjën raë'ë. Pairi ëjacua, judío bain ira ëjacua, bacuabi guansejënna, raë'ë. ⁴⁸ Ja'nca rajjënna, Judasbi Jesusre insiza caguë ro'taguë, yua ba bainni ru'ru ën cocare quëasi'quë baji'i:

—Jesús ba'iruna ti'anni, baguëni muchaguë saludayë yë'ë. Ja'nca saludaguëna, ja'anguëni zeanni bajën, baguëte preso sajë'ën, quëasi'quë baji'i Judas.

⁴⁹ Ja'nca quëasi'quëbi yureca Jesusna ja'nsi'quë tēhuoni:

—¿Ba'iguë më'ë, Ëjaguë? caní, ja'nrëbi baguëni muchabi.

⁵⁰ Muchaguëna, Jesús yua baguëni:

—¿Më'ë gue raquë'ne? Senni achabi.

Senni achaguëna, ja'nrëbi ba bainbi Jesusre tēhuoni, baguëni preso zeanni bahuë.

⁵¹ Zeanni bajënna, joë ba'irën, Jesús naconi ba'iguëbi baguë guerra hua hua'tire rutani, pairi ta'yejeiye ëjaguë yo'o congüëni huaguë, baguë ganjorote jue'reni tonbi. ⁵² Tonguëna, Jesús yua ja'anguëni cabi:

—Më'ë guerra hua hua'tire se'e hua'ti re'hua corohuëna jëojë'n. Se'e yo'oma'ijë'n. Si'acua ja'an hua'ti naconi huatoca, ja'ansi hua'tibi huani senjosi'cua ba'ija'cua'ë. ⁵³ Aito. ¿Porema'inë yë'ë Taitare ujaguë se'ne? Yë'ëbi Taita Riusuni ujani sentoca, baguë guënamë re'oto yo'o concua si'a sara samu jubëan jai jubëanre te'e jëana yë'ëna raoni co'ne poreji. ⁵⁴ Ja'nca co'ne poreguëta'an, yureca ja'nca yë'ëre conma'iji. Ja'nca contoca,

baguë cocareba toyani jo'case'ru güinaje'ine yo'oma'ire'abi. Junni to'ne ba'iji yë'ëre toyani jo'case'e sëani yë'ëre jëa güesema'iji cabi Jesús.

⁵⁵ Caní ja'nrëbi, bain jubëanni coca cabi:

—Mësacua yua guerra hua hua'tiñare bajën, bain huai cabëanre bajën, ¿queaca ro'tajën, jianguëre'ru yë'ëre yahue zeanjën rate'ne? Mësacua naconi si'a umuguseña Riusu uja huë're baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi mësacuani coca ye'yoguë ba'iguëna, mësacuabi yë'ëni preso zea'ne beoye baë'ë ja'anrë. ⁵⁶ Ja'nca ba'iyeta'an, Riusu ira bain ba'isi'cuabi baguë cocare toyani jo'cajënna, Riusubi bacua case'ru ba'ija'guë caguëna, yureña bacua caní jo'case'ru güina'ru yo'ose'e ba'iji, cabi Jesús.

Ja'nca caguëna, baguëre concua si'acuabi baguëte jo'cani senjoni, ro gatini saë'ë.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵⁷ Ja'nrëbi, preso zeancuabi Jesusre sani, Caifás hue'eguë, pairi ta'yejeiye ëjaguë, baguë ba'iruna nëcohuë. Ira coca ye'yocua, ira ëjacua, bacuabi në'casi'cua baë'ë. ⁵⁸ Pedro'ga Jesusre so'o be'teguë, yua pairi ta'yejeiye ëjaguë huë'e yija tēca ti'anbi. Ti'anni, Jesús carajeyete ëñaza caguë, soldado hua'na naconi bëani baji'i.

⁵⁹ Ba'iguëna, pairi ëjacua, si'a ëja bain në'casi'cua naconi, bacuabi Jesusre huani senjo'ne ca'nu cajën, baguë gu'aye yo'ose'ere tinja'nu cajën ba'icuata'an, baguëte gu'aye caye poremaë'ë. ⁶⁰ Yequëcua, ai jai jubë ba'icua, Baguë gu'aye yo'ose'ere ëñahuë yë'ë cajën, ro coquejën quëacuata'an, baguëni huani senjo'ne caye yuta poremaë'ë. Ja'nrëbi gu'aye cacua samucuabi nëca rani ⁶¹ cahuë:

—Ēnquēbi gu'aye caguēna, yēquēnabi achahuē: “Riusu uja huē'e, bain yo'osi huē'ere taonni senjoñē yē'ē. Taonni senjoni, ja'n'rēbi, samute umuguseña bani, ba huē'ere se'e yo'oyē yē'ē” cabi baguē, gu'aye cajēn coquehuē.

⁶² Ja'nca cajēna, pairi ta'yejeiye ějaguēbi nēcani, Jesusni senni achabi:

—¿Gare sehuoye beoye ba'iguē mē'ē? Bacuabi mē'ē gu'aye yo'ose'ere quēajēna, ¿mē'ē guere yo'oguē sehuoma'iguē'ne? senni achabi.

⁶³ Senni achaguēna, Jesús gare caye beoye nēcabi. Gare sehuoye beoye baj'i'i. Ja'nca ba'iguēna, pairi ta'yejeiye ějaguēbi baguēni bēinguē cabi:

—Mai huajēguē ba'i Riusubi ěñaguēna, cuencue coca cani te'e ruiñe quēaj'ēn. ¿Mē'ē yua ba Cristo Raosi'quē'guē? ¿Mai ějaguē Riusu Zin'guē mē'ē? Te'e ruiñe sehuoj'ēn, bēinguē cabi baguē.

⁶⁴ Caguēna, Jesús sehuobi:

—Mē'ē case'ru ja'nca ba'iguē'ē yē'ē. Mai Ta'yejeiyereba ějaguē Riusubi baguē Bainguē Raosi'quere yē'ere re'huani raoguēna, baguē jēja ca'ncona bēani ba'ija'guē'ē yē'ē. Bēani ba'iguē, ja'n'rēbi pico re'otobi gaje raiguēna, mēsacuabi yē'ere ěñaja'cua'ē.

⁶⁵ Ja'nca caguēna, pairi ta'yejeiye ějaguēbi bēinreba bēinguē, baguē cañate zeanni ye'reguē cabi:

—Riusuni gu'aye cabi baguē. Yua baguē gu'a jucha quēacuare se'e cu'ema'ina'a. Baguēbi Riusuni gu'aye caguēna, mēsacuabi achahuē. ⁶⁶ Ja'nca sēani, ¿Queaca yo'oja'cua'ne mēsacua caye'ne? senni achabi.

Senni achaguēna, bacuabi:

—Baguēni huani senjoñe ba'ija'guē'bi, sehuohuē.

⁶⁷ Sehuoni, yua baguē ñacona canbi gueonni nēcōjēna, yequēcuabi baguē ziana go tutuhuē. Yequēcuabi baguēre jēja huaē'ē. Yequēcuabi bacua ěntē

abēbi baguēni huaē'ē. ⁶⁸ Ja'nca huaijēn, baguēni bēinjēn senni achahuē:

—¿Jaroguēbi mē'ēni huaquē'ne? ¿Mē'ē yua Riusu Raosi'quereba ba'iyē caguē sēani, masini quēaj'ēn! cahuē.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁹ Yureca Pedrobi huē'e yijare ñu'iguēna, romi zingo yo'o congobi baguēni tēhuoni cago:

—Mē'ē'ga Jesús, ba Galilea bainguē, baguē naconi baē'ē, cago.

⁷⁰ Cagona, Pedrobi sehuoguē, si'acuabi achajēna, cabi:

—Banhuē. Mē'ē caye achama'iguē'ē yē'ē, cabi.

⁷¹ Ja'nca cani, bain caca sa'ro tēca quēñēni gatiguēna, yeco romi zingobi baguēte ěñani, baru ba'icuanu coca quēago:

—Ēnquēbi Jesús Nazareno naconi te'e baj'i'i, quēago.

⁷² Quēagona, Pedro yua Riusu achayete senni achaguē, bacuani cuencue cocare ganreba cabi:

—Banhuē. Ba bainguēte gare ěñama'iguē'ē yē'ē. Baguēte huesēguē'ē yē'ē, cabi.

⁷³ Caguēna, ja'n'rēbi jē'te, baru ba'icuabi Pedroni tēhuoni cahuē:

—Aito. Jesusre consi'quē baē'ē mē'ē. Mē'ēbi Galilea bain caye'ru caguēna, masihuē yēquēna, cahuē.

⁷⁴ Cajēna, baguē yua ai jēja sehuobi:

—Banhuē. Yē'ēbi te'e ruiñe cama'itoca, Riusubi ěñani, yē'ēni huaija'guē. Mēsacuabi ba bainguēte cajēna, baguēte gare huesēguē'ē yē'ē, sehuoguē cabi.

Caguēna, ja'ansirēn curabi yuji'i.

⁷⁵ Ja'nca yu'iguēna, Pedrobi Jesús coca case'ere ro'tajaji'i: “Curabi yuta yu'ima'iguēna, mē'ēbi samute ba'iyē yē'ere huesēye caja'guē'ē mē'ē.” Ja'an coca case'ere ro'tani, ja'n'rēbi sani, si'a recoyo oireba oji'i.

Jesús es entregado a Pilato

27 Ja'nrëbi ñataguëna, pairi ëjacua, judío bain ira ëjacua, si'a ëja bainbi ñë'cani, sa'ñeña coca cajën, Baguëre sani huani senjo güeseñu cajën, ²baguëte preso zeanni huenni, romano bain ta'yejeiye ëjaguë Pilato hue'eguëna sani nëcohuë.

La muerte de Judas

³Yureca Judas hue'eguë, Jesusre insini senjosi'quëbi Jesús huani senjoja'ñete ëñani, Baguëni ai gu'aye yo'ohuë yë'ë caguë, baguë treinta so'coña plata so'coñare inni, pairi ëjacua, ira ëja bain, bacuana go'yani ⁴quëabi:

—Ai gu'aye yo'ohuë yë'ë. Gu'aye yo'oma'iguëni ro zean güesehuë yë'ë, quëabi.

Quëaguëna, bacuabi sehuohuë:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, ja'an cocare yëquënani quëaguë raquë'ne? Më'ë se'ga masijë'ën, sehuohuë.

⁵Ja'nca sehuojënna, baguë plata so'coña Riusu huë'e ba'iruna ro senjoni jo'cani saji'i. Sani ja'nrëbi, bisimebi baguë ñaje tēcana gueonni, ja'nsi'quëbi huajë gui'ini reani junji'i.

⁶Ja'nrëbi, pairi ëja bainbi ba plata curi senjose'ere chiani, sa'ñeña cahuë:

—Yureca, ën curi yua bainguëni huani senjoñe ro'ise'ere sëani, Riusu huë'e gajonguna ayaye porema'inë cajën, ⁷guere yo'oye'ne senni achajën, bacuabi sani, sotoroan re'huacua yija, ja'an casi yijare ba curibi cohuë. Yequë yijaña rais'cuabi junni huesëtoca, ba yijana bacuare tañu cajën, ba yijare cohuë. ⁸Ja'nca ro'tani cojën, ja'an yija yua zie yija hue'yohuë. Hue'yojënna, yure umuguseña tēca ja'nca hue'ëji. ⁹Yureca Riusu ira bainguë ba'isi'quë Jeremías hue'eguëbi cocare cani jo'caguëna, bacua yo'ose'e yua ëñe'ru

güina'ru baji'i: “Ja'nrëbi ba plata so'coña treinta so'coña Israel bain ro'tani bacua bainguëte ro'iye, ja'an so'coñabi inni, ¹⁰soto re'huacua yijare cohuë. Mai Ëjaguë Riusu yë'ëni ëñose'ru güina'ru cohuë” cani jo'case'e baji'i.

Jesús ante Pilato

¹¹Yureca Jesusbi romano bain ta'yejeiye ëjaguë ba'irute nëcabi. Nëcaguëna, ba ëjaguëbi coca senni achabi:

—¿Më'ë yua judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë'guë? senni achabi.

Senni achaguëna, Jesusbi:

—Ja'nca ba'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

¹²Pairi ëja bainca, ira bainca baguë gu'aye yo'ose'ere cajënna, gare sehuoye beoye baji'i Jesús. ¹³Yureca ja'nca sehuoma'iguëna, Pilatobi baguëni jëja senni achabi:

—Bacuabi më'ere aireba gu'aye cajënna, ¿më'ë guere yo'oguë achama'iguë'ne? cabi.

¹⁴Caguëna, Jesús yua gare sehuoye beoye nëcabi. Ja'nca nëcaguëna, Pilatobi gue ro'taye beoye ëñabi.

Jesús es sentenciado a muerte

¹⁵Yua ja'an fiesta umuguseña ba'iguëna, Pilatobi si'a tēcahuëan preso zeansi'quë bain sensi'quë te'eguëte etoguë baji'i. ¹⁶Yure tēcahuë, ja'an gu'aye yo'osi'quë Barrabás hue'eguë yua preso zeansi'quë baji'i. ¹⁷Ja'nca ba'iguëna, bain ñë'casi'cua ba'ijënna, Pilatobi bacuani senni achabi:

—¿Jaroguëni tijoni etoye señe'ne mēsacua? ¿Barrabasre etoye o Jesús, ba Cristo hue'eguëte etoye señe? senni achabi baguë.

¹⁸Pairi ëjacua yua Jesusre ro bëinjën insijënna, Pilatobi ja'anre masibi. Ja'nca masiguëbi ja'an cocare bainni senni achabi.

¹⁹Yureca baguë jëja ñu'i seihuëte ñu'iguëna, baguë rënjobi baguëna cocare quëago raogo:

—Ba re'o bainguëni gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'en. Yure ñami ai gu'a ëo caingo ëñahuë. Baguë ba'iyete ëñani ai yo'ohuë yë'ë, quëago raogo.

²⁰Ja'nrebi pairi ëjacua, judío bain ira ëjacua, bacuabi bain naconi coca cajën, Barrabasni etoye senjë'en. Jesusni huani senjoëne senjë'en, cajën bainni cahuë.

²¹Cajëna, Pilatobi se'e bacuani senni achabi:

—Ba samucua preso zeansi'cuare ro'tajë'en. ¿Jaroguëni tijoni etoye'ne yë'ë? senni achabi.

Senni achaguëna, bacuabi:

—Barrabasni tijoni etojë'en, cajën sehuohuë.

²²Ja'nca sehuojëna, Pilato yua bacuani senni achabi:

—Ja'nca catoca, ¿ba Jesús, yua Cristo casi'quë, ja'anguëte guere yo'oye'ne yë'ë? senni achabi.

Senni achaguëna, si'a jubëbi:

—¿Crusu sa'cahuëna quenni reojë'en! sehuohuë.

²³Sehuojëna, Pilatobi se'e senni achabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, ja'nca caye'ne baguëre? ¿Gue gu'a jucha yo'oguë baquë'ne baguë? senni achabi.

Senni achaguëna, bain jubëbi quë'rë se'e ai güijën sehuohuë:

—¿Baguëte crusu sa'cahuëna quenni reojë'en! güijën sehuohuë.

²⁴Ja'nca sehuojëna, Pilatobi se'e sehuoye porema'íne masibi. Guerra huëoye se'ga ba'iguëna, bacuani se'e sehuoye jo'cani, ja'nrebi ocore inni, baguë ëntë sarare zoani tonguë, bainni cabi:

—Mësacuabi ënquë re'o bainguëni huani senjoëne yëtoca, mësacua se'ga yo'ojë'en. Yë'ëca baguë huani senjoëte sehuoma'íne, cabi.

²⁵Caguëna, si'a jubë bainbi sehuohuë: —Baguëni huani senjoëne guansequëna, yëquëna, yëquëna zin hua'na yuta raima'icuabi baguëre huani senjoëte Riusuni sehuoja'cua'ë, cajën sehuohuë.

²⁶Ja'nca sehuojëna, Pilatobi Barrabasni tijoni etoni, ja'nrebi Jesusre si'nzeni, huani senjoëne guansebi.

²⁷Guansequëna, Pilato soldado hua'nabi Jesusre Pilato huë'e yijana sani, bacua soldado gajecua, si'a jubëre choë'ë. ²⁸Chojëna, bacuabi sani, baguë cañate rutani, ja'nrebi bajacu can ëja bain canre inni, baguëna sayahuë.

²⁹Sayani, miu ma ga'huare tëonni, baguë sinjobëna tëohuë. Eja bain guanse tëcabëre'ga inni, baguë jëja ëntë sarana zean güesehuë. Ja'nca yo'oni, ja'nrebi baguëna gugurini, baguëni ai jayajën cahuë:

—¿Carajeiye beoye huajëni ba'ijë'en, judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë! jayajën cahuë.

³⁰Ja'nca jayani ja'nrebi, baguëna go tutuni, ja'nrebi baguë jëja tëcabëbi rutani, baguë sinjobëna huaë'ë.

³¹Ja'nrebi, baguëni jayani tëjini, baguë bajacu canre rutani, baguë cañate baguëna sayani ja'nrebi, Baguëte crusu sa'cahuëna quenni reoñu cajën sahuë.

Jesús es crucificado

³²Sani, ja'nrebi Cirene bainguë Simón hue'eguëni tëhuoni rantoni, Jesús crusu sa'cahuëte cuanni tëoni sajë'en cajën guansequë.

³³Guanseni ja'nrebi, Jesusre sani, Gól-gota casiru, sinjo gu'anbë casiru, ja'an cubëna ti'anhuë. ³⁴Ti'anni, gu'a jo'cha sënje naconi ja'mese'ere inni, Jesusni rurarjëna, baguë yua ro ne'neni jo'cabi.

³⁵Ja'nrebi, baguëte crusu sa'cahuëna quenni reoni, soldado hua'nabi, Baguë cañate inni baja'cuare masiñu cajën, gata toyasira'carëanre sa'ñëña ña'goni

tonni ëñahuë. ³⁶Ja'nca ëñani, ja'nrëbi bëani, baguë ba'iyete re'oye ëñañu cajën yo'ohuë. ³⁷Ja'nrëbi, baguë gu'a jucha yo'ose'ere ro'tani, ën cocare toyani, ba crusuna së'ohuë: “Ënquë Jesús hue'eguë yua judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë'bi ba'iji” toyani së'ohuë.

³⁸Yequëcuare'ga bain huani bonse jiancua samucuarë, ja'ancuarë'ga Jesús naconi bacua crusu sa'cahuëanna gueonni retohuë. Yequëre Jesús jëja ca'ncona reohuë. Yequëre Jesús ari ca'ncona reohuë. ³⁹Ja'nrëbi, bain hua'na ca'ncores ganijën saicuari Jesusni bëinsi ziaña ëñajën, baguëni bain ëyëjën ⁴⁰cahuë:

—Më'ëbi ro ro'tani caguë ba'isi'quë'ë. Riusu uja huë'ere taonni si'ani, ja'nrëbi samute umuguseña mame huë'e yo'oyë yë'ë casi'quë sëani, yurera'rë ja'ansi'quë jëajë'n. Më'ë yua Riusu Zin ba'itoca, crusu sa'cahuëbi gajejë'n, bëinjën cahuë.

⁴¹Ja'nca bëinjëna, pairi ëjacua'ga, ira coca ye'yocua, ira ëja bain, bacua naconi Jesusni jayajën, sa'ñeña cahuë:

⁴²—Yequëcuabi ai yo'ojëna, bacua jëayete ënoguë bajji' baguë. Ja'nca ënoguëta'an, ja'ansi'quëbi jëaye poremai'te baguë. Baguë yua Israel bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë banica, yurera'rë baguë crusu sa'cahuëbi tijini gajeja'guë. Tijini gajetoca, baguëni si'a recoyo ro'tayë mai. ⁴³Baguë yua Riusuni si'a recoyo ro'tayë yë'ë caguëna, Riusubi yurera'rë baguëte tëani conja'guë. Yë'ë yua Riusu Zinreba'ë casi'quë sëani, ja'nca yo'o'ja'guë Riusu, baguëni ai yëguë ba'itoca, baguëni jayajën, sa'ñeña cahuë.

⁴⁴Cajëna, jiancua'ga, baguë naconi retosi'cua, bacua'ga baguëni güina'ru te' jayajën cahuë.

Muerte de Jesús

⁴⁵Ja'nrëbi mënerëba së'iguëna, si'a re'oto beoru na'i si'abi. Samute hora

ba'iye tëca zijei re'oto se'ga bajji'. ⁴⁶Ba'iguëna, ja'nrëbi, ënsëguëbi a las tres'ru së'iguëna, Jesusbi si'a jëja coca güini achobi:

—Elí, Elí ¿lama sabactani? güini achobi. Bain cocabi cato, Taita Riusu, Taita Riusu, ¿më'ë queaca ro'taguë, yë'ere jo'cani senjoguë'ne? güini achobi Jesús.

⁴⁷Güini achoguëna, yequëcua baru ba'icuari achani:

—Mai ira bainguë ba'isi'quë Elíasni choi'te baguë, cahuë.

⁴⁸Cani, bacua jubë ba'iguëbi besa sani, can së'ohuëre inni, zoa huansoyo na'miñona huenni, sënje jo'cha re'cona huahuani saënni, Jesusbi zu'nzuja'guë caguë, baguë yi'obona nëcoguëna, ⁴⁹baguë gajecuabi cahuë:

—Yo'oma'ijë'n. Yequëre Elíasbi rani, baguëte tijoni gachoma'iguë cajën, ëjoni ëñañu, cahuë.

⁵⁰Cajëna, ja'nrëbi Jesús yua se'e ai jëja güini achoni, ja'nrëbi junni tonbi. ⁵¹Junni tonguëna, ja'ansirën Riusu uja huë'e sa'nahuë retosi canbi samu tëntëña ba'iye ja'anse'e yua jobora ye'reni saji'i. Ëmëje'enbi yijacua tëca ye'reni saji'i. Yija'ga ñu'cuguëna, gatabëanbi joni saji'i. ⁵²Bain tansiruan'ga a'nqueguëna, Riusu bainreba junni tonni tansi'cuani huajë hua'nare etobi Riusu. ⁵³Etoquëna, Jesús go'ya rairën ti'anguëna, bacuabi bacua tansiruanbi etani, Jerusalén huë'e jobo Riusu cuencuesi jobona sani ba'ijëna, ai jai jubë bainbi ëñahuë.

⁵⁴Ja'nrëbi soldado ëjaguë, baguë naconi ba'ijën Jesusre ëñajën ba'icua, bacuabi yija ñu'cuesë'e, yequë yo'oguë ba'ise'ere'ga ëñani, gue ro'taye beoye quëquëni cahuë:

—Aito. Ënquëbi Riusu Zinreba bajji', cahuë.

⁵⁵Romi hua'na'ga so'orëbi ëñajën nëcahuë. Jesús naconi Galilea yijabi te'e

raijën, baguëni consi'cua ba'ë. ⁵⁶ Ja'nca ba'icuaire cato, yeco María Magdalena, yeco María, Santiago, José bacua mamá baco'ë. Yeco, Zebedeo mamacua, bacua mamá baco'ë.

Jesús es sepultado

⁵⁷ Ja'n'rëbi, na'i si'aguëna, Arimatea huë'e jobo banguë José hue'eguë, ai bonse baguë, ja'anguëbi ti'anbi. Baguë'ga Jesús banguë consi'quë baj'i'i. ⁵⁸ Ja'anguëbi yua Pilatona sani, Jesús ga'nihuëte senji'i. Senguëna, Pilatobi baguëna insini saoye guansebi. ⁵⁹ Guanseguëna, Josebi Jesús ga'nihuëte sani, re'o can pojei canbi ga'nebi. ⁶⁰ Ga'neni ja'n'rëbi. José tanja'ru, gata t'ntëbana mame no'asi goje, ja'anruna sani, baguëte uanbi. Ja'nca uanni, jai gatabëbi bonani, ba tansi gojere taunni ta'pini jo'cabi. ⁶¹ Ja'nca yo'oguëna, María Magdalena, yeco María naconi ba'ë. Jesús tansiru ca'nchorëte ëñajën nüë'ë.

La guardia ante el sepulcro de Jesús

⁶² Ja'n'rëbi yequë umuguse, yo'o yo'oma'i umuguse ja'anrë ba'i umuguse si'aguëna, pairi ëjacuabi, fariseo bain naconi Pilatona sani, ⁶³ si'a jubëbi baguëni quëahuë:

—Ëjaguë, ba Cristo ro coqueguë casi'quëbi yua huajëguë ba'i umuguseña ñaca caguë baj'i'i: “Samute umuguseña bani, go'ya raija'guë'ë yë'ë” caguëna, baguë case'ere yure ro'tahuë yëquëna. ⁶⁴ Ja'nca casi'quë ba'iguëna, yure samute umuguseña tëca ba'iguëna, baguë tansirute re'oye ëñajën cuiraye guansej'ën. Yequërë baguëte conjën ba'isi'cuabi baguë ga'nihuëte jianni satoca, “Go'ya raisi'quë'bi” quëani achoma'inë. Ja'nca ro coquejën yo'otoca, baguë Cristo ba'ie ro coqueguë case'ru quërë ai gu'aye

coquejën ba'ire'ahuë maire, Pilatoni cahuë.

⁶⁵ Cajëna, Pilatobi sehuobi:

—Mësacua yua soldado jubëte bacua sëani, ja'ancuare baguëre tansiruna sani nëconi, mësacua porese'e ai re'oye ëñajën cuirajën ba'ijë'n, sehuoguë cabi.

⁶⁶ Ja'nca caguëna, bacua yua baguëre tansiruna sani, ba gatabë ta'pisibëte quëonni së'queni jo'cahuë. Jo'cani, soldado hua'na tansiruna jo'cahuë. Ja'nca yo'ojëna, jiancuabi ti'añe poremaë'ë.

La resurrección de Jesús

28 Ja'n'rëbi, judío bain yo'o yo'oma'i umuguse si'aguëna, semana ja'anrë ba'i umuguse, domingo umugusebi ñatani, María Magdalenabi, yeco María naconi Jesús tansiruna ëñajën saë'ë. ² Sani ëñato, yija ai jëja ñu'cuebi. Riusu anje conguëbi guënamë re'otobi gaje meni, ba gatabëte bonani quëñoni, babëre bëani ñuji'i. ³ Anje ga'nihuë ba'iyete cato, mëjo jue'neñe'ru ëñobi. Baguë caña yua ai pojeiyereba ai pojei cañara baj'i'i. ⁴ Ja'nca ba'iguëbi gaje raiguëna, soldado hua'na tansirute ëñacuabi ai quëquëreba quëquëjën to'ntojën, ja'n'rëbi junni garasi'cua'ru nëcajën ëñohuë. ⁵ Ja'n'rëbi, Riusu anje conguëbi ba romi hua'nani cabi:

—Mësacua huaji yëma'ijë'n. Mësacua yua Jesús, ba quenni reosi'quë, ja'anguëni cu'ejën raisi'cuare masiyë yë'ë. ⁶ Ënjo'on'ga beoji baguë. Go'ya raji'i. Baguë cani jo'case'ru güina'ru ba'iji. Raijë'n. Baguë uinsirute ëña rani masijë'n. ⁷ Yureca besa sani, baguëte concuani quëajajjë'n: Ju'insi'quëbi go'ya raji'i baguë. Go'ya raisi'quëbi yureca Galilea yijana mësacua ru'ru sani, mësacuani ëjoji. Ja'anruna sani, baguëni tëhuoni ëñajë'n. Ja'anre quëajajjë'n. Yë'ë case'ru yo'ojë'n, cabi.

⁸ Caguëna, bacuabi ba tansirute jo'cani, besa saë'ë. Huaji yëjën, ja'nrebi ai bojoyereba bojojën, Jesusre concuana quëajaiñu cajën, huë'huëjën saë'ë. ⁹ Ja'nca saijënna, yureca Jesusbi bacuani tëhuoni saludabi. Saludaguëna, baguë guëoñare gugurini su'ncajën, baguëni ai bojojën baguëni ai yëhuë. ¹⁰ Ja'nca yo'ojënna, Jesús yua bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua huaji yëma'ijë'ën. Yëë bainrebana sani quëajë'ën: “Galilea, yijana saijë'ën. Sani yë'ere tëhuoni ëñaja'cua'ë” quëajë'ën, cabi Jesús.

Lo que contaron los soldados

¹¹ Caguëna, romi hua'nabi quëajën saijënna, ba soldado jubë ba'icubabi huë'e jobona sani, pairi ëjacuani ba yo'oguë ba'ise'e si'aye quëahuë. ¹² Quëajënna, pairi ëjacuabi si'a ira ëjacua naconi nñ'cani, sa'ñeña coca cani, ja'nrebi soldado hua'nana ai curire insijën, ¹³ bacuani yahue yihuojën guansehuë:

—Mësacua yua bainna sani, ñaca quëajë'ën: “Yëquënabi cainjënna, baguëre concuabi ñamibi ti'anni, baguë ga'nihuëte jianni samate” cajën quëajë'ën. ¹⁴ Ja'nca quëajënna, Pilatobi achatoca, yëquënabi baguëni re'o coca cajën, baguëni bojo güeseyë. Ja'nrebi mësacuanı bëiñe beoye ba'iji, cahuë.

¹⁵ Ja'nca cajënna, soldado hua'nabi bacua curire conı, pairi ëja bain guans-

ese'ere'ru coca quëani achohuë. Quëani achojënna, yure umuguseña tëca judío bainbi ja'an cocare sa'ñeña quëani achojën ba'iyë.

El encargo de Jesús a los discípulos

¹⁶ Ja'nrebi, Jesusre concua, si'a sara bain te'e bainguë, bacuabi Galilea yijana sani, Jesús quëasi cubëna më'ë. ¹⁷ Mëni, ja'nrebi baguëni ëñani, baguëna gugurini rëanni, baguëni ai yëjën bojohuë. Bacua jubë ba'icua yequëcuaca baguëni si'a recoyo ro'taye huaji yëhuë. ¹⁸ Ja'nca ba'ijënna, Jesusbi bacuana cueonni quëabi:

—Taita Riusubi cuencueguëna, guënamë re'oto, yija re'oto, si'aye bani, Ta'yejeiyereba Eñaguë ba'iguëbi si'aye baru ba'icuanı guanseguë ba'iguë'ë yë'ë. ¹⁹ Ja'nca sëani, mësacua yua si'a jubëan bainna sani, yë'ë bainreba concuare re'huajë'ën. Ja'nca re'huajën, Taita Riusu, baguë Zin, baguë Espiritu, ja'ancua ba'iyete ro'tajën, yë'ë bainrebare oco bautizajën ba'ijë'ën. ²⁰ Ja'nca yo'oni, yë'ë yua mësacuanı guansenı jo'case'ëru si'aye güina'ru ye'yojën ba'ijë'ën, bacua te'e ruiñe yo'ojën ba'ija'yete. Ja'nca ba'ijënna, yureca, mësacuare gare jo'caye beoye ba'iguë, ën yija carajeirën tëca mësacua naconı te'e conguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca raë'ë. Amén.

Riusu cocareba

SAN MARCOS

Toyani jo'case'e

Juan el Bautista en el desierto

1 Yureca, Riusu cocarebare, baguë Zin Jesucristo ën yijana raise'ere toyani jo'cayë:

² Riusu ira bainguë raosi'quë, Isaías hue'eguëbi Riusu cocare uti pëbëna toyani jo'caguëna, ñaca toyase'e bajji': Achajë'n, yureca.

Më'ere quëaja'guëte ru'ru saohuë, më'ë rai ma'are re'huacaiguëte.

³ Saoguëna, ja'anguëbi yua beo re'otona ti'anni, ñaca quëani achoja'guë'bi: "Mai Ëjaguë rai ma'are re'huaye'ru re'huajë'n.

Te'e ruin ma'are yo'ocaijë'n baguëre" toyani jo'case'e ba'iji.

⁴ Ja'nca ba'iguëna, yureca Juan Bautizaguëbi beo re'otona ti'anni, bainna ñaca quëani achobi: "Mësacua ro'tajën ba'ise'e beoru mame re'huani ba'ijën, bautiza güesejë'n. Riusubi yë'ë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere huanë yeni ro'tama'ija'guë cajën, ja'nca yo'ojë'n" quëani achoguë bajji' Juan. ⁵ Ja'nca quëani achoguëna, si'a bainbi baguëni achajaiñu cajën, baguëni tëhuojaë'ë. Judea yija, Jerusalén huë'e jobo, ja'anruanbi etani, baguëni tëhuojaë'ë. Tëhuojani, bacua gu'a jucha beorure Riusuni quëajën, Juanni bautiza güesehuë, Jordán ziyana.

⁶ Yureca, Juanbi yua camello raña canre ju'iguë, ga'ni tëinme baguë sëri sei-huëte tënji'i. Bu'nsu, o'a baya, baguë aon ja'an bajji'. ⁷ Ja'nca ba'iguëbi yua bainni ñaca quëani achoguë bajji':

—Yequëbi, yë'ëru quë'rë ta'yejeiye Ëjaguëbi yuareba raiye ba'iji. Yë'ëru quë'rë ta'yejeiye Ëjaguëte sëani,

yë'ëga gugurini rëanni, baguëni yo'o coñe gare ti'anma'iguë ba'iyë. Baguë guëon ju'iyete ti'jeye ti'anma'iguë'ë yë'ë, baguëre. ⁸ Yë'ëbi yua mësacua oona bautizaguë'ë. Baguëca yua Riusu Espiritu naconi mësacua bautizaja'guë'bi, quëani achoguë bajji' Juan.

Jesús es bautizado

⁹ Quëani achoguë ba'iguëna, ja'an umuguseñabi Jesusbi Nazaret huë'e jobo, Galilea yija ba'i jobo, ja'an jobobi sani, Juanna ti'anjani, Jordán ziyana bautiza güesebi. ¹⁰ Bautiza güeseni, ja'nrebi, guënamë re'otobi a'nqueni saoguëna, Riusu Espiritubi eta rani, ju'ncubo ba'iyë'ru ëñoni, Jesusna gaje meni tuabi. ¹¹ Tuaguëna, ja'nrebi, guënamë re'otobi ñaca cani achobi:

—Më'ë yua yë'ë Zin ai yësi'quë'ë. Më'ëni ai bojoyë yë'ë, cani achobi.

Jesús es puesto a prueba

¹² Cani achoguëna, ja'ansirën, Riusu Espiritubi Jesusre beo re'otona sabi. ¹³ Saguëna, cuarenta umuguseña barute ba'iguë, airu hua'i hua'na naconi ba'iguëna, zupai huatibi ti'an rani, Yë'ëna rani conjë'n, coqueguë choji'i. Choquëna, conmaji'i. Conma'iguëna, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'nabi baguëni cuirahuë.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Ja'nrebi jë'te, Juanni preso zeanni guaorena, Jesusbi Galilea yijana sani, Riusu cocarebare bainni quëani acho bi'rabi. ¹⁵ Ñaca quëani achoguë bajji':

—Yua'ë. Riusu ba'i jobo ëñoja'ñe yurera ti'anja'ñeta'an ba'iji. Ja'nca sëani, mësacua ro'tajën ba'ise'e beoru mame re'huani, Riusu cocarebare achani, si'a reconoa ro'tajën ba'ijë'n, quëani achoguë bajji'.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Ja'nca ba'iguëbi Galilea zitara yëruhuana sani, mejabëbi ganini ëñato, Simón hue'eguëbi, baguë yo'jeguë Andrés naconi ba'ijën, hua'ire yojën ba'ë'ë, hua'i yoye ye'yesi'cua sëani. ¹⁷ Hua'ire yojënna, Jesusbi bacuani coca caguë choji'i:

—Mësacua yë'ëni te'e conjën rajj'ën. Mësacua yua hua'i yoye ye'yesi'cua ba'ijënna, bainre yoye mësacuan yeyoyë yë'ë, caguë choji'i.

¹⁸ Caguë choiguëna, bacua yua ja'ansirën bacua hua'i yorëanre gare jo'cani, Jesusni te'e conjën saë'ë.

¹⁹ Saijënna, baguëbi se'erë sani ëñato, Zebedeo mamacua, Santiago hue'eguë, baguë yo'jeguë Juan naconi ba'ë'ë. Bacua pë'caguë Zebedeo naconi yogute ba'ijën, bacua hua'i yorëanre ta'nëjën ñuë'ë. ²⁰ Ja'nca ñu'ijënna, Jesusbi bacuani choji'i. Choiguëna, bacuabi yua bacua pë'caguë Zebedeore jo'cani saë'ë. Yo'o concua naconi yoguna jo'cani, Jesusni te'e conjën saë'ë.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

²¹ Sani ja'nrëbi, Capernaum huë'e jobona ti'anhüë. Ti'anrena, ja'nrëbi, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi bain ñë'ca huë'ena cacani, bainni coca ye'yo bi'rabi. ²² Ai ta'yejeiye Ëjaguë masiye ye'yoye'ru bacuani ye'yoguëna, bain hua'nabi ai achajën rën'ë. Bacua ira coca ye'yocua ye'yoye'ru quë'rë ta'yejeiyera ye'yoguë baji'i Jesús. ²³ Ye'yoguë ba'iguëna, yequë bainguë gu'a huati cacasi'quë yua bacua ñë'ca huë'ere baji'i. Ja'nca ba'iguëbi yua te'e jëana güiguë cabi:

²⁴ —¿Yëquëna ba'iru queaca ro'taguë raquëne Jesús Nazareno? Yëquënani ro huesoni si'aguë raisi'quë'ë më'ë.

Më'ëre masiyë yë'ë. Më'ë yua Riusu Zin Raosi'quëreba ba'iguë'ë, güiguë cabi.

²⁵ Güiguë caguëna, Jesusbi gu'a huatini bëinguë guanseni cabi:

—¿Cama'ij'ën, huati! ¡Ba bainguëte etani saij'ën! cabi.

²⁶ Ja'nca caguëna, huatibi ba bainguëte ai jëja hue'nhue yo'oni, ai jëja güiguë, bainguëte etani jo'cani saji'i.

²⁷ Etani saiguëna, si'a bain hua'nabi quëquësi'cua ba'ijën, sa'ñeña senni achajën cahuë:

—¿Gue'ne, yureca? ¿Guerebare ye'yoguë'ne baguë? ¡Ai masi Ëjaguëbi rani, huati hua'ini coca guansequëna, bacuabi achani yo'oyë! sa'ñeña cajën, ai ëñajën rëinjën baë'ë.

²⁸ Ja'nrëbi, si'a Galilea yija ca'ncoñana Jesús yo'ose'ere ai quëani achohüë.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹ Ja'nrëbi, ba ñë'ca huë'ebi etajënna, Jesusbi Simón, Andrés, bacua naconi bacua huë'ena sani cacabi. Santiago, Juan, bacuabi conjën saë'ë. ³⁰ Cacani ba'ijënna, Simón huago, baguë rënjo pë'cagobi rau jayogo uingona, Jesusni quëahuë. ³¹ Quëajënna, baguë yua bago uinruna cacani, bago ëntë sarare zeanni, bagote huëabi. Huëaguëna, ja'ansirën rau go'yani huajëgo, yua bacuani cuira bi'rago.

Jesús sana a muchos enfermos

³² Ja'nrëbi na'iguëna, yua ënsëguë ruajaquëna, rau ju'incuare, huati cacasi'cuare'ga, si'acuare Jesusna sahuë.

³³ Sani, si'a huë'e jobo bainbi ti'anni, baguë anto sa'rore ñë'cani ëjohuë. ³⁴ Ëjojënna, Jesús yua ai jai jubë bain si'a rau ju'incuan huachobi. Gu'a huati hua'i bain cacasi'cuare'ga guanseni, bacuare etoni saobi. Ja'nca saoni, huati hua'ibi coca caye yëjënna, ënsebi, baguëte ma-

sicuarë sëani.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵ Ja'nrebi, ñata ñamibi, yuta ãnsëguë etama'iguëna, Jesusbi huëni, bain be-
oruna sani, Taita Riusu naconi coca
uja bi'rabi. ³⁶ Ujaguë ba'iguëna, Simón,
yequëcua baguë naconi ba'icuabi Jesusni
cu'ejën saë'ë. ³⁷ Sani, baguëte tinjani,
baguëni cahuë:

—Si'a bainbi më'ëni cu'eyë, cahuë.

³⁸ Cajëna, Jesusbi sehuobi:

—Cueñe ba'i huë'e joboñana saiñu.

Ja'anruan bainre'ga Riusu cocarebare
quëani achoza caguë, ja'an raisi'quë'ë
yë'ë, sehuoguë cabi.

³⁹ Ja'nca cani, si'a Galilea yija
ca'ncoñana ganini, bain ñë'ca huë'eñana
cacani, Riusu cocarebare bainni quëani
achoguë, gu'a huati hua'ire etoni bi'rani
saoguë baj'i.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Ba'iguëna, ja'nrebi, gu'a ca'mi
rau ju'inguëbi Jesusna rani, baguëna
gugurini rëanni, baguëni senreba senji'i:

—Më'ëbi yënica, yë'ë gu'a raure
tënoni huachojë'ën, huachoye pore
Ëjaguë sëani, senguë cabi.

⁴¹ Ja'nca caguëna, Jesusbi baguëni
oiguë bani, baguë ëntë sarare mi'nani,
baguëni pa'roguë cabi:

—Huachoye yëyë. Më'ë yua huajë
hua'guë ba'ijë'ën, cabi Jesús.

⁴² Caguëna, ja'ansirën gu'a ca'mi
rau go'yani, yua huajë raj'i. ⁴³ Huajë
raiguëna, Jesús yua baguëte sao bi'rani,
baguëni si'a jëja coca yihuoguë cabi:

⁴⁴ —Achajë'ën. Më'ë huajë raise'ere
yequëcuani gare quëaye beoye ba'ijë'ën.
Ëñe se'gare yo'ojë'ën. Më'ë pairina sani,
më'ë huajë raise'ere baguëni ëñojë'ën.
Ëñoni, Moisés ira coca guansegüë
ba'ise'e'ru, baguë casi jo'ya hua'guëre
inni, më'ë pairina sani, pairibi huani
ëocaija'guë caguë, jo'ya hua'guëre

pairina insijë'ën, më'ë yua huajë
raisi'quë sëani. Ja'nca yo'otoca, bain
hua'nabi më'ë huajë raise'ere ëñani
masiyë, cabi Jesús.

⁴⁵ Ja'nca cani saoguëna, ba huajë
raisi'quëbi ro achani, baguë huajë
raise'ere si'a bainna quëani achojaji'i.
Ja'nca quëani achoguëna, Jesusbi,
yua bainbi ëñajëna, huë'e jobona
ti'añe poremaj'i. Beo re'otoña se'gare
ba'iguëna, si'ruan ba'icuabi baguëni
ëñajën saë'ë.

Jesús sana a un paralítico

2 Ja'nrebi, yequë umuguseña
ba'iguëna, Jesús yua Capernaum
huë'e jobona go'ini, baguë huë'ere
ba'iguëna, bainbi achahuë. ² Ja'nca
achani, yurera, ai jai jubë bainbi
baguë huë'ena ñë'ca rani, huë'e bu'ie
ba'ie sëani, anto sa'ro ba'iruna ti'añe
poremaë'ë. Ja'nca ba'ijëna, Jesusbi
Riusu cocarebare bacuani quëani
achobi. ³ Quëani achoguëna, yequëcua
gajese'gacuabi garasi'quëni camare
uinguëna, cuanni rahuë. ⁴ Rani, ai jai
jubë bain ba'ijëna, Jesusna cacaye
poremajën, huë'e ëmëje'ena mëani,
Jesús ëmëje'en ba'irute goje otani,
garasi'quëre camare uinguëna, Jesús
ba'iruna meñe gachohuë. ⁵ Gachojën,
Jesusbi huachoye poreji ro'tajëna,
Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua
recoyo ro'tayete masini, ba garasi'quëni
cabi:

—Mami, më'ë gu'a jucha yua gare
tënose'e ba'iji, cabi.

⁶ Caguëna, ira coca ye'yocuabi
achajën ñu'ijën, ja'ansi'cua bëinjën
ro'tajën baë'ë: ⁷ “¿Ba hua'guë queaca
ro'taguë, ja'an cocare caguëne? Riusu
se'gabi bain juchare tënoñe poreji.
Yequëcubi porema'inë. Ja'nca sëani,
baguë yua tëno cocare caguë, Riusure
ro gu'aye caji” sa'ñeña ro'tajën ñuë'ë.
⁸ Ro'tajën ñu'ijëna, Jesusbi baguë

ñacobi ëñani, bacua bëinjën ro'tase'ere masini, bacuani cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën, ja'nca ro'tajën bëinë'ne? ⁹ Bainbi, “Më'ë gu'a jucha yua tënose'e ba'iji” caye poreyë. Ja'nca caye porecuata'an, “Huëni, më'ë camare inni ganijë'ën” catoca, bacua huachoye porema'iñete ëñoñë. ¹⁰ Ja'nca ba'iyeta'an, yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi bain gu'a juchare tënoñe pore Èjaguë'ë. Ja'anre mëacuani ëñoñë yë'ë, cabi.

Cani, ja'nrebi, garasi'quëni cabi:

¹¹ —Yureca, huëijë'ën. Më'ë camare inni, më'ë huë'ena go'ijë'ën, caguë cayë yë'ë, cani achobi Jesús.

¹² Caguëna, baguë yua ja'ansirën huëni, baguë camare inni saji'i. Ja'nca saiguëna, si'a bainbi ai ëñajën reinjën, Riusuni bojoreba bojojën, re'o cocare baguëni cahuë:

—Yure yo'ose'e'ru maibi gare ëñama'isi'cua'ë, cahuë.

Jesús llama a Leví

¹³ Ja'nrebi jë'te, Jesusbi se'e Galilea zitara yëruhuana saji'i. Sani, si'a bain hua'nabi baguëna në'cajënna, bacuare coca yihuobi. ¹⁴ Yihuoni tējini, se'e sani ëñato, Alfeo mamaquë Leví hue'eguëbi impuesto curi co huë'ere ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, baguëni:

—Yë'ëni te'e conguë rajjë'ën, caguë choji'i.

Caguë choiguëna, Levibi huëni, Jesusni te'e conguë saji'i.

¹⁵ Ja'nrebi jë'te, Jesusbi baguë bain concua naconi Leví huë'ere ba'ijën, aonre ainjën ñu'ijënna, gu'a bain impuesto curi cocua naconi ai jai jubëbi Jesusni te'e conjën, aonre aën'ë. Ai jai jubë bainbi baguëni te'e conjën ba'ë'ë.

¹⁶ Ba'ijënna, ira coca ye'yocua, fariseo bain naconi, bacuabi ti'anni, Jesusbi gu'a bain naconi te'e aon ainguëna, ëñahuë.

Ja'nca ëñani, Jesús bain concuani bëinjën cahuë:

—¿Mësacua ëjaguë guere yo'oguë, impuesto curi cocua, gu'a bain, bacua naconi aon ainguë'ne? cajën bën'ë.

¹⁷ Bëinjënna, Jesusbi bacua case'ere achani, bacuani coca sehuobi:

—Huajëjën ba'icuabi ëco yo'oguëte senma'iñë. Rauna ju'incua se'gabi ëco yo'oguëte señë. Yë'ë re'o bainguë'ë cajën ba'itoca, ja'ancuare choiguë raimaë'ë yë'ë. Yë'ë gu'a bainguë'ë cajën ba'itoca, ja'ancuare choiguë raisi'quë'ë yë'ë, sehuoguë cabi Jesús.

La cuestión del ayuno

¹⁸ Ja'nrebi jë'te, Juanre concua, fariseo bainre concua, bacuabi aon aiñe jo'cajënna, yequëcuabi Jesusna sani, coca senni achahuë:

—Juanre concua, fariseo bainre concua, bacuabi aon aiñe jo'cajënna, ¿më'ëre concua guere yo'ojën aon aiñe jo'cama'iñe'ne? senni achahuë.

¹⁹ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Ro huacha ro'tajën ba'iyë mëacuana. Huejaja'guëbi fiestare yo'oguëna, ja'anre ro'tajën ba'ijë'ën. Huejaja'guëbi yuta ba'iguëna, baguë bain choisi'cuabi aon aiñe jo'caye gare porema'iñë. ²⁰ Ja'nca porema'ijënna, huejaja'guëre preso zeanni quëñoja'an umuguse ti'anguëna, ja'anrën bacuabi aon aiñe jo'caja'cua'ë, cabi.

²¹ Cani ja'nrebi, bacuani yeque ye'yo cocare quëabi:

—Mame canbi ira canna ja'cheye bañë. Ja'nca ja'chetoca, mame canbi guë'nguëguëna, ira canbi quë'rë se'e ye'reni gu'a can'ru ruinjì. ²² Bisi ëye jo'cha huajë jo'chare yua ira ga'ni jo'cha corohuëanna ayaye bañë. Ayatoca, huajë jo'chabi ira ga'ni corohuëanre juejueni jañuni sani si'aji. Ga'ni corohuëan'ga gu'a corohuëan'ru ruinjì. Huajë bisi ëye jo'cha banica, mame ga'ni

jo'cha corohuëanna ayaye ba'iji, cabi Jesús.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³ Ja'n'rëbi, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi baguëte concua naconi trigo aon zio re'otobi ganijën, baguëre concuabi aon za'zaboanre tëa bi'rahuë. ²⁴ Tëa bi'rajënna, fariseo bainbi ëñani, Jesusni bëinjën cahuë:

—Eñajë'n. ¿Më'ere concua guere yo'ojën, aonre tëaye'ne? Yo'o yo'oma'i umuguse sëani, mai ira coca guanseni jo'case'e'ru tin yo'oye porema'inë, bëinjën cahuë.

²⁵ Cajënna, Jesusbi sehuobi:

—Mai ira coca toyani jo'case'ere ëñajën, ¿David yo'ose'ere cato, ja'an quë'rore mësacua ëñamate'ne? Baguëre concua naconi ganini, aon gu'aguëna, ²⁶ pairi ta'yejeiye ëjaguë Abiatar ba'isirën ba'iguëna, Davidbi Riusu huë'ena cacani, baru ba'i jo'jo aonbëan Riusuna jo'case'ere inni ainguë ba'nji. Pairi bain se'gabi aiñe porejënna, yequëcuabi aiñe porema'inëta'an, Davidbi inni ainguë, baguëte concuare'ga aonguë ba'nji, sehuoguë cabi Jesús.

²⁷ Cani, bacuani se'e yihuoguë cabi:

—Riusubi ru'ru bainguëte re'huani jo'caguë ba'nji. Ja'n'rëbi yo'je, yo'o yo'oma'i umugusere re'huani jo'caguë ba'nji, bain bëa huajëyete. Yo'o yo'oma'i umugusere re'huaguë, bainni ro guanseye ro'tama'iji Riusu. ²⁸ Ja'nca sëani, yë'l'ga yua Riusu Raosi'quërebabi yua yo'o yo'oma'i umuguse E'jaguë'ë, cabi.

El hombre de la mano tullida

3 Ja'n'rëbi se'e, Jesusbi bain ñë'ca huë'ere ba'iguëna, guë'nguësi sara baguëbi bajji'i. ² Ja'nca ba'iguëna, fariseo bainbi yua Jesús huachojaye ëñañu ca-

jën, yahue ro'tajën ëjohuë. Guë'nguësi sara baguëte huachotoca, “Ai gu'aye yo'ohuë më'ë” cañu, ro'tajën ëjohuë, yo'o yo'oma'i umuguse sëani. ³ Ja'nca ro'tajën ëjojënna, Jesusbi guë'nguësi sara baguëni cabi:

—Huëni rajjë'n. Bain joborana nëca rajjë'n, cabi.

⁴ Cani ja'n'rëbi, baguëbi raiguëna, fariseo bain barute ba'icuan cabi Jesús:

—Mai ira ba'isi coca toyani jo'case'ere ëñato, yo'o yo'oma'i umuguse banica, ¿gue yo'o yo'oye poreye'ne mai? ¿Guere caguë'ne? ¿Bainni coñe o bainni ja'si yo'oye caguë? ¿Rauna ju'inguëte huachoye o baguëni huesoni si'aye caguë? bacuani senni achaguë cabi.

Ja'nca senni achaguëna, bacuabi gare sehuoye beoye baë'ë. ⁵ Ja'nca ba'ijënna, Jesusbi si'acuare bonëjeiñe ëñaguë bënjji'i. Bacua achaye güejënna, ai sa'ntiguë bajji'i. Ja'nca ba'iguëbi guë'nguësi sara baguëni cabi:

—Më'ë ëntë sarare mi'najë'n, cabi.

Caguëna, baguë yua mi'nani, huajë rajji'i. ⁶ Huajë raiguëna, ja'n'rëbi, fariseo bainbi etani, Herodes bainna sani, bacuani coca senni achahuë:

—¿Queaca Jesusre huani senjoñe'ne mai? senni achahuë.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ Ja'n'rëbi, Jesús yua baguëre concua naconi etani, zitarana saë'ë. Saijënna, ai jai jubë bain Galileabi raisi'cua yua baguëni achajën be'tejaë'ë. ⁸ Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán ziaya que ca'ncoña, Tiro, Sidón, ja'anruan bain'ga ai jai jubëbi Jesús yo'ose'ere achani, baguëna ñë'ca raë'ë. ⁹ Rajjënna, baguëre concuani: “Yogute injani, yë'ere re'huacajjë'n” cabi. Bain jubëbi baguëni quëon ëaye ba'ijënna, ba yogute re'huacaiye guansebi. ¹⁰ Ai bainre huachosi'quë sëani, si'acua rau ju'incuabi ti'anni, baguëni pa'roni

huajënu cajën, baguëni quëon ëaye yo'ojën baëë. ¹¹ Gu'a huati hua'ibi yua baguëni ëñajën, baguëni gugurini rëanjën, baguëni güijën cahuë:

—¡Riusu Zinreba'ë më'ë! güijën cahuë.

¹² Ja'nca cajëna, Jesusbi bacuani si'a jëja guansegüë, Yë'ë ba'iyete quëani achoma'ijë'n, cabi.

Jesus escoge a los doce apóstoles

¹³ Ja'nрэби yo'je, Jesusbi cubëna mëni ba'iguë, baguë bain jia'noni cuencueja'cuare choji'i. Choiguëna, baguëna mëni në'cahuë. ¹⁴ Në'cajëna, si'a sara samucuaire, baguë naconi conjën ba'icuaire, Riusu cocareba quëani achocuaire, ja'ancuaire jia'noni cuencuebi. ¹⁵ Cuencueni, ju'incuaire huacho ëjacua, gu'a huati hua'ire etoni sao ëjacua, ja'ancuaire bacuaire cuencueni re'huabi. ¹⁶ Ba cuencueni re'huasi'cua yua ñaca hue'ecua baëë: Simón caguëni Pedro hue'yobi. ¹⁷ Ja'nрэби Santiago, ja'nрэби Santiago yo'jeguë Juan, Zebedeo mamacua ba'ijëna, jëja bacuaire sëani, Boanerges hue'yobi. ¹⁸ Ja'nрэби Andrés, ja'nрэби Felipe, ja'nрэби Bartolomé, ja'nрэби Mateo, ja'nрэби Tomás, ja'nрэби Alfeo mamaquë Santiago, ja'nрэби Tadeo, ja'nрэби Simón ja'an celote jubë ba'iguë, ¹⁹ ja'nрэби Judas Iscariote, Jesusre je'o bacuana insini senjoja'guë, ja'ancuaire cuencueni re'huabi Jesús.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

Ja'nрэби jë'te, Jesusbi baguëre concua naconi yequë huë'ena sani ti'anni, ²⁰ ai jai jubë bainbi në'ca rajëna, bacua aon aiñe'ga poremaëë. ²¹ Ja'nca porema'ijëna, yequëcua, Loco hua'guë'ru ruinguë ba'iji baguë cajëna, Jesús te'e huë'e bainbi achani, Baguëte zeanni rañu cajën, baguëte zeanjën saimate.

²² Yequëcua'ga ira coca ye'yocua, Jerusalenbi raisi'cuabi baguëte gu'aye cahuë:

—Baguë yua gu'a huati ëjaguë Beelzebú hue'eguë, ja'anguë naconi zemosi'quë'bi ba'iji. Ja'nca sëani, Beelzebubi congüëna, gu'a huati hua'ire etoni saoye poreji, cahuë.

²³ Cajëna, ja'nрэби, Jesús yua bacuaire choini, ye'yo cocabi bacuaire bëinguë yihuoguë quëabi:

—¿Mësacua yua zupai huatire concua sa'ñeña etoni saoye poreye ro'taye? Ja'nca yo'oma'inë. ²⁴ Te'e jobo bainbi sa'ñeña huatoca, si'acuabi huesëni carajeyë. ²⁵ Te'e huë'e bainbi sa'ñeña huatoca, si'acuabi huesëni carajeyë. ²⁶ Ja'nca carajeyëna, güina'ru zupai huatire concuabi sa'ñeña huatoca, bacua'ga huesëni carajeyë. Zupai'ga huesëni carajeyi.

²⁷ Yequëcua bi jëja baguë huë'ena jian cacaye yëtoca, ru'ru jëja baguëni preso hueñe bayë. Baguëte preso huenma'itoca, baguë bonsere jiañe porema'inë. Huentoca, baguë bonsere tëani saye poreyë. Güina'ru, Zupaini huentoca, baguë zeansi'cuare tëani saye poreyë.

²⁸ Mësacua ni ganreba yihuoguë cani achoyë yë'ë. Si'a bain gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e, bacua gu'aye cani tonse'e, ja'anre huanë yeye poreji Riusu. ²⁹ Ja'nca huanë yeye poreto'ga, Riusu Espiritute gu'aye cani tontoca, ja'an gu'a juchare gare huanë yeye beoye ba'iji Riusu. Ja'an gu'a juchare gare tënoñe beoye ba'iji, cabi Jesús.

³⁰ Bainbi Gu'a huati zemosi'quëbi ba'iji cajëna, ja'nca coca yihuoguë cabi Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ Ja'nрэби jë'te, Jesús pë'cago, baguë yo'jecua, bacuabi ti'an rani, hue'se ca'ncore ëjojën, baguëte choijajjë'n cani raohuë. ³² Raojëna, bain hua'na

Jesús tē'jeiye nū'icuabi baguēni quēahuē:

—Mē'ē mamá, mē'ē yo'jecua, bacuabi hue'se ca'ncore ējojēn, mē'ēni choiyē, quēahuē.

³³ Quēajēnna, Jesús sehuobi:

—¿Yē'ē mamá, yē'ē yo'jecua, jarocua'ne? senni achaguē sehuobi.

³⁴ Ja'nca sehuoni ja'n'rēbi, si'acuanī bonējeiñe ēñani, bacuani se'e cabi:

—Yē'ē mamá, yē'ē yo'jecua yua ēnjo'on ba'icua'ē. ³⁵ Riusu yēyete yo'ojēn ba'icua, ja'ancuanī, Yē'ē yo'jeguē, yē'ē yo'jego, yē'ē mamá, ja'anre bacuani cayē yē'ē, cabi Jesús.

La parábola del sembrador

4 Ja'n'rēbi jē'te, Jesusbi zitara yēruhuate ba'iguē, bainni coca yihuo bi'raguēna, ai jai jubē bainbi nē'ca raē'ē. Ai jai jubē bain sēani, Jesús yua yoguna cacani bēaguēna, bain jubēbi mejabē yēruhuate achajēn nū'ē'ē. ² Achajēn nū'ijēnna, Jesusbi ye'yo cocabi bacuani ai yihuoguē quēabi:

³—Mēsacua achajē'ēn. Bainguēbi zio yo'ogué saji'i. ⁴ Sani, yijare re'oye re'huani tējini, aonra'carēanre mo'gasi yijana yu'yuguē ganibi. Yu'yuguē ganiguēna, yequēra'carēanbi ma'ana to'inguēna, bi'an hua'nabi chiani uncueni si'ahuē. ⁵ Yequēra'carēanbi gata yijana to'inguēna, bean yija ba'iguēna, ai besa ticubi. ⁶ Ja'nca ticuguēna, ja'n'rēbi, ai ja'suye ēnsēguēna, sita beo sahua sēani, ticubi cueneni junji'i. ⁷ Yequēra'carēanbi miubēna to'inguēna, miubi quērē ta'yejeiye irani hueanguēna, aon quēinmaji'i. ⁸ Yequēra'carēanbi yua re'oye re'huasi yijana to'inguēna, aonbi irani, jorini, re'oye quēnji'i. Quēinguēbi yequē sahuañabi treintara'carēan quēnji'i. Yequē sahuañabi sesentara'carēan quēnji'i. Yequē sahuañabi cienra'carēan quēnji'i, caguē yihuobi Jesús.

⁹ Yihuoni ja'n'rēbi, bacuani se'e cabi:

—Mēsacuabi ganjo banica, achani ye'yejē'ēn, cabi.

El porqué de las parábolas

¹⁰ Ja'n'rēbi jē'te, Jesusbi te'e hua'guē ba'iguēna, baguēre concua si'a sara samucuabi, yequēcua baru ba'icua, bacuabi yua Jesús ye'yo coca te'e ruiñe quēayete senni achahuē. ¹¹ Senni achajēnna, Jesús sehuobi:

—Riusubi baguē ba'i jobo ba'iyete mēsacuani te'e ruiñe quēani, baru ba'i yahuese'ere mēsacuani te'e ruiñe masi güeseji. Yequēcuareta'an, banji. Baguē bain jubē beocuare sēani, ye'yo coca se'gabi bacuani beoru quēani achoyē, ñaca toyani jo'case'e'ru ba'ija'ye: ¹² Ñaco bacuata'an, ēñani ye'yema'ija'bē caguē, ganjo bacuata'an, achani ye'yema'ija'bē caguē, bacua gu'a jucha yo'ojēn ba'ise'e yua mame re'huama'ija'bē caguē, ye'yo coca se'gabi bacuani quēaji Riusu, caguē sehuobi Jesús.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹³ Caguē sehuoni, ja'n'rēbi ba ye'yo cocare bacuani te'e ruiñe quēabi:

—¿Mēsacua yua yē'ē ye'yo coca case'ere achamate? Ja'nca achama'itoca, ¿mēsacua yua si'a ye'yo cocare queaca achaye porey'ne? ¹⁴ Aonra'carēan yu'yusi'quē yua Riusu cocareba quēani achoguē'ru ba'iji. ¹⁵ Quēani achoguēna, yequēcuabi achajēn, aonra'carēan ma'ana to'inse'e'ru ba'iyē. Riusu cocarebare achajēnna, ja'n'rēbi jē'te, zupai huatibi rani, ba cocareba bacua recoñoana re'huase'ere quē'ñeni si'aji. ¹⁶ Yequēcuabi achajēn, aonra'carēan gata yijana to'inse'e'ru ba'iyē. Riusu cocarebare achani bojojēn, ¹⁷ sita saima'iñe'ru ba'ijēn, ja'nji recoñoa bacuabi zoe beoye recoyo ro'tama'iñe. Yequēcuabi je'o ēñajēn, hui'ya

yo'ojëna, bacua yua Riusu cocareba ro'ire ai yo'ojën, ba cocare recoyo ro'taye jo'cayë. ¹⁸Yequëcuabi achajën, aonra'carëan miubëna to'inse'e'ru ba'iyë. ¹⁹Riusu cocarebare achajën ba'icua'ta'an, ën yija bonsere ba ëaye ro'tajën, ro coquesi'cua ruiñë. Bonse se'ga si'ayete bani bojoza ro'tajën, aonra'carëan huenni si'ase'e'ru Riusu cocarebare recoyo ro'taye gare jo'cayë. Ja'nca jo'cajën, re'o yo'o yo'oye ëñomajën ba'iyë. ²⁰Yequëcuabi achajën, aonra'carëan re'oye re'huasi yijana to'inse'e'ru ba'iyë. Riusu cocarebare achani, recoyona re'huani, re'o yo'o yo'oye ai ta'yejeiye ëñojën ba'iyë. Yequëcua yua treintara'carëan quëiñe'ru ba'iyë. Yequëcua yua sesentara'carëan quëiñe'ru ba'iyë. Yequëcua yua cienra'carëan quëiñe'ru ba'iyë, cabi Jesús.

La parábola de la lámpara

²¹ Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cabi:

—Majahuëte zëonto, ¿ro gajongu sa'nahuëna meñe jaoni ta'piye? ¿o cama yijacuana nëcoye? Bañë. Si'aruanna miaja'guë cajën, ëmëna reoyë. ²²Ja'nca ba'iyë'ru ba'iguëna, bainbi bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere yahueye yëcuareta'an, Riusubi si'aye ëñoni, si'acuani masi güeseji. ²³Mësacua yua ganjo banica, achani ye'yejë'n, yihuoguë cabi.

²⁴ Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua yua ye'yo cocare ëñare bajën, achajën ba'ijjë'n. Mësacua yua bainna cuencueni insijën ba'iyë'ru, Riusubi güina'ru mësacua cuencueni inisji. Mësacua yua baguë cocarebare te'e ruiñe achajën ba'itoca, mësacua quë'rë se'e ai ta'yejeiye insireba inisji Riusu. ²⁵Mësacuabi ai batoca,

quë'rë ta'yejeiye mësacua insise'e ba'ija'guë'bi. Ai ba'iyë beotoca, mësacua baye choa ma'carë se'ga batoca, beoru quë'neni tëase'e ba'ija'guë'bi, yihuoguë cabi Jesús.

La parábola de la semilla que crece

²⁶ Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cani achobi:

—¿Riusu ba'i jobo queaca ba'iguë'ne? Aonra'carë yijana tanse'e'ru ba'iji. ²⁷Bainguëbi yijana tanni, ja'nrëbi yequë umuguseña canni ñataguëna, aonra'carëbi ticuni iraji. ¿Queaca jojoni ticuguë'ne? sento, huesëji. ²⁸Yijana tanse'e yua ja'anse'ebi jojoni iraji. Ru'ru, tiku se'gabi jojoni irani, ja'nrëbi aon za'zabo quëinji. Quënni, ja'nrëbi yo'je, za'zabobi yayuni ya'jiji. ²⁹Ya'jiguëna, aon tëa umuguse ti'anguëna, aonre tëajën saiye, yihuoguë cabi Jesús.

La parábola de la semilla de mostaza

³⁰ Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cani achobi:

—¿Riusu ba'i jobo queaca ba'iguë'ne? ¿Que ye'yo cocare quëaye'ne? ³¹Mostazara'carë ai zinra'carë, ja'an'ru ba'iji. Si'ara'carëan'ru quë'rë zinra'carë ba'iguëta'an, ³²yijana tanse'ebi irani yua si'a sunquiñëa'ru quë'rë jai sunquiñë irani, jai cabëan quënnuëna, bi'an hua'nabi ba sunquiñë sësëyena ziaroan suani, bëa huajëye poreyë, yihuoguë cabi Jesús.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³³ Ja'nca ye'yoguë, ye'yo coca se'gare ye'yoguë, Riusu cocarebare bainni ye'yoguë, bacua achaye pores'e'ru yihuoguë quëabi. ³⁴Bainre ye'yoguë, ye'yo coca se'gare quëabi. Baguëre concuare ye'yoguë, si'aye te'e ruiñera quëani yihuobi.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵ Yihuoni, ja'nrebi na'iguëna, baguëre concuani:

—Zitara que tē'huina je'eñu, cabi.

³⁶ Caguëna, bacuabi bain jubëte jo'cani, Jesusre, ba yogute ñu'iguëna, sahuë. Yequë bainbi bacua yoguanbi te'e conni saë'ë. ³⁷ Jesusre sajëna, ja'nrebi ai jëja tutu raguëna, tē'a yua huëni, oco yua yoguna cacaguëna, oco bu'i bi'rabi. ³⁸ Ja'nca ba'iguëna, Jesús yua yogu sëri seihuëte ba'iguë, sinjo tēobëna tēoni cainguë unji'i. Cainguëna, baguëte sëtoni cahuë:

—¡Ëjaguë! ¿Më'ë guere yo'oguë, mai huesëni si'ayete ëñama'iguë'ne? huaji yëjën cahuë.

³⁹ Cajëna, Jesusbi sëta rani, huëni, tutu can jëjoni saoni, zitarana guansegüë cabi:

—¡Ja'anse'e guajj'ën! ¡Ja'anse'e cara-jeijj'ën! cabi.

Caguëna, tutu'ga, zitara'ga, ja'anse'ebi carajaji'i. Gue tutuye beoye bajji'i. ⁴⁰ Ja'nca ba'iguëna, Jesusbi baguëre concuani cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën, yë'ëni si'a recoyo ro'tamajën, ro quëquëjën ba'iyë'ne? cabi.

⁴¹ Caguëna, ba hua'nabi ai huaji yëjën, ai ëñajën rëinjën, sa'ñëña cahuë:

—¿Yua queaca ba'iguë'ne ba hua'guë? Baguëbi guansegüëna, tutu'ga, jai zitarara'ga, ja'anse'ebi achani, Jaë'ë cani carajaji'i, cahuë.

El endemoniado de Gerasa

5 Ja'nrebi, zitarate je'enni, Gerasa yijana ti'anhuë. ² Ti'anni, Jesusbi mëi bi'raguëna, yua gu'a huati cacasi'quëbi bain tansi re'ohuëbi etani, tēhuo rajji'i. ³ Ja'anguë yua bain tansi re'ohuëte ba'iguëna, yequëcuabi que maca'ga, guëname'ga baguëni preso zeanni tayoñu cajën yo'ocuata'an, jëja

beohuë. ⁴ Baguëni preso zeansi'cuabi guënameñabi baguë guëoña, baguë ëntë saraña, baguëni ai re'oye huento'ga, baguë yua ro tēteni si'aye se'ga yo'oguë bajji'i. Ja'ansi'quë yua baguë ëntë sarañabi ra'nteni tēteni, ja'nrebi gatabi hua'huani guënameare jë'yeni si'aguë bajji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguëni zeanni hueñe porecuabi beohuë. ⁵ Baguë yua umugusebi, ñamibi bain tansirute ba'iguë, cu re'otore ba'iguë, si'a jëja güüguë, gatabi ja'ansi'quë huaiguë, ja'si yo'oguë bajji'i. ⁶ Ja'nca ba'iguëbi Jesusni, so'orëbi raiguëna, ëñani, baguëna ai jëja huë'huëni tēhuoni, baguëna gugurini rëanni, ⁷ baguëni cabi:

—¿Më'ë guere ro'taguë, yë'ë ba'iruna raquë'ne, Jesús? Më'ë yua ba ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusu Zin'ë. Riusubi ëñaguëna, më'ëni senreba señë yë'ë: Yë'ëni ai yo'o güesema'ijj'ën, señë, güüguë cabi baguë.

⁸ Jesús yua ën coca:

—Etani saijj'ën, gu'aye yo'o huati, ja'anre casi'quë sëani, ai jëja güüguë cabi baguë.

⁹ Caguëna, Jesusbi baguëni senni achabi:

—¿Më'ë gue mami hue'eguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Jai Jubë hue'eyë, jai jubë huati hua'ba'icua sëani, seuobi baguë.

¹⁰ Sehuoni ja'nrebi, Jesusni senreba senji'i:

—Yëquëna huati jubëte ën yijabi gare etoni saoma'ijj'ën, senguë bajji'i.

¹¹ Senguë ba'iguëna, cuchi jubë ai jai jubëbi cueñe ba'i cubë jabate ba'ijjën, bacua aonre cu'ejën, aonre ainjën baë'ë.

¹² Ba'ijjëna, huati hua'ibi Jesusni senni achahuë:

—Ja'an cuchi hua'nana yëquënate saojj'ën. Ba hua'nana cacaye yëyë, senni achahuë.

¹³ Ja'nca senni achajëna, Jesusbi Saij'ën cabi. Caguëna, huati hua'ibi ba banguëte jo'cani, cuchi hua'nana sani cacahuë. Cacani ba'ijëna, samu mil cuchi hua'na ba'iyeru ba'ijën, ja'ansi'cua yua rëi t'ëntëbana huë'huëni, zitarana tonni runi huesëhuë.

¹⁴ Runi huesërena, cuchi cuiracuabi ai quëquëni, ja'nrebi huë'e jobo, huë'e jobo ca'ncoña, ja'anruan bainna sani quëamate. Quëajëna, bainbi ëñajën raë'ë. ¹⁵ Jesús ba'iruna rani ëñato, huati hua'i basi'quë yua caña sayasi'quëbi te'e ruinë ro'taguë ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, bacuabi ai huaji yëjën ëñahuë. ¹⁶ Eñajëna, baru bain ëñasi'cuabi huati hua'i etosi cocare, cuchi hua'na huesësi cocare quëani achohuë. ¹⁷ Quëani achojëna, Jesusni bacua yijabi gare saiye guansehuë.

¹⁸ Guansejëna, ja'nrebi, Jesusbi baguë yoguna cacaguëna, huati hua'i etosi'quëbi Jesusni, Më'ë naconi te'e saza caguëna, ¹⁹ Jesusbi ënseni, baguëni yihuoguë cabi:

—Më'ë huë'ena go'ijj'ën. Më'ë bainni yë'ë conse'e, yë'ë oiguë base'e, ja'anre quëani achojë'ën. Yë'ë ta'yejeiye E'jaguëbi yë'ëni ai re'oye conbi caguë, bacuani quëani achojajj'ën, yihuoguë cabi Jesús.

²⁰ Caguëna, baguë yua sani, si'a bain Decapolis huë'e joboña ba'icuares Jesús conguë ba'ise'e si'aye quëani achobi. Quëani achoguëna, bain hua'na si'acuabi ai achajën rën'ë.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹ Ja'nrebi, Jesús yua yogubi jenni go'iguëna, ai jai jubë bainbi zitara yëruhuana ti'anni, baguëni tëhuo raë'ë. Tëhuo rajjëna, baguë yua ba yëruhuate ba'iguëna, ²² bain ñë'ca huë'e ëjaguë Jairo hue'eguëbi rajj'i. Rani, Jesusni ëñani, baguë guëon na'mina gugurini rëanni, ²³ baguëni senreba senji'i:

—Yë'ë zin hua'gobi ai ju'in hua'go ba'igona, rajj'ën. Më'ë ëntë sarañare bagona pa'roni huachojë'ën. Huajë rajja'go caguë, bagote conjë'ën, senreba senji'i.

²⁴ Senguëna, Jesusbi baguë naconi saji'i. Saiguëna, ai jai jubë bainbi baguëni be'tejën, ai quëon ëaye yo'ohuë. ²⁵ Ja'nca yo'ojëna, u'chu rau ju'ingobi, si'a sara samu tëcahuëan ju'in hua'go ba'igobi bain jubë naconi ba'igo, Jesusni be'tego baco'ë. ²⁶ Ba hua'go yua ai ëco yo'ocuaana saisi'cobi ai yo'ogo, bago curire bacuana ro'igo si'agoca gare huajë raima'igo, quë'rë ju'in hua'go runco'ë. ²⁷ Ja'nca ba'igobi Jesús ba'iyete achani, Jesusna sani, yurera bain jubë naconi baguë yo'jeja'an sani, baguë canre pa'rogo. ²⁸ Baguë can se'gare pa'roni huajëza cago yo'ogo. ²⁹ Ja'nca pa'rogona, ja'ansirën u'chu rau tëcabi. Tëcaguëna, Yë'ëre rau tëcaye huanoji ro'tago. ³⁰ Ro'tagona, Jesús yua baguë ta'yejeiye poreyebi huachoye huanoguëna, bain jubë ba'iguëbi go'iyë bonëni, bainni ëñani:

—¿Nebi yë'ë can pa'roye'ne? senni achabi.

³¹ Senni achaguëna, baguëre concuabi baguëni cahuë:

—Eñajë'ën, E'jaguë. Bainbi më'ëna ai quëonjëna, ¿më'ë guere ro'taguë, më'ë can pa'rosi'cuare cu'eguë'ne? cahuë.

³² Cajëna, Jesús yua si'a bainna bonëjeiñë ëñaguë, baguëni pa'rosi'core cu'ebi. ³³ Cu'eguëna, ba hua'go yua ai huaji yëgo to'ntogobi baguëna gugurini rëanni, bago yo'ose'e si'aye quëago. ³⁴ Quëagona, baguë yua bagoni yihuoguë cabi:

—Mami, më'ëbi yë'ëni si'a recoyo ro'tasi'co sëani, huajë raë'ë më'ë. Ja'nca huajë raisi'co yua bojogo saijj'ën. Më'ë raure senjosi'cobi huajë hua'go ba'ijj'ën, yihuoguë cabi.

³⁵ Ja'nrebi, Jesús yuta coca cani tëjima'iguëna, ñë'ca huë'e ëjaguë

qu'èrobi Jaironi coca qu'èacuabi ti'anhüè. Ja'nca ti'ancuabi:

—Më'è zin hua'gobi junni huesëgo. Ja'nca sëani, mai Èjaguète choima'ij'ën, cahüè.

³⁶ Cajënna, Jesús yua bacua qu'èase'ere ro achani, n'è'ca hu'è'e èjaguèni yihuoguè cabi:

—Huaji yëye beoye ba'ij'ën. Y'ëni si'a recoyo ro'taye se'ga ba'ij'ën, cabi.

³⁷ Ja'nca cani, bain jubëbi baguè naconi sai èaye ba'ijënna, ènsebi Jesús. Pedro, Santiago, Santiago yo'jeguè Juan, bacua se'gare sabi. ³⁸ Sani, n'è'ca hu'è'e èjaguè qu'èrona ti'anni èñato, bain hua'nabi ota oijën, hui'ya güijën, ai gu'aye achohüè. ³⁹ Ja'nca yo'ojënna, Jesusbi cacani, bacuani cabi:

—¿Mësacua guere ro'tajën, ro ota oijën güiye'ne? Zin hua'gobi ju'inmaco'è. Cainsi hua'go se'ga ba'igo, cabi.

⁴⁰ Caguëna, bacuabi baguèni ai jayajën chohüè. Ja'nca chojënna, Jesusbi si'a hua'nare etoni saobi. Saoni ja'nrebi, ba zin hua'go p'ècaguè, p'è'cago, baguè naconi raisi'cua, ja'ancua se'gare sani, zin hua'go uinruna cacahuè. ⁴¹ Cacani, baguèbi yua bago èntè sarare zeanni, bagoni:

—Talita, cumi, cabi. Bain cocabi cato, “Huèjj'ën, mami, cayè” cabi.

⁴² Caguëna, ja'ansirën, zin hua'go si'a sara samu tècahuëan ba'igobi sètani huèni, gani bi'rago. Gani bi'ragona, bain hua'nabi ai èñajën rën'è. ⁴³ Èñajën rëinjënna, Jesús yua bacuani si'a jëja guansegüè, Yequècuani gare qu'èaye beoye ba'ij'ën cabi. Cani ja'nrebi, bagote aon cuiraye guansebi.

Jesús en Nazaret

6 Ja'nrebi, Jesús yua barubi sani, baguère concuabi conjënna, baguè yijana goji'i. ² Go'ini, ti'anni, yo'o yo'oma'i umugusebi bain n'è'ca hu'è'ena sani, bainni coca yihuo bi'rabi. Yihuo

bi'raguëna, ai jai jubè bainbi ai achajën rëinjën, sa'nëña coca cahüè:

—¿Baguè coca ye'yose'e queaca ye'yeni masiguè'ne baguè? Ai masi èjaguèbi ye'yoguëna, ¿nebi baguèni ye'yore'ne? Baguè ta'yejeiye masiguè èñoguëna, ¿nebi baguète coñe'ne?

³ Ro bainguè se'ga ba'iguèbi ro María mamaquè'bi ba'iji. Baguè yo'jecua Santiago, José, Judas, Simón, baguè romi yo'jecua'ga, si'acuabi ènjo'on bain, mai naconi ba'icua'è, cahüè.

Ja'nca cajën, baguè cocare achaye güejën, baguète te'e ruiñe èñamajën ba'è'è.

⁴ Ja'nca ba'ijënna, Jesusbi bacuani cabi:

—Riusu bain raosi'cua banica, si'acuabi bacuani te'e ruiñe èñajën bojoyè. Bacua te'e hu'è'e bain, bacua se'gabi bacuani gu'aye ro'tajën, bacuani te'e ruiñe èñamajën ba'iyè, cabi.

⁵ Ja'nca caguè, yua baguè ta'yejeiye masiye baru bainni masi güeseye gare poremaj'i. Rau ju'in hua'na, te'e hua'na se'gare baguè èntè sarañabi pa'roni huachobi. ⁶ Baru bainbi yua baguèni recoyo ro'taye güecua sëani, ja'an se'gare yo'oye poreguè, gue ro'taye beoye bacuani èñabi. Ja'nrebi j'è'te, yequè hu'è'e joboña cueñe ba'iguëna, baguè yua baruanna sani, bainni coca yihuobi.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

⁷ Ja'nrebi, Jesús yua baguère concuare si'a sara samucuaire choini, bacuani cabi:

—Mësacua yua huati hua'ire etoye porecuabi saij'ën caguè, bacuare samu baincua jubèanre cuencueni, tinruanna saicuaire re'huabi. ⁸ Ja'nca re'huani, bacuani coca yihuoguè cabi:

—Mësacua yua bonsere sama'ij'ën. Bonse turubè, aon, curi, ja'anre sama'ij'ën. Mësacua ro'ojën sai turubèan se'gare sajj'ën. ⁹ Guèon ju'i pe'perèanre ju'ij'ën. Te'e èntè sara can ju'ij'ën. Samu caña sama'ij'ën.

¹⁰Mësacua yua huë'e jobona ti'anni, ba huë'e jobobi saiye tēca te'e huë'e se'gare ba'ijj'ën. ¹¹Yequērē baru bainbi mësacuani bojomajën, mësacua coca quëani achoyete achaye güejën ba'itoca, barubi quëñēni saijj'ën. Saijën, bacuabi ëñajēna, mësacua guëon ba'i ya'ore cue'nconi tonjēn. Ja'nca yo'otoca, bacuabi bacua gu'a jucha yo'ose'ere masiyē. Ja'nca yo'ocua banica, Sodoma, Gomorra, ja'anruan bain bēnni senjojañe'ru, bacua yua quērē ta'yejeiye bēnni senjosi'cua ba'ija'cua'ë, yihuoguē cabi Jesús.

¹²Ja'nca caguēna, bacuabi sani, Riusu cocare bainni quëani achohuē:

—Mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere beorure jo'cani, mame recoyo re'huani ba'ijj'ën, quëani achojën saë'ë.

¹³Ja'nca quëani achojën, gu'a huati hua'ire ai ta'yejeiye etoni saojën, olivo hui'yabebi jañuni tonjën, rau ju'incua ai ta'yejeiye huachojën baë'ë.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴Ja'nca yo'ojēna, bain ta'yejeiye ëjaguē Herodes hue'eguēbi achabi. Si'a bainbi Jesús yo'oye porese'ere achani masihuē. Herodesbi ja'anre achani, coca cabi:

—Juan Bautizaguē'bi ba'iji baguē. Junni huesēsiquēta'an, baguē yua go'ya raimaquē. Ja'nca go'ya raiguēbi baguē ta'yejeiye masini ëñoñe poreji, cabi.

¹⁵Caguēna, yequëcuabi:

—Riusu ira bainguē raosi'quē Elías'bi ba'iji, cahuē.

Cajēna, yequëcuabi:

—Banji. Yequē'bi. Riusu ira bain raosi'cua ba'icua, te'eguēbi ba'iji, cahuē.

¹⁶Cajēna, Herodesbi achani cabi:

—Banji. Juan'bi ba'iji. Baguē sinjobēte tēyoye guansehuē yē'ë. Guanseguēna, yurera go'ya raji'i baguē, cabi.

¹⁷Herodes yua ru'ru Juanre preso zeanni, ya'o huë'ena guaoye guansebi.

Herodías ro'ina ja'nca yo'obi. Ja'ango yua Herodes yo'jeguē Felipe rēnjo ba'isicobi ba'igona, Herodes yua bagote tēani babi. ¹⁸Tēani baguēna, Juanbi baguēni bëinguē cabi:

—Mē'ë yo'jeguē rēnjore sēani, bagote tēani baye porema'inë mē'ë, cabi.

¹⁹Caguēna, Herodíasbi yua Juanni bëingo, Baguēni huani senjoza cagoreta'an, Herodesbi ënsebi. ²⁰Juan ba'iyete ëñani, re'o bainguē, jucha beo hua'guē ba'iguēna, Herodesbi ja'anre masiguē, bagote ënsebi. Juanbi Riusu cocare quëani achoguēna, Herodesbi ro huesē ëaye achaguēta'an, baguēni bojoguē achabi. ²¹Ja'nca bagote ënseguēna, jē'te ba'iguēna, Herodíasbi Juanni huani senjoñe poreyete ro'tago. Herodes tē'ya rasi tēcahuē'ru ba'iye ti'anguēna, Fiestare yo'oza caguē, baguē yo'je ëjacua, baguē soldado ëjacua, Galilea ëjacua, bacuare choini, aon fiestare yo'obi. ²²Ja'nca yo'oguēna, Herodías mamaco, romi zingobi fiesta yo'oruna cacani pairagona, Herodes, baguē choisi'cua naconi, bacuabi bagoni ai ëa ëñani bojohuē. Pairani tējigona, Herodes yua bagoni cabi:

—Mē'ëbi gue gu'a ma'carēanre sentoca, mē'ëna ro insiyē yē'ë. ²³Ro coquema'inë yē'ë. Mē'ëbi yētoca, yē'ë guanse jobore cuencueni, jobo ba'iye tēca mē'ëna ro insiyē yē'ë, cabi.

²⁴Caguēna, bagobi etani, bago pē'cagoni senni achago:

—Mamá, ¿guere seña'ne yē'ë? senni achago.

Senni achagona, Herodíasbi sehuogo:

—Juan Bautizaguē sinjobēte senjēn, sehuogo.

²⁵Ja'nca sehuogona, ba romi zingobi ja'ansirēn Herodesna go'ini, baguēni sengo quëago:

—Juan Bautizaguē sinjobēte tēyojēn. Tēyoni ja'nre'bi, guēna re'ahuana tēoni,

yurera'rë yë'ëna rani ëñojë'n, cago sengo bago.

²⁶ Ja'nca sengona, Herodesbi ai sa'nti hua'guë runji'i. Ja'nca ruinguëta'an, baguë ganreba case'e'ru tin yo'oye yëmaji'i, baguë gajecua achasi'cuare sëani. ²⁷ Ja'nca ba'iguëna, Herodes yua ja'ansirën soldadote choini, Juan sinjobëte tëyoni rajë'n caguë guansebi. ²⁸ Guanseguëna, soldadobi ya'o huë'ëna sani, Juan sinjobëte tëyoni, guëna re'ahuana tëoni, Herodesna rani jo'cabi. Jo'caguëna, Herodes yua ba romi zingona insiguëna, bago'ga sani, bago pë'cagona jo'cajaco'ë.

²⁹ Jo'cagona, ja'n'rëbi, Juanre consi'cuabi baguë huani senjose'ere achani, baguë ga'nihuëte injën raë'ë. Rani, baguë ga'nihuëte sani tanhuë.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰ Ja'n'rëbi jë'te, Jesús bain cuencueni saosi'cuabi se'e baguëna në'ca rani, bacua yo'ojën ba'ise'e, bacua ye'yojën ba'ise'e si'aye baguëni quëani achohuë.

³¹ Quëani achojënna, Jesusbi bacuani cabi:

—Re'oji. Yureca rajjë'n. Bain beoruna sani, bëani huajënu, cabi.

Ai jai jubë bainbi ëñajën, rajjën ba'ijënna, Bacuare conñu cajën yo'ojën, bacuabi yuta bacua aon aiñe poremaë'ë. Ja'nca sëani, Jesusbi bëani huajë cocare bacuani cabi. ³² Cani, bacua se'gare sabi. Sani, yoguna cacani, bain beo re'otona saë'ë. ³³ Saijënna, ai jai jubë bainbi bacuare ëñani, Jesusre masini, bacua saija'runa ma'abi ru'ru sani ti'anhuë. Si'a joboña bainbi sani, baruna ti'anni ëjohuë. ³⁴ E'jojënna, ja'n'rëbi, Jesusbi ti'anni, yogubi etani mëni, ai jai jubë bain raisi'cuani ëñabi. Ja'nca ëñani, bacuare ai oire babi. Oveja hua'na cuiraguë beocua'ru ba'iye ëñoñë bacua caguë, bacuani ai ba'iye coca yihuo bi'rabi.

³⁵ Yihuoni na'ijaiguëna, baguëre concuabi rani, baguëni coca cahuë:

—Yua na'iji. E'n re'oto yua bain beo re'oto sëani, ³⁶ bainre go'i güesejë'n. Bacua yua cueñe ba'i huë'e jo'borëanna sani, bacua cainruan, bacua aon aiñe, ja'anre cu'eja'bë caguë, bacuare go'i güesejë'n. Aon beocua'ë bacua, cahuë.

³⁷ Cajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacua se'gabi bacua aonre aonjë'n, sehuobi.

Sehuoguëna, bacua senni achahuë:

—¿Yua yëquëna sani, samu cien denario so'coña ro'iye aonre coni rani bacuani aone yëguë më'e? senni achahuë.

³⁸ Senni achajënna, Jesusbi sehuoguë senni achabi:

—¿Mësacua jo'jo aonbëan quejeibëan baye'ne? Sani ëñajë'n, cabi.

Caguëna, sani ëñani rani quëahuë:

—Te'e ëntë sarabëanre bayë. Samu ziaya hua'ire'ga bayë yëquëna, quëahuë.

³⁹ Quëajënna, Jesusbi si'a bainni guanseguë cabi:

—Mësacua yua jubëan në'cani, re'o tayahuëanna bëani huajëjë'n, cabi.

⁴⁰ Caguëna, yequëcua cien ba'icua'ru ba'iye, yequëcua cincuenta ba'icua'ru ba'iye, jubëan në'cani bëahuë.

⁴¹ Bëajënna, ja'n'rëbi, Jesús yua ba te'e ëntë sara jo'jo aonbëanre, ba samu ziaya hua'ire inni, mëiñe ëñani, Riusuni bojoguë, Surupa cabi. Cani, aonbëanre jë'yeni, baguëre concuana insibi, bainni aonete. Insini, güina'ru, ba samu ziaya hua'ire inni jë'yebi, si'a hua'na aiñete. ⁴² Ja'nca jë'yeni aonni, si'a hua'nabi anni yajihuë. ⁴³ Anni yajirena, ja'n'rëbi, Jesusre concuabi ba aon anni jëhuasi mi'chirëanre chiani, ziaya hua'i mi'chirëanre chiani, si'a sara samu jë'ëñana bu'iye ayahuë. ⁴⁴ Ba aon ainsicua, ëmëcua se'gare cuencueto, cinco mil ba'ë.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵ Ja'nrēbi jē'te, Jesusbi baguēre concuani guansequē cabi:

—Mēsacua yua yoguna cacani, Bet-saida huē'e jobona je'enni, ru'ru saijē'ën. Yē'ēbi yua bainre bacua huē'eñana go'i güeseyē, guansequē cabi.

⁴⁶ Caguēna, baguēre concuabi saē'ë. Saijēna, baguē yua bainre go'i güeseni, ja'nrēbi cubēna mēni, Riusu naconi ujabi. ⁴⁷ Ujaguē na'iguēna, ñami ti'anguēna, Jesusbi cubēte te'e hua'guē ba'iguēna, baguēre concuabi jobo zitarate ba'ijēn, go'ie tutuguēna, ai jēja ro'ajēn, ro guajahuē. ⁴⁸ Guajajēn ñata-jaijēna, ñata ñami ba'iguēna, Jesusbi ēñani, bacua ba'iru tēca zitara canja'an ganiguē raj'i. Rani, bacuare tayojeiye saiye'ru ēñoguēna, ⁴⁹ bacuabi ēñani, Hu-atibi raji ro'tajēn, ⁵⁰ ai quēquēreba quēquējēn, ai jēja güihuē. Güijēna, Jesusbi bacuani cabi:

—¡Mēsacua jēja recoyo bajē'ën! ¡Yē'ē'ë! ¡Quēquēye beoye ba'ijē'ën! cabi.

⁵¹ Cani ja'nrēbi, bacua yoguna cacaguēna, tutubi carajaji'i. Carajaguēna, bacuabi gue ro'taye beoye ai ēñajēn rēn'ë. ⁵² Eñajēn rēinjēn, Jesús ta'yejeiye yo'oni ēñoguē ba'ise'e, bain jubē aonguē ba'ise'e, ja'anre te'e ruñe ye'yemaē'ë. Yuta bacua ye'yeni si'a recoyo ro'taye ai carabi bacuare.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

⁵³ Ja'nrēbi, zitarate je'enni, Genesaret yijana ti'anhuē. Ti'anni, yogute gueonni, ⁵⁴ mēijēna, bain hua'na baru ba'icuabi Jesusre ēñani masihuē. ⁵⁵ Masini ja'nrēbi, si'a ca'ncoñabi bacua ju'incuare camañare uinjēna, Jesús ba'irute quēajēna, baguēna cuanni rahuē. ⁵⁶ Ja'nca rajēna, bacuare huachobi. Si'a baru ba'i huē'e joboñana ti'anni, huē'e joboña ca'ncoñana ti'anni ba'iguēna,

bacua rau ju'incuare rani, bacua huē'e jobo ma'a yēruhuana uanni ējoni, Jesusbi raiguēna, Mē'ë can na'mi se'gare pa'roni huajēja'bē cajēn, Jesusni sen'ë. Senjēna, si'acua baguēni pa'rocuabi huajē hua'na go'ya raē'ë.

Lo que hace impuro al hombre

7 Ja'nrēbi, fariseo bainbi ira coca ye'yocua naconi, Jerusalenbi rani, ² Jesusre concuare ēñato, yequēcuabi bacua ēntē saraña si'si sarañare bajēn, bacua aonre ainjēn baē'ë. Eñtē abuma'isi'cuare sēani, fariseo bainbi bacuani bēinjēn ēñahuē. ³ Fariseo bain, si'a judío bainbi bacua aonre aiñe yēto, ru'ru ai tayejeiye ēntē abuyē. Bacua ira bain ba'isi'cua yo'ojēn ba'ise'e'ru güina'ru yo'ojēn ba'iyē. ⁴ Aon coruna sani rani, bacua ēntē yua re'oye abuma'itoca, bacua aonre ainma'ñē. Ro bacua ira bain ba'isi'cua yo'ojēn ba'ise'e'ru yo'ojēn, bacua gono ro'rohuēanre zoaye, bacua sotoroanre, bacua guēnaroanre re'oyera zoaye, ja'anre ai cuirajēn yo'oyē. ⁵ Ja'nca yo'ojēn ba'icua, fariseo bain, ira coca ye'yocua, bacuabi Jesusre tēhuoni, baguēni senni achahuē:

—¿Mē'ëre concua queaca yo'ojēn, mai ira bain ba'isi'cua yo'ojēn ba'ise'e'ru tin yo'oye'ne? Ro si'si ēntē sarañate bajēn, bacua aonre ainjēn, ai gu'aye yo'oyē, senni achajēn bēn'ë.

⁶ Ja'nca bēinjēna, Jesusbi sehuobi:

—Mēsacua re'o bain ba'iyē yēquēna cajēn, ro coqueyē. Riusu ira bainguē raosi'quē Isaías hue'eguēbi mēsacua ba'iyete ro'tani, ai masiye toyani jo'cabi: Judío bainbi Riusuni te'e ruñe ēñañe'ru ēñojēn, ro bacua yi'oboan se'gabi ro re'oye achoye cajēn, ro coqueyē.

Ja'nca cajēn, bacua reconoabi baguēni ro'tamajēn ba'iyē.

⁷ Ro coquejēn, Riusuni ro gugurini rēanjēn ba'iyē.

Ro bain ro'tase'e se'gare ye'yojën, Riusu cocareba'ë cajën, ro coqueyë, toyani jo'cabi Isafás.

⁸Mësacua'ga Isafás toyani jo'case'ru giina'ru yo'ojën, ro coquejën ba'iyë. Riusu cocarebare ro jo'cani senjojën, ro bain yo'ojën ba'ie'ru yo'ojën ba'iyë. Mësacua ocobëan, uncu ro'rohuëan, ja'anre re'oye zoañu cajën, ro mësacua ira bain yo'ojën ba'ise'ru giina'ru ro ta'yejeiye yo'ojën ba'iyë. ⁹Mësacua ira bain ba'is'cua yo'ojën ba'ise'ru giina'ru yo'oñu cajën, Riusu coca guanseni jo'case'ere ro jo'cani senjohuë mësacua. ¹⁰Riusu bainguë Moisesbi coca guanseni jo'cabi: "Më'ë pë'caguë, më'ë pë'cago, bacuare te'e ruiñe ëñaguë ba'ijë'n. Bainguëbi baguë pë'caguë sanhuëni gu'aye catoca, baguëni huani senjojë'n" guanseni jo'cabi. ¹¹Ja'nca guanseni jo'caguëta'an, mësacuabi ro tin ye'yojën, bainre ñaca cayë: "Mësacuabi mësacua pë'caguë, pë'cago, bacuani: Yë'ë baye si'aye Corbán ba'iji. Riusuna insise'e'ë cayë. ¹²Ja'nca insise'ere sëani, mësacuana insiye porema'inë, ja'anre catoca, mësacua pë'caguë sanhuëni conni cuiraye yo'oma'ijë'n." Ja'an cocare huacha ye'yojën ba'iyë mësacua. ¹³Ja'nca ye'yojën, Riusu coca guanseni jo'case'ere ro carajei güesejën, ro mësacua ira bain ba'is'cua yo'ojën ba'ise'ere ro ye'yojën ba'iyë. Ja'nca yo'ojën, mësacua yequë yo'o ai ta'yejeiye ro yo'oreba yo'ojën ba'iyë, cabi Jesús.

¹⁴Ja'nca cani, ja'nre'bi, bainre se'le choini, bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua si'acua yë'ëre achani ye'yejë'n. ¹⁵Bain aon ainse'ebi gu'a bain'ru ruiñe beoye ba'iyë. Bain recoyo ro'tani case'e se'ga, ja'an se'gabi gu'ajejën ba'iyë. ¹⁶Mësacua ganjo banica, achani ye'yejë'n, cani achobi.

¹⁷Ja'nca cani, ja'nre'bi, bainre jo'cani, baguë huë'ena go'ini cacaguëna, baguëre

concuabi baguë ye'yo coca yure case'ere senni achahuë. ¹⁸Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—¿Mësacua'ga ro huesë ëaye achare? Ja'nca ba'itoca, mësacua te'e ruiñe achani ye'yejë'n. Bain aon ainse'ebi bacuani gu'aye yo'o güesema'iji. ¹⁹Bain aon ainse'ebi bacua recoyona ti'anma'iji. Guëtabë se'gana ti'anni, ja'nre'bi, ro anni saoye se'gabi etani huesëji, sehuobi.

Ja'nca sehuoguë, si'a aon re'o aon ba'ie cabi. ²⁰Ja'nca cani, bacuani yihuoguë quëabi:

—Bain recoyo ro'tani yi'obobi case'e, ja'anbi cajën, ro gu'ajejën ba'iyë. ²¹Bainbi ro recoyo ro'tajën, gu'aye se'gare ro'tani gu'aye yo'ojën ba'iyë. Ëmëcua, romicua, sa'ñeña ro yahue bajën, ro a'ta yo'ojën, ²²bonsere ro ëa ëñajën, bainre gu'aye cajën, bacua se'gare'ru huanone ro'tajën, ro huesë ëaye yo'oreba yo'ojën ba'iyë. ²³Ja'nca gu'aye ro'tajën, recoyo se'gabi ro'tani yo'ojën, gu'ajejën ba'iyë bain hua'na, yihuoguë quëabi Jesús.

Una extranjera que creyó en Jesús

²⁴Ja'nre'bi, Jesusbi sani, Tiro, Sidón, ja'anruan ba'i yijana ti'anbi. Ti'anni, Bainbi yë'ë ënjo'on ba'iyete achama'ija'bë caguë, baru ba' huë'ena cacani, te'eguë ba'ie ro'tabi. Ja'nca ro'taguëta'an, te'eguë ba'ie poremaj'i. ²⁵Yeco romigobi baguë ba'iyete achani, baguëna rani, baguë guëon na'mina gugurini reango. ²⁶Judía baingo beogo. Tin baingo, Sirofenicia baingo ba'igona, bago zin hua'gobi gu'a huati cacasi'co baco'ë. Ja'nca ba'igona, pë'cagobi Jesusna rani, bago gu'a huati etoni saoye senco'ë. ²⁷Sengona, Jesusbi ye'yo cocabi sehuobi:

—Yë'ë bain se'gare coñe bayë ru'ru. Tin bainre ru'ru contoca, gu'aji. Bain zin hua'na aonre tëani, jo'ya yai hua'nana aone, ja'nca yo'otoca, gu'aji, sehuobi.

²⁸ Sehuoguëna, bagobi cago:

—Te'e ruiñe cahuë më'ë Èjaguë. Ja'nca caguëta'an, zin hua'nabi aonre ainjën, bacua aon zi'ngare mesa yijacuana tonjënna, jo'ya yai hua'nabi chiani aiñë, cago.

²⁹ Ja'nca cagona, Jesusbi bagoni quëabi:

—Ai re'oye sehuohuë më'ë. Ja'nca sëani, më'ë huë'ena go'ijë'ën. Gu'a huatibi më'ë zin hua'gore gare jo'cani saji'i, quëabi.

³⁰ Quëaguëna, bagobi go'ini ëñato, zin hua'gani camate unco'ë. Gu'a huati gare etani saisi'quëbi baji'i.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Ja'nrëbi, Jesús yua Tirobi sani, ja'nrëbi Sidonbi sani, Decápolis huë'e joboñabi sani, Galilea zitarana ti'anbi.

³² Ti'anguëna, yequëcuabi bacua bainguëte baguëna sani ëñohuë. Ja'anguë yua ganjo achama'iguë, hue'nhue coca caguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguëte ëñojën, Jesús ëntë sarabi pa'roni huachoye sen'ë.

³³ Senjënna, Jesusbi baguëte bain ba'irubi quëñoni, ca'ncona sabi. Sani ja'nrëbi, baguë mëoñoabi yua ba bainguë ganjoroanna guioni, ba bainguë zemeñona gore tonni tëobi.

³⁴ Ja'nca yo'oni ja'nrëbi, mëiñe ëñani, ba bainguëni oire bani, ja'nrëbi:

—¡Efata! cabi. Bain cocabi cato, ¡Ja'anse'e ti'jija'guë! cabi.

³⁵ Ja'nca caguëna, ba bainguë ganjo, baguë zemeño, yua ja'anse'e ti'jiguëna, baguë yua huajë raji'i. Re'oye coca caye porebi.

³⁶ Ja'nca huajë raiguëna, Jesusbi bain hua'nani guansegüë, “Yequëcuani gare quëani achoma'ijë'ën” guansegüë cabi. Cani, quë'rë guansese'eta'an, ba hua'nabi quë'rë cani achohuë.

³⁷ Ja'nca cani achojën, ai ëama'iñereba ëñajën rëinjën, coca cahuë:

—Baguë yo'o yua si'aye ai re'oye yo'o'ji.

Ja'nca yo'oguëna, ganjo achama'icuabi achaye poreyë. Yi'o ma'tëbë ba'icua'ga coca caye poreyë, cajën bojohuë.

Jesús da de comer a cuatro mil personas

8 Ja'nrëbi, ja'an umuguseña ba'iguëna, ai jai jubë bainbi në'ca rajjënna, bacua aon aiñe beobi. Beoguëna, Jesusbi baguëre concuare choini, bacuani cabi:

²—Èn bainbi samute umuguseña yë'ë naconi ba'ijën, aon aiñe beojënna, bacuani ai oire bayë yë'ë.

³Bacua huë'ena go'i güsetoca, bacua yua ro aon gu'ana ju'incuabi ma'ana ro pa'npani gurujaiyë. Yequëcua yua ai so'o raisi'cua ba'iyë, cabi.

⁴Caguëna, baguëre concuabi sehuoye senni achahuë:

—Yua ën re'oto beo re'oto ba'iguëna, ¿guere bacuani aon aone'ne mai? senni achahuë.

⁵Senni achajënna, Jesusbi bacuani senni achabi:

—¿Mësacua jo'jo aonbëan quejeibëanre baye'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Te'e ëntë sara samubëanre bayë, sehuohuë.

⁶Sehuojënna, ja'nrëbi, Jesusbi bainre yua yijana bëaye guansebi. Ja'nca guansení, ba aonbëan te'e ëntë sara samubëanre inni, Riusuni Surupa caní, ba aonbëanre jë'yeni, baguëre concuana insibi. Insiguëna, bacuabi yua bain hua'nana hu'o'hueni insihuë.

⁷Ziaya hua'ire'ga samu rëño hua'nare bahuë. Ja'an hua'ire Jesusna insijënna, Jesusbi ba hua'ire re'oye caní, bainna hu'o'hueye guansebi.

⁸Guansegüëna, si'a hua'nabi aon anni yajihuë. Anni yajirena, ja'nrëbi, aon anni jëhuase'ere chiani, te'e ëntë sara samu jë'eña bu'iyë ayahuë.

⁹Ba aon ainsicuare cuencueto, cuatro mil ba'icua'ru baë'ë.

Ja'nrëbi, Jesús yua bacuare go'i coca cani, ¹⁰ baguëre concua naconi yoguna cacani, Dalmanuta yijana saë'ë.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ Sani ti'anjëna, ja'nrëbi, fariseo bainbi Jesusre tēhuo rani, baguëni coca senni acha bi'rahuë. Baguëni huacha sehuo güeseñu cajën, baguëni: "Ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñojë'n. Guënamë re'otobi etoni ëñojë'n" senni achahuë. ¹² Senni achajëna, Jesusbi ai sa'ntiguë, bacuani bëinguë cabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñojë'n yë'ëre caye'ne? Mësacuani ganreba caguë quëayë. Ta'yejeiye yo'o yua mësacuani gare ëñoma'inë yë'ë, cabi.

¹³ Cani ja'nrëbi, bacuare jo'cani, yoguna se'e cacani, zitara tē'huina se'e je'enni saji'i.

La levadura de los fariseos

¹⁴ Ja'nca saiguëna, baguëre concuabi yogute ba'ijën, aonre saye huanë yehuë. Te'e jo'jo aonbë se'gare bahuë. ¹⁵ Ja'nca bajëna, Jesusbi bacuani guanseguë cabi:

—Mësacua ëñare bajë'n. Fariseo bain, Herodes bain, bacua aon huo'coye ro'tamajën ba'ijë'n, guanseguë cabi.

¹⁶ Caguëna, baguëre concuabi sa'ñëna coca ca bi'rahuë:

—Aonre saye huanë yesi'cua sëani, ja'anre maini guanseguë cabi baguë, cahuë.

¹⁷ Cajëna, Jesusbi bacuani bëinguë cabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, aonre saye huanë yehuë caye'ne? Mësacua yuta ye'yema'icua ba'iyë. Yuta ro huesë ëaye achajën ba'iyë. Mësacuare recoyo ro'taye ai caraji. ¹⁸ Mësacua ñaco bajën, ¿guere yo'ojën ëñama'inë'ne? Mësacua ganjo bajën, ¿guere yo'ojën

achama'inë'ne? Mësacuabi ro ro'tajën, ro huanë yejën ba'iyë. ¹⁹ Yë'ëbi te'e ëntë sara jo'jo aonbëanre jë'yeni cinco mil bainre aonguëna, mësacuabi aon anni jēhuase'ere chiani, ¿quejei jē'ëñara bu'iyë ayare'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Si'a sara samu jē'ëña, sehuohuë.

²⁰ Sehuojëna, baguë yua se'e senni achabi:

—Yë'ëbi te'e ëntë sara samu aonbëanre jë'yeni, cuatro mil bainni aonguëna, mësacuabi aon anni jēhuase'ere chiani, ¿quejei jē'ëñara bu'iyë ayare'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Te'e ëntë sara samu jē'ëña, sehuohuë.

²¹ Sehuojëna, baguë yua bacuani:

—¿Yuta achama'inë mësacua? senni achabi.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

²² Ja'nrëbi jë'te, Betsaidana ti'anhuë. Ti'anjëna, yequëcuabi ñaco ëñama'iguëte Jesusna rani, Baguëte pa'roni huachojë'n, sen'ë. ²³ Ja'nca senjëna, Jesusbi ñaco ëñama'iguëni ëntë sarana zeanni, huë'e jobo ca'ncona sabi. Sani ja'nrëbi, baguë ñacona gore tonni tēoni, baguë ëntë sarañabi baguëna pa'roni, ja'nrëbi, baguëni coca senni achabi:

—¿Më'ë guere ëñaguë'ne? senni achabi.

²⁴ Senni achaguëna, ñaco ëñama'iguëbi sëtani ëñani sehuobi:

—Bainre ëñañë yë'ë. Bain ganicia ba'icua'reta'an, sunquinëna ba'iyë'ru yë'ëre ëñoñë, cabi.

²⁵ Caguëna, ja'nrëbi, Jesús yua se'e baguë ëntë sarañabi baguë ñacona pa'roguëna, baguëbi se'e sëtani ëñato, si'aye te'e ruiñë ëñaguë baji'i. Gare huajë raisi'quë baji'i. ²⁶ Ja'nca ba'iguëna, Jesús yua baguëni cabi:

—Ba hu'ë jobona se'e saima'ijë'n. Yë'ë yure huachose'ere yequëcuani gare quëaye beoye ba'ijë'n caguë, më'ë huë'ena go'ijë'n guanseni jo'cabi Jesús.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

²⁷ Ja'n'rëbi jë'te, Jesús, baguëre concua naconi, bacuabi yua Cesarea Filipo huë'e joboña tëca saë'ë. Sani, ma'abi gani-jënna, Jesusbi baguëre concuani coca senni achabi:

—Bainbi yë'ëre coca cajën, ¿güeguëguë'ne yë'ëre cayë'ne? senni achabi.

²⁸ Senni achaguëna, sehuohuë:

—Yequëcuabi më'ëre cajën, Juan Bautizaguë'bi, më'ëre cayë. Yequëcuabi, Elías'bi, më'ëre cayë. Yequëcuabi, Riusu bainguë raosi'quë'bi, më'ëre cayë, sehuohuë.

²⁹ Sehuojënna, bacuani se'e senni achabi Jesús:

—Mësacua'ga cajën, ¿güeguëguë'ne yë'ëre cayë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, ja'n'rëbi, Pedrobi sehuobi:

—Më'ë yua Riusu Raosi'quëreba'ë. Ba Cristo ba'iguë'ë më'ë, sehuobi.

³⁰ Ja'nca sehuoguëna, Jesusbi bacuani guansegüë:

—Mësacua yua ja'anre yequëcuani gare quëaye beoye ba'ijë'n, cabi.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Ja'n'rëbi, baguëre concuare yihuoguë ca bi'rabi:

—Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba sëani, ai ta'yejeiye ja'siye ai yo'oye bayë yë'ë. Israel bain ira ëjacua, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, ja'ancuabi yë'ëre ai je'o bajën, yë'ëni huani senjoja'cua'ë. Huani senjocuata'an, samute umuguseña ba'ini, go'ya raija'guë'ë yë'ë caguë, bacuani te'e ruiñera quëabi.

³² Ja'nca quëaguëna, Pedro yua baguëte ca'ncona sani, baguëni ai

bëinguë cabi. ³³ Caguëna, Jesusbi yua baguë yequë concuana bonëni, Pedroni bëinguë sehuoguë cabi:

—¡Quë'ëni saijë'ën! ¡Zupai huati cayë'ru cayë më'ë! Riusu ro'taye'ru tin ro'tayë më'ë. Ro bain ro'taye'ru te'e ro'tayë më'ë, cabi Jesús.

³⁴ Cani ja'n'rëbi, baguëre concua, bain hua'na baru ba'icua, bacuare choini, bacuani coca yihuoguë quëabi:

—Bainbi yë'ëni te'e coñe yëtoca, bacua ba'iyete ro'tama'ijën ba'ija'bë. Bainbi crusu sa'cahuëna ju'inë ro'tani, yë'ë naconi te'e ganijën raija'bë. ³⁵ Ro bacua ba'iyë se'gare ro'tatoca, bacuabi huesëni si'ayë. Yë'ë ba'iyë, Riusu cocareba, ja'anre quëani achojën, ja'an ro'ina junni huesëtoca, bacuabi go'ya rani huajëreba huajëja'cua'ë.

³⁶ Bainbi si'a ën yija ba'iyete coni bani, ja'n'rëbi junni huesëtoca, bacua bonsere baye gare porema'iñë. Ro guaja yo'o yo'osi'cua ba'iyë. ³⁷ Bacuabi gare se'e go'ya rani bonse baye gare porema'iñë. ³⁸ Yë'ëre gu'a güeni senjoñe ro'tatoca, yë'ë cocareba ye'yose'ere gu'a güeni senjoñe ro'tatoca, yë'ë'ga bacuare güeni senjoja'guë'ë. Ën yija bainbi ai gu'aye yo'ojën, sa'ñëña ro a'ta yo'ojën ba'ijënna, mësacuabi bacua naconi te'e conjën ba'itoca, yë'ë bënni senjo umuguse ti'anguëna, mësacuare güeni senjoja'guë'ë yë'ë. Yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi, yë'ë Taita Riusu naconi, baguë guënamë re'oto yo'o con hua'na naconi, ai ta'yejeiye ai go'sijejiye raiguë, yë'ë bainrebare inguë raija'guë'ë yë'ë, yihuoguë quëabi Jesús.

9 Ja'nca quëani, ja'n'rëbi, bacuani se'e yihuoguë cabi:

—Mësacuani ganreba quëayë yë'ë. Mësacua jubë ba'icua yequëcua ënjo'on necacuabi yuta junni huesëma'iñë. Ru'ru, Riusubi ënjo'ona ti'anni, baguë ta'yejeiyereba yo'oye poreyete

ẽnoꝓuẽna, mẽsacuabi ẽñaꝓa'cua'ẽ, cabi Jesũs.

La transfiguración de Jesús

²Ja'nrẽbi, te'e ẽntẽ sara te'e umuguseña ba'ini, Jesusbi yua ai ẽmẽ cubẽna mẽji'i. Mẽni, Pedro, Santiago, Juan, bacua se'gare ja'anruna mẽabi. Mẽani, bacuabi ẽñajẽna, baguẽ ba'ie yua tin ẽno'bi. ³Baguẽ caña yua ai ta'yejeiye pojeiyereba ai go'sijei cañara runji'i. Caña zoacua si'acuabi baguẽ cañate zoatoca, ta'yejeiye pojei caña zoaye gare porema'ĩnẽ. ⁴Ja'nrẽbi, Elías, Moisés, bacuabi gaje meni nẽcahuẽ. Jesũs naconi coca cajẽn nẽcahuẽ. ⁵Ja'nca nẽcajẽna, Pedrobi Jesusni cabi:

—Ejaguẽ, ¡maibi ẽnjo'onre ba'ijẽna, ai re'oye ba'iji! Ja'nca sãani, samute huẽ'erẽanre yo'oũu. Te'e huẽ'erẽ mẽ'ẽna yo'ocaiyẽ. Te'e huẽ'erẽ Moisesna yo'ocaiyẽ. Te'e huẽ'erẽ Elíasna yo'ocaiyẽ, cabi.

⁶Jesure concuabi ai quẽquẽsi hua'na ba'ijẽna, Pedrobi ro huesẽ ẽaye coca cabi. ⁷Caguẽna, ja'nrẽbi, oco picobi nẽca meni, si'acuare na'oguẽna, picobẽ sa'nahuẽbi bain coca achoni raobi:

—Eñquẽ yua yẽ'ẽ Zin'bi. Yẽ'ẽ ai yẽsi'quẽ'bi. Baguẽbi coca caguẽna, mẽsacua achajẽn ba'ijẽ'n, achoni raobi.

⁸Ja'nca achoni raoguẽna, ba hua'nabi bonẽjeiñe ẽñani, Jesũs se'gare ẽñahuẽ. Yequẽcuabi gare beohuẽ.

⁹Ja'nrẽbi, cubẽbi gajejẽn, Jesusbi bacua ẽñase'ere yequẽcuani quẽani achoye beoye ba'ijẽ'n guansegũe cabi. Yẽ'ẽ, Bainguẽ'ru Raosi'quẽreba ba'iguẽbi junni tonni go'ya raiguẽna, ja'nrẽbi, yequẽcuani quẽani achojẽ'n cabi. ¹⁰Ja'nca caguẽna, bacua se'gabi bacua ẽñase'ere yahue masijẽn, yequẽcuani quẽani achoma'ẽ. Quẽani achoma'icua'ga yua sa'ñeña coca senni achajẽn, baguẽ junni tonni go'ya raiye caguẽ, guere caguẽ'ne, sa'ñeña senni

achajẽn ba'ẽ. ¹¹Ja'nca senni achajẽn, ja'nrẽbi Jesusni senni achahuẽ:

—Ira coca ye'yocuabi, Elíasbi ru'ru ti'an raiye ba'iji cajẽn, ¿guere ro'tajẽn caye'ne? senni achahuẽ.

¹²Senni achajẽna, baguẽ sehuobi:

—Te'e ruĩe cayẽ bacua. Elíasbi ru'ru ti'an raiye ba'iji. Si'aye mame re'huaguẽ raiji. Ja'nca re'huaguẽ raiguẽta'an, Riusu coca toyani jo'case'ere ẽñato, yẽ'ẽ ba'iyere'ga quẽaji. Yẽ'ẽ yua Bainguẽ'ru Raosi'quẽreba ba'iguẽbi ai ta'yejeiye ja'siye ai yo'oguẽ ba'iguẽna, yequẽcuabi yẽ'ẽni je'o ẽñajẽn ba'ija'cua'ẽ. ¹³Elías ba'iyete cato, mẽsacuani ñaca quẽayẽ yẽ'ẽ. Yua ti'an raisi'quẽ'bi baji'i. Ja'nca ba'iguẽna, Elíasre je'o bacuabi ro bacua gu'a ẽase'ru baguẽni guina'ru gu'aye yo'o'jẽn ba'ẽ'ẽ, sehuoguẽ quẽabi Jesũs.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴Ja'nrẽbi jẽ'te, baguẽ yequẽ concua ba'iruna ti'anni ẽñato, ai jai jubẽ bain, ira coca ye'yocua naconi ba'ẽ. Ira coca ye'yocuabi yua baguẽre concua naconi bẽin coca cajẽn ba'ẽ. ¹⁵Ja'nca ba'ijẽn, ja'nrẽbi, Jesusni ẽñani, si'a bainbi ai ẽñajẽn rẽinjẽn, baguẽna besa sani saludahuẽ. ¹⁶Saludajẽna, Jesusbi baguẽre concuani senni achabi:

—¿Mẽsacua yua gue coca bacua naconi cajẽn ba'iyene? senni achabi.

¹⁷Senni achaguẽna, yequẽ bainguẽ ba jubẽ bain naconi ba'iguẽbi sehuoguẽ quẽabi:

—Ejaguẽ, yẽ'ẽ zin hua'guẽte mẽ'ẽni ẽnoꝓuẽ ra'ẽ. Gu'a huati cacasi'quẽ sãani, yi'o ma'tẽbẽ ba'iji. ¹⁸Baguẽbi pasiaguẽ saiguẽna, ba huatibi baguẽni hue'nhue yo'oni, baguẽte yijana ro jẽjoni saoni taonguẽna, baguẽ yi'obobi chiri mẽani to'ĩnji. Mẽani tonni, gunjire ai jẽja guẽonni, si'a ga'nihuẽ garani, ai yo'o'ji. Ja'nca ba'iguẽna, mẽ'ere concuanni huati

etoye sen'è yè'è. Senguëna, bacuabi etoye porema'è, cabi baguë.

¹⁹ Caguëna, Jesusbi ai sa'ntiguë, baguëre concuani cabi:

—¡Yè'èni si'a recoyo ro'taye ai caraji mësacua! ¡Ro bain ro'taye'ru ro'tajën ba'iyë mësacua! ¿Mësacua ye'yeyete quejei zoe yuta ëjoye ba'iyè'ne yè'è? Ba hua'guëre yua yè'èna raj'ën, cabi.

²⁰ Caguëna, ba zin hua'guëre rajënna, ba gu'a huatibi Jesusni ëñani, zin hua'guëni ai jëja hue'nhue yo'obi. Yo'oguëna, baguë yua yijana tanni, bo'neguë uinguë, baguë yì'obobi chirire mëani tonni, ai yo'obi. ²¹ Ai yo'oguëna, Jesús yua baguë pë'caguëni senni achabi:

—¿Quejei zoe huatire baguë'ne baguë? senni achabi.

Senni achaguëna, pë'caguëbi sehuobi:

—Baguë zinrënna gu'a huatire baji.

²² Gu'a huatibi cue'yonica, baguëni huani senjoza caguë, yua toabo, ziaya, ja'anruanna jëjoni saoni tonji. Ja'nca ba'iguëna, më'ëbi poretoaca, yëquënani oireba oiguë conj'ën, cabi.

²³ Caguëna, Jesús cabi:

—Më'ëbi yè'è poreyete si'a recoyo ro'tatoca, baguëni huachoyë yè'è. Bainbi yè'è yo'oye poreyete si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi bacuare si'aye yo'ocaiji, cabi.

²⁴ Caguëna, ja'n'rëbi, ba pë'caguëbi si'a jëja güiguë sehuobi:

—¡Më'èna si'a recoyo ro'tayë yè'è! ¡Më'èni si'a recoyo ro'taye caratoca, yè'ère oireba oiguë conj'ën! güiguë cabi.

²⁵ Caguëna, ai jai jubë bainbi ñ'ca rajënna, Jesusbi ëñani, ba gu'a huatini bëinguë guansegüë cabi:

—Më'è gu'a huati, yì'o ma'tëbë huati, ganjo achama'i güese huati, ja'an ba'iguëna, më'èni si'a jëja guansegüë cayë yè'è. Ba zin hua'guëre gare

etani saij'ën. Baguëte gare se'e caca raima'iguë ba'ij'ën, cabi.

²⁶ Caguëna, gu'a huatibi ai jëja güini, zin hua'guëni se'e hue'nhue yo'oni, ju'insi'quë'ru jo'ceni, gare etani saji'i. Saiguëna, bain hua'nabi, Yua junji'i baguë, cahuë. ²⁷ Cajënna, Jesusbi baguë ëntë sarare zeanni, baguëte huëabi. Huëaguëna, zin hua'guëbi huajë rani nëcabi.

²⁸ Ja'n'rëbi, Jesús yua baguë huë'ena go'ini ba'iguëna, baguëre concuabi baguëni senni achahuë:

—¿Yëquëna hua'na guere yo'ojën, gu'a huatire etoni saoye poremate'ne? senni achahuë.

²⁹ Senni achajënna, sehuobi:

—Mësacua yua aon aiñe jo'cajën, Riusuni ujareba ujajën ba'ij'ën. Ja'nca yo'oma'itoca, ja'an huati hua'ire etoni saoye gare porema'inë, sehuoguë cabi Jesús.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

³⁰⁻³¹ Ja'n'rëbi, bacuabi barubi sani, Galilea ma'aja'an ganijaë'è. Jesús yua baguëre concuani coca yihuoguë sëani, yequëcuabi baguë ganiñete masima'ija'bë caguë, bacua naconi yahue ganiguë saji'i. Baguëre concuani coca yihuoguë, baguë ba'ija'yete quëabi:

—Yè'è yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëna, yequëcuabi yè'ère preso zeanni, gu'a bainna insija'cua'è. Insijënna, bacuabi yè'èni huani senjoja'cua'è. Huani senjorena, ja'n'rëbi, samute umuguseña ba'ini, yè'ëbi go'ya raija'guë'è, quëabi.

³² Quëaguëna, baguëre concuabi ro huesë ëaye achahuë. Baguë coca yihuose'ere senni achaye huaji yëjën ba'è'è.

¿Quién es el más importante?

³³ Ja'n'rëbi, bacuabi Capernaum huë'e jobona ti'anhuë. Ti'anni, bacua huë'ena

cacani ba'ijëna, Jesusbi bacuani senni achabi:

—¿Mësacua gue coca cajën rate'ne? senni achabi.

³⁴ Senni achaguëna, ro sehuoye beoye achahuë. Bacuabi ma'a rajjën, bacua quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ija'yete sa'neña ro'tajën, sa'neña cajën bëinjën raë'ë. ³⁵ Ja'nca sëani, Jesusbi bëani, baguëre concua si'a sara samucuaire choini, bacuani yihuoguë cabi:

—Banguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iyë yëtoca, quë'rë yo'je ba'iguë ruinë baji. Si'a bain yo'o con hua'guë'ë cajën, si'acuani conni cuiraguë ba'ijë'n, cabi.

³⁶ Cani ja'nrëbi, zin hua'guëre choini, bacua joborana rani nëcobi. Ja'nrëbi, baguëte cuanni, si'nquina ñoni, bacuani yihuoguë cabi:

³⁷ —Bainbi yë'ëni re'oye yo'oni coñe ro'tatoca, zin hua'guë, ënquë ba'iguëre'ru re'oye ro'tani yo'ojën conjë'ën. Ja'nca yo'otoca, yë'ëni te'e ruinë ëñajën ba'iyë. Yë'ëni te'e ruinë ëñajën ba'itoca, yë'ë Taitare'ga, yë'ëre raosi'quë, ja'anguëre'ga te'e ruinë ëñajën ba'iyë, yihuoguë cabi Jesús.

El que no está contra nosotros está a nuestro favor

³⁸ Caguëna, ja'nrëbi, Juanbi baguëni quëabi:

—Ëjaguë, yequë banguë Më'ëni te'e coñë yë'ë, caguëbi huati hua'ire etoni saoguëna, yëquë'nabi ëñahuë. Ëñani, mai naconi te'e ba'ima'iguëre sëani, baguëte ënsehuë, cabi.

³⁹ Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Ja'an yo'ocuaire ënsema'ijë'ën. Yë'ëni coñe cacuabi ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñoni, ja'nrëbi jë'te, yë'ëre gu'aye caye gare porema'inë. ⁴⁰ Maini gu'aye yo'omajën ba'icuabi maire te'e conjën ba'iyë. ⁴¹ Si'a bainbi, mësacuaire, Cristo bainrebare sëani, Mësacuaire re'oye conñu cajën, oco se'gare mësacuana

uncuatoca, Riusubi baguë ta'yejeiye insija'ye ro'tase'ere bacuana jo'caye beoye insija'guë'bi, cabi Jesús.

El peligro de caer en pecado

⁴² Cani ja'nrëbi, bacuani yihuoguë cabi:

—Zin hua'na ënquë'ru ba'icuabi yë'ëni si'a recoyo ro'tajëna, ai bojoyë yë'ë. Banguëbi yua te'e zin hua'guë se'gani gu'a jucha yo'o güesetoca, baguëni ai bënni senjoja'guë'bi Riusu. Ru'ru, jai gata to'obëbi inni, baguë ñaje tëcana gueonni, baguëte jai ziayana senjoni rëotoca, baguëre quë'rë re'oye ba'ire'abi.

⁴³ Më'ë ëntë sarabi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, më'ë ëntë sarare të'cani senjojë'ën. Te'e ëntë sara se'gare baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu ëntë sarañare baguëbi ba toana senjosi'quë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. Ja'an toare yayoye gare porema'inë. ⁴⁴ Baru ba'i peco hua'nabi gare carajeiye beoye ba'ijëna, baru ba'i toabi gare yayaye beoye ba'iji.

⁴⁵ Më'ë guëonbi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, më'ë guëonre të'cani senjojë'ën. Te'e guëon se'gare baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu guëonare baguëbi ba toana senjonsi'quë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. Ja'an toare yayoye gare porema'inë.

⁴⁶ Baru ba'i peco hua'nabi gare carajeiye beoye ba'ijëna, baru ba'i toabi gare yayaye beoye ba'iji. ⁴⁷ Më'ë ñacogabi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, më'ë ñacogate rutani senjojë'ën. Te'e ñacoga se'gare baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu ñacogañare baguëbi ba toana senjosi'quë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. Ja'an toare yayoye gare porema'inë. ⁴⁸ Baru ba'i peco hua'nabi gare carajeiye beoye ba'ijëna, baru ba'i toabi gare yayaye beoye ba'iji.

⁴⁹ Jo'ya hua'nare huani, Riusu misabëna uanni, toabi ëoni insito, ru'ru onhuabi so'oñe bayë. Riusu bain hua'na'ga Riusuna insisi'cua sëani, toana ëosi'cua ba'ie'ru, yë'ë ro'ina ai yo'oye bayë. Ja'nca ai yo'ojën ba'itoca, quë'rë ai re'oye ba'iji. ⁵⁰ Onhuabi so'ontoca, hua'ibi ai hua'i sënguë ba'iji. Gu'a onhua ba'itoca, onhua huanoma'ine ba'itoca, hua'i sënma'iji. Gu'aji. Mësacua'ga ëñare bajën, recoyo gu'ajeiye beoye ba'ijë'n. Sa'ñëña bojojën ba'ijë'n, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

10 Ja'nrebi jë'te, Jesusbi Capernaum huë'e jobobi sani, Judea yija, Jordán ziaya que ca'nco, ënsëguë eta rai ca'nco, ja'anruna saji'i. Sani, bainbi ñë'ca raijënna, baguë yo'oguë ba'ise'e'ru bacuani coca yihuoguë ye'yoguë baji'i. ² Ba'iguëna, fariseo bainbi ti'an rani, Baguëni huacha sehucua güeseñu cajën, baguëni cocare ro coquejën senni achahuë:

—¿Bainguëbi baguë rënjore jo'cani senjoñe poreguë? senni achahuë.

³ Senni achajënna, Jesús sehuoguë senni achabi:

—Moisesbi coca guanseni jo'caguë, ¿guere mësacuanu guansegü'ne? senni achabi.

⁴ Senni achaguëna, sehuohuë:

—Moisés coca guanseni jo'case'ere ëñato, bain rënjore jo'cani senjoñe yë'toca, bagote senjo cocare utina toyani, bagona insijë'n, canu jo'case'e baji'i, sehuohuë.

⁵ Sehuojënna, Jesús cabi:

—Mësacua achaye güecuare sëani, Moisesbi ja'an cocare mësacuanu guanseni jo'cabi. ⁶ Ja'nca jo'caguëta'an, ru'rureba ba'isirën, Riusubi si'aye re'huani jo'caguë, bainre re'huaguë, ëmëguëte, romigote, re'huani jo'cabi.

⁷ Ja'nca re'huani jo'cani, ën cocare guanseni jo'cabi: “Ëmëguëbi baguë pë'caguëte pë'cagote gare jo'cani, baguë rënjoni zi'inni ba'ijë'n. ⁸ Ja'nca ba'iguëna, ba samucuabi te'e bainguë ba'ie'ru ba'iyë” guanseni jo'cabi Riusu. Ja'nca guanseni jo'caguëna, bacua yua samucua ba'ie'ru ba'ima'inë. Te'e bainguë ba'ie'ru ba'iyë. ⁹ Ja'nca ba'ijënna, Riusu re'huani zi'nzi güesese'e sëani, ro bainbi gare quë'ñema'ija'bë, cabi Jesús.

¹⁰ Cani, ja'nrebi huë'ena ti'anni ba'ijënna, baguëre concuabi ba coca guansese'ere ro'tani, baguëni se'e senni achahuë. ¹¹ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Ëmëguëbi baguë rënjore senjoni, yeconi huejatoca, ja'anrë ba'isi'coni ai gu'aye yo'oji. ¹² Romigobi bago ënjëre senjoni, yequëni huejatoca, ai gu'aye yo'ogo, cabi Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ja'nrebi jë'te, yequëcuabi bacua zin hua'nare rani, Jesusbi baguë ëntë sarañabi bacuana pa'roni, bacuare re'oye canu jo'caja'guë cajën, baguëni tēhuohuë. Tēhuojënna, Jesusre concuabi bacuani bëinjën canu ënsehuë. ¹⁴ Ensejënna, Jesusbi ëñani, baguëre concuani bëinguë cabi:

—Zin hua'nabi yë'ëna raija'bë. Bacuare ënsema'ijë'n. Zin hua'na recoyo ro'taye'ru ba'icua, ja'ancuabi Riusu ba'i jobo ba'icua'ë. ¹⁵ Mësacuanu ganreba caguë quëayë yë'ë: Bainbi Riusu ba'i jobona ti'äne yë'toca, zin hua'na recoyo ro'tajën ba'ie'ru yë'ëni si'a recoyo ro'taye bayë. Ja'nca recoyo ro'tama'icua'bi Riusu ba'i jobona gare ti'anma'ija'cua'ë, cabi Jesús.

¹⁶ Cani ja'nrebi, zin hua'nare cuanguë, baguë ëntë sarañabi bacuana pa'roni, bacuare re'o cocare canu jo'cabi.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷ Ja'n'rëbi, Jesusbi se'e saiguëna, yequë bainguëbi baguëna huë'huë rani, baguëna gugurini rëanni, coca senni achabi:

—Ëjaguë, më'ë yua re'o bainguëre sëani, më'ëni coca senni achaguë raë'ë. Riusu ba'i jobona sani, carajeiye beoye si'arën huajëguë ba'iyete yëyë yë'ë. Baruna ti'anto, ¿guere ru'ru yo'oye baye'ne yë'ë? caguë senni achabi.

¹⁸ Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, yë'ëre re'o bainguë ba'iyete caguë'ne? Riusu se'ga re'oye yo'oguë'bi ba'iji. Yequëcua re'oye yo'ocua beoyë. ¹⁹ Më'ëbi carajeiye beoye huajëguë ba'iyete yëtoca, Riusu coca guanseni jo'case'ere yo'oguë ba'ijë'ën. Riusu cocare ëñato, “Yequëni yeconi yahue bani a'ta yo'oma'ijë'ën. Bainre huani senjoma'ijë'ën. Bonsere jianma'ijë'ën. Yequëcua ba'iyete coquemajën ba'ijë'ën. Ro coqueye yo'oma'ijë'ën. Më'ë pë'caguëni pë'cagoni te'e ruiñe ëñaguë ba'ijë'ën” ja'an cocare toyani jo'case'e ba'iguëna, më'ëbi masiyë, sehuobi Jesús.

²⁰ Sehuoguëna, ba bainguëbi cabi:

—Ëjaguë, Riusu coca guansese'ere yë'ë zinrënna achani yo'oguë ba'iyë yë'ë, cabi.

²¹ Caguëna, Jesusbi baguëni oiguë ëñani, baguëni yihuoguë cabi:

—Te'e yo'oye se'ga caraji më'ëre. Më'ë bonse si'ayete injani, bonse beo hua'nana ro insijë'ën. Ja'nca insitoca, Riusu bayete ai ta'yejeiye coreba coja'guë'ë më'ë. Ja'nca coja'guë sëani, yë'ëre te'e conguë, ro junni tonja'guë'ru ba'iyete yë'ë naconi te'e conguë rajjë'ën, yihuoguë cabi Jesús.

²² Ja'nca caguëna, ba hua'guëbi achani, ai sa'ntiguë, ro recoyo oiguë, ai ba'iyete bonse baguëbi ro conma'iguë saji'i.

²³ Saiguëna, Jesusbi bonëjeiñe ëñani, baguëre concuani cabi:

—¡Bonse ëjacuabi Riusu ba'i jobona ti'añe yëcuareta'an, ai guaja'ë bacuare! cabi.

²⁴ Ja'nca caguëna, baguëre concuabi baguë cocare achani, ai sa'nti hua'na ruën'ë. Ruinjënna, Jesusbi bacuani se'e yihuoguë cabi:

—Mami sanhuë. ¡Bonse ba ëaye ro'tacuabi Riusu ba'i jobona ti'añe yëcuareta'an, ai guaja'ë bacuare! ²⁵ Camello hua'guëbi guëna miu gojena cacaye yëtoca, ai guaja'ë baguëre. Bonse ëjaguë'ga Riusu ba'i jobona ti'añe yëtoca, quë'rë ai guaja'ë baguëre, cabi.

²⁶ Caguëna, bacuabi ai achajën rëinjën, sa'ñeña senni achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, ¿jarocuabi Riusu ba'i jobona ti'añe poreye'ne? Riusu bain tëani basi'cua gare beoyë, cahuë.

²⁷ Cajënna, Jesusbi bacuani ëñani cabi:

—Ro bain hua'na ja'ansi'cuabi ti'añe gare porema'inë. Riusu se'gabi bacuare tëani baye poreji. Si'aye yo'oye poreguë ba'iguë'bi ba'iji baguë, cabi Jesús.

²⁸ Caguëna, Pedrobi Jesusni cabi:

—Ëjaguë, yëquë'nabi yua yëquëna bonse si'aye gare jo'cani, më'ëni te'e conjën zi'inhüë, cabi.

²⁹ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Mësacuani ganreba yihuoguë cayë yë'ë: Bainguëbi baguë bonse, baguë huë'e, baguë ma'yë sanhuë, baguë yo'je sanhuë, baguë pë'caguë, baguë pë'cago, baguë rënjo, baguë zin hua'na, baguë ba'i yija, ja'anre yë'ë ro'ina, yë'ë cocareba quë'ani achoye ro'ina gare jo'cani, yë'ëni te'e conguë zi'intoca, ³⁰ baguë yua quë'rë se'e yure ba'irënna cien viaje'ru quë'rë coni baja'guë'bi. Huë'ëña, ma'yë sanhuë, yo'je sanhuë, pë'cago sanhuë, zin hua'na, baguë ba'i yijaña, ja'anre ai coreba cono baja'guë'bi. Baguëna, yequëcuabi baguëni je'o

bajënna, ai ja'siye aireba yo'oguë baja'guë'bi. Ja'n'rëbi, ën yija carajeirën ti'anguëna, baguë yua gare ju'inë beoye si'arën ba'ija'guë'bi. ³¹ Yureña bain, ai ta'yejeiye ba'icuabi quë'rë ëja bain ba'iye yëcuata'an, quë'rë yo'je ba'icua'ru re'huasi'cua ba'ija'cua'ë. Yure ba'icua quë'rë yo'je bain ba'icua'reta'an, quë'rë ta'yejeiye ëja bain re'huasi'cua ba'ija'cua'ë, sehuoguë cabi Jesús.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³² Yureca, bacuabi ma'aja'an saijën, Jerusalén huë'e jobona ti'añe ro'tahuë. Jesusbi ru'ru saiguëna, baguëre concuabi quëquësi'cua ba'ijën, baguë yo'jena huaji yëjën be'teni saë'ë. Saijënna, Jesusbi bonëni, baguëre concua si'a sara samucua're choini, yequëcua baguëre gu'aye yo'oja'yete bacuani quëani achoni, ³³ bacuani yihuoguë cabi:

—Yureca, maibi Jerusalenna saijënna, më'sacua masiyë. Ja'anruna ti'anjënna, yequëcuabi yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëna, yë'ëre zeanni, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, bacuana preso insija'cua'ë. Insijënna, bacuabi yë'ëre huani senjoñe cani, gu'a bainna insija'cua'ë. ³⁴ Insijënna, gu'a bainbi yë'ëre jayajën, yë'ëni huajjën, yë'ëre go tutujjën, ga'ni za'zabobi yë'ëre si'nsejën, ja'n'rëbi yë'ëni huani senjoja'cua'ë. Huani senjojënna, ja'n'rëbi, samute umuguseña ba'ini, go'ya raija'guë'ë yë'ë, yihuoguë quëabi Jesús.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵ Quëaguëna, ja'n'rëbi, Santiago, Juan, Zebedeo mamacua ja'an hue'ecua, bacuabi Jesusna sani cahuë:

—Ëjaguë, yëquënabi senjënna, yëquë-nani re'oye yo'ojë'n, cahuë.

³⁶ Cajënna, Jesusbi:

—¿Më'sacua guere yë'ëni senni achaye'ne? senni achabi.

³⁷ Senni achaguëna, bacua cahuë:

—Yëquënabi më'ë go'sijei re'otona ti'anni ba'ijënna, yëquë-nani re'oye ëñani, te'eguëni më'ë jëja ca'ncona bëa güe-sejë'n. Yequëni më'ë ari ca'ncona bëa güesejë'n, cahuë.

³⁸ Cajënna, Jesusbi cabi:

—Më'sacuabi ro huesë ëaye senni achajën ba'iyë. Yequëcuabi yë'ëni ai ja'si yo'oni, yë'ëre huani senjoja'cua'ë. ¿Më'sacua güina'ru ai ja'siye ai yo'oye poreye? caguë senni achabi.

³⁹ Senni achaguëna, bacuabi:

—Ja'nca poreyë yëquëna, sehuohuë.

Sehuojënna, Jesús cabi:

—Më'sacua yua yë'ë ai yo'oye ba'iyë'ru ai yo'ojën ba'ija'cuata'an, ⁴⁰ yë'ë jëja ca'ncona, yë'ë ari ca'ncona bëaye, ja'anre cuencueni caye porema'inë yë'ë. Yë'ë Taitabi ja'anre cuencueguë, baguë se'gabi ja'anruan bëani ba'ija'cuare cuencueni caja'guë'bi, cabi Jesús.

⁴¹ Ja'nca caguëna, baguëre concua yequëcua si'a sara ba'icuabi achani, Santiago, Juan, bacuani bëinsi'cua ëñahuë.

⁴² Ja'nca ëñajënna, Jesusbi si'acuare choini, yihuoguë cabi:

—Ro bain ta'yejeiye ëjacuabi bacua bain, bacua yo'je ëjacua, si'acuani ai jëja guansejën ba'iyë. ⁴³ Ja'nca ba'icuata'an, më'sacua yua ja'nca guansema'ija'cua'ë. Më'sacua jubë ba'iguëbi ëja bainguë ba'iye yëtoca, më'ë gajecuanu conni cuiraguë ba'ijë'n. ⁴⁴ Ru'ru ba'iguë ba'iye yëtoca, më'ë gajecua yo'o congüë ruingüë, si'acuare conni cuiraguë ba'ijë'n. ⁴⁵ Yë'ë'ga Bainguë'ru Raosi'quë'bi ba'iguë, yë'ëre conni cuiracuare cu'eguë raimaë'ë. Yequëcuani cuirani conza caguë, bain zemosi'cua etoye ro'taguë, junni tongüë raisi'quë'ë yë'ë, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶ Ja'nca cani tonni, Jericó hu'e jobona ti'anni, baguère concua naconi ganini, ja'an hu'e jobobi saiguëna, ai jai jubë bainbi baguëni conjëna, ñaco ëñama'iguë, Bartimeo hue'eguëbi ma'a yëruhuate ñu'iguë, curi senguë bajji'i. ⁴⁷ Ja'nca ba'iguëbi Jesús Nazareno raiyete achani ai jëja güiguë cabi:

—¡Jesús, mai ira taita David mamaquëbi ba'iguëru ba'iyë më'e! ¡Yë'ëni oire bani conjë'ën! güiguë cabi.

⁴⁸ Güiguëna, bain hua'nabi baguëni bëinjën, Güima'ijë'ën, baguëni cahuë. Ja'nca cacuareta'an, baguë yua quë'rë se'e jëja güiguë cabi:

—¡David mamaquë, yë'ëni oire bani conjë'ën! güiguë cabi.

⁴⁹ Ja'nca caguëna, Jesusbi nëcajani, bain hua'nani:

—Baguëte choijë'ën, cabi.

Caguëna, bain hua'nabi ñaco ëñama'iguëte choini cahuë:

—Jëja bani huëijë'ën. Ëjaguëbi më'ëre choiji, cahuë.

⁵⁰ Ja'nca cajëna, baguëbi yua baguë se canre tijoni senjoni, ja'nrëbi besa huëni cha'caguë, Jesusna saji'i.

⁵¹ Saiguëna, Jesusbi baguëni senni achabi:

—¿Më'ë guere yë'ëre senguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, ñaco ëñama'iguëbi Jesusni:

—Ëjaguë, ñaco ëñañe yëyë yë'ë, seuobi.

⁵² Sehuoguëna, Jesús cabi:

—Yua huajëguë saijë'ën. Yë'ëni si'a re-coyo ro'taguë sëani, huajë raë'ë më'ë, cabi.

Caguëna, baguë yua te'e jëana ëñani, Jesús naconi ma'aja'an te'e conni saji'i.

Jesús entra en Jerusalén

11 Ja'nrëbi, Jerusalén hu'e jobona ti'an bi'rani, Betfagé, Betania, ja'an hu'e jo'borëan cueñe ba'ijën, Olivo cubë ca'ncorë ba'ijën, Jesusbi baguëre concua samucuaré choini, ² coca cabi:

—Mësacua yua que hu'e jo'borëna saijë'ën. Burro bonsëguë yoni rëonsi'quë, yuta bain tuama'iguë ba'iguëna, ja'an hua'guëre tinjañë mësacua. Tinjani ja'nrëbi, baguëte jo'chini rajë'ën. ³ Yequëcuabi ¿Mësacua guere yo'ojën ba burrote jo'chiye'ne? senni achatoca, mësacua yua bacuani ñaca sehuojë'ën: Mai Ëjaguëbi baguëte yëji. Jë'terë baguëte go'yaji, cajën sehuojë'ën, cabi Jesús.

⁴ Caguëna, bacuabi sani ëñato, bain ba'i hu'e ma'a yëruhuate ba'iguëna, burro bonsë hua'guë yoni rëonsi'quë bajji'i. Ba'iguëna, bacuabi baguëte jo'chihuë.

⁵ Jo'chijëna, yequëcua baru ba'icuabi bacuani coca senni achahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, burro hua'guëre jo'chiye'ne? senni achahuë.

⁶ Senni achajëna, bacua yua Jesús quëase'e'ru güina'ru bacuani sehuohuë. Ja'nca sehuoni, bacuare se'e ënsema'ijëna, ba burro hua'guëte sahuë. ⁷ Sani ja'nrëbi, Jesús ba'iruna ti'anni, bacua cañate burrona tëojëna, Jesusbi baguëna tuabi. ⁸ Tuaguëna, ai jai jubë bainbi bacua cañate baguë sai ma'ana uanjëna, yequëcuabi ju'cahuëanre tëyoni, ma'ana uanhuë.

⁹ Ai jai jubë bainbi ja'anrëna saijën, yo'jena saijën, ai bojora bojojën güihuë:

—¡Ai bojoreba bojoñuni! ¡Mai ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusu Raosi'quëbi maina ti'an rajji'i! ¹⁰ ¡Mai ira taita ba'isi'quë David guansegüë ba'ise'e'ru quë'rë ta'yejeiye maini guansegüë congüë rajji'i baguë! ¡Riusuni ai bojoreba bojojën bañuni! güijën cahuë.

¹¹ Ja'nca güijjën cajënna, Jesusbi Jerusalenna ti'anni, Riusu uja huë'ena cacabi. Cacani, si'a ca'ncoña ba'i ma'carëanre ëñani, ja'nrebi, na'iguëna, baguëre concua si'a sara samucua naconi Betaniana sani caën'ë.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹² Canni ñatani, ja'nrebi, Betaniabi saijënna, Jesusre aon gu'abi. ¹³ Aon gu'aguëna, Jesusbi so'ona ëñato, higo sunquiñë ja'o sarisiñë baji'i. Ba'iguëna, bañëna sani uncue cu'eguëna, beobi. Higo ya'jirën yuta ti'anmaji'i. ¹⁴ Ja'nrebi, Jesús yua bañëre bëinguë cabi:

—Bainbi yua më'ë uncuere gare se'e uncuere beoye ba'ija'bë, cabi.

Ja'nca caguëna, baguëre concuabi achahuë.

Jesús purifica el templo

¹⁵ Ja'nrebi sani, bacuabi Jerusalenna ti'anhüë. Ti'anni, Jesusbi Riusu uja huë'ena cacani, bonse insicua, bonse cocua ba'ijënna, bacuare etoni sao bi'rabi. Curi sa'ñecua ba'ijënna, bacua mesañare bo'neni tantobi Jesús. Ju'ncubo insicua ba'ijënna, bacua ñu'i seiñuëanre bo'neni tantobi. ¹⁶ Yequëcuabi bacua bonse ma'carëanre Riusu huë'e sa'nahuëbi rë'rëjënna, Jesusbi ënsebi. ¹⁷ Ja'nrebi, Jesusbi bain hua'nare coca yihuo bi'rabi:

—Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Yë'ë huë'e yua si'a re'oto bain uja huë'e case'e'ë.” Ja'nca cani jo'case'eta'an, mëacuabi ro jiancua gati huë'ere yë'ë Taita huë'ere re'huahuë, bëinguë cabi Jesús.

¹⁸ Ja'nca caguëna, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, bacuabi achani, baguëni bëinjën, Baguëni huani senjoñu cacuata'an, baguëni huani senjoñe huaji yëhuë, ai bain hua'nabi baguë ye'yose'ere ai bojojën achacuare sëani.

¹⁹ Ja'nrebi na'i si'aguëna, Jesusbi ba huë'e jobobi saji'i.

La higuera sin fruto se seca

²⁰ Sani ñataguëna, baguëre concua naconi se'e rani, ma'abi ganini ëñato, higo sunquiñë baji'i. Gare güeanni si'a sita ju'insiñë baji'i. ²¹ Ja'nca ba'iguëna, Pedrobi yequë umuguse case'ere ro'tani, Jesusni cabi:

—Ëjaguë, ëñajë'n. Më'ëbi ja'an sunquiñëna bënni senjoni jo'caguëna, yure hueanni ju'insiñë ba'iji, cabi.

²² Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacua yua Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'n. ²³ Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Mësacua huaji yëye beoye ba'ijën, Riusu ta'yejeiye yo'oye poreyete si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'n. Bainbi ja'nca recoyo ro'tajën ba'itoca, bacuabi que cubëna coca guansejën: “Ja'anse'ebi quëñëni, ja'anse'ebi jai ziyana tonni runi huesëjë'n” ja'an cocare guansejënna, Riusubi ja'nca tonni rëoni huesoji. Bainbi Riusuni te'e ruiñe si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi bacua ujase'e'ru güina'ru yo'oji. ²⁴ Ja'nca sëani, mëacuani ganreba yihuoyë yë'ë. Mësacuabi Riusuni coca senni achajën, Riusubi yë'ë sensi ma'carë si'aye yë'ëna ënseye beoye insiji ro'tajën ba'itoca, Riusubi si'aye gare ënseye beoye mëacuana insiji. ²⁵ Mësacuabi Riusuni ujjajën, mëacuani gu'aye yo'osi'cua banica, bacua gu'aye yo'ose'ere huanë yeye cajë'n. Ja'nca catoca, mëacuana Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi mëacuana gu'aye yo'ose'e'ga huanë yeye caji. ²⁶ Mësacuabi ja'nca huanë yeye cama'itoca, mëacuana Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi mëacuana gu'aye yo'ose'ere gare huanë yema'iji, cabi Jesús.

La autoridad de Jesús

²⁷ Cani ja'n'rëbi, baguëre concua naconi Jerusalenna sani ti'anhüë. Ti'anni, Jesusbi Riusu uja huë'ena cacani, si'a ca'ncoña ganiguëna, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, judío bain iracua, bacuabi Jesusna tëhuoni, ²⁸ baguëni coca senni achahuë:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, ënjo'ona rani, ëjaguë yo'oye'ru yo'oguë'ne? ¿Nebi më'ëre raore'ne? senni achahuë.

²⁹ Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë'ga yua mësacuani coca senni achayë. Senni achaguëna, mësacua te'e ruiñe sehuojë'ën. Ja'nca sehuotoca, ja'n'rëbi, yë'ë Ëjaguë ba'iyete mësacuani quëayë yë'ë. ³⁰ ¿Nebi Juanni bain bautizaye raore'ne? ¿Riusu raosi'quë, o ro bain raosi'quë baquë baguë? Mësacua te'e ruiñe sehuojë'ën, cabi Jesús.

³¹ Caguëna, bacuabi sa'ñeña yahue senni acha bi'rahuë:

—Baguë senni achase'ere sehuoye ai huaji yaye'ë maire. Riusu raosi'quë baji'i sehuotoca, Jesusbi maini: “¿Mësacua guere yo'ojën, baguëni recoyo ro'tamate'ne?” cama'iguë. ³² Ja'nca ba'iguëna, “Bain raosi'quë baji'i” caye güeyë mai, sa'ñeña senni achajën baë'ë.

Bainre huaji yëcua sëani, Bain raosi'quë baji'i caye güehuë bacua. Si'a bainbi Juan ba'ise'ere te'e ruiñe ro'tajën, Riusu bainguë raosi'quë baji'i, ro'tajën baë'ë. ³³ Ja'nca ro'tajën ba'ijëna, judío bain ëjacuabi huaji yëjën, Jesusni ñaca sehuohuë:

—Juan raose'ere huesëyë yëquëna, sehuohuë.

Ja'nca sehuojëna, Jesusbi bacuani cabi:

—Mësacuabi ja'nca sehuotoca, yë'ë Ëjaguë ba'iyete mësacuani gare quëaye boeye ba'iyë yë'ë, cabi Jesús.

La parábola de los labradores malvados

12 Cani ja'n'rëbi, Jesús yua ye'yo cocabi bacuani caguë, ñaca yihuoguë quëabi:

—Yequë bainguëbi bisi ëye ziore tanbi. Tanni, tu'ahuëte baguë zio bonëjeiñe ta'ntani, ëye tumu ro'rohuëte gatabëna te'ntoni, ja'n'rëbi ëmë huë'ere gatabi nëcobi, ba zio ëñañete.

Ja'nca yo'oni tëjini, zio cuiracuare choini, baguë ziore bacuana jo'cani, ja'n'rëbi yequë yijana saji'i. ² Sani, ja'n'rëbi ëye tëarën ti'anguëna, zio ëjaguëbi baguëre yo'o conguëte choini, Ëye tëase'ere injaijë'ën caguë, baguë zio cuiracuana saobi. ³ Saoguëna, baguë yua sani ti'anguëna, bacuabi yua baguëte zeanni, huani, ro ëye beo hua'guëre saoni senjohuë. ⁴ Senjojëna, ëjaguëna go'iguëna, ëjaguëbi yequë yo'o conguëte choini, zio cuiracuana saobi. Saoguëna, baguëre'ga ai gu'aye yo'ohuë. Gatabi baguëni senjojën, baguë sinjobëna huaijën, baguëte saoni senjohuë. ⁵ Senjojëna, ëjaguëbi yequëre'ga bacuana saobi. Saoguëna, ba hua'guëre huani senjohuë. Huani senjojëna, ëjaguëbi yequëcuare'ga te'enate, te'enate saobi. Saoguëna, zio cuiracuabi yequëcuani gu'aye huaë'ë. Yequëcuani huani senjohuë.

⁶ Ja'nca yo'ojëna, ja'n'rëbi, zio ëjaguëbi baguë zin ai yësi'quëre ro'tani, “Yë'ë zinre bacuana saotoca, baguëni te'e ruiñe ëñañë bacua” caguë, baguë zinre saobi. ⁷ Ja'nca saoguëna, zio cuiracuabi baguëte ëñani, sa'ñeña coca cahuë: “Ëñajë'ën. Mai ëjaguë zinbi rai'te. Baguë taita bayete coni baja'guëre sëani raijë'ën. Baguëni huani senjoñu. Ja'nca yo'otoca, baguë yija baja'yete coni baja'cua'ë mai” cahuë sa'ñeña. ⁸ Ja'nca cani, baguëte zeanni, baguëte huani senjoni, baguë ga'nihuëte

zio ca'ncona jo'cani senjohuë, yihuoguë quëabi Jesús.

⁹ Quëani ja'n'rëbi, ba bain achacuani senni achabi:

—Ja'nca huani senjojëna, ¿ba zio ëjaguë guere yo'oja'guë'ne? Baguë yua zio cuiracuana sani, bacuare huani senjoni, ja'n'rëbi, baguë ziore yua yequëcuana cuiraye jo'c aja'guë'bi.

¹⁰ Mësacua yua Riusu coca toyani jo'case'ere ëñajën, ¿ën cocare ëñamate'ne? Ñaca caji:

Riusubi baguë gatabëte jo'caguëna, ro bain yo'o concua huë'e yo'ocuabi ba gatabëte ëñani, Gu'aji cajën, babëte senjohuë.

Senjocuata'an, ba gatabëbi yua quë'rë ze'en gatabë re'huase'e baj'i.

¹¹ Mai Ëjaguë Riusubi ja'nca re'huaguëna, maibi ai ëñajën rëinjën ba'iyë, caji Riusu coca, bacuani quëabi Jesús.

¹² Ja'nca quëani tonguëna, bacuabi Jesusni ai bëinjën, Baguë ye'yo cocabi yihuoguë, maire gu'aye caji cajën, baguëni preso zean ëaye ba'icuata'an, bainni ro huaji yëjën, baguëni preso zeanmaë'ë. Baguëte ro quëñëni saë'ë.

El asunto de los impuestos

¹³ Ja'n'rëbi jë'te, judío ëja bainbi fariseo bain, Herodes gu'a gajecua, bacuare choini, coca guansehuë:

—Mësacua yua Jesusna sani, baguëni coquejën, coca senni achajë'ën. Huacha sehuoja'guë cajën, baguëni senni achajë'ën. Huacha sehuoguëna, ja'n'rëbi, baguëni preso zean güeseye poreyë mai, guansejën cahuë.

¹⁴ Cajëna, bacuabi Jesusna sani, baguëni senni achajën cahuë:

—Ëjaguë, yëquë'nabi më'ë coca masiye ye'yose'ere achani te'e ruiñereba'ë ro'tajën ba'iyë. Ro bain ye'yojën ba'iyete achama'iguë, te'e ruiñe ye'yoguë'ë më'ë. Ëja bain ye'yose'e

ba'ito'ga, më'ëbi bacua ye'yose'eru güina'ru ye'yoma'iguë'ë. Riusu ma'ana ganiñe se'gare te'e ruiñe ye'yoguë ba'iyë më'ë. Ja'nca sëani, më'ëni coca senni achaye yëyë yëquëna. Bain ta'yejeiye ëjaguëbi impuesto curi ro'iyë senguëna, ¿maibi baguëni ro'iyë baye? ¿Ro'iyë, o ro'ima'ñe'ne? Quëajë'ën yëquë'nate, senni achajën cahuë.

¹⁵ Senni achajëna, Jesús yua bacua ro coque ëaye case'ere masibi. Ja'nca masini, bacuani sehuoguë cabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ëni ro coquejën, yë'ëni zemo cocare senni achaye'ne? Curi so'corëte injajë'ën. Eñaza, cabi.

¹⁶ Caguëna, bacuabi inni rani ëñohuë. Eñojëna, baguë yua bacuani senni achabi:

—¿Gue bainguë ziabi curi so'corëte së'iguë'ne? ¿Gue mami hue'eguëbi së'iguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, bacuabi:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë'bi së'iji, sehuohuë.

¹⁷ Ja'nca sehuojëna, Jesusbi bacuani yihuoguë cabi:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë ba ma'carëan ba'itoca, bain ta'yejeiye ëjaguëna go'yaye insijën ba'ijë'ën. Riusu ba ma'carëan ba'itoca, Riusuna go'yaye insijë'ën, cabi.

Ja'nca caguë sehuoguëna, bacuabi ai quëquësi'cua achahuë.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Ja'n'rëbi, yequëcua, saduceo bain hue'ecuabi Jesusna ëñajën saë'ë. Ja'ancua yua, Bain ju'insi'cuabi gare go'ya raima'icua ba'iyë, ja'nca ye'yojën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi Jesusna sani, baguëni coca senni achajën cahuë:

¹⁹—Ëjaguë, Moisés ira coca toyani jo'case'ere më'ëni senni achaye bayë yëquëna. Ën cocare maina toyani jo'cabi baguë: “Bainguëbi zin beoguë banica,

ja'anguëbi junni huesëtoca, baguë yo'jeguëbi baguë rënjo jo'casi'core huejaye baji. Bagote huejani, baguë ma'yëre zinre cu'ecaiye baji baguë" toyani jo'cabi Moisés. ²⁰ Ja'nca toyani jo'caguëna, yequë bain ba'ise'ere më'ëni quëaye bayë yëquëna. Ma'yëreba ba'iguëbi baguë yo'jecua, te'e ëntë sara te'ecua ba'ijën ba'nhuë. Ma'yëreba ba'iguëbi baguë rënjoni huejani, zin beoguëbi junni huesëguë ba'nji. ²¹ Ja'nca junni huesëguëna, baguë yo'jeguë samu ba'iguëbi ba hua'jegoni huejani, baguë'ga güina'ru zin beoguëbi junni huesëguë ba'nji. Junni huesëguëna, samute ba'iguëbi güina'ru bagoni huejani, zin beoguëbi junni huesëguë ba'nji. ²² Si'a hua'na, te'e ëntë sara samucuabi ja'nca bagoni huejani, zin beocuabi junni huesëjën ba'nhuë. Ja'nca junni huesëjënna, ja'nrebi, bago'ga junni huesëgo ba'nco. ²³ Ja'nca junni huesësi'cuabi se'e go'ya raitoca, ¿bago yua jaroguë rënjo ba'ija'go'ne? Si'acua, te'e ëntë sara samucuabi bagoni basi'cua sëani, ¿më'ë guere quëaguë'ne? baguëni senni achani, baguë huacha sehuoja'ye ëjojën nëcahuë.

²⁴ Ejojën nëcajënna, Jesusbi bacuani sehuoguë cabi:

—Mësacua yua ai huacha ro'tajën ba'icua'ë. Riusu cocareba toyani jo'case'ere gare huesëjën ba'icua'ë. Riusu ta'yejeiye yo'o yo'oye poreyete gare huesëjën ba'icua'ë mësacua. ²⁵ Bain junni tonsi'cuabi go'ya rajën, sa'ñëña gare huejama'icua ba'iyë. Bacua romi zincuare yequëcuana huejaye gare jo'cama'icua ba'iyë. Riusu guënamë re'oto yo'o concua'ru ba'iyë bacua. ²⁶ Yequë cocare'ga mësacuani yihuoye bayë yë'ë. Mësacua yua Moisés toyani jo'casi pëbëte anconi, toa zëinsi sahua quë'rona ëñani, bain ju'insi'cua go'ya raiyete ye'yëj'ën. Riusubi yua Moisésni ñaca quëabi: "Yë'ë yua quë'rë

ta'yejeiyereba Riusu ba'iguë'ë. Më'ë ira bain ba'isi'cua Abraham, Isaac, Jacob, ja'ancuabi yureña yë'ëni recoyo te'e zi'inni ba'icua'ë" quëabi Riusu. ²⁷ Ja'nca quëasi'quë sëani, bain junni huesësi'cuabi Riusuni recoyo zi'inë beoye ba'iyë. Bain huajëcua, junni tonni go'ya raisi'cua, ja'ancuabi Riusuni recoyo te'e zi'inni ba'icua'ë. Ja'nca ba'icua sëani, mësacuabi ai huachareba huacha ro'tajën ba'iyë, cabi Jesús.

El mandamiento más importante

²⁸ Ja'nca caguëna, yequë, ira coca ye'yoguëbi Jesús coca yure ye'yose'ere achani, Ai re'oye masiye sehuobi caguë, Jesusni coca senni achabi:

—Riusu coca guanseni jo'case'ere cato, ¿Gue cocabi quë'rë ta'yejeiye ba'i coca ba'iguë'ne? senni achabi.

²⁹ Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Quë'rë ta'yejeiye ba'i coca yua ëñe ba'iji: "Achajë'ën, Israel bain. Mai E'jaguë Riusubi yua gañaguë'bi ba'iji. Yequë ëjaguë beoji. ³⁰ Ja'nca ba'iguëna, më'ë E'jaguë Riusuni ai yëreba yëguë ba'ij'ën. Më'ë recoyo, më'ë ro'taye, më'ë ba'iyë, ja'anbi më'ë pores'e'ru si'a jëja baguëni ai yëreba yëguë ba'ij'ën" maina guanseni jo'case'e ba'iji. Ja'an coca guanseni jo'case'e yua quë'rë ta'yejeiye ba'i coca'ë cayë yë'ë. ³¹ Yequë coca ai ta'yejeiye ba'i cocare'ga maina guanseni jo'case'e ba'iji. Eñe ba'iji: "Më'ë te'e bainni ai yëreba yëguë ba'ij'ën. Më'ë ja'ansi'quë yëguë ba'iyë'ru më'ë te'e bainni ai yëreba yëguë ba'ij'ën" guanseni jo'case'e ba'iji. Yequë guanseni jo'casi cocare cu'eto, quë'rë ta'yejeiye ba'i coca beoji, cabi Jesús.

³² Caguëna, ba ira coca ye'yoguëbi Jesusni cabi:

—Ai masiye quëahuë më'ë, E'jaguë. Te'e ruinereba ba'iji më'ë coca ye'yose'e. Mai E'jaguë Riusu yua gaña E'jaguë'bi ba'iji. Yequë ëjaguë beoji. Ja'anre

caguë, te'e ruiñe quëahuë më'ë. ³³ Mai Ëjaguë Riusuni ai yëreba yëjën, mai recoyo, mai ro'taye, mai ba'ie, ja'anbi mai porese'e'ru si'a jëja baguëni ai yëreba yëjën bañuni. Mai te'e bainre'ga ja'ansi'cua yëye'ru ai yëreba yëjën bañuni. Ja'nca yëjën ba'itoca, Riusubi si'a mai misabëna ëoni insiye, ja'anna bojoye'ru quë'rë ta'yejeiye bojoguë ëñaji maire, cabi baguë.

³⁴ Caguëna, ja'nrëbi, Jesús yua baguë case're achani cabi:

—Te'e ruiñe masiye sehuohuë më'ë. Ja'nca yëguë ba'itoca, Riusu ba'i jobona ti'añe ba'ija'guë'ë më'ë, cabi Jesús.

Ja'nca caguëna, ja'nrëbi, bain hua'nabi Jesusni se'e coca senni achaye gare huaji yëhuë.

¿De quién descende el Mesías?

³⁵ Ja'nrëbi, Jesusbi Riusu uja huë're ba'iguë, bainre coca ye'yoguë cabi:

—Ira coca ye'yocuabi Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, Cristo hue'eguëte baimni quëajën, Mai ira taita David, ro baguë mamaquë se'ga ba'iji Cristo, quëajën, ro huacha ro'tajën ba'iyë.

³⁶ Riusu Espíritubi Davidni ro'ta güeseguëna, Davidbi ñaca cani jo'cabi: Riusubi yë'ë Ëjaguëni cabi:

“Yë'ë jëja ca'ncona bëani, më'ë je'o cara-jei nësebë tëca ba'ijë'n” cani jo'cabi.

³⁷ Ja'nca cani jo'caguëna, Cristo raosi'quëre baguë mamaquë caye poremaj'i, baguëte Ëjaguë casi'quë sëani, ye'yoguë cabi Jesús.

Ja'nca caguëna, bain hua'na ai jai jubë ba'icuabi baguëni ai bojojën achahuë.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸ Ja'nrëbi, Jesusbi se'e ye'yoguë, ñaca cabi:

—Ira coca ye'yocuabi coca ye'yojëna, mësacua yua ëñare bajën, bacuare achamajën ba'ijë'n. Ëja bain ba'ie se'ga ëñoñe yëyë bacua. Zoa can

re'o canre sayani, si'aruanna ëño ëaye ba'ijën ganiñë bacua. Bainbi re'oye achoye saludajëna, ai acha ëaji bacuare. ³⁹ Bain në'ca huë'ëñana sani, ëja bain bëaruan se'gare cu'ejën ba'iyë. Aon fiestana sani, quë'rë re'oruan se'gare cu'eni bëayë bacua. ⁴⁰ Ja'nca ba'icuata'an, hua'je hua'nani ro coquejën, bacua huë'ëñare ro tëteni bayë. Riusuni zoe coca uajën, Bain ëñaja'bë caye se'ga ba'ijën, ro coqueyë. Ja'nca yo'ojëna, Riusubi bacuani quë'rë ta'yejeiye bënni senjoja'guë'bi, cabi Jesús.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹ Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi Riusu huë're curi gajongu ba'iruna sani, ca'ncorena bëani ëñato, bain hua'nabi bacua curire Riusuna insijën, gajonguna ayajën baë'ë. Yequëcua curi ëjacuabi ai ta'yejeiye ai curire ayajën insihuë. ⁴² Ja'nca insijëna, ja'nrëbi, hua'je hua'go bonse beo hua'gobi rani, samu curi so'corëan, te'e centavo ro'irëan, ja'an se'gare ayago insigo. ⁴³ Insigona, Jesusbi baguëre concuare choini, bacuani cabi:

—Mësucuani ganreba quëayë yë'ë. Ja'an hua'je hua'go bonse beo hua'gobi bago curire Riusuna insigo, si'a bain insiye'ru quë'rë ta'yejeiye insigo bago. ⁴⁴ Bacuabi a'ta curire bajën, ro bacua jëhuase'e se'gare ayajën insiyë. Bagoca bonse beo hua'gobi bago gaña so'corëanre insini si'ago, cabi Jesús.

Jesús anuncia que el templo será destruido

13 Ja'nrëbi, Jesusbi Riusu huë'ebi eta bi'raguëna, baguëte congüë te'eguëbi baguëni cabi:

—¡Ëjaguë, ëñajë'n! ¡Ën huë'e ai re'o huë'e bëaji! ¡Ai re'o gatapi re'huase'e ba'iji! bojoguë cabi.

² Caguëna, Jesús sehuoguë cabi:

—Më'ëbi ën hu'e'ëna jai hu'e'ënare ëñaguë, yë'ë quëayete te'e ruiñe achajë'ën. Si'a hu'e'ënare ëñaguë, yë'ë quëayete te'e ruiñe achajë'ën. Si'a hu'e'ëna yua ñañoni taonsi hu'e'ëna ba'ija'guë'bi. Gare te'e gatabë tuiye beoye ba'ija'guë'bi, cabi Jesús.

Señales antes del fin

³Caní ja'n'rëbi, Olivo casi cubë, Riusu hu'ë ca'n corëte ba'iguëna, bacuabi mëni bëahuë. Bëani ja'n'rëbi, Pedro, Santiago, Juan, Andrés, bacuabi Jesusni tëhuo rani, baguëni yahue senni achahuë:

⁴—¿Riusu hu'ë quejeito tanni huesëguë'ne? ¿Më'ë coca yure quëase'e'ru ba'ija'ye queaca masiye poreye'ne yëquëna? senni achahuë.

⁵Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Mësacua ëñare bajë'ën. Yequëcuabi mësacuaní ro coquemal'ine cajën, mësacua ëñare bajë'ën. ⁶Bainre coquecua ai jai jubë ba'icuabi rani, “Riusu Raosi'quëreba'ë yë'ë. Ba Cristo'ë yë'ë” cajën, ro coquejën ba'ija'cua'ë.

⁷Mësacua yua si'aruan guerra huayete achajën, quëquëye beoye ba'ijë'ën. Bain guerra huaja'ye yuara cuencuese'e ba'iguëna, ën yija carajeirën yuta ti'anma'iji. ⁸Bain jubëan yua sa'ñeña ai guerra huani ai yo'oja'cua'ë. Si'aruan yija ñu'cuëye, aon gu'ana ju'lñe, ja'anna ai yo'ojën, yuta quë'rë se'e ai yo'ojën ba'ija'cua'ë.

⁹Mësacuaca ai ëñare bajë'ën. Yequëcuabi mësacuare preso zeanni, ëja bain ñë'casiruanna nëconi, mësacuare gu'aye caju'cua'ë. Mësacuare bain ñë'ca hu'e'ënana sani, mësacuaní gu'aye huai'ja'cua'ë. Mësacua yua yë'ë cocare quëani achoculare sëani, ëja bain ba'iruan, ta'yejeiye ëjacua ba'iruan, ja'anruanna mësacuare rërëni sani nëcojënna, mësacuabi nëcani coca sehuojën ba'ija'cua'ë. Ja'nca nëcani sehuojën, yë'ë ba'iyete bacuaní te'e ruiñe

quëani achoculare poreja'cua'ë mësacua. ¹⁰Ën yija carajeirën ti'anguëna, ru'ru si'a joboña bainbi Riusu cocarebare achaye bayë. ¹¹Mësacuare preso zeanni nëcojënna, mësacua coca sehuoja'yete ru'ru ro'tamajën, huaji yëye beoye ba'ijë'ën. Mësacua sehuorën ti'anguëna, Riusubi mësacua coca sehuoja'yete quëaji. Mësacua se'gabi sehuo cocare ro'tama'ija'cua'ë. Riusu Espiritubi mësacuaní quëaguëna, ja'an cocare sehuoja'cua'ë mësacua. ¹²Ën yija carajeirën ti'anguëna, bainbi bacua yo'jecuaní preso zeanni bacuare huani senjo güeseyë. Pë'caguë sanhuë'ga bacua zin hua'nare preso zeanni huani senjoja'cua'ë. Yequëcua'ga bacua pë'caguë sanhuëre preso zeanni huani senjo güesaja'cua'ë. ¹³Mësacua yua yë'ë bainrebare sëani, si'a bainbi mësacuaní ai je'o ëñaja'cua'ë. Je'o ëñaja'cuata'an, yë'ëni si'a recoyo jo'caye beoye ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'nca ro'tatoca, carajeirën ti'anguëna, Riusubi mësacuaní tëani baja'guë'bi.

¹⁴Riusu bainguë ja'anrë raosi'quë Daniel hue'eguë, ja'anguëbi carajeirën ba'ija'guë, ba gu'aye ñu'ñujei güeseni si'aja'guë, ja'anguëte caní toyani jo'cabi. Ro bainbi ja'anguëte inni sani, Riusu bain ñë'ca hu'e'ëna nëconi baja'cua'ë. Ën cocare ëñacuabi te'e ruiñe ye'yeni masija'bë cayë. Ja'nca nëconi bajëna, Judea yija ba'icuabi yua cu re'otona sani gatija'bë. ¹⁵Yequëcua bacua hu'ë ëmëje'en ba'irute banica, bacua hu'ë bonsere injën gajema'ija'bë. ¹⁶Yequëcua hu'ë jobo ca'ncoña ba'icua, ziore ba'icua banica, bacua cañate injën go'ima'ija'bë. ¹⁷Romi hua'na zinbë ba'icua, zin chuchajën ba'icua, ja'ancua banica, ¡bacuare ai ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë! ¡Chao hua'na! ¹⁸Bacua sani gatija'rën ti'anguëna, Sësërën ba'ima'ija'ñe cajën, Riusuni uajën ba'ijë'ën. ¹⁹Ja'an

umuguseña ti'anguëna, bainbi ai ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Bainbi si'a Riusu re'huani jo'casi umuguseña ai yo'ojën ba'ise'eru quë'rë ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. ²⁰ Ja'nca ai yo'ojën ba'ijënna, mai Èjaguë Riusubi, Zoe ai yo'oma'inë caji. Cama'itoca, si'a bainbi gare huesëni si'are'ahuë. Riusu bainreba cuencuesi'cuani ai yëguë sëani, bainbi zoe ai yo'oma'inë.

²¹ Ja'an umuguseña ti'anguëna, yequëcuabi mësacuanì coque ëaye yo'ojën ba'ija'cua'ë. Bacua coca, "Èñajë'n. Querëte ba'iji" o "Èñajë'n. Cristobi ënjo'onre ba'iji" ja'anre catoca, bacuani achamajën ba'ijë'n. ²² Jai jubë bain, Cristo'ë yë'ë, cacua, Riusu raosi'quë'ë yë'ë cacua, ja'ancuabi rani, bainni ro coquejën, Riusu ta'yejeiye masini ëñoñe'ru ëñojën, Riusu bain cuencuesi'cuare'ga coquejën ba'ija'cua'ë. ²³ Ja'nca coquejën ba'ija'cuabi raijënna, yë'ëbi mësacuanì ru'ru quëaguëna, bacua coca coqueja'yete ëñare bajën, achamajën ba'ijë'n.

El regreso del Hijo del hombre

²⁴ Ja'an umuguseña ti'anguëna, bainbi ai yo'ojën carajejënna, ja'n'rëbi, ënsëguëbi gare na'ini huesëja'guë'bi. Ñañaguë'ga gare se'e miama'ija'guë'bi. ²⁵ Ma'choco hua'l'ga guënamë re'otobi tonni huesëjën ba'ija'cua'ë. Guënamë re'oto si'a re'otobi ai jëja ñu'cueja'guë'bi. ²⁶ Ja'n'rëbi, pico re'otona ëñato, yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quë'bi ai ta'yejeiye ba'iguë, ai go'sijeieye ba'iguë, yijana gaje meni ëñoja'guë'ë yë'ë. ²⁷ Gaje meni ëñoni yua yë'ë guënamë re'oto yo'o con hua'nani coca guansegüë caja'guë'ë: "Mësacua si'a yija ca'ncoña, si'a guënamë ca'ncoña, si'aruanna sani, yë'ë bainreba cuencuesi'cuare ñë'coni rajë'n" guansegüë caja'guë'ë yë'ë.

²⁸ Mësacua yua higo sunquinë ja'o sariyete ëñani ye'yejë'n. Ja'añëbi juinja

cabëanbi irani, ja'n'rëbi ja'o sari bi'raji. Sari bi'raguëna, mësacuabi ëñani, Èn-sërëmbi ti'anji cajën ba'iyë. ²⁹ Yë'ë coca yure case'ere'ga ro'tajën, ja'an ba'ija'yete ti'anguëna, güina'ru, mësacua yua, Carajei umuguseña ti'anbi cajën, ja'anre masijën ba'ijë'n, te'e jëana ti'anja'ñe sëani. ³⁰ Mësacuanì ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yureña bainbi yuta junni huesëma'ijënna, yë'ë coca case'eru si'aye ru'ru ba'ija'guë'bi. ³¹ Guënamë re'oto, yija re'oto, ja'anbi gare carajeiguëta'an, yë'ë cocareba canì jo'case'ebi yua carajeiye beoye ba'ija'guë'bi.

³² Ja'an umuguse ba'ija'ye, ja'an hora ba'ija'ye, ja'anre senni achatoca, bainbi gare huesëjën ba'iyë. Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na'ga gare huesëjën ba'iyë. Yë'ë'ga, Riusu Zin ba'iguëca gare huesëguë ba'iyë. Taita Riusu se'gabi masiji.

³³ Ja'nca ba'iguëna, mësacuaca ëñajën ba'ijën, Riusuni jo'caye beoye ujjajën ba'ijë'n. Ba joë ba'irën ti'anja'ñe huesëcua sëani, ja'nca ëñajën ëjojën ba'ijë'n. ³⁴ Bainguë so'o yijana saiyete ro'tani ye'yejë'n. Ru'ru, baguëre yo'o concuare choini, baguë huë'ere cuiracaiye guanseni, si'acuani bacua yo'ore guanseni, ja'n'rëbi baguë huë'e anto sa'ro cuiraguëni, Yë'ë raiyete ai ëñaguë ëjoguë ba'ijë'n canì, ja'n'rëbi bacuare jo'canì saiji. ³⁵ Mësacua'ga güina'ru ëñajën ëjojën ba'ijë'n. Ba huë'e cuiracuabi bacua ëjaguë raija'yete huesëyë. Mësacua'ga yë'ë ti'an raija'rënre huesëyë. Ènsëguë ruajairën, ñami jobo, cura yu'irën, zijeirën, ¿quejeito ti'an raiguë'ne? cajën, mësacuabi huesëyë. ³⁶ Yequë'rë cainsi hua'nabi yë'ë ti'an raija'rën ëñamajën ba'itoca, yë'ëbi te'e jëana ti'an rani, mësacuare ëñani bojoma'inë. ³⁷ Mësacuanì yihuoye'ru si'a bainni yihuoreba yihuoguë cayë yë'ë: Yë'ë

ti'an rajja'rënre ëñajën ëjojën ba'ijë'en, yihuoguë cani jo'cabi Jesús.

Conspiración para arrestar a Jesús

14 Ja'nre'bi, judío bain pascua umuguse, bacua aon huo'coma'ise'e aiñe, ja'an umuguse yuta samu umuguseña carabi. Pairi ëja bain, ira coca ye'yocua naconi ñë'cani, Jesusni yahue preso zeañu cajën, Baguëni huani senjoñu cajën baëë. ²Ja'nca ba'icuabi sa'ñeña cahuë:

—Fiesta ta'yejei umuguse ba'itoca, baguëni preso zeañe porema'inë. Zean-toca, bain hua'nabi ai jai jubë ba'ijën, yequërë maire coca huajën ënsema'inë, cahuë.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³Yureca, Jesusbi Betania huë'e jobore baj'i. Simón hue'eguë, ira ca'mi raure junni huajë raisi'quë, baguë huë'ere baj'i Jesús. Ja'nca ba'iguëbi aon ainguë ñu'iguëna, romigobi ti'ango. Ma'ña re'co, nardo casi re'co alabastro gata ro'rohuëna rago. Ai roji'i ba re'co. Ja'anre rani, ja'nre'bi, ro'rohuëte hua'huani, ba re'core Jesús sinjobëna jañuni tongo. ⁴Jañuni tongona, yequëcua barute ñu'icuabi bëinjën ëñahuë. Bëinjën ëñacuabi sa'ñeña coca cahuë:

—¿Queaca ro'tago bago, ba ma'ña re'core ro jañuni tonni huesogo'ne? Ai gu'aye yo'ogo bago. ⁵Ba re'core bendietoca, samute cien denario so'core coní, bonse beo hua'nana ro insiye porere'ahuë, sa'ñeña cajën, bagoni bëinjën ëñahuë.

⁶Bëinjën ëñajëna, Jesusbi cabi:

—Mësacua yua bago yëse'e yo'ogona, ënseye cama'ijë'en. Ma'ña re'core yë'ëna jañuni tongo, ai re'oye yo'ogo bago. ⁷Bonse beo hua'nare cato, mësacua naconi si'arën ba'ijëna, mësacua

yëse'e'ru bacuani re'oye yo'oye poreyë. Yë'ëca mësacua naconi zoe ba'ima'inë ënjo'on. ⁸Ja'nca ba'iguëna, ëncobi bago porese'e'ru yë'ëni re'oye yo'ogo. Yë'ë junni tanja'ñete ro'tago, yë'ë ga'nihuëte ma'ña re'cobi ru'ru re'huago. ⁹Mësacua ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yë'ë bainbi Riusu cocarebare si'aruanna quëani achojën, ëncu ba'iyete gare huanë yema'inë cajën, bago yure yo'ose'ere'ga quëani achojën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Judas tradiciona a Jesús

¹⁰Ja'nre'bi, Judas Iscariote hue'eguë, Jesusre concua jubë ba'iguëbi, yua pairi ëja bainna sani, Jesusre mësacuana preso insijaza caguë, bacua naconi coca senni achabi. ¹¹Senni achaguëna, bacuabi, Curire më'ëna ro'iyë cajën, baguë senni achase'ere bojohuë. Ja'nca bojojëna, Judasbi sani, Jesusre insini senjoñete re'huajaza caguë baj'i.

La Cena del Señor

¹²Ja'nre'bi, judío bainbi, Aon huo'coma'ise'ere aiñu cajën, ja'an fiesta umugusebi ti'anguëna, bacua pascua aonre re'hua bi'rahuë. Oveja jo'yare huani, Riusubi yi'eni bojoja'guë cajën, ja'an hua'ire boye ro'tahuë. Ja'nca ro'tajën yo'ojëna, Jesusre concuabi baguëni senni achahuë:

—¿Mai pascua aon aiñe jaroni sani re'huaye'ne yëquëna? senni achahuë.

¹³Senni achajëna, baguë yua samucua baguëre concuare choini, bacuani guanseguë cabi:

—Mësacua yua huë'e jobona saijë'en. Sani ti'anjëna, ocobë cuanguëbi mësacuani tëhuoja'guë'bi. Tëhuoguëna, baguë naconi saijë'en. ¹⁴Baguë ba'ihuë'ëna cacaguëna, mësacua yua ba huë'e ëjaguëni ñaca quëajë'en: “Mai E'jaguëbi më'ëni coca senni achaguë raobi: ¿Jaro sonohuëna cacani, yë'ere

concu naconi pascua aonre aiñe'ne yë'ë?" Ja'an cocare ba huë'e ëjaguëni senni achajë'en. ¹⁵Senni achajë'na, ja'nre'bi, baguë yua mësacua samu ba'i huë'ena mëani, ëmëje'en ba'i sonohuë jai sonohuëte mësacuani ëñoja'guë'bi. Ja'nca ëñoguëna, mësacua ja'anruna cacani, mai pascua aonre re'huajë'en, guansegüë cabi Jesús.

¹⁶Caguëna, baguëre concua saosi'cuabi huë'e jobona sani ti'anjë'na, Jesús quëase'eru güina'ru baji'i. Ba'iguëna, ba huë'e sonohuëna cacani, bacua pascua aonre re'huahuë.

¹⁷Re'huajë'na, ja'nre'bi, na'i si'aguëna, Jesusbi baguëre concua si'a sara samucua naconi ti'anni, ¹⁸bëani, ba aonre ain bi'rani, bacuani coca quëa bi'rabi:

—Mësacuani ganreba quëayë yë'ë. Mësacua jubë ba'iguëbi, yë'ë naconi te'e aonre ainguë ñu'iguëbi, ja'anguëbi yua yë'ëni ro coqueguë, yë'ëre yequëcuana preso insini senjoja'guë'bi, quëabi.

¹⁹Ja'nca quëaguëna, bacuabi ai sa'ntijën, te'ena, te'ena baguëna cueonni, baguëni senni acha bi'rahuë:

—¿Yë'ë'ye? ¿Yë'ë'ye? ¿Yë'ë'bi ba'ija'guë'ye? baguëni senni acha bi'rahuë.

²⁰Senni achajë'na, bacuani sehuobi:

—Mësacua jubë si'a sara samucua ba'i jubë ba'iguë, yë'ë naconi te'e guëna re'ahuana aon ainguë, ja'anguëbi yë'ëre insini senjoja'guë'bi. ²¹Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi junni toñe ba'ija'ye quëaji. Ja'nca quëase'eta'an, yë'ëre insini senjoja'guëte ai bëine cani jo'case'e ba'iji. ¡Baguë bënni senjoja'ñete ro'tato, chao hua'guë ai yo'oja'guë'bi! Baguë t'ëya raise'e beonica, quë'rë re'oye ba'ire'abi baguëre, sehuoguë cabi Jesús.

²²Ja'nre'bi, bacua aonre ainjë'na, Jesusbi ba jo'jo aonbëte inni, Riusuni ujaguë, Surupa cabi. Cani ja'nre'bi,

aonbëte jë'yeni, baguëre concuana huo'hueni, bacuani cabi:

—Mësacua coni ainjë'en. Yë'ë ga'nihuë'ë, cabi.

²³Cani ja'nre'bi, baguë uncu ro'rohuëte inni, se'e Riusuni ujaguë, Surupa cani, ja'nre'bi ba uncu ro'rohuëte bacuana insini, si'acuabi conu uncuhuë. ²⁴Uncujë'na, bacuani cabi:

—Yë'ë zie meni tonse'e'ë. Ai jai jubë bain gu'a juchana zemosi'cuare tëani baza caguë, bannni mame coca jia'noni jo'caja'guë'ë yë'ë. Ja'an ro'ire yë'ë zie yua meni tonse'e ba'ija'guë'bi. ²⁵Yureca, mësacuani te'e ruine quëayë: Bisi ëye gonore gare se'e uncuma'inë yë'ë ënjo'on. Riusu ba'i jobona ti'anni, ja'nre'bi ba mame gono re'huase'ere uncuni bojoja'guë'ë yë'ë, cabi Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶Caguëna, ja'nre'bi, Riusuni bojojën gantani, bacuabi yua Olivo casi cubëna saë'ë. ²⁷Sani, Jesusbi bacuani quëabi:

—Yure ñami, mësacua si'acuabi, yë'ëre gu'a güeye ro'tajë'na, yë'ëre ro jo'cani senjoñë. Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'oyë mësacua. Ën coca toyani jo'case'e ba'iguëna, mësacua achajë'en: “Oveja ëjaguëni huani senjojë'na, oveja jo'ya hua'nabi ro gatini saiyé” toyani jo'case'e ba'iji. ²⁸Ja'nca huani senjosi'quë ba'ija'guëbi yua go'ya raija'guë'ë yë'ë. Go'ya rani ja'nre'bi, Galilea yijana mësacua ru'runa sani, mësacua tëhuoja'guë'ë yë'ë, cabi Jesús.

²⁹Caguëna, ja'nre'bi, Pedrobi baguëni cabi:

—Si'acuabi më'ëre gu'a güeni jo'cani senjocua'ta'an, yë'ëca bañë, cabi.

³⁰Caguëna, Jesús yua baguëni cabi:

—Më'ëni ganreba quëayë yë'ë. Yure ñami, curabi yuta samu ba'ie yu'ima'iguëna, më'ëbi samute ba'ie yë'ëre huesëye caja'guë'ë më'ë, cabi.

³¹ Caguëna, Pedrobi si'a jëja sehuoguë cabi:

—Ja'nca yo'oma'ija'guë'ë yë'ë. Më'ë naconi te'e junni tonza ru'ru, cabi.

Caguëna, si'acuabi Jesusni güina'ru cahüë.

Jesús ora en Getsemaní

³² Ja'n'rëbi jë'te, jo'ya re'ohuë, Getsemaní casiruna ti'anjënna, Jesusbi baguëre concuani cabi:

—Mësacua yua ënjo'ona bëani ëjojë'n. Yë'ë ujuguë sai'yë, cabi.

³³ Cani ja'n'rëbi, Pedro, Santiago, Juan, bacuare quë'rë so'orë sabi. Ja'nca saguëbi recoyo ai sa'ntireba sa'ntiguë, ai yo'oguë baji'i. ³⁴ Ja'nca ba'iguëbi bacuani cabi:

—Ai recoyo sa'ntiye huanoji yë'ëre. Junni toñe'ru ba'iji yë'ëre. Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua ënjo'ona bëani, ëñajën ëjojën ba'ijë'n, cabi.

³⁵ Cani ja'n'rëbi, se'erë quë'nëni, yijana gugurini rëanni, Riusuni senreba senji'i:

—Taita, më'ëbi porenica, yë'ë ai yo'oni junni tonja'ñe jëayete yë'ëre ënojë'n. ³⁶ Yë'ë Taita, më'ëbi si'aye yo'oye poreyë. Yë'ë ai yo'oja'ye yurera ti'anguëna, më'ëbi yë'ëre tëaye poreyë. Ja'nca poreguëta'an, ro yë'ë yëse'e se'gare yo'oma'ijë'n. Më'ë yëse'e yo'ojë'n, ujuguë senji'i Jesús.

³⁷ Senni ja'n'rëbi, baguë concuare jo'casiruna go'ini ëñato, cainsi hua'na uën'ë. Ja'nca uijënna, Jesusbi Pedroni bëinguë cabi:

—Simón, ¿më'ë guere yo'oguë cainguë'ne? ¿Rëño ñë'serë se'ga huajëguë ëjoye poremaquë? ³⁸ Zupaibi coquema'ija'guë cajën, ëñajën ujajën ba'ijë'n. Mësacua recoyo jëja bacuata'an, mësacua ga'nihuëte pa'npaye se'ga ba'iji, cabi Jesús.

³⁹ Cani ja'n'rëbi, se'e ujaza caguë quë'nëbi. Quë'nëni, baguë ja'anrë ujase'e'ru güina'ru ujabi. ⁴⁰ Ujani,

ja'n'rëbi se'e go'ini ëñato, baguëre concua ai ëo canni ju'incua sëani, yua se'e cainsi hua'na uën'ë. Ja'nca uincuabi sëtani, Jesusni coca sehuoye ro'tamajën ba'ë'ë. ⁴¹ Ba'ijënna, Jesusbi se'e ujuguë sani, ja'n'rëbi se'e go'ini, bacuani cabi:

—¿Mësacua yua zoe canni huajëye ro'taye? Yureca, re'oji. Yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëte preso zeañe ti'anbi. Yureca, yequëcuabi yë'ëre preso zeanni, yë'ëre gu'a bainna insini senjoja'cua'ë. ⁴² Ja'nca sëani, huëijë'n. Saiñu. Yë'ëre insini senjoja'guëbi yuara ti'anji, cabi Jesús.

Arrestan a Jesús

⁴³ Ja'nca caguë, baguëre concuani yuta coca canni tëjima'iguëna, Judas hue'eguëbi ti'anbi. Jesusre concua si'a sara samucua ba'i jubë ba'iguëbi baji'i. Ja'anguëbi yua yequëcua naconi ai jai jubë bain guerra hua hua'tiña, bain huai cabëan, ja'anre bajën, Jesusni zeanjën ra'ë'ë. Pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, judío bain ira ëjacua, bacuabi raojënna, ra'ë'ë. ⁴⁴ Ja'nca rajënna, Judasbi Jesusre insini senjoñe ro'taguë, yua ba bainni ru'ru ën cocare quëasi'quë baji'i:

—Jesús ba'iruna ti'anni, baguëni muchaguë saludayë yë'ë. Ja'nca saludaguëna, ja'anguëni zeanni bajën, ëñajën ba'ijën, baguëte preso sajë'n, quëasi'quë baji'i Judas.

⁴⁵ Ja'nca quëasi'quëbi Jesús ba'iruna ti'anni, Jesusni tëhuoni saludaguë cabi:

—¿Ba'iguë më'ë, E'jaguë? cani, ja'n'rëbi baguëni muchabi.

⁴⁶ Ja'nca muchaguëna, ja'n'rëbi, Jesusre preso zeanni sahuë.

⁴⁷ Sajënna, ja'ansirën, Jesús naconi ba'iguëbi baguë guerra hua hua'tire rutani, pairi ta'yejeiye ëjaguë yo'o congüeni huani, baguë ganjorote cue'reni tonbi. ⁴⁸ Ja'n'rëbi, Jesús yua baguëte zeancuani cabi:

—Mësacua yua guerra hua hua'tiñare bajën, bain huai cabëanre bajën, ¿queaca ro'tajën, jiansi'quë ba'iguëreta'an, yë'ëni yahue preso zeanjën rate'ne? ⁴⁹ Mësacua naconi si'a umuguseña Riusu uja huë'ere baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi mësacuani coca ye'yoguë ba'iguëna, mësacuabi ye'ëre gare preso zeanmajën baë'ë ja'anrë. Ja'nca ba'ise'eta'an, Riusubi baguë coca toyani jo'case'ru ye'ëre preso zeañe ënsema'iji, cabi Jesús.

⁵⁰ Caguëna, baguëre concuabi baguëte jo'cani senjoni, ro gatini saë'ë.

⁵¹ Ja'nrebi yequë, bonsëguëbi Jesús naconi te'e saiguëbi baji'i. Ga'ne can se'gare ju'iguëna, Jesús zeansi'cuabi bonsëguëte zeanjënna, ⁵² baguë canre jo'cani senjoni, can beohuë gatini saji'i.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵³ Ja'nrebi, preso zeansi'cuabi Jesusre sani, pairi ta'yejeiye ëjaguë ba'iruna në-cohuë. Nëcojënna, pairi ëjacua, judío bain ira ëjacua, ira coca ye'yocua, bacuabi ñë'cahuë. ⁵⁴ Pedro'ga Jesusre so'orë be'teguë, yua pairi ta'yejeiye ëjaguë huë'e yija tëca ti'anbi. Ti'anni, soldado hua'na naconi bëani, bacua toana cuin bi'rabi.

⁵⁵ Cuin bi'raguëna, pairi ëjacua, si'a ëja bain ñë'casi'cua naconi, bacuabi Jesusre huani senjoñe cañu cajën, baguë gu'aye yo'ose'ere cu'ejën ba'icuata'an, baguëte gu'aye caye ti'anmaë'ë. ⁵⁶ Yequëcuabi ro coquejën, baguë gu'aye yo'ose'ere tinja cajën, bacua yua te'e camaë'ë. ⁵⁷ Yequëcua'ga nëceni, baguë yo'oguë ba'ise'ere coquejën quëahuë:

⁵⁸ —Baguëbi gu'aye caguëna, yëquënabi achahuë: “Riusu uja huë'e, bain yo'osi huë'ere taonni senjoja'guë'ë yë'ë. Taonni senjoni ja'nrebi, samute umuguseñabi yequë huë'e, bain yo'oma'isi huë'ere yo'oja'guë'ë yë'ë” cabi baguë, coquejën quëahuë.

⁵⁹ Ja'nca quëacua'ga gare te'e quëamaë'ë.

⁶⁰ Ja'nrebi, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi bacua jobona nëceni, Jesusni senni achabi:

—¿Gare sehuoye beoye ba'iguë më'ë? Bacuabi më'ë gu'aye yo'ose'ere quëajënna, ¿më'ë guere yo'oguë sehuoma'iguë'ne? senni achabi.

⁶¹ Senni achaguëna, Jesús gare caye beoye nëcabi. Gare sehuoye beoye baji'i. Ja'nca ba'iguëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi baguëni se'e senni achabi:

—¿Më'ë yua ba Cristo Raosi'quë'guë? ¿Mai Ëjaguë Riusu Zin'guë më'ë? senni achabi.

⁶² Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Ja'nca ba'iguë'ë yë'ë. Mai ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusubi baguë Bainguë'ru Raoja'guëre ye'ëre re'huani raoguëna, baguë jëja ca'ncona bëani ba'ija'guë'ë yë'ë. Pico re'otobi gaje meni raija'guë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, mësacuabi ye'ëre ëñaja'cua'ë, sehuoguë cabi Jesús.

⁶³ Ja'nca caguëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi bëinreba bëinguë, baguë cañate ye'reguë cabi:

—¡Yua baguë gu'a jucha quëacuare se'e cu'ema'ina'a! ⁶⁴ Baguëbi yure gu'aye caguëna, mësacua achahuë. Riusuni gu'aye casi'quëre sëani, ¿mësacua gue si'nseyete caye'ne? senni achaguë cabi.

Caguëna, si'a jubëbi baguëni huani senjo güeseñu cahuë.

⁶⁵ Cajënna, yequëcuabi baguëre go tutuni, ja'nrebi, baguë ziare canbi huenni ta'pini, baguëni cuehuë. Ja'nca cuejën, baguëni jayajën cahuë:

—¿Nebi më'ëni cuere'ne? Masiye ëñajë'n, cahuë.

Soldado hua'na'ga Riusu huë'ere ëñacuabi baguë ziare cuejën huaë'ë.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁶ Ja'nrēbi, Pedro yua hu'e yijare ba'iguē, toa ba'irute cuinguē ñu'iguēna, pairi ta'yejeiye ējaguēre yo'o concua jubē ba'igobi ti'anni, ⁶⁷ baguēni ēñani, coca cago:

—Mē'ēga Jesús Nazarenote te'e consi'quē baē'ē, cago bago.

⁶⁸ Cagona, Pedrobi sehuobi:

—Banhuē. Baguēte gare huesēguē'ē yē'ē. Mē'ēbi coca cagona, baguēre gare ēñama'iguē'ē yē'ē, sehuobi.

Ja'nca sehuoni, bain caca sa'ro tēca quēñeni gatiguēna, ja'nrēbi curabi yuji'i. ⁶⁹ Yu'iguēna, ja'nrēbi, ba yo'o congobi Pedroni se'e ēñani, baru ba'icuanu coca quēa bi'rago:

—Jesús Nazareno te'e consi'quē'bi. Baguēreba'bi, quēago.

⁷⁰ Quēagona, Pedrobi se'e huesēye sehuobi. Ja'nrēbi jē'te, baru ba'icuabi Pedroni se'e cahuē:

—Aito. Jesús consi'quē baē'ē mē'ē. Galilea bain coca caye'ru cayē mē'ē, cahuē.

⁷¹ Cajēna, Pedrobi ai jēja sehuobi:

—Banhuē. Yē'ēbi te'e ruīne cama'itoca, yē'ēre huaij'ēn. Mēsacuabi ba bainguēte cajēna, baguēte gare huesēguē'ē yē'ē, sehuobi.

⁷² Sehuoguēna, ja'ansirēn curabi samu ba'ie yuji'i. Yu'iguēna, Pedrobi Jesús coca case'ere ro'tabi: “Curabi yuta samu ba'ie yu'ima'iguēna, mē'ēbi samute ba'ie yē'ēre huesēye caja'guē'ē.” Ja'an coca case'ere ro'tani, si'a recoyo oi bi'rabi.

Jesús ante Pilato

15 Ja'nrēbi ñataguēna, pairi ējacua, judío bain ira ējacua, ira coca ye'yocua, si'a ēja bainbi ñē'cani, Jesús yua preso gueonsi'quē ba'iguēna, baguēte bain ta'yejeiye ējaguē Pilato

hue'eguēna sani nēcohuē. ² Nēcojēna, Pilatobi baguēni senni achabi:

—¿Mē'ē yua judío bain quē'rē ta'yejeiye ējaguē'guē? senni achabi.

Senni achaguēna, Jesús sehuobi:

—Mē'ēbi ja'nca caguēna, ja'nca ba'iguē'ē yē'ē, sehuobi.

³ Ja'nrēbi, pairi ēja bainbi ai ta'yejeiye Jesusre gu'aye cani jēhuahuē. ⁴ Cani jēhuajēna, Pilatobi baguēni se'e senni achabi:

—Bacuabi mē'ēre ai ta'yejeiye gu'aye cajēna, ¿mē'ē guere yo'oguē, sehuoma'iguē'ne? senni achabi.

⁵ Senni achaguēna, Jesús yua gare caye beoye sehuomaji'i. Sehuoma'iguēna, Pilatobi gue ro'taye beoye ēñabi.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶ Yua ja'an fiesta umuguseña ba'iguēna, Pilatobi si'a tēcahuēan preso zeansi'quē, bain sensi'quē, te'eguēte etoguē baj'i'i. ⁷ Yure tēcahuē, guerra huañu caguē, bain huani senjosi'quē Barrabás hue'eguē yua preso zeansi'quē baj'i'i. ⁸ Yureca, bain jubēbi Pilatoni, Mē'ē yo'oguē ba'ise'e'ru yurera yo'oj'ēn cajēn, te'e preso zeansi'quēre tijoni etoj'ēn sen'ē. ⁹ Senjēna, Pilatobi bacuani senni achabi:

—¿Judío bain quē'rē ta'yejeiye ējaguē, ja'anguēte tijoni etoye seña mēsacua? senni achabi.

¹⁰ Pairi ējacua yua baguēte ro bēinjēn insise'ere masiguēbi bacuani ja'nca senni achabi. ¹¹ Ja'nca senni achaguēna, pairi ējacuabi bainni tin ro'ta güesejēn, Barrabás tijoni etoye seña bainre ca bi'rahuē. ¹² Ca bi'rajēna, Pilatobi bainni senni achabi:

—Ja'nca tijoni etoye sentoca, ¿mēsacua quē'rē ta'yejeiye ējaguē, judío bain ējaguē casi'quē, ja'anguēni guere yo'oye'ne yē'ē? senni achabi.

¹³ Senni achaguëna, si'a jëja güijjën sehuohuë:

—¡Baguëte crusu sa'cahuëna quenni reojë'ën! sehuohuë.

¹⁴ Sehuojëna, Pilatobi bacuani se'e senni achabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën baguëre cayë'ne? ¿Gue gu'a jucha yo'oguë baguë'ne baguë? senni achabi.

Ja'nca senni achaguëreta'an, bain jubëbi quë'rë jëja güijjën sehuohuë:

—Baguëte crusu sa'cahuëna quenni reojë'ën, güijjën sehuohuë.

¹⁵ Ja'nca güijjën sehuojëna, Pilatobi, Bainbi bëinma'ñe caguë, bacua yëse'eru yo'obi. Barrabasre tijoni etoni, ja'n'rëbi, Jesusre si'nseye guanseni, baguëte quenni reoja'cuana jo'cabi.

¹⁶ Ja'nca jo'caguëna, soldado hua'nabi baguëte güenaro huë'e yijana sani, bacua soldado gaje concua si'acuaire choë'ë.

¹⁷ Choini ja'n'rëbi, bajacu can, ëja bain canre inni baguëna sayahuë. Sayani, miu ga'hua marote tëonni, baguë sinjobëna tëohuë. ¹⁸ Ja'nca yo'oni ja'n'rëbi, baguëni jayajën saludajën güihuë:

—¡Carajeiye beoye huajëni ba'ljë'ën, judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë! güijjën cahuë.

¹⁹ Ja'nca cajën, baguë sinjobëna tëcabëbi huajjën, baguëre go tutujjën, baguëni gugurini rëanjjën, ai jayajjën yo'ohuë. ²⁰ Ja'nca jayani tëjini, baguë bajacu canre rutani, baguë cañate baguëna sayahuë. Sayani ja'n'rëbi, baguëte crusu sa'cahuëna quenni reojjën sahuë.

Jesús es crucificado

²¹ Sajëna, ja'n'rëbi, Cirene bainguë Simón hue'eguë, Alejandro, Rufo, bacua taita ba'iguëbi yua zio re'otona saisi'quëbi raji'i. Raiguëna, soldado hua'nabi baguëte tëhuoni rantoni, Jesús crusu sa'cahuëte cuanni sajë'ën guansehuë.

²² Guanseni ja'n'rëbi, Jesusre sani, Gólgota casiru, sinjo gu'anbë casiru, ja'an cubëna ti'anhuë. ²³ Ti'anni ja'n'rëbi, gu'a jo'cha mirra ma'ña naconi ja'mese'ere inni, Jesusni rurajëna, uncumaji'i. ²⁴ Ja'n'rëbi, baguëte crusu sa'cahuëna quenni reohuë. Reoni, soldado hua'nabi, Baguë cañate coni baja'cuare masiñu cajjën, gata toyasira'carëanre sa'ñeña senjojjën ëñahuë.

²⁵ Baguëte quenni reosirëre cato, ënsëguëbi las nueve'ru sëji'i. ²⁶ Quenni reoni, ja'n'rëbi, baguë gu'a jucha yo'ose'ere ro'tani, ën cocare toyani, ba crusuna së'ohuë: “Judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë'bi ba'iji” toyani së'ohuë. ²⁷ Yequëcuare'ga bonsere tëtëjën huaicua samucuaire Jesús naconi bacua crusu sa'cahuëanna reohuë. Yequëre Jesús jëja ca'ncona reohuë. Yequëre Jesús ari ca'ncona reohuë.

²⁸ Ja'nca reojëna, Riusu ira coca zoe toyani jo'case'eru güina'ru bajji'i: “Gu'a bain naconi cuencuesi'quë ba'ija'guë'bi” toyani jo'case'e ba'iguëna, bacuabi Jesusni güina'ru yo'ohuë.

²⁹ Ja'n'rëbi, bain hua'na ca'ncore ganijën saicuabi Jesusni bëinsi ziaña ëñajjën, baguëni bain ëyëjën cahuë:

—¡Ba! Më'ëbi ro ro'taguë casi'quë'ë. Riusu uja huë'ere taonni si'ani, ja'n'rëbi samute umuguseña mame huë'e yo'oja'guë'ë yë'ë casi'quë sëani, ³⁰ yurera'rë ja'ansi'quë jëajjë'ën. Crusu sa'cahuëbi gajëjë'ën, bëinjën cahuë.

³¹ Cajëna, pairi ëja bain, ira coca ye'yocua, bacua'ga Jesusni jayajjën, sa'ñeña coca cajjën baë'ë:

—Yequëcuabi ai yo'ojëna, bacua jëayete ëñoguë bajji'i baguë. Ja'nca ëñoguëta'an, ja'ansi'quëbi jëaye gare porema'iji baguë. ³² Baguë yua Riusu Raosi'quëreba, ba Cristo hue'eguë, Israel bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë, ja'anguëbi ba'itoca, yurera'rë baguë

crusu sa'cahuëbi tijini gajeja'guë. Tijini gajetoca, baguëni si'a recoyo ro'tayë mai, sa'ñeña cajën baë'ë.

Cajën ba'ijëna, baguë ca'nco'rean reosi'cua'ga baguëni te'e jayajën cahuë.

Muerte de Jesús

³³ Ja'n'rëbi, mënera së'iguëna, si'a re'oto beoru na'i si'abi. Samute hora ba'iyë tëca zijei re'oto se'ga bajji'i. ³⁴ Ba'iguëna, ja'n'rëbi, ënsëguëbi las tres'ru së'iguëna, Jesusbi si'a jëja coca güini achobi:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? güini achobi. Bain cocabi cato: Taita Riusu, Taita Riusu, ¿më'ë queaca ro'taguë, yë'ëre jo'cani senjoguë'ne? güini achobi Jesús.

³⁵ Güini achoguëna, yequëcua baru ba'icuabi achani, sa'ñeña cahuë:

—Achajë'n. Riusu ira bainguë raosi'quë Elías hue'eguëte choiji baguë, cahuë.

³⁶ Cani, bacua jubë ba'iguëbi besa hua'guë sani, sayabëte inni, sënje jo'chana ja'n'jeni, tëcabëbi jëoni, Jesusna mëani, baguëni rurani, baguë bainni cabi:

—Yua ëjojën bañuni. Yequërë Elíasbi rani, baguëte tijoni gachoma'iguë cajën, ëjoni ëñañu, cabi.

³⁷ Caguëna, ja'n'rëbi, Jesusbi ai jëja güini achoni, ja'n'rëbi junni reabi.

³⁸ Junni reaguëna, ja'ansirën Riusu uja huë'e sa'nahuë reosi'canbi samu tëntëña ba'iyë ja'anse'e yua joboraja'an ye'rebi. Ëmëje'en ca'nco'bi yijacua ca'nco tëca ye'rebi. ³⁹ Jesusbi güini achoni, junni reaguëna, soldado ëjaguëbi nëcaguë ëñani, ja'n'rëbi coca cabi:

—Riusu Zinreba bajji'i baguë, cabi.

⁴⁰ Romi hua'na'ga so'orëbi ëñajën nëcahuë. Yeco María Magdalena baco'ë. Yeco María, Santiago bë'jeguë, José, bacua mamá baco'ë. Salome'ga baco'ë.

⁴¹ Ja'ncuabi yua Jesús Galilea ba'isirën baguëte te'e conjën, cuirajën baë'ë. Yequë romi hua'na'ga ai jai jubë Jesús naconi Jerusalenna raisi'cuabi baguëni ëñajën nëcahuë.

Jesús es sepultado

⁴² Ja'n'rëbi na'iguëna, yo'o yo'oma'i umuguse ja'anrë ba'i umuguse sëani, bain yo'o yo'oma'ine re'huaye bajji'i.

⁴³ Ja'nca ba'iguëna, Arimatea huë'e jobo bainguë José hue'eguëbi Pilatona sani, Jesús ga'nihuëre senji'i. Judío ëja bain jubë ba'iguëbi ba'iguëna, si'a bainbi baguëni ai ruinë ëñajën baë'ë. Ja'anguë yua Riusu ba'i jobo ti'an raija'yete ëñaguë ëjoguë ba'iguëbi yua jëja recoyo re'huani, Pilatona sani, Jesús ga'nihuëre senji'i. ⁴⁴ Senguëna, Pilatobi, ¿Yure'ne junquë baguë? senni achani, ja'n'rëbi, baguë soldado ëjaguëte choini, Jesús ju'inse'ere senni achabi.

⁴⁵ Senni achaguëna, soldado ëjaguëbi, Yua ju'insi'quë ba'iji baguë, sehuobi. Ja'nca sehuoguëna, Pilatobi Jesús ga'nihuëte Josena insiye guansebi.

⁴⁶ Guansequëna, Josebi re'o can pojei canre coní, Jesús ga'nihuëte gachoni, ba canbi ganobi. Ganoni ja'n'rëbi, bain tan goje gata tëntëbana te'ntose'e ba'iguëna, baguëte sani, ba gojena uanni, ja'n'rëbi, jai gatabëbi bonani, ba gojere ta'pibi. ⁴⁷ Ja'nca uanni ta'piguëna, María Magdalena, yeco María José mamá, bacuabi ëñahuë.

La resurrección de Jesús

16 Ja'n'rëbi, yo'o yo'oma'i umuguse si'aguëna, María Magdalena, María Santiago mamá, Salomé, bacuabi, Jesús ga'nihuëte ma'ña so'onjën saiñu cajën, ma'ñare cohuë. ² Coni ja'n'rëbi, semana ja'anrë ba'i umuguse ñataguëna, zijeirën ba'iguëna, bacuabi Jesús tansiruna saë'ë. ³ Saijën, sa'ñeña cahuë:

—Ba gatabëbi tansi gojena ta'pisibë ba'iguëna, ¿nebi maire bonani ota-caija'cua'ne? cahuë.

⁴Caní ja'n'rëbi, ti'anni ëñato, ba gatabë ai jaibë ba'iguëreta'an, yua otani quënose'e baji'i. ⁵Ja'nca ba'iguëna, bacuabi ba tansi gojena cacani ëñato, bonsëguëbi jëja ca'ncore ñuji'i. Zoa can pojei canre ju'iguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, romi hua'nabi gue ro'taye beoye ëñajën quëquëhuë. ⁶Quëquëjënna, bonsëguëbi bacuani cabi:

—Mësacua quëquëma'ijë'n. Mësacuabi Jesús Nazareno crusu sa'cahuëna quenni reosi'quëre cu'ejënna, ënjo'on beoji baguë. Yua go'ya rani saji'i. Baguëre uansirute ëñani masijë'n. ⁷Yureca, mësacua sani, Jesusre concua, Pedro sanhuëni quëajajjë'n: “Jesusbi mësacua ru'ru, Galilea yijana saji'i. Ja'nca saquëna, mësacua yua ja'anruna baguëte tëhuojën saijë'n. Mësacuabi baguë quëase'e'ru, ja'anruna baguëte tëhuoni ëñaja'cua'ë” quëajjë'n, bonsëguëbi quëani achobi.

⁸Quëani achoguëna, romi hua'nabi ai quëquëreba quëquëjën, tansi gojebi besa etani sani gatihuë. Huaji yëjën ba'icuabi yequëcuani gue quëaye beoye saë'ë.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹Yureca, semana ja'anrë umuguse ñataguëna, Jesusbi go'ya rani, María Magdalenana ru'ru gaje meni ëñobi. Ja'ango yua te'e ëntë sara samu gu'a huati hua'i cacasi'co ba'igo ba'ncó. Ja'nca ba'isi'co ba'igona, Jesusbi ba huati hua'ire etoni saoguë ba'nji. Ja'nca ba'iguëbi yureca bagona gaje meni ëñobi. ¹⁰Ëñoguëna, ja'n'rëbi, bago yua, baguëre conjën ganisi'cua ai sa'tijën ota oijën ba'ijënna, bacuana sani quëago. ¹¹Jesusbi go'ya raji'i. Baguëni ëñahuë yë'ë, quëagona, bacuabi bago

cocare achani, Te'e ruiñe cama'iñë më'ë, cahuë.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹²Ja'n'rëbi jë'te, Jesusbi baguëre concua samucua zio re'otona ganijën ba'ijënna, tin re'huasi'quë'ru gaje meni, bacuani ëñobi. ¹³Ëñoguëna, bacuabi sani, yequë bacuare conjën gajecuana quëajajë'ë. Quëajajjënna, bacua cocare'ga achani Te'e ruiñe cama'iñë mësacua, cahuë.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴Ja'n'rëbi jë'te, Jesusre concua si'a sara te'ecuabi aon ainjën ñu'ijënna, Jesusbi bacuana gaje meni ëñobi. Ëñoni, baguëni te'e ruiñe ro'tama'isi'cua, recoyo ro'taye güesi'cua, ja'an ba'isi'cuare sëani, bacuani bëinguë cabi. Baguë go'ya raise'ere ëñasi'cuani te'e ruiñe recoyo ro'taye güecuare sëani, bacuani bëinguë cabi. ¹⁵Ja'nca caní, ja'n'rëbi bacua yo'ore guanseni jo'cabi:

—Mësacua yua si'a yija re'otona sani, si'a bainni Riusu cocarebare quëani achojën ba'ijë'n. ¹⁶Ba cocarebare si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuare tëani baja'guë'ë yë'ë. Ba cocarebare ro'taye güecuare ai ta'yejeiye bënni senjoja'guë'ë yë'ë. ¹⁷Ba cocarebare si'a recoyo ro'tajën ba'icuare masiye yëtoca, ën cocare ëñani, bacuare masijë'n: Yë'ë ta'yejeiye ba'iyete cajën, gu'a huati hua'ire etoni saoye poreyë. Tin cocare caye ye'yema'icuata'an, te'e jëana ba cocare caye poreyë. ¹⁸Aña hua'nare zeantoca, ña hua'nabi bacuani ja'si yo'oma'iñë. Eore uncutoca, gare ja'siye beoye ba'iyë. Yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'icuabi bacua ëntë sarañabi rau ju'incuare pa'roni huachoye poreyë. Ja'anre ëñani, yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'icuare masijë'n, guanseni jo'cabi Jesús.

Jesús sube al cielo

¹⁹ Ja'nca guanseni jo'cani tējiguëna, Riusubi baguëte guënamë re'otona mëabi. Mëaguëna, Riusu jëja ca'ncona bëani baji'i. ²⁰ Ba'iguëna, ja'nreëbi, bacuabi sani, Riusu cocarebare si'a re'oto bainni quëani achojaë'ë. Quëani

achojajëna, mai Ëjaguë Jesusbi bacuani conguë baji'i. Bacuabi ba cocarebare quëani achojajëna, Jesusbi ai ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñoguë, baguë cocareba te'e ruin cocareba ba'iyete si'a bainni masi güeseguë baji'i. Ja'nca raë'ë. Amén.

Riusu cocareba

SAN LUCAS

Toyani jo'case'e

Prólogo

1 Yě'ë bainguë Teófilo: Cristobi mai naconi yo'oguë ba'ise'ere quëato, ai bain hua'nabi ja'an cocare toyani jo'cahuë. ²Yequëcua, baguë yo'oguë ba'ise'e beoru ëñasi'cuabi quëani achojënna, ai bain hua'nabi toyani maina jo'cahuë. ³Ja'nca jo'cajënna, yě'ë'ga bacua quëani toyase'e si'ayereba te'e ruiñe ëñani ro'taguë ye'yehuë. Ye'yeni, ja'nre'bi, baguë yo'oguë ba'ise'ere re'oye toyani jo'caza caguë, ën cocare te'e ruiñe toyani, më'ëna saohuë, ëjaguë. ⁴Bain ye'yose'ere te'e ruiñe masijë'ën, caguë, ën cocare re'oye re'huani, më'ëna saohuë yě'ë.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

⁵Herodes yua Judea yija ëjaguë ba'isiren ba'iguëna, pairi bainguë Zacarías hue'eguë bají'i. Abías jubë bainguë ba'iguëna, baguë rënjo Isabel hue'egobi yua pairi jubë bain romigo baco'ë. Bago ira bainguë ba'isi'quë Aarón hue'eguë ba'nquëña. ⁶Ai re'o bain baë'ë, ba samucua. Riusubi ëñaguëna, gare te'e ruiñereba yo'ojën baë'ë. Riusu guansení jo'case'e beoru achani, si'aye te'e ruiñe yo'ojën baë'ë. Ja'nca sëani, yequëcuabi bacuare gu'aye cañu ro'tacuata'an, poremaë'ë. ⁷Ja'nca ba'icuabi, bago gare zin beogo baco'ë. Zin garasi'co baco'ë. Si'a jubë yua ai ahüero hua'na baë'ë.

⁸Ja'nre'bi, Zacarías yua Riusu huë'e ba'i ma'carëanre ëñaguë ba'iguë, baguë yo'o yo'obi, baguë yo'o yo'o umuguse cuencuese'e sëani. ⁹Ja'an umuguse cuen-

cuesi'quë sëani, Riusu huë'ena cacani, baguë ira pairi bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru güina'ru ma'ñare misabëna ëoni, Riusuna mëobi. ¹⁰Ja'nca cacani ëoguëna, bain jubëbi hue'sere uja'jën nëcahuë, ma'ña ëorën ba'iguëna. ¹¹Uja'jën nëcajënna, ja'nre'bi, Zacarías yua ma'ñare ëoni mëoguëna, Riusu anje hua'guëbi yua misabë jëja ca'ncona gaje mejí'i. ¹²Gaje mequëna, baguë yua ai quëquë huesësi'quëbi caye beoye ëñabi. ¹³Ja'nca ëñaguëna, anje hua'guëbi cabi:

—Zacarías, quëquëma'ijë'ën. Më'ëbi Riusuni senni achaguëna, Riusubi achani conji. Ja'nca congüëna, më'ë rënjo Isabelbi yua më'ë zinre t'ëya raija'go'co. T'ëya raigona, baguë mami Juan hue'yojë'ën. ¹⁴Aireba bojoguë ba'ija'guë'ë më'ë, zinre baguë sëani. Yequëcua'ga ai jai jubë bainbi më'ë naconi te'e bojojën ba'ija'cua'ë. ¹⁵Riusubi ëñaguëna, ai re'o ëjaguë ba'ija'guë'bi. Jo'cha gare uncuye beoye ba'ija'guë'bi. Baguë t'ëya rai umugusebi Riusu Espíritu naconi te'e zi'insi'quë bojo recoyo baguë ba'ija'guë'bi. ¹⁶Ja'nca ba'iguëbi Israel bain gu'a ma'a ganicuani cu'eni rani, ba ëjaguë Riusuni recoyo se'e zi'in güeseja'guë'bi. ¹⁷Riusu bainguë raosi'quë ba'ija'guë'bi. Riusu ira raosi'quë Elías hue'eguë, baguë jëja recoyo baguë, yua Riusu Espíritu naconi te'e zi'insi'quë ba'iguë ba'nji. Ja'nca ba'iguëna, më'ë zin yua güina'ru ba'ija'guë'bi. Yequëcuabi bacua zincua naconi je'o bajënna, yequëcuabi bacua pë'caguë sanhuë naconi je'o bajënna, baguëbi yua sa'ñëña je'o beoye ba'i güeseja'guë'bi bacuare. Achaye yëma'icuani Jaë'ë sehüo güeseja'guë'bi. Sa'ñëña bojojën ba'i güeseja'guë'bi. Ba'i güese'guëna, se'e te'e ruiñe ro'tajën ba'ija'cua'ë. Bainbi bacua ëjaguë Riusuni te'e ruiñe ro'taja'bë caguë, bacua recoyo ro'tayete

mame re'hua'ja'guë'bi baguë, cani jo'cabi Riusu anje hua'guë.

¹⁸ Caguëna, Zacarías yua baguëni senni achabi:

—Më'ëbi coca quëaguëna, ¿queaca masiye'ne yë'ë? Yë'ë, yë'ë rënjo, yëquën-abi ai ahüero hua'na ba'ijëna, huesë èaji, cabi.

¹⁹ Caguëna, anje sehuobi:

—Yë'ë yua Gabriel hue'eguë, yua Riusu raosi'quë'ë. Baguëbi guansegüena, më'ëna gaje meni, baguë bojo güese co-care quëahuë yë'ë. ²⁰ Quëaguëna, më'ëbi te'e ruiñe ro'tama'iguë achamaë'ë. Ja'nca achama'isi'quë sëani, yua yi'o ma'tëbë ba'ija'guë'ë më'ë. Më'ë zin të'ya raima'i ñësebë, coca caye gare porema'inë më'ë, yë'ë case'e'ru ba'ija'ye tëca, anjebi sehuobi.

²¹ Ja'nre'bi, bain jubë yua hue'se ca'ncore nëcäjën, Zacaríasni ëjojën, ¿Guere yo'oguë baguë, sa'nahuë zoe ba'iguë'ne? cahuë. ²² Cajëna, ja'nre'bi baguëbi yua etani, bacuani coca caye porema'i hua'guë bajji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguë guënamë toya ëñase'ere masihuë. Baguë ëntë sarañabi bacuani ro ña'queye se'ga quëabi.

²³ Ja'nre'bi, baguë cuencuesi umuguseña si'aguëna, Riusu huë'e yo'o ma'carëanre yo'oni tëjini, baguë huë'ena goji'i. ²⁴ Go'iguëna, ja'nre'bi yo'je, baguë rënjo Isabelbi yua zin nëcago, te'e ëntë sara ña'aguë hua'ire huë'ena bëago, huë'ere etaye beoye baco'ë. ²⁵ Ja'nca ba'igobi ja'ansi'co ro'tago: Yë'ë Èjaguë Riusubi yë'ëre ai re'oye conguëna, bainbi se'e yë'ë zin të'ya raima'inëte gu'aye caye beoye ba'ija'cua'ë, ro'tago bojogo.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

²⁶ Ja'nre'bi, te'e ëntë sara te'e ña'aguë hua'i zimbë ba'igona, Riusubi baguë guënamë re'oto yo'o conguë, Gabrielni

guanseni, Galilea yija huë'e jobo, Nazaret huë'e jobo, ja'an jobona baguëte saobi. ²⁷ Ja'anru ba'i romi zingo María hue'egoni coca quëaguë saobi Riusu. Bago yua José hue'eguë, ira ëjaguë ba'isi'quë David bainguë, ja'anguëni huejajaza cago ro'tago ba'igona, ²⁸ Riusu anje hua'guëbi bagona ti'anni, bagoni saludaguë cabi:

—Bojogo ba'ijë'n. Riusubi më'ë n-aconi ba'iguëna, baguë quë'rë ta'yejeiye consi'co'ë më'ë. Më'ëni ai re'oye ënaguë sëani, si'a romicua'ru më'ëni quë'rë ai conji Riusu, cabi.

²⁹ Caguëna, Mariabi ai quëquëni huesësi'cobi caye beoye ënago. ³⁰ Ja'nca ënagona, anjebi bagoni cabi:

—Quëquëma'ijë'n, María. Riusubi më'ëni re'oye ënaguë, më'ëni ai re'oye conja'guë'bi. ³¹ Më'ëbi yua zin nëcago, ëmëguëni të'ya raija'go'ë. Të'ya rani, baguë mami Jesusre hue'yojë'n. ³² Ai ta'yejeiye ëjaguë ba'ija'guë'bi. Mai ta'yejeiyereba Riusu Zin casi'quë ba'ija'guë'bi. Riusubi baguë bain ta'yejeiye ëjaguëre baguëre re'huaye ro'taji, baguë ira ëjaguë ba'isi'quë David ba'ise'e'ru. ³³ Israel bain ëjaguë si'arën ba'ija'guë'bi. Gare carajeiye beoye guansegüë ba'ija'guë'bi, anjebi quëabi.

³⁴ Quëaguëna, Mariabi cago:

—Ënjëre beogo sëani, ¿queaca zin ba'ija'go'ne? cago, senni achago.

³⁵ Senni achagona, anjebi quëabi:

—Riusu Espiritubi më'ëna ti'anni, mai ta'yejeiyereba Èjaguë Riusubi më'ëni guënamë pico naconi gaje meni, më'ëni na'oni baguëna, Riusu Zinre të'ya raija'go'ë më'ë. Të'ya raigona, Riusu Zin casi'quëbi Riusu cuencuesi'quë ba'ija'guë'bi. ³⁶ Më'ë baingo Isabelre'ga ro'tajë'n. Të'ya raima'igo garasi'co case'eta'an, bago yua te'e ëntë sara te'e ña'aguë hua'i zimbë ba'igo. Ai ahüera hua'go ba'igota'an, ja'nca të'ya raija'gota'an ba'igo. ³⁷ Bain yo'oye

porema'icuata'an, Riusubi si'aye yo'oye poreji, anjebi quëabi.

³⁸ Quëaguëna, Maríabi cago:

—Riusu yo'o con hua'go se'ga ba'i hua'go'ë yë'ë. Më'ë quëase'e'ru ba'iyë yë'ëre yo'oja'guë Riusu, cago sehuogo bago.

Cago sehuogona, anjebi quëani tonni huesëbi.

María visita a Isabel

³⁹ Ja'nrëbi, Maríabi huëni, Yë'ë baingo Isabelni ëñajaza cago, cu re'oto huë'e jobo, Judea yija huë'e jobo, ja'anruna besa saco'ë. ⁴⁰ Sani, Zacarías huë'ena ti'anni, Isabelni saludago. ⁴¹ Saludagona, Isabelbi achagona, Isabel zinbi bago guëtabë sa'nahuë yua ñu'cuebi. Ñu'caguëna, Isabel yua Riusu Espíritu naconi te'e zi'inni ba'igobi bojo recoyo bago runco'ë. ⁴² Runni, ja'nrëbi, re'oye achoye Maríani bojogo ai jëja ujago cago:

—Riusubi si'a romicuare ëñaguëta'an, më'ëre quë'rë ta'yejeiye conguë baji. Më'ë zin të'ya raija'guëre'ga ai conji Riusu. ⁴³ Më'ëbi, mai Èjaguë pë'cagobi yë'ëni ëña raigona, ai bojoyë yë'ë. Riusubi bojo güeseguë, yë'ë hua'go, ro baingo ba'igote ai re'oye ëñani, Riusu re'huabi.

⁴⁴ Më'ëbi yë'ëni saludagona, yë'ë zin sa'nahuë ba'iguëbi ja'ansirën ai bojoguë ñu'cuebi. ⁴⁵ Më'ëbi Riusu coca quëase'ere achani, ja'nca ba'ija'guë ro'tago, ai bojogo ba'iyë më'ë, cago Isabel.

⁴⁶ Cagona, Maríabi cago:

Yë'ë recoyo ai bojoyereba bojogo ba'iyë yë'ë.

⁴⁷ Riusu ai ta'yejeiguë'bi ba'iji, cayë yë'ë hua'go, yë'ëre tëani baja'guëre sëani.

⁴⁸ Baguë yo'o con hua'go se'ga ba'igona, yë'ëna re'oye ro'tani, yë'ëre tëani baji yë'ë hua'gore.

Ja'nca sëani, si'a bainbi yë'ëre ëñani, Bagoni ai re'oye ai conji Riusu cajën bojoja'cua'ë.

⁴⁹ Ta'yejeiyereba Riusubi yë'ëre conreba conguëna, ai bojoreba bojoyë yë'ë, Riusu se'ga re'oye ba'iguë sëani.

⁵⁰ Si'a hua'na baguëna oijën gugurijën ba'itoca, bacuani oiguë, bacuani conji Riusu.

Ja'nca conguë, gare carajeiye beoye baguë bainre oiguë conji.

⁵¹ Yequëcua ro bacua se'gare'ru huanoguëna, bacuabi ai huacha ro'tajëna,

Riusubi yua bacuare te'e jëana etoni senjobi.

⁵² Yequëcua bain ta'yejeiye ëjacua ba'icua'reta'an,

Riusubi bacuare etoni saoni, yequëcua ro porema'icua se'gare ëñani, bacuani ëja bain re'huani baji Riusu.

⁵³ Yequëcua aon caracuare ëñani, bacuani ai re'oye conreba conguë insibi.

Yequëcua a'ta bonse bacua'reta'an, ro bonse beo hua'nare etoni saobi Riusu.

⁵⁴ Mai ira bain ba'isi'cuani coca cani jo'case'ere ro'tani, güina'ru yo'oji Riusu.

Baguë bain Israel hue'ecuaní gare huanë yeye beoye conji.

⁵⁵ Abrahamre'ga ro'tani, baguëni ai oiguë ai re'oye conbi Riusu.

Abraham bain ba'ija'cua, yureña ba'icua, yequëcua yuta ba'ima'icua're'ga, si'acuare ro'tani, gare carajeiye beoye conreba conji Riusu, cago María.

⁵⁶ Ja'nca cani, ja'nrëbi samute ñañaguë hua'i Isabel naconi bëani ba'igo, ja'nrëbi bani tējini, bago huë'ena goco'ë.

Nacimiento de Juan el Bautista

⁵⁷ Ja'nrēbi, Isabel tē'ya rai umuguse ti'anguēna, emēguēni tē'ya raco'ē. ⁵⁸ Tē'ya raigona, bago bain gaje hua'nabi bagona ti'anni ēñajēn, bago naconi bojoreba bojohuē, Riusu ai re'oye conse'e sēani. ⁵⁹ Ja'nrēbi, zin hua'guēbi te'e ēntē sara samute umuguseña baguēna, bainbi baguē go neño ga'nirēte tēyōjēn rani, Baguē pē'caguē mami Zacarías hue'ēja'guē, cahuē. ⁶⁰ Cajēna, pē'cagobi:

—Banji. Juan hue'ēja'guē'bi, cago.

⁶¹ Cagona, bacua cahuē:

—¿Mē'ē guere cago'ne? Mē'ē bain Juan hue'ecua beoyē, cahuē.

⁶² Ja'nca cani, ja'nrēbi, baguē pē'caguēna bonēni, bacua ēntē saraña se'gabi ro ña'queni, mamaquē mami hue'ēja'yete senni achahuē. ⁶³ Senni achajēna, Zacaríasbi uti ja'ore senni, ja'nrēbi, Juan hue'ēji, toyani eñobi. Ja'nca toyani eñoguēna, bacuabi ai ēñajēn rēn'ē. ⁶⁴ Eñajēn rēinjēna, ja'ansirēnbi, Zacaríasbi, yi'obobi ti'jiguēna, yua Riusuni re'o cocareba bojoguē ca bi'rabi. ⁶⁵ Ca bi'raguēna, baincuabi ai huaji yējēn, ba huē'ebi sani, si'aye quēajēna, ba yo'ose'e si'a Judea yija cu re'oto ba'iruan'ga quēani achojaise'e baj'i. ⁶⁶ Si'acua ja'an cocare achani ro'tani, sa'ñēña senni achahuē:

—¿Gueguē ba'ija'guēguē'ne ba zin hua'guē? senni achahuē.

Riusubi oiguē, baguēre eñani consi'quēre sēani, si'a bainbi eñani, ja'anre sa'ñēña senni achahuē.

El canto de Zacarías

⁶⁷ Ja'nca ba'iguēna, Juan pē'caguē Zacaríasbi Riusu Espiritu naconi zi'inni, bojo recoyo runji'i. Runni, Riusu coca yi-huoni raose'ere quēani acho bi'rabi:

⁶⁸ Israel bain, mai Ta'yejeiye Eǰaguē Riusu, baguē ba'iyete ro'tajēn bojo-jēn gantañuni.

Baguē bain jucha zemosi'cuani conguē raisi'quē'bi ba'iji.

Maire huajēreba ba'icuaire etojeiguē raisi'quē'bi ba'iji.

⁶⁹ Riusu raoja'guē, baguē bainguē David yo'je ba'ija'guē, maire tēani baja'guē, ja'anguēre mai ta'yejeiye eǰaguēre re'huani, maina raobi Riusu.

⁷⁰ Baguē ira bain raosi'cua naconi quēani jo'case'e ba'iguēna, güina'ru maina quēani jo'cabi Riusu:

⁷¹ Yequēcuabi maini je'o bajēn, maire hueso ēaye yo'ojēna, Riusubi maire tēani, maini baye cabi.

⁷² Mai ira bain ba'isi'cuani oiguē, bacuani coca cani jo'case'ere ro'taguē, baguē cani jo'case'e'ru güina'ru yo'obi Riusu.

⁷³ Riusu coca cani jo'case'e, mai ira bain-guē ba'isi'quē Abrahamni ganreba cani jo'case'e ēn coca baj'i'i:

⁷⁴ Yequēcuabi maini je'o bajēna, maire tēani, maini baye cabi Riusu.

Maini baguē, baguē yo'o con hua'nare re'huani, Mēsacua gare huaji yēye beoye yē'ēni conjēn ba'ijē'ēn, cabi.

⁷⁵ Si'a mai ba'i umuguseñabi baguē naconi ba'ijēn, baguē ai yēreba yēsi'cua ba'ijēna, te'e ruiñe yo'ocuare maire re'huani baye cabi Riusu, cabi Zacarías.

Cani ja'nrēbi, baguē zin hua'guēre eñani, baguēte cabi:

⁷⁶ Ja'nca sēani, yē'ē mami, mē'ē yua mai ta'yejeiyereba Riusu cuencueni raosi'quē'ē.

Baguē coca quēaja'guēre mē'ēre re'huabi Riusu.

Mē'ēbi ru'ru sani, mai Eǰaguē rai ma'are re'huaye bayē.

⁷⁷ Baguē bainna sani, bacua gu'a juchare jo'cani senjojēna, Riusubi bacuare tēani bani, bacua gu'a jucha

yo'ojën ba'ise'ere gare ro'tama'iñe caja'guë'bi Riusu.

Ja'anre bacuani quëani achoye bayë më'ë.

⁷⁸ Mai Èjaguë Riusubi maini ai oiguë conjì.

Mai hua'nabi ro porema'icua'reta'an, maini ai re'oye cuiraguë oiguë conjì.

Go'sijei umuguse ñatani saoye'ru maina ti'an rani, bojo recoyo ba hua'nare maire re'huanì jo'caji.

⁷⁹ Ja'nca re'huanì jo'caguë'bi zijei re'oto ba'icua, gare bënni senjosi'cua ba'ija'cua, ja'ancuani baguë go'sijei re'otore te'e ruñe masi güeseji Riusu.

Mësacua gare huaji yëye beoye yë'ëni te'e zi'inni conjën ba'ijë'ën caguë, maire choiji Riusu, gantaguë cabi Zacarías.

⁸⁰ Caguëna, ja'nre'bi, baguë zin hua'guë'bi irani, jëja baguë, te'e ruñe ba'i recoyo re'huanì baji'i. Irani tëjini, ja'nre'bi, bain beo re'otona sani, bëani baji'i. Israel bainna sani quëa umuguse ti'añe tëca baruna bëani ba'iguë ëjobi Juan.

Nacimiento de Jesús

2 Ja'nre'bi, bain ëjaguëreba, Augusto hue'eguë'bi si'a bainni guansequë, Si'acua mamire ëja bain uti pëbëna toya güesejë'ën caguë guanseni jo'cabi. ² Ja'nca guanseni jo'caguë, bain cuencuese'e, ru'ru ba'iyë cuencuese'e baji'i. Ja'nca ba'iguëna, Cirenio hue'eguë'bi yua Siria yija bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë baji'i, ja'anrën. ³ Bainre cuencueye guansequë, Si'acuabi mësacua t'ya raisi huë'e jobona go'ini, mësacua mamire ëja bain uti pëbëna toya güesejë'ën, guanseni tonni jo'cabi. ⁴ Ja'nca guanseni jo'caguëna, Josebi baguë huë'e jobona sai bi'rabi. Nazaret huë'e jobo, Galilea yija ba'i jobobi sani, Belén huë'e jobo, baguë ira ëjaguë ba'isi'quë

David hue'eguë, baguë huë'e jobo, Judea yija ba'i jobo, ja'anruna sani, baguë mamire toya güesejaji'i. ⁵ Toya güesejaiguë, Maríare'ga sabi, bago naconi huejaye ro'taguë séani. Yua ira zinbë ba'igoni sabi. ⁶⁻⁷ Ja'nca sani, Belenna ti'anni, bain cain huë'ena cainru cu'eni jëhuani, cainru beoguëna, jo'ya hua'na be'jerëna sani cacani baë'ë. Ba'ijën, bago t'ya rairën ti'anguëna, bago zin ru'ru ba'iguëte t'ya rani, canbi ganoni, jo'ya hua'na aon aonguna uango.

Los ángeles y los pastores

⁸ Ja'nre'bi, ja'ansi ca'nco jo'ya hua'na cuiracua baë'ë. Cuirajën ba'icuabi bacua oveja jo'ya hua'nare ñamibi ëñajën baë'ë. ⁹ Ja'nca ëñajën ba'ijë'enna, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'guë'bi bacuana gaje meni ti'anbi. Ti'anguëna, ai go'sijei re'otora ti'anguëna, jo'ya ëñacuabi ai quëquësi'cua ëñajën baë'ë. ¹⁰ Ja'nca ba'ijë'enna, yo'o con hua'guë'bi bacuani quëabi:

—Quëquëma'ijë'ën mësacua. Bojo güese cocare mësacuani quëaguë raisi'quë'ë yë'ë. Si'a bainbi achani ai bojoreba bojoye'ë. ¹¹ Yure, ira ëjaguë David huë'e jobo, Belenre ba'iguë, Riusu raosi'quë t'ya raisi'quë'bi ba'iji. Mësacuana ti'an rani, mësacuare Riusu bainrebare re'huanì baza caguë raji'i. Mai ta'yejeiyereba ëjaguë ba'ija'guë'bi Cristo hue'ëji baguë. ¹² Mësacuabi huë'e jobona sani cu'eto, Riusu Zin raosi'quëre tinjani ëñaja'cua'ë. Canbi ganosi'quë'bi jo'ya hua'na aon aongute uingüëna, baguëte ëñani masija'cua'ë, cabi. ¹³ Caguëna, ja'nre'bi, ai jai jubë anje hua'nabi te'e jëana gaje meni ti'anhüë. Ti'anni, si'a jubë'bi Riusuni bojoreba bojojën gantahuë:

¹⁴ Mai ta'yejeiyereba Riusubi guënamë re'oto ëjaguëreba'bi ba'iji.

Baguë bain ai yësi'cua, yija re'otore ba'icuani bojoguë, huaji yëye beoye

ba'ija'bë caji, Riusure yo'o con hua'nabi gantajën quëahuë.

¹⁵ Gantani tonni, yua guënamë re'otona go'ijënna, jo'ya hua'na cuiracuabi sa'ñeña ca bi'rahuë:

—Belenna saiñu. Riusu raosi'quëre yure quëani achosi'quëni sani ëñajaiñu cahuë.

¹⁶ Cani, besa sani ëñato, María, José baë'ë. Zin hua'guëbi jo'ya hua'na aon aongute uinguëna, ëñahuë. ¹⁷ Ja'nca ëñani, ba zin hua'guë ba'ie, anje hua'guë cani jo'case'ere bacuani quëahuë. ¹⁸ Ja'nca quëajënna, si'a hua'nabi ai bojoreba bojojën achahuë. ¹⁹ Ja'nca bojojënna, Maríabi ja'an si'aye ro'tani, bago recoyona re'huani, gare huanë yeye beoye baco'ë. ²⁰ Ja'nrebi, jo'ya hua'na cuiracuabi yua Riusu quëani achose'e beoru achani, Riusu yo'oni jo'case'e beoru ëñani, Riusuni bojoreba bojojën, baguëni gantajën goë'ë. Riusure yo'o conguë quëase'e'ru güina'ru baji'i, cajën bojojën goë'ë.

El niño Jesús es presentado en el templo

²¹ Ja'nrebi, te'e ëntë sara samute umuguseña ba'ini, ba zin hua'guë go neño ga'nirëte tëyo güeseni, baguë mami Jesús hue'yohuë. María yuta zin në-cama'irën, Riusure yo'o conguëbi gaje meni quëaguëna, ja'an mamire yure baguëte hue'yohuë.

²² Hue'yoni ja'nrebi pë'caguë sanhuë pa'roma'i umuguseña carajeiye tëca ba'ijën, Moisés coca cani jo'case'e'ru yo'ojën, tënosi hua'na runni tonni, ja'nrebi Zin hua'guëre Riusu huë'ena sani, Riusu conja'guëte re'hua güeseñu cajën, Jerusalén huë'e jobona sani, Riusu huë'ena cacahuë. ²³ Moisés coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'ohuë:

Si'a zin hua'na ru'ru të'ya raisi'cua banica,
Riusu conja'cuare re'hua güesejë'n,

cani jo'case'e

sëani, Jesusre sani, Riusu conja'guëte re'hua güesehuë.

²⁴ Ja'nca re'hua güesejë'n, Moisés coca toyani jo'case'e'ru yo'ojën, jo'ya ca hua'i hua'nare inni, samu jure hua'na, o samu ju'ncubo hua'na, ja'an hua'nare inni, misabëna ëoni Riusuna mëojën, zin hua'guëre Riusu conja'guëte re'hua güesehuë.

²⁵ Ja'nca re'hua güesejë'nna, yequë Simeón hue'eguëbi Riusu huë'ena cacani baji'i. Ja'an ba'iguëbi ai re'o bainguë ba'iguë, Riusuni caraye beoye yo'o conguë te'e ruñe yo'oye se'ga baji'i. Israel bain etojeirëne ai ro'taguë, Riusu etojeiyete caraye beoye ëñaguë ëjoguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, Riusu Espiritubi baguë recoyona gaje meni bëani, ba'iguë baji'i. ²⁶ Bëani ba'iguëbi Simeonni masi güesequë baji'i: Më'ë yija yuta ba'iguë, Riusu raoja'guëte ëñaja'guë'ë më'ë, masi güesebi Riusu. Ja'nca masi güesequë sëani, ²⁷ yureca Riusu Espiritubi saguëna, Simeonbi Riusu huë'ena cacani baji'i. Cacani ba'iguëbi, Jesús pë'caguë sanhuëbi Riusu coca cani jo'case'e'ru yo'ojënna, bacuana ti'anbi. ²⁸ Ti'anni, zin hua'guëre inni cuanni ëñaguë, Riusuni ai bojoreba bojoguë cabi:

²⁹ Ah, E'jaguë, më'ë coca cani jo'case'e'ru güina'ru yo'osi'quë sëani, yë'ë hua'guë më'ë yo'o con hua'guë se'ga ba'iguëbi më'ëni ai bojoreba bojoyë yë'ë.

Më'ë raosi'quërebabi ti'anguëna, yurera baguëni ai bojoguë ëñañë yë'ë.

Ja'nca ëñaguë, yureca bojo hua'guëbi junni, ën yijare gare jo'caye poreyë yë'ë, Ja'quë.

³⁰ Më'ë bainrebare re'huani baja'guëre raoguëna, baguëte yure ëñahuë yë'ë.

³¹ Si'a bainni baguëre ëñani masija'bë caguë raoguëna, yurera ti'an raisi'quë'bi ba'iji baguë.

³² Si'a ën yija bainni go'sijeji re'otorebare ëñoni masi güeseja'guë'bi ti'anguëna, bojoyë yë'ë.

Judío bain jubë ba'ima'icuaire'ga go'sijeiyete te'e ruiñe ëñoni, Israel bainre quë'rë ëja bainre re'huanii jo'caja'guë'bi ba'iji ënquë, bojoguë cabi Simeón.

³³ Ja'nca caguëna, ba zin hua'guë pë'caguë sanhuë, José, María, bacuabi ai bojo recoyo re'huanii baë'ë, bacua zinre case'e sëani. ³⁴ Ba'ijëna, Simeonbi bacuani ai re'oye caguë, ëñani jo'cani, ja'nrëbi Jesús pë'cago Marfani jë'te ba'ija'yete canii achobi:

— Achajë'n. Riusubi ënquëre cuencueni raoguëna, ai bain Israel ba'icuaabi baguë yo'oguë ba'iyete ëñaja'cua'ë. Eñani, yequëcuabi baguëni zi'inni re'oye ba'ija'cua'ë. Yequëcuaca baguëni gu'a güejën, gu'aye ba'ija'cua'ë. Baguëte Riusu raosi'quërebare ro jo'cani senjojën, ³⁵ bacua gu'a recoyo ro'tayete te'e ruiñe masi güesejën ba'ija'cua'ë. Baguëte ro jo'cani senjojën gu'aye yo'ojëna, më'ëbi aireba sa'ntigo, si'a recoyo oireba oigo ba'ija'go'ë, canii jo'cabi Simeón.

³⁶ Canii jo'caguëna, yeco'ga Ana hue'egobi querë baco'ë. Riusu baingobi baguë cocare masini quëago baco'ë. Aser jubë baingo ba'igo, bago taita Fanuel hue'eguëna, ai ahuera hua'go baco'ë. Romi zingo ba'isirën huejani, bago ënjë naconi te'e ëntë sara samu tëcahuëan ba'igona, junni huesëguëna baguë. ³⁷ Junni huesëguëna, bago hua'jeni ba'irën yua ochenta y cuatro tëcahuëan te'e hua'go baco'ë. Ja'nca ba'igobi Riusu huë'e se'gare ba'igo, Riusu yo'o coñe se'ga ba'igo. Aon aiñe jo'cago, Riusuni ujago, jo'caye beoye Riusu yo'o se'gare yo'ogo. ³⁸ Ja'nca ba'igobi ja'ansirën Jesús pë'caguë sanhuëna ti'an rani, Riusu zin hua'guëni ëñani bojogo. Riusuni ai bojoreba

bojogo, surupa cago, zin hua'guë ba'ija'yete bago bainni quëani acho bi'rago. Quëani achogona, bacuabi achani, Maire etoja'guëni ëjojën ba'icuaireta'an, yua ti'anbi cajën bojojën achahuë.

El regreso a Nazaret

³⁹ Ja'nrëbi, Jesús pë'caguë sanhuëbi Moisés coca toyani jo'case'e'ru yo'oni tējini, bacua huë'e jobo Nazaretna goë'ë, Galilea yija huë'e jobo. ⁴⁰ Go'ini ti'anni ba'ijëna, zin hua'guëbi irani, ai jëja bani, ai masiye ye'yeguëna, Riusubi baguëni ai re'oye conni cuiraguë bajii.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Yureca, Jesús pë'caguë sanhuëbi Nazaret huë'e jobore ba'ijën, si'a tëcahuëan Pascua umuguseña ba'iguëna, Riusuni bojojën yo'ojaiñu cajën, Jerusalén huë'e jobona saijën baë'ë. ⁴² Ja'nca ba'ijëna, Jesusbi si'a sara samu tëcahuëanre bani, baguë bain yo'ojën ba'ie'ru yo'oguë, Pascua umuguseñabi Riusuni bojoñu cajën saijëna, baguë yua te'e congüë saji'i. ⁴³ Sani, Pascua umuguseña yo'oni tējini, baguë bainbi go'ijëna, Jesusbi Jerusalenna bëabi. Bëaguëna, baguë pë'caguë sanhuëbi huesëjën, ⁴⁴ Mai jubë bain naconi ba'ima'iguë baguë cajën, ma'abi go'ijën na'ijaë'ë. Na'ijani, ja'nrëbi bacua bain ba'iruanna baguëre cu'e ganocuata'an, ⁴⁵ gare baguëre tinjamaë'e. Tinjamajën, ja'ansirën Jerusalenna bonëni, baguëni cu'ejën, se'e goë'ë.

⁴⁶ Go'ini, samute umuguseña baguëte cu'eni, ja'nrëbi Riusu uja huë'ena cacani ëñato, Riusu coca masiye ye'yocua naconi ñu'iguë bajii baguë. Ja'nca ñu'iguëbi bacuani ai coca senni achaguë bajii. ⁴⁷ Senni achani bacua cocare'ga masiye sehuoguë ba'iguëna, ba hua'nabi ai achajën rëinjën, sa'ñeña cajën,

¿Queaca masiye sehuoye poregu'ne baguë? ro'tajën cajën, baguëre ëñahuë. ⁴⁸Ja'nca cajën ëñajëna, baguë pë'caguë sanhuë'ga ti'anni, ¿gue'ne? sa'ñeña cajën, pë'cagobi Jesusni cago:

—Mami, ¿më'ë guere yo'oguë, bëani ba'iguë'ne? Më'ë taita, yë'ë, yëquënabi më'ëni ai cu'ejën ai sa'ntijën baë'ë, cago.

⁴⁹Cagona, Jesús sehuobi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ëni cu'eye'ne? Yë'ë Ja'quë yo'o ma'carëanre yo'oguë bëaguëna, mësacua ro'tama'ñe? caguë sehuobi.

⁵⁰Ja'nca sehuoguëna, baguë coca case'ere ro huesë ëaye achahuë.

⁵¹Ja'nrëbi, bacua naconi Nazaret huë'e jobona goji'i Jesús. Go'ini ba'iguë, bacua guanseyete achani jaë'ë caguë yo'oguë baji'i. Yo'oguë ba'iguëna, baguë pë'cagobi ja'an si'aye ro'tani, bago recoyona re'huani, gare huanë yeye beoye baco'ë. ⁵²Ja'nrëbi, Jesusbi irani, ai jëja baguë'ru runni, ai masiye ye'yesiquë'ru ruinguëna, Riusubi baguëni ëñani bojoguë baji'i. Bain'ga baguëni re'oye ëñajën baë'ë.

Juan el Bautista en el desierto

3 Ja'nrëbi, bain ta'yejeiye ëjaguëreba Tiberio hue'eguëbi bëani, quince tëcahuëan ba'iguëna, ja'an tëcahuë ti'anguëna, Judea bain ëjaguë Poncio Pilato baji'i. Herodes'ga Galilea bain ëjaguë baji'i. Herodes yo'jeguë Felipe yua Iturea, Traconite, ja'an bain ëjaguë baji'i. Lisantias yua Abilinia bain ëjaguë baji'i. ²Ja'an tëcahuë, judío bain pairo ta'yejeiye ëjacua, Anás, Caifás, ja'ancua baë'ë. Ja'nca ba'ijëna, ja'an tëcahuë, Zacarías mamaquë Juanbi bain beo re'otore ba'iguëna, Riusubi baguëna ti'anni, Ën cocare bainni quëani achojë'ën, caguë guansebi. ³Caguë guanseguëna, Juanbi si'a Jordán ziaya ba'i re'otobi ganini, Riusu cocare quëani achoguë baji'i:

—Mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'e be-oru jo'cani senjoni, bautiza güesejë'ën. Ja'nca yo'otoca, Riusubi mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere huanë yeni, gare mësacua recoyore mame re'huani tënoni baja'guë'bi quëani achoguë baji'i Juan.

⁴Yua Juanre cuencueni raose'ere ro'tato, Riusubi baguëte ai zoe cuencuebi. Riusu ira banguë ba'isi'quë Isafásbi ñaca toyani jo'cabi: Riusu banguëbi beo re'otona ti'anni,

Riusu cocare si'a jëja cani achoja'guë'bi:

Mësacua recoyore mame re'huani ba'ijë'ën.

Mai ëjaguë rai ma'are re'huaye'ru re'huani, te'e ruin ma'are yo'ocaijë'ën baguëre.

⁵Si'a yorobëan ba'itoca, yua beoru ya'obi pë'npëye baji'i.

Cubëan ba'itoca, yua beoru quëroni ñañoni tonni, senjoñe baji'i.

To'nqueboan ba'i ma'a ba'itoca, yua te'e ruin ma'a ba'iye re'huaye baji'i.

Gu'a ma'a ba'itoca, te'e ruiñe gani gües-eye baji'i.

⁶Ja'nca re'huani ba'iguëna, Riusubi baguë bainre tëani, baguë ba'i jobona sani baguëna, si'a bainbi ëñaja'cua'ë, toyani jo'caguë ba'nji Isafás.

⁷Ja'nca ba'iguëna, ai bainbi Juanna ti'anni, Bautiza güesejañu cajëna, Juanbi bacuani si'a jëja yihuoguë cabi:

—Mësacua yua aña hua'na'ru gu'aye ro'tajën raë'ë. Riusu bënni senjosicua yuara ba'ija'cua sëani, ¿mësacua queaca jëaye ro'taye'ne? ⁸Mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoni, mësacua mame recoyo re'huani ba'ijë'ën. Te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacua sa'ñeña coca cajën ba'iy'e'ru gare se'e cama'ijë'ën: “Yëquëna yua Abraham re'o bain yo'je ba'icua're sëani, Riusubi bënni senjomaji'i” ro huacha ro'tayë mësacua. Mësacuani ganreba

cayë. Riusubi Abraham re'o bainre re'huaye yëtoca, ênjo'on ba'i gatabëanre inni, baguë re'o bainre guaja beoye re'huaye poreji. ⁹Gu'a sunqui cueye'ru yo'oji Riusu. Zu'ubo re'oye guë'tosibobi inni, si'a sunquire êñani, gu'a sunqui ba'itoca, aon quëinma'liñe ba'itoca, yua si'a sunqui sitare cueni, sunquire taonni, toana senjoni ëoji. Ja'nca yo'oye'ru yo'oye ro'taji Riusu, yihuoguë cabi Juan.

¹⁰Caguëna, bainbi baguëni senni achahuë:

—Ja'nca yo'oye ro'tatoca, yëquëna ¿queaca yo'oja'cua'ne? senni achahuë.

¹¹Senni achajënna, bacuani sehuobi Juan:

—Mësacua bainni oijën conjë'ën. Samu ëntë sara cañare banica, te'e canre ëntë sara can beo hua'guëna ro insijë'ën. Mësacua aonre bajën, aon beocuana huo'hueni ro insijë'ën, sehuobi.

¹²Ja'nrëbi, impuesto curi cocuabi Bautiza güeseñu cajën, Juanna ti'anni, baguëni senni achahuë:

—Yequëna'ga ¿queaca yo'oja'cua'ne, Êjaguë? senni achahuë.

¹³Senni achajënna, bacuani yihuoguë cabi:

—Ëja bain guanseni jo'casi cocare êñani, ja'an coca caye se'gare'ru yo'ojën, impuesto curire conijë'ën. Coqueye beoye yo'ojën, quë'rë ta'yejeiye conijë'ën, bama'ijë'ën, cabi.

¹⁴Caguëna, ja'nrëbi soldado hua'nabi Juanna ti'anni, baguëni senni achahuë:

—Yequëna'ga ¿queaca yo'oja'cua'ne? senni achahuë.

Senni achajënna, Juan sehuobi:

—Bain bonsere coqueye beoye tëtëma'ijë'ën. Mësacua jubë yequëcuabi gu'aye cajën, Bain bonsere tëtëni baza cajën, bainre ro huai ëaye yo'ojën tëtëyë. Yequëcuabi bainre preso zean ëaye yo'ojën tëtëyë. Ja'an yo'oye'ru yo'omajën ba'ijë'ën. Mësacua ëja bain

curi ro'ise'ere conijë'ën, ja'an se'gare bani, bojojën ba'ijë'ën, caguë sehuobi Juan.

¹⁵Ja'nca sehuoguëna, bainbi achani, baguëte re'oye êñajën, ¿Riusu raosi'quërebama'iguë baguë? sa'ñeña senni achajën ba'ë'ë. ¹⁶Ja'nca senni achajën ba'ijënna, Juanbi si'acuani quëareba quëabi:

—Bañë. Ocona bautizaye se'ga ba'iguë'ë yë'ë. Yequëca yë'ë ba'iyë'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguërebabi yuara ti'anja'ñeta'an ba'iji. Baguëbi bainre bautizato, Riusu Espiritu naconi, toa naconi, ja'anre gaje me güeseni, bainre bautizaja'guë'bi. Ai ta'yejeiye ëjaguërebare sëani, baguëni yo'ocoñe gare ti'anma'iguë'ë yë'ë. Baguë guëon ju'i co'rore ti'jeye'ga gare ti'anma'iguë'ë yë'ë. ¹⁷Bain recoyo ro'tayete masiza caguë, baguë ñacobi êñani, bain re'oye ro'taye, bain gu'aye ro'taye, ja'anre te'e ruiñe masija'guë'bi baguë. Trigo aonra'carëanre tutuna huëaye'ru yo'oguë raiji. Baguë huëa macabi inni aonra'carëanre tutuna huëani, hui'ya sëohuëan senjoguëna, trigo aonra'carëan se'gare baguë aon re'huaruna ayani baji. Ja'nca bani, ja'nrëbi hui'ya sëohuëanre chiani, toana senjoni ëoji. Ja'an toare cato, gare yayaye beoye ba'iji. Baguë bainrebare re'huani baja'yete quëayë. Yequëca, baguëte güeni senjocuare toana senjoni ëoja'guë'bi, bainni quëabi Juan.

¹⁸Ja'nca quëaguë, si'a bainni ai yihuoguë, Riusu bojo güese cocarebare quë'rë ai ba'iyë quëani achoguë baji'i.

¹⁹Ja'nca quëani achoguë, bain ëjaguë Herodesni ai bëinguë cabi: Më'ë yo'jeguë Felipe rënjore ro tëani baguë sëani, ai gu'aye yo'ohuë më'ë, bëinguë cabi. Herodías hue'egote ro tëani baguëre sëani, ai bëinguë cani, yequë baguë gu'aye yo'ose'ere'ga baguëni ro'ta güeseni, Herodesni bëin coca cani jo'cabi Juan. ²⁰Cani jo'caguëna, Herodes yua

achaye güeguë, quë'rë se'e ai gu'aye yo'oguë, Juanni preso zeanni, baguëte ya'o huë'ena guao güeseni babi.

Jesús es bautizado

²¹ Juanre zeanni guao güeserirën yuta ti'anma'iguëna, Juan yua bainre bautizaguë ba'iguëna, Jesusbi ti'an raji'i. Ti'an rani, Juanbi baguëte bautizaguëna, Jesusbi Ja'quë Riusu naconi coca ca bi'rabi. Ca bi'rani mëiñe ëñato, guënamë re'otobi ja'anse'e a'nqeni saoguëna, ²² Riusu Espiritubi eta rani, ju'ncubo ba'iyeru ëñoni, Jesusna gaje meni tuabi. Tuaguëna, guënamë re'otobi coca cani achobi:

—Më'ë yua yë'ë Zin ai yësi'quë'bi ba'iyë. Më'ëni ai bojoguë ëñañë yë'ë, guënamë re'otobi cani achobi.

Los antepasados de Jesucristo

²³ Jesucristo ën yija ba'iguë ba'iyete cato, baguë bainre con bi'raguë, yua treinta tëcahuëan baye'ru babi. Bainbi ro'tani cato, baguë pë'caguë yua José baquëña. José pë'caguë yua Elí baquëña. ²⁴ Elí pë'caguë yua Matat baquëña. Matat pë'caguë yua Leví baquëña. Leví pë'caguë yua Melqui baquëña. Melqui pë'caguë yua Jana baquëña. Jana pë'caguë yua José baquëña. ²⁵ José pë'caguë yua Matatías baquëña. Matatías pë'caguë yua Amós baquëña. Amós pë'caguë yua Nahum baquëña. Nahum pë'caguë yua Elsi baquëña. Elsi pë'caguë yua Nagai baquëña. ²⁶ Nagai pë'caguë yua Maat baquëña. Maat pë'caguë yua Matatías baquëña. Matatías pë'caguë yua Semei baquëña. Semei pë'caguë yua Josec baquëña. Josec pë'caguë yua Judá baquëña. ²⁷ Judá pë'caguë yua Joanán baquëña. Joanán pë'caguë yua Resa baquëña. Resa pë'caguë yua Zorobabel baquëña. Zorobabel pë'caguë yua Salatiel baquëña. Salatiel pë'caguë

yua Neri baquëña. ²⁸ Neri pë'caguë yua Melqui baquëña. Melqui pë'caguë yua Adi baquëña. Adi pë'caguë yua Cosam baquëña. Cosam pë'caguë yua Elmadam baquëña. Elmadam pë'caguë yua Er baquëña. ²⁹ Er pë'caguë yua Jesús baquëña. Jesús pë'caguë yua Eliezer baquëña. Eliezer pë'caguë yua Jorim baquëña. Jorim pë'caguë yua Matat baquëña. ³⁰ Matat pë'caguë yua Leví baquëña. Leví pë'caguë yua Simeón baquëña. Simeón pë'caguë yua Judá baquëña. Judá pë'caguë yua José baquëña. José pë'caguë yua Jonam baquëña. Jonam pë'caguë yua Eliaquim baquëña. ³¹ Eliaquim pë'caguë yua Melea baquëña. Melea pë'caguë yua Mena baquëña. Mena pë'caguë yua Matata baquëña. Matata pë'caguë yua Natán baquëña. ³² Natán pë'caguë yua David baquëña. David pë'caguë yua Isaí baquëña. Isaí pë'caguë yua Obed baquëña. Obed pë'caguë yua Booz baquëña. Booz pë'caguë yua Sala baquëña. Sala pë'caguë yua Naasón baquëña. ³³ Naasón pë'caguë yua Aminadab baquëña. Aminadab pë'caguë yua Admin baquëña. Admin pë'caguë yua Arni baquëña. Arni pë'caguë yua Esrom baquëña. Esrom pë'caguë yua Fares baquëña. Fares pë'caguë yua Judá baquëña. ³⁴ Judá pë'caguë yua Jacob baquëña. Jacob pë'caguë yua Isaac baquëña. Isaac pë'caguë yua Abraham baquëña. Abraham pë'caguë yua Taré baquëña. Taré pë'caguë yua Nacor baquëña. ³⁵ Nacor pë'caguë yua Serug baquëña. Serug pë'caguë yua Ragau baquëña. Ragau pë'caguë yua Peleg baquëña. Peleg pë'caguë yua Heber baquëña. Heber pë'caguë yua Sala baquëña. ³⁶ Sala pë'caguë yua Cainán baquëña. Cainán pë'caguë yua Arfaxad baquëña. Arfaxad pë'caguë yua Sem baquëña. Sem pë'caguë yua Noé baquëña. Noé pë'caguë yua

Lamec baquëña. ³⁷ Lamec pë'caguë yua Matusalén baquëña. Matusalén pë'caguë yua Enoc baquëña. Enoc pë'caguë yua Jared baquëña. Jared pë'caguë yua Mahalaleel baquëña. Mahalaleel pë'caguë yua Cainán baquëña. ³⁸ Cainán pë'caguë yua Enós baquëña. Enós pë'caguë yua Set baquëña. Set pë'caguë yua Adán baquëña. Adán pë'caguë yua Riusu baquëña.

Jesús es puesto a prueba

4 Yureca, Jesusbi Riusu Espírituna te'e zi'inni, recoyo bojoreba bojoguë, Jordán ziaya re'otore jo'cani saiguëna, Riusu Espíritubi baguëte beo re'otona sabi. ² Saguëna, cuarenta umuguseña ba'iguëna, zupai huatibi ti'an rani, Jesusni gu'aye yo'o güeseza caguë, baguëni coqueguë ca bi'rabi. Ca bi'raguëna, Jesusbi gare aon ainmaquë ba'iguëna, cuarenta umuguseña ba'iguëna, ai aon gu'abi baguëre. ³ Aon gu'aguëna, zupai huatibi Jesusni gu'aye ro'ta güeseza caguë, ti'anni, cabi:

—Më'ëbi Riusu Zin sëani, ën gatabëte inni, jo'jo aonbëte re'huani ainjë'ën, cabi.

⁴ Caguëna, Jesús sheuobi:

—Bañë. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Bain hua'nabi aon aiñe se'ga yo'ojën ba'itoca, re'oye ba'ima'iñë. Riusu cocareba caní jo'case'ere te'e ruñe ye'yejën ba'itoca, ai re'oyereba ba'ijën ba'ija'cua'ë.” Ja'an coca toyani jo'case'e sëani, më'ë case'ere yo'oma'iguë'ë yë'ë, sheuobi.

⁵ Sheuoguëna, ja'nrebi zupai huatibi baguëte ëmë cubë na'miñona mëani nëconi, si'a ën yija re'otoñare te'e jëana ëñobi. ⁶ Eñoni, baguëni cabi:

—Ja'an si'ayete më'ëna insini, si'a ën yija re'otoña ëjaguëre më'ëre re'huayë yë'ë. Yë'ëna insini jo'case'e sëani, yë'ë yëse'eru më'ëna insini jo'caye poreyë yë'ë. ⁷ Ja'nca sëani, më'ëbi yë'ëna gugurini rëanni, ujatoca, si'a ëña

re'otoña beoru më'ë se'gana ro insini jo'cayë yë'ë, cabi.

⁸ Caguëna, Jesús sheuobi:

—Bañë. Yë'ëre gare jo'cani saijë'ën, Zupai. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Mai E'jaguë Riusu se'gana gugurini rëanni, baguë se'gana uajën ba'ijë'ën” caji. Ja'nca toyani jo'case'e sëani, më'ë caye'ru yo'oma'iguë'ë yë'ë, sheuobi.

⁹ Sheuoguëna, zupai baguëte se'e sani, Jerusalén huë'e jobona ti'anni, Riusu huë'e mi'chiyona nëconi, baguëni cabi:

—Më'ëbi Riusu Zin sëani, yijana chajë'ën. ¹⁰ Riusu coca caní jo'case'ere ëñato, ñaca caji:

Riusubi guanseguëna, baguë guënamë re'oto yo'o con hua'nabi më'ëre ëñajën cuirayë.

¹¹ Gatana ju'njema'ija'guë cajën, më'ëre ëñajën cuirajën, më'ëre tëani bayë, toyani jo'case'e ba'iji, cabi.

¹² Caguëna, Jesús sheuobi:

—Bañë. Riusu coca yequë ca'nco'ga ñaca caji: “Riusuni gu'aye yo'o güeseza cama'ijë'ën” toyani jo'case'e sëani, më'ë case'ere yo'oma'iguë'ë yë'ë, sheuobi Jesús.

¹³ Sheuoguëna, zupai huatibi baguëni se'e yo'o güeseye ro'taye porema'iguë sëani, baguëte jo'cani sani, se'e zoe raimaji'i.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Ja'nrebi, Riusu Espiritu naconi te'e zi'inni ba'iguëbi ai ta'yejeiye yo'oguë, Galilea yijana go'iguëna, si'a bain ja'anruan ba'icuabi baguë ba'iyete ai caní achojën ba'ë. ¹⁵ Si'a huë'e joboñana sani ti'anni, bacua ñë'ca huë'eñana cacani, bainni coca yihuoguëna, si'acuabi bojojën, baguë ta'yejeiye ba'iyete ai re'oye caní achojën ba'ë.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Ja'nca ba'ijënna, ja'nrebi, Nazaret hu'e jobo, baguë zinrën ba'isi jobona sani, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, baguë bain yo'ojën ba'ise'eru yo'oguë, bain ñe'ca hu'e'ena cacani baj'i. Ja'nca ba'iguëbi bain jobona nëcani, ¹⁷ Riusu coca toyani jo'case'ere cani achoza caguë, Isaías toyani jo'casi pëbëte insijënna, baguëbi inni anconi ëñato, ën coca toyasiru baj'i:

¹⁸ Riusu cuencueni raosi'quëre sëani, baguë Espirituni yë'ëna gaje meni ba güesequëna, yë'ë yo'ore yo'ojë'n, caguë guansebi yë'ëre.

Yë'ë bojo güese cocare bonse beo hua'nani quëani achoj'ë'n.

Recoyo ai yo'ojën sa'nti hua'nare bojo recoyo bacuare re'huaj'ë'n.

Jucha zemosicuana sani, bacua eto-jeiyete cani achoj'ë'n.

Ñaco ëñama'icuar se'e ëña güesej'ë'n.

Je'o base'e ro'ire ai yo'ojën ba'icuana sani, bacua etojeiyete masi güesej'ë'n.

¹⁹ Riusu rani mame re'huaja'yete si'acuani quëani achoguë ba'ij'ë'n caguë, yë'ëre cuencueni raobi Riusu, cani achobi Jesús.

²⁰ Cani achoni tējini, uti pëbëte se'e ganoni, uti pëbë re'hua ëjaguëna go'yani, bëabi. Bëaguëna, si'a ñe'ca hu'e bainbi baguëni ai zoe ëñajën ba'ë. ²¹ Zoe ëñajënna, Jesusbi bacuani coca ca bi'rabi:

—Ja'an coca cani jo'case'e ba'iguëna, yure umuguse Riusubi güina'ru yo'o bi'raguë, baguë Raosi'quërebare mësacuani ëñobi, cabi Jesús.

²² Caguëna, si'acuabi Jesus ba'iyete ai re'oye cajën, baguë re'o coca cani achose'ere ai bojoreba bojojën ba'ë. Yequëcuaca sa'ñëna senni acha bi'rahuë:

—¿José mamaquëma'iguë baguë? baguëte jayaye'ru cahuë.

²³ Cajënna, bacuani sehuobi Jesús:

—Mësacua ira bain coca cani jo'case'ere ro'tajën, yequëre yë'ë ba'iyete güina'ru caye'ne? “Më'ëbi ëco uañe masinica, ja'ansi'quëre huachoj'ë'n” ja'an cocare ro'tani, yë'ë ba'iyete ro'taye mësacua? Yequë cocare'ga yë'ë ba'iyete ro'tajën, yë'ëre cama'inë'ne? “Më'ëbi Capernaum hu'e jobo ba'iguë yo'ose'e, yëquëna achani masise'e, ja'an'ru güina'ru yëquënanani re'oye yo'oj'ë'n, më'ë zinrën ba'iguë ba'isi jobore sëani” ja'an coca yë'ëre cama'inë'ne mësacua?

²⁴ Ja'nca ro'tajën cacuare sëani, mësacua gu'a recoyo ro'tayete masiyë yë'ë. Riusubi baguë bainre coca cani achocuare raoguëna, bacua zinrën ba'ijën ba'isi jobo bainbi bacuani te'e ruiñe ëñamajën, bacuani bojoma'inë. Ja'nca bojoma'icua sëani, Riusubi tinruan ba'icuare quë're re'oye ëñaguë conji. ²⁵ Riusu ira bainguë raosi'quë Elíasre ro'taj'ë'n. Baguë ba'i umuguseña ba'iguëna, ai romi hua'je hua'na Israel yijare ba'ijën, ai yo'ojën bateña. Samute tëcahuëan jobo ocoma'iguëna, ai aon gu'ana ju'inë ba'iguëna, Riusubi Elíasni baguë yo'ore guansegueña:

²⁶ Israel romi hua'je hua'nana conguë saima'ij'ë'n. Sarepta baingo, Sidón hu'e jobo ca'ncore ba'igona, ja'ango Israel bain jubë ba'ima'igore conguë saij'ë'n caguë, baguëte saoguëña Riusu. ²⁷ Riusu ira bainguë raosi'quë Eliseore'ga ro'taj'ë'n. Baguë ba'i umuguseña ba'iguëna, ai ira ca'mi rau bacua Israel yijare ba'ijën, ai yo'ojën bateña. Ja'nca ba'ijënna, Riusubi Eliseoni baguë yo'ore guansegueña: Naamán hue'eguë, Siria yijabi raisi'quë, ja'anguë se'gare conguë, baguë ira ca'mi raure huachoj'ë'n caguë, baguëte saoguëña Riusu, cabi Jesús.

²⁸ Caguëna, si'acua ñe'ca hu'ere ba'icuabi achani, ai bëinreba bën'ë.

²⁹ Ja'nca bëinjën, bacuabi Jesusre zeanni rëreni, hu'e jobo ca'ncona

sani, ja'anru ba'i cubëna mëani, Ëmë t'ntëbana senjoni baguëre tonñu cajën, senjo ëaye yo'ojëna, ³⁰ Jesusbi tijini, bacua joborebabi etajani saji'i.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

³¹ Ja'nca sani, yequë Galilea huë'e jobo, Capernaum huë'e jobona ti'anni, yo'o yo'oma'i umugusebi bainbi ñë'cajënna, bacuani coca yihuo bi'rabi. ³² Yihuo bi'raguëna, bain hua'nabi achani, ai bojo recoyo re'huan, Ai masiyereba te'e ruïne caguë, maire yihuoji baguë, sa'ñëña cahuë.

³³ Ja'nrebi, yihuogüë ba'iguëna, yequëbi gu'a huati recoyo cacasi'quëbi bain jobona nëcani, ai jëja güiguë cabi:

³⁴ —¿Më'ë guere yo'oguë raquë'ne, Jesús Nazareno? Yëquëna jobore jo'cani, gare saijë'n. Yëquënani ro carajei güesequë raiguëna, gare saijë'n. Më'ë yua Riusu raosi'quëreba ba'iguëna, më'ëni masiyë yë'ë, güiguë cabi baguë.

³⁵ Güiguë caguëna, Jesusbi baguë huati cacasi'quëni ai bëinguë cabi:

—¡Caye beoye ba'ijë'n, huati! ¡Ba bainguëre jo'cani, etani saijë'n! bëinguë cabi Jesús.

Caguëna, gu'a huatibi ja'an bainguëte te'e jëana yijana taonni uanni, ja'nrebi baguëte jo'cani etani saji'i. Baguëte ja'si yo'oye beoye saji'i. ³⁶ Saiguëna, si'a bain hua'nabi ai quëquëjën, sa'ñëña senni acha bi'rahuë:

—¿Gue'ne yureca? Ta'yejeiye ëjaguërebabi coca guansequëna, gu'a huati hua'ibi bainre jo'cani etani saiyë, sa'ñëña cajën baë'ë.

³⁷ Ja'nrebi, Jesus yo'ose'ere can, achojën, si'a ca'ncoña bainbi achani, bojo coca sa'ñëña cahuë.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

³⁸ Ja'nrebi, yihuoni tējini, Jesusbi ñë'ca huë'ebi etani sani, Simón huë'ena

ti'anbi. Ti'anni bainbi quëajënna achato, Simón rënjo pë'cagobi ai rau jayoni uncoña. ³⁹ Uingona, baguë yua bago uinruna cacani, ja'an rau jayoyete bëin coca cabi. Caguëna, bago rau yua ja'anse'e tëquëna, go'yago. Go'yani, bago yua ja'ansi'co huëni, bain cuira bi'rago.

Jesús sana a muchos enfermos

⁴⁰ Ja'nrebi ënsëguë ruajaguëna, si'a bainbi bacua rauna ju'incua, si'a rau bacuare Jesusna sani ëñojënna, bacuare huachobi. Baguë ëntë sarañabi pa'róni ga ju'in hua'nani huachoguëna, si'a hua'nabi huajë hua'na saë'ë. ⁴¹ Gu'a huati hua'i cacasi'cuare'ga Jesusna sani ëñojënna, Jesusbi coca guansequëna, huati hua'ibi ai güijën, bainre jo'cani etani gare saë'ë. Ja'nca güijën,

—Më'ë yua Riusu Zinreba'ë, güijën cajënna, Jesusbi bëin coca caguë, bacua coca güijënna, ënsequë bajji'i. Riusu raosi'quërebare masijënna, Jesús yua bacua coca cayete ënsequë bajji'i.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

⁴² Ja'nca ba'iguëbi canni ñatani, huë'e jobobi sani, bain beojën ba'iruna ti'anni bajji'i. Ti'anni ba'iguëna, bain hua'nabi huëni, ¿Jarona saquë'ne baguë? cajën, baguëni cu'ëjaë'ë. Cu'ëjani, baguëte tinjani, Yëquëna naconi gare bëani ba'ijë'n cajën ba'icua'eta'an, ⁴³ bacuani sehuobi Jesús:

—Porema'inë. Si'a huë'e jobo bainna raosi'quë sëani, Riusu bainrebare mame re'huan, baja'yete yequë huë'e joboña bainni quëani achoguë saiyë yë'ë, cabi.

⁴⁴ Ja'nca can, si'a Galilea yija huë'e joboñana sani, bain ñë'ca huë'eñana can, Riusu cocarebare quëani achoguë bajji'i.

La pesca milagrosa

5 Ja'nca ba'iguëbi yequë umuguse Genesaret zitara yëruhuana ti'anni ba'iguëna, ai ëama'iñereba bain jubëbi baguëna ti'an rani, Riusu cocarebare achañu cajën, si'a ca'ncoñabi baguëni jë'jejën guiojën baë'ë. ²Ba'ijënna, Jesusbi ca'ncore ëñato, samu yoguan mejabëna rërëni tëosiguan baji'i. Hua'i yocubabi mëani, bacua huanterëanre zoajën saimate. ³Te'e yogu Simón yogu ba'iguëna, Jesusbi cacani, Simonni, Choa ma'carë quëñëni huahuañu cabi. Cani, ja'nca quëñëni, Jesusbi yogute ñu'iguë, bain hua'nani coca yihuobi. ⁴Yihuoni tējini, ja'nrebi Simonni cabi:

—Rëi zitara ba'iruna saiñu. Më'ë huanterëanre senjoni, hua'ire yojë'ën, cabi.

⁵Caguëna, Simonbi sehuobi:

—Ëjaguë, yëquë'nabi yure ñami hua'ire yojën ñata hua'nata'an, ro hua'i beo hua'na raë'ë. Ja'nca ba'iyeta'an, më'ëbi guansequëna, huanterëte se' senjoni, ëñana'a, cabi.

⁶Cani, ja'nrebi huanterëte senjoni, zi-aya hua'ire ai ta'yejeiye yohuë. Huanterë ye're ëaye ba'ie ai hua'i yohuë. ⁷Ja'nca yoni, bacua gajecua yequë yogute ba'ijënna, bacua ëntë sarañabi ba'bojën choë'ë. Choni, bacubabi raijënna, samu yoguan ruca ëaye ba'ie tëca hua'ire bu'ie ayahuë. ⁸Ayajënna, ja'nrebi, Simón Pedrobi ba hua'i yose'ere ëñani, Jesusna gugurini rëanni, baguëni cabi:

—Ai gu'a bain hua'guë'ë yë'ë. Ja'nca sëani, Ëjaguë, yë'ëre jo'cani saijë'ën, cabi.

⁹Ja'nca caguë, Simón, baguë naconi ba'icua, si'acuabi bacua hua'i yo'ose'e ai ba'ie yose'ere ëñajën, ai quëquëhuë.

¹⁰Simón gajecua Santiago, Juan, ja'an Zebedeo mamacua, bacua'ga güina'ru ai quëquëhuë. Quëquëjënna, Jesusbi Simonni cabi:

—Quëquëma'ijë'ën. Yureca bainrebare yoguë ba'ijë'ën, cabi. Jesús.

¹¹Caguëna, bacubabi bacua yoguanre rërëni mëani, si'ayete gare jo'cani senjoni, Jesús naconi te'e conjën, gare saë'ë.

Jesús sana a un leproso

¹²Sani, yequë huë'e jobona ti'anjënna, ira ca'mi rauna ju'inguëbi yua Jesusna ti'anni, gugurini rëanni, baguëni senni achabi:

—Ëjaguë, më'ëbi yënica, yë'ë hua'guëre huachojë'ën. Ta'yejeiye ba'iguë sëani, huachoye poreyë më'ë, cabi.

¹³Caguëna, Jesusbi baguë ëntë sarare mi'nani, baguëna pa'roguë cabi:

—Aito. Yëyë. Huajë hua'guë ba'ijë'ën, cabi.

Ja'nca caguëna, ja'ansirën, ira ca'mi rau beo hua'guë runji'i. ¹⁴Ringuëna, Jesusbi baguëni guansequë cabi:

—Yequëcuan më'ë huajë raise'ere gare quëamaquë ba'ijë'ën. Pairi se'gana saiguë ba'ijë'ën. Ja'nca ba'iguë, më'ë huajë raise'ere baguëni ëñojë'ën. Ja'nca ëñoni, ja'nrebi, ba hua'i ëoye, Moisés guanseni jo'case'e'ru inni, misabëna tëoni ëoni, Riusuna mëojë'ën. Ja'nca bojoguë yo'oguëna, bainbi më'ë huajë raise'ere masija'cua'ë, cabi.

¹⁵Ja'nca caguëta'an, Jesús yo'ose'e, baguë ba'ie cato, bain hua'nabi yua quë'rë se'e sa'ñëna quëajën, si'aruanna quëani ganojaë'ë. Quëani ganojaijënna, ai bainbi, Baguë coca yihuoyete achañu cajën, bacua rau huacho güesejën raë'ë. ¹⁶Raijënna, baguë se'gabi yua bain beo re'otona gatini sani, Taita Riusu naconi ujaguë baji'i.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷Ja'nrebi, yequë umuguse ba'iguëna, Jesusbi bainre coca yihuoguëna, yequëcua fariseo bain, yequëcua ira bain toyani jo'casi coca masiye

ye'yocua, bacuabi achajën ñuë'ë. Si'a huë'e joboñabi raisi'cua baë'ë. Galilea huë'e joboña, Judea huë'e joboña, Jerusalén, ja'anruanbi rani, Jesusre achajënna, Ja'quë Riusubi ai ta'yejeiyereba congüëna, Jesusbi rau ju'incuare huachoguë baj'i'i. ¹⁸ Huachoguë ba'iguëna, yequëcuabi garasi'quëni camare uinguëna, cuanni rahuë. Rani, Jesusna cacani, Ënquëre uanjaiñu cajën ba'icuata'an, ¹⁹ ai bain ba'ijënna, garasi'quë naconi cacaye gare poremaë'ë. Ja'nca sëani, huë'e ëmëje'ena mëani, huë'e ja'ore otani, goje yo'ohuë. Yo'oni ja'nrebi, garasi'quëre cama uinguëna, bain jobona meñe gachoni, Jesús ba'iruna uanhuë. ²⁰ Ja'nca uanni, Jesusbi huachoye poreji cajën, baguëni recoyo ro'tajënna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua ro'tase'ere masibi. Ja'nca masini, garasi'quëni cabi:

—Mami, më'ë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'e yua gare huanë yeni tonse'e ba'iji. Më'ë recoyo yua mame re'huani tënose'e ba'iji, cabi Jesús.

²¹ Ja'nca caguëna, bain ye'yocua, fariseo bain naconi, bacuabi achani, ja'ansi'cua ro'tajën, ¿Baguë guere yo'oguë, Riusure gu'aye caguë'ne? Ro bainguë sëani, bain juchare gare huanë yeni toñe ti'anma'iji, ro'tajën ñuë'ë.

²² Ro'tajën ñu'ijënna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua ro'tase'ere masini, bacuana bonëni cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën ja'nca ro'tajën cajën ñu'inë'ne? ²³ Si'a bainbi “Më'ë gu'a jucha yua huanë yeni tonse'e ba'iji” caye poreyë. Caye porecuata'an, “Huëni, më'ë camare inni ganijë'ën” catoca, bacua huachoye porema'inëte masi güeseyë. ²⁴ Ja'nca güesecuata'an, yë'ë yua Riusu raosi'quëreba ba'iguë sëani, bain gu'a juchare huanë yeni toñe pore ëjaguë'ë yë'ë. Ja'anre mësacuani yure ëñoñë cabi.

Caní ja'nreñi, garasi'quëni cabi:

—Achajë'ën. Më'ë camare inni, më'ë huë'ena go'ijë'ën cabi.

²⁵ Caguëna, si'acuabi ëñajënna, garasi'quëbi yua ja'ansirën huëni, baguë camare inni, Taita Riusuni ai bojo coca caguë, baguë huë'ena goji'i. ²⁶ Go'iguëna, si'a bainbi ai bojoreba bojojën, Riusuni ai re'oye ro'tajën cahuë:

—Riusurebabi ai ta'yejeiyereba ai re'oye yo'oguëna, gare ëñama'icuabi ëñañë mai, cahuë.

Jesus llama a Leví

²⁷ Ja'nrebi, Jesusbi etani sani ëñato, impuesto curi coguë, Leví hue'eguëbi baguë curi corute ñuji'i. Ñu'iguëna, Jesús yua baguëni

—Yë'ëre te'e congüë rajjë'ën, caguë choji'i.

²⁸ Choiguëna, Levibi te'e jëana huëni, si'aye gare jo'cani senjoni, Jesusni te'e conni saji'i.

²⁹ Sani ja'nrebi jë'te, Jesusni bojoguë, Fiestare yo'oza caguë, baguë gajecuare baguë huë'ena choji'i. Choiguëna, impuesto curi tëtëcua, yequëcua naconi, ai bainbi sani, Leví huë'ena ti'anni, Jesús naconi aon ainjën te'e bojojën ñuë'ë. ³⁰ Ñu'ijënna, fariseo bain, bacua gaje ye'yocua naconi ti'anni, Jesusre yo'o concuani ëñani, bëin coca ca bi'rahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, gu'a bain naconi te'e ñu'ijën, aon ainjën, gono uncujën conni ba'iyë'ne? Impuesto curi tëtëcua naconi te'e ñu'ijën, ai gu'aye yo'oyë mësacua, senni achajën bën'ë.

³¹ Ja'nca senni achajënna, Jesusbi bacuani ye'yo coca caye'ru bacuani sehuobi:

—Huajë hua'nabi ëco yo'oguëte senma'inë. Rauna ju'incua se'gabi ëco yo'oguëte señë. ³² Güina'ru, re'o bain casi'cua ba'itoca, bacuare choiguë raimaë'ë yë'ë. Gu'a bain se'gare choiguë raisi'quë'ë yë'ë, bacua gu'a juchare

senjoni mame recoyo re'huacuare, caguë sehuobi Jesús.

La cuestión del ayuno

³³ Sehuoguëna, bacua yua yeque cocare baguëni senni achahuë:

—Juanre yo'o concua, fariseo bainre yo'o concua, bacuabi Riusuni ujaye se'ga yo'oñu cajën bacua aon ainmajënna, ¿më'ëre yo'o concua queaca ro'tajën, giina'ru yo'oma'inë'ne? Ro aon ainjën, ro gono uncujën yo'ocua'ë, senni achajën bën'ë.

³⁴ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacua ¿queaca ro'tajën, bain hueja fiestana choisi'cuani aon ainma'inë guanseye'ne? Huejaja'guëbi yuta ba'iguëna, aon aiñe gare jo'cama'inë. ³⁵ Ja'nca jo'camajënna, jë'te yequëcuabi ba huejaja'guëte preso zeanni quëñoja'cua'ë. Ja'nca quëñojënna, ja'anrën ti'anguëna, yë'ëre yo'o concuabi aon aiñe jo'caja'cua'ë, sehuoguë cabi Jesús.

³⁶ Ja'nca cani, ja'nrëbi se'e yeque ye'yo cocare bacuani quëa bi'rabi:

—Ira ye'resi canre re'huaye yëtoca, mame ju'li canbi ye'reni, ira canna ja'cheni ta'nëñe gare yo'oma'icua'ë. Ja'nca yo'otoca, mame can yua gu'a can'ru ruinguëna, ira can ja'chese'ebi ai si'si ëñoji. ³⁷ Bisi ëye jo'cha huajë jo'cha ba'itoca, ira ga'ni corohuëanna ayaye gare yo'oma'icua'ë. Yo'otoca, huajë jo'chabi hu'coni, ira ga'ni corohuëanre juejueni, jañuni huesëji. Ga'ni corohuëan'ga gu'a corohuëan'ru ruinjï. ³⁸ Ja'nca sëani, maibi huajë jo'chare mame ga'ni corohuëanna ayayë. Ja'nca ayajënna, ba jo'cha, ba ga'ni corohuëan re'oye ba'iji. ³⁹ Bisi ëye jo'cha ira jo'cha, ja'anre uncuye ye'yesi'cuabi yua huajë jo'chare uncuye güeyë. “Ira jo'cha yua quë'rë hua'i sëñera ba'iji” cajën, huajë jo'chare güecua'ë.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

6 Ja'nrëbi yequë umuguse, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi baguëre yo'o concua naconi trigo zio re'otobi ganijën, baguëre concuabi trigo za'zare tëani, bacua ëntë sarañabi bo'teni, trigora'carëanre huajë ainjën saë'ë. ² Ja'nca ainjën saijënna, fariseo bainbi ti'anni, bacuani bëinjën, coca senni achahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, mai ira coca toyani jo'case'eru tin yo'oye'ne, yo'o yo'oma'i umuguse sëani? senni achahuë.

³ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacua yua mai ira coca toyani jo'case'ere ëñajën, ¿David yo'osi cocare ëñamate'ne? Baguëre concua naconi sani, aon gu'aguëna, ⁴ baguë yua Riusu huë'ena cacani, Riusuna jo'casi aonbëan, jo'jo aonbëanre inni anquëña. Ainguë, baguëre concuare'ga aon huohueguëna. Riusu pairi bain se'gabi ja'an aonre ainja'bë cani jo'case'eta'an, David yua bain ta'yejeiye ëjaguë sëani, tin yo'oguëna. Ja'an coca toyani jo'case'e ba'iguëna, ⁵ yë'ë'ga Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yo'o yo'oma'i umuguse ëjaguë'ë yë'ë, cabi.

El hombre de la mano tullida

⁶ Ja'nrëbi, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi bain në'ca huë'ena ti'anni, bainre coca yihuoguë bajï'i. Yihuoguë ba'iguëna, yequëbi baguë jëja ëntë sara guë'nguësi sara ba'iguë, ja'anguëbi bajï'i. ⁷ Ba'iguëna, fariseo bain, ira coca ye'yocua naconi ba'ijën, Jesusni yahue ëñajën ëjohuë. Ja'an bainguëni huachotoca, baguë gu'aye yo'oyete cani achoñu cajën, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusre yahue ëñajën ëjohuë. ⁸ Ja'nca ëjojënna, Jesusbi baguë ñacobi

ëñani, bacua yahue ro'tase'ere masini, guë'nguësi sara baguëte choiguë cabi:

—Huëni rajj'ën. Bain joborana nëcani ba'ijj'ën, caguë choji'i.

Choni, ba bainguëbi huëni raiguëna, ⁹Jesús yua bain hua'nani cabi:

—Yë'ëbi coca senni achaguëna, mësacua ro'tajj'ën. Mai ira coca toyani jo'case'ere ëñato, yo'o yo'oma'i umuguse ba'itoca, ¿gue yo'o yo'oye poreye'ne mai? ¿Guere caguë'ne? ¿Bainni re'oye yo'oye, o bainni gu'aye yo'oye caguë? ¿Rauna ju'inguëte huachoye, o baguëte carajei güeseye caguë? ¿Guere caguë'ne mai ira coca toyani jo'case'e? senni achaguë cabi Jesús.

¹⁰Ja'nca senni achaguë, si'acuani bonëjeiñe ëñani, ja'nrebi guë'nguësi sara baguëni cabi:

—Më'ë ëntë sarare mi'najj'ën, cabi.

Caguëna, ba hua'guë yua baguë ëntë sara mi'nani, ja'ansirën huajë ëntë sara baguë runji'i. ¹¹Ja'nca ruinguëna, ja'an gu'aye ro'tacuabi ai bëinreba bëinjën, sa'ñeña coca ca bi'rahuë: ¿Queaca yo'oni baguëte carajei güeseja'ye'ne mai? senni achajjën, Jesusni bën'ë.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹²Ja'nrebi jë'te, Jesusbi, Taita Riusu naconi ujjajaza caguë, jai cubëna mëni, si'a ñami ujjaguë ñatajaji'i. ¹³Ñatajani ja'nrebi, baguëre yo'o concuare choini, si'a sara samucuarre cuencueni, Yë'ë ta'yejeiye yo'ore yo'ojjën ba'ijj'ën caguë jo'cabi. ¹⁴Bacua mami hue'eyete cato, ñaca hue'ecua baë'ë: Simón hue'eguëte yua yequë mami Pedrote hue'yobi. Yequë Andrés, Simón yo'jeguë bajji'i. Yequë Santiago, yequë Juan, yequë Felipe, yequë Bartolomé, ¹⁵yequë Mateo, yequë Tomás, yequë Alfeo ma-maquë Santiago, yequë Simón hue'eguë cananista jubë bajji'i. ¹⁶Yequë Santiago yo'jeguë Judas, yequë Judas Iscariote hue'eguë, Jesusre preso zeän güeseni

senjoja'guë, ja'ancuare cuencueni, baguë ta'yejeiye yo'o concuare re'huabi Jesús.

Jesús enseña a mucha gente

¹⁷Ja'nca re'huani tējini, bacua naconi gajeni, te'e ruïn yija ba'iguëna, baguëre yo'o concua naconi ti'anni, bainre yihuo bi'rabi. Ai jai jubë bain ñë'casu'cua baë'ë. Judea yija bain, Jerusalén huë'e jobo bain, Tiro, Sidón, ja'an huë'e joboña bain, ai jai jubëbi ti'an rani, Jesús cocare achañu cajjën, Mai raure huacho güeseñu cajjën raisi'cua baë'ë. ¹⁸Ja'nca ba'ijjën, gu'a huati cacasi'cua'ga ti'an rajjënna, Jesusbi si'acuare huachobi. ¹⁹Ja'nca huachoguë ba'iguëna, bain hua'nabi, Baguë ta'yejeiyereba yo'oyete ëñani masiñu cajjën, baguëni pa'ro ëaye yo'ojjën baë'ë.

La felicidad y la infelicidad

²⁰Ja'nrebi, Jesusbi baguëre yo'o concuani ëñaguë, yihuo cocare cabi: Mësacua yua yo'jereba ba'i hua'na ba'icuata'an, bojo recoyo re'huani ba'ijj'ën. Riusu re'otorebare ba'ijjën ai ta'yejeiye coreba cojën ba'ija'cua'ë.

²¹Mësacua yua Riusu ba'iyete quë'rë se'e masi ëaye ba'icuata'an, bojo recoyo re'huani ba'ijj'ën. Riusuni te'e ruinereba masija'cua'ë.

Mësacua gu'a jucha yo'ojjën ba'ise'ere ai ojjjën ba'icuata'an, bojo recoyo re'huani ba'ijj'ën. Jë'te gare oiye beoye chojën bojojën ba'ija'cua'ë.

²²Mësacua yua yë'ë bainreba, Riusu Raosi'quëreba re'huasi'cua ba'ijjënna, yequëcuabi ja'an ro'ina mësacuare ai je'o bajjën, mësacuare saoni senjojën, mësacuare ro a'ta gu'aye ro'tajjën, ai hui'ya cajjën, ja'an ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ijjënna, mësacuabi ai yo'ojjën ba'icuata'an, bojo recoyo re'huani ba'ijj'ën. ²³Ja'an umuguseñabi ai yo'ojjën ba'icuata'an, mësacua ai bojoreba bojojën, Riusu guënamë re'oto insija'yete te'e jëana coja'yeta'an ba'iji

yë'ère cajën, ai bojo recoyo re'huani ba'ijë'ën. Ja'an gu'a bainbi mësacuari je'o bajën, bacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru, Riusu bainre gu'aye yo'ojën ba'ise'e'ru, mësacuari güina'ru gu'aye yo'ojën ba'ija'cua'ë.

²⁴ Yureca mësacua bonse ëjacua ba'ijën, ja'an bonse se'gare bojojën ba'itoca, ai bëiñe cani jo'case'e ba'iji mësacua. Riusu insija'yete gare coye beoye ba'ija'cua'ë.

²⁵ Mësacua yua ro ën yija ba'iyete bojoreba bojojën ba'itoca, mësacua ai bëiñe cani jo'case'e ba'iji. Mësacua yua ai aon gu'ana ju'injën ba'ija'cua'ë.

Mësacua yua yureña ba'iyete se'gare ai bojojën, sa'ñeña gue güihuara chojën ba'itoca, ai bëiñe cani jo'case'e ba'iji mësacua. Mësacua yua si'a recoyo ai sa'ntireba sa'ntijën ai oijën ba'ija'cua'ë.

²⁶ Mësacua bainbi mësacua ba'iyete ai re'oye cajën ba'itoca, Riusu ro'tayete te'e ruiñe masijë'ën. Mësacuari bënni senjoja'ñeta'an ba'iji. Mësacua ira bain ba'isi'cuabi güina'ru yo'ojën bateña. Yequëcuabi ti'anjën, Riusu raosi'quë'ë yë'ë coquejën cajënna, mësacua ira bain ba'isi'cuabi bacua ba'iyete ai re'oye cajën bateña. Mësacua bainbi yureña mësacua'ga ai re'oye cajënna, Riusu bënni senjoja'ñete masijë'ën.

El amor a los enemigos

²⁷ Yureca, mësacua, yë'ë cocare achani Ja'ë cajën ba'icua, mësacuari ñaca yihuoyë yë'ë: Yequëcuabi mësacuari je'o batoca, bacua ai oijën conjën, bacuani ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. Yequëcuabi mësacuari ai bëintoca, bacua re'oye yo'oye se'ga ba'ijë'ën. ²⁸ Yequëcuabi mësacuari gu'aye catoca, bacuani re'oye cani jo'caye se'ga ba'ijë'ën. Yequëcuabi mësacuari ai hui'ya yo'otoca, bacuani oire bajën, Riusuni senni achajën, bacua

ba'iyete ujajën ba'ijë'ën. ²⁹ Yequëbi më'ë huayohuana huaitoca, më'ë yequë huayohuare'ga baguëni huai güesejë'ën. Yequëbi më'ë guayoni se canre tëteni batoca, më'ë ëntë sara canre'ga baguëna ro insijë'ën. ³⁰ Yequëbi më'ë ba ma'carëanre sentoca, ënseye beoye baguëna ro insijë'ën. Më'ë bayete ro tëteni batoca, baguë se'e go'yayete senma'ijë'ën. ³¹ Yequëcuani re'oye yo'oye ro'tato, mësacuari re'oye yo'oye, mësacua yëyete ro'tajën, yequëcuare'ga güina'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën.

³² Mësacua ai yëcua se'gani ai yëjën ba'itoca, mësacuabi re'oye yo'oye ti'anma'icua ba'iyë. Gu'a bainbi güina'ru re'oye yo'oye masiyë.

³³ Mësacua re'oye yo'ocua se'gani re'oye yo'ojën ba'itoca, mësacuabi re'oye yo'oye ti'anma'icua ba'iyë. Gu'a bainbi güina'ru re'oye yo'oye masiyë.

³⁴ Mësacua bonse go'yajaicua se'gani bonse prestajën ba'itoca, mësacuabi re'oye yo'oye ti'anma'icua baesacua yëyete ro'tajën, yequëcuare'ga güina'ru te'e ruiñe 'iyë. Gu'a bainbi bacua gu'a gajecuari bacua bonsere prestajën, Bacuabi ja'anre go'yaja'bë cajën ba'iyë. ³⁵ Mësacuaca mësacuari je'o bacuani ai yëjën ba'ijë'ën. Bacuani re'oye yo'oye se'ga ba'ijë'ën. Mësacua bonsere prestaye sentoca, ja'anre se'e conreba congüë ba'iji. Baguë yua ro gu'a bain, baguëni surupa gare cama'icua, ja'ancua ai re'oye congüë sëani, mësacua'ga quë'rë ta'yejeiye conreba congüë'bi ba'iji. ³⁶ Ja'nca sëani, mësacua yua Taita Riusu oiguë bani coñete ro'tajën, mësacua güina'ru bainre oijën conjën ba'ijë'ën.

No juzgar a otros

³⁷ Mésacua yua yequécua gu'aye yo'oyete bëinjën cama'ijë'ën. Bacuare bënni senjo cocare caye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca ba'itoca, Riusu'ga mësacuare bënni senjoma'ija'guë'bi. Bacuabi gu'aye yo'ojëna, Më'ë gu'aye yo'oni tonse'ere huanë yeye se'ga ba'iyë yë'ë, bacuani cajë'ën. Ja'nca catoca, Riusubi mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere ënani, mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere huanë yeye se'gare caja'guë'bi Riusu. ³⁸ Mësacua bonsere ëñajën, yequécuaana ro insijën ba'ijë'ën. Ja'nca ro insijën ba'itoca, Riusu'ga mësacuana ai insireba insija'guë'bi. Gare ënseye beoye insiguë, mësacua jai turubëna ayani, ña'goni guioni, turubë bu'iyë tëca ai ayaye'ru mësacuana ta'yejeiye ai insireba insija'guë'bi Riusu. Mësacua yua, Bonsere bendieza cajën, bonsere cuencueni insijëna, Riusubi ënani, mësacua cuencuese'eru güina'ru cuencueni mësacuana insija'guë'bi.

³⁹ Mësacua yua ën cocare'ga ro'tani ye'yejë'ën. Naco ëñama'iguë'bi baguë ñaco ëñama'i gajeguëni caguë: Raijë'ën. Saiñu. Ma'are më'ëni ëñoza caguë, ja'nre'bi saitoca, ¿queaca ma'are ëñoñe poreguë'ne? Porema'iji. Si'a samucuabi saijën, yorobëna te'e gurujani tonni huesëyë. ⁴⁰ Masiye ye'yoguëna, baguë coca ye'yeguë'bi ye'yoguë'ru quë'rë ta'yejeiye masiye ti'anma'iji. Ti'anma'iguë, baguë uti ye'yeni tējini, baguë ye'yoguë ba'iyë'ru te'e ba'ija'guë'bi.

⁴¹ Yureca, më'ë gaje hua'guë'bi gu'aye yo'oguëna, baguëni bënni senjo cocare cama'ijë'ën. Baguë ñacogana ënani, Hui'ya zin'garëte rutaza caguë, yua jai hui'ya maca më'ë ñacogate ba'iguëna, ja'anre ro ro'taguë rutama'itoca, ⁴² ¿queaca më'ë gajeguë ñaco ba'i zin'garëte rutaguë'ne? Më'ë ñacoga

ba'i macare rutaye ro'tama'itoca, ro coqueguë yihuoyë më'ë. Ru'ru, më'ë ñacoga ba'i maca, ja'an jai hui'ya macare rutani, ja'nre'bi ai re'oye ëñañe poreguë'bi sani, më'ë gajeguë ñacogana re'oye ënani, ja'an hui'ya zin'garëte guaja beoye rutaye poreyë më'ë. Më'ë gajeguëni gu'a jucha yo'ose'ere senjojë'ën yihuoye ro'tatoca, ru'ru më'ë gu'a juchare jo'cani senjojë'ën.

El árbol se conoce por su fruto

⁴³ Bain coca cayete achani, bacua recoyo ba'iyete masijë'ën. Re'o sunquiñë ba'itoca, gu'a uncue gare quëinma'iji. Gu'a sunquiñë ba'itoca, re'o uncue gare quëinma'iji. ⁴⁴ Mësacua yua si'a sunquire ëñajën, ba uncue quëinse'ere ëñajën, ja'an sunquiñë ba'iyete masijë'ën. Miu sunquiñë ba'itoca, higo uncuere ja'añëna tëaye porema'inë. Susihuë ba'itoca, ëyere tëaye gare porema'inë. ⁴⁵ Güina'ru, re'o bainguë'bi coca catoca, re'oye se'gare caji, re'o recoyo baguë sëani. Gu'a bainguë'bi coca catoca, gu'aye se'gare caji, gu'a recoyo baguë sëani. Ja'nca sëani, bain recoyo ba'iyete masiye yëtoca, bacua coca cayete achani masijë'ën.

Las dos bases

⁴⁶ Mësacua jubë ba'icua yequëcuabi yë'ere cajën, Ejaguë, Ejaguë, cajën ba'icuata'an, yë'ë cayete gare yo'oye beoye ba'iyë. ⁴⁷ Yë'ëna ti'an rani, yë'ë cocare te'e ruñe achani, gare güeyë beoye yo'otoca, ⁴⁸ re'o huë'e yo'oguë'ru ba'iyë. Ja'an huë'ere yo'oguë, ai rëiye no'ani, gata yija tëca no'ani, huë'e ture gata naconi guioni, re'oye pë'npeni, re'o huë'ere nëcoji. Nëcoguëna, ja'nre'bi, ziyabi ai co'jeya rëoni, ai saoya ti'anguëna, baguë huë'e gurujaima'iji, gata naconi guiose'e sëani. ⁴⁹ Yequë'bi yë'ëna ti'an rani, yë'ë cocare ro achani, ro yo'oye beoye saitoca, gu'a

huë'e yo'oguë'ru ba'iji. Ja'an huë'ere yo'oguë, bean goje no'aguë, huë'e ture re'oye guiomal'iguë, huë'ere te'e ruiñe nëcomal'iji. Ja'nrëbi, ziyabi ai co'jeya rëoni, ai saoya ti'anguëna, baguë huë'e yua te'e jëana gurujani meaji, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús sana al criado de un oficial romano

7 Cani, bainre yihuoni tējini, ja'nrëbi Capernaum huë'e jobona sani baji'i Jesús. ²Ba'iguëna, romano bainguë soldado jubë ëjaguëbi baguë yo'o congüëbi rau neni ju'inguë ba'iguëna, baguëte ai oire baguë, ³Jesús ba'iyete achani, Yë'ë yo'o con huaguëni huacho raija'guë caguë, judío ëja bainni caguë guansebi: Jesusni quëajajj'ën: Yë'ë yo'o con hua'guëbi rau neni ju'inguëna, huacho raija'guë caguë guanseni saobi. ⁴Saoguëna, bacuabi Jesusna sani, baguëni si'a jëja senni achahuë:

—Romano ëjaguëbi ai re'oye yo'oguëre sëani, baguëte conjë'n. ⁵Yëquëna jubë judío bainni ai re'oye congüë, yëquëna në'ca huë'ere yo'oye guanseni, si'aye roji'i. Ja'nca sëani, baguë yo'o congüëte huacho raij'ën, senni achajën cahuë.

⁶Ja'nca cajëna, bacua naconi saji'i. Sani, ti'an bi'rani, yuta so'orë ba'iguëna, romano ëjaguëbi baguë gaje hua'na naconi Jesusna coca raobi:

—Ëjaguë, më'ëni ro guaja choë'ë yë'ë. Më'ë yua ai ta'yejeiye ëjaguërebare sëani, yë'ë huë'ena cacayete më'ëni choiye ti'anma'iguë'ë yë'ë. ⁷Yë'ë'ga sani, më'ëni choiye ti'anma'iguë'ë yë'ë. Ja'nca ti'anma'iguëre sëani, yë'ë huë'e ti'anma'ijë'n. Më'ë guanse coca se'gare caguëna, yë'ë yo'o con hua'guëbi huajë raija'guë'bi. Ja'an se'gare yo'ojë'n caguë saoyë yë'ë. ⁸Ja'nca caguë saoguëbi yequëcua yë'ë ëjacuani sehuoye bayë yë'ë. Yequëcua

soldado hua'nare guanseye bayë yë'ë. Yequëni, Saijë'n catoca, baguë saiji. Yequëni, Raijë'n catoca, baguë raiji. Yë'ë yo'o con hua'guëre'ga, Yë'ë case'e'ru yo'ojë'n catoca, te'e ruiñe yo'oji baguë. Yë'ë case'e'ru te'e yo'ocua sëani, më'ë raima'iguë huacho coca guanseye se'ga cajë'n, caguë raobi.

⁹Caguë raoguëna, Jesusbi achani, romano ëjaguë case'ere ai bojoguë, bain be'tejën raicuana bonëni cabi:

—Ja'an soldado ëjaguëbi yë'ëni ai recoyo ro'taji. Si'a Israel bain recoyo ro'tayete ëñato, baguë recoyo ro'taye'ru ro'taye ti'anma'inë si'acua, cabi Jesús.

¹⁰Caguëna, judío ëja bainbi romano ëjaguë huë'ena go'ini ëñato, baguë yo'o con hua'guëbi gare huajë raisi'quë baji'i.

Jesús resucita al hijo de una viuda

¹¹Ja'nca ba'iguëna, ja'nrëbi, Jesús yua yequë huë'e jobo, Naín huë'e jobona saji'i, baguëre yo'o conjën ye'yecua naconi. Ai bain jubë be'tejën saë'ë. ¹²Sani, huë'e jobo caca sa'rona ti'anni ëñato, bain hua'nabi ju'insi'quëni tanza cajën, etajën baë'ë. Ju'insi'quë pë'cago hua'jeni ba'igobi gaña hua'guëni hueansi'co baco'ë. Ai bain jubëbi bagore conjën saë'ë. ¹³Ja'nca saijëna, Jesusbi ai oiguë, bagoni cabi:

—Oima'ijë'n cabi Jesús.

¹⁴Cani ja'nrëbi, baguëre tan ganjoguna ti'anni pa'roguëna, baguë sacuabi nëcajaë'ë. Nëcajajjëna, ja'ansi'quëbi ju'insi'quëni coca cabi:

—Huëijë'n, mami, yë'ëbi cayë më'ëre, cabi Jesús.

¹⁵Caguëna, ja'nrëbi ba bonsëguë junni uinguëbi huëni bëani, coca ca bi'rabi. Coca ca bi'raguëna, baguëte ba pë'cagoni ëñobi. ¹⁶Ëñoguëna, si'a bainbi ai ëñajën rëinjën, Taita Riusuni ai bojojën cahuë:

—Riusu Raosi'quë ai ta'yejeiye ëjaguëbi maina ti'an raji'i. Baguë bainna rani, maini ai oiguë conjí. Baguë

bainrebare re'huani, maire tēani baza caguē raisi'quē'bi, cajēn bojohuē bacua.

¹⁷ Cajēn bojojēna, ja'nrēbi yequēcuabi achani, baguē yo'ose'ere si'a Judea huē'e joboñana quēani achoja'ē.

Los enviados de Juan el Bautista

¹⁸ Quēani achojaijēna, Juanre concuabi achani, Juanna sani, si'aye quēahuē. Quēarena, Juan yua baguēre yo'o concuare samucuaire choini, bacuani guansegüē cabi: ¹⁹ Mēsacua yua Jesusni senni achajijēn. ¿Mē'ē yua Riusu Raoja'guēreba cani jo'casi'quē ba'iguē'guē? Ba'ima'itoca, ¿Riusubi yequēre raoja'guē'guē? Ja'an cocare baguēni senni achani rani quēajijēn caguē, bacuare saobi. ²⁰ Saoguēna, bacuabi Jesusna sani ti'anni, baguēre senni achahuē:

—Yēquēna yua Juan Bautizaguē raosi'cua'ē. Mē'ēni coca senni achaye guansebi: ¿Mē'ē yua Riusu Raoja'guēreba cani jo'casi'quē ba'iguē'guē? Ba'ima'itoca, ¿Riusubi yequēre raoja'guē'guē? Jesusni senni achahuē.

²¹ Ja'nca senni achajēn ēñato, Jesusbi ai bain hua'nani huachoguē baji'i. Yequēcuabi rauna ju'injēna, yequēcuabi huati hua'ire bajēna, yequēcuabi ñaco ēñama'ijēna, Jesusbi si'acuare huachoguē baji'i. ²² Ja'nca huachoguē, bacuani sehuobi:

—Mēsacua yua Juanna go'ini, mēsacua ēñase'e, mēsacua achase'e, ja'an si'ayete baguēni quēajijēn. Ñaco ēñama'icuabi ñaco huajjēyē. Ira ca'mi rau bacuabi huajjē raiyē. Ganjo achama'icuabi ganjo huajjēyē. Guēon garasi'cuabi se'e ganiñē. Junni huesēsi'cuabi go'ya raiyē. Bonse beo hua'na'ga Riusu bojo güese cocare te'e ruiñē achaye poreyē. ²³ Ja'nca sēani, yē'ēni jo'caye beoye recoyo ro'tajēn ba'itoca, ai bojoreba bojojēn ba'ija'cua'ē.

Ja'anre Juanna quēajijēn caguē, bacuare Juanna saobi.

²⁴ Saoni, gotena, Jesusbi bain jubēni Juan ba'iyete quēa bi'rabi:

—Mēsacuabi beo re'otona sani, Juanre ēñañu cajēn, ¿neni ēñañe ro'tare'ne? “Ro jēja beo hua'guē, jēje sahua tutu taonse'eru ba'iguēte ēñajaiñu” cacuata'an, ai jēja recoyo babi Juan. ²⁵ ¿Mēsacua neni ēñañe ro'tare'ne? “Ējaguē caña ju'iguēte ēñajaiñu” cacuata'an, ja'nca ju'imaji'i. Ējaguē caña ju'icua yua me'najeiñe ba'icua, ja'ancua yua ta'yejeiye ēja bain huē'ēña se'gare ba'iyē. ²⁶ ¿Mēsacua neni ēñañe ro'tare'ne? “Riusu coca quēani achoguēte ēñajaiñu” catoca, mēsacua te'e ruiñe ro'tahuē. Aito. Riusu coca quēani achocua si'acua'ru quē'rē ta'yejeiye ējaguē ba'iguēni mēsacua ēñahuē. ²⁷ Riusu ira coca toyani jo'case'ere ēñato, yua Juanre ñaca toyani jo'case'e ba'iji:

Bain ējaguē rai ma'are re'huacaija'guē caguē, yē'ē coca quēani achoguēte bainna ru'ru saohuē yē'ē, cani jo'cabi Riusu.

²⁸ Ja'nca cani jo'caguēna, mēsacuani ganreba quēayē yē'ē. Juanbi yua Riusu coca quēaye raosi'cua si'acua'ru quē'rē ta'yejeiye ējaguē ba'iji baguē. Ja'nca ba'iguēta'an, Riusu ba'i jobona ēñato, baru ba'iguē quē'rē yo'je ba'i hua'guēbi Juanre quē'rē ta'yejeiye ējaguēbi ba'iji, caguē quēabi Jesús.

²⁹ Ja'nca quēaguēna, bain hua'na, impuesto curi cocua ja'ancua yua Juanna sani bautiza güesesi'cua ba'ijēn, ja'ancuabi achani, Riusubi te'e ruiñe yo'o'ji cajēn ba'ē. ³⁰ Ja'nca cajēn ba'ijēna, fariseo bain, ira coca ye'yocua naconi, bacuabi yua Juan bautizayete güejēn, Riusu insini jo'caja'ye, baguē coñete gare gu'a güejēn senjohuē. ³¹ Güejēn senjojēna, Mai Ējaguē Jesusbi bacuani quēabi:

—Yureña bain ba'iyete ¿queaca quëaye'ne yë'ë? ³² Zin hua'na sa'ñeña huere yo'ocua'ru ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, bacua gajecuani güijën cayë: “Yëquënabi jurihuëte juijënna, ¿mësacua guere yo'ojën pairamate'ne? Yëquënabi sa'ntiye gantajënna, ¿mësacua guere yo'ojën oimate'ne?” güijën cayë zin hua'na. ³³ Ja'nca güijën cajënna, yureña bainbi güina'ru yo'ojën ba'iyë. Juan Bautizaguëbi rani, baguë aon aiñe jo'caguë, bisi ëye jo'cha uncuye beoye ba'iguëna, mësacuabi Ro hue'nhue huati hua'guë'bi baguëte cajën ba'ë. ³⁴ Ja'nrebi yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi rani, aonre anni, gonore uncuguëna, mësacuabi yeque coca yë'ëre cajën, “Aon ain huati'bi. Jo'cha güebe huati'bi. Gu'a bain, impuesto curi cocua, ro bacua gajeguë'ru ba'ite” yë'ëre ja'nca cajën ye'ere gu'a güeyë mësacua. ³⁵ Ja'nca cacuata'an, Riusu masiyete ye'yeye yënica, Riusu bain baguë ba'iyete masicuarë ëñani masijë'ën quëabi Jesús.

Jesús en casa de Simón el fariseo

³⁶ Ja'nrebi, fariseo bainguë Simón hue'eguëbi Jesusre choiguëna, Jesusbi baguë huë'ena sani, baguë naconi bëani aon anji'i. ³⁷ Aon ainguëna, yeco gu'a romigo ba'igobi ja'ansi huë'e jobore ba'igo yua Jesús ba'iyë, fariseo huë'ere aon ainguë ba'iyë, ja'anre achani, bago yua ma'ña sën re'core inni, alabastro gata ro'rohuëna bu'iyë tëca queoni ayani, ³⁸ fariseo huë'ena sacco'ë. Sani ti'anni, Jesús yo'je, baguë guëña ba'iruna rëanni, ai oco'ë. Oni, bago oise'ebi baguë guëñaana ai meoni tonni zoago. Zoani, bago rañababi cuenani, baguë guëña ai muchani, bago ma'ña re'core baguë guëñaana jañuni zoani tongo. ³⁹ Ja'nca yo'ogona, ja'an fariseo bainguë Simonbi bago yo'ose'ere ëñani ro'tabi: “Ënquë yua Riusureba Raosi'quë

banica, bago gu'aye yo'ogo ba'iyete masire'abi. Bagoni ëñani, gu'a romigo ba'iyete masini ënsere'abi” ro'taguë ëñaguë ñuji'i. ⁴⁰ Ro'taguë ñu'iguëna, Jesusbi cabi:

—Simón, më'ëni coca quëaye yëyë yë'ë cabi.

Caguëna,

—Cajë'ën, Ëjaguë sehuobi.

⁴¹ Sehuoguëna, ye'yo cocare baguëni quëabi Jesús:

—Curi presta ëjaguëbi curi prestaguëna, samucuabi baguëni ro'ija'cua ba'ë. Yequëbi quinientos denario so'coña ro'ija'ye baji'i. Yequëbi cincuenta denario so'coña ro'ija'ye baji'i. ⁴² Si'a jubëbi baguëni ro'iyë porema'icua ba'ijënna, ba ëjaguëbi bacua ro'iyete se'e senmaji'i. Mësacua yua gare yë'ëre ro'iyë beoye ba'ijë'ën caguë, bacuani huanë ye cocare cani tonbi. Ja'nca huanë yeye caguëna, ¿jaroguëbi ba ëjaguëni quë'rë ta'yejeiye ai yëguë'ne? senni achabi Jesús.

⁴³ Senni achaguëna, Simón sehuobi:

—Baguëni quë'rë ro'ija'ye ba'isi'quëma'iguë sehuobi.

Sehuoguëna, Jesusbi

—Te'e ruiñe sehuohuë më'ë cabi.

⁴⁴ Cani, ja'nrebi ba romigona bonëni ëñani, Simonni se'e cabi:

—Ënconi ëñani ro'tajë'ën. Yë'ëbi më'ë huë'ena caca rani ba'iguëna, më'ëbi yë'ëni bojoguë conmaë'ë. Yë'ë guëñaare zoaye ocore gare guansemaë'ë më'ë. Ënco'ga bago oise'e se'gabi yë'ë guëña jo'caye beoye zoani tongo, bago rañababi cuenago, ja'an se'ga yo'ogo. ⁴⁵ Më'ëbi yë'ëni gare oiye beoye ëñani saludaguëna, ënco'ga yë'ë ti'ansirënbi yë'ëni ai bojogo, yë'ë guëñaare muchago gare jo'caye beoye yo'ogo. ⁴⁶ Më'ëbi hui'yabe re'core guansemaë'ë, yë'ë sinjobëna queoni jañuñete. Ënco'ga ma'ña re'core rani, yë'ë guëñaana queoni jañuni tongo. ⁴⁷ Ja'nca yo'ogobi

yë'ëni ai ta'yejeiye ai yëreba yëgo sëani, bago ai gu'a jucha huanë yes'e're bainni masi güesego. Yequëcua'ga choa ma'carë se'ga gu'aye yo'oni huanë ye güesejën, yë'ëni ta'yejeiye yëma'icua ba'iyë cabi Jesús.

⁴⁸ Cani ja'nrëbi, ba romigona bonëni cabi:

—Mami, më'ë gu'a jucha yo'ogo ba'ise'e si'ayete huanë yeyë yë'ë cabi.

⁴⁹ Caguëna, yequëcua ba aon aiñete choisi'cuabi yua sa'ñeña bëin coca ca bi'rahuë:

—¿Ënquë, bain juchare huanë yeye caguë, gueguëguë'ne? sa'ñeña senni achajën cahuë.

⁵⁰ Cajënna, Jesusbi bagoni cabi:

—Yë'ëni si'a recoyo ro'tani bojogo sëani, Riusu ba'i jobona ti'anni ba'ija'go'ë më'ë. Yureca jucha beogo, bojogo saijë'ën cabi.

Mujeres que ayudaban a Jesús

8 Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi sani, ai huë'e joboña, bain ba'iruanna ti'anni, Riusu bojo güese coca, Riusu bainreba re'huani baja'yete quëani achoguëna, baguëre ta'yejeiye yo'o concua si'a sara samucuabi baguëni te'e conjën saë'ë.

² Conjën saijënna, yequë romi hua'na'ga baguëni conjën saë'ë. Romi hua'na ba'iyete ëñato, yequë romi hua'naca yua huati cacasi'cua baë'ë. Yequë romi hua'naca rauna ju'incua baë'ë. Ja'nca ba'isi'cua ba'ijënna, Jesusbi si'acuani huachoni gare huajë rai güesebi. María hue'ego'ga, Magdalena mami bago, yua te'e ëntë sara samu huati hua'i cacasi'co ba'igona, Jesusbi si'a huati hua'ire etoni saoni senjoguëna, querë huajë raco'ë bago. ³ Juana hue'ego'ga baco'ë. Bago ënjë Cuzabi Herodes meñe yo'je ëjaguë baji'i. Yeco Susana, yequëcua romi hua'na naconi ba'ijënna, Jesusbi si'acuani bacua rau base're huachobi.

Huachoguëna, ba hua'na yua bacua pores'e Jesusni conjën, insijën baë'ë.

La parábola del sembrador

⁴ Ja'nrëbi, ai jai jubëan bainbi si'a huë'e joboñabi etani, Jesusna ti'anni ba'ijënna, bacuani ye'yo coca cani acho bi'rabi:

⁵—Banguëbi Aonre tanza caguë saji'i. Sani, yijare re'oye re'huani tējini, aonra'carëanre re'oye mo'gasi yijana senjoguë, yequëra'carëanre ma'ana tonguëna, bain za'nguye, bi'an uncueye, ja'anna huesëbi. ⁶ Yequëra'carëanre senjoguë, gata yijana tonguëna, ticubi irani, ja'nrëbi yija yaquima'iguëna, ro güeanbi. ⁷ Yequëra'carëanre senjoguë, miubëna tonguëna, miubi irani huenni huesobi. ⁸ Yequëra'carëanre senjoguë, re'oye re'huasi yijana tonguëna, aon sahuabi irani, aonre quënjji'i. Aonra'carëan quëinse'ere cuencueto, cien viaje ba'iyete tëca quë'rë ta'yejeiye quënjji'i, cabi Jesús. Ja'an ye'yo cocare cani, bainni si'a jëja cabi:

—Mësacua yua ganjo banica, te'e ruiñe achani ro'tajën ye'yejë'ën cabi.

El porqué de las parábolas

⁹ Ja'nca caguëna, baguëre yo'o concuabi huesë ëaye achajën baguëni senni achahuë:

—¿Gue cocare ye'yoguë caguë'ne, Ëjaguë? senni achahuë.

¹⁰ Senni achajënna, baguë sehuobi:

—Riusubi baguë ba'i jobo ba'ija'yete cani achoza caguë, mësacuan si'aye te'e ruiñe masi güeseji. Yequëcuareta'an banji. Bacuani cani achoto, ye'yo coca se'gare bacuani quëaji Riusu. Te'e ruiñe ye'yeye yëma'icua sëani, yë'ë cocare achani, ro huesë ëaye ba'icua'ë. Yë'ë ëñoñere'ga ëñani, ro huesë ëaye ëñajën ba'iyë bacua, caguë sehuobi Jesús.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹¹ Caguë sehuoni, ja'nrëbi zio tanguë cocare bacuani te'e ruiñe quëabi:

—Baguë yua aonra'carëan senjoguëna, yua Riusu coca cani achoye'ru ba'iji.

¹² Ma'ana tonsira'carëanre cato, bain hua'nabi Riusu cocare achani, ja'nrëbi ro ro'tajën saiyë. Zupai huatibi rani, Riusu bënni senjoja'ñete jëama'ija'bë caguë, bacua coca achase'ere ro tëteni saoni senjoji. Bacuabi ro recoyo ro'tamajën saiyë. ¹³ Gata yijana tonse'ere cato, Riusu coca achacua yequëcua ba'iyë. Riusu cocare achasi'cuata'an, ai bojoye achani, ja'nrëbi sani, zoe beoye ba'ijën, ba cocare gare huanë yeni jo'cani senjoñë. Be'su sita ba'iyë'ru ba'iyë bacua.

¹⁴ Miubëna tonsira'carëanre cato, Riusu cocare achacua yequëcua ba'iyë. Riusu cocare achacuata'an, ën yija bonsere ba ëaye ba'ijën, ja'an se'gare ro'tani, Riusu yëyete gare se'e ro'tamajën, baguëte gare jo'cani senjoñë. Gare aon quëiñe beoye ba'iyë'ru ba'iyë bacua. ¹⁵ Re'oye re'huasi yijana tonse'ere cato, Riusu cocare achacua yequëcua ba'iyë. Bacuabi achani, bacua recoyona re'oye re'huani, Riusu case'ere te'e ruiñe yo'oyë. Aon tëarën ti'añe tëca re'oye yo'o conjën, Riusu yëyete gare caraye beoye yo'ojën ba'iyë.

La parábola de la lámpara

¹⁶ Bainbi majahuëte zëontoca, guënarobi ro meñe jaoni ta'pima'iñë. Cama yijacuana ro yahuema'iñë. Bañë. Huë'ena ti'ancuabi re'oye ëñaja'bë cajën, majahuëte zëonni, ëmëna reoyë. ¹⁷ Ja'nca cani jo'caguëna, ëñere ro'tani ye'yejë'n. Bain hua'nabi gu'aye yo'oni gatiza cajën yo'ocua'eta'an, Riusubi si'aye ëñani, bacua yo'ose'ere si'acuani masi güeseja'guë'bi.

¹⁸ Ja'nca sëani, mësacua yua yë'ë cocare achani, te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'n. Riusu insise'ere ai coní batoca, quë'rë se'e ai coní baja'cua'ë. Riusu insise'ere choa ma'carë se'gare coní batoca, Riusubi ja'anre gare tëani, ro beo hua'guëre saoni senjoja'guë'bi, quëabi Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Caguë quëaguëna, Jesús pë'cago, baguë yo'je hua'na naconi, bacuabi ti'an rani, ai jai jubë bain ba'ijëna, baguëna ti'añe poremaë'ë. ²⁰ Porema'ijëna, yequëbi Jesusni cabi:

—Më'ë pë'cago, më'ë yo'jecua, bacua yua hue'se ca'ncore nëcajën, më'ëni cu'eyë cabi.

²¹ Caguëna, Jesusbi sehuoguë, si'acuani cabi:

—Bacuabi yë'ëre cu'ecuata'an, yë'ë cocare achani te'e ruiñe yo'ojën ba'icua, ja'ancua se'gabi yë'ë bainreba ba'iyë. Yë'ë mamá, yë'ë yo'jecua, ja'anre cayë bacuare, cabi Jesús.

Jesús calma el viento y las olas

²² Ja'nrëbi, yequë umuguse, Jesús yua baguëre yo'o concua naconi ba'iguë, yua yoguna cacani, Que të'huina saiñu caguëna, bacuabi conjën saë'ë. ²³ Sani, jobo zitara ba'ijëna, Jesusbi umeni canji'i. Canni ba'iguëna, ai jëja tutu raiguëna, yogu yua oco bu'i bi'rabi. Bu'i bi'raguëna, Rucani huesëma'iñe cajën, ai huaji yëjën, ²⁴ Jesusni sëtoni cahuë:

—Ëjaguë, conjë'n. Maibi rucani huesëyë cahuë.

Cajëna, Jesusbi huëni, gue tutu, gue zitara të'a, ja'anre bëinguë cani, cuauye guansequëna, si'aye beoru ja'anse'ebi cuauni carajaji'i. ²⁵ Carajaguëna, Jesús yua baguëre yo'o concuani bëin coca cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën, yë'ëni recoyo ro'tama'iñe'ne? cabi.

Caguëna, bacuabi ai quëquëjën, sa'ñeña senni achahuë:

—¿Ba hua'guë gue bainguëguë'ne? Baguë coca guanseye se'ga caguëna, tutu'ga, zitara tē'a'ga ja'anse'ebi achani Ja'ë cani cuabi, cahuë.

El endemoniado de Gerasa

²⁶ Cajënna, ja'nrëbi que tē'huina ti'anni ëñato, Gerasa yija baji'i, Galilea je'eñera. ²⁷ Ti'anjënna, Jesusbi mëji'i. Mëiguëna, baru bainguë huati zemosi'quëbi baguëna tēhuo raji'i. Tēhuo raiguëbi yua huë'e ba'iyë jo'cani senjosi'quë baji'i. Can beohuë ba'iguë, bain tanru se'gare baji'i. ²⁸ Ja'nca ba'iguëbi yua Jesusni ëñani, baguëna ti'anni, gugurini rëanni, baguëni ai jëja huaji yaye achoyereba güiguë cabi:

—Më'ë yua Ta'yejeiyereba E'jaguë Riusu Zin sëani, ¿më'ë queaca ro'taguë raquë'ne, Jesús? Më'ëni senreba se'ñe. Yë'ëni bënni senjo'ne beoye ba'ijë'ën, güiguë cabi baguë.

²⁹ Jesusbi baguë huati etaye guansegüë sëani, ja'nca güiguë cabi baguë. Baguë huatibi yua baguëni ai hue'nhue yo'oguë baji'i. Ba'iguëna, baru bainbi guënameanbi inni, baguëni gueonza cani yo'ojënna, baguë ëntë sara gueonse'e, baguë guëon gueonse'e, ja'anre ro tēteni si'aguëna, huati hua'ibi ba bainguëre beo re'otona sani bahuë.

³⁰ Ja'nca ba'isi'quë ba'iguëna, Jesús yua baguëni senni achabi:

—¿Më'ë gue mami hue'eguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Yë'ë ai jai jubë hue'eyë sehuobi, ai jai jubë huati hua'i zemosi'quë sëani.

³¹ Sehuoguëna, ja'nrëbi, huati jubë yua Jesusni senreba senni achahuë:

—Ja'an rëi gojena saoni senjoma'ijë'ën yëquëna, cajën sen'ë.

³² Senjënna, ja'nrëbi cubë jabare ëñato, ai jai jubë cuchi hua'na aon

ainjën ba'ë. Ba'ijënna, huati hua'ibi, Yëquëna cuchi jubëna saojë'ën, baguëni senni achajën cahuë. ³³ Cani, Jesusbi bacuare saoguëna, huati hua'ibi ba bainguëte jo'cani sani, cuchi hua'nana cacahuë. Cacajënna, cuchi hua'na, si'a jubëbi ro ro'tajën, huë'huëjën sani, tē'ntëbana tonni, zitarana chani runi huesëhuë.

³⁴ Runi huesëjënna, cuchi cuiracuabi ëñani, ja'nrëbi huaji yëjën, besa huë'huëni sani, si'aruan huë'e jobo ti'a'ne tēca sani, cuchi runi huesëse'ere quëani achoja'ë. ³⁵ Quëani achojaijënna, bainbi ëñajën ra'ë. Jesusna rani, ëñato, huati etoni saosi'quëbi yua Jesús guëon na'mi ca'ncore ñuji'i. Caña yua ju'iguëbi, yua te'e ruiñereba ro'taguë ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, si'a bainbi ai huaji yëjën ëñahuë. ³⁶ Eñajënna, baguë huajë raise'ere ëñasi'cuabi yua bacuani quëahuë. ³⁷ Quëajënna, si'acua Gerasa yija ba'icuabi ai huaji yëjën, Jesusna ti'anni, Eñjo'onbi gare go'ijë'ën, cajën cahuë. Ja'nca cajënna, Jesús yua yoguna cacani go'i bi'rabi. ³⁸ Go'i bi'raguëna, huati hua'ire saosi'quëbi yua Jesusni, Më'ë naconi saza senni achaguë cabi. Caguëna, Jesusbi baguëte sehuoguë cabi:

³⁹—Eñjo'ona bëani ba'ijë'ën, mami. Më'ë huë'ena go'ini, Riusu conse'e, më'ëni ai re'oye yo'ose'e, ja'anre coca quëaguë go'ijë'ën, caguë guanseye Jesús.

Caguë guansegüëna, baguë sani, Jesús conni yo'ose'ere si'a bainni quëani achojai'i.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

⁴⁰ Ja'nrëbi, Jesús yua go'ini, Galileana ti'anguëna, bain jubëbi baguëni zoe ëjocua sëani, baguëni ai bojojën, baguëni saludahuë. ⁴¹ Saludajënna, ñë'ca huë'e ëjaguë Jairo hue'eguëbi

raji'i. Rani, Jesusna gugurini rëanni, baguëni caguë senni achabi:

—Yë'ë huë'ena sani, yë'ë zin hua'gore ëñajajj'ën cabi.

⁴² Baguë zin hua'go gaña hua'go ba'igo, si'a sara samu tēcahuëan bagobi, ai ju'in hua'go baco'ë. Ja'nca caguëna, Jesusbi conguë saji'i. Ma'abi saiguëna, ai bain be'tejën baë'ë. Si'a ca'ncoñabi baguëni jë'jejën saë'ë.

⁴³ Ja'nca saijëna, yecobi u'chu rauna si'a sara samu tēcahuëan ju'ingo baco'ë. Ēco yo'ocuaana ëñogo ba'igobi bago curire bacuana insini si'agota'an, gare huajë raima'igo baco'ë. ⁴⁴ Ja'nca ba'igobi bain jubë naconi saigo, Jesús yo'jena ti'anni, baguë can na'mire pa'rogona, u'chu rau te'e jëana tēcabi.

⁴⁵ Tēcaguëna, Jesús cabi:

—¿Nebi yë'ë can pa'ro're'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, si'acua, Banhuë ca-jëna, Pedro, baguë gajecua naconi, bacua cahuë:

—Ējaguë, bain hua'nabi si'a ca'ncoñabi më'ëna jë'jejëna, ¿queaca ro'taguë, Nebi pa'ro're'ne senni achaguë'ne? cahuë.

⁴⁶ Cajëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë huachose'e huanoguëna, yë'ëni pa'rosi'core cu'eyë yë'ë, cabi.

⁴⁷ Caguëna, huajë raisi'cobi yua se'e gatiye porema'igo, yua ai huaji yëgo to'ntogo, Jesús guëon na'mina gugurini rëanni, baguëni pa'rose'e, bago te'e jëana huajë raise'e, ja'anre beoru quëago, si'acua ëñajëna.

⁴⁸ Quëagona, Jesús cabi:

—Yë'ëni si'a recoyo ro'tago sëani, huajë raë'ë më'ë, mami. Ja'nca ba'igo sëani, bojogo saijë'n, cabi.

⁴⁹ Caguë, yuta cani tējima'iguëna, ëjaguë Jairo bainguëbi coca quëaguë raji'i. Rani, Jaironi cabi:

—Më'ë zin hua'gobi yua junni huesëgo. Ja'nca sëani, yua mai Ējaguëre se'e cama'ijë'n, cabi.

⁵⁰ Caguëna, Jesusbi achani, Jaironi cabi:

—Oima'ijë'n. Më'ë recoyo ro'taye se'ga ba'ijë'n. Bagobi huajë raija'go'co, cabi.

⁵¹ Ja'nca cani, baguë huë'ena sani ti'anni, yequëcuare cacaye ënsebi. Pedro, Santiago, Juan, ba romi zingo pë'caguë sanhuë, bacua se'gare baguë naconi sa'nahuëna guaobi. ⁵² Guaoni, si'a bainbi ba romi zingote aireba oijën sa'ntiye gantajën yo'ojëna, Jesusbi cabi:

—Mësacua oima'ijë'n. Romi zingo ju'inmaco'ë. Ro cainsi'cobi uingo bago, cabi.

⁵³ Caguëna, si'acuabi baguëni ai jayajën ai chohuë, bago junni huesëse'ere masicua sëani. ⁵⁴ Ja'nca jayajëna, ja'nre'bi, Jesús yua romi zingo ëntë sarana zeanni, bagoni jëja cabi:

—Huëijë'n, mami, cabi.

⁵⁵ Caguëna, go'ya rani, te'e jëana huëco'ë. Huëigona, Jesusbi bago bainni, Aon aonjë'n bagore, caguë guansebi. ⁵⁶ Ja'nca ba'iguëna, bago pë'caguë sanhuëbi ai ëñajën rëinjëna, Jesusbi Bago go'ya raise'ere yequëcuani quëama'ijë'n, caguë cabi.

Jesus envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

9 Ja'nre'bi, Jesús yua baguëre yo'o concua si'a sara samucuar choini, huatire etoni saocuare, rau huachocuare, bacuare re'huabi. ² Ja'nca re'huani, bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua yua Riusu ba'i jobona ti'anni ba'ija'yete quëani achojaijë'n. Rauna ju'incuare huachojë'n. ³ Mësacua sani, bonse, aon, ja'anre sama'ijë'n. Ro'ojën sai tubë, turubë, curi, yequë ëntë sara can, ja'anre gare saye ro'tama'ijë'n.

⁴ Ja'nca sani, mäsacuani bojojën ba'icua, bacua huë'ena cacani, ba huë'e jobobi saiye tēca, ba huë'ena bëani ba'ijë'ën. ⁵ Yequëcuabi bacua huë'ena cacaye ënsetoca, mäsacuabi ba huë'e jobobi saijën, ja'anru bainbi ëñajëna, mäsacua guëon ba'i ya'ore cue'nconi tonjë'ën. Bacua gu'aye yo'ose'ere masija'bë cajën, ja'nca yo'ojë'ën, cabi Jesús.

⁶ Cani tējini, bacuare saoguëna, bacua saë'ë. Si'a huë'e joboñabi saijën, Riusu bojo güese cocare quëani achojën, si'a bain rau bacuare huachojën baë'ë.

Incertidumbre de Herodes

⁷ Ja'nca yo'ojëna, Galilea ëjaguë Herodes hue'eguëbi yua Jesús yo'ose'e si'aye achani, ai ro'taguë ëñabi. Bain hua'nabi Jesusre cajën, yequëcuabi, Juan Bautizaguë'bi junni go'ya raisi'quëma'iguë, cahuë.

⁸ Yequëcuabi, Riusu ira raosi'quë Elíasbi maina se'e gaje meni ba'ima'iguë, cahuë. Yequëcuabi, Mai ira bain ba'isi'cua Riusu coca casi'cua, ja'ancua'ru ba'ima'iguë. Maina gaje meni ba'ima'iguë, cahuë. ⁹ Cajëna, Herodes'ga cabi:

—Juanni huani senjo güesehuë yë'ë. Baguë sinjobëte tëyoye guansesi'quëta'an, ënquë ¿gue banguëguëne? Bain hua'nabi baguë ta'yejeiye yo'ore cani achojëna, yë'ëbi achaguë, ¿guere yo'oye'ne yë'ë? senni achaguë cabi.

Cani, baguë yua quë'rë se'e Jesusna ti'an ëaye yo'oguë, Baguëni ëñaja'ma caguëta'an, poremaj'i' baguë.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ Ja'nrëbi, Jesusre yo'o concua saisi'cuabi raë'ë. Rani, bacua yo'ose'e beoru baguëni quëahuë. Quëajëna, bacuani cabi:

—Re'oji, mami sanhuë. Raijë'ën. Bain beoruna bëani huajëjaiñu, caguë, bacuare Betsaida huë'e jobo cueñe ba'iruna huëoni sabi. ¹¹ Sani ti'anjëna, bain hua'nabi bacua sairute masini, Jesusna be'tejën saë'ë. Sani ti'anjëna, Jesusbi bacuani bojoguë ëñaguë, Riusu ba'i jobona ti'anni ba'ija'yete bacuani quëani achoni, bacua jubë ba'icua rau bacuare huachobi.

¹² Ja'nca yo'oguëna, ënsëguëbi rua-jaiguëna, baguëre ta'yejeiye concua si'a sara samucuabi baguëni cueonni cahuë:

—Ëjaguë, bain hua'nare go'i güesejë'ën. Bacua aon, bacua cainru, ja'anre bain ba'iruanna sani cu'eni cainja'bë caguë, bacuare cani go'i güesejë'ën. Beo re'oto'ë ënjo'on, cahuë.

¹³ Cajëna, Jesús yua bacuani sehuobi: —Mäsacua se'ga aon aonjë'ën bacuare, sehuobi.

Sehuoguëna, bacua sehuojën quëahuë:

—Te'e ëntë sara jo'jo aonbëan, samu ziaya hua'i, ja'an se'gare bayë yëquëna. Bacua yua ai jai jubë bain ba'ijëna, ¿yëquënabi bacuare cuiraye aon cojani raye yëguë më'ë? senni achahuë.

¹⁴ Bain jubëre cuencueto, cinco mil ëmëcua ba'iyë'ru baë'ë. Ja'nca senni achajëna, Jesús yua baguëre yo'o concuani cabi:

—Bain hua'nani jurëan bëa güesejë'ën, cincuenta ba'i jurëan'ru, cabi.

¹⁵ Caguëna, ja'nca yo'oni tējijëna, bainbi jurëan bëahuë. ¹⁶ Bëajëna, Jesusbi ba cinco jo'jo aonbëan, samu ziaya hua'i hua'nare, ja'anre inni, guënamëna mëiñe ëñaguë, Riusuni senni surupa cani, aonre jë'yeni, baguëre concuana insibi, Baimni cuirajë'ën caguë. ¹⁷ Ja'nrëbi, si'a hua'nabi yajiye tēca aën'ë. Anni tējijëna, Jesusre concuabi aon ainjën jëhuase'ere chiani, si'a sara samu jë'ëna bu'iye ayahuë.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹⁸ Ja'n'rëbi, Jesús yua te'eguë ba'iguë, Riusuni baguëna, baguëre yo'o concuabi baguëna raë'ë. Raijënna, bacuani senni achabi:

—Bainbi yë'ëre cajën, ¿gueguëguë'ne yë'ëre, cajën ro'taye'ne bacua? senni achabi.

¹⁹ Senni achaguëna, bacua sehuohuë:

—Yequëcuabi cajën, Juan Bautizaguë'ë më'ë cayë. Yequëcuabi, Elías ba'iguë'ë më'ë cayë. Yequëcuabi, Mai ira bain ba'isi'cua Riusu raosi'cua, ja'ancua ba'iyeru ba'iyë më'ë cayë. Junni tonni go'ya raisi'quë'ë më'ë cayë, sehuohuë bacua.

²⁰ Sehuojënna, bacuani se'e senni achabi:

—Mësacua'ga yë'ëre cajën, ¿gueguëguë'ne yë'ëre, cajën ro'taye'ne mësacua? senni achaguë cabi Jesús.

Senni achaguëna, Pedro sehuobi:

—Riusu Raosi'quëreba'ë më'ë. Baguë Cristo'ë më'ë, sehuobi.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Ja'nca sehuoguëna, Jesús yua bacuani yihuoreba yihuoguë guanseguë, Yequëcuani yë'ë ba'iyete quëaye beoye ba'ijë'n caguë, ²² yua yeque cocare bacuani quëabi:

—Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, ai ja'si huanone ba'ija'guë'ë yë'ë. Ira bain, pairi ëjacua, ira ba'isi coca ye'yocua, bacuabi yë'ëre ai gu'a güejën, yë'ëni huani senjo güeseja'cua'ë. Huani senjo güesejënna, samute umuguseña ba'iguëna, yë'ëbi go'ya raija'guë'ë, bacuani cabi Jesús.

²³ Cani ja'n'rëbi, si'a bainni cabi:

—Bainbi yë'ë naconi te'e zi'inni ba'iyë yë'nica, bacua ba'iyete huanë yeni, jo'cani senjoñe bayë. Si'a umuguseña bacuabi crusu sa'cahuëna ju'iñe'ru ba'iyë ro'tajën, bacua yëyete gare

jo'cani, yë'ë yëye se'gare güeye beoye yo'ojën, te'e coñe bayë. ²⁴ Ro bacua ba'iyë se'gare ro'tatoca, bacuabi ro huesëni si'ayë. Yë'ë ba'iyë se'gare ro'tatoca, bacuabi huajëreba huajëjën ba'iyë. ²⁵ Bacuabi te'e jëana carajeitoca, ¿queaca ro'tajën, si'a ën yija bayete coní baye ro'taye'ne? ²⁶ Yë'ëre gu'a güeguë senjoñe ro'tatoca, yë'ë coca ye'yose'ere gu'a güeguë senjoñe ro'tatoca, yë'ë'ga Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yë'ë Taita naconi, Riusu guënamë re'oto yo'o concua naconi, ba in rai umugusebi ënsëguë ma'ñoñe'ru quë'rë ta'yejeiye rani, bacuare'ga güeguë senjoja'guë'ë yë'ë. ²⁷ Ganreba yihuoguë, mësacuaní quëani achoyë. Ënjo'on ba'icuaire ëñato, yequëcuabi Riusu ba'i jobore ëñañe tëca, bacua junni huesëma'iñë, cabi Jesús.

La transfiguración de Jesús

²⁸ Ja'n'rëbi, te'e ëntë sara samute umuguseña ba'ini, Jesús yua Pedro, Santiago, Juan, bacuare choini, Riusu naconi coca ujañu caguë, bacuare ëmë cubë na'miñona mëabi. ²⁹ Mëani, baguë yua ujaguëna, baguë zia yua tin zia ëñoguëna, baguë cañare ëñato, ai pojeiyereba go'sijeí cañare ëñobi. ³⁰ Ëñoguëna, ja'ansirën samucua ëmëcuabi gaje meni eta rani, Jesús naconi coca cajën baë'ë. Moisés, Elías, ja'ancua baë'ë. ³¹ Riusu ta'yejeiye go'sijeiyereba ba'ijën, bacuabi gaje meni, Jesús naconi coca cajën, baguë junni tonja'ñete cahuë. Riusu re'huase'e sëani, Jerusalén huë'e jobore ba'iguë junni tonja'ñete sa'ñeña cahuë. ³² Ja'nca cajënna, Pedro sanhuëbi ai ëo caincuata'an, cainmajën, Jesús go'sijeiyete ëñajën, baguë naconi ba'icuaire'ga ëñajën baë'ë. ³³ Ja'nca ëñajën, ja'an raisi'cuabi go'ijënna, Pedro yua Jesusni cabi:

—Ëjaguë, maibi ënjo'on ba'ijënna, ai re'oye ba'iji. Ja'nca sëani, samute

hu'èrèanre yo'oñu. M'èna te'e hu'èrè yo'ocaiyè. Moisesna yequè hu'èrè yo'ocaiyè. Elíasna yequè hu'èrè yo'ocaiyè, cabi Pedro.

Ro ro'taguè cabi Pedro. ³⁴Yuta cani tējima'iguèna, oco picobi nēca meni, si'acure na'oguèna, Jesusre concuabi ai quèquèhuè. ³⁵Quèquèjèna, picobè sa'nahuèbi bain coca achoni raobi:

—Ènquè yua y'è Zin ai yèsi'quèreba'bi. Y'è cuencueni raosi'quère sèani, baguèbi coca caguèna, mèsacua achaj'èen, cani achobi.

³⁶Cani tējiguèna, bacuabi ènato, Jesús yua te'e hua'guè baj'i. Ja'nca ba'iguèna, bacua yua gare caye beoye ènahuè. Bacua èñase'ere ro'tato, yequècuani gare quèaye beoye ba'è.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

³⁷Ja'nrèbi, yequè umuguse ñataguèna, bacua ba'i cubèbi gajehuè. Gajèjèna, ai jai jubè bainbi Jesusni tèhuojèn ra'è. ³⁸Tèhuojèn rajèjèna, ba jubè ba'iguè te'eguèbi Jesusni güiguè cabi:

—Èjaguè, mè'èni senreba señè y'è. Y'è zin hua'guè gaña hua'guère èña raj'èen. ³⁹Gu'a huatibi baguèni hue'nhue yo'oguè, baguète yijana taonni, yi'obobi chiri mèaño tèca yo'oguè, baguète ai ja'si güeseye gare jo'cama'iguè ba'iji. ⁴⁰Ja'nca ba'iguèna, y'è'èbi yua mè'ère yo'o concuana rani, baguè huati etoni saoyete bacuani senni achahuè. Senni achato'ga bacua porema'è, cabi baguè.

⁴¹Caguèna, Jesusbi bacuani cabi:

—Mèsacua yua ro ro'tajèn, recoyo gu'aye ro'tajèn ba'iyè. ¿Quejei zoe ro ye'yemajèn ba'iyè'ne mèsacua? Ro guaja ye'yo coca mèsacuani caguè ba'iyè y'è, cani, ja'nrèbi, ba bainguèni: M'è zin hua'guère y'èna raj'èen cabi.

⁴²Caguèna, zin hua'guèbi rai bi'raguèna, gu'a huatibi se'e baguèni hue'nhue yo'oni, baguète yijana jèjoni taonbi. Taonguèna, Jesusbi ja'an huatini bèinguè cabi:

—Zin hua'guère etani gare saij'èen caguèna, ja'ansirèn etani gare saji'i.

Ja'nca saiguèna, Jesús yua zin hua'guère huachoni, baguè pè'caguèna sani, huajè hua'guère baguèna ènobi. ⁴³Ja'nca ènoguèna, bain hua'nabi ai bojoreba bojojèn, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete ai cani achojèn ba'è.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

Ja'nca ai bojoreba bojojèn cajèna, Jesusbi baguère yo'o concuani coca quèabi:

⁴⁴—Mèsacua yua y'è cocare achaj'èen. Gare huanè yeye beoye achaj'èen. Y'è, Riusu Raosi'quèreba ba'iguèna, yequècuabi y'è'ère gu'a jucha baguère'ru zeanni, y'è'ère gu'a bainna insini senjojèn ba'ija'cua'è, cabi.

⁴⁵Caguèna, baguè case'ere ro huesè èaye achahuè. Riusu coca yuta masi èama'liñere sèani, achani masiye ti'anma'è bacua. Ja'nca huesè èaye achacuabi Jesusni Te'e ruiñe quèaj'èen caye huaji yèhuè bacua.

¿Quién es el más importante?

⁴⁶Ja'nrèbi, Jesusre yo'o concuabi sa'ñeña cajèn, Mai jubè ba'icua ¿gueguèbi qu'èrè ta'yejeiye èjaguè ba'iguè'ne? cajèna, ⁴⁷Jesusbi bacuani èñani, bacua cayete masibi. Masini ja'nrèbi zin hua'guère choini rani, baguè ca'ncona nēcobi. ⁴⁸Nèconi, bacuani yihuoguè cabi Jesús:

—Y'è ba'iyete ro'tajèn, ènquè zin hua'guèni conjèn ba'itoca, y'è're'ga güina'ru conjèn ba'iyè. Y'è're conjèn ba'itoca, Ja'què Riusu y'è're raosi'què, baguère'ga güina'ru conjèn ba'iyè.

Mësacua jubë ba'icua, quë'rë yo'jereba ba'i hua'guë, ja'anguëbi mësacua jubë quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ija'guë'bi, cabi Jesús.

**El que no está contra nosotros,
está a nuestro favor**

⁴⁹ Caguëna, Juanbi baguëni cabi:

—Ëjaguë, yequë bainguëni tëhuohuë yëquëna. Më'ë ta'yejeiye ba'iyete caguë, gu'a huati hua'ire etoni saoguë baj'i. Ja'nca yo'oguëna, mai jubë ba'ima'iguëre sëani, baguëre ënsehuë yëquëna, cabi.

⁵⁰ Caguëna, Jesús cabi:

—Baguëre ënsema'ijë'n. Maini je'o bama'itoca, maini te'e yo'o conji, cabi Jesús.

Jesús reprende a Santiago y a Juan

⁵¹ Ja'nre'bi, Jesús guënamë re'otona go'irën ti'anja'nëta'an ba'iguëna, baguë yua, Yurera Jerusalén huë'e jobona te'e ruiñe saiza caguë, yo'o bi'rabi. ⁵² Ja'nca yo'oguë, baguë bainre ru'ru saobi. Saoguë, bacuani cabi:

—Yë'ë yure ñami cain huë'ere cu'eni, ja'an bain naconi re'hua coca cajë'n caguë, bacuare ru'ru saobi.

Saoguëna, bacuabi yua Samaria huë'e jo'borëna sani, cainrute senni achajëna, ⁵³ Samaria bainbi ënsehuë. Jerusalenna te'e ruiñe saija'guëre sëani, bacua huë'e jobona choiye yëmaë'ë. ⁵⁴ Yëmajëna, Santiago, Juan, bacuabi masini, Samaria bainre bëñe ro'tajën, Jesusni cahuë:

—Ëjaguë, yëquëna hua'nabi guënamë re'otona guanseni, toare gachoni, ja'an Samaria bainni ëoni si'añu. Riusu ira bainguë raosi'quë yo'ose'e'ru güina'ru yo'oñu cajëna, ¿më'ë queaca ro'taguë'ne? senni achajën cahuë bacua.

⁵⁵ Senni achajëna, Jesusbi bacuani ëñani, bëin coca sehuobi:

—Bañë. Ja'nca yo'oma'ijë'n. Riusu Espiritubi mësacua naconi ba'iguë, ja'anre yo'oye gare güeji. Ja'nca sëani, mësacua

¿queaca ro'tajën bainre ñu'ñujei güeseye caye'ne? ⁵⁶ Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi yua bainre ñu'ñujei güeseye gare ro'tama'iguë'ë. Bainre mame recoyo re'huaye, ja'an se'gare yo'oye ro'taguë ba'iguë'ë yë'ë cabi Jesús.

Cani ja'nre'bi, bacuabi conjën, yequë huë'e jobona saë'ë.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Ja'nca sani, ma'aja'an saijën, yequë bainguëni tëhuojëna, baguë yua Jesusni cabi:

—Ëjaguë, si'a më'ë sairuanna te'e conguë saiza cabi.

⁵⁸ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë ën yijare ba'iyeru ba'iyë yënica, raijë'n. Airu hua'i hua'nabi yija go-jeñana caincua'ë. Ca hua'i hua'nabi bacua ziaroanre tuijën caincua'ë. Ja'nca caincuata'an, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë yua umeni cainru gare beo hua'guë'ë yë'ë, sehuoguë cabi.

⁵⁹ Cani ja'nre'bi, yequë bainguëni choiguë:

—Yë'ëre te'e conguë raijë'n, cabi.

Caguëna, baguë sehuobi:

—Ëjaguë, yë'ë taita ju'insi'quëni tanjaza ru'ru, sehuobi.

⁶⁰ Sehuoguëna, Jesús yua baguëni cabi:

—Yë'ëni recoyo bojoye güecua, recoyo ju'insi'cua'ru ba'icua, ja'ancua se'gabi bacua bain junni huesësi'cuare tanja'bë. Më'ëca Riusu bojo güese cocare quëani achoguë raijë'n, cabi Jesús.

⁶¹ Caguëna, ja'nre'bi yequëbi Jesusni cabi:

—Ëjaguë, më'ëre te'e conguë saiza caguë, ru'ru yë'ë bainna sani gare sai cocare bacuani quëajani raiyë cabi.

⁶² Caguëna, Jesús sehuobi:

—Riusu yo'ore coñe porema'iñë më'ë. Yë'ë yo'ore conza cani, ja'nre'bi yequë yo'ore yo'oye ro'tatoca, gu'aji, sehuobi Jesús.

Jesús envía a los setenta

10 Ja'n'rēbi jē'te, Jesusbi yequē bain setentacuare cuencueni, baguē coca quēani achocuare re'huani, samucua ba'i jurēanre quē'nēni, si'a huē'e jo'borēan baguē ēñaguē saijai joboñana bacuare sao bi'rabi Jesús. Sao bi'raguē, bacuani yihuoguē ² cabi:

—Mēsacua yua saijēn, ēn cocare ro'tajēn ba'ijē'n. Ja'quē Riusubi ai aonre tēani baye'ru tēani baye ro'taguēta'an, aon tēja'cua yua choa jubē se'ga ba'iyē. Ja'nca sēani, Riusuni ujjajēn, Ja'quē, mē'ē cocareba quēani achojaicua quē'rē jai jubēre huēoni re'huani raojē'n. Mē'ē aon tēani baja'cua ba'ye'ru mē'ē bain ba'ija'cuare nē'coni re'huaja'bē cajēn, Ja'quē Riusuni jo'caye beoye ujjajēn ba'ijē'n. ³ Mēsacua yua yē'ē cocare quēani achojēn, ēñere'ga ro'tajēn ba'ijē'n. Mēsacua yua jo'ya hua'na ba'ye'ru ba'icua'eta'an, airu yai jobona saoye'ru mēsacuare saoyē yē'ē. ⁴ Mēsacua yua turubē, curi ayabē, guēon jui coro, ja'anre gare sama'ijē'n. Te'e ruiñe se'ga saijēn, ma'ana tēhuocuare gare saludamajēn, te'e ruiñera saijē'n. ⁵ Sani, ja'n'rēbi bain huē'ena ti'anni, bainre saludajēn, “Ēn huē'e ba'icua yua bojojēn ba'ijē'n” cajē'n. ⁶ Cajēnna, mēsacuani bojojēn sehuotoca, bacuani bojojēn ba'ijē'n. Bojojēn sehuoma'itoca, bacuani bojoma'iñe cani, ja'n'rēbi jo'cani se'e saijē'n. ⁷ Bojojēn sehuocua huē'ena ti'anni, ja'an huē'ena bēani ba'ijē'n. Bacuabi cuirajēnna, bacua aon, bacua gono, Riusu insise'ere sēani, coni ainjēn, bacuani bojojē'n. Ja'an huē'e jobore ba'ijēn, ja'an huē'e se'gare ba'ijē'n. Yequē huē'ēnana cainjēn saima'ijē'n. ⁸ Ja'nca sēani, mēsacuabi bain ba'iruna ti'anni, mēsacuana bojojēn ba'icua'na cacani ba'ijēn, bacua aonre ainjēn, ⁹ bacua rau ju'incuare huachojēn,

bacuani quēani achojē'n: Riusu bainrebare re'huani baja'yete cato, yua te'e jēana ti'anja'neta'an ba'iji, quēani achojēn ba'ijē'n. ¹⁰ Ja'n'rēbi, yequē huē'e jobona ti'anni, mēsacuani bojoma'itoca, bacua huē'e joboreba ba'iruna sani, si'acuani bēin coca cajē'n: ¹¹ Mēsacuabi yequēnani bojoma'icua'are sēani, mēsacua huē'e jobo ya'o sē'ase'ere yēquēna guēoñabi cue'nconi tonni gare jo'cayē ēño'on. Ja'nca yo'ojēnna, mēsacua yua ēn cocare ro'tajē'n: Riusu bainrebare re'huani baja'yete cato, yua te'e jēana ti'anja'neta'an ba'iji. Ja'anre cajēn, bacua bēnni senjoja'nēte bacuani masi güesejē'n. ¹² Ja'an umuguse, Riusu cuencuesi umuguse ti'anguēna, Sodoma bainni bēnni senjose'e'ru quē'rē ta'yejeiye bēnni senjosi'cua ba'ija'cua'ē bacua, cabi Jesús.

Los pueblos desobedientes

¹³ Cani ja'n'rēbi, yequē huē'e joboña bainni bēnni senjoja'nēte quēa bi'rabi Jesús:

—Corazin huē'e jobo bain, Betsaida huē'e jobo bain, mēsacua yua ai yo'ojēn ba'ija'cua'ē. Riusu ta'yejeiye yo'ose'e, mēsacuani ēñose'e, ja'anre Tiro bain, Sidón bain, ja'ancuani ēñoguē ba'itoca, bacua yua ai zoe ba'irēn bacua gu'a juchare gare jo'cani senjore'ahuē. Bacua yua ai sa'ntiye ai oijēn, costal cañare sayani, yē'tēbi inni, bacua sinjobēna yu'yujēn ba'ire'ahuē. ¹⁴ Ja'nca sēani, Riusu cuencuesi umuguse ti'anguēna, Riusubi mēsacuani ēñani, Tiro, Sidón, ja'an huē'e jobo bainni bēnni senjoja'nē'ru mēsacuani quē'rē ta'yejeiye ai bēnni senjoguē ba'ija'guē'bi. ¹⁵ Mēsacua Capernaum bainre'ga ai bēnni senjoja'nēte quēayē yē'ē. Mēsacuabi ro'tajēn, Riusu ba'i re'otona ti'anja'cua'ē mai, cajēn ba'icua'eta'an,

ja'an jai toa se'gana ti'anja'cua'ë mësacua, cani jo'cabi Jesús.

¹⁶ Ja'nrebi baguëre concuani se'e caguë quëabi Jesús:

—Si'a hua'na mësacua cocare te'e ruiñe achacuabi yë'ë cocare'ga te'e ruiñe achayë. Si'a hua'na, mësacuare gu'a güeni senjocuabi yë'ëre'ga gu'a güeni senjoñë. Si'a hua'na, yë'ëre gu'a güeni senjocua'ga Ja'quë Riusu yë'ëre cuencueni raosi'quëre'ga gu'a güeni senjoñë, cabi.

Regreso de los setenta

¹⁷ Ja'nca cani tonni, baguë bain setentacuare saobi. Saoguëna bacuabi sani, baguë case'ere yo'oni, ai bojo hua'na rani, Jesusni quëahuë:

—Ejaguë, yëquënabi më'ë ta'yejeiye ba'iyete cani achojën, si'a yo'ore ta'yejeiye yo'oye porehuë. Gu'a huati hua'l'ga yëquëna cocare achajën, yëquëna case'ere achani yo'ohuë, cajën bojohuë.

¹⁸ Cajën bojojënna, Jesusbi quëabi:

—Ja'nca raë'ë. Zupai huati'ga guënamë re'otore ba'iguë, mëjo jue'neñe'ru te'e jëana tonni huesëguëna, ëñahuë yë'ë. ¹⁹ Ja'nca sëani, mësacua achajë'n. Yë'ëbi mësacuare sao bi'raguë, ai ta'yejeiye ba'icuaire mësacuare re'huahuë. Aña hua'na, buni hua'na, ja'an hua'nana za'nguto, gare ja'si yo'oma'inë bacua. Zupai huatibi ta'yejeiye je'o baguëna, mësacuabi, baguëni quë'rë ta'yejeiyereba yo'oni, baguëre saoni senjoñe poreyë. Ja'nca porejënna, gare ja'si yo'oye beoye ba'iji mësacuare. ²⁰ Ja'nca porecua ba'ijën, zupaire concuabi mësacuare achani yo'ojënna, ja'anre ro'tajën bojomajën ba'ijë'n. Mësacua mami yua Riusu uti pëbëna toyani jo'case'e ba'iguëna, ja'an se'gare ro'tajën, ja'an se'gare bojojën ba'ijë'n, cabi Jesús.

Jesús se alegra

²¹ Ja'nca cani, Riusu Espóritu naconi bojo recoyo re'huani, ai bojoreba bojoguë, Riusuni ujaguë cabi:

—Taita Riusu, më'ëbi guënamë re'oto, yija re'oto, si'aye re'huani baguëna, më'ëni ai bojoreba bojoguë cayë yë'ë. Ro bain cocare ta'yejeiye ye'yeni masicuabi më'ë masi güeseyete masiye yëcuareta'an, bacuani masi güesemaë'ë më'ë. Zin hua'na ro'taye'ru ro'tacua, bacua se'gani më'ë ba'iyete masi güesehuë më'ë. Aito, Taita. Më'ë yëse'e sëani, ja'nca bacuani masi güesehuë më'ë, ujaguë cabi Jesús.

²² Ja'nca ujani, baguëre concuare quëabi:

—Yë'ë Taita Riusubi si'aye yë'ëna insini jo'cabi. Yë'ë Taita se'gabi yë'ëre, baguë Zinre masiji. Yequëcuaabi yë'ëre gare huesëyë. Yë'ë se'gabi yë'ë Taita Riusuni masiyë. Yequëcuaabi baguëte gare huesëyë. Yë'ë, baguë Zin sëani, yë'ë yëye'ru yo'oguë, yequëcuani yë'ë Taita ba'iyete masi güeseye poreyë. Ja'nca masi güeseguëna, bacua se'gabi baguëni masiyë, cabi Jesús.

²³ Ja'nrebi baguëre yo'o concuare ëñani, bacua se'gani ñaca quëabi Jesús:

—Mësacua yua yë'ëni ëñajën, yë'ë yo'o yo'oyete ëñajën, bojoreba bojojën ba'ijë'n. ²⁴ Riusu ira bain raosi'cua, bain ta'yejeiye ëjacua, bacua yua yë'ë, Riusu Raoja'guëreba ba'iguëte ëñani masiye yëcuata'an, yë'ëre ëñamaë'ë. Yë'ë cocare achaye yëcuata'an, yë'ëre achamaë'ë. Mësacuaca yë'ëre ëñani, yë'ëre achani, yë'ëni masicua sëani, ai bojoreba bojojën ba'ijë'n, cabi Jesús.

Parábola del buen samaritano

²⁵ Caguëna, ja'nrebi ira coca toyani jo'case'ere ye'yoguëbi ti'anni, Jesusni huacha sehua güeseza caguë, baguëni coqueguë senni achabi:

—Ējaguē, Riusu naconi carajeiye beoye si'arēn ba'iyē yēyē yē'ē. Ja'an ba'ija'yete baza caguē, ¿gue yo'o yo'oye baye'ne yē'ē? senni achabi.

²⁶ Senni achaguēna, Jesús sehuobi:

—Riusu ira coca toyani jo'case'ere ēñaguē, ¿guere ye'yeguē'ne mē'ē? ¿Gue coca cani jo'case'e ba'iguē'ne? senni achaguē sehuobi.

²⁷ Sehuoguēna, ba hua'guēbi cabi:

—Ja'an cocare ēñato, űaca caji: “Mē'ē Ējaguē Riusuni si'a recoyo bojoguē, baguēni ai yēreba yēguē ba'ijē'ēn. Mē'ē ba'iyē, mē'ē ro'tayē, ja'an naconi si'a jēja ta'yejeiye baguēni yēreba yējēn ba'ijē'ēn. Mē'ē ba'iyete te'e ro'taguē ba'iyē'ru mē'ē te'e bain hua'nani re'oye ro'taguē, bacuare yēreba yēguē ba'ijē'ēn.” Ja'anre caji Riusu ira coca toyani jo'case'e, caguē sehuobi baguē.

²⁸ Sehuoguēna, Jesús cabi:

—Te'e ruiñera sehuohuē mē'ē. Ja'an cani jo'case'e'ru yo'otoca, Riusu naconi carajeiye beoye ba'ija'guē'ē mē'ē, cabi Jesús.

²⁹ Caguēna, ira coca ye'yoguēbi ja'ansi'quē ro'taguē, Bain hua'nabi yē'ē cocare achani, yē'ē masiye ro'tayete masija'bē caguē, Jesusni se'e senni achabi:

—Mē'ēbi te'e bainre caguēna, ¿jarocua'ne? senni achabi baguē.

³⁰ Senni achaguēna, Jesusbi ye'yo cocare quēaguē, baguēni sehuobi:

—Yequē bainguēbi Jericó huē'e jobona saza caguē, Jerusalemni saiguēna, ja'nrebi bonse jiancuabi baguēni tēhuo rani, baguēni zeanni, baguē bonse, baguē caña, si'ayete tēteni, baguēni ai ja'si yo'oni, baguēni huani ya'tu güeseni, baguēte ju'in hua'guēre jo'cani senjoni saē'ē. ³¹ Senjoni satena, ja'nrebi pairi hua'guēbi ja'ansi ma'abi saiguē, ju'in hua'guēna ti'anni ēñaguē, ca'nco quēhuijani saji'i. ³² Saquēna, ja'nrebi Riusu huē'e yo'o conguē Levita

bainguē'ga ti'anni ēñaguē, baguē'ga ro ca'nco quēhuijani saji'i. ³³ Saquēna, ja'nrebi Samaria bainguē tin jobo bainguēbi ti'anni ēñaguē, baguēca Chao hua'guē caguē, ju'in hua'guēni ai oire baguē, baguēre coñe se'ga ro'tabi. ³⁴ Ja'nca ro'taguē, Baguē ja'si nesiruanre re'huaza caguē, hui'yabe, jo'cha, ja'anbi ja'ñeni, canbi re'oye huenbi. Huenni, baguē burro hua'guēna tēoni, bain cain huē'ena sani, baguēre cuira bi'rabi. ³⁵ Cuirani ñatani, ja'nrebi samu curi so'corēanre inni, ba huē'e ējaguēna insini cabi: “Ēnquēre re'oye ēñaguē cuirajē'ēn. Quē'rē se'e ro'iyē banica, yē'ēbi se'e rani, mē'ē ro'ise'ere go'yayē” cabi baguē, caguē quēabi Jesús. ³⁶ Quēani, Jesús yua baguēni senni achabi:

—Mē'ē yua ēñere ro'tani quēajē'ēn. Ya'tu güesesi'quēbi ma'are uinguēna, ¿jaroguēbi baguēni ēñaguē, baguē te'e bainre yo'oye'ru yo'oguē'ne? ¿Queaca ro'taguē'ne mē'ē? senni achabi Jesús.

³⁷ Senni achaguēna, ira coca ye'yoguēbi sehuobi:

—Baguēni ai oire baguē consi'quē, ja'anguē bajji'i. sehuobi.

Sehuoguēna, Jesús cabi:

—Ja'anguē bajji'i. Ja'nca ba'iguēna, mē'ē'ga güina'ru sani, bainre güina'ru oire baguē conguē ba'ijē'ēn, cabi.

Jesús en la casa de Marta y María

³⁸ Ja'nrebi, Jesusbi se'e sani, baguēre concua naconi yequē huē'e jobona ti'anguēna, Marta hue'egobi baguēte choigona, bago huē'ena cacani ēñabi. ³⁹ Cacani ēñaguēna, yeco, María hue'ego, Marta yo'jego ba'igobi Jesús cocare achani ye'yeza cago, baguē guēon na'mi ca'ncona bēani achago baco'ē. ⁴⁰ Achago ba'igona, Martabi bago yo'o ma'carēanre zoe yo'oni ya'jani, Jesusna bonēni cago:

—Ējaguë, yë'ë yo'jegobi ro cue'yoni, huë'e yo'o ma'carëanre conma'ligona, yë'ë se'gabi yo'oye porema'inë. Ja'nca sëani, ¿yë'ëre coñe bagoni guanseye ro'tama'iguë më'ë? cago.

⁴¹ Cagona, Jesús shehuobi:

—Marta, Marta, ai sa'nti hua'go cayë më'ë. ⁴² Yë'ë cocarebare achani ye'yetoca, re'oye ba'iji. Maríaca yë'ë cocare ja'nca te'e ruiñe achani ye'yegona, bagore gare ënsema'iguë ba'iyë yë'ë. Ja'an cocare bojogona, yequëcuabi bagoni gare sa'nti güeseyo ye'oye ba'ija'cua'ë, caguë shehuobi Jesús.

Jesús y la oración

11 Ja'nrebi, yequë umuguseña ba'iguëna, Jesusbi sani, Riusuni ujaguë, coca senni tējiguëna, baguëre yo'o con hua'guëbi baguëni senni achabi:

—Ējaguë, yëquënani ujaye ye'yoj'ën. Juanbi baguëre yo'o concuani ujaye ye'yoguëna, yëquënare'ga güina'ru ujaye ye'yoj'ën senni achabi.

² Senni achaguëna, Jesús cabi:

—Mësacuabi Taita Riusuni ujanica ñaca ba'iyë caj'ën:

Yëquëna Taita, quënamë re'otore ba'iguëna, si'a bainbi më'ë ta'yejeiyereba ba'iyete te'e ruiñe ro'taj'ën ba'ija'bë.

Më'ë bainreba jobore re'huaguë, yëquënare te'e jëana ëño rajj'ën.

Më'ë guënamë re'oto ba'icuabi më'ë yëye'ru yo'oj'ënna, ën yija bain'ga më'ë yëye'ru güina'ru yo'oj'ën ba'ija'bë.

³ Yëquëna aon aiñe, yure umuguse aiñe se'gare insij'ën.

⁴ Yëquëna gu'aye yo'oj'ën ba'ise'ere huanë yeni ro'tama'ij'ën.

Yequëcuabi yëquënani gu'aye yo'oj'ënna, bacua gu'aye yo'ose'ere huanë yeye cani se'e ro'tama'ë'yë yëquëna.

Ja'nca ro'tamaj'ënna, më'ë'ga yëquënani güina'ru yëquëna gu'aye yo'ose'ere ro'tama'iguë ba'ij'ën.

Yëquënani gu'aye yo'oye ro'ta güesema'ij'ën.

Ja'anre yëquënare etojei güesej'ën, cabi.

⁵ Cani, bacuani se'e yeque cocare ye'yo bi'rabi Jesús:

—Yequë bainguë yo'ose'ere ro'taj'ën. Ñami jobo ba'iguëna, baguë gajeguëbi ëñaguë raiguëna, aon beoguëna, baguëte cuirayete. Ja'nca beoguëbi yequë baguë gajeguë huë'ena sani, baguëni senni achaguëna: “Besa, samute jo'jo aonbëanre prestaj'ën.

⁶ So'o bainguëbi yë'ë huë'ena ti'anguëna, baguëni aon cuiraye beoyë yë'ë” caguë quëaguëna. ⁷ Caguë quëaguëna, baguë gajeguë huë'e sa'nahuë ba'iguëbi shehuoguëna: “Porema'inë. Anto sa'rore ta'pini tējihuë yë'ë. Zin hua'na naconi yua cain umes'icua sëani, huëni insiye porema'inë yë'ë” shehuoguëna.

⁸ Ja'nca shehuoguëna, hue'se nëcaguëbi jo'caye beoye se'e senni achaguëna, baguë gajeguëbi, Yë'ëre se'e hui'ya senma'ija'guë caguë, baguë yua huëni, baguë yëse'e insiguëna. ⁹ Ja'nca insisi'quë sëani, mësacuare güina'ru quëayë yë'ë. Mësacua yëyete senreba sentoca, Riusubi insija'guë'bi. Jo'caye beoye ujaj'ënna, Riusubi ai masiye shehuoja'guë'bi. Riusuni recoyo te'e zi'inni baza catoca, Riusubi baguë ba'iyete mësacuani masireba masi güeseja'guë'bi. ¹⁰ Ën yija bain senreba se'ne'ru Riusuni senni achaj'ën ba'ij'ën.

Ën yija bainbi si'a jëja sentoca, bacua bainbi insiyë. Si'a jëja cu'etoca, bacuabi tinjañë. Si'a jëja je'njuni achotoca, bacua bainbi anconi caca güeseyë.

¹¹ Mësacua'ga ën cocare achani ye'yej'ën. Mësacua zin hua'nabi ziaya hua'ire sentoca, ¿añare insiye mësacua? Bañë. ¿Jo'jo aonbëte sentoca, gatabëte

insiye mäsacua? Bañë. ¹² ¿Cura ziare sentoca, bunire insiye mäsacua? Bañë. ¹³ Mäsacua yua gu'aye yo'oye ye'yesi'cua ba'ijën, mäsacua zin hua'nani re'oye insini cuiraye masijënna, mai Taita Riusu guënamë re'otore ba'iguëbi quë'rë ta'yejeiye maini conni cuirareba cuiraye masiji. Maibi baguë Espíritu raoyete sentoca, gare ênseye beoye maina raoji Riusu, cabi Jesús.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

¹⁴ Ja'n'rëbi jë'te, Jesusbi yi'o ma'tëbë bainguëni tëhuoni, baguë gu'a huatire etoni saoguë baji'i. Etoni tëjiguëna, ja'an bainguëbi coca ca bi'rabi. Coca caguëna, bain hua'nabi ai bojoreba bojo-jën ëñahuë. ¹⁵ Ëñajënna, yequëcua'ga ai jayajën cahuë:

—Huati hua'i ëjaguë Beelzebú hue'eguë, ja'anguëbi conguëna, Jesusbi huati hua'ire etobi'te, jayajën cahuë.

¹⁶ Cajënna, yequëcua'ga Jesusni huacha sehua güeseñu cajën, baguëni ñaca senni achahuë:

—Ta'yejeiyereba yo'ore yo'ojë'n. Ëñaza, senni achajën cahuë.

¹⁷ Ja'nca gu'aye cajënna, Jesusbi bacua ro'tayete masiguë, bacuani sheuobi:

—Te'e yija bainbi si'a jurëanre re'huani sa'ñëña guerra huatoca, si'a jubë gare ñu'ñujeiñë. Te'e huë'e bainbi sa'ñëña je'o batoca, si'acua gare ñu'ñujeiñë. ¹⁸ Ja'nca sëani, zupai jobobi güina'ru sa'ñëña huatoca, güina'ru jëja beoguë carajëji. Mäsacuabi jaya coca cajënna, ja'nca sheuoyë yë'ë. Yureca Beelzebubi ¿queaca yë'ëre conguë'ne? ¹⁹ Mäsacua bain'ga huati hua'ire etoni saojënna, ¿jaro ëjaguëbi ta'yejeiye conguë'ne? Bañë. Mäsacuabi yë'ëre jayajën cajën, mäsacua ro huacha cayete si'acuani masi güeseyë. ²⁰ Riusu se'gabi yë'ëre conguëna, huati hua'ire

etoni saoyë yë'ë. Ja'nca conguëna, baguë bainrebare re'huani baja'yete ro'tajë'ën. Te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iji.

²¹ Ën cocare'ga ro'tani, Riusu ta'yejeiye ba'yete masijë'n. Yequë bainguë ai jëja baguëbi baguë hua guëna naconi baguë huë'ere re'oye ëñaguëna, yequëcuabi tëani saye porema'ñë. ²² Yequë'ga baguë'ru quë'rë jëja baguëbi baguë huë'ena ti'anni, baguëni quë'rë ta'yejeiye huani saoni senjotoca, baguë huë'ena cacani, baguë hua guëna, baguë bonse beoru tëteni sani, baguë bainna huo'hueni insiji.

²³ Yureca, yë'ëre re'oye ëñama'icua ba'itoca, yë'ëni gu'aye ro'taye se'ga ba'iyë. Yë'ëre yo'o conma'icua ba'itoca, yë'ë re'huase'ere ro ñu'ñu güesejani senjoñë.

El espíritu impuro que regresa

²⁴ Ën cocare'ga ro'tani, bain gu'ajeiyete ye'yejë'n. Gu'a huatibi bainguëte etani saiguë, beo re'otona ganiguë, ¿Jarona bëani huajëye'ne yë'ë? caguë, cu'eni jëhuani, se'e ro'tani, Yë'ë etasi huë'ena goza cabi. ²⁵ Ja'nca cani, baruna go'ini ëñato, yua re'oye re'huasi huë'e, yua re'oye yuase'e baji'i, bainguë recoyo. ²⁶ Ja'nca ba'iguëna, baguë yua se'e sani, baguë gu'a gajecua te'e ëntë sara samucua re'huoni choji'i. Baguë'ru quë'rë ta'yejeiye gu'aye ba'icuani choini, rani, si'a jubëbi ba etasi huë'ena cacani bëahuë, bainguë recoyona. Ja'nca bëani ba'ijënna, ja'an bainguë yua quë'rë ta'yejeiye ai gu'ajeiguë baji'i. Ru'rureba ba'ise'e'ru quë'rë ta'yejeiye gu'aguë baji'i, ye'yoguë cabi Jesús.

La felicidad verdadera

²⁷ Ye'yoguë caguëna, romi hua'go bain jubë naconi ba'igobi baguëni coca güigo cago:

—¡Më'ë pë'cagobi më'ëni të'ya rani, më'ëni chuchasi'co sëani, ai bojoreba bo-jogo ba'ija'go! güigo cago.

²⁸ Güigo cagona, Jesús sheuobi:

—Riusu cocare achani te'e ruiñe yo'ocua'ga bago bojoye'ru quë'rë ta'yejeiye ai bojoreba bojojën ba'ija'cua'ë, caguë sheuobi.

La gente mala pide una señal milagrosa

²⁹ Ja'nca sheuoni, bain hua'nabi quë'rë jai jubë ñë'cajënna, bacuani coca quëa bi'rabi:

—Yureña bainbi ai gu'aye ro'tajën, yë'ëni senni achajën, Ta'yejeiyereba yo'ore yo'ojë'ën. Ëñaza, senni achajën cajënna, Riusu ira raosi'quë Jonás hue'eguë, baguë ba'ise'e se'gare yureña bainni masi güeseyë yë'ë. ³⁰ Jonás yua Nínive hu'ë jobo bainna raosi'quë ba'ise'e'ru yë'ë'ga, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yureña bainna raosi'quë'ë yë'ë. ³¹ Yecore'ga, ira baingo ba'isi'co, sëribë ca'nco bain ta'yejeiye ëjago ba'isi'core ro'tani, Riusu bënni senjoja'ñete masijë'ën. Bain ta'yejeiye ëjaguë Salomonbi ai masiguë yihuoguëna, bagobi Salomón masiguë yihuo cocare achani masijaza cago, ai so'o sani baguëna ti'anni achagoña. Ja'nca achani masisi'core sëani, mësucua yua bago yo'ogo ba'ise'ere ro'tani, yë'ë cocareba yureña quëani achose'ere quë'rë te'e ruiñe achani ye'yejën ba'ijë'ën. Achaye güetoca, yë'ë yua Salomon'ru quë'rë ta'yejeiyereba masiguë sëani, Riusubi mësucuani quë'rë ta'yejeiye bënni senjoguë ba'ija'guë'bi. ³² Riusu cuencuesi umuguse ti'anguëna, Nínive hu'ë jobo bainre'ga ëñaja'cua'ë mësucua. Bacua yua Jonás coca quëani achose'ere achani, bacua gu'a juchare jo'cani senjoreña. Yureña'ga yë'ëbi ti'an rani, Riusu cocarebare quëani achoguëna, mësucua yua achaye

güetoca, ai ta'yejeiyereba bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë mësucua, yë'ë yua Jonas'ru quë'rë ta'yejeiye ba'iguë sëani.

La lámpara del cuerpo

³³ Mësucua yua te'e ruiñe yo'ocua ba'ie yënica, ën cocare achani ye'yejë'ën. Bainbi majahuëte zëonni, ro'rohuëbi meñe jaoni ta'pima'icua ba'iyë. Majahuëte gare yahueye beoye ba'iyë. Bain ti'ancuabi, re'oye ëñajabë cajën, majahuëte zëonni ëmëna reoyë. ³⁴ Mësucua ñaco yua mësucua recoyo majahuë'ru ba'iji. Mësucua ñacobi ëñajën, te'e ruiñe yo'oye ro'tatoca, si'a recoyo miañereba miaji. Gu'aye yo'oye ro'tatoca, si'a recoyo yua zijeï recoyo'ru ruinjï. ³⁵ Ja'nca sëani, mësucua ëñare bajën, te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'nca ro'tama'itoca, gu'a ëase'e se'gare ro'tatoca, zijeïye se'ga ba'iji mësucua recoyore. ³⁶ Si'a recoyoreba te'e ruiñe ro'tajën ba'itoca, gare zijeïye beoye ba'itoca, mësucua yua gare jo'caye beoye te'e ruiñereba masini re'oye yo'oye se'ga ba'iyë. Majahuë re'oye miañe'ru te'e ruiñe ëñani, te'e ruiñe masini yo'oye porecua'ru ruiñë mësucua, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

³⁷ Cani tējiguëna, fariseo bainguëbi baguëni choiguë, Yë'ë hu'ëna sani, yë'ëre aon aïne conjë'ën caguë choiguëna, Jesusbi te'e conguë saji'i. ³⁸ Sani ti'anni, fariseo bain yo'oye'ru yo'oma'iguë, baguë ëntë sarañare bacua zoaye'ru zoamaquëna, baguëre choisi'quëbi gu'aye ro'taguë ëñabi. ³⁹ Ja'nca ëñaguëna, Ëjaguë Jesusbi baguëni cabi:

—Mësucua fariseo bainbi guëna ro'rohuëanre zoajën, guërebë ca'nco se'gare zoacua ba'iyë. Sa'nahuë ca'ncore

zoaye ro'tama'icua ba'iyë. Güina'ru, mäsacua recoyo gu'a recoyoreba se'ga ba'iyë. Ro gu'aye ro'tajën, bain bayete ro tëteni bajën, ⁴⁰ mäsacua ¿queaca ro'tajën, ro huesë äaye yo'ojën ba'iyë'ne? Mäsacuabi ëmëje'en ca'nco se'gare ëñajën, Yë'ë ga'nihuë Riusu re'huanu jo'case'ere säani, re'oye zoani re'huaza cajën, mäsacua ¿queaca ro'tajën, mäsacua recoyo re'oye re'huanu, Riusu yëyete yo'oma'inë'ne? ⁴¹ Mäsacua yua bonse beo hua'nana insijën, Riusu yëye'ru bacuana ro insiñu cajën, ro yo'omajën ba'ijë'ën. Mäsacua recoyo oire bajën, Bacuana te'e ruiñe conñu cajën, Riusu yëyete yo'ojën, bacuani te'e ruiñe conjën ba'ijë'ën.

⁴² Mäsacua fariseo bain gu'aye yo'ojënna, Riusubi mäsacuani ai bënni senjoja'guë'bi. Mäsacua yua Riusu coca canu jo'case'ere te'e ruiñe yo'oñu cajën, mäsacua ma'ña sëñete inni, décima parte ba'iyete cuencueni, Riusu canu jo'case'e'ru cuencueni, baguëna insiyë mäsacua. Ja'nca insicuata'an, Riusu yëye'ru te'e ruiñe yo'omajën, Riusuni gare yëye beoye ba'icua'ë mäsacua. Ja'anre quë'rë ta'yejeiye ro'tajën, mäsacua cuencueni insiyë'ru yo'ojën, quë'rë ta'yejeiye yo'ojën, Riusuni si'a recoyo yëjën ba'ijë'ën.

⁴³ Mäsacua fariseo bain gu'aye yo'ojënna, Riusubi mäsacuani ai bënni senjoja'guë'bi. Mäsacua yua bain ñë'ca huë'ena sani, ëja bain ñu'i seihuë se'gana bëaye yëyë. Mäsacua yua huë'e joborebana sani, bain saludayete ëjojën, Ëja bainre saludaye'ru yë'ëre saludaja'bë cajën, ëjoyë mäsacua.

⁴⁴ Mäsacua ira coca canu jo'case'ere ye'yocua, mäsacua fariseo bain, si'acuabi re'o bain ba'iyë'ru ro coquejën ëñojënna, Riusu bënni senjoñe se'ga ba'ija'guë'bi mäsacuare. Bain tansiruan se'ga'ru ba'iyë mäsacua. Ro ëmëje'en ca'nco se'gare re'oye ëñocuata'an, ai ënto sëñe se'ga

ba'iyë, sa'nahuë ca'nco. Bain hua'nabu ëmëje'en ca'nco se'gare ëñajën, Bain tansiruan ai re'oye ëñoji cajën, mäsacua gu'a reconoia ba'iyete ro huesë äaye ëñañë, bënguë cabi Jesús.

⁴⁵ Caguëna, ira coca canu jo'case'ere te'e ruiñe masiguë'bi Jesusni cabi:

—Ëjaguë, më'ëbi ja'an cocare caguë, yë'ë, yë'ëre conjën ba'icuare'ga caguë, yëquëñare gu'aye achoye cayë më'ë, cabi.

⁴⁶ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Aito. Mäsacua, ira coca canu jo'case'ere te'e ruiñe masicuare'ga ai bënni senjoja'guë'bi Riusu. Mäsacua yua bain hua'nani ai guaja yo'o güesecuata'an, mäsacuabi güina'ru yo'oye beoye ba'ijën, bacuani gare conmajën ba'icua'ë.

⁴⁷ Mäsacuabi ai gu'aye ro'tajën ba'ijënna, Riusubi mäsacuani ai bënni senjoñe ba'ija'guë'bi. Riusu ira bain cuencueni raosi'cua tansiruanre re'oye re'huajën, re'oruan ëñoja'guë cajën, bojojën yo'ojënna, Riusubi bëinji. Mäsacua ira bain ba'isi'cuabi Riusu bain raosi'cuani huani senjosi'cuare säani, mäsacua yua bacua ro'tajën ba'ise'e'ru güina'ru gu'aye ro'tajën ba'iyë. ⁴⁸ Mäsacua yua ja'an bain tansiruanre re'oye re'huajën, mäsacua ira bain ba'isi'cua huani senjose'ere re'oye ro'tajën, bacua ro'tajën ba'ise'e'ru te'e ro'tacua'ru ëñoñë mäsacua. Bacuabi Riusu bainni huani senjosi'cua ba'ijënna, mäsacua yua Riusu bain tansiruanre re'oye re'huajën, güina'ru gu'aye yo'ocua'ru ëñoñë mäsacua.

⁴⁹ Riusubi mäsacua yo'ojën ba'ija'yete te'e ruiñe masiguë säani, ñaca canu jo'cabi: “Yë'ëbi yë'ë coca canu achocua, yë'ë ta'yejeiye yo'ore concua, ja'ancuare re'huanu, bainna saoguëna, bain hua'nabu ro cue'yoni, bacuani ro je'o bajën, yequëcuare ja'si yo'ojën, yequëcuare huani senjoja'cua'ë”

cani jo'cabi Riusu. ⁵⁰Ja'nca cani jo'casi'quë sëani, baguë bain cuencueni raosi'cuare ro'taguë, baguë ën yija re'huani jo'casirëmbi raosi'cua huani senjosi'cua ba'ijëna, yureña bain gu'aye yo'ose'e ba'iji caguë, mësucuanu sehuoye senja'guë'bi Riusu. ⁵¹Baguë ira bainguë raosi'quë Abel hue'eguë, baguë huani senjose'ere ro'taguë, si'a jë'te raosi'cua huani senjose'ere ro'taguë, baguë bainguë Zacarías ba'isirën tëca raosi'cua, si'acuare huani senjojëna, mësucuanu sehuoye senja'guë'bi Riusu. Zacarías hue'eguë ba'isi'quëre cato, baguë yua misabë ca'ncorëte nëcaguëna, mësucua ira bain ba'isi'cuabi baguëni huani senjohuë. Ja'nca sëani, mësucuanu ganreba caguë quëayë yë'ë. Riusu bain raosi'cua huani senjosi'cua si'acuare ro'taguë, yureña bainni sehuoye senji Riusu.

⁵²Mësucua, ira coca te'e ruiñe masicua, ai bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë. Riusubi baguë masiye ye'yose'ere bainna jo'caguëna, mësucua se'gabi ro yahue re'huani, bainni gare ye'yomaë'ë. Ye'yomajën, bain hua'nabi ye'yeye yëcuareta'an, gare ënsehuë mësucua. Ja'nca sëani, Riusubi mësucuanu ai bënni senjoja'guë'bi, caguë quëabi Jesús.

⁵³Ja'nca caguë quëaguëna, ira coca te'e ruiñe masicua, fariseo bain, bacuabi ai bënreba bënjën, baguëni ai hui'ya senni achajën baë'ë. ⁵⁴Baguëni huacha sehuo güeseñu cajën, baguëni coque ëaye ro'tajën, baguëni hui'ya senjën, baguë sehuoyete ai achajën baë'ë.

Jesús enseña contra la hipocresía

12 Ja'nca ba'icuata'an, quë'rë jai jubëan bainbi Jesús cocare achañu cajën, sa'ñëña jë'jajën quëonjën, baguëna ti'anhuë. Ja'nca ti'anjëna, Jesusbi baguëre yo'o concuani ru'ru yihuoguë cabi:

—Mësucua yua ëñare bajën, fariseo bain aon huo'coye, bacua yo'ojën ba'ie ja'anre ëñani, gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. Bacua yua ëmëje'en ca'nco se'gare re'huajën, Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën, ro gu'aye yo'ojën ba'iyë. ²Bacuabi ro yahue gu'aye yo'ojëna, Riusubi si'aye ëñani masiji. Si'a bain yahue gu'aye yo'ojëna, Riusubi si'ayereba masini, si'ayete si'a bainni masi güeseja'guë'bi. ³Ja'nca sëani, mësucua yahue case'e, zijei re'oto cani jo'case'e ba'iguëna, Riusubi si'a bainni te'e ruiñera masi güeseja'guëbi. Si'a bainbi te'e ruiñe achajën ba'ija'cua'ë. Mësucua huë'ena yahue quëajën ba'ise'e ba'itoca, si'a huë'e jobona quëani achose'e ba'ija'guë'bi.

A quién se debe tener miedo

⁴Mësucua yua yë'ë gaje hua'na ba'ijëna, mësucuanu yihuoguë quëayë yë'ë. Yequëcuabi mësucuanu huani senjo ëaye yo'otoca, bacuani gue huaji yëye beoye ba'ijë'ën. Bain ga'nihuë se'gare huani senjoñe porecuabi mësucua recoyo carajei güeseye gare porema'iñë. ⁵Riusu bënni senjoja'ñe se'gare huaji yëjën ro'tajën ba'ijë'ën. Gu'a jucha yo'otoca, mësucubi junni huesëjëna, Riusu yua ja'an toana mësucuar senjoni saoye poreji. Ja'nca sëani, Gu'aye yo'oma'iñe cajën, Riusuni bëin güesemajën ba'ijë'ën.

⁶Ën cocare ro'tani, Riusu ta'yejeiye conreba coñete masijë'ën. Bi'an hua'na te'e ëntë sara ba'i hua'nare con misabëna ëoye yëtoca, samu curi so'corëan se'gare ro'ie bayë mai. Ta'yejeiye ro'ima'iñe ba'iguëna, Riusu'ga bi'an ba'iyete gare huanë yema'iji. ⁷Bi'an hua'na ba'iyete ai ro'taguë, mësucua ba'iyere'ga quë'rë ta'yejeiye ai ro'taguë ba'iji Riusu. Mësucua sinjobë rañare'ga cuencueni, ga rañañë ba'ie masiji Riusu. Ja'nca sëani, mësucua yua

gare huaji yëye beoye Riusu conreba coñete masijë'ën.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

⁸Ën cocare'ga mësacuaní yihuoguë quëayë yë'ë. Bain hua'nabi achajëna, mësacua yua yë'ë ba'iyete quëani achojën ba'ijë'ën. Yë'ë yua Cristo bainguë'ë. Riusu Raosi'quëreba bainguë'ë yë'ë, quëani achojën ba'toca, yë'ë'ga mësacua ba'iyete ënaguë, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'nabi achajëna, Yë'ë bainreba yo'o concua ai re'o hua'na'ë, caní achaja'guë'ë yë'ë. ⁹Yequëcua yë'ë ba'iyete ro'tajën, bain hua'nabi achajëna, Cristo bain ba'iyete caní achoye yëma'inë yë'ë, catoca, yë'ë'ga, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'nabi achajëna, bacua ba'iyete güeni senjoñe caja'guë'ë yë'ë.

¹⁰Yë'ë ba'iyete gu'aye catoca, ja'nrebi ja'an gu'aye case'ere huanë yeye senreba sentoca, Riusubi huanë yeni ro'tama'iguë ba'ija'guë'bi. Riusu Espíritu ba'iyete gu'aye catoca, ja'an gu'aye case'ere huanë yeye senreba sento'ga, Riusubi gare huanë yeye beoye ba'ija'guë'bi.

¹¹Yequëcuabi mësacuareso preso zeanni, huë'e jobo ëjacua, bain ta'yejeiye ëjacua, bacua ba'iruanna nëconi gu'aye cajëna, mësacua sehuo coca caya'yete ru'ru ro'tamajën ba'ijë'ën. ¹²Mësacua sehuorën ti'anguëna, Riusu Espíritubi masi güeseguëna, ja'an cocare ëja bainni sehuojë'ën, cabi Jesús.

El peligro de las riquezas

¹³Caguëna, yequë, bain jubë naconi ba'iguëbi Jesusni cabi:

—Ejaguë, yë'ë ja'yëbi yëquëna taita bonse jo'case'ere yë'ëna hu'o'hueni insiye yëma'iguëna, baguëni hu'o'hueye guansejë'ën, cabi.

¹⁴Caguëna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Mësacua bonse hu'o'hueye cama'iguë'ë yë'ë, cabi.

¹⁵Ja'nca caní, si'a hua'nani ñaca yihuoguë cabi:

—Mësacua ëñare bajën, bonse ba ëayete ro'tamajën ba'ijë'ën. Bonse se'gare batoca, quë'rë re'oye ba'iyete gare porema'inë mësacua, cabi.

¹⁶Ja'nca caní, ye'yo cocare ñaca quëabi:

—Ai ta'yejeiye bonse ëjaguë baquëña. Baguë aon tanse'ere ënaguë, ai aon tëa güeseguëña. ¹⁷Ja'nca tëa güeseguë, ja'ansi'quë ro'taguëña: “¿Queaca yo'oye'ne yë'ë? Ai aon tëase'e ba'iguëna, ¿jaron ayaní baye'ne yë'ë? Aon aya hu'ëñana ayaye ti'anma'inë sëani, ¹⁸yë'ë rëño hu'ëñare ñañoni taonni, senjoni, quë'rë jai hu'ëñare yo'oz, ro'taguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca yo'oni tējini, yë'ë aonre ayaní bani, ¹⁹ja'nrebi yë'ë se'ga bojoguë caja'guë'ë: Yë'ëre ai re'oye ba'iji. Surupa. Gare se'e aon carajeiye beoye ba'ija'guë'ë yë'ë. Gare se'e gono uncuye carajeiye beoye ba'ija'guë'ë yë'ë. Ja'anna ta'yejeiye bojoguë, re'o recoyo huanoñe se'ga ba'ija'guë'ë yë'ë” ro'taguëña baguë. ²⁰Ja'nca ro'taguë ba'iguëna Riusubi baguëni caguëña: “Ro huesë ëaye ba'i hua'guë'ë më'ë. Yure ñami junni huesëja'guëta'an ba'iyë më'ë. Junni huesëguëna, më'ë re'o bonse ¿jarocuabi bëani baja'cua'ne?” caguëña Riusu. ²¹Mësacua yua ja'an ye'yo cocare achajën, ñaca ro'tajën ba'ijë'ën. A'ta bonsere bëyoni ta'yejeiye bonse ëjacua'ru ruñu cajën yo'otoca, carajeiye se'ga ba'ija'cua'ë. Riusuni yo'o conmajën, Riusu insija'yete gare coye beoye ba'ija'cua'ë, yihuoguë cabi Jesús.

Dios cuida a sus hijos

²²Ja'nca caní tonni, ja'nrebi jë'te, baguëre yo'o con hua'nani yihuoguë quëabi:

—Mësacua aon ainjañe, mësacua caña ju'ija'ye, ja'anre ta'yejeiye ro'tamajën ba'ijë'en. ²³Riusubi mësacuare ro aon aincuare re'huamaji'i. Riusubi mësacua ga'nihuëanre re'huaguë, ro caña ju'ie se'gare caguë jo'camaji'i. ²⁴Mësacua yua bi'an hua'na ba'iyete ëñani ye'yejë'en. Ba hua'nabi gare aon tanma'icuata'an ba'iyë. Aon tëani re'huama'icuata'an ba'iyë. Bain hua'na re'huani baye'ru ba'ima'icureta'an, Riusubi bacua aon ainjën ba'ie insiji. Ja'nca insiguë, mësacua ba'iyete quë'rë ta'yejeiye ro'taguë, mësacuanì quë'rë re'oye conreba conni insiye masiji Riusu. ²⁵Mësacuabi ro'tajën, Quë'rë jëja yo'oni quë'rë zoa hua'guë'ru runza ro'tajën ba'icuata'an, gare porema'inë mësacua. ²⁶Ja'anre yo'oye poremajën, mësacua ¿queaca ro'tajën mësacua baja'yete ta'yejeiye cu'eye'ne?

²⁷Jo'ya coro irayete ëñani ye'yejë'en. Jo'ya coro se'gabi re'o canre tëonni ta'nëne porema'iguëna, Riusu se'gabi jo'ya corore re'oye ëñoñe re'huaye masiji. Bain ta'yejeiye ëjaguë Salomón hue'eguë ba'isi'quëbi ai re'o caña me'najei cañare ju'ini ai re'oye ëñoguëreta'an, Riusu jo'ya coroña yua quë'rë ta'yejeiyereba ai re'oye ëñoji. ²⁸Jo'ya coroña yua rëño ñësebë se'ga ba'iguë, ja'n'rëbi te'e jëana junni huesëguëna, Riusubi ja'an coroñare ai re'oye re'huani jo'caji. Ja'nca re'oye re'huani jo'caye masiguëbi mësacuare'ga quë'rë ta'yejeiyereba ai re'oye conreba coñe masiji. ²⁹Ja'nca masiguë sëani, mësacua yua ¿Queaca aon conì aiñe'ne? ¿Queaca gonore conì uncuye'ne? ja'anre ta'yejeiye ro'tamajën ba'ijë'en. ³⁰Ro ën yija bainbi ja'an se'gare ai ro'tajën ba'icuata'an, mësacua Taita Riusu insiyete si'a recoyoreba ro'tajën ba'ijë'en, mësacua carayete ai masiguë sëani. ³¹Riusu ba'i jobore ru'ru ro'tajën,

Riusu yo'o coñe se'gare ro'tajëna, Riusubi si'a ën yija carayete mësacuana insija'guë'bi.

Riqueza en el cielo

³²Mësacua yua yëë bainreba ai yësi'cua sëani, gare huaji yëye beoye ba'ijë'en. Mai Taita Riusubi mësacuanì ai bojoguë, baguë ba'i jobo ba'ija'yete mësacuana ai insireba insija'guë'bi. ³³Ja'nca sëani, mësacua bonsere bendieni, bonse beo hua'nana ro insijë'en. Ja'nca yo'onica, mësacua yua gare carajeiye beoye quë'rë ta'yejeiye conì baja'cua'ë. Riusu naconi guënamë re'otore ba'ijën, baguë insija'yete gare caraye beoye conì baja'cua sëani, ja'an se'gare ro'tajën ba'ijë'en. Ja'anre bajëna, gare huesëni si'aye beoye ba'ija'guë'bi. Gare pu'ncaye beoye ba'ija'guë'bi. Gare jian güeseye beoye ba'ija'guë'bi. ³⁴Riusu insija'yete conì baja'cua sëani, recoyo bojoreba bojojën ba'ijë'en. Ro ën yija bonse se'gare ba ëaye ro'tatoca, rëño ñësebë se'ga bojojën, Riusu insija'yete gare coye beoye ba'ija'cua'ë mësacua.

Hay que estar preparados

³⁵Riusu cuencuesi umuguse yua te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iguë sëani, mësacua te'e jëana sanì ba'ija'yete re'oye ëñajën ëjojën ba'ijë'en. Guëon ju'i corore sa'yeni, Majahuëre zëonni saiñu cajën ba'ie'ru ëñajën ëjojën ba'ijë'en. ³⁶Ëja bainguë yo'o concua ëñajën ëjojën ba'ie'ru ba'ijë'en. Bacua ëjaguëbi hueja fiestana saisi'quë ba'iguëna, Baguë yua joë ba'irën ti'anma'ija'guë cajën, baguë anto sa'rore ancoja'yete ëjojën bateña. ³⁷Ja'nca ëjojën ba'icuana ti'anni, bacuanì ai bojoguë, bacuanì ai re'oye conreba conguëna. Ja'an ëjaguëbi bacuanì bëa güeseni, bacuanì re'o aon cuiraguëna. ³⁸Quë'rë ñami jobo ba'ie'ru ti'anni, baguëre yo'o concua

ëjojën ba'icuaire ëñani, bacuani ai ta'yejeiye ai insireba insiguë bojoguëña. ³⁹Mësacua yua ën cocare'ga achani te'e ruiñe ro'taye ye'yejë'ën. Huë'e ëjaguëbi bonse jiangüë rairën masinica, baguë ti'anja'ñete ëñaguë ëjoguë, baguë huë'ere jian güesema'ire'abi. ⁴⁰Mësacua'ga yë'ë in rai umugusere ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Yë'ë ti'anja'ñete ta'yejeiye ro'tama'ijëña, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi te'e jëana ti'anja'guëta'an ba'iyë yë'ë, cabi Jesús.

El criado fiel y el criado infiel

⁴¹Caguëna, ja'n'rëbi Pedrobi baguëni senni achabi:

—Ëjaguë, ën cocare ye'yoguë caguë, ¿yëquëna hua'na se'gani yihuoguë, o si'a bainni yihuoguë caguë më'ë? senni achabi.

⁴²Senni achaguëna, Jesús sheuobi:

—Ëja bainguëre yo'o concua yo'ose'ere ro'tani masijë'ën. Baguëre yo'o congüë te'eguëbi te'e ruiñe recoyo ro'taguëna, baguë ëjaguëbi so'o sai bi'raguë, baguë huë'ere baguëna jo'caguë guansegüëña: “Yë'ëre yo'o con hua'nare bacua yo'o yo'oye guansegüë ba'ijë'ën. Bacuare aon cuiraye guansegüë ba'ijë'ën” cani tonni saquëña. ⁴³Sani, ja'n'rëbi zoe ba'irën se'e rani ëñato, baguëre yo'o con hua'guëbi baguë huë'e ba'iyete ai re'oye cuiraguë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, baguëni ai bojoguë, baguëni ai re'oye congüë ëñaguëña. ⁴⁴Baguë huë'e, baguë yija, baguë bonse, si'ayete baguëna jo'cani, baguë bain ëjaguëre baguëre re'huani, baguëni ai bojoreba bojoguë baquëña. ⁴⁵Yequë yo'o con hua'guë'ga baquëña. Baguë ëjaguëbi so'o saisi'quë ba'iguëna, yo'o con hua'guëbi ro'taguë, Yë'ë ëjaguëbi zoe raima'iji caguë, baguë gaje yo'o concuani ai je'o baguë, baguë ëjaguë aonre a'ta ainguë, baguë jo'chare uncuni güebeguë, ⁴⁶Yë'ë ëjaguëbi

raima'iji caguëna, baguë ëjaguëbi te'e jëana ti'an rani, baguë gu'aye yo'ose'ere ëñani, baguëni zeanni, baguëni ai ta'yejeiye bënni senjoni, achaye güecua ba'iruna senjoni saoguëña.

⁴⁷Ja'nca ba'ise'e sëani, mësacua ro'tani masijë'ën. Ëjaguëre yo'o congüëbi baguë ëjaguë guansese'ere achani, baguë yo'o yo'oye masiguë, ja'n'rëbi baguë guansese'ere yo'oma'itoca, ëjaguëbi baguëni ai ta'yejeiye bënni senjoja'guë'bi. ⁴⁸Yequë yo'o congüëbi baguë ëjaguë guansese'ere huesëguë, ja'n'rëbi baguë yo'o guansese'ere re'oye yo'oma'itoca, ëjaguëbi baguëni ta'yejeiye bënni ma'ija'guë'bi. Güina'ru, mësacuani ai ta'yejeiye insini, ai ta'yejeiye masi güesetoca, mësacua yua quë'rë ta'yejeiye te'e ruiñe yo'o coñe bayë.

Jesús es causa de división

⁴⁹Yë'ëbi ën yijana raiguë, bainni ai yo'o güeseguë raë'ë, jai toa zëonse'e ba'iyë'ru. Yuta toa zëoñe'ru yo'oma'iguë, te'e jëana zëonni, jai toa re'huaye'ru yo'oye ro'taguë'ë yë'ë. ⁵⁰Taita Riusubi ja'an toabi yë'ëni bautizaye ro'taguëna, ja'an bautizaja'ye tëca ai recoyo ja'siyereba ja'siguë ba'ija'guë'ë yë'ë. ⁵¹Mësacua yua yë'ë ba'iyete ro'tajën, ¿Bainni bojo güeseguë raisi'quë'bi ro'tajën ba'ima'inë mësacua? Gare banhuë. Bainni sa'ñeña hua güeseguë raisi'quë'ë yë'ë. Sa'ñeña bënni güeseguë raisi'quë'ë yë'ë. ⁵²Yureñabi te'e huë'e bain ba'icua, te'e ëntë sara ba'icua ba'ijën, si'a jubëbi sa'ñeña je'o bajën, sa'ñeña huaye se'ga ba'ija'cua'ë. ⁵³Pë'caguëbi baguë mamaquëni je'o baguëna, mamaquëbi baguë pë'caguëni je'o baja'guë'bi. Pë'cago'ga bago mamaconi je'o bagona, mamacobi bago pë'cagoni je'o baja'go'go. Romi huacua banica, sa'ñeña ai je'o bajën ba'ija'cua'ë.

Ja'nca sa'ñeña hua güeseguë raisi'quë'ë yë'ë, cabi Jesús.

Las señales de los tiempos

⁵⁴ Ja'nca cani tonni, ja'n'rëbi, si'a bainni quëani achoguë cabi:

—Mësacua yua ënsëguë ruajai ca'ncona ëñani, oco pico ba'itoca, Oco ca'niji cayë mësacua. Ja'nca cajëna, mësacua case'e'ru oco raji. ⁵⁵ Ja'n'rëbi, sërübë ca'ncobi tutu ratoca, mësacuabi, Ja'su umuguse ba'ija'guë'bi cayë. Cajëna, mësacua case'e'ru ja'su umuguse ruinji. ⁵⁶ Mësacua yua oco raja'ye, ja'su umuguse ruinja'ñe. ja'anre ai masiye quëacuata'an, ¿mësacua queaca ro'tajën, Riusu yureña yo'oja'yete ro huesë ëaye ba'ie'ne? Mësacua yua re'o bain ënocuata'an, ro coquejën ba'iyë mësacua.

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ ¿Mësacua queaca ro'tajën, te'e ruiñe yo'oyete cani yo'oma'inë'ne? ⁵⁸ Yequëbi më'ëni preso zeanni ëja bain guanse huë'ena sa bi'ratoca, ru'ru më'ë porese'e'ru baguë naconi ro'i cocare cani tonjë'ën. Ëjaguë ba'iruna yë'ëre rërëni sama'iguë caguë, ja'nca baguëni cani tonjë'ën. Ja'anruna satoca, ëjaguëbi më'ëre ëñani, soldado hua'nana insiguëna, ya'o huë'ena guaoni baja'cua'ë. ⁵⁹ Më'ëre ja'nca guaoni batoca, më'ë curi beoru ro'ie tëca, ya'o huë'ebi gare etaye porema'ija'guë'ë më'ë, cabi Jesús.

Importancia de la conversión

13 Caguëna, bain jubë ba'icuabi Jesusni coca quëahuë:

—Ëjaguë, Galilea bainbi Jerusalén huë'e jobona ti'anni, Riusuni bojoñu cajën, bacua jo'ya hua'nare huani, mis-abëna tëoni ëo bi'rahuë. Ëo bi'rajëna, bain ëjaguë Pilatobi bacuare zeanni,

bacuani huani senjoni, bacua zie yua bacua jo'ya hua'na zie naconi ja'meni jo'cabi quëahuë bacua.

² Quëajëna, Jesús sheuobi:

—Ja'nca huani senjosi'cua ba'ijëna, ¿Mësacua queaca ro'taye'ne? Mësacua yequëre ro'tajën, Ja'an Galilea bain yua bacua yija ba'icua'ru quë'rë gu'aye yo'ojën ba'isi'cua ba'imate, ro'tama'inë mësacua? ³ Bañë. Te'e ruiñe ro'tama'inë mësacua. Mësacua'ga mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoma'itoca, mësacua'ga güina'ru carajeija'cuata'an ba'iyë. ⁴ Yequëcua ëmë huë'e quëonsi'cuare'ga ro'tajë'ën. Ëmë huë'e Siloere ba'iguë, ñañani taonni, ja'an dieciocho bain hua'nana quëonguëna, huajë junni huesëhuë. Ja'nca quëonni huesësi'cua ba'ijëna, mësacua ¿queaca ro'taye'ne? Si'a Jerusalén bain ba'ie'ru quë'rë gu'aye yo'ojën ba'isi'cua ba'imate, ro'tama'inë mësacua? ⁵ Gare banhuë. Mësacua'ga mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoma'itoca, mësacua'ga güina'ru carajeija'cuata'an ba'iyë, cabi.

La parábola de la higuera sin fruto

⁶ Ja'nca cani, ja'n'rëbi ye'yo cocare caguë, bainni quëani achobi:

—Ën cocare achani, mësacua gu'a jucha jo'cani senjoñete te'e ruiñe ro'tajë'ën. Yequë ëjaguëbi higo sunquiñëte baguë ziona tanni, samute tëcahuëan ëjoni ëñato, higo uncuere gare quëinma'inë baquëna. ⁷ Ja'nca quëinma'iguëna, ëjaguëbi baguë zio cuiraguëni cabi: “Ja'an sunquiñë gu'a sunquiñë'ë. Higo uncuere tëani uncueja'ma caguë, ro cu'eni jëhuahuë yë'ë. Cueni taonni senjojë'ën, ro irani ba'inëre sëani” cabi baguë. ⁸ Caguëna, zio cuiraguëbi sheuobi: “Banji. Cueni senjoma'ínu. Se'e yequë tëcahuë ëjona'a, ëjaguë. Bañë yijare re'oye mo'gani, re'o yijare pënpëni uanni, re'oye

re'huazaniñë yë'ë. ⁹Ja'nca re'huani ëjoguëna, ja'nrëbi yequë tëcahuë uncuere quëinma'itoca, cueni senjoñu" cabi baguë.

Jesús sana en día de reposo a una mujer jorobada

¹⁰Ja'nrëbi, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesús yua bain në'ca huë'ena cacani, bainre coca ye'yoguëna, ¹¹romi hua'gobi me gurubë garani ju'ingo baco'ë. Dieciocho tëcahuëan gu'a huati cacasi'cobi te'e ruiñë nëcaye porema'i hua'go baco'ë. ¹²Ja'nca ba'igona, Jesusbi ëñani, bagoni choini, ja'nrëbi bagoni quëabi:

—Yë'ë baingo, më'ë rau beo hua'go ba'ijë'ën. Huati beogo, huajë hua'go ba'ijë'ën, caguë quëabi.

¹³Ja'nca quëani, baguë ëntë sarañabi bagona pa'roguëna, ja'ansirën te'e ruiñë nëcani, Riusuni ai bojoreba bojogo ca bi'rago. ¹⁴Ja'nca huajëni bojogona, në'ca huë'e ëjaguëbi baguë yo'o yo'oma'i umuguse huachose'ere ëñani, ai bëinreba bëinguë, bainni cabi:

—Te'e ëntë sara te'e umuguseña yo'o yo'o umuguseña ba'iguëna, ja'an umuguseña se'gare rani huacho güesejë'ën. Yo'o yo'oma'i umuguse ba'itoca, huacho güeseye beoye ba'ijë'ën, bëinguë cabi.

¹⁵Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacua judío ëja bainbi Riusu cocare te'e ruiñë yo'oñu cajën ro coqueyë. Mësacua jo'ya hua'na, toro, burro, ja'an hua'na ba'iyete ëñajë'ën. ¿Yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, mësacua yua bacuare jo'chini, oco uncuruna sani, ocore uncu güesema'inë? Aito. ¹⁶Ja'nca yo'ojën ba'icua sëani, ¿mësacua guere yo'ojën, bago huachoyete ënseye caye'ne? Ira taita Abraham baingorebare sëani, dieciocho tëcahuëan zupai huati cacani ba'iguëna, bagore yo'o yo'oma'i umugusebi huachoye ënsema'ijë'ën, cabi Jesús.

¹⁷Ja'nca caguëna, Jesusni se'e je'o ëña-majën, ro gati ëaye yo'o bi'rahuë. Bain hua'naca Jesús ta'yejeiye yo'o conse'ere ëñani, ai bojoreba bojojën baë'ë.

La parábola de la semilla de mostaza

¹⁸Ja'nrëbi, Jesús yua ye'yo cocare cabi:

—Mësacua yua Riusu bainreba ba'i jubë re'huani baja'ye, ja'anre ye'yejë'ën caguë, ¿queaca mësacuanu quëaye'ne yë'ë? ¹⁹Mostazara'carë ba'iyete ro'tani ye'yejë'ën. Ai zinra'carë ba'iguëna, yijana tantoca, ai jai sunquiñë runni, jai cabëan quënquëna, ca hua'i hua'nabi ja'añëna ti'anni, bacua ziaroanre suayë.

La parábola de la levadura

²⁰Mësacua yua ën cocare'ga achani, Riusu bain re'huani baja'yete ye'yejë'ën.

²¹Romi hua'gobi bago jo'jo aonbëanre yo'ogo, aon huo'coyete inni, harinabë naconi ja'mego. Ja'nca ja'megona, si'a harinabëbi ta'yejeiye huo'coni, ai jaibë'ru ruinji, cabi Jesús.

La puerta angosta

²²Cani tonni, ja'nrëbi se'e sani, Jerusalén huë'e jobona ti'añe tëca si'a bain huë'e jo'borëanna bonëni, bainre ye'yoguë baji'i. ²³Ye'yoguë ba'iguëna, yequëbi baguëni coca senni achabi:

—Ëjaguë, ¿më'ë bain ba'ija'cua, Riusu bënni senjoñe jëaja'cua, rëño jubë se'ga ba'ija'cua'ne? caguë senni achabi.

²⁴Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Mësacua yua Riusu ba'i jobona ti'añe ro'tanica, ja'an rëño sa'ro se'gabi cacani ba'ijë'ën. Ai jai jubë bainbi ja'an sa'robi cacaye güejën, Riusu ba'i jobona ti'añe gare porema'ija'cua'ë.

²⁵Riusu cuencuesirën ti'anguëna, Riusubi ja'an sa'rore gare ta'piguëna, ai bain hua'nabi hue'se ca'ncore nëcajën, ja'an sa'rona je'njuni ahojën caja'cua'ë: “Ëjaguë, yëquëna hua'nare ancojë'ën.

Cacaye yëyë yëquëna” cajënna, baguëbi senni achaja'guë'bi: “Mësacua çjaro bain'ne?” senni achaguëna, ²⁶ bacua sehuoja'cua'ë: “Më'ë bain'ë yëquëna. Më'ëbi yëquëna huë'e jobona ye'yo raiguëna, më'ë naconi te'e aon ainjën, gono uncujën baë'ë yëquëna” sehuoja'cua'ë bacua. ²⁷ Ja'nca sehuojënna, yë'ëbi bacuani quëaja'guë'ë: “Bañë. Mësacua yua yë'ë bain beojën, ro tin hua'na ba'icua'ë. Yë'ëni gu'aye yo'ojën ba'isi'cua sëani, gare saij'ë'n” quëaja'guë'ë yë'ë. ²⁸ Quëaguëna, ba hua'nabi ai oijën, recoyo ai ta'yejeiye sa'ntijën, ai yo'ojën, bacua zemeñoan cuncujën nëcaja'cua'ë. Ja'nca nëcajën, Riusu bainreba jubëte ëñajën, mësacua ira bain ba'isi'cuare ëñajënna, Abraham, Isaac, Jacob, si'a Riusu bain zoe re'huani raosi'cua ba'ijënna, mësacua yua ro hue'se ca'ncona jo'cani senjosi'cua ba'ija'cua'ë. ²⁹ Ja'n'rëbi mësacuabi se'e ëñato, judío bain jubë ba'ima'icua'ga si'a ca'ncoñabi ti'an rani, Riusu ba'i jobona cacani ba'ija'cua'ë. Cacani, Riusu naconi te'e bëani, baguë guënamë re'oto aonre ainjën bojoja'cua'ë. Ja'nca ba'ijënna, hue'se ca'ncore nëcacuabi ai oireba oijën ëñaja'cua'ë. ³⁰ Ja'nca ëñaja'cua ba'ijënna, ën yija ba'icua quë'rë ta'yejeiye beoye ba'icua ba'ijënna, Riusubi bacuare ëñani, baguë bainre quë'rë ta'yejeiye ëjacuare re'huani baja'guë'bi. Yequëcua ën yijare ba'icua'ga quë'rë ta'yejeiye ba'icua ba'ijënna, Riusubi bacuare ëñani, quë'rë ta'yejeiye beoye ba'i hua'nare bacuare re'huani jo'caja'guë'bi, caguë quëabi Jesús.

Jesús llora por Jerusalén

³¹ Quëaguëna, ja'ansi umuguse fariseo bainbi ti'an rani, Jesusni quëahuë:

—Achaj'ë'n. Herodesbi më'ëni huani senjojaza caguëna, besa gatini saij'ë'n, quëahuë.

³² Quëajënna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Mësacua yua ja'an ro ca huatina go'ini quëajajj'ë'n: “Yë'ëbi yure umuguse, miato, ja'an umuguseñabi huati hua'ire etoni saoguë, bain hua'nare huachoguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Ja'n'rëbi que miato yë'ë yo'ore yo'oni tējija'guë'ë yë'ë” ja'an cocare baguëni quëajajj'ë'n. ³³ Ja'nca quëajajj'ë'n caguë, ja'an samute umuguseña yë'ë yo'ore yo'oguë, Jerusalenna ti'anja'guë'ë yë'ë. Ja'nca ti'anni, Riusu bain raosi'cua yua Jerusalén huë'e jobo se'gare ba'ijën, huani senjosi'cua ba'ijënna, yë'ë'ga ja'an huë'e jobona sani, güina'ru junni tonja'guë'ë yë'ë.

³⁴ Ja'an ba'ija'yete ro'taguë, Jerusalén huë'e jobo bain gu'aye yo'oyete ro'taguë, ai oireba oiyë yë'ë. Riusubi baguë bainre re'huani baguë coca quëani achocuare re'huani raoguëna, Jerusalén bainbi ro cue'yoni, bacuani huani senjoñu cajën, bacua gatabëanre inni, bacuani huani senjojën ba'icua'ë. Ja'nca yo'ojënna, bacuani ai zoe choini jëhuahuë yë'ë. Cura hua'gobi bago zin hua'nare choini, bago ganhua cabëan yijacuana jëoni guëoye'ru, yë'ë'ga ja'an bainni güina'ru cuirani baza caguë choiguëna, bacuabi ro cue'yoni yë'ëre gu'a güejën senjohuë. ³⁵ Ja'nca senjojënna, bacuani ai bëinguë cani jo'cayë yë'ë. “Mësacua jubë si'acuare jo'cani senjoguëna, yë'ë bain ba'ie gare porema'ija'cua'ë. Yë'ë cuencuesi umuguse ti'añe tëca mësacua gare se'e yë'ëni ëñama'ija'cua'ë. Ja'an umuguse ti'anguëna, mësacuabi yë'ëre se'e ëñajën, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete te'e ruiñe masijën, yë'ëre caja'cua'ë: Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi ti'an raiguëna, baguëni bojoreba bojojën cani achoja'ma, yë'ëre cajën ëñaja'cua'ë” caguë quëabi Jesús.

**Jesús sana a un
enfermo de hidropesía**

14 Quëani ja'nrebi, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, fariseo ëja bainguëbi baguëni aon choiguëna, baguë huë'ena sani ëñato, fariseo bain hua'nabi baguë yo'oja'yete ro yahue ëñañu cajën baë'ë. ²Yequë'ga baj'i. Rauna ju'inguë, ëntë sara ai ri'risi'quë baj'i. ³Ja'nca ba'iguëna, Jesusbi ja'an fariseo bain, ira coca cani jo'case'ere te'e ruiñe masicua, ja'an si'acuani senni achabi:

—Mësacua ¿queaca ro'taye'ne? ¿Mai ira coca cani jo'case'eru yo'otoca, yo'o yo'oma'i umugusebi bainre huachoye poreye mai? senni achabi Jesús.

⁴Senni achaguëna, ba hua'na yua ro sehuoye beoye achahuë. Ja'nca sehuomajëna, Jesús yua ju'in hua'guëna bonëni, baguëte huachoni saobi. ⁵Saoni ja'nrebi, fariseo bainni cabi:

—¡Mësacuabi yë'ë yure yo'ose'ere bëinjën ëñajën, ro gu'aye ro'tayë! Mësacua jo'ya hua'na, burro, toro, ja'an hua'na ba'iyete ro'tani, yë'ë re'oye yo'ose'ere masiye ro'tajën ba'ijë'n. Mësacua jo'ya hua'guëbi yo'o yo'oma'i umugusebi gojena gurujani to'intoca, mësacua yua ja'ansirën baguëte conjën rutayë, cabi Jesús.

⁶Caguëna, ba hua'nabi achani, ro sehuoye poremajën, baguëni ro ëñajën nëcahuë.

Los invitados a la fiesta de bodas

⁷Ja'nrebi ja'an bain hua'nabi ti'anni, aon ainruna bëa bi'rajën, ëja bain ñu'i seihuëan se'gare ëñani bëahuë. Ja'nca ëñani bëajëna, Jesusbi bacuani yi-huoguë quëabi:

⁸—Mësacua yua huejaja'cua aon ainruna choisi'cua banica, quë'rë jëja bain ñu'i seihuëanre cu'ema'ijë'n.

Ja'anruna bëatoca, yequëre më'ëru quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi ti'anguëna, ⁹huejaja'guëbi më'ëna ti'anni, më'ëni coca cama'iguë: “Ën ñu'i seihuë, ën ëjaguë ñu'i seihuë'ë” caguë ënsetoca, më'ë yua ro huaji yaye ba'iguëbi quë'rë yo'je ñu'i seihuëna bëaye bayë më'ë. ¹⁰Ja'anre ro'tajë'n. Huejaja'cua aon aiñe choisi'quë ba'itoca, quë'rë ta'yejeiye beo hua'na ñu'i seihuëna bëajë'n. Ja'nca bëasi'quëreta'an, yequëre huejaja'guëbi rani, më'ëni cama'iguë: “Raijë'n, ja'yë. Quë'rë ta'yejeiye ëja bainguë ñu'i seihuëna bëajë'n.” Ja'anre catoca, yequëcua baruna choisi'cuabi më'ëni ai re'oye ëñañë. ¹¹Më'ëbi yua quë'rë ta'yejeiye ëja bainguë runza caguë yo'otoca, ta'yejeiye beo hua'guëre re'huasi'quë ba'ija'guë'ë më'ë. Më'ëbi yua ta'yejeiye beo hua'guë runza caguë yo'otoca, ai ta'yejeiye ëjaguëre re'huasi'quë ba'ija'guë'ë më'ë, cabi Jesús.

¹²Cani ja'nrebi, ja'an aon choisi'quëna bonëni cabi:

—Më'ëbi aon re'huani bainre choi bi'raguë, më'ë bain hua'na, më'ë gaje hua'na, yequëcua bonse ëjacua, ja'ancuare choima'ijë'n. Choiguëna, bacua'ga aon re'huani, më'ëre'ga güina'ru aon choija'cua'ë. Ja'nca më'ëre choijën, më'ë aon re'huani chose'ere güina'ru go'yaja'cua'ë. ¹³Ja'nca sëani, më'ëbi aon re'huani bainre choi bi'raguë, bonse beocua, guëon garasi'cua, ca'jacua, ñaco ëña'ma'icua, ja'ancuare aon choijë'n. ¹⁴Ja'nca choitoca, Riusubi më'ëna ta'yejeiye ai insireba insija'guë'bi. Bacuabi më'ëni sa'ñejën choiye porema'icua sëani, Riusu bainreba go'ya rai umuguse ti'anguëna, më'ëbi bacua naconi Riusu ba'i jobona sani ba'iguëna, Riusubi baguë ba'iyete më'ëna ta'yejeiye ai insireba insija'guë'bi, cabi Jesús.

La parábola de la gran cena

¹⁵ Caguëna, yequëbi mesa ca'ncore ñu'iguëbi Jesusni cabi: Riusu bainreba baguë naconi te'e zi'inni aon ainjën ba'icua, ja'ancuabi ai bojoreba bojojën ba'ija'cua'ë, cabi.

¹⁶ Caguëna, Jesusbi baguëni cabi:

—Yë'ëbi ye'yo cocare caguëna, achajë'n. Yequë ëja bainguë baquëna. Ai re'o aonre re'huaní, ai jai jubë bainni choquëna. ¹⁷ Choni ja'nre'bi, aonre re'huaní tējini, baguëre yo'o con hua'guëni guanseguëna: “Yë'ë bain choisi'cuana sani quëajajj'ën. Yua'ë. Mësacua raij'ën. Aonre re'huaní tējihuë quëajajj'ën” caguë guanseni saoguëna. ¹⁸ Saoguëna, yo'o con hua'guëbi sani quëaguëna, si'a hua'na te'ena, te'ena, “Aon ainguë saiye porema'inë yë'ë. Yequë umuguse conjagu'ë yë'ë” ca bi'rarena. Yequëbi “Mame zio yijare yure cohuë yë'ë. Ja'an yijana sani ëñañe bayë. Aon aiñe congüë saiye porema'inë yë'ë” caguëna. ¹⁹ Yequë'ga “Toro hua'na si'a saracuare yure cohuë yë'ë. Bacua rërëye poreyete masiye bayë yë'ë. Ja'an yo'oja'guë sëani, congüë saiye porema'inë yë'ë” sehuoguëna. ²⁰ Yequë'ga “Yureta'an romi hua'goni huejani bayë yë'ë. Më'ë ëjaguëre aon aiñe coñe porema'inë” sehuoguëna. ²¹ Ja'nca sehuojëna, yo'o con hua'guëbi go'ini, baguë ëjaguëni quëaguëna. Quëaguëna, ëjaguëbi ai bëinreba bëinguë, baguëre yo'o con hua'guëni caguëna: “Ja'nca raiye güesi'cua sëani, si'a huë'e jobona sani, bonse beo hua'na, guëon garasi hua'na, ca'ja hua'na, ñaco ëñama'i hua'na, ja'an hua'nani choijani rajë'n” guanseguë caguëna. ²² Caguëna, yo'o con hua'guëbi choijani rani, baguë ëjaguëni quëaguëna: “Bainre choni rahuë, ëjaguë. Bacuare rani bëa güesequëna, yequëcua raitoca, bëani aon aiñe ti'anji” quëaguëna.

²³ Quëaguëna, ëjaguëbi caguëna: “Ja'nca ba'itoca, huë'e jobo ca'ncõña ma'añaja'an saiguë, si'a hua'na so'o ba'icuaní choijani rajë'n. Yë'ë aon ain huë'e bu'iyë tëca ja'an bainni bëa güesejë'n.

²⁴ Yë'ë bain ru'ru choisi'cuabi cue'yoni saisi'cua sëani, yë'ë aonre conni aiñe gare porema'ija'cua'ë” bëinguë caguëna, cabi Jesús.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ Yureca quë'rë jai jubëan bainbi Jesusni conñu cajën, baguëni be'tejaijënna, Jesusbi bacuana bonëni quëabi:

²⁶ —Mësacua yua yë'ëre yo'o concua ba'iyë yë'nica, mësacua yo'ojën ba'iyë si'aye gare jo'cajë'n. Pë'caguë, pë'cago, rënjo hua'go, zin hua'na, ma'yë hua'na, yo'je hua'na, mësacua bain si'acuare ta'yejeiye ëñamajën, yë'ëre con raijë'n. Mësacua yëse'e'ga gare se'e yo'oye ro'tamajën, yë'ë yëye se'gare yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca yo'oma'itoca, yë'ëre yo'o con hua'na ba'iyë gare porema'inë mësacua. ²⁷ Yë'ë ai yo'oguë ba'iyë'ru güina'ru ai yo'oye yëmanica, yë'ëni con raima'ijë'n. ²⁸ Jai huë'ere yo'oja'guëni ro'tani ye'yejë'n. Jai huë'ere yo'ozá caguëbi ru'ru ¿Guebi ro'ija'guë'ne yë'ë? caguë, ja'an ro'ija'yete si'aye cuencueni masini, ja'nre'bi huë'ere yo'o bi'raguëna. ²⁹ Ja'an ro'ija'yete cuencuemani'ga huë'ere ro ro'taguë yo'o bi'rani, ja'nre'bi se'nquehuë se'gare yo'oni, curi carajeiguëna, baguë bainbi ti'anni, ja'an huë'e tējima'ise'ere ëñani, baguëre ai jayajën caju'cuayëna: ³⁰ “Ja'anguëbi jai huë'ere yo'ozá casi'quëta'an, yo'oni tējiiye ti'anmaji'i” jayajën caju'cuayëna. ³¹ Bain ta'yejeiye ëjaguë guerra huaja'yete ro'taguëna, mësacua achani ye'yejë'n. Yequë ëjaguëbi je'o baguë, veinte mil soldado hua'na naconi ti'an rai bi'raguëna, baguë jëja bayete cuencueni ro'taguëna baguë. Baguë

soldado hua'na naconi, diez mil ba'icua naconi què'rè ta'yejeiye guerra huani, je'o baguèni saoni senjoñe porema'itoca, ³²je'o baguèbi yuta so'o ba'iguèna, baguèni coca saoguè, Huaye beoye ba'ina'a. ¿Guere mè'èna insiye'ne yè'è? senni achaguè saoja'guèguèna baguè. ³³Mèsacua yua ja'anre ro'tajèn, mèsacua yo'o conja'ñete re'oye ro'tajè'èn. Yè'èni yo'o coñe yètoca, ru'ru mèsacua baye si'ayete gare jo'cani, yè'è yèyete yo'ojèn ba'ijè'èn. Ja'nca yo'oye yèma'itoca, yè'èni yo'o coñe gare porema'inë.

Quando la sal deja de estar salada

³⁴Mèsacua yua yè'è bain ba'iyè yènica, mèsacua onhua ba'iyè'ru èñani ye'yejè'èn. Re'o onhua ba'iguèna, ai re'o huanoji maire. Re'o huanòne carajetoca, re'o onhua ba'iyè gare se'e re'huaye porema'inë mai. ³⁵Gu'a onhua ba'itoca, yija tanse'ena pè'npèni, ja'anruna tanni, re'oye iroye porema'inë. Abono pèbè naconi ja'metoca, gu'aji. Ja'an gu'a onhuare senjoñe se'ga ba'iji. Mèsacua yua ganjo banica, achani ye'yejè'èn, cabi Jesús.

La parábola del pastor que encuentra su oveja

15 Caguèna, ja'n'rèbi impuesto curi cocua, gu'a bain, ja'an si'acuabi Jesusna ti'anni, Baguè coca caguèna achani masiñu cajèna, ²fariseo bain, ira coca canì jo'case'ere masicuabi Jesusre ai bèinjèn cahuè:

—Gu'a bainbi rajèna, baguè yua ro bacuani bojoguè, bacua naconi te'e aon ain'te, bèinjèn cahuè.

³Ja'nca cajèna, Jesusbi ye'yo cocare bacuani quèabi:

⁴—Mèsacua yua oveja jo'ya hua'na cuiraguè yo'ose'ere achani ye'yejè'èn. Cien oveja hua'nare baguèna, te'eguèbi quèñèni sani huesètoca, ¿guere yo'oja'guè'ne baguè? Mèsacua yua

masiyè. Baguè jubè ba'icua, noventa y nueve ba'icuaere bacua aon ain yijana jo'cani, huesèsi'quèni oiguè, baguèni cu'ejaquèna. ⁵Cu'ejani, tinjani èñani, ai èama'inëreba bojoguèna. Ja'nca bojoguèbi baguè oveja hua'guère zeanni, baguè tanta cubèna tèoni, hue'oni, ⁶baguè huè'ena ti'anni, baguè gaje bainre choini quèaguèna: “Yè'è naconi te'e bojojèn ba'ijè'èn. Yè'è oveja hua'guèbi sani huesèsi'quèreta'an ba'iguèna, baguère tinjani rahuè yè'è” caguèna. ⁷Ja'nca bojoguè caguèna, Riusu guènamè re'oto ba'icuabi gu'a jucha yo'osi'què mame recoyo re'huase'ere èñani, guina'ru ai bojojèn ba'iyè. Te'e gu'aye yo'osi'què se'gabi mame recoyo re'huaguèna, bacuabi ja'an hua'guère èñani, noventa y nueve re'o bainni bojoye'ru baguèni què'rè ta'yejeiye ai bojoreba bojojèn ba'iyè. Ja'an re'o bain cacuabi “Gu'a jucha yo'oma'isi'què'è yè'è. ¿Queaca yo'oguè, mame recoyo re'huaye'ne yè'è?” ja'an cacua ba'ijèna, bacuare ta'yejeiye bojoma'inë Riusu guènamè re'oto ba'icua.

La parábola de la mujer que encuentra su moneda

⁸Romi hua'go curi so'corè huesosi'core'ga achani ye'yejè'èn. Ba hua'gobi si'a sara so'corèanre bani, te'e so'corète huesogoña. ¿Ja'nca huesoni, guere yo'ogo'ne? Mèsacua yua masiyè. Majahuète zèonni, bago huè'ere yuago, ba so'corè tinjañe tèca si'a ca'ncoña èñago cu'ego yuagoña. ⁹Ja'nca yuani tinjani, ai bojo hua'gobi si'a bago gaje bainre choini quèagoña: “Yè'è naconi te'e bojojèn ba'ijè'èn. Yè'è curi so'corè huesèsi'quèreta'an ba'iguèna, tinjani bayè yè'è” cago bojogoña. ¹⁰Ja'nca bojogo cagona, Riusu guènamè re'oto yo'o con hua'na'ga gu'a jucha yo'osi'què mame recoyo re'huase'ere

ėnani, giina'ru ai bojojėn ba'iyė. Te'e gu'aye yo'osi'quė se'gabi mame recoyo re'huaguėna, bacuabi ai ta'yejeiye bojoreba bojojėn ba'iyė, caguė quėabi Jesús.

La parábola del padre que perdona a su hijo

¹¹ Ja'an ye'yo cocare cani, ěn cocare'ga ye'yoguė cabi Jesús:

—Yequė bainguėbi samu mamacuare baguėna. ¹² Ja'nca baguėna, ba yo'jeguėbi caguėna: “Taita, yė'ėre insija'yete si'aye cuencueni te'e jėana yė'ėna insij'ėn” caguėna. Caguėna, pė'caguėbi si'aye cuencueni, baguė samu mamacua si'acuana huo'hueni insiguėna. ¹³ Insiaguėna, yequė umuguseña ba'iguėna, ba yo'jeguėbi baguė baye si'ayete re'huani, ja'nrebi so'o yijana saquėna. Sani ba'iguėbi baguė curi carajeiye tėca ro a'ta gu'aye yo'oguė baquėna. ¹⁴ Ja'nca curi si'aguėna, ja'an yija aon carajei bi'raguėna, ba hua'guė yua aon gu'ana ju'in bi'raguėna. ¹⁵ Ju'in bi'raguėbi ja'an yija ějaguėna sani, baguėni yo'o yo'oye senquėna. Senguėna, baguė cuchi hua'nare cuiraye saoguėna. ¹⁶ Saoguėna, cuiraguė ba'iguėbi cuchi aon, aon hui'ya ga'ni, ja'anre ainja'ma caguėreta'an, ja'anru bainbi baguėna gare insimateña. ¹⁷ Insimateña, ba hua'guė ja'ansi'quė ro'taguėna: “Ai yo'oyė yė'ė hua'guė. Yė'ė taita yo'o con hua'nabi ai aonre anni jėhuajėna, yė'ė hua'guė ro aon gu'ana ju'ĩnė. ¹⁸ Ja'nca ju'inguė, yė'ė taitana go'ini, baguėni caja'guė'ė yė'ė: Taita, Riusure, mė'ėre ai gu'aye yo'ohuė yė'ė. ¹⁹ Mė'ė zin beogu'ėru hu'ėna ti'anhuė yė'ė. Ro mė'ė yo'o con hua'guėre re'huani yė'ėni baj'ėn, taitani caja'guė'ė yė'ė” ro'taguė nıquėna. ²⁰ Ja'nca ro'tani, baguė yua huėni, pė'caguė hu'ėna go'i bi'raguėna.

Go'i bi'rani, yuta so'orė raiguėna, pė'caguėbi baguėni ěnaguėna. ěnani, baguėni recoyo ai oire baguė, yua baguėna hu'ėhuėni tėhuojaquėna. Tėhuojani, baguėre su'ncařeba su'ncani muchaguė bojoguėna. ²¹ Ja'nca bojoguėna, mamaquėbi caguėna: “Taita, Riusure, mė'ėre, ai gu'aye yo'ohuė yė'ė. Mė'ė zin beogu'ėru hu'ėna ti'anhuė yė'ė” caguėna. ²² Caguėna, pė'caguėbi baguėre yo'o con hua'nare choini, bacuani guanseguė caguėna: “Besa, re'o canre inni, baguėni sa'yej'ėn. Sutijei ga'huare inni, baguė mėoņona jėoj'ėn. Guėon ju'i corore inni, baguėni sa'yej'ėn. ²³ Ja'nrebi ja'an toro bonsėguė jujusi'quėre zeanni huaij'ėn. Ai re'o aonre re'huani te'e ainjėn bojoņuni. ²⁴ Yė'ė mamaquė junni senjose'e'ru ba'iguėbi go'ya raji'i. Sani huesėsi'quėbi maina ti'an raji'i” caguė bojoguėna. Ja'nrebi si'a hua'nabi aonre re'huani, sa'ņėna bojo bi'rareña.

²⁵ Ja'nca bojojėna, yequė mamaquė ma'yė ba'iguėbi ziona saisi'quėbi hu'ėna goquėna. Go'ini, hu'ėna ti'anni achato, bain hua'nabi mısica huaijėn, pairajėn bojoreña. ²⁶ Ja'nca yo'ojėna, ba hua'guė yua yo'o con hua'guėre choini, “¿Guere bojoye'ne rajjeiye?” senni achaguėna. ²⁷ Senni achaguėna, “Mė'ė yo'jeguėbi ti'anguėna, ějaguėbi toro bonsėguėre huani ainguė bojo giėseguėna, huajėguė ti'anse'ere bojoguė sėani” sehuoguėna. ²⁸ Sehuoguėna, ba ma'yėbi bėnreba bėnquėna. Hu'ėe cacaye giėguėna. Giėguėna, pė'caguėbi etani, baguėni “Cacani bojoguė rani te'e conj'ėn” caguė, baguėni senreba senquėna. ²⁹ Senguėna, sehuoguėna baguė: “Baņė. Ai zoe ba'irėn mė'ė naconi ai jėja yo'o yo'oguė ba'iguė, mė'ė yo'ore guanseguėna, gare go'iye sehuoma'iguė ba'ė yė'ė. Ja'nca ba'iguė, yė'ė gaje hua'na naconi nė'cani te'e bojoza

caguëreta'an, ro chivo bonsëguë se'gare yë'ëna gue insiye beoye ba'ë m'ë. ³⁰Ja'an hua'guë'ga, m'ë mamaquë caguë, m'ë baye beoru ro conì sani, ro a'ta yo'oni, gu'a romi hua'nana ro insini senjosi'quë'bi. Ja'nca yo'oni se'e raquëna, m'ë yua ja'an toro bonsëguë jujusi'quëre ro huicaë'ë baguëre" bëinguë caguëña. ³¹Caguëna, p'ëcaguëbi sehuoguëña: "Mami, yë'ë naconi si'arën ba'iyë m'ë. Yë'ë bayere'ga m'ë'ga te'e bayë. ³²Ja'nca masiguëta'an, yureña re'o aonre re'huani sa'ñeña te'e bojoñu cajën, tin yo'oye porema'inë mai. M'ë yo'jegüë junni senjose'e'ru ba'iguëbi go'ya raji'i. Huesësi'quë ba'iguëbi yua huajë hua'guë maina ti'an raji'i" caguë sehuoguëña. Ja'an ye'yo cocare fariseo bainni quëabi Jesús.

La parábola del mayordomo que abusó de la confianza

16 Ja'n'rëbi, Jesús yua baguëre yo'o con hua'nani ye'yo cocare yi-huoguë cabi:

—Yequë ëjaguë ta'yejeiye bonse ëjaguë baquëña. Ja'nca ba'iguëbi yequëre baguë bonse re'huaguëte cuencueni baguëña. Baguëna, baguë bainbi baguëna ti'an rani quëareña: "M'ë bonse re'huaguëbi m'ë curi carajeiye t'ëca ro insini senjoji" quëareña. ²Quëarena, ba hua'guëre choini, baguëni bëinguë senni achaguëña: "M'ë ¿guere yo'oguë, yë'ë bonsere te'e ruinë re'huama'iguë'ne? Yureca yë'ë bonse re'huase'e, m'ë yo'ose'e beoru cuencueni toyani, yë'ëna rani ëñoj'ën. Yë'ë bonsere quë'rë se'e re'huaye porema'inë m'ë. M'ëre gare etoza caguë yo'oyë yë'ë" caguëña. ³Ja'nca caguëna, ba hua'guëbi ja'ansi'quë ro'taguëña: "Yë'ë ëjaguëbi yë'ëre gare etotoca, ¿yë'ë guere yo'oye'ne? Yijana no'añe,

ja'an yo'o yo'oye jëja beoyë yë'ë. Yequëcuanì curi se'ne huaji yaye'ë yë'ëre. ⁴Yua yë'ë yo'oja'yete ro'tahuë. Yë'ë ëjaguëni ro'ija'cuare yë'ë gaje hua'nare re'huaza cayë yë'ë. Ja'nca re'huani, ëjaguëbi yë'ëre etoguëna, yë'ë yua bacua huë'ena ti'anguëna, yë'ëre bëa güeseja'cua'ë" ro'taguëña baguë. ⁵Ja'nca ro'tani, ja'n'rëbi baguë ëjaguëni ro'ija'cuare te'enate, te'enate choi bi'raguëña. Choni, ru'ru ba'iguëbi ti'anguëna, "¿Yë'ë ëjaguëni quejeiye ro'iyë baguë'ne m'ë'?" senni achaguëña. ⁶Senni achaguëña, sehuoguëña: "Olivo hui'yabe cien ro'rohuëanre ro'iyë bayë yë'ë" sehuoguëña. Sehuoguëna, "M'ë ro'iyë cuencuesi ja'ohuare inni, besa cincuenta ro'rohuëan ro'iyë toyaj'ën" caguëña. ⁷Cani tonni, ja'n'rëbi yequëbi ti'anguëna, "Yë'ë ëjaguëni ¿quejeiye ro'iyë baguë'ne m'ë'?" senni achaguëña. Senni achaguëna, "Trigo aon cien ro'rohuëan ro'iyë bayë yë'ë" sehuoguëña. Sehuoguëna, "M'ë ro'iyë cuencuesi ja'ohuare inni, ochenta ro'rohuëan ro'iyë toyaj'ën" caguëña. Bacua ro'ija'yete gachoguëña. ⁸Gachoguëna, ja'n'rëbi baguë ëjaguëbi ja'an cuencuesi ja'orëanre ëñani ro'tani, ja'ansi'quë caguëña: "Ai masiye coquebi yë'ëre" caguëña. Aito. Èn yijare ba'iyë ye'yesi'cuabi yua Riusu bainreba ba'iyë'ru quë'rë ta'yejeiye masiye ro'tani yo'ocua'ë.

⁹Ja'nca masiye yo'ocua ba'ijëna, bacua ba'iyete ro'tajën, mësacua'ga ën yija bonsere bajën, ën yija gaje bainre re'huañu cajën, ja'an bonsere bacuana hu'o'huejën ro insijën ba'ij'ën. Ja'nca ro insijën ba'icuabi ën yija bonse carajeiyete ëñani, Riusu guënamë re'totona ti'anni ëñato, ai bain gajecubi mësacuanì bojojën ba'ija'cua'ë.

¹⁰Mësa'cua'ga rëño bonse ma'carëan se'ga bajën te'e ruinë yo'ojën banica, ai bonsere bani'ga, güina'ru te'e ruinë

yo'oja'cua'ë. Rëño bonse ma'carëan bajën, coquejën yo'ojën banica, ai bonse bani'ga güina'ru coquejën yo'oja'cua'ë. ¹¹Mësacua'ga ën yija bonsere bajën, te'e ruiñe yo'oma'itoca, Riusubi baguë guënamë baye ¿queaca mësacuana jo'caja'guëguë'ne? ¹²Yequëcua bonsere re'huacajën, te'e ruiñe yo'oma'itoca, Riusubi baguë guënamë bayete mësacuana gare jo'caye beoye ba'ija'guë'bi.

¹³Yo'o con hua'guëbi samu ëjacuani bani, bacuani te'e coñe gare porema'iji. Ja'nca contoca, yequëni je'o baguë, yequëni ai yëreba yëji. Yequëni te'e ruiñe yo'o conguë, yequëni yo'o coñe güeji. Güina'ru, Riusuni yëreba yëjën coñe yënica, mësacua bonsere te'e yëye gare porema'inë, cabi Jesús.

¹⁴Caguëna, fariseo bainbi Jesús quëase'e si'aye achani, bonsere baye ai yëcua sëani, baguëni ai jayajën cahuë.

¹⁵Jayajën cajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacua yua ëmëje'en ca'nco se'gare re'o bain ba'ie ro coquejën ënojënna, bain hua'nabi mësacuare re'oye ëñajën bojoyë. Riusu'ga mësacuare re'oye ëñama'iji. Mësacua gu'a recoyore ëñani, mësacua gu'aye yo'ojën ba'iyete masiji. Bain hua'nabi yequëcua ta'yejeiye ba'ie'ru ba'iyete re'oye ëñani bojojënna, Riusu'ga tin ro'taguë, ja'an bojoma'iji. Gu'aye se'ga ba'iji caji Riusu.

La ley y el reino de Dios

¹⁶Ru'ru, Moisesbi Riusu ira coca cani jo'case'ere bainna toyani jo'caguëna, ja'nrebi jë'te, Riusu ira bain raosi'cuabi coca toyani jo'cajënna, bain hua'nabi si'aye achani ye'yesi'cua ba'ë. Juan Bautizaguë ba'irën tëca achani ye'yesi'cua ba'ijënna, ja'nrebi Riusubi baguë bojo güese coca, mame recoyo re'huani baguëna zi'inni bojojën ba'i coca ja'an cocare cani acho bi'raguëna,

si'a bainbi Riusuna ti'anni recoyo zi'inni ba'iñu cajën, baguë cocare si'a recoyo achani yo'o bi'rahuë. ¹⁷Ja'nca ba'icuata'an, Riusu ira coca cani jo'case'ere gare carajei güeseye beoye jo'cabi Riusu. Guënamë re'oto, yija re'oto, ja'anbi ru'ru carajei'ga'guë'bi.

Jesús enseña sobre el divorcio

¹⁸Banguëbi baguë rënjo hua'gore jo'cani senjoni, ja'nrebi yeconi huejani batoca, ro gu'aye yo'oye se'ga rëinji baguëre. Romigo jo'cani senjosi'coni huejani batoca, güina'ru ro gu'aye yo'oye se'ga rëinji.

El rico y Lázaro

¹⁹Mësacua yua ën cocare achani, Riusu yo'oguë ba'ija'yete masij'ën. Yequë bonse ëjaguë baquëña. Si'a umuguseña ai re'o caña me'najei cañare sa'yeguë, ai re'o aon se'gare caraye beoye ainguë bojoguë baquëña.

²⁰Yequë'ga Lázaro hue'eguëbi bonse beo hua'guë si'a ga'nihuë ca'mi bu'isi'quë ba'iguë, yequëcuabi cuanni rajënna, bonse ëjaguë caca sa'ro ca'ncona bëani ëjoguë baquëña. ²¹Ëja banguë aon zi'nga mesabi to'inguëna, porenica ja'anre coní anza caguë ro'taguë ñu'iguëna, yai hua'na'ga rani, baguë ca'mire ne'nejën bateña. ²²Ja'nca ba'iguëbi ai yo'oguë, yequë umuguse junni huesëguëna, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'nabi gaje meni, baguëte cuanni, Riusu guënamë re'otona mëani, Riusu aon choisiruna bëa güesereña, Taita Abraham ca'ncona. Ja'nrebi bonse ëjaguë'ga junni huesëguëna, baguë bainbi baguëte tanreña. ²³Tanrena, ba hua'guë yua ja'an gu'aruna ti'anni, ai ja'sireba uguë baguëña. Ja'nca ba'iguëbi mëiñe ëñato, Taita Abraham baquëña. Lázaro'ga baguë ca'ncore ñuquëña. ²⁴Ja'nca ñu'ijën ba'ijënna, bonse ëjaguëbi güiguë caguëña: “Taita

Abraham, yě'è hua'guère oire bajě'en. Ĕn toare ai ja'sireba uguēna, Lázarote yě'èna raojě'en. Baguē mēoñobi yua ocona tanni, yě'è zemeñona ti'tnini sēsaye se'ga yo'oja'guē" güiguē caguēña. ²⁵ Caguēna, Abrahami sehuoguēña: "Mě'è yija ba'iguē ba'ise'ere ro'tajě'en, mami. Mě'èbi ai re'oye ba'isi'quēbi me'najeiñe se'ga ba'iguēna, Lázarobi ai yo'oguē ba'isi hua'guēbi baji'i. Yureca, Riusubi baguēni oire bani conni bojo güesequēna, mē'ereca uye se'ga ba'iji. ²⁶ Mai sa'ñeña ēñañe ai rēi yorobē ba'iguēna, mē'è ba'iruna saiye beoji ĩnjo'onbi. Güina'ru, mē'è ba'irubi etani ĩnjo'ona raiye gare porema'ĩñē" sehuoguēña Abraham. ²⁷ Sehuoguēna, bonse ĩjaguē ba'isi'quēbi caguēña: "Ja'nca porema'itoca, ĩn cocare mē'ėni senreba se'ñe yě'è. Lázarote cuencueni, yě'è bain hu'ena saojě'en. ²⁸ Yě'è yo'je hua'na te'e ĩntē sara hua'na ba'ijėnna, bacuana sani, bacua gu'a juchare jo'cani senjojě'en caguē quēaja'guē. Yě'è ai yo'oguē ba'i re'otona raima'ija'bē caguē, bacuani coca yihuoguēte saojě'en, taita" caguē senquēña. ²⁹ Senguēna, Abraham sehuoguēña: "Saoye porema'ĩñē. Mě'è bainbi Riusu coca, Moisés toyani jo'case'e, Riusu ira raosi'cua toyani jo'case'e, ja'an cocare bacua sėani, ja'an cocare ĩñajėn ye'yeja'bē. Ye'yetoca, bacua gu'a juchare jo'cani senjoma'ĩñe yequērē" caguē sehuoguēña Abraham. ³⁰ Sehuoguēna, baguē caguēña: "Bañē. Ira coca case'ere achama'ĩñē, taita. Ju'insi'quēbi etani sani, bacuani quēatoca, bacuabi achani mame recoyo re'huaja'cua'ē" caguēña. ³¹ Caguēna, Abraham sehuoguēña: "Bañē. Moisés coca toyani jo'case'e, Riusu ira raosi'cua toyani jo'case'e, ja'anre ro achajėn, te'e ruiñe yo'oye güetoca, ju'insi'quē etani sani quēaye'ga güina'ru ro achajėn te'e ruiñe yo'oye güeja'cua'ē bacua"

sehuoguē, baguēni coca cani tonguēña Abraham, quēabi Jesús.

El peligro de caer en pecado

17 Ja'nca cani, ja'nrebi baguēre yo'o con hua'nani yihuoguē cabi:

—Bain hua'nabi yequēcuanı gu'a jucha yo'o güesejėn, gare carajeıye beoye gu'aye yo'ojėn ba'icua'ē. Ja'nca ba'icuaı bėnıi senjoja'ñe se'ga ba'iji bacuare. ² Ĕncua zin hua'nani iracuabi te'eguē se'gani gu'aye yo'oye ye'yoto, bacuare quērē ta'yejeıye bėnıi senjose'e ba'ija'guē'bi. Jai to'obėbi bacua ñaje tēcana gueonni, jai ziayana senjoni rėoto'ga, bacuare bėnıi senjoñe ti'anma'ija'guē'bi. ³ Ja'nca sėani, mėsacua'ga ĩñare bajėn, gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijė'en.

Yureca mē'è yo'je hua'guēbi mē'ėni gu'aye yo'otoca, baguēni bojora'rē bėin coca yihuoguē cajė'en. Ja'nca caguēna, baguēbi mame recoyo re'huani, baguē gu'a jucha yo'ose'ere jo'cani, mē'è huanē yeni ro'tama'ĩñete sentoca, baguē gu'a juchare huanē yeni baguēni te'e bojoguē ba'ijė'en. ⁴ Ja'ansi umuguse te'e ĩntē sara samu ba'ıye mē'ėni gu'aye yo'oni, ja'nrebi mē'ėni senni achaguē, Gu'aye yo'ohuē yě'è. Se'e ro'tama'ijė'en quēani sentoca, baguē gu'a jucha yo'ose'ere caraye beoye huanē yeyete sehuoni re'huani, baguēni bojoguē ba'ijė'en, yihuoguē cabi Jesús.

El poder de la fe

⁵ Caguēna, ja'nrebi baguēre ta'yejeıye yo'o concuabi baguēna ti'an rani, baguēni senni achahuē:

—Yėquėnani quērē ta'yejeıye recoyo ro'taye conjė'en, sen'ė.

⁶ Senjėnna, sehuobi:

—Recoyo ta'yejeıye ro'taye yėtoca, mostazara'carėte ro'tani masijė'en. Ai zinra'carėte sėani, ta'yejeıye irani, jai sunquĩñē ruinjı. Mėsacua'ga güina'ru

ta'yejeiye recoyo ro'tajën ba'itoca, ai ta'yejeiye yo'oye porëyë mësacua. Ën sunquinië sicómoroñëna coca cani guans-eye poreyë: “Ja'ansi sunquinië si'a sei-huë tëtëni, huëni, jai ziayana sani tonni ruij'ën” ja'an cocare cani guansetoca, bañë se'gabi achani ja'anse'e yo'o'ji.

El deber del que sirve

⁷Mësacua yua yo'o con hua'na yo'oye bayete ro'tani masij'ën. Ëja bainguëre yo'o con hua'guëbi baguë yo'ore yo'oguë, zio yijare re'huani, oveja jo'yare cuirani, ja'an yo'ore yo'oni na'ijani, ja'nrebi huë'ena go'ini ba'iguëna, ba ëjaguë ¿gue coca baguëre caguë'ne? “¿Besa rani, më'ë aonre ainj'ën” caguë? ⁸Banji. “Besa, yë'ë aonre re'huani, yë'ëre aonj'ën. Yë'ë aonre ainguë, yë'ë gonore uncuguë ba'iguëna, më'ë yua yë'ë yëyete injani rani insij'ën. Yë'ë aon anni tējiguëna, ja'nrebi yo'je, më'ëbi aiñe poreyë” ja'anre guansegüë caji ëja bainguë. ⁹Ëja bainguëbi guansegüëna, yo'o con hua'guëbi si'aye te'e ruiñe yo'oni tējiguëna, ëjaguëbi ¿guere caguë'ne? “Surupa. Ai re'oye yo'ohuë më'ë” gare caye beoye ba'iji bain ëjaguë. ¹⁰Ja'nca ba'iguëna, mësacua'ga Riusu yo'ore yo'o conjën, si'aye yo'oni tējini, ñaca cajën ba'ij'ën: “Yëquëna hua'nare yua Riusu yo'o con hua'na se'ga ba'ijën, gare ta'yejeiye beoye ba'icua'ë” cajën ba'ij'ën, cabi Jesús.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹Ja'nrebi Jesusbi se'e sai bi'raguë, Samaria, Galilea, ja'an yijañabi saji'i. ¹²Sani, yequë huë'e jo'borëna ti'anni ëñato, ira ca'mi rauna ju'incua si'a saracuabi baguëna tēhuo raë'ë. Tēhuo rani, so'orëbi ëñajën, ¹³baguëni si'a jëja güijjën cahuë:

—Ëjaguë Jesús, yëquënanani oireba oiguë conj'ën güijjën cahuë.

¹⁴Ja'nca cajëna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacua yua pairi hua'na quë'rona sani, pairini ëñoj'ën, caguë sehuobi Jesús.

Sehuoguëna, bacuabi sai bi'rajën, ma'aja'an saijën, ëñatoca, yua ja'si tēnos'i'cua baë'ë. ¹⁵Tēnos'i'cua ba'ijëna, bacua jubë te'eguëbi Jesusna bonëni raiguë, Riusuni ta'yejeiyereba bojoguë güiguë quëaguë baji'i. ¹⁶Ja'nca quëaguë ba'iguë, Jesús ba'iruna ti'anni, baguë guëon na'mi ca'ncona gugurini, meñe rëanni Jesusni bojoguë, Surupa caguë baji'i. Ja'an ba'iguëbi Samaria yija bainguë baji'i. ¹⁷Ja'nca bojoguë caguëna, Jesús yua bain jubëni cabi:

—Ira ca'mi rauna ju'incua si'a saracua ba'icuanu huachohuë yë'ë. ¿Yequëcua nuevecua guere yo'ojën surupa cajën raimate'ne? ¹⁸Ën hua'guë se'ga, tin yija bainguë ba'iguëbi Riusuni surupa caguë, Riusuni bojoguë raji'i. Yequëcua'ga raimaë'ë cabi Jesús.

¹⁹Cani, ja'nrebi huachosi'quëni cabi:

—Yua huëni saij'ën. Më'ëbi yë'ëni si'a recoyo ro'tasi'quë sëani, huajë raisi'quë'ë më'ë, cabi Jesús.

Cómo llegará el reino de Dios

²⁰Caguëna, fariseo bainbi baguëna ti'anni, baguëni senni achahuë:

—Riusu bainreba mame re'huani baja'ye ¿quejeito ti'anguë'ne? senni achahuë.

Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Ja'anrën ti'anguëna, bain hua'nabi ëñañe porema'ija'cua'ë. ²¹Ja'anrën ti'anguëna, bain hua'nabi Riusu ba'iyete recoyo huanone ba'ija'cua'ë. Ja'nca sëani, yequëcuabi ro ro'tajën, “Ënjo'ona ti'anni ba'iji Riusu” cajën, o “Ja'anruna ti'anni ba'iji Riusu” cajën, ja'an cocare caju'cuabi ro huacha caju'cua'ë sehuobi Jesús.

²²Ja'nca sehuoni ja'nrebi, baguëre yo'o concuani yihuoguë quëabi:

—Mësacua yua yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yë'ë gaje rairënnre ëñajën ëjojën, ja'an umuguse raija'yete ai cu'e ëaye ba'ija'cuareta'an, yë'ë ti'an raiye yuta caraguë ba'ija'guë'bi mësacuare. ²³ Ja'nca ba'iguëna, yequëcuabi rani, mësacuani coquejën caja'cua'ë: “Riusu Raosi'quëbi ti'anbi. Ënjo'on ba'iji” catoca, o “Ja'anruna sani ëñañu” catoca, mësacua yua gare achamajën, bacua cayete yo'omajën ba'ijë'n. ²⁴ Yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi ti'an rai bi'raguë, te'e jëana gaje raiguëna, si'a bainbi ëñañe poreja'cua'ë. Mëjo jue'neni si'a guënamë re'oto miañete ro'tani, yë'ë ti'an raija'yete masijë'n. ²⁵ Ja'nca ti'an raija'guë'ga yureca ta'yejeiye ai yo'oguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Yureña bainbi yë'ëre gu'a güejën senjojënna, ai yo'oguë ba'ija'guë'ë yë'ë. ²⁶ Yureca, yë'ë ti'an rai umuguse yua Noé ba'isi umuguseña'ru güina'ru ba'ija'guë'bi. ²⁷ Bain hua'nabi bacua aonre ainjën, bacua gonore uncujën, romi huejajën, ro bacua yëse'e yo'ojënna, ja'nrebi Noé yoguna cacajën ba'i umuguse te'e jëana ti'anbi. Cacani ba'iguëna, ja'nrebi ziaya co'je raguëna, ja'an bain hua'na si'a hua'nabi rucani carajaë'ë. ²⁸ Yë'ë ti'an rai umuguse ba'ija'yete masiye yënica, Lot ba'isi umuguseñare'ga ro'tajë'n. Ja'anrën bain'ga bacua aonre ainjën, bacua gonore uncujën, bonsere coní bajën, bonsere bendiejën, bacua zioñare tanjën, bacua huë'ëñare yo'ojën, ro bacua yëse'e yo'ojën baë'ë. ²⁹ Yo'ojën ba'ijënna, Lotbi Sodoma huë'e jobobi gare saiguëna, ja'ansi umuguse Riusu toabi bacuana joë ba'irënni tonni ëobi. Toa zi'nga, toa gata, ju'ju sëñe ba'iguë guënamë re'otobi ai ja'suye tonni, si'a bainre joë ba'irën gare carajei güesebi Riusu. ³⁰ Ja'nca ba'iguëna, yë'ë'ga bainna ti'an rai bi'raguë, güina'ru joë ba'irën ti'anja'guë'ë yë'ë.

³¹ Ja'nca ti'an raiguëna, huë'e huë'se ca'ncore ñu'ijën ba'icua'ga bacua bonsere cacani inma'ija'bë. Ziore ba'icua'ga güina'ru huë'ëna go'ima'ija'bë. ³² Lot rënjo yo'ogo ba'ise'ere ro'tani, bago yo'ose'ere yo'oma'ijë'n. ³³ Mësacua se'gabi re'oye baza cajën ro'tajën ba'icua'ga ro huesëni carajeija'cua'ë. Mësacua ba'iyete ro'tamajën, Riusuni coñe se'gare yo'ozca cajën ro'tajën ba'icuabi gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë mësacua.

³⁴ Yë'ë ti'an rai umugusere cato, ja'ansi ñami samucuabi te'e camana cainjën ba'ijënna, te'eguëte in rani saja'guë'ë yë'ë. Yequëre jo'caga'guë'ë. ³⁵ Romi hua'na samucuabi te'erute ba'ijën hueare toajënna, te'egore in rani saja'guë'ë. Yecore jo'caga'guë'ë. ³⁶ Ëmëcua samucuabi ziore ba'ijën te'e yo'ore yo'ojënna, te'eguëre in rani saja'guë'ë. Yequëre jo'caga'guë'ë yë'ë, quëabi Jesús.

³⁷ Quëaguëna, bacuabi achani, baguëni senni achahuë:

—¿Ja'an ba'ija'yete cato jarona ti'anja'guë'ne më'ë, Ëjaguë? senni achahuë.

Senni achajënna, sehuobi:

—Huayo hua'na ñë'ca raiye'ru ba'ija'guë'bi. Ga'nihuëbi pu'ncaguë uinguëna, ba hua'nabi ñë'ca raiyë. Güina'ru, gu'a jucha jo'caye beoye yo'ojën ba'icua ba'ijënna, Riusubi yua te'e jëana bënni senjoguë raija'guë'bi, sehuobi Jesús.

La parábola de la viuda y el juez

18 Sehuoni ja'nrebi bacuani ye'yo cocare quëabi:

—Mësacua yua Taita Riusuni ujajën, gare jo'caye beoye baguëni senreba senni achajën ba'ijë'n. Ja'anre te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'n caguë, ën cocare quëani achoguëna, achani yo'ojën ba'ijë'n. ² Yequë huë'e jobo ëjaguë

baquëña. Ja'nca ba'iguëbi Riusuni re'oye ëñama'iguë baquëña. Bain hua'nare'ga re'oye ëñama'iguë baquëña. ³Hua'je hua'go'ga ja'an jobore ba'igobi, yequëbi bagoni ai je'o baguëna, ja'an ëjaguëna sani, baguë coñete senreba senni achago bacoña. ⁴Jo'caye beoye si'a umuguseña senni achago ba'igona, ëjaguëbi coñe güeguë ba'isi'quëbi bago señete ya'jani, ja'ansi'quë ro'taguëna: "Yë'ë yua Riusuni re'oye ro'tama'iguë, bainre'ga re'oye ëñama'iguëta'an, ⁵ja'an hua'je hua'gobi yë'ëni ai raijera senni achago raigona, ai ya'jahuë yë'ë. Bago yua se'e hui'ya senni achago raima'ija'go caguë, bago sense'e'ru conja'guë'ë yë'ë" cani conguëña.

⁶Gu'a ëjaguëbi ja'nca bagoni conguëna, mësacua'ga Riusu coñete ro'tajën ba'ijë'n. ⁷Mësacua yua Riusu bainreba cuencuesi'cua ba'ijën, baguëni na'ijani ñatajani senreba senni achajën ba'ijënna, mësacuanu gare ëjoye beoye conreba conguë ba'ija'guë'bi. ⁸Aito. Mësacuanu te'e jëana conja'guë'bi Riusu. Ja'nca conguë ba'ija'guëta'an, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi se'e raiguëna, çjarocuabi Riusuni si'a recoyo ro'tajën, baguëni jo'caye beoye coca senni achajën ba'ija'cua'ne? ¿Yequëre yë'ëni recoyo ro'tajën ujacuabi carajeima'ija'cua'ne? cabi.

La parábola del fariseo y el cobrador de impuestos

⁹Caguëna, ja'nre'bi yequëcua re'o bain ba'ie cacuabi ti'anhuë. Ti'ancuabi yequëcua ba'iyete gu'aye cacua baë'ë. Ja'nca ba'icua'bi ti'anjënna, Jesusbi ye'yo cocare bacuani cani achobi:

¹⁰—Samu bain hua'na ëmëcuabi Riusu huë'ena cacani, Riusuni ujareña. Te'eguë yua fariseo ba'iguëna, yequë yua impuesto curi ro'ie coguë baquëña.

¹¹Ja'an fariseo hua'guëbi cacani nëcaguë, ñaca ujuguëña: "Ah, Taita

Riusu, më'ëni ai bojoguë, më'ëni surupa cayë yë'ë. Yequëcua gu'a bain, bonse jiancua, ro coquecua, romicua ëmëcua sa'ñeña ro a'ta yo'o ëaye ba'icua, bacua yo'ojën ba'ie'ru yo'oma'iguë'ë yë'ë. Ënquë'ga impuesto curi ro'ie co hua'guë, baguë gu'aye yo'oguë ba'ie'ru gare gu'aye yo'oma'iguë'ë yë'ë, re'o bainguë sëani. ¹²Yë'ë re'oye yo'oguë ba'iyete cato, ga semana ba'ie samu umuguseña aon aiñe jo'caguë, si'a yë'ë curi con base'ere ëñani, décima parte ñë'serë ba'iyete cuencueni më'ëna ro insiguë yo'oyë yë'ë" ujuguë caguëña fariseo hua'guë.

¹³Caguëna, impuesto curi ro'ie coguëbi ca'nco se'gare ba'iguë, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete te'e ruiñereba ro'taguë, yija se'gare ëñaguë, baguë coribana ai sa'ntiguë huaiguë, Riusuni ujuguë caguëña: "Ja'quë Riusu, yë'ë hua'guë ro gu'a hua'guë se'ga ba'iguëreta'an, yë'ëni oire baguë conjë'n" ujuguë caguëña. ¹⁴Ja'nca ujjajën cajënna, mësacuanu yihuoguë quëayë yë'ë. Ba samucua si'a jubëbi huëni huë'ena go'ijënna, Riusubi ja'an impuesto curi ro'ie coguë se'gani re'oye ëñaguë bojo güesebi. Fariseo hua'guëca banbi. Si'a bain re'o bain ba'ie ta'yejeiye cacua ba'ijënna, Riusubi bacuare ëñani, ta'yejeiye beo hua'nare bacuare re'huani jo'caji. Si'a bain Ro ta'yejeiye beo hua'guë'ë yë'ë cajën ba'ijënna, Riusubi bacuare ëñani, baguë ta'yejeiye re'o bainre bacuare re'huani baji, quëabi Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹⁵Ja'nre'bi bain hua'nabi bacua zin hua'nare Jesusna sani, Bacuani re'oye pa'roja'guë cajën, ti'an bi'rajënna, Jesusre yo'o con hua'nabi bainni bëin coca cajën, bacuani ëñsehuë. ¹⁶Ëñsejënna, Jesusbi bain hua'na raiye choiguë, baguëre yo'o con hua'nani cabi:

—Zin hua'nabi yě'ëna rajjënna, ënseye beoye ba'ijj'ën. Riusu ba'i jobo ba'ija'yete ëñato, ëncua zin hua'na ba'iyē'ru si'a jubē ba'ija'cua'ë. ¹⁷ Ja'nca sěani, mėsacua re'oye ro'tajēn yě'ë bainreba ba'ija'yete masijj'ën. Riusu bainreba ba'iyē yēcuabi zin hua'na ro'tajēn ti'anja'ñe'ru giüina'ru te'e ruiñe ro'tajēn ti'anma'itoca, Riusu ba'i jobona ti'añe gare porema'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁸ Ja'nrebi judío ëja bainguēbi ti'anni, Jesusni senni achabi:

—Ëjaguē, mē'ëbi re'o bainguē sěani, yě'ë senni achayete quēajj'ën. Yě'ë'ga Riusu bainguē runni baguē naconi cara-jeiye beoye ba'ijaza caguē, ¿gue yo'ore yo'oye baye'ne yě'ë? senni achabi.

¹⁹ Senni achaguēna, Jesús sehuobi:

—¿Mē'ë queaca ro'taguē, yě'ëre re'o bainguē ba'iyē caguē'ne? Riusu se'gabi re'oguē ba'iguē'bi. Yequēcua bañē. ²⁰ Ja'nca sěani, Riusu coca guanseni jo'case'ere ro'taguē, ja'anre te'e ruiñe yo'oguē ba'ijj'ën: “Romini yahue bani a'ta yo'oma'iñe, bainni huani senjoma'iñe, bonsere jianma'iñe, bain ba'iyete ro coquejēn cama'iñe, pē'caguē sanhuēni te'e ruiñe ëñañe” ja'anre te'e ruiñe yo'oguē ba'ijj'ën mē'ë'ga, cabi Jesús.

²¹ Caguēna, ba hua'guē sehuobi:

—Ja'anre yě'ë zinrēna caraye beoye yo'oguē ba'iyē yě'ë sehuobi.

²² Sehuoguēna, Jesusbi achani, baguēni cabi:

—Ja'nca yo'oguēta'an, yeque yo'o yo'oye se'ga caraji mē'ëre. Mē'ë bonse beoru insini, curi coní, bonse beo hua'nana ro insijj'ën. Ro insiguēna, Riusubi baguē guēnamē re'oto bayete mē'ëna ai insireba insija'guē'bi. Mē'ë ën yija bonsere ja'nca gare insini jo'cani, ja'nrebi yě'ëni te'e conguē rajj'ën, cabi Jesús.

²³ Caguēna, baguēbi achani, ai bonse baguē sěani, ro sa'nti hua'guē runji'i. ²⁴ Ja'nca ruinguēna, Jesusbi cabi:

—Yua ai bonse bacuabi Riusu ba'i jobona ti'anni ba'i ëaye yo'ojēn, ai guaja yo'ojēn ba'iyē. ²⁵ Camello hua'nabi guēna miu gojena cacani etajei ëaye yo'oto, ai guaja yo'oyē. Bonse bacua'ga Riusu ba'i jobona ti'anni ba'i ëaye yo'oto, quē'rē ta'yejeiye guaja yo'oyē bacua, cabi.

²⁶ Caguēna, ja'anre achacuabi baguēni cajēn senni achahuē:

—Ja'nca ba'itoca, ¿jarocuabi Riusu ba'i jobona ti'añe poreye'ne? cajēn senni achahuē.

²⁷ Senni achajj'ënna, Jesús sehuobi:

—Bain hua'nabi ro yo'ojēn, ta'yejeiye yo'oye porema'icuata'an, Riusubi si'aye ai ta'yejeiyereba yo'oye poreji, sehuobi.

²⁸ Caguē sehuoguēna, ja'nrebi Pedrobi cabi:

—Ëjaguē, yēquēnabi si'aye gare jo'cani, mē'ëni yo'o conjēn, recoyo te'e zi'inhuē cabi.

²⁹ Caguēna, Jesús sehuobi:

—Mėsacuaní ganreba caguē quēayē yě'ë. Bain hua'nabi Riusu yo'o case'e se'gare yo'ozca cajēn, bacua baye si'aye gare jo'cajēn, bacua huē'e, pē'caguē sanhuē, ma'yē sanhuē, yo'je hua'na, rēnjo hua'go, zin hua'na, ja'an si'ayete gare cu'e ëaye beoye jo'catoca, ³⁰ Riusubi quē'rē ta'yejeiye ai insireba insija'guē'bi. Ën yija baye, guēnamē re'oto baja'ye, ja'anre quē'rē ta'yejeiye ai insireba insiguē, bacuani baguē naconi gare cara-jeiye beoye ba'i güeseja'guē'bi Riusu, cabi Jesús.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³¹ Ja'nca caní, ja'nrebi baguēre yo'o concuare ca'ncona saní, bacuani quē'abi:

—Yureca mai hua'nabi Jerusalén huē'e jobona saiyē. Ja'nca saní, ti'anni

ba'ijëna, ja'an bain hua'nabi yë'ëni ai yo'o güeseja'cua'ë. Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e si'aye cani jo'case'e'ru güina'ru yo'ojën, yë'ëre Riusu Raosi'quëreba ba'iguëre ai yo'o güeseja'cua'ë. ³² Yë'ëre zeanni, judío bain jubë ba'ima'icuana insini senjojëna, bacuabi yë'ëni jayajën, yë'ëre ai gu'aye yo'ojën, yë'ëre go tutujën yo'oja'cua'ë. ³³ Ja'nca yo'oni, ja'nrebi ga'ni za'zabobi inni, yë'ëre si'nzeni tējini, ja'nrebi yë'ëre huani senjoja'cua'ë. Huani senjojëna, samute umuguseña ba'ini, ja'nrebi go'ya raija'guë'ë yë'ë, cabi.

³⁴ Caguëna, ba hua'nabi ro huesë äaye achahuë. Tin acho coca caguëre sëani, gare masiye porema'inë mai, sa'ñeña cahuë.

Jesús sana a un ciego en Jericó

³⁵ Ja'nca cajën, Jericó huë'e jobona ti'an bi'rajëna, ñaco ëñama'iguëbi bacua ma'a yëruhuare ba'iguë, bain hua'nani curi so'corëanre senni achaguë ñuji'i. ³⁶ Ja'nca ñu'iguëbi achaguë, ai jai jubë bain saijëna, bacuani ¿Mësacua guere ëñajën saiye'ne? senni achaguëna, ³⁷ Jesús Nazarenobi raiji sehuojëna, ³⁸ ba hua'guë yua, ai jëja güiguë cabi:

—Yë'ë bainguë Jesús, David yo'je raisi'quë, yë'ë hua'guëre oireba oiguë conjë'n ai jëja güiguë cabi.

³⁹ Ja'nca güiguëna, Jesús ru'ru saicuabi baguëni bëinjën, Güiye beoye ba'ijë'n cahuë. Cacuata'an, ba hua'guë yua quë'rë ta'yejeiye güiguë cabi:

—David bainguë yo'je raisi'quë, yë'ë hua'guëre oireba oiguë conjë'n, güiguë cabi.

⁴⁰ Ja'nca güiguë caguëna, Jesusbi në-cajani, Ja'an hua'guëre yë'ëna rajë'n caguëna, baguëre cuanni rahuë. Rajëna, Jesusbi baguëni senni achabi:

⁴¹ —¿Guere yë'ëre senni achaguë'ne më'ë? senni achabi.

Senni achaguëna, sehuobi:

—Ëjaguë, yë'ëre ñaco ëña ëaji, sehuobi.

⁴² Sehuoguëna, Jesús cabi:

—Më'ë ñaco ëñaguë ba'ijë'n. Yë'ëni si'a recoyo ro'taguë sëani, huajë raë'ë më'ë, cabi.

⁴³ Caguëna, ja'ansirën ñaco sëtani ëñabi. Riusuni ai bojoguë, surupa caguë, Jesusni te'e congüë saji'i. Ja'nca bojoguëna, bain hua'na'ga baguë ñaco sëtase'ere ëñani, Riusuni ai ta'yejeiye bojohuë.

Jesús y Zaqueo

19 Ja'nrebi, Jesusbi se'e sani, Jericó huë'e jobona ti'anni, yequë ca'ncobi etani sai bi'raguëna, ² ai bonse ëja bainguë Zaqueo hue'eguëbi baji'i. Impuesto curi ro'iye cocua, bacua ëjaguë baji'i. ³ Ja'nca ba'iguëbi Jesusni ëñani masiza caguë, bë'je hua'guë sëani, bain ñë'casi jubë ba'ijëna, ti'anni ëñañe gare poremaquë baji'i. ⁴ Ja'nca ëñañe porema'iguëbi quë'rë ru'ru huë'huëni, sicómoro sunquiñë Jesús rai ma'a yëruhua ba'iguëna, tinja mëni ëjobi. ⁵ Ëjoguë tuiguëna, Jesusbi ti'anni, ñaco mëne, Zaqueoni ëñani cabi:

—Zaqueo, besa gajeni, yë'ë naconi raijë'n. Yure umuguse më'ë huë'ena bëaye bayë yë'ë, caguë choji'i.

⁶ Caguë choiguëna, Zaqueobi querë gajeni, Jesusni ai bojoguë, baguë huë'ena sabi. ⁷ Ja'nca saguëna, bain hua'nabi ai bëinjën ëñajën, sa'ñeña cahuë:

—Ro gu'a bainguë huë'ena cacani bëaza caguë yo'o'ji baguë, cahuë.

⁸ Ja'nrebi, Zaqueobi baguë huë'ere ba'iguë, Jesusni te'e ruñe ro'taguë cabi:

—Ëjaguë, yë'ë bonse, jobo ba'iye quëñoni, bonse beo hua'nana ro insija'guë'ë yë'ë. Yequëcuare'ga, yë'ë coqueguë tëtesi'cua ba'icua'ga, gajese'ga

ba'iyē bacua curire quèrè se'e ba'iyē go'yaja'guè'è yè'è, cabi.

⁹ Caguèna, Jesusbi quèabi:

—Ènquè yua Taita Abraham bain-guèrebare sèani, Riusubi baguè re-coyo ro'tayete èñani, baguè bainguère re'huani babi yure umuguse. ¹⁰ Yè'è yua Riusu Raosi'quèreba ba'iguèbi bain hua'na so'ona sani huesèsi'cuani cu'èza caguè, bacuare tèani baye ro'taguè raisi'què'è yè'è, cabi.

La parábola del dinero

¹¹ Ja'n'rèbi, Jesusbi se'e sani, Jerusalén huè'e jobo tèca sani ti'an bi'raguèna, baguè naconi saicua, Zaqueoni coca case'ere achasi'cuabi ro'tajèn, “Riusu ba'i jobo yua te'e jèana èñaja'neta'an ba'iji maire” ro'tajèn ba'ijèna, Jesusbi bacuani ye'yo cocare ¹² quèa bi'rabi:

—Yequè bainguè, ta'yejeiye èja bain jubè ba'iguèbi baquèña. Ja'nca ba'iguèbi ja'ansi'què ro'taguè, “Què'rè ta'yejeiye èja bain huè'e jobona sani, ènjo'on bain ta'yejeiye èjaguè runni, ja'n'rèbi rani bainni guanse bi'raja'guè'è yè'è” caguèña. ¹³ Ja'nca canì, sai bi'raguè, baguère yo'o concua si'a saracuare choiguèna, rateña. Ratena, ga bainguèna curi so'cohua ai ro'i so'cohuaire insini, bacuani yihuoguè caguèña: “Mèsa'cuia curi so'cohuaire sani, bonsere conì bendiejèn, Curi so'cohua què'rè jaijeija'guè cajèn, yè'è se'e raiye tèca què'rè beyojèn ba'ijè'n” canì tonni, ja'n'rèbi bacuare jo'cani saquèña. ¹⁴ Saquèna, baguè yija bain ai jai jubèbi baguèni gu'a güejèn, bacua bain hua'na rèño jurète cuencueni, èjaguè saijai jobona saojèn, ta'yejeiye èja bainni quèa güesereña: “Ja'an saiguèni gu'a güecua sèani, yèquèna ta'yejeiye èjaguète baguère re'huama'ijè'n” cajèn saoreña. ¹⁵ Ja'nca cajèn saocuareta'an, bacua ta'yejeiye èjaguère re'huasi'què ba'iguèna, baguè yijana goquèña. Go'ini,

ti'anni, ja'n'rèbi baguère yo'o concuare, baguè curi so'coñare insisi'cuare choiguè, bacua curi jaijeise'ere achani masiza caguè choquèña bacuare. ¹⁶ Choiguèna, ru'ru ba'iguèbi ti'anni quèaguèña: “Èjaguè, mè'è curi so'cohua naconi bonse cojani bendieni, si'a sara so'coñare se'e conì bahuè yè'è” quèaguèña. ¹⁷ Quèaguèna, èjaguèbi sehuoguèña: “Ai re'oye yo'oguè, curi jaijei güesehuè mè'è. Yè'è choa so'cohua se'ga naconi ai jaijei güesesi'quère sèani, si'a sara huè'e joboñare mè'èna jo'caja'guè'è yè'è. Jo'caguèna, ja'an bainni ènaguè guansequè ba'ijè'n” canì, baguère saoguèña. ¹⁸ Saoguèna, samu ba'iguèbi ti'anni quèaguèña: “Èjaguè, mè'è curi so'cohua naconi bonse cojani bendieni, te'e èntè sara so'coñare se'e jaijeini conì bahuè yè'è” quèaguèña. ¹⁹ Quèaguèna, èjaguèbi sehuoguèña: “Re'oji. Ja'nca jaijei güesesi'quère sèani, te'e èntè sara huè'e joboñare mè'èna jo'caja'guè'è yè'è. Ja'an bainni ènaguè guansequè ba'ijè'n” caguè, baguère saoguèña. ²⁰ Saoguèna, ja'n'rèbi yequè yo'o con hua'guèbi ti'an rani quèaguèña: “Èjaguè, mè'è curi so'cohua insise'e, ja'ansi so'cohuaire conì bajè'n. Can tè'tèrèna reani gueonni re'huani bacaè'è yè'è. Ja'ansi so'cohuaire mè'èna go'yayè yè'è. ²¹ Mè'è yua ai huaji yaguè èjaguère sèani, mè'è curi insise'ere jaijei güeseye ai huaji yèguè baè'è yè'è. Mè'èbi ai jèja guansequè sèani, yequècua yo'o yo'ose'ere tèani bayè mè'è. Yequècua tanse'ere'ga tèani bayè mè'è” caguèña. ²² Caguèna, èjaguèbi ai bëinguè sehuoguèña: “Ai gu'aye yo'oguè, yè'ère re'oye conmaè'è mè'è. Mè'è coca case'e se'gare achani, mè'ère bënni senjoñe bayè yè'è. Mè'è yua yè'è ba'iyete ja'nca masiguè, Ai jèja guansequè yequècua yo'o yo'ose'ere tèani bayè yè'è caguè, ²³ mè'è ¿queaca yo'oguè, yè'è curi insise'ere curi re'hua

huë'ena jo'camaquë'ne? Jo'catoca, yë'ëbi raiguëna, ja'an curi quë'rë jaijeiguëna, coní bare'ahuë yë'ë" bëinguë caguëña. ²⁴ Cani, ja'n'rëbi baguë bain ja'anrute nëcacuani guansequëña: "Baguë curi so'cohuate tëani, si'a sara so'coña baguëna insijë'n" caguë guansequëña. ²⁵ Guansequëña, ba hua'nabi sehuojën senni achareña: "Ëjaguë, më'ë ¿queaca ro'taguë, si'a sara so'coña baguëna quë'rë ta'yejeiye insiye ro'taguë'ne?" senreña. ²⁶ Senjënna, sehuoguëña: "Mësacuaní ganreba quëayë yë'ë. Ai jaijeiye re'huaní baguëna quë'rë se'e ai insise'e ba'ija'guë'bi. Choa ma'carë se'gare baguëna, baguë baye si'ayete tëase'e ba'ija'guë'bi. ²⁷ Yureca yë'ëni gu'a güesi'cuare te'e jëana zeanjani rajë'n. Bacuabi yë'ëre gu'a güejën, bacua ta'yejeiye ëjaguë ba'imal'ija'guë casi'cuare yë'ë ba'iruna rani, bacuani huani senjojë'n" caguë guansequëña, quëabi Jesús.

Jesús entra en Jerusalén

²⁸ Ja'nca quëani, Jerusalén ma'aja'an se'e sani ti'an bi'rabi. ²⁹ Ti'an bi'raguëbi baru so'o ca'ncoñare ëñato, Betfagé, Betania, ja'an huë'e jo'borëan bají'i. Olivo cubë casirute ba'iguëna, baguëre yo'o concua samucuaré choini, ³⁰ bacuani quëabi:

—Mësacua yua ja'an huë'e jo'borëna saijë'n. Sani ti'anni, burro hua'guë bonsëguë yoni rëonsi'quëni ëñaja'cua'ë. Yuta bain tuama'iguë, ja'anguëni ëñani jo'chini rajë'n. ³¹ Ja'nca jo'chi bi'rajënna, yequëcuabi "¿Mësacua guere yo'ojën, baguëte jo'chini saye'ne?" Ja'nca senni achatoca, "Mai Ëjaguëbi baguëte yë'ji" cajën sehuojë'n, cabi Jesús.

³² Caguëna, bacuabi sani ëñato, Jesús quëase'e'ru güina'ru bají'i. ³³ Ja'nca ba'iguëna, burro hua'guëre jo'chijënna, ba burro bacuabi senni achahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, burro hua'guëre jo'chiye'ne? senni achahuë.

³⁴ Senni achajënna:

—Mai Ëjaguëbi baguëte yë'ji, sehuohuë.

³⁵ Ja'nca sehuoni, burro hua'guëre sani, Jesusna ti'anni insihuë. Insini, bacua guayoni se canre burro guërebëna tëoni, ja'n'rëbi Jesusni tua güesehuë. ³⁶ Tua güeseni, Jesús yua Jerusalén ti'añe cueñe saiguëna, bacua guayoni se cañare baguë ru'ru sai ma'ana jaoni uan bi'rahuë. ³⁷ Uan bi'rajënna, ja'n'rëbi Jerusalenna ti'anni, Olivo cubë jaba ba'irute ba'iguëna, baguëre yo'o con hua'na te'e ai jai jubë ba'icua baguëre concuabi Taita Riusuni ai bojoreba bojojën, Cristo ta'yejeiye yo'oguë ba'ise'ere quëajën, ³⁸ si'a jëja güini achohuë:

—Riusubi bojoguë raoguëna, mai ta'yejeiyereba ëjaguëbi maina ti'an rají'i. Ja'nca sëani, guënamë re'oto ba'icua si'acua ai bojoreba bojojën bañuni. Mai ta'yejeiyereba ëjaguë Riusuni ai ëama'iñereba bojojën cañuni, güireba güijën cahuë bacua.

³⁹ Cajënna, fariseo hua'na, bain jubë naconi saicuabi Jesusni bëinjën cahuë:

—Ëjaguë, më'ëre concuani bëinguë cani, bacua cayete ëñsejë'n cahuë.

⁴⁰ Cajënna, sehuobi:

—Bañë. Ba hua'nabi caye beoye ba'itoca, ën gatabëan ja'anse'ebi huëni güina'ru te'e güire'abi, sehuobi.

⁴¹ Cani, Jerusalén huë'e jobona ti'an bi'rani, si'a jobore ro'tani ojí'i. ⁴² Oiguë, ja'an huë'e jobo bainre ro'taguë cabi:

—Yure umuguse yë'ë yua mësacuaní ta'yejeiye bojo güeseaguë raisi'quëreta'an, mësacua achaye güehuë. Riusubi yë'ëre raoguëna, mësacua ñacobi ëñani masiye gare porema'icua ba'ë.

⁴³ Ja'nca porema'icuaré sëani, ai yo'ojën ba'ija'cua'ë mësacua. Mësacuaré je'lo bacuabi ti'an rani si'a huë'e jobo të'i'jeiye nëcajën, etaye yëcuare ëñsejën,

mësacuare si'a ca'ncoñabi ai ta'yejeiye huajën ba'ija'cua'ë. ⁴⁴Ja'nca ba'icuabi mësacuani gare carajei güesejën, mësacua huë'e jobo tu'ahuëte gare ñañoni taonni, si'ayerebare gare ñu'ñujei güesejën, mësacuani ai ta'yejeiye huaja'cua'ë. Mësacua yua Riusu ëñaguë raisi umugusere gare ro'tamajën huesëcuare sëani, je'o bacuabi ja'nca carajei güeseja'cua'ë, cani tonbi Jesús.

Jesús purifica el templo

⁴⁵Cani tonni, ja'nrëbi Riusu uja huë'ena cacani, bonse bendicuarere gare etoni saobi. ⁴⁶Saoguë, bacuani cabi:

—Mësacua yua Riusu coca toyani jo'case'e ën cocare ro'tajë'ën: “Yë'ë huë'e yua bain uja huë'e'ë” toyani jo'case'eta'an, mësacuabi ti'anni, ro gu'a huë'e, jian hua'na gati huë'ere ro re'huani jo'cahuë mësacua, caguë, bacuare etoni saobi.

⁴⁷Ja'nrëbi, Jesús yua si'a umuguseña Riusu uja huë'ena cacani, bainni ye'yoguë bajji'i. Ye'yoguë ba'iguëna, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, bain ëjacua, bacuabi Jesusni ai je'o bajën, sa'ñeña senni achajën, “¿Queaca baguëni huani senjoñe'ne mai?” cajën ba'icuata'an, ⁴⁸bain hua'nabi baguë cocare ai re'oye achajën ba'ijënna, baguëni huani senjoñe poremaë'ë.

La autoridad de Jesús

20 Ja'nrëbi, yequë umuguse ba'iguëna, Jesús yua Riusu huë'ere ba'iguë, bainbi achajënna, bacuani ye'yoguë, Riusu bainreba mame recoyo re'huani baja'yete quëani achoguëna, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, ira bain ëjacua, bacuabi ti'anni, ²baguëni senni achahuë:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, ënjo'ona rani, ëjaguë yo'oye'ru yo'oguë'ne? ¿Jaro

ëjaguëbi më'ëre ta'yejeiye caye guanseni raoguë'ne? senni achahuë.

³Senni achajënna, sheuobi:

—Ru'ru, mësacuani senni achaza. Quëajë'ën ye'ëre. ⁴¿Jaro ëjaguëbi Juanre bain bautizaguëre re'huani raoguë'ne? ¿Riusu re'huani raosi'quë, o bain re'huani raosi'quë baquë baguë? senni achabi.

⁵Senni achaguëna, bacua jubë se'ga sa'ñeña senni achajën, coca cajën baë'ë:

—¿Queaca sheuoye'ne mai? “Riusu raosi'quë bajji'i” catoca, baguë yua “¿Mësacua queaca ro'tajën, Juan cani jo'case'ere recoyo ro'tamate'ne?” cama'iguë. ⁶“Bain raosi'quë bajji'i” catoca, si'a bain jubëbi huëni, maini gatabi senjojën huaiyë, bacua yua Riusu raosi'quë ba'iyë ro'tacua sëani, sa'ñeña cahüë.

⁷Ja'nca cani, ja'nrëbi Jesusna bonëni sheuohuë:

—Juan re'huani raosi'quëre huesëyë ye'quëna, sheuohuë.

⁸Sheuojënna, Jesús cabi:

—Mësacua ja'nca sheuocuare sëani, ye'ëre re'huani raosi'quëre mësacuani gare quëama'iñë ye'ë cabi.

La parábola de los labradores malvados

⁹Cani ja'nrëbi se'e yeque ye'yo cocare ja'an bainni quëabi:

—Zio ëjaguë baquëña. Bisi ëye ziore tanni, ja'nrëbi yequëcua zio cuiracuana jo'cani, yequë so'o yijana sani zoe baquëña. ¹⁰Sani ba'iguëbi, bisi ëye tëarën ti'anguëna, baguëre yo'o conguëte choini, zio cuiracuana saoguëña, ëye tëase'ere coni raja'guëte. Saoguëna, ti'anguëna, zio cuiracuabi ba yo'o conguë raosi'quëre zeanni ro ja'si yo'oni ëye beo hua'guëre go'yareña. ¹¹Go'yarena, baguë ëjaguëna ti'anguëna, zio ëjaguëbi se'e yequë yo'o con hua'guëre saoguëña. Saoguëna,

bagüere'ga güina'ru, gu'aye yo'oni, ro ja'si yo'oni, eye beo hua'guere'ga go'yarena. ¹²Go'yarena, se'e yequë yo'o con hua'guere saoguëna, bacua'ga güina'ru ja'si yo'oni, baguëte ro senjoni go'yarena.

¹³Ja'nca yo'orena, ejaguëbi ro'tani, ja'ansi'quë caguëña: “¿Queaca yo'oye'ne yë'ë? Yë'ë zin hua'guë ai yësi'quere bacuana saotoca, yequëre baguëni te'e ruiñe ëñani re'oye yo'oma'ñe bacua” ro'taguëña baguë. ¹⁴Ja'nca ro'tani, baguë zin hua'guere saoguëña. Saoguëna, zio cuiracuabi baguëni ëñani, sa'ñeña careña: “Eñajë'ën. Zio ejaguë bayete coni baja'guë'bi rai'te. Ja'nca sëani, baguëni huani senjoñu. Junni huesësi'quë ba'iguëna, mai hua'nabi zio ejacua ruinj'acua'ë” cahuë. ¹⁵Ja'nca cani, baguëni zeanni bani, zio ca'ncona sani, huani senjoreña, cabi.

Ja'nca cani, bain achacuani senni achabi Jesús:

—¿Mësacua queaca ro'taye'ne? ¿Zio ejaguë queaca yo'oja'guëguë'ne? ¹⁶Ba hua'guë yua te'e jëana sani, zio cuiracuani huani senjoni, ja'nrebi yequëcuare baguë zio cuiracuare re'huani jo'caja'guë'bi, quëabi Jesús.

Quëaguëna, bain hua'nabi achani cahuë:

—Ai Riusume. Ja'nca yo'oma'ija'guë cahuë.

¹⁷Cajëna, Jesús yua bacuani ëñani cabi:

—Mësacua ja'nca cajën, Riusu coca toyani jo'case'e ën ca'nco toyani jo'case'ere ëñani ye'yejë'ën:

Judío bain ejacua Riusu bainre ye'yojën ba'icubabi Riusu cuencueni raoja'guëre gu'a güejën senjoja'cuata'an, Riusubi baguë bain quë'rë ta'yejeiye ejaguëre re'huaja'guë'bi, toyani jo'case'e ba'iji.

¹⁸Ja'nca sëani, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi ti'an raiguëna, yë'ere gu'a güeye beoye ëñajë'ën. Yë'ere gu'a güeni senjotoca, carajeiye se'ga ba'iji mësacua. Ja'nrebi, yë'ëbi se'e ti'an raiguë, yë'ë güeni senjosi'cuare gare bënni senjo güeseja'guë'ë yë'ë, quëabi.

El asunto de los impuestos

¹⁹Quëaguëna, pairi ejacua, ira coca masiye ye'yocua, bacuabi achani, sa'ñeña cahuë:

—Maire gu'aye caguëre te'e jëana zeanni bañu cajën ba'icuata'an, bain jubëni huaji yëjën, Jesusre zeannaë'ë. ²⁰Ja'nca yo'omajën, Baguëre zeañe ti'anguëna, ëñajën ëjojën ba'ina'a cajën, bacua gu'a gajecuaire choini, bacuani cahuë:

—Mësacua yua baguëni te'e ruiñe coca senni achaye'ru cajën, baguëni huacha sehua güesejë'ën bacuani cani saohuë. Huacha sehuotoca, baguëni zeanni, bain ta'yejeiye ejaguëna insiye ro'tahuë.

²¹Ja'nca ro'tajën, bacua gu'a gajecuaire saojëna, Jesusna ti'anni ñaca senni achahuë:

—Ejaguë, më'ëbi te'e ruiñe masiye ye'yoguëna, achani bojoyë yëquëna. Më'ë yua bain hua'na ro ëmëjë'en yo'oni ëñoñete ro'tama'iguë, yua Riusu te'e ruiñe yo'oye yëyete ye'yoguë ba'iyë më'ë. ²²Ja'nca ba'iguë, yua yëquënabi coca senni achajëna, te'e ruiñe sehuojë'ën. ¿Romano bain ta'yejeiye ejaguëni impuesto curi ro'iyë baye yëquëna? ¿Baguëni ro'iyë, o ro'ima'ñe yëquëna? senni achahuë.

²³Senni achajëna, Jesús yua bacua coquejën senni achase'ere masini, bacuani sehuobi:

—Mësacua ¿queaca ro'tajën, ro coquejën yë'ere senni achaye'ne? ²⁴Curi so'corëte inni, yë'ëni ëñojë'ën cabi.

Caguëna, so'corëte inni rani ëñoñuë. Eñojëna, Jesusbi senni achabi:

—Ën so'co bainguë, baguë mami toy-ase'e ¿gue bainguëbi së'iguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë'bi së'iji, sehuohuë.

²⁵ Sehuojëna, Jesús cabi:

—Ja'nca ba'iguëna, bain ëjaguë re'huanu jo'case'ere bain ëjaguëna insijë'n. Ëjaguë Riusu re'huanu jo'cose'ere Riusuna insijë'n, caguë sehuobi.

²⁶ Ja'nca sehuoguëna, bain hua'nabi achajëna, baguëni huacha sehuo güe-seye poremaë'ë. Ja'nca porema'cuabi baguë coca sehuose'ere ai ta'yejeiye ro'tajën, gare caye beoye baë'ë.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Ja'nre'bi, yequëcua, saduceo bainbi Jesusni ëñajën saë'ë. Bacua yua ju'insi'cua se'e go'ya raima'inë cajën ba'icua'ë. Baguëna sani ti'anni, baguëni senni achahuë:

²⁸ —Ëjaguë, Moisés coca toyani jo'case'ere ro'tajë'n. Ñaca caji: Bainguëbi zin beo hua'guë junni huesëtoca, baguë yo'jeguëbi baguë jo'casi rënjoni huejani bani, baguë ma'yë ju'insi'quëre zin cu'ecaija'guë, toyani jo'case'e ba'iji. ²⁹ Ja'nca ba'iguëna, yequëbi baguë yo'je hua'na naconi te'e ëntë sara samu hua'na bateña. Ma'yëbi huejani yuta zin beoguë junni huesëguëña. ³⁰ Junni huesëguëna, samu ba'iguëbi baguë jo'casi rënjoni huejani, baguë'ga zin beoguë junni huesëguëña. ³¹ Junni huesëguëna, yequëcua'ga, te'ena, te'ena, güina'ru bagoni huejani, si'acuabi zin beojën junni huesëreña. ³² Junni huesëjënna, ja'nre'bi yo'je, ba hua'go'ga junni huesëgoña. ³³ Ja'nca ba'ini tonjënna, yua go'ya rai umuguse ti'anguëna, ¿jaroguë rënjo ba'ija'gogo'ne? ¿Si'acua, te'e ëntë sara samucuabi bagoni basi'cua

sëani, queaca sehuoguë'ne më'ë? senni achahuë.

³⁴ Senni achajëna, Jesusbi sehuobi:

—Ën yija bain, ëmëcua, romicua, bacuabi huejani bajën ba'icuata'an, ju'insi'cua go'ya raija'cua, yë'ë bainreba ba'ija'cua, ³⁵ ja'ancuabi Riusu guënamë re'otona ti'anni, gare huejaye beoye ba'ija'cua'ë. ³⁶ Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na ba'iyë'ru ba'ija'cua sëani, gare huejama'icua ba'ija'cua'ë. Ju'insi'cua go'ya raisi'cua sëani, Riusu mamacuareba ba'ija'cua'ë. ³⁷ Ja'an Moises'ga yequë ca'ncore maina toyani jo'cabi. Zënsi sahua quë'rona toyani jo'caguëna, Mai Ëjaguëreba Riusu, gaña Riusu ba'iguëna, Abraham, Isaac, Jacob, bacuabi baguëni te'e zi'inni ujajën ba'icua baë'ë, toyani jo'cabi. ³⁸ Ja'nca toyani jo'caguëna, mai Ëjaguë Riusubi baguë bain huajëcua se'gare conji. Gare junni huesësi'cuare ro'tama'iji. Riusubi ro'taguëna, baguë bainreba si'acuabi huajë hua'na se'ga ba'iyë, caguë sehuobi Jesús.

³⁹ Ja'nca caguë sehuoguëna, yequëcua, ira coca te'e ruiñe masicuabi cahuë:

—Ai re'oye sehuohuë më'ë, Ëjaguë, cahuë.

⁴⁰ Cani, Jesusni se'e senni achaye huaji yëjën baë'ë.

¿De quién descende el Mesías?

⁴¹ Ja'nre'bi, Jesús yua bain hua'nani senni achaguë, ro'ta güesebi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, Cristo raosi'quë yua ira ëjaguë ba'isi'quë David mamaquë ba'iji cajën, huacha ro'taye'ne? ⁴² Mësacua yua Salmo quë'rona ëñajë'n. Ira ëjaguë ba'isi'quë David'ga ñaca toyani jo'cabi:

Riusubi yë'ë Ëjaguë raija'guëni cabi:

“Yë'ë jëja ca'ncona bëani, quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ijë'n,

⁴³ Më'ë je'o bacua carajei ñësebë tēca” cabi.

⁴⁴ Ja'nca toyani jo'caguë Cristo raosi'quëre baguë mamaquë ba'iyë caye gare poremaj'i David, baguëre Ējaguë casi'quë sëani, cabi Jesús.

Jesús acusa a los maestros de la ley

⁴⁵ Cani, si'a bain hua'nabi achajënna, baguëre yo'o concuana bonëni, yihuoguë quëabi:

⁴⁶ —Ira coca toyani jo'case'ere ai masicua, bacua yo'ojën ba'iyete ëñare bajën, bacua ye'yoni yo'oye'ru yo'omajën ba'ij'ën. Ro ëja bain ba'iyë se'ga ëñoñe yëyë bacua. Zoa can re'o canre sayani, huë'e jobo si'a cancoña ganini, ba huë'e joborebana ti'añë. Ti'anni, ta'yejeiye ëja bain ba'iyë ëñojën, bain re'oye ëñajën salu dayete ëjojën, ja'nrëbi bain ñë'ca huë'ena cacani, ëja bain ñu'i seihuëanre cu'eni bëayë. Aon choisi'cua ba'ito, quë'rë re'oruan se'gare cu'eni bëayë bacua. ⁴⁷ Ja'nca yo'ocua sëani, hua'je hua'nani ro coquejën, bacua huë'ere ro tēteni bacua'ë. Riusuni ujato, ai zoe uja-jën, bain ëñajën achaja'bë cajën, Riusuni ro ujacua'ë. Ja'nca yo'ojën ba'ijënna, Riusubi ja'ancuani ëñani, bacuani quë'rë ta'yejeiye bënni senjoguë ba'ija'guë'bi, quë'abi Jesús.

La ofrenda de la viuda pobre

21 Quëani ja'nrëbi, bonëni ëñato, curi ëjacuabi bacua curire Riusu huë'e curi gajonguna ayajën, Riusuna insijën ba'ë. ² Insijën ba'ijënna, hua'je hua'go bonse beoreba beogo ba'i hua'gobi ti'anni, samu curi so'corëanre ayago. ³ Ayagona, Jesús cabi:

—Mësacuan ganreba caguë quëayë yë'ë. Ja'an hua'go, hua'je hua'go bonse beo hua'gota'an, yequëcua ayani insise'e'ru quë'rë ta'yejeiye Riusuna insigo bago. ⁴ Ja'ancua yua bacua curi bani jëhuase'e se'gare rani ayani insijënna,

bago chao hua'gobi bago aon co curire rani, beoru ayani insigo, Riusure bojogo sëani, cabi.

Jesús anuncia que el templo será destruido

⁵ Caguëna, yequëcuabi Riusu huë'e ba'iyete cajën, Ai re'o gatubi yo'ose'e sëani, ai re'o huë'e bëaji cajën, Riusuna ro insise'ere bojojën cahuë. Cajënna, ja'nrëbi Jesusbi bacuani cabi:

⁶ —Mësacua yua ën huë'e jai huë'ere ëñajën, re'oye cajënna, yequë umuguseñabi si'aye gare taonni senjose'e ba'ija'guë'bi. Gare te'e gatabë tuiye beoye ba'ija'guë'bi, cabi Jesús.

Señales antes del fin

⁷ Caguëna, Bacuabi baguëni senni achahuë:

—Ējaguë, ¿quejeito ja'an ba'ija'guëguë'ne? ¿Ja'an ba'ija'ye queaca masija'cua'ne yëquëna? senni achahuë.

⁸ Senni achajënna, Jesús yihuoguë cabi:

—Mësacua ëñare bajën, coquejën cacuare achamajën ba'ij'ën. Ai bainbi yë'ë ba'iyete coquejën, “Yë'ë yua Riusu raosi'quë'ë” cajënna, yequëcuabi “Carajei umuguse ti'anbi. Yua'ë” cajënna, bacua coquejën case'ere achama'ij'ën. Bacua naconi te'e saima'ij'ën. ⁹ Yequëcua'ga guerra huayete cato, ëja bainre etoni senjoñe cato, mësacua yua ja'anre achajën, gare huaji yëye beoye ba'ij'ën. Ja'an si'aye ru'ru ba'iguëna, carajei umuguseña jë'te ti'anja'guë'bi cabi.

¹⁰ Ja'nca cani, ja'nrëbi bacuani se'e yihuoguë quëabi:

—Te'e yijaña bainbi yequë yijaña bainni guerra huajën, ai yo'o güesejën ba'ija'cua'ë. ¹¹ Yija ñu'cuye'ga ai raijeija'guë'bi. Bain hua'nabi ja'an ro'ina ai yo'ojën, aon gu'ana ju'injën, si'a rau neni ju'injën, ja'an ba'ija'cua'ë si'a ën yija

bain. Ja'nrebi, guenamë re'otona bain gare ënama'ise'ere ënajën, ai quëquëjën, ai huaji yëjën, ro rënni ganocua se'ga ba'ija'cua'ë.

¹² Ja'nca ba'iguëna, ru'ru, mësacuani preso zeanni, mësacuani je'o bajën, bain nê'caruanna sani, mësacuare si'nseye cajën, ya'o huë'ena gaojën ba'ija'cua'ë. Mësacuabi yë'ë bainrebare sëani, mësacuare zeanni, bain ta'yejeiye ëjacuana nëconi, mësacuani coca sehuo güeseja'cua'ë. ¹³ Ja'nca yo'ojënna, mësacuabi yë'ë ba'iyete te'e ruinë cani achoye poreja'cua'ë. ¹⁴ Ja'nca cani achoye porejën, mësacua jëa coca sehuoye, ru'ru gare ro'taye beoye ba'ijë'n. ¹⁵ Yë'ë se'gabi mësacuani te'e ruinë masi güesequëna, mësacuabi ja'anre sehuojënna, mësacua je'o bacuabi achani, ro sehuoye beoye ba'icua'reba ba'ija'cua'ë. ¹⁶ Ja'nrebi mësacua te'e bainbi mësacuani gu'aye yo'oja'cua'ë. Mësacua pë'caguë sanhuë, yo'je sanhuë, bain hua'na, gaje hua'na, bacuabi mësacuare preso zeanni, yequë bainna insini senjojënna, mësacua jubëre ba'icuani, te'ecuani huani senjoja'cua'ë. ¹⁷ Mësacua yë'ë yo'ore yo'ocuare sëani, si'a bainbi mësacuani je'o bajën mësacuani ai gu'a güejën ba'ija'cua'ë. ¹⁸ Ja'nca ba'ija'yeta'an, mësacua yua gare ja'si neñe beoye ba'ija'cua'ë. Huajë hua'na se'gabi etajeijën, gare te'e rañarëte huesoye beoye ba'ija'cua'ë mësacua. ¹⁹ Ja'nca sëani, mësacuabi gare jo'caye beoye si'a jëja recoyo ro'tajën ba'itoca, yë'ë naconi te'e bojojën gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë.

²⁰ Ja'nrebi jai soldado jubëan guerra huajën raisi'cuabi Jerusalén huë'e jobo të'ijeiyë nëcajënna, mësacuabi ëñani, ja'an huë'e jobo taonni carajeija'yeta'an ba'iyete masija'cua'ë. ²¹ Ja'nca carajei güese bi'rajënna, Judea yija ba'icuabi cu re'otona te'e jëana sani gatija'bë.

Jerusalén huë'e jobo ba'icua'ga te'e jëana etani saija'bë. Zio re'otore ba'icuabi Jerusalenna go'iyë beoye ba'ija'bë. ²² Ja'an umuguseña ti'anguëna, Riusu bënni senjo umuguseña ba'ija'guë'bi. Baguë coca toyani jo'case'ru ba'iyë, güina'ru ba'ija'guë'bi. ²³ Ja'anrën ti'anguëna, romi hua'na zinbë ba'icua, yequëcua zin chuchua, ja'ancuabi jëja beocua sëani, ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Riusubi bainre ai bënni senjo bi'raguëna, si'a ën yija bainbi ai ja'sireba ja'siyë ba'ijën, ai yo'oreba yo'oja'cua'ë. ²⁴ Ai yo'ojën ba'ijënna, je'o bacuabi ti'anni, te'ecuani guerra hua hua'tiñabi huani senjoja'cua'ë. Yequëcuani zeanni, tin yijaña sajënna, tin yijaña gu'a bain'ga ti'anni, Jerusalén huë'e jobore taonni senjojën, si'a bonsere za'nguni si'ajën, ai gu'aye yo'ojën, Riusu etoni saoye ba'irën tëca yo'ojën ba'ija'cua'ë.

El regreso del Hijo del hombre

²⁵ Ja'nrebi, ënsëguë, ñañaguë, ma'choco hua'i, ja'anre ëñato, ai ba'iyë ai huaji yaye yo'ose'e ba'ija'guë'bi. Si'a yijaña bainbi ta'yejeiye ai huaji yëjën, jai ziaya ai achoreba achoye, ziaya të'a ai jai të'a huëiguëna, ba hua'nabi ai quëquëreba quëquëjën ba'ija'cua'ë. ²⁶ Ja'nrebi ën yijare ai huaji yaye ba'ija'yete ro'tajën, bacuabi ai ta'yejeiye ai huaji yëjën, guenamë re'oto'ga ai ta'yejeiye ñu'cueguëna, ai huaji yëjën, quëquëreba quëquëjën ba'ija'cua'ë. ²⁷ Ja'nca ba'irënbi guenamë pico re'otona ëñato, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë'bi ai ta'yejeiyereba ñatani saoye'ru gaje meni raija'guë'ë yë'ë. ²⁸ Ja'nca sëani, ën yija bainbi ta'yejeiye ai yo'o bi'rajënna, yë'ë yure case'e si'aye ba'iguëna, ja'anrën ti'anguëna, mësacua yua bojoreba bojojën, Mai ëjaguë yuara ti'an raija'guëta'an ba'iji cajën, mësacua

etajeyete ëñajën ëjojën ba'ijë'ën, quëabi Jesús.

²⁹ Ja'nca quëani, bacuani se'e ye'yo cocare yihuoguë quëabi:

—Mësacua yureca higo sunquiñë, yequë sunqui'ga ëñani Riusu ba'i jobo ti'anja'ñete masijë'ën. ³⁰ Sunquiñëbi ja'o sari bi'raguëna, mësacuabi ëñani ënsërën ba'iyete masiyë. ³¹ Güina'ru, yë'ë yure case'e, ai huaji yaye yo'oja'ye, ja'an ba'iguëna, Riusu ba'i jobo te'e jëana ti'anja'ñete masija'cua'ë.

³² Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yureña bainbi yuta junni huesëma'ijëna, yë'ë yure quëase'e si'aye yua ru'ru ba'ija'guë'bi. ³³ Guënamë re'oto, yija re'oto, ja'an si'aye gare carajeija'guëta'an, yë'ë coca cani jo'case'e gare carajeiye beoye ba'ija'guë'bi.

³⁴ Yë'ë ti'anjai umugusere gare huanë yema'inë cajën, mësacua ëñare bajën, gu'aye yo'omajën ba'ijë'ën. Riusuni gu'a güeni senjoma'inë cajën, ro a'ta yo'oye, jo'chana güebeye, ën yija ba'iyë, ja'anre recoyo huacha ro'tamajën ba'ijë'ën. Ja'an se'gare ro'tatoca, yë'ëbi te'e jëana ti'an raiguëna, bain hua'nabi gue ro'taye beoye ba'ijën, ro gati ëaye ba'ijën quëquëja'cua'ë. ³⁵ Taongu quëoñë'ru ba'ija'guë'bi bacuare, si'a ën yija re'oto bainre. ³⁶ Ja'nca ba'ija'guë sëani, mësacua'ga ëñare bajën, gare jo'caye beoye uajën ba'ijën, yë'ë in raiye tëca ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Ja'an ba'ija'ye, Riusu bënni senjoja'ñë, ja'anre jëani, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëni bojojën tëhuojaiñu cajën, gare jo'caye beoye uajën ba'ijë'ën, quëabi.

³⁷ Ja'nca quëaguë, si'a umuguse bain hua'nabi ñë'ca rajëna, bacuani ye'yoguë na'ljani, ja'nrebi Olivo cubëna sani bëani ñatajaji'i. Ñatajani, yequë umuguse güina'ru Riusu huë'ena ti'an raiguëna, ³⁸ si'a bain hua'nabi baguëre achajaiñu cajën, zijeirën ti'an bi'rahuë.

Conspiración para arrestar a Jesús

22 Yureca, judío bain pascua umuguse, bacua aonbëan huo'coma'ise'ere anni Riusuni bojoñu cajëna, ja'an umuguse ti'añë choa ma'carë se'ga carabi. ² Ja'nca ba'iguëna, pairi ëjacua, ira coca re'oye masicua, bacuabi Jesusni huani senjoja'ma cajën, bain hua'nani huaji yëjën, yuta yo'oma'ë.

³ Ja'nrebi, zupai huatibi Judas Iscariote hue'eguë, Jesús bainreba jubë, si'a sara samucua ba'i jubë ba'iguëna ti'an rani, baguë recoyona cacani bëani bajji'i. ⁴ Ja'nca bëani ba'iguëbi Judasni ta'nhue güeseguëna, ba hua'guëbi pairi ëjacua, Riusu huë'e ëjacua, bacuana sani, bacua naconi Jesusre insijai cocare cani achobi. ⁵ Ja'nca cani achoguëna, bacuabi ai bojojën, baguëni curi ro'ija'yete cahuë. ⁶ Cajëna, Judasbi Re'oji sehuoni, ja'nrebi Jesusre yahue insini senjoñë ro'ta bi'rabi.

La Cena del Señor

⁷ Ja'nrebi judío bain ta'yejeiye ba'i umuguse ti'anguëna, Aon huo'coma'ise'ere anni Riusuni bojoñu cajën yo'o bi'rahuë. Ja'nca yo'o bi'rajën, ru'ru bacua oveja bonsëguëre huani Riusuna boni mëoñë, ja'anre yo'o bi'rahuë. ⁸ Ja'nca yo'o bi'rajëna, Jesusbi Pedro, Juan, bacuare choini, guansegüë cabi:

—Mësacua sani, mai pascua aon ainja'ñete re'hua bi'rajë'ën cabi.

⁹ Caguëna, bacuabi senni achahuë:

—¿Jarona sani re'huaja'ye'ne yëquëna? senni achahuë.

¹⁰ Senni achajëna, sehuobi Jesús:

—Mësacua yua jai huë'e jobona saijë'ën. Sani ti'anni, ja'nrebi ocobë tuiguë saiguëni tëhuoja'cua'ë. Tëhuoni, ja'an hua'guëna be'teni, baguë cacajai huë'ena cacajë'ën. ¹¹ Cacani, ja'an

huë'e ëjaguëni senni achajë'en: "Mai ëjaguëbi më'ëni senni achaguë raobi: ¿Yë'ëre concua naconi pascua aon ainru, jaro sonohuë'ne?" ja'anre ja'an huë'e ëjaguëni senni achajë'en. ¹²Senni achajë'na, ba hua'guëbi më'sacuare ëmëje'en ba'iruna më'ani, jai sonohuë re'oye re'huase'ere ëñoja'guë'bi. Ja'nca ëñoguëna, ja'anruna cacani, mai pascua aon ainja'ñete re'huajë'en cabi Jesús.

¹³Caguëna, ba hua'nabi sani, Jesús case'e'ru güinareba'ru ba'iguëna, bacua pascua aon ainja'ñete re'huahuë.

¹⁴Re'huajë'na, ja'nre'bi pascua aon ainrën ti'anguëna, Jesusbi baguëre yo'o concua naconi sani, ja'an ñu'i sei-huë'anna bë'ani, ¹⁵ja'nre'bi ba hua'guë yua si'a jubëni quëabi:

—Yë'ë junni tonja'ñe yuara ti'an bi'raguëna, më'sacua naconi pascua aon aiñete ai ro'taguë ba'isi'quëbi më'sacua naconi aon anni tëjiza caguë quëayë yë'ë. ¹⁶Ja'nca quëaguëbi Riusu ba'i jobona ti'anni ja'anru aon aiñe tëca, pascua aonre gare se'e ainma'ija'guë'ë yë'ë ënjo'on, cabi.

¹⁷Cani ja'nre'bi, baguë uncu ro'rohuëre inni, Riusuni Surupa cani, baguëre concuani ëñani cabi:

—Më'sacua yua ën ro'rohuëre coní, sa'ñeña huo'hueni uncuje'ën. ¹⁸Më'sacua achareba achajë'ën. Riusu ba'i jobo ti'añe tëca, ën jo'cha, bisí ëye su'rise'ere se'e uncu yuë beoye ba'ija'guë'ë yë'ë, cabi.

¹⁹Cani ja'nre'bi, jo'jo aonbëte inni, Riusuni Surupa cani, aonbëte jë'yeni, bacuana insini cabi:

—Yë'ë ga'nihuë'ë. Më'sacua gu'a jucha senjoja'ñe ro'ire Riusuna insija'yë'ë. Ja'an aonre jo'caye beoye ainjën, yë'ëre ro'tajën ba'ijë'ën cabi.

²⁰Cani, aon anni tëjjjë'na, uncu ro'rohuëte inni, bacuana güina'ru insini cabi:

—Më'sacua yua ën ro'rohuëte ëñani, Riusu mame cani jo'case'ere ro'tajën

ba'ijë'ën. Yë'ë zie, më'sacua gu'a jucha senjoja'ñe ro'ire ja'ñuni tonguëna, Riusubi mame cocare cani, më'sacuana jo'caja'guë'bi.

²¹Ja'nca jo'caguëna, yë'ëre insini senjoja'guëbi yurera'rë mai naconi ënjo'onre ñu'iji. ²²Yureca yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi Riusu cuencuese'e'ru junni tonguë saiye yë'ë. Saiguëta'an, yë'ëre insini senjoja'guëte ai bë'ni senjoguë ba'ija'guë'bi Riusu, cabi.

²³Caguëna, ba hua'nabi sa'ñeña senni acha bi'rahuë: "¿Mai jubë ba'icua, jaroguëbi insini senjoja'guëguë'ne?" quëquëni, sa'ñeña senni achajën baë'ë.

Quién es el más importante

²⁴Ja'nre'bi yo'je ba hua'nabi sa'ñeña coca cajën, "Mai jubë ba'iguë ¿jaroguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iguë'ne?" sa'ñeña senni achajë'na, ²⁵Jesusbi bacuani cabi:

—Ën yija bain ta'yejeiye ëjacuabi bacua bainni ai jëja guanseyë'na, bain hua'nabi bacuani ëñajën, "Maini conreba concua'ë" bacuare cajën ba'iyë. ²⁶Ja'nca ba'iyeta'an, më'sacuabi bacua jëja guanseye'ru guansemajën ba'ijë'ën. Më'sacua jubë quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iguëbi quë'rë ta'yejeiye beo hua'guë'ru ba'ijë'ën. Quë'rë ta'yejeiye guansegüë ba'iguëbi bain hua'nani quë'rë ta'yejeiye conreba conguë ba'ijë'ën. ²⁷Te'eguëbi aon ainguë ñu'iguëna, yequëbi baguë aonre aonguëna, ja'anre ro'tani, ¿jaroguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguëguë'ne? Aon ainguë ñu'iguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iji, cayë yë'ë. Ja'nca caguëta'an, yë'ë yua më'sacua naconi ba'iguë, më'sacuani yo'o conguë ba'iyë yë'ë.

²⁸Yureca, më'sacua yua yë'ë naconi jo'caye beoye te'e ba'ijën, yë'ë naconi te'e oijën, ai yo'ojë'na, ²⁹më'sacuare ta'yejeiye ëjacuare re'huaja'guë'ë yë'ë.

Yë'ë Taita Riusubi yë'ëre ëjaguëre re'huani jo'caguëna, mësacuare'ga güina'ru ëjacuare re'huani jo'caja'guë'ë yë'ë. ³⁰ Ja'nca re'huani jo'caguëna, mësacuabi Riusu ba'i jobona ti'anni, yë'ë naconi te'e ñu'ijën, aon ainjën, gono uncujën ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ijën, mësacua yua ëja bain ñu'i seihuëan guëna seihuëan si'a sara samuhuëanre ñu'ijën, Israel bain jubëan si'a sara samubëan bainni guansejën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³¹ Ja'nca cani, ja'n'rëbi Pedroni quëabi:

—Simón, Simón, zupai huatibi Riusuni ai senji: Mësacua si'acuani tëani baza caguë, mësacuani ai yo'o güeseye yë'ji. Trigo aon jë'jebë suni toñe'ru mësacuare senjo güeseza caji. ³² Ja'nca caguëta'an, yë'ë yua më'ë ba'iyete ai senreba senni achaguë ba'iyë yë'ë. Më'ë gare caraye beoye si'a recoyo ro'taguë ba'ija'guë caguë, më'ë ba'iyete Riusuni senni achaguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca senni achaguëna, më'ë yua gu'a jucha yo'oja'yete senjoni, ja'n'rëbi më'ë bain concuare oiguë congüë, bacuani jëja recoyo bacuare re'huajë'n, cabi Jesús.

³³ Caguëna, Simón cabi:

—Ëjaguë, je'o bacuabi më'ëni zeanni, ya'o huë'ena guaoni, më'ëni huani senjotoca, yë'ë'ga më'ë naconi te'e sani, më'ëre te'e congüë junni tonjaza caguë quëabi.

³⁴ Caguëna, Jesús sheuobi:

—Pedro, më'ëni ganreba quëayë yë'ë. Yure ñami, cura yu'ima'i ñësebë, më'ëbi yua yë'ëre huesëye samute ba'iyë caja'guë'ë më'ë, quëabi Jesús.

Se acerca la hora de prueba

³⁵ Quëani, ja'n'rëbi si'a hua'nani senni achabi:

—Mësacuare cuencueni bainna saosirëre ro'tajë'n. Turubëan beo hua'na, curi ayahuë beo hua'na, guëon

ju'i coro beo hua'na, ja'nca ba'ijën saisi'cuabi ¿guere carajën bate'ne mësacua? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Banhuë. Bonse caraye beoye gare baë'ë yëquëna, sheuohuë.

³⁶ Sheuojëna, baguë cabi:

—Ja'nca ba'isi'cuata'an, yureca tin yo'ojën ba'ijë'n. Mësacua yua turubë, curi ayahuë, ja'anre batoca, inni sajë'n. Guerra hua hua'ti beotoca, mësacua guayoni se canre bendieni, hua'tire coni sajë'n. ³⁷ Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani, yë'ë ba'ija'yete masijë'n. “Gu'a bain naconi huani senjosi'quë ba'ija'guë'bi” caguë, yë'ë ba'ija'yete cani jo'case'e sëani, güina'ru huani senjosi'quë ba'ija'guë'ë yë'ë, quëabi.

³⁸ Quëaguëna, bacuabi cahuë:

—Ëñajë'n, Ëjaguë. Samu hua'tiña ba'iji cahuë.

Cajëna,

—Yua'ë, sheuobi Jesús.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Sheuoni ja'n'rëbi, ja'an huë'ebi etani sani, baguë yo'ogüë ba'ise'eru yo'ogüë, Olivo cubëna mëni bëabi, baguëre yo'o concuabi conjëna. ⁴⁰ Ja'nca ti'anni, bacuani yihuogüë quëabi:

—Mësacuabi gu'aye yo'o ëaye beoye ba'ijë'n caguë, Riusuni uajën ba'ijë'n quëabi.

⁴¹ Quëani, ja'n'rëbi bacuare jo'cani, so'orë ba'iyë sani, gugurini rëanni, Riusuni ujaguë cabi:

⁴² —Taita, më'ëbi yëtoca, yë'ëni ai yo'o güesema'ijë'n caguëta'an, ro yë'ë yëse'e se'gare yo'oma'ijë'n. Më'ë yëye se'gare yo'ojë'n cabi.

⁴³ Caguëna, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'guëbi Jesusna gaje meni, baguëni jëja recoyo re'hua güesebi.

⁴⁴ Re'hua güeseaguëna, Jesús yua ai ta'yejeiye ai yo'ogüë, quë'rë si'a jëja ujabí. Ja'nca ujaguëna, baguë të'ribë

ja'su yajiye yua zie co'yohuëan jai co'yohuëan'ru ba'iyë yijana meni tonji'i.

⁴⁵ Ja'nre'bi, ujani tējini, baguë yua huëni, baguëre yo'o concua ba'iruna go'ini ëñato, yua cainsi hua'na uën'ë, ai sa'ntijën oijën ba'isi'cua sëani. ⁴⁶ Ja'nca ba'ijëna, bacuani cabi Jesús:

—¿Mësacua guere yo'o'jën, cainsi hua'na uiñe'ne? Huëni, gu'aye yo'o ëaye beoye ba'ijë'n caguë, Riusuni u'ajën ba'ijë'n cabi.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Ja'nca caguë, yuta cani tējima'iguëna, ai jai jubë bainbi raë'ë. Raijënna, Judas, Jesús bainguë cuencueni re'huasi'quë, baguë bain si'a sara samucua naconi te'e ba'isi'quëbi bacua rai ma'are ëñoguë raji'i. Rani, Jesusni muchaguë saludaza casi'quë ba'iguëbi Jesusna ti'anbi. ⁴⁸ Ti'anguëna, Jesús cabi:

—Judas, yë'ëre, Riusu Raosi'quërebare ro coqueguë muchaguë, yë'ëre ro insini senjoza caguë ro'taguë raquë më'ë? senni achabi.

⁴⁹ Senni achaguëna, Jesusre concua baru ba'icubabi baguëni zeanja'ñete ëñani, Jesusni cahuë:

—Ëjaguë, guerra hua hua'tiñabi zeanni, bacuani huani saon'u cahuë.

⁵⁰ Cajënna, te'eguëbi hua'tibi inni huani, pairi ta'yejeiye ëjaguëre yo'o con hua'guëni, baguë jëja ganjorote te'ntoni tonbi. ⁵¹ Te'ntoni tonguëna, Jesús cabi:

—Se'e yo'oma'ijë'n, cabi.

Cani, baguë ganjorote pa'roni, baguëni huachobi. ⁵² Huachoni ja'nre'bi, pairi ëjacua, Riusu huë'e ëjacua, bain iracua, ja'ancua, baguëni preso zeanjën raisi'cuani cabi Jesús:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, guerra hua hua'tiña, huai cabëan, ja'an naconi rani, jian hua'guë're ru yë'ëni zeanjën rate'ne? ⁵³ Si'a umuguseña mësacua naconi Riusu huë're ba'iguëna, yë'ëre

gare zeanmaë'ë mësacua. Ja'nca yo'oma'isi'cuata'an, yure'ga mësacua yua zijei re'otore ba'ijën zemosi'cua sëani, mësacua gu'aye yo'o yo'oye porecua'ë cabi.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Caguëna, ja'nre'bi Jesusre zeanni, pairi ta'yejeiye ëjaguë huë'ena sahuë. Sajënna, Pedro yua bacuani so'orëbi be'tebi. ⁵⁵ Be'teni ti'anni, ja'an huë'e quë'ro ba'iruna toa suase'e ba'iguëna, ja'anru bain hua'nabi toa tējijeie ñu'ijënna, Pedrobi bacua naconi te'e bëani toare cunji'i. ⁵⁶ Cu'inguëna, ja'anru romi zingo yo'o con hua'gobi baguëni ëñareba ëñani, bago gaje bainni cago:

—Ja'anguë'ga Jesús naconi te'e ba'isi'quë'bi cago.

⁵⁷ Cagona, Pedro sehuobi:

—Bañë. Baguëre huesëguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁵⁸ Sehuoguëna, ja'nre'bi jë'te, yequëbi baguëni ëñani cabi:

—Më'ë'ga bacua jubë te'e ba'iguë'ë cabi.

Caguëna, Pedro sehuobi:

—Bañë. Bacua jubë ba'ima'iguë'ë yë'ë, cabi.

⁵⁹ Caguëna, ja'nre'bi, te'e hora ba'iyë ba'iguëna, yequëbi ti'anni, ai jëja caguë quëabi:

—Aito. Ën hua'guëbi Jesús naconi te'e ba'isi'quë'bi, Galilea bainguë sëani, cabi.

⁶⁰ Caguëna, Pedro cabi:

—Më'ë coca caye, yë'ë gare huesëguë'ë, cabi.

Caguëna, ja'ansirën, Pedrobi coca cani tējima'iguëna, cura hua'guëbi yuji'i. ⁶¹ Yu'iguëna, mai ëjaguëbi bonëni, Pedroni ëñaguëna, Pedrobi baguë coca case'ere ro'tabi. “Yure ñami, cura hua'guëbi yuta yu'ima'iguëna, më'ëbi yua yë'ëre huesëyete samute ba'iyë caja'guë'ë” ja'an coca quëase'ere ro'tani,

⁶²ba hua'guëbi etani sani, ai sa'ntiguë oji'i.

Se burlan de Jesús

⁶³Ja'nrëbi, Jesusre zeanni bajën, baguëni ëñajën bacuabi baguëni jayajën hua bi'rahuë. ⁶⁴Huani, baguë ñacore can t'ëntëbi ta'pini gueonni, ja'nrëbi baguë ziana huajjën, baguëni senni achahuë:

—¿Nebi më'ere huate'ne? Më'ë ñacobi ëñani masini quëajj'ën cahuë.

⁶⁵Ja'nca cajjën, baguëni ai hui'ya jaya-jjën, baguëni ai gu'aye yo'ohuë.

Jesús ante la Junta Suprema

⁶⁶Ja'nca yo'ojënna, ja'nrëbi ñataguëna, judío bain iracua, pairi ëjacua, ira coca ai masicua, si'a jubëbi ñë'ca rajjën, Jesusre zeanni, bacua ta'yejeiye ëja bain jobona nëconi, baguëni coca senni achahuë:

⁶⁷—¿Më'ë yua Riusu Raosi'quë'guë? Quëajj'ën yëquënnani, cahuë.

Cajënna, baguë sehuobi:

—Yë'ëbi quëatoca, yë'ere te'e ruinë achama'inë mësacua. ⁶⁸Yë'ë yua mësacuare'ga coca senni achatoca, yë'ere sehuoma'inë. Ja'nca sehuomajjën, yë'ere etoni saoma'inë mësacua.

⁶⁹Ja'nca yo'oma'ijjënna, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi yua Ta'yejeiye Ejjaguë Riusuna go'ini, baguë jëja ca'ncona bëani ta'yejeiguë ba'ija'guë'ë yë'ë, quëabi Jesús.

⁷⁰Caguë quëaguëna, ba hua'nabi baguëni senni achahuë:

—Ja'nca ba'ija'guë ba'itoca, ¿më'ë yua Riusu Zin ba'iguë? senni achahuë.

Senni achajjënna:

—Ja'nca ba'iguë'ë yë'ë. Mësacua caye'ru ba'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁷¹Sehuoguëna, bacuabi bëinjën cahuë:

—Achajj'ën. Baguë se'gabi Riusure gu'aye caguëna, achahuë mai. Ja'nca

casi'quëre sëani, baguë gu'aye case'ere achasi'cuani se'e ëjoma'ina'a, cahuë.

Jesús ante Pilato

23 Ja'nca cani, ja'nrëbi Jesusre se'e zeanni, romano ëjaguë Pilatona sani nëcohuë. ²Nëconi, baguëre gu'aye cahuë:

—Ënquëni ëñajj'ën, ëjaguë. Yëquëna bainni ai hui'ya coqueguë ye'yoguë, yëquëna bainre gu'aye yo'ocuare re'hua bi'rabi. Bain ta'yejeiye ëjaguëni impuesto curire ro'ima'ijj'ën quëabi baguë. Riusu Raosi'quëreba ba'iguë'ë yë'ë caguë, Ta'yejeiye ëjaguë runza caguë, maire ai hui'ya ye'yoguë caguëna, yëquënabi baguëni zeanni, më'ëna rahuë, ëjaguë, cahuë bacua.

³Ja'nca cajjënna, Pilatobi Jesusni senni achabi:

—¿Më'ë yua judío bain ta'yejeiye ëjaguë'guë? senni achabi.

Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Ja'nca ba'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁴Ja'nca sehuoguëna, Pilato yua pairi ëjacua, si'a bain hua'na, bacuani cabi:

—Ënquëbi gare gu'aye yo'oma'iguë ba'iji. Si'nseye beoye ba'iji baguëre, cabi.

⁵Ja'nca caguëna, bacua yua quë'rë jëja achoni quëahuë:

—Banji. Bain hua'nani coqueguë ye'yoguë, bainre gu'aye yo'ocuare re'hua bi'rabi. Galilea yijare ru'ru ye'yoni, si'a Judea yijana ye'yoguë, ja'nrëbi ënj'ona ti'anni, ai hui'ya caji, cahuë.

Jesús ante Herodes

⁶Cajjënna, Pilatobi ¿Galilea bainguë'guë? senni achaguëna,

⁷Ba'iji sehuohuë bacua. Sehuojjënna, Herodes hue'eguë, Galilea yija ëjaguë Jerusalemre yure ba'iguëna, Pilatobi Jesusre baguëna saobi. ⁸Saoguëna, Herodesbi baguëni ëñani, ai bojoguë ro'tabi. Yequëcuabi Jesús ba'iyete ai quëajjënna, ai ba'irën baguëni ëña

ëaguëna, bojoguë ëñabi. Ja'nca ëñaguë, Ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñojë'n. Eñaza cabi. ⁹Ja'nca caguë baguëni ai zoe senni achaguëreta'an, gare sehuoye beoye nëcabi Jesús. ¹⁰Nëcaguëna, pairi ëjacua, ira coca ai masicua, bacuabi huëni, Jesusre ai gu'aye cajën, si'a jëja quëahuë. ¹¹Quëajëna, Herodes, baguë soldado hua'na naconi, bacuabi Jesusni ai hui'ya jayajën, baguëni ai gu'aye cahuë. Cani ja'nrebi, ai re'o caña ëja bain cañare inni baguëni jayaye'ru sa'yeni, baguëte Pilatona se'e go'yahuë. ¹²Ja'nca go'yajëna, Pilato, Herodes, bacua yua sa'ñeña ai je'o basi'cua ba'ijën, ja'ansi umuguse sa'ñeña bojojën, te'e gaje hua'na ruën'ë.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³Ja'nrebi, Pilatona go'yasi'quëbi ti'anguëna, Pilatobi pairi ëjacua, bain ëjacua, si'a bain hua'nare në'coni, ¹⁴bacuani cabi:

—Mësacua yua ënquëre yë'ëna rani, Bainre gu'aye ye'yoguë ba'iji cahuë. Cajëna, yë'ëbi baguëni senni achaguë, baguë ba'iyete masiguë, mësacua gu'aye case'e'ru ba'iyete gare yo'oma'isi'quë'bi cayë yë'ë. ¹⁵Herodes'ga baguëni senni achani baguë ba'iyete masiguë, baguëte go'ya raoguë sëani, gu'aye yo'oma'iguë'bi ba'iji cabi baguë. Ja'nca gu'aye yo'oma'isi'quëre sëani, baguëni huani senjo güeseye gare porema'inë mai. ¹⁶Ja'nca porema'icua sëani, ga'ni za'zabobi baguëni si'nse güeseni, baguëni etoja'guë'ë yë'ë, cabi.

¹⁷Yureca pascua umuguseña ba'irën ba'iguëna, Pilato yo'oguë ba'ise'e'ru si'a tëcahuëan preso zeanni basi'quë te'eguëte etoni bainna go'yaguë ba'ise'e'ru yo'oguë baji'i Pilato. Ja'nca yo'oguë ba'isi'quëbi Jesusre etoye caguëna, ¹⁸si'a jubë bainbi ai güireba güijën, te'e cahuë:

—Baguëni huani senjojë'n. Barrabás hue'eguëte etoni yëquënani jo'cajë'n güijën cahuë.

¹⁹Güijën cacuabi Barrabasre senni achajëna, ai gu'a bainguë baji'i. Bain hua'nare huëoguë, Eja bainni huani senjo'u caguë yo'oguëna, baguëni zeanni, ya'o huë'ena guaoni bahuë. ²⁰Guaoni bajëna, Pilatobi Jesusre etojaza caguë, baguë etojaiyete bain jubëni caguëna, ²¹ba hua'nabi quë'rë si'a jëja güireba güijën cahuë:

—Crusu sa'cahuëna quenni reojë'n. Crusu sa'cahuëna quenni reojë'n cajën, si'a jëja te'e güijën ba'ë.

²²Güijën ba'ijëna, Pilatobi samute ba'iyete bacuani se'e cabi:

—Gare gu'aye yo'oma'isi'quëre sëani, mësacua ¿guere güiye'ne? Baguëni huani senjoñe porema'inë mai. Ga'ni za'zabobi huai güeseni, baguëni etoja'guë'ë yë'ë, cabi.

²³Caguëna, bacua yua quë'rë si'a jëja jo'caye beoye güijën, Crusu sa'cahuëna quenni reojë'n cajëna, ²⁴Pilatobi se'e caye jo'caguë, bacua sense'e, pairi ëjacuabi sen güesejëna, ja'anre achani yo'o bi'rabi. ²⁵Ja'an gu'a bainguë preso zeansi'quëre senni achajëna, Pilatobi baguëte etoni saobi. Etoni saoni ja'nrebi, Jesusre bacuana jo'cani, Mësacua yua ënquëni bajën, mësacua yëse'e'ru baguëre bain be'rujën ba'ijë'n cabi.

Jesús es crucificado

²⁶Caguëna, ba hua'nabi Jesusre zeanni, Crusu sa'cahuëna quenni reojaiñu cajën, baguëre sahuë. Sani ëñato, Simón hue'eguë, Cirene bainguë, zio re'otona saisi'quëbi huë'e jobona raiguë baji'i. Raiguëna, baguëni tēhuoni zeanni, Jesús crusu sa'cahuëte baguë tanta cubëna tēoni, Jesús yo'je hue'eguë sajë'n cajëna, ja'nca yo'obi.

²⁷ Ja'nca hue'eguëna, ai jai jubë bainbi Jesusni be'tejën saë'ë. Yequëcua romi hua'nabi baguëte ai jëja ota oijën be'tejën saë'ë. ²⁸ Be'tejën saijënna, Jesusbi bacuana bonëni cabi:

—Mësacua Jerusalén romicua, yë'ère oimajën ba'ijë'ën. Mësacua ba'ie, mësacua zin hua'na ba'ie, ja'an se'gare ro'tani oijën ba'ijë'ën. ²⁹ Mësacua ai yo'ojën ba'ija'yete ro'tajë'ën. Ja'an umuguseña ti'anguëna, bain hua'nabi mësacua ai yo'ojën ba'ija'yete ëñajën, ñaca caja'cua'ë: “Romi hua'na zin beo hua'na, zin të'ya raima'isi hua'na, zin chuchama'i hua'na, ja'an hua'na ba'itoca, ai bojojën ba'ija'bë” cajën ba'ija'cua'ë bain hua'na. ³⁰ Ja'anrën ti'anguëna, bain hua'nabi cu re'otona gati ëaye yo'ojën saijën, ai yo'ojën, cubëanna caja'cua'ë: “Cubëan ñañani, yëquënani te'e jëana ta'pini pë'npëja'guë” caja'cua'ë. ³¹ Yureñabi juinja sunqui ba'irënbi ai gu'aye yo'ojën ba'itoca, ju'insi sunqui ba'irën ti'anguëna, quë'rë ta'yejeiye gu'aye yo'ojën ba'ija'cua'ë bain hua'na. Gu'aye yo'oma'isi'quëni yure gu'aye yo'otoca, yequëcua gu'aye yo'osi'cuani quë'rë ta'yejeiye gu'aye yo'ojën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

³² Caguëna, yequëcua samucua gu'aye yo'osi hua'nare zeanni, Jesús naconi huani senjojën sahuë. ³³ Sani, sinjo gu'anbë casi cubëna ti'anni, Jesusre crusu sa'cahuëna quenni reohuë. Gu'aye yo'osi hua'nare'ga bacua crusu sa'cahuëanre reojën, te'eguëte Jesús jëja ca'ncona reohuë. Yequëre Jesús ari ca'ncona reohuë. ³⁴ Jesusre quenni reojënna. Jesusbi ujaguë cabi:

—Taita, bacua gu'a juchare huanë yeni ro'tama'ijë'ën, bacua gu'aye yo'ose'ere huesëcuare sëani, ujaguë cabi.

Caguëna, soldado hua'nabi, Baguë cañare tëani huo'hueni bañu cajën,

gata toyasira'carëanre sa'ñeña senja-jën ëñahuë. ³⁵ Ëñajënna, bain hua'nabi baguëni ëñajën nëcajënna, judío bain ëjacuabi baguëte ai jayajën cahuë:

—Yequëcuani jëa güesesi'quëta'an, ja'ansi'quë jëaye porema'iji. Riusu cuencueni Raosi'quëreba banica, ja'nca yo'oja'guë, sa'ñeña cahuë.

³⁶ Cajënna, soldado hua'na'ga baguëni jayajën, sënje jo'chare baguëni uncuani, ³⁷ baguëni cahuë:

—Më'ëbi judío bain ta'yejeiye ëjaguë banica, ja'ansi'quë jëajë'ën cahuë.

³⁸ Ja'n'rëbi yequëcuabi cocare toyani, baguë sinjobë ëmëje'en ca'ncona sëohuë. Griego coca, romano coca, hebreo coca, ja'anbi toyahuë: “Ënquëbi judío bain ta'yejeiye ëjaguë ba'iji” toyani sëohuë.

³⁹ Yequë, gu'aye yo'osi'quë cueñe reosi'quëbi baguëni hui'ya cabi:

—Më'ë yua Riusu Raosi'quë, ja'an Cristo banica, ja'ansi'quë jëani, yëquënaire'ga tëani sa'jë'ën, güiguë rej'i. ⁴⁰ Güiguë reguëna, yequë reosi'quëbi baguë gajeguëni bënguë sheuobi:

—¿Më'ë guere yo'oguë, Riusu bënni senjoñete huaji yëma'iguë'ne? Mai samutecuabi te'e reoni senjosi'cua ba'icua'ta'an, ⁴¹ mai samucua se'gare mai gu'aye yo'ose'ere masini, maire reoni senjoñë. Ja'anguë'ga, gare gu'aye yo'oma'isi'quë ba'iji cabi.

⁴² Cani, yua Jesusni ëñani, baguëni senni achabi:

—Jesús, më'ë ba'i jobona ti'anni, yë'ë ba'iyete re'oye ro'taguë ba'ijë'ën, cabi.

⁴³ Caguëna, Jesús sheuobi:

—Ganreba më'ëni quëayë yë'ë. Yure umugusebi yë'ë naconi Riusu bojo güese re'oto, Riusu jo'ya re'ohuë, ja'anruna ti'anja'guë'ë më'ë, cabi.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Ja'n'rëbi, mëñereba ba'iguëna, si'a re'oto zije re'oto'ru runji'i, samute hora ba'i nësebë tëca. ⁴⁵ Ruinguëna, ënsëguë

na'ini huesëguëna, Riusu huë'e tēhuosi can yua jobora ye'reni saise'e bajji'i. ⁴⁶Ja'n'rēbi, Jesusbi ai jēja güiguë cabi: —Taita, yē'ë recoyore coni bajē'en, cabi.

Ja'nca cani, ja'n'rēbi junni reabi Jesús.

⁴⁷Junni reaguëna, romano bainguë soldado ëjaguëbi si'aye ëñani, Riusuni bojoguë cabi:

—Aito. Ja'anguëbi te'e ruiñereba yo'oguë ba'isi'quë'bi, cabi.

⁴⁸Caguëna, bain hua'nabi Jesús junni tonse'ere ëñajën raisi'cuabi ai oijën, bacua coribare je'njüjën, Ai gu'aye yo'ohuë cajën, bacua huë'ëñana sa'ntijën go'ë. ⁴⁹Go'ijënna, si'acua, Jesusni masijën ba'icua, romi hua'na Galileabi be'tejën raisi'cua naconi, bacuabi so'orēbi ëñajën nëcahuë.

Jesús sepultado

⁵⁰Ja'n'rēbi, yequë, re'o bainguë, José hue'eguë, Arimatea huë'e jobo bainguë, baguëbi te'e ruiñe yo'oguë ba'iguëna, bainbi baguëni te'e ruiñe ëñajën ba'ë. Judío bain ta'yejeiye ëjacua jubë bainguë bajji'i. ⁵¹Ja'nca ba'iguëbi Riusu bainrebare mame re'huaja'yete ëñaguë ëjoguë bajji'i. Judío ëja bain gajecua ro'tajën ba'iyeru te'e ro'tama'iguë bajji'i. ⁵²Ja'nca ba'iguëbi yua Pilatona ti'anni, Jesús ga'nihuëre senji'i. ⁵³Ja'nca senni, Pilatobi insi güeseguëna, Jesús ga'nihuëre gachoni, pojei canbi ga'nebi. Ga'neni ja'n'rēbi, mame tan goje, gata t'ëntëbana te'ntosi goje ba'iguëna, ja'anruna sani, re'oye uanni, jai gatabëre bonani, ja'an gojere ta'pibi. ⁵⁴Ja'an umuguse sábado ja'anrë umuguse ba'iguëna, yo'o yo'oma'i umuguse yuara ti'anguë bajji'i.

⁵⁵Ja'nca uanni ta'piguëna, romi hua'na, Galilea yijabi Jesús naconi raisi'cuabi yua Josena be'teni, ëñahuë.

⁵⁶Ëñani ja'n'rēbi, huë'ena go'ini, ma'ña sëñete baguë ga'nihuëre so'onja'ñete

re'huahuë. Ja'nca re'huani, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, ira coca toyani jo'case'e'ru ba'iyë bëani huajëhuë.

La resurrección de Jesús

24 Ja'n'rēbi, semana ja'anrë umuguse ñataguëna, zijeirën ba'iyë cato, romi hua'nabi huëni, ma'ña sëñe re'huase'ere inni, Jesusre tansi gojena sa'ë. ²Sani ti'anni, gatabë goje ta'pisibëbi quënose'e ba'iguëna, ³bacua yua ja'an gojena cacani ëñato, Ëjaguë Jesús ga'nihuë beobi. ⁴Beoguëna, bacua yua huaji yëjën, gue ro'taye beoye ba'ijënna, samucua go'sijei cañare ju'icuaabi te'e jëana bacua ca'ncona eta rani nëcahuë. ⁵Nëcajënna, bacuabi ai quëquëjën, yijana ëñañe se'ga ba'ë. Ba'ijënna, bacuabi cahuë:

—Jesucristobi go'ya raisi'quë ba'iguëna, ¿mësa'cua guere yo'ojën ju'insi'cua ba'iruna baguëte cu'eye'ne? ⁶Ënjo'onre beoji. Go'ya rani yua saisi'quë'bi. Baguë Galilea yija ba'isirën quëase'ere ro'tajë'en: ⁷“Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëte zeanni, gu'a bainna insijënna, yë'ere crusu sa'cahuëna quenni reoni, huani senjojënna, samute ba'i umuguse go'ya raija'guë'ë yë'ë” quëabi baguë, cahuë.

⁸Cajënna, bacuabi Jesús coca case'ere ro'tahuë. ⁹Ro'tani, baguëre tansi gojebi etani, Jesusre conjën ba'isi'cua, ja'an oncecua, bacua ba'iruna go'ini, yequëcua'ga ba'ijënna, bacuani si'aye be-oru quëani achohuë. ¹⁰Ja'an quëacua romi hua'nabi bacua mami hue'ecua yua María Magdalena, Juana, María Santiago pë'cago ba'ë. Yequë romi hua'na'ga bacua naconi ba'ë. ¹¹Ja'nca quëajënna, Jesusre conjën ba'isi'cuabi ro'achajën, bacua quëase'ere ro'taye güehuë. “Ro cayë bacua” ro'tahuë.

¹²Ja'nca ro'tacuata'an, Pedrobi huëni, Jesusre tansiruna huë'huëguë saji'i. Sani

ti'anni, rëanni, cacani ëñato, baguë ga'nihuë ga'nesi caña se'gabi ca'nchorëte unji'i. Ja'nca ëñani, gue ro'taye beoye huëni, baguë ba'i huë'ena bonëni goji'i.

En el camino a Emaús

¹³ Ja'n'rëbi, ja'ansi umuguse, Jesusre conjën ba'isi jubë ba'icua samucuabi Emaús huë'e jobo tëca ganijën saë'ë. Jerusalemni sani, once kilómetro ba'iye ganiñe baë'ë. ¹⁴ Ja'nca sani, sa'ñeña cajën, yure umuguseña ba'ise'e si'aye senni achajën cahuë. ¹⁵ Ja'nca cajënna, Jesusbi ti'anni, bacua naconi achaguë, te'e gani bi'rabi. ¹⁶ Achaguë congruë ganiguëna, baguëte ëñacuata'an, baguëni masimaë'ë. ¹⁷ Masimajënna, baguë yua bacuani senni achabi:

—¿Mësacua gue cocare sa'ñeña cajën ganiñe'ne? ¿Mësacua guere sa'ntiye'ne? senni achabi.

¹⁸ Senni achaguëna, te'eguë Cleofas hue'eguëbi sehuobi:

—Yure umuguseña ba'ise'ere achamaquë më'ë? Si'a ënjo'on bainbi ja'anre masiyë, cabi.

¹⁹ Caguëna:

—¿Gue ba'ise'ere caguë'ne më'ë? senni achabi Jesús.

Senni achaguëna, sehuobi:

—Jesús Nazarenoni gu'aye yo'ojën ba'ise'ere cayë. Riusu coca quëaguë raosi'quë ba'iguëna, Riusubi baguëni ai bojoguë ëñabi. Bain hua'na'ga baguëni ai bojojën ëñajënna, baguë yua ai ta'yejeiyereba yo'oni, bain gare ëñama'ise'ere yo'oni ëñoni, te'e ruiñereba quëani achoguëna, ²⁰ yëquëna ëja bainbi pairi ëjacua naconi baguëte preso zeanni, baguëni huani senjo güesehuë. Baguëni crusu sa'cahuëna quenni reoni senjohuë. ²¹ Yëquëna hua'nabi ro'tajën, “Israel bain zemosi'cuare etojani ëja bainre re'huaja'guë” cajën, baguë ja'an yo'oja'yete ëñajën ëjojën baë'ë. Ejojën

ba'ijënna, yure umuguse samute umuguseña junni tonse'e ba'iguëna, ²² yëquëna jubë ba'icua romi hua'nabi coca quëajënna, gue ro'taye beoye achahuë yëquëna. Yure zijeirën bacua yua Jesusre tansiruna sani ëñato, ²³ Jesús ga'nihuë beoguëna. Ja'nca ëñani, se'e rani, Riusu guënamë re'oto yo'o concuabi toyare ëñojënna, bacuabi ëñani rani quëahuë: “Go'ya raji'i baguë. Riusu toyare ëñani masihuë yëquëna” quëajën raë'ë. ²⁴ Quëajën rajjënna, yequëcua yëquëna jubë ba'icubi baguëre tansiruna sani ëñato, romi hua'na quëase'e'ru güina'ru baquëna. Ba'iguëna, Jesusni gare ëñamateña, baguëni sehuojën quëahuë.

²⁵ Quëajënna, ja'n'rëbi, Jesusbi baguë te'e conni ganicuani sehuobi:

—Jesucristo ba'iyete ye'yeye ai caraji mësacua. Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'ere ëñajën, mësacua ¿guere yo'ojën, si'a recoyo ro'tama'iñe'ne? ²⁶ Riusu raosi'quëbi yua ai ja'siye ai yo'oye babi. Baguëna, ja'n'rëbi jë'te, go'ya rajja'guë baji'i. ¿Ja'an coca toyani jo'case'ere, guere ye'yemate'ne mësacua? cabi Jesús.

²⁷ Cani ja'n'rëbi, Riusu coca toyani jo'case'ere bacuani ëñoni, si'a ca'ncoñare ëñoni, baguë ba'ija'ye toyani jo'case'ere te'e ruiñe bacuani masi güesebi. Ru'ru, Moisés coca toyani jo'case'ere ëñoni, ja'n'rëbi Riusu ira bain raosi'cua si'acua bacua toyani jo'case'ere ëñoni, baguë ba'ija'yete bacuani te'e ruiñe masi güesebi. ²⁸ Ja'an cocare masi güesequëna, ja'n'rëbi bacua sai jobona ti'anjënna, Jesusbi se'e saiye ëñobi. ²⁹ Ja'nca ëñoguëna, bacuabi ënsejën, baguëni choë'ë:

—Yëquëna naconi te'e bëani ba'ijë'ën. Ai na'iji cahuë.

Cajënna, bacua naconi cacani te'e bëabi. ³⁰ Bëani ba'iguëbi bacua naconi bëani aonre ain bi'raguë, bacua jo'jo aon-

béanre inni, Riusuni bojoguë cani, aonbéanre j'éyeni, bacuana huo'hueni insibi.

³¹ Insiuguëna, ja'ansirën baguëni ëñani masihuë. Masini, ja'nrebi baguëni se'e ëña bi'rato, gare beobi. Querë huesëbi.

³² Huesëguëna, sa'ñeña coca cahuë:

—Ëñaj'ë'n, maire Riusu yo'ose'e, maibi baguë naconi te'e ganijën, baguë yua Riusu cocare quëani achoguëna, maibi achajëna, bojo recoyora ai re'o huanobi maire. Ja'anre ro'tana'a, cahuë bacua.

³³ Cani, bacua yua ja'ansirën huëni, besa sani, Jerusalenna goë'ë. Go'ini ti'anni, Jesusre yo'o conjën ba'isi'cua, baguë bain si'a sara te'ecua naconi ba'icua, ja'ancuare tëhuohuë. ³⁴ Tëhuojënna, bacua ja'ansirën quëani achohuë:

—Mësacua achare baj'ë'n. Mai Ëjaguëbi go'ya raji'i. Simonbi baguëni ëñabi, si'a jëja quëani achohuë.

³⁵ Quëani achojënna, ja'nrebi bacua ma'a ganijën tëhuose'ere quëahuë. Ja'nrebi baguë yua jo'jo aonbéan j'éyeni huo'hueguëna, ja'nrebi bacua masise'ere quëahuë.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ Ba hua'na yuta sa'ñeña cani tëjima'ijënna, Jesusbi te'e jëana bacua joborana gaje meni ëñobi. Ëñoni, bacuani saludaguë cabi:

—Mësacua bojo recoyo huanone ba'ij'ë'n cabi.

³⁷ Caguëna, bacuabi na'oñe tëca quëquëjën, Huatibi raiji cajën ro'tahuë.

³⁸ Ro'tajënna, baguë cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën quëquëye'ne? Ro huacha ro'taye beoye ba'ij'ë'n. ³⁹ Yë'ë ëntë saraña, yë'ë guëña, ja'anre ëñani, yë'reba ba'iyete masij'ë'n. Yë'ëni pa'roni, yë'ë ba'iyete masij'ë'n. Hua'i, gu'an, ja'an bayë yë'ë. Huati banica, ja'anre beore'ahuë, cabi Jesús.

⁴⁰ Cani ja'nrebi, baguë ëntë saraña, baguë guëña, ja'anre bacuani ëñobi.

⁴¹ Ëñoguëna, ru'ru bojojën, ja'nrebi huaji yëjën, yuta baguë ba'iyete recoyo ro'taye poremaë'ë. Poremajënna, baguë yua coca senni achabi:

—¿Mësacua gue aon baye'ne? caguë, senni achabi.

⁴² Senni achaguëna, ziaya hua'i bosi ma'carë, o'a baya, ja'anre inni, rani, baguëna insini ëñato, ⁴³ baguë yua coní, si'aye anji'i. ⁴⁴ Anni ja'nrebi bacuani cabi:

—Mësacua naconi ba'isirënbi mësacuani coca quëaguë ba'nhuë yë'ë. Quëaguë ba'iguëna, si'aye güinareba'ru yë're yo'ose'e baji'i. Riusu coca, Moisés toyani jo'case'e, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e, ja'anre ëñato, yë'ë ba'ija'yete cani jo'case'e ba'iji. Ja'nca cani jo'case'e ba'iguëna, si'aye güina'ru baji'i yë're. Salmo coca cani jo'case'ere'ga güina'ru baji'i yë're, Riusu cuencueni jo'case'e sëani, cabi Jesús.

⁴⁵ Ja'nca cani ja'nrebi, Riusu coca toyani ja'case'ere bacuani te'e ruiñe masi güeseza caguë yo'oguë, ⁴⁶ bacuani quëani achobi:

—Ñaca toyani jo'cabi Riusu: Baguë Raosi'quë, Cristo hue'eguëbi ai ja'siye ai yo'oguëna, ja'nrebi samute umuguseña ba'ini, junni tonsi'quëbi go'ya raija'guë'bi, cani jo'case'e ba'iji.

⁴⁷ Go'ya raiguëna, ja'nrebi, baguë bainreba ba'icuabi ru'ru Jerusalén bainna sani, ja'nrebi si'a yijaña bainna sani, Riusu cocareba, gu'a jucha jo'cabi senjoñe, mame recoyo re'huaye, ja'anre si'a bainni quëani achoja'cua'ë mësacua, cani jo'case'e ba'iji. ⁴⁸ Mësacua yua yë'ë yo'oguë ba'ise'ere ëñani masicua sëani, si'a bainni quëani achocuare mësacuare re'huahuë yë'ë. ⁴⁹ Yë'ë Taita cani jo'case'ere ro'tani, baguë Espiritu raoja'yete cato, yë'ë se'gabi Espiritute mësacuana ti'an güeseni jo'caja'guë'ë

yě'ě. Ru'ru, guënamëbi raoni jo'cani, mësacuani ai ta'yejeiye yo'ore yo'o güeseja'guë'bi. Ja'anrën ti'añe tēca ënjo'on ba'i huë'e jobore ba'ijën ëjojë'en, quëabi Jesús.

Jesús sube al cielo

⁵⁰ Quëani ja'nrëbi, baguë bain cuen-cuesi'cuare sani, huë'e jobo ca'ncona sabi, Betaniana ti'añe tēca. Ti'anni, baguë ëntë sarañare mëiñe huëani, bacuani re'o coca cani jo'cabi. ⁵¹ Ja'nca

cani jo'caguë, guënamë re'otona huahua mëni saji'i. ⁵² Mëni saiguëna, ba hua'nabi baguëni ai bojojën, baguëni gugurini rëanni, baguëni ai ta'yejeiye coca cani achohuë. Ja'anre yo'oni, ja'nrëbi ai bojo recoyo re'huasi'cuabi Jerusalenna goë'ë. ⁵³ Go'ini ti'anni, ba hua'na yua Riusu huë'ena cacani ba'ijën, Riusuni bojoreba bojojën, Riusuni gugurini rëanjën, baguëni surupa cajën, jo'caye beoye ja'nca yo'ojën baë'ë. Ja'nca raë'ë. Amén.

Riusu cocareba

SAN JUAN

Toyani jo'case'e

La Palabra de Dios hecha hombre

1 Ru'rureba ba'ijën ba'isirën Riusu cocareba quëani achoguëbi baji'i. Riusu naconi baji'i. Ja'an cocareba quëani achoguë, Jesucristo hue'eguë, ja'ansi'quë yua Riusureba baji'i. ²Ru'rureba ba'isirën, ja'anguëbi yua Riusuni te'ereba congüë baji'i. ³Ja'nca ba'iguëbi, Riusubi ro'tani ëñoguëna, si'aye beoru re'huani jo'cabi. Yequëcuabi re'huaye beoye baë'ë. Baguë se'gabi si'aye re'huani jo'cabi. ⁴Re'huani jo'caguë, ta'yejeiyereba huajë güeseguebi, si'a hua'nare huajë hua'nare jo'cabi. Ja'nca jo'caguëbi yua mia re'oto ñatani saoye'ru baguë te'e ruiñe ba'iyete bainni masi güeseni jo'cabi. ⁵Masi güeseni jo'caguëna, zijeï re'oto ba'iguëna, zijeï re'oto ba'iguë, zupai huati caguëbi yua baguë te'e ruiñe ba'iyete quëñoni senjoñe porema'iji. Mia re'oto ñatani saoye'ru ba'iguëna, zijeï re'oto ëjaguëbi gare yayoye porema'iji. ⁶Yequë bainguë, Juan hue'eguë, Riusu raosi'quë, baguë yua bainna ti'anbi. ⁷Ti'anni, mia re'oto ñatani saoye ba'iguëte bainni quëani acho bi'rabi. Ja'an cocarebare quëani achoye raosi'quë baji'i. Bainbi achani, Ja'an ba'iguëni si'a recoyo ro'taja'bë caguë, mia re'oto ñatani saoyebi ba'iguë, baguë cocarebare quëani achoguë raji'i. ⁸Ja'nca raiguë, ja'ansi'quë yua mia porema'iji. Mia re'oto ñatani saoye'ru ba'iguëna, zijeï re'oto ëjaguëbi gare yayoye porema re'oto ñatani saoye poreguëbi beobi. Baguë ba'ie quëani achoguë se'ga baji'i. ⁹Ba'iguëna, mia re'oto ñatani saoye poreguë, te'e

ruiñereba ba'iguë, ja'anguëbi yua bainna ti'an rani, baguë ba'ie, baguë cocareba, ja'anre si'acuani te'e ruiñe masi güeseguë raiguë baji'i.

¹⁰Ja'nca raiguë yua si'a re'oto re'huani jo'caguëbi ti'anni baji'i. Ba'iguëreta'an, bainbi baguë ba'iyete ëñani, baguëte ro huesëjën baë'ë. ¹¹Ja'nca ba'ijëna, baguë te'e bain ba'iruna sani ba'iguëna, baguë te'e bainbi baguëte te'e ruiñe ëñamajën, baguëte bojomaë'ë. ¹²Bojomajëna, si'a bain baguëni te'e ruiñe ëñani bojojën ba'icua, baguë ba'iyete si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuani: Yë'ëna rani, yë'ë naconi te'e ba'ijë'n caguë, Riusu mamacuare bacuare re'huani babi. ¹³Ro bain mamacua ba'ie'ru bacuare re'huamaji'i. Ro bain mamacua bayete cato, pë'caguë sanhuëbi, Zinre bañu cajën, zinre cu'ejëna, pë'cagobi zinre nëcani, zinre të'ya raigo. Riusu mamacua bayete cato, ja'nca ba'ie'ru baguë mamacuare re'huama'iji. Baguë se'gabi mame re'huaguëna, baguë mamacua ruiñe.

¹⁴Yureca, Riusu cocareba quëani achoguë, baguë ba'iyete cato, baingobi të'ya raigona, bainguë runji'i baguë. Ja'nca ruinguëbi mai naconi ba'iguë, maini ai yëreba yëguë, te'e ruiñe ba'ie coca se'gare maini quëani achoreba achoguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguë ta'yejeiye ba'iyete ëñani masihuë yëquëna. Eñani masijën, Taita Riusu te'eguë Zin sëani, ai ta'yejeiyereba E'jaguë ba'iji. Ba'iguëna, baguëni ëñajën bojohuë. ¹⁵Ja'nca ba'iguëna, Juan'ga baguëni ëñani, baguë ba'iyete jëja quëani achobi:

—Ja'anguëbi ba'iji. Yë'ëbi coca quëani achoguë, baguë ba'iyete yua quëahuë yë'ë: Yë'ë jë'te raiguëbi yë'ë ba'ie'ru quë'rë ta'yejeiye E'jaguëbi ba'iji, yë'ë'ru quë'rë ru'ru ba'isi'quë sëani, quëani achobi Juan.

¹⁶ Ja'an Ējaguë yua maini ai ba'iyë ai yëguë ba'iji. Baguë bayë si'aye cara-jeiye beoyete maina insireba insiji. ¹⁷ Riusubi baguë ira coca guansese'ere Moisesni toya güeseni, maina jo'caguë ba'nji. Yureca, Riusubi baguë te'e ruinë ba'i cocare maina jo'caye yëguë, Jesucristo hue'eguë naconi maina raoni, baguë yëguë ba'iyete maini masi güesebi. ¹⁸ Bainbi Riusuni ëñañe yëcuata'an, gare ëñañe porema'inë. Porema'ijënna, baguë te'eguë Zin, baguë naconi te'e re-coyo ba'iguë, ja'anguëbi Riusu ba'iyete maini ye'yoni masi guesebi.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

¹⁹ Yureca, Juanbi Riusu cocarebare quëani achoguëna, judío bain Jerusalén huë'e jobo ba'icuabi Juan ba'iyete senni achaye saonü cajën, bacua pairi bain, levita bain pairite concua, bacuare Juan ba'iruna guanse saohuë. Saojënna, bacuabi sani, baguë ba'iyete senni achajënna, ²⁰ sehuoni, coca bacuani te'e ruinë quëabi Juan:

—Ba Cristo raija'guë, ja'anguë beoyë yë'ë, caguë sehuobi.

²¹ Sehuoguëna, bacua yua se'e baguëni senni achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, ¿gueguëguë'ne më'ë? ¿Riusu ira bainguë raosi'quë Elías hue'eguëma'iguë? senni achahuë.

Senni achajënna, Juanbi:

—Bañë, sehuobi.

Sehuoguëna:

—Ja'nca ba'itoca, Riusu coca quëani achocaija'guë, ¿ja'anguë ba'ima'iguë më'ë? senni achahuë.

Senni achajënna,

—Bañë, sehuobi.

²² Ja'nca sehuoguëna, bacuabi senreba senni achahuë:

—Yureca më'ë ba'iyete yëquëni te'e ruinëreba quëajë'n. Yëquëna ëja bainbi raojënna, bacuana go'ini më'ë ba'iyete

quëaye bayë yëquëna. Ja'nca sëani, më'ë ba'iyete quëato, ¿gue coca yëquëni quëaguë'ne? senni achahuë.

²³ Senni achajënna, sehuobi:

—Yë'ë yua bain beo re'otona rani, cocare jëja quëani achoguë, ja'an ba'iguë'ë yë'ë. Riusu ira bainguë raosi'quë, Isaías hue'eguë, baguë coca cani jo'case'e'ru ba'iguë'ë yë'ë. “Mai Ējaguë raija'guë sëani, më'sacua recoyo ro'tayete mame re'huajë'n” cani jo'caguë ba'iguëna, ja'an ba'iguë'ë yë'ë, sehuobi Juan.

²⁴ Sehuoguëna, bacuabi, fariseo bain raosi'cua ba'ijën, ²⁵ se'e Juanni senni achahuë:

—Yureca, Cristo, Elías, Riusu coca quëani achocaija'guë, ja'ancua beoyë më'ë. Ja'nca beotoca, ¿më'ë queaca ro'taguë, bainni bautizaguë'ne? senni achahuë.

²⁶ Senni achajënna, Juanbi sehuobi:

—Yë'ëbi oco se'gabi bainni bautizayë. Bautizaguëna, yequëbi më'sacua jubë naconi ba'iguëna, baguëni huesëyë më'sacua. ²⁷ Yë'ë jë'te raiguëbi yë'ë'ru quë'rë ta'yejeiye Ējaguë ba'iji. Ro yë'ë hua'guëbi gugurini rëanni, baguë guëon ju'iyete ti'jeje ti'añe porema'inë, caguë sehuobi Juan.

²⁸ Juanbi Betania casirute bautizaguë ba'iguëna, baguëni senni achajën raë'ë. Jordán ziaya que ca'nco, ënsëguë eta rai ca'nco, ja'anru bajil'i ba huë'e jobo.

Jesús, el Cordero de Dios

²⁹ Ba'iguëna, ja'nrebi, yequë umugusebi Juanbi Jesusni ti'an raiguëna, ëñani quëabi:

—Më'sacua ja'anguëni ëñajë'n. Riusu Raosi'quë'bi. Si'a bain gu'a jucha quëñoni senjoñe ro'ire, oveja huani insiy'e'ru huani senjosi'quë ba'ija'guë'bi baguë.

³⁰ Yë'ëbi baguë ba'iyete ru'ru quëahuë. “Yë'ë'ru quë'rë ta'yejeiye Ējaguë, yë'ë'ru quë'rë ru'ru ba'iguëbi yë'ë yo'je rajji” quëahuë yë'ë. ³¹ Yë'ë se'gabi baguë

ba'iyete huesëguë ba'iguëta'an, Israel bainbi baguëni ye'yeni masija'bë caguë, oco bautizaguë raë'ë yë'ë, quëabi Juan.

³² Quëaguë, ja'nrebi, se'e yeque coca quëabi:

—Yureca, Riusu Espiritubi ju'ncubo'ru gaje meni, baguëna tua raiguëna, ëñahuë yë'ë. ³³ Yuta baguë ba'iyete huesëguë, Riusu coca quëase'ere ro'tahuë yë'ë. Yë'ere oco bautizaye raoguë, ñaca yë'ëni quëabi Riusu: “Yë'ë bainguëte më'ëna saoguëna, yë'ë Espiritubi baguëna gaje meni, baguëna tuani ba'ija'guë'bi. Ja'anre ëñani, yë'ë Espiritu naconi bautizaja'guëte masijë'ën” yë'ëni quëabi Riusu. ³⁴ Quëaguëna, Riusu quëase'e'ru giina'ru ba'iguëna, ëñahuë yë'ë. Ja'nca ëñaguë, yua ñaca te'e ruiñe quëani achoyë yë'ë: Ja'anguëbi Riusu Zin ba'iji caguë quëayë yë'ë, cabi Juan.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵ Ja'nca caguëbi, yua se'e yequë umuguse ba'iguëna, baguë bain concua samucua naconi ba'iguë, ³⁶ yua se'e Jesusni ëñabi Juan. Jesús yua baru cueñe ganiguëna, Juanbi ëñani quëani achobi:

—Eñajë'ën. Riusu Raosi'quëbi ba'iji. Bain jucha ro'ire oveja misabëna huani boye'ru ba'iyë ba'ija'guë'bi, quëani achobi.

³⁷ Ja'nca quëani achoguëna, Juanre concua ba samucuabi achani, Jesusna be'tehuë. ³⁸ Be'tejëna, Jesusbi go'iyë bonëni ëñani, bacuani senni achabi:

—¿Mësacua guere cu'eye'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, bacuabi sehuoni senni achahuë:

—Ejaguë, ¿më'ë jaro huë'ere ba'iguë'ne? senni achahuë.

³⁹ Senni achajëna,

—Rani ëñajë'ën, sehuobi.

Sehuoguëna, bacuabi baguë naconi sani, baguë ba'i huë'ere ëñani, a las cu-

atro ba'iyë'ru ba'iguëna, baguë naconi bëani ba'ijën na'ijaë'ë.

⁴⁰ Ja'ancua samucua, Juan quëani achose'ere achani Jesusni be'tesi'cuare cato, te'eguë yua Andrés hue'eguë baj'i'i. Simón Pedro yo'jeguë baj'i'i. ⁴¹ Ja'nca ba'iguëbi Jesusni ëñani tējini, besa huëni baguë ma'yë Simonni cu'ejaji'i. Cu'ejani, tinjani, baguëni quëabi:

—Cristo hue'eguëte tinjahuë yëquëna, cabi. Bain cocabi cato, Riusu Raosi'quërebare quëabi.

⁴² Quëani ja'nrebi, Simonre Jesusna sani ëñobi Andrés. Sani ëñoguëna, Jesusbi baguëni ëñani, baguëni coca cabi:

—Më'ë yua Simón hue'eguë, Juan mamaquë ba'iguëna, më'ëni yua Cefas hue'yoyë yë'ë, cabi. Judío bainbi ja'anre cajëna, yequëcuabi Pedro cayë.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Ja'nrebi, yequë umuguse ñataguëna, Jesusbi Galilea yijana sani, Felipeni tinjani, cabi:

—Yë'ëni te'e conguë rajjë'ën, caguë choji'i.

⁴⁴ Felipe yua Betsaida huë'e jobo bainguë baj'i'i, Andrés, Pedro, bacua ba'i jobo. ⁴⁵ Ja'nca ba'iguëbi Jesusni conguë saji'i. Ja'nca saiguëbi yua Natanaelni tēhuobi. Tēhuoni, baguëni coca quëabi:

—Riusu Raosi'quërebare tinjahuë yëquëna. Moisés, Riusu ira bain raosi'cua, bacuabi baguë ba'iyete toyani jo'cajëna, baguëte tinjahuë yëquëna. Jesús Nazareno hue'ëji. José mamaquë'bi baguë, quëabi Felipe.

⁴⁶ Quëaguëna, Natanaelbi sehuoguë cabi:

—Ro huere coca cayë më'ë. Nazaret huë'e jobona cu'eto, re'o bain beoyë, cabi.

Caguëna, Felipe sehuoguë cabi:

—Rani ëñajë'ën, cabi.

⁴⁷ Caguëna, sani ti'anjënna, Natanaelbi ti'an raiguëna, Jesusbi baguëte quëabi:

—Ëñajë'ën. Israel bainguë te'e ruin recoyo baguëbi raiji. Gare coca coqueye beoye ba'iji, cabi Jesús.

⁴⁸ Caguëna, Natanaelbi:

—¿Queaca masiguë'ne më'ë, yë'ë ba'iyete? senni achabi.

Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Më'ëbi higo sunquiniëte ñu'iguëna, Felipe yuta më'ëre choimaquëna, më'ë recoyona ëñani masihuë yë'ë, sehuobi.

⁴⁹ Sehuoguëna, Natanaelbi baguëni quëabi:

—Ëjaguë, më'ë yua Riusu Mamaquë ba'iguë'ë. Më'ëbi quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë ba'iguë sëani, si'a Israel bainbi më'ëni sehuoye bayë, quëabi.

⁵⁰ Quëaguëna, Jesusbi baguëni quëabi:

—Yë'ëbi më'ëni coca quëaguë: Higo sunquinië ñu'iguëna, më'ëni ëñahuë yë'ë, ja'an cocare më'ëni quëaguëna, ¿yë'ëni si'a recoyo ro'taguë më'ë? Yë'ë ta'yejeiye masise'ere ëñoguëta'an, më'ëbi yuta quë'rë se'e ta'yejeiye yo'ore ëñaja'guë'ë, quëabi.

⁵¹ Quëani, ja'nre'bi, se'e baguëni coca yihuoguë quëabi:

—Mësacuanani ganreba yihuoyë yë'ë: Guënamë re'oto anconi saose'e ba'iguëna, Riusu guënamë re'oto yo'o concuabi yë'ëna gajejën, guënamëna mëijën yo'ojënna, ja'anre mësacuabi ëñajën ba'ija'cua'ë, Bainguë'ru Raosi'quërebare sëani, yihuoguë cabi Jesús.

Una boda en Caná de Galilea

2 Ja'nre'bi, samute umuguseña ba'iguëna, yequëcuabi huejajënna, Galilea yija bain Caná huë'e jobo ba'icuabi fiestare yo'ojën, Jesús pë'cagote choë'ë. ² Choni, Jesús, baguëre conjën ba'icua naconi, bacuare'ga

choë'ë. ³ Choisi'cuabi ti'anni ba'ijënna, bisi ëye jo'cha carajeijaquëna, Jesús pë'cagobi baguëni quëago:

—Jo'cha si'abi, quëago.

⁴ Quëagona, Jesusbi sehuobi:

—Mamá, ¿queaca ro'tago, yë'ëre ja'an cago'ne? Bainre yë'ë masiye ëñojaiñe yuta yë'ëre ti'anma'iji, caguë sehuobi.

⁵ Sehuoguëna, bago yua fiesta aon tëocuanani guansego:

—Mësacua yua Jesús guanseyete achani yo'ojë'n, cago.

⁶ Cagona, ca'ncore ëñato, gata ocobëan, te'e ëntë sarabëan, yequë sara te'ebë baj'i. Judío bainbi mame tëno güesëjën, ja'anbëanbi oco rutani zoacua'ë. Ochenta litro, cien litro, ja'an ba'ibëan baj'i. ⁷ Ba'iguëna, Jesusbi fiesta aon tëocuanani guansegüë cabi:

—Que ocobëanna oco buni jo'cajë'n, cabi.

Caguëna, ai bu'iyë queoni jo'cahuë.

⁸ Jo'cajënna, Jesusbi se'e bacuanani guansegüë cabi:

—Yua ocobëan re'core eani, fiesta ëjaguëna sani insijë'n, cabi.

Caguëna, ja'nca eani sani insijënna, ⁹ fiesta ëjaguëbi cono na'guni masibi. Bisi ëye jo'cha baj'i. Oco se'gabi jo'cha'ru runquëna, huesëbi. Fiesta aon tëocua oco easi'cua sëani, bacua se'gabi masihuë. Ja'nre'bi, fiesta ëjaguëbi ba huejaguëni choini ¹⁰ baguëni cabi:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, quë'rë re'o jo'chare yo'je uncuca güeseguë'ne? Fiesta yo'ocuabi ru'ru quë'rë re'o jo'chare uncuayë. Ja'nre'bi, yo'je, bainbi ai jo'chare uncurena, gue gu'a jo'chare uncuayë, cabi.

¹¹ Yureca, Jesusbi ai ta'yejeiye masiye yo'oni ru'ru ëñoguë, Caná huë'e jobo Galilea yija ba'i jobo ba'iguë ëñoguëna, baguëre conjën ba'icuabi baguë ta'yejeiye ba'iyete ëñani, baguëni si'a recoyoreba ro'tahuë.

¹² Ro'tajëna, ja'nrebi, Jesús yua Capernaum huë'e jobona saji'i. Baguë pè'cago, baguë yo'jecua, baguëre conjën ba'icua, bacuabi conjënna, saji'i. Sani, bëani, rëno ba'i umuguseña barute baë'ë.

Jesús purifica el templo

¹³ Ja'nrebi, judío bain pascua umuguseña ba'iguëna, Jesusbi Jerusalén huë'e jobona saji'i. ¹⁴ Sani, Riusu huë'ena cacani ëñato, bainbi bonsere negociajën baë'ë. Huaca, oveja, ju'ncubo, ja'anre insijën, curi cojën baë'ë. Curi sa'ñejën cocua'ga baë'ë. ¹⁵ Ja'nca ba'ijëna, Jesusbi bisi za'zabobi re'huani, si'a jubëte si'nzeni, Riusu huë'e hue'sena etobi. Etoni, curi sa'ñecua curi so'coñare senjoni saoni, bacua mesañare bo'neni tonbi. ¹⁶ Tonni ja'nrebi, ju'ncubo insicuani bëinguë cabi:

—Ëñe beoru chiani quë'ñejë'ën. Yë'ë Taita huë'ere ro bonse insi huë'ere re'huaye beoye ba'ijë'ën, cabi.

¹⁷ Ja'nca caguëna, baguë conjën ba'icuabi Riusu coca toyani jo'case'ere ro'tato, ñaca bajji'i: "Riusu ba'i huë'ere yua re'o uja huë'ere te'e ruiñe ëñaja'bë caguëna, bacuabi yë'ëni ai bëinja'cua'ë." Ja'an cocare ro'tahuë, Jesusbi gu'ayete etoguëna.

¹⁸ Ja'nrebi, judío ëja bainbi Jesusna rani, baguëni ai bëinjën, senni achahuë:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, jo'ya hua'na insicuare etoni saoguë'ne? ¿Nebi më'ëre guanse raore'ne? Riusubi guanseni raotoca, gue yo'o, më'ë ta'yejeiye yo'ore yo'oni yëquënani ëñojë'ën. Eñotoca, më'ë raosi'quë ba'iyete masiyë yëquëna, cahuë.

¹⁹ Cajëna, Jesús sehuobi:

—Mësacuabi ën huë'e Riusu huë'ere taonni senjotoca, samute umuguseñabi mame huë'ere nëcoyë yë'ë, sehuoguë cabi.

²⁰ Caguëna, judío bainbi bëinjën cahuë:

—Ën huë'e Riusu jai huë'e yo'ose'ere ro'tato, cuarenta y seis tëcahuëan ba'iguëna, bainbi yo'oni tëjihüë. Ja'nca yo'orena, ¿më'ë queaca samute umuguseña se'gabi nëcoye ro'taguë'ne? cajën sehuohüë.

²¹ Sehuojëna, Jesusbi ba gata huë'ere ro'tamaji'i. Baguë ga'nihuëte ro'taguë, Riusu huë'e ba'iyë'ru ro'taguë, bacuani coca cabi. ²² Ja'nca casi'quë sëani, baguë junni tonse'ebi go'ya raiguëna, ja'anrën ti'anguëna, baguëre conjën ba'icuabi baguë yure case'ere ro'tani, Riusu cocareba, Jesús coca cani jo'case'e, si'a recoyo ro'tahuë.

Jesús conoce a todos

²³ Yureca, Jesusbi Jerusalén huë'e jobore ba'iguë, judío bain naconi pascua umuguseña ro'tani fiesta yo'oguëna, ai jai jubë bainbi baguë ta'yejeiye yo'oni ëñose'ere ëñani, baguëni si'a recoyo ro'tahuë. ²⁴ Ja'nca ro'tacuareta'an, Jesusbi baguë recoyo ro'tayete bacuani masi güesemaji'i, si'a bainni te'e ruiñe masiguë sëani. ²⁵ Yequëcua bain ba'iyë masini quëacuani senni achama'iguë bajji'i Jesús. Baguë se'gabi baguë ñacobi ëñani, bain recoyoreba ro'tajën ba'iyete te'e ruiñe masiguë bajji'i.

Jesús y Nicodemo

3 Ja'nrebi, fariseo bainguë Nicodemo hue'eguë, judío bain ëjaguë ba'iguë, ² ja'anguëbi huëni, ñamibi Jesusna sani, coca cabi:

—Ëjaguë, Riusubi raoguëna, më'ëbi maini ye'yoguë raisi'quë'ë. Raisi'quëbi yua ai ta'yejeiye yo'oni ëñoñë më'ë. Riusubi conma'itoca, ja'anre yo'oni ëñoñë gare porema'ire'ahuë më'ë. Ja'anre ruiñe masiyë yë'ë, cabi.

³ Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Mě'ëni ën cocare ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Bainbi zin hua'na mame t'ya raisi hua'na ba'iyeru ba'ima'itoca, Riusuni te'e zi'inni ba'iyë gare porema'iñë, cabi.

⁴ Caguëna, Nicodemobi coca senni achabi:

—Ira hua'guë ba'itoca, ¿queaca se'e mame t'ya raisi hua'guë ruinguë'ne? Baguë mamá guëtabëna se'e cacani, mame t'ya raisi'quë'ru etaye gare porema'iji, cabi.

⁵ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Mě'ëni ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Bainbi zin hua'na mame t'ya raisi hua'na ba'iyeru ba'iyë yëtoca, oco zoayeru Espíritu gaje meñe, ja'anbi mame re'huasi'cua ba'iyë bayë. Ja'nca ba'ima'itoca, Riusuni te'e zi'inni ba'iyë porema'iñë. ⁶ Bain se'gabi t'ya raitoca, ro bain recoyo ro'tayeru ro'tajën ba'iyë. Riusu Espíritu gaje meñebi mame t'ya raisi'cua ba'iyeru ba'itoca, Riusu recoyo ro'tayeru ro'tajën ba'iyë. ⁷ Ja'nca sëani, yë'ë coca yihuose'e: “Zin hua'na mame t'ya raisi hua'na ba'iyeru mame t'ya raisi'quë ba'ijë'ën” yihuoguë caguëna, ro huesë ëaye beoye ba'ijë'ën. ⁸ Tutubi raiguë, ja'anse'ebi tutuguëna, më'ëbi ba tutu jubëte achayë. Ja'nca achaguëta'an, ba tutu raisirute huesëyë. Ba tutu saisirure'ga huesëyë më'ë. Ja'nca ba'iguëna, Riusu Espíritu gaje meñebi mame t'ya raisi'cua yua tutu ba'iyeru güina'ru ba'iyë, Nicodemoni yihuoguë cabi Jesús.

⁹ Caguëna, Nicodemobi se'e senni achabi:

—¿Queaca ja'an ba'iyë'ne? senni achabi.

¹⁰ Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Mě'ë yua Israel bain ta'yejeiye ye'yoguë ba'iguëta'an, yë'ë yure yihuose'ere yua ¿guere ye'yemaquë'ne më'ë? ¹¹ Mě'ëni ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yëquëna achani ye'yese'ere

bainni güina'ru quëajën ba'iyë. Yëquëna ëñase'ere bainni güina'ru quëani achoyë. Quëani achojëna, mësacuabi achaye güejën ba'iyë. ¹² Yë'ëbi ën yija re'huani jo'case'e, ja'an ba'iyete mësacuani quëaguëna, mësacuabi yë'ëre ro'tamaë'ë. Ja'nca ro'tama'icuabi, mësacuani Riusu ba'í jobo ba'iyete quëatoca, quë'rë se'e yë'ëni ro'taye beoye ba'iyë.

¹³ Bainbi yua Riusu ba'í jobore huesëcua'ë. Baruna sani ëñacuare cu'to, gare beoyë. Yë'ë se'ga masiyë, ba jobore. Bainguë'ru Raosi'quëbi Riusu ba'í jobobi gaje rani, baru ba'iyete quëaye poreyë yë'ë, yë'ë ba'í jobo sëani. ¹⁴ Ira bainguë ba'isi'quë Moisés hue'eguëbi yua beo re'otore ba'iguë, baguë aña yo'oni te'tose'ere ëmë tubëna reoni ëñoguë ba'nji. Ja'nca ëñoguëna, yë'ë'ga Bainguë'ru Raosi'quë yua güina'ru ëmëna reosi'quë ba'ija'guë'ë. ¹⁵ Ja'nca ba'ija'guëna, si'a bain yë'ëni si'a recoyo ro'tacuabi yua si'arën ba'ijën, gare ju'iñe beoye ba'ija'cua'ë, caguë sehuobi Jesús.

El amor de Dios para el mundo

¹⁶ Yureca, Riusubi si'a bainni ai ba'iyë ai yëguë ba'iji. Ja'nca yëguë ba'iguëbi baguë Zin gaña hua'guëre maina raoni jo'cabi. Si'a bain baguë Zinni recoyo ro'tacua, ja'ancuabi huesëni si'ama'iñe caguë, si'arën ba'ijën ju'iñe beoye ba'ija'bë caguë, baguë Zinre ja'nca maina ro'taguë raobi. ¹⁷ Raoni, bainre si'nseguëte baguë Zinre re'huamaji'i Riusu. Baguë bainre tëani baja'guë caguë, baguëte re'huani, maina raobi Riusu.

¹⁸ Riusu Zinni si'a recoyo ro'tatoca, maire bënni senjoñe beoye ba'iji. Ro'tama'itoca, bënni senjoñe se'ga ba'iji, Riusu Zin gaña hua'guëni si'a recoyo ro'tama'icuare sëani. ¹⁹ Yureca, Riusu cocarebare quëani achoguëbi mia

re'oto ñatani saoye'ru bainna ti'anbi. Ti'anguëna, bainbi mia re'otore ba'iyë yëma'inë. Te'e ruiñe ba'i cocare achaye yëma'inë. Zizei re'otore ba'iyë quë'rë cu'eyë, gu'aye yo'ojën ba'icua sëani. Ja'nca miañe ëñotoca, gu'a recoyo ro'tajën ba'icuaere masiye poreyë. ²⁰ Gu'aye yo'ocuabi yua mia re'otona ti'añe güeyë. Bacua yo'ojën ba'ise'ere ëñoñe güejën, gati ëaye se'ga ba'iyë. ²¹ Te'e ruiñe ba'i cocare achani yo'ojën ba'icua'ga yua Riusu conguë yo'ose'e se'ga ba'iji cajën, mia re'otona ti'anni bacua yo'ojën ba'ise'ere masi güeseyë yëyë.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

²² Ja'nre'bi, ba'iguë ba'iguëna, Jesusbi baguëre conjën ba'icua naconi sani, Judea yijana ti'anni bëahuë. Ja'nca bëajën, bainre bautizajën ba'ë. ²³ Ba'ijënna, Juan'ga Enón casirute ba'iguë, bainbi raijënna, bacuare bautizaguë baj'i, ai oco ba'iru, Salim cueñe ba'irute. ²⁴ Yuta Juanni preso guaomatena, ja'nca bautizaguë baj'i.

²⁵ Ja'nca ba'iguëna, baguëre conjën ba'icuabi judío bain naconi bain tëno cocare bëiñe cani, ²⁶ yua Juanna sani, baguëni coca bëiñe cahuë:

—Më'ë naconi Jordaña que ca'nco ba'isi'quë, ja'an Jesús hue'eguëte ro'tajë'n. Më'ëbi baguë ba'iyete te'e ruiñe quëani achoguëna, baguë yua bainre bautizaguë ba'iji. Si'a bainbi bonëni baguëna sani, bautiza güesejën ba'iyë, cahuë.

²⁷ Cajënna, Juanbi sheuobi:

—Riusubi insima'itoca, bainbi coni baye porema'inë. ²⁸ Yë'ë quëani achose'ere achani masiyë mësacua. “Ba Cristo raija'guë, ja'anguë beoyë yë'ë” quëani achoguë ba'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi baguë ru'ru raosi'quë'ë yë'ë. ²⁹ Më'sacua yua huejaja'guë ba'iyete

ro'tani ye'yejë'n. Baguë se'gabi ba huejaja'coni baji. Baguë gajeguë consi'quëbi banji. Gajeguëbi yua ca'nco nëceni, huejaja'guë coca bagoni cayete ai bojoguë achaji. Ja'nca ba'iguëna, yë'ë'ga güina'ru ba'iguë, bainbi Jesús naconi saijënna, ai bojoreba bojoyë yë'ë. ³⁰ Baguë se'gabi quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë'ru te'e ruiñe baji. Yë'ëca re'hue ba'iguë'ru ruiñe bayë, sheuoguë cabi Juan.

El que viene de arriba

³¹ Yureca guënamë re'otobi raisi'quëbi quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë ba'iji. Yija ba'icuaca yija ba'iyë se'gare masijën, ja'an se'gare coca cajën ba'iyë. Guënamë re'oto ba'iguëca quë'rë ta'yejeiyereba Ëjaguë ba'iji. ³² Ja'nca ba'iguëbi baguë ñacobi ëñase'e, baguë ganjobi achase'e, ja'anre te'e ruiñereba quëani achoji. Quëani achoguëna, si'a bainbi baguë cocare ro achajën ba'iyë. ³³ Baguë cocarebare achani recoyo ro'tatoca, Riusu yua te'e ruiñe ba'iguë'bi ba'iji cajën, bainni masi güesejën ba'iyë. ³⁴ Yureca, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, Jesús hue'eguë, baguëbi Riusu cocarebare quëani achoji. Riusu Espiritu ta'yejeiye ba'iyete baguë naconi caraye beoye ba'iguë ba'iji. ³⁵ Taita Riusubi baguë Mamaquëni ai yëguë ba'iguë, baguë baye si'ayete baguë Mamaquëna ro insini jo'cabi. ³⁶ Ja'nca sëani, Riusu Zinni recoyo ro'tacuabi si'arën ba'ijën, gare ju'iñe beoye ba'icua'ë. Riusu Zinni achaye güecuabi Riusu naconi si'arën ba'iyë gare porema'inë. Riusu bënni senjose'e se'ga ba'iji bacuare.

Jesús y la mujer de Samaria

4 Ja'nre'bi re'hue, fariseo bainbi achato, Jesusre concua yua Juanre concua'ru quë'rë jai jubëte re'huani babi. Jesusbi yua Juan bautizaye'ru quë'rë jai jubë concuani bautizabi.

Ja'anre case'e ba'iguëna, fariseo bainbi achahuë. ² Jesusbi bainre bautizamaji'i. Baguëre concua se'gabi bainre bautizajën ba'ë. ³ Fariseo bainbi ja'an case'ere achajënna, Jesusbi masibi. Masini, Judea yijabi sani, Galilea yija sai ma'aja'an ganijaji'i. ⁴ Ja'nca ganijani, Samaria yijabi saiye babi. ⁵ Ja'nca saiguë, ja'nrebi, Samaria yija huë'e jobo, Sicar casi jobona ti'anbi. Mai ira bainguë ba'isi'quë Jacob hue'esi'quë, baguë yija baguë zin Josena insise'e, ja'an ba'isi yija yua cueñe baji'i. ⁶ Ti'anni ëñato, ba oco uncu goje Jacob no'ani jo'casi goje baji'i. Ba'iguëna, Jesusbi ganiguë guajabi. Ënsëguë mënera së'irën ba'iguëna, ba goje yëruhuana bëabi. ⁷⁻⁸ Bëaguëna, baguëre concuabi huë'e jobona aon cojën saisi'cua ba'ijënna, joë ba'irënbi Samaria baingobi oco eago raco'ë. Raigona, Jesusbi:

—Oco uncuajë'n yë'ere, senji'i.

⁹ Senguëna, sehuogo senni achago:

—Më'ë judío bainguë sëani, ¿queaca ro'taguë, yë'ë, Samaria baingote oco senguë'ne? cago sehuogo.

Judío bainbi Samaria bainni güecuare sëani, ja'nca senni achago bago. ¹⁰ Senni achagona, Jesús sehuobi:

—Më'ëbi Riusu re'huani raosi'quërebare masitoca, yë'ere, oco senguëte masitoca, më'ëbi güina'ru yë'ëni senre'ahuë. Sentoca, bain huajë ocore më'ëna uncuare'ahuë yë'ë, caguë sehuobi.

¹¹ Sehuoguëna, bago cago:

—Më'ëbi oco ea maca beoyë. Ai rëi goje sëani, ¿më'ë bain huajë ocore jarona eaguë'ne? ¹² Mai ira bainguë ba'isi'quë Jacobi ën gojere no'ani, yëquënana jo'caguë ba'nquëña. Baguë, baguë mamacua, baguë jo'ya hua'na, si'acuabi ën gojebi eani uncuajën ba'neña. ¿Ja'nca ba'iguë'ru quë'rë ta'yejeiguë ba'iguë më'ë? cago sehuogo bago.

¹³ Cagona, Jesús sehuobi:

—Ën gojena eani uncuuabi se'e oco ëaye ba'iyë. ¹⁴ Yë'ë oco uncuayete conu uncuuabi gare se'e oco ëaye beoye ba'iyë. Yë'ë oco uncuayete conu uncutoca, bacua sanjeiñe yacahuë ba'iyë re'huaji bacuare. Bain huajë oco sëani, oco carajeiye beoye ba'iyë'ru ba'iguëna, si'arën ba'ijën, ju'iñe beoye ba'iyë bacua, caguë sehuobi.

¹⁵ Sehuoguëna, bagobi cago:

—Ja'nca ba'itoca, më'ë oco cayere yë'ëna uncuajë'n. Uncuza. Se'e oco ëama'iñe cago, se'e ën gojena ea raimaco ba'iyë, cago.

¹⁶ Cagona, Jesusbi:

—Ru'ru, më'ë ënjëre choijani raigo rajë'n, cabi.

¹⁷ Caguëna:

—Ëmë beogo'ë yë'ë, sehuogo.

Ja'nca sehuogona, Jesús cabi:

—Te'e ruiñe quëahuë më'ë, Ëmë beogo'ë casi'co sëani. ¹⁸ Më'ë yua te'e ëntë sara ënjë sanhuëni basi'co ba'igona, më'ë yure ëmëguë baguë yua më'ë ënjëre'ru ro'tama'ijë'n. Ja'nca sëani, te'e ruiñe quëahuë më'ë, cabi.

¹⁹ Caguëna, bagobi quëquëni achago rëingo sehuogo:

—Më'ëbi Riusu coca masini quëca'iyë'ru ba'iyë yë'ere ëñoñë. ²⁰ Yëquëna ira bain ba'isi'cuabi yua ën cubëna mëni, Riusuni gugurini rëanjën ba'nhuë. Më'ë bainbi, Riusuni gugurini rëañe yë'toca, Jerusalén huë'e jobo se'gana saiye poreyë, cayë, cago bago.

²¹ Cagona, Jesús yua bagoni yihuoguë cabi:

—Yë'ëbi coca yihuoguëna, ro'tago ba'ijë'n. Yurera, bainbi Taita Riusuni gugurini rëañe yëjën, ën cubëna mëima'iñë. Jerusalenna saima'iñë. ²² Më'ë bainbi gugurini rëanjën, bacuabi Riusuni ro'taye huesëyë. Yë'ë bainca Riusuni ro'taye masiyë. Riusubi judío bainre cuencueni, baguë

tëani baja'guëre bacua jubë ba'iguëte cuencueni re'huabi. Ja'nca sëani, judío bainbi Riusuni te'e ruiñe ro'taye masiyë. ²³Ja'nca ba'iyeta'an, yurera, bainbi Taita Riusuni gugurini rêañe yëtoca, gugurini rêanrute cu'ema'ñë. Baguëni si'a recoyo ro'tajën, baguëni te'e ruiñe recoyo bojojën ba'ie bayë. Ja'nca baguëni ro'tajën bojocuare cu'ëji Riusu. ²⁴Riusubi yua ro bain ga'nihuë beoguëna, baguëni ëñañe porema'ñë mai. Ja'nca sëani, baguëni bojojën catoca, baguëni si'a recoyo ro'tajën, baguëni te'e ruiñe recoyo bojojën ba'ie bayë, caguë yihuobi Jesús.

²⁵Yihuoguëna, bagobi cago:

—Riusu Raosi'quëreba, Cristo hue'eguë, ja'anguëbi maina raiye ba'iji. Ja'anre masiyë yë'ë. Ja'nca rani, maini si'ayete masi güeseja'guë'bi, cago sehuogo.

²⁶Sehuogona, Jesusbi quëabi:

—Yë'ë yua ba Cristo ba'iguë'ë. Më'ë naconi coca caguëbi ja'nca hue'eyë yë'ë, quëabi Jesús.

²⁷Quëaguëna, ja'ansirën Jesusre concuabi ra'ë. Rani, romigo naconi coca caguëna, bacuabi ëñajën rën'ë. Ëñajën rëincuabi bacuani coca senni achaye huaji yëhuë. Bagoni, ¿më'ë gue raco'ne? senmaë'ë. Baguëni, ¿gue coca bago naconi caguë'ne më'ë? senmaë'ë. ²⁸Ja'nca cama'ijëna, bago yua bago ocobëte ro jo'cani senjoni ñoni, huë'e jobona goco'ë. Go'ini, baru bainni quëago:

²⁹—Raijë'ën. Saiñu. Masi Ëjaguëte ëñajaiñu. Yë'ë yo'ogo ba'ise'e si'ayete masini, yë'ëni te'e ruiñe quëabi. Ja'nca ba'iguëbi ¿Riusu Raosi'quëma'iguë yequërë? cago quëago.

³⁰Cago quëagona, huë'e jobo bainbi Jesusni ëñajën sai bi'rahuë. ³¹Ja'nrëbi, Jesusre concuabi baguëni coca guansejën ba'ë:

—Aonre inni ainjë'ën, Ëjaguë, cahuë.

³²Cajëna, baguëbi sehuobi:

—Yeque aon bayë yë'ë. Mësacuabi ja'an aonre huesëyë, caguë sehuobi.

³³Sehuoguëna, sa'ñëña senni acha bi'rahuë:

—¿Queaca? ¿Yequëcuabi rani, aon in-simate baguëna? sa'ñëña senni achahuë.

³⁴Senni achajëna, Jesusbi coca quëabi:

—Banhuë. Riusu aonre cayë. Baguë yëye'ru yo'oye yë'ëre raobi. Raoguëna, baguë yo'o guansese'ere beoru yo'oguë, ai ba'ie ai recoyo bojojë yë'ë. Ja'nca sëani, aon anni yajiyë'ru ba'iji yë'ë recoyote. ³⁵Yureca, mësacua bain coca cani jo'case'ere ro'tato, ñaca cajën ba'iyë: “Gajese'ga ñañaguëan bani, aon tëarëmbi ti'anji” cajën ba'iyë. Cajën ba'ijëna, yë'ëca yeque cocare yihuoguë quëayë: Mësacua yua querure ëñajë'ën. Queru aon tanse'ebi yuara ya'jise'e sëani, yua tëaye ba'iji. Riusu ba'i jobo cu'ecuare tëani bayë cayë.

³⁶Zio ëjaguëte tëacaicuabi baguë ro'ise'ere conibayë. Güina'ru, yë'ëre concuabi, bainbi si'arën ba'ijën, ju'ñe beoye ba'ija'bë cajën, bainni yë'ë ba'i jobore cu'e güesejëna, yë'ëre concuani premiote ro'iyë yë'ë. Ja'nca si'arën ba'ijëna, yë'ë aon tansi'cua, yë'ë aon tëasi'cua, yë'ëre conjën ba'icua caguë, si'acuabi ñë'cani, yë'ë ba'i jobona ti'ansi'cuare ëñani, te'e bojojën ba'ija'cua'ë. ³⁷Ja'nca sëani, te'e ruiñe cani jo'case'e ba'iji: “Yequëbi aonre tanguëna, yequëbi tëaji” cani jo'case'e ba'iji. ³⁸Mësacuabi bainni ru'ru ye'yoma'isi'cuata'an, bain recoyo ro'tayete ru'ru conjën ba'iyë mësacua, caguë yihuobi Jesús.

³⁹Ja'nrëbi, Samaria baingobi bago bainni coca quëani achogo: “Yë'ë yo'ogo ba'ise'e si'ayete masini yë'ëni te'e ruiñe quëabi” ja'anre quëani achogona, ai jai jubë bain ba Samaria huë'e jobo ba'icuabi Jesusni si'a recoyo ro'tahuë. ⁴⁰Ja'nca ro'tajën, baguëna sani,

Yëquëna naconi bëani ba'ijë'n, cajën choë. Choijënna, samu umuguseña bacua naconi bëani baji'i Jesús. ⁴¹Ja'nca ba'iguëbi baguë cocarebare quëani achoguëna, yequëcua'ga ai jai jubëbi achani baguëni si'a recoyo ro'tahuë. ⁴²Ja'nca ro'tajën, ba romigoni cahuë:

—Yua baguëni si'a recoyo ro'tajën bojoyë yëquëna. Më'ë cocare achani baguëni si'a recoyo ro'tasi'cuata'an, yureca ja'ansi'quëbi baguë cocarebare quëani achoguëna, yëquënabi achajën, baguëni si'a recoyo ro'tajën, quërë ai ta'yejeiye bojojën ba'iyë. Baguë ba'iyete ai bojojën ba'iyë. Baguë ba'iyete masini, Bain tëani baguëreba ba'iji cajën, bojojën ba'iyë yëquëna, cahuë.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³Ja'nrëbi, samu umuguseña ba'ini, Jesusbi Galilea yijana saji'i. ⁴⁴Riusu raosi'cuabi bacua bain quërona saitoca, bacua bainbi bacuani te'e ruiñe ëñama'inë, case'e baji'i. Jesús yua ja'ansi'quëbi ja'an cocare caguë baji'i. Ja'nca sëani, Galilea yijana saji'i. ⁴⁵Sani ti'anguëna, Galilea bainbi baguëni ai bojohuë, Jerusalén huë'e jobo fiesta yo'ojën saisi'cua sëani, Jesús yo'oguë ba'ise'ere, ja'anrute ba'ijën, ëñani bojohuë.

⁴⁶Ja'nrëbi, se'e sani, Caná huë'e jobona ti'anbi, Galilea yija huë'e jobo. Oco se'gabi bisi ëye jo'chare re'huabi ja'anru. Ti'anni ba'iguëna, yequë huë'e jobo banguë, Capernaum casiru, baru ba'i ëjaguëbi baji'i. Ja'nca ba'iguëbi, baguë mamaquëbi rau neni ju'inguëna, ⁴⁷Jesús ti'anni ba'iyete achabi. Judea yijabi rani, Galileana ti'anni ba'iyete achani, yua Jesusni ëñaguë saji'i. Sani, baguë zinre rani huachoye senji'i, ai jul'in hua'guëre sëani. ⁴⁸Senguëna, Jesusbi baguëni sehuobi:

—Yë'ëbi ta'yejeiye yo'oni ëñoma'itoca, mësacuabi yë'ëni te'e ruiñe recoyo ro'tama'inë, sehuobi.

⁴⁹Sehuoguëna, ba ëjaguëbi jëja senji'i: —Besa rani conjë'n, Ëjaguë. Yë'ë zinbi yuara junni huesëguë ba'iji, caguë senji'i.

⁵⁰Senguëna, Jesús yua baguëni quëabi:

—Yua më'ë huë'ena go'ijë'n. Më'ë zinbi huajëji, caguë quëabi.

Quëaguëna, baguëbi achani, Jesús coca quëase'ere recoyo ro'tani goji'i. ⁵¹Go'ini ti'anguëna, baguëre yo'o concuabi baguëni tëhuojën raë'ë. Rani:

—Më'ë zinbi huajë raji'i, cajën quëahuë.

⁵²Quëajënna, baguë hora huajë bi'rase'ere senni achabi. Senni achaguëna, sehuohuë:

—Na'itë, mëñera ënsëguë së'irën ba'iguë, se'e te'e hora cuencuejënna, baguë rau jayoye tëji'i, sehuohuë.

⁵³Ja'nca sehuojënna, ëjaguëbi ba horate ro'tani, Jesús quëase'e: “Më'ë zinbi huajëji” ja'an coca ja'ansi hora Jesús quëase'e sëani, ai ro'tani bojobi baguë. Ja'nca ba'iguëna, baguë, baguë huë'e bain, si'acuabi Jesusni si'a recoyo ro'tajën baë'ë.

⁵⁴Ja'nca baguëte huachobi Jesús. Judeabi sani Galileana rani ba'iguëbi ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñoguë, ba huachose'e yua baguë samu ba'i yo'o baji'i.

Jesús sana al paralítico de Betzata

5 Ja'nrëbi, jë'te, judío bainbi se'e fiesta yo'ojënna, Jesusbi Jerusalenna saji'i. ²Yua Jerusalén huë'e jobo anto sa'ro, Oveja casi sa'arobi cacani ëñato, oco goje, bain abu goje ba'iji. Hebreo cocabi cato, Betzata casiru ba'iji. Te'e ëntë sara huë'erëan ba goje yëruhua të'ijeieyë nëcosi huë'erëan ba'iji. ³Ja'nca ba'iguëna, ai jai jubë bain

rauna ju'incuabi ba huë'erëanre uinjën baë'ë. Yequëcuabi ñaco ëñama'icua baë'ë. Yequëcuabi ca'jacua baë'ë. Yequëcuabi guë'nguë rauna ju'injën baë'ë. Ja'nca ba'icuaabi oco somoja'ñete ëñajën ëjohuë. ⁴Riusu anjebi somo güesequëña. Anje yësirëmbi gajeni, oco somo güesequëña. Somo güesequëna, oco gojena ru'rureba cacaguëbi yua baguë gue gu'a rau təcani huajë raiguëña. ⁵Ja'nca ba'iguëna, yequë bainguë treinta y ocho təcahuëan ju'inguë ba'i hua'guëbi barute ëjobi. ⁶Ëjoguëna, Jesusbi ti'anni, baguëte ëñabi. Eñani, Chao hua'guë ai zoe ju'inguëbi uinji caguë, baguëni coca senni achabi:

—¿Huajëguë ruiñe yëguë më'ë? senni achabi.

⁷Senni achaguëna, ju'inguëbi sehuobi:

—Oco gojena besa cacaye porema'iñë yë'ë hua'guë. Ocobi somoguëna, yë'ëre cacaye congruëbi beoji. Beoguëna, caca ëaye ba'iguëta'an, yequëbi ru'ru ti'anni cacaji, sehuobi.

⁸Sehuoguëna, Jesusbi coca guansebi:

—Yua huëni nëcajë'ën. Më'ë camabëte inni saijë'ën, guansegüë cabi.

⁹Caguëna, ja'ansirën huajë raji'i baguë. Huajë rani, baguë camabëte inni huëni saji'i. Judío bain yo'o yo'oma'i umuguse baji'i. ¹⁰Saiguëna, judío ëja bainbi huajë raisi'quëni tējuoni, baguëni bëin coca cahuë:

—Yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, më'ë camabëte cuanma'ijë'ën, ira coca ënseye case'e sëani, cahuë.

¹¹Cajëna, sehuobi:

—Yequë bainguëbi yë'ëre huachoni, “Më'ë camabëte inni saijë'ën” caguë guansegüëna, raiyë yë'ë, sehuobi baguë.

¹²Sehuoguëna, baguëni senni achahuë:

—¿Jaro bainguëbi më'ëni ja'nca guansegüë'ne? senni achahuë.

¹³Senni achajëna, sehuoye poremaji'i. Baguë rau huachosi'quëre huesëbi. Ai jai jubë bain ba'ijëna, Jesusbi yequëruna quëñëni saisi'quë baji'i. ¹⁴Saisi'quëbi jë'te rani, Riusu huë'ena cacani, ba huajë raisi'quëni tējuobi. Tējuoni, baguëni coca yihuoguë cabi:

—Yua huajë raisi'quë ba'iyë më'ë. Ja'nca ba'iguë, yua se'e gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'ën. Gu'aye yo'otoca, yequëre ru'ru ba'ise'ëru quë're ai ja'si yo'oguë'ru ruinma'iñe, cabi Jesús.

¹⁵Caguëna, baguë yua judío ëja bainna sani quëajaji'i. Jesús hue'ëji baguë, yë'ëre huachosi'quë, quëabi.

¹⁶Ja'nca quëaguëna, judío ëja bainbi bëinjën, Yo'o yo'oma'i umugusebi baguë yo'o yo'oguëna, baguëni je'o ba bi'rahuë. ¹⁷Je'o ba bi'rajëna, Jesusbi bacuani coca quëabi:

—Yë'ë Taitabi yurerën tēja baguë yo'ore yo'oguë ba'iji. Güina'ru yë'ë'ga yë'ë yo'ore yo'oguë ba'iyë, quëabi.

¹⁸Ja'nca quëaguëna, judío ëja bainbi quë're bëinjën, baguëni huani senjo ëayete quë're yëhuë. Bacua yo'o yo'oma'i umugusebi yo'oye porema'iñete tin yo'oguëna, baguëni ai je'o bahuë. Baguë coca case'ere'ga achani, quë're se'e baguëni je'o bahuë. Baguë yua Riusubi yë'ë Taita ba'iji caguëna, bacuabi bëinjën, Riusu ba'iyë'ru te'e ba'iyë catoca, ai gu'aye caji baguë, ro'tajën achani bën'ë.

La autoridad del Hijo de Dios

¹⁹Bëinjëna, Jesusbi bacuani sehuoguë quëabi:

—Mësacuani ganreba quëayë yë'ë. Yë'ë yua Riusu Zin ba'iguëbi ro yë'ë yëse'e yo'oma'iguë'ë. Yë'ë Taitabi yo'o yo'oguëna, ja'anre ëñani, ja'an yo'o se'gare yo'oyë yë'ë. Baguë Zin sëani, baguë yo'o yo'oye güina'ru yo'oguë ba'iyë yë'ë. ²⁰Baguë Zinre sëani, yë'ë

Taitabi yě'eni ai yěguë, yě'eni bojoguë, baguë yo'o yo'oye si'ayete yě'eni ëñoji. Ja'nca ëñoni, yě'ëbi ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñoguëna, baguë yua quë'rë se'e quë'rë ta'yejeiye yo'ore yě'eni ëñoji. Mësacuabi jai ñacobi ëñajën rëinjën ba'ijë'n caguë, ja'nca yě'eni ëñoji baguë. ²¹ Yě'ë Taitabi bain junni huesësi'cuare huajëcuare mame re'huaguë sëani, yě'ëga yě'ë yëye'ru bainre güina'ru huajëcuare mame re'huaye poreyë yě'ë. ²² Yě'ë Taita se'gabi bain gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere bacuani sehuo güesema'iji. Ja'an sehuo güeseyë si'aye yě'ëna jo'cabi, yě'ë yua baguë Zinre sëani. ²³ Si'a bainbi yě'ë Zinni te'e ruiñe ëñajën ba'ija'bë caguë jo'cabi baguë. Taitani te'e ruiñe ëñajën ba'iyë'ru, yě'ë Zinni güina'ru te'e ruiñe ëñajën ba'ija'bë caji. Yě'ëni te'e ruiñe ëñama'itoca, yě'ë Taitani güina'ru te'e ruiñe ëñamajën ba'iyë.

²⁴ Mësacuani ganreba caguë quëayë yě'ë. Yě'ë cocarebare achani yě'ëre raosi'quë ba'iyete ro'tacua, ja'ancuabi si'arën ba'ijën, gare ju'ñe beoye ba'iyë. Gare bënni senjoñe beoye ba'iji bacuare. Riusu naconi ba'ijën, carajeiye beoye huajëcua se'ga ba'ija'cua'ë. ²⁵ Mësacuani ganreba quëayë yě'ë. Yě'ë bain choirënbi yuara ti'anja'ñeta'an ba'iji. Ja'nca choiguë, Bainguë'ru Raosi'quëre sëani, bainbi recoyo ju'inse'e'ru ba'icuata'an, yě'ë choiyete achayë. Achatoca, recoyo mame huajë rani ba'iyë. ²⁶ Yě'ë Taita ja'ansi'quëbi si'arën ba'iguë, bain si'arën ba'iyë re'huaye masiji. Yě'ëga baguë Zin sëani, si'arën ba'iguë, bain si'arën ba'iyë re'huaye masiyë yě'ë. ²⁷ Ja'nca ba'iguë yě'ë Taitabi cuencueni raoguëna, yě'ë, Bainguë'ru Raosi'quëbi bain juchare ëñani, bacuani sehuoye senja'guë'ë yě'ë. ²⁸ Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua yě'ë cocare achajën rëinma'ijë'n. Yurera bain ju'insi'cua tan gojeñana tansi'cua, ja'ancuani choiguëna, bacuabi rani,

yě'ëni achajën ba'ija'cua'ë. ²⁹ Achani, yě'ëna rani nëcaja'cua'ë. Re'oye yo'ojën ba'isi'cuabi go'ya rani, se'e ju'ñe beoye ba'ijën, Riusu naconi si'arën ba'ija'cua'ë. Gu'aye yo'ojën ba'isi'cuabi go'ya rani, Riusu bënni senjoruna sani, ai yo'ojën, ja'anrute si'arën ba'ija'cua'ë.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰ Yě'ë se'gabi guanseza catoca, guanseye gare porema'ñë yě'ë. Yě'ë Taitabi guanseguëna, baguë cocare achani baguë cuencues'e'ru güina'ru bainni masi güeseyë. Ja'nca masi güeseguë, bain juchare te'e ruiñe masini bacuare bënni senjoja'ñete te'e ruiñe cayë yě'ë. Yě'ë yëye se'ga yo'oye ro'tama'ñë. Yě'ë Taitabi yě'ëre raosi'quë sëani, baguë yëye se'gare yo'oye ro'tayë yě'ë. Ja'nca sëani, bainre bënni senjoja'ñete te'e ruiñe cayë yě'ë. ³¹ Yě'ë se'gabi yě'ë ba'iyete quëani achotoca, yě'ë guanseye poreyete te'e ruiñe masi güesema'ñë. ³² Yequë'ga yě'ë ba'iyete quëani achoji. Ja'an quëani achoguëbi, yě'ë guanseye poreyete yě'ëre te'e ruiñe masi güesëji. Ja'anguëbi yua yě'ë Taita ba'iji. ³³ Mësacua yua Juanna coca saoni senni achajëna, baguë yua te'e ruin cocare masini, te'e ruiñe quëani achoguë sehuobi. ³⁴ Ja'nca sehuoguëna, ro bain quëani achose'e se'gare ro'tama'ñë yě'ë. Ro'tama'iguëta'an, mësacua mame recoyo re'huasi'cua ba'ijë'n caguë, Juan quëani achose'ere mësacuani yihuoguë quëayë yě'ë. ³⁵ Juan yua majahuë re'oye miañe'ru, mësacua te'e ruiñe sai ma'are ëñoguëna, baguë ëñose'ere ëñajën, rëño ba'irën bojojën achahuë mësacua. ³⁶ Bojojën achajëna, yě'ë ta'yejeiye yo'oni ëñoguë, Juan coca case'ebi ëñoñe'ru yě'ë ba'iyete quë'rë te'e ruiñe ëñoni, yě'ë guanseye poreyete masi güeseyë yě'ë. Yě'ë ta'yejeiye yo'oni ëñoguë, yě'ë Taitabi yo'o güeseguëna, ja'nca yo'oni

ēñoñē yē'ē. Ja'nca yo'oni ēñoguēna, bainbi yē'ē Taita Raosi'quērebare yē'ēre masiye poreyē. ³⁷Yē'ē Taita'ga yē'ēre raoni, yē'ē ba'iyete te'e ruiñereba ēñoguē baji'i. Baguēbi coca quēani achoguēna, mēsacuabi baguēte gare achama'icua'ē. Baguē ba'iyete gare ēñama'icua'ē. ³⁸Yē'ē yua Riusu Raosi'quē ba'iguēna, yē'ē cocare recoyo ro'tamajēn ba'icua'ē mēsacua. Ja'nca sēani, baguē cocarebare yua mēsacua recoñoa re'huaye beoye ba'icua'ē. ³⁹Baguē cocareba toyani jo'case'ere bojora'rē ēñajēn, Riusu naconi si'arēn ba'īnu cajēn, ba coca se'gare ai ba'ie ai ye'yeyē mēsacua. Ye'yecuata'an, yē'ē ba'iyete baru te'e ruiñe ēñose'ere gare ye'yema'īñē mēsacua. ⁴⁰Yē'ē ba'iyete ye'yeye porecuata'an, yē'ēna rani recoyo ro'taye gu'a güeyē mēsacua. Rani recoyo ro'tatoca, Riusu naconi si'arēn ba'ire'ahuē.

⁴¹Re'o coca yē'ēre quēani achocua, ja'ancuani yēma'īñē yē'ē. ⁴²Mēsacua recoyo ro'tayete masiyē yē'ē. Masiguēna, mēsacua se'gabi Riusuni ai yēmajēn ba'iyē. ⁴³Yē'ē Taitabi yē'ēre cuencueni raoguēna, yē'ēni te'e ruiñe ēñamajēn, bojomajēn ba'iyē mēsacua. Ro yequē se'gabi rani, mēsacua ta'yejeiye ējaguē'ē yē'ē catoca, ja'anguēni te'e ruiñe ēñajēn bojojēn ba'iyē mēsacua. ⁴⁴Mēsacua sa'ñēña se'ga te'e ruiñe ēñajēn bojocuabi Riusu ta'yejeiye ba'iyete cu'eye beoye ba'iyē. Ja'nca sēani, yē'ēni recoyo ro'taye beoye ba'iyē. ⁴⁵¿Mēsacua guere ro'taye'ne? ¿Yē'ēbi Taita Riusu naconi coca caguē, mēsacua gu'aye yo'oyete quēani, mēsacuare bēnni senjoja'ñe, Riusuni se'ne, ja'anre ro'taye mēsacua? Bañē. Mēsacuabi ñaca cacua'ē, Ira taita ba'isi'quē Moisés, baguē coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'ocua sēani, Riusu naconi si'arēn ba'ija'cua'ē cayē mēsacua. Ja'nca cacuata'an, Moisés

se'gabi mēsacua gu'aye yo'oyete Riusuni quēani, mēsacuare bēnni senjoja'ñe senji. ⁴⁶Mēsacua yua Moisés coca toyani jo'case'ere ēñajēn, te'e ruiñe ye'yema'ē'ē. Te'e ruiñe ye'yeni, baguē quēani jo'case'ere recoyo ro'tanica, yē'ē coca te'e ruiñe quēani achose'ere ro'tajēn ba'ire'ahuē, yē'ē ba'iyete quēasi'quē sēani. ⁴⁷Moisés coca toyani jo'case'ere ro achani recoyo ro'tama'icua sēani, yē'ē coca yure quēani achoguēna, ja'an cocare quērē ai ba'ie recoyo ro'tama'īñē mēsacua, bacuani yihuoguē quēabi Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

6 Ja'n'rēbi, Galilea zitara, Tiberias zitaraga hue'eguēna, ja'anruna saisi'quē ba'iguē, yua que tē'huina jenni saji'i Jesús. ²Saiguēna, ai jai jubē bainbi, Jesús ta'yejeiye yo'oni ēñose'e, rau ju'incuare huachose'e, ja'anre ēñasi'cua sēani, Jesusni be'tejaē'ē. ³Be'tejaijēna, Jesús yua baguēre conjēn ba'icua naconi cu re'otona saisi'quēbi bacua naconi baruna bēani baji'i. ⁴Judío bain pascua umuguseña fiesta yo'oye baji'i. ⁵Bēani ba'iguē, so'ona ēñato, bain jubēbi raē'ē. Rajēna, Jesús yua Felipe ni coca senni achabi:

—¿Queaca aon coní, ja'an bain jubēni aon aoñe'ne mai? senni achabi.

⁶Senni achaguē, ¿Felipe queaca sehuoja'guē'ne baguē? caguē, ja'an cocare senni achabi Jesús. Baguē yo'oja'yete yua ro'tasi'quē baji'i. ⁷Senni achaguēna, Felipe sehuobi:

—Aon coní aoñe ti'anma'iji maire. Curi so'co samu cien ro'ie coní huo'huetoca, ga bainguēbi choa zi'nga se'gare coji, sehuobi.

⁸Sehuoguēna, ja'n'rēbi, Andrés hue'eguēbi baji'i. Jesusni conguē

ba'iguë yua Simón Pedro yo'jeguë baji'i. Ja'anguëbi coca quëabi:

⁹—Ënjo'on ba'iji zin hua'guë. Te'e ëntë sara jo'jo aonbëan cebadabëan, samu ziaya hua'i, ja'anre baji baguë. Ja'nca ba'iguëta'an, ¿queaca ja'an se'gabi si'a jai jubëre aon aoñe'ne? senji'i.

¹⁰ Senguëna, Jesusbi:

—Bainni bëa güesejë'ën, cabi.

Caguëna, taya re'oto ai ba'iyë sëani, bëa güesejëna, si'acuabi bëahuë. Ëmëcua se'gare cuencueto, cinco mil ba'icua'ru baë'ë. ¹¹ Bëajëna, ja'nrebi, Jesús yua ba cebadabëanre inni, Riusuni surupa cani, baguëre concuana insiguëna, bainna huo'huehuë. Ziaya hua'ire'ga inni güina'ru huo'hue güesejëna, bacua yëse'e aën'ë. ¹² Anni yajijëna, Jesús yua baguëre concuani coca guansebi:

—Aon anni jëhuase'ere chiani re'huajë'ën. Jo'cani senjoñe beoye ba'ijë'ën, guanseguë cabi.

¹³ Caguëna, cebada aon anni jëhuasi mi'chirëanre chiani, doce jë'eña bu'iyë ayahuë. ¹⁴ Ja'nca ayajëna, bainbi Jesús ta'yejeiye yo'oni ëñose'ere ai ëñajën rëinjën, sa'ñeña cahuë:

—Riusu bainguë maina raoja'ye cani jo'case'e ba'iguëna, yureca maina ti'ansi'quë ba'iji, cajën ëñajën rën'ë.

¹⁵ Ëñajën rëinjën, sa'ñeña coca cajën, baguëni zeanni sani, mai ta'yejeiye ëjaguëre baguëte re'huani bañu cajëna, Jesusbi masini, cu re'otona quëñëni, te'e hua'guë ba'iguëbi ganini saji'i.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Saiguëna, ja'nrebi, ënsëguë ruajairën ba'iguëna, Jesusre concuabi zitara yëruhuana gajehuë. ¹⁷ Gajeni, Jesús yuta raimaquëna, Capernaum huë'e jobona go'iñu cajën, yoguna cacani, zitara je'en bi'rahuë, ñamibi. ¹⁸ Je'en bi'rajëna, ja'nrebi, ai jëja tutuni, t'ë'a huëji'i. ¹⁹ Huëiguëna, cinco

o seis kilómetro ba'iyë ro'ani ëñato, Jesusbi zitara canja'an ganiguë raji'i. Ja'nca raiguëna, ai quëquëni huesëni ëñahuë. ²⁰ Huesëni ëñajëna, baguë cabi:

—Mësacua quëquëma'ijë'ën. Yë'ë yua Jesus'ë, cabi.

²¹ Caguëna, ja'nrebi, bacuabi ai bojojën, baguëni yua yoguna guaoni bahuë. Guaoni bajëna, ja'ansirën bacua yija sairuna ti'ansi'cua baë'ë.

La gente busca a Jesús

²²⁻²³ Ja'nca ba'ijëna, yequë umuguse ñataguëna, bain jubëbi yuta que t'ëhui baë'ë. Jesús aon aonsiru, surupa cani aon huo'huesiru, ja'anrute baë'ë. Ba'ijën, zitara yëruhuana gajeni ëñato, Jesusre concua yua bacua yogubi saisi'cua baë'ë. Bacua se'gabi saijëna, Jesusbi bacua naconi saimaji'i cajën, gue ro'taye beoye baë'ë. Ba'ijëna, yequë bain Tiberias huë'e jobobi rani ba'ijëna, ²⁴ Jesús, baguëre concua, bacua yua beoyë cajën, ba bain naconi yobi saë'ë. Capernaum huë'e jobona jenni, Jesusre cu'ējaë'ë.

Jesús, el pan de la vida

²⁵ Cu'ejani, je'ensi'quëre tinjahuë. Tinjani, baguëni senni achahuë:

—Ëjaguë, ¿quejeito më'ë raquë'ne? senni achahuë.

²⁶ Senni achajëna, sehuobi:

—Mësacuanu ganreba quëayë. Yë'ë ta'yejeiye yo'oni ëñose'ere ro'taye beoye ba'iyë mësacua. Ro mësacua aon anni yajise'e se'gare ro'tani, yë'ëre cu'ehuë. ²⁷ Mësacua aon coye ro'ire jëja yo'o yo'oye beoye ba'ijë'ën, besa carajeiye sëani. Yë'ë aon insiye, ja'anre ro'tani, yo'o yo'oni cojë'ën. Coni aintoca, si'arën ba'ijën, huajëreba huajëjën ba'iyë mësacua. Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quërebare sëani, Taita Riusubi yë'ë ta'yejeiye yo'oye conjí, caguë sehuobi Jesús.

²⁸ Sehuoguëna, baguëni senni achahuë:

—Riusu yo'o guansese'ere yo'oye yë-toca, ¿queaca yo'oye'ne yëquëna? senni achahuë.

²⁹ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Riusu yo'o guansese'e yua ëne ba'iji. Yë'ë yua baguë raosi'quërebare sëani, yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'n, sehuobi.

³⁰ Sehuoguëna, baguëni senni achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, më'ë ta'yejeiye yo'ore yo'oni, yëquënani ënojë'n. Më'ë poreyete ëñañu cayë. Eñani, ja'nre'bi, më'ëni recoyo ro'tayë yëquëna. ¿Gue yo'ore yo'oni ënoguë'ne? ³¹ Mai ira bain ba'isi'cuabi beo re'otore ba'ijën, ba maná aonre ainjën ba'ñeña. Riusu coca toyani jo'case'e'ru ba'iyë: Guënamë re'otobi aon tonni, bacuani aon aonguë baj'i Riusu, case'e sëani, më'ë'ga ¿gue yo'ore yo'oni ënoguë'ne? senni achahuë.

³² Senni achajënna, Jesusbi bacuani yihuoguë quëabi:

—Mësacuari ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Moisés aon guënamëbi to'inse'ere aintoca, bainbi huajëreba huajëma'ë. Yë'ë Taita se'gabi te'e ruñe ba'i aonre insiji. ³³ Yë'ë Taitabi baguë aonre guënamë re'otobi raoni jo'cabi. Raoni jo'caguëna, bainbi coní aintoca, huajëreba huajëyë bacua, yihuoguë quëabi.

³⁴ Quëaguëna, bacua senni achahuë:

—Ejaguë, ja'an aonre yëquënana jo'caye beoye insireba insijë'n, senni achahuë.

³⁵ Senni achajënna, sehuobi:

—Yë'ëbi yua ja'an aon ba'iyë. Yë'ëna rani aintoca, aon gu'aye beoye ba'iyë'ru ba'iyë. Yë'ëni si'a recoyo ro'tatoca, oco ëaye beoye ba'iyë'ru ba'iyë. ³⁶ Yureca, mësacuari ënere quëahuë. Yë'ëni ëñasicuata'an, yë'ëni recoyo ro'tama'inë mësacua. ³⁷ Yë'ë

Taita bain cuencuesi'cuare si'acuare yë'ëna raoguëna, si'acuabi yë'ëna raiyë. Raijënna, yë'ëbi bacuani bani, bacuare gare senjoñe beoye ba'iyë.

³⁸ Yë'ë yua guënamë re'otobi raiguë, yë'ë yëye se'ga yo'ozca cama'ë. Yë'ëre raosi'quë, baguë yëye se'gare yo'ozca caguë ra'ë yë'ë. ³⁹ Yë'ëre raosi'quë, baguë yëyete cato, ëne ba'iji: Baguë bain cuencuesi'cuare yë'ëna raoguëna, te'e bain hua'guëreta'an gare huesoye beoye ba'iyë. Ja'nca ba'iguëbi, ën yija carajei umuguseña ti'anguëna, si'acua ju'insi'cuare mame go'ya rai güeseja'guë'ë yë'ë. ⁴⁰ Yë'ë Taita yëyete cato, ëne ba'iji: Yë'ëbi baguë Zin sëani, si'a bain yë'ëni recoyo ro'tajën ba'icuabi si'arën ba'ijën, ai huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë. Eñ yija carajei umuguseña ti'anguëna, bacuare mame go'ya rai güeseja'guë'ë yë'ë, caguë sehuobi Jesús.

⁴¹ Caguë sehuoguëna, judío ëja bainbi baguë coca case'e: “Yë'ë yua guënamë re'otobi raisi'quë'ë. Si'a bain aon ba'iyë yë'ë” ja'an case'ere achani, baguëte sa'ñeña ai ⁴² bëinjën cahuë:

—¿Queaca ro'taguë caguë'ne baguë? Ba hua'guë Jesús hue'eguë yua José mamaquë se'ga ba'iji. Baguë taita, baguë mamá, bacuare masiyë mai. Ja'nca sëani, ¿queaca ro'taguë, Guënamë re'otobi raisi'quë'ë yë'ë caguë'ne? bëinjën cahuë.

⁴³ Cajënna, Jesusbi cabi:

—Mësacua sa'ñeña cajën, yë'ëre bëin coca caye jo'cajë'n. ⁴⁴ Ro bain se'gabi yë'ëna rani recoyo ro'taye porema'inë. Yë'ë Taitabi yë'ë ba'iyete ënoguëna, bainbi yë'ëna raiye poreyë. Raijënna, yua ën yija carajei umuguseña ti'anguëna, yë'ëbi yë'ë bainrebare mame go'ya rai güeseja'guë'ë. ⁴⁵ Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'ere ro'tajë'n. “Riusubi si'a bainni cocare ye'yoji.” Ja'nca toyani jo'case'e sëani, si'acua Riusu ye'yose'ere achani ye'yecuabi

yë'ëna raiyë. Raijënna, yë'ë bainrebare re'huani ba'iyë.

⁴⁶Bainbi Taita Riusure gare ënama'isi'cua ba'iyë. Yë'ë se'ga baguë ba'irubi raisi'quëbi yë'ë Taitare ënasi'quë'ë. ⁴⁷Ganreba caguë, mësacuare quëayë yë'ë. Yë'ëni recoyo

ro'tacua, ja'ancuabi yë'ë naconi si'arën ba'ijën, huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë.

⁴⁸Yë'ë yua bain aon ba'iguëbi bacuani huajëreba huajë güeseyë. ⁴⁹Mësacua ira bain ba'isi'cuabi beo re'otore ba'ijën, maná aonre ainjën baë'ë. Ba'icuabi ja'an aonre ainsicuata'an, yurera junni huesësi'cua ba'iyë. ⁵⁰Yequë aonre cayë yë'ë. Ja'an aonre guënamë re'oto raose'e ba'iguëna, bainbi aintoca, ju'inë beoye ba'iyë. ⁵¹Yë'ë yua ja'an aon ba'iyë. Huajëreba huajë güeseyë yë'ë. Bainbi ja'an aonre aintoca, si'arën ba'ijën, huajëreba huajëjën ba'ija'bë caguë, yë'ë ga'nihuëte insini jo'cayë yë'ë, yihuoguë cabi Jesús.

⁵²Caguëna, judío ëja bainbi bëinjën, sa'ñeña coca senni achahuë:

—¿Baguë ga'nihuë mai aon aonë caguë, queaca maina insiye poreguë'ne? senni achahuë.

⁵³Senni achajënna, Jesús yua se'e bacuani quëabi:

—Ganreba mësacuani yihuoguë quëayë yë'ë. Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quë ba'iguëna, yë'ë ga'nihuëte ainjën ba'ijë'ën. Yë'ë ziere uncujën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'oma'itoca, mësacua recoyo huajëye beoye ba'iyë. ⁵⁴Yë'ë ga'nihuë aiñe, yë'ë zie uncuye, ja'anre yo'ocuabi si'arën ba'ijën, huajëreba huajëjën ba'iyë. Ba'ijënna, ën yija carajei umuguseña ti'anguëna, bacuare go'ya rai güeseja'guë'ë yë'ë. ⁵⁵Yë'ë ga'nihuë yua bain aonreba re'huase'e ba'iji. Yë'ë zie yua bain gonoreba re'huase'e ba'iji. ⁵⁶Yë'ë ga'nihuë aiñe, yë'ë zie uncuye, ja'anre yo'ocuabi yë'ë naconi te'e recoyo ba'icua'ru bojojën

ba'iyë. Yë'ë'ga bacua naconi te'e recoyo ba'iguë'ru bojoguë ba'iyë. ⁵⁷Yë'ë Taita huajëreba huajëguëbi yë'ëre raosi'quë séani, yë'ë'ga güina'ru huajëreba huajëyë. Ja'nca ba'iguë, yë'ëna aincuani huajëreba huajë güeseyë. ⁵⁸Riusu aon guënamë re'otobi raose'e, ja'an aonre cayë yë'ë. Ira bain ba'isi'cua ainsere cama'inë, ju'insi'cuare séani. Yë'ëna aincuabi si'arën ba'ijën, huajëreba huajëjën ba'iyë, yihuoguë quëabi.

⁵⁹Ja'nca coca yihuoguë, judío bain ñe'ca huë'e Capernaum huë'e jobore ye'yoguë baji'i Jesús.

Palabras de vida eterna

⁶⁰Ja'an cocare quëani achoguëna, baguëre concuabi achani, yequëcuabi gue ro'taye beoye ba'ijënna, bacuabi ja'anre sa'ñeña cahuë:

—Ja'an coca ro'taye ai jëjaji. Achaye porema'inë, cahuë.

⁶¹Cajënna, Jesusbi baguëre concua cayete masini, bacuani yihuoguë cabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ë coca case'ere bëinjën achaye'ne? ⁶²Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quë ba'iguëbi yë'ë quë'ro raisiruna se'e mëiguë go'iguëna, ja'anre ënatoca, ¿mësacua queaca ro'tajën ba'ija'cua'ne? ⁶³Riusu Espíritu se'gabi bainni huajë güeseji. Recoyo beotoca, bain ga'nihuë se'gabi huajëye porema'iji. Yë'ë coca mësacuani quëani achoguë, bain recoyo huajë coca, ja'anre quëani achoguë, te'e ruinëreba ba'i coca'ë, caguë quëayë yë'ë.

⁶⁴Ja'nca quëani achoguëna, yequëcua mësacua naconi ba'icuabi yë'ëni recoyo ro'tama'inë, cabi Jesús.

Jesús yua baguëni recoyo ro'tama'icuarë si'arën masiguë baji'i. Baguëni insini senjoja'guëre'ga masiguë baji'i. Ja'nca masiguëbi baguë yure case'ere quëabi. ⁶⁵Quëani ja'nrebi, se'e coca cabi:

—Ja'nca ro'tama'icua ba'ijëna, yë'ë coca quëase'e: Yë'ë Taitabi yë'ë ba'iyete ëñoma'itoca, bainbi yë'ëna ti'añe porema'iñe mësacuanì quëahuë yë'ë, cabi.

⁶⁶ Ja'nca caguëna, baguëte conjën ba'icua ai jai jubëbi baguëni coñe jo'cani quëñëhuë. Baguë naconi se'e saimaë'ë. ⁶⁷ Saima'ijëna, baguëre concua, si'a sara samucua ba'icuanì senni achabi:

—¿Mësacua'ga yë'ëre jo'cani saiye ro'taye? senni achabi.

⁶⁸ Senni achaguëna, Simón Pedrobi sehuobi:

—Bañë. Yëquënabi sani, yequëni ye'yetoca, bain huajë cocare ye'yoguëbi beoji. Më'ë se'gabi ja'an cocare ye'yoguëna, yëquënabi ye'yeni si'arën ba'ijën, huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë.

⁶⁹ Ja'nca sëani, më'ëni si'a recoyo ro'tahuë yëquëna. Më'ë yua mai Ta'yejeiyereba E'jaguë Riusu Zin, ba Cristo ba'iguëna, yëquënabi më'ë ba'iyete ye'yeni masihuë, sehuoguë cabi.

⁷⁰ Caguëna, Jesusbi bacuanì quëabi:

—Mësacua si'a sara samucuarë cuen-cuenì yë'ëre conjën ba'icuarë re'huahuë. Ja'nca re'huaguëta'an, mësacua jubë ba'iguë, te'eguë yua huati bainguë ba'iji, quëabi.

⁷¹ Judas Iscariote, Simón mamaquë, ja'anguëte quëabi Jesús. Baguëte conjën ba'icua, si'a sara samu ba'icua, bacua naconi cuencuesi'quëta'an, Jesusre insini senjoja'guëta'an ba'iji.

Los hermanos de Jesús no creían en él

7 Ja'nca ba'iguëna, Jesús yua Galilea yija se'gare baji'i. Judío ëja bainbi baguëte huani senjoñe yëjënna, Judea yijana saimaji'i. ² Saima'iguëna, ja'nre'bi judío bain aon tèase'ere bojojën, fiesta yo'oye baë'ë. ³ Ja'nca ba'ijëna, baguë yo'jecuabi baguëni coca yihuo bi'rahuë:

—Ëño'onbi sani, Judeana saijë'n. Sani, më'ë ta'yejeiye yo'oni ëñoguëna, më'ëre concua baru ba'icua'bi ëñañe poreyë. ⁴ Më'ë yua ëño'onre ba'iguë, më'ë yo'ore ro yahuerarë yo'oguë ba'iyë. Ta'yejeiye yo'oni ëñocuabi ja'nca yo'oma'iñë. Si'a bainbi ëñani masija'bë cajën, bain jubëan ba'iruanna sani, bacua yo'o yo'oni ëñoñë. Ja'nca sëani, më'ë'ga më'ë ta'yejeiye yo'oyete si'a bainni ëñojaijë'n, yihuojën cahuë.

⁵ Ja'nca cajën, bacua'ga baguëni recoyo ro'tamajën baë'ë. ⁶ Ba'ijëna, Jesusbi bacuanì sehuoguë cabi:

—Yë'ë fiesta sairën yuta ti'anma'iji. Mësacua fiestana saiye yëjën, mësacua yësirën saiye poreyë. ⁷ Bainbi mësacuanì je'o baye beoye ba'iyë. Yë'ëca bain gu'a juchare masi güese'guë sëani, yë'ëni je'o bajën ba'iyë. ⁸ Mësacua se'ga yua fiestana sani ba'ijë'n. Yë'ëca bañë. Yë'ë fiesta sairën yuta ti'anma'iji, cabi Jesús.

⁹ Ja'nca caguë, yua Galilea yijana bëani baji'i.

Jesús en la fiesta de Enramadas

¹⁰ Ba'iguëna, baguë yo'jecuabi fiestana saë'ë. Satena, Jesus'ga yahuerarë saji'i. Bainni ëñoma'iguë saji'i. ¹¹ Sani ti'anguëna, judío ëja bainbi baguëni cu'eni ganojën, sa'ñëña senni achajën baë'ë:

—¿Jarote ba'iguë'ne baguë? senni achahuë.

¹² Bain hua'na'ga baguë ba'iyete sa'ñëña coca cajën baë'ë. Yequëcuabi: "Re'o bainguë'bi" cajënna, yequëcuabi: "Banji. Bainni ro coqueguë yihuo'te" cajën baë'ë.

¹³ Yahue caye se'ga baë'ë. Judío ëja bainni huaji yëhuë.

¹⁴ Fiesta yo'ojëna, jobo ba'i umuguseña ba'iguëna, Jesusbi Riusu huë'ena cacani, bainni ye'yo bi'rabi. ¹⁵ Ye'yo bi'raguëna, judío bainbi achajën reinjën, sa'ñëña coca cahuë:

—Aiguë yua uti ye'yema'isi'quëta'an, ¿queaca baguë masiyera masiguë'ne? senni achahuë.

¹⁶ Senni achajëna, bacuani sehuobi Jesús:

—Yë'ë masiye se'gare ye'yoma'inë yë'ë. Yë'ë Taitabi yë'ëre raoguëna, baguë masiye se'gare ye'yoguë ba'iyë yë'ë. ¹⁷ Yë'ë Taita yëye'ru yo'oye ro'tacuabi yë'ë ye'yoyete achani masiyë. Yë'ë Taita coca ba'itoca, masiyë. Yë'ë coca se'ga ba'itoca, masiyë bacua. ¹⁸ Yequëcuabi ro bacua coca se'gare quëani achotoca, ro bacua ta'yejeiye ba'iyete yëyë. Yë'ëca bañë. Yë'ë Taitabi yë'ëre raoguëna, baguë ta'yejeiye ba'iyete se'gare yëyë yë'ë. Ja'nca yëguëbi te'e ruiñe ye'yoguë ba'iyë. Yë'ë Taitabi coqueye beoye ba'iji.

¹⁹ Moisesbi Riusu ira coca guansese'ere toyani, mësacua jocaguë ba'nji. Ja'anre mësacua masiyë. Masicuata'an, ba coca guanseni jocase'ere yo'oye ro gu'a güeyë mësacua. Ja'nca yo'oye güecuabi ¿queaca ro'tajën, yë'ëni huani senjoñe ro'taye'ne? cabi Jesús.

²⁰ Caguëna, bainbi sehuohuë:

—Bañë. Më'ëni huani senjoñe ro'tama'icua'ë yëquëna. Gu'a huati baguë sëani, güebe nesi'quë'ru caguë cayë më'ë, sehuohuë.

²¹ Sehuojëna, Jesús cabi:

—Yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, yë'ëbi ta'yejeiye yo'o, te'e yo'o se'gare yo'oni ënoguëna, mësacua si'acuabi ëñajën rën'ë. ²² Moisés yua bain go neño ga'nihuë tëyoye, ja'anre ye'yoni jocaguë ba'nji, Moisesbi ye'yoni jocaguëta'an, baguë ira bain ba'isi'cua, bacuabi ru'ru bacua zin hua'nani go neño ga'nihuëte tëyojën ba'nhuë. Ja'nca ye'yoni jocaguëna, yureñabi mësacuabi yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëta'an, zin hua'guëni go neño ga'nire tëyoyë. ²³ Moisés coca guanseni jocase'ere'ru güina'ru yo'oñu cajën,

baguë go neño ga'nire tëyoyë. Ja'nca ba'iyeta'an, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, yë'ë yua bain raure huachoye ro'taguë, si'a ga'nihuë huajë ga'nihuëte mame re'huaguëna, ¿mësacua queaca ro'tajën yë'ëni bëiñe'ne? ²⁴ Mësacuabi bain gu'aye yo'ose'ere caye ro'tatoca, ru'ru bacua gu'aye yo'ose'ere te'e ruiñe masini, te'e ruiñe cuencueni gu'aye cajë'n. Bain yo'ose'ere ro besa ëñani, gu'aye yo'ose'e'ë catoca, ro gu'aye cayë mësacua, cabi Jesús.

Jesús habla de su origen

²⁵ Ja'nca caguëna, yequëcua Jerusalén ba'icuabi sa'ñeña ca bi'rahuë:

—¿Judío ëja bain yua aiguëni huani senjoñe ro'taye? ²⁶ Ja'nca ro'tacuata'an, si'a bain naconi ba'iguë, bacuani caraye beoye ye'yoguë ba'iji. Ba'iguëna, judío ëja bainbi ënsema'inë. ¿Yequëre ëja bainbi baguë Cristo ba'iyete masima'inë? ¿Riusu Raosi'quë'bi cama'inë? ²⁷ Ja'nca ba'iyeta'an, baguë quë'ro raisirute masiyë mai. Ba Cristo Raosi'quëbi maini ënoguëna, baguë quë'ro raisirute masiye porema'inë mai, sa'ñeña cahuë.

²⁸ Cajëna, Jesusbi Riusu huë'ere ba'iguë, bainre ye'yoguë, si'a jëja ñaca quëani achobi:

—¿Yë'ë ba'iyë, yë'ë quë'ro raisirute ja'anre masiye ro'taye mësacua? Yë'ë se'gabi ro ro'taguë raima'ë. Yequë, te'e ruiñe ba'iguëbi yë'ëre raobi. Ja'anguëni huesëyë mësacua. ²⁹ Yë'ë'ga baguëre masiyë, baguë naconi te'e ba'iguë sëani. Baguëbi yë'ëre raoguëna, yë'ë raisi'quë'ë, quëani achobi.

³⁰ Quëani achoguëna, baguëni preso zean ëaye ba'ë. Ba'icuata'an, baguëte zeanjai umuguse ti'anma'inë sëani, baguëte zeanma'ë. ³¹ Yequëcuaca ai jai jubëbi baguëni si'a recoyo ro'tani, sa'ñeña cahuë:

—Baguë se'gabi ba Cristo, ba Riusu Raosi'quëreba ba'iji. Baguë ta'yejeiye yo'oni ëñose'ere ro'tato, quë'rë ta'yejeiye yo'oni ëñoguëte cu'eto, yequëbi beoji, sa'ñeña cahuë.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

³² Ja'nca sa'ñeña cajëna, fariseo bainbi achani, pairi ëjacua naconi nê'cani, Jesusre preso zeanjaijê'ën, soldado ëjacuani guanseni saomate. ³³ Saojënna, Jesusna ti'anjënna, Jesusbi bacuani quëabi:

—Mësacua naconi yuta rëño nêsebë se'ga ba'iyë. Ba'ini, ja'nrëbi, yë'ere raosi'quëna go'ija'guëë. ³⁴ Go'iguëna, mësacuabi yë'ere cu'ej'a'cua'ë. Cu'ej'a'cuata'an, yë'ere tinjañe porema'ija'cua'ë. Yë'ë quë'ro ba'ija'runa ti'añe porema'ija'cua'ë mësacua, quëabi.

³⁵ Quëaguëna, judío ëja bainbi sa'ñeña ca bi'rahuë:

—¿Jarona saiye ro'taguë'ne baguë? Baguëni tinjañe porema'iñe caguë, ¿gue quë'rore caguë'ne? Yequëre mai te'e jubë bain saoni senjosiruan, ja'anruan griego bain ba'iruanna sani, ba griego bainni ye'yoye ro'taguë cama'iguë baguë. ³⁶ Baguë coca case'ere achama'iñë mai. “Mësacuabi yë'ere cu'ecuata'an, yë'ere tinjañe porema'ija'cua'ë. Yë'ë quë'rona go'iguëna, më'ë sacuabi ti'añe porema'ija'cua'ë” caguëna, maibi achama'iñë, cahuë.

Ríos de agua viva

³⁷ Ja'nrëbi, fiesta umuguseña si'a bi'raguëna, quë'rë ta'yejei umuguse ba'iguëna, Jesusbi nêcani, bainni si'a jëja quëani achoguë cabi:

—Mësacua yua huajë oco ëaye ba'itoca, yë'ëna rani, yë'ëna coní uncuye'ru yë'ë ba'iyete ye'yejê'ën. ³⁸ Yë'ëni recoyo ro'tatoca, Riusu coca toyani jo'case'ru ba'iyë mësacuare giüna'ru mame re'huaja'guëë yë'ë.

Mësacua recoñoa ai bojo huanone'ru ba'iguëna, bain huajë oco yua carajeiye beoye ba'iyë'ru mësacuare re'huaja'guë'ë yë'ë. Re'huaguëna, mësacuabi ai jai jubë bainni huajë güeseyete ëñoja'cua'ë, yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, quëani achobi Jesús.

³⁹ Ja'nca quëani achoguë, Riusu Espíritu huanone'ete cabi. Baguëni recoyo ro'tacuani Espíritu gaje meni ba'ija'ye, ja'anre quëabi. Jesús yuta junni tonni go'ya raima'iguë sëani, Espíritu gaje meni, baguë bainni baja'ye carabi.

División entre la gente

⁴⁰ Ja'nca quëani achoguëna, bainbi baguë cocare achani, yequëcuabi cahuë:

—Riusu coca quëani achocaiguë, Moisés quëasi'quë, ja'anguë ba'iji baguë. Riusubi baguë raija'yete zoe quëaguëna, yua maina ti'anni ba'iji baguë, cahuë.

⁴¹ Cajëna, yequëcuabi:

—Riusu Raosi'quëreba, ba Cristo hue'eguë ba'iji, cahuë.

Cajëna, yequëcuabi sehuohuë:

—Banji. Ba Cristo hue'eguëbi Galilea yijabi raima'iguë ba'iji. ⁴² Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ba Cristo yua ira ëjaguë ba'isi'quë David banguë, Belén huë'e jobo banguë, ja'an ba'iji, David huë'e jobo sëani. Ja'anre quëaji Riusu coca, cahuë.

⁴³ Ja'nca cacua sëani, Jesús ba'iyete ro'tato, bainbi te'e ro'tamaëë. ⁴⁴ Yequëcuabi baguëni preso zeañe yëcuata'an, baguëni zeanmaëë.

Las autoridades no creían en Jesús

⁴⁵ Ja'nrëbi, soldado ëjacuabi baguëni preso zeanmajën, pairi ëjacua, fariseo bain, ja'ancuana goëë. Go'ijënna, bacuabi bëinjën, coca senni achahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, baguëte zeanni ramate'ne? senni achahuë.

⁴⁶ Senni achajënna, soldado ëjacuabi sehuohuë:

—Baguë ta'yejeiye ye'yose'ere quëani achoto, yequëcua coca ye'yocuabi ja'n cara'ru masiye ye'yoye beocua ba'iyë, sehuohuë.

⁴⁷Sehuojëna, fariseo bainbi bëinjën cahuë:

—Mësa'cua'ga ro coque güesehuë. ⁴⁸Ëja bain, fariseo bain, ja'ancuare cu'etoca, baguëni recoyo ro'tacua gare beoyë. ⁴⁹Bain jubëca Riusu coca huesëcuabi yua baguë cocare achajëna, Riusu bënni senjosi'cua ba'ija'cua se'ga ba'iyë, bëinjën cahuë.

⁵⁰Cajëna, Nicodemo hue'eguë, bacua jubë ba'iguë, Jesusni ja'anrë ñamibi ëñaguë saisi'quë, baguë yua bacuani cabi:

⁵¹—Riusu coca maina jo'case'ere ëñato, bainguë gu'aye yo'ose'ere case'e bani'ga, Baguëni te'e jëana si'nsema'ijë'n caji. Ru'ru, baguë coca sehuoni quëayete te'e ruiñe achani masiye bayë caji, cabi baguë.

⁵²Caguëna, fariseo bainbi sehuohuë:

—Më'ë'ga ro Galilea bainguë'ru huesëguë cayë. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani masijë'n. Riusu bain raoja'cua yua Galilea yijabi raicua beoyë caji. Ja'anre ëñani masijë'n, sehuohuë.

La mujer adúltera

⁵³Ja'nca cajëna, ja'nrëbi, si'acuabi bacua huë'ena go'imate.

8 Go'ijëna, Jesusbi Olivo casi cubëna sani mëji'i. ²Mëni, ja'nrëbi ñataguëna, Riusu huë'ena goji'i. Goni, si'a bainbi baguëna raijëna, baguë yua bëani, bacuani coca ye'yoguë yihuobi. ³Yihuoguëna, ja'nrëbi, Riusu ira coca ye'yocua, fariseo bain bacuabi romigote rani bacua jobona nëconi, Jesusni ëñohuë. Gu'a romigo yequëni yahue bago ba'igoni, zeanni rahuë. ⁴Ja'nca rani, Jesusni quëahuë:

—Ëjaguë, ëncobi yequë naconi yahue ba'igo, gu'aye yo'ogo ba'igona, bagote preso zeanni rahuë. ⁵Moisés coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca guansegüë ba'nji: Ja'nca gu'aye yo'otoca, gatabi inni huani senjojë'n, guansegüë ba'nji. Ja'nca guansegüë ba'iguëna, ¿më'ë'ga guere bagote caguë'ne? senni achahuë.

⁶Baguë sehuoyete masiñu cajën, ja'nca Jesusni senni achahuë. Gu'aye sehuotoca, baguëni preso zeañu cajën, ja'nca baguëni senni achahuë. Senni achajëna, Jesús yua rëanni, baguë mëoñobi yijana coca toyabi. ⁷Toyaguëna, bacuabi yua quë'rë se'e ja'an cocare baguëni senni jëhuahuë. Senni jëhuajëna, baguë yua nëcani, bacuani cabi:

—Mësa'cua jubë ba'iguë, gu'a jucha yo'oye beoye ba'iguë ba'itoca, ja'anguëbi bagoni gata ru'ru senjoja'guë. Ja'nrëbi, yequëcuabi gata senjoñe poreyë, cabi.

⁸Cani ja'nrëbi, se'e rëanni, yijana toyabi. ⁹Toyaguëna, bacuabi baguë cocare achani, gu'a recoyo huanonë'ru ba'ë. Ja'nca ba'icuabi, te'ena, te'ena quë'ñeni sa'ë. Quë'rë iracuabi ru'ru sa'ë. Saijëna, Jesusbi nëcani ëñato, ba romigo se'gabi te'e hua'go nëcago baco'ë. ¹⁰Ba'igona, yequëcuabi quë'ñesi'cua ba'ijëna, Jesusbi bagoni ëñani bagoni senni achabi:

—¿Më'ëre gu'aye cacua jaron a sate'ne? ¿Më'ëni bënni senjoja'cua beoye? senni achabi.

¹¹Senni achaguëna, sehuogo:

—Beoyë, Ëjaguë, sehuogo.

Sehuogona, Jesús cabi:

—Yë'ë'ga më'ëni si'nseye beoye ba'iyë. Se'e gu'aye yo'oma'igo saijë'n, cabi.

Jesús, la luz del mundo

¹²Ja'anrëbi, jë'te, Jesús yua bain nëcasi'cuani se'e coca quëani achobi:

—Yë'ë yua si'a bain reconoa miaguë, yë'ë cocare ye'yoguë masi güeseyë.

Ja'nca masi güesequëna, yë'ëni recoyo ro'tacuabi yë'ë ba'iyete te'e ruiñe ye'yeni, mia re'oto ñatani saoye ba'iruna ganijën ba'iyë. Gu'aye yo'oye gare jo'cajën, zijei re'otona gare se'e ganiñe beoye ba'iyë, quëani achoguë cabi.

¹³ Caguëna, fariseo bainbi cahuë:

—Ro më'ë ba'iyë se'gare quëani achoyë më'ë. Ja'nca sëani, te'e ruiñe quëama'iguë, ro coqueguë ba'iyë më'ë, cahuë.

¹⁴ Cajënna, sehuobi:

—Bañë. Te'e ruiñe quëayë yë'ë. Yë'ë ba'iyete quëani achoguëta'an, te'e ruiñe caye se'ga ba'iyë yë'ë. Yë'ë quë'ro raise'ere masiyë. Baruna go'iyë'ga masiyë yë'ë. Mësacuaca ja'anre huesëcua'ë. ¹⁵ Mësacua yua ro bain ro'taye'ru ro'tajën, bainre gu'aye cajën ba'iyë. Yë'ëca bainre ja'nca cama'inë. ¹⁶ Bain ba'iyete masini caguë, te'e ruiñe se'ga cayë yë'ë. Yë'ë se'gabi bain ba'iyete masini cama'inë. Yë'ë Taitabi yë'ëre raoguë, ja'an masini cayete yë'ëni ëñoji. ¹⁷ Mësacua ira coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: Samucuabi te'e quëatoca, te'e ruiñe quëayë bacua, caji. ¹⁸ Ja'nca caguëna, yë'ë ba'iyete quëacua yua samucua ba'iyë. Yë'ëbi yë'ë ba'iyete quëani achoyë. Yë'ë Taita yë'ëre raosi'quë, baguë'ga yë'ë ba'iyete quëani achoji. Ja'nca sëani, te'e ruiñe quëase'e ba'iji, sehuoguë cabi.

¹⁹ Caguëna, bacuabi baguëni senni achahuë:

—¿Më'ë Taita jarote ba'iguë'ne? senni achahuë.

Senni achajënna, sehuobi:

—Mësacua yua yë'ëre huesëcua'ë. Yë'ë Taitare'ga huesëcua'ë. Yë'ëre masinica, yë'ë Taitare'ga masijën ba'ire'ahuë, sehuobi.

²⁰ Ja'an sehuoguë, Riusu huë'e curi gajongu ba'irute ba'iguë, bainni ye'yoguë baj'i. Ja'nca ye'yoguëna, baguëni preso

zeañe beoye ba'ë, baguëte zeanjairën yuta ti'anma'ise'e sëani.

**“A donde yo voy,
ustedes no pueden ir”**

²¹ Ja'nre'bi, Jesús yua se'e bacuani quëabi:

—Ënjo'onbi gare saiye yë'ë. Saiguëna, mësacuabi yë'ëre cu'eni, yë'ëre tinjama'ija'cua'ë. Ro gu'a jucha tënoma'isi'cuabi junni huesëye se'ga ba'iyë. Yë'ë go'ija'runa go'iguëna, mësacuabi be'teni saiye porema'inë, quëabi.

²² Quëaguëna, judío bainbi sa'ñeña cahuë:

—Ja'ansi'quëre huani huesë ëaye caji. Ja'nca sëani, baguë go'ija'runa saiye porema'inë mai caji, jayaye'ru cahuë bacua.

²³ Cajënna, bacuani quëabi:

—Mësacuabi ro bain ro'taye'ru ro ro'tajën ba'iyë. Yë'ëca Riusu ro'taye'ru ro'taguë ba'iyë. Mësacuabi ën re'oto ba'icua se'ga ba'iyë. Yë'ëca bañë. ²⁴ Mësacua ro gu'a jucha tënoma'isi'cuabi junni huesëye se'ga ba'iyë, quëani achohuë yë'ë. Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, ja'an ba'iyete recoyo ro'tama'itoca, ja'nca junni huesëyë mësacua, quëabi.

²⁵ Quëaguëna, bacuabi baguëni senni achahuë:

—¿Gueguëguë'ne më'ë? senni achahuë.

Senni achajënna, sehuobi:

—Yua yë'ë ba'iyete mësacuani ai quëani jëhuahuë yë'ë. ²⁶ Mësacua ba'ijën yo'ose'ere quëaguë, mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere masijë'ën caguë, ja'anre caye ai ba'iyë caraji yë'ëre. Yë'ë raosi'quë yua te'e ruiñe ba'iguëbi yë'ëni te'e ruiñe quëaguëna, yë'ëbi si'ayete bainni quëani achoguë ba'iyë yë'ë, caguë sehuobi.

²⁷Taita Riusure cabi Jesús. Ja'nca caguëna, bacuabi ro huesë äaye achahuë. ²⁸Ja'nca huesëjënna, bacuani quëabi:

—Mësacuabi yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëte ëmëna reoni senjoja'cua'ë. Senjoni, ja'n'rëbi, yë'ë ba'iyete te'e ruiñë masija'cua'ë. Yë'ë case'e'ru ba'iyë masija'cua'ë. Yë'ë se'gabi ro yë'ë cocare quëani achoye beoye ba'iguë, yë'ë Taita ye'yoni ënose'e se'gare quëani achoyë. Ja'anre ëñani masija'cua'ë mësacua. ²⁹Yë'ë Taitabi yë'ëre raoguë, yua yë'ë naconi te'e ba'iji. Yë'ëre te'e hua'guëre jo'cama'iji. Jo'cama'iguëna, yë'ëbi baguë yëyete jo'caye beoye yo'oguëna, yë'ëni bojoji baguë, caguë quëabi Jesús.

³⁰Ja'nca quëaguëna, ai jai jubë bainbi achani, baguëni si'a recoyo ro'tahuë.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

³¹Ja'nca recoyo ro'tajënna, Jesusbi bacua, judío bain ba'icuan yihuoguë cabi:

—Yë'ë cocarebare achani, jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, yë'ë bainreba ruiñë mësacua. ³²Ja'nca ruinjën, si'ayete te'e ruiñë masiyereba masiyë. Ja'nca masijën, mësacua yua gu'a juchana zemoni basi'cua ba'ijënna, mësacuan etoyë yë'ë, cabi.

³³Caguëna, bacuabi sehuohuë:

—Yëquëna yua ira taita ba'isi'quë Abraham, baguë mamacua sëani, yequëcua yëquënan zemoma'ë. ¿Më'ë guere ro'taguë, yëquënare etoyete caguëne? sehuohuë.

³⁴Sehuojënna, Jesús cabi:

—Mësacuan ganreba quëayë yë'ë. Gu'a jucha yo'ocuabi yua gu'a juchana zemosi'cua'ru ba'iyë. ³⁵Gu'a jucha zemosi'cuabi si'arën ba'ima'inë. Riusu bainreba se'gabi si'arën ba'iyë. ³⁶Yë'ë yua Riusu Zin sëani, mësacua

zemosi'cuare etoye poreyë. Ja'nca etotoca, gare se'e zemosi'cua ruiñë beoye ba'iyë. ³⁷Mësacua yua Abraham mamacua ba'iyete masiyë yë'ë. Ja'nca ba'icuata'an, yë'ë cocarebare achaye gu'a güecua sëani, yë'ëni huani senjoñe yëyë mësacua. ³⁸Yë'ë Taita naconi ba'iguë, baguë ëñoñete quëani achoguë ba'iyë yë'ë. Mësacua taita zupai huatibi guanseguëna, mësacuabi achajën yo'ojën ba'iyë, cabi.

³⁹Caguëna, baguëni sehuohuë:

—Abraham yua yëquëna taita ba'iji. Yëquëna yua Israel bain sëani, re'o bain ba'iyë, cahuë.

Cajënna, Jesús cabi:

—Mësacua yua Abraham mamacuareba ba'itoca, Abraham yo'oguë ba'ise'e'ru güina'ru yo'ojën ba'ire'ahuë. ⁴⁰Yureca yë'ëni huani senjoñe äaye ba'iji mësacuare. Yë'ëbi Riusu te'e ruiñë ba'i cocarebare achani, mësacuan güina'ru quëani achoguëna, yë'ëni huani senjoñe yëyë. ¡Ja'nca yo'oma'iguë baji'i Abraham! ⁴¹Ro mësacua taita yo'oye'ru yo'ojën ba'iyë, cabi.

Caguëna, bacua yua baguëni bëinjën cahuë:

—Yëquëna yua huacha zinma'icua'ë. Riusu se'gabi yëquëna Taita ba'iji, cahuë.

⁴²Cajënna, Jesús cabi:

—Riusubi mësacua Taita banica, yë'ëni ai yëjën ba'ire'ahuë mësacua. Yë'ë yua Riusu ba'irute ba'iguëbi raë'ë. Yë'ë se'gabi raiye ro'tama'ë. Baguëbi yë'ëre raoguëna, raisi'quë'ë yë'ë. ⁴³¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ë coca quëayete achama'inëne? Yë'ëbi coca quëani achoguëna, mësacuabi achaye gu'a güejën ba'iyë. ⁴⁴Mësacua taita yua zupai huati se'ga ba'iji. Ja'nca sëani, zupai yëye se'gare yo'oye ro'tajën ba'iyë mësacua. Ru'rureba ba'isirëni bainni huani senjoñe yo'oguë ba'iji. Te'e ruiñë ba'i cocare achaye beoye ba'iji, te'e ruiñë ba'iyete ro'tama'iguë

sëani. Baguë ro'tayete cato, coqueye se'ga ba'iji. Coque huati sëani, si'acuani coque güeseji baguë. ⁴⁵ Yureca, yë'ëbi mësacuani te'e ruiñe quëaguëna, yë'ëni achaye gu'a güeyë mësacua. ⁴⁶ Mësacua jubë ba'icua, ¿gueguëbi yë'ë juchare ëñoñe poreguë'ne? Beoji. Mësacuani te'e ruiñete quëaguëna, ¿queaca ro'tajën, yë'ë cocare naconi te'e ba'ijën, baguë bainbi Riusu raconi te'e ba'ijën, baguë cocarebare achayë. Mësacua yua Riusu bain beocua sëani, baguë cocarebare achaye gu'a güejën ba'iyë, cabi.

Cristo existe desde antes de Abraham

⁴⁸ Caguëna, judío bainbi sehuohuë:

—Yua më'ë ba'iyete masini, te'e ruiñe quëayë yëquëna. Ro gu'a bainguë, Samaria yija bainguë'ë më'ë. Gu'a huati re'osi'quë'ë më'ë, sehuojën cahuë.

⁴⁹ Cajëna, Jesús cabi:

—Bañë. Huati re'oma'isi'quë'ë yë'ë. Yë'ëbi yë'ë Taitani te'e ruiñe ëñaguëna, mësacua yua yë'ëni te'e ruiñe ëñamajën, yë'ëni gu'aye cayë. ⁵⁰ Ja'nca ba'icuata'an, bain te'e ruiñe ëñañete cu'ema'iñë yë'ë. Bain recoyo ro'tayete masiguë, ja'anguëbi Taita Riusu sëani, yë'ëre te'e ruiñe ëñañete cu'ëji. Ja'anguëbi bain juchare masini ëñoji. ⁵¹ Mësacuani ganreba quëayë yë'ë. Yë'ë cocarebare achani yo'ocua, ja'ancuabi gare junni huesëye beoye ba'iyë, cabi.

⁵² Caguëna, judío bainbi sehuohuë:

—Yua më'ë gu'a huati re'osi'quë ba'iyete te'e ruiñe masiyë yëquëna. Abraham yua junni huesësi'quë ba'iji. Riusu ira bain raosi'cua si'acuabi junni huesësi'cua ba'iyë. Ja'nca ba'icua sëani, më'ë coca achani yo'ocuabi gare junni huesëye beoye ba'iyë caguë, ro huacha ro'taguë cayë më'ë. ⁵³ Yëquëna taita Abraham ba'iyë'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iyë catoca, ro coqueyë më'ë. Baguë yua ju'insi'quë ba'iji. Riusu ira bain raosi'cua'ga ju'insi'cua ba'iyë. Më'ë

ba'iyete caguë, ¿queacara ro'taguë quëaguë'ne? jayaye'ru senni achahuë.

⁵⁴ Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë se'gabi yë'ë ta'yejeiye ba'iyete ëñotoca, ta'yejeiye beoye ba'ire'ahuë yë'ë. Yë'ë Taita se'gabi yë'ë ta'yejeiye ëñoguë ba'iji. Mësacuaca baguëte cajën, yëquëna Riusu ba'iji quëayë. ⁵⁵ Ja'nca quëacuata'an, mësacua yua baguëni huesëcua'ë. Yë'ëca baguëni masiyë. Yë'ëbi baguëni huesëye catoca, mësacua ro coqueye'ru, coqueguë ba'ire'ahuë yë'ë. Yë'ëbi baguëni masiguë, baguë cocarebare achani yo'oguë ba'iyë yë'ë. ⁵⁶ Mësacua taita Abrahami yë'ë raija'yete masini, yë'ëni ai bojoreba bojoguë baji'i, sehuobi Jesús.

⁵⁷ Sehuoguëna, judío bainbi cahuë:

—Më'ë yuta cincuenta tëcahuëan beoyë. ¿Queaca Abrahami ëñañe poreguë'ne më'ë? senni achahuë.

⁵⁸ Senni achajëna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacuani ganreba quëaguë'ë yë'ë. Abraham ba'ise'e'ru quë'rë ru'ru ba'iyë yë'ë, sehuoguë cabi.

⁵⁹ Caguëna, bacuabi yua gatere chiani, baguëni senjoni huai ëaye yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesusbi gatini, Riusu huë'ëbi etani, bain jubëna huesoni saj'i'i.

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

9 Ja'nca sani, ja'nre'ëbi, ñaco ëñama'iguëni ëñabi Jesús. Baguë zirnëna ñaco beora'bërë të'ya raisi'quë baji'i. ² Ja'nca ba'iguëna, Jesusre conjën ba'icuabi Jesusni senni achahuë:

—Ëjaguë, ¿baguë gue jucha ro'ire ñaco ëñama'iguë të'ya raisi'quë ba'iguë'ne? ¿Baguë jucha ro'ire o baguë pë'caguë sanhuë jucha ro'ire ñaco beoguë'ne? senni achahuë.

³ Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Banbi. Baguë jucha, baguë pë'caguë sanhuë jucha, ja'an ro'ire beobi. Riusu ta'yejeiye yo'oni ëñoñe, ja'anna ñaco

ēñama'iguë ba'iji baguë. ⁴ Umuguse cara-
jeiye tēca bainbi bacua yo'o yo'oye
poreyë. Nami ti'anguëna, yo'o yo'oye
gare porema'iñë. Yë'ë Taitabi yë'ëre
raoguëna, baguë yo'o guansese'e yureña
yo'oye bayë mai. Yë'ë yo'o yo'oye por-
eye ba'irēnbi carajeiguëna, yë'ë Taita
yo'o guansese'ere yo'oye porema'iñë.
⁵ Ja'anrēn carajeiye tēca, yë'ë yua umu-
guse ñatani saoye'ru bain reconoña miañe
ēñoguë'ë, sehuoguë cabi.

⁶ Cani ja'nrēbi, gore raoni, yijana
tonni, ya'ora'bērēte re'huaní, ñaco
ēñama'iguëna sani, ja'an ya'obi baguë
ñacona së'quëbi. ⁷ Së'quëni ja'nrēbi,
baguëni guansegüë cabi:

—Më'ë yua Siloé casiru, ba oco goje
ba'iruna sani, më'ë ñacore zoajë'n, cani
saobi. Bain cocabi cato, Oco Raose'e
hue'ejí.

Ja'nca cani saoguëna, ñaco
ēñama'iguëbi sani, ñacore zoani, ñaco
ēñaguëbi rají'i.

⁸ Raiguëna, baru bain baguëni ja'anrē
masicuabi yua baguëni ēñani, sa'ñeña
coca senhuë. Yequëcuabi:

—¿Aiguë yua curi senguë ñu'iguë
ba'isi'quëma'iguë? senni achahuë.

⁹ Yequëcuabi:

—Baguë'bi, sehuohuë.

Yequëcuaca:

—Banji. Tinguëta'an, baguëra'ru ēñoji,
sehuohuë.

Sehuojëna, baguëca:

—Baguë'ë yë'ë, sehuobi.

¹⁰ Quëaguëna, bacuabi baguëni senni
achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, ¿queaca më'ë ñaco
sëtani ēñaguë'ne? senni achahuë.

¹¹ Senni achajëna, sehuobi:

—Ba bainguë Jesús hue'eguëbi ya'obi
re'huaní, yë'ë ñacona së'queni, yë'ëni
coca guansebi: “Siloena sani, ñaco
zoajë'n” caguë saobi. Ja'nca cani
saoguëna, yë'ëbi sani, ñaco zoani, ñaco
sëtani ēñahuë, sehuoguë quëabi.

¹² Quëaguëna, bacuabi senni achahuë:
—¿Ja'an bainguë jarona saquë'ne?
senni achahuë.

Senni achajëna:

—Huesëyë, sehuobi.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³ Sehuoguëna, bacuabi baguëte
sani, fariseo bainni nëconi ēñohuë.

¹⁴ Ja'an umuguse, Jesusbi ya'o së'queni
ñaco ēñama'iguëte huachoguëna, judío
bain yo'o yo'oma'i umuguse baji'i.

¹⁵ Ja'nca ba'iguëna, fariseo bainbi ñaco
sëtasi'quëni baguë ñaco ēñase'ere senni
achahuë. Senni achajëna, baguë
sehuobi:

—Baguë yua ya'obi re'huaní, yë'ë ña-
cona së'queguëna, zoajani ñaco ēñahuë
yë'ë, sehuoguë quëabi.

¹⁶ Quëaguëna, fariseo jubë ba'icua
yequëcuabi cahuë:

—Ba bainguë Jesús hue'eguë, baguë
ba'iyete cato, Riusubi baguëte raomaji'i.
Yo'o yo'oma'i umugusebi yo'o yo'oguë,
mai ira coca guansení jo'case'ru tin
yo'o'ji baguë, bëinjën cahuë.

Cajëna, yequëcuabi sehuohuë:

—Banji. Gu'a bainguë beoji. Gu'a bain-
guë ba'itoca, baguë ta'yejeiye yo'oni
ēñoñe porema'ire'abi, sehuohuë.

Sa'ñeña bëñe cajën sehuojën baë'ë.

¹⁷ Ja'nca cajën, ñaco beosi'quëni se'e
senni achahuë:

—Më'ë'ga baguë ba'iyete ro'taguë,
¿guere caguë'ne? senni achahuë.

Senni achajëna:

—Riusubi baguë coca quëacaiguëte
re'huaní baguëte raobi, sehuobi.

¹⁸ Ja'nca ba'iguëna, judío bainbi ba
ñaco sëtasi'quëni ēñani, baguë ñaco
ēñama'ise'e, baguë ñaco huachose'e,
ja'anre ro'taye güehuë. Ja'nca ro'taye
güecuabi baguë pë'caguë sanhuëni
choë'ë. ¹⁹ Choni, bacuani senni achahuë:

—¿Ēnquē yua mēsacua zin'guē? ¿Baguē tē'ya raisirēnbi ñaco beoguē baquē? Ja'nca ba'itoca, ¿queaca yo'oguē ñaco ēnaguē ba'iguē'ne? senni achahuē.

²⁰ Senni achajēnna, pē'caguē sanhuēbi sehuohuē:

—Yēquēna zin hua'guē'bi ba'iji. Baguē tē'ya raisirēnbi ñaco ēñama'iguē'bi baji'i. Ja'anre masiyē yēquēna. ²¹ Ja'nca masicuata'an, baguē ñaco yure ēnaguē ba'iyete huesēyē. Baguēni ñaco huachosi'quēre'ga huesēyē yēquēna. Yēquēna zinni senni achajē'n. Ira hua'guē sēani, baguē se'gabi sehuoye masiji, sehuohuē.

²² Judío ēja bainni huaji yēcua sēani, ja'nca bacuani sehuohuē. Judío ēja bain yua ēn cocare te'e cajēn baē'ē: Jesús yua Riusu Raosi'quēreba ba'iyete quēacua, ja'anre quēacua ba'itoca, bacuare mai ba'i jubēbi quēñoni senjoñu cajēn baē'ē.

²³ Ja'nca sēani, baguē pē'caguē sanhuēbi, “Yēquēna zinni senni achajē'n, ira hua'guē sēani” sehuohuē.

²⁴ Sehuojēnna, ja'nrebi, judío ēja bainbi ñaco ēñama'iguē ba'isi'quēre se'choni, se'e cahuē:

—Riusuni te'e ruiñe ēñani, coqu-eye beoye quēajē'n. Baguē gu'a jucha yo'oguē ba'iyete masiyē yēquēna, cahuē.

²⁵ Cajēnna, baguē sehuobi:

—Gu'a jucha yo'oyete huesēyē yē'ē. Ēñe se'gare masiyē yē'ē. Yē'ēbi ja'anrē ñaco ēñama'iguē ba'isi'quēta'an, yure ñaco ēñañe poreyē yē'ē, sehuobi.

²⁶ Sehuoguēna, baguēni se'e senni achahuē:

—¿Guere mē'ēni yo'oguē'ne baguē? ¿Queaca mē'ē ñacore sētoguē'ne baguē? Quēajē'n yēquēnani, senreba sen'ē.

²⁷ Senjēnna, sehuobi:

—Mēsacuan yuara quēahuē yē'ē. Quēaguēna, mēsacuabi achaye güehuē. ¿Mēsacua queaca ro'tajēn, ba cocare se'e achaye yēye'ne? ¿Mēsacua'ga baguēre conjēn ba'icua ruiñe yēye? senni achabi.

²⁸ Ja'nca senni achaguēna, baguēni ai bēinreba bēinjēn sehuohuē:

—Bañē. Mē'ē se'gabi baguēre conguē ba'iguē ruē'n'ē. Yēquēnabi Moisesni conjēn ba'iyē. ²⁹ Riusubi Moisesni coca guanseni jo'caguēna, yēquēnabi masiyē. Ja'anguēta'an, gu'aye se'ga ba'iji. Baguē raosi'quēre huesēyē yēquēna, sehuohuē.

³⁰ Sehuojēnna, ñaco sētasi'quēbi cabi:

—¿Mēsacua yua baguē raosi'quēre huesēye caye? ¿Mēsacua ro huesē ēaye caye? Ja'anre huesēcuata'an, baguēbi yē'ē ñacore huachoni sētobi.

³¹ Riusubi gu'a bain ujayete achama'iji. Ja'an coca yua te'e ruin coca ba'iyete masiyē mai. Riusuni recoyo te'e ruiñe bojocua, bacua ujayete achaji. Baguēni te'e ruiñe ro'tajēn, baguēni gugurini rēinjēn, baguē yēye'ru yo'ojēn ba'icua sēani, bacua ujayete achani conji Riusu.

³² Ñaco ēñama'iguē, baguē tē'ya raisirēn ñaco beoguē ba'itoca, ¿jarocuabi baguēni huachore'ne? Ja'an yo'oye porecua gare beocua ba'iyē. Ja'anguē se'gabi porebi, Riusu raosi'quē sēani.

³³ Riusubi raoma'itoca, huachoye beoye ba'ire'abi, cabi.

³⁴ Caguēna, baguēni bēinjēn sehuohuē:

—¿Mē'ē queaca ro'taguē, yēquēnani coca ye'yoguē'ne? Mē'ē zinrēnna gu'a juchana gare zemosi'quē'ē mē'ē, cahuē. Cani, bacua ba'i jubēbi baguēte quēñoni senjohuē.

Ciegos espirituales

³⁵ Quēñoni senjorena, Jesusbi achani, baguēte cu'ejani, baguēte tinjani, baguēni coca senni achabi:

—¿Bainguē'ru Raosi'quēreba ba'iguēni si'a recoyo ro'taguē mē'ē? senni achabi.

³⁶ Senni achaguēna, sehuoye senji'i baguē:

—¿Jaroguē'ne baguē? Yē'ēni quēajē'n. Baguēni si'a recoyo ro'taza, cabi.

³⁷ Caguëna, Jesusbi quëabi:

—Më'ë yua baguëni ëñahuë. Yë'ëbi yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguë'ë. Më'ë naconi coca caguëbi yua ba Cristo ba'iguë'ë yë'ë, quëabi Jesús.

³⁸ Quëaguëna, cabi:

—Ëjaguë, më'ëni si'a recoyo ro'tayë yë'ë, caguë, Jesusni gugurini réanbi.

³⁹ Gugurini réanguëna, ja'nre'bi Jesusbi quëabi:

—Gu'a bain ba'ie, re'o bain ba'ie, ja'anre masiza caguë, ën yijana raë'ë yë'ë. Bainbi, Riusuni ye'yeye caraji yë'ëre, catoca, ja'anre cacua, ñaco beocua ba'icua sëani, bacua ñaco sëtoni huachoye'ru yo'oguë, bacua ye'yeyete coñë yë'ë. Yequëcua, Riusuni ye'yesi'quë'ë yë'ë cajëna, yë'ëbi, ja'ancia yua yë'ë ba'iyete ye'yema'ija'bë caguë, ñaco ëñama'icua're'ru bacuare re'huayë yë'ë, caguë quëabi Jesús.

⁴⁰ Quëaguëna, yequëcua fariseo bain jubë ba'icua'bi ca'ncore achajën nëcajën, Jesusni senni achahuë:

—Yëquëna'ga ¿ñaco ëñama'icua ba'ie caguë më'ë? senni achahuë.

⁴¹ Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Mësacuabi: ñaco beocua'ë catoca, jucha beoye ba'ire'ahuë. Ñaco ëñañe poreyë cacua sëani, gu'a jucha yuta bayë mësacua, sehuobi Jesús.

El pastor y sus ovejas

10 Ja'nca sehuoni, ja'nre'bi, bacuani ye'yo coca quëabi:

—Ganreba mësacuani quëayë yë'ë. Oveja jiancuare ro'tani ye'yeyë'ën. Bacuabi oveja guaosiruna cacaye yëtoca, anto sa'robi cacama'inë. Yo'je ca'nco'bi yahue mëni cacayë, bacua yua oveja hua'nare jian ëaye ro'tacua sëani. ²Ovejani ba ëjaguëca banji. Ja'anguëbi anto sa'robi cacaji. ³Anto sa'rona choiguëna, oveja cuiracaguëbi baguëna ancoji. Ancoguëna, jo'ya ba ëjaguëbi baguë oveja jo'ya hua'nare, ga mami

hue'eguëte choiguëna, oveja hua'nabi achani, baguë naconi hue'se ca'ncona sai'yë. ⁴Bacua ëjaguë cayete achani masicuabi baguëna së'ajën, baguëni te'e conjën sai'yë. Saijëna, bacua ru'runa saiguë, baguë jo'ya jubë si'acuare etoni saji. ⁵Yequëbi choitoca, ja'anguë cayete huesë ëaye achajën, baguëna së'ama'inë. Baguë choiyete achani, quëñëni gatiyë, quëabi Jesús.

⁶Ye'yo cocabi quëaguëna, bacuabi ro huesë ëaye se'ga achahuë.

Jesús, el buen pastor

⁷Huesë ëaye achajëna, Jesusbi bacuani se'e yihuoguë quëabi:

—Ganreba mësacuani quëayë yë'ë. Yë'ë yua oveja guaosiru anto sa'ro ba'ie'ru ba'iyë yë'ë. Oveja hua'nabi ba anto sa'ro se'gabi etani cacayë. Güina'ru, bainbi Riusu ba'i jobona ti'añe yëtoca, yë'ë se'gani si'a recoyo ro'taye bayë. ⁸Yequëcua, yë'ë ja'anrë raisi'cua, bainni coquejën ye'yocua ba'ijën, oveja jiancua'ru ba'ë'ë. Bacuabi coqueye ye'yojëna, yë'ë bainbi bacua choise'ere huesëjën, bacuana së'ama'ë'ë. ⁹Oveja guaosiru anto sa'ro ba'ie'ru ba'iyë yë'ë. Bainbi yë'ëni si'a recoyo ro'tatoca, bacuani tëani bayë yë'ë. Tëani baguëna, bacuabi bojojën, huaji yëye beoye ba'ijën, yë'ë bayete ai coreba cojën ba'iyë. ¹⁰Oveja jiancuabi oveja hua'nare jianni, huani si'aye, ja'an se'gare ro'tajën raiyë. Ye'yo cocare coquejën quëacuabi güina'ru ro'tajën ba'iyë. Yë'ëca huajëreba huajë güeseguë raisi'quë'ë. Huajë güeseguëna, bainbi bojo huañoñe se'ga huajëreba huajëjën ba'iyë. ¹¹Jo'ya ëjaguë bani cuiraye'ru, yë'ë bainrebare bani, bacuani conreba coñë yë'ë. Bacuabi carajeima'inë caguë, bacua ro'ire junni tonza ro'taguë raisi'quë'ë yë'ë. ¹²⁻¹³Jo'ya ëjaguëbi yo'o congüë naconi jo'yare jo'catoca, ja'nca'ru bacuani conni cuirama'iji. Airu

yaibi zeanguë raiguëna, yo'o conguë yua baguë ëjaguë oiye'ru jo'yani oiye beoguëbi ro huaji yëguë gatini saiji. Gatini saiguëna, airu yaibi oveja jubëna ti'anni, bacuani zeanni saoni senjoji.

¹⁴ Jo'ya ëjaguë oiguë baye'ru, yë'ë bainrebani oiye bayë yë'ë. Bacuani te'e ruiñe masiyë yë'ë. Masiguëna, bacuabi ganigüë te'e ruiñe masiyë. ¹⁵ Güina'ru, yë'ë Taitabi yë'ëni te'e ruiñe masiguëna, yë'ëbi baguëni te'e ruiñe masiyë yë'ë. Ja'nca masiguëbi yë'ë bainrebani oiguë bani, bacua ro'ire junni tonza caguë raisi'quë'ë yë'ë. ¹⁶ Yequë jubë bain, Israel bain jubë ba'ima'icua, ja'ancuare'ga bayë yë'ë. Bacuare'ga choiguëna, bacuabi yë'ë cocare achani, ñë'cajën rajia'cua'ë. Ñë'cajën rajjënna, si'acuani te'e jubëni baja'guë'ë yë'ë. Bacua ëjaguë te'e ëjaguë ba'ija'guë'ë yë'ë.

¹⁷ Yë'ë bain ro'ire junni tonni, ja'n'rëbi se'e go'ya rajia'guë'ë yë'ë. Ja'nca sëani, yë'ë Taitabi yë'ëni ai yëguë ba'iji. ¹⁸ Yë'ëbi Jaë'ë cama'itoca, yequëcuabi yë'ëni huani senjoñe porema'iñë. Yë'ë se'gabi bain ro'ire junni toñe poreguë'ë. Junni tonni, yë'ë se'gabi se'e go'ya raiye poreguë'ë. Yë'ë Taitabi yë'ëre cuencueni raoguëna, ja'anre yo'oye poreguë'ë yë'ë, yihuoguë quëabi Jesús.

¹⁹ Yihuoguë quëaguëna, judío bainbi achani, sa'ñeña coca bëinjën cajën, te'e ro'tamaë'ë. ²⁰ Yequëcuabi ñaca cajën baë'ë:

—Huati re'osi'quëbi ba'iji baguë. Ja'nca sëani, güebe nesi'quë'ru ro caguëna, baguë cocare achaye beoye ba'nu, cajën bën'ë.

²¹ Bëinjënna, yequëcuabi ñaca sehuojën baë'ë:

—Banji. Huati re'osi'quë ba'itoca, baguë cocareba case'e'ru ro'tani caye porema'ire'abi. Huati hua'ibi ñaco ëñama'icuanu huachoni sëtoye gare porema'icua'ë, sehuohuë.

Los judíos rechazan a Jesús

²² Ja'n'rëbi jë'te, judío bain fiesta umuguseña, Riusu huë'e mame re'huase'ere ro'ta'nu cajën, fiestare yo'ojënna, Jesusbi Riusu huë'ere baji'i. ²³ Sësë ocoye ba'irën ba'iguëna, Jesusbi huë'e tubëan ba'iru Salomón casirute baguëna baji'i. ²⁴ Ba'iguëna, judío bainbi baguëna tëhuoni, baguë bonëjeiñe ñë'cani, baguëni senni achahuë:

—¿Më'ë quejeito më'ë ba'iyete yëquë-nani te'e ruiñe masi güeseye ro'taguë'ne? Më'ëbi Riusu Raosi'quëreba, ba Cristo hue'eguë ba'itoca, yurera'rë yëquë-nani te'e ruiñe quëajë'ën. Ja'anre achaye ai ëjoni jëhuahuë yëquëna, senni achahuë.

²⁵ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacuani yë'ë ba'iyete yua ai quëani jëhuahuë yë'ë. Quëani jëhuaguëna, mësacuabi yë'ëni recoyo ro'tamaë'ë. Yë'ë Taitabi yë'ëre cuencueni raoguëna, baguë ta'yejeiye yo'oni ëñoguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca yo'oni ëñoguëna, yë'ë ba'iyete masiye poreyë mësacua. ²⁶ Ja'nca masiye porecuata'an, mësacuabi yë'ë bainreba beocua sëani, yë'ëni recoyo ro'tama'icua ba'iyë. ²⁷ Yë'ë bainreba ba'icua'icua yua yë'ë cocare achani, yë'ëna te'e conni zi'iñë. Bacuani te'e ruiñe masiguë sëani, ²⁸ bacuani huajëreba huajë güeseyë yë'ë. Huajë güeseguëna, bacuabi carajeiye beoye ba'ijën, yë'ë naconi si'arën ba'ijën, gare junni huesëye beoye ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, bacuani senjoñe beoye ba'iguë, bacuani bayë yë'ë. Baguëna, yequëcuabi bacuani tëani baye porema'iñë. ²⁹ Yë'ë Taita yua quë'rë Ta'yejeiyereba Èjaguë ba'iguëbi bacuare yë'ëna insini jo'cabi. Insini jo'caguëna, yequëcuabi baguë bainrebare tëani baye gare porema'iñë. ³⁰ Yë'ë Taita ba'iyë'ru, yë'ë'ga güina'ru te'e ba'iyë, sehuoguë cabi Jesús.

³¹Sehuoguë caguëna, judío bainbi bëinjën, se'e gatare chiani, Jesusni senjoni huai ëaye ro'tahuë. ³²Ja'nca ro'tajëna, Jesusbi bacuani coca senni achabi:

—Yë'ë Taitabi cuencueni raoguëna, baguë ta'yejeiye yo'o, re'o yo'ore ai ta'yejeiye yo'oni ëñohuë yë'ë. Ja'nca ëñoguëna, ¿mësacua gue re'o yo'o yo'ose'ere ro'tajën, yë'ëni gata senjoni huaiye'ne? senni achabi.

³³Senni achaguëna, bacuabi sehuohuë:

—Më'ë re'o yo'o yo'ose'e ro'ire më'ëni gata senjoma'inë yëquëna. Riusuni ai gu'aye casi'quëre sëani, më'ëni gata senjoni huaiyë. Ro bainguë ba'iguëbi Riusu ba'iyë'ru te'e ba'iyë, cahuë më'ë. Ja'nca casi'quë sëani, ai gu'aye yo'oyë më'ë, sehuohuë.

³⁴Sehuojëna, Jesusbi bacuani quëabi:

—Mësacuabi ira coca toyani jo'case'e, mësacua ai yëse'e, ja'anre ëñatoca, ñaca caji: “Mësacua yua riusu sanhuë'ru te'e ba'iyë” cani jo'case'e ba'iji. ³⁵Riusureba coca sëani, yequëcuabi quëñoni senjoñe porema'inë. Baguë bain cuencuesi'cua, baguë cocarebare achani re'huasi'cua, ja'ancuare ja'nca quëani jo'casi'quë sëani, ³⁶¿mësacua guere ro'tajën, yë'ë, Riusu cuencueni raosi'quë ba'iguëte Riusuni gu'aye caguë ba'iyete cayë'ne? Yë'ëbi yua Riusu Zin ba'iyë caguëna, yë'ëre gu'aye cahuë mësacua. ³⁷Mësacuabi yë'ë Taita yo'ore yo'oma'inë yë'ë, ro'tatoca, yua yë'ë cocarebare ro'tama'ijë'ën. ³⁸Ja'nca ro'tama'icua yë'ë yo'o yo'oni ëñose'e se'gare ro'tani, ñaca ye'yejë'ën: Yë'ë Taita yua yë'ë naconi te'e ba'iguëna, baguë naconi te'e ba'iyë yë'ë. Ja'anre ye'yeni masijë'ën, quëabi Jesús.

³⁹Quëaguëna, bacuabi se'e baguëni preso zean ëaye yo'ojëna, baguëbi ro quëñëni saji'i.

⁴⁰Sani ja'nrëbi, Jordaña que ca'nco, ënsëguë etajei ca'ncona sani bëabi. Juan ru'ru bautizaguë ba'isiru ba'iguëna, bëani baji'i. ⁴¹Ba'iguëna, ai jai jubë bainbi baguëni ëñajën sa'ë. Sani, ëñani, sa'ñëna coca cahuë:

—Juan yua ta'yejeiye yo'oni ëñoma'iguëbi te'e ruiñe quëani achoguë baji'i. Ënquë ba'iyë, ja'anre quëani achoguëna, te'e ruiñe se'ga baji'i baguë coca, sa'ñëna cahuë.

⁴²Ja'nrëbi, bainbi ja'anrute ba'ijën, ai jai jubëbi Jesusni si'a recoyo ro'tahuë.

Muerte de Lázaro

11 Ja'nrëbi, yequë bainguë Lázaro hue'eguë, Betania huë'e jobo ba'iguëbi yua rau neni ju'inguë baji'i. María, Marta, bacua ma'yë ba'iguëbi bacua naconi te'e baji'i. ²Ja'an María hue'egobi ma'ña re'cobi jañuni, mai Ëjaguë guëonna tonni zoani, bago rañababi cuenago ba'ija'go baco'ë. Ja'nca ba'igo, yurera bago ma'yë Lázarobi rau neni ju'inguë baji'i. ³Ja'nca ba'iguëna, baguë romi yo'jecuabi cocare Jesusna saoni quëahuë:

—Ëjaguë, më'ë gajeguë ai yësi'quëbi ju'inji, cocare cani saohuë.

⁴Saojëna, Jesusbi bacua cocare achani, baguë naconi ba'icua ni cabi:

—Ja'nca ju'inguë ba'iguëta'an, gare junni huesëma'iji. Go'ya raija'guëta'an ba'iji baguë. Go'ya raiguëna, bainbi Riusu ta'yejeiye ba'iyete ëñani masija'cua'ë. Yë'ë, Riusu Zin ba'iguëbi, Lázarobi go'ya raija'guëna, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete bainni masi güeseyë yë'ë, cabi Jesús.

⁵Ja'nca caguëbi yua Marta, María, Lázaro, ja'ancuani ai yëguë baji'i. ⁶Ja'nca ba'iguëbi baguë ju'inëte achani, yuta se'e samu umuguseña baguë ba'irute ba'iguë ëjobi. ⁷Ja'nca ëjoni ja'nrëbi, baguëre concuani cabi:

—Raijë'ën. Judea yijana go'iñu, cabi.

⁸ Caguëna, bacuabi sehuohuë:

—Ëjaguë, ¿më'ë queaca ro'taguë, ja'anruna go'iguë'ne? Yurera judío bain ja'anru ba'icubi më'ëni gatabi huani senjo ëaye yo'ohuë, sehuohuë.

⁹ Sehuojëna, bacuani ye'yo cocabi yihuogüë quëabi:

—Huaji yëma'ij'ën. Umugusebi ënsëguë yua si'a sara samu hora miaji. Mia re'oto ba'iguëna, maibi ma'aja'an gani-jën, gurujaiye beoye ba'iyë, re'oye ëñañe porecua sëani. ¹⁰ Namibi ganito'ga, gurujani taiñe se'ga ba'iyë, mia re'oto carajise'e sëani, yihuogüë quëabi.

¹¹ Jesús junni tonjairën yuta ti'anma'iguë sëani, ja'an cocare bacuani quëani achobi. Ja'nrebi, se'e bacuani quëabi:

—Mai gajeguë Lázaro yua cainsi'quë ba'iguëna, baguëni sëtojaza, caguë quëabi.

¹² Quëaguëna, baguëre concuabi cahuë:

—Ëjaguë, cainsi'quë ba'itoca, re'oji. Huajë raiye ba'iji, cahuë.

¹³ Ja'nca cajën, huacha achasi'cua baë'ë. Jesusbi Lázaro junni huesëse'ere quëaguëna, baguë canni huajëye ro'tahuë. ¹⁴ Ja'nca ro'tajëna, Jesusbi bacuani te'e ruiñe quëabi:

—Lázaro yua ju'insi'quë ba'iji.

¹⁵ Mësacua yua yë'ëni si'a recoyo ro'taja'bë caguë, Lázaro ba'iruna yuta saimaë'ë. Ja'nca saima'iguëbi mësacua recoyo ro'taja'yete bojoguë, yuara baguëna saiñu, cabi Jesús.

¹⁶ Caguëna, Tomás hue'eguëbi yequë baguëre concuani cabi:

—Mai'ga saiñu. Mai Ëjaguë naconi te'e junni huesëjaiñu, cabi. Ja'nca caguëbi yequë mami Te'e Të'ya Raisi Hua'na hue'eguë baji'i, yequë naconi te'e të'ya raisi'quë sëani.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ Ja'nrebi, Jesús yua Lázaro ba'iruna sani ti'anni ëñato, gajese'ga umuguseña yua ju'insi'quëni tansi'quë baji'i, ¹⁸ Betania huë'e jobore, Jerusalén cueñe jai jobore. Samu kilómetro jobo ba'iyë saito, ti'añë. ¹⁹ Cueñe ba'iguëna, judío bain ai jai jubëbi Marta, María, bacua ma'yë junni huesëse'ere oijën, bacuani con-jën raisi'cua baë'ë. ²⁰ Ja'nrebi, Martabi yua Jesús ti'anse'ere achani, baguëna tëhuojaco'ë, Maríabi huë'ere ba'igona. ²¹ Tëhuojani, baguëni cago:

—Ëjaguë, më'ëbi ënjo'onre ba'isi'quë ba'itoca, yë'ë ja'yëbi junni huesëma'ire'abi. ²² Ja'nca ba'iguëta'an, yurera ëñere masiyë yë'ë. Më'ëbi Riusuni sentoca, Riusubi më'ëna si'aye insini conji, cago.

²³ Cagona, Jesús quëabi:

—Më'ë ja'yëbi go'ya raija'guëta'an ba'iji, cabi.

²⁴ Caguëna, bago sehuogo:

—Aito. Ja'nca go'ya raija'guë'bi. Carajei umuguse ti'anguëna, ju'insi'cuabi go'ya rani huajëja'cua'ë, sehuogo.

²⁵ Ja'nca sehuogona, Jesusbi bagoni quëabi:

—Yë'ëbi yua bain ju'insi'cuare mame go'ya rai güeseye poreguë ba'iguë'ë. Huajëreba huajë güeseguë ba'iguë'ë yë'ë. Yë'ëni si'a recoyo ro'tacua, junni huesëye ba'icuata'an, ja'ancuabi huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë. ²⁶ Yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'icuabi yua yë'ë naconi si'rën ba'ijën, gare junni huesëye beoye ba'ija'cua'ë. ¿Më'ë yua ja'anre si'a recoyo ro'tago? caguë senni achabi.

²⁷ Senni achaguëna, sehuogo:

—Aito. Ro'tani, Ëjaguë. Më'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguë'ë. Riusu Zin ba'iguë'ë më'ë. Më'ë raija'yete ai zoe quëani achose'e ba'iguëna, yurera bainna raë'ë më'ë, sehuogo.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

²⁸ Ja'nca sehuogo, ja'nrebi, bago yo'jogo Maríana go'ini, bagote choini, yahue quëago:

—Mai Ëjaguëbi ti'anbi. Më'ëni choiji, quëago.

²⁹ Quëagona, ja'ansirën huëni, etani, Jesús ëjoguë ba'iruna besa ënago saco'ë.

³⁰ Jesús yuta huë'e jobona ti'anmaji'i. Marta tëhuogo ba'isiru se'gare ëjoguë baj'i'i. ³¹ Ja'nca etani saigona, judío bainbi bagote oijën conjën, bago etase'ere ënani, Yequerë tansiruna oigo saigo cajën, bagoni yo'je be'tehuë.

³² Ja'nrebi, María yua Jesusna sani ti'anni, baguë guëon na'mina gugurini, baguëni cago:

—Ëjaguë, më'ëbi ënjo'onre ba'isi'quë ba'itoca yë'ë ja'yëbi junni huesëma'ire'abi, cago oco'ë.

³³ Ja'nca oigona, judío bain concua'ga be'teni oijëna, Jesusbi ënani, baguë recoyo oiguë, ai sa'ntiguë baj'i'i. ³⁴ Ja'nca ba'iguë, bacuani senni achabi:

—¿Mësacua jarona baguëte tanre'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Ëjaguë, rani ënajë'ën, sehuohuë.

³⁵ Sehuojëna, Jesusbi oji'i. ³⁶ Ja'nca oiguëna, judío bainbi ënani cahuë:

—Lázaroni ai ba'ie ai oiguë, ai yëguë ba'iji, cahuë.

³⁷ Cajëna, yequëcua bacua jubë ba'icua bi cahuë:

—Baguë yua ñaco ëñama'icua hua-chosi'quë sëani, ¿queaca ro'taguë, Lázaroni huachomaquë'ne baguë? cahuë.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Cajëna, Jesusbi se'e recoyo ai sa'ntiguë oji'i. Oiguë, Lázaro tansiruna saji'i. Gata tëntëba te'ntosi goje ba'iguë, gatabëbi ta'pini quëonse'e baj'i'i.

³⁹ Ba'iguëna, Jesusbi:

—Gatabëte otani quënojë'ën, cabi.

Caguëna, ja'nrebi, Marta, ba ju'insi'quë yo'jegobi Jesusni cago:

—Ëjaguë, gajese'ga umuguseña ju'insi'quë sëani, otatoca, ai ëto sëne ba'iji, cago.

⁴⁰ Cagona, Jesusbi sehuobi:

—Marta, yë'ë quëase'ere ro'tajë'ën. Më'ëbi yë'ëni si'a recoyo ro'tatoca, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete ëñañë më'ë, quëahuë yë'ë, sehuobi.

⁴¹ Sehuoguëna, gatabëte otani quënohuë. Quënojëna, Jesusbi mëiñe ënani, Riusuni coca cani achobi:

—Taita, më'ëbi yë'ë cocare achaguëna, më'ëni ai bojoguë, surupa cayë yë'ë.

⁴² Më'ëbi yë'ë cocare jo'caye beoye achaguëna, yë'ëbi masini bojoyë. Yureca, ënjo'on bain nëcacuare ro'taguë, yë'ë cocare më'ëni caguë ba'iyë yë'ë. Më'ëbi yua yë'ëre cuencueni raose'e, ja'anre si'a recoyo ro'taja'bë caguë, më'ëni ën cocare caguë ba'iyë yë'ë, cani achobi Jesús.

⁴³ Cani achoni ja'nrebi, ai jëja güiguë cabi:

—¡Lázaro, huëni rajjë'ën! caguë choji'i.

⁴⁴ Choiguëna, ju'insi'quëbi huajëni, huëni rajj'i. Ja'nca raiguë, baguë ëntë sara, baguë guëon, baguë zia yua canbi re'o jobë huensi'quë baj'i'i. Ba'iguëna, Jesusbi guansegüë cabi:

—Baguë canre jo'chijë'ën, cabi.

Conspiración para arrestar a Jesús

⁴⁵ Ja'nca yo'oguëna, judío bain María naconi rani baguë yo'ose'ere ëñasi'cua, ai jai jubëbi baguëni si'a recoyo ro'tahuë. ⁴⁶ Yequëcuata'an, Jesusni recoyo ro'tamaë'ë. Ro'tama'icua bi yua fariseo bainna sani Jesús yo'ose'ere quëahuë. ⁴⁷ Ja'nca quëajëna, pairi ëja bain, fariseo bain, bacuabi ñë'cani sa'ñëna coca cahuë:

—Baguë yua ai ta'yejeiye yo'oni ëñoguëna, ¿queaca baguëni ëñseye'ne

mai? ⁴⁸ Ënsema'itoca, quë'rë ai jai jubë bainbi baguëni recoyo ro'tayë. Ja'nca ro'tani bacua ëjaguëre baguëte re'huajëna, romano ëja bainbi rani, mai uja huë'e, Riusu huë'ere taonni senjoñë. Maini ai huajëna, maibi carajeyë, sa'ñëña cahuë.

⁴⁹ Cajëna, yequë bacua jubë ba'iguë, Caifás hue'eguë, yua ja'an tëcahuë pairi ta'yejeiye ëjaguë baj'i. Ja'nca ba'iguëbi bacuani coca cabi:

—Mësacua yua ro huesë ëaye cayë.

⁵⁰ Si'a jubë bainbi carajeima'ñe cajën, te'eguë se'gabi junni huesëja'guë cayë mai. Ja'an ba'ija'ye yua quë'rë re'oye ba'ie ba'iji maire. Ja'anre caguë mësacua huesë ëaye cacuare quëani achoyë yë'e, cabi.

⁵¹ Caifás se'gabi ja'an cocare ro'tamaji'i. Ja'an tëcahuë pairi ta'yejeiye ëjaguëte sëani, Riusubi ja'an cocare baguëni ro'ta güesequëna, Riusu ëñose'e yuta ti'anma'iguëna, quëani achobi baguë. Jesús junni huesëja'ye, Israel bain ro'ire junni huesëja'ye baj'i, quëani achobi baguë. ⁵² Israel bain ro'i se'gare Jesusni cuencuemaji'i Riusu. Si'a re'oto bain saoni senjosi'cua, Riusu mamacua ba'icua cu'eni, te'e jai jubëna choini ñë'coye ro'tabi Riusu. Ja'nca sëani, si'a bain ro'ire Jesús junni huesëja'yete cuencueni, Caifasni ro'ta güesebi Riusu, ⁵³ Ja'nca sëani, judío ëja bainbi ja'an umugusebi Jesusni huani senjoñë ro'tajën, sa'ñëña coca cajën ba'ë.

⁵⁴ Ja'nca cajën ba'ijëna, Jesusbi judío bain jubëan naconi se'e ganimaji'i. Yequëru, beo re'oto ba'iguëna, ja'anruna sani, Efraín casi jobona ti'anni, baguëre concua naconi bëani baj'i'i.

⁵⁵ Ja'nrëbi, judío bain pascua umuguseñabi ti'añe ba'iguëna, ai jai jubë bainbi Jerusalenna sai bi'rahuë. Riusubi maini te'e ruiñe ëñani bojoja'guë cajën, Riusu huë'ena cacani, bacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru tëno güese-

huë. Ja'nrëbi, pascuabi ti'anguëna, fi-estare yo'oye ro'tahuë. ⁵⁶ Riusu huë'ere ba'icua yua Jesusni cu'ejën, sa'ñëña senni acha bi'rahuë:

—¿Mësacua guere ro'taye'ne? ¿Fiestana raima'iguë baguë? senni achahuë.

⁵⁷ Fariseo bain, pairi ëja bain, bacuabi yua guanse cocare toyani jo'cajën cahuë: Jesús ba'iyete masitoca, yëquëñani quëani achoj'ëñ. Quëani achojëna, baguëni preso zeañë yëquëna, guansejën cahuë bacua.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

12 Ja'nrëbi, pascua umuguseña ti'añe, te'e ëntë sara te'e umuguseña caraguëna, Jesusbi Betania huë'e jobona saji'i. Lázaro yua junni huesëni go'ya raisi'quë ba'iguëna, baguëna ëñaguë saji'i Jesús. ² Sani ti'anguëna, baru bainbi baguëni bojojën, aonre re'huaca'ë. Martabi aon cuiragona, Lázarobi baguë naconi aon ainguë ñuji'i, yequëcuabi conjëna. ³ Ja'nca aon ainjëna, Mariabi ma'ña re'co jobo litro ba'iyete inni rago. Nardo casi ma'ña se'gabi re'huase'e sëani, ai ba'ie ai roji'i. Ja'an re'core rani, Jesús guëonna jañuni tonni zoago. Zoani, bago rañababi cuenagona, si'a huë'e ca'ncona ma'ña sën re'otora runji'i. ⁴ Ja'nca ruinguëna, ja'nrëbi, Judas Iscariote hue'eguë, Jesusre concua jubë ba'iguë, Jesusre insini senjoja'guë, ja'anguëbi bëin coca cabi:

⁵ —¿Queaca ro'tago, ma'ñare jañuni senjogo'ne? Bonse cocuana insitoca, samute cien denario so'core con, bonse beo hua'nana insiye porere'ahuë mai, bëinguë cabi.

⁶ Bonse beo hua'nani gare oiye beoye baj'i'i baguë. Jian huati sëani, ja'nca cabi. Bacua curi re'huacai ëjaguë ba'iguë, ba curire yua yahue insi'quë baj'i'i. ⁷ Caguëna, ja'nrëbi, Jesusbi sehuobi:

—Bagote ënsema'ijë'n. Yë'ere tanjai umugusere ro'tago yo'ogo. ⁸Bonse beo hua'nabi si'arën mësacua naconi ba'icua'ta'an, yë'ëca banguë'e, caguë sheuobi.

Conspiración contra Lázaro

⁹Ja'nrëbi, judío bain ai jai jubëbi, Jesusbi Betania ba'iguëna, achani, ëñajën saë'ë. Jesús se'gare ëñañe ro'tamaë'ë. Lázarore'ga ëñañe ro'tahuë, junni huesëni go'ya raisi'quëre sëani. ¹⁰⁻¹¹Ja'nca ëñañe ro'tajën, ai jai jubë judío bainbi Lázaroni ëñani, Jesusni si'a recoyo ro'tajën, bacua pairi coca ye'yose'ere jo'cani senjo bi'rahuë. Ja'nca sëani, pairi ëja bainbi Lázarore'ga huani senjoñe ro'tahuë.

Jesús entra en Jerusalén

¹²Ja'nrëbi, yequë umuguse ñataguëna, ai jai jubë bainbi Jerusalenna fiesta yo'ojën ti'anjën, Jesús raiyete achahuë. ¹³Ja'nca achani, ju'care tëyoni, Jesusni tëhuojaë'ë. Tëhuojajjën, baguëni bojojën, ai jëja cani achohuë:

—¡Riusubi ai Ta'yejeiye Ëjaguërebabi ba'iji! ¡Baguë cuencueni raosi'quëbi maina ti'anguëna, baguëni bojoreba bojojën bañuni! ¡Israel bain ta'yejeiye ëjaguëre sëani, baguëni bojojën bañuni! jëja cajën baë'ë bain jubë.

¹⁴Ja'nrëbi, Jesús yua burro hua'guë bonsëguëte tinjani tuabi. Riusu ira coca toyani jo'case'ere guina'ru yo'obi, ën coca jo'case'ere'ru:

¹⁵Mësacua Jerusalén huë'e jobore ba'icua yua huaji yëye beoye ba'ijë'ën.

Mësacua Ëjaguë raiyete ëñani, baguëni masijë'ën.

Burro hua'guë bonsëguëte tuiguë rajji, cani jo'case'e ba'iji.

¹⁶Ja'nca ba'iguëna, Jesusre concuabi ja'an cocare ru'ru achaye huesëhuë.

Ja'nrëbi yo'je, Jesús ta'yejeiye ëño umugusebi ti'anguëna, bacuabi yua Riusu coca toyani jo'case'ere ro'tani, ja'an cocabi Jesús yo'ojayete quëani jo'case'e ba'iguëna, ro'tani masihuë.

¹⁷Ja'nrëbi, yequëcua Lázaro go'ya raise'ere ëñasi'cua baë'ë. Jesusbi Lázaroni raiye choni, baguëni go'ya raiye huëaguëna, bacuabi ëñani, yurera si'a bainni quëani achojën baë'ë. ¹⁸Ja'nca quëani achojëna, bainbi achani, si'a jubëbi baguë ta'yejeiye yo'oni ëñose'ere masini, ja'anre ro'tani, baguëna tëhuojën saë'ë. ¹⁹Tëhuojën saijëna, fariseo bainbi sa'ñëña cahuë:

—Yua si'a bainbi baguëni conjën saiyë. Ja'nca sëani, mësacuabi ënseye beoye ba'iyë, cahuë.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰Yureca, yequëru bain, Jerusalenna fiesta yo'ojën saisi'cua, griego bain baë'ë. Riusuni gugurini rëañu cajën saisi'cua baë'ë. ²¹Ja'nca ba'icua Felipe hue'eguë, Betsaida hu'e jobo bainguë, Galilea yijabi raisi'quë, ja'anguëna sani, baguëni coca senni achahuë:

—Jesús naconi coca caye yëyë yëquëna, cahuë.

²²Cajëna, Felipebi Andresna sani quëabi. Quëaguëna, ba samucuabi jubë sani Jesusni quëahuë. ²³Quëajëna, Jesusbi sheuobi:

—Yë'ë yua si'a bainna Raosi'quëreba sëani, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete ënojairën yuara ti'añe ba'iji. ²⁴Ganreba mësacuan yihuoguë quëayë yë'ë. Aonra'carëte yijana tanni pu'ncani si'ara'carëte jo'cama'toca, aon sahuabi irama'iji. Ai ba'iyë ai aon quëinma'iji. ²⁵Ja'nca ba'iguëna, bain ba'iyete ro'tato, guina'ru ba'iyë. Ro bacua ba'iyë se'gare'ru huanotoca, ro huesëni carajeyë. Bacua yure ba'iyete jo'cani senjotoca, Riusu ba'i jobona ti'anni, huajëreba huajëjën, gare carajeyë beoye ba'ija'cua'ë. ²⁶Yë'ë

yo'ore coñe yëtoca, yë'ë cocarebare te'e ruiñe achani caraye beoye yo'ojën ba'ijë'ën. Yë'ë yo'ore te'e contoca, yë'ë naconi Riusu ba'i jobore te'reba ba'ija'cua'ë. Yë'ë yo'ore te'e ruiñe concua, ja'ancuare te'e ruiñe ëñani bojoi yë'ë Taitabi, sehuoguë cabi Jesús.

Jesús anuncia su muerte

²⁷ Cani ja'nrëbi, baguë junni huesëja'yete quëabi:

—Yureca, si'a recoyo ai sa'ntiguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguë, ¿gue cocare caye'ne yë'ë? “¿Taita, yë'ë ai yo'oguë junni huesëyete yë'ëre jo'cama'ijë'ën” caguë? Bañë. Junni huesëguë raisi'quë'ë yë'ë, ën yijana. ²⁸ Taita, më'ë ta'yejeiye ba'iyete yurera ëñojë'ën, ujaguë cabi.

Caguëna, ja'nrëbi, guënamë re'otobi coca cani achobi:

—Yë'ë ta'yejeiye ba'iyete yuareba bainre masi güesehuë yë'ë. Ja'nca masi güeseni, se'e masi güeseja'guë'ë yë'ë, cani achobi.

²⁹ Cani achoguëna, bain jubëbi barute nëcäjën achahuë. Achani, yequëcuabi mëjo guruye'ru achoye quëahuë. Yequëcuabi:

—Anje hua'guëbi baguëni coca cabi, cahuë.

³⁰ Cajëna, Jesusbi quëabi:

—Riusubi yuara mësacua achaye se'gare ba'ijë'ën caguë, guënamë re'otobi coca cani achobi. Yë'ë se'ga achaye ro'tamaji'i. ³¹ Yureca Riusu bënni senjorën yua ti'anja'neta'an ba'iji. Gu'a bainni bënni senjoñe ba'iji. Zupai huati'ga bain recoyo ëjaguë ba'iguëna, Riusubi ja'anguëte saoni senjoñe ba'iji. ³² Ja'nrëbi, gu'a bainbi yë'ëni crusu sa'cahuëna reojëna, yë'ëbi yua yë'ë bainreba si'acuani choni ñë'coni bayë, caguë quëabi.

³³ Ja'nca quëaguë, baguë crusu sa'cahuë junni tonja'nfete masi güesebi.

³⁴ Masi güesequëna, bain jubë ba'icuabi sehuohuë:

—Yëquënabi Riusu coca toyani jo'case'ere ëñajën, Cristo carajeiye beoye ba'iyë ye'yehuë. Ja'nca sëani, huacha cahuë më'ë. ¿Queaca ro'taguë më'ë, bainna Raosi'quërebabi crusu sa'cahuëna junni toñe ba'iji caguë'ne? ¿Bainna Raosi'quëreba hue'eguë, jaroguëguë'ne? sehuojën senni achahuë.

³⁵ Senni achajëna, Jesusbi quëabi:

—Mësacua recoñoana miaguë, yuta rëño nñesbë ba'irëmbi yë'ë cocare mësacuani ye'yoguë masi güeseyë ba'iyë yë'ë. Ja'nca ye'yoguë masi güesequëna, mësacua te'e ruiñe ye'yëjën, re'o ma'ana ganijën ba'ijë'ën. Zijei re'otona ganima'iñe cajën, re'o ma'aja'an ganijën ba'ijë'ën. Zijei re'otona ganicuabi ro huesëjën, bacua carajeiyete ëñama'iñë. ³⁶ Ja'nca sëani, mësacuabi yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'ën. Yë'ë yua bain recoñoana miañe ëño cocare recoñoa re'huani bajën, yë'ë bainreba ruinjë'ën, yihuoguë quëabi Jesús.

Quëani tëjini, ja'nrëbi, bain jubë ba'irubi quëñëni gatibi.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷ Yuara Jesusbi ai ba'iyë ai ta'yejeiye yo'oni, bainni ëñoguëta'an, baguëni recoyo ro'taye gu'a güehuë bacua.

³⁸ Riusu ira bainguë raosi'quë Isaías hue'eguë, baguë coca cani jo'case'e'ru güina'ru yo'ohuë. Riusu zoe ba'irën quëani jo'case'e'ru güina'ru yo'ohuë bacua:

Ëjaguë, mai cocareba te'e ruiñe

quëani achose'eta'an, recoyo quëani achose'eta'an, recoyo ro'tacuabi beoyë.

Riusu ta'yejeiye yo'oni ëñose'eta'an, ëñañe güecua se'ga ba'iyë, cani jo'cabi Isaías.

³⁹ Ja'nca cani jo'case'e sëani, yureña bain'ga recoyo ro'taye beoyë ba'iyë.

Ja'nrëbi, Isafas yua se'e yeque cocare cani jo'caguë ba'nji:

⁴⁰ Riusubi coca caguëna, recoyo ro'taye gu'a güecua'ru sa'ë'ë bacua.

Ñaco ëñama'icua ba'iy'e'ru ye'yeye beocua sa'ë'ë bacua.

Bacua ñacobi ëñañe güejën, bacua re-coñooba ro'tani yë'ëni ye'yeye gu'a güecua, ja'an'ru ba'icua sëani, yë'ëna bonëni huajë raiye beoyë bacua, cani jo'cabi Riusu.

⁴¹ Isafasbi yua Riusu Raoja'guëreba ba'iguë, baguë ta'yejeiye ba'iyete ëñasi'quë sëani, ja'an coca Jesús ba'ija'yete cani, maina jo'caguë ba'nji.

⁴² Ja'an bainbi Jesusni recoyo ro'taye güecuata'an, yequëcuabi Jesusni si'a recoyo ro'tahuë. Eja bain'ga choa jurë baguëni recoyo ro'tahuë. Recoyo ro'tacuata'an, fariseo bainni huaji yëjën, bacua recoyo ro'tayete quëani achomaë'ë. Fariseo bainbi bacuani bacua jubë ñë'caye ënsema'inë cajën, bacuabi huaji yëjën, bainre quëani achomaë'ë. ⁴³ Ja'nca quëani achoma'icua bi Riusu te'e ruiñe ëñañete cu'eye ro'tajën ba'icuata'an, ro bain ruiñe ëñañete quë'rë cu'ehuë.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴ Ja'nrëbi, Jesusbi bainni si'a jëja cani achobi:

—Yë'ë yua yë'ë Taita cuencueni raosi'quëre si'a recoyo ro'tacuabi yua yë'ë Taitare'ga si'a recoyo ro'tayë.

⁴⁵ Yë'ëni ëñani masicuabi yua yë'ë Taitare'ga, yë'ëre cuencueni raosi'quëre ëñani masiyë. ⁴⁶ Ja'nca yë'ëre raoguëna, si'a bainna yë'ëre cuencueni raosi'quëre ëñoguë raisi'quë'ë yë'ë. Mia re'oto ñatani saoye'ru bain reconoana ëñoguë raisi'quë'ë yë'ë. Yë'ëni si'a recoyo ro'tacuabi zijei re'otona ro huesë hua'na'ru ganimajabë caguë, bainni ëñoguë raisi'quë'ë yë'ë. ⁴⁷ Bainbi yë'ë

cocarebare ro achani, yë'ëni recoyo ro'taye güetoca, yë'ëbi bacua bënni senjoja'ñete cani jo'cama'inë. Bainre bënni senjoja'ñete cani jo'caguë raimaë'ë yë'ë. Bain zemosi'cuare tëani baza caguë raisi'quë'ë. ⁴⁸ Bainbi yë'ë cocarebare ro achani, yë'ëni recoyo ro'taye güetoca, yequëbi bacuare bënni senjoja'ñete bacuani masi güeseji. Ja'nca masi güesequëbi yë'ë cocarebare cani jo'case'ere bacuani ro'ta güesequëna, bacua bënni senjoja'ñete masiyë bacua, carajei umugusebi ti'anguëna. ⁴⁹ Yë'ë se'gabi ja'an cocare ro'tani quëama'inë yë'ë. Yë'ë Taita, yë'ëre cuencueni raosi'quë, ja'ansi'quëbi yë'ë coca te'e ruiñe caye, ja'anre guanseni, yë'ëna jo'cabi. ⁵⁰ Yë'ë Taitabi coca guansequëna, te'e ruiñe achani yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'otoca, baguë naconi te'e ba'ijën, gare junni huesëye beoye ba'iyë. Ja'nca sëani, yë'ë Taitabi guansequëna, baguë coca se'gare'ru güina'ru quëani achoguë ba'iyë yë'ë, cabi Jesús.

Jesús lava los pies de sus discípulos

13 Ja'nrëbi, pascua aon fiesta ja'anrë ba'i umuguse ti'anguëna, Jesusni baguë Taitana yuara go'iyë ro'taguë, ën yijare gare jo'cani go'iyë, ja'anre masibi. Ja'nca masiguëbi baguë bainreba ën yijare ba'icuaní ai oiguë bani, bacuani caraye beoye quë'rë ai yëguë baji'i.

² Ja'nrëbi, pascua aon fiesta ba'iguëna, Jesús yua baguëre concua naconi, bacuabi aon ainjën ñuë'ë. Ñu'ijënna, zupai huatibi Judas Iscariote hue'eguë, Simón mamaquë casi'quë, ja'anguëni yuara gu'aye yo'oye ro'ta güesebi. Jesusre insini senjoñe baguëni ro'ta güesebi zupai. ³ Ja'nca ba'iguëna, Jesusbi baguë Taita baye si'aye baguë Taitana cosi'quë baji'i. Baguë Taita cuencueni raosi'quëbi yua baguë Taitana go'iyë baji'i. Ja'anre masibi

Jesús. ⁴Ja'nca masiguëbi yua huëni nēcani, baguë ju'i canre rutani, toallare inni tēanbi. ⁵Tēanni ja'nrebi, ocobi guëna ro'rohuëna queoni, baguëre concua guëonre zoani, baguë toalla tēinbēbi cuenabi.

⁶Ja'nca zoaguëbi yua Simón Pedro ba'iruna ti'anguëna, baguëbi yua coca senni achabi:

—Ējaguë, ¿Yë'ë guëonare zoaye ro'taguë mē'ë? senni achabi.

⁷Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Mē'ë guëonare zoaguëna, mē'ëbi yureña ro huesë äaye ëñañë. Jē'te, mē'ëbi ro'tani masiyë, sehuoguë quëabi.

⁸Quëaguëna, Pedro yua ënseye cabi:

—Yë'ë guëonare gare zoama'ijë'n, cabi.

Caguëna, Jesús cabi:

—Mē'ë guëonare zoama'itoca, yë'ë naconi te'e ba'iyë gare porema'inë mē'ë, cabi.

⁹Caguëna, Simón Pedrobi sehuobi:

—Ējaguë, ja'nca ba'itoca, yë'ë guëoña, yë'ë ëntë saraña, yë'ë sinjobë, si'aye zoajë'n, sehuoguë cabi.

¹⁰Caguëna, Jesúsbi yihuoguë quëabi:

—Abusi'cuabi yua si'a ga'nihuë tēnosi'cua sēani, se'e zoaye bañë. Guëoña se'gare zoaye bayë. Mēsacua yua recoyo tēnosi'cua ba'iyë. Te'eguë se'ga gu'a recoyo baguëbi ba'iji, quëabi.

¹¹Baguë insini senjoja'guëte masiguë sēani, “Te'eguë se'ga gu'a recoyo baguëbi ba'iji” cabi.

¹²Ja'nrebi, bacua guëonare zoani tējini, baguë ju'i canre se'e sayani, se'e ñu'i seihuëna bëani, bacuani yihuoguë cabi:

—Yureca, mēsacua guëoña zoase'ere ro'tani ye'yejë'n. ¹³Mēsacuabi Masiguë, Ējaguë, ja'anre yë'ëni cajën, te'e ruiñe cayë, mēsacua Ējaguëte sēani.

¹⁴Mēsacua Ējaguë ba'iguëbi mēsacua guëonare zoasi'quë sēani, mēsacua'ga sa'ñeña guëoña zoajën ba'ijë'n. ¹⁵Yë'ë

zoase'ere ro'tani ye'yejë'n. Ro yo'o concua yo'oye'ru mēsacuanu güina'ru yo'ohuë yë'ë. Mēsacua'ga güina'ru sa'ñeña yo'ojën ba'ijë'n. ¹⁶Mēsacuanu ganreba quëani achoyë yë'ë. Yo'o concuabi bacua ëjacua'ru quë'rë ta'yejeiye beoyë. Güina'ru, mēsacua yua yë'ë yo'o coñe raosi'cua sēani, yë'ë'ru quë'rë ta'yejeiye beoyë mēsacua. ¹⁷Mēsacuabi ja'anre ye'yeni masitoca, ja'anre te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca ba'itoca, ai bojoreba bojojën ba'iyë mēsacua.

¹⁸Mēsacuanu yihuoguë, mēsacua jubë ba'iguë te'eguëni ja'nca yihuoma'inë yë'ë. Ja'anguëte masiye cuencueni re'huahuë yë'ë. Riusu coca toyani jo'case'ere: “Yë'ë naconi te'e aon ainguëbi yë'ëni je'o ëñabi” ja'an coca toyani jo'case'ere, güina'ru ba'ija'guë caguë, baguëte cuencuehuë yë'ë.

¹⁹Ja'an ba'iyë yuta ti'anma'iguëna, mēsacuanu quëahuë yë'ë. Ja'an ba'iyë ti'anguëna, mēsacuabi ëñani, yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëte te'e ruiñe masiyë. Ja'nca sēani, yureña mēsacuanu quëahuë yë'ë. ²⁰Mēsacuanu ganreba quëani achoyë yë'ë. Yë'ë cuencueni raosi'cuanu te'e ruiñe ëñacuabi yë'ëre'ga te'e ruiñe ëñacua ba'iyë. Yë'ëni te'e ruiñe ëñacuabi güina'ru yë'ëre raosi'quëni te'e ruiñe ëñacua ba'iyë, yihuoguë quëabi Jesús.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

²¹Ja'nca quëani ja'nrebi, Jesús yua recoyo ai sa'ntiguë, ai oiguë quëabi:

—Mēsacuanu ganreba quëayë yë'ë. Mēsacua jubë ba'iguë, te'eguëbi yë'ëre coqueguë, yë'ëre insini senjoja'guë'bi, caguë cabi.

²²Caguëna, ja'nrebi, bacuabi sa'ñeña ëñajën, baguë casi'quëre huesë äaye cu'ehuë. ²³Ja'nca cu'ejënna, yequë bacua jubë ba'iguë Jesús ai yësi'quë,

ja'anguëbi Jesús ca'ncore cueñe ñu'iguëna, ²⁴ Simón Pedrobi baguë ëntë sarabi ña'queni, Baguë casi'quëre senni achani, yëquënani quëajë'ën, senni achabi. ²⁵ Senni achaguëna, Jesús ai yësi'quëbi yua Jesús ca'ncore cueñe ñu'iguë, Jesusni senni achabi:

—Ëjaguë, ¿jaroguëbi më'ëre insini senjoja'guëguë'ne? senni achabi.

²⁶ Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Yureca ën aon ma'carëte yë'ë aon ro'rohuëna tanni, yequëna insiyë yë'ë. Insiyuëna, ja'an coguëbi yë'ëre insini senjoja'guë'bi ba'iji, quëabi.

Quëani, ba aon ma'carëte baguë ro'rohuëna tanni, ja'nrebi Judas, Simón Iscariote mamaquë, ja'anguëna insibi Jesús. ²⁷ Insiyuëna, Judasbi coguëna, ja'nrebi, zupai huatibi baguë recoyona cacani bëasi'quë bajji'i. Ba'iguëna, Jesús yua Judasni cabi:

—Më'ë yo'o cuencuese'e yua besa sani yo'ojajjë'ën, cabi.

²⁸ Caguëna, yequëcua aon ainjën ñu'icuabi baguë cocare ro huesë ëaye achahuë. ²⁹ Judas yua bacua curi re'huacaiguë sëani, yequëcuabi Jesús case'ere ro'tajën, Fiesta yo'o ma'carëanre cojajjë'ën cabi baguë, ro'tajën achahuë. Yequëcuabi, Bonse beo hua'nana curi insijë'ën cabi baguë, ro'tajën achahuë. ³⁰ Ja'nrebi, Judas yua Jesús aon ma'carëte cosi'quëbi ja'ansirën, ñami ba'iguëna, etani sajji'i.

El nuevo mandamiento

³¹ Ja'nca saquëna, Jesusbi coca yihuo bi'rabi:

—Yureca, yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguë, yë'ë ta'yejeiyereba ba'iyete yurera bainni ëñoja'ne ba'iji. Ja'nca ba'iguë, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyere'ga bainni ëñoñë yë'ë. ³² Yë'ë yua Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete bainni ëñoguëna, Riusu'ga güina'ru yë'ë ta'yejeiyereba ba'iyete

bainni ëñoji. Yurera ja'ansirën ja'nca ëñoji Riusu. ³³ Yureca, mami sanhuë, yuta rëño ñësebë se'ga mësacua naconi ba'iguë, ja'nrebi, gare saiye yë'ë. Saiguëna, mësacuabi yë'ëre cu'ejën ba'ija'cua'ë. Judío bainni quëase'e'ru mësacuani güina'ru quëayë yë'ë: Yë'ë saija'runa ti'añe porema'inë mësacua, quëayë. ³⁴ Ja'nca sëani, mame guanse cocare mësacuani cani jo'cayë yë'ë. Sa'ñëña ai yëjën ba'ijë'ën. Yë'ë yua mësacuani ai yëguë ba'ise'e'ru, güina'ru sa'ñëña ai yëjën ba'ijë'ën. ³⁵ Ja'nca sa'ñëña ai yëjën ba'itoca, si'a bainbi ëñani, yë'ë bainreba concua ba'iyete masiyë, yihuoguë quëabi Jesús.

Jesús anuncia que Pedro le negará

³⁶ Quëaguëna, ja'nrebi, Simón Pedrobi baguëni cabi:

—Ëjaguë, ¿jarona saiye ro'taguë'ne? caguë senni achabi.

Senni achaguëna, sehuobi:

—Yë'ë saija'runa yure conguë saiye porema'inë më'ë. Jë'te, më'ëbi conguë saiye poreyë, sehuoguë cabi.

³⁷ Caguëna, Pedrobi baguëni senni achabi:

—Ëjaguë, ¿më'ë queaca ro'taguë, yure më'ëre conguë saiye porema'inë caguë'ne? Më'ëbi junni huesëye ba'itoca, yë'ë'ga më'ë naconi te'e ju'injaza, caguë cayë yë'ë, cabi.

³⁸ Caguëna, Jesús sehuobi:

—¿Yë'ë ro'ire ju'inë ro'taguë më'ë? Më'ëni ganreba caguë quëayë yë'ë. Cura yu'irën yuta ti'anma'iguëna, më'ëbi samute ba'iyë yë'ëre ëñama'inë caguë co-queja'guë'ë më'ë, sehuobi Jesús.

Jesús, el camino al Padre

14 Sehuoni, ja'nrebi, se'e bacuani coca yihuobi:

—Më'sacua recoyo sa'ntiye beoye ba'ijë'ën. Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'ën. Güina'ru, yë'ëni si'a recoyo

ro'tajën ba'ijj'ën. ²Yë'ë Taita ba'i jobore quëato, ai jai jobo ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, mësacuanì te'e ruinë quëahuë. Coqueye beoye quëaguë, mësacua ba'ija'rute re'huacaiguë saiye quëahuë yë'ë. ³Mësacua ba'ija'rute re'huacani, ja'n'rëbi, mësacua se'e inguë raiyë yë'ë. Mësacua'ga yë'ë naconi te'e ba'ijj'ën caguë, mësacua inguë raiyë yë'ë. ⁴Yë'ë sai ma'are yuareba masiyë mësacua, yihuoguë quëabi.

⁵Quëaguëna, Tomasbi baguëni senni achabi:

—Èjaguë, më'ë saija'rute huesëyë yëquëna. Ja'nca huesëcua sëani, ¿queaca ba ma'are masiye porey'ne? senni achabi.

⁶Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Riusu ba'i jobona saiye yëtoca, yë'ë ba'iyë se'gare ye'yeni, ba ma'a masijj'ën. Te'e ruinë ba'iyete masiye yëtoca, yë'ë ba'iyë se'gare ye'yëj'ën. Huajëreba huajëye yëtoca, yë'ë se'gabi bainni huajë güeseyë. Riusuna ti'añe yëjënna, yë'ë se'gabi ba ma'are ëñoñë. Yequëcua ba ma'a ënocua beoyë. ⁷Mësacuabi yë'ëni masijjën ba'isi'cua ba'ijjënna, mësacua yua yë'ë Taitare'ga masijjën ba'iyë. Yë'ë Taitare yure ëñani masihuë mësacua, sehuoguë quëabi Jesús.

⁸Quëaguëna, Felipebi baguëni cabi:

—Èjaguë, Taita Riusure yëquënani ëñoj'ën. Ènoguëna, yëquënabi ëñani, bojoye se'ga ba'iyë, cabi.

⁹Caguëna, Jesús sehuobi:

—Felipe, yë'ë yua më'ë naconi zoe ba'iguëna, ¿më'ë queaca ro'taguë, yë'ëni masima'iguë'ne? Yë'ëni ëñani masicuabi Taita Riusure'ga ëñani masicua ba'iyë. Ja'nca sëani, ¿më'ë queaca ro'taguë, Taita Riusure yëquënani ëñoj'ën caguë'ne? ¹⁰Yë'ë yua Taita Riusu naconi te'e ba'iyë. Taita Riusu'ga yë'ë naconi te'e ba'iji. ¿Ja'anre recoyo ro'tama'inë mësacua? Yë'ëbi coca yihuoguë, ro yë'ë se'gabi ba yihuo cocare ro'tama'inë. Yë'ë

Taita yë'ë naconi te'e ba'iguë, baguëbi yë'ëni yihuo cocare ro'ta güeseji. Baguëbi baguë yo'ore yë'ëni yo'o güeseji. ¹¹Yë'ë yua Taita Riusu naconi te'e ba'iguë, ja'anre quëaguëna, mësacua yua ja'anre si'a recoyo ro'tajën ba'ijj'ën. Ja'anre ro'tama'itoca, yë'ë Taita yo'o yo'oni ëñose se'gare ëñani, si'a recoyo ro'tajën ba'ijj'ën. ¹²Mësacuanì ganreba caguë quëayë yë'ë. Yë'ëni recoyo te'e ruinë ro'tajën ba'icuabi yë'ë yo'o yo'oye porey'ru güina'ru yo'oye poreyë. Ja'n'rëbi, yë'ëbi Taita Riusuna go'iguë sëani, quë'rë ta'yejeiye yo'o yo'oye poreja'cua'ë mësacua. ¹³Yë'ëni si'a recoyo ro'tajën, yë'ë yo'oyete yë'ëni senni achajën ba'ijj'ën. Ja'nca senni achatoca, mësacua se'nete si'aye yo'oyë yë'ë. Ja'nca yo'oguë, Taita Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete bainni ëñoñë yë'ë. ¹⁴Yë'ëni si'a recoyo ro'tajën sentoca, si'aye yo'oguë ba'iyë yë'ë.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵Mësacuabi yë'ëni ai yëjën ba'itoca, yë'ë coca guanseni jo'case'ere yo'ojën ba'iyë mësacua. ¹⁶Ja'nca yo'ojën ba'itoca, yë'ëbi yë'ë Taitani ujaguë, yequë yihuoguë conguëte mësacuana raoye se'ñë, mësacua naconi jo'caye beoye conguëte. ¹⁷Ja'anguëbi yua Riusu Espiritu sëani, Riusu te'e ruinë ba'iyete mësacuanì masi güeseji. Ro bain hua'nabi baguëte huesëjën, baguëni baye porema'inë. Baguëni ëñani masiye gare porema'inë. Mësacua reconoare ba'ija'guë sëani, mësacuabi baguëni masijjënna, mësacua jo'caye beoye conreba conji baguë. ¹⁸Mësacua yëhui hua'nare'ru ro jo'cani senjoñë beoye ba'iyë yë'ë. Jë'te, mësacua conguë raiyë yë'ë. ¹⁹Yua rëño ñësebë ba'iguëna, ro bain hua'na yë'ëni recoyo ro'tama'icuabi yë'ëni se'e ëñama'inë. Mësacuaca yë'ëni ëñaja'cua'ë. Yë'ëbi

huajëguë ba'ija'guë sëani, mësacua'ga huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë. ²⁰ Riusu Espiritu rai umuguse ti'anguëna, yë'ë yua yë'ë Taita naconi te'e ba'ija'guë'ë. Güina'ru mësacuabi yë'ë naconi te'e ba'ijëna, yë'ë yua mësacua naconi te'e ba'ija'guë'ë. Ja'anre te'e ruiñe masija'cua'ë mësacua. ²¹ Yë'ë coca guanseni jo'case'ere achaní yo'ocua, ja'ancuabi yë'ëni ai yëjën ba'iyë. Yë'ëni ai yëcua, ja'ancuani yë'ë Taitabi ai yëguë ba'iji. Yë'ë'ga ja'ancuani ai yëguë ba'iguë, yë'ë ba'iyete bacua recoñoa huanonë'ru bacuani ëñoñë yë'ë, yihuoguë quëabi Jesús.

²² Quëaguëna, yequë Judas, Iscariote hue'ema'iguë, baguëbi coca senni achabi:

—Ejaguë, më'ëbi yëquënaní ëñoguë, ro bain më'ëni recoyo ro'tama'icuaní ëñoma'inë cahuë më'ë. ¿Më'ë guere ja'an yo'oguë'ne? senni achabi.

²³ Senni achaguëna, Jesús sheuobi:

—Yë'ëni ai yëjën ba'icua, yë'ë cocarebare achaní yo'ojën ba'icua, ja'ancuani ëñoja'guë'ë yë'ë. Yë'ë Taitabi bacuani ai yëguë ba'iji. Ja'nre'bi, yëquëna samucuabi bacuana ti'anni, bacua recoñoare te'e ba'ijën, bacuare gare jo'caye beoye ba'ija'cua'ë yëquëna. ²⁴ Yequëcua yë'ëni yëma'icua, ja'ancuabi yë'ë cocarebare ro achajën, ro yo'omajën ba'iyë. Ro yë'ë se'gabi ba cocarebare ro'tama'inë. Yë'ë Taita yë'ë cuencuení raosi'quëbi yë'ëni ro'ta güeseguëna, ba cocarebare mësacuani quëani achoyë yë'ë.

²⁵ Yë'ëbi mësacua naconi yuta ba'iguë, yua ja'an cocare mësacuani yihuoguë quëahuë. ²⁶ Riusu Espirituca yua mësacuana ti'anni, si'aye mësacuani ye'yoní masi güeseji. Yë'ëbi caguëna, Taita Riusubi baguë Espiritute mësacuana raoji. Raoguëna, Espiritubi yua mësacuani jo'caye beoye yihuoguë, te'e conguë ba'iji. Ba'iguë, yua yë'ë

cocareba quëase'e si'ayete mësacuani ro'ta güeseji.

²⁷ Yureca, mësacuare jo'caní saiguë, mësacua recoñoa bojo huano güeseyë yë'ë. Yë'ë se'gabi ja'nca bojo güeseyeporeyë. Ro bain se'gabi bojo güeseyeporema'inë. Ja'nca sëani, recoyo sa'ntiye beoye ba'ijë'ën. Recoyo huají yëye beoye ba'ijë'ën. ²⁸ Yua yë'ë coca ja'anrë quëase'ere achahuë mësacua: Yë'ëbi gare go'iyë. Go'ini, ja'nre'bi jë'te, mësacuani ëñaguë raija'guë'ë. Ja'nca quëaguëna, achahuë mësacua. Mësacuabi yë'ëni ai yëjën ba'itoca, mësacua yua yë'ë Taitana go'iyete achaní, ai bojojën ba'ire'ahuë, yë'ë Taita yua yë'ë'ru quë'rë ta'yejeiye E'jaguë sëani. ²⁹ Yureca, yë'ë go'irën yuta ti'anma'iguëna, mësacuani quëahuë. Mësacuabi yë'ë coca quëase'ere ro'tani, yë'ëbi goquëna, yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'ën caguë, ja'nca yure quëahuë yë'ë.

³⁰ Gu'a bain ëjaguë, zupai huati, ja'anguëbi raiguëna, yua rëño nësebé se'ga mësacua naconi coca caguë ba'iyë yë'ë. Zupaibi yua yë'ëni ënseyeporema'iguë ba'iji. ³¹ Yë'ë Taita guansese'e se'ga'ru güina'ru yo'oguë ba'iyë. Yë'ë Taitani ai yëguë ba'iguëna, si'a bainbi ëñani yë'ë Taita ai yëguë ba'iyete masija'bë caguë, baguë guansese'e'ru yo'oguë ba'iyë yë'ë. Yureca raijë'ën. Saiñu, cabí Jesús.

La vid verdadera

15 Caní ja'nre'bi, ye'yo cocare yihuoguë quëabi:

—Bisi ëye sahua, te'e ruiñe ba'isahua'ru ba'iyë yë'ë. Ba'iguëna, yë'ë Taitabi, ëye zio ëjaguë'ru ba'iguë, yë'ëre conní cuiraguë ba'iji. ² Yë'ë bain cuencuesi'cua yua ëye sahua cabëan'ru ba'iyë. Gue cabëbi ëyere quëinma'iguëna, yë'ë Taitabi ëñani, Gu'aji caguë, ba cabëte tëntani senjoji.

Gue cabëbi ëyere quëinguëna, yë'ë Taitabi ëñani, Quë'rë se'e quëinja'guë caguë, ba cabëte re'oye të'cani cuiraji. Zio ëjaguëbi baguë ëye sahuaña të'cani cuiraye'ru, yë'ëga yë'ë bainrebare conni cuiraguë, quë'rë re'oye yo'o yo'oye concuare bacuare re'huayë yë'ë. ³Mësacuaca yua yë'ë cocareba quëani achose'ere ye'yeni, si'a recoñoa tënosi'cua ba'iyë. ⁴Ja'nca sëani, yë'ëre zi'inni ba'ijën, yë'ë naconi recoyo te'e ba'ijë'ën. Yë'ëga mësacua naconi recoyo te'e ba'iyë. Ja'nca ba'ima'itoca, mësacuabi yë'ë Taita yëye'ru yo'oye gare porema'inë. Ëye cabëbi ëye sahuate zi'inni ba'ima'itoca, ja'anse'ëbi ëyere quëinë porema'iji. Ja'nca quëinë porema'iguëna, güina'ru mësacuabi yë'ëre zi'inni ba'ima'itoca, mësacua ja'ansi'cuabi yë'ë Taita yëye'ru yo'oye gare porema'inë.

⁵Bisi ëye sahua ba'iyë'ru ba'iyë yë'ë. Mësacua yua ëye cabëan'ru ba'iyë. Ëye cabëanbi ëye sahuate zi'inë'ru güina'ru yë'ëre zi'injën, yë'ë naconi recoyo te'e ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ijën, yë'ëga mësacua naconi recoyo te'e ba'iguëna, mësacuabi yë'ë Taita yëye'ru ai ba'iyë yo'oye poreyë. Ai ba'iyë ai ëye quëinë'ru ba'iji mësacuare. ⁶Bainbi yë'ëna zi'inma'itoca, quëñoni senjoñe se'ga ba'iji bacuare. Ëye cabëan quëinma'inë'ru ba'iyë. Ba cabëan yua gu'a cabëan sëani, zio ëjaguëbi tën'toni senjoji. Senjoni, ja'nre'ëbi cueneguëna, chiani toana senjoni ëoji.

⁷Ja'nca sëani, yë'ëna zi'inni ba'ijë'ën. Yë'ë naconi recoyo te'e ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ijën, yë'ë cocareba quëani achose'ere ro'tani, recoñoa re'huani batoca, mësacua yëye'ru senni achajën ujajën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ijëna, mësacua se'ne si'aye mësacuare re'huacaise'e ba'ija'guë'bi. ⁸Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua ai ba'iyë ëye quëinë'ru Taita Riusu yo'ore yo'oreba yo'ojën

ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ijëna, si'acuabi Taita Riusu ta'yejeiye ba'iyete ëñani masiye poreyë. Ja'nca ëñajën, Cristoni te'e ruiñe conjën ba'iyë, mësacuare cayë. ⁹Yë'ë Taita yua yë'ëni ai yëguë ba'iyë'ru, güina'ru mësacuanai ai yëguë ba'iyë yë'ë. Yëguë ba'iguëna, yë'ë naconi recoyo te'e bojojën ba'ijë'ën. ¹⁰Yë'ëga yë'ë Taita guanse cocare yo'oguë, baguë yëguë ba'iyete masiguë bojoguë ba'iyë. Güina'ru mësacuabi yë'ë guanse coca cani jo'case'ere yo'ojën ba'itoca, yë'ë yëguë ba'iyete masijën bojojën ba'iyë.

¹¹Yë'ëbi bojo güese'guëna, mësacua yua ai ba'iyë ai bojojën ba'ijë'ën caguë, ja'an cocare mësacuanai ja'nca yihuoguë quëahuë yë'ë. ¹²Yë'ë guanse cocare cato, yua ñaca ba'iji: Mësacua yua sa'ñeña ai yëjën ba'ijë'ën. Yë'ëbi mësacuanai yëse'e'ru güina'ru sa'ñeña ai yëjën ba'ijë'ën. ¹³Bainguëbi baguë gajecua ro'ire junni tontoca, bacuanai ai ba'iyë ai yëguë ba'iji. Quë'rë ta'yejeiye yëguë ba'iyë beoji. ¹⁴Mësacua yua yë'ë guanse cocare te'e ruiñe yo'otoca, yë'ë gajecua'ë cayë. ¹⁵Yë'ëre yo'o conjën ba'icua mësacuare se'e cama'inë. Yo'o congüëbi baguë ëjaguë yo'o yo'oyete huesëji. Yë'ëca yë'ë Taita cocareba masi güesese'e si'aye mësacuanai quëahuë. Ja'nca sëani, mësacua yë'ë gajecua'ë cayë. ¹⁶Mësacua yua yë'ëna zi'inni ba'iyë ro'tama'ë. Yë'ëbi mësacuanai cu'e'jani cuencueni, yë'ë bainrebare re'huani bahuë. Mësacua yua yë'ë re'o yo'ore te'e ruiñe yo'oreba yo'ojë'ën caguë, yua mësacuare cuencueni jo'cahuë. Ai ba'iyë ëye quëinë'ru mësacuabi yë'ë re'o yo'o yo'oreba yo'otoca, mësacuabi guajaye beoye yo'ojën ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, yë'ëni si'a recoyo ro'tajën, mësacua yëyete yë'ë Taitani senjë'ën. Senjëna, si'aye mësacuana ënseye beoye insiji. ¹⁷Yë'ë coca guansese'e: mësacua yua sa'ñeña

ai yějën ba'ljě'ën, ja'anre ro'tani yo'ojën ba'ljě'ën.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

¹⁸Ro bainbi yua mäsacuani je'o batoca, sa'ntiye beoye ba'ljě'ën. Yě'ëni ru'ru je'o base'ere ro'tajě'ën. ¹⁹Mäsacua yua ro bain jubě ba'icua ba'itoca, ro bainbi mäsacuani ai yějën ba'ire'ahuě. Ro bain jubě beocua, yě'ë bainreba cuencuesi'cua, ja'an ba'icuaire sěani, ro bainbi mäsacuani je'o bayě. ²⁰Yě'ë coca quěase'e: "Yo'o concuabi bacua ějacua'ru quě'rě ta'yejeiye beoyě" ja'an cocare ro'tajě'ën. Ro bainbi yě'ëni ai gu'aye huaitoca, güina'ru mäsacuare'ga ai gu'aye huaiyě. Yě'ë coca quěani achose'ere achani yo'otoca, güina'ru mäsacua coca quěani achoyete achani yo'oyě. ²¹Mäsacua yua yě'ë bainrebare sěani, bacuabi yě'ë Taita yě'ëre cuencueni raosi'quěre ro huesějën, mäsacuani gu'aye yo'ojën ba'iyě.

²²Yě'ëbi bacuani coca quěani achoguě raima'itoca, bacua gu'a juchare huesějën ba'ire'ahuě. Yua bacuani quěani achoguě raisi'quě sěani, bacua gu'a juchare masi-jën, yua sehucocare caye porema'ĩñě. ²³Yě'ëni je'o bacuabi yě'ë Taitare'ga je'o bayě. ²⁴Yě'ëbi yua ta'yejeiye yo'o, yequěcua yo'oye porema'ĩñe yo'o, ja'anre yo'oni bacuani ěnoma'itoca, bacua gu'a juchare sehucocare senma'ire'ahuě yě'ë. Ja'an yo'ore ěñasicuata'an, bacuabi yua yě'ë, yě'ë Taita, yěquěna samucuanı je'o bahuě. ²⁵Bacua ira coca toyani jo'case'e: "Ro ro'tajën, yě'ëni ro je'o bahuě" ja'an coca toyani jo'case'e'ru güinareba'ru yure yo'ohuě bacua.

²⁶Yureca, yě'ë Taitana go'iguě, baguě Espíritu, ba te'e ruiñe quěani masi güese-guě, ja'anguěte mäsacuani yihuoguě conreba conguě, yě'ë ba'iyete te'e ruiñe quěani masi güeseji. ²⁷Mäsacua'ga yě'ë naconi si'arěn ba'isi'cuabi yě'ë ba'iyete te'e ruiñe quěani achojën ba'ljě'ën.

16 Mäsacuabi yě'ëre jo'canı senjoma'ĩñe caguě, ja'an cocare mäsacuani yihuoguě quěahuě. ²Mäsacua yua yě'ë bainreba sěani, yua bacua juběanna ñě'cajěanna, mäsacuani saoni senjoñě. Yurera bacua gu'aye yo'ojairėnbi ti'anji. Riusu yo'ore conjën ba'ĩnu cajën, mäsacuani huani senjo ěaye yo'oyě. ³Yě'ë, yě'ë Taita, yěquěnani gare huesěcua sěani, ja'nca yo'oni jěhuajën ba'iyě bacua. ⁴Yureca, ja'nca mäsacuani quěani achohuě yě'ë. Bacua gu'aye yo'ojairėnbi ti'anguěna, bacua gu'aye yo'oyete ěnani, yě'ë güina'ru quěase'ere ro'tajě'ën.

Lo que hace el Espíritu Santo

Yurera, ja'an cocare mäsacuani quěahuě yě'ë. Mäsacua yě'ë naconi ba'icuaire sěani, ja'anrě mäsacuani quěamaě'ě yě'ë. ⁵Yurera, yě'ë raosi'quěna go'iguěbi ja'an cocare mäsacuani quěahuě yě'ë. Go'iguěna, mäsacuabi ¿Jarona saiguě'ne mě'ě? yě'ëni senma'ĩñe. ⁶Ja'an cocare mäsacuani quěaguěna, mäsacua yua recoñoa ai sa'ntijën ai oiyě. ⁷Oicureta'an, yě'ë yua mäsacuani te'e ruiñe coca quěaguěbi gare saiguěna, ai re'oye ba'iji mäsacuare. Saima'itoca, Riusu Espíritubi mäsacuani yihuoguě conguě raima'iji. Saiguěca baguěte mäsacuana raoyě yě'ë. ⁸Raoguěna, baguěbi rani si'a bain gu'a jucha, bacua re'oye yo'oye caraye, Riusu bėnıi senjoja'ñe, ja'anre bainıi ěñoni masi güeseji. ⁹Yě'ëni recoyo ro'taye güecua sěani, bacua gu'a juchare ěñoni masi güeseji. ¹⁰Yě'ë yua se' ěnoma'iguěbi yě'ë Taitana go'iguě sěani, re'oye ba'iyete bainıi ěñoni masi güeseji baguě. ¹¹Zupai huati ro gu'a bain ějaguě bėnıi senjosi'quě ba'ija'guě sěani, Riusu bėnıi senjoja'ñete bainıi ěñoni masi güeseji Riusu Espíritu.

¹²Yuta mäsacuani coca yihuoguë quëaye ai caraguëna, yë'ëbi mäsacuani yure quëama'inë, mäsacua te'e ruiñe achajairën yuta ti'anma'iguë sëani. ¹³Riusu Espiritu rairën ti'anguëna, baguëbi yua Riusu te'e ruiñe ba'i cocare mäsacuani caraye beoye ëñoni masi güeseji. ¹⁴Ja'nca quëani achoguë, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete ai ba'ie ai ëñoji baguë. Bainbi yë'ëni gugurini rëanni bojoja'bë caguë ëñoji. Yë'ë te'e ruiñe ba'iyete mäsacuani ëñoni masi güeseji baguë. ¹⁵Yë'ë Taita ba'ie'ru güinareba'ru ba'iyë yë'ë'ga. Ja'nca sëani, Riusu Espiritubi yë'ë te'e ruiñe ba'iyete mäsacuani ëñoni masi güeseje, ja'anre mäsacuani quëahuë yë'ë.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁶Yureca, rëño ñëserë ba'iguëna, mäsacuabi yë'ëre ëñañe beoye ba'iyë. Ja'nca ba'ini, ja'n'rëbi se'e rëño ñëserë ba'iguëna, yë'ëre se'e ëñañë, quëabi Jesús.

¹⁷Quëaguëna, baguëre conjën ba'icua yequëcuabi sa'ñeña coca senni achahuë:

—¿Baguë queaca ro'taguë, ja'an cocare quëaguë'ne? Rëño ñëserë ba'iguëna, yë'ëre ëñañe beoye ba'iyë. Ja'n'rëbi se'e rëño ñëserë ba'iguëna, yë'ëre se'e ëñañë, caji baguë. Cani, Yë'ë Taitana go'iguë sëani, ja'an case'ere'ga quëabi. ¹⁸Rëño ñëserë caguëna, maibi baguë cocare ro huesë ëaye achayë, sa'ñeña senni achahuë.

¹⁹Senni achajënna, Jesusbi bacua cocare masiguë, baguëni senni achaye yëyete masiguë bajil'i. Ja'nca sëani, Jesusbi bacuani coca senni achabi:

—Yë'ëbi coca caguë: Rëño ñëserë ba'iguëna, yë'ëre ëñañe beoye ba'iyë. Ja'n'rëbi, se'e rëño ñëserë ba'iguëna yë'ëre se'e ëñañe, ja'an cocare caguëna, mäsacuabi ro huesë ëaye achajën, ¿ja'anre sa'ñeña senni achaye mäsacua? ²⁰Yureca, mäsacuani ganreba yihuoguë

quëayë yë'ë: Mäsacuabi ai oijën ai sa'ntireba sa'ntijënna, gu'a bain si'acuabi bojora bojojën ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'iyeta'an, mäsacua yua sa'nti hua'na ba'icuabi yuara ai bojoreba bojojën ba'ija'cua'ë. ²¹Romigobi zinre të'ya rai bi'ragona, ai ba'ie ai ja'sina ju'ingobi sa'nti hua'go se'ga ba'igo, bago të'ya rairën ti'anse'e sëani. Ja'n'rëbi të'ya rani tëjini, bago zinni ëñani ai bojoreba bojogo. Bago sa'ntise'ere ro'tama'igo bojogo. ²²Güina'ru, mäsacuabi yureña ai sa'nti hua'na ba'iyë. Ja'nca ba'icuata'an, yë'ëbi se'e mäsacuani ëñaguë raiguëna, mäsacuabi recoñoa ai bojoreba bojoja'cua'ë. Ja'nca bojojënna, yequëcuabi mäsacuani se'e sa'nti güeseje gare porema'inë.

²³Ja'anrën ti'anguëna, mäsacua si'aye te'e ruiñe masijën, yua yë'ëni coca senni achaye beoye ba'ija'cua'ë. Ganreba mäsacuani yihuoguë quëayë yë'ë. Mäsacuabi yë'ëni si'a recoyo ro'tajën, Taita Riusuni baguë bayete sentoca, mäsacuani caraye beoye insireba insise'e ba'ija'guë'bi. ²⁴Yure tëca mäsacuabi yë'ëni si'a recoyo ro'tajën, yë'ë bayete gare seña beoye ba'icua'ë. Yureca, yë'ë bayete Taita Riusuni senjë'n. Ja'nca sentoca, mäsacuabi ai ta'yejeiye coreba cojën, ai recoyo bojojën ba'ija'cua'ë.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵Yureca, mäsacuani coca yihuoguë, ye'yo coca se'gabi quëahuë yë'ë. Ja'nca quëaguë, mäsacuani Taita Riusu ba'iyete ai ruiñe quëajairën ti'anji. Mäsacuani ye'yo cocabi se'e quëaye beoye ba'iyë. ²⁶Ja'anrën ti'anguëna, mäsacua yë'ë'ru senni achaguëna, yë'ëbi Taita Riusuni mäsacuare sencaiye beoye ba'iyë. ²⁷Taita Riusubi mäsacuani, yë'ëni ai yëjën ba'icua sëani, mäsacuani ai yëguë ba'iji. Mäsacuabi yua yë'ë Taita raosi'quë ba'iyete si'a recoyo ro'tajën, yë'ëni ai yëjën ba'iyë.

²⁸Yë'ë Taitabi yë'ère raoguëna, bainna ëñaguë raisi'quë'ë yë'ë. Ja'nca raisi'quëbi yuara bainre jo'cani, yë'ë Taitana go'iyë, yihuoguë quëabi Jesús.

²⁹Quëaguëna, baguëre concuabi cahuë:

—Yurera më'ëbi yëquënani ro ye'yo cocabi quëama'inë. Te'e ruiñe ba'i cocabi quëaguëna, achayë yëquëna. ³⁰Më'ëbi yua si'aye te'e ruiñe masiguëna, yëquënabi ro huesë ëaye beoye achayë. Ja'nca masiguëna, yëquënabi më'ëre, Riusu Raosi'quë ba'iyete si'a recoyo ro'tayë, cahuë.

³¹Cajënna, Jesusbi sehuobi:

—¿Mësacuabi yë'ë ba'iyete si'a recoyo ro'taye caye? ³²Yurera ba'iguëna, yequëcuabi saoni senjojënna, mësacua si'a jubëbi yë'ère jo'cani senjoni, mësacua huë'ëñana gare go'iyë. Ja'nca go'ijën, yë'ère te'e hua'guëre jo'cani senjoñë mësacua. Ja'nca jo'cani senjocuata'an, yë'ë yua te'e hua'guë beoyë, yë'ë Taitabi coñe sëani. ³³Yureca, mësacuabi yë'ëni si'a recoyo ro'tajën, recoyo bojo huanoñe ba'ijë'ën caguë, ja'an cocare mësacuani quëahuë yë'ë. Mësacuabi ën yijare ba'ijënna, zupaire concuabi mësacuani ai je'o baja'cua'ë. Ja'nca bacuata'an, mësacua yua recoñoa bojoye se'gare re'huani ba'ijë'ën. Yë'ëbi zupaire concuare ënseye poreguë sëani, recoyo bojoye se'ga ba'ijë'ën, yihuoguë quëabi Jesús.

Jesús ora por sus discípulos

17 Ja'nca yihuoguë quëani tëjini, Jesusbi më'ëne ëñani, Riusuni ujaguë ca bi'rabi:

—Taita, yureca më'ë casirën ti'anbi. Ja'nca ti'anguëna, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete bainni ëñojë'ën. Eñoguëna, yë'ëga më'ë ta'yejeiye ba'iyete bainni ëñoñë. ²Më'ëbi yë'ère si'a bain E'jaguëre re'huaguëna, yë'ëbi më'ë cuencueni raosi'cuare bani, bacuare si'arën

huajëreba huajëcuare re'huayë yë'ë. ³Më'ëbi te'e ruiñereba ba'iguë'ë. Yequë riusu beoji. Yë'ëga Jesucristo hue'eguëbi më'ë raosi'quëreba ba'iguë'ë. Ja'nca ba'iyë mai. Ja'nca ba'ijënna, maini si'a recoyo ro'tacuani si'arën huajëreba huajëcua ba'iyë.

⁴Yë'ëbi ën yijana rani, më'ë yo'o case'ere yo'oni tëjihue. Ja'nca yo'oguë, më'ë ta'yejeiye ba'iyete bainni ëñohue yë'ë. ⁵Ja'nca ëñosi'quëbi më'ëna go'iyë yë'ë. Go'iguëna, yë'ère më'ë naconi ta'yejeiye E'jaguëre se'e re'huani, yë'ère bajë'ën. Eñ yija re'huani jo'casirën, quë'rë ja'anrë e'jaguë ba'ise'e'ru se'e yë'ère re'huani bajë'ën, Taita.

⁶Yua më'ë ta'yejeiye ba'iyete më'ë bainreba cuencueni raosi'cuani ëñohue yë'ë. Më'ëbi si'a bainre ëñani, më'ë bainreba se'gani tëani bani, yë'ëna raoni jo'caguëna, më'ë bainreba sëani, yë'ëbi bacuani bani, më'ë cocarebare bacuani te'e ruiñe quëani achohue yë'ë. Quëani achoguëna, bacuabi achani si'a recoyo ro'tahuë. ⁷Ja'nca recoyo ro'tajën, yë'ë cocarebare achajën, si'aye më'ë cocareba ba'iyë masijën, Te'e ruiñe caji Riusu cajën ba'iyë. ⁸Yë'ëbi më'ë coca quëani achose'ere bacuani te'e ruiñe cani achoguëna, bacuabi te'e ruiñe achani, yë'ë yua më'ë raosi'quë ba'iyete te'e ruiñe masini, ja'anre te'e ruiñe recoyo ro'tahuë. ⁹Ja'nca sëani, bacua ba'iyete ro'taguë, më'ëni ujaguë ba'iyë yë'ë. Si'a bainre ro'tama'inë yë'ë. Bacua se'gare më'ë bainreba ba'ijënna, yë'ëna raosi'cuare sëani, bacuare ro'taguë, më'ëni ujayë, Taita. ¹⁰Më'ë bainrebare yë'ëna raoguëna, yë'ëbi bacuani bani bojoguëna, yë'ëni si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca ro'tajënna, bainbi bacua ba'iyete ëñani, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete re'oye cajën ba'ija'cua'ë.

¹¹Yureca, yë'ëbi ën yijana se'e bëama'inë. Bacua se'ga bëayë. Bëajënna, yë'ëbi më'ëna go'iyë. Go'iguëna, më'ë

yua jucha beoguë, më'ë ta'yejeiye yo'oni ëñoguë, bacuani conguë ba'ijë'n, Taita. Bacuare yë'ëna raoni jo'caguë, yua mai recoyo te'e zi'inni ba'iyë'ru bacua, bacuare'ga recoyo te'e zi'inni ba'icua re'huajë'n. ¹²Yë'ëbi bacua naconi ba'iguë, më'ë raosi'cuare sëani, më'ëbi ta'yejeiye yo'oni conguëna, bacuare conni re'huani bahuë yë'ë. Ja'nca conni baguëna, gu'a juchana bonëne beoye baë'ë. Te'eguë se'ga, gu'a juchana bonëni huesëja'guë, ja'anguë se'gabi gu'a juchana tonni huesëjaji'i. Më'ë cocareba toyani jo'case'ru güina'ru ba'ija'ye caguë, më'ë cuencueni jo'case'ru güina'ru baji'i baguëre.

¹³Yureca, më'ëna go'iyë yë'ë. Ja'nca go'iyë ro'taguë, bacua yua yë'ë recoyo bojoye'ru güina'ru caraye beoye bojoreba bojoja'bë caguë, yë'ë coca yure ujaguë cayë yë'ë. ¹⁴Yua më'ë cocarebare bacuani quëani achoni jo'cahuë yë'ë. Ro bain ba'iyë'ru tin ba'icua sëani, ro bain ba'icuabi bacuani je'o bayë. Yë'ë yua ro bain ba'iyë'ru tin ba'iguëna, bacua'ga güina'ru ba'iyë. ¹⁵Bacua ba'iyete ro'taguë, më'ëni ujayë yë'ë. Ro bain ba'irubi quëñoni bajë'n senma'inë yë'ë. Zupai huatibi bacuani coquema'ija'guë caguë, bacuani ëñaguë conguë ba'ijë'n. Ja'anre ujaguë se'ne yë'ë, Taita. ¹⁶Bacuabi yua ro bain ba'iyë'ru tin ba'iyë. Yë'ë yua ro bain ba'iyë'ru tin ba'iguëna, bacua'ga güina'ru ba'iyë. ¹⁷Te'e ruiñe ba'i recoñoa bacuare re'huani bajë'n. Më'ë cocareba yua te'e ruiñe ba'i coca sëani, ja'anbi bacuare te'e ruiñe ba'i recoñoa bacuare re'huani bajë'n. ¹⁸Më'ë yua yë'ëre baina raoguëna, yë'ëbi güina'ru bacuare baina saohuë yë'ë. ¹⁹Bacua yua më'ë cuencueni ëñose'ru më'ë yo'ore sani te'e ruiñe yo'o'jën ba'ija'bë caguë, yë'ë'ga më'ë cuencuese'ru junni tonguë saiyë, Taita.

²⁰Yureca, bacuare ujaguëna, yequëcuabi bacua cocare achani yë'ëni si'a recoyo ro'tajëna, ja'ancuare'ga ujaguë ba'iyë yë'ë. ²¹Si'a jubëbi recoyo te'e ro'tajën ba'ija'bë caguë ujayë yë'ë. Më'ë yua yë'ë naconi te'e recoyo ba'iguëna, yë'ë'ga më'ë naconi te'e recoyo ba'iyë. Bacua'ga güina'ru mai naconi te'e recoyo ba'ija'bë caguë ujayë, Taita. Ja'nca te'e recoyo ba'ijëna, si'a bainbi ëñani, yë'ë yua më'ë raosi'quë ba'iyete si'a recoyo ro'taja'bë caguë ujayë yë'ë. ²²Më'ëbi yua më'ë ta'yejeiye ba'iyete yë'ëna jo'caguëna, yë'ë'ga më'ë ta'yejeiye ba'iyete bacuana jo'cahuë. Mai ba'iyë'ru recoyo te'e ba'ija'bë caguë, ja'nca jo'cahuë yë'ë. ²³Yë'ë yua bacua naconi recoyo te'e ba'iguëna, më'ëbi yë'ë naconi recoyo te'e ba'iyë. Ja'nca ba'ijëna, bacua yua mai te'e ruiñe ba'iyë'ru recoyo te'e ba'ija'bë cayë. Ja'nca ba'ijëna, si'a bainbi bacua ba'iyete ëñani, yë'ë yua më'ë raosi'quë ba'iyë, ja'anre masija'bë cayë. Më'ë yua yë'ëni ai yëguë, bacuare'ga güina'ru ai yëguë ba'iyë më'ë. Si'a bainbi bacua ba'iyete ëñani, ja'anre masija'bë cayë.

²⁴Taita, ru'rureba ba'sirën, ën yijare yuta re'huama'irën, më'ë ta'yejeiye ba'iyete yë'ëna jo'cahuë më'ë. Ja'nca jo'caguëna, yë'ëbi më'ëni ëñere se'ne: Bacua'ga yë'ë go'ija'runa saiyë se'ne. Sani, yë'ë ta'yejeiye ba'iyë, më'ë jo'case'ere ëñani masija'bë cayë. ²⁵Yë'ë Taita, më'ë se'gabi recoyo re'oye ro'tani conguëna, më'ë ba'iyete masini bojoyë yë'ë. Bacua'ga yë'ë ba'iyë, më'ë raosi'quë ba'iyë, ja'anre masini bojoyë. Ro ba'icuaca më'ë ba'iyete huesëcua'ë. ²⁶Më'ëbi yë'ëni ai yëguëna, më'ë bain cuencuesi'cuabi güina'ru yequëcuani ai yëjën ba'ija'bë caguë, më'ë ta'yejeiye ba'iyete bacuani ëñohuë yë'ë. Ja'nca ëñoguë, bacuani quë'rë se'e ëñoguë ba'ija'guë'ë yë'ë, ujaguë cani tonbi Jesús.

Arrestan a Jesús

18 Ja'nca ujani tonni, baguère conjèn ba'icua naconi huèni, Cedrón casi yorobète je'enni, jo'ya re'ohuèna ti'anni, baguère concua naconi bëahuè. ²Ja'an bëani ba'irute masibi Judas, Jesusre insini senjosi'què hue'eguè. Jesús yua baguère concua naconi bëani coca caguè ba'isiru sëani, ³Judasbi masini, pairi ëjacua, fariseo bain, ja'ancuana sani, soldado jubè, bacua coñete senji'i. Senguèna, baguèni coñe saohuè. Saojënna, majahuèan, sunqui cabëan toa zëinse'e, guerra hua cabëan, ja'anre inni, Judas naconi sani, Jesús ba'iruna ti'anhuè. ⁴Ti'anjënna, Jesusbi bacua preso zeanja'ñete masiguè, bacuana tëhuoni senni achabi:

—¿Mësacua gueguèni cu'ejèn rate'ne? senni achabi.

⁵Senni achaguèna, bacuabi sehuohuè:

—Jesús Nazarenoni cu'ejèn ra'è'è, sehuohuè.

Senhuojënna:

—Yè'è'è, quèabi.

Quèaguèna, Judas hue'eguè, Jesusre insini senjoguèbi bacua naconi tinja nëcaguè ëñabi. ⁶Nëcaguè ëñaguèna, Jesusbi, “Yè'è'è” caguèna, bacuabi yo'jena go'iye taèn'è. ⁷Tantena, Jesús yua bacuani se'e senni achabi:

—¿Mësacua gueguèni cu'ejèn rate'ne? senni achabi.

Senni achaguèna,

—Jesús Nazarenoni cu'ejèn ra'è'è, sehuohuè.

⁸Sehuojënna, Jesusbi cabi:

—Yè'è'è. Mësacua cu'eguè'è, cahuè yè'è. Yè'èni cu'ejèn raitoca, yè'è bain concuare zeanma'ij'ën. Bacuabi quèñja'bè cayè, cabi.

⁹Jesús coca ja'anrè case'e: “Mè'è bain yè'èna raosi'cua, bacua gare huesoye beoye re'huani bahuè” ja'an coca case'eru güina'ru ba'ija'guè caguè,

Bacuabi quèñja'bè cabi. ¹⁰Caguèna, ja'n'rèbi, Simón Pedro yua guerra hua hua'tire baguèbi yua ja'an hua'tibi rutani, pairi ta'yejeiye ëjaguère yo'o congüèni huani, baguè jèja ganjorote cue'reni tonbi. Malco hue'e'bi ba yo'o congüè. ¹¹Cue'reni tonguèna, Jesusbi Pedroni cabi:

—Yo'oma'ij'ën. Mè'è hua'tire hua'ti aya corohuèna jëoj'ën. Yè'è Taitabi cuencueni guanseguèna, baguè yo'ore ai yo'oguè saiyè bayè yè'è, cabi.

Jesús ante Anás

¹²Ja'n'rèbi, soldado jubè, bacua ëjaguè, judío ëja bain naconi, bacuabi Jesusre preso zeanni, guènameanbi huenhuè. ¹³Huenni, ru'ru baguète Anás hue'eguèna sani ëñohuè. Anás yua Caifás huaguè ba'iguèna, Caifás yua ja'an tëcahuè pairi què'rè ta'yejeiye ëjaguè bajji'i. ¹⁴Caifás yua judío ëjacuani yihuoguè: “Te'eguè se'gabi bain ro'ire junni huesètoca, què'rè re'oye ba'iye ba'iji” ja'anre ja'anrè yihuosi'què bajji'i baguè.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵Ja'n'rèbi, Simón Pedrobi, yua yequè Jesusre congüè naconi, Jesusre be'tebi. Be'teguèna, ba yequè congüè yua pairi què'rè ta'yejeiye ëjaguè Caifasre masiguèbi, Caifás hu'èna cacabi. Jesusre be'teguè cacaguè, ¹⁶Pedrote, hue'se ca'nco nëcaguèna, jo'cabi. Ja'nca jo'cani, Caifasbi ba yequè congüete masiguè sëani, ba yequè congüèbi anto sa'ro cuirago naconi coca canì, anto sa'rore anconi, Pedroni caca güesebi. ¹⁷Caca güesequèna, anto sa'ro cuirago, ba hu'e yo'o congobi Pedroni cago:

—¿Mè'è yua ba bainguè Jesús, baguète consi'quèma'iguè? senni achago.

Senni achagona, Pedrobi:

—Bañè, sehuobi.

¹⁸ Yureca, ai sësëguëna, ba huë'e yo'o concua, soldado ëjacua naconi, bacuabi neo təcabi toare zëonni, tē'ijeiey nēcajën cuin'ë. Pedro'ga bacua naconi te'e toa cunji'i.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

¹⁹ Ja'n'rëbi, Jesusre pairi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iruna nēcöjënna, pairi quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi baguëni coca senni achabi. Baguëre concua ba'ie, baguë coca ye'yoye, ja'anre senni achaguëna, ²⁰ Jesús sehuobi:

—Si'a bainbi yë'ë coca ye'yoyete achani masija'bë caguë, bain nē'ca huë'eña, Riusu huë'e judío bain nē'cani ye'yo coca achajën ba'iruan, ja'anruanna sani, yë'ë cocare ye'yoguë baë'ë yë'ë. Gare yahueye beoye te'e ruiñe ye'yoguë baë'ë yë'ë. ²¹ Ja'nca sëani, ¿mësacua queaca ro'tajën, yë'ëni ja'an coca senni achaye'ne? Yë'ë achasi'cuana sani, bacuani senni achajë'n. Bacuabi yë'ë coca ye'yose'ere masiyë, sehuoguë cabi.

²² Ja'nca caguëna, soldado ëjaguë Jesús ca'ncore nēcaguëbi yua baguë ëntë abëbi Jesús ziana cueni, baguëni bëinguë cabi:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, pairi quë'rë ta'yejeiye ëjaguëni ja'an cocabi sehuoguë'ne? cabi.

²³ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë yua gu'a cocabi sehuotoca, ¿gue gu'a cocare caye'ne yë'ë? Re'o cocabi sehuotoca, ¿më'ë queaca ro'taguë, yë'ëni cueguë'ne? sehuoguë cabi.

²⁴ Caguëna, Anasbi Jesusre preso huensi'quëre ta'yejeiye ëjaguë Caifasna saobi.

Pedro niega otra vez a Jesús

²⁵ Ja'ansirëmbi, Pedro yua hue'se ca'ncore cuinguë nēcaguëna, yequëcuabi baguëni senni achahuë:

—¿Më'ë yua ba bainguë consi'quëma'iguë? senni achahuë.

Senni achajënna, Pedrobi ëñama'iñe caguë:

—Bañë, sehuobi.

²⁶ Sehuoguëna, yequë pairi ta'yejeiye ëjaguëre yo'o congüëbi coca cabi. Pedro yua yequë bainguë ganjoro cue'reni tonsi'quë, ja'anguë yua ënquë te'e ba'isi'quë baji'i. Ja'nca ba'iguëbi Pedroni coca cabi:

—Më'ë yua Jesús naconi jo'ya re'ohuëte baë'ë. Ja'nca ba'iguëna, më'ëni ëñahuë yë'ë, cabi.

²⁷ Caguëna, Pedrobi se'e Bañë sehuobi. Ja'nca sehuoguëna, ja'ansirën curabi yuji'i.

Jesús ante Pilato

²⁸ Ja'n'rëbi, Jesusre zeanni, zijeirën ba'iguëna, Caifás huë'ebi bain ta'yejeiye ëjaguë huë'ena sahuë. Bacua yua judío bain sëani, Gu'ana pa'roma'iñu cajën, bain ta'yejeiye ëjaguëna cacamaë'ë. Bacua pascua aonre aiñe yëcuabi gu'ana pa'roye poremaë'ë. ²⁹ Ja'nca sëani, bain ta'yejeiye ëjaguë, Pilato hue'eguëbi bacuana etani, coca senni achabi:

—¿Ënquë gue juchare yo'oguëna, mësacua caye'ne? senni achabi.

³⁰ Senni achaguëna, sehuohuë:

—Gu'aye yo'osi'quë ba'ima'itoca, baguëte më'ëna insima'ire'ahuë yëquëna, sehuohuë.

³¹ Sehuojënna, Pilato cabi:

—Mësacua se'gabi baguëte sani, mësacua ira bain coca toyani jo'case'ere caye'ru, baguëni si'nsejë'n, cabi.

Caguëna, judío bainbi cahuë:

—Yëquëna ira bain coca toyani jo'case'ere ëñato, yua Bainni huani senjoma'ijë'n caguëna, baguëni te'e ruiñe si'nseñe porema'iñë yëquëna, cahuë.

³² Ja'nca cahuë. Jesús coca ja'anrë caguë ba'ise'e, baguë crusu sa'cahuëna junni huesëja'ye, ja'an coca case'e'ru güina'ru ba'ija'guë caguëna, ja'nca

cahuë bacua. ³³ Cajëna, Pilatobi baguë huë'ena go'ie cacani, Jesusre choni, baguëni coca senni achabi:

—¿Më'ë yua judío bain ta'yejeiye ëjaguë'guë? senni achabi.

³⁴ Senni achaguëna, Jesusbi sehuobi:

—¿Më'ë se'gabi ja'anre ro'tani yë'ëni senni achaguë? ¿yequëcuabi ja'anre më'ëni quëare? sehuoguë senni achabi.

³⁵ Senni achaguëna, Pilatobi sehuobi:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, ja'an senni achaguë'ne? Yë'ë yua judío bainguë ba'ima'inë. Më'ë bain, judío bain pairi ëjacuabi më'ëre preso zeanni, yë'ëna rani nëcohuë. ¿Më'ë gue gu'aye yo'osi'quëguë'ne? senni achabi.

³⁶ Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë yua ta'yejeiye ëjaguëta'an, ën yija bainre guansema'inë yë'ë. Ja'nca guansegüë ba'itoca, yë'ëre concuabi yure guerra huajën, judío bain yë'ëre preso zeañe ënsejën ba'ire'ahuë. Yequë jobo ëjaguë sëani, yë'ëre concuabi guerra huama'inë, sehuoguë quëabi.

³⁷ Quëaguëna, Pilatobi senni achabi:

—Ja'nca ba'itoca, ¿më'ë yua bain ta'yejeiye ëjaguë'guë? senni achabi.

Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Ja'nca ba'iyë yë'ë. Ja'anna të'ya raisi'quë baë'ë yë'ë. Te'e ruiñe ba'i cocare quëani achoguë raisi'quë'ë ën yijana. Te'e ruiñe ba'ie ye'yeye yëcua, si'acuabi yë'ë cocare achayë, sehuoguë quëabi.

³⁸ Quëaguëna, Pilatobi:

—¿Te'e ruiñe ba'iyete queaca masiye'ne? senni achabi.

Jesús es sentenciado a muerte

Ja'nca senni achani ja'nrebi, se'e judío bainna etani, bacuani cabi:

—Baguë yua gu'aye yo'osi'quë ba'ie huanoma'iji yë'ëre. ³⁹ Ja'nca ba'iguëna, mësacua ira bain senni achajën ba'ise'e'ru yure tëcahuë'ga giina'ru yo'oye ro'tayë yë'ë. Mësacua

pascua umuguseña sëani, ¿mësacua jaro bainguë preso zeansi'quëre etoye se'ne'ne? ¿Ënquë, mësacua ta'yejeiye ëjaguëte etoye yëye? senni achaguë cabi.

⁴⁰ Caguëna, bacuabi yua si'a jëja cani achojën baë'ë:

—¡Bañë! ¡Yequë, Barrabás hue'eguë, ja'anguëni etojë'ën! güijën cahuë.

Ja'an Barrabás hue'eguë yua bainre huani jian huati baj'i'i.

19 Ja'nca cajëna, Pilatobi Jesusre sani, baguëte ga'ni za'zabobi si'nseye guansebi. ² Ja'nrebi, soldado hua'nabi miu ma ga'huare baguëte tëonni, baguë sinjobëna tëohuë. Ja'nrebi, bajacu can ëjaguë canre inni, baguëna sayani, ³ ja'nrebi, baguëna në'ca rani jayajën cahuë:

—¡Ai zoe ba'irën huajëni ba'ijë'ën, judío bain ta'yejeiye ëjaguë! cahuë.

Ja'nca cajën, bacua ëntë abëanbi baguëna cuehuë.

⁴ Ja'nrebi, Pilato yua se'e etani, judío bainni cabi:

—Ëñajë'ën. Baguëte mësacuanii ëñoguë rahuë. Gu'aye yo'osi'quë ba'ie huanoma'iji yë'ëre. Ja'anre achani masijë'ën, cabi.

⁵ Caguëna, Jesús yua miu ma ga'hua, bajacu can, ja'anre sayasi'quëbi etani nëcabi. Etani nëcaguëna, Pilatobi bacuani quëabi:

—Yureca ëñajë'ën. Bainguëbi nëcaji, quëabi.

⁶ Quëaguëna, pairi ëjacua, soldado ëjacua, bacuabi ëñani, si'a jëja achoye cahuë:

—¡Crusu sa'cahuëna quenni reojë'ën! ¡Crusu sa'cahuëna quenni reojë'ën! güijën cahuë.

Cajëna, Pilatobi cabi:

—Mësacua se'gabi baguëte crusu sa'cahuëna quenni reojë'ën. Gu'aye yo'osi'quë ba'ie gare huanoma'iji yë'ëre, cabi.

⁷ Caguëna, judío bainbi sehuohuë:

—Riusu guanseni jo'case'ere ëñato, Riusuni jayajën cacuare huani senjoj'ën guanseni jo'cabi Riusu. Ja'nca sëani, baguë yua Riusu Zin ba'ie caguëna, baguëni huani senjoë bayë, sehuohuë.

⁸ Ja'nca sehuojëna, Pilatobi achani, quë'rë ai huaji yëguë baji'i. ⁹ Ja'n'rëbi, baguë huë'ena go'ie cacani, Jesusni se'e senni achabi:

—¿Më'ë jarobi raquë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, Jesusbi ro caye beoye nëcabi.

¹⁰ Nëcaguëna, Pilato cabi:

—¿Më'ë guere yo'oguë sehuoma'iguë'ne? Yë'ë yua bain ëjaguë sëani, më'ëni etoye poreyë yë'ë. Më'ëni crusu sa'cahuëna quenni reoye'ga poreyë yë'ë. ¿Ja'anre masima'iguë më'ë? cabi.

¹¹ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Taita Riusu, guënamë re'oto ba'iguëbi më'ëre bain ëjaguëre re'huama'itoca, yë'ëre guanseye gare porema'ire'ahuë më'ë. Ja'nca sëani, yë'ëre preso zeanni më'ëna insisi'quë, ja'anguëbi quë'rë ai ba'ie jucha baji, sehuobi.

¹² Ja'nca sehuoguëna, Pilatobi Jesusre etoye coca caguë baji'i. Ba'iguëna, judío bainbi si'a jëja güihuë:

—¿Baguëte etotoca, më'ë ta'yejeiye ëjaguëbi bëinji! ¿Bain ta'yejeiye ëjaguë casi'quë sëani, romano bain ta'yejeiye ëjaguëni gu'aye casi'quë ba'iji! güijën cahüë.

¹³ Ja'nca cajëna, Pilatobi achani, Jesusre huë'ebi etoni, bainni baguëte ëñobi. Eñoni ja'n'rëbi, baguë jëja ñu'i seihuë, gata pë'npësiru, hebreo cocabi Gabata casiru, ja'anruna bëani, Justicia yo'ozca caguë baji'i. ¹⁴ Ja'an umuguse yua judío bain pascua aon ain umuguse ja'anrë ba'i umuguse ba'iguëna, ja'an aonre re'huaye bahuë. Më'ëna së'irën ba'iguëna, Pilatobi judío bainni cabi:

—¿Yureca, më'sacua ta'yejeiye ëjaguëte ëñaj'ën! cabi.

¹⁵ Caguëna, bacuabi si'a jëja güihuë:

—¿Baguëni huani senjoj'ën! ¿Baguëni huani senjoj'ën! ¿Baguëte crusu sa'cahuëna quenni reoni senjoj'ën! güijën cahüë.

Cajëna, Pilatobi coca senni achabi:

—Më'sacua ta'yejeiye ëjaguëte sëani, ¿baguëni crusu sa'cahuëna reoye caye? senni achabi.

Senni achaguëna, pairi ëjacuabi sehuohuë:

—Yëquëna ta'yejeiye ëjaguë beoji baguë. Romano bain ta'yejeiye ëjaguë se'gabi yëquëna ëjaguëreba ba'iji, sehuohuë.

¹⁶ Ja'nca sehuojëna, Pilatobi baguëte crusu sa'cahuëna quenni reoye soldado hua'nana insibi. Insiquëna, Jesusre sahuë.

Jesús es crucificado

¹⁷ Ja'nca sajën, crusu sa'cahuëna reoru, sinjo gu'an casiru, hebreo cocabi Gólgota casiru, ja'anruna Jesusre sahuë. Baguë crusu sa'cahuëte baguëni cuan güesehuë. ¹⁸ Sani ti'anni, baguëte crusu sa'cahuëna reohuë. Yequëcuare'ga, samucuarë baguë naconi te'e reohuë. Te'eguëte baguë jëja ca'ncona reohuë. Te'eguëte baguë ari ca'ncona reohuë. Baguëte yua bacua joborana reohuë. ¹⁹ Reojëna, Pilatobi baguë gu'aye yo'ose'ere ro'tani, “Jesús Nazareno, judío bain ta'yejeiye ëjaguë'bi baji'i” ja'anre toyani, Jesús crusuna sëoye guansebi. ²⁰ Sëoye guanseguëna, judío bain ai ba'i jubëbi ja'an coca toyani sëose'ere ëñahuë, huë'e jobo cueñe ba'iruna reosi'quëre sëani. Hebreo coca, latín coca, griego coca, ja'an cocabi toyani sëose'e baji'i. ²¹ Ba'iguëna, ja'n'rëbi, judío bain pairi ëjacuabi Pilatona sani, baguëni coca cahüë:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, “Judío bain ta'yejeiye ëjaguë'bi ba'iji” toyaguë'ne? Ja'anre tēnoni, “Judío bain ta'yejeiye ëjaguëguëña” ja'anre toyani sēoj'ēn, cahuë.

²² Cajēna, Pilatobi sehuobi:

—Bañë. Yë'ë coca toyani sēose'ere gare tēnoñe beoye ba'iyë yë'ë, sehuobi.

²³ Ja'n'rēbi, soldado hua'nabi baguëte quenni reojēn, baguë cañare inni bahuë. Gajese'gacua sēani, ga soldado hua'guëbi te'e canre babi. Jesús ju'i can se'gabi jēhuabi. Ta'nēsiruan beoguë, ëmēje'en ca'n'cobi yijacua ca'nco tēca, si'a can yua te'e jai can ganosi can baji'i. ²⁴ Ja'nca ba'iguëna, soldado hua'nabi sa'ñeña cahuë:

—Ën canre ye'rema'iñu. Te'eguë se'gabi baja'guë cajën, Gata toyasira'carēanre senjoni ëñani, can coja'guëte masiñu, cahuë.

Ja'nca yo'ojēna, Riusu coca toyani jo'case'e: “Yë'ë cañate sa'ñeña huo'huejën, gata toyasira'carēanre senjoni ëñajën cohuë” ja'an coca toyani jo'case'e'ru güina'ru baji'i. Ja'nca yo'ohuë ba soldado hua'na.

²⁵ Yureca, romi hua'nabi Jesús reosirute ëñajën nēcahuë. Jesús pē'cago, yeco bago yo'jego, yeco María'ga hue'ego Cleofas rēnjo, yeco María Magdalena, ja'an hue'ecuabi ëñajën nēcahuë. ²⁶ Ja'nca nēcajēna, Jesusbi baguë pē'cagoni ëñani, ja'n'rēbi baguëre congüë ai yēsiquēre'ga ëñani, baguë yua baguë pē'cagoni cabi:

—Mamá, yë'ë congüete sani, më'ë zinrebare baguëte re'huani bajj'ën, cabi.

²⁷ Cani ja'n'rēbi, baguëre congüeni cabi:

—Yë'ë pē'cagote sani, më'ë pē'cagore bagote re'huani bajj'ën, cabi.

Ja'nca caguëna, ja'n'rēbi, ba congüëbi Jesús pē'cagote baguë huë'ena sani, baguë pē'cagore re'huani bani cuiraguë bajj'i.

Muerte de Jesús

²⁸ Ja'n'rēbi, Jesús yua baguë yo'o yo'oni tējise'ere masiguë, Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru ba'ija'guë caguë, ñaca cani achobi:

—Oco ëaji, cani achobi.

²⁹ Cani achoguëna, vino jo'cha sēnje jo'cha ba'iguëna, baru ba'icuabi sayabēbi inni, tēcabēna jēoni, sēnje jo'cha ro'rohuëna ayani, baguë yo'obona mëani rurahuë. ³⁰ Rurajēna, Jesusbi uncuni, ja'n'rēbi ñaca cani achobi:

—Yua yë'ë yo'o yo'oni tējise'e ba'iji.

Cani achoni, ja'n'rēbi, baguë sinjobēte meñe reani junni tonbi.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

³¹ Junni tonguëna, judío bain yo'o yo'oma'i umuguse ja'anrë ba'i umuguse ba'iguëna, judío bainbi ju'insi'cua ga'nihuëanre crusu sa'cahuëanna jo'caye güehuë. Yo'o yo'oma'i umuguse yua ai ta'yejeiye ba'i umuguse sēani, ja'nca jo'caye güejën, Pilatona sani, ba reosi'cua guëoñare hua'huani, bacuare sani tañe sen'ë. ³² Ja'nca senni achajēna, soldado hua'nabi sani, Jesús naconi reosi'cua, bacua guëoñare ru'ru cueni jë'yehuë. ³³ Cueni jë'yeni ja'n'rēbi, Jesusre ëñani, yua ju'insi'quere sēani, baguë guëoñare cueni jë'yemaë'ë.

³⁴ Cueni je'yema'ijēna, te'e soldado hua'guëbi Jesús coribana baguë cuain perebēbi totabi. Totaguëna, ja'ansirēn zie, oco, ja'anbi etabi. ³⁵ Etaguëna, yë'ë yua ën cocare toyaguëbi ja'anre ëñahuë. Ja'anre ëñasi'quëbi masini, yua te'e ruiñe quëaye se'ga ba'iyë. Mēsacuabi achani, Jesusni si'a recoyo ro'tajj'ën caguë, ja'anre ëñani, te'e ruiñe toyani jo'cahuë yë'ë. ³⁶ Riusu coca toyani jo'case'e: “Baguë gu'anre gare cueni jë'yeye beoye ba'ija'cua'ë” ja'an coca toyani jo'case'e'ru güina'ru ba'ija'guë caguë, ja'nca baji'i.

³⁷ Riusu coca toyani jo'case'ere ěnato, yequĕ quĕ'ro'ga nāca caji: “Bacua to-tasi'quĕni ěñaja'cua'ĕ” toyani jo'case'e ba'iji.

Jesús es sepultado

³⁸ Ja'nrebi, Jesusbi junni huesĕguĕna, yequĕ Jesusre congüĕ, José hue'eguĕ, Arimatea huĕ'e jobo bainguĕ, ja'anguĕ yua judío ěja bainni huaji yĕguĕ, Jesusni yahue congüĕ se'ga baji'i. Ja'nca ba'iguĕbi Pilatona sani, Jesús ga'nihuĕte sani tañe senji'i. Senguĕna, Pilatobi Jaĕ'ĕ cabi. Caguĕna, Jesús ga'nihuĕte inni sabi. ³⁹ Saguĕna, Nicodemo hue'eguĕ, ñamibi Jesusni ěñaguĕ saisi'quĕ, ja'anguĕbi Josĕni conbi. Ja'nca congüĕ, ma'ña, mirra, áloes, ja'an ma'ña ja'mese'e, treinta kilo ba'iyete inni rabi. ⁴⁰ Raguĕna, bacuabi Jesús ga'nihuĕte ba ma'ña naconi yu'yujĕn, canbi ganoni tunahuĕ. Judío bainbi ja'nca bainre re'huani tañĕ. ⁴¹ Ja'nrebi, jo'ya re'ohuĕ yua baguĕ crusu reosiru cueñe baji'i. Ja'anruna ěnato, bain tan goje yurera gata tĕ'ntĕbana tĕ'ntose'e baji'i. Yuta bain tanma'i goje baji'i. ⁴² Ja'nca cueñe ba'iguĕna, judío bain yo'o yo'oma'i umuguse yuara ti'añe sĕani, ja'an gojena ayani ta'pini tanhuĕ.

La resurrección de Jesús

20 Ja'nrebi, semana ja'anrĕ ba'i umuguse ti'anguĕna, María Magdalenabi ñata ñamibi huĕni, Jesús tansiruna sacco'ĕ. Yuta zijei re'oto se'ga baji'i. Sani ěnato, yua gata ta'pisibĕ yua tansi gojebi otani saose'e baji'i. ² Ja'nca ba'iguĕna, bagobi huĕ'huĕni sacco'ĕ. Simón Pedro, yequĕ Jesusre congüĕ ai yĕsi'quĕ, bacua ba'iruna huĕ'huĕni quĕajaco'ĕ:

—Yequĕcubabi mai ějaguĕ tansi gojere otani baguĕte samate. Sarena, bacua sasirute huesĕyĕ mai, quĕago.

³ Quĕagona, Pedro yua ba yequĕ congüĕ naconi, bacuabi ba tansi goje tĕca ěñajĕn saĕ'ĕ. ⁴ Jĕja huĕ'huĕjĕn saĕ'ĕ. Ja'nca saijĕnna, ba yequĕ congüĕbi Pedro'ru quĕ'rĕ jĕja huĕ'huĕni, tan gojena ru'ru ti'anbi. ⁵ Ti'anni ja'nrebi, rĕanni, sa'nahuĕna ěnato, Jesús can ganoni tunase'ebi unji'i. Ja'anre ěñaguĕ, sa'nahuĕna cacamaji'i. ⁶ Ja'nrebi, Simón Pedrobi baguĕ yo'jena ti'an rani, tansi gojena cacabi. Capani ěnato, Jesús can ganoni tunase'ebi unji'i. ⁷ Baguĕ sinjo ba'isi can'ga yequĕ can naconi baji'i. Ja'an can se'gabi re'oye re'huase'e ba'iguĕ, yua ca'ncorete unji'i. ⁸ Ja'nca ba'iguĕna, ba yequĕ congüĕ ru'ru ti'ansi'quĕbi tan gojena cacani, ja'anre ěñani, Jesús go'ya raise'ere si'a recoyo ro'tabi. ⁹ Riusu coca toyani jo'case'e, Jesús go'ya raija'ye, ja'an cocare yuta huesĕjĕn, yurera Jesús go'ya raise'ere si'a recoyo ro'tahuĕ. ¹⁰ Ja'nrebi, ja'anre ěñani tĕjini, bacua huĕ'ena goĕ'ĕ.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ Go'ijĕnna, María Magdalenabi tansi goje hue'se ca'ncore nĕcago oco'ĕ. Ja'nca oigobi rĕanni, tansi goje sa'nahuĕna ěnato, ¹² anje sanhuĕ samucua, pojei caña ju'icubabi yua Jesús ga'nihuĕ uin-sirute ñuĕ'ĕ. Yequĕbi guĕoña ba'isirute ñuji'i. Yequĕbi sinjobĕ ba'isirute ñuji'i. ¹³ Ja'nca ñu'icubabi Maríani:

—¿Mĕ'ĕ guere oigo'ne? senni achahuĕ. Senni achajĕnna, sehuogo:

—Yequĕcubabi yĕ'ĕ ějaguĕte sarena, baguĕ sasirute huesĕyĕ yĕ'ĕ, sehuogo.

¹⁴ Sehuoni, ja'nrebi bonĕni ěnato, Jesusbi nĕcabi. Nĕcaguĕna, baguĕte huesĕgo. ¹⁵ Huesĕgona, Jesús yua bagoni senni achabi:

—¿Mĕ'ĕ guere oigo'ne? ¿Neni cu'ego'ne? senni achabi.

Senni achaguĕna, bago yua jo'ya re'ohuĕ cuiraguĕ ba'iyete ro'tago, baguĕni sehuogo:

—Më'ëbi baguë ga'nihuëte yequeruna sani jo'catoca, baguë jo'casirute quëajë'ën. Baguëte injaza, cago sehuogo.

¹⁶Sehuogona, ja'nre'bi, Jesusbi:

—¡María! cabi.

Caguëna, bago yua bonëni, hebreo cocabi baguëni:

—¡Rabuni! cago. Bain cocabi, Ye'yoguë, cago.

¹⁷Cagona, Jesús cabi:

—Yë'ëre su'ncama'ijë'ën. Yuta yë'ë Taitare mëni go'imaë'ë yë'ë. Yë'ë bainrebana sani, ñaca quëajë'ën: Yë'ë Taita Riusu yua mësacua Taita Riusu ba'iguëna, baguëna se'e go'iyë bayë. Ja'anre bacuani quëajajijë'ën, cabi.

¹⁸Caguëna, María Magdalenabi Jesusre conjën ba'icuaana sani, “Mai Ëjaguëni ëñahuë yë'ë” cago quëago. Baguë coca case'ere bacuani quëago.

Jesus se aparece a los discípulos

¹⁹Ja'nre'bi, ja'an umuguse semana ja'anrë umugusebi na'iguëna, Jesusre concuabi, judío ëja bainni huaji yëcua sëani, bacua huë'ere ñë'cani, anto sa'roña ta'pini ba'ë'ë. Ba'ijëna, Jesusbi bacua jobona joë ba'irubi eta rani nëcabi. Në-cani cabi:

—Mësacua bojo recoyo huanõe ba'ijë'ën, saludaguë cabi.

²⁰Ja'nca saludani ja'nre'bi, baguë ëntë saraña, baguë coriba, ja'anre bacuani ëñobi. Ëñoguëna, bacua Ëjaguë ba'iyete ëñani, ai bojohuë. ²¹Bojojëna, Jesusbi se'e cabi:

—Mësacua bojo recoyo huanõe ba'ijë'ën. Yë'ë Taitabi yë'ëre cuencueni raoguëna, giüina'ru mësacuare cuencueni, bainna saoyë yë'ë, cabi.

²²Ja'nca cani ja'nre'bi, bacuani sëconi saoguë cabi:

—Mësacua yua Riusu Espíritute conijë'ën. ²³Ye'ëcuabi bacua gu'a juchare jo'cani senjotoca, mësacua yua

bacua juchare huanë yeye cajë'ën. Catoca, ja'ancuabi yua gu'a jucha beoyë. Ye'ëcuabi bacua gu'a juchare jo'cani senjoma'itoca, mësacuabi yua bacua juchare huanë yema'ïne cajë'ën. Catoca, ja'ancuabi yua gu'a jucha bayë, caguë quëani saji'i.

Tomás ve al Señor resucitado

²⁴Yureca, Jesusre congüë Tomás hue'eguë, yequë mami Te'e Jubë Hua'guë casi'quë baji'i, yequë naconi jubë të'ya raisi'quë sëani. Ja'anguëbi, Jesús eta raisirën, bacua naconi beobi. ²⁵Beoguëna, Jesusre concuabi jë'te baguëni:

—Mai Ëjaguëni yua ëñahuë yë'ëcuëna, quëahuë.

Quëajëna, baguë sehuobi:

—Baguë go'ya raise'ere ro'tama'inë yë'ë. Ru'ru baguë ëntë saraña quensiruanre ëñaza. Baguë ëntë saraña quensiruan, baguë coriba totasiru, ja'anre pa'roye porenica, baguë go'ya raise'ere ro'tayë yë'ë. Pa'roye poremanica, ro'tama'inë yë'ë, caguë sehuobi.

²⁶Ja'nre'bi, ocho umuguseña ba'iguëna, Jesusre concua yua Tomás naconi ba huë'ere ñë'casi'cua ba'ijëna, anto sa'roña yua ta'pise'e baji'i. Ja'nre'bi, Jesús yua bacua jobona eta rani nëcabi:

—Mësacua bojo recoyo huanõe ba'ijë'ën, saludaguë cabi.

²⁷Cani ja'nre'bi, Tomasni cabi:

—Yë'ë ëntë sarañare ëñajë'ën. Më'ë ëntë sara mëoñoare mi'nani, më'ë mëoñobi yë'ë ëntë sarañare pa'rojë'ën. Ja'nre'bi, më'ë ëntë sara mëoñoare mi'nani, yë'ë coriba totasi gojena sa'nsuni ëñajë'ën. Se'e ro'tama'ïne beoyë ba'ijë'ën. Yë'ëni si'a recoyo ro'tajë'ën.

²⁸Caguëna, Tomasbi baguëni ëñani cabi:

—Yë'ë Ëjaguë, yë'ë Riusureba ba'iyë më'ë, caguë quëabi.

²⁹ Quëaguëna, Jesús cabi:

—Më'ë yua yë'ëni ëñani, yë'ëni si'a recoyo ro'tahuë. Yequëcua yë'ëre ëñama'icuata'an, yë'ëni si'a recoyo ro'tajën, yua ai ta'yejeiye recoyo bojojën ba'ija'cua'ë, cabi.

El porqué de este libro

³⁰ Yureca, Jesús yua baguëre concua naconi ba'iguë, ai ba'ie ai ta'yejeiye yo'oni ëñobi. Si'aye ën pëbëna toyani jo'caye carabi. ³¹ Ën pëbë toyase'e se'gare mësucua jo'cahuë yë'ë. Mësucua yua Jesús, ba Cristo ba'ie, Riusu Zin Raosi'quëreba ba'ie, ja'anre recoyo ro'tajë'n caguë, ën pëbëte toyani jo'cahuë. Baguëbi conguëna, huajëreba huajëjën ba'ijën ba'ijë'n cajën, Jesusni si'a recoyo ro'tajë'n.

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

21 Ja'nrebi jë'te, Jesusre concuabi Tiberio zitara yëruhuate ba'ijëna, Jesusbi bacuani ñaca'ru ëñobi. ² Simón Pedro, yequë Tomás, Te'e Ju Hua'guë casi'quë, yequë Nataniel, Caná huë'e jobo Galilea yija huë'e jobo bainguë, yequëcua Zebedeo mamacua, yequëcua samucua, ja'ancua yua ñë'cani baë'ë. ³ Ba'ijëna, Simón Pedrobi:

—Hua'ire yojaza, cabi.

Caguëna, ba yequëcuaibi:

—Yëquëna'ga më'ë naconi te'e saiyë, cahüë.

Ja'nrebi, yogubi cacani sani, hua'ire yojën ñatajaicuata'an, hua'i tinjama'icua baë'ë. ⁴ Ja'nrebi, ñata bi'raguëna, Jesusbi zitara yëruhuate nëcaguëna, baguëre concuabi baguëte huesëhuë. ⁵ Huesëjëna, bacuani caguë senni achabi:

—Mami sanhuë, ¿mësucua hua'i yore? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Banhuë, sehuohuë.

⁶ Sehuojëna, bacuani cabi:

—Mësucua huanterëte jëja ca'ncona senjojë'n. Ja'nca senjotoca, hua'i yoyë, cabi.

Caguëna, ja'nca senjohuë. Senjoni ja'nrebi, ai ba'ie ai hua'i yojën, huanterë rëquëguëna mëañe poremaë'ë. ⁷ Ja'nrebi, Jesusre conguë ai yësi'quëbi Pedroni:

—Mai Ëjaguëbi querë ba'iji, cabi.

Ja'nca caguëna, Simón Pedrobi achani, baguë caña yo'o yo'oguë rutase'ere besa sayani, zitarana chani, yëruhuana yi'huaguë saji'i. ⁸ Saiguëna, ba yequë concuabi yogute ba'ijën, ba huanterë hua'i bu'isirëte rërëni sani je'ë. Zitara yëruhua yua so'o ba'imaji'i. Cien metro ba'ie cueñe'ru baji'i. ⁹ Jeni, ja'nrebi ëñato, toa yua neo tëca zëinse'e baji'i. Zëinse'e ba'iguëna, ziaya hua'i hua'guë te'eguë, aonbëan naconi, ja'anbi boguëna, ëñahuë. ¹⁰ Ëñajëna, Jesús cabi:

—Ba hua'i yose'e, samu hua'nare in-jaijë'n. Boni aiñu, cabi.

¹¹ Caguëna, Simón Pedrobi yoguna cacani, huanterëte zeanni, yëruhuana rërëni mëabi. Mëani, ai ba'ie ai ziaya hua'i, jaina ba'ijëna, huanterëte ai bu'iguëna, cuencueni ëñato, ciento cincuenta y tres baë'ë. Ai ba'ie ai ba'icuata'an, huanterëbi ye'remaji'i. ¹² Ja'nrebi, Jesusbi:

—Raijë'n. Desayunote aiñu, cabi.

Caguëna, bacuabi yua baguë ba'iyete senni achaye huaji yëhuë. Mai Ëjaguë ba'iyete masihuë. ¹³ Ja'nrebi, Jesús yua ba aonbëan bese'ere inni, bacuana huohueni insibi. Ziaya hua'ire'ga güina'ru inni insibi.

¹⁴ Ja'nca bacuani ëñobi Jesús. Baguë go'ya raisirëmbi bacuani ëñoguë, yureca baguë samute viaje eta rani ëñobi.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵ Ja'nrëbi, desayunote anni tëjihuë. Tëjini, Jesús yua Simón Pedroni senni achabi:

—Simón, Juan mamaquë, më'ëbi ëñere ai yëguë, ¿yë'ëni quë'rë yëguë? senni achabi.

Senni achaguëna, sheuobi:

—Aito, Èjaguë. Më'ëni ai yëguë ba'iyë yë'ë. Ja'anre masiyë më'ë, sheuobi.

Sehuoguëna, Jesusbi baguëni cabi:

—Ja'nca ba'itoca, oveja zin hua'nani aon cuiraye'ru, yë'ë bainni yë'ë cocarebare ye'yoguë ba'ijë'n, cabi.

¹⁶ Cani ja'nrëbi, baguëni samu ba'iyë senni achabi:

—Simón, Juan mamaquë, ¿yë'ëni ai yëguë më'ë? senni achabi.

Senni achaguëna, sheuobi:

—Aito, Èjaguë, Më'ëni ai yëguë ba'iyë yë'ë. Ja'anre masiyë më'ë, sheuobi.

Sehuoguëna, Jesusbi baguëni cabi:

—Ja'nca ba'itoca, jo'ya baguëbi baguë oveja hua'nani cuiraye'ru, më'ë yua yë'ë bainre cuirani conguë ba'ijë'n, cabi.

¹⁷ Cani ja'nrëbi, baguëni samute ba'iyë senni achabi:

—Simón, Juan mamaquë, ¿yë'ëni ai yëguë më'ë? senni achabi.

Ja'nca samute ba'iyë senni achaguë, “¿yë'ëni ai yëguë më'ë?” senni achaguëna, Pedrobi sa'nti hua'guë runni, baguëni sheuobi:

—Èjaguë, më'ëbi si'aye masiguë sëani, yë'ë yëguë ba'iyete masiyë më'ë, sheuobi.

Sehuoguëna, Jesusbi baguëni cabi:

—Ja'nca ba'itoca, jo'ya baguëbi baguë oveja hua'nani cuiraye'ru, më'ë yua yë'ë bainre cuirani conguë ba'ijë'n.

¹⁸ Më'ëni ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Më'ë bonsëguë ba'isirëmbi më'ëbi më'ë cañate sayani, më'ë yësiruanna saiguë ba'nhuë. Ja'nca ba'iguëta'an, më'ëbi ira hua'guë ruinguëna, yequëbi më'ë ëntë saraña mi'nañe guanseni, më'ë cañate

më'ëna sayani, më'ë yëma'iruna më'ëre saja'guë'bi, cabi.

¹⁹ Ja'nca caguë, Pedro junni huesëja'yete quëani achobi Cristo. Riusu ta'yejeiye ba'iyete bainni masi güeseguë, ja'nca junni huesëja'guë'bi. Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi Pedroni:

—Më'ë yua yë'ëni te'e conguë rajjë'n, cabi.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

²⁰ Caguëna, Pedrobi bonëni ëñato, ba conguë Jesús ai yësi'quëbi be'teguë raji'i. Ja'an raiguëbi yua pascua aon ainsirëmbi Jesús can'core te'e ñu'isi'quë bajji'i. “Èjaguë, ¿gueguëbi më'ëre insini senjoja'guë'ne?” ja'anre senni achasi'quë bajji'i. ²¹ Ja'an ba'iguëbi raiguëna, Pedrobi baguëte ëñani, Jesusni senni achabi:

—Èjaguë, ¿ja'anguë ba'iyete më'ë guere caguë'ne? senni achabi:

²² Senni achaguëna, Jesús sheuobi:

—Yë'ë in rai umuguse tëca ba'ija'guë catoca, ja'anre ro'ta ëaye beoye ba'ijë'n. Më'ë yua yë'ëni te'e conguë raiye ro'taguë yo'ojë'n, cabi.

²³ Ja'nca caguëna, ja'nrëbi, Jesusre conjën ba'i jubëbi, Ja'an conguëbi junni huesëma'ija'guë'bi, sa'ñeña cani achohuë. Jesús yua baguë junni huesëma'ija'ñete camaji'i. “Yë'ë in rai umuguse tëca ba'ija'guë catoca, ja'anre ro'ta ëaye beoye ba'ijë'n” ja'an se'gare cani jo'cabi Jesús.

²⁴ Ja'an conguë yua yë'ë. Yë'ë yua ën pëbë toyase'ere ëñasi'quë sëani, më'sacuanani toyani jo'cahuë yë'ë. Te'e ruiñe ba'i coca se'gare toyani jo'cahuë yë'ë. Ja'anre masiyë mai.

²⁵ Jesusbi yeque yo'o ai ba'iyë yo'oni ëñoguëna, ën pëbëna toyaye carabi. Si'ayete toyani jo'catoca, ja'an uti pëbëan toyani jo'case'e ai ba'iyë sëani, ën yijana jo'caye ti'anma'iji, ro'tayë yë'ë.

Riusu ta'yejeiye yo'o conjën ba'isi'cua, Bacua yo'ojën ba'ise'e

La promesa del Espíritu Santo

1 Yë'ë bainguë Teófilo, yë'ë ja'anrë toyani saose'e, Jesucristo ën yija ba'iguë yo'ose'e beoru toyani jo'caguë, më'ëni quëahuë yë'ë. Baguë yo'oguë ba'ise'e, baguë coca ye'yoni jo'case'e, si'aye, ²baguë guënamë re'oto go'isirën tëca yo'oni jo'case'e më'ëre quëani jo'cahuë yë'ë, ëjaguë. Ja'nca yo'oni jo'casi'quëbi yuta go'ima'iguë, ru'ru baguëre ta'yejeiye yo'ore concuani cuencueni jo'caguëña. Cuencueni jo'caguë, Riusu Espíritubi masi güeseguëna, bacuani yihuo coca quëani jo'caguëña, bacua yo'ojën ba'ija'ye'te. ³Quëani jo'cani, ja'nrëbi junni tonni, go'ya rani, bacuani se'e ënoguëña. Eñoni, cuarenta umuguseña bacua naconi te'e ba'iguë, baguë huajë rani ba'iyete bacuani te'e ruiñe masi güeseguë, Riusu ta'yejeiye ba'i jobore bacuani quëaguë baquëña.

⁴Ja'nca ba'iguëbi baguëre ta'yejeiye yo'o concuani si'a jëja yihuoguë quëani jo'caguë baquëña:

—Mësacua yua Jerusalén huë'e jobona bëani ba'ijë'n. Yë'ë Taita Riusu cani jo'case'e'ru ba'ija'ye tëca ëjojën ba'ijë'n. Yë'ë'ga mësacuani cani jo'cahuë. ⁵Juanbi bainre oco naconi bautizaguë ba'isi'quëta'an, Riusu mame bautizaja'yeta'an te'e jëana ba'ija'guë'bi mësacua. Yureña ba'i umuguseñabi Riusu Espíritubi mësacuana gaje meni baja'guë'bi, quëani jo'caguëña Jesucristo.

Jesús asciende al cielo

⁶Cani jo'caguëna, ja'nrëbi ba hua'nabi baguë naconi te'e ba'ijën, baguëni senni achareña:

—Ëjaguë, Israel bain ba'i yija tëani quënose'e, ¿ja'an yijare bacuana go'ya güeseye ro'taguë më'ë, yureña? senni achareña.

⁷Senni achajëna, sehuoguëña baguë:

—Mai Taita Riusu yo'oja'yete mësacuani gare masi güesema'iji. Baguë se'gabi baguë yo'oja'rënre masiji. ⁸Baguë Espirituca mësacuana gaje meni baguëna, mësacuabi ai ta'yejeiyereba yo'oye poreja'cua'ë. Ja'nca porecuabi yë'ë ba'iyete si'a bainni te'e ruiñe quëani achoja'cua'ë. Ru'ru, Jerusalén bain, ja'nrëbi Judea yija bain, Samaria yija bain, ja'nrëbi si'a ën yija re'oto bain so'o ba'icuan yë'ë junni tonni go'ya raise'ere te'e ruiñe quëani achojën ba'ija'cua'ë mësacua, sehuoguëña Jesucristo.

⁹Sehuoni tējini, bacuabi ëñajëna, guënamë re'otona huahua mëiguë, pico re'otona huesëguëna, ba hua'nabi gue ro'taye beoye ëñareña. ¹⁰Ja'nca mëiñe ëñajën nëcäjëna, yequëcua, samucua, pojei canre ju'icubi bacuana ti'an rani, ¹¹bacuani senni achareña:

—Mësacua Galilea yija bain, ¿guere ro'tajën guënamë re'otona ro mëiñe ëñajën nëcaye'ne? Ja'an mëni saisi'quë, Jesús hue'eguëbi baguë sani huesëse'e'ru güina'ru se'e gaje meni raija'guë'bi. Mësacua yure ëñase'e'ru baguëni se'e ëñaja'cua'ë, quëani, ja'nrëbi sateña.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹²Satena, ja'nrëbi, Cristore concuabi yua Olivo casi cubëte ba'ijën, Jerusalén huë'e jobona te'e jëana gotëña. Cueñe ba'iruna go'ijën, yo'o yo'oma'i umuguse ganiñe poreye'ru, te'e kilómetro ba'iyë ganini ti'anreña. ¹³Ti'anni, bacua ba'i huë'ena cacani, ëmëje'en ba'i sonohuëna mëni bateña. Ja'nca ba'icubi ñaca hue'ecua bateña: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo mamaquë Santiago, Simón

hue'eguë cananista jubë ba'iguë, Santiago bainguë Judas hue'eguë, ja'an hue'ecua bateña. ¹⁴ Ja'ancua si'a jubëbi Riusuni ujañu cajën, Jesús yo'jecua, Jesús pë'cago María, yequëcua romi hua'na, bacua naconi ñë'cani, si'a umuguseña Riusuni ujañen bateña. ¹⁵ Ja'nca ujañen ñë'cajën, ja'an umuguseñabi Pedrobi baguë bainre coca cani achoza caguë, ja'an jubë ciento veinte ba'icua, bacua jobona nëcani, coca ca bi'raguëña:

¹⁶ —Yo'je sanhuë, Riusu Espiritubi cani jo'ca güesequëna, mai ira bainguë ba'isi'quë David hue'eguë ba'isi'quëbi toyani jo'caguëna, yureña Riusu cocarebana toyani jo'case'e ba'iji. Ja'an coca toyani jo'case'ere ro'tato, Riusubi yureñabi mai jobona te'e ruiñe yo'o güesebi. Davidbi cani jo'caguëna, ¹⁷ mai jubë bainguë ba'isi'quë Judas hue'eguëbi güina'ru yureña yo'obi. Yequëcubi Jesusre preso zeanni bañu cajëna, Judasbi Jesús ba'irute bacuare ëñoni conbi. Mai jubëre ba'iguë, Jesusre yo'o conguë ba'isi'quëta'an, Jesusre je'o bacuani ro yahue conbi. ¹⁸ Conguëna, ba hua'nabi baguëni ro'ijëna, baguë gu'a curi naconi inni, yijare coni babi. Ja'nca coni baguëbi huajë junni, baguë sinjobëna tonquëna, baguë guëtabëbi juejueguëna, baguë guëta tu'u beoru runi tonni saji'i. ¹⁹ Ja'nca huajë junquëna, si'a Jerusalén bainbi achani, ba yijare bacua cocabi Acéldama hue'yohuë. Zie yija hue'yosiru baji'i. ²⁰ Judas gu'aye yo'ose'ere quë'rë te'e ruiñe masiye yëtoca, Salmo casi uti pëbëna ëñani masijë'ën. Ñaca caji: Baguë huë'e yua bain senjosi huë'e'ru ruinja'guë.

Bain beo huë'e ba'ija'guë.

Se'e yequë quë'rona ëñani, ën cocare masijë'ën:

Yequëbi baguë yo'ore yo'oye cuencuesi'quë ba'ija'guë.

²¹ Ja'nca toyani jo'case'e sëani, Riusu coca toyani jo'case'ere güina'ru yo'on'a.

Mai jubë ba'icua cu'eto, si'a Jesucristo ën yija ba'iguë ba'ise'ere ëñasi'cua ba'iyë. ²² Juan bautiza güesesirëmbi güënamë re'otona mëni saisirën tëca baguë naconi te'e conjën ba'isi'cuare sëani, te'eguëte cuencueni, mai naconi te'e yo'o con güeseñu. Jesucristo go'ya rani huahua mëise'ere ëñasi'quëre cuencueni, ja'an ëñase'ere quëani achoja'guë cajën, mai jubë naconi te'e ba'i güeseñu, cani tonguëña Pedro.

²³ Cani tonguëna, ja'nrebi si'a jubëre ëñani, samucua cuencueni nëcoreña. Te'eguë, José hue'eguë, yequë mami Barsabás hue'eguë, Justo'ga hue'eguë, ja'anguëte cuencueni nëcoreña. Yequëre'ga Matías hue'eguëre cuencueni nëcoreña. ²⁴ Ja'nca cuencueni nëconi, Riusuni senni achareña:

—Ëjaguë Riusu, më'ëbi si'a bain recoyo ro'tayete masiguë sëani, ëncua samucua, yëquëna cuencueni nëcosi'cuare ëñani, ¿Jaroguëni më'ë ta'yejeiye yo'ore yo'oye re'huani jo'caguë'ne? ²⁵ Judas yo'ore jo'cani senjose'ere ro'taguë, ¿jaroguëni mame re'huani jo'caga'guë'ne? Judasbi gu'aye yo'oni, baguë gu'a jucha ro'ire junni tonni, baguë bënni senjoja'runa saosi'quë sëani, yëquëna bain cuencueni nëcosi'cuare ëñani, te'eguëni ja'an yo'ore yo'o güesejë'ën, Ëjaguë, cajën, Riusuni senni achareña bacua.

²⁶ Senni achani tējini, ja'nrebi yahueni toyasi gatagate uanreña. Uanni ëñato, Matías yua Riusu ta'yejeiye yo'o cuencuesi'quë baquëña. Yequëcua oncecua naconi te'e zi'inni baquëña.

La venida del Espíritu Santo

2 Ja'nrebi Riusu jëja umuguse Pentecostés casi umuguse, judío bain ru'ru tëasi aon umugusebi ti'anguëna, Riusu bain si'acuabi te'eruna ñë'cani bateña. ² Ba'ijëna, te'e jëana guënamë re'otobi ai jëja achoguëña. Ai jëja tutu

raye'ru achoni, bacua ñu'ijën ba'i huë'e beoru ai achoreba achoguëña. ³Ja'nca achoguëna, ba hua'nabi mëiñe ëñato, toa zemeñoa ba'iyë'ru huahua meni tonquëña. Ga bainguëna huo'hueni te'e toa zemeño tuaguëña. ⁴Tua mequëna, Riusu bain si'acua yua Riusu Espírituni si'a recoyoreba bani, bojo hua'na re'huani, ja'nrëbi Riusu Espíritubi ca güesequëna, tin bain cocare ca bi'rareña.

⁵Ja'ansi umuguseñabi judío bain, Riusuni ai yëjën bojocua, si'a ën yija re'otobi raisi'cuabi yua Jerusalén huë'e jobona ti'an raisi'cua bateña. ⁶Ja'nca ba'icuabi Riusu bain tin coca cayete achani, ai jai jubë bainbi ñë'cani, gue ro'taye beoye achareña. Ga bainguëbi baguë cocare achani, Yë'ë cocare queaca masiye caye'ne cajën, ai bojojën achareña. ⁷Gue ro'taye beoye achajën, sa'ñeña bojojën, sa'ñeña ca bi'rareña:

—Ja'an hua'na si'a hua'na ro Galilea bain ye'yema'isi'cua sëani, ¿queaca yë'ë cocare caye poreye'ne? ⁸Yë'ë yija bain coca ¿queaca caye masiye'ne bacua? sa'ñeña senni achajën, gue ro'taye beoye nëcareña si'acua.

⁹Ja'an bain achacuare ëñato, si'a hua'nabi tin yijañabi raisi'cua bateña. Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, ¹⁰Frigia, Panfilia, Egipto, Cirene que ca'ncoña yijaruan, Africa ba'iruan, ja'anruan bainbi raisi'cua bateña. Romabi rani ba'icua'ga bateña. Yequëcuabi judío bainreba bateña. Yequëcuabi tin yijañabi rani, judío bain ujayete ye'yesi'cua bateña. ¹¹Yequëcu'a'ga Creta, Arabia, ja'an yijañabi raisi'cua ba'ijën, ga bainguë baguë yija cocare achato, Riusu bainbi Riusu ta'yejeiye ba'iyete cani achojën bateña.

¹²Ja'nca cani achojënna, ja'an bain ñë'casi'cuabi gue ro'taye beoye achajën, sa'ñeña senni achajën bateña:

—¿Gue'ne yureca? ¿Queaca maire yo'oguë'ne Riusu? senni achareña.

¹³Senni achajënna, yequëcu'a'ga Jesucristore yo'o concuani ëñajën, bacuare ro jayajën careña:

—Ro güebe neni, ro coca cayë bacua, careña.

Discurso de Pedro

¹⁴Cajënna, Pedro yua Riusu ta'yejeiye yo'o concua oncecua naconi ba'iguëbi nëcani, bainni si'a jëja coca ca bi'raguëña:

—Mësacua judío bain, si'a Jerusalén huë'e jobo ba'icua, yë'ëbi coca caguëna, te'e ruiñe achajë'n. ¹⁵Ëncua yë'ë bain concuabi güebema'iñë. Ënsëguë yuta zijeirën së'iguë sëani, mësacua yua huacha ro'tahuë. ¹⁶Riusu yo'oja'yete cani jo'case'e'ru yureña maini yo'oni jo'caji baguë. Riusu ira bainguë cuencuesi'quë Joel hue'eguëbi toyani jo'caguëna, mësacua achani masijë'ën:

¹⁷Ën yija carajei umuguseña ti'anguëna, ën yo'ore yo'oja'guë'ë yë'ë, caji Riusu.

Yë'ë Espíritute si'a bainna gacho meni tonguëna, ai recoyo bojojën ba'ija'cua'ë bacua.

Ja'nca bojojën, mësacua mamacua, ëmëcua, romi zincua, si'acuabi yë'ë cocare masini cani achoja'cua'ë.

Mësacua bain bonsëcuabi Riusu güënamë toyare ëñani masija'cua'ë.

Mësacua bain iracuabi Riusu ëo cainruna ëñani masija'cua'ë.

¹⁸Ja'an umuguseñabi ti'anguëna, yë'ë Espíritute gacho meni, yë'ë bain yë'ëre yo'o concuani tonni baja'guë'ë yë'ë.

Ja'nca tonni baguëna, yë'ë ba'iyete bainna quëani achoja'cua'ë bacua.

¹⁹Ja'ansi umuguseñabi yë'ë yua ai ta'yejeiye yo'oni, güënamë re'otona ëñoja'guë'ë.

Yija re'oto'ga ëñoja'guë'ë yë'ë.

Zie, toa, ai rēiye toa pico, ja'anre
ēñoja'guë'ë yë'ë.

²⁰ Ja'an umuguse Riusu ta'yejeiye ba'i
umuguse, Jesucristo ti'an rai umu-
guse yuta ti'anma'iguëna, ensëguëbi
zizei re'oto na'ini huesëja'guë'bi.

Ñañaguë'ga yua zie'ru majequë
ruinja'guë'bi.

²¹ Ja'nca ba'iguëna, bain hua'nabi Riusu
ba'i jobona ti'anni si'arën ba'iye
yënica, Jesucristo ta'yejeiye coñete
te'e ruiñe senreba senjë'ën, cani
jo'cabi Riusu.

²² Ja'nca toyani jo'case'e sëani,
mësacua Israel bain, yë'ëbi yëhuo cocare
mësacuanu quëani achoguëna, te'e ruiñe
achani masijë'ën: Riusubi baguë Zin
Jesucristore cuencueni, mësacuana
raoguëna, ai ta'yejeiyereba yo'oni
mësacuanu ëñoguëna, mësacuabi ëñani,
baguë ta'yejeiye ba'i yete masihuë.

²³ Ja'nca masicuata'an, mësacua
yua Riusu cuencueni jo'case'e'ru
yo'ojën, Jesucristore preso zeanni,
gu'a bain naconi crusu sa'cahuëna te'e
reoni, baguëni ro huani senjohuë.

²⁴ Huani senjosi'quëreta'an, Riusubi ai
ta'yejeiye Ëjaguë sëani, baguëte go'ya
rai güesebi. Mai ta'yejeiye Ëjaguëre
sëani, ju'insi'quëre gare jo'cani senjoñe
poremaji'i. ²⁵ Mai ira Ëjaguë ba'isi'quë
David'ga Jesús ba'ija'yete toyani
jo'caguëna. Ën cocare toyani maina
jo'caguëna:

Yë'ë Ëjaguëbi yë'ë naconi te'e ba'iguëna,
gare jo'caye beoye baguëni ëñañe
poreyë yë'ë.

Yë'ë yua ñañaja'runa to'inma'iñe caguë,
yë'ë jëja ca'ncona nëcani, yë'ëre baji.

²⁶ Ja'nca sëani, yë'ë yua ai bojo recoyo
re'huani baguëni ai bojoreba bo-
joguë cani achoyë yë'ë.

Baguëbi yë'ëni masi güesequëna, yë'ë
junni tonja'rën ti'anguëna, yë'ë
ga'nihuëbi gare pu'nca yete beoye
ba'ija'guë'bi.

²⁷ Yë'ë recoyote gare jo'cani
senjoma'ija'guë sëani, yë'ë yua
më'ëre yo'o con hua'guë ba'iguëna,
yë'ë ga'nihuëte gare pu'nca güeseye
beoye ba'ija'guë'ë më'ë.

²⁸ Yë'ë yua se'e go'ya raija'guëre sëani,
më'ëbi yë'ëni ja'anre masi güe-
sequëna, yë'ëbi më'ëni ëñani, ai
ta'yejeiyereba bojoguë ba'ija'guë'ë
yë'ë, toyani jo'caguëna David.

²⁹ Ja'nca sëani, yo'je sanhuë, David
coca toyani jo'case'ere ro'tani ye'yejë'ën.
Mai ira Ëjaguë ba'isi'quë Davidbi
ja'an cocare toyani jo'cani, ja'nrebi
junni tonguëna, baguë bainbi baguëte
tanni jo'careña. Jo'carena, baguë
ga'nihuëbi pu'nca ni carajaquëña. Baguë
tansiru yuta mai naconi ba'iguëna,
ëñani masijë'ën. ³⁰ Ja'nca pu'nca
huesësi'quëta'an, Riusu ta'yejeiye
yo'oja'yete quëaguë ba'nquëña. Riusubi
ën cocare quëani jo'caguëna, te'e
ruiñe ro'taguëna baguë: Te'e ruiñereba
quëani jo'cayë yë'ë. Më'ë bainguë jë'te
raija'guëre cuencueni raoguëna, më'ë
ta'yejeiye Ëjaguë ba'iye'ru ai ta'yejeiye
Ëjaguë ba'ija'guë'bi, quëani jo'caguëna
Riusu, baguë Zin Jesucristore. ³¹ Ja'nca
quëani jo'caguëna, mai ira Ëjaguë
ba'isi'quë Davidbi achani, te'e ruiñe
recoyo ro'tani, Cristo raija'yete
masiguëña. Masini, Cristo junni tonni
go'ya raija'yete toyani jo'caguëna. Yë'ë
recoyote gare jo'cani senjoma'ija'guë
caguë, Yë'ë ga'nihuëte gare pu'nca
güeseye beoye ba'ija'guë caguë,
Jesucristo ba'ija'yete toyani jo'caguëna.
³² Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna,
Riusubi baguë Zin raosi'quëre,
ja'ansi'quëre go'ya rai güesebi. Go'ya
rai güesequëna, yëquëna hua'nabi
ëñasi'cua ba'iye. ³³ Ja'nca go'ya rai
güeseni, baguë jëja ca'ncona mëani
baji. Ja'nca bani, baguë Espiritute
baguëna jo'cani, baguë ta'yejeiyereba
conguëte re'huani baji. Riusu ru'ruña

quëani jo'case'ru te'e ruiñe yo'obi. Ja'nca yo'oguëna, mësacua'ga yure umuguse Riusu ta'yejeiye yo'ose'ere achani ëñahuë. ³⁴Ja'nca sëani, Davidbi guënamë re'otona go'ya rani mëmaquëña. Baguëbi ën coca se'gare toyani jo'caguëña:

Riusubi yë'ë Ëjaguëni cabi:

“Yë'ë jëja ca'ncona bëani ba'ijë'n,

³⁵më'ë j'e'o bacuani më'ë guëon na'mina ti'anni carajei güeseye tëca” toyani jo'caguëña David.

³⁶Ja'nca toyani jo'case'e sëani, Israel bain si'acuabi te'e ruiñereba achani masijë'n: Mësacuabi ja'an Jesucristorebare crusu sa'cahuëna reoni, huani senjosi'cuata'an, Riusubi ta'yejeiyereba yo'oni, baguëni go'ya rai güeseni, baguë ta'yejeiyereba congüete re'huani, mai Ëjaguërebare maire ëñobi, cani achoguëña Pedro.

³⁷Cani achoguëna, bain hua'nabi achani, ai recoyo oijën, Pedroni, yequëcua Riusure ta'yejeiye yo'o concua, si'acuani senni achareña:

—Ja'yë sanhuë, ¿queaca yo'oja'cua'ne yëquëna? senni achareña.

³⁸Senni acharena, Pedrobi sehuoguëña:

—Mësacua yua Riusuna ti'anni quëajë'n. Mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e beoru gare jo'cani, Yë'ë gu'a juchare gare se'e ro'tama'ijë'n cajën, Jesucristo ta'yejeiye ba'iyete si'a recoyo ro'tajën, oona bautiza güesejën ba'ijë'n. Ja'nca yo'onica, Riusubi baguë Espíritute mësacuana gacho meni ton güeseja'guë'bi. ³⁹Ja'nca cani jo'casiquë sëani, mësacua, mësacua mamacua raija'cua, so'o yijañare ba'icua, si'acua baguë bain cuencuesi'cuani baguë Espíritute insini, si'acuani baguë bainre re'huani baja'guë'bi Riusu, sehuoguë quëaguëña Pedro.

⁴⁰Ja'nca quëani, se'e yeque cocare yi-huoguë cani achoguëña:

—Ën yija bain gu'ayereba yo'ojën ba'icuabi gare huesëni carajeija'cua sëani, bacua jobobi gare quëñëni, Riusuni recoyo te'e zi'nzini, baguë bainreba ba'ijë'n, cani achoguëña.

⁴¹Ja'nca cani achoguëna, bain hua'nabi te'e ruiñe achani, baguë case'ru yo'o bi'rareña. Jesucristoni recoyo te'e zi'nzini oona bautiza güesereña. Ja'nca yo'ojën, ja'ansi umuguse samute mil bainbi Jesucristoni si'a recoyo ro'tareña. ⁴²Ja'nca ro'tani, Riusure ta'yejeiye yo'o concuabi ye'yojënna, te'e ruiñe achani, gare jo'caye beoye Riusu yëye'ru yo'ojën bateña. Si'a jubëbi sa'ñëña recoyo te'e zi'nzini, sa'ñëña bojojën, Riusuni te'e ujajën, Riusu naconi te'e zi'nzini aon huo'huejën, te'e ainjën bateña.

La vida de los primeros cristianos

⁴³Ja'nca ba'ijën, Riusure ta'yejeiye yo'o concuabi ai ta'yejeiye yo'ore yo'oni jo'cajënna, bain hua'nabi te'e ruiñe ëñajën, ai ro'tajën, Riusu yëye'ru te'e ruiñe yo'oñu cajën yo'o bi'rareña. ⁴⁴Si'acua, Jesucristo naconi recoyo te'e zi'nzini ba'icuabi bacua bonsere inni, sa'ñëña huo'huejën, ro insijën bateña. ⁴⁵Bacua jubë ba'icua yequëcuabi ai bonsere bajën, bacua bonsere insini curi con, Cristo bain bonse carajën ba'icuana ro insijën bateña. ⁴⁶Si'a umuguseña bacuabi Riusu uja huë'ena ñë'cani ujani, ja'nrëbi jurëanbi bain huë'eñana ñë'cani, Riusu naconi te'e aonre ainjën, Riusuni Surupa cajën, recoyo te'e bojoreba bojojën bateña. ⁴⁷Riusuni cajën, Ai ta'yejeiyereba Ëjaguë ba'iguë'ë më'ë, cajënna, si'a bainbi bacuani te'e ruiñe ëñajën bateña. Riusu bainbi ja'nca ai bojojën ba'ijënna, Riusubi se'e yequë bainre si'a umuguseña cuencueni, bacuani mame recoyo re'huani, baguë bain jubëna ñë'ca güeseguë baquëña.

Un cojo es sanado

3 Ja'nrēbi, yequē umuguse, ənsəguēbi ba las tres ba'ie'ru sē'iguēna, Riusu bain uja'jən nē'cajairən sēani, Pedro, Juan, bacuabi Riusu uja huē'ena mēi bi'rareña. ²Mēi bi'rani ēñato, garasi guēona baguēbi caca sarote tinja űuquēna. Ganiñe porema'i hua'guēre sēani, baguē bainbi si'a umuguseña baguēre cuanni sani, Re'oyereba caca sa'rona jo'careña. Jo'cajēna, ba hua'guēbi ga bain hua'na ti'anja'cuani curi ma'carēte senguē űuquēna. ³Ja'nca űu'i hua'guēbi Pedro, Juan, bacuani curi ma'carēte senquēna. ⁴Senguēna, bacuabi baguēni ēñareña. Eñani, Pedrobi baguēni caguēna:

—Yēquēnani ēñajē'ən, caguēna.

⁵Caguēna, ba hua'guēbi Curi ma'carēte coni baza caguē ēñaguēna.

⁶Ēñaguēna, Pedrobi caguēna:

—Yē'ē yua curi ma'carēte gare beo hua'guēta'an, yē'ē bayete mē'ēna insini jo'caye yēyē yē'ē. Mai ta'yejeiyereba Ējaguē Jesucristo, Nazareno bainguē ba'isi'quēbi yo'o güeseguēna, nēca mēni ganijē'ən, caguē cayē yē'ē, caguēna.

⁷Cani ja'nrēbi, baguē jēja ēntē sarare zeanni huēaguēna, ba hua'guēbi jēja ba guēonare re'huani, jēja jēo betogañare'ga re'huani, nēca mēquēna.

⁸Ja'nca nēca mēni, jēja cha'cani, ja'nrēbi te'e ruiñe gani bi'raguēna. Gani bi'rani, bacua naconi Riusu uja huē'ena cacani, Riusuni ai bojoreba bojoguē, baguē se'gabi cha'caguē ganiguē baquēna. ⁹Ja'nca ba'iguēna, si'a bain hua'nabi ēñani, Riusuni bojoreba bojojən careña. ¹⁰Ja'nca cajən, gue ro'taye beoye ēñajən, ¿Gue'ne yureca? sa'ñeña cajən, ba bainguēre masicuabi sañeña careña:

—Guēon garaguē ba'isi hua'guēbi Re'oyereba caca sa'rore űu'iguē, curi so'corēanre senguē ba'isi'quēta'an,

¿queaca huajē raquē'ne? sa'ñeña senni achajən, quēquējən ēñareña.

Discurso de Pedro en el Pórtico de Salomón

¹¹Yureca guēon garaguē ba'isi'quēbi huajē rani bojoguē, Pedro, Juan, bacuani su'ncaguē zeanguē ba'iguēna, si'a jubē bainbi bacua ba'iruna huē'huējən rateña, huē'e tubēan ba'iru, Salomón casiru. ¹²Ja'nca huē'huē rajēna, Pedrobi bainni ēñani, bacuani coca cani acho bi'raguēna:

—Mēsacua Israel bain ¿queaca ro'tajən, ai yo'o'jən ēñañe'ne? Yēquēna hua'na se'gabi guēon garasi'quēni huachoma'ē. Yequērē mēsacuabi ro'tajən, Riusu bainbi ta'yejeiye yo'oye masini huachomate, o Riusu bainbi Riusuni recoyo zi'nzini ba'ijən baguēni huachomate cajən, mēsacua ai huacha ro'tacua'ē. Yēquēna hua'nabi ro bain sēani, yēquēna se'gabi ta'yejeiye yo'oye gare porema'icua'ē. ¹³Riusu se'gabi ēnquēni ta'yejeiye yo'oni te'e ruiñe huachobi. Ja'an Riusu yua mai ta'yejeiyereba Ējaguē Riusureba'bi ba'iji. Mai ira bain ba'isi'cua, Abraham, Isaac, Jacob, bacuabi mai Ējaguē Riusuni ai recoyo bojojən bateña. Ja'an Riusubi baguē Zin Jesucristoni ai bojoguē, baguē ta'yejeiye ba'iyete bainni masi güeseguēna, mēsacuabi baguēre ro preso zean güeseni, ēja baina insihuē. Insini, Pilatobi etoye yēguēna, mēsacuabi ai enseye cahuē. ¹⁴Gu'a bain hua'guēre etojē'ən cahuē. Ja'nca cani, Riusu raosi'quēre, maire re'oye yo'osi'quēre, Riusu ta'yejeiyereba cuencuesi'quēre, ja'anguēre roreba huani senjo güesehuē mēsacua. ¹⁵Maire huajēreba huajē güeseguēni ro jo'cani, baguēni huani senjo güesesi'cuata'an, Riusubi ai ta'yejeiye yo'oni, baguēni go'ya rai güeseni babi. Ja'nca go'ya rai güeseguēna, yēquēnabi ēñani

masihuë. ¹⁶ Ja'nca ëñani masini, baguë ta'yejeiye ba'iyete si'a recoyo ro'tani, ënquë guëoña garasi'quë'ga si'a recoyo ro'tani Cristoni recoyo zi'inguëna, Cristobi baguëni huachoni, huajë guëoña baguëre re'huabi, mësacua te'e bainguëre. Ja'nca sëani, mësacua ëñajë'n. Ënquëbi Jesucristoni si'a recoyo ro'taguëna, Jesucristobi baguëni huachoreba huachobi.

¹⁷ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacua, mësacua ëja bain gu'aye yo'ose'ere cato, ro huesë ëaye yo'ojën, Jesucristoni huani senjo güesehuë mësacua. Ja'nca ro huesë ëaye yo'osi'cuata'an, ¹⁸ Riusu ru'rureba ro'taguë yo'oja'yete ro'tani masijë'n. Baguë ira bain raosi'cuabi baguë cocare toyani jo'cajënna, mësacua ëñani masijë'n: Riusu Raoja'guërebabi ai yo'oguë ba'ija'guë'bi, toyani jo'cajënna, mësacua ëñani masijë'n.

¹⁹ Ja'anre te'e ruiñe masinica, mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoni, Riusuni si'a recoyo te'e zi'nzini bajë'n. Ja'nca banica, Riusubi mësacua gu'a juchare gare se'e ro'tama'iguë ba'ija'guë'bi. Ja'nca ba'iguëbi mësacuare mame recoyo ba'icuare re'huani, mësacuanu bojoreba bojo güeseja'guë'bi.

²⁰ Baguë Zin Jesucristo, baguë ru'rureba raoja'ye ro'tasi'quë, baguëre cuencueni, mësacuana raoguëna, mësacua yua ai bojoreba bojocua ruinj'a'cua'ë. ²¹ Ja'nca bojo hua'na ruinj'a'cua ba'ijënna, yureca Riusu cuencueja'rën ti'añe tëca Jesucristobi guënamë re'otore ba'iguë ëjaji. Riusu ira bain raosi'cuabi ja'nca maina toyani jo'careña. ²² Moises'ga mai ira bain ba'isi'cuani toyani jo'caguëna, mësacua ëñani masijë'n: "Mai E'jaguë Riusubi mësacua bain jë'te ba'ija'cuare ëñani, baguë cocare quëaguëte yo'je cuencueni raoja'guë'bi. Yë'ëre cuencueni raose'e'ru baguëte cuencueni raoja'guë'bi. Ja'nca raoguëna, baguëbi coca canu achoguëna, mësacua te'e

ruiñe achani, yo'ojën ba'ijë'n. ²³ Te'e ruiñe achani yo'omanica, Riusu bain ba'iyete gare porema'ija'cua'ë. Riusubi mësacuanu gare carajei güeseja'guë'bi" toyani jo'cabi Moisés.

²⁴ Si'a Riusu ira bain raosi'cua, Samuel, yequëcua jë'te raisi'cua'ga güina'ru toyani jo'cajën, Riusu cuencuesi'quërebabi ti'an raija'guë'bi cajënna, yure umuguseña ti'an raisi'quë baj'i. ²⁵ Riusubi ja'nca toyani jo'ca güesequë, mësacua, baguë bain ba'ija'cuana baguë canu jo'case'e'ru yo'oni jo'ca güeseye ro'tabi. Mësacua ba'ija'yete ro'taguë, mai ira bain ba'isi'cua naconu canu jo'caguë, Taita Abrahamni te'e ruiñe canu jo'caguëña: "Më'ë yua yë'ë cocare si'a recoyo ro'taguëna, si'a re'oto bain jubëanni bojo güeseja'guë'ë yë'ë" canu jo'caguëña Riusu. ²⁶ Ja'nca canu jo'casi'quëbi yureña baguë Zinni go'ya rai güeseni, mësacuana ru'ru raonu ëño güesebi. Mësacuanu re'oye yo'oni bojo güeseza caguë, baguë Zinre mësacuanu ëñoguëna, mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoni, baguëna ti'anni, recoyo te'e zi'nzini ba'ijë'n, caguë yihuoguëña Pedro.

Pedro y Juan ante las autoridades

4 Pedro, Juan, bacuabi yuta bain hua'na naconu ja'nca cajën yihuo-jënna, pairi ëja bain, Riusu huë'e ëjaguë, Saduceo bain, ja'ancuabi ti'an rateña. ² Jesucristo go'ya raise'ere quëani achojën ba'icuare sëani, ja'ancuabi ti'an rani, bacuani bëinjën, ³ bacuani preso zeanni, na'i si'aye sëani, bacuare ya'o huë'ena guaonu ta'pini, Miato tëca ba'ija'bë cajën goteña. ⁴ Ja'nca preso guaosi'cua ba'ijënna, bacua coca achasi'cua ai jai jubëbi Jesucristoni si'a recoyo ro'tareña. Ja'nca recoyo ro'tajën, ëmëcua se'gare cuencueto, cinco mil bain ba'iyete ru bateña.

⁵Ja'n'rēbi yequē umuguse ñataguēna, si'a judío ěja bain, Jerusalén huē'e jobo ba'icua, bain iracua, ira coca masiye ye'yocua, ja'an si'acuabi ñē'ca rani, Pedro, Juan, bacuare coca senni achañu cajën, bacua ñē'caruna ti'anreña. ⁶Bacua pairi ta'yejeiye ějaguē Anás hue'eguē, baguē te'e bain hua'na Caifás, Juan, Alejandro, bacua'ga ti'anni bateña. ⁷Ti'anni ba'icuabi guansejën, Pedro, Juan, ja'ancuare rani mai joborana në-coj'ën cani, ja'n'rēbi rani nëcojënna, bacuani coca senni achareña:

—¿Mēsacua guere yo'o'jën, ějacua yo'oye'ru coca cani acojën rate'ne? ¿Gue ějaguēbi mēsacua yo'oyete guanseguē'ne? cajën, bacuani bëinjën senni achareña.

⁸Senni acharena, Pedrobi, Riusu Espiritubi te'e ruiñe ca güeseaguēna, bacuani sehuo bi'raguēna:

—Mēsacua Israel ěja bain, judío ira ěja bain, mēsacua si'acua achaj'ën. ⁹Guëoña garasi'quē huajë raise'e, ja'an re'oye yo'ose'ere yëquënani senni achatoca, mēsacuani te'e ruiñe quëayë yëquēna. ¹⁰Ja'nca quëajënna, mēsacua Israel bain si'acuabi achani masij'ën. Mēsacua yua ěnquē, guëoña garasi'quē huajë raisi'quëre ěñaj'ën. Baguēbi Jesucristo ja'an Nazareno banguēni si'a recoyo ro'taguēna, Jesucristobi baguēni te'e ruiñe huajë rai güesebi. Ja'an Jesucristore ro'taj'ën. Mēsacuabi baguēni huani senjo güesejënna, Riusubi ta'yejeiye yo'oni, baguēni go'ya rai güesebi. ¹¹Ja'an Jesucristo yua mai ta'yejeiyereba ějaguē cuencuesi'quëreta'an, mēsacua Israel ěja bain, Riusu cocare te'e ruiñe ye'yoye cuencuesi'cuabi baguēte ro gu'a güeni senjohuē. Güeni senjosi'cuata'an, Riusu quë'rë ta'yejeiye ěja banguē re'huasi'quē baj'i'i baguē. ¹²Ja'nca re'huasi'quē sëani, baguē se'gabi bainre mame re'huani bacua gu'a jucha yo'o'jën

ba'ise'ere senjoni, bain recoyo tënoñe poreji baguē. Yequēcua ja'nca tënoñe porecuare cu'eto, gare beoyë. Jesucristo se'gabi mame recoyo re'huani Riusu bainre re'huaye poreji, sehuoguē quëaguēna Pedro.

¹³Ja'nca quëaguē, gare huaji yëye beoye quëaguēna, judío ěja bainbi gue ro'taye beoye achajën, Ja'an hua'nabi ai masiye sehuoye poreyë careña. Ro uti ye'yema'isi'cuata'an, ¿queaca ta'yejeiye masiye'ne bacua? sa'ñeña senni achareña. Jesucristo bainreba cuencuesi'cua gare ba'iyë bacua careña. ¹⁴Ja'nca cajën, gue ro'taye beoye ěñajën, guëoña garasi'quē huajë raise'ere te'e ruiñe masijën, bacuani gu'aye caye gare poremateña. ¹⁵Ja'n'rēbi sa'ñeña se'ga coca senni achajën ba'iñu cajën, ba hua'nare hue'se ca'ncona eto güeseni, ¹⁶bacua ba'ija'yete sa'ñeña coca senni acha bi'rareña:

—¿Mai hua'na queaca bacuani si'nseye'ne? Guëoña garasi'quē huajë raise'ere gu'aye caye porema'iñë mai, Riusu ta'yejeiguē huachose'e sëani. ¹⁷Si'nseye porema'icuata'an, bacua coca yua si'a bain naconi jaijeima'ija'ñe cajën, ěncuani si'a jëja yihuoñu careña. Mēsacua yua Jesucristo ta'yejeiye ba'iyete gare se'e quëani achoma'ij'ën guanseñu careña. Mēsacuabi quëani achotoca, ai jëja si'nseyë yëquëna cañu careña, sa'ñeña.

¹⁸Ja'nca sa'ñeña senni achani tējini, ba huana etosi'cuare se'e choni, bacuani si'a jëja guansereña:

—Mēsacua yua Jesucristo ba'iyete gare se'e quëani achoye beoye ba'ij'ën careña.

¹⁹Carena, Pedro, Juan, bacuabi sehuoreña:

—Riusubi yëquënani ta'yejeiye guanseni jo'casi'quē ba'iguēna, ¿queaca mēsacua guanse cocare achani yo'oye poreye'ne yëquëna? Mēsacua se'ga

ja'anre ro'tajë'ën. ²⁰Riusu ta'yejeiye yo'oni jo'case'e, yëquëna te'e ruiñe ëñani masise'e, ja'anre gare jo'caye beoye quëani achoye bayë yëquëna, sehuoreña bacua.

²¹Ja'nca sehuorena, judío ëja bainbi ro si'nsejei cocare cajën, bacuare etoni saoreña. Si'a bain hua'nabi ba bainguë huajë raise'ere ëñani, Riusuni ai bojoreba bojojën cajënna, ëja bainbi si'nse güeseye gare poremateña. ²²Guëoña garasi'quëni ëñani, quë'rë cuarenta tëc-ahuëan baguëte masini, Pedro sanhuëni ro etoni saoreña.

Los creyentes piden confianza y valor

²³Etoni saorena, bacuabi ja'ansirën sani, bacua gaje concuana ti'anni, ëja bain case'ere bacuani quëareña. ²⁴Quëani tējijënna, si'a jubëbi te'e ujajën, Riusuni careña:

—Mai Ëjaguë Riusu, më'ëbi si'a ën yija re'oto, si'a guënamë re'oto, si'ayete re'huani jo'cahuë më'ë. ²⁵Më'ë coca cani jo'case'e'ru güina'ru yo'ojën ba'iyë bain hua'na. Më'ë Espiritubi mai ira bainguë ba'isi'quë Davidni cani jo'ca güeseguëna, Davidbi maini toyani jo'caguëña:

Riusuni ro'tama'icuabi ¿guere yo'ojën, ro bëin coca cajën, ro gu'aye yo'oye se'ga sa'ñeña ro'tajën ba'iyë'ne?

²⁶Ën yija bain ta'yejeiye ëjacuabi huëni, je'o bajën, si'acuabi në'cani, Riusuni gu'a güejën, baguë Cristo raosi'quërebani gu'a güejën, baguë bainreba cuencues'cuani gu'a güejën, ro yo'oyë bacua, toyani jo'caguëña David.

²⁷Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, më'ëbi yureña güina'ru yo'o güesehuë, Ëjaguë. Herodes, Poncio Pilato, romano bain hua'na, Israel bain hua'nabi ën huë'e jobore në'casi'cua ba'ijën, më'ë Zin Jesucristo te'e ruiñe cuencueni raosi'quë, ja'anguëni ai gu'aye yo'ohuë bacua. ²⁸Ja'nca gu'aye yo'ocuabi më'ë

ru'rureba ro'tani yo'o güesese'e se'gare yo'ohuë bacua. ²⁹Ja'nca yo'osi'cuabi yëquënani yureña gu'aye cajënna, Ëjaguë achajë'ën. Achani, yëquëna hua'nani conjë'ën. Më'ëre yo'o concuare sëani, gare huaji yëye beoye ba'i hua'nare re'huani, më'ë cocareba te'e ruiñe quëani achocuare si'a jëja re'huani yo'o güesejë'ën. ³⁰Më'ë Zin Jesucristoni te'e ruiñe masija'bë caguë, më'ë ta'yejeiye yo'ore yo'oni, rau bacuare huachoni bainre ëñojë'ën. Ja'an cocare Riusuni ujajën, te'e careña.

³¹Cani tējirena, bacua në'cani ba'i yijare ëñato, ai jëja ñu'cuguë baquëña. Ñu'cuguë ba'iguëna, Riusu Espiritubi ja'ansirën gaje meni, si'a baguë bain baru ba'icuani baguëña. Ja'nca baguëna, bacuabi ai bojo recoyo re'huani, gare huaji yëye beoye Riusu cocarebare quëani acho bi'rareña.

Todas las cosas eran de todos

³²Ja'nca quëani acho bi'rajënna, ai jai jubë bainbi Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, si'a jubëbi recoyo te'e zi'nzini, sañeña te'e oireba oijën bojojën, bacua bonsere ëñajën, Yë'ë bonse se'ga beoji cajën, sa'ñeña huo'huejën conjën bateña. ³³Ja'nca ba'ijënna, Riusure ta'yejeiye yo'o concuabi bainni ai ta'yejeiye ye'yojën yihuojën bateña. Jesucristobi go'ya raiguëna, te'e ruiñe ëñahuë yëquëna quëani achojënna, Riusubi baguë bainrebani ai re'oye yo'oguë baquëña. ³⁴Ja'nca sa'ñeña bojojën, bonse carajën ba'icua gare beoreña. Bacua jubë ba'icua yijañare bacua, huë'ëñare bacua, ja'ancuabi yequëcuana insini, curire coní, ³⁵Riusure ta'yejeiye yo'o concuana ro insireña. Ro insijënna, bacuabi si'a ba jubë bain carajën ba'icuana huo'hueni insireña. ³⁶Bacua jubë bainguë José hue'eguëbi ja'nca yo'oguëña. Ja'an hua'guë yua levita bainguë ba'iguëbi

Chipre jubobi raisi'quë ba'iguëna, Riusu ta'yejeiye yo'o concuabi baguë oireba oiguë conse'ere ëñani, baguëni Bernabé hue'yoreña, te'e ruiñe oiguë, bainre conguëre sëani. ³⁷Ja'anguëbi yijare bani, yequëcuana insini, curire coni, Riusure ta'yejeiye yo'o concuana ro insiguëna.

El pecado de Ananías y Safira

5 Yequëca Ananías hue'eguëbi, baguë rënjo Safira naconi yijare bani, ja'an yijare insini curi coreña. ²Ja'nca coni, Jobo se'gare yahue re'huani bañu caguë, jobo ba'yete Riusure ta'yejeiye yo'o concuana sani, Mai yija insisi curi si'ayete Riusuna ro insiyë yëquëna caguë jo'caguëna, ³Pedrobi sehuoguëña:

—Ai gu'aye ro'taguë yo'ohuë më'ë, Ananías. Zupai huatibi më'ëni ro coquesi'quë sëani, Riusu Espirituni ai coqueguë cahuë më'ë. ¿Më'ë queaca ro'taguë, më'ë yijare insini, curire coni, jobo ba'yete yahue re'huani bani, ja'n'rëbi jobo ba'yete Riusuna ro insini, Yë'ë curi cose'e si'ayete ro insiyë yë'ë coqueguë quëaguë'ne më'ë? ⁴Më'ë yija sëani, më'ë se'gabi insini curi coni, më'ë yëse'e insiye porere'ahuë. Ja'nca poreguëbi ¿guere yo'oguë, ro coqueguë raguë'ne? Bainni ro coqueye ro'taguëta'an, Riusurebani ro coquehuë më'ë, caguë quëaguëña Pedro.

⁵Quëaguëna, Ananíasbi achani, ja'ansirën huajë junni tanquëña. Junni tanni, yijana tanquëna, bain hua'nabi achani masini, ai huaji yëjën bateña. ⁶Ja'nca junni tainguëna, bonsë hua'nabi ti'an rani, baguë ga'nihuëte canbi reani re'huani sani tanreña.

⁷Ja'n'rëbi samute hora ba'ini, Safirabi ti'anni, bago ënjë junni tanse'ere huesëgona, ⁸Pedrobi bagoni senni achaguëña:

—Më'ë, më'ë ënjë, më'sacua yija insini curi cose'e, ën curi ro insise'e ¿më'sacua

si'aye cose'e ba'iguë? Quëajë'ën yë'ere, senni achaguëña Pedro.

Senni achaguëna, bagobi sehuogoña:

—Ja'an curi'ë. Si'aye'ë, sehuogoña.

⁹Sehuogona, Pedrobi bagoni bëinguë caguëña:

—¿Më'sacua guere yo'ojën, Riusu Espiritute ro coquejën care'ne? Yureca achajë'ën. Më'ë ënjëre tanjën saisi'cuabi yuara raiyë. Ja'nca raijën, më'ëre'ga tanja'cua'ë, caguëña Pedro.

¹⁰Caguëna, ja'ansirën huajë junni, Pedro ca'ncona tancoña. Tancona, bonsë hua'nabi cacani, ju'insi'coni ëñani, bagote inni, sani, bago ënjë ca'ncona tanreña. ¹¹Ja'nca ju'insi'cua ba'ijëna, si'a Riusu bainbi masini, ai huaji yëjën bateña.

Muchos milagros y señales

¹²Ja'n'rëbi, Riusubi conguëna, baguëre ta'yejeiye yo'o concuabi ai ta'yejeiye yo'oni ëñojën, bain gare ëñama'ise'ere yo'oni ëñojën bateña. Ja'nca ba'icuabi, Bain hua'nani coca ye'yoñu cajën, bacuani Riusu huë'ena ti'an güeseni, Salomón casi tubëan ba'iruna në'coni Riusu cocare ye'yojën bateña. ¹³Ba'ijëna, yequë bainbi so'orëbi ëñajën, bacua jubëna zi'nziye huaji yëjën ba'icuata'an, Riusu bainni ai ruiñe ëñajën bateña. ¹⁴Yequëcua'ga ai jai jubëbi mai Èjaguëni si'a recoyo ro'tajën, ëmëcua'ga, romicua'ga, Cristo bain runteña. ¹⁵Yequëcua'ga bacua ju'in hua'nare cuanni sani, Pedrobi ti'anni huachoja'guë cajën, bacua camana uanni, huë'e jobo sai ma'ana jo'cani ëjoreña. Yequërë Pedrobi bacua uinruanbi ro saitoca, baguë hue'eguë se'gabi bacuana pa'rotoca, huajëja'bë cajën ëjoreña. ¹⁶Yequëcua'ga tin huë'e joboña cueñe ba'iruanbi ti'an raijën, bacua bain ju'incuare cuanjën, gu'a huatire bacuare rajën, Riusu bainni bacuare ëñoñu cajën, Jerusalén

huë'e jobona ti'anjëna, si'a hua'nare huachoreña.

Pedro y Juan perseguidos

¹⁷ Ja'nrebi pairi ta'yejeiye ëjaguë, Sa-duceo bain'ga baguë naconi ba'icua, ja'ancuabi Riusu bain ta'yejeiye yo'o conse'ere ai ëa ëñani bënteña. ¹⁸ Ja'nca bëinjën, Riusure ta'yejeiye yo'o concuani preso zeanni, jai ya'o huë'ena guaoreña. ¹⁹ Guaorena, ja'nrebi Riusu guënamë re'oto yo'o congüëbi ñamibi gaje meni ti'anni, ya'o huë'e anto sa'rore a'nqueni, bacuare hue'se ca'ncona sani, bacuani quëaguëña:

²⁰ —Mësacua yua Riusu huë'ena sani cacani, Riusu cocareba, bain recoyo mame re'hua cocare bain hua'nana gare jo'caye beoye quëani achojën ba'ijë'n, quëaguëña.

²¹ Quëaguëna, Riusu bainbi baguë cocare achani, ñatani, Riusu huë'ena cacani, bainni ye'yo bi'rareña.

Ye'yo bi'rajëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi baguë gaje ëjacua, Israel bain ira ëjacua, ja'ancuare ñë'coni tëjini, ja'nrebi ya'o huë'ena saoni, Ja'ancuare rani nëcojë'n guansegüë caguëña.

²² Guansegüë caguëna, soldado ëjacuabi sani ëñato, preso zeansi'cuabi yua ya'o huë'e beoreña. Beojëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëna go'ini ²³ quëareña:

—Ya'o huë'e yua re'oye guaosi huë'e ba'iguëta'an, mai ëñajën cuiracuabi re'oye ëñajën nëcajën ba'icuata'an, yëquë'nabi anconi ëñato, preso zeansi'cua gare beohuë, quëareña.

²⁴ Quëajëna, pairi ta'yejeiye ëjaguë, baguë gaje ëjacua naconi, Riusu huë'e ëjaguë'ga, si'acuabi ja'an cocare achani, gue ro'taye beoye ba'ijën, sa'ñeña senni acha bi'rareña:

—¿Gue'ne yureca? ¿Quejeito ta'yejeiye yo'oni tëjiye'ne bacua? sa'ñeña senni achareña.

²⁵ Ja'nrebi yequë bainguëbi ti'anni quëaguëña:

—Mësacua preso guaosi'cuabi yua Riusu huë'ere ba'ijën, bain hua'nani ye'yojën ba'iyë, quëaguëña.

²⁶ Quëaguëna, soldado ëjaguëbi baguë soldado hua'nare choini, Riusu huë'ena sani, Bacuani preso zeañu cajën, bain hua'nani ai huaji yëjën se'e zeanreña. Bain hua'nabi yequërë gatate inni, maire senjoni huaima'ine cajën, soldado hua'nabi ëñajën, bacuare zeanni rareña. ²⁷ Zeanni rani, ëja bain jubëna nëcojëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi caguëña:

²⁸ —¿Mësacua queaca ro'tajën, yëquëna ënsesi cocare ro achajën tin yo'ore'ne? Yëquë'nabi ënseye cajëna, mësacuabi Jesucristo ba'iyete gare jo'caye beoye quëani achojën, yëquëna ro'ina junni tonsi'quë'bi cajën, si'a Jerusalén bain masiye tëca quëani achojën ba'iyë mësacua, caguë bënquëña baguë.

²⁹ Caguë bëinguëna, Pedrobi, baguë gaje concua naconi, baguëni sehuoreña:

—Riusu guansese'e se'gare achani yo'ocua'ë yëquëna. Bainbi tin guansetoca, yo'omajën ba'icua'ë yëquëna. ³⁰ Mai Taita Riusu, mai ira bain ba'isi'cuani consi'quë, ja'an Riusubi Jesusre maina raoguëna, mësacuabi gu'a bainre huani senjoñe'ru baguëni crusu sa'cahuëna reoni, huani senjohuë. Huani senjorena, Riusubi baguëni go'ya rai güesebi. ³¹ Go'ya rai güeseni, baguë quë'rë ta'yejeiyereba congüëte re'huani, baguë jëja ca'ncona bëa güesebi. Ja'nca re'huasi'quë ba'iguëna, si'a Israel bainbi baguëna ti'anni, Riusu bainreba re'huasi'cua ba'iyete poreyë. Si'a hua'nabi bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani, baguë ta'yejeiye tënoñete te'e ruiñe sentoca, bacua gu'a juchare gare se'e ro'tama'iguë, bacuare mame recoyo tënoni ba'icuare re'huani baja'guë'bi baguë. ³² Ja'an si'ayete te'e ruiñe quëayë

yèquëna, baguë ta'yejeiye yo'ose'ere ëñajën ba'isi'cua sëani. Riusu Espiritu'ga ja'an si'ayete masiguë, baguë cocare te'e ruiñe achani yo'ocuanì gaje meni baji, sehuojën quëareña Pedro sanhuë.

³³ Quëajënna, judío ëja bainbi ai bëinreba bëinjën, Bacuani huani senjoñu cajën ëñareña. ³⁴ Cajën ëñajënna, yequë, bacua jubë ba'iguë, Gamaliel hue'eguëbi baquëña. Fariseo bainguë, Riusu coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe masiguë ba'iguëna, bain hua'nabi baguëni ai te'e ruiñe ëñajën bateña. Ja'anguëbi në-cani, Riusure concuare hue'sena etoni bayete guanseguëña. Guanseni, soldado hua'nabi etorena, ³⁵ ba hua'guëbi si'a ëja bainni quëaguëña:

—Mësacua Israel bain, achajë'n. Mësacuabi ëncuani huani senjoñe ro'tajën, mësacua gu'aye yo'oma'iñe cajën, mësacua ëñajën ro'tajën ba'ijë'n. ³⁶ Ja'an bainguë ba'isi'quë Teudas yo'oguë ba'ise'ere ro'tajë'n. Yë'ë yua ëja bainguë runza caguë, cuatro cientos gajecuarè huëoni, ta'yejeiye yo'o bi'raguëna, ëja bainbi baguëni preso zeanni huani senjojën ba'nhuë. Huani senjorena, baguë gajecuabi ro gatini sani carajëjën ba'nhuë. ³⁷ Ja'nrebi jë'te, bainre cuencueni toya umuguseña ba'iguëna, yequë, Galilea bainguë Judas hue'eguëbi ta'yejeiye yo'oni, ai jai jubë gajecuarè huëoguëna, baguëre'ga huani senjojën ba'nhuë. Huani senjorena, baguë gajecua'ga gatini sani huesëjën ba'nhuë. ³⁸ Ja'nca carajëisi'cua ba'ijënna, mësacua yua ëncuare gu'aye yo'oma'ijë'n. Ba hua'nabi ro bain yo'oye'ru yo'ojën ba'itoca, ja'ansi'cuabi gare carajëja'cua'ë. ³⁹ Riusubi yo'o güesetoca, mësacuabi bacua yo'ore carajëi güeseye gare porema'icua'ë. Ja'nca sëani, mësacua ëñare bajën, bacuani je'o bama'ijë'n. Je'o batoca, yequërë Riusu cuencuese'ere gu'aye yo'oma'iñe mësacua, caguë yihuoguëna

Gamaliel. ⁴⁰ Caguë yihuoguëna, si'a jubëbi achani, Jaë'ë canì yo'o bi'rareña. Riusure yo'o concuani choini, bacuani ga'ni za'zabobi si'nse güeseni, ja'nrebi bacuani guansejën careña:

—Mësacua gare se'e Jesucristo ba'iyete canì achoma'ijë'n, canì, bacuare etoreña.

⁴¹ Etorena, Riusure ta'yejeiye yo'o concuabi sani, bacua je'o bacuani ai yo'ojën ba'ise'ere ro'tani bojojën, Riusu ai yo'o güesese'e sëani, ai jëja recoyo re'huani ba'iñu cajën sateña. ⁴² Sani, Jesucristo ba'iyete quërë ta'yejeiye bainni quëani acho bi'rareña. Riusu huë'ena cacani, bain huë'ëñana cacani, si'a umuguseña gare jo'caye beoye Jesucristo cocare quëani achojën bateña.

Se nombra a siete ayudantes

6 Ja'nca quëani achojën ba'ijënna, Cristo bain jubëbi quërë se'e ai jaijèjateña. Jaijèjënna, ja'nrebi bacua jubë ba'icua griego cocare cacuabi yequë Cristo bain judío cocare cacuani gu'aye ca bi'rareña:

—Yëquëna romi hua'na ira hua'je hua'nabi si'a umuguseña curi insiruna ti'anni, ëja bainbi huohuejënna, choa ma'carë se'ga coyë. Mësacua hua'je hua'naca quërë ta'yejeiye coyë, ca bi'rareña.

² Ca bi'rajënna, Riusure ta'yejeiye yo'o concua, ba docecuabi si'a jubë Cristo bainre në'coni, bacuani quëani achoreña:

—Bainni aon huohueye se'gare yo'otoca, ai gu'aye ba'iji yëquëna. Riusu cocarebare quëani achoye jo'cani, ja'an yo'ore yo'otoca, gu'aji. ³ Ja'nca sëani, yo'je sanhuë, mësacua te'e ruiñe ro'tani, mësacua bainre te'e ëntë sara samuquare cuencueni rani ëñojë'n, bonse caracuana huohueja'cuare. Ja'ancuare cuencueto, re'o bain te'e ruiñe ro'tajën yo'ocua se'ga ba'ija'bë.

Riusu Espírituni re'oye zi'nzisi'cua ba'ija'bë. Te'e ruiñe masiye concua ba'ija'bë. Ja'nca ba'ijëna, mësacuabi cuencueni rani ëñojë'n. Ja'an yo'o yo'oja'cuare re'huani jo'caja'cua'ë yëquëna. ⁴Ja'nca re'huani jo'cajënna, yëquënabi Riusuni uajjën, Riusu cocarebare quëani achojën, ja'an se'gare te'e ruiñe yo'ojën ba'ija'cua'ë yëquëna, quëani achoreña.

⁵Quëani tējijënna, si'a hua'nabi achani, Jaë'ë, ja'nca yo'oñu cajën sehuoreña. Cajën sehuoni, ja'nrebi bacua jubë bainre ëñani, te'e ëntë sara samucuanu cuencueni rareña. Ru'ru, Estebanre cuencuereña. Riusu Espírituni re'oye zi'insi'quëbi Cristoni si'a recoyoreba ro'taguëña. Ja'nrebi Felipe, ja'nrebi Prócoro, ja'nrebi Nicanor, ja'nrebi Timón, ja'nrebi Parmenas, ja'nrebi Nicolás Antioquía bainguë judío bain ujayete ye'yesi'quë, ⁶ja'ancuare cuencueni, Riusure ta'yejeiye yo'o concuana sani ëñoreña. Eñorena, Riusure concuabi Riusuni ujani tējini, bacua ëntë sarañare ja'an cuencuesi'cuana pa'roni, Mësacua yua Riusure yo'o concua cuencuesi'cua'ë, canu jo'careña.

⁷Cani jo'carena, si'a hua'na Cristo bainbi baguë cocarebare si'a Jerusalén bainna quëani achojënna, quë'rë ai jai jubë bainbi achani, Cristona recoyo te'e zi'nzini, quë'rë se'e jaijeijateña. Judío bain pairi hua'na'ga te'e hua'nabi Cristo cocare achani, Cristo bain runteña.

Arrestan a Esteban

⁸Ja'nca jaijeijënna, bacua cuencuesi'quë Esteban hue'eguëbi Riusu Espírituna te'e ruiñe zi'insi'quë yua ai ta'yejeiyereba yo'oni ëñoni, bain hua'nani ai re'oye conreba conguë baquëña. ⁹Ja'nca yo'oni, bainre conguëna, yequëcua judío bain ujaye ye'yesi'cuabi ai je'o bareña. Bacua

uja huë'ere cato, Mai yëse'e se'gare yo'ocua'ë, ja'an hue'ecua bateña. Yequëcua'ga Cirene bain, yequëcua Alejandría bain, yequëcua Cilicia bain Asia yija ba'icua, ja'ancuabi Estebanna ti'anni, baguëni bëin coca cajën, Ai huacha cayë më'ë, ca bi'rareña. ¹⁰Ja'nca ca bi'racuareta'an, Estebanbi Riusu Espíritubi masiye sehuo güeseguëna, bacua caye'ru quë'rë ta'yejeiye ai masiye sehuoguëña. Ja'nca sehuoguëna, bacuabi se'e caye beoye achacia bateña. ¹¹Ja'nca ba'icuabi ro bonëni sani, bacua gu'a gajecuana ti'anni, bacuani yahue ro'ijën careña. Carena, bacuabi Esteban ba'iyete coquejën quëareña:

—Baguëbi coca cato, Moisés coca toyani jo'case'ere ai gu'aye caji. Riusure'ga ai gu'aye caji, coquejën quëareña.

¹²Ja'nca coquejën quëajjën, bain hua'na, judío bain ëjacua, ja'ancuani gue'rireña. Gue'rirena, bacuabi Estebanni ai bëinjën, baguëni preso zeanni, bacua ëja bain jubëna rëreni sani nëcoreña. ¹³Nëcorena, ja'an coquejën cacuabi nëcani quëareña:

—Ba hua'guëbi Riusu huë'e, Riusu coca toyani jo'case'e, ja'anre gare jo'caye beoye gu'aye canu achoguë ba'ite. ¹⁴Baguë ñaca canu achoguëna, yëquënabi achahuë: Ba Nazareno bainguë Jesusbi te'e jëana ti'anjañeta'an ba'iji. Ti'anni, Riusu huë'ere gare carajei güeseni, Moisés coca ye'yoguë ba'ise'ere senjoni huesoja'guë'bi, canu achoguë ba'ite baguë, quëareña bacua.

¹⁵Quëajjënna, si'a jubë ëja bainbi achani, Estebanni jëja zia ëñañere yo'oto yo'o conguë zia'ru baquëña. Bojo recoyo baguë'ru ëñoguëña.

Defensa de Esteban

7 Ja'nrebi pairi ta'yejeiye ëjaguëbi Estebanni senni achaguëña:

—Më'ëbi bacua quëase'ere achaguëna, ¿te'e ruiñe caye bacua? senni achaguëña.

²Senni achaguëna, Estebanbi sheuguëña:

—Yë'ë bain hua'na, yë'ë ja'yë sanhuë, si'a hua'na achajë'ën. Mai ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'ere quëaguë, mësacuan sheuoyë yë'ë. Mai ta'yejeiyereba Riusubi mai ira bainguë ba'isi'quë Abraham Harán yijana yuta saima'iguë Mesopotamia yijare ba'iguëna, ³baguëni ënoni, guansegüë caguëña Riusu: “Yua huëj'ë'n. Më'ë yijare, më'ë bain ba'irute gare jo'cani rajj'ë'n. Yequë yijare, më'ë ba'ijai yijare më'ëni ënoja'guë'ë yë'ë. Ja'an yijana bëani gare ba'ij'ë'n” caguëña Riusu.

⁴Caguëna, baguë yija, Caldea bain ba'i yijare gare jo'cani, Siria yijana ti'anni, Harán hu'ë jobona bëani, baguë taita junni toñe tëca baquëña. Ba'iguëna, Riusubi baguëni se'e choiguëna, ën yija Israel bain yijana ti'anni baquëña.

⁵Ja'nca bëani ba'iguëreta'an, Riusubi baguëni quëaguëña: “Ën yijare më'ëna insija'guë'ë yë'ëbi. Më'ë yija ba'ija'guë'bi. Më'ë bain yo'je ba'ija'cua'ga ën yijare baja'cua'ë. Yureña gare insiye beoguëbi jë'te insini jo'caja'guë'ë yë'ë” quëaguëña Riusu. Abraham yuta zin beo hua'guë ba'iguëreta'an, Riusubi ja'nca cani jo'caguëña. ⁶Caní jo'cani, ja'nrebi Abrahamni se'e yeque coca quëaguëña: “Më'ë bain yo'je ba'ija'cuabi tin yijana sani, tin bain naconi bëani ba'ijë'na, ja'an bainbi bacuani preso zeanni bacua yo'ore ai jëja yo'o güesëjën ba'ija'cua'ë, cuatro cientos tëcahuëan ba'ie tëca. ⁷Ja'nca ba'ijë'na, ja'an tin bainni ai jëja si'nsegüë ba'ija'guë'ë yë'ë. Si'nсени, ja'nrebi më'ë bain ba'ija'cuabi bacua yijabi etani, yë'ëbi raguëna, ën yijana ti'anni, yë'ëni te'e ruiñe yo'o conjën ba'ija'cua'ë ënjo'onre” quëaguë, Abrahamni cani jo'caguëña Riusu, quëaguëña Esteban. ⁸Caní jo'cani,

Riusubi guanseni, Abraham bain go neño ga'nire tëyoni senjoñe guanseni jo'caguëña. “Yë'ë bainbi yë'ë yo'oni insija'yete gare jo'caye beoye ro'tajën ba'ija'bë” caguë, ja'an yo'oyete guanseni jo'caguëña Riusu. Ja'nca guanseni jo'caguëna, Abrahami baguë zin Isaac hue'eguëni bani, te'e ëntë sara samute umuguseña baguëna, baguë go neño ga'nire tëyoni senjoguëña. Ja'nrebi jë'te, Isaaci irani baguë zin Jacobni bani, baguëre'ga baguë go neño ga'nire tëyoni senjoguëña. Jacob'ga güina'ru baguë zincua si'a sara samucua, mai ira taita ba'isi'cua, bacua go neño ga'nire tëyoni senjoguëña.

⁹Ja'an si'a sara samucua, Israel bain jubëan quë'rë ta'yejeiye ëjacua, ja'ancuabi bacua yo'jeguë José re'oye ba'iyete ëa ëñani gu'a güejën, baguëni ai bëinjën, baguëni zeanni tin bainna insini curi coní, baguëre senjorena, Egipto yijana sani yequëcua insireña. Insirena, Riusubi ai ta'yejeiye congüë, ¹⁰José ai zoe ai yo'oguëna, Riusubi baguëte etoni, baguëte ëjaguë Faraonni ënoni, baguëni José ba'iyete bojo güeseguëña Riusu. Bojo güeseguëna, Faraonbi José masiye yo'oyete ëñani, baguë yija Egipto yija, baguë baye, si'ayete Josena jo'cani, Si'aye bani guansecajj'ë'n caní jo'caguëña.

¹¹Jo'caguëna, ja'nrebi jë'te, si'a Egipto yija, si'a Israel bain yija Canaan hue'e yija, si'a re'otore cato, ai aon gu'ana ju'in bi'rareña bain hua'na. Ju'in bi'rajë'na, mai ira taita ba'isi'cuabi ai yo'ojën, aon beo hua'na bateña. ¹²Aon beo hua'na ba'ijë'na, so'o bainbi ti'an rani, Trigo aon ba'iji Egipto yijare, quëajë'na, taita Jacobi baguë mamacuare guanseni, Aon cojaij'ë'n caguë saoguëña. ¹³Saoguëna, bacuabi sani coní rani ba'ijë'na, ja'nrebi jë'te, se'e bacuare saoguëña. Saoguëna, Egipto yijana se'e ti'anni aon senni achajë'na, Josebi baguë

ma'yë hua'nani “Yë'ëbi Jose'ë. Mësacua yo'jegu'ë yë'ë” quëaguë ëñoguëña. Quëaguë ëñoni, bacuare Faraonna sani ëñoguëña. ¹⁴ Ëñoni, ja'nrëbi baguë taita Jacobni coca saoni choquëña: “Më'ë, më'ë bain si'acua naconi gare raij'ën. Ën yijana gare bëani ba'ij'ën” caguë choquëña. Choquëña, si'a jubë Israel bain setenta y cinco ba'icuabi ¹⁵ Egipto yijana ti'anni, gare bëani bateña. Bëani ba'ini, Jacobi junni tonguëna, ¹⁶ baguëre sani, Abraham tansi yijana tanreña. Abraham yija, Hamor bainna cosi yija, Siquiem casi yija, ja'anruna sani baguëre tanreña. Jë'te, mai ira bain ba'isi'cua'ga, ja'an si'a sara samucuabi junni tonjënna, bacuare güina'ru sani tanreña.

¹⁷ Ja'nrëbi, mai ira bain ba'isi'cuabi Egipto yijare ba'icuabi quë'rë se'e jaijeijënna, Riusu cani jo'case'e'ru yo'oja'ye yuara ti'anja'neta'an baquëña, Abrahamni cani jo'case'e'ru. ¹⁸ Ba'ijënna, ja'nrëbi yequë ëjaguë Faraón, Joseni ëñama'isi'quëbi Egipto yijare guanse bi'raguëña. ¹⁹ Guanse bi'rani, mai ira bain ba'isi'cuani je'o bani, bacuani ai coqueguë gu'aye yo'oguë baquëña. Se'e jaijeima'ija'bë caguë, bacua ëmë zin hua'na chuchu hua'nare hue'sena jo'cani senjo güeseaguëña. ²⁰ Ja'nca senjo güeseaguëña, ja'an umuguseñabi mai ira bainguë ba'isi'quë Moisés hue'eguëbi të'ya raisi'quë baquëña. Riusubi ëñaguëña, ai zin re'o hua'guë baquëña. Ba'iguëña, baguë pë'caguë sanhuëbi samute ñañaguë hua'i bacua huë'ere baguëni bani cuirani, ²¹ ja'nrëbi se'e yahue baye poremajën, baguëre hue'sena jo'cajënna, Faraón romi zingobi baguëte inni bani, bago zinre'ru cuirago irogoña. ²² Ja'nca irogona, Egipto bain masiye yo'oye'ru ai masiye ye'yeni, ai ta'yejeiye yo'oni coca caguë runquëña Moisés.

²³ Ja'nca runni ba'iguëbi cuarenta tëcahuëanre baguë, Yë'ë bain Israel jubë hue'ecuani ëñajaza caguë saquëña. ²⁴ Sani ëñato, Egipto bainguëbi baguë bainguë te'eguëni ro hui'ya huaiguë baquëña. Huaiguë ba'iguëña, Moisesbi baguë bainguëni oiguë, Egipto bainguëni zeanni ja'ansirën baguëni huani senjoguëña. ²⁵ Huani senjoguë, ja'ansi'quë ro'taguëña: “Yë'ë bain hua'na Israel jubë hue'ecuabi yë'ë huani senjoguë conse'ere ëñani, Riusu cuencueni raosi'quëbi maire tëani etoguë raisi'quë ba'iji, yë'ere cama'ïne bacua” ro'taguëña. Ja'nca ro'taguëreta'an, baguë bainbi baguë cuencueni raose'ere ro'tamateña. ²⁶ Ja'nrëbi, yequë umuguse ñataguëña, Moisesbi se'e ëñaguë saiguë, Israel bain samucuabi sa'ñeña huajën bateña. Huajën ba'ijënna, bacuana ti'anni caguëña: “Mësacua ¿guere yo'ojën, sa'ñeña huaye'ne? Te'e bain sëani, huamajën ba'ij'ën” caguëña. ²⁷ Caguëña, gu'aye yo'oguëbi yua Moisesre ca'ncona jëjoni saoni, baguëni bëinguë caguëña: “Më'ë ¿guere yo'oguë, yëquëña jubë Israel bainni guansequë'ne? ¿Nebi më'ere raoni, yëquëña ëjaguëte re'huare'ne? ²⁸ Më'ë yua Egipto bainguëte na'itë huani senjose'e'ru yë'ere'ga güina'ru huani senjoñe ro'taguë më'ë?” bëinguë senquëña. ²⁹ Ja'nca senquëña, Moisesbi huaji yëguë, yua Egipto yijabi etani, Madián yijana gatini saquëña. Baru bain naconi tinguë'ru baquëña. Bacua quë'ro bain romi zingoni huejani, samu zin hua'na ëmëcuani baguëña.

³⁰ Ja'nca ba'iguëbi se'e cuarenta tëcahuëan barure ba'ini, beo re'oto cueñe ba'iruna saisi'quëbi Sinai cubëna ti'anni ëñato, ja'anru ba'i sahua yua toa zëinse'e baquëña. ³¹ Ba'iguëña, Moisesbi gue ro'taye beoye ëñaguë, Quë'rë se'e cueonni ëñaza caguë cueonguëña, Riusu

guënamë re'otobi raosi'quëbi Riusu cocare cani achoguëña: ³²“Yë'ë yua Riusureba ba'iyë. Më'ë ira bain ba'isi'cua Abraham, Isaac, Jacob, bacuabi yë'ëre yo'o concua ba'iyë” cani achoguëña. Cani achoguëña, Moisesbi ai quëquëguë to'ntoguë, Riusuni ëñañe ti'anma'iguë'ë yë'ë caguë, baguë ñacore ta'piguëña. ³³Ta'pini ëñama'iguëña, Riusubi baguëni guansegüë caguëña: “Më'ë nëcaru yua yë'ë ba'irureba sëani, më'ë guëon ju'i co'rore ru'tejë'n” caguëña. ³⁴“Yureca achajë'n, Yë'ë bain Israel hue'ecua yua Egipto yijare ba'ijën, ai yo'ojën, ai oijën yë'ëni senni achajë'nna, achahuë yë'ë. Yurera bacuare etoni sani baza caguë, më'ëni ëñaguë raë'ë. Yureca rajijë'n. Egipto yijana saiñu. Yë'ë bainre etoja'guëre më'ëre re'huayë yë'ë” caguëña Riusu, Estebanbi quëaguëña, judío ëja bain jubëni.

³⁵—Yureca, mësacua yua Israel bain bëinjën case'ere ro'tajë'n. Moisesni bëinjën, baguëni je'o bajën, baguëni careña: “¿Më'ë guere yo'oguë, yëquëna jubë Israel bainni guansegüë'ne? ¿Nebi më'ëre raoni, yëquëna ëjaguëte re'huare'ne?” careña. Casi'cuareta'an, Riusubi bacua etoja'guëre baguëte re'huani raoguëña. Baguë guënamë re'otobi raosi'quë naconi zëinsi sahua cocare cani jo'caguëna, Israel bain ta'yejeiye ëjaguë runquëña Moisés. ³⁶Ja'nca ruinsi'quëbi Israel bainre tëani, Egipto yijabi etoni, bacuare Riusuni ënoguëña. Riusubi ta'yejeiye conguëna, Moisesbi ai ta'yejeiye yo'oni Egipto bainni ëñoni, Ma Zitara je'encuani ëñoni, beo re'oto ba'i tëcahuëan cuarenta tëcahuëan ba'icuanu ta'yejeiye yo'oni ëñoguëña. Ja'nca yo'oni ëñosi'quë sëani, Riusu ta'yejeiye cuencueni raosi'quëreba baguëña. ³⁷Ja'anguëbi Riusu coca cani jo'case'ere Israel bainni quëaguëña: “Riusubi mësacua te'e bain jubë ba'iguë te'eguëte cuencueni,

yë'ëre cuencueni raose'ëru mësacuana raoja'guë'bi. Ja'nca raoguëna, baguë cocare te'e ruiñe achani, yo'ojën ba'ijë'n” quëaguëña Moisés. ³⁸Ja'nca coca quëani jo'casiquëbi yua Israel bain naconi ba'iguë, beo re'otore conguë ba'isi'quë baquëña. Riusu guënamë re'otobi raosi'quëbi Sinai cubëna gaje rani, mai ira bain ba'isi'cua beo re'otore ba'icua gaje rani, Riusu cocare cani jo'caguëna, ja'an Moisés hue'eguëbi Riusu coca, bain recoyo huajë güese cocare achani, maina toyani jo'caguëña.

³⁹Ja'nca ba'iguëreta'an, mai ira bain ba'isi'cuabi baguëni achaye güereña. “Egipto yijana goñu” cajën, baguëte gu'a güejën senjoreña. ⁴⁰Ja'nca gu'a güejën senjoni, Aaronni careña: “Ja'an Moisés hue'eguë, maire Egipto yijabi etosi'quë, ja'anguëbi ro sani huesësi'quëre ro ëjoni jëhuahuë yëquëna. Ja'nca sëani, yequë riusu hua'na mai ma'are ëño hua'nare re'huacajijë'n. Ja'an riusu hua'nabi maire sajënnu, Egipto yijana goñu” careña. ⁴¹Cani ja'nre'bi, zoa curi riusu huacha riusure re'huareña. Toro bonsëguë ba'iyë'ru re'huani rëonni, bacua jo'ya hua'nare huani, Mai toro riusuna ëoni insiñu cajën, sa'ñeña bojojën yo'o bi'rareña. ⁴²Yo'o bi'rarena, Riusubi ëñani, bacuare gare jo'cani senjoguëña. Ro bacua huacha riusu hua'i, ma'choco hua'ire'ga uajën ba'ija'bë caguë, bacuare gare jo'cani senjoguëña Riusu. Bacua gu'aye yo'ose'ere ro'tato, Riusu coca cani achocua uti pëbëre'ga ëñani masijë'n. Ñaca toyani jo'case'e ba'iji:

Mësa'cua, Israel bain, yë'ëre ai gu'aye yo'ohuë.

Mësa'cua yua cuarenta tëcahuëan beo re'otore ba'ijën, jo'ya hua'nare huajjën, picore mëojën, Riusuni bojojën conñu cajën ba'icuata'an, yë'ëre coñe gare ro'taye beoye baë'ë mësa'cua.

⁴³ Tin riusu hua'i se'gare coñe ro'tahuë mësacua.

Moloc hue'eguë, ja'an huacha riusuni zi'nzini, baguë yo'o se'gare ro yo'o conjèn baë'ë mësacua.

Ro baguë uja huë'ere beo re'otobi sacaë'ë mësacua.

Mësacua huacha riusu Renfán hue'eguë're'ga conjèn baë'ë mësacua.

Baguë ma'choco te'ntose'e se'gare baguëte ro sacaë'ë mësacua.

Ja'an huacha riusu hua'i ro mësacua te'ntoni nēcose'e se'ga ba'iguëna, mësacuabi ro bani uja'jèn baë'ë.

Ja'nca uja'jèn concuare sëani, mësacua yijare etoni, mësacuare so'o yijana, Babilonia que ca'ncona saoni senjoja'guë'ë yë'ë, toyani jo'case'e ba'iji.

⁴⁴ Riusu uja huë'e, beo re'oto ba'icuanu re'hua güesese'ere cato, mai ira bain ba'isi'cuabi bajèn, Riusuni uja'jèn bateña. Riusubi baguë guanse cocare gata tontoñana toyani jo'caguëna, bacuabi ba uja huë'ena re'huanu bareña. Ja'an huë'ere yo'o bi'rajèn, Riusu guanseni jo'case'e'ru, Moisesna guanseni jo'case'e'ru, ja'an ba'ie masi güesese'e'ru Israel bain hua'nabi güinareba'ru Riusu uja huë'ere yo'oreña. ⁴⁵ Ja'an huë'e yua Riusu insini jo'casi huë'ere sëani, mai ira bain ba'isi'cuabi rë'rëni sajèn, Riusu insijai yijana ti'an'jèn, Josué naconi tin bain jubëanni guerra huajèn, Riusubi ja'an tin bainre etoni senjoguëna, mai ira bain ba'isi'cuabi ja'an yijana ti'anni bëani bateña. Bëani ba'ijèn, Riusu uja huë'ere bajèn, mai ira taita David guanserën tēca bateña. ⁴⁶ Ja'nca ba'ijëna, Davidbi ai re'oye yo'oguë, Riusubi bojoguë ëñaguëna, Riusu ba'i huë'e quë'rë re'o huë'ere yo'ocaza caguëreta'an, Riusubi ënseguëña. ⁴⁷ Ënseguëna, David mamaquë Salomón guanserën ti'anguëna, Salomonbi Riusu huë'ere yo'ocaguëña, caguëña Esteban.

⁴⁸—Ja'nca yo'ocaisi'quëta'an, mësacua ën cocare achani ro'tajèn ba'ijë'ën. Mai ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusubi ¿queaca bain yo'osi huë'e se'gare ba'iguë'ne? Riusu ira bainguë raosi'quëbi Riusu cocare toyani jo'caguëna, mësacua ro'tajë'ën:

⁴⁹⁻⁵⁰ Yë'ëbi yua guënamë re'oto, yija re'oto, si'ayete re'huanu jo'casi'quë sëani, mësacua yo'osi huë'e se'gare ¿queaca bëani ba'ie'ne yë'ë?

Si'a guënamë re'oto, si'a yija re'oto, si'aruanre caraye beoye ba'iguëre sëani, yë'ë ba'i huë'ere ¿queaca re'huacaiye ro'taye'ne mësacua? toyani jo'caguëña.

Ja'nca canu achoguë sehuoguëña Esteban, judío ëja bainni.

⁵¹ Ja'nca sehuoni tējini, si'a jubëni bëinguë caguëña:

—Mësacua yua ja'an cocare achani ro'tajèn ba'ijë'ën. Mësacua ira bain ba'isi'cuabi Riusuni achaye gu'a güejëna, mësacua'ga yua güina'ru achaye gu'a güejèn ba'icua'ë. Mësacuabi ro ro'tajèn, Riusu cocare ro achajèn, Riusuni gare jo'caye beoye gu'a güejèn, Riusu Espíritu masi güeseyete ro jo'cani senjojèn, ro tin yo'ojèn ba'icua'ë mësacua. ⁵² Mësacua ira bain ba'isi'cuabi Riusu ira bain cuencuesi'cua cocare ro achajèn, cue'yojèn, bacuani jo'caye beoye huani senjoreña. Riusu bainbi Riusu ta'yejeiye cuencueni raoja'guë ti'anja'ñete quëani achojëna, mësacua ira bain ba'isi'cuabi ro bëinjèn, bacuani ro je'o bajèn bateña. Yureñabi Riusu Raosi'quëbi ti'an raiguëna, mësacuabi ro cue'yoni, baguëni ro huani senjohuë. ⁵³ Ja'nca sëani, Riusu guënamë re'oto yo'o concuabi baguë cocare mësacuana masi güeseni jo'cagëna, mësacuabi ro achajèn, ro jo'cani senjohuë, bëinguë caguëña Esteban.

Muerte de Esteban

⁵⁴ Bëinguë caguëna, judío ëja bainbi baguëni ai ëama'inereba bëinjën, ai je'o bajën ëñareña. ⁵⁵ Eñajënna, Estebanbi Riusu Espiritu naconi ai bojoreba bojoguë, guënamë re'otona mëiñe ëñato, Riusu ta'yejeiye ba'iguëbi baquëña. Jesucristo yua Riusu ëja ca'ncore nëcaguë baquëña. ⁵⁶ Ja'nca ba'iguëna, baguëbi ai bojoguë caní achoguëña:

—Mësacua ëñajë'ën. Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi Riusu jëja ca'ncore nëcaguë, guënamë re'otore ba'iji, caní achoguëña.

⁵⁷ Caní achoguëna, ba hua'nabi baguë cocare achaye gu'a güejën, bacua ganjore guioni, ai jëja güijën, si'a jubëbi Estebanni zeanni bareña. ⁵⁸ Zeanni bani, baguëre rërëni, huë'e jobo ca'ncona sani, gatabi inni, Baguëni huani senjoñu cajën, yo'o bi'rareña. Ru'ru, bacua guayoni se canre rutani, bonsë hua'guë Saulo hue'eguë, baguëna jo'cani, Estebanni huani senjo bi'rareña. ⁵⁹ Ja'nca huani senjo bi'rajënna, Estebanbi Riusuni ujaguë caguëña:

—Ëjaguë Jesús, yë'ëbi junni tonguëna, yë'ë recoyore coní bajë'ën, caguëña.

⁶⁰ Ja'nca caní, ja'n'rëbi gugurini rëanni, si'a jëja güiguë caguëña:

—Ëjaguë, bacuabi gu'aye yo'ojën, yë'ëre huani senjojënna, bacuare bënni senjoma'ijë'ën. Ja'anre gare huanë yeni ro'tama'ijë'ën, senni achaguë caguëña.

Senni tējini, junni huesësi'quëta'an, cainsi'quë'ru unquëña.

Saulo persigue a la iglesia

8 Junni huesëguëna, Saulobi baguëre huani senjocua naconi te'c Conguëña.

Ja'nca te'e Conguë, Si'a Cristo bainni je'o baza caguë, baguë gaje jubë jai jubëre në'coguëna, Cristo bainbi ai yo'o bi'rareña. Si'a hua'nabi Judea yija,

Samaria yija, si'a yija ca'ncoñana gatini sani bateña. Riusure ta'yejeiye yo'o concua se'gabi Jerusalenna bëareña. ² Ja'n'rëbi Cristo bain, baguëni ai yëcuabi Estebanni ai ota oijën, baguëre sani tanreña. ³ Tanrena, Saulobi Cristo bain jubëni ai je'o bani, Bacuare zeanni ya'o huë'ena guaoza caguë, bacua huë'ëñana cacani, ëmëcua, romicua, si'acuare zeanni rërëni guao güeseguë baquëña.

Anuncio del evangelio en Samaria

⁴ Ja'nca ba'iguëna, Cristo bain gatini saisi'cuabi Cristo zi'nzini ba'iyete si'a bainni quëani achojën sateña. ⁵ Ja'nca saijën, Felipe'ga Samaria huë'e jobona ti'anni, ja'an bain si'acuani Cristo ba'iyete quëani achoguëña. ⁶ Quëani achoguëna, si'a bain hua'nabi Te'e ruiñe achañu cajën në'cajënna, Felipebi ai ta'yejeiye yo'oni bacuani Conguëña. ⁷ Conguëna, ai bain gu'a huati basi'cuabi ti'anni huajë rateña. Felipebi ta'yejeiye yo'oguëna, gu'a huati hua'ibi ai ëama'inereba güijën etani sateña. Yequëcua ga'nihuë garasi'cua, guëon ca'jacua, ja'ancua'ga ti'anni, huajë rateña si'a hua'na. ⁸ Ja'nca ta'yejeiye yo'oni huachoguëna, ja'an huë'e jobo bain si'acuabi ai bojoreba bojojën bateña.

⁹ Yequë bainguë Simón hue'eguëbi ja'an jobore baquëña. Yai bainguë yo'oye'ru yo'oguëbi ja'an bain Samaria yijare ba'icuani ta'yejeiye ai gue'riguë, ai gu'aye ro'taguë coqueguë, Ai ta'yejeiye pore ëjaguë'ë yë'ë caguë quëaguë baquëña. ¹⁰ Quëaguë ba'iguëna, si'a hua'na ëja bain, ta'yejeiye beo hua'na'ga baguëni te'e ruiñe achani, Jaë'ë caní yo'oni, sa'ñeña cajën bateña:

—Riusu ta'yejeiye yo'ore ai masiyereba yo'oye poreji baguë, cajën bateña.

¹¹ Ja'nca cajën ba'ijënna, ba hua'guëbi yai bainguë yo'oye'ru si'a bainni

gue'riguë, ai zoe coqueguëna, bain hua'nabi baguëni te'e ruiñe achani yo'ojën bateña. ¹²Ja'nca yo'ojën ba'icuabi Felipe coca quëani achose'e, Riusu bain jubë re'huaja'ye, Jesucristo ta'yejeiye ba'ie, ja'anre achani, si'a hua'na, ëmë hua'na, romi hua'na, ja'an huë'e jobo bainbi te'e ruiñe achani recoyo bojojën, bautiza güesereña. ¹³Simon'ga Felipe cocare achani, si'a recoyo ro'tani, bautiza güeseni, Felipe ni zi'inni conni, Felipebi ai ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñoguëna, Simonbi gue ro'taye beoye ëñaguë baguëna.

¹⁴Yureca, Samaria bainbi Riusu cocarebare te'e ruiñe achani yo'o bi'rajënna, Riusu ta'yejeiye yo'ore concua Jerusalemre ba'icuabi achani, Pedro, Juan, bacuare cuencueni, Samariana saoreña. ¹⁵Saorena, bacuabi sani ti'anni, bacuani careña: Mësa'cua yua Riusu Espiritute conni bajë'n cajën, Riusuni senreña. ¹⁶Espiritute yuta conni bama'isi'cuare sëani, ja'nca senreña. Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, bautiza güesey se'ga bateña. ¹⁷Pedro, Juan, bacuabi bacua ëntë sarañare ja'an bainna pa'roni, Riusuni senni achajënna, bain hua'nabi ja'ansirën Riusu Espiritute conni, recoyona re'huani bareña.

¹⁸Coni bajënna, Simonbi Riusu bain ta'yejeiye yo'o concua pa'roni sense'ere ëñani, Espiritu gaje meni base'ere ëñani, Riusure concuana ti'anni, curire ro'iguë ¹⁹caguëna:

—Yë'ë'ga yë'ë ëntë sarañare bain hua'nana pa'roni, Riusu Espiritute gaje me güeseza caguë, Riusu ta'yejeiye yo'oye poreguëte yë'ëre re'huajë'n. Curire ro'iyë yë'ë, caguëna.

²⁰Caguëna, Pedrobi sehuoguëna:

—Bañë. Më'ë curi yua më'ë naconi gare huesëni carajeja'guë. Më'ëbi Riusu insise'ere curi naconi conni baye ro'taguë, ai gu'aye ro'tahuë më'ë.

²¹Riusubi ëñaguëna, më'ë recoyo yua gu'a recoyore baguëbi yëquëna yo'ore coñe gare porema'iñë më'ë.

²²Ja'nca sëani, më'ë gu'a recoyo ro'tayete gare jo'cani senjoni, Riusu mame re'huayete senjë'n. Te'e ruiñe sentoca, yequëre Riusubi më'ë gu'a recoyote mame tënoni, më'ë gu'a juchare gare se'e ro'tama'ija'guë. ²³Më'ë yua gu'a recoyote baye ëñoguëna, ëñani masihuë yë'ë. Më'ëbi ai gu'a juchareba zemosi'quë ba'iguëna, më'ë gu'aye ro'taguë ba'iyete ëñani masihuë yë'ë. Ja'nca sëani, yë'ë yure yihuose'ere yo'oguë ba'ijë'n, caguë sehuoguëna Pedro.

²⁴Caguë sehuoguëna, Simonbi bacuani senni achaguë caguëna:

—Mësa'cua yure case'e yë'ëna gare ti'añe beoye ba'ija'guë cajën, yë'ë ba'iyete Riusuni sencaijë'n, senni achaguë caguëna.

²⁵Ja'nre'bi, Riusu ta'yejeiye yo'ore concuabi Jesucristo naconi ba'ijën ëñase'ere quëajën, Riusu cocarebare quëani achojën, Jerusalemna go'iñu cajën sai bi'rareña. Ja'nca go'ijën, yequë huë'e jo'borëanna ti'anni, ja'an bainre'ga Riusu bain mame recoyo re'huayete quëani achojën gotëna.

Felipe y el funcionario etiope

²⁶Gotena, ja'nre'bi Felipebi yuta Samariate ba'iguëna, Riusu guënamë re'oto yo'o conguëbi gaje meni baguëni guanseguëna:

—Achajë'n. Yurera'rë huëni, sëribë ca'nco ba'i ma'abi saijë'n. Jerusalemni saiguë, Gaza ma'a, beo re'oto ba'i ma'a, ja'an ma'abi saijë'n, guanseguëna.

²⁷Guanseguëna, Felipebi ja'ansirën huëni saguëna. Sani beo re'otona ti'anni ëñato, Etiopía ëja bainguëbi baguë yijana go'iguë baquëna. Baguë yija yogute ñu'iguë, caballo hua'nabi rëreni sajënna, go'iguë baquëna. Baguë

ta'yejeiye ejago Candace hue'egobi baguëte cuencueni re'huagona, si'a bago curi re'hua ejaguë baquëña. Ja'nca ba'iguëbi Riusuni bojoguë ujaza caguë,²⁸ Jerusalenna saisi'quëbi baguë yijana go'iguë, yua Riusu ira coca, Isaías toyani jo'casi pëbëte ëñaguë, baguë yija yogute go'iguë ñuquëña.²⁹ Ja'nca ñu'iguëna, Riusu Espíritubi Felipe ni guanseguë caguëña:

—Ja'an bainguë yija yoguna ti'anjaij'ën, caguëña.

³⁰ Caguëna, Felipebi ja'ansirën huë'huëni ti'anjani achato, ejaguëbi Isaías uti pëbëte ëñani, cani achoguë ñuquëña. Ja'nca ñu'iguëna, Felipebi baguëni senni achaguëña:

—Më'ë cocare cani achoguë, ¿te'e ruiñe ro'taguë achaguë më'ë? senni achaguëña.

³¹ Senni achaguëna, ejaguëbi sehuoguëña:

—Te'e ruiñe achama'iguë'ë yë'ë. Yequëbi ye'yoma'itoca, ¿queaca achani masiye'ne yë'ë? sehuoni, ja'nrebi Felipebi baguë ca'ncona mëni bëaye choquëña. Choiguëna, mëni bëaguëña.

³² Mëni bëani, baguë coca cani achoyete achani, ën cocare masiguëña:

Riusu Raoja'guërebare huani senjoñu cajën, oveja bonsëguëni huaiye'ru baguëni huani senjojën saja'cua'ë.

Oveja bonsëguëni raña t'ë'cajën sajëna, oveja bonsëguëbi gare oiye beoye ba'iji. Baguë'ga junni tonguë saiguëbi gare caye beoye nëcaja'guë'bi.

³³ Ta'yejeiye ejaguë ba'iguëreta'an, bain hua'nabi baguëni te'e ruiñe ëñama-jën, baguëni gu'aye yo'oja'cua'ë.

Baguëni ro coquejën huani senjo güeseja'cua'ë.

Junni tonja'guëre sëani, baguë bain yo'je ba'ija'cuare cu'eto, gare beoja'cua'ë.

³⁴ Ja'an cocare cani achoni, Felipebi senni achaguëña baguë:

—Riusu ira bainguë cuencueni raosi'quë yua ¿jaroguëni caguë'ne? ¿Ja'ansi'quëni caguë, o yequëni caguë? senni achaguëña.

³⁵ Senni achaguëna, Felipe yua ja'ansi coca toyani jo'case'ere baguëni ye'yo bi'rani, si'a Jesucristo ba'iyete masi güesequëña.³⁶ Ja'nrebi oco ba'iruna ti'anni, ba ejaguëbi caguëña:

—Oco ba'irute ëñaj'ën. ¿Yurera'rë bautiza güeseye poreye yë'ë? senni achaguë caguëña.

³⁷ Caguëna, Felipebi sehuoguëña:

—Më'ë yua Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, bautiza güeseye poreyë më'ë, sehuoguëña.

Sehuoguëna,

—Jesucristo yua Riusu Zinreba'bi ba'iji ro'tayë yë'ë, sehuoguëña ëja bainguë.

³⁸ Sehuoni, ja'nrebi yija yogu nëcajaiye guanseguëna, bacuabi gajeni, oco ba'iruna cacani ba'ijëna, Felipebi baguëni bautizaguëña.³⁹ Bautizani tējiguëna, oco ba'irubi etani mëijëna,

Riusu Espíritubi Felipebi in rani, Espiritu se'gabi baguëni na'oni saguëña. Saguëna, ëja bainguëbi baguëte gare se'e ëñamaquëña. Ja'nca ëñama'iguëbi baguë yija yoguna cacani, se'e baguë go'i ma'aja'an baguë yijana goquëña. Go'iguë, Riusu Espiritu naconi te'e zi'inni ba'iguëbi ai bojoreba bojoguëña.

⁴⁰ Ja'nca bojoguëna, Felipe yua ja'ansirën Azoto yijare nëcaguë ëñoguëña. Si'a ba yija ba'i huë'e joboñana sani, Riusu cocarebare quëni achoguë, Cesarea huë'e jobona ti'añe t'ëca Riusu cocare caguëña.

Conversión de Saulo

9 Yureca Saulobi Cristo bainni yuta je'o baguë, Bacuare huani senjoza caguë, ai gu'aye ro'taguë baquëña. Ja'nca ba'iguëbi pairi ta'yejeiye ejaguëna sani,² Damasco huë'e jobo

pairi baina utire toyacajj'ën yë'ere, caguë senquëña. Jesucristo cocare ye'yesic'cuare, ëmëcuare, romicuarë, si'acuare cu'ejani rani, ya'o huë'ena guaojaza caguë senquëña. Ja'nca senni, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi toyacani insiguëna, Saulobi conì saquëña. ³Sani, Damasco huë'e jobona yuta ti'anmaquëna, mia re'oto ñatani saoye'ru guënamë re'otobi ai ma'ñoñereba miaguë, Saulona gaje meguëña, ⁴Ja'nca gaje meguëna, ba hua'guëbi yua yijana tanni umeguëña. Tanni umeguëna, guënamë re'otobi baguëni coca canì achoguëña:

—Saulo, Saulo, ¿Më'ë queaca ro'taguë je'o baguë yë'ere be'teguë'ne? guënamë re'otobi canì achoguëña.

⁵Achoguëna, Saulobi:

—¿Queguëbi yë'ëni caguë'ne më'ë, Ëjaguë? senni achaguëña.

Senni achaguëna:

—Yë'ëbi Jesus'ë. Më'ëbi ai je'o baguë, yë'ere ai hui'ya yo'oguë be'teyë më'ë, sehuoguëña.

⁶Sehuoguëna, Saulobi ai huaji yëguë to'ntoguë, baguëni caguëña:

—Yë'ë Ëjaguë, ja'nca ba'ito, ¿queaca yo'oja'guë'ne yë'ë? senni achaguëña.

Senni achaguëna, Ëjaguëbi caguëña:

—Yua huëijj'ën. Ba huë'e jobona saijj'ën. Sani ti'anguëna, më'ë yo'oja'yete quëa güeseja'guë'ë yë'ë, caguëña.

⁷Caguëna, yequëcua Saulo naconi raicuabi ro caye beoye achani quëquëjën bateña. Coca cayete achacuata'an, ba coca caguëte ëñañe gare poremateña.

⁸Ja'nre'bi, Saulobi huëni, baguë sai ma'are ëña ëaye ba'iguëreta'an ñaco gare ëño'maquëña. Gare ëño'ma'iguëna, baguë gaje bainbi baguë ëntë sarana zeanni, Damasco huë'e jobona sareña.

⁹Sani ti'anrena, yua samute umuguseña ba'iguë, gare ñaco ëñama'iguë, gare aon ainmaquë, gare oco re'corë'ga uncumaquë baquëña.

¹⁰Ja'nca ba'iguëna, yequë bainguë Ananías hue'eguëbi Damasco huë'e jobore baquëña. Jesucristoni recoyo te'e zi'inni ba'iguë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, Ëjaguë Jesucristo yua guënamë toyare baguëna ëñoni, baguëni caguëna:

—¡Ananías! caguë choquëña.

Choiguëna:

—Yë'ëbi ba'iyë, Ëjaguë, sehuoguëña.

¹¹Sehuoguëna, Ëjaguë Jesucristobi caguëña:

—Achajj'ën. Yurera'rë ja'an Te'e Ruiñe hue'e ma'ana sani, Judas hue'eguë, baguë huë'ena cacajj'ën. Cacani, Tarso bainguë Saulo hue'eguëte senj'ën. Baguë yua yë'ë naconi coca ujuguë senji. ¹²Ja'nca senni achaguëbi më'ëre, Ananías hue'eguëte guënamë toyana ëñaji baguë. Më'ëbi baguëna cacajani, baguë ñaco ëñaja'guë caguë, më'ë ëntë sarañare baguëna pa'rioni ujaja'guë'ë më'ë. Ja'anre yua guëname toyana ëñaji baguë, caguëña Jesucristo.

¹³Caguëna, Ananíasbi sehuoguëna:

—Ëjaguë, ai bainbi Saulote quëajj'ëna, baguë ba'iyete masiyë yë'ë. Më'ë bain Jerusalenre ba'icuani ai gu'aye yo'oguë ba'isi'quë'bi. ¹⁴Yureña pairi ëjacuabi baguëre ën huë'e jobona raoj'ëna, Jesucristoni si'a recoyo ro'tacuare preso zeanni, Jerusalenna rërëni sani, ya'o huë'ena guaoye ro'taguë ba'iji. Bacua uti ja'o toyani guansese'eru yo'oguë raisi'quë ba'iji baguë, caguë sehuoguëña Ananías.

¹⁵Caguë sehuoguëna, Ëjaguë Jesucristobi caguëña:

—Yë'ë quëase'ere sani yo'ojj'ën. Baguë yua yë'ë bainguë cuencuesi'quë'bi ba'iji. Baguë yua si'a ën yija bain, yequë bain jubëan yë'ere ye'yema'isi'cuana sani, bain ëjacuana sani, Israel bainre'ga, si'acuani yë'ë ta'yejeiye ba'iyete quëani achoja'guë'bi baguë.

¹⁶Ja'nca ba'ija'guëbi yë'ë guansese'ere

yo'oguë, ai ja'siyereba ai yo'oguë ba'ija'guë'bi. Ja'an ba'ija'yete baguëni masi güeseja'guë'ë yë'ë, caguëña.

¹⁷ Caguëña, Ananíasbi huëni, Saulo ba'i huë'ena ti'anni, cacani, baguë ëntë sarañare Saulona pa'roni, baguëni caguëña:

—Yë'ë yo'jeguë Saulo, mai Ëjaguë Jesucristobi yë'ëre raoguëna, më'ëna ti'an rani, baguë cocare më'ëni quëayë yë'ë. Më'ëbi ënjo'ona ti'an raiguëna, Jesucristobi guënamë re'otobi ënoguëña. Ja'nca ënoguëbi yë'ëni coca guanseguëna, baguë case'eru yo'oguë raë'ë yë'ë. Më'ë yua ñaco se'e ëñani, Riusu Espírituni recoyo te'e zi'inreba zi'inni ba'ijë'ën caguë, Cristo case'ere yo'oguë raë'ë yë'ë, caguëña Ananías.

¹⁸ Caguëña, ja'ansirën hua'i so'co ba'iyë'ru yua baguë ñacobi otoni to'inguëna, Saulo yua ñaco ëñaguëña. Ñaco ëñani, ja'nre'bi huëni, bautiza güese'guëña. ¹⁹ Ja'nre'bi aon anni, huajë rani baquëña. Ja'nca ba'iguëbi se'e yequë umuguseña Cristo bain Damascora ba'icua naconi baquëña.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Ja'nca ba'iguë, judío bain ñë'ca huë'ëñana cacani, ja'anru bainni ye'yoguë, Jesucristo ba'iyete te'e ruife quëani acho bi'raguëña. Riusu Zinreba ba'iji quëani achoguëna, ²¹ ja'an bain si'acuabi achani, gue ro'taye beoye achajën, sa'ñeña ca bi'rareña:

—¿Gue'ne yureca? ¿Cristo bainni je'o baguë ba'ima'iguë baguë? ¿Cristo bain Jerusalemre ba'icua ni je'o bani, ja'nre'bi ënjo'ona ba'icua Cristo bainre preso zean-guë raisi'quëma'iguë baguë? Bacuare preso zeanni pairi ëjacuana rërëni saza caguë ba'isi'quëta'an, ¿yureca queaca ro'taguë Cristo cocare si'a jëja quëani achoguë'ne? sa'ñeña careña bacua.

²² Ja'nca cacuareta'an, Saulobi quë'rë se'e jëja recoyo re'huani, quë'rë se'e

Cristo ba'iyete quëani achoguë baquëña. Riusu Raosi'quëreba maina ti'an raji'i baguë, caguëna, judío bain Damascora ba'icuabi gue ro'taye beoye ba'ijën, baguëni sehuoye beoye bateña.

Saulo escapa de los judíos

²³ Ja'nca ba'icuabi se'e yequë umuguseña ba'ijën achajën, Sauloni bëinjën, Baguëni huani senjo'nu cajën yo'o bi'rajë'na, ²⁴ Saulobi masini gatiguëña. Ja'nre'bi bacuabi ja'an huë'e jobo anto sa'roñare jo'caye beoye ëjojën nëcajën, Eta bi'ratoca, baguëni huani senjo'nu cajën ëjocuareta'an, Saulobi ëno-maquëña. ²⁵ ¿Queaca yahue saiyë'ne yë'ë? caguëna, Riusu bainbi jai jë'ebi inni, Saulote ayani ta'pini, ñamibi huë'e jobo tu'ahuë hue'se ca'ncona gachoreña. Ja'nca gachorena, gatini saquëña baguë.

Saulo en Jerusalén

²⁶ Ja'nca sani, ja'nre'bi Jerusalemna ti'anni, Cristo bain ënjo'on ba'icua naconi te'e zi'inni baza caguë yo'o bi'raguëreta'an, baguëni ai huaji yëjën, baguëte coye yëmateña. Gu'a bainguë'bi cajën, baguëni güereña. ²⁷ Ja'nca güejë'na, Bernabebi baguëte tëhuoni, Riusure ta'yejeiye yo'o concuana sani, baguëte ënoguë quëaguëña:

—Ënquë yua Jesucristo bainguë ruinsi'quë ba'iji. Baguë yua ma'abi saiguëna, Jesucristobi baguëni tëhuo rani, baguëni ta'yejeiye coca caguëna, mame recoyo re'huasi'quë baquëña. Re'huasi'quë ba'iguëna, baguë yua Damascora ti'anni, jëja recoyo re'huani, Jesucristo ba'iyete si'a Damasco bainni quëani achoguë baquëña, quëaguëña Bernabé.

²⁸ Quëaguëna, bacuabi se'e ro'tani, baguëte bojoni, bacua jobona coreña. Corena, bacua naconi te'e ba'iguë, Riusu yo'ore conguë, ²⁹ Jesucristo ba'iyete jo'caye beoye si'a bainni quëani

achoguë, judío bain griego coca cacua naconi ai ta'yejeiye cani achoguë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, bacuabi ai bëinjën, baguëni huani senjo ëaye bateña. ³⁰ Ja'nca ba'ijënna, Cristo bainbi masini, Saulote inni, baguëte yahue sareña. Sani, Cesarea huë'e jobona ti'anni, baguëte Tarso huë'e jobona saoreña. Saorena, ja'anruna gatini sani baquëña.

³¹ Ja'n'rëbi Cristo bain jubëan si'a ca'ncoña ba'icuabi, judío bain je'o base'e beoguëna, gare se'e ai yo'omajën bateña. Judea yijare ba'icua, Galilea yijare ba'icua, Samaria yijare ba'icua, si'acuabi se'e jëja recoyo re'huani, Cristoni quë'rë se'e ye'yeñu cajën, Riusu Espiritubi ta'yejeiye conguëna, bacua jubëan yua quë'rë se'e jaijeijateña.

Curación de Eneas

³² Ja'n'rëbi, jaijeijën ba'ijënna, Pedrobi si'a huë'e joboña Cristo bainre ëñaguë saiguë ganiguë, yua Lida huë'e jobo ba'icuaana ti'anguëña. ³³ Ti'anni ëñato, bacua jubë bainguë Eneas hue'eguëbi ju'in hua'guë unquëña. Guë'nguë rauna ju'inguëbi te'e ëntë sara samute tēc-ahuëan cama se'gare uinguë baquëña.

³⁴ Ja'nca ba'iguëna, Pedrobi caguëña:

—Eneas, Jesucristobi më'ëre yurera huachoja'guëbi. Huachoguëna, më'ë yua huëni, më'ë camate re'huani jo'cajë'n, caguëña.

Caguëna, Eneasbi ja'ansi'quë huajë rani huëquëña. ³⁵ Ja'nca huëquëna, Lida huë'e jobo bain, Sarón huë'e jobo bain, si'acuabi baguëni ëñani, Riusuni bojoreña. Ja'nca bojoni, bacua ja'anrë ro'tajën ba'ise'e beoru gare jo'cani, Jesucristoni si'a recoyo te'e zi'nzini bateña.

Resurrección de Dorcas

³⁶ Ja'n'rëbi yequë huë'e jobo Jope huë'e jobore yeco Cristo baingo bacoña. Tabita hue'ego yua bago mamire griego cocare

cato, Dorcas hue'ego bacoña. Ai re'oye se'gare yo'ogo, bain carajën ba'iyete jo'caye beoye congo bacoña. ³⁷ Ja'nca ba'igobi ja'an umuguseña rau neni juncoña. Ju'insi'co ba'igona, bago bainbi bago ga'nihuëte zoani, ëmëje'en ba' sonohuëna uanreña. ³⁸ Ja'nca uanni, Pedro yua Lida huë'e jobo cueñe ba' jobore ba'iguëna, Baguëni choijañu cajën, bacua bain ëmëcua samucuar cuencueni, bacua naconi Pedroni coca saoreña:

—Besa con raijë'n, cajën saoreña.

³⁹ Saorena, ja'n'rëbi Pedrobi baguëna ti'ansi'cua naconi Jopena raquëña. Rani, bago ga'nihuë uinruna mëani ëñojënna, ba hua'guëbi cacani ëñato, si'a hua'je hua'na bago consi hua'nabi baguëna ti'an raijën oijën bateña. Bacua canrëan, Dorcas ta'nëceni ro insise'ere ëñojën, Bago huajë ba'isi umuguseña yo'oni insise'e'ë cajën oteña. ⁴⁰ Ja'nca oijënna, Pedro yua si'a hua'nani hue'sena etoni, ja'n'rëbi Riusuna gugurini rëanni, ujaguë senquëña. Senni tējini, ju'insi hua'goni ëñani, bagoni caguëña:

—Tabita, huëijë'n, caguëña.

Caguëna, bago yua ñaco sëtani, Pedroni ëñani, ja'n'rëbi huëni bëagoña. ⁴¹ Bëagona, Pedro yua bago ëntë sarare zeanni, bagote huëani nëcoguëña. Huëani nëconi, ja'n'rëbi si'a Cristo bain, hua'je hua'nare'ga choini, huajë hua'gore bacuani ëñoguëña. ⁴² Eñoguëna, si'a Jope huë'e jobo bainbi bago go'ya raise'ere masini, ai jai jubëbi Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, baguëni recoyo te'e zi'inni bateña. ⁴³ Ba'ijënna, Pedro yua bacua naconi se'e yequë umuguseña bëani baquëña. Simón hue'eguë ga'ni coro re'huaye masiguë, ja'anguë huë'ena bëani baquëña.

Pedro y Cornelio

10 Ja'n'rëbi yequë bainguë Cornelio hue'eguëbi baquëña. Cesarea

hu'e jobo, cueñe ba'i jobore ba'iguëbi soldado jubë ëjaguë baquëña. Italiano casi jubë, romano ta'yejeiye ëjaguë ba'i jubë, ja'an jubëre guansegüë baguëña baguë. ² Ja'nca ba'iguëbi baguë te'e hu'e bain naconi Riusuni ai yëguë, Riusu yo'ore te'e ruiñe congüë baza caguë, Riusuni jo'caye beoye congüë baquëña. Judío bain bonse carajën ba'icuani ai curi insini congüë, Riusuni jo'caye beoye ujaguë baquëña. ³ Ja'nca ba'iguëbi yequë umuguse, ënsëguëbi a las tres ba'iyeru së'iguëña, baguë yua Riusuni ujaguë ba'iguë, Riusu guënamë toyare te'e ruiñe ëñaguëña. Riusu guënamë re'oto yo'o congüëbi baguëña gaje meni caguëña:

—¿Cornelio! caguë choquëña.

⁴ Choiguëña, Corneliobi gue ro'taye beoye quëquëni ëñaguëña. Ja'nca ëñaguë, baguëni senni achaguëña:

—¿Më'ë guere yë'ëni caguë'ne, E'jaguë? senni achaguëña.

Senni achaguëña, Riusure yo'o congüëbi sehuoguëña:

—Më'ëbi Riusuni jo'caye beoye ujaguë, bonse carajën ba'icuana ro insini congüë ba'iguëña, Riusubi më'ëni bojoguë ëñaji. ⁵ Ja'nca sëani, më'ëni re'oye yo'oye ro'taji. Yureca më'ë bainre cuencueni, Jope hu'e jobona saoni, yë'ë bainguë Simón Pedroni choijë'ën. ⁶ Yequë Simón hue'eguë naconi, jai ziaya ca'ncoreba, baguë hu'ere ba'iji. Ja'nca ba'iguëbi rani, më'ë yo'oja'yete quëaja'guë'bi, Cornelioni sehuoguë quëaguëña.

⁷ Quëani tējini saquëña. Saquëña, Cornelio yua baguë hu'ere ba'ijën baguëre yo'o concuani choquëña. Yequëre'ga, soldado hua'guë Riusuni te'e ruiñe ro'taguë re'oye yo'oguë, ja'anguëre'ga choni, ⁸ Riusu masi güesese'e si'ayete bacuana quëani, ja'nrebi bacuare Jope hu'e jobona saoguëña, Simón Pedroni choija'yete.

⁹ Saoguëña, bacuabi sani, ja'nrebi yequë umuguse Jopena ti'an bi'rajëña, mënera së'irën ba'iguëña, Pedro yua baguë ba'i hu'e ëmëje'en ca'nco bëani huajëruna mëni, Riusuni uja bi'raguëña.

¹⁰ Ujaguë ba'iguëña, ai ta'yejeiye ai aon gu'aguëña. Ja'nrebi aonre guanseni, baguëre cua'cuaijëña, baguë yua se'e ujaguë, Riusu guënamë toyare ëñaguëña. ¹¹ Guënamë re'otona ëñato, Riusu can jai can yua yijana gachose'e baquëña. Ba can gajese'ga na'miñoa ta'nëni ziunsi can ba'iguë, guënamë re'otobi Pedro ba'iruna gaje mequëña. ¹² Gaje meguëña, can sa'nahuëña ëñato, si'a airu hua'i hua'na, aña hua'na, ca hua'i hua'na, ja'an bateña. ¹³ Ba'ijëña, guënamë re'otobi coca can achoguëña:

—Pedro, huëijë'ën. Hua'ire huani ainjë'ën, can achoguëña.

¹⁴ Cani achoguëña, Pedro sehuoguëña:

—Bañë, E'jaguë. Si'si hua'i hua'na banica, gu'a hua'i sëani, ro chiani aiñe beoye ba'iguë'ë yë'ë, sehuoguëña.

¹⁵ Sehuoguëña, guënamëbi se'e can achoguëña:

—Yureca Riusubi ja'an hua'ire tënoni, Aiñe re'oye'ë canica, ja'an hua'ire gu'aye cama'ijë'ën, can achoguëña.

¹⁶ Cani achoguë, samute ba'iyegachoni, ja'an cocare can achoni, ja'nrebi ja'an canre se'e guënamë re'otona mëoguëña, Pedro yua toyare ëñani tējiguëña. ¹⁷ Eñani tējini, ¿Riusu guere yë'ëni quëaguë'ne? caguë ro'taguëña, Cornelio bainbi ti'an rani, Simón hu'e ba'irute senni achajën rateña. ¹⁸ Rani, ja'nrebi Simón hu'ëna ti'anni, Simón Pedro ba'iyete senni achajën, baguëte choteña. ¹⁹ Choijëña, Pedro yua Riusu toya ëñase'ere yuta ro'taguë ñu'iguëña, Riusu Espiritubi Pedroni quëaguëña:

—Eñajë'ën. Samutecuabi më'ëni choijën raë'ë. ²⁰ Yë'ë raosi'cuare sëani,

bacuana gajeni, gue huaji yëye beoye bacua naconi saijë'en, quëaguëña.

²¹ Quëaguëña, Pedro yua bacuana gajeni tēhuoni caguëña:

—Mësacuabi yë'ëni cu'eto, ba'iyë yë'ë. ¿Mësacua gue rate'ne? caguëña.

²² Caguëña, bacua sehuoreña:

—Yëquëña hua'na yua ëjaguë Cornelio bain raosi'cua'ë. Baguë yua soldado ëjaguë te'e ruiñe re'oye yo'oguë ba'iguë'bi. Riusuni ai yëguë, baguë yo'ore jo'caye beoye yo'oguëña, si'a judío bainbi baguëte ai te'e ruiñe ëñajën, baguëni ai yëjën ba'iyë. Yureca baguë yua baguë huë'ere ba'iguëña, Riusu guënamë re'oto yo'o congüëbi baguëña gaje meni quëaguëña: Pedroni choijani rajë'en. Baguë coca cani achoguëña, achajë'en, quëaguëña baguë. Ja'nca quëaguëña, Corneliobi yëquëñare cuencueni, më'ere choijajë'en caguë raobi, quëareña bacua.

²³ Quëajëña, Pedrobi bacuani: Cacan, bëani huajëjë'en cani, ja'nre'bi yequë umuguse ñatani, bacua naconi Corneliona saquëña. Cristo bain Jope ba'icua'ga rëño jubëbi baguëni te'e conjën sateña.

²⁴ Sani, ganijën ba'ijën, yequë umuguse Cesarea huë'e jobona ti'anreña. Ti'anni ëñato, Cornelio yua baguë te'e bain, baguë gaje hua'na choni ñë'cosi'quë baquëña. ²⁵ Pedroni ëjojën ba'icuabi baguë ti'an raise'ere ëñani bojoreña. Bojojëña, Corneliobi baguëni tēhuojani, baguëni ai ta'yejeiye ai te'e ruiñe ëñaguë, baguëña gugurini rëanguëña. ²⁶ Gugurini rëanguëña, Pedro yua baguëni huëani caguëña:

—Huëni nëcajë'en. Riusu beoguë'ë yë'ë. Më'ëru te'e bainguë'ë yë'ë, caguëña.

²⁷ Cani, baguëre saludani tējini, baguë huë'ena cacani ëñato, ai jai jubë bain ñë'casi'cua bateña. ²⁸ Ba'ijëña, Pedrobi bacuani caguëña:

—Yë'ëbi judío bainguë sëani, tin baina ti'anni, bacua naconi te'e ñë'cani ba'iyë gare porema'iguë'ë yë'ë, judío ira bain guanseni jo'case'e'ru yo'otoca. Mësacuabi ja'anre re'oye masiyë. Ja'nca yo'oye ënsese'e ba'iguëña, Riusubi yureña yë'ëni tin masi güesebi. Si'a jubëan bainre te'e ëñani, bacuare gu'a coca cayë beoye ba'ijë'en, yë'ere cani jo'cabi Riusu. ²⁹ Ja'nca cani jo'caguëña, mësacuabi choijëña, gare güeyë beoye raë'ë yë'ë. Ja'nca raisi'quëbi mësacuani ëñaguë, ¿Queacara ro'tajën, yë'ere chote'ne? mësacuani senni achaguë ba'iyë yë'ë, caguëña Pedro.

³⁰ Caguëña, Corneliobi sehuoguëña:

—Yua gajese'ga umuguseña ba'iguë, yë'ëbi, na'ito ujarën ba'iguëña, yë'ë huë'ere ñu'iguë, Riusuni ujaguë baë'ë yë'ë. Aonre aiñe jo'cani, Riusuni ujaguë, ja'nre'bi mëiñe ëñato, ai go'sijei caña ju'iguëbi yë'ëña gaje meni nëcabi. ³¹ Nëceni, yë'ëni coca cabi: “Cornelio, më'ëbi jo'caye beoye ujani, bonse caracuani congüëña, Riusubi ai bojoguë ëñaji. ³² Ja'nca sëani, më'ë bainre cuencueni, Jope huë'e jobona saoni, Pedroni choijajë'en. Yequë Simón hue'eguë, jai zi-aya ca'ncoreba ba'iguë, ja'anguë huë'ere ba'iji Pedro. Ja'nca ba'iguëbi më'ëña ti'an rani, yë'ë cocare quëaja'guë'bi” cabi baguë. ³³ Caguëña, yë'ë yua ja'ansirën më'ëni choijaguëña, më'ëbi ai re'oye yo'oguë ti'anhuë. Ti'anguëña, Riusubi mai naconi te'e ba'iguëña, yëquëña hua'na si'acuabi Baguë cani jo'case'ere achañu cajën, më'ë coca Riusu cocare achaye ëjojën ba'iyë, caguë sehuoguëña Cornelio.

Discurso de Pedro en casa de Cornelio

³⁴ Ja'nca sehuoguëña, Pedrobi bacuani coca ca bi'raguëña:

—Yureca ro'tani yo'oyete se'e ye'yehuë yë'ë. Si'a bain jubëanre ëñaguë, Si'acua yua te'e ba'icua'ë caji

Riusu. Quèrè ta'yejeiye jubëan beoyë caji. ³⁵ Si'a jubëan bainre ëñaguë, baguëni ai yëjën te'e ruiñe yo'ojën ba'icua ba'itoca, ja'ancuare baguë bainrebare re'huani baji Riusu. ³⁶ Baguë ira bain cuencueni raosi'cuani coca canì jo'caguë, Jesucristo mame recoñoa re'huaja'yete ru'ru quëaguëna, baguë bainbi toyani, Israel bainna jo'careña. Ja'an Jesucristobi yua bainna ti'an rani ëñoguë, si'a bain ta'yejeiyereba Èjaguë ba'iji. ³⁷ Mësacua yua Jesucristo ën yijana rani ba'ise'ere masiyë. Ja'anguëbi Galilea yijana ti'an rani, Juan yua Riusu cocare quëani achoni, bainre bautizasi'quë ba'iguëna, ³⁸ Riusu yua baguë Espíritute raoni, Jesús Nazarenoni zi'in güeseaguëna, baguë yua si'a judío bain ba'iruanna sani, bainre re'oye yo'oni, zupai huati zemosi'cuare huachoni, ta'yejeiye yo'oguë baji'i, Riusubi congüëna. ³⁹ Ja'nca yo'oguëna, yëquëna hua'na baguëre yo'o concuabi ëñahuë. Baguë naconi te'e saijën, Judea yija ca'ncoña, Jerusalén hu'e jobo, ja'anruanna ti'anni bainre congüëna, yëquëna bini ëñahuë. Ja'nrebi judío bainbi baguëni preso zeanni, crusu sa'cahuëna quenni reo güeseni, baguëni huani senjohuë. ⁴⁰ Huani senjojënna, samute umuguseña ba'ini, Riusubi baguëni go'ya rai güesebi. Go'ya rai güeseni, baguëte yëquënanì ëñobi. ⁴¹ Yëquëna jubë se'gani ëñoguëna, si'a bainbi baguëni ëñamaë'ë. Baguë cocare quëani achoye cuencuesi'cuare sëani, baguëte yëquënanì ëñobi Riusu. Èñoguëna, yëquëna bini baguë naconi te'e ba'ijën, baguë naconi aon ainjën, gono uncujën baë'ë, go'ya rani ëñosi'quëre. ⁴² Ja'nca ba'ijënna, baguëbi yëquënanì guansenì jo'cabi: Yë'ë ba'iyete ëñasi'cua sëani, si'a bainna sani, yë'ë ta'yejeiye Èjaguë ba'iyete quëani achojën ba'ijë'ën. Si'a

bain huajëjën ba'icua, junni tonsi'cua si'acua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere masini, bacua si'arën ba'ija'yete caji'aguë'bi ba'iyë yë'ë. Riusubi yë'ere ja'anna cuencuenì re'huabi. Ja'an cocare bainna quëani achojën ba'ijë'ën, guansenì jo'cabi yëquënanì. ⁴³ Riusu ira bain cuencuenì raosi'cuabi güina'ru toyani jo'cagënna, mësacua ëñani masijë'ën. Riusu Raoja'guërebabi ti'an raiguëna, baguëni si'a recoyo ro'tajë'ën. Ja'nca ro'tatoca, Riusubi mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare tënoni, gare se'e ro'tama'ija'guë'bi, canì jo'careña Riusu ira bain raosi'cua, caguëña Pedro.

Los no judíos reciben el Espíritu Santo

⁴⁴ Yuta coca canì tējima'iguëna, Riusu Espíritubi gaje menì, si'acua Pedro cocare achacuani recoyo te'e zi'nzini baguëña. ⁴⁵ Ja'nca ba'iguëna, judío bain Cristoni ro'tacua, Pedro naconi raisi'cua, bacuabi yua gue ro'taye beoye ëñareña. ¿Riusu Espiritu queaca tin bainna ti'anni bacua recoyona zi'nziguë'ne? cajën, ro huesë ëaye ëñareña. ⁴⁶ Espíritubi gaje menì, ja'an bainni baguëna, bacuabi tin bain coca gare ye'yema'isi cocare canì achojën, Riusu ta'yejeiye ba'iyete ai bo-jojën cajënna, ja'an judío bainbi gue ro'taye beoye achareña. ⁴⁷ Ja'nrebi Pedro se'e ca bi'raguëña:

—Ëncuabi, yëquëna Espiritu zi'nzise'e'ru güina'ru zi'nzisi'cuare sëani, oona bautiza güesenica, ¿jarocuabi ënseye'ne? caguëña.

⁴⁸ Ja'nca canì, Cristo bain mame re'huasi'cuare ëñani, Cristo ta'yejeiye ba'iyete te'e ruiñe masi güeseni, bacuani bautiza güeseaguëña. Ja'nrebi, ja'anru bain hua'nabi Pedroni se'e choni, Quèrè se'e yequë umuguseña yëquëna naconi bëani ba'ijë'ën cajën choijënna, ba hua'guë bëani baquëña.

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

11 Ja'nrēbi, Riusure ta'yejeiye yo'o concua, si'a Cristo bain Jerusalén hu'ē jobore ba'icuabi Cesarea cocare achani, Judío bain jubē ba'ima'icuabi Riusu cocare achani Cristoni recoyo te'e zi'nzini ba'iyē, ja'an cocare achani masini, Pedro raiyete ējoreña. ²Ējoni, Pedrobi ti'an raiguēna, judío bain Cristoni recoyo ro'tacuabi baguēni tēhuoni, ³baguēni si'a jēja ca bi'rareña:

—¿Mē'ē guere yo'oguē, judío bain ba'ima'icua naconi te'e nē'cani bacua naconi te'e aon anquē'ne? senni achajēn bēnteña.

⁴Senni achajēna, Pedrobi Riusu yo'ose'e si'ayete bacuani te'e ruīñe quēani achoguēna:

⁵—Yē'ēbi Jope hu'ē jobore ba'iguē, Riusuni ujaguē, Riusu guēnamē toyare ēñahuē yē'ē. Riusu can jai canbi yē'ēna gaje rajī'i. Gajese'ga na'miñoabi ta'nēni ziunsi can ba'iguēna, ⁶ja'an can sa'nahuēna ēñato, si'a airu hua'i hua'na, aña hua'na, ca hua'i hua'na, ja'an ba'ē'ē. ⁷Ba'ijēna, ja'nrēbi yē'ēni guēnamē re'otobi coca can achobi: “Pedro, huēni, hua'ire huani ainjē'ēn” can achobi. ⁸Cani achoguēna, sehuohuē yē'ē: “Bañē, Ējaguē. Si'si hua'i hua'na banica, gu'a hua'i sēani, ro chiani aiñe beoye ba'iguē'ē yē'ē” sehuohuē. ⁹Sehuoguēna, guēnamē re'otobi yē'ēni se'e can achobi: “Yureca Riusubi ja'an hua'ire tēnoni, aiñe re'oye'ē canica, ja'an hua'ire gu'aye cama'ijē'ēn” can, ¹⁰samute ba'iyē gachoni, ja'an cocare can achoni, ja'nrēbi si'a can yua guēnamē re'otona mēase'e bajī'i. ¹¹Ja'an toyare ēñani ro'taguēna, ja'ansirēn samute baincua ēmēcua Cesarea hu'ē jobobi raosi'cuabi yē'ē ba'i huē'ena ti'an rani, yē'ēre cho'ē'ē.

¹²Choijēna, Riusu Espiritubi yē'ēni

caguē: “Bacua naconi gare huaji yēye beoye saijē'ēn” caguē guansegüēna, saē'ē. Ēncua'ga Cristo bain te'e entē sara te'e ba'icua yē'ē naconi saē'ē. Sani, ja'an bainguē huē'ena ti'anni, baguē cocare achahuē. ¹³“Riusu guēnamē re'oto yo'o conguēbi yē'ē huē'ena gaje meni, yē'ēni ēñoguē nēcaguē cabi: Mē'ē bainre Jope hu'ē jobona saoni, Simón Pedroni choijaijē'ēn. ¹⁴Baguēbi rani, mē'ēni Riusu mame recoyo re'huani bayete quēani, mē'ē te'e hu'ē bainre'ga ja'an cocare quēani achoja'guē'bi, nēcaguē cabi baguē” quēaguēna, achahuē yē'ē. ¹⁵Ja'nca achani, baguē bain nē'casi'cuani cocare quēani acho bi'raguēna, Riusu Espiritubi gaje meni, maini ru'rureba yo'ose'e'ru bacuani güina'ru te'e zi'nzini babi. ¹⁶Ja'nca baguēna, ja'nrēbi mai Ējaguē Jesús cani jo'casi cocare ro'tahuē yē'ē: “Juan yua oco se'ga naconi bainre bautizasi'quē ba'iguēna, Riusubi baguē Espiritu naconi mēsacuani recoyo tēnoni baja'guē'bi” ja'an cocare ro'tahuē yē'ē. ¹⁷Ja'nca ro'taguē, Riusu Espiritu gaje meni bacuani zi'nzini base'ere ēñaguē, ja'ansi'quē ro'tahuē yē'ē: Mai hua'na Jesucristoni si'a recoyo ro'tacuani zi'nzini, ja'nrēbi bacuani güina'ru zi'nziguēna, ¿yē'ē hua'guē queaca Riusuni ēnseye'ne? bacuani quēaguē sehuoguēna Pedro.

¹⁸Ja'nca sehuoguēna, Cristo bain Jerusalén hu'ē jobore ba'icuabi gare se'e caye beoye nēcajēn, Riusuni bojojēn careña:

—Riusubi ai ta'yejeiye masiye yo'obi. Tin bain jubēanre'ga choni, baguē bainre re'huani bajī. Bacua gu'a juchare gare jo'casi, Cristoni recoyo te'e zi'inni ba'itoca, gare carajeiye beoye Riusu naconi te'e ba'ija'cua'ē, cajēn bojohuē bacua.

La iglesia de Antioquía

¹⁹Yureca Estebanni huani senjorën ba'iguëna, Cristo bainni je'o bani gu'aye yo'ojënna, Cristo bain Jerusalén ba'icuabi so'o yijaña tin yijañana gatini sateña. Sani, yequëcuabi Fenicia, yequëcuabi Chipre, yequëcuabi Antioquía, ja'an yijañana gatini sateña. Ja'nca gatini sani, ja'anruan bain judío bain se'gani Riusu cocarebare quëani achojën bateña. Tin bainni quëani achomateña. ²⁰Ja'nrebi, yequëcua Cristoni recoyo zi'nzini ba'icua, Chipre, Cirene, ja'an yijaña ba'icuabi Antioquía huë'e jobona ti'anni, si'a bain, judío bain jubë ba'ima'icua're'ga Cristo cocarebare quëani achoreña: Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, mësacua gu'a juchare mame tëno güesejë'n, cani achojënna, ²¹Cristobi ai ta'yejeiyereba conguëna, ai bainbi bacua ira coca ye'yese'ere gare jo'cani, Cristoni recoyo te'e zi'nzini bateña.

²²Ja'nca ba'ijënna, Cristo bain jubë Jerusalén huë'e jobo ba'icuabi bacua yo'ose'ere masini, Bernabere cuencueni, baguëte Antioquiana saoreña. ²³Saorena, baguëbi ti'anni ëñato, Riusubi ai ta'yejeiye bacuani bojo güesesi'quë baguëña. Ja'nca ëñani, ai bojoguëbi ja'an bainni re'oye yihuoguë bëaguëña. "Mësacua yua quë'rë jëja recoyo re'huani, Cristoni gare jo'caye beoye yo'o conjën ba'ijë'n" caguë, bacuani bojora'rë yihuoguë baquëña. ²⁴Ja'an Bernabé ba'iyete cato, ai re'o hua'guë, Riusu Espirituni ai ta'yejeiye zi'inni ba'iguëbi Riusu yo'oja'yete si'a recoyoreba ro'taguë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, bain hua'nabi baguëni ëñajën, baguë cocare achajën, ai jai jubëbi Cristo bain runteña.

²⁵Ja'nrebi jë'te, Bernabebi Tarso huë'e jobona sani, Sauloni cu'ejani, tinjani, Antioquiana raguëña. ²⁶Raguëna, baguë

naconi ye'yoguë conguëna, ja'an huë'e jobo bain ai jai jubë ba'ijënna, ba hua'nabi te'e tëcahuë bacuare ye'yoni yihuojën bateña. Ja'nca ba'ijënna, Antioquía jubë ba'icua yua Cristo bain ru'rureba hue'ecua bateña.

²⁷Ja'nrebi, Riusu yo'oja'ye masiye quëacua, Riusu cocare masiye quëacua, Jerusalenre ba'icuabi Antioquía huë'e jobona sani, coca quëajën bateña. ²⁸Ja'an quëacua jubë ba'iguë te'eguë, Agabo hue'eguëbi Antioquiana ti'anni ba'iguë, Riusu Espiritubi coca masi güesequëna, Cristo bain jobona nëceni, Riusu yo'oja'yete quëani achoguëña: Si'a yija bainbi ai aon gu'ana ju'inja'cua'ë, quëani achoguëna, yequë tëcahuëan ba'ini, bain ta'yejeiye ëjaguë Claudio guanseguë ba'irën ti'anguëna, Agabo coca quëani achose'e'ru baquëña. ²⁹Ja'nca quëani achoguëna, Cristo bain Antioquía jubë ba'icuabi bacua gaje concua Judea yijare ba'icuani oijën, Bacuare coñu cajën, ga bainguëbi baguë porese'e'ru curire insini si'a curire re'huani Judea bainna saoreña. ³⁰Bernabé, Saulo, bacuare cuencueni, bacua curi sacaicuare re'huani, Judea yija Cristo bain jubëan bainna saojën, ba samucua naconi ja'an curire ro insini saoreña.

Muerte de Santiago y encarcelamiento de Pedro

12 Ja'nrebi, ja'an umuguseña ba'iguëna, bain ta'yejeiye ëjaguë Herodes hue'eguëbi Cristo bain jubë ba'icua te'ecuanu je'o ba bi'raguëña. ²Ru'ru Santiago hue'eguë, Juan ma'yë ba'iguëni guerra hua hua'ti naconi huani senjoguëña. ³Ja'nca huani senjoni, judío bainbi ai bojojënna, Pedrorre'ga preso zeanni, ya'o huë'ena guaoguëña. Judío bain aon huo'coma'ise'e ain umuguseña sëani, ⁴Herodesbi ro'taguë, Ja'an umuguseña pascua umuguseña

si'aguëna, Pedrote judío ëja bain ba'iruna nëcoza caguë ëjoguëña. Ja'nca ëjoguëbi Pedrote guaoni, soldado jurëan gajese'ga jurëan baguëre sa'ñejën ëñacuare re'huanì, baguë guasiruna jo'caguëña. ⁵Jo'caguëna, soldado hua'nabi baguëte re'oye ëñajën, gare etaye beoye ba'ija'guë cajën bateña. Ja'nca guaosì'quë ba'iguëna, Cristo bain jubë ba'icuabi Riusuni si'a jëja ujajën, Riusuni jo'caye beoye senni achajën bateña.

Dios libra de la carcel a Pedro

⁶Ja'nrëbi, Herodes nëcojai umuguse ja'anrë ba'ì umuguse si'ani, ñami ba'iguëna, Pedro yua ya'o huë'ere ba'iguë, samu soldado hua'na baguëre cuiracua joborare cainguë unquëña. Samu guënameñabi, cadenameñabi preso tayosì'quë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, ya'o huë'e cuiracuabi yua anto sa'rore ba'ijën, hue'se ca'ncona ëñajën nëcareña. ⁷Ëñajën nëcajënna, Riusu guënamë re'oto yo'o conguëbi te'e jëana gaje meni, preso zeansi'quëna ti'anni, ya'o huë'e sa'nahuë yua ai go'sijeiguëra miaguë ëñoguëña. Ëñoni, ja'nrëbi Pedroni baguë ca'ncona puni sëtòni caguëña:

—Besa huëijj'ën, caguëña.

Caguëna, guënameña'ga ja'anse'ebi ro tijini, baguë ëntë sarañabi tonquëña. ⁸To'inguëna, Riusure yo'o conguëbi Pedroni guanseguëña:

—Më'ë tëinmete tëanni, më'ë guëon juiyete sa'yeni gueonj'ën, caguëña.

Caguëna, Pedrobi ja'nca yo'oguëña. Yo'oguëna, Riusu yo'o conguëbi:

—Më'ë canre seoni, yë'ë naconi rajij'ën. Saiñu, caguëña.

⁹Caguëna, Pedro yua baguëni be'teguë saquëña. Sani, etani, ro huesëguë ganiguë, ja'ansi'quë ro'taguëña: “Ëoru ëñañe se'ga huanoji yë'ëre” ro'taguëña. ¹⁰Ja'nrëbi, soldado

nëcaruan samuruanre tayojeiye sani, soldado hua'nabi ënsema'ijënna, ja'nrëbi guëna anto sa'ro ta'pisiru, huë'e jobona etaru, ja'anruna ti'anreña. Ti'anni ëñato, guëna anto sa'ro yua ja'anse'e anconi saoguëña. Anconi saoguëna, hue'sena etareña. Etani ja'nrëbi, huë'e jobo ma'a te'e ma'abi saijënna, Riusu yo'o con hua'guëbi Pedrote jo'cani, huesëni saquëña. ¹¹Huesëni saquëna, Pedro yua sëta rani, ja'ansi'quë caguëña:

—Aito, Riusubi ai ta'yejeiyereba yo'obi. Baguë yo'o con hua'guëre raoni, yë'ëre, ya'o huë'ena guaosì'quëre eto güesebi. Yë'ë hua'guë yua Herodes preso zeansi'quëreta'an, judío ëja bain huani senjoja'guëreta'an, Riusubi ta'yejeiye yo'oni, yë'ëre tëani etobi, caguë ro'taguëña.

¹²Ja'nca ro'tani, ja'nrëbi, María hue'ego, Juan Marcos pë'cago, bago huë'ena saquëña. Sani ti'anni ëñato, ai jai jubë bain sa'nahuëre ba'ijën, Riusuni ujajën bateña. ¹³Ujajën ba'icuani je'njuni achoguëna, romi zingo Rode hue'egobi anto sa'rona rani, ¿Gueguëguë'ne më'ë? senni achani, Pedrobi sehuoguëna, baguëni masigoña. ¹⁴Masigo, yua ai bojo hua'goreba huë'huëni, anto sa'rore ancoma'igo, bago bain sa'nahuë ba'icuana huë'huëni quëagoña:

—Pedro'bi. Anto sa'rona rani nëcaji baguë, quëagoña.

¹⁵Quëagona, bain hua'nabi careña:

—Banji. Më'ëbi ro hue'nhue hua'go'ru ro ro'tago cayë, careña.

Cajënna, bagoca:

—Aito. Baguëreba'bi, sehuogoña.

Sehuogona:

—Baguë recoyo se'ga raimaquë, careña.

¹⁶Ja'nca cajënna, Pedro yuta anto sa'rore je'njuguë nëcaguëña. Je'njuguë nëcaguëna, ba hua'nabi anconi, Pedroni gue ro'taye beoye ëñareña. ¹⁷Ja'nca ëña-

jënna, Pedro yua baguë ëntë sarabi huëani rëonni, Caye beoye ba'ijë'n caguë, ja'n'rëbi baguë ya'o huë'ebi etoni raose'e, Riusu ta'yejeiye yo'oni conse'e, si'aye quëani achoguëña. Quëani achoni tējini, bacuani caguëña:

—Ja'an coca si'ayete mai jubë bain hua'na, Santiago sanhuë, ja'ancuani quëajajjë'n, caguëña.

Cani ja'n'rëbi bacuare jo'cani, yequëruna gatini saquëña.

¹⁸ Ja'n'rëbi ñataguëna, soldado hua'nabi gue ro'taye beoye ba'ijën, sa'ñëña senni achajën, ¿Jarona saquë'ne baguë? cajën, si'aruan huë'huëni ganojën, baguëni cu'e ganojën, ai yo'ojën bateña. ¹⁹ Herodes'ga bacuani ai bëinguë, Yureca baguëni cu'ejajjë'n guanseni, baguëte tinjamajënna, ja'n'rëbi ya'o huë'e cuiracuare choini, bacuani si'a jëja senni achaguëña. Senni achani, re'oye sehuomajënna, bacuare huani senjoñe guansequëña. Ja'nca guanseni tējini, ja'n'rëbi Judea yijabi sani, Cesarea huë'e jobona ti'anni baquëña Herodes.

La muerte de Herodes

²⁰ Ti'anni ba'iguë, yua Tiro bain, Sidón bain, bacuani ai bëinguë, bacuani te'e ruiñe ëñama'iguë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, bacuabi sa'ñëña senni achajën, Maire je'o bama'ija'guë cajën, baguë huë'e ëjaguë Blasto hue'eguëni re'oye senni achani, baguëni bojo güesereña. Bojo güeseni, Herodesna ti'anni, Je'o beoye ba'ina'a, baguëni senni achareña. Herodes yija aonre coní aincua sëani, ja'nca senni achareña. ²¹ Senni achani, Herodesbi bain ñë'cajai umuguse caguëna, bacuabi baguë ëja guëna seihuëna ti'anreña. Ti'anjënna, Herodes yua baguë ëjaguë cañare sayani, bacuana etani bëani, Ja'an bainni bojo güeseza caguë, bacuani zoe

coca ca bi'raguëña. ²² Caguë ba'iguëna, si'a jubë bainbi ai bojojën güireña:

—Ai ta'yejeiyereba cayë më'ë, Riusureba'ru ba'iguë sëani. Ro bain ëjaguë cayë'ru quë'rë ta'yejeiyereba cayë më'ë, te'e cajën güireña.

²³ Cajën güijënna, ja'n'rëbi pecobi baguëni anni hueanjënna, pecosi'quëbi junquëña baguë, Riusuni te'e ruiñe yëma'isi'quere sëani.

²⁴ Ja'n'rëbi, Riusu bainbi baguë cocarebare quë'rë ta'yejeiye quëani achojënna, si'aruan bainbi achani ro'ta bi'rareña.

²⁵ Ja'n'rëbi, Bernabé, Saulo, bacuabi Jerusalén huë'e jobore ba'ijën, bacua curire insini tējini, yua Antioquíana go'ijën, Juan Marcos hue'eguëte sani gotëña.

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

13 Yureca Cristo bain jubë Antioquí huë'e jobore ba'icuarë ëñato, Riusu coca masiye quëacua, bainre ye'yocua bateña. Bacua mami hue'ejën ba'ise'ere cato, yequë Bernabé, yequë Simón Zijequë. yequë Cirene bainguë Lucio, yequë Manaén baguë zinrënbi Galilea ëjaguë Herodes naconi te'e irasi'quë, yequë Saulo, ja'ancuabi bain ye'yocua bateña. ² Ja'nca ba'icuari yequë umuguse te'e jubë zi'nzini, Riusu yo'ore te'e conjën, aon aiñe jo'ca umuguseña ba'iguëna, Riusu Espíritubi bacuani guansequëña:

—Yureca Bernabé, Saulo, bacuare choini, yë'ë yo'o caní jo'case'ere yo'oja'cuare saojjë'n, guansequë caguëña.

³ Caguëna, ja'n'rëbi si'a jubëbi ñë'cani, Riusuni ujajën, aonre aiñe jo'cajën ba'ijën, ja'n'rëbi bacua ëntë sarañare ba samucuana pa'roni, Riusu yo'o yo'oja'cuare cuencueni, bacuare saoreña.

Los apóstoles en Chipre

⁴Ja'nca saojënna, Riusu Espíritubi bacuare cuencueni saguëna, ba hua'nabi Seleucia huë'e jobona sani, jai yoguna cacani, Chipre jubona je'enni ti'anreña.

⁵Ti'anni, Salamina huë'e jobona ti'anni, ja'nrebi judío bain ñë'ca huë'eñana cacani, Riusu cocarebare quëani acho bi'rarena. Ja'nca quëani achojën, Juan Marcos'ga bacuare te'e yo'o conguë baquëña.

⁶Ja'nca quëani achojën, si'a jubo yija ca'ncoñana ganini, ja'nrebi Pafos huë'e jobona ti'anreña. Ti'anni, judío yai bainguë Barjesús hue'eguëte tēhuoreña. Ba hua'guë yua ro coqueguë, Riusu coca masi güesese'ere quëani achoguë'e yë'ë, caguëña baguë. ⁷Ja'nca caguëbi yua yequë bainguë, ja'an yija bain ëjaguë, baguë naconi baquëña, Sergio Paulo hue'eguë naconi. Ja'an Sergio Paulobi ai masi ëjaguë ba'iguëbi, Riusu cocarebare achaza caguë, Bernabé, Saulo, bacuare choquëña. ⁸Choiguëna, ba samucuabi Sergio Paulona ti'anjënna, ja'an yai bainguë, Elimas'ga hue'eguëbi, E'jaguëbi ja'an cocare achani ro'tama'ija'guë caguë, bacua quëani achoyete ënse ëaye yo'oguëña. ⁹Ja'nca ënse ëaye yo'oguëna, Saulo, Pablo'ga hue'eguëbi Riusu Espírituni ai ta'yejeiye zi'inni ba'iguë, yai bainguëni si'a jëja ënaguë, ¹⁰baguëni bëinguë caguëña:

—Më'ë yua ro coque huati sëani, ai gu'aye yo'oguë, si'a re'oye yo'ocuanu je'o bayë më'ë. Riusu coca ye'yoni jo'case'ere gare caraye beoye huacha ca güese'guë'ë më'ë. ¹¹Ja'nca yo'oguëre sëani, yureca Riusubi më'ëbi ai yo'o güeseza caguë, më'ë ñacore pa'roji. Pa'roguëna, zoe ba'irënni ñaco ëñama'iguë, ënsëguë mi-añete ëñañe beoye ba'iyë më'ë, cani jo'caguëña Pablo.

Cani jo'caguëna, ja'ansirën yua zi-jei picobi baguë ñacona na'oguëna, ba

hua'guë yua ro rënni ganoguë, baguë ëntë sarare zeanni saguëte cu'eguëña. ¹²Ja'nca cu'eguëna, bain ëjaguëbi si'aye ëñani, Jesucristo ba'iyë ye'yose'ere ai bo-joguë achani, Jesucristoni si'a recoyo ro'taguëña.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³Ja'nrebi Pablo sanhuëbi Panfilia yija huë'e jobo Perge huë'e jobona saiñu cajën, Pafos yo sa'rona gajeni, jai yoguna cacani sateña. Sani ti'anni, Juan Marcosbi Pablo sanhuë naconi se'e conguë saimaquëña. Bacuare jo'cani, Jerusalén huë'e jobona goquëña. ¹⁴Go'iguëna, ja'nrebi Pablo, Bernabé, bacuabi Perge huë'e jobobi saiñen, Antioquía huë'e jobo Pisidia yijare ba'iguëna, ja'anruna sani ti'anreña. Ti'anni, judío bain yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, bacua ñë'ca huë'ena cacani bëareña. ¹⁵Bëani achajënna, ñë'ca huë'e bainbi Riusu coca Moisés toyani jo'case'e, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e, ja'an cocare ëñani cani achoreña. Cani achoni tējini, ñë'ca huë'e ëjacuabi Pablo sanhuëna quëani saoni choteña:

—Mësacua yua yihuo cocare bain hua'nani quëani achoye ro'tanica, rani quëani achoj'ën, cajën choteña.

¹⁶Chojënna, Pablobi nëceni, baguë ëntë sarabi huëani rëonni, bain achayete ëjoni, bacuani coca quëa bi'raguëña:

—Mësacua Israel bain, Israel bain coca ye'yeni Riusuni yo'o concua, mësacua si'acua yë'ë cocare achaj'ën. ¹⁷Mai ta'yejeiye Riusubi baguë bain Israel bainre conni cuirase'ere achaj'ën. Mai ira bain ba'isi'cuabi Egipto yijare ba'ijën, tin yijabi rani ba'isi'cua ba'ijën, Riusubi conguëna, ai jai jubë jaijeijateña. Jaijeijatena, ja'nrebi Riusubi ai ta'yejeiye yo'oguë, bacuare Egipto yijabi etoni sani baguëña. ¹⁸Ja'nca sani baguëbi

cuarenta tēcahuēan beo re'otore bacuare cuiraguē, bacua cue'yoni gu'aye yo'ojēn ba'ise'ere oiguē ēñaguē, bacuani conguē saguēña. ¹⁹Sani, Canaan yijare ba'icua te'e ēntē sara samu jubēan bain, ja'an gu'aye yo'ojēn ba'icuan saoni senjoni, bacua yijare mai ira bain ba'isi'cuana insini jo'caguēña Riusu. ²⁰Insini jo'cani, ja'n'rēbi se'e cuatrocientos cincuenta tēcahuēan bacuani conni cuiraguē, bacua ēja bainre cuencueni bainre guanse güesequēna, baguē cuencueni jo'casi'quē Samuel hue'eguē ba'irēn tēca ja'an bain ējacuabi guansejēn bateña. ²¹Ja'n'rēbi bain hua'nabi Riusuni senni achajēn, Bain ta'yejeiye ējaguēte re'huani, yēquēnani guanseni cuira güesejē'ēn cajēn cue'yojēn senni achajēnna, Riusubi Benjamín jubē bainre ēñani, Cis mamaquē Saúl hue'eguēte cuencueni, Israel bain ta'yejeiye ējaguēre re'huani jo'caguēna, cuarenta tēcahuēan bainre guanseguē baquēña baguē. ²²Ja'nca guanseguē ba'iguēna, Riusubi baguēte quēñoni saoni, ja'n'rēbi yequē bainguē David hue'eguēte cuencueni, Israel bain ta'yejeiye ējaguēte re'huani jo'caguē caguēña: “Ēnquē, David hue'eguē, Isaf mamaquē, baguēni ai te'e ruiñe ēñaguē ba'iyē yē'ē. Baguē yua si'aye yē'ē yēyete jo'caye beoye yo'oguē ba'ija'guē'bi” cani jo'caguēña Riusu. ²³Ja'nca cani jo'casi'quēbi yua zoe ba'irēn ējoni, yua David bainguē yo'je ba'irēn ba'isi'quē, Jesucristo hue'eguē, ja'anguēte cuencueni, maina raoni, Israel bain gu'a jucha yo'ojēn ba'ise'e beoru gare tēnoni, Yē'ē bainre mame re'huani baza caguē, mai ta'yejeiye ējaguēte re'huani jo'caguēña Riusu. Aito. Riusu zoe cani jo'case'eru güina'ru yo'obi yure. ²⁴Jesucristobi yuta raimaquēna, Juan Bautizaguēbi ti'an rani, si'a Israel bainni quēani acho bi'raguēña: “Mēsacua ja'anrē yo'ojēn ba'ise'ere gare

jo'cani, mame recoyo re'huani, ocona bautiza güesejē'ēn” quēani achoguē baquēña. ²⁵Ja'nca ba'iguēbi, baguē junni ton umuguseña ti'an bi'raguēna, bain hua'nani caguēña: “Mēsacuabi yē'ē ba'iyete ro'tajēn, Riusu ta'yejeiye conni cuiraguēte yē'ēre ro'tajēnna, ja'anguē beoyē yē'ē. Yequē raoja'guē, yē'ē'ru quē'rē ai ta'yejeiye ējaguē, ja'anguēbi yuara ti'an raija'guēta'an ba'iji. Baguēni yo'o coñe gare ti'anma'iguē'ē yē'ē, ta'yejeiye beo hua'guē sēani” caguēña Juan.

²⁶Yureca, yē'ē bain sanhuē, Juan yua Riusu ta'yejeiye raoja'guēre quēaguēna, ja'an ta'yejeiyereba raosi'quēbi maina ti'anbi. Mai gu'a juchare tēnoni, baguē bainrebare maire re'huani baza caguē, junni tonguē raji'i. Ja'nca raisi'quēre si'a recoyo ro'tajē'ēn, yē'ē bain sanhuē. Mēsacua yua judío bainreba, taita Abraham bain yo'je raisi'cua, yequēcua, judío bain ujayete ye'yesi'cua, mēsacua si'acua Jesucristo conguē raise'ere ro'tajēn ba'ijē'ēn. ²⁷Ja'nca raisi'quē ba'iguēreta'an, si'a judío bain Jerusalén ba'icua, bacua ēja bain naconi, bacuabi baguēte ēñani, Riusu raosi'quē ba'iguēte gare huesēhuē. Riusu cocare achajēn, si'a yo'o yo'oma'i umuguseña bacua ñē'ca huē'ēñana sani, Riusu ira coca cani jo'case'ere achajēn ba'icuata'an, Jesucristobi ti'an raiguēna, baguēni ro huesējēn ēñahuē. Ja'nca ba'icuabi Jesusni huani senjo güeseni, Riusu ira bain raosi'cua cani jo'case'eru güinareba'ru yo'ohuē. ²⁸Gare gu'aye yo'oye beoye ba'isi'quēreta'an, baguē gu'aye yo'ose'ere ro tinja quēani, romano ējaguē Pilatona sani, baguēre huani senjoñete sen'ē. ²⁹Ja'nca senni achajēnna, Pilatobi baguēni huani senjo güesequēna, Riusu coca cani jo'case'e, Jesús ba'ija'yete toyani jo'case'e si'aye'ru güina'ru yo'ose'e baj'i'i. Ja'nca ba'iguēna, crusu sa'cahuēna junni tonguēna, baguē

ga'nihuëte gachoni, baguëre tanhuë.
³⁰ Ja'nca junni tonsi'quëreta'an, Riusubi baguëte se'e go'ya rai güesebi. ³¹ Go'ya rai güeseqüëna, Jesusbi se'e baguë bain concuani ëñoni, zoe ba'i umuguseña bacua naconi baj'i'i. Baguë bain concua yua baguë naconi Galileabi rajjën, Jerusalenna ti'anjën, ja'an ba'isi'cua baë'ë. Ja'nca ba'icuabi yureca Jesús ta'yejeiye ba'iyete si'a bainni quëani achojën ganiñë.

³² Yëqüëna hua'na'ga güina'ru mësacuanu baguë ba'iyete quëani achojën ba'iyë. Riusubi mai ira bain ba'isi'cuani canu jo'caguë, baguë raoja'guë maina ti'an rajja'yete canu jo'caguëna, yëqüëna hua'nabi ja'an cocare, baguë ti'an raisi cocare mësacuanu quëani achojën ba'iyë.

³³ Baguë ira bain ba'isi'cuani ja'nca canu jo'caguë, mai hua'nare'ga, bacua bain yo'je ba'icua güina'ru canu jo'canu, güina'ru yo'obi Riusu. Jesucristo go'ya raisi cocare zoe toyani jo'cabi Riusu. Salmo coca, samu ba'i coca, ja'an cocare ëñani masijë'n: "Më'ë yua yë'ë zinreba ba'iyë. Yure umuguse më'ëre yë'ë zin ba'iguëte re'huani, më'ëni ai te'e ruiñe ëñañë yë'ë" canu jo'caguëna Riusu. ³⁴ Ja'nrebi Riusubi se'e baguë canu jo'case'ere te'e ruiñe yo'oye ro'taguë, Jesús ga'nihuëbi pu'ncaye beoye ba'ija'guë caguë, baguëni go'ya rai güeseja'yete canu jo'caguëna. Ën cocare ëñani masijë'n: "Yë'ë bainguë Davidni canu jo'case'ere mësacuanu güina'ru yo'oja'guë'ë" canu jo'caguëna Riusu. ³⁵ Ja'nrebi yequë quë'ro Salmo cocare ëñajë'n: "Më'ë bainguë ai yësi'quëni oiguë, baguë ga'nihuëte gare pu'nca güeseye beoye ba'ija'guë'ë më'ë" canu jo'caguëna Riusu. ³⁶ Ja'nca canu jo'casiquëbi David ba'ise'ere camaqüëna. Ja'an bainguë Davidbi baguë junni huesëye tëca, Riusu case'ere güina'ru yo'oni, ja'nrebi junni

tonni, baguë ira bain ba'isi'cua naconi tanrena, baguë ga'nihuëbi pu'ncani si'aguëna. ³⁷ Ja'nca pu'ncani si'aguëna, Riusu Raosi'quërebabi maina ti'an rani, junni tonguëna, baguë ga'nihuë yua gare pu'ncaye beoye baj'i'i, Riusu go'ya rai güesesi'quë sëani. ³⁸ Ja'nca ta'yejeiye yo'ose'e sëani, mësacua te'e ruiñe achani ro'tajën ba'ijë'n. Jesús junni tonni go'ya raisi'quëre sëani, mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere baguëni gare quëajë'n. Quëani, baguëni sentoca, mësacua recoyere gare tënoni, baguë bainrebare mësacua re'huaja'guë'bi Jesús. ³⁹ Ja'anguëni si'a recoyo ro'tajëna, mësacua gu'a juchare gare se'e ro'tama'ija'guë'bi. Moisés ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni Riusu bain ruiñu cacuata'an, Riusu bain ruiñe gare ti'anma'icua ba'iyë mësacua.

⁴⁰ Mësacua yua ëñare bajën, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'ere te'e ruiñe ro'tajën, Riusu bënni senjoja'ñe canu jo'case'ere jëañu cajën, baguë yo'oja'yete gare güeye beoye ba'ijë'n. Ën coca toyani jo'case'ere ëñajë'n:

⁴¹ Mësacua yua yë'ëni ro jayani gu'a güecua ba'ijën, yë'ë cocare achani ro'tajën ba'ijë'n.

Yë'ëbi mësacuanu bënni senjoguëna, mësacuabi gare carajijën ba'ija'cua'ë.

Yë'ë yua Riusu sëani, mësacua ën yija ba'i umuguseñabi ai ta'yejeiyereba yo'ore yo'oni mësacuanu ëñoja'guë'ë. Eñoguëna, mësacuabi ai ëama'ñereba ëñacuata'an yë'ë yo'oja'yete gare ro'tama'ija'cua'ë.

Yequëcuabi ru'ru quëani achocuareta'an, yë'ë yo'oja'yete gare ro'tama'ija'cua'ë mësacua.

Ja'an cocare mai ira bain ba'isi'cuani canu jo'caguëna Riusu, judío bain ñë'ca huë'e ba'icuanu quëani achoguëna Pablo.

⁴² Quëani achoni tējini, bacua naconi etani sai bi'raguëna, judío bain jubë

ba'ima'icua ja'anru ñe'casi'cuabi Pablo sanhuëni senni achareña:

—Mësacua yua se'e yequë yo'o yo'oma'i umuguse se'e rani, ja'an cocare maini se'e yihuoni ye'yojë'ën, senni achajën choteña.

⁴³ Chojëna, Pablo sanhuëbi sai bi'rajëna, ai jai jubë bain judío bain, yequëcua judío bain jubë ba'ima'icua, judío ujaye ye'yesi'cua, ai bainbi bacuani te'e conjën, te'e zi'nzini ba'ijëna, Pablo, Bernabé, bacuabi bacuani si'a jëja yihuojën, Riusubi mësacuani ai yëguëre sëani, baguëni gare jo'caye beoye recoyo te'e zi'nzini ba'ijë'ën yihuojën careña.

⁴⁴ Ja'nre'bi yequë yo'o yo'oma'i umuguse ti'anguëna, si'a huë'e jobo bainbi Riusu cocarebare achañu cajën, bacua ñe'ca huë'ena ti'an rateña. ⁴⁵ Ti'an raijëna, judío bainbi ëñani, Mai ye'yoye'ru quë'rë ta'yejeiye ye'yoji baguë cajën, Pablóni bëinjën, baguëni jayajën, baguë coca quëani achose'ere gu'aye ca bi'rareña. ⁴⁶ Ja'nca gu'aye cajëna, Pablo, Bernabé, bacuabi jëja recoyo re'huani, bacuani si'a jëja careña:

—Mësacua yua judío bain Riusu cuencuesi'cuare sëani, mësacuani baguë cocarebare ru'ru quëani achohuë. Quëani achocuareta'an, mësacuabi ro gu'a güejën senjóni, Riusu naconi carajeiye beoye si'arën ba'iyë gare yëma'icua ba'iyë mësacua. Ja'nca yëma'icuaie sëani, mësacuare jo'cani senjóni, judío bain jubë ba'ima'icua se'gani Riusu cocare quëani achoja'cua'ë yëquëna. ⁴⁷ Riusu guanseni jo'case'ere sëani, ja'nca yo'oja'cua'ë yëquëna. Baguë coca toyani jo'case'ere achajë'ën: Më'ëre cuacuëni raoguëna, si'a ën yijaña bainna sani, yë'ë tëani baja'yete te'e ruiñe quëani, mia re'oto ëñoñe'ru bacuani masi güesejë'ën.

Si'a bain, judío jubë ba'ima'icuana quëani achoguë, si'a ën yija ca'ncoñana saijë'ën.

Ja'an coca toyani jo'case'ere achani ro'tajë'ën, careña Pablo sanhuë.

⁴⁸ Cajëna, judío bain jubë ba'ima'icuaie achani, ai bojo recoyo re'huani, Riusu cocareba ai re'oye achoye cayë mësacua cajën, Riusu cuencuesi'cua ja'an jubë ba'icuabi Cristóni si'a recoyo ro'tani, Cristo naconi gare carajeiye beoye ba'ija'cuabi ai bojoreba bojoreña. ⁴⁹ Ja'nca bojojën, Riusu coca Jesucristo go'ya raisi cocare yequëcuaie quëani achojaiñu cajën, ja'nca yo'o bi'rajëna, ja'an yija bain si'acuabi achareña. ⁵⁰ Ja'nca yo'ose'e ba'iguëna, judío bainbi quë'rë se'e bëinjën, bacua ëja romi hua'na Riusu bain casi'cua, yequëcua ja'an huë'e jobo ëjacua, bacuana sani, Pablo sanhuëni saoni senjoñu cajën, si'a jubëbi Pablo, Bernabé, bacuani ai je'o bajën, bacua yijabi etoni saoreña. ⁵¹ Etoni saojëna, Pablo sanhuëbi Bacua gu'a juchare bacuani masi güeseñu cajën, bacua güëoña ba'i ya'ore bacuana cue'nconi tonreña. Cue'nconi tonni, ja'nre'bi bacua huë'e jobore jo'cani, Iconio huë'e jobona sateña. ⁵² Saijëna, Antioquía huë'e jobo bain Cristo bainbi bëani, Riusu Espirituni recoyo te'e zi'nzicua sëani, ai bojoreba bojojën bateña.

Pablo y Bernabé en Iconio

14 Iconio huë'e jobona sani ti'anni, ja'nre'bi judío bain ñe'ca huë'ena cacani, Riusu cocarebare bain hua'nani ai ta'yejeiye quëani achojëna, ai jai jubë bain judío bain, tin bain'ga Jesucristóni si'a recoyo ro'tareña. ² Ja'nca ro'tajëna, yequëcua judío bain Cristóni ro'tama'icuaie bëinjën, yequë bain tin bainna sani, Ja'an raisi'cuabi ai gu'aye cacua'ë cajën, je'o ba güesereña. ³ Je'o ba güesejëna, Pablo sanhuëbi

ja'anruna què'rè zoe bëani ba'ijën, què'rè jëja recoyo re'huani, Cristobi maire jo'caye beoye conre baji cajën, Cristo ba'iyete jo'caye beoye quëani achojën bateña. Ja'nca ba'ijën, Riusu oiguë coñete bainni masi güesejëna, Riusubi ai ta'yejeiye yo'oni, bacuani conguë, bacua cocare te'e ruiñe ba'i cocare ba'iyë bainni masi güesejëna. Ja'nca masi güesejëbi Pablo sanhuëni conguëna, bacuabi yua ai ta'yejeiye yo'o yo'ojën bainni ëama'iñereba ënojën bateña. ⁴Ja'nca ba'ijën yihuocuareta'an, ja'an huë'e jobo bainbi te'e ro'tamateña. Jobo ba'icuabi judío bain naconi te'e ro'tajën, Riusu cocare achaye güereña. Jobo ba'icua'ga yua Riusure ta'yejeiye yo'o concua naconi te'e ro'tajën, bacua cocare achajën, Riusu cocareba'ë cajën bojojën bateña. ⁵Ja'nca ba'ijënna, ja'an ro'taye güecua judío bain, tin bain naconi, ja'ancuabi huë'e jobo ëja bainna sani, Pablo sanhuëre zeanjani, gatabi inni, Bacuani huani senjoñu cajënna, ëja bainbi bacuare conjën yo'o bi'rarena. ⁶Ja'nca yo'o bi'rajënna, Pablo, Bernabé, bacuabi bacua yo'oja'yete masini, Licaonia yija ba'i joboñana gatini sateña. Ru'ru Listra, ja'nrebi Derbe, ja'an huë'e joboñana gatini sateña. ⁷Gatini sani, ja'an bainre'ga Cristo tëani ba cocare quëani achoreña.

Apedrean a Pablo en Listra

⁸Listra huë'e jobona ti'anni ëñato, ja'anru bainguë güëon güënguësi'quë baquëña. Baguë të'ya raisi umugusebi güëon güënguësi'quëbi gare ganiñe beoye ba'isi'quëbi yua ja'anrute ñuquëña. ⁹Ja'nca ñu'iguëbi Pablo cocare te'e ruiñe achaguëna, Pablobi baguëni ëñani, baguë recoyo ro'tayete masini, Cristobi baguëni huachoja'guë caguë, ¹⁰ja'an bainguëni si'a jëja guansegüëña:

—Yua huëni nëcajë'ën, guansegüëña.

Ja'nca guansegüëna, ba bainguëbi ja'ansirën nëca mëni, cha'cani, ja'ansi'quë gani bi'raguëña. ¹¹Gani bi'raguëna, bain hua'nabi Pablo huachose'ere ëñajën, bacua coca Licaonia coca cajën, si'a jëja güi bi'rarena:

—Mai riusu hua'nabi bain hua'na runni, maina gaje meni ëñohuë, cajën güi bi'rarena.

¹²Ja'nca cajën, Bernabeni ëñajën, bacua riusu Júpiter baguë mamire hue'yoreña. Ja'nrebi Pablóni ëñani, coca quëani achoguëre sëani, bacua riusu mami Mercurio hue'yoreña. ¹³Ja'nca hue'yoni, bacua pairi hua'guë, Júpiter uja huë'e ëjaguëbi Mai riusu hua'nani ro'tajën, jo'ya hua'nare huani hua'ire ëojaiñu caguëña. Baguë uja huë'e yua huë'e jobo anto sa'ro ca'ncore ba'iguëna, baguë yua toro hua'na jo'ya coro ga'huaña, ja'anre inni rani, si'a bain naconi Pablo sanhuëna gugurini rëanni, bacua toro jo'ya hua'nani huai bi'rarena. ¹⁴Ja'nca yo'o bi'rarena, Riusure ta'yejeiye yo'o concua, Pablo, Bernabé, bacuabi ëñani, Ja'nca gu'aye yo'oma'ija'bë cajën, bacua cañare ye'rejën oijën, bain jobona güijën careña:

¹⁵—Mësacua ja'anre yo'oye beoye ba'ijë'ën. Yëquëñabi bain hua'na mësacua ba'iyë'ru ba'i hua'na se'ga ba'ijën, yëquëñani ja'nca yo'omajën ba'ijë'ën. Riusu cocarebare quëani achocua se'ga ba'iyë yëquëna. Mësacua ti'anni, Mësacua huacha riusu hua'ire ro'tajën yo'oyete gare jo'cani senjojë'ën cajën, mai ta'yejeiyereba Riusu ba'iyete, baguë cocarebare, ja'anre mësacua quëani achojën ra'ë yëquëna. Ja'an ta'yejeiye E'jaguë Riusubi güenamë re'oto, yija re'oto, jai ziaya re'oto, si'aye ja'anruan ba'iyete re'huani jo'casiquëre sëani, ja'anguëni recoyo te'e zi'nzini ba'ijë'ën.

¹⁶Ja'an Riusubi si'a bainre ëñani, bacuabi cue'yojënna, Ro bacua yëse'e se'ga yo'ojën ba'ija'bë caguë, bacuani oiguë ëñaguëta'an, ¹⁷Yë'ë re'oye ba'iyete masija'bë caguë, bacuani gare jo'caye beoye re'oye yo'oni, bainna jo'caguë ba'iji Riusu. Ba hua'guëbi maina oco güeseni, mai aonre ira güeseni, mai aonre caraye beoye maina ro insini jo'caguëna, bojo recoyo re'huanu ba'iyë mai, bain hua'nani si'a jëja careña Pablo sanhuë.

¹⁸Ja'nca cajën, bain hua'nabi jo'ya hua'nare huani, bacuana insini bo-joñu cajën ba'icureta'an, Pablo sanhuëbi ai yo'ojën, bacuani ai ënse cocare zoe cajënna, bacua yo'oja'yete jo'cama'ire'ahuë.

¹⁹Ja'nre'bi, bacua huacha yo'oja'yete jo'cajënna, judío bainbi ti'an rateña. Antioquía huë'e jobo, Iconio huë'e jobo, ja'anruanbi rani, Listra bainni gue'rini, Pablo sanhuëni huani senjoñu cajënna, ba hua'nabi gatabi inni, Pablona senjoni, Yua junji'i baguë cajën, baguëte rëreni, huë'e jobo ca'ncona sani jo'cani uanreña. ²⁰Uanrena, ja'an huë'e jobo bain Cristoni zi'nzini ba'icuabi Pablona ti'anni, baguëre të'jeiye nëcani, baguë ba'iyete ujajënna, baguë yua huajë hua'guë nëcani, ja'nre'bi se'e ba huë'e jobona cacani baquëña. Ba'iguë, yequë umuguse ñataguëna, Bernabé naconi Dérbena saquëña.

²¹Sani, Dérbena ti'anni, ja'anru bainni Cristo tëani ba cocare quëani achojënna, ai bainbi Cristoni si'a recoyo ro'tani te'e zi'nzini ba'ijënna, Pablo sanhuëbi se'e Listra huë'e jobona goteña. Goni, ja'nre'bi Iconio, ja'nre'bi Antioquía, ja'anruanna se'e saijën, ²²Cristoni recoyo zi'nzini ba'icuanu se'e yihuojën, bacuani si'a jëja quëareña:

—Cristo yëye se'gare si'a recoyo ro'tajën yo'ojën ba'ijë'ën. Gare jo'caye beoye baguë yo'ore conjën ba'ijë'ën.

Riusu guënamë re'oto bain ba'iyë yënica, gare caraye beoye ai yo'ojën ba'iyë mai, quëareña.

²³Quëani, ja'nre'bi bacua jubëan ëja bainre cuencueni re'huanu jo'careña. Ja'nca yo'oni tëjini, bacua naconi aonre aiñe jo'cajën Riusuni ujajën, Mësacua yua Cristoni te'e zi'nzisi'cua sëani, baguë cocare te'e ruiñe achani yo'ojën ba'ijë'ën canu, bacuare jo'canu goteña.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquía de Siria

²⁴Ja'nca go'ijën, Pisidia yijabi saijën, ja'nre'bi Panfilia yijana ti'anreña. ²⁵Ti'anni, Perge huë'e jobona cacani, Riusu cocarebare quëani achoni, ja'nre'bi Ataliana sateña. ²⁶Sani, ja'an huë'e jobo yo sa'rona gajeni, yoguna cacani, bacua huë'e jobo Antioquía huë'e jobona go'ini ti'anreña. Bacua cuencuesi yo'ore yo'oni tëjini, Riusubi oiguë congüë cuiraguëna, bacua bain saosi'cuana ti'anni, ²⁷si'a Riusu bain jubëre në'coni, Riusu conni cuiraguë ta'yejeiye yo'oguë ba'ise'e beorure bacuani quëani achoreña: Riusubi baguë bain ba'ija'cua judío bain jubë ba'ima'icua, bacuare yëquënanu ëñoni, Cristoni si'a recoyo ro'tani baguëni zi'nzini ba'ija'bë caguë, yëquënanu congüë, bacuani baguë cocare quëani acho güesebi. ²⁸Ja'nca quëani, ja'nre'bi ja'an jubë bain Cristo bain naconi ai zoe bateña.

La reunión en Jerusalén

15 Ja'nre'bi yequëcua Riusu bain cacua, judío bainbi Judea yijabi sani, Antioquía huë'e jobona ti'anni, Cristo bain ja'anru ba'icuanu coca ye'yoni yihuo bi'rarena:

—Mësacua go neño ga'nire tëyoni senjoma'itoca, Riusu guënamë re'otona ti'añe gare porema'iñë. Ja'nca sëani,

Moisés guanseni jo'case'e'ru yo'o'jën ba'ijë'ën, yihuojën bateña bacua.

²Ja'nca yihuojënna, Pablo, Bernabé, bacuabi si'a jëja cajën, Mësacuabi huacha cacua'ë cajën, ënse cocare ai zoe cani jëhuareña. Cani jëhuarena, Cristo bain Antioquía ba'icuabi, Jerusalén ëja bain naconi ja'an cocare cani acho güeseñu cajën, Pablo, Bernabé, ja'an bainre cuencueni, Jerusalenna saoreña.

³Ja'nca saojënna, bacuabi Fenicia, Samaria, ja'an yijañabi sani, ja'an bainre quëareña:

—Judío bain jubë ba'ima'icuabi bacua ja'anrë ro'tajën ba'ise'ere gare jo'cani, Riusuni recoyo te'e zi'nzini ba'iyë, quëajënna, si'a Cristo bainbi achani, ai bojo recoyo re'huareña.

⁴Ja'nrëbi, Pablo, Bernabé, bacuabi Jerusalenna ti'anni, si'a Cristo bain jubë, Riusure ta'yejeiye yo'o concua, Cristo bain ira ëjacua, ja'ancuana ti'anni saludajënna, bacuabi ai bojojën saludareña. Saludajënna, ja'nrëbi Riusu yo'o yo'ose'e, Riusure conjën ba'ise'e beoru bacuani quëareña. ⁵Quëajënna, ja'anru ba'icua fariseo bain ba'isi'cua Jesucristoni si'a recoyo ro'tani te'e zi'nzisi'cua, bacuabi në-cani, si'a jëja careña:

—Judío bain jubë ba'ima'icuabi Cristoni si'a recoyo ro'tajënna, bacua go neño ga'nire tëyo güeseni, Moisés coca cani jo'case'e'ru bacuani yo'o güeseye bayë mai, careña.

⁶Carena, ja'nrëbi Riusure ta'yejeiye yo'o concuabi Cristo bain jubë ira ëjacua naconi në'cani, Ja'an case'ere ëñani ro'tani masiñu cajën, ⁷sañeña ai zoe senni achajën, si'a jëja cajën bateña. Ja'nca cani, ja'nrëbi Pedrobi huëni, bacuani caguëña:

—Yo'je sanhuë, Riusubi yë'ere cuencueni, judío bain jubë ba'ima'icuana saoguëna, yë'ëbi ja'an cocare quëaguëna, achajë'ën. Judío bain jubë ba'ima'icuabi Cristoni si'a

recoyo ro'tani baguëni zi'nzini ba'ija'bë caguë, yë'ere cuencueni, bacuana saoguëna, baguë cocare quëani achohuë yë'ë. ⁸Quëani achoguëna, bacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani zi'nzijënna, Riusubi bacuani ai bojoguë ëñani, baguë Espiritute bacuana gaje meni ba güesebi, si'a bain recoyote te'e ruiñe masiguë sëani. Maini ru'ru gaje meni base'e'ru bacuani güina'ru zi'nzini babi. ⁹Riusubi mai hua'nare ëñaguë, ba hua'nare'ga ëñaguë, Si'a jubë yua te'e bain ba'icua'ë caguë, bacuabi si'a recoyo ro'tajënna, bacuani ënseye beoye bacua recoyore mame re'huani tënoni, bacuani babi. ¹⁰Ja'nca sëani, Riusu yo'ose'e sëani, ¿mësacua queaca ro'tajën, Riusu ta'yejeiye yo'ose'ere ro'tama'iñe'ne? Mësacua yua ja'an Cristo bainni ai yo'o güesema'ijë'ën. Mai ira bain ba'isi'cua'ga Moisés guanseni jo'case'ere yo'oye poremajën, mai hua'na'ga güina'ru yo'oye porema'icua'ë. ¹¹Ja'nca porema'icuabi Jesucristona ti'anni, baguëni recoyo zi'nzini banica, ¹²ai yo'o güeseye beoye baguë bainreba re'huasi'cua ba'iyë mai. Ja'nca ba'ijënna, Riusubi bacuare'ga güina'ru baguë bain mame re'huasi'cuare baji, Pedrobi caguëña.

¹²Caguëna, si'a jubëbi caye beoye ba'ijën, Bernabé, Pablo, bacua cocare'ga achareña. Ba hua'nabi quëajën, Riusu ta'yejeiyereba yo'oni judío bain jubë ba'ima'icuana saose'ere quëareña.

¹³Quëani tëjijënna, Santiagobi caguëña: —Yë'ë bain sanhuë, achajë'ën.

¹⁴Mësacua yua Simón Pedro coca quëase'ere achahuë. Riusubi judío jubë bain ba'ima'icuani bojoguë ëñani, baguë bainreba ru'ru ba'icuaire bacua jubë ba'icuaire cuencueni re'huani babi quëabi Pedro. ¹⁵Ja'nca quëaguëna, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'ere ëñato, güina'ru cani jo'careña bacua:

¹⁶ Yě'ë cani jo'case'e'ru ba'iyē yo'oja'guë'ë yě'ë.

Yě'ë ira bainguë ba'isi'quë Davidre cuencueni, yě'ë bain ta'yeje ëjaguëre re'huani jo'caguëna, baguë bain yo'je raisi'cuabi yě'ë bainre guanse bi'rajëna, zoe ba'irën carajei bi'rahuë.

Ja'nca carajei bi'rajëna, yě'ë bainre se'e mame re'huani baja'guë'ë yě'ë.

¹⁷ Si'a bainbi yě'ëre cu'eni, yě'ëni recoyo zi'nzini ba'ija'bë caguë, bacua jubëre se'e mame re'huaja'guë'ë.

Ja'nca re'huani, si'a bain, judío bain jubë ba'ima'icua'ga yě'ë ta'yejeiye ba'iyete masini, yě'ëni cu'eni baja'bë.

¹⁸ Ja'nca cani jo'cabi mai Èjaguë Riusu. Baguë yo'oja'yete ru'rureba ba'isirën ro'tani, gare tin yo'oma'iguë ba'iji.

Ja'nca ba'iguëbi baguë yo'oja'yete maini masi güeseji.

Ja'an cocare toyani jo'ca güesebi Riusu.

¹⁹ Ja'nca toyani jo'case'e sëani, judío bain jubë ba'ima'icua'ni ai yo'o güeseye beoye Cristoni zi'nzini ba'iyete yihuojën bañuni. Bacua ja'anrë ro'tajën ba'ise'ere gare jo'cani senjoni, Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icua'e sëani, ²⁰ ën yihuo coca se'gare bacuani toyani saõnu: "Mësacua bainbi jo'ya hua'nare huani huacha riusu hua'ina insini jo'catoca, ja'an hua'ire aiñe beoye ba'ijë'ën. Mësacua bain yo'ojën ba'iyē'ru tin romigoni, tin ëmëguëni gare yahue bama'ijë'ën. Huejasi'cua se'gabi te'e ba'ijë'ën. Mësacua bainbi jo'ya hua'nare ñajemona guioni huaitoca, ba hua'ire ainmajën ba'ijë'ën. Ba zie'ga uncumajën ba'ijë'ën." Ja'an coca se'gare bacuani yihuoni saõnu.

²¹ Si'a bain huë'e joboñana cu'eto, judío bain ñë'ca huë'ëna ba'iji. Si'a yo'o yo'oma'i umuguseña ja'an huë'ëna cacani achato, Moisés guanseni jo'casi cocare ëñani cani achoyë. Ja'nca ai zoe cani achose'e ba'iguëna, Cristo bain

si'aruan ba'icuabi cacani achaye poreyë. Ja'nca sëani, yě'ë casi coca se'gare bacuani yihuoni saõnu, Santiagobi cani yihuoguëña.

La carta a los no judíos

²² Ja'nca yihuoguëna, Riusure ta'yejeiye yo'o concua, Cristo jubë ëjacua, si'a jubë naconi, sa'ñeña senni achani, mai jubë bain samucua'e cuencueni, Pablo, Bernabé, bacua naconi, Antioquíana saõnu. Saojëna, mai cocare ja'an bainna quëaja'cua'ë, sa'ñeña careña. Ja'nca cani, bacua bainguë Judas Barsabás, yequëre'ga Silas, bacua'e cuencueni, Cristo bain jubë ai yësi'cuare sëani, Antioquíana saoreña. ²³ Saojën, ën cocare toyani, bacua naconi saoreña:

"Yëquëna hua'na Riusu ta'yejeiye yo'ore concua, Cristo bain jubë ira ëjacua, si'a Cristo bain naconi, mësacua'ni bojojën saludayë yëquëna. Mësacua yua judío bain jubë ba'ima'icua, Antioquía, Siria, Cilicia, ja'anruanre ba'ijëna, mësacua'ni yihuo cocare toyani saoyë yëquëna. ²⁴ Yequëcua ënjo'on ba'icuabi, yëquë'nabi cuencuema'ijëna, mësacua'na sani, mësacua'ni ai yo'o güesejën, yihuoni ye'yojën, tin ro'ta güesejëna, yëquë'nabi achahuë. Moisés guanseni jo'casi cocare jo'caye beoye yo'ojën, Mësacua go neño ga'nire tëyo güesejë'ën cajën yihuojëna, yëquë'nabi bacua'e saoma'ë. ²⁵ Ja'nca saoma'icuabi yureña sa'ñeña senni achani, te'e ro'tajën, mësacua'ni te'e ruiñe quëani saõnu cajën, yëquëna bain cuencuesi'cua naconi coca saoyë yëquëna. Mai gajecua ai yësi'cua Bernabé, Pablo, bacua naconi saija'bë cajën, ²⁶⁻²⁷ yëquëna bain hua'na Judas, Silas, ja'an hue'ecua'e mësacua'na saoyë yëquëna. Ja'ancuabi mai Èjaguë Jesucristoni ai re'oye yo'o conjën

ba'icuabi huajë ju'inre'ahuë. Ja'nca ba'icuabi mäsacuana sani, yëquëna coca yihuoni saoyete si'ayete mäsacuani re'oye quëaja'cua'ë. ²⁸ Yureca Riusu Espiritubi yëquënani ro'ta güesequëna, yëquënabi te'e ruiñe ro'tajën, mäsacuani ai yo'o güeseye beoye guansejën, ën coca se'gare mäsacuani guanseni jo'cayë yëquëna: ²⁹ Mäsacua bainbi jo'ya hua'nare huani huacha riusu hua'ini insini jo'catoca, ja'an hua'ire aiñe beoye ba'ijë'n. Mäsacuabi jo'ya hua'ire huani ainto, ba ziere gare uncumajën ba'ijë'n. Mäsacua bainbi jo'ya hua'nare ñajemona guioni huaitoca, ja'an hua'ire ainma'ijë'n. Mäsacua bain yo'ojën ba'iyeru tin romigoni, tin ëmëguëni gare yahue bamajën ba'ijë'n. Huejasi'cua se'gabi te'e zi'inni ba'ijë'n. Ja'an coca guanseni jo'case'ere te'e ruiñe yo'ojën banica, ai re'oye ba'ija'guë'bi mäsacuare. Riusubi mäsacuani conja'guë. Gañañe'ë." Ja'an cocare yihuojën, Antioquía jubë bainna saoreña.

³⁰ Ja'nca saojënna, si'a jubë bain cuencuesi'cuabi Antioquíana sateña. Sani, ti'anni, si'a Cristo bain jubëre ñë'coni, ëja bain yihuoni toyasi cocare bacuana insireña. ³¹ Insijënna, bacuabi ëñani cani achoni tējini, Riusubi maire ai re'oye recoyo huano güesebi cajën, ai bojoreba bojoreña. ³² Bojojënna, Judas, Silas, bacuabi Riusu cocare ai masiye quëani achoye cuencuesi'cua ba'ijën, ja'anru Cristo bainni Riusu cocare quëani achojën, bacua recoyo ai re'o huano güesejënna, quë'rë se'e jëja recoyo re'huani bateña. ³³ Ja'nca ba'ijënna, Riusu bain raosi'cuabi bacua naconi zoe ba'irën bëani ba'ijën, ja'nre'bi, Jerusalenna goñu cajën, Antioquía jubë bainni ai bojo güese cocare cani jo'cani goteña. ³⁴⁻³⁵ Go'ijënna, Pablo, Bernabé bacuabi Antioquía huë'e jobona bëani,

yequëcua naconi bainre ye'yojën, Riusu cocarebare quëani achojën bateña.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Riusu yo'ore ja'nca yo'ojën ba'ijën, jë'te, Pablobi Bernabeni caguëña:

—Mai ru'ru bain ëñasi hua'nani ëñajaiñu. Bacuani Riusu cocarebare quëani achoni rani, yureca se'e sani, bacua yo'ojën ba'iyete ëñajaiñu, caguëña.

³⁷ Caguëna, Bernabebi sehuoguëña:

—Ja'nca ba'ito, ja'nca ëñajaiñu. Juan Marcosre'ga sañu. Maire conja'guë, sehuoguëña.

³⁸ Ja'nca sehuoguëna, Pablobi ro'tani, Maire jo'cani senjosi'quë, Panfilia huë'e jobobi saisi'quë, maire se'e yo'o conma'isi'quëre sëani, baguëte se'e choima'ina'a caguëña. ³⁹ Ja'nca sa'ñeña coca cajën, te'e ro'tamajën, sa'ñeña conjën saimateña. Bernabé se'gabi Juan Marcosre cuencueni, Chipre jubona saiñu cajën, jai ziaya yoguna cacani sateña. ⁴⁰ Saijënna, Pablo'ga Silas hue'eguëte choini, Siria, Cilicia, ja'an yijañana saiñu caguëna, si'a Cristo bain jubëbi bacuare saojën, Riusubi mäsacuani ta'yejeiye oiguë congüë ba'ija'guë cajën, bacuani bojojën saoreña. ⁴¹ Saorena, ba hua'nabi ja'an yijañana saiñu, ja'anruan bain Cristo bain jubëanna ti'anni, bacuani quë'rë bojo recoyo ba hua'nare re'huajën, yihuojën bateña.

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

16 Ja'nca ba'icuabi Derbe, Listra, ja'an huë'e joboñana ti'anreña. Ti'anni, ja'anru bainguë Timoteo hue'eguëni tëhuoreña. Cristo bainguë ba'iguëna, baguë pë'cago yua judía baingo Cristoni te'e zi'inni ba'igo bacoña. Baguë pë'caguëca griego bainguë baquëña. ² Ja'an Timoteo hue'eguëte tëhuoni, baguë ba'iyete

achato, Listra, Iconio, ja'an huë'e jobo bain Cristoni ro'tacuabi baguëte ai re'oye cacua bateña. ³Ja'nca ba'ijëna, Pablobi baguëni ai re'oye ëñaguë, Yëquënani te'e conni rajj'ën. Saiñu caguë choquëña. Choni, ja'nrebi baguë go neño ga'nire tëyo güesequëña. Enjo'on bain judío bainbi baguë taita griego hua'guëre masicua sëani, yë'ëni gu'aye ro'tama'ija'bë caguë, Timoteoni go neño ga'nire tëyo güeseni, baguëte saguëña. ⁴Sani, bacuabi yequë huë'e joboñana ti'anni, si'a bain Riusu cocareba achasi'cua, ja'ancuare ñë'coni, Jerusalén ëja bain yihuo cocare guanseni toyani jo'case'ere bacuani cani achoreña. ⁵Cani achoguëna, Cristo bain jubëan, si'aruan ba'icuabi achani, quë'rë se'e jëja recoyo re'huani, Cristoni quë'rë se'e jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën, si'a umuguseña quë'rë jai jubë jaijeijën bateña.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶Ja'nrebi, Pablo sanhuëbi se'e sani, Riusu Espiritubi ai ta'yejeiye conguëna, Asia yijabi saijën, Riusu cocarebare quëani achoreña. Ja'nrebi se'e saijën, Frigia, Galacia, ja'an yijañabi je'ñajën ganini saijën, ⁷Misia ca'ncona ti'anreña. Ja'anruna ti'anni, Bitinia yijana saiñu cacuaretan, Jesuscristo Espiritubi ënseguëña. ⁸Enseguëna, Misia yijabi te'e ruiñe saijën, Troas huë'e jobona ti'anreña. ⁹Ti'anni, Pablobi ñamibi umeni cainguë, ëo cainruna ëñato, Macedonia yija bainguëbi coca güiguë nëcaguëña: "Macedonia yijana rajj'ën. Yëquënani con rajj'ën" güiguë choquëña. ¹⁰Ja'nca ëo cainruna ëñani sëtani, yëquëna hua'nani quëaguëna, si'a hua'nabi achani, Riusubi maire ja'an yijana choiji. Baguë cocarebare ja'an bainni yurerarë quëani achojën saiñu

te'e cahuë yëquëna. Cani, ja'ansirën huëni, re'huani saë'ë.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹Sani, Troas yo sa'rona gajeni, jai yoguna cacani, Samotracia jobona je'enni saë'ë. Sani ti'anni, yequë umuguse ñataguëna, Neápolis huë'e jobona ti'anhuë. ¹²Ti'anni, ja'nrebi Filipos huë'e jobona ti'anhuë. Romano bain huë'e jobo mame re'huasi jobo yua ja'an Macedonia yija quë'rë ta'yejeiye huë'e jobo baj'i. Ja'anruna ti'anni, zoe baë'ë yëquëna. ¹³Ja'nca ba'icuabi yo'yo'oma'i umugusebi Riusu bain naconi ujajaiñu cajën, huë'e jobo ca'ncorëna sani, ziaya yëruhuana ti'anni, Riusu bain naconi bëahuë. Bëani, romi hua'nabi ñë'cani ba'ijëna, Riusu cocarebare bacuani quëani achohuë. ¹⁴Quëani achojëna, te'ego Lidia hue'egobi achago ñuco'ë. Tiatira huë'e jobo baingobi bago re'o can bajacu canre insini curi cogo raisi'co baco'ë. Ja'an baingobi Riusuni ai ro'tago, Ai ta'yejeiguë ba'iji cago ba'igobi Pablo cocare te'e ruiñe achago ñuco'ë. Achago ñu'igona, Riusubi baguë ba'iyete bagoni quë'rë te'e ruiñe recoyo masi güesequëna, Riusu cocare achani te'e ruiñe yo'ozca cago, ¹⁵bago te'e huë'e bain si'acua naconi bautiza güesehuë. Bautiza güeseni tējini, yëquëna hua'nani si'a jëja choigo cago:

—Mësa'cua yua yë'ëre ëñajën, Cristo baingo ba'iyete te'e ruiñe ro'tanica, yë'ë huë'ena bëani ba'ij'ën cago, si'a jëja choigona, bago huë'ena bëani baë'ë yëquëna. ¹⁶Ja'nrebi, yequë umuguse, Riusuni ujaruna sai bi'rajën, yeco romi zingoni tēhuohuë yëquëna. Huati bago sëani, bago ñacobi ëñani, bain yo'o'ja'yete masini quëaye porego. Ja'nca poregona, bago bainbi bagoni preso zeanni bani, bago masini quëase'ere bainni ai ro'iye senni achajën, ai curi

coni bahuë. ¹⁷ Ja'nca coni bajënna, ba hua'gobi yëquëna yo'je be'tego, bainni ai jëja güigo raco'ë:

—Ja'ancuabi yua ta'yejeiye Ējaguë Riusu bain baguëni yo'o conjën raisi'cua'ë. Riusuni recoyo zi'nzini ba'iyete mësacuan quëani achojën raisi'cua'ë, güigo raco'ë.

¹⁸ Ja'nca güigo raigo, si'a umuguseña jo'caye beoye güigona, Pablobi achani ya'jani, bagona bonëni, bago huatini cabi:

—Jesucristobi ta'yejeiye yo'oguëna, ba hua'gore gare jo'cani etani saijë'n, huati, guansegüë cayë yë'ë, si'a jëja cabi baguë.

Caguëna, huatibi ja'ansirën bagote gare jo'cani etani saji'i.

¹⁹ Etani saquëna, bago ëjacuabi ëñani, ¿Queaca se'e curi con baye'ne mai? cajën, Pablo, Silas, bacuare zeanni, rërëni, bacua huë'e jobo ëja bain ba'iruna sani nëconi, ²⁰ ëja bainni cahuë:

—Ëncua, judío bainbi mai huë'e jobona ti'anni, ai hui'ya cajën ba'iyë.

²¹ Mai hua'na romano bain hua'na ba'ijën, mai ye'yese'ere yo'ojënna, ba hua'nabi tin ye'yojën, ai gu'aye yo'oyë maire. Bacua ye'yoye'ru yo'oye porema'icua'ë mai, cahuë.

²² Cajënna, si'a huë'e jobo bainbi achani, Pablo sanhuëni je'o bajën gu'a güejënna, ëja bainbi bacuana bonëni, bacua cañare rutani, ja'nrëbi soldado hua'nani, Mësacua si'nseñoabi inni, bacuani si'nsejë'n cajën guansejë'nna, ²³ zoe si'nsehuë. Si'nсени tējini, ya'o huë'ena guaoni, ya'o huë'e ëjaguëni, Bacuare ai re'oye ëñaguë re'huani bajë'n cano jo'cahuë. ²⁴ Ja'nca jo'cani saijënna, ja'an ëjaguëbi bacuare zeanni, sa'nahuëreba ba'i sonohuëna sani, sepu tontoñabi bacua guëñare jëoni tayo güeseguëña.

²⁵ Jëoni tayosi'cuabi yua ñami jobo ba'irënbı Riusuni uajjën, baguëni

ta'yejeiye gantajënna, yequëcua preso zeansi'cuabi achareña. ²⁶ Achajënna, ja'nrëbi yijabi te'e jëana ñu'cue bi'raguëña. Si'a ya'o huë'e cato, ñu'cueye se'ga ba'iguëna, ya'o huë'e anto sa'roña beoru a'nqueni saoguëña. Preso zeansi'cua guënameña geonse'e gare ti'jini tonquëña. ²⁷ Riusuni ëjaguë ta'yejeiye yo'oguëna, ya'o huë'e jëjaguë cainsi'quëbi sëtani rani, anto sa'roña a'nquese'ere ëñani, Preso zeansi'cuabi yua'ne gatini saimate caguë, baguë hua'tibi rutani, Yë'ë ja'ansi'quë juani junza caguë yo'o bi'raguëna, ²⁸ Pablobi baguëni güiguë caguëña:

—Gare yo'oma'iguë ba'ijë'n. Yëquëna hua'na si'a hua'na ënjo'onre ba'iyë, güiguë caguëña.

²⁹ Caguëna, ba ëjaguëbi majahuë zëonni raye guanseni, Pablo, Silas, bacua ba'iruna huë'huëni cacajani, ai huati guaongüë to'ntoguë, bacua guëon na'mina gugurini rëanguëña. ³⁰ Ja'nrëbi, bacuare sani, hue'sena ti'anni, bacuani caguëña:

—Mësacua yua yë'ëni quëajë'n. Yë'ë gu'aye ba'iyete jo'cani Riusu bainguë runza canica, ¿queaca yo'oye'ne yë'ë? senni achaguë caguëña.

³¹ Caguëna, bacuabi sehuoreña:

—Ējaguë Jesucristoni si'a recoyo ro'tani zi'innica, më'ë, më'ë te'e huë'e bain naconi, si'a jubëbi yua Riusu bain runni, gare carajeiye beoye bojojën ba'ija'cua'ë, sehuoreña.

³² Ja'nca sehuoni, Cristo cocarebare quëani achojënna, baguë, baguë te'e huë'e bain, si'acuabi achareña.

³³ Achani, bojo recoyo re'huani, yuta ñami ba'iguëna, ya'o huë'e ëjaguëbi bacua ja'si nesiruanre zoani, si'a baguë bain naconi bautiza güesereña.

³⁴ Ja'nrëbi bacuare sani, baguë huë'ena caca güeseni, bacuani aon aonguëña. Si'a baguë bainbi yua baguë naconi

Riusuni si'a recoyo ro'tasi'cua sèani, ai recoyo bojoreba bojojèn bateña.

³⁵ Ja'nrebi ñataguëna, huë'e jobo ëja bainbi soldado hua'na naconi Pablo sanhuëre etoj'ën cajèn raoreña. ³⁶ Ja'nca rani quëajëna, ya'o huë'e ëjaguëbi Pablóni quëaguëña:

—Ëja bainbi guanseni raojënna, mësaquare etoni saoye poreyë yë'ë. Ja'nca sèani, bojo hua'na saij'ën, quëaguëña.

³⁷ Quëaguëna, Pablo yua ja'an soldado hua'nani choini, quëaguëña:

—Mësacua ¿queaca ro'tajèn, yëquëna hua'nare ro yahue etoye'ne? Mësacua ëja bainbi yëquëna zeanni, bacua si'nseñoabi si'nse güeseni, ja'nrebi ya'o huë'ena guaohuë. Yëquëna hua'na romano bain ba'ijënna, mësaqua gu'aye yo'ojèn, te'e ruiñe yo'omaë'ë. Ja'nca sèani, ëja bain se'gabi rani, yëquëna etoja'yete quëaja'bë, quëaguëña Pablo.

³⁸ Quëaguëna, soldado hua'nabi bacua ëja bainni quëajateña. Quëajatena, bacuabi ai quëquëjèn, Romano bincua'ne, cayë cajèn, ³⁹ ja'ansi'cua huëni, Pablo sanhuëna sani senreña: Yëquënabi ai gu'aye yo'ose'ere ro'tama'ij'ën senjèn, bacuare etoni sani quëareña: Mësacua yua ën huë'e jobobi gare saij'ën cajèn, huaji yëjèn, bacuare saoreña. ⁴⁰ Saojënna, bacuabi Lidia huë'ena sani, Cristo bain jubëte ëñani, Mësacua yua Cristóni gare jo'caye beoye yo'o conjèn ba'ij'ën cajèn, bacuare yihuoni tējini, bacuare jo'cani sateña.

El alboroto en Tesalónica

17 Ja'nca sani, Pablo, Silas, bacuabi Anfpolis, Apolonia, ja'an huë'e joboña tayojani, ja'nrebi Tesalónica huë'e jobona ti'anreña. Judío bain ñë'ca huë'e yua ja'anrute ba'iguëna, ² Pablo yo'oguë ba'ise'e'ru yo'oguë, ja'an huë'ena yo'o yo'oma'i umuguse cacani, ja'an bain naconi coca cani, senni achaguë

samute semana baquëña. ³ Ja'nca ba'iguëbi Riusu coca toyani jo'case'ere bacuani masi güesequë, bacuani quëani achoguë caguëña:

—Riusu Raosi'quë Cristo hue'eguëbi ai yo'oye babi. Ai yo'oni, junni tonni, ja'nrebi samute umuguseñabi go'ya raj'i. Riusu Raosi'quëre sèani, mësaquani te'e ruiñe quëani achohuë yë'ë. Ja'an raosi'quë yua Jesús hue'ëji baguë, caguëña Pablo.

⁴ Caguëna, ja'nrebi judío bain hua'na reño jubëbi Cristóni si'a recoyo ro'tani, Pablo sanhuëni te'e zi'inni bateña. Griego hua'na'ga Riusuni ujaye ye'yes'cuabi, romi hua'na'ga ta'yeyiye ba'icuabi, ja'ancuabi Cristóni si'a recoyo ro'tani te'e zi'nzireña. ⁵ Judío bain hua'na yequëcuaca Cristóni ro'tamataña. Ro'tama'icuabi Pablo sanhuë yo'o güesese'ere ëa ëñani bëinjèn, huë'e jobo ma'aña ba'icua gu'a bainre choteña. Choni, Mësacua yua Pablo sanhuëni je'o bajèn, bacuare gu'aye caj'ën, cani saoreña. Saojënna, ja'an gu'a bainbi si'a huë'e jobobi ganini, gu'a cocare güini, Pablo, Silas, bacuare zeanni ëja bain ba'iruna nëcoñu cajèn cu'ecuata'an, Pablo sahuëre tinjamateña. ⁶ Jasón huë'ena cacani, bacuare tinjamajèn, Jasón, baguë Cristo bain, bacuare rërëni sani, ëja bain ba'iruna nëconi, bacuani güijèn careña:

—Ëñaj'ën. Ëncuabi si'a re'oto bainni je'o bani gu'aye ro'ta güeseni, ja'nrebi ënjo'ona ro gu'aye yo'ojèn raë'ë. ⁷ Raijënna, Jasonbi bacuare choiguë, baguë huë'ena bëa güesebi. Ja'nca yo'ocuabi mai ta'yeyiye Ëjaguë Cesarni je'o bajèn, baguë coca guanseni jo'case'ere achamajèn, tin ye'yojèn ba'iyë. Yequë ta'yeyiye ëjaguë Jesucristo hue'eguëbi maina ti'anbi cajèn, mai hua'na romano bainni ai je'o bayë bacua, cajèn güireña bacua.

⁸ Ja'nca cajën güijënna, si'a huë'e jobo bain, bacua ëja bain naconi, ja'an cocare achani, ai bëinreba bëinjën, ai hui'ya güi bi'rareña. ⁹ Ja'nrebi ëja bainbi Jasón sanhuëni ai curi ro'iyë senni, ja'nrebi ro'ijënna, bacuare etoni saoreña.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Saorena, Cristo bain hua'na ja'anru ba'icuabi Pablo, Silas, bacuare tëhuoni, ja'ansirën, ñami ba'iguëna, Berea huë'e jobona saoreña. Saorena, bacuabi sani ti'anni, judío bain ñë'ca huë'ena te'e ruiñe sateña. ¹¹ Sani, ja'an judío bain naconi ba'ijën yihuojënna, ai re'oye achareña. Yequë judío bain Tesalónica ba'icua'ru quërë te'e ruiñe achani ye'ye bi'rareña. Si'a umuguseña Pablo coca quëani achose'ere achani, Te'e ruiñe cama'iguë baguë cajën, Riusu coca toyani jo'casi pëbëna cu'ejani, baguë coca case'ere tinjani, te'e ruiñe masireña. ¹² Ja'nca cu'ejani masicua sëani, ai jai jubë bain, judío bain, griego bain, bacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani te'e zi'nzireña. Ëmëcua se'gabi ba'imateña. Romi hua'na'ga ai ta'yejeiye ba'i hua'na'ga Cristoni si'a recoyo ro'tani zi'nzireña. ¹³ Ro'tani zi'nzijënna, judío bain Tesalónica huë'e jobo ba'icuabi achani masini, Berea huë'e jobona sani, ja'an bainre'ga Pablo sanhuëni je'o ba güesereña. ¹⁴ Ja'nca yo'ojënna, Cristo bain hua'na ja'anru ba'icuabi Pabloni tëhuoni, Yurera'rë jai ziaya ca'ncona gatini saijë'ën cajën saojënna, Silas, Timoteo, bacuabi Bereana bëareña. ¹⁵ Bëajënna, Pabloli sani, baguëre concuabi baguë ma'are ëñojënna, Atenas huë'e jobona ti'anguëña. Ti'anni ja'nrebi, Silas, Timoteo, bacuani cocare saoguë, baguëre conjën raisi'cua naconi coca cani saoguëña: Mësacua porese'e'ru besa rajjë'ën guanseni saoguëna, ba hua'nabi Bereana gotëña.

Pablo en Atenas

¹⁶ Go'ijënna, Pablo yua baguë bainre ëjoguë, Atenas huë'e jobore ba'iguë, ganini ëñato, huacha riusu hua'i te'ntoni nëcose'e ai ba'iyë ai baquëña. Ja'nca ba'iguëna, Pabloli ai oiguë ëñaguë baquëña. ¹⁷ Ja'nca oiguë ëñaguëbi ja'an huë'e jobo bain naconi Riusu cocarebare ai cani achoguë baquëña. Judío bain ñë'ca huë'ena ti'anni, judío bain, yequëcua Riusuni ai yëcua, bacua naconi coca cani, ja'nrebi si'a umuguseña aon insiruna sani, baguëte tëhuocuani coca caguëña. ¹⁸ Caguëna, ja'nrebi yequëcua, epicúreo bain quëase'ere ye'yesicua, yequëcua estoico bain quëase'ere ye'yesicua, bain ba'iyete ai ro'tajën ba'icua, ja'ancuabi Pablote tëhuoni, baguë ye'yoyete ai senni achareña. Senni achani, te'ecuabi sa'ñëña cajën:

—¿Ba hua'guë yua gue cocare ro'tani, huesë hua'guë'ru ye'yoguë'ne? sa'ñëña senni achajën careña.

Senni achajënna, yequëcuabi sehuojën:

—Tin riusu hua'i ba'iyete quëani acho'te baguë, ro'tayë mai, sehuoreña.

Pablo yua Jesucristo ba'iyete quëani achoguë, baguë go'ya raise'ere quëani achosi'quë sëani, bacuabi ro ro'tajën, sa'ñëña senni achajën sehuoreña. ¹⁹ Ja'nca senni achajën ba'icuabi Pablote choijën, bacua ëja bain ñë'caru Areópago casiruna sareña. Sani ti'anni, baguëni senni achareña:

—Më'ë coca ye'yoguë ba'iyete quërë te'e ruiñe quëani achojë'ën. Gare achama'isi'cua sëani, më'ëbi quëaguëna, achaza cayë yëquëna. ²⁰ Tin cocare caguëna, achani masiñu cayë, senni achareña.

²¹ Si'a Atenas bain, so'o yijabi raisi'cua'ga baru ba'icua naconi, si'acuabi yua gue gu'a mame ye'yose'e

se'gare senni achajën, ja'an se'gare caraye beoye quëajën, senni achajën bateña.

²² Ja'nca baguëre senni achajënna, Pablo yua Areópago huë'ere ba'iguë, bacua jobona nëceni, coca ca bi'raguëña:

—Mësacua Atenas baincua, mësacua riusu hua'nani ai ro'tacua ba'iyë yë'ere ëñoñë. ²³ Yë'ë yua mësacua huë'e jobo ca'ncoñare ganiguë, mësacua riusu hua'na te'ntoni nëcose'ere ëñaguë, te'e te'ntoni nëcosirute ëñato, ñaca toyani jo'case'e baji'i: “Ën riusuni gare huesëcuata'an, baguë ba'iyete te'ntoni nëcohuë yëquëna” toyani jo'case'e ba'iguëna, ja'an Riusu ba'iyete mësacuani quëani achoja'guë'ë yë'ë yureña.

²⁴ Ja'an Riusu yua mai ta'yejeiyereba Riusu sëani, si'a ën yija re'otore, si'a ënjo'on ba'iyete beoru re'huani jo'casi'quë'bi ba'iji. Ja'nca re'huani jo'casi'quë'bi si'a guënamë re'oto, si'a yija re'oto, ja'anre baji baguë. Ja'nca baguë sëani, ro bain re'huasi huë'erëanre bëani ba'ima'iguë'bi baguë. ²⁵ Bain hua'na bonse caraye'ru gare caraye beoye ba'iguë'bi. Bain hua'na carayete si'ayete maina ro insini jo'cabi. Bain huajëjën ba'iyete, bain yi'ejën ba'iyete, ja'an si'ayete maina ro insini jo'cabi Riusu.

²⁶ Si'a ën re'oto bainre re'huani jo'casi'quë'bi si'a jubëan bain tin ba'icua re'huasi'cuareta'an, si'a hua'na yua te'e bain yo'je raisi'cua ba'iyë. Re'huani jo'cabi, ja'nre'bi, Si'a ën yija re'otona sani bëani jaijeijën ba'ijë'ën caguë, ga jubëte cuencueni saoni, bacua ba'iruan, bacua umuguseña ba'iyë, ja'an si'ayete cuencueni jo'cabi Riusu. ²⁷ Ja'nca re'huani jo'caguë, Si'a bainbi yë'ë ba'iyete te'e ruiñe ye'yeni masijë'ën cani jo'caguëna, baguëni gare guaja beoye cu'eni tinjani baye poreyë mai, maire te'e ba'iguëre sëani. ²⁸ Mai recoyorebana gaje meni baja'guë canica, maina ti'anni,

mai recoyona te'e zi'nzireba zi'nzini, si'a mai ba'iyete mame re'huani, maini bojoreba bojo güeseji Riusu. Mësacua ira bain ba'isi'cuabi yihuo cocare masiye ro'tani toyani jo'cäjën, te'eguëbi toyani jo'caguë: “Mai hua'na yua Riusu te'e huë'e bainreba'ru ba'icua'ë” toyani jo'caguëña baguë. ²⁹ Ja'nca toyani jo'caguëna, ja'an cocare ro'tajën ba'ijë'ën. Riusu te'e huë'e bainreba'ru ba'icua sëani, Riusu ta'yejeiye ba'iyete huacha ro'taye beoye ba'ijë'ën, Mësacua yua zoa curi, plata, gata, ja'anbi inni, ro mësacua ro'tase'ere cuencueni, te'ntoni, Yë'ë riusureba'ë cajën nëconi banica, ai huacha yo'oyë mësacua. ³⁰ Mai ta'yejeiyereba Riusubi bain cue'yoni yo'ose'e, ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere ëñani, Chao hua'nabi ro huesë ëaye yo'ojën, yë'ë ba'iyete yuta ye'yema'icuaire sëani, bacuani bënni senjoma'inë yë'ë caguë ba'isi'quëta'an, yureñabi si'a ën yija bainni quëani acho bi'raji Riusu: “Mësacua ja'anrë gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cabi mësacua mame recoyo tëno güesejë'ën” cani acho bi'raji yureña. ³¹ Ja'nca cani acho bi'raguë, baguë cuencuesi umuguse yuara ti'anja'ñeta'an ba'iji. Baguë bainguë cuencuesi'quërebabi yuara maina ti'an raija'guëta'an ba'iji. Ti'an raiguëna, si'a bain yo'ojën ba'ise'ere ëñani, re'oye yo'ojën ba'isi'cuare tëani baja'guë'bi. Gu'aye yo'ojën ba'isi'cuare gare bënni senjoja'guë'bi. Baguë bainguë cuencueni raoguëna, maina ti'anni, mai ro'ire junni tonni, ja'nre'bi go'ya raji'i baguë. Ja'nca go'ya raisi'quëre sëani, baguë umuguse ti'anja'ñete te'e ruiñe masiyë mai, Atenas bainni quëani achoguëña Pablo.

³² “Junni tonni go'ya raji'i baguë” caguëna, ja'an bain jubë jobo ba'icuaibi ro jayareña. Yequëcuaca baguëni careña:

—Më'ëbi se'e yequë umuguse ja'an cocare quëani achoguë rajj'ën. Achañu, careña.

³³Carena, Pablobi bacuare jo'ca bi'raguëna, ³⁴bacua jubë ba'icua te'ecuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani, baguëni te'e zi'nzireña. Dionisio hue'eguë, Areópago ñë'ca huë'e ëjaguë, romi hua'go Dámaris hue'ego, yequëcua, ja'an ba'icuabi Pabloni te'e zi'nzini bateña.

Pablo en Corinto

18 Ba'ijëna, ja'nrëbi jë'te, Pablobi Atenas huë'e jobore jo'cani sani, Corinto huë'e jobona ti'anni baquëña. ²Ti'anni ba'iguëbi ja'an judío bain Riusu bainre tëhuoni, bacuani te'e zi'inni baquëña. Ba judío bainguë Aquila hue'eguë, baguë rënjo Priscila naconi, ja'ancuare tëhuoni zi'inni baquëña. Italia yijabi raisi'cua bateña. Bain ta'yejeiye ëjaguë Claudio hue'eguëbi si'a judío bainre ëñaguë, Roma bain yijabi gare saij'ën caguë guansequëna, ba samucuabi Corinto huë'e jobona ti'anni bateña. Ti'anni ba'ijëna, ³Pablobi bacuani tëhuoni, bacua ba'iyete masini, bacua naconi te'e ba'iguë, te'e yo'o conguë baquëña, si'acua yua jo'ya hua'na ga'nibi huë'ëña yo'oye masicua sëani. ⁴Ja'nca te'e yo'o conguë yo'o yo'oma'i umuguse ti'anguëna, judío bain ñë'ca huë'ena cacani, Riusu cocarebare quëani achoguë ba'iguëna, judío bain, tin bain, ja'an ñë'casi'cua jobo ba'icuabi te'e ruinë achani, Cristoni si'a recoyo ro'tani recoyo te'e zi'inni bateña.

⁵Ja'nca ba'ijëna, ja'nrëbi Silas, Timoteo, bacuabi Macedonia yijabi ti'anni Pablo yo'ore con bi'rajëna, Pablobi se'e ro'taguë, Yë'ë yo'o, jo'ya hua'na ga'nibi huë'ëñare yo'oye ja'anre jo'cani, Riusu cocare quëani achoye se'gare yo'oza caguë, si'a judío bainni te'e ruinë quëani achoguë, “Jesucristo yua

Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi maina ti'an raji'i. Baguëre zoe ëjojën ba'icuan ti'an rani, maini coñe yëji baguë” quëani achoguëña. ⁶Quëani achoguëna, judío bainbi cue'yoni, Pabloni je'o bani, ai gu'a coca ca bi'rareña. Ja'nca ca bi'rajëna, Pablo yua baguë caña ba' ya'ore cue'nconi tonni, bacuani caguëña:

—Më'sacuabi cue'yoni, Cristore ro gu'a güeni senjojëna, Riusubi më'sacuani ai bënni senjoguë ba'ija'guë'bi. Bënni senjoguëna, më'sacua carajeija'yete ro'taj'ën. Ro më'sacua cue'yoni carajei güesese'e sëani, Riusuni jucha beo hua'guëbi te'e ruinë baguëni sehuoguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Yureca judío bain jubë ba'ima'icua bona, Riusu cocarebare ja'ancuani quëani achoyë yë'ë, cani, bacuare jo'cani saquëña Pablo.

⁷Sani, yequë bainguë Justo hue'eguë, Riusuni ai yëguë, ja'anguë huë'ena ti'anni, bainre coca quëani acho bi'raguëña. Baguë huë'e yua judío bain ñë'ca huë'e ca'ncore baquëña. ⁸Quëani acho bi'raguëna, yequë bainguë Crispo hue'eguë, judío bain ñë'ca huë'e ëjaguëbi achani, Cristoni si'a recoyo ro'tani te'e zi'inni baquëña, baguë te'e huë'e bain si'a jubë naconi. Yequëcua'ga Corinto bain hua'na'ga Riusu cocarebare achani, si'a recoyo ro'tani, Cristoni recoyo te'e zi'inni bateña. Ja'nca ba'icuabi oona bautiza güesereña. ⁹Ja'nca ba'ijëna, ja'nrëbi yequë umugusebi na'ijaquëna, Pablobi umeni cainguë, ëo canni ëñaguëna, Cristobi baguëni ëñoni, baguëni bojo güeseguë quëaguëña:

—Gare huaji yëye beoye ba'ij'ën. Yë'ë cocarebare gare jo'caye beoye quëani achoguë ba'ij'ën. ¹⁰Më'ë naconi te'e zi'inni ba'iguëre sëani, yë'ë yo'ore yo'o conguë ba'ij'ën. Ja'nca ba'iguëna, je'o bacuabi më'ëni ëseye gare porema'ija'cua'ë. Ën huë'e jobo bain ai jai jubëbi yë'ë bainreba ruinja'cuare

sëani, yë'ë cocarebare te'e ruiñe quëani achoguë ba'ijë'n, cani jo'caguëña Cristo.

¹¹ Ja'nca cani jo'caguëña, Pablobi ja'anre ëo canni ëñasi'quë, Corinto huë'e jobona bëani ba'iguë, te'e tëcahuë jobo ba'iguë, Riusu cocarebare bain hua'nani quëani achoguë baquëña.

¹² Ja'nca ba'iguëña, ja'nrëbi Galión hue'eguëbi Acaya bain ta'yejeiye ëjaguë runni ba'iguëña, judío bainbi sa'ñeña cajën, Pabloni preso zeanjaiñu cajën, baguëre zeanreña. Ja'nca zeanni, baguëte rërëni sani, bain ëjaguë ba'iruna nëconi, ¹³ baguëni careña:

—Ënquëbi Riusu ba'iyete ye'yoguë, yëquëna ira bain guanseni jo'case'ru tin ye'yoguëña, baguë ye'yoye'ru yo'oye porema'iñë yëquëna, cajën, Pabloni bëinjën bateña.

¹⁴ Ja'nca cajëna, Pablobi bacuani sehuo ëaye yo'oguëta'an, ëjaguë Galionbi ja'an judío bainni sehuoguë caguëña:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, ro bëinjën caye'ne? Ënquëbi gu'aye yo'otoca, o bainni je'o batoca, mësacua judío bainni te'e ruiñe achani conre'ahuë yë'ë. ¹⁵ Mësacua ira bain ba'isi'cua coca cani jo'case'ru tin yo'osi'quëre sëani, baguëni si'nseye porema'iguë'ë yë'ë. Mësacua se'gabi baguëni senni achani, baguëni si'nseja'yete ro'tani si'nsej'ën, caguë sehuoguëña.

¹⁶ Ja'nca sehuoni, bacuare bi'rani saoguëña.

¹⁷ Ja'nrëbi yequëcua, griego bainbi judío bain ñë'ca huë'e ëjaguë Sóstenes hue'eguëni zeanni, Galión ba'iruna ti'anni, Sóstenesni ai jëja huateña, bain ëjaguëbi ëñaguëña. Ja'nca huaijënna, Galionbi bacua huaise'ere ro ëñama'iguë'ru baquëña.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸ Ja'nrëbi Pablobi yuta zoe ba'i umuguseña Corinto huë'e jobona bëani

baquëña. Ja'nrëbi jë'te, Priscila, Aquila, bacuani choni, Yoguna cacani saiñu cani, ja'nrëbi Cristo bain jubëte su'ncani jo'cani, ziayabi sani, Siria yija tëca sai bi'rareña. Sai bi'rani, ru'ru, Cencrea huë'e jobore yuta ba'iguëbi baguë sinjo rañare quëroguë, Yë'ë yua Riusuni cani jo'case'e sëani, baguë yëye'ru te'e ruiñe yo'ozca caguë quëroguëña. ¹⁹ Quëroni sani, Efeso huë'e jobona ti'anni, Priscila, Aquila, bacuare ja'anruna jo'caza caguë, ja'anru judío bain ñë'ca huë'ena cacani, bain ñë'casi'cuani Riusu cocare quëani achoguëña. ²⁰ Quëani achoguëña, ba hua'nabi achani bojojën, Yëquëna naconi quë'rë zoe bëani ba'ijë'n cajën choicuareta'an, bëamaquëña. ²¹ Ja'nca bëama'iguëbi bacuare jo'ca bi'raguë, bacuani sai cocare caguëña:

—Riusu bojo umuguseña yurera ti'anja'ñeta'an ba'iguëña, Jerusalenna ru'ru ti'anjaza cayë yë'ë. Jë'te, mësacuan se'e ëñaguë raiyë yë'ë, Riusubi contoca, cani, bacuare jo'cani saquëña.

Efeso yo sa'rona gajeni, jai ziaya yoguna cacani saquëña. ²² Sani, ja'nrëbi Cesarea huë'e jobona jeni, Jerusalén huë'e jobona sani, Cristo bain jubë ba'icuan saludaguëña. Saludani ba'ini, ja'nrëbi Antioquía huë'e jobona saquëña. ²³ Sani ti'anni, ja'anru bain naconi zoe ba'ini, ja'nrëbi se'e sani, Galacia, Frigia, ja'an yijañana ti'anni, Cristo bainni yihuoguë, bacuani quë'rë se'e jëja recoyo ba hua'nare re'huani jo'caguëña.

Apolos predica en Efeso

²⁴ Yureca ja'ansi umuguseña yequë judío bainguë Apolos hue'eguëbi Efesona ti'anni baquëña. Alejandría huë'e jobobi raisi'quë yua Riusu coca toyani jo'case'ere ai ta'yejeiye ye'yeni, bainni te'e ruiñe quëani achoye masiguë baquëña. ²⁵ Jesucristo ye'yose'ere ai masiye yihuoguë, ai bojoreba bojoguë

ye'yoguë, Jesús ba'ise'ere te'e ruiñe quëaguëca, Juan bautizaye, ocona bautizaye, ja'an se'gare masiguë, bainre ye'yoguë baquëña. Riusu Espiritu gaje meni bayete huesëguëña. ²⁶ Ja'nca ba'iguëbi Efesona ti'anni, judío bain ñë'ca huë'ena cacani, jëja recoyo re'huani, bainni ye'yoguëna, Priscila, Aquila, bacuabi achani, Huacha ro'tama'ija'guë cajën, baguëte ca'ncona sani, Riusu ye'yoguë ba'ise'ere quë'rë te'e ruiñereba'ru baguëni cani achojën, yihuojën bateña. ²⁷ Yihuoni tëjijënna, Apolosbi Acaya yijana saiza caguë sai bi'raguëna, Cristo bain ja'anru ba'icuabi baguëni bojojën, bacua bain Acaya yijare ba'icua, ja'ancuani utire toyani, Apolos te'e ruiñe congüë ba'iyete quëani, baguë naconi saoreña. Saojënna, baguëbi sani ti'anni, Riusubi ta'yejeiye yo'oni congüëna, ai jai jubëan bainbi Apolos cocare achani Cristoni si'a recoyo ro'tajënna, bacuani ai bojoguë congüëna baguë. ²⁸ Judío bainbi huacha ye'yojënna, Apolosbi quë'rë ta'yejeiye masiye ye'yoguëna, judío bainbi ro sehuoye beoye achareña. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani ye'yejë'n caguë, Riusu Raoja'guë ba'iyete te'e ruiñe bacuani masi güesequë baquëña. Ja'anguëbi Jesús hue'eguë, mësacua zoe ëñajën ëjojën ba'ijënna, mësacua ti'an raji'i baguë caguë, bacuani te'e ruiñe masi güesequë baquëña.

Pablo en Efeso

19 Ja'nrëbi, Apolosbi Corinto huë'e jobona saisi'quë ba'iguëna, Pablobi yequë ca'ncobi raiguë, cu re'oto huë'e joboñabi raiguë, ja'nrëbi Efeso huë'e jobona ti'anguëña. Ti'anni ëñato, Cristo bain jubë ba'icua bateña. ² Ja'nca ba'ijënna, bacuani senni achaguëña:

—Mësacua yua Cristoni si'a recoyo ro'tajën, ¿Riusu Espirituni recoyo te'e zi'inni bate? senni achaguëña.

Senni achaguëna, bacua sehuoreña:

—Banhuë. Riusu Espiritu ba'iyete gare huesëyë yëquëna, sehuoreña.

³ Sehuorena, Pablobi senni achaguëña:

—Ja'nca ba'ito, ¿mësacua bautiza güesejën, guena bautizare'ne?

Ja'nca senni achaguëna, bacuabi:

—Juan bautizani ye'yose'e se'ga'ru ocona bautiza güesehuë yëquëna, sehuoreña.

⁴ Ja'nca sehuorena, Pablobi bacuani yihuoguë quëaguëña:

—Juan Bautizaguëbi bainre bautiza bi'raguë, bacuani ñaca yihuoguë baquëña: “Mësacua yo'ojën ba'ise'e si'aye gare jo'cani, mame recoyo re'huani, ocona bautiza güesejë'n. Ja'nca bautiza güesejën, Jesucristo ba'ija'yete si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'n. Ja'anguëbi yuara yë'ë yo'je rajja'guëta'an ba'iji, Riusu ta'yejeiye raoja'guëreba sëani” yihuoguë baquëña Juan, quëaguëña Pablo.

⁵ Quëaguëna, bacuabi te'e ruiñe achani, Jesucristoni si'a recoyo ro'tani zi'inni, te'e ruiñe bautiza güesereña.

⁶ Bautiza güesejëna, Pablobi baguë ëntë sarañare bacuana pa'roni ujaguëna, Riusu Espiritubi gaje meni bacuana zi'inni baguëna, bacuabi ta'yejeiye coca cajën, tin coca ye'yema'ise'ebi Riusu cocarebare quëani acho bi'rareña. ⁷ Ja'an quëani achocua yua si'a sara samucua ba'icua'ru bateña.

⁸ Ja'nrëbi Pablo yua Efeso huë'e jobona bëani, se'e samute ñañaguë hua'i ba'iguë, judío bain ñë'ca huë'ena cacani, Riusu cocarebare quëani achoguë, jëja recoyo re'huani, Riusu bainreba mame re'huani bayete si'a jëja yihuoguë quëani achoguë baquëña. ⁹ Ja'nca quëani achoguë ba'iguëna, judío bain jobo ba'icuabi cue'yoni, Riusu cocare achaye güejën, ro gu'a cocare bain hua'nani careña. Ja'nca cajënna, Pablobi ja'anru Cristo bainre choiguë, Gu'a

bainre gare jo'cani saiñu caguë, bacuare saguëña. Sani Tirano hue'eguë, baguë uti ye'ye huë'ena ti'anni, cacani, Cristo bainre ñë'coni, si'a umuguseña bacuare ye'yoguë baquëña. ¹⁰Ja'nca ba'iguë, samu tēcahuëan bainre ye'yoguë ba'iguëña, si'a Asia ca'ncoña bainbi Riusu cocarebare achajën, Jesucristo ba'iyete ye'yereña. Judío bain, tin bain'ga, si'acuabi Cristo ba'iyete ye'yereña. ¹¹Ye'yējënna, Pablobi ai ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñoguëña, ¹²bain hua'nabi ai bojojën, baguë caña ja'su yajise'ere inni, bacua rauna ju'incuana uanreña. Ja'nca uanrena, ja'ansirën huajë rateña. Gu'a huati hua'i'ga bacuare jo'cani gare sateña.

¹³Ja'nrebi yequëcua, judío yai bain si'a ca'ncoña ganini, Gu'a huati hua'ire etoni saozca cajën, Cristo bain ta'yejeiye yo'ojën ba'ise'ere ëñani, ja'nrebi huati bacuana sani, Jesucristo mamire juinjca cajën, huati hua'ire etoni saozca cajën yo'o bi'rareña:

—Jesucristo mami, Pablobi quëani achoguëña, ja'an ro'ina cani tonguëña, mësacua huati hua'i gare etani saijj'ën, juinjca careña.

¹⁴Ja'nca juinjca cajën, bacua jubë ba'iguë Esceva hue'eguë'ga güina'ru juinjca ca bi'raguëña. Ja'an hua'guë yua judío bain ta'yejeiye yai bainguë casi'quëbi baguë mamacua te'e ëntë sara samucua naconi sani, yequë bainguë huati basi'quëni ai juinjca ca bi'rareña. ¹⁵Juinjca ca bi'rajënna, ja'an gu'a huatibi shehuguëña:

—Mësacuabi juinjca cajën, Jesucristo, Pablo, ja'ancuare juinjca cajënna, bacuare masiyë yë'ë. Mësacuaca ¿gue ta'yejeiye bain ba'icua'ne? huatibi senni achaguëña.

¹⁶Senni achaguë, ja'an huatibi baguë bainguëni ta'yejeiye yo'o güeseguëña, ba hua'guë yua chani huëni, ja'an judío yai bain si'a jubëre zeanni, ai jēja

huaiguëña, bacua yua gatini saiñu cajën, ai yo'ojën, ai ja'si nesi'cuabi ro can beohuëan etani hue'sena huë'huëreña.

¹⁷Ja'nca ai yo'ojënna, si'a Efeso bain judío bain, tin bain, si'acuabi achani masini, ai quëquëreba quëquëjën, mai ëjaguë Jesucristo ba'iyete ai ta'yejeiye cani achojën, Ai jaiguë'bi ba'iji Jesucristo, cajën bateña.

¹⁸Ja'nrebi Cristo bain ba'iyete cacua ai jai jubë juinjca cajën ba'isi'cuabi ti'anni, bacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere bainni quëajën, Riusuni oijën bateña.

¹⁹Yequëcua'ga judío yai bain juinjca cajën ba'isi'cuabi bacua uti pëbëan, bacua ëco uan pëbëan, ja'an si'ayete huë'e joborebana sani bëyoni, si'a bainbi ëñajënna, toare zëonni, beoru ëoni senjoreña. Ja'an uti pëbëan ro'ise'ere cuencueto, cincuenta mil so'coña ai ro'i so'coña baquëña.

²⁰⁻²¹Ja'nca ëoni senjoni, mame recoyo tēno güeseni Riusu bain re'huasi'cua ba'ijjënna, Pablo yua Yequë huë'e joboña bainni ëñajaza caguë, baguë ma'a saija'yete ro'taguëña. Macedonia, Acaya, ja'an yijaña bainre ëñani, ja'nrebi Jerusalén huë'e jobona se'e saija'guë'ë yë'ë. Sani, ja'anru bainre ëñani tējini, ja'nrebi Roma huë'e jobona saija'guë'ë yë'ë, ro'taguë baquëña. ²²Ja'nca saiye ro'taguëbi baguëre concua samucua, Timoteo, Erasto, bacuare Macedonia yijana ru'ru saoguëña. Ja'nca saoni, ja'nrebi se'e rëño ñësebë Asia yijana yuta bëani baquëña.

Alboroto en Efeso

²³Bëani ba'iguëña, ja'an umuguseña ba'iguëña, yequëcuabi Cristo bainni ai bëinjën, ai je'o bajën, si'a huë'e jobona cu'e ganojën güi bi'rareña. ²⁴Bacua ëjaguë Demetrio hue'eguëbi si'a jēja coca yihuoguëña, ai yo'ojën güi bi'rareña. Ja'an bainguë yua plata guëña re'huaye

masiguë, ja'an plata guënabi yo'oni, ja'an bain huacha riusu hua'go Diana hue'ego, bago uja huë'erëanre re'huani, baina insini, baguë, baguë gaje concua naconi, yua ai a'ta curi coni bareña. ²⁵ Ja'anguëbi baguë gaje concua si'acuare choini, bacuani quëaguëña:

—Yë'ë bain sanhuë, mësacuabi mai yo'o yo'ojën ba'iyete ro'tajë'ën. Ja'nca yo'ojën, bain hua'nabi ai re'oye ro'ijënna, ai sanjeiñe ba'ijën, bonse gare caraye beoye ba'icua'ë mai. ²⁶ Ja'nca ba'icuaabi ja'an Pablo hue'eguë, baguë gu'a cocare achajë'ën. Si'a Efeso huë'e jobobi ganini, quëani achoguë, mai Diana uja huë'erëan yo'ose'ere caguë, Ro bain riusu hua'i te'ntoni nëcose'e yua huacha riusu hua'i se'ga ba'iyë caji baguë. Ja'nca caguëna, ai jai jubë bainbi achani, si'a Asia bain'ga achani, mai riusu hua'go Dianani ro'taye gare jo'cani senjo bi'rahuë. ²⁷ Ba hua'gore ja'nca jo'cani senjotoca, mai curi çjarona coni baye'ne mai? Ba hua'go yua ai ta'yejeiye ba'i hua'go sëani, gare carajeiye beoye ba'ija'go cajën, Pablo bainni ënseñu cayë yë'ë. Ënsema'itoca, yequerë si'a Asia bain, si'a ën yija bain ta'yejeiye riusu hua'gore gare gu'aye yo'oni, bagote ro jo'cani senjomaiñe. Ja'nca sëani, Pablo bainni ënsejaiñu, caguëña Demetrio.

²⁸ Ja'nca caguëna, bain hua'na si'a jubëbi ai bëinreba bëinjën, ai jëja güi bi'rareña:

—Mai riusu hua'go Diana hue'egobi si'a Efeso bainni ai ta'yejeiye conreba congo ba'igo, güi bi'rareña.

²⁹ Ja'nca güi bi'rajën, si'a huë'e jobobi ganijën, quë'rë jai jubë bainre huë'ojën, Pablöre yo'o concua Cayo, Aristarco, ja'ancua Macedonia bincuare zeanni, rëreni sani, bacua huë'e jobo në'ca huë'ena cacani bateña. ³⁰ Ja'nca ba'ijënna, Pablobi masini, Ja'an bainni coca cajaza caguëreta'an, Cristo bainbi ënsereña. ³¹ Pablo gajecua'ga, Asia

yija ëja bainbi Pabloni coca yihuojën raoreña: Ja'an bain në'caruna gare cacaye beoye ba'ijë'ën. Ai huaji yaru'ë cajën raoreña. ³² Ja'nrebi bain hua'na në'casi'cuabi ai jëja güijën, te'e ro'tama'icuaabi tin güijën, ro huesë ëaye yo'ojën, ro ro'tajën, ro güijën bateña. ³³ Ja'nca ba'ijënna, judío bainbi bacua bainguë Alejandro hue'eguëni cuencueni, bain jobona nëcojënna, ba hua'guë yua nëcani, Bainre cuo güeseza caguë, baguë ëntë sarare huëani rëonni ca ëaye yo'oguëna, ³⁴ bain hua'nabi baguëni ënajën, Gu'a judío bainguë'bi cajën, quë'rë se'e samu hora ba'iyë gare jo'caye beoye güijën bateña:

—Mai riusu hua'go Diana hue'egobi si'a Efeso bainni ai ta'yejeiye conreba congo ba'igo, güijën bateña si'a jubë.

³⁵ Güijën ba'ijënna, yequë, ja'an huë'e jobo ëjaguëbi nëcani, bain hua'nabi ja'an güiye jo'cajënna, bacuani caguëña:

—Mësacua Efeso bain, mai ta'yejeiye riusu hua'go Diana, bago ba'i huë'e yua ënjo'on Efeso bain cuirasi huë'e ba'iguëna, si'a ën yija bainbi masiyë. Bago ba'iyë cuencues'e yua guënamë re'otobi gaje meni to'inse'ere sëani, si'a bainbi masiyë. ³⁶ Ja'nca ba'iguëna, bain hua'nabi bagore gare gu'aye cayë porema'icua sëani, mësacua yua bëiñe beoye ba'ijë'ën. Gare hui'ya yo'omajën, te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. ³⁷ Ëncua, mësacua rëreni rasi'cua, bacuabi mai riusu hua'goni gare gu'aye yo'omateña. Bago huë'ere gare gu'aye cayë beoye bateña bacua. ³⁸ Ja'nca sëani, Demetrio, baguë gaje yo'o concua, bacuabi gu'aye cayë banica, ëja baina sani, te'e ruiñe ca güeseyë bacuani senja'bë. ³⁹ Senni, ja'nrebi quë'rë se'e ta'yejeiye yo'oye señe yënica, ëja bain në'ca umuguse tëca ëjoni, si'a jubëni senja'bë. ⁴⁰ Yure umuguse mësacuabi ai hui'ya güijën ro rënni ganojën, ro guaja yo'ohuë. Ja'nca

yo'ojëna, romano ëja bainbi achatoca, mai si'acuani ai jëja senni achare'ahuë bacua. Senni achatoca, ¿queaca se-huoye'ne mai? huë'e jobo ëjaguëbi caguëña.

⁴¹Ja'nca cani tējini, bain hua'na nē'casi'cuare bacua huë'ena go'i güeseguëña.

Viaje de Pablo a Macedonia y a Grecia

20 Bain hua'nabi bacua güiyete jo'cani saijëna, Pablobi Cristo bain jubëte choini, bacuani yihuo coca cani, ja'nrëbi Saiyë cani, ba hua'nani su'ncani, bacuare jo'cani, Macedonia yijana saquëña. ²Sani ti'anni, ja'an yija bain Cristo bain jubëanre ëñajani, bacuani yihuoni bojo güeseni, bacuani jëja recoyo ba hua'nare re'huani, Grecia yijana ti'añe tëca bain jubëanre ëñaguë saiguë baquëña. ³Greciana ti'anni, samute nãñaguë hua'i ja'anru bain Cristo bain jubëan naconi ba'ini, ja'nrëbi Siria yijana goza caguë, jai ziaya yoguna cacani go'iyë ro'taguëna, judío bainbi Pablóni huani senjoñu cajën, gatini ëjoreña. Gatini ëjojëna, Pablobi masini, se'e ro'tani, yija ma'abi goza caguë, Macedonia yijabi go'i bi'raguëña. ⁴Ja'nca saiguëña, baguëre concua rëño jubëbi ru'ru saë'ë. Sópater Berea bainguë, yequë Aristarco, yequë Segundo, Tesalónica bain ba'icua, yequë Cayo Derbe bainguë, yequë Timoteo, yequë Tíquico, yequë Trófimo, Asia bain ba'icua, ja'an ba'icuabi ⁵ru'ru sani, Troas huë'e jobo tëca sani, bëani, yëquëmare ëjojën baë'ë. ⁶Ëjojën ba'ijëna, yëquëna hua'nabi judío bain ta'yejeiye umuguseña, bacua huo'coma'ise'e aon ain umuguseña Riusuni bojojën, sa'ñeña conjën, Riusuni te'e ruiñe yo'oni tējini, Felipos huë'e jobo yo sa'rona gajeni, jai ziaya yoguna cacani, sani, ja'nrëbi te'e ëntë sara ba'i umuguseña Troas huë'e jobona ti'anhüë.

Ti'anni ja'nrëbi, se'e te'e ëntë sara samu umuguseña ja'anrute baë'ë yëquëna.

Visita de Pablo a Troas

⁷Ja'nca ba'icuabi semana ja'anrë umuguse, Cristo bain yo'o yo'oma'i umuguse si'a jubë Cristo bainbi nē'cani, Mai jo'jo aonre sa'ñeña huo'hueni aiñu cajën yo'o bi'rajën, sa'ñeña recoyo te'e zi'nzini bojojëna, Pablobi Riusu cocarebare ye'yobi. Ja'nca ye'yoguë, ñatani saiza caguë, yua ñami jobo ba'iyë tëca, coca quëani achoguë baji'i. ⁸Ai ëmë ba'i huë'ere nē'casi'cuabi majahuëan ai ba'iyë zë'nquese'e ba'ijën, Pablo cocare achajën ñu'ijën, ⁹bacua jubë bainguë Eutico hue'eguë bonsë hua'guëbi yua ati gojere achaguë ñuji'i. Ja'nca ñu'iguë, Pablo yua quë'rë zoe cani achoguëna, bonsë hua'guëte ëo cainguëna, cainsi hua'guëbi hue'se ca'ncona samute sonohuëan ba'irubi yijana bonëni tonji'i. To'inguëna, bain hua'nabi gajeni ëñato, ju'insi'quë unji'i. ¹⁰Ja'nrëbi Pablo'ga gajeni, baguëna rëanni su'ncani achani, ja'nrëbi bain hua'nani quëabi:

—Mësacua huaji yëye beoye ëñajë'n. Huajëji baguë, quëabi.

¹¹Quëani, ja'nrëbi bacua sonohuëna se'e mëni, bacua jo'jo aonbëanre jë'yeni, bainna huo'hueni, si'a hua'nabi sa'ñeña bojojën ainjëna, ja'nrëbi Pablobi se'e yihuo bi'rani, Riusu cocare quëani achoguë ñatajaji'i. ¹²Ja'nrëbi Euticobi se'e huajë raiguëna, si'a hua'nabi baguëni ëñani, ai bojoreba bojo recoyo re'huani saë'ë.

Viaje desde Troas a Mileto

¹³Saijëna, Pablo'ga te'e hua'guëbi yija ma'aja'an saji'i. Saiguëna, yëquëna hua'nabi jai ziaya yoguna cacani saijën, Asón tëca saijën, Pablo case'e'ru baguëni tëhuoni guañoñu cajën saijën, ¹⁴ja'nrëbi Asón huë'e jobona ti'anni, Pablóni tëhuoni guaohüë. Guaoni,

ja'nrēbi se'e sani, ja'nrēbi Mitilene hu'ē jobona ti'anhüē. ¹⁵ Ti'anni, se'e sani, yequē umuguse Quío je'eñerabi tayojeiye sani, yequē umuguse Samosna ti'anni je'ē. Jeni, ja'nrēbi se'e sani, Trogiliona ti'anni, ja'anruna bëani huajēni, ja'nrēbi yequē umuguse Mileto hu'ē jobona sani ti'anhüē. ¹⁶ Pablo yua Asia yijana ro guaja jema'ĩnu caguē, Efeso hu'ē jobore ro tayojeiye sani, Mileto hu'ē jobona je'ē. Pablo yua besa sani ti'añu. Porenica, Pentecostés umugusebi Jerusalén hu'ē jobona ti'anni ba'ija'guē'ē yē'ē caguēna, Efesona jemaē'ē yēquēna.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

¹⁷ Mileto hu'ē jobona jeni, Pablo yua Cristo bain Efeso hu'ē jobore ba'icua, bacua ira ěja bainre choijani rajēn caguē, ma'aja'an saoguēna, ¹⁸ bacuabi ti'an ra'ē. Ti'an raijēna, Pablobi bacuani yihuoguē cabi:

—Mēsacua yua yē'ē yo'oguē ba'ise'ere ēñajēn, si'a yē'ē Asia yijare ba'iguē yo'ose'ere te'e ruiñe masiyē mēsacua. ¹⁹ Ja'nca masijēna, mēsacua naconi ba'iguēbi yē'ē Ęjaguē Jesucristoni gare ya'jaye beoye baguē yo'ore conguē ba'ē'ē yē'ē. Ro yē'ē ba'iyete ro'tama'iguē, yē'ē yua ro ta'yejeiye beo hua'guē'ē caguē, yē'ē Ęjaguēni yo'o conguē, judío bainbi ai je'o bajēna, ai yo'oguē, Bain hua'nani conni cuiraza caguē, ai oiguē conguē ba'ē'ē yē'ē. ²⁰ Mēsacua naconi te'e ba'iguē, Riusu cocarebare mēsacuani gare jo'caye beoye quēani achoni, Mēsacua yua re'oye jaijeijēn ba'ij'ēn caguē, mēsacua si'a jubēni ye'yoguē, mēsacua hu'eñana ti'anni yihuoguē ba'ē'ē yē'ē. ²¹ Si'a hua'nani yihuoguē, judío bain, tin bain, si'a hua'nani si'a jēja caguē, gare jo'caye beoye quēani achoguē ba'ē'ē yē'ē: Mēsacua yua, Riusubi ēñaguēna,

ro'tajēn ba'ij'ēn. Mēsacua gu'aye yo'ojēn ba'ise'ere gare jo'cani, mai Ęjaguē Jesucristoni si'a recoyo ro'tani recoyo te'e zi'inni ba'ij'ēn, quēani achoguē ba'ē'ē yē'ē. ²² Yureca, Riusu Espiritubi yē'ere saguēna, Jerusalén hu'ē jobona saiyē yē'ē. Ja'nca saiguēbi ¿Ja'an hu'ē jobo bainbi guere yē'ēni yo'oja'ye'ne? ro'taguē, ²³ yē'ē ai yo'oguē ba'ija'ye se'gare masiyē. Yē'ēbi yureña si'a hu'ē joboñabi saiguēna, Riusu Espiritubi yē'ēni masi güeseji. Jerusalén bainbi yē'ere preso zeanni, yē'ēni ai yo'o güeseja'cua'ē caguē, yē'ēni masi güesejuēna, ²⁴ gare huaji yēye beo hua'guēbi ja'an jobona saiyē yē'ē. Yē'ē Ęjaguē Jesucristobi yē'ēni guansequēna, yē'ē huajēguē ba'iyete gare ro'tama'iguē'ē yē'ē. Baguēni ai bojoreba bojoguē, baguē yo'o guanseni jo'case'e se'gare te'e ruiñe yo'oni, Si'aye tējiye tēca gare jo'caye beoye baguēni re'oye yo'o conza caguē ba'iyē yē'ē. Si'a bainni quēani achoguē, Riusubi mēsacuani ai yēguē, baguē oiguē conse'ere mēsacuani masi güesebi, caguē ba'iyē yē'ē.

²⁵ Mēsacuare'ga ja'an cocare quēani achoguēna, yureñabi yē'ere gare se'e ēñama'ija'cua'ē. Ja'nca te'e ruiñe caguē, mēsacuani jo'cayē. ²⁶ Riusu cocarebare mēsacuana te'e ruiñe quēani achosi'quē sēani, mēsacua yua Riusu yēye beoru masiyē. ²⁷ Riusu ta'yejeiye yo'oni jo'case'ere gare yahueye beoye mēsacuani ye'yosi'quere sēani, Riusubi yē'ēni gare bënni senjoñe beoye ba'ija'guē'bi. ²⁸ Ja'nca te'e ruiñe ye'yese'cua sēani, mēsacua yua ēñare bajēn, mēsacua ba'iyete ro'tajēn, gare huacha yo'oye beoye ba'ij'ēn. Riusu Espiritubi Cristo bain jubēanre mēsacuana jo'caguēna, mēsacua yua ēñare bajēn, bacuare re'oye yo'ore conni cuirajēn, bacuani te'e ruiñe ye'yojēn yihuojēn ba'ij'ēn. Jesucristobi ja'an

bain ro'ire junni tonguëna, mësacua yua bacua ëjacua ruinsi'cua sëani, bacuare re'oye ëñajën conjën ba'ijë'ën. ²⁹ Yureca yë'ëbi gare saiguëna, yequëcua gu'aye yo'ocuabi mësacua jubëanna ti'anni, airu yai hua'na saoni senjoñe'ru mësacua jubëan bainre saoni senjo ëaye yo'oja'cua'ë. ³⁰ Mësacua jubëan bain'ga giina'ru yo'ojën, bainni ro coquejën, Yë'ë coca ye'yoyete te'e ruiñe ro'tani yë'ëni conjë'ën cajën, te'e ruiñe camajën ba'ija'cua'ë. ³¹ Ja'nca ba'ija'cuare sëani, mësacua ëñare bajën, te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. Yë'ëbi mësacua naconi samute tëcahuëan ba'iguë, gare jo'caye beoye mësacuanu ye'yoguë, mësacuanu ai oire baguë, Cristo ba'iyete te'e ruiñe quëani achoguë yihuoguë baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, mësacua gare huanë yeye beoye ba'ijë'ën.

³² Yureca, yë'ë yo'je sanhuë, mësacuare ai ro'taguë, Riusuni senreba señë yë'ë. Mësacuare ai oire baguë conjë'ën caguë señë yë'ë. Ja'nca senni achaguëna, mësacua'ga baguë cocareba canu jo'case'ere gare jo'caye beoye te'e ruiñe ro'tajën, baguë oiguë coñete gare huanë yeye beoye ba'ijë'ën. Mai ta'yejeiyereba Eñaguë Riusubi mësacuanu ai jëja recoyo bacuare re'huani baye masiji. Ja'nca masiguëbi mësacuare cuencueni sani, baguë bainreba jubë naconi, baguë baye si'ayete mësacuana insini jo'caja'guë'bi. ³³ Yë'ë'ga mësacua naconi ba'iguë, Riusu yo'ore congüë, mësacua curi, mësacua caña, ja'an bonsere mësacuanu gare senmaquë baë'ë yë'ë. ³⁴ Yë'ëbi yo'ore yo'oni, curire conu, yë'ë bonse, yë'ë gaje concua bonse, ja'anre conu huo'hueguë baë'ë yë'ë. Mësacuabi ja'anre ëñani, yë'ë ba'iyete ye'yehuë. ³⁵ Ja'nca ye'yeni, mësacua'ga yo'o yo'oni, curi conu, bonse carajën ba'icuanu jo'caye beoye ro insini jo'ca bi'rahuë. Mai Eñaguë Jesucristo'ga giina'ru ye'yoni jo'caguëna, baguë

cocare te'e ruiñe ro'tani yo'oye ye'yehuë mësacua: "Mësacuabi bonsere conu baye ro'tanica, ru'ru yequëcuana ro insijë'ën. Ja'nca yo'ojën ba'itoca, quë'rë ta'yejeiye ai bojojën ba'ija'cua'ë mësacua." Ja'an coca ye'yese'ere quë'rë se'e ro'tajën ba'ijë'ën, yihuoguë cabi Pablo.

³⁶ Ja'nca yihuoni tējini, si'a jubë naconi gugurini rëanni, Riusuni coca senni, bacua ba'iyete ujuguë bajji'. ³⁷ Ujani tējiguëna, si'a hua'nabi Pabluni ai oijën, baguëni su'ncreba su'ncajën, baguëte sahuë. ³⁸ Yë'ëre gare se'e ëñama'ija'cua'ë casi'quëre sëani, bacuabi ai sa'tijën oire bajën baë'ë. Ja'nca ba'icuanu baguë naconi yo sa'ro tëca sani, baguëre gare ëñani tējini sahuë.

Viaje de Pablo a Jerusalén

21 Ja'nca saojënna, yëquëna hua'nabi yoguna cacani, Cos huë'e jobona te'e ruiñe sani ti'anhuë. Ti'anni, ja'nrebi ñataguëna, se'e sani, Rodasna ti'anni, ja'nrebi se'e sani, Pátarana ti'anhuë. ² Pátarana ti'anni, yequë yogubi Feniciana sai bi'raguëna, ja'anguna cacani saë'ë. ³ Sani, ja'nrebi Chipre jubote ëñani, sërübë ca'ncoja'an tayojeiye sani, ja'nrebi Siria yija ca'ncona ti'anhuë. Ti'anni, ja'an yogu ayase'ere Tiro huë'e jobona jo'caja'ye sëani, ja'an jobona jeni baë'ë yequëna. ⁴ Ja'nca ba'icuanu Cristo bain hua'nare tëhuoni, bacua naconi bëani, te'e ëntë sara samu umuguseña baë'ë. Ja'nca ba'ijënna, Riusu Espiritubi masi güeseguëna, bacuabi Pabluni quëahuë. Jerusalén huë'e jobona gare ti'anma'ijë'ën quëahuë. ⁵ Ja'nrebi ja'an umuguseña si'aguëna, yëquë'nabi saë'ë. Ja'nca saijën, ja'anru Cristo bainbi conjën, huë'e jobobi etani, romi hua'na, zin hua'na, si'acuabi conjën, yo sa'rona ti'anni, si'a jubëbi gugurini rëanni, Riusuni senni achajën ujajën baë'ë. ⁶ Ujani tējini, sa'ñeña oijën, su'ncajën

sai bi'rahuë. Yëquëna hua'nabi yoguna cacajëna, ba hua'na yua bacua huë'ena goë'ë.

⁷Ja'n'rëbi Tirote jo'cani, Tolemaida huë'e jobona ti'anni, ja'an jobo bain Cristo bainre tëhuoni, bacuani bojojën saludani, te'e umuguse bëani ba'ijën ñatani saë'ë. ⁸Ñatani sani, Pablo naconi Cesarea huë'e jobona ti'anhüë. Ti'anni, Felipe hue'eguë naconi te'e bëani baë'ë. Ja'anguë yua ru'ru aon huo'hueni insis'cua te'e ëntë sara samucua, bacua naconi cuencuesi'quëbi yureca Riusu cocarebare quëani achoguë baj'i'i. ⁹Ja'nca ba'iguëbi romi zincua gajese'gacuanu baguëna, bacuabi Riusu yo'oja'yete te'e ruinë masini bainni quëacua baë'ë. Gare huejama'icua baë'ë. ¹⁰Ja'an huë'ere ba'ijën, yequë umuguseña ba'ijëna, yequë bainguë Agabo hue'eguëbi Judea yijabi ti'an raj'i'i. Riusu yo'oja'yete te'e ruinë masini bainni quëaguë'bi baj'i'i. ¹¹Mësacuanu ënaguë raë'ë yë'ë caguë, ja'n'rëbi Pablo tëinmebi jo'chini, ja'ansi'quëre huenni, baguë guëoña, baguë ëntë saraña, ja'anre huenni, ja'n'rëbi yëquëenate quëabi:

—Riusu Espiritubi coca caguëna, mësacua achajë'ën. Judío bain Jerusalén ba'icua bi ën tëinme baguëte zeanni, preso sani, ja'n'rëbi yequë bainna baguëre insini jo'caja'cua'ë caji Riusu, quëabi Agabo.

¹²Quëaguëna, yëquëna hua'na, yua Cesarea jubë bain naconi Pabluni ai senreba senni achajën, Jerusalenna gare saiye ro'tama'ijë'ën cajëna, ¹³baguë sehuobi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ëre oijën, yë'ëni ro sa'nti güeseye'ne? Riusu cuencuese'e sëani, yë'ëre ënsema'ijë'ën. Yë'ëre preso zeanni huenja'ñeta'an, Jerusalenna saiye yë'ë. Yë'ëre huani senjoja'ñeta'an, Jesucristoni te'e yo'o conguë saiye yë'ë, caguë sehuobi baguë.

¹⁴Ja'nca sehuoguëna, gare ënseye poremajën, sa'ñeña cahuë:

—Mai Ëjaguë Riusubi baguë yëye'ru yo'oja'guë, canu, se'e camaë'ë.

¹⁵Ja'n'rëbi, yëquëna bonsere re'huani, hue'oni, Jerusalén huë'e jobona saë'ë.

¹⁶Ja'nca saijën Cristo bain Cesarea ba'icua bi conhuë. Bacua jubë ba'igüë, Mnasón hue'eguë'ga conguë saji'i. Chipre bainguëbi ai zoe Cristoni recoyo te'e zi'inni baj'i'i. Ja'anguë naconi baguë huë'ena bëani ba'ija'cua baë'ë yëquëna.

Pablo visita a Santiago

¹⁷Ja'nca sani, Jerusalenna ti'anni, Cristo bainre tëhuojëna, yëquënanu ai bojoreba bojojën, bacua jubëna te'e zi'in güesehuë. ¹⁸Ja'nca bojo hua'na ba'ijën, yequë umuguse ba'iguëna, Pablo yua Santiagoni ëñajai'ñu caguëna, si'a jubëbi conjën saë'ë. Sani ti'anni Santiagoni tëhuoni, si'a Cristo bain ira ëjacuare'ga ëñani saludahuë. ¹⁹Saludani tëjini, Pablubi Riusure ta'yejeiye yo'o conguë ba'ise'e si'aye bacuani quëabi. Riusubi ai ta'yejeiyereba conguëna, judío bain jubë ba'ima'icua'na sani, ai ta'yejeiye yo'o conguëna, ai bainbi Cristoni si'a recoyo ro'tani te'e zi'inni baë'ë quëabi baguë. ²⁰Quëani tëjiguëna, bacuabi achani, Riusuni ai bojojën, baguëni ai ta'yejeiye cocare cajën baë'ë. Ja'n'rëbi Pabluni quëahuë:

—Ai re'oye quëahuë më'ë. Quëaguëna, yëquënanu bojoyë. Yureca ën cocare achani ro'tajë'ën. Ai jai jubë judío bainbi Cristoni recoyo te'e zi'inni ba'ijën, bainni si'a jëja yihuojën, Moisés coca toyani jo'case'ere te'e ruinë yo'ojën ba'ijë'ën cayë bacua. ²¹Ja'nca cacuabi më'ëni bëinjën, më'ë yo'oguë ba'ise'ere achani më'ë ba'iyete ñaca quëayë bacua: Pablubi ai huacha ye'yoji cahuë. Judío bain hua'na yequë yijañare ba'icua, ja'ancuanu ye'yoguë, Moisés coca toyani jo'case'ere

yo'omajën ba'ijë'en cayë më'ë, quëahuë bacua. Mësacua zin hua'na go neño ga'nire tëyo güesema'ijë'en cayë më'ë, quëahuë. Mai ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru yo'omajën ba'ijë'en cayë më'ë, cajën quëahuë bacua. ²²Ja'nca quëacuabi më'ë ti'an raise'ere achani, si'a jubëbi më'ëni ai bëinjën, më'ëni yo'oja'yete sa'ñeña senni achañu cajën ñë'caja'cua'ë. ²³Ja'nca sëani, yë'ëbi coca yihuoguëna, achani güina'ru yo'ojë'en: Gajese'gacuabi Riusuni cani jo'case'e'ru Riusuni te'e ruiñe yo'o bi'rajën, mai naconi ba'iyë yureña. ²⁴Ja'nca ba'ijënna, më'ë yua bacuare sani, bacua naconi Riusu huë'ena ti'anni, bacua naconi te'e mame tëno güesej'ëen. Tëno güeseni tējini, bacua ro'ija'yete ro'ijë'en. Ja'nrebi bacuabi bacua rañare quëro güeseye poreyë. Ja'nca yo'oguëna, si'a bainbi masini, më'ëre bëin coca case'ere ro'tama'ija'cua'ë. Gare huacha yo'oma'iji baguë, më'ëre cajën, më'ë te'e ruiñe Riusuni yo'o conguë ba'iyete ro'tajën, më'ëni te'e ruiñe ëñajën ba'ija'cua'ë bain hua'na. ²⁵Yëquëna hua'nabi më'ë ro'taye'ru ro'tajën, judío bain jubë ba'ima'icua Cristoni recoyo zi'inni ba'icuanı yihujën, Moisés cocare ta'yejeiye yo'oma'ijë'en bacuani toyani saohuë yëquëna. Ëñe se'gare te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'en: Mësacua bainbi jo'ya hua'nare huani huacha riusu hua'ina insini jo'catoca, ja'an hua'ire aiñe beoye ba'ijë'en. Mësacuabi jo'ya hua'nare huani ainto, ba ziere gare uncumajën ba'ijë'en. Mësacua bainbi jo'ya hua'guëre ñajemona guioni huaitoca, ba hua'ire ainma'ijë'en. Mësacua bain yo'ojën ba'iyë'ru tin romigoni, tin ëmëguëni gare yahue bama'ijë'en. Huejasi'cua se'gabi te'e ba'ijë'en. Ja'an coca se'gare yihujën bacuana saohuë yëquëna, quëabi Santiago.

Arrestan a Pablo en el templo

²⁶Ja'nca quëaguëna, Pablobi Jaë'ë cani, ba gajese'gacuare sani, yequë umuguse bacua naconi Riusu huë'ena ti'anni, Mame tënoñu cajën, ba huë'e ëjacuani bacua tënoni tējijai umugusere quëareña, bacua jo'ya hua'nare huani insijai umugusere.

²⁷Quëani ja'nrebi, te'e ëntë sara samu umuguseña ba'ijën, mame tëno güeseni tēji bi'rajënna, yequëcua judío bainbi ti'anni Pabloni ëñareña. Asia yijabi rani, Pabloni ëñani, bain jubëte choini, Pabloni zeanni, ²⁸ai jëja güijën careña:

—Israel bain, yëquënani con rajjë'en. Ënquë ai gu'aye ye'yosi'quëre sëani, yureta zeanre bañu. Si'a bain jubëanna saiguë, Moisés coca, ën huë'e Riusu uja huë'e, si'ayete ai gu'aye ca ganosi'quë'bi. Griego bainre'ga ëñjo'ona rani, ën huë'ena caca güeseni, gu'a huë'e re'hua güesebi, Riusu ta'yejeiye ba'i huë'ere, güijën, ai bëinjën careña bacua.

²⁹Trófimo, ja'an Efeso bainguë yua Pablo naconi huë'e jobore ba'iguëna, bacuabi ëñani, Pablote ro'tajën, Riusu uja huë'ena guaomaquë, baguëre cajën, yureca bacua bëin cocare güireña.

³⁰Ja'nca ai hui'ya güijënna, si'a huë'e jobo bainbi rënni ganojën, Riusu huë'ena huë'huëjën raë'ë. Ja'nrebi Pabloni zeanni, hue'se ca'ncona rëreni sani, ja'nrebi Riusu huë'e anto sa'roñare ta'pini, Pabloni huai bi'rareña. ³¹Baguëni huani senjoñu cajën huaijënna, soldado jubë ëjaguëbi achani, Ai yo'oye'ne bain hua'na caguë, ³²baguë soldado hua'na jai jubëte choini, Riusu huë'ena huë'huëni ti'anjënna, judío bainbi ëñani, Pabloni huaiye jo'careña. ³³Jo'cajënna, soldado ëjaguëbi ti'anni, Pabloni preso zeanni, Samu guënameñabi baguëte huenjë'en caguë, ja'nrebi baguë ba'iyete, baguë gu'aye yo'ose'ere ja'anre bainni senni

achaguëña. ³⁴Senni achaguëña, bain hua'nabi baguëni te'e ro'tamajën sehuoreña. Yequëcuabi yeque cocare quëareña. Yequëcuabi se'e yeque cocare baguëni quëareña. Ja'nca quëajën, ai jëja güijën ba'ijënna, soldado ëjaguëbi baguë gu'aye yo'ose'e, bain güijën ba'iyete te'e ruiñe masiye gare poremaquëña. Ja'nca porema'iguëbi Mai jai huë'ena sani baguëre guaoni baj'ën guansegüë caguëña. ³⁵Ja'nca caguëna, soldado hua'nabi baguëte sani, bacua jai huë'e mëi se'nquehuëna ti'anni, bain hua'nabi baguëre ai je'o ëñajën güijën zean ëaye yo'ojënna, baguëre cuanni sani mëa bi'rareña. ³⁶Ja'nca mëa bi'rajënna, bain jubëbi güireña:

—Ja'anguëte huani senjojë'ën cajën güireña.

Pablo se defiende delante de la gente

³⁷Ja'nrebi Pablote mëani, bacua jai huë'ena guao bi'rajënna, Pablobi bacua ëjaguëni senni achaguëña:

—¿Më'ere coca caye poreye yë'ë? senni achaguëña.

Senni achaguëna, ëjaguëbi sehuoguëña:

—¿Më'ë yua griego cocare caye masiguë? ³⁸¿Gue'ne yureca? ¿Më'ë yua ja'an egipcio bainguë gu'aye yo'osi'quë ba'iguëma'iguë? ¿Zoe ba'irën ai je'o baguë coca casi'quë ba'iguëma'iguë? cuatro mil gu'a gaje concuare huëoni, beo re'otona gatini sani, ëja bainre huani senjoñu cajën ëjojën bateña. ¿Ja'an yo'osi'quëma'iguë më'ë? senni achaguëña.

³⁹Senni achaguëna, Pablobi quëaguëña:

—Bañë. Judío bainguë'ë yë'ë. Tarso huë'e jobo, ta'yejeiye ba'i jobobi raisi'quë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëre sëani, bain jubëni coca caye jo'caj'ën yë'ëre, quëaguë, senni achaguëña.

⁴⁰Ja'nca senni achaguëna, soldado ëjaguëbi Jaë'ë caguëna, Pablobi bonëni, mëi se'nquehuë ëmë ca'ncona nëceni, baguë ëntë sarare huëani rëonni coca caza caguë, bain cuaoyete ëjoguëña. Ëjoni, ja'nrebi güiye jo'cajënna, Pablobi hebreo coca, ja'an yua bacua cocare ca bi'raguëña:

22—Yë'ë bain hua'na, mësacuanii ai te'e ruiñe ëñaguë, mësacuanii coca sehuoye yë'yë yë'ë, caguëña.

²Caguëna, bacua cocare achani, bacuabi caye beoye nëceni acha bi'rareña. Acha bi'rajënna, Pablobi coca caguëña:

³—Yë'ë yua judío bainguë'ë. Tarso huë'e jobo, Cilicia yija huë'e jobo, ja'an jobobi bonsëni rani, ënjo'ona ti'anni, Gamalielbi ye'yoguëna, mai ira bain ba'isi'cua coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe ye'yeguë ba'nhuë yë'ë. Riusuni si'a recoyo ro'taguë, Baguë yëye se'gare yo'ojaza caguë, mësacua yureña yo'ojën ba'iyë'ru yë'ëga güina'ru yo'o bi'raguë ba'nhuë. ⁴Ja'nca ba'iguëbi Cristo bainni ai je'o bani, Bacuani huani senjoza caguë yo'oni, bacua bain ëmëcua, romicua, ai bainre preso zeanni, ya'o huë'ena guaoguë ba'nhuë yë'ë. ⁵Ja'nca yo'oguëna, mai pairi ta'yejeiye ëjaguë, si'a judío bain ira ëjacua naconi, bacuabi yë'ë yo'oguë ba'ise'ere ëñani, yureña tëca masiyë bacua. Ja'nca masicuabi utire toyani, Mai jubë bain Damasco huë'e jobo ba'icuaana saonñu cajën, yë'ë naconi saojën ba'nhuë bacua. Ja'nca saojënna, yë'ëbi bacua uti toyase'ere sani, Ja'an jobo ba'icua Cristo bainre zeanni rani si'nse güeseza caguë, Damasco ëja bainna sani bacua uti toyase'ere insiye ro'taguë ba'nhuë yë'ë.

Pablo cuenta su conversión

⁶Ja'nca ro'taguë, Damasco ma'aja'an saiguë, mënera ba'iguëna, Damascona ti'an bi'raguëna, joë ba'irënbi mia re'oto

ñatani saoye'ru ai ma'ñoñereba miaguë, yë'ë të'iyejeiye ba'iruna gaje meguë ba'nji. ⁷Ja'nca ba'iguëna, yijana tainguë ba'nhuë yë'ë. Tainguëna, guënamë re'otobi yë'ëni cani achoguë ba'nji: "Saulo, Saulo, ¿më'ë queaca ro'taguë, yë'ëre je'o baguë be'teguë'ne?" cani achoguë ba'nji. ⁸Cani achoguëna, senni achaguë ba'nhuë yë'ë: "¿Gueguëbi yë'ëni senni achaguë'ne, Èjaguë?" senni achaguëna, "Yë'ë yua Jesucristo Nazareno hue'eguë'ë. Yë'ëni ai je'o bayë më'ë" sehuoguë ba'nji. ⁹Ja'nca sehuoguëna, yë'ë gaje concuabi miañe ëñose'ere ëñani quëquëcuata'an, yë'ëni coca caguëte achamajën ba'nhuë. ¹⁰Ja'n'rëbi yë'ë Èjaguëni se'e senni achaguë ba'nhuë yë'ë: "Èjaguë, ¿guere yo'oja'guë'ne yë'ë?" senni achaguëna, Èjaguëbi sehuoguë ba'nji: "Huëni, Damasco huë'e jobona saijë'ën. Sani ti'anni ba'iguëna, yequëcuabi më'ë yo'oja'yete quëaja'cua'ë" sehuoguë ba'nji baguë. ¹¹Sehuoguëna, ja'an ma'ñose'ebi ñaco ëñañe gare porema'iguë ba'nhuë yë'ë. Ja'nca porema'iguëna, yë'ë gaje bainbi yë'ë ëntë sarare zeanni sajen, Damasco huë'e jobona ti'anjen ba'nhuë. ¹²Ti'anni ba'iguëna, yequë bainguë Ananías hue'eguëbi ba'iguë ba'nji. Moisés coca guansenì jo'case'ere te'e ruiñe yo'oguëna, judío bain Damascore ba'icuabi baguëni ai te'e ruiñe ëñajën, baguëte re'oye cajën ba'nhuë. ¹³Ja'an Ananías hue'eguëbi yë'ëni ëñaguë rani, yë'ëni caguë ba'nji: "Yë'ë bainguë Saulo, ñaco sëtani ëñajë'ën" caguë ba'nji baguë. Caguëna, ja'ansi'quë ñaco sëtani ëñaguë ba'nhuë yë'ë. ¹⁴Ja'nca ëñañe poreguëna, baguëbi yë'ëni se'e caguë ba'nji: "Mai ta'yejeiyereba Èjaguë Riusu, mai ira bain ba'isi'cuani conni cuiraguë ba'iguë, ja'anguëbi më'ëre cuencueni, baguëre yo'o conguëte re'huabi. Baguë cuencuyete ai zoe ro'taguëbi yureña më'ëna coca raoguëna, quëayë

yë'ë. Më'ë yua Riusu yëyete te'e ruiñe masija'guë'ë. Baguë bainguë cuencueni raosi'quëreba ba'iguëte ëñani masija'guë'ë më'ë. Baguëbi coca caguëna, më'ëbi achaja'guë'ë. ¹⁵Ja'nca baguëni masini, ja'n'rëbi si'a bainna sani, baguë ëñose'e, baguë quëani achose'e, si'ayete bainni quëani achaja'guë'ë më'ë. ¹⁶Ja'nca ba'ija'guë sëani, yureca huëijë'ën. Besa hua'guë sani, bautiza güesejë'ën. Mai Èjaguëni si'a recoyo ro'tani te'e zi'inni ba'iguë sëani, më'ë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere gare jo'cani senjoni, më'ë recoyo mame tëno güesejë'ën" yë'ëre caguë ba'nji Ananías. Ja'nca caguëna, güina'ru yo'oguë ba'nhuë yë'ë.

**Pablo cuenta cómo
fue enviado a los no judíos**

¹⁷Ja'nca yo'oni, ja'n'rëbi Jerusalemna rani, Riusu uja huë'ena cacani uja bi'raguë, Riusu guënamë toyare ëñaguë ba'nhuë yë'ë. ¹⁸Ja'nca ëñaguëna, Èjaguë Jesucristobi gaje meni, yë'ëni coca quëaguë ba'nji: "Yureca besa hua'guë Jerusalén huë'e jobore gare jo'cani saijë'ën. Yë'ë ba'iyete ënjo'on bainni quëani achoguëna, bacuabi ro cue'yoni, yë'ë cocare ro gu'a güeni senjoja'cua'ë" quëaguë ba'nji. ¹⁹Quëaguëna, sehuoguë ba'nhuë yë'ë: "Èjaguë, yë'ë yo'oguë ba'ise'e, më'ë bainni je'o base'e, ja'anre masiyë bacua. Yë'ë yua si'a bain ñë'ca huë'ëñana sani, ja'an bainre preso zeanni, ya'o huë'ena guaoni, ai jëja huai güeseaguë ba'nhuë yë'ë. ²⁰Më'ë bainguë Estebanre'ga ro'tajë'ën. Më'ëni yo'o conguëbi më'ë cocarebare te'e ruiñe quëani achoguëna, judío ëja bainbi baguëni huani senjohuë. Huani senjojenña, yë'ë'ga bacua naconi te'e ëñaguë necaguë ba'nhuë yë'ë. Bacua guayoni se canre rutani jo'cajenña, yë'ë'ga ëñaguë cuiraguë ba'nhuë yë'ë. Ja'nca sëani, më'ë cocare bacuani

quëani achoza” caguë ba'nhuë yë'ë.
²¹ Caguëna, yë'ë Èjaguëbi sehuoguë
 ba'nji: “Ja'nca quëani achoma'ijë'ën. Èn
 huë'e jobore gare jo'cani saijë'ën. Më'ère
 saoguëna, judío bain jubë ba'ima'icua
 sani, yë'ë cocare ye'yojë'ën” caguë
 sehuoguë ba'nji, quëaguëna, Pablo.

Pablo en manos del comandante

²² Quëaguëna, judío bain jubëbi ja'an
 coca caye tëca achareña. Achani, ja'an
 tin bainre caguëna, bacuabi quë'rë se'e
 bëinjën coca güi bi'rareña:

—Ja'an hua'guëni huani senjojë'ën.
 Gu'a bainguëre sëani, ju'insi'quë
 ba'ija'guë, güi bi'rareña.

²³ Ja'nca güijjën, bacua cañare
 ye'rejën, ya'o picore huëojën, ëmëna
 senjoni tonjën, ai yo'oreña bacua.

²⁴ Ja'nca yo'ojëna, soldado ëjaguëbi
 Pablote guaoni huenjë'ën caguë
 guansequëna. Bain hua'nabi baguëni
 je'o bajën güijjënna, Baguë gu'aye
 yo'ose'ere masiza caguë, Baguëni ga'ni
 za'zabobi si'nseye guansequëna. Ja'nca
 si'nsetoca, yequërë maini quëama'iguë
 baguë, ro'taguëna ëjaguë. ²⁵ Ja'nca
 guansequëna, bacuabi huenni, za'zabobi
 inni, Baguëni huañu cajëna, yequë
 ëjaguëbi nëcaguë ënaguëna, Pablobi
 baguëni caguëna:

—Yë'ë yua romano bainguëre sëani,
 ¿mësacua queaca ro'tajën, yë'ëni re'oye
 senni achamajën, yë'ère si'nseye'ne?
 caguëna.

²⁶ Caguëna, ja'an ëjaguëbi gue ro'taye
 beoye achani, soldado ta'yejeiye
 ëjaguëna sani quëaguëna:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, ja'an
 bainguëni huenni si'nseguë'ne?
 Romano bainguëre sëani, yo'oma'ijë'ën,
 quëaguëna.

²⁷ Quëaguëna, ba hua'guë yua Pablona
 ti'anni, baguëni senni achaguëna:

—Te'e ruinë quëajë'ën. ¿Më'ë yua ro-
 mano bainguë'guë? senni achaguëna.

Senni achaguëna,

—Ja'ë'ë, sehuoguëna.

²⁸ Sehuoguëna, baguë caguëna:

—Yë'ë'ga ai curire ro'ini, romano bain-
 guë ruën'ë yë'ë, caguëna.

Caguëna, Pablobi:

—Yë'ë të'ya raisirënbi romano bainguë
 ba'iguë'ë yë'ë, caguëna.

²⁹ Ja'nca caguëna, ga'ni za'zabobi
 si'nseye ro'tacuabi ai quëquëni,
 gatini sateña. Soldado ta'yejeiye
 ëjaguë'ga ai huaji yëguë, baguëni
 huense'ere ro'taguë, Yë'ère yequërë
 si'nse güesema'ija'guë caguë, romano
 bainguëni ja'nca yo'omazani caguë
 ro'taguëna.

Pablo ante la Junta Suprema de los judíos

³⁰ Ja'nre'bi, yequë umuguse
 ñataguëna, soldado ta'yejeiye ëjaguëbi
 Pablo gu'aye yo'ose'ere te'e ruinë masiza
 caguë, baguë guënameña huense'ere
 ti'jeni, Judío ëja bain jubëre në'ca
 güesejë'ën caguë, ja'nre'bi Pablote bacua
 në'casiruna sani nëcoguëna.

23 Ti'anni ëñato, pairi ëjacua,
 si'a judío ëja bain jubë bateña.
 Ba'ijëna, Pablobi ba jubëni ëñani,
 bacuani caguëna:

—Yë'ë bain sanhuë Riusubi ënaguëna,
 yë'ëbi te'e ruinëreba ro'taguë, si'a yë'ë
 ba'i umuguseña re'oye yo'oguë ba'iyë
 yë'ë, caguëna.

² Caguëna, pairi ta'yejeiye ëjaguë
 Ananías hue'eguëbi yua Pablo
 ca'ncore nëcacuani, Baguë yi'obona
 ëntë abëbi huaijë'ën guansequëna.

³ Guansequëna, baguëni huaijëna,
 Pablobi sehuoguëna:

—Më'ë yua ro re'o bainguë'ru ëmëje'en
 ca'nco se'gare ënoguëta'an, ro coqueguë,
 yë'ëni huaiye guansequë më'ë. Ja'nca
 sëani, Riusubi më'ère huani tonja'guë'bi.
 Më'ë yua Moisés coca toyani jo'case'ere
 ënaguë, yë'ère si'nseja'yete guanseza

caguë ba'iyë mëë. Ja'nca ba'iguëna, Moisés coca yua ja'anre yo'oma'inë caguëta'an, ¿më'ë queaca ro'taguë, yë'ëre huaiye guansequë'ne? caguëña.

⁴Ja'nca caguëna, ja'anru nëcacuabi baguëni bëinjën, baguëni senni achareña:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, Riusu pairi ëjaguëni gu'aye sehuoguë'ne? senni achareña.

⁵Senni achajëna, Pablo sehuoguëña:

—Baguë pairi ëjaguë ba'iyete huesëhuë yë'ë. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, Mësacua ëja bainni gu'aye cama'ijë'ën toyani jo'case'e sëani, huacha yo'ohuë yë'ë, sehuoguëña.

⁶Sehuoni, ja'nrebi si'a ëja bain jubëre ëñato, jobo ba'icuabi saduceo bain bateña. Jobo ba'icuabi fariseo bain bateña. Ja'nca ba'ijëna, Pablobi si'a jëja giüguë caguëña:

—Yë'ë bain sanhuë, yë'ëbi fariseo bainguë'ë. Yë'ë pë'caguë sanhuë'ga fariseo bain baë'ë. Riusubi bain ju'insi'cuare ëñani, bacuare go'ya rai güeseja'guë'bi. Ja'nca yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguëna, mësacuabi yë'ëre gu'a bainguëre'ru ëñajën, yë'ëre ënjo'ona senni achajën choë'ë, caguëña.

⁷Ja'nca caguëna, fariseo bain, saduceo bain, ja'anru ba'icuabi sa'ñëña bëin coca cajën, te'e ro'tamateña. ⁸Saduceo bainbi cajën, ju'insi'cuabi go'ya raima'icua ba'iyë. Riusu guënamë re'oto yo'o concua beoyë. Huati hua'i'ga beoyë. Ja'anre cacuata'an, fariseo bainbi tin cacua ba'iyëña. ⁹Ja'nca bëin coca cajën, sa'ñëña giüjën, bacua jubë ba'icua Riusu ira coca masiye ye'yocua, bacuabi fariseo bain ro'taye'ru ro'tajën, bain jobona nëcani careña:

—Ënquë Pablo hue'eguë gare gu'aye yo'omaquë ba'iji. Yequërë Riusu Espiritubi baguëni coca casi'quë ba'ima'iguë. Yequërë Riusu guënamë re'oto yo'o concuabi baguëna gaje meni

coca casi'cua ba'ima'inë. Ja'nca ba'itoca, Riusu cani jo'case'e'ru tin cama'ina'a, careña bacua.

¹⁰Ja'nca sa'ñëña cajën, quë'rë ta'yejeiye bëinjën, Pablóni ai yo'o güesejënna, soldado ëjaguëbi ëñani, Pablobi ja'si huahuoma'ija'guë caguë, baguë soldado hua'nana bonëni, Baguëte zeanni, mai jai huë'ena sani guaoni bajë'ën caguë guansequëna, bacuabi ja'nca yo'oreña.

¹¹Yo'orena, ja'nrebi na'i si'aguëna, Pablobi umeni cainguë, ëoruna ëñato, Ëjaguë Jesucristobi baguëni coca caguë baquëña:

—Bojo recoyo re'huanu ba'ijë'ën, Pablo. Yë'ë ta'yejeiye ba'iyete Jerusalén bainni te'e ruiñë quëani achosi'quë sëani, më'ë'ga Roma huë'e jobona sani, yë'ë ba'iyete giüna'ru quëani achoja'guë'ë, caguëña.

Planes para matar a Pablo

¹²Ja'nrebi, yequë umuguse ñataguëna, yequëcua judío bainbi sa'ñëña cajën, Pablóni huani senjoñu cajën, bacua coca cani jo'careña: “Maibi baguëni huani senjoñe tëca gare aon ainmajën, oco re'co uncumajën ba'ina'a. Baguëni huani senjoma'itoca, Riusubi maire huani senjoja'guë” sa'ñëña coca cani jo'careña. ¹³Ja'nca cani jo'cajën, bacua jubë ba'icua cuencueto, quë'rë cuarenta ëmëcua ba'iyë'ru bateña. ¹⁴Ja'nca ba'icuabi pairi ëjacua, judío ira ëja bain, bacuana sani quëareña:

—Yëquëna hua'nabi sa'ñëña coca cani jo'cahuë. Yëquë'nabi Pablóni huani senjoma'itoca, Riusubi giüna'ru yëquë'nani huani senjoja'guë cani jo'cahuë yëquëna. Baguëni huani senjoñe tëca, gare aon ainmajën ba'ija'cua'ë yëquëna. ¹⁵Ja'nca yo'oja'cua sëani, mësacua ëja bainni coca señë yëquëna. Soldado ta'yejeiye ëjaguëni coca saoni senjë'ën: “Baguë yo'oguë ba'ise'ere quë'rë se'e te'e ruiñë

senni achani masiñu cajën, më'ë yua miato baguëte sani, yëquëna jobona nëcoj'ën." Ja'an cocare ba ëjaguëna saoni senj'ën. Ja'nca saoni senjënna, baguëte ra bi'raguëna, yëquëna hua'nabi ma'a ca'ncore gatini ëjojën ba'ija'cua'ë, quëareña bacua.

¹⁶ Ja'nca quëajënna, Pablo jontaguëbi achani masini, soldado jai huë'ena sani, Pablóni quëajaquëña. ¹⁷ Quëani tëjiguëna, Pablo yua soldado ëjaguë ja'anrute ba'iguëni choini quëaguëña:

—Ën hua'guëre soldado ta'yejeiye ëjaguëna sani ëñoj'ën. Baguëni coca quëaja'guë'bi, quëaguëña Pablo.

¹⁸ Quëaguëna, soldado ëjaguëbi baguëte sani, ta'yejeiye ëjaguëni quëaguëña:

—Ja'an preso zeansi'quë Pablo hue'eguëbi yë'ëni quëabi. Ën hua'guëre më'ëna saj'ën, më'ëni coca caja'guëre, quëaguëña.

¹⁹ Quëaguëna, ta'yejeiye ëjaguëbi bonsë hua'guëre ca'ncorena sani, baguëni senni achaguëña:

—¿Më'ë guere quëaguë'ne? caguë senni achaguëña.

²⁰ Senni achaguëna, bonsë hua'guëbi sehuoquëña:

—Judío bainbi sa'ñeña coca cajën, Pablóni quë'rë se'e te'e ruiñe senni achani baguë yo'ose'ere masiñu cajën, bacua jubëna miato sani nëcoyete më'ëni señë. ²¹ Ja'nca sencuareta'an baguëre saoma'ijë'ën. Bacua jubë ba'icua quë'rë cuarenta ëmëcua ba'ie'ru ba'icuabi, Baguëni huani senjoñu cajën, baguë sai ma'a ca'ncona gatini ëjoja'cua'ë. Ja'ancuabi sa'ñeña coca cani jo'careña. Pablóni huani senjomaitoca, Riusubi giüina'ru maini huani senjoja'guë cani jo'careña. Baguëni huani senjoñe tëca gare aon ainmajën, gare oco re'co uncumajën ba'ija'cua'ë mai, cani jo'careña. Ja'nca cani jo'cacuabi më'ëni coca sen-

jënna, më'ë sehuoja'yete ëjoyë bacua, bonsë hua'guëbi quëaguëña.

²² Quëaguëna, soldado ta'yejeiye ëjaguëbi bonsë hua'guëni caguë, Yë'ëni quëase'ere yequëcuani gare quëaye beoye ba'ijë'ën caguë, baguëte yihuoni saoguëña.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

²³ Ja'nca saoni, ja'nrebi baguë yo'je ëjacua samucuanini choini guansegüë caguëña:

—Soldado hua'na samu cien hua'na, caballona tuicua setentacua, hui pere sacua samu cien hua'na, ja'an hua'nare re'huajë'ën. Yure ñami a las nueve ba'ie'ru Cesarea huë'e jobona saija'cua'ë. ²⁴ Yequë caballo hua'nare'ga Pablo tuaja'cuare re'huajë'ën. Baguëte Cesarea huë'e jobona sani, re'oye ëñare bajën re'huajën, baguëte bain ta'yejeiye ëjaguë Félixna jo'cajaijë'ën, guansegüë caguëña baguë.

²⁵ Cani ja'nrebi, Uti ja'ore toyani bacua naconi saozacaguë, ñaca toyaguëña:

²⁶ “Yë'ë yua Claudio Lisias hue'eguëbi yë'ë ta'yejeiye ëjaguë Félixni uti ja'ore toyani, më'ëni saoni saludayë yë'ë.

²⁷ Judío bainbi ën hua'guëni preso zeanni, huani senjo bi'rajënna, yë'ëbi achani, baguë romano baingüë ba'iyete masini, yë'ë soldado hua'na naconi sani tëhuoni, baguëte etohüë. ²⁸ Etoni, Baguë ba'iyete ¿guere gu'aye caye'ne? caguë, bacua ëja bain jubëna sani nëcohuë yë'ë. ²⁹ Nëconi achato, ro bacua ira coca guansenini jo'case'e se'gare ëñajën, Riusuni ai gu'aye yo'ohüë më'ë cajën, baguëni huani senjoñe ro'tahuë. Ja'nca ro'tacuareta'an, ja'nca baguëni yo'o güeseye porema'inë yë'ë. Baguëni preso zeanni baye'ga porema'inë yë'ë.

³⁰ Ja'nca porema'iguëbi judío bain yo'oja'yete achahuë. Ba hua'nabi gatini baguëni huani senjoñe ëjojënna, yureña

baguëte m'ëna saohuë y'ë. Saoguë, baguë gu'aye yo'ose'e cacuani quëahuë: Ëjaguë Félixna sani, Pablo ba'iyete quëajë'n, bacuani quëahuë y'ë. Gañañe quëahuë y'ë. Ëñaguë ba'ijë'n." Ja'an utire toyani saoguëna.

³¹ Saoguëna, soldado hua'nabi bacua ëjaguë guansese'e'ru yo'oni, Pablote inni, ñamibi etoni sani, Antípatris huë'e jobona ti'anni ñatajataña. ³² Ti'anni ñatani soldado hua'na guëña ganicia se'gabi bacua jai huë'ena gotëña. Go'ijëna, caballore tuicuabi Pablote se'e sani, Cesareana ti'anreña. ³³ Ti'anni, bacua uti ja'o toyani raose'ere bain ta'yejeiye ëjaguëna insini, Pablote baguëni ëñoreña. ³⁴ Ëñorena, ba ëjaguëbi uti ja'ore ëñani tējini, ¿Jaro yija bainguëguë'ne baguë? senni achaguëna, Cilicia yija bainguë'bi sehuoreña. ³⁵ Sehuojëna, ëjaguëbi Pablona bonëni quëaguëna:

—Më'ëre gu'aye cacuabi ti'an rajëna, më'ë coca sehuoja'yete te'e ruiñe achani masija'guë'ë y'ë, quëaguëna.

Ja'nca quëani, Herodes ta'yejeiye ba'isi huë'ena sani, baguëte guaoni, baguëni ëñare bajën re'huani bajë'n guanseni jo'caguëna.

Defensa de Pablo ante Félix

24 Ja'nrebi, te'e ëntë sara ba'i umuguseñabi judío ëja bainbi ti'an rateña. Ananías hue'eguë, pairi ta'yejeiye ëjaguë, judío bain ira ëja bain hua'na naconi ti'an rateña. Yequëre'ga bacua coca cani achocaguë Tértulo hue'eguë, ja'anguëre'ga rani bareña. Ja'ancuabi bain ta'yejeiye ëjaguëna ti'anni, Pablo gu'aye yo'ose'ere quëajën raë'ë careña. ² Cani, ja'nrebi Pablote rani nëcorena, Tértulobi Pablote gu'aye caguë, Félixni quëa bi'raguëna:

—Më'ë yua ai ta'yejeiye ëjaguëreba ba'iguë, ai re'oye yo'o conguëna, guerra huaye beoye ba'iji maire. Si'a gu'aye

yo'oye yua gare carajeise'e ba'iji mai yijare. ³ Ja'nca sëani, yëquë'nabi si'a ca'ncoña ganini ëñato, ai bojojën ba'ijën, më'ëni recoyo ro'tajën, Surupa cajën, më'ë ta'yejeiyereba ëjaguë ba'iyete bojojën ro'tajën ba'iyë yëquëna.

⁴ Yureca më'ëni zoe guaja güesema'ine caguë, y'ë samu coca ma'carëan se'gare caguëna, re'oye ro'taguë achajë'n.

⁵ Ënquë Pablo hue'eguë, baguë yo'ose'e, baguë ba'iyete cato, gare jo'caye beoye gu'ayereba yo'oguë'bi ba'iji. Si'a judío bain ba'iruanna sani, je'o coca se'gare cani, bainni sa'ñeña bëin güeseji baguë. Nazareno jubë ëjaguë ba'iguë, ja'an gu'a gajecuare ñë'coni, bacuani gu'aye yo'oye guanseji baguë.

⁶ Ja'nca gu'aye yo'oguë'bi Riusu uja huë'ena cacani, Gu'a huë'ere re'huaza caguë yo'o bi'raguëna, yëquëna hua'nabi baguëte preso zeanni, yëquëna ira bain ba'isi'cua guanseni jo'case'ere ëñani, baguë gu'aye yo'ose'ere masini, ja'an coca cani jo'case'e'ru baguëni si'nseye ro'tahuë.

⁷ Si'nseye ro'tacuareta'an, ja'an soldado ta'yejeiye ëjaguë Lisias hue'eguëbi ti'anni, ro jëjoni saoni, yëquëna preso zeansi'quëre ro tëani sabi. ⁸ Sani, baguëte më'ëna raoni, ja'nrebi yëquë'nani quëabi: “Pablóni si'nseye señe yëtoca, Félixna sani senjë'n” cabi baguë. Yureca baguë gu'aye yo'ose'ere baguëni senni achani ro'tajë'n më'ë'ga. Yëquëna te'e ruiñe case'ere masija'guë'ë më'ë, caguë quëabi Tértulo.

⁹ Quëaguëna, judío bainbi achani, “Ja'nca raë'ë. Te'e ruiñera quëahuë më'ë” careña. ¹⁰ Cajëna, ja'nrebi bain ëjaguë Félixbi Pablona bonëni, baguë ëntë sarabi baguëni ba'boguë, Më'ë coca caguë sehuojë'n caguëna, Pablóbi coca ca bi'raguëna:

—Më'ëbi ën yija bainre zoe tëcahuëan guanseye masiguëre sëani, më'ëni bojoguë, y'ë cocare më'ëni sehuoguë

quëayë yë'ë, ëjaguë. ¹¹Yureca yë'ë Jerusalén hu'ë jobona saise'e, Riusuni ujaguë saise'e ja'anre cato, si'a sara samu umuguseña se'ga bajji yë'ë ja'an jobona ti'anni ba'ise'e. Ja'nca ba'iguëna, më'ëbi te'e ruiñe masiye poreyë. ¹²Ja'nca sani, Riusu huë'ena ti'anni ba'iguë, judfo bainbi ëñajëna, gu'a cocare gare camaquë baë'ë yë'ë. Gare je'o baye beoye baë'ë yë'ë. Yë'ë'ga bain nê'ca huë'ëna ba'iguë, judfo bainbi ëñajëna, bacua yure case'ru gare gu'aye yo'omaquë baë'ë yë'ë. ¹³Yureca, ëncuabi yë'ë ba'iyete gu'aye cajën, më'ëni te'e ruiñe masi güeseyë gare poremañë. ¹⁴Yë'ë ba'iyete cato, ën cocare më'ëni te'e ruiñe quëayë yë'ë. Jesucristo bain zi'nzicua naconi te'e yo'o conguë ba'iyë yë'ë. Ëncuabi ja'an bain jubëte ëñajën, Gu'a jubë'ë cacuata'an, ja'an bain jubë naconi recoyo te'e zi'nzini, yë'ë ta'yejeiye Riusu, yë'ë ira bain ba'isi'cuani yo'o consi'quë, ja'an Riusuni gare jo'caye beoye yo'o conguë ba'iyë yë'ë. Yë'ë ira bain coca guanseni jo'case'e, Moisés coca, Riusu ira bain raosi'cua coca, ja'an cocare ëñaguë, si'aye güina'ru te'e ruiñe yo'oguë ba'iyë yë'ë. ¹⁵Ja'nca ba'iguëbi Riusu ta'yejeiye yo'o conja'ñete jo'caye beoye ëñaguë ëjoguë ba'iguëna, ëncua'ga güina'ru ëñajën ëjojën ba'iyë. Riusu ta'yejeiye umugusebi ti'anguëna, bain junni tonsi'cua, re'oye yo'ojën ba'isi'cua, gu'aye yo'ojën ba'isi'cua, si'acuabi go'ya raija'cua'ë. ¹⁶Ja'nca go'ya raija'cua sëani, yë'ë'ga yë'ë pores'e'ru yo'oguë, gare huacha yo'oye beoye ba'iguë, re'oye recoyo ro'taye se'ga ba'iyë yë'yë yë'ë. Riusubi ëñaguëna, bain'ga ëñajëna, gare gu'aye yo'oye beoye ba'iguë, gare jo'caye beoye re'oye yo'oye se'gare yë'yë yë'ë.

¹⁷Yureña ba'i tëcahuëan so'o yijañana saisi'quëbi yure umuguseña yë'ë yijana go'iguë, yë'ë bainre oiguë, yë'ë curi

cose'ere bacuana ro insini jo'caza caguë, ja'nca yo'oguë baë'ë yë'ë. Ja'nca yo'oni, Riusu uja huë'ena cacani, Riusuni bojoguë insiye ro'tahuë yë'ë. ¹⁸Ja'nca yo'oye ro'taguëna, yequëcua judfo bainbi Asia yijabi ti'an rani, yë'ëre tëhuohuë. Ja'nca tëhuojëna, yë'ë ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'ru recoyo tëno güeseni tëjihue yë'ë. Yë'ë gaje bain naconi rëño jubë se'ga ba'ijëna, ja'nca yo'ohuë yë'ë. Bain naconi gare je'o bamaë'ë yë'ë. Gue hui'ya güiye beoye baë'ë yë'ë. ¹⁹Ja'an judfo bainbi ënjo'ona rani, bacua ëñase'ere më'ëni quëare'ahuë. Yë'ë gu'aye yo'ose'ere ëñama'isi'cua sëani, raimaë'ë. ²⁰Ëncua'ga yë'ë yo'oguë ba'ise'ere ëñasi'cua ba'ijën, ¿gue gu'aye yo'ose'ere te'e ruiñe quëayë poreyë'ne? Yë'ë yua judfo ëja bain jubë naconi ba'iguë, gare gu'aye caye beoye baë'ë yë'ë. ²¹Ën coca se'gare si'a jëja cani achohuë yë'ë: “Bain junni tonsi'cuabi go'ya raija'cua sëani, Riusu ta'yejeiye yo'oja'yete si'a recoyo ro'tayë yë'ë” cani achohuë yë'ë, quëaguëna Pablo.

²²Ja'nca quëaguëna, ëjaguë Félix yua Cristo bain yo'ojën ba'iyete te'e ruiñe masiguë sëani, Pablöre gu'aye case'ere yuta sehuoye yëmaquëna. Ja'nca yëma'iguëbi si'a hua'na nê'casi'cuani caguëna:

—Re'oji. Soldado ta'yejeiye ëjaguë Liasasbi ti'an raiguëna, baguëni quë'rë se'e senni achani, ja'nre'bi më'sacua sense'ere ro'tani sehuoja'guë'ë yë'ë, caguë sehuoguëna.

²³Ja'nca sehuoni, baguë soldado ëjaguëte choini guansegüëna:

—Baguëte se'e guaoni bani, baguëni ai yo'o güesemajën, baguë bain rani cuirato, ënsema'ijë'n, guansegüë caguëna.

²⁴Ja'nca cani jo'cani, ja'nre'bi se'e yequë umuguseña ba'iguëna, Félix yua baguë rënjo Drusila naconi Pablöni

ēñaguē saquēña. Judía bainingo bacoña baguē rēnjo. Ja'nca ēñaguē saiguē, Pablóni senni achaguē, Jesucristóni recoyo z'i'nni ba'iyete quēaj'ēñ caguēña, ²⁵ Pablóni sehuoguē, te'e ruiñe yo'oguē ba'ie, jēja ba recoyo re'huaye, Riusu bēnni senjoja'ñe, ja'an cocare baguēni quēani achoguēña. Ja'nca quēani achoguēña, Félixbi achani, ai quēquēni, baguēni caguēña:

—Yua mē'ē soldado hua'na ēñacuana go'ij'ēñ. Jē'te, mē'ēni se'e senni achaye yēnica, mē'ēni se'e choija'guē'ē yē'ē, cani saoguēña.

²⁶ Ja'nca saoguēbi ja'ansi'quē ro'taguēña: “Baguēte eto curire yē'ēna insija'guē” ro'taguē, baguēni quē'rē se'e choni senni achaguē baquēña. ²⁷ Ja'n'rēbi, samu tēcahuēan ba'ini, Félixbi baguē ējaguē ba'iyete gare jo'cani saiguēña, yequē Porcio Festo hue'eguēbi bēani guanse bi'raguēña. Félixbi ja'nca jo'cani saiguē, Judío bainni re'oye ro'ta güeseza caguē, Pablote preso zeansi'quere jo'caguēña.

Pablo delante de Festo

25 Ja'n'rēbi Festo hue'eguēbi bain ējaguē runni, Cesareana ti'anni, bēani, ja'n'rēbi samute umuguseña ba'ini, Jerusalén hu'e jobona saquēña. ² Sani ti'anguēña, pairi ta'yejeiye ējacua, si'a judío ēja bain naconi, baguēni tēhuoni, Pablóni bēnni senjoñe senreña:

³—Baguēte ēnjo'ona raoye guansej'ēñ. Baguē yo'oguē ba'ise'ere te'e ruiñe senni achau, senreña.

Ja'nca senjēn, ro coquereña. Ma'aja'an rajja'guēni huani senjoñe ro'tareña. ⁴ Ja'nca senjēña, Festobi sehuoguēña:

—Yua Cesarea hu'e jobore guasi'quere sēani, ja'anruna sani, baguē gu'aye yo'ose'ere quēaj'ēñ. Yē'ēga yure umuguseña saiguēña, ⁵ mēsacua ēja bainbi yē'ere conjēn

saij'ēñ. Sani ti'anni, baguē gu'aye yo'oguē ba'ise'ere ro'tani, ja'anruna quēaj'ēñ, caguē sehuoguēña.

⁶ Ja'nca sehuoni, ja'n'rēbi se'e si'a sara ba'i umuguseñabi judío ēja bain naconi Cesarea hu'e jobona sateña. Sani ti'anni, ñatani, Pablo rayete guanseguēña. ⁷ Guanseguēña, Pablóni caca raiguēña, ja'an judío bain Jerusalenbi raisi'cuabi Pablo ba'iyete ai gu'aye cajēn quēacuata'an, bacua quēase'ere te'e ruiñe masi güeseye gare poremateña. ⁸ Ja'nca gu'aye cajēña, Pablóni nēcani bacuani sehuo bi'raguēña:

—Yē'ē ba'iyete gu'aye cajēña, gare te'e ruiñe se'ga yo'oguē ba'iyē yē'ē. Judío bain ira coca toyani jo'case'ru gare tin yo'oma'iguē'ē yē'ē. Riusu uja hu'e'ere gare si'si yo'omaquē ba'iguē'ē yē'ē. Romano bain ta'yejeiye ējaguēni gare gu'aye yo'oma'iguē'ē yē'ē, sehuoguēña.

⁹ Sehuoguēña, Festobi ro'taguē, Judío bainni re'oye achoye caza caguē, Pablóni senni achaguēña:

—¿Mē'ē yure sehuoye'ru Jerusalenna sani güina'ru yē'ēni sehuoye yēguē mē'ē? senni achaguēña.

¹⁰ Senni achaguēña, Pablóni sehuoguēña:

—Bañē. Romano ēja bainbi yē'ē ba'ise'ere cani jo'caja'bē. Judío bainni gare gu'aye yo'oma'isi'quere masiyē mē'ē. Ja'nca masiguē, yē'ē ba'ija'yete caj'ēñ. ¹¹ Bainni ai gu'aye yo'oguē ba'isi'quē banica, junni tonni jo'cama'ire'ahuē yē'ē. Ba hua'na'ga yē'ere gu'aye cajēn, te'e ruiñe masi güeseye gare porema'ñē. Ja'nca sēani, si'a ēja bainbi yē'ere bacuana insiye porema'ñē. Ja'nca sēani, mē'ēni yure señē. Romano bain ta'yejeiye ējaguēña yē'ere saoj'ēñ. Baguē yua yē'ē yo'oguē ba'ise'ere masini caja'guē, caguē sehuoguēña Pablo.

¹²Ja'nca sehuoguëna, Festobi baguë gaje concuani yihuo cocare senni, yi-huoni tëjjënna, Pabloni quëaguëna:

—Më'ë yua romano bain ta'yejeiye ëjaguë masini caya'yete senguëna, më'ëre baguëna saoja'guë'ë yë'ë, quëani jo'caguëna.

Pablo ante el rey Agripa

¹³Ja'n'rëbi yequë umuguseña ba'iguëna ja'an yija bain ta'yejeiye ëjaguë Agripa hue'eguëbi Festoni bojoguë saludajaza caguë, baguë yo'jego Berenice naconi ti'anni bateña. ¹⁴Ja'nca ba'ijënna, coca cajën ba'ijënna, Festobi quëaguëna:

—Félix preso guaoni jo'casi'quë Pablo hue'eguëbi ënjo'onre ba'iguëna, baguë ba'iyete achajë'n. ¹⁵Yë'ëbi yureña Jerusalén huë'e jobore ba'iguëna, judío ëja bainbi yë'ëni tëhuo rani, Pabloni huani senjoñe sen'ë. ¹⁶Ja'nca senjënna, yë'ë'ga sehuohuë: “Romano ëja bainbi gu'aye casi'quëni huani senjoñe senjënna, ro yo'oye beoye ba'icua'ë. Ru'ru, baguëni gu'aye cacuabi quëajënna, ja'n'rëbi baguëbi sehuoye poreji” sehuohuë yë'ë. ¹⁷Ja'nca sehuoguëna, bacuabi ti'an raë'ë. Ti'an raijënna, te'e jëana yë'ë ëja guëna seihuëna bëani, baguëte choini, nëconi, baguë sehuo cocare achahuë. ¹⁸Si'a bacua gu'a cocare quëajën, yë'ë ro'taguë ba'ise'e'ru baguëni camaë'ë. ¹⁹Ro bacua uja coca pëbëre ëñani, baguë huacha ye'yose'e se'gare baguëni gu'aye cahuë bacua. Ja'an Jesucristo hue'eguëte cajën, Junni tonsi'quë'bi cajënna, Pablobi Banji. Go'ya raji'i baguë, sehuobi. ²⁰Ja'an se'gare sa'ñëna cajënna, yë'ë'ga ¿queaca senni achani caye'ne yë'ë? caguë, ro huesë ëaye ro'taguë ñuë'ë. Ja'nca ñu'iguë, yureca Pabloni coca senni achahuë yë'ë: “¿Jerusalenna sani güina'ru yë'ëni sehuoye yëguë më'ë?” senni achahuë

yë'ë. ²¹Ja'nca senni achaguëna, baguë sehuobi: “Bañë. Romano bain ta'yejeiye ëjaguëbi yë'ë yo'oguë ba'ise'ere masini caya'guë” sehuobi baguë. Sehuoguëna, mai ta'yejeiye ëjaguë Augustona saoye tëca baguëni guaoni bahuë yë'ë, quëaguëna Festo.

²²Quëaguëna, Agripabi caguëna:

—Yë'ë'ga baguë sehuo cocare achaza caguëna.

Caguëna, Festobi:

—Miato baguëni achaye bayë më'ë, sehuoguëna.

²³Ja'nca sehuoni, soldado ëjacua, ja'an huë'e jobo ëja bain, jai jubëte choiguëna, yequë umuguse ti'an rani ñë'careña. Ja'nca ñë'cajënna, bain ta'yejeiye ëjaguë Agripa, baguë yo'jego Berenice naconi ai re'o mare tuijën, ai re'oye ëñojën, ja'an ëja bain huë'ena ti'anreña. Ti'anni ba'ijënna, ja'n'rëbi Festobi Pablote choini, nëconi, ²⁴ja'n'rëbi coca ca bi'raguëna:

—Yë'ë ta'yejeiye ëjaguë Agripa, si'a ëja bain ñë'casi'cua, mësacua yua ënquëni ëñajë'n. Judío ëja bainbi Jerusalén huë'e jobore ba'ijën, ja'n'rëbi ënjo'ona raijën, baguë ba'iyete yë'ëni ai gu'aye cajën, Baguëni huani senjojë'n cajën, gare jo'caye beoye yë'ëni senjën ba'iyë bacua. ²⁵Ja'nca sencuata'an, yë'ëbi achato, gu'aye yo'oma'iguë ëñoji baguë. Baguëni huani senjoñe porema'iñë. Baguë gu'aye cacuani re'oye sehuoguë, mai ta'yejeiye ëjaguë Augusto masini caya'yete sensi'quëre sëani, baguëte Augustona saoye ro'tayë yë'ë. ²⁶Ja'nca ro'taguë, yë'ë ta'yejeiye ëjaguëna saoto, ¿Pablo ba'iyete queaca coca quëani saoye'ne yë'ë? caguë, ro huesë ëaye ba'iji yë'ëre. Ja'nca ba'iguëbi baguëte choini nëconi, mësacuani ëño huë yë'ë. Eñoguëna, më'ëbi baguëni senni achani, yë'ë ëjaguëni toyajai cocare masini yihuojë'n, yë'ë ëjaguë Agripa. ²⁷Preso zeansi'quëre saoni,

baguë gu'aye yo'ose'ere te'e ruiñe quëama'itoca, ai huacha yo'ore'ahuë ro'tayë yë'ë, caguëña Festo.

**Pablo presenta su caso
ante el rey Agripa**

26 Caguëña, ja'n'rëbi ëjaguë Agripabi Pabloni coca caguëña:

—Yureca më'ë sehuo cocare cayë poreyë më'ë, caguëña.

Caguëña, Pablobi nëcani, baguë ëntë sarabi huëani rëonni, bainbi acha bi'rajëña, sehuo cocare ca bi'raguëña:

²—Yë'ë ta'yejeiye ëjaguë Agripa, yë'ë sehuo cocare më'ëni bojoguë quëayë yë'ë. Judío bainbi yë'ëre ai gu'aye cajëña, te'e ruiñe sehuoguë bojoyë yë'ë.

³aMë'ëbi judío bain yo'ojën ba'iyë, judío bain coca sa'ñëña cajën ba'iyë, ja'an si'ayete te'e ruiñe masiguëre sëani, më'ëni te'e ruiñe sehuoguëña, bojora'rë achani ro'taguë ba'ijë'n.

**La vida de Pablo antes
de su conversión**

⁴Yë'ë yua judío bainguë sëani, si'a judío bain yijare ba'iguë, Jerusalén huë'e jobo tëca saisi'quë ba'iguë, judío bain yo'ojën ba'iyë'ru güina'ru yo'oguë ba'nhuë yë'ë. Ja'nca ba'iguëña, judío bain si'acuabi yë'ë zinrënbi yë'ëni ëñani masijën ba'iyë. ⁵Ja'nca ba'iguëbi bonsë hua'guë runni, fariseo bain yo'ojën ba'iyete ye'yeni, te'e yo'o zi'inni ba'iguë ba'nhuë yë'ë. Fariseo bain ba'iyete cato, si'a judío bain jubëan yo'oye'ru Riusu ira cocare quë'rë te'e ruiñereba ëñajën yo'ojën ba'icua'ë. Ja'nca ba'iguëña, si'a judío bainbi yë'ë yo'oguë ba'ise'ere masini, yureña quëaye yë'nica, te'e ruiñe quëaye poreyë. ⁶Yureca, fariseo bain ro'taye'ru ro'taguë, bain junni tonsi'cuabi go'ya rani Riusu naconi ba'ija'cua'ë. Riusubi ja'an cocare yëquëna ira bain ba'isi'cuani cani jocaguëña, yë'ë yua si'a recoyo ro'tani,

yë'ë go'ya raija'yete ëñaguë ëjoguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca ro'taguë ba'iguëña, judío bainbi yë'ëni bëinjën, yë'ëni preso zean güesehuë. ⁷Si'a judío bain jubëan, si'a sara samu jubëanbi Riusu coca cani jo'case'ere ro'tajën, Junni tonsi'cuabi go'ya raija'cua'ë mai cajën, Riusu yo'oja'yete ëñajën ëjojën, baguëni gare jo'caye beoye yo'o conjën ba'iyë. Yë'ë'ga güina'ru ëñaguë ëjoguë ba'iguëña, judío bain hua'nabi yë'ëni bëinjën, yë'ë ba'iyete gu'aye cajën ba'iyë, ëjaguë. ⁸¿Mësacua'ga guere recoyo ro'taye'ne? ¿Bain go'ya raija'yete si'a recoyo ro'taye mësacua'?

**Pablo cuenta cómo
perseguía a los cristianos**

⁹Yë'ë yua fariseo bain yo'ojën ba'iyë ye'yesi'quë sëani, Cristo bainni je'o baye ro'taguë ba'nhuë. Jesús Nazareno bainguëni ai gu'a güeguë, baguë bain concuani ai yo'o güesequë ba'nhuë yë'ë. ¹⁰Ja'nca yo'oguë, ja'an jubë bain Jerusalem ba'ijëña, bacuani je'o bani, pairi ëja bainbi conjëña, bacuare preso zeanni, ya'o huë'ena guaoni, yequëcuani huani senjo güesequë ba'nhuë yë'ë. ¹¹Yequëcuare'ga zeanni, Jesucristoni zi'inni ba'iyë gare jo'cani senjojë'n caguë, bacuani ai jëja huaiguë ba'nhuë yë'ë. Ja'nca huaiguë, si'a judío bain ñë'ca huë'ëñana cacani, bacuani ai je'o bani, Cristo bainre zeanni rërëni ai yo'o güeseni, so'o huë'e joboña tëca Cristo bainni be'teni tuni zeanjaë'ë yë'ë.

Pablo cuenta otra vez su conversión

¹²Ja'nca tuni zeañe ro'taguë, pairi ëja bainbi utire toyani yë'ëna insijëña, Damasco huë'e jobona sani, Cristo bainre zeanni guaosa caguë saiguë ba'nhuë yë'ë. ¹³Ja'nca saiguë, mëñera së'irën ba'iguëña, ai ta'yejeiye ma'ñoñereba miaguëña, ëñaguë ba'nhuë yë'ë. Ënsëguë miañe'ru

qu'èrè ta'yejeiye miani, y'è tè'ijiye ba'ruan si'aruanna ma'ñoñe gaje meguè ba'nji. ¹⁴Ja'nca ma'ñoguèna, y'è, y'è gaje concua naconi si'acuabi yijana tanni umejèn ba'nhuè. Ja'nca umejèn ba'ijèna, guènamè re'otobi hebreo coca ai jèja canì achoguèna, achahuè y'è: "Saulo, Saulo, ¿m'è queaca ro'taguè y'èni je'o baguè be'teguè'ne? Y'è yèyete gare yo'oye güeguè sèani, m'èbi ai ja'siye ai yo'oguè ba'iyè m'è canì achoguè ba'nji. ¹⁵Cani achoguèna, sehuoguè senguè ba'nhuè y'è: "¿Gueguèbi y'èni caguè'ne m'è, Èjaguè?" senni achaguèna, Èjaguèbi: "Y'è yua Jesucristo'è" sehuoguè ba'nji. "Y'èni ai je'o baguè, ai yo'oyè m'è. ¹⁶Yureca huèni nècaj'è'n. M'è're y'è bainguè conguète re'huani baza caguè, m'èna gaje meni ènohuè y'è. Y'è're ja'nca yo'o conguè, y'è ba'iyete ènani masini, si'a bainna sanì quèani achoguè ba'ij'è'n. ¹⁷Judío bainbi m'èni je'o bajèna, judío bain jubè ba'ima'icua'ga m'èni je'o bajèna, y'è'èbi m'èni conguè, m'èni etoni baja'guè'è y'è. Ja'nca etoni baguèna, ja'ansi hua'nana sanì y'è cocarebare te'e ruiñe masi güesej'è'n. ¹⁸Bacuana sanì, ro huesè èaye ba'i hua'nani y'è conguè ba'iyete masi güesej'è'n. Bacua yua zijeì re'oto ba'iyè'ru ba'ijèna, y'è mia re'otore bacuani ènoj'è'n. Zupai huatibi bacuani ai ta'yejeiye zeanni baguèna, bacuare etoni, Riusu ba'iyete ye'yoni, Riusuni recoyo te'e zi'n güesej'è'n. Y'èni si'a recoyo ro'tayete masi güesej'è'n. Ja'nca si'a recoyo ro'tajèn banica, y'è'èbi bacua gu'a jucha yo'ojèn ba'ise'ere gare se'e ro'tama'iguè, Riusu bainrebare bacuare re'huani baguè, y'è bayete carajeiye beoye bacuana ro insini jo'caja'guè'è y'è." Ja'an cocare canì achoguèna, y'è'èbi achani, Jesucristo ba'iyete te'e ruiñe masiguè ba'nhuè y'è.

Pablo obedece la visión

¹⁹Yureca, y'è èjaguè, guènamè re'otobi coca guanseni jo'caguèna, y'è yua gare güeye beoye te'e ruiñe achani yo'ohuè. ²⁰Damasco huè'e jobona sanì, ja'an bainni Cristo cocarebare ru'ru quèani achoguè y'è. Ja'n'rèbi Jerusalenna sanì, ja'n'rèbi si'a Judea yijana sanì, ja'n'rèbi judío bain jubè ba'ima'icuaana sanì, Cristo cocarebare quèani achoguè ba'è y'è. "Mèsacua gu'a jucha yo'ojèn ba'ise'ere gare jo'canì, Riusuna bonèni, baguèni recoyo te'e zi'nzini ba'ijèn, baguè yèye se'gare te'e ruiñe yo'ojèn ba'ij'è'n" quèani achoguè ganiguè ba'è y'è. ²¹Ja'nca yo'oguè ba'iguèna, judío bainbi y'èni bèinjèn, Riusu uja huè'ena cacani y'è're zeanni, y'è're huani senjo èaye yo'ohuè. ²²Ja'nca yo'oye ro'tacuareta'an, Riusubi y'è're conni tèaguèna, yureña tèca huajè hua'guè ba'iyè y'è. Ja'nca ba'iguèbi baguè cocarebare si'a bain, ta'yejeiye beo hua'na, ta'yejeiye èja hua'na, si'acuani quèani achoguè ba'iyè y'è. Moisés coca toyani jo'case'ere ènaguè, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e'ga ènaguè, ja'an coca canì jo'case'e'ru ba'iyè, Riusu yo'oja'yete masini quèani achoguè ba'iyè y'è. ²³Riusu Raosi'quèbi ai yo'oye ba'ija'guè'bi canì jo'caguèna, ja'an cocare quèani achoyè y'è. Mai ro'ire ai yo'oni, ja'n'rèbi junni tonni, go'ya rani, ru'rureba go'ya raisi'què ba'ija'guè'bi. Ja'nca ba'ija'guèbi si'a judío bain, si'a judío bain jubè ba'ima'icua'ega baguè ba'iyete te'e ruiñe masi güeseja'guè'bi baguè. Ja'an coca yua Riusu coca toyani jo'case'e sèani, si'a bainni quèani achoguè ba'iyè y'è, sehuoguè caguèna Pablo.

**Pablo trata de convencer a
Agripa de que se haga cristiano**

²⁴ Ja'nca sehuo coca caguëna, Festobi ai jëja güiguë caguëña:

—Pablo, më'ë yua ai coca baguë ruën'ë. Ai ta'yejeiye uti ye'yeni, loco hua'guë ruën'ë më'ë, güiguë caguëña. ²⁵ Caguëna, Pablo sehuoguëña:

—Bañë. Loco hua'guë ruinmaë'ë yë'ë, ta'yejeiye ëjaguë Festo. Te'e ruinë se'ga cayë yë'ë. Bainni re'oye ye'yoni, te'e ruinë masi güeseza caguë ba'iyë yë'ë.

²⁶ Mai ta'yejeiye ëjaguë Agripabi ënjo'on ba'iguëbi ja'an si'ayete masiji. Ja'nca masiguëre sëani, yë'ë recoyo ro'taguë ba'iyete gare huaji yëye beoye baguëni quëani achoyë yë'ë. Aito. Baguëbi si'aye yë'ë case'ere achani, te'e ruinë ro'taji, si'a bainbi Riusu ba'iyete masicua sëani. ²⁷ Ja'nca sëani, yë'ë ta'yejeiye ëjaguë, ¿Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'ere si'a recoyo ro'taguë më'ë? Aito. Më'ëbi si'ayete achani, si'a recoyo ro'tayë më'ë, caguë sehuoguëña Pablo.

²⁸ Sehuoguë caguëna, Agripabi sehuoguëña:

—Më'ëbi se'e choa ma'carë yë'ëni coca yihuoguë, ¿yë'ëre Cristo bain-guëte re'huaye ro'taguë më'ë? senni achaguëña.

²⁹ Senni achaguëna, Pablo sehuoguëña:

—Choa ma'carë se'ga yihuoguë, o ai zoe coca yihuoguëna, më'ë, si'a hua'na ënjo'on ba'icua naconi, si'a jubëbi yë'ë ba'iyë'ru te'e ba'ija'bë cayë yë'ë. Yë'ë'ru guënamea huense'e'ru beoja'bë. Ja'anre Riusuni senreba señë yë'ë, caguë sehuoguëña.

³⁰ Ja'nca caguëna, ta'yejeiye ëjaguë Agripabi huëni nëcani etaguëña. Etaguëna, ëjaguë Festo, Berenice, bacua conjën ñu'icua, si'acuabi etareña.

³¹ Etani, bacua se'gabi sa'ñëña coca senni achajën bateña:

—Gare gu'aye yo'omali'siquëre sëani, baguëni huani senjoñe porema'inë mai, careña.

³² Cajëna, Agripabi yua Festoni caguëña:

—Baguë yua mai ta'yejeiye ëjaguë Augusto cani jo'caja'yete senma'itoca, baguëte etoni saoye porere'ahuë mai, caguëña.

Pablo enviado a Roma

27 Ja'n'rëbi, ëja bainbi ro'tani guanserena, Italia yijana sai bi'rahuë yëquëna. Soldado hua'nabi Pablote, yequëcua preso zeansi'cuare, bacuare ñë'coni, soldado jubë ëjaguë Julio hue'e hua'guëna sani te'e jai jubëre insihuë. Julio yua soldado jubë ëjaguë Augusto hue'e jubë baji'i baguë.

² Ja'nca insini jo'carena, Saiñu cajëna, jai ziaya yogu, Adramitio yijabi ti'anni jeguëna, ja'an yoguna cacahuë. Yëquëna bain jubë ba'iguë Aristarco hue'eguë, Tesalónica huë'e jobo, Macedonia yija huë'e jobobi raisi'quë yua yëquëna naconi te'e saiguë baji'i. Ja'n'rëbi jo'chini saijën, Asia ca'nco huë'e joboñana jejën saija'cua baë'ë. ³ Sani, ja'n'rëbi ñatani, Sidón yo sa'rona ti'anhuë. Ti'anni, ëjaguë Juliobi Pablóni ai re'oye yo'oguë cabi: “Më'ë gaje bain ënjo'on ba'icuaana sani, bacua naconi bëani huajëni rajjë'n” caguëna, Pablo ja'nca yo'obi.

⁴ Ja'n'rëbi se'e sani, Chipre jubona ti'anni, tutu tëhuo ca'ncobi saë'ë, go'iye tutuye sëani. ⁵ Sani, jai ziyare je'enni, ja'n'rëbi Cilicia, Panfilia, ja'an yijañare tayojeiye sani, ja'n'rëbi Mira huë'e jobo, Licia yija huë'e jobo, ja'anruna je'ë.

⁶ Jejëna, soldado ëjaguë Juliobi se'e yequë yogute cu'ejani tinjani, yëquë-nate sani guaobi. Alejandría yogu yua Italia yijana saiguë baji'i. ⁷ Guaoguëna, ja'n'rëbi se'e sani, zoe ba'i umuguseña bojora'rë ganini, yo'ojën ba'ijën Gnido yija ca'ncona ti'anhuë. Go'iye tutuye

sëani, ja'an ca'ncona se'e saiye poremajën, ari ca'ncona bonëni, Creta jubo tēca saë'ë. Sani ti'anni, ja'nrebi Salmón na'miñote tayojeiye sani, tutu tēhuo ca'ncobi bojora'rë ganihuë. ⁸ Ja'nca ganijën ba'ijën, zoe ba'i umuguseña Re'o Yo Sa'ro hue'eruna saijën ba'ijën ti'anhuë. Lasea huë'e jobo yua cueñe baji'i.

⁹ Besa ganima'isi'cua sëani, ocorën ti'anguëna, se'e ganiñe ai huaji yējën baë'ë. Ja'nca ba'iguëna, Pablobi ai jēja yihuoguë, ¹⁰ yogu ëja bainni quëabi:

—Se'e sanica, ai yo'ojën ba'ija'cua'ë mai. Aireba bonsere huesoni si'aja'cua'ë mai. Yogu ayase'ere huesoni mai jubë ba'icua'ga te'e hua'nabi carajeija'cua'ë, yihuoguë cabi.

¹¹ Caguëna, soldado ëjaguëbi ta'yejeiye ro'tamaji'i. Ro'tama'iguë, yogu ba ëjaguë, baguë tayo ëjaguë, bacuabi Saiñu cajënna, bacua caye'ru yo'oñu caguë ro'tabi. ¹² Ja'nrebi, si'a jubëbi sa'ñeña cajën, jobo ba'icuabi cahuë: “Gu'a yo sa'ro sëani, quë'rë se'e saiñu. Si'a ocorën ënjo'ona bëani banica, ai ya'jayë mai. Porenica, Fenice yo sa'rona ti'añu. Creta jubo tutu tēhuo ca'ncoreba ba'iguëna, ocorën bëani ëjojën, re'oye ba'ija'cua'ë mai” cahuë bacua.

La tempestad en el mar

¹³ Cajënna, ja'nrebi re'o tutu raiguëna, yo'je ca'ncobi raiguëna, bain hua'nabi Saiñu cajën, jo'chini saijën, jubo yëruhuaja'an sai bi'rahuë. ¹⁴ Saijën ba'ijënna, ja'nrebi jubo ca'ncobi Noroeste hue'e tutubi ai jēja rani, yogute ai jēja sa bi'rabi. ¹⁵ Ja'nca saguëna, yëquëna hua'nabi ai yo'ojën, tayoye'ga poremajën, ro guaja yo'ojënna, tutu se'gabi yëquëna yogute jaiya ca'ncona ai jēja sabi. ¹⁶ Saguëna, yequë jubo, Clauda jubo, rëño jubo ba'iguëna, Ja'an jubo que ca'ncona gatiñu cajën yo'ojënna, tutubi yëquëna re'tayejeiye seamaji'i. Ja'nrebi si'a hua'nabi ai jēja

yo'o yo'ojën, yo'je reosi yora'curëte mëani ayahuë. ¹⁷ Ayani tējini, ja'nrebi guënameabi inni, jai yogu guërebëna bonëjeiñe huenhuë. Ja'nrebi, Sirte yëruhuana tuama'iñe cajën, ëmëje'en ba'i tutu zean cañare gachohuë. Gachoni, ja'nrebi ro tutu saoruja'an saë'ë. ¹⁸ Sani ñatani, tutubi yuta ai jēja seaguëna, yogu ayase'e si'ayete ziyana senjohuë. ¹⁹ Senjoni, ja'nrebi samute ba'i umugusebi tutubi quë'rë se'e jēja seaguëna, si'a yogu ba'i ma'carëan guëna ma'carëan, tutu can huëa ma'carëan, si'ayete ziyana senjohuë. ²⁰ Senjoni, zoe ba'i umuguseña ro huahuajën, ai jēja tutuguëna, zijei picobëbi ënsëguë, ma'choco hua'i, ja'anre gare ëñamajën, huajë hua'na etaye, ja'anre ro'taye gare jo'cahuë.

²¹ Gare aon ainmajën ba'ijënna, Pablobi nëcani, cabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ë yihuoguë case'ere achamate'ne? Creta jubobi etama'itoca, yure ai yo'ojën ba'iye bonse carajeise'e, gare ëñama'ire'ahuë. ²² Ja'nca ai yo'ojën ba'icua'eta'an, yë'ë yihuo cocare achajë'n. Mësacua yua jēja recoyo re'huani, huajë hua'na ba'ija'yete ro'tajë'n. Yogu se'gabi carajeija'guëna, mësacua si'acuabi huajë hua'na etaja'cua'ë. ²³ Riusu masi güesese'e sëani, yure achani bojojën ba'ijë'n. Yure ñami Riusu guënamë re'oto yo'o conguëbi yë'ëna gaje meni quëaguëna, masihuë yë'ë. Yë'ë yua Riusure yo'o conguëre sëani, ²⁴ Riusubi yë'ëni ën cocare raobi: “Gare huaji yëye beoye ba'ijë'n, Pablo. Më'ë yua romano bain ta'yejeiye ëjaguëna sani sehuoja'guë sëani, më'ë gaje concua si'acuare huajë hua'nare re'huaja'guë'ë yë'ë” caguë raobi Riusu. ²⁵ Ja'nca caguëna, yë'ë gajecua, mësacua yua bojo recoyo re'huani jēja bajë'n. Riusubi cani jo'caguëna, baguë yo'oja'yete si'a recoyo ro'tareba ro'tayë

yë'ë. Riusubi maini cani jo'casi'quë sëani, güina'ru yo'oguë ba'ija'guë'bi baguë. ²⁶ Ja'nca yo'oja'guë'bi mai yogute tutu naconi saguëna, jubo yëruhuana tuaja'cua'ë mai, cabi baguë.

²⁷ Ja'nre'bi, catorce ba'i umuguse ti'anguëna, ja'an ñami Adria ziyare ba'ijën, tutubi ai jëja ju'a raiguëna, ñami jobo ba'irë'bi yogu yo'o concuabi "¿Gue yijana ti'anja'cua'ne mai?" cajën, ²⁸ ziaya rëirure cu'ejënna, veinte abrazada rëji'i. Ja'nre'bi, se'e rëño zoe huahuajën, se'e rëirure cu'ejënna, quince abrazada se'ga rëji'i. ²⁹ Ja'nca rëiguëna, Gata yëruhuana tuama'ïne cajën, ancla guëna se'nquehuëan gajese'gahuëanre sëri seihuë'bi gachoni tonni, ja'nre'bi ñataye tëca ëjohuë. ³⁰ Ja'nca ëjojën ñu'ijënna, yogu yo'o concuabi sa'ñeña yahue coca cajën, Mai hua'na se'gabi etani saiñu cajën, yëquë'ni quëahuë:

—Se'e yequë ancla guëna se'nquehuëanre cohuë'bi gachoni toñe bayë yëquëna, cani, yo'o bi'rahuë.

³¹ Yo'o bi'rani, rëño yora'curëte paëhuabi gachoni ziyana ton bi'rahuë. Ton bi'rajënna, Pablobi soldado ëjaguë Julio baguë soldado hua'na, bacuani quë'abi:

—Yogu yo'o concuabi jai yoguna bëama'itoca, mësacuabi huajë hua'na etaye gare porema'inë quë'abi.

³² Ja'nca quëaguëana, soldado hua'nabi yora'curë yëimea gueonni gachomeare tëyojënna, yora'curë'bi ziyana tonni meani huesë'bi.

³³ Ja'nre'bi ñata bi'raguëna, Pablobi si'a bainni yihuoguë cabi:

—Mësacua si'acua ainjë'ën. Catorce umuguseñabi mësacuabi gare cainmajën, gare aon ainmajën ba'icua sëani, ³⁴ yurera'rë mësacua aon inni ainjë'ën. Ainma'itoca, ¿queaca jëja bani huajë hua'na etaye'ne? Mai hua'na si'a hua'nabi

gare ja'si neñe beoye huajë hua'na etaja'cua'ë, yihuoguë cabi Pablo.

³⁵ Ja'nca cani, jo'jo aonra'përe'te inni, Riusuni Surupa cani, si'acuabi ëñajënna, ja'nre'bi aonbëte jë'yeni, anji'i baguë.

³⁶ Ja'nca ainguëna, si'a hua'nabi bojo recoyo re'huani, güina'ru aonre inni aën'ë. ³⁷ Si'a jubëre cuencueto, doscientos setenta y seis bain hua'na baë'ë yëquëna. ³⁸ Ja'nre'bi aonre anni yajini, Yogubi quë'rë huëijeija'guë cajën, mai trigo aon, bultoña ayase'e'ga hue'oni ziyana senjohuë.

Se hunde el barco

³⁹ Ja'nre'bi ñatani tëjiguëna, yogu yo'o concuabi ¿Gue jubo'ne? cajën, huesë ëaye ëñajën, gue meja yëruhua re'o huahuë ba'iguëna, Ja'anruna jeni tuajaiñu cajën yo'o bi'rahuë. ⁴⁰ Ancla guëna se'nquehuëanre tijoni, ziyana tonni senjohuë. Ja'nre'bi, yogu tayo hua'tiña gueonsimere tijoni, cohuë ba'i tutu zean canre huëani, yëruhua tëca sai bi'rahuë.

⁴¹ Sai bi'rajënna, ja'nre'bi sao ziaya ba'iruan samuruan ba'iguëna, beanruna tuaja'ë. Cohuë se'gabi jëja tuaguëna, sëri seihuë'bi huahuabi. Ja'nca huahuani, ziaya t'ëa yua yo sëri seihuë ai jëja cue raquëna, sëri seihuë'bi hua'huani si'abi.

⁴² Hua'huani si'aguëna, soldado hua'nabi quëquëjën, Preso zeansi hua'nabi gatini saima'ïne cajën, bacuare huani senjoñe ro'tahuë. ⁴³ Ja'nca ro'tacuareta'an, bacua ëjaguë Juliobi ënsebi. Pabloni huajë hua'guëre re'huaye yëbi. Ja'nca yëguë'bi si'acuani cabi:

—Mësacuabi yi'huaye masitoca, ziyana chani yëruhuana ru'ru saijë'ën, caguëna, jobo ba'icubi ja'nca yo'ohuë.

⁴⁴ Ja'nca yo'ojënna, yequëcubi ba yogu tontoña hua'huase'ere zeanni, huahuajën saë'ë. Ja'nca saijën, si'a hua'na yua huajë hua'nabi jubo yëruhuana ti'anhuë.

Pablo en la isla de Malta

28 Ja'nca ti'anni ba'ljën, ja'an jubo mami hue'eyete senni achato, Malta jubo baji'i. ²Ba'iguëna, ja'anru bainbi yëquënani conjën, ai sësëye ocoguëna, toare suacaë'ë. Suacani, Mësacua cuin raijë'n choijë'na, ja'nca yo'ohuë. ³Ja'nca cuinjën ba'ljën, Pablo yua enca cuenese'ere chiani, toana uanguëna, aña hua'guëbi, guëojeiguëna, huajëni, Pablo ëntë sarana cunni reabi. ⁴Cunni reaguëna, ja'an jubo bain hua'nabi ëñani, sa'ñëña cahuë:

—Eñajë'n. Bainre huani senjoguëbi maina ti'anbi. Ziaya tutu sease'ebi hua-jëguë etasi'quëreta'an, mai ëjago riusubi aña hua'guëre raoni, baguëni huani senjogo, sa'ñëña cahuë.

⁵Ja'nca cacuata'an, Pablobi aña hua'guëre cue'nconi, toana tonni, gare ja'si achaye beoye baji'i. ⁶Ba'iguëna, ja'an bainbi baguëni zoe ëñajën, ¿Queaca yo'oguë ri'rimal'iguë'ne? ¿Queaca yo'oguë huajë junni tainma'iguë'ne? cajën ëjojën ëñacuata'an, huajë hua'guë se'ga nëcaguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, bacuabi se'e ro'tani, riusu hua'guë'bi ba'iji baguë, ca bi'rahuë.

⁷Ja'nre'bi toana cuinjën, ja'an bainni senni achato, ja'an jubo ta'yejeiye ëjaguë, baguë yija yua cue'ne baji'i. Publio hue'eguëna, baguëni ëñajën saijë'na, baguë yua yëquëna hua'nare bojoguë, re'oye conni cuiraguë, samute umuguseña baguë huë'ena bëa güeseni babi. ⁸Ja'nca yo'oguëna, Publio pë'caguëni ëñato, rau jayoguë, guëtaro neni ju'inguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, Pablo yua baguëna cacani, Riusuni senni, ja'nre'bi baguëntë saraña ju'in hua'guëna pa'anaroni, baguëre huachobi. ⁹Huachoguëna, ja'an jubo bain rauna ju'incua si'acuabi Pablona ti'an rani, gare huajë hua'na

goë'ë. ¹⁰Ja'nca huajë rani, yëquënani ai bojojën, re'oye ëñajën, ai re'oye yo'o conjën cuirahuë. Bacua bonsere yëquë'na ro insijën, yëquëna se'e saye yëse'e si'ayete yëquëna mame yoguna ayacaë'ë.

Pablo llega a Roma

¹¹Samute ña'aguë hua'i ja'an jubote ëjojën baë'ë yëquëna. Ja'nca ba'ini, ja'nre'bi yequë yoguna cacani sai bi'rahuë. Ja'an yogu yua Alejandría huë'e jobobi ti'an rani, oco ña'aguë hua'i si'aye tëca jeni gueonni baji'i. Samu riusu hua'na, Cástor, Pólux hue'ecua, jubë të'ya raisi'cua, bacua sinjobëanre yogu cohuëna te'ntoni bahuë ja'an yogu bain. ¹²Ja'an yoguna cacani, sani, Siracusa yo sa'rona ru'ru ti'anhuë. Ti'anni, samute umuguseña ba'ini, ¹³ja'nre'bi se'e sani, yequë yijana ti'anni, yëruhua ca'ncoja'an sani, ja'nre'bi Regio huë'e jobona ti'anhuë. Ti'anni, ñatani, sëribë ca'ncobi ai re'oye tutuguëna, se'e sani, ja'nre'bi yequë umuguse Puteoli huë'e jobona ti'anhuë. ¹⁴Ti'anni ëñato, Cristo bain hua'na baë'ë. Ja'nca ba'icuabi yëquë'nare choijë'na, bacua naconi bëani, te'e ëntë sara samu umuguseña baë'ë. Ba'ini, ja'nre'bi se'e sani, Roma ma'abi ganijën saë'ë. ¹⁵Saijë'na, Cristo bain hua'na Roma huë'e jobore ba'icuabi yëquëna ti'anja'ñete masini, yëquë'na tinja raë'ë. Te'e jubëbi Apio Foro tëca tinja raë'ë. Yequë jubëbi Samute Huë'ëña tëca tinja raë'ë. Ja'nca tinja raijë'na, Pablobi bacuani ai bojoguë ëñani, ai bojo recoyo re'huani, Riusuni ai Surupa caguë baji'i. ¹⁶Ja'nre'bi, Roma huë'e jobona ti'anjë'na, mai soldado ëjaguëbi preso zeansi'cua si'acuare sani, ja'anru soldado ëjaguëna jo'cabi. Jo'caguëna, Pablo se'gare ca'ncona sani, yequë huë'ena guaoni, te'e soldado hua'guëbi

baguëni ëñaguë baguëna, te'e hua'guë bëani bajji'i.

Pablo en Roma

¹⁷ Bëani ba'iguë, samute umuguseña bëani huajëni, ja'nrebi judío ëja bain Romare ba'ijëna, Bacuare choijë'n caguëna, bacuabi ti'an raë'ë. Ti'an rajëna, Pablobi bacuani coca quëabi:

—Yë'ë ënjo'ona raise'ere quëaguëna, achajë'n. Mai ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'ru te'e ruiñe yo'oguë ba'iyë yë'ë. Judío bain Jerusalén huë'e jobore ba'icuanu gare gu'aye yo'oma'isi'quëretan, yë'ere preso zeanni, romano ëja bainna jo'cani, yë'ëni huani senjoja'ñete sen'ë.

¹⁸ Senjënna, romano ëja bainbi yë'ëni zoe senni achani, sa'ñeña cahuë: “Pablo yua gare gu'aye yo'oma'isi'quëre sëani, baguëte gare huani senjomajën, baguëte etoni saonü” cahuë. ¹⁹ Ja'nca cajëna, judío bainbi ai bëinjën, ai je'o bajën, yë'ere huani senjo güese ëaye yo'ojëna, yë'ë'ga ëjaguëni senhuë: “Romano bain ta'yejeiyereba ëjaguëna yë'ere saojë'n. Baguë yua yë'ë yo'oguë ba'ise'ere te'e ruiñe masini, yë'ë ba'ija'yete coca quëani jo'caja'guë” caguë sen'ë yë'ë. Yë'ë bain jubë judío bainni gare gu'aye caye beoguëta'an, ja'nca sen'ë yë'ë.

²⁰ Ja'nca senguëna, romano ëja bainbi yë'ere preso zeansi'quëre ënjo'ona raohuë. Ja'nca raojënna, Rómana ti'anni ba'iyë yë'ë. Judío bain bënni senjose'ro'ina ti'an raisi'quë sëani, mësacuanu ëñani coca caza caguë choë'ë yë'ë. Mai hua'na si'a Israel bainbi Riusu yo'oja'ye canu jo'case'ere te'e ruiñe masini, baguë cuencueni raoja'guërebare ëñajën ëjojën ba'ijëna, yë'ë'ga baguë ti'an rani ëñose'ere ëñasi'quëre sëani, yë'ere preso huenni raohuë, quëabi Pablo.

²¹ Quëaguëna, bacuabi sehuohuë:

—Yëquë'nabi më'ë ti'an rajja'yete gare huesëhuë. Judío bain Judea yijare

ba'icuabi më'ë ba'iyete gare toyani raomaë'ë. Yëquëna jubë judío bain ja'an yijabi raisi'cua'ga më'ë ba'iyete gare gu'aye camaë'ë. ²² Si'a yijaña bainbi Cristo bain jubëte ai gu'aye canu achojëna, achahuë yëquëna. Ja'an se'gare achajëna, më'ë'ga ja'an bain yo'ojën ba'iyete quëajë'n. Achani masiye yëyë yëquëna, sehuoni, baguëni senni achahuë. ²³ Senni achajëna, baguë quëa umuguse cuencueni cajëna, ai jai jubë bainbi baguë ba' huë'ena ti'an raë'ë. Ti'an rajjënna, Pablobi Riusu bainreba mame re'huani bayete quëani achoguë na'ijaji'i. Moisés coca, Riusu ira bain raosi'cua coca, ja'an coca canu jo'case'ere quëaguë, Riusu Raoja'guëreba ti'an rajja'yete quëani achoguë, Jesucristo ti'an raise'ere quëaguë, Ja'anguë yua mai gu'a juchare recoyo tënoquë rajji' baguë, caguë quëaguëna, ²⁴ judío bain jubë jobo ba'icuabi si'a recoyo ro'tani Cristoni te'e zi'nhuë. Yequëcuaca banhuë. ²⁵ Pablo cocare achajën, sa'ñeña te'e ro'tamajën, te'e bëinjën bonëni saë'ë. Ja'nca sai bi'rajëna, Pablobi bacuani si'a jëja cabi:

—Mai ira bainguë raosi'quë Isafas hue'eguëbi Riusu coca toyani jo'caguëna, achajë'n. Riusu Espiritubi Isafasni coca ca güesequëna, mai ira bain ba'isi'cuani re'oye quëaguë ba'nquëña:

²⁶ Ja'an bainna sani quëajajjë'n:

Mësacua yua ganjo bacuata'an, yë'ë cocare achaye güeja'cua'ë.

Mësacua yua ñaco bacuata'an, yë'ë yo'oja'yete ëñajën ro'tama'ija'cua'ë.

²⁷ Bacuabi yë'ë ro'taye'ru ro'taye güecua sëani, ja'an cocare bacuani quëajajjë'n.

Yë'ë cocare te'e ruiñe achaye güecua sëani, bacua ganjo gui'ise'ru ba'iyë.

Yë'ë yo'oja'yete ëñani recoyo ro'taye güecua sëani, bacua ñaco ëñama'icua ruën'ë.

Ja'nca ruinsi'cuabi Riusu ba'iyete ëñani
masiza cajën,

Riusu cocare achani ye'yeza cajën
ba'icuata'an, bacua yua yë'ë ba'iyete
masiye porema'ija'cua'ë. Bacua gu'a
juchare yë'ëni tëno güeseye gare
porema'ija'cua'ë.

²⁸ Riusubi ja'an cocare cani
jo'casi'quëre sëani, mësacua yua
te'e ruiñe achani ro'tani masijë'n.
Mësacuabi Jesucristo recoyo tënoni
mame re'huayete ro gu'a güeni
senjojënna, Riusubi yequë bain
judío jubë ba'ima'icuaana bonëni,
bacuare baguë bainreba ba'iyë choiji.
Choiguëna, bacuabi te'e ruiñe achani,
baguëni recoyo te'e zil'inni ba'ija'cua'ë,
cabi Pablo.

²⁹ Ja'nca caguëna, si'a judío bainbi
sa'ñeña senni achajën, Pablo coca
case'ere cajën saë'ë.

³⁰ Yureca Pablobi ja'nca quëani
achoguë baji'i. Samu tëcahuëan baguë
huë'ere ba'iguë ro'iguëna, ai bain
hua'nabi baguëni ëñajën raë'ë. Ëñajën
raijënna, bacuani bojoguë, ³¹ Riusu
cocarebare gare jo'caye beoye quëani
achoguë baji'i. Bainbi baguëni gare
ënsema'ijënna, Riusu bainreba mame
re'huani baye, mai Ëjaguë Jesucristo
recoyo tënoñe, ja'an si'ayete bainni te'e
ruiñe ye'yoguë, Riusu cocarebare gare
jo'caye beoye quëani achoguë baji'i.

San Pablobi

ROMANO

Bainni utire toyani saobi

Saludo

1 Yë'ë, Pablo, Jesucristo ta'yejeiye yo'o conguë, Riusu cuencueni raosi'quë sëani, Riusu cocarebare quëani achoguë ba'iyë yë'ë. ²Riusu ira bain cuencueni ai ba'irëña raosi'cuabi baguë te'e ruiñe ba'i cocarebare toyani jo'cajën, ³Riusu Zin, mai Ējaguë Jesucristo, baguë raija'yete quëani jo'cajën ba'nhuë. Baguë bainguë'ru ba'iyë cato, mai ira taita ba'isi'quë David hue'eguë, baguë bainguë yo'je raija'guë baji'i. ⁴Ja'nca ba'iguëta'an, Riusubi si'a jëja baguë ta'yejeiyete yo'oni ëñoguë, baguë Zinrebare baguëte re'huani go'ya rai güeseni, maire ëñobi. ⁵Ja'nca ëñoguë, maire conreba conguë, baguë cocareba quëani achocuare maire re'huani raobi. Si'a bainbi achani, Cristoni si'a recoyo ro'taja'bë caguë, Cristo ba'iyete quëani achocuare maire raobi. ⁶Ja'nca raoguë, giina'ru mësacua're'ga Jesucristo bainre cuencueni re'huaye ro'taji Riusu. ⁷Ja'nca sëani, mësacua Roma huë'e jobo ba'icua, Riusu yësi'cua, Cristo bain te'e ruiñe ba'icua'ru cuencueni re'huasi'cua, mësacuanì ën cocare toyani saoyë yë'ë. Mai Taita Riusu, mai Ējaguë Jesucristo naconi, bacuabi mësacuanì ai ta'yejeiye conreba conja'bë, cayë. Mësacuanì bojo reconoã huanonë ba'icua're'huaja'bë cayë. Mësacua recoyo bojojën ba'ijë'n, cayë.

Pablo quiere visitar Roma

⁸Ru'ru, ëñere quëayë yë'ë. Si'a ën yija bainbi mësacua Jesucristoni recoyo ro'tayete achajënna, mësacua si'acuare

oiye ro'taguë, yë'ë Taita Riusuni ai bojoguë, mësacua ba'iyete Riusuni Surupa cayë yë'ë, Jesucristobi yë'ere quëaguëna. ⁹Te'e ruiñe cayë yë'ë. Ja'nca caguëna, Riusubi ja'anre giina'ru masi güeseyë poreji. Ja'anguëni si'a recoyobi si'a jëja conguë ba'iyë yë'ë, baguë Espiritubi conguëna. Ja'nca conguë, baguë Zin ba'iyë, baguë cocareba ja'anre si'a bainni quëani achoyë yë'ë. Quëani achoguë, mësacua ba'iyete Riusuni sencaiguëna, Riusubi yë'ë ujayete achaji. ¹⁰Ja'nca ujaguë yurera mësacuana ëñaguë saiyete yë'ere re'huacajjën, Riusuni señe yë'ë. Baguë yëye'ru yo'oja'guë cayë. ¹¹Mësacuanì ai ba'iyë ai cu'e ëaji. Mësacuanì ëñani, Quë'rë jëja reconoã re'huasi'cua'ru ruinjë'n caguë, Riusu Espiritu yë'ëna insise'ere mësacuana insireba insiye ro'tayë yë'ë. ¹²Mai recoyo ro'tajën ba'iyete sa'ñeña bojojën, sa'ñeña quë'rë jëja reconoã re'huajën ba'nuni cayë yë'ë.

¹³Yë'ë bain ai yësi'cua, ëñere mësacuanì quëani achoyë yëyë yë'ë. Ai ba'iyë mësacuana ëñaguë saza caguëta'an, poremai'huë yë'ë. Mësacua jubëna sani, si'a ën yija yo'oguë ba'ise'e'ru, Riusu yo'ore yo'oni bojoza caguë, ba saiyete ëjoyë. ¹⁴Riusu cuencuesi'quë sëani, si'a bain judío jubë ba'ima'cuana sani, Riusu cocarebare quëani achoyë bayë yë'ë. Uti ye'yësi'cua, yequëcua airu ye'yësi'cua, yequëcua masijën cacua, yequëcua ro ro'tajën cacua, si'a bainna saiyë bayë yë'ë. ¹⁵Ja'nca sëani, mësacua Roma bainre'ga cu'e ëaguëna, Cristo cocarebare mësacuanì quëani achoyë yëyë yë'ë.

El poder del evangelio

¹⁶Yë'ë'ga yua gare huaji yëye beoye Riusu cocarebare quëani achoyë, Riusu ta'yejeiyereba ba'i cocare sëani. Si'a bainbi ba cocare si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, Riusubi ai ta'yejeiyereba

yo'oni, bacuare tēani re'huani baji. Ru'ru, judío bain, ja'n'rēbi judío bain jubē ba'ima'icua, si'acuanu baguē tēani re'huani bayete masi güeseji. ¹⁷ Riusu cocarebare ēñato, Riusu re'oye ba'iyete masiye poreyē mai. Maibi Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi maini ēñani, re'o bain ba'iyē maire caji. Ja'nca caji Riusu coca toyani jo'case'e: "Cristoni si'a recoyo ro'taguē, ja'anguē yua Riusu re'o bainguē case'e ba'iguēbi te'e ruiñera huajē recoyore baguē, si'arēn ba'ija'guē'bi" toyani jo'case'e baiji.

La culpa de la humanidad

¹⁸ Yureca, Riusubi bain gu'aye yo'oye, Riusuni gu'a güeye, ja'an si'ayete bēinguē ro'taguē ēñaji. Baguē bēnni senjoja'ñete guēnamē re'otobi masi güeseji. Baguē te'e ruiñe ba'i cocare canu achoguēna, bacuabi ba coca ye'yo'cuare ēñejēn, gu'aye yo'ojēn ba'iyē. ¹⁹ Gu'aye yo'ojēn ba'ijēna, Riusubi bacuani bēnni senjoji, baguē ba'iyē yua te'e ruiñe masi güesese'e sēani. ²⁰ Bain ñacobi baguē ba'iyete ēñama'icuata'an, Riusu ēn re'oto re'huani jo'case'ere ēñajēn, baguē ba'iyē, baguē ta'yejeiye carajeima'ñe, ja'anre te'e ruiñe masiye poreyē. Ja'nca masiye porecuabi baguē ēn re'oto re'huani jo'case'ere ēñani, Riusu ba'iyete ye'yeye poreyē. Ja'nca porecuabi Riusuni tin ro'taye porema'ñē. ²¹ Riusu ba'iyete masicuata'an, baguēni te'e ruiñe ēñamajēn ba'iyē bacua. Baguēni Surupa caye beoye ba'ijēn, baguēni bojoma'ñē. Ja'nca yo'ojēn, ro bacua ēase'e se'gare ro ro'tajēn, ro quē'rē gu'aye yo'ojēn ro'tajēn ba'iyē. Zijei re'otore ganijēn ba'iyē'ru ba'iyē. ²² "Te'e ruiñe ye'yesi'quē'ē yē'ē" cacuata'an, ro ro'tajēn ba'icua ruēn'ē. ²³ Mai Riusu carajeima'iguēte ro jo'canu senjoni, bain carajeicua, ca hua'i hua'na, yequē hua'i hua'na, aña hua'na, ja'ancua

ba'iyē'ru imageña ro te'ntoni nēconi, ja'anna ro gugurijēn bojohuē.

²⁴ Te'e ruiñe ro'tamajēn ba'icua ruinsi'cua sēani, Riusubi caji: "Ro mēsacua gu'a ēase'e se'gare ro'tani, ja'anna bonēni saijē'ēn" caguē, bacuare jo'canu senjoji. Gu'aye se'ga yo'ojēn, sa'ñeña si'si ro'tajēn, bacua gu'a ga'nihuēanbi sa'ñeña ro a'ta yo'ojēn, sa'ñeña gue ēase'e yo'ojēn ba'iyē. ²⁵ Ja'nca ba'icuabi Riusu cocarebare ēñani, Gu'a coca'ē cajēn, ro coqueye se'gare ro'tajēn bojoyē. Riusu re'huani jo'case'ere ēñani, ja'an se'gare bojojēn cuirajēn, ja'an se'gana gugurijēn ba'iyē. Riusurebare ro'tamajēn, baguēte senjoñē. Senjocuata'an, ja'anguēni caraye beoye bojo cocare quēani achojēn ba'ire'ahuē. Ja'nca ra'ē'ē.

²⁶ Riusure jo'canu senjocua sēani, Riusubi bacua a'ta yo'oyete ēñaguē, Siso gu'aji caguē, ro bacua gue gu'a ēase'ena jo'canu senjoji. Romi hua'na'ga bacua gu'a ga'nihuēanbi sa'ñeña a'ta yo'ojēn, sa'ñeña gu'aye sē'ajēn, Riusu re'huani jo'case'ere ro'taye beoye ba'ijēn, ro bacua si'si ēase'e se'gare cu'ejēn ba'iyē. ²⁷ Güina'ru, emēcuabi Riusu re'huani jo'case'ere ro'taye beoye ba'ijēn, romire cu'eyete güejēn, sa'ñeña ro gu'aye sē'ajēn, ja'ncara'ru ro bojojēn ba'iyē. Ja'nca yo'ojēna, Riusure siso gu'aguēna, bacua se'ga Riusu bēnni senjosu'cua ba'ija'cuā'ē.

²⁸ Riusu te'e ruiñe ba'iyete ye'yeye güejēna, Riusubi ro gu'aye yo'ojēn ba'ija'bē caguē, bacuare si'si reconoa ro'tacuare senjobi. ²⁹ Bacua'ga si'a gu'ayete caraye beoye yo'oreba yo'oyē. Sa'ñeña ro a'ta sē'ajēn ba'iyē. Bonse ba ēaye rēinji. Bacua se'ga ba'iyē'ru huanōñe ba'iyē. Gue ēase'e se'gare cu'ereba cu'ejēn ba'iyē. Bainre huani senjoñē. Sa'ñeña huayē. Ro coqueyē. Gu'a coca cayē. Yequēcua ba'iyete hui'ya achoyē. ³⁰ Sa'ñeña gu'aye cayē. Riusuni

je'ò bayë. Yequëcuabi coca yihuojënna, achaye güeyë. Ro bacua ba'iyë se'gare re'oye cayë. Gu'aye yo'oyete caraye beoye ro'tayë. Pë'caguë sanhuëbi guansejënna, ro achajën, tin yo'oyë.³¹ Re'oye yo'oye gare huesëyë. Bacuani fiatoca, ro'ima'inë. Recoyo re'o huanöne beoyë. Yequëcuani oijën conma'inë.³² Riusubi yihuoni jo'caguëna, bacuabi ba cocare masiyë. "Ja'n cara'ru yo'otoca, huesëni si'aye ba'iji" yihuoni jo'caguëna, bacua gu'ayete yua gue jo'caye beoye yo'ojën ba'iyë. Yequëcua güina'ru yo'ojën ba'icua'ga te'e ruinë ëñajën bojoyë.

Dios juzga conforme a la verdad

2 Yureca si'a bainni coca yihuoguëna, achajën ba'ij'ën. Mësacuabi yequëcua yo'ojën ba'iyete si'nse ëaye ëñatoca, Riusubi mësacuare'ga si'nseye caji. Mësacua güina'ru yo'ojën ba'ise'ere mësacuani ro'ta güeseguëna, sehuoye beoye ba'iyë mësacua.² Riusubi ja'anrë gu'aye yo'ojën ba'icua'ga si'nseguë, te'e ruinë ro'taguë yo'oji. Ja'anre masiyë mai.³ Ja'nca yo'oguëna, yë'ë bain ai yësi'cua, mësacua'ga güina'ru gu'aye yo'ojën ba'iyë. Yequëcua yo'ojën ba'iyete si'nse ëaye ëñatoca, Riusu bënni senjoja'rën ti'anguëna, ¿mësacua jarona jëaja'cua'ne? ⁴Riusubi ai ta'yejeiye conguë ba'iguë, bain sehuoyete bojora'rë ëjoguë, baguë bënni senjoja'ñete yuta cama'iguëna, ¿mësacua guere yo'ojën te'e ruinë ro'tama'inë'ne? Riusubi mësacuare ai conguë, mësacua gu'a jucha senjoñete mësacuani masi güeseguë, baguë yëyete masi güeseguëna, ¿guere yo'ojën te'e ruinë ro'tama'inë'ne mësacua? ⁵Riusubi baguë yëyete masi güeseguëna, mësacuare acha ëama'iji, recoyo ro'tajën ba'ima'icua'ga sëani. Ja'nca sëani, Riusu bënni senjo umuguse, baguë te'e ruinë ba'iyete ëño umuguse, ja'an

umugusebi ti'anguëna, mësacua se'gabi mësacuare bënni senjoguë ba'ija'yete quë'rë ai ta'yejeiye bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë mësacua.⁶ Si'acuani bacua yo'ojën ba'ise'ere ëñani, bacua bënni senjoja'ñete re'huanu insiji Riusu.⁷ Yureca, yequëcuabi jo'caye beoye re'oye yo'ojën, Riusu ta'yejeiye ba'iyete baguë carajeiye beoye ba'iyete, ja'anre ai ta'yejeiye cu'e ëaye ba'ijënna, Riusubi bacua're tëani re'huanu baguë, si'arën ba'ija'yete bacuana insireba insiji.⁸ Yequëcuabi bacua se'ga ba'iyë'ru huanöne ba'ijën, Riusu te'e ruinë ba'iyete gu'a güejën, gu'aye yo'oyete ro'tajënna, Riusubi bacuani ai bëinreba bëinguë, bacuani bënni senjoreba senjoji.⁹ Gu'aye yo'ocua're cato, si'acuabi ai ja'siye ba'ijën, caraye beoye ai yo'oreba yo'oyë. Riusubi ru'ru judío bainni bënni senjoji. Ja'n'rëbi yo'je, judío jubë ba'ima'icua'ga bënni senjoji.¹⁰ Ja'nca ba'iguëna, re'oye yo'ocua're cato, Riusu ta'yejeiye ba'iyete, bojo recoyo huanöne, ja'anre coreba coyë, Riusubi insiguëna. Ru'ru, judío bainna insini, ja'n'rëbi yo'je, judío bain jubë ba'ima'icua'ga insiji Riusu.¹¹ Riusubi si'a bainre te'e ëñaguë sëani, yequëcuare quë'rë re'oye ëñama'iji.¹² Moisés coca toyani jo'case'ere beocuabi gu'aye yo'ojënna, Riusubi bacua gu'aye yo'ose'ere ëñani, Moisés coca toyani jo'case'ere ëñoma'iguëbi baguë bënni senjoñete caji. Moisés coca toyani jo'case'ere bacuabi yua ba cocare ye'yejënna, Riusubi bacua tin yo'ojën ba'ise'ere bacuani masi güeseni, bacua bënni senjoja'ñete insiji.¹³ Bainbi Moisés coca toyani jo'case'ere achani yo'oma'itoca, ba'icua'bi te'e ruin recoyo ba'iyë ti'anma'inë. Ba cocare achani yo'ojën ba'icua'ga ja'ancuani Riusubi ëñani, re'o bain ba'iyë caji.¹⁴ Judío bain jubë ba'ima'icua'bi yua Moisés coca toyani jo'case'ere beoyë. Ja'nca

beojëna, Riusubi bacua recoyo ro'tajën yo'o yo'oyete ëñani, Moisés coca toyani jo'case'ere'ru güina'ru yo'ojën ba'iyë bacua, caji. ¹⁵Ja'nca yo'ojën, Moisés coca cani jo'case'ere'ru, güina'ru yo'ojën, bacua reconoareba ja'nca ro'tajën ba'icua'e ëñoñë. Riusu re'huani jo'case'e sëani, bacuabi gu'aye ro'tato, sa'nti recoyo huanoji. Re'oye ro'tato, recoyo re'o huanoji. ¹⁶Ja'nca ba'ijën, Riusu bënni senjo umuguse ti'anguëna, güina'ru recoyo huanojë ba'iyë. Ja'an umugusebi Riusubi yua Jesucristote ëñoni, si'a bain yahue ro'tajën ba'ise'ere ëñani, ja'anre cuencueni, bacua bënni senjoñete huo'hueni insiji. Yë'ëbi Riusu cani jo'casi cocare quëani achoguëna, güina'ru ba'ija'guë'bi.

Los judíos y la ley de Moisés

¹⁷Mësacuabi ja'ansi'cua cajën, “Yë'ë yua judío banguë sëani, re'o banguë'ë yë'ë. Moisés coca toyani jo'case'ere ye'yesi'quë'bi yua Riusu banguë'ë yë'ë. ¹⁸Moisés coca ye'yesi'quë sëani, Riusu yëyete masiguë, ai re'oye yo'oye masiguë ba'iyë yë'ë” cayë mësacua. ¹⁹Ja'nca cajën, “Yequëcua ba coca huesëcuani ye'yoye masiyë yë'ë” cayë. “Ñaco ëñama'icua'ru ba'ijëna, bacua gani ma'are ëñoñe masiyë yë'ë” cayë. “Zije'i re'oto'ru ba'ijëna, bacuani miañe ëñoñe masiyë yë'ë” cayë mësacua. ²⁰“Te'e ruiñe ro'tamajëna, te'e ruiñe ye'yoye masiyë yë'ë. Zin hua'na ba'icua'ru ba'ijëna, te'e ruiñe yihuoye masiyë yë'ë. Moisés coca ye'yesi'quë sëani, te'e ruiñe ba'iyete ai masireba masiyë yë'ë” ja'anre cajën ba'iyë mësacua. ²¹Ja'nca cajën, ro huacha ro'tajën ba'iyë mësacua. Yequëcuani ye'yoye ro'tajën, ¿mësacua guere yo'ojën, mësacua ye'yojën ba'ie'ru yo'oma'inë'ne? “Bonse jianma'ijë'ën” cajën, ¿mësacua guere yo'ojën, bonse jiañe'ne? ²²“Tin romigoni yahue

bama'ijë'ën” cajën, ¿mësacua guere yo'ojën, tin romigoni yahue baye'ne? Huacha riusu hua'i te'ntoni nëcose'ere güeyereba güeye cacuata'an, ¿mësacua guere yo'ojën, ba uja huë'ëñare jian cacaye'ne? ²³“Riusu coca ye'yesi'quë'ë yë'ë” cajën, ¿mësacua guere yo'ojën, baguë cani jo'case'ere yo'oma'inë'ne? Ja'nca yo'omajën, baguëte ro jayaye'ru yo'oyë mësacua. ²⁴Riusu coca uti pëbëna ëñato, “Judío bain jubë ba'ima'icua'bi mësacua judío bain ro'ina Riusu ba'iyete gu'aye cayë” caji. Ja'nca case'e sëani, mësacua ba'iyete ro'tajën ba'ijë'ën. ²⁵Mësacua go neño ga'nihuë tÿoyose'ere ro'tato, re'oye ba'iji, Moisés coca guanseni jo'case'ere'ru yo'otoca. Yo'oma'itoca, ja'nca tÿoyosi'cua ba'ijën, ro ba'iyë. Riusubi ja'anre ëñama'iji. ²⁶Judío bain jubë ba'ima'iguë, go neño ga'nihuë tÿoyoma'isi'quë, ja'anguë'bi Moisés coca guansese'ere'ru yo'otoca, Riusubi re'oye yo'oguë ba'iguë're'ru baguëte ëñaji. “Go neño ga'nihuë tÿoyosi'quë'ru te'e ba'iji” caji Riusu. ²⁷Ja'nca ba'iguëna, judío bain jubë ba'ima'icua'bi yua mësacua judío bain gu'aye yo'ojën ba'ise'ere ëñani, mësacuani gu'aye cani jo'cayë. Mësacuaca yua Moisés coca toyani jo'case'ere bajën, go neño ga'nihuëte tÿoyo güesesi'cuata'an, Riusu coca guansese'ere ro ro'tajën, tin yo'ojën ba'iyë. Judío bain jubë ba'ima'icua'ca yua go neño ga'nihuëte tÿoyo güesema'isi'cuata'an, Riusu coca guansese'ere'ru yo'ojën ba'iyë. Ja'nca ba'ijëna, mësacuabi bacua re'oye yo'ojën ba'iyete ëñani, mësacua gu'a juchare masiyë. ²⁸Yureca, Riusu bainreba ba'icua'e cu'eto ¿jarocua'ne? ¿Judío bain go neño ga'nihuë tÿoyosi'cua se'ga ba'ie'ne? Bañë. ²⁹Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuabi yua Riusu bainreba ba'iyë. Riusu coca ye'yese'e se'gabi Riusuni recoyo

ro'taye ti'anma'iñë. Riusu Espíritubi ro'ta güeseqüena, te'e ruiñe Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, "Bainbi yë'ere re'oye ëñajën ba'ija'bë" ro'taye beoye ba'iyë. Riusu re'oye ëñañe se'gare ëjojën ba'iyë bacua.

3 Ja'nca ba'iguëna, judío bain bacua bani'ga, ¿gue re'oye ba'iyene? ²Ai ba'iyë ai re'oye ba'iji. Ru'ru cato, Riusubi baguë coca caní jo'case'ere judío bainna insini jo'cabi. ³Yequëcua bacua jubë ba'icuabi recoyo te'e ruiñe ro'tama'isi'cuata'an, Riusubi baguë caní jo'case'e'ru tin yo'oma'iji. ⁴Gare banji. Riusu yua te'e ruiñereba yo'oguë ba'iji. Si'a bainbi ro coquejën ba'ito'ga, te'e ruiñe se'ga ba'iji Riusu. Baguë coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji:

Yequëcuabi më'ere gu'aye cajënna, bacua justicia yo'oye carajën ba'ija'bë caguë, te'e ruin cocabi re'oye sehuoni, bacua'ru quë'rë ta'yejeiye caguë ba'ijë'n.

⁵Yureca gu'a bain hua'na yequëcuabi ñaca sehuojën cayë: "Maibi gu'aye yo'ojënna, bainbi Riusu re'oye yo'oyete quë'rë te'e ruiñe masiye poreyë. Ja'nca porejënna, Riusubi maini bënni senjotoca, ai gu'aye yo'oji" cajën ba'iyë bacua.

⁶Ja'nca cajën, ai huacha cacua ba'iyë. Bacua caye yua te'e ruiñe ba'itoca, bain gu'a jucha yo'ocuaní bënni senjoñe huacha yo'oguë ba'ire'abi Riusu.

⁷Ja'nca sehuoguëta'an, ba gu'a bainbi achamajën, maini cayë: "Yureca, maibi ro coquejën ba'ijënna, bainbi Riusu te'e ruiñe ba'iyete quë'rë ai re'oye masini, baguëni ai ba'iyë ai ta'yejeiye cocare cayë. Ja'nca yo'otoca, Riusubi mai gu'aye yo'oyete ëñani, maini bënni senjoñe beoye gare ba'ire'abi" cayë bacua. ⁸Ja'nca cajën, maini jayaye yëjën, yequëcuabi ja'nca cajën ba'iyë. Yë'ë ye'yo cocare'ga cajën, Güina'ru ye'yoguë cayë yë'ë cajënna, ja'nca ye'yoye beoye gare ba'iyë yë'ë. Te'e

ruiñe gare caye beoye ba'iyë bacua. Riusubi ai re'oye yo'oguë, bacuaní bënni senjoñe caji.

Todos somos culpables

⁹Yureca, mai hua'na judío bain ba'ijën, ¿yequëcua'ru quë'rë re'oye ba'iyë? Gare bañë. Si'a bain, judío bain, tin bain, si'acuabi gu'a juchana zemosi'cua ba'iyë. ¹⁰Yë'ë case'ru Riusu cocabi güina'ru quëaji:

Re'o bain te'e ruiñe ba'icuare cu'eto, gue tinjañe beoye ba'iji.

¹¹Riusu ba'iyete ye'yësi'cua, Riusure cu'ejën ba'icua, ja'ancuare cu'etoca, gare beoyë.

¹²Si'a bain beoru yua tin ma'ana bonëni ganijajjën ba'iyë.

Riusure jo'caní senjojën, gu'aye se'ga yo'ojën ba'iyë.

Re'oye yo'oye beoye ba'iyë.

Re'oye yo'ocua'ru cu'eto, gue tinjañe beoye ba'iji.

¹³Bacua yi'oboanre ancoto, bain tansi gojeña otase'ru ba'iyë.

Bacua yi'o case'e yua ro coqueye se'ga ba'iji.

Aña hua'na eo baye'ru ba'iyë.

¹⁴Bacua yi'obobi ai gu'aye careba caní jo'cayë.

Si'si se'gare cayë.

¹⁵Bainni je'o bajën, huani senjoñu cajën, ja'anre te'e jëana yo'o ëaye ba'iyë.

¹⁶Ai gu'aye yo'ojën, huesoni si'ajën, ja'anre ai yo'oreba yo'ojën ganiñë.

¹⁷Recoyo bojo huanofñete gare huesëjën ba'iyë.

¹⁸Riusuni te'e ruiñe ëñañe, ja'anre ye'yeye aireba caraji bacuare.

¹⁹Yureca, Riusu ira coca toyani jo'case'ere bacuabi yua Riusu guansese'ru güina'ru yo'oye bayë. Si'a bainbi bacua gu'a juchare ëñani masija'bë caguëna, bain gu'aye yo'ose'ere ro'tajën, Riusuni sehuoye beoye ba'iyë. Riusubi bënni senjoguëna,

gare jëaye beoji. ²⁰ Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñani, güina'ru yo'otoca, ja'an yo'oye se'gabi bain re'ojeiye ti'anma'iñë mai. Ja'an cocare ëñani, mai gu'a jucha ba'iyete te'e ruiñera masiyë mai.

La salvación es por medio de la fe

²¹ Bain hua'nabi Riusu re'o bain ba'iñu cajën, Moisés ira coca cani jo'case'ru güina'ru yo'o ëaye ba'isi'cuata'an, ja'an yo'oye ti'anmaë'ë. Ti'anmatena, yurereba Riusubi tin yo'oye bainni masi güeseji. Moisés, Riusu ira bain raosi'cua, bacuabi ja'an yo'oye ru'ru quëani masi güesejënna, Riusubi yurereba bainni quëani masi güeseji. ²² Riusu re'o bain ba'iyë yëtoca, Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, si'acuare ëñani, Riusubi bacuare re'o bain ba'iyë caguë, baguë bainrebare re'huani baja'guë'bi. Ja'an yo'oye si'a bainni te'e masi güeseji Riusu. ²³ Si'a bain yua gu'aye yo'ojën ba'icua se'ani, Riusu ta'yejei re'otona ti'añe caraji si'acuare. ²⁴ Ja'nca carayeta'an, Cristo Jesusbi mai jucha ro'ire junni tonguëna, Riusubi maire conreba conguë, baguë re'o bainre maire re'huaji. Re'o bain ba'iyë'ru maire ëñaji. Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, Riusu bain ruiñë mai. ²⁵ Riusubi bain gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere ëñaguë, Yuta bënni senjoma'iñë caguë, yure tëca ëjoguë baji'i. E'joni ja'nre'bi, yurereba, Si'a bain ëñaja'bë caguë, Cristote ëñoni, bainre junni tonja'guëte re'huani, maina jo'cabi. Ja'nca jo'cani, mai gu'a jucha ro'ire junni tonguëna, maibi Cristoni si'a recoyo ro'tatoca, mai gu'a juchare huanë yeni, maire mame recoyo re'huani baji. ²⁶ Yurereba Riusubi baguë re'oye ba'iyete bainni masi güesejuë, baguë tëani re'huani bayete bacuani masi güeseji. Masi güesejuë, Jesusni si'a recoyo ro'tacua, si'acuani ëñani, Re'o bain'ë caguë, bacuare baguë bainre re'huani baji.

²⁷ “Yë'ë yo'o yo'ose'e se'gabi re'ojani ba'iyë yë'ë” catoca, Riusuna ti'añe beoye ba'iyë. Bain yo'o yo'oyete ëñama'iji Riusu. Cristoni si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi conreba conguë, maire re'o bainre re'huani baji. ²⁸ Ja'nca se'ani, Moisés coca toyani jo'case'e ye'eyeye se'gabi Riusu bain ruiñe beoye ba'iyë. Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën, ja'an se'ga yo'ojënna, Riusubi baguë bainrebare maire re'huani baji.

²⁹ ¿Mësacua guere ro'taye'ne? ¿Judío bain se'gabi Riusu bain ba'iyë ro'taye? Bañë. Tin bain'ga Riusu bain ba'iyë poreyë, ³⁰ gañaguë Riusu ba'iyë se'ani. Ja'nca se'ani, judío bain go neño ga'nihuë tÿyosi'cua ba'ijën, bacua ye'yese'ebi Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi baguë bainre bacuare re'huani baji. Tin bain'ga go neño ga'nihuë tÿyoma'isi'cua ba'ijën, Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, güina'ru baguë bainre bacuare re'huani baji Riusu. ³¹ Ja'nca si'a recoyo ro'tajënna, ¿Riusu ira cocabi carajeija'guëguë? Banji. Quë'rë ta'yejeiye te'e ruin coca'ru ba'iji.

El ejemplo de Abraham

4 Yureca, mai ira taita Abraham ba'iguë ba'ise'ere ro'tani, baguë re'oye ba'iguë ba'ise'ere ye'yej'ën, ² Baguë re'oye yo'o yo'ose'ebi judío bain ro'taye'ru re'ojeisi'quë ba'itoca, “Yë'ëta'an re'oye yo'oguë ba'iyë yë'ë” caye porere'abi. Ja'nca cato'ga, Riusubi, Guaye ro'taji, caguë ëñare'abi. ³ Abraham ba'iguë ba'ise'ere masiye yënica, Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñani masijë'ën. Ñaca caji: “Abrahambi Riusuni si'a recoyo ro'taguëna, Riusubi baguëni ëñani, Re'o bainguë ba'iji” caguë, baguë bainguëre baguëre re'huani babi. Ja'nca caji Riusu coca. ⁴ Yureca, mësacua ëñere'ga masiyë. Yo'o yo'oguëbi baguë yo'ore yo'oni tÿjini, baguë sueldo curire coji. Ro

insise'e beoji. Baguë yo'o yo'ose'ebi coní baji. ⁵Ja'nca ba'iyeta'an, Riusubi bain ba'iyete ëñani, bacua re'oye yo'ose'e ro'ire bacua premiote insima'iguë ba'iji. Ro gu'a bain ba'icua'eta'an, baguë premiote bacuana ro insiye yëji Riusu. Baguëni si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi bacuani ëñani, baguë bainrebare bacuare re'huani, Re'o bain ba'iyë caguë, bacuare re'huani baji. ⁶Mai ira taita David ba'isi'quë'ga giüna'ru bain ba'iyete quëabi. Riusubi bacua yo'o yo'ojën ba'ise'ere ro'tama'iguë, baguë se'gabi bainre re'huaguëna, ai ta'yejeiye bojoreba bojoyë. Ja'anre ro'taguë, ⁷ñaca caní jo'cabi David:

Riusubi bacua gu'a juchare huanë yeni, baguë bainre re'huatoca, ai bojojën ba'ija'bë.

⁸Riusubi bacua gu'a juchare se' ro'tama'itoca, ai bojojën ba'ija'bë.

Ja'an cocare caní jo'cabi David.

⁹Ja'nca caní jo'caguëna, judío bainbi, "Yëquëna se'gabi, go neño ga'nihuë tÿyosi'cua sëani, Riusu bain ba'iyë" cacuata'an, ai huacha cayë. Tin bain'ga, go neño ga'nihuë tÿyoma'isi'cuareta'an, Riusubi baguë bainre re'huani, bacuani bojo güeseji. Mai case'e'ru ba'iji: "Abrahambi Riusuni si'a recoyo ro'taguëna, Riusubi baguëni ëñani, re'o bainguë ba'iji" caguë, baguë bainguëre baguëre re'huani babi.

¹⁰Ja'anre yo'oguë, ¿queaca baguëre re'huani baguëne Riusu? Abrahambi go neño ga'nihuë tÿyoni tÿjiguëna, ¿ja'nrëbi yo'je, baguë re'o bainguëte re'huani baguë? Banbi. Riusubi ru'ru re'huani babi. ¹¹Ru'ru, Abrahambi Riusuni si'a recoyo ro'taguëna, Riusubi baguë re'o bainguëte re'huani babi. Bani, ja'nrëbi yo'je, go neño gañihuë tÿyoye guanseni jo'cabi, si'a recoyo ro'tasi'quëre sëani. Ja'nca ba'iguëna, si'a bain, Riusuni si'a recoyo ro'tacua go neño ga'nihuë tÿyoma'isi'cuata'an, Riusu

bainreba ruiñë, Abraham ba'ise'e'ru baguë re'o bainre bacuare re'huani baji Riusu, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icua're sëani. ¹²Ja'nca ba'iguëna, Abraham mamacuare cuencueto, go neño ga'nihuë tÿyosi'cua ba'icuata'an, si'acua yua taita Abraham si'a recoyo ro'taguë ba'ise'e'ru giüna'ru ro'tatoca, bacuabi Riusu bainreba ruiñë. Abraham ba'ise'e'ru giüna'ru ba'iyë bacua.

La promesa se cumple por medio de la fe

¹³Riusubi yua Abraham, baguë bain ba'ija'cua, bacuare insijai cocare caní jo'caguë, "Si'a ën yija re'otore baja'guë'ë më'ë" cabi. Ja'nca caguë, Moisés coca case'e'ru yo'ojë'n camaji'i. Abraham, baguë bain ba'ija'cua, bacuabi yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, bacuare yë'ë bainre re'huani, yë'ë bayete bacuana insija'guë'ë, cabi Riusu. ¹⁴Moisés coca bacua se'gabi Riusu insija'yete cotoca, ¿guere si'a recoyo ro'taye'ne? Ja'nca ba'itoca, Riusubi ro coqueji. ¹⁵Banji. Moisés cocare ye'yetoca, Riusu bënni jo'caja'yete ye'yeyë. Ja'an coca beotoca, ¿gue gu'aye yo'oye ba'iyë'ne?

¹⁶Ja'nca sëani, Riusubi bain recoyo ro'taye se'gare ëñaguë, baguë insijai cocare caní jo'cabi, ro insija'ye ro'taguëbi. Ja'nca caní jo'caguë, Moisés cocare bacua se'gana insiye ro'tamaji'i. Si'a bain, yë'ëni si'a recoyo ro'tacua, Abraham ro'taye'ru ro'tajën ba'icua, Abraham bain ba'ija'cua sëani, ja'ancuana ro insini jo'caye ro'tabi Riusu. Ja'nca sëani, mai hua'na si'acuabi Abraham recoyo ro'taguë ba'ise'e'ru te'e ro'tajën bañuni. ¹⁷Riusu ira cocare ëñato, "Më'ë'ga ai jai jubë, si'a yijaña bain ba'ija'cua, bacua taitare më'ëre re'huahuë" Abrahamni cabi Riusu. Ja'nca re'huaguëna, Abraham'ga baguëni si'a recoyo ro'tabi. Ja'an Riusu, ju'insi'cuare huajëcuare re'huaguë, coca guansese'e se'gabi si'a ën

yija re'otore re'huani jo'caguë, ja'anguëni si'a recoyo ro'tabi Abraham.

¹⁸ Ja'nca ro'taguëbi Riusu insija'yete ënaguë ëjobi. Ro bain ñaco se'gabi ëñato, gare ëjoye beoye ba'ire'abi. Riusu re'huaye poreyete recoyo ro'taguë sëani, "ai jai jubëan bain taita" runji'i. Riusu coca cani jo'case'e'ru güinareba'ru baji'i. "Më'ë bain ba'ija'cuabi ai jai jubë jaijeija'cua'ë" caguëna, ja'nca baë'ë. ¹⁹ Abraham yua cien tëcahuëan ba'iy'e'ru ba'iguë, Riusu insija'yete caraye beoye ëjoguë baji'i. Baguë pa'npò ëaguëna, Sarabi zin të'ya raima'igo garasi'co ba'igona, ja'anre ro'tamaji'i. Baguë ga'nihuë gare jëja beo ga'nihuë ba'iguëta'an, ²⁰ jëja recoyo huajëguëbi Riusu case'ere jo'caye beoye ro'tabi. Si'a jëja recoyo ro'taguëbi Riusuni ai ta'yejeiye cocare cani bojoguë ëjobi. ²¹ "Riusu cani jo'case'e sëani, caraye beoye te'e ruiñe yo'oreba yo'oja'guë'bi" ro'tabi Abraham. ²² Ja'nca si'a recoyo ro'taguëna, Riusubi baguëni ëñani, Re'o bainguë ba'iji caguë, baguë bainguëre baguëte re'huani babi.

²³ Ja'nca re'huani baguë, Abraham se'gare ënamaji'i. ²⁴ Maire'ga ëñani, ja'an cocare toyani, maina jo'cabi. Riusubi mai Èjaguë Jesús ju'insi'quëni hua-jëguëre go'ya rai güesebi. Ja'anguëni si'a recoyo ro'tatoca, maire baguë re'o bainre re'huani baji. ²⁵ Ja'nca yo'obi Riusu. Baguë Zinre mai gu'a jucha ro'ina insibi. Jucha beo hua'na ba'ija'bë caguë, mai ro'ire junni tonbi. Yë'ë re'o bain ba'ija'bë caguë, baguë go'ya raise'ebi maini masi güesebi.

Libres de culpa

5 Yureca, Riusubi maire mame recoyo re'huaguëna, recoyo bojocua ba'ijën, Riusuni je'o bamajën ba'iyë mai. Mai Èjaguë Jesucristobi mai ro'ire junni tonguëna, ja'nca ba'iyë mai, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca.

² Ja'nca junni tonguë, maire Riusu ba'iruna nëcoguëna, Riusubi maire ai conreba conji. Ja'nca congüëna, aireba bojojën, Riusu naconi bojoñu cajën, Riusu ta'yejeiye ëño umugusere ëñajën ëjoyë mai. ³ Ja'nca bojojën, ai yo'ojën ba'icuata'an, quë'rë ta'yejeiye ai bojoyë. Ai yo'ojën ba'itoca, quë'rë jëja recoyo bacua ruiñë. Ja'anre masiyë mai. ⁴ Jëja recoyo batoca, Riusuni ye'yesi'cuareba, ja'nji recoyo beocuareba ruiñë mai. Ja'nca ruintoca mai'ga quë'rë bojojën, Cristo ëñojai umuguse quë'rë ai ba'iyë ëñajën ëjojën ba'iyë mai. ⁵ Gare jo'caye beoye Cristo raiyete ëñajën ëjojën, baguëni si'a recoyo ro'tayete senjoñe beoye ba'iyë mai, Riusu Espiritubi congüëna. Riusubi baguë ai yëguë ba'iyete maini masi güeseye yëguë, baguë Espiritute mai recoyona ai insini jo'cabi.

⁶ Mai hua'nabi ro porema'icua ba'ijënna, Cristo cuencuesirën ti'anguëna, Cristobi gu'a bainre oiguë, bacua ro'ina junni tonbi. ⁷ Mësacuaca, Re'o bainguëni tëaza cajën ¿baguë ro'ina junni tonja'cua'ye mësacua? Ai re'o bainguë ba'itoca, yequëcua samucua se'gabi baguë ro'ina junni tonma'inë. ⁸ Ja'nca ba'iyeta'an, Riusubi baguë ai ta'yejeiye yëguë ba'iyete maini masi güesebi. Yuta maibi gu'a bain se'ga ba'ijënna, Cristobi mai ro'ina junni tonbi. ⁹ Ja'nca junni tonguëna, mai gu'a jucha yua tënoni senjose'e ba'iji. Riusubi Cristo zie tonse'ebi baguë re'o bainre maire re'huani baji. Ja'nca re'huani baguëna, Riusu bënni senjo umuguse ti'anguëna, quë'rë se'e Cristo ro'ina jëaye poreyë mai. ¹⁰ Maibi Riusuni je'o bajën ba'isi'cuareta'an, baguë Zin junni tonse'ebi ro'iguë, Riusu bainrebare maire re'huani babi. Re'huani bani, ja'anrëbi go'ya raiguë, quë'rë se'e ai conni cuiraji maire. Riusu bënni senjorën ti'anguëna, maire bënni

senjoñe beoye ba'iguë'bi. ¹¹Ja'nca ba'iguëna, mai hua'na recoyo huanõne cato, mai Ëjaguë Jesucristo yo'oni conse'ere ro'tajën, quë'rë ta'yejeiye bojojën, Riusuni ai bojoreba bojojën ba'iyë mai.

Adán y Cristo

¹²Yureca, Adanbi gu'a jucha yo'oguë, baguë gu'a juchare si'a bainna jo'cabi. Ja'nca jo'cani, junni huesëguëna, si'a bainbi güina'ru junni huesëyë, bacua gu'a jucha yo'ose'e sëani. ¹³Ru'ru, bain gu'a jucha ën re'otore ba'iguëna, ja'nre'bi, Moisés coca guanseni jo'case'e baj'i'i. Ja'an coca beotoca, bain gu'a juchare maini masi güesema'ire'abi Riusu. ¹⁴Ja'nca masi güesema'iguëta'an, Adán ba'isirenbi Moisés raisiren tēca, bain gu'a jucha yo'ose'ebi junni huesëjën ba'nhuë. Adán se'gabi Riusu guansese'ere ro achani, tin yo'oguëna, yequë bain yo'je raisi'cuabi güina'ru gu'aye yo'omajën, Adán ju'ñe'ru junni huesëjën ba'nhuë. Adán ba'iyete ëñato, Riusu cuencueni raoja'guë, ba Cristo raija'ye baguë ba'iyete ye'yeye poreyë mai.

¹⁵Ye'yeye porecuata'an, ba samucuabi tincua ba'iyë. Adanbi gu'aye yo'oguëna, ai bainbi Adán ro'ina junni huesëhuë. Junni huesëcuata'an, Riusubi ai bainre conguë, Jesucristote raoguë, baguë go'ya raiyete quë'rë ta'yejeiye ba'iyë'ru maina ro insireba insiji. ¹⁶Ja'nca insini, gu'a jucha yo'oguë ba'isi'quë'ru yo'omaji'i. Adán se'gabi te'e gu'a jucha se'gare yo'oguëna, si'a re'oto bainna junni huesëyete jo'cabi Riusu. Jo'caguëna, Riusubi si'a bain gu'a jucha yo'ose'ere oiguë ëñani, Jesucristote raoni, junni ton güeseni, ja'an ro'ina maire baguë re'o bainre re'huani baji. ¹⁷Bainbi Adán gu'aye yo'ose'e ro'ina junni huesëtoca, güina'ru Jesucristo junni tonse'e ro'ina yua Riusu re'o bain

ruiñë. Riusubi mai gu'a juchare tēnoni senjoguëna, Jesucristo naconi Riusu ëja bain ba'ijën, baguë naconi si'arën ta'yejeiye ba'icua ba'ija'cua'ë mai.

¹⁸Ja'nca sëani, Riusubi te'e bainguë Adán hue'eguë, baguë gu'a jucha yo'ose'e se'gare ëñani, si'a bainna bënni senjoñe cani jo'catoca, güina'ru te'e bainguë Jesucristo hue'eguë, baguë re'oye yo'ose'e se'gare ëñani, si'a bain jëayete masireba masi güeseji Riusu. ¹⁹Adán se'gabi Riusu guansese'ere ro achani yo'oma'iguëna, ai bainbi gu'aja'ë. Güina'ru Jesucristo se'gabi te'e ruiñe achani yo'oguëna, ai bain Riusu re'o bainre re'huasi'cua ba'ija'cua'ë.

²⁰Riusubi baguë ira coca Moisés naconi jo'caguëna, bain gu'a jucha quë'rë masi güesese'e baj'i'i. Ja'nca ba'iguëta'an, bainre quë'rë ta'yejeiye ai conji Riusu. ²¹Bainbi gu'a jucha yo'oni gare junni huesëjënna, yureca, Riusubi maire conza caguë, mai Ëjaguë Jesucristo junni tonse'e ro'ina baguë re'o bainre maire re'huani baguëna, gare carajeiye beoye huajëjën ba'ija'cua'ë mai.

Muertos respecto al pecado pero vivos en Cristo

6 Ja'nca ba'ija'cua ba'itoca, yequëcuabi huacha cajën, Riusubi maire quë'rë conja'guë cajën, mai gu'a juchare senjoñe beoye yo'oñuni cayë. ²Ja'nca cajën, ai huacha cayë. Maibi gu'a jucha jo'cani senjosi'cua sëani, gare se'e gu'aye yo'oye porema'icua ruën'ë mai. ³Mësacuabi ëñere ye'yemánica, ye'yejë'n. Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën bautiza güesejën, baguë ai yo'oni junni tonse'ere ro'tajën, mai ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cajën, baguë yëye se'gare yo'ojën bañuni cayë. ⁴Ja'nca sëani, mai ja'anrë yo'ojën ba'ise'e'ru gare se'e yo'omajën, Cristo junni tonse'ere ro'tajën, ro mai yëyete gare se'e yo'omajën ba'iyë mai. Mai

Taita Riusubi baguë ta'yejeiye ba'iyete masi güeseguë, Cristo ju'insi'quëre huajëguëte go'ya rai güesebi. Go'ya rai güeseguëna, mai'ga mame recoyo re'huasi'cua ba'ijën, Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icuabi mai ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoni, Cristo naconi jucha beocua te'e zi'inni ba'ijën, baguë yëye'ru te'e yo'ojën bañuni.

⁵Ja'nca sëani baguë junni tonse'ere ro'tajën, mai ja'anrë ba'ise'ere gare jo'cani senjoñu cajën ba'iyë mai. Ja'nca ba'ijën baguë go'ya raise'e'ru mame go'ya rajjën, baguë naconi te'e zi'inni ba'ijën, mame recoyo re'huasi'cua ba'iyë mai. ⁶Baguë crusu sa'cahuëna ju'inguë, mai gu'aye yo'ojën ba'ise'ere'ga tonni senjobi. Mai ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere'ru gare se'e yo'oye beoye bañuni cajën, Cristo naconi te'e zi'inni ba'iyë. Mai gu'a jucha yo'o äayete yua gare se'e huanone beoye ba'iyë mai. ⁷Banguëbi junni huesëtoca, baguë gu'a jucha yua se'e yo'oye beoye ba'iji. ⁸Güina'ru maibi Cristo naconi te'e zi'inni ba'ijën, gu'a jucha beocua ba'itoca, te'e ju'insi'cua'ru ba'itoca, baguë naconi te'e go'ya raija'cua'ë, ro'tayë mai. ⁹Cristo go'ya raisi'quëbi yua gare se'e junni toñe beoye ba'iji. Huajëguë se'gabi gare carajeiye beoye ba'iji. ¹⁰Bain jucha ro'ire junni tonguë, gare se'e junni toñe beoye ba'iji. Go'ya raisi'quëbi Riusuni cu'eguë, Riusu naconi si'arën huajëguë ba'iji. ¹¹Ja'nca yo'osi'quë sëani, mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'isi'cuabi gare se'e yo'oye beoye ba'icua'ë. Gare se'e gu'aye yo'oye ro'tama'icua ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi mai E'jaguë Cristo Jesusre ro'tajën, mame recoyo re'huasi'cua ba'ijën, Riusu ta'yejeiye ba'iyete senjën, baguë yëye se'gare yo'ojën, gare huajë hua'na'ru ba'iyë mai.

¹²Gu'a jucha zemoni yo'ojën ba'ise'ere se'e ro'taye beoye ba'ijë'ën. Gue ëase'ere yo'oye beoye bañuni cajën,

gu'aye yo'oye gare se'e ro'tama'ijë'ën. ¹³Mësacua ga'nihuëan gu'a jucha yo'oye beoye cuencuesi'cua sëani, gu'aye yo'oye gare se'e ro'taye beoye ba'ijë'ën. Mësacua yua si'a jëja Riusuni ro'tajën ba'ijë'ën, mame recoyo re'huasi'cua sëani. Mësacua ba'iyë si'aye beoru Riusuna cuencueni jo'cajë'ën. Mësacua ga'nihuëanbi Riusu yo'o coñe se'ga yo'ojën ba'ijë'ën, re'oye ba'iyë sëani. ¹⁴Gu'a jucha zemomajën ba'icua sëani, ira coca guansese'ere sehuoma'icua ba'iyë mësacua. Riusu coñete ye'yeni ba'iyë mësacua.

Un ejemplo tomado de la esclavitud

¹⁵Ira coca guansese'ere sehuoma'icua, Riusu coñete ye'yecua, ja'an ba'icua sëani, ¿gu'a juchare yo'oñu cacuaye mai? Gare bañë. ¹⁶E'jaguëni yo'o concua ru-intoca, ba e'jaguë yëse'e se'gare yo'oye bayë mësacua. Baguëbi guansegüëna, güina'ru yo'oye bayë mësacua. Gu'a jucha yo'o contoca, gu'a juchana junni huesëyë. Te'e ruiñe achajën, Riusu yo'o contoca, Riusubi mësacuare re'oye ëñani, baguë re'o bainre re'huani baji. ¹⁷Riusuni bojojën, baguëni surupa cajën bañuni, cayë. Mësacua gu'a jucha yo'o conjën ba'isi'cuata'an, yurera Riusu co-carebare achani, si'a recoyo ye'yëjën, te'e ruiñe ba'i coca case'e'ru güina'ru yo'ojën ba'iyë mësacua. ¹⁸Riusubi mësacua gu'a jucha yo'o conjën ba'isi'cuare tëani, baguë yo'o conjën, yua te'e ruiñe yo'ojën ba'icua'are re'huabi. ¹⁹Yureca, mësacua ro bain hua'nabi Riusu ba'iyete ye'yeye carajëna, ro bain ganjo achaye, ja'an coca se'gabi mësacuani yihuoyë yë'ë. Mësacua gu'a jucha ba'ijën, si'si recoyobi ro'tajën, ro yo'ojën ba'nhuë. Yureta'an, Riusu te'e ruiñe yo'o concua ruinjë'ën. Baguë yo'o se'gare conjën, mame recoyo re'huasi'cua ba'ijën, re'oye yo'ojën ba'ijë'ën.

²⁰Mësacua gu'a jucha zemojën ba'isi'cua ba'ijën, Riusu re'oye ba'iyë, baguë bain ba'iyë, ja'anre gare ro'taye beoye baë'ë. ²¹Ja'nca ba'ijën, mësacua gu'aye yo'ojën, ¿guere core'ne? Gu'ana sëani, mai gati ëaye sëani, junni huesëye se'ga core'ahuë mësacua. ²²Yureta'an, Riusubi mësacua gu'a jucha zemosi'cuare tëani, baguë bain concuare mësacuare re'huanu baji. Ja'nca baguëna, baguë yo'ore si'a jëja yo'ojën, si'a recoyo bojojën, gare jucha beocuare re'huasi'cuabi Riusu naconi te'e zi'inni ba'ija'cua'ë. Ba'ijënna, Riusu insi umuguse ti'anguëna, si'arën ba'iyete mësacuana ro insiji. ²³Gu'a jucha yo'o conjën ba'itoca, junni huesëye se'ga ba'iji. Riusu bain re'huasi'cua, mai Èjaguë Jesucristo naconi te'e zi'inni ba'itoca, Riusubi maire gare carajeiye beoye ba'i hua'nare re'hua güeseji.

Un ejemplo tomado del matrimonio

7 Yureca, yë'ë bain ai yësi'cua ënere quëaguëna, mësacuabi re'oye achayë, Riusu ira coca ye'yësi'cua sëani. Ja'an coca guanseni jo'case'e yua ën yija ba'i umuguseña se'gabi achaye bayë. ²Güina'ru, romigobi bago ënjë ba'i umuguseña se'gabi yequëni huejaye porema'igo. Baguëbi junni huesëtoca, yequëni huejaye porego. ³Bago ënjë ba'iguëna, yequë naconi ba'itoca, gu'a romigo casi'co ba'igo. Bago ënjëbi junni huesëguëna, ënjëni sehuoma'igobi yequëni huejatoca, gu'aye yo'oma'igo ba'igo. Ru'ru basi'quëni hueansi'co sëani, yequëni huejaye porego.

⁴Yë'ë bain ai yësi'cua, mësacua'ga güina'ru Cristo naconi te'e recoyo ba'iyë. Mësacua yua ira coca ye'yësi'cuabi yua ja'an cocana se'e sehuoye beoye ba'iyë. Cristobi junni tonni go'ya raiguëna, mësacuabi ira coca guansese'ere yo'oye gare jo'cani, baguëna ti'anhuë. Ja'nca ti'anjën, Riusu bain ruinjën, baguë yo'o

yo'ojën, baguëni te'e conjën ba'iyë. ⁵Ru'ru, mai ba'iyë se'gare ro'tajën, ira coca guansese'ere ëñajën, gu'a jucha yo'oyete quë'rë se'e ro'tajën baë'ë, ba coca ëñose'e sëani. Ja'nca ro'tajën, gue ëase'ere yo'oñu cajën, ga'nihuëan gu'ajani, recoyo ju'in hua'na ba'iyë'ru ruën'ë. ⁶Yureta'an, ba coca guansese'ena sehuoye beoye ba'iyë mai. Riusubi maire tëani baguë sëani, ju'insi'cua sehuoma'inë'ru ba coca guansese'ena se'e sehuoye beoye ba'iyë mai. Mai ja'anrë ba'ise'ebi ba coca te'e ruinë yo'oye se'ga yo'ocuata'an, yurera se'e yo'oma'inë. Mame re'huasi'cua sëani, Riusu Espiritubi congüëna, Espiritu naconi ganini, Riusuni bojojën conjën ba'iyë mai.

El pecado que está en mí

⁷Ja'nca sëani, ¿guere caye'ne mai? ¿Ira coca guansese'ebi gu'aji cacuaye mai? Gare bañë. Ba coca guanseni toyase'ere ëñani, gu'a jucha ba'iyete masihuë yë'ë. Ba cocare ëñato, “Yequëcua bonsere ba ëayete ro'tama'ijë'n” caguëna, ba gu'ayete masihuë yë'ë. Ba ira cocabi quëama'itoca, huesëre'ahuë yë'ë. ⁸Ja'nca masiguëna, gu'a jucha yo'oye si'a recoyo huanobi yë'ëre. Yequëcua bonsere ëa ëñañe bani ai ro'tahuë. Ira coca guansese'ere masimanica, gu'a jucha huanofie beoye ba'ire'ahuë. ⁹Ira coca yuta ye'yema'iguëna, huajë recoyo huanofie bajii yë'ëre. Ba'iguëna, ja'nrëbi, ba cocare ye'yeni, gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere masini, Ro baë'ë yë'ë, caguë ro'tahuë. ¹⁰Riusu bënni senjoñe se'ga ba'iji yë'ëre. Ba cocabi re'o ma'a ganiñete ëñose'eta'an, yë'ë huesësi recoyo baye huanofie masihuë. ¹¹Ira coca guansese'ebi gu'a juchare ëñoguëna, masihuë yë'ë. Masini, gu'a juchare yo'ozu caguë, coque

güeseğuëna, Riusu bënni senjoñete jëama'ire'ahuë yë'ë.

¹²Ira coca guansese'e se'gare ëñato, re'o coca ba'iji. Riusu jo'case'e sëani, gu'aye yo'oye gare ënseguë, te'e ruinë ba'iyë se'gare ye'yoji. ¹³Re'o coca ba'itoca, ¿queaca yë'ë bënni senjoja'ñete caguë'ne? Ba coca se'gabi yo'omaji'i. Gu'a jucha se'gare ro'tani yo'oguë, yë'ë bënni senjoja'ñete ro'tahuë. Re'o cocare ëñani masini, ba gu'a jucha yo'oye ro'ta bi'rahuë. Ja'nca ba'iguëbi bënni senjosi'quë ruën'ë yë'ë. Ja'nca ruinguëbi, Riusuni gu'a güeyete ye'yeni, yë'ë ai gu'aye yo'oguë ba'ise'ere masihuë.

¹⁴Ira coca guansese'e yua Riusu insise'e sëani, Riusu yëye'ru mai yo'ojën ba'iyete maini ye'yoji. Ja'anre masiyë mai. Ja'nca ye'yoguë ba'iguëta'an, yë'ë yua ro bainguë ba'iguëbi gu'a jucha yo'oye se'gare ye'yesi'quë ba'iyë. ¹⁵Yë'ë yo'oguë ba'iyë ¿queaca ba'iguë'ne? Huesë ëaji yë'ëre. Yë'ëbi re'oye yo'oye ro'taguëta'an, ja'nca yo'oye yëma'iñë, gu'aye yo'oye caguë, ja'an se'ga yo'oguë ba'iyë yë'ë. ¹⁶Yë'ë yo'oye yëma'iñete yo'oguë, ira coca guansese'e, yua ja'an re'oye ba'iyete ro'tani, ira coca guansese'ere yo'oja'ma cayë. ¹⁷Ja'nca sëani, yë'ë se'gabi gu'aye yo'oma'iñë. Gu'a jucha yë'ë recoyo ba'iyë, ja'anbi yë'ëni gu'aye yo'o güeseji. ¹⁸Yë'ë recoyo ba'iyete ro'tato, re'o recoyo baye huanoma'iji yë'ëre, ro bain hua'guëre sëani. Re'oye yo'oye ba'ija'ma ro'taguëta'an, re'oye yo'oye gare porema'iñë yë'ë. ¹⁹Re'oye yo'oye yëguëta'an, re'oye yo'oma'iguë'ë yë'ë. Gu'aye yo'oye yëma'iguëta'an, ja'an se'gare yo'oguë ba'iyë yë'ë. ²⁰Yë'ë yo'oye güeyete yo'otoca, yë'ë se'gabi yo'oma'iñë. Gu'a jucha yo'oye ye'yesi'quë sëani, gu'aye yo'oye gare jo'caye porema'iñë.

²¹Ja'nca ba'iguëna, gu'aye se'ga ba'iji yë'ëre. Re'oye yo'oye yëto'ga,

gu'aye yo'oye se'ga ba'iji yë'ëre. ²²Yë'ë recoyobi ro'tato, Riusu coca guanseni jo'case'ere achani bojoreba bojoyë yë'ë. ²³Bojoguëta'an, yë'ë ga'nihuëte huanoto, tin ba'iji. Gu'a jucha yo'o ëaye se'ga huanoguëna, re'oye yo'oye yëguëta'an, gu'a jucha zemosi'quë'ru ba'iyë yë'ë. ²⁴Ja'nca ba'iguëna, ¡ai bënni senjose'e ba'iji yë'ëre! Yë'ë gu'a ga'nihuë junni huesëja'ye ba'iguëna, ¿queaca jëaye'ne yë'ë? ²⁵Mai E'jaguë Jesucristo se'gabi tëani re'huanu baguëna, Riusuni surupa caguë bojoyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, yë'ëbi recoyo ro'taguë, Riusu coca guansese'ere yo'ozca caguë ba'iyë. Ja'nca caguëta'an, yë'ë se'gabi Riusu coca guansese'ere yo'oye gare porema'iñë. Gu'aye se'gare yo'o ëaye ba'iji.

La vida conforme al Espíritu de Dios

8 Yureca Cristo Jesús naconi te'e zi'inni ba'icua, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, bacuare cato, Riusubi bacuani gare bënni senjoñe beoye ba'iji. ²Yë'ëga Cristo Jesús naconi te'e zi'inni ba'iguë, Espiritu ba'iyete ye'yehuë. Ye'yeguë, gu'a jucha ba'iyë, junni huesëye ba'iyë, ja'anre zi'iñe beoye gare jo'cani senjohuë, Espiritubi conguëna. ³Mai ga'nihuëbi jëja beoguëna, maibi ira coca guansese'e'ru yo'oye poremajën, mai se'gabi Riusu bënni senjoja'ñete jëaye porema'ë. Porema'icua'reta'an, Riusubi maire tëani re'huanu bayete masi güesebi. Baguë Zinreba ba'iguëte maina raoguëna, ro bain ga'nihuë baguëbi maina ti'anni masi güesebi. Ja'nca masi güeseni, bain gu'a jucha senjoñete masi güesebi. ⁴“Ira coca cani jo'case'ru ba'iyë, Riusu ba'iyë'ru re'oye ba'ijë'n” caguë, ja'nca maini masi güesebi. Espiritu ba'iyete yëjën banica, gu'a ga'nihuë yo'o ëaye beoye banica, Riusu re'o bainre re'huasi'cua ba'iyë mai.

⁵Gu'a ga'nihuë yo'o äaye se'gare ba'itoca, gu'a ga'nihuë ba'ie se'gare ro'tajën ba'iyë. Espíritu yëye se'gare ba'itoca, Espíritu ba'ie se'gare ro'tajën ba'iyë. ⁶Ro bain gu'a ga'nihuë yo'o äayete ro'tatoca, junni huesëye se'ga ba'iyë. Espíritu yëyete ro'tatoca, junni huesëye beoye ba'iyë. Bojo recoyo huanöñe, huajjën ba'ie, ja'an se'ga ba'iji maire. ⁷Gu'a ga'nihuë yo'o äayete ro'tatoca, Riusuni si'arën je'o baye'ru ba'iyë. Ja'nca ba'itoca, yua Riusu guanseni jo'case'ere yo'oye yëma'inë. Riusu yëye'ru yo'oye porema'inë. ⁸Gu'a ga'nihuë yo'o äaye ba'icuabi Riusuni bojo güeseye yëcuata'an, ja'anre yo'oye gare porema'inë.

⁹Mësacuaca gu'a ga'nihuë re'huani baye ro'tamajën ba'iyë. Espíritu yëye se'gare ro'tajën ba'iyë, Riusu Espíritu recoyo bacua sëani. Ja'an Espíritu beocuabi Cristo bain beoyë. ¹⁰Cristobi mësacua recoyote ba'itoca, mësacua gu'a ga'nihuëbi jucha ro'ina junni huesëye ba'ija'yeta'an, mësacua yua Riusu re'o bain re'huasi'cua sëani, huajë recoyo ba'iyë mësacua. ¹¹Riusu Espíritubi Cristo Jesús junni tonsi'quëre huajëguëte go'ya rai güesequë, ja'anguëbi mësacua recoyote ba'iguëna, mësacua gu'a ga'nihuë ba'isi'cuareta'an, mësacuare huajë recoyo ba'icuare re'huaji, baguë Espíritu yua mësacua recoyo ba'iguë sëani.

¹²Yureca, yë'ë bain sanhuë, maibi Riusu Espíritu ba'ie'ru te'e zi'inni bañuni. Gu'a äase'ere cato, gue zi'ine beoye bañuni. ¹³Mësacua gu'a äase'ere te'e zi'inni ba'itoca, junni huesëye se'ga ba'iyë. Mësacuabi Riusu Espíritu naconi te'e zi'inni, gu'a ga'nihuë yo'o äayete senjoni si'atoca, huajë recoyo se'ga ba'iyë.

¹⁴Ja'nca ba'ijën, Riusu Espíritu ye'yoyete achajën concua, si'acuabi Riusu mamacua'ru ba'iyë. ¹⁵Mësacuabi

Riusu Espíritute coní bajën, ru'rureba ai huaji yëjën ba'isi'cuabi yureña gare se'e huaji yëye beoye ba'iyë. Huaji yëyete jo'cani senjoni, Riusu mamacua runni, Riusuni bojojën, “¡Taita, yë'ë Taita!” bojojën güiyë. ¹⁶Ja'nca bojojën güijënna, Riusu Espíritu ja'ansi'quëbi mai recoyona ti'anni, Riusu mamacua ba'iyete maini te'e ruiñe quëani achoji. ¹⁷Maibi baguë mamacua ba'itoca, baguë bainna insija'yete coní baja'cua'ë mai. Cristo naconi te'e coní baja'cua'ë mai. Cristo ai ja'si yo'ose'ere ai yo'ojën, baguë naconi te'e jaya güesesi'cua bani'ga, Cristo ta'yejeyete baguë naconi te'e coní baja'cua'ë mai.

La gloria que ha de venir

¹⁸Riusubi maini masi güesequëna, carajeiye beoye ta'yejei re'otore ba'ija'cua'ë mai. Ja'nca sëani, yurera ën yija re'oto ja'si yo'oyete cuencueto, rëño ñësebë se'ga ba'ie ba'iji maire ënjo'on. ¹⁹Ën yija re'oto Riusu re'huani jo'case'ere ba'ijën, maibi Riusu mamacua ba'icua'ga ai guajajën, Baguë ti'an raiye besa ti'anja'guë cajën ëjojën ba'iyë mai. Ja'anrën ti'anguëna, mai yua te'e ruiñe re'oye ba'icuare re'huasi'cua ba'ija'cua'ë mai. ²⁰Riusubi bënni jo'caguëna, ën re'otobi ai ja'siye yo'o güese re'oto'ë. Ja'anse'ebi ai ja'siye yo'o güeseye beoji. Riusubi bënni jo'caguëna, ai ja'siye yo'o güeseji. Ai ja'siye yo'o güesequëta'an, Riusu mame re'huaja'yete yuta ëjojën ba'iyë. ²¹Ro pu'ncani si'aye se'ga ba'iguëreta'an, Riusubi ën re'otore mame re'huaye ro'taji. Mame re'huaguëna, ta'yejeiye re'oto ruinguë, Riusu baincuabi bojojënna, gare se'e ai ja'siye yo'o güeseye beoye ba'ija'guë'ë. ²²Yure tëca si'a ën re'otobi zin të'ya raiye ai ja'si yo'oye'ru ja'anse'ebi ai ja'siye ai yo'o güeseji maire. ²³Ai yo'o güesequëna, mai hua'na'ga Espíritute

ja'anrë conì bajën, Riusu ta'yejeiye ba'ie'ru re'huasi'cua ba'ija'cuata'an, mai ga'nihuëanbi ai yo'oyë. Riusubi mai ga'nihuëanre mame re'huaye ro'taguëna, yureta'an ai yo'ojën, baguë mame re'huaja'yete ro'tajën ëjoyë. ²⁴ Ja'nca ro'tajën ëjojënna, Riusubi maire tëani re'huani baji. Mai ñacobi ëñani masitoca, Riusu yo'oja'yete ro'tajën ëjoma'ire'ahuë. Ñacobi ëñatoca, ¿mai queaca ro'tajën ëjoye'ne? ²⁵ Ro mai ñacobi ëñamajën ba'icuata'an, Riusu yo'oja'yete jo'caye beoye rotajën ëjojën ba'iyë mai.

²⁶ Ja'nca ba'ijënna, Riusu Espíritubi maire ai oiguë conji. Maire pa'npò ëaguëna, Espíritubi conji. Maibi ro'tajën, “Riusuni ujaye huesëyë” cajënna, Riusu Espíritubi mai ujase'ere achani, Riusuni ai oiguë, mai ro'taye porema'i ëayete Riusuni quëacaiji. ²⁷ Quëacaguëna, Riusubi bain recoñoa ro'tayete ëñaguë, Espiritu ro'tayete masiji. Masiguëna, Espíritubi Riusu yëye se'ga'ru baguë bain ujayete Riusuni ai oiguë sencaiji.

Más que victoriosos

²⁸ Yureca ëñere masiyë mai: Riusubi si'a ën re'oto ba'iyete cuencueguë, “Yë'ë bain yësi'cuabi bojoja'bë” caguë, si'ayete re'oye re'huani jo'caguë ba'iji. Riusuni ai yëjën, maibi Riusu naconì ta'yejeiye ba'icua te'e ba'iyë. Ja'an se'gare ro'taguë, ja'nca jo'caguë ba'iji Riusu. ²⁹ Riusu bain cuencuesi'cuare cato, Riusubi si'acuani ru'rureba ro'tani, baguë Zin ba'ie'ru bacuare re'huani, bacuani baye ro'tabi. Yë'ë Zinbi si'a yë'ë bain cuencuesi'cua bacua ma'yëreba ba'ija'guë caguë, ja'nca bacuare re'huabi Riusu. ³⁰ Riusubi, Yë'ë re'o bainni baza caguë, maire choji'i. Ja'an choisi'cuare yua quë'rë ru'ru masini cuencuebi. Baguë re'o bainrebare maire re'huani babi. Re'huani bani, baguë

ta'yejeiye ba'i jobona ñë'coni, baguë ëjacuare maire re'huani baja'guë'bi.

³¹ Ja'nca maire re'huaguëna, ¿guere caye'ne mai? Riusubi maini contoca, yequëcuabi maini je'o baye gare porema'inë. ³² Riusubi baguë Zin gaña hua'guëni junni toñete ënsemaji'i. Ro mai gu'a jucha ro'ire baguëte insini jo'cabi. Ja'nca insiguë, maire'ga ro'tani, si'aye maina insireba insiyete ro'taji. ³³ Yequëcuabi Riusu bain cuencuesi'cuare gu'aye catoca, Riusu re'o bain re'huasi'cuare sëani, maini conguë, maini je'o bacuare gare ënseji. ³⁴ Yequëcuabi maire si'nsejeiruna senjoñe yëtoca, bacuabi porema'inë. Cristobi mai jucha ro'ire junni tonguë, mai gu'a juchare senjobi. Senjoni, go'ya rani, Riusu jëja ca'ncore nëcaji. Ja'nca nëcaguëbi mai ba'iyete Riusuni ujacaiguë ba'iji. ³⁵ Ja'nca ba'iguë, maini ai yëreba yëguë ba'iji. Yëguë ba'iguëna, ¿güecuabi maire tëani senjoñe poreye'ne? Maire tëani senjocua beoyë. Ai yo'ojën ba'icua'reta'an, huaji yejën ba'icua'reta'an, je'o bajënna ai yo'ojën ba'icua'reta'an, aon gu'a ju'inë ba'icua'reta'an, guëojei caña beocua'reta'an, carajëjën ba'icua'reta'an, junni huesëjën ba'icua'reta'an, Cristobi maini gare jo'caye beoye ai yëguë, maini gare senjoñe beoye ba'iguë, baguë bainre re'huani maini baji. ³⁶ Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca quëaji: Më'ëni yo'o conjën ba'icua're sëani, yequëcuabi jo'caye beoye maire huani senjo ëaye ba'iyë. Maire ëñajën, “Oveja hua'na huaiye'ru huani senjoñu” maire ai ba'iyë careba cayë, toyani jo'case'e ba'iji.

³⁷ Ja'nca maini yo'ocuata'an, maire tëani senjoñe gare porema'inë. Cristobi maini ai yëguë, maire senjo güesema'iji. Ja'nca sëani, jëja recoyo re'huasi'cuareba ba'ijën

ba'iyë mai. ³⁸Aito. Cristobi maini ai yëguëna, maire tëani senjocua gare beoyë. Maibi junni huesëcuata'an, huajëjën ba'icuata'an, Riusu anje sanhuë, huati hua'i, ja'ancuabi ënse ëaye yo'ocuata'an, yureña ba'iyë, yuta ti'anma'ija'ñë, ja'an ba'iyebi ai yo'oye jo'cacuata'an, guënamë re'oto ba'icuabi jëja ënsecuata'an, ³⁹ëmëreba ba'icua, ruirureba ba'icua, ja'ancuabi ënsecuata'an, si'a ën re'oto re'huasiru ba'icuabi maire tëani senjo ëaye yo'ocuata'an, Riusubi maini jo'caye beoye ai yëguë baji. Mai Ëjaguë Cristo Jesusbi mai ro'ire junni tonsi'quë sëani, maini tëani senjoñe yëcuabi ro yo'ojën, maini pa'roye gare porema'icua ba'iyë.

Dios ha escogido a Israel

9 Yureca, yë'ëbi Cristoni recoyo te'e ro'taguë, te'e ruiñe ba'i cocare quëaguë, ro coquema'ñë. Riusu Espiritubi masi güeseguëna, yë'ë bain jubë Israel jubë casi'cua, bacuare ro'taguë, ²bacuare recoyo ai ba'iyë ai oiguë, ai sa'ntiguë, ai yo'oguë ba'iyë yë'ë. ³Yë'ë bain yësi'cuare Riusuni ujaguë, bacuare ai oiguë señë yë'ë. Cristo bain runni ba'ija'bë caguë, Riusuni señë. Poretoca, yë'ë'ga Cristo banguë ba'iguëta'an, bacua mame recoyo re'huani ba'ija'ye ro'ire bënni senjosi'quë runni ba'ija'ma, cayë yë'ë. ⁴Yë'ë bain jubë, Israel jubë hue'ecuare ro'tato, Riusubi baguë bainrebare bacuare cuencueguë ba'nji. Baguë ta'yejeiyereba ba'iyete bacuani masi güeseguë ba'nji. Baguë ira jia'noni case'e, Moisés coca guansese'e, Riusu huë'e yo'o coñe, baguë cani jo'case'e're yo'oja'ye, ja'anre bacuana jo'caguë ba'nji Riusu. ⁵Riusubi bacua ira ëja taita sanhuëte cuencueguë, baguë bainrebare jaijeiye re'huaguëna, yure ba'iyë. Ba'ijëna, Riusu Raosi'quëreba, Cristo hue'eguë'ga bacua bain ru'rubi

ti'anbi. Si'a re'oto Ëjaguëbi ti'anguëna, Riusuni ai bojojën, caraye beoye baguëte re'oyereba cajën bañuni, cayë.

⁶Ja'nca ba'iguëna, Israel bainbi Cristoni gu'a güecuata'an, Riusu ira coca cani jo'case'ebi ñu'ñujeima'iji. Israel bainre ëñato, si'acuabi Riusu bainreba ruinma'ë. ⁷Abraham mamacuare ëñato, Riusubi si'acuani cuencueni baguë bainre re'huama'iguë ba'iji. "Isaac mamacua se'gare yë'ë bainre re'huahuë" caguëña Riusu. ⁸Ja'nca caguëna, ro bain se'gabi Riusu mamacua ruiñe beoye ba'iyë. Riusu case'e'ru cuencueni jo'casi'cua se'gabi baguë mamacua ruiñë. ⁹Riusu case'ere ro'tato, Abrahamni ñaca cani jo'caguëña Riusu; "Yë'ë se'e raiye ti'anguëna, Sarabi zin hua'guëre të'ya raija'go" caguë jo'caguëña. ¹⁰Ja'nca jo'caguë, Rebeca mamacuare'ga coca cani jo'caguëña. Mai ira taita Isaac naconi ba'igo, zin nëcago. ¹¹⁻¹²Yuta të'ya raima'igona, Riusubi ba samucua, ju ba'icuaire ëñani, bagoni quëani achoguëña: "Ba yo'jeguëbi baguë ma'yëni guanseni, quë'rë ta'yejeiye ëjaguë'ru ba'ija'guëbi" caguë cuencueni jo'caguëña. Yuta re'oye yo'oye o gu'aye yo'oye beoye ba'icuaireta'an, Riusubi cuencueni jo'caguëña. Ja'nca jo'caguëbi baguë yëye se'ga'ru baguë bainrebare cuencueni baji. Bacua yo'o yo'oni re'ojeyete ëñama'iji. Baguë se'gabi cuencueni, baguë bainrebare re'huani baji. ¹³Riusu coca toyase'ere ëñani, yequë quë'rore'ga ëñato, ëñere toyani jo'case'e ba'iji: "Jacobni ai yëreba yëguë, ja'nrebi Esaúni güeguë senjohuë yë'ë" cani jo'cabi Riusu.

¹⁴Ja'nca cani jo'caguëna, ¿mai queaca cayë'ne? ¿Riusubi huacha ro'taguë, baguë bainre re'oye cuencuema'iji cacuaye? Gare bañë. ¹⁵Riusubi Moisés naconi coca cani jo'caguë, ñaca cani jo'caguëña: "Yë'ë bainni oiguë

conguë, y'ë bainni yëreba yëguë, y'ë se'gabi bacuani cuencueni bayë" cani jo'caguëña. ¹⁶ Ja'nca sëani, ro bain yo'o yo'oni re'ojeiyete ëñama'iji Riusu. Baguë bainrebare cuencueguë, baguë se'gabi bacuare oiguë conni, bacuare re'huani baji. ¹⁷ Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, Faraonni ñaca quëaguëña: "Y'ë ta'yejeiye ba'iyete bainni masi güeseni, y'ë ba'iyete si'a re'otona masi güeseza caguë, ja'an se'gare ro'taguë, gu'a ta'yejeiye ëjaguëre më'ëre re'huahuë y'ë" quëaguëña Riusu. ¹⁸ Ja'nca sëani, Riusubi yequëni oiguë bani coñe yënica, ja'nca conji. Yequëre recoyo güeguëre re'huaye yënica, ja'nca baguëte re'huani jo'caji. Baguë yëye se'gare yo'oji.

¹⁹ Yureca, yequëbi yequëre ñaca senni achama'iguë: "Ja'nca ba'itoca, ¿Riusu queaca ro'taguë, bain juchare cu'eni masi güeseguë'ne? Y'ë yëye'ru yo'oza caguëna, bainbi gare jëamajën ba'iyë" senni achama'iguë. ²⁰ Ja'nca senni achatoca, y'ë'ëbi sehuoyë: Më'ëbi Riusuni ro gu'aye ro'taguë cayë. Ro bainguë sëani, ja'anre cayë beoye ba'ij'ën. Soto re'huaguëbi sotoro re'huayete ro'tani ye'yej'ën. Sotorote re'huaguëna, ja'an sotoro ja'anse'ëbi ba ëjaguëni: "Y'ëre ai gu'aye re'huahuë më'ë" gare cama'iji.

²¹ Soto re'huaguëbi yënica, te'e sotobëte inni, samu sotoroanre re'huaye poreji. Te'e sotoro re'o ma'carëan ayayete re'huani, yequë sotoro si'si hui'ya ayayete re'huaji. Ja'nca yo'oguëna, Riusuni gu'aye sehuoye beoye ba'ij'ën. ²² Riusu ba'iyete ëñato, ¿guere cayë'ne mai? Yequëcuabi gu'aye yo'ojënna, baguë ta'yejeiye jëja bayete te'e jëana masi güeseni bënni senjoñe yëguëta'an, ja'anre yuta yo'omaji'i. ²³ Ru'ru baguë bainreba ba'ija'cua zoe cuencuesi'cuare ro'taguë, baguë ta'yejeiye ba'iyete, baguë yëguë ba'iyete bacuani masi güeseyë tëca zoe ëjoji. Ja'nca masi

güeseni tējini, gu'aye yo'ocuare bënni senjoni tonji. ²⁴ Ja'nca ba'iguëbi maini cuencueni choji'i. Judío bain jubë ba'icuarë, judío bain jubë ba'ima'icuarë, si'a bain ba'icuarë choji'i. ²⁵ Baguë ira bainguë raosi'quë Oseas hue'esi'quë, baguë toyani jo'case'e'ru ba'iji. Ñaca toyani jo'caguëña:

Riusu coca case'e'ë.

Yequëcua y'ë bainreba beocua case'eta'an, y'ë bainrebare bacuare re'huaja'guë'ë y'ë.

Yequëcua jo'cani senjosi'cua ba'icua'eta'an, ja'ancuarë tëani, y'ë yësi'cuare re'huani baja'guë'ë y'ë, caguë ba'nji.

²⁶ Mësacua yua Riusu bainreba beoyë case'eta'an, ja'ansiruna ti'anni, mësacuarë y'ë mamacuarë re'huani baja'guë'ë y'ë, gare carajeima'iguë sëani, toyani jo'caguëña Riusu.

²⁷ Israel bainre cato, Riusu ira bainguë raosi'quë Isafas hue'eguë, baguëbi ñaca yihuoreba yihuoni jo'caguëña: "Ziaya yëruhuana sani mejara'carëanre cuencueni masiye poretoça, Israel bainbi quë'rë ai jai jubë bain jaijeija'cuareta'an, rëño jurë se'gare tëani baja'guë'bi Riusu. ²⁸ Riusubi yua baguë coca cani jo'case'e'ru güina'ru te'e jëana te'e ruiñe yo'oguë ba'ija'guë'bi."

²⁹ Isafas'ga yequë quë'rore'ga ñaca toyani jo'caguëña:

Mai ta'yejeiyereba E'jaguë Riusubi mai hua'na ba'i jubëte huesoni si'aguë, mai zin hua'na rëño jurëte jo'cama'itoca, Sodoma bain, Gomorra bain, ja'ancia'ru huesëni carajeisi'cua ruinre'ahuë mai hua'na, toyani jo'caguëña.

Los judíos y el evangelio

³⁰ Ja'nca ba'iguëna, ¿Mai guere cayë'ne? Judío bain jubë ba'ima'icua'bi Riusu bain ba'iyë ro'tama'icua'eta'an, Riusubi bacuare baguë re'o bainre

re'huabi, Cristoni si'a recoyo ro'tacuare sĕani. ³¹Ja'nca re'huaguĕta'an, Israel bainbi Riusu re'o bain bañuni cajĕn, Moisés ira coca canĭ jo'case'eru gũina'ru yo'o ĕaye ba'icuata'an, Riusu bain ba'ieye ti'anmaĕ'ĕ. ³²Ro bacua yo'o yo'oye se'gabi Riusu bain ba'ieye ro'tacuata'an, poremaĕ'ĕ. Riusuni si'a recoyo ro'tayete yĕma'icua sĕani, Riusu re'o bain ba'ieye ti'anmaĕ'ĕ. Ja'nca ti'anmajĕn, Riusu Raosi'quĕreba, ba Cristo hue'eguĕni ĕĕnani, gatabĕna gurujaiye'ru Cristoni recoyo ro'taye yĕma'icuabi ro tin ma'ana saĕ'ĕ. ³³Riusu coca toyani jo'case'ere ĕĕnato, ĩaca caji:

Yureca yĕ'ĕ cuencuesi'quĕre re'huani,
judío bain jobona saoja'guĕ'ĕ yĕ'ĕ.

Jesucristo hue'eji.

Ja'anguĕte saoguĕna, bainbi baguĕni
ĕĕnani, ro tin ma'ana quĕĕnhuĕ.

Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, jĕja-
coyo re'huajĕnna, baguĕ bĕnni sen-
jorĕn ti'anguĕna, gare gati ĕaye
beoye huanoja'guĕ'bi maire.

10 Yureca, yĕ'ĕ bain ai yĕsi'cua, Is-
rael bainre si'a recoyo oiguĕ,
bacuare Riusuni ujaye se'ga yo'oyĕ.
Riusu bain re'huasi'cua ba'ija'bĕ caguĕ,
bacuare si'a jĕja Riusuni oiguĕ seĕĕ yĕ'ĕ.
²Bacuabi Riusuni coñu cajĕn, ai re'oye
yo'o yo'ojĕn bañuni cajĕn ba'icuata'an,
Riusuni te'e ruiĕne ro'tama'icua ba'iyĕ
bacua. ³Riusu re'o bain ba'ieye huesĕjĕn,
bacuabi ro ro'tajĕn, Mai se'gabi si'a
jĕja yo'o yo'ojĕn re'ojeiñu cajĕn ba'iyĕ.
Riusubi baguĕ Raosi'quĕreba ba'iguĕte
bacuani ĕĕnguĕna, baguĕna te'e zi'ĩne
gu'a gũeĕjĕn baĕ'ĕ bacua. ⁴Yurera Riusubi
Cristote maina raoni ĕĕnobi. ĕĕnguĕna,
Cristoni si'a recoyo ro'tatoca, Riusu re'o
bain re'huasi'cua ba'iyĕ mai. Moisés ira
coca canĭ jo'case'ere yo'oni re'ojeiñu gare
se'e caye beoye ba'ijĕ'ĕn cabi Riusu.

⁵Moisés coca toyani jo'case'ere ĕĕnato,
ĩaca caji: “Riusu coca toyani jo'case'e
si'ayete te'e ruiĕne yo'ojĕn ba'itoca, Riusu

naconi si'arĕn ba'ija'cua'ĕ” caji. ⁶Ja'nca
caguĕna, yureña quĕ'rĕ ta'yejeiye
ba'ĭ cocare maina canĭ jo'cabi Riusu:
“Riusuni si'a recoyo ro'tatoca, baguĕ
se'gabi maini re'oye yo'oye ro'taguĕ, mai
gu'a juchare gare tĕnoni senjoja'guĕ'bi”
yureña canĭ jo'cabi Riusu. Bain hua'nabi
yuta baguĕ quĕ'rĕ ta'yejeiye ba'ĭ cocare
ye'yema'icua ba'ijĕn, ĩaca cajĕn baĕ'ĕ:
“Si'arĕn ba'ieye gare ti'aĕne porema'ĩnĕ
mai. ¿Jaroguĕbi guĕnamĕ re'otona saiye
poreguĕne? ⁷¿Jaroguĕbi bain junni
huesĕsi'cua ba'iruna sani huajĕ raiye
poreguĕne? Saiye porecuabi beoyĕ”
cajĕn baĕ'ĕ. Ja'nca cajĕn ba'icuata'an,
Cristobi ĕn yijana ĕĕnaguĕ rani, bacua
yo'oye porema'ĩne case'e'ru ta'yejeiye
yo'oni gũina'ru yo'obi baguĕ. Ja'nca
ta'yejeiye yo'osi'quĕ sĕani, mĕsacua
yua si'arĕn ba'ieye porema'ĩne gare
caye beoye ba'ijĕ'ĕn. ⁸Riusu coca
toyani jo'case'e, yequĕ quĕ'rore'ga
ĕĕnani, ĕĕnere ye'yeni masijĕ'ĕn: “Riusu
naconi si'arĕn ba'ieye yĕnica, guaja
beoye ti'aĕne poreyĕ mĕsacua. Te'e ruiĕne
recoyo ro'tajĕn, mĕsacua y'obobanbi
Riusu Raosi'quĕrebani si'a recoyo
ro'ta cocare cajĕ'ĕn.” Ja'an cocare
mĕsacuanĭ quĕani achoyĕ yĕquĕna.
⁹Ja'nca ba'iguĕna, mĕsacua yua ĕn
cocare cajĕn, Jesusbi yĕ'ĕ ĕjaguĕreba
ba'iji cajĕn, si'a bainni quĕajĕn ba'ijĕ'ĕn.
Jesús junni tonsi'quĕre huajĕguĕte
go'ya rai gũesebi Riusu, ja'anre si'a
recoyo ro'tajĕ'ĕn. Ja'anre canĭ, si'a
recoyo ro'tatoca, Riusubi mĕsacuare
tĕani, baguĕ bainre mĕsacuare re'huani
baji. ¹⁰Maibi Jesucristoni si'a recoyo
ro'tajĕn, Riusu re'o bainre re'huasi'cua
ba'iyĕ. Mai y'obobi Jesucristo ba'iyete
yequĕcuanĭ quĕani achojĕnna, Riusubi
maire tĕani re'huani baji.

¹¹Riusu coca canĭ jo'case'ere ĕĕnato,
ĩaca caji maire: “Riusu Raosi'quĕni
si'a recoyo ro'tatoca, baguĕ bĕnni
senjoĕne ti'anguĕna, gare gati ĕaye

beoye huanoji maire” caji. ¹²Riusubi si'a bainre te'e ëñaguë ba'iji. Judío bainbi judío jubë ba'ima'icua'ru quë'rë re'o bain beoyë. Si'a bain te'e Ëjaguë ba'iguë'bi Riusu. Baguë ta'yejeiye Ëjaguë ba'iyete ro'tacua, si'acuani ënseye beoye baguë ba'iruna te'e choiji.

¹³Riusu coca cani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Cristo ta'yejeiye ba'iyete ro'tacua, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuare tëani, baguë bainre re'huanu baji Riusu” caji Riusu coca.

¹⁴Ja'nca caguëna, Cristoni si'a recoyo ro'tama'icua ba'itoca, ¿Queaca baguë ba'iyete ro'taye'ne? Baguë ba'iyete achama'icua ba'itoca, ¿Queaca baguëni si'a recoyo ro'taye'ne? Riusu coca quëani achoguëbi bacuana saima'itoca, ¿Queaca baguë ba'iyete achaye'ne?

¹⁵Riusubi baguë bain quëani achocuare cuencueni saoma'itoca, ¿queaca baguë cocare quëani achoye'ne? Riusubi baguë bain quëani achocuare cuencueni saoye masiji. Riusu coca cani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Riusu re'o coca quëani achocuabi ti'anjënna, bainbi bacuani ai bojojën saludayë” caji.

¹⁶Ja'nca ba'iyeta'an, yequëcuabi Riusu bojo coca quëase'ere achaye yëmaë'ë. Riusu ira bainguë raosi'quë Isaías hue'eguë, baguë cani jo'case'e'ru ba'iyë. Ñaca cani jo'caguëña: “Ëjaguë, yë'ëbi më'ë cocare quëani achoguëna, ba bainbi ro achajën, më'ëre recoyo ro'tama'inë” cani jo'caguëña. ¹⁷Ja'nca sëani, Cristo ba'iyete quëani achose'e ba'itoca, bainbi achaye poreyë. Achatoca, Cristoni si'a recoyo ro'taye poreyë.

¹⁸Ja'nca ba'iyeta'an, yeque cocare seña bayë yë'ë: ¿Israel bain yequë'rë Riusu coca achama'imate? Aito. Achahuë. Riusu coca cani jo'case'e'ru ba'iji:

Riusu bainbi quëani achoreba achojënna, si'a re'oto bainbi achani masihuë, caji.

¹⁹Ja'nca case'e ba'iyeta'an, se'e yeque cocare seña bayë yë'ë. ¿Israel bainbi Riusu cocare achacuata'an, yequë'rë te'e ruiñe ye'yema'imate? Aito. Ye'yehuë. Ye'yecuata'an, recoyo ro'taye yëmaë'ë. Ja'nca yëmajënna, Riusubi tin bainre cu'eni, Ja'ancuare yë'ë bainre re'huanu baza cabi. Moisés coca cani jo'case'ere ëñato, ñaca caji:

Yë'ëbi yequë bain, gu'a bain cacuare cu'eni, yë'ë bainrebare bacuare re'huayë.

Ro huesë hua'na ëñocuare cu'eni yë'ë bainre re'huaguëna, mësacua Israel bainbi bacuani ëñani, bacuani bëinjën ba'iyë, caji.

²⁰Caguëna, Isaías'ga jëja recoyo re'huanu, judío bain jubë ba'ima'icua ro'taguë, Riusubi quëaguëna, ñaca cani jo'caguëña:

Yequëcuabi yë'ëre cu'eye beoye ba'icuata'an, yë'ëna ti'anni masihuë.

Yë'ëre choima'icua'reta'an, yë'ëbi yë'ë ba'iyete bacuani masi güesehuë cani jo'caguëña.

²¹Ja'nca cani jo'caguëta'an, Israel bainre ro'taguë, Riusubi quëaguëna, Isaíasbi ñaca quëani jo'caguëña: “Ja'an bainre oiguë, yë'ëna raij'ë'n choireba choiguëna, bacuabi ro achajën, ro gu'a coca cajën, yë'ëna raiye yëmaë'ë” quëani jo'caguëña Isaías.

El Israel escogido

11 Yureca, se'e yeque cocare seña bayë yë'ë: ¿Riusubi yequë'rë baguë bain Israel hue'ecuare jo'cani senjoma'imaquë? Banbi. Yë'ë'ga Israel bainguë ba'iyë. Abrahamre cato, yë'ë ira taita ba'isi'quë baji'i. Benjamín jubë bainguë'ë yë'ë. ²Riusubi ai ba'irën ro'tani, Abrahamni quëaguë: Yë'ë bain Israel hue'ecuare yë'ë bainrebare

re'huani baza caguë, yurera bacuare jo'cani senjomaji'i. Riusu coca cani jo'case'ere ëñato, baguë ira raosi'quë Elías hue'eguë, baguë coca caguë ba'ise'ere ro'tajë'n mësacua. Riusuni ai oiguë ujaguë, Israel bainre gu'aye quëaguëña: ³“Ëjaguë, më'ë coca quëani achocuare huani senjohuë bacua. Më'ë bain misabë ba'ruanre taonni senjohuë bacua. Riusuni se'e ro'taye beoye bañu cajën, ja'nca yo'ohuë. Ja'nca yo'ojënna, yë'ë se'gabi më'ëni yo'o conguë ba'iyë. Ba'iguëna, yë'ëre'ga huani senjo ëaye huanoguëña bacuare” quëaguëña Elías. ⁴Quëaguëna, Riusubi baguëni re'oye sehuoguëña: “Oiyë beoye ba'ijë'n. Yequëcua yë'ë bain re'huasi'cuare cuencueto, yuta siete mil bainre bayë yë'ë. Ja'ancuabi huacha riusu Baal caguë, ja'an huacha riusu te'ntoni nëcose'ere gare ro'taye beoye ba'iyë bacua” sehuoguëña Riusu. ⁵Ja'nca ba'iguëna, yure'ga Israel bain rëño jurëbi Riusuni si'a recoyo ro'tacua ba'iyë. Riusubi oiguë ëñaguë, baguë yësi'cua se'gare cuencueni, baguë bainre re'huani baji. ⁶Ja'nca re'huani baguëbi, bacua yo'o yo'ojën re'ojeiyete ëñamaji'i Riusu. Bainbi yo'o yo'ojën re'ojeiñu cacuareta'an, Riusubi ëñamaji'i. Bacua yo'o yo'ojën re'ojeiyete ëñani bojotoca, bacuare re'huani bama'ire'abi. Bacua yo'o yo'oye se'gabi re'ojeire'ahuë.

⁷Ja'nca ba'iguëna, ëñere achajën ba'ijë'n. Israel bain jubëbi yo'o yo'ojën re'ojeiñu cacuata'an, Riusubi baguë bainre bacuare re'huamaji'i. Riusu cuencuesi'cua ja'ancua se'gare baguë bainre re'huani babi. Yequëcuare banbi, baguë cocare achaye yëma'icua se'ani. ⁸Ja'nca yëmajënna, Riusu coca cani jo'case'ru güina'ru baë'ë. Ñaca caji: “Ja'nca achaye yëmajën, Riusubi re'huaguëna, ëo caiñe huanoñe ba'icuabi saë'ë. Ja'nca saijën, bacua ñaco bacuata'an, te'e ruiñe ëñañe yëma'icua

baë'ë. Bacua ganjo bacuata'an, te'e ruiñe achaye yëma'icua baë'ë. Yure tëca ja'nca ba'iyë bacua” caji Riusu coca. ⁹Ira taita ba'isi'quë David hue'eguë'ga ñaca cani jo'caguëña:

Bacuabi re'o aon re'huani Riusuni cuencuejën, Riusubi ëñani bojoja'guë cajën, ro yo'oyë bacua.

Riusu bënni senjoñe se'gabi bacuana te'e jëana tonguëna, gare jëaye beoye ba'iji bacuare.

Airu hua'i hua'nabi yija gojena tonni zemo güeseye'ru, Riusubi ba bainni güina'ru te'e jëana zeanni bënni senjoja'guëbi.

¹⁰Bacua ñaco ëñamajën, zije re'oto ba'icua ruinja'bë, te'e ruiñe ëñani masiye yëma'icua se'ani.

Bacua gu'a juchare jo'cani senjoñe yëma'icua se'ani, bacua guërëbë gan gu'rurë ba'icua ruinjën, te'e ruiñe nëceni ganiñe beoye ba'ija'bë.

Riusubi bacua gu'a juchare gare huanë yema'ija'guë cayë yë'ë, cani jo'caguëña David.

La salvación de los no judíos

¹¹Yureca, se'e yequë cocare quëaye bayë yë'ë. Israel bainbi ba Cristoni recoyo ro'taye yëma'icua'eta'an, Riusubi gare jo'cani senjoñe beoji. Ja'nca ro'taye yëmajënna, Riusubi tin bainre cu'eni, baguë bainre re'huani baguëna, yequërë Israel bainbi bacua bojoyete ëñani, Riusuni se'e ro'tama'iñe.

¹²Yureca, Israel bainbi Cristoni recoyo ro'taye yëmajënna, tin bainbi Cristo ba'iyete ye'yeni, Riusu bainbare re'huasi'cua baë'ë. Ja'nca re'huasi'cua ba'ijënna, judío bainbi Riusuni se'e ro'tani, se'e baguë bainre re'huasi'cua banica, si'a re'oto bainbi bacuare aireba bojojën ba'ija'cua'ë. ¹³Yureca, mësacua judío bain jubë ba'ima'icua, mësacuani coca yihuoguë quëayë yë'ë. Riusubi yë'ëre cuencueni, judío bain

jubë ba'ima'cuana raosi'quë sëani, mësacuana ti'anni, Riusu cocarebare mësacuana quëani achoguë ai ta'yejeiye ba'i yo'ore yo'oguë, Riusuni congüë ba'iyë yë'ë. ¹⁴Ja'nca yo'oguë, yë'ë bain judío jubë ba'icua yua Riusuni se'e recoyo ro'taja'bë cayë. Tin bainbi Riusu naconi te'e bojojën ba'ijëna, Israel bainbi Riusuni se'e ro'tani baguë bainre re'huasi'cua ba'ija'bë, cayë yë'ë. ¹⁵Yureca, Israel bain jo'cani senjosi'cua ba'ijëna, yequë bainbi Riusu yësi'cuare re'huasi'cua ba'iyë. Ja'nca ba'iyeta'an, Riusubi se'e Israel bainre baguë bainre re'huaguë, ja'anrën ti'anguëna, ju'insi'cua go'ya rani huajë hua'nare bacuare mame recoyo bacuare re'huani baja'guë'bi Riusu. ¹⁶Israel bain ira taita hua'na ba'isi'cua yua Riusu bainreba re'huasi'cua sëani, Israel bain yo'je raicuabi Riusu bainreba ba'i jubë ba'iyë. Harinabë ba'iyete Riusuna insija'yete ro'tani, ye'yeye poreyë mai. Ru'ru tÿyoni insisi macabi re'o maca ba'itoca, si'abëbi re'oye ba'iji, caji Riusu. Olivo sunquiñë ba'iyere'ga ro'tani Israel bain jubë ba'iyete ye'yeye poreyë mai. Sunquiñë sitabi re'oye ba'itoca, si'a sunquiñë'ga re'oye ba'iji, caji Riusu. ¹⁷Ja'nca ba'iyë Israel bain jubë. Bacua jubë ba'icua yequëcuabi gu'ajeijëna, Riusubi quëñoni senjobi. Gu'a sunqui cabëan tÿyoni senjosi'cua'ru baë'ë. Ba'ijëna, mësacua tin bain ba'icua yua ro airu sunqui cabëan ba'iyeru ba'ijën, Cristoni si'a recoyo ro'tajën, ba tÿyosi parobëanna sëoni mame sacasi'cua ruën'ë mësacua. Re'o sunqui cabëan mame re'huase'e ba'iyeru Riusubi mësacuare baguë bainre mame re'huani, baguë ba'i jobo ba'iyete mësacuana insiguë bajji'i. ¹⁸Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua ëñare bajën, Israel bain quëñoni senjosi'cua'ru quë'rë re'o bain'ë mai, caye beoye ba'ijë'n. Yëquëna se'gabi re'o bain ba'iyë ca ëyaye ba'itoca,

ñaca ro'tani ye'yejë'n: Sunqui cabëan se'gabi huajë cabëan ba'iyë porema'iñë. Sunqui sitabi huajë sita ba'iguëna, sunqui cabëan'ga huajëji.

¹⁹Ja'anre ro'tajën, mësacuabi yequë'rë ñaca yë'ëni sheuoma'iñë: "Më'ëbi te'e ruiñe caguëta'an, Riusubi tin bainre baza caguë, Cristoni recoyo ro'taye yëma'icuaire quë'ñeni senjobi. Tin cabëanre mame sëoye ro'taguë, gu'a cabëanre tÿyoni senjoñe'ru yo'obi Riusu. Ja'nca yo'oguëna yëquëna se'gabi re'o bain ba'iyë." ²⁰Ja'anre catoca, mësacuabi te'e ruiñe quëahuë. Israel bainbi Cristoni recoyo ro'taye yëma'icuaire sëani, Riusubi bacuare quë'ñeni, gu'a cabëan tÿyoni senjose'e'ru bacuare senjobi. Quë'ñeni senjosi'cua ba'iyeta'an, mësacua yua Cristoni jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën, ja'an se'ga'ru ba'ijë'n. Riusu yo'ose'ere ro'tani, Yëquëna se'gabi re'o bain ba'iyë caye beoye ba'ijën, ëñare bajë'n. ²¹Riusu bain ru'ru ba'isi'cuare quë'ñeni senjose'e sëani, mësacuabi Cristoni recoyo ro'tama'itoca, mësacuare'ga quë'ñeni senjoji Riusu. ²²Yureca, Riusu ba'iyete ro'tani ye'yejë'n. Yequëcuare ëñaguë, ai bojoguë coñe poreji. Yequëcua Cristoni recoyo ro'taye yëma'icuaire ai jëja bënni senjoñe poreji Riusu. Israel bainbi Cristoni recoyo ro'taye yëmajëna, bacuare ai jëja bënni senjoji. Bënni senjoni, mësacuare ëñaguë, mësacuare cuencueni consi'quë bajji'i. Ja'nca ba'iguëna, mësacua'ga Cristoni recoyo ro'taye gare jo'cama'ijë'n. Ja'nca jo'catoca, Riusubi mësacuare'ga quë'ñeni senjoji. Gu'a cabëan tÿyoni senjose'e'ru, mësacuare'ga quë'ñeni senjoji. ²³Ja'nrëbi, Israel bain Cristoni recoyo ro'taye yëma'icuaabi yequë'rë se'e bonëni, Cristoni si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi se'e baguë bainre bacuare mame re'huani bajji. Gu'a cabëan tÿyoni

senjose'ere inni, mame sëoni, mame saca güeseyeru güina'ru baguë bain senjosi'cuare se'e mame re'hvani baye poreji, ai pore Èjaguë sëani. ²⁴Ja'nca ba'iguëna, mësacua judío bain jubë ba'ima'icua yua ënere ro'tani ye'yejë'ën. Mësacua yua tin jubë bain ba'ijëna, Riusubi mësacuare baguë bainreba ba'icua re'hvani baji. Ja'nca re'hvani baye poreguëta'an, judío bain Riusu bain ru'ru ba'isi'cua quë'neni senjosi'cua ba'ijën, ja'nrebi Cristoni si'a recoyo ro'tatoca, bacuare'ga quë'rë ta'yejeiye'ru baguë bainrebare se'e mame re'hvani baye poreji Riusu. Airu sunqui cabëanre jo'ya sunquiñëna saca güesetoca, jo'ya sunqui cabëan tÿyose'ere quë'rë ta'yejeiye ja'ansi sunquiñëna saca güeseye masiji Riusu.

La salvación final de los de Israel

²⁵Mësacua Ai ye'yesi'cua'ë yëquëna, ro'tamajën ba'ijë'ën caguë, ënere, bain ja'anrën huesëse'ere, mësacuani yihuoni jo'cayë yë'ë. Israel bain jubë jobo ba'icua'bi Cristoni recoyo ro'taye yëmajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijëna, Riusubi judío bain jubë ba'ima'icua'ni choini, baguë jai jubë bainrebare bacuare re'hvani baye ro'taji. ²⁶Ja'ancuare re'hvani tÿjiguëna, ja'nrebi Israel bainbi Cristoni si'a recoyo ro'taja'cua'ë. Ja'nca ro'tajëna, Riusubi baguë bainrebare bacuare tëani, mame re'hvani baja'guë'bi. Ira coca toyani jo'case'ere ënani, ja'an ba'ija'yete masiye poreyë mai:

Judío bain jubë Israel hue'ejën ba'icua'are ba'iguë, te'eguë, Riusu cuencueni raoja'guë, ja'anguëbi ti'anni, bacuare tëani baja'guë'bi.

²⁷Riusu ru'ru ba'isirën cani jo'case'e'ru yo'oguë, bacua gu'a juchare gare senjoni, bacuare tëani baja'guë'bi. Ja'an cocare cani jo'cabi Riusu.

²⁸Ja'nca cani jo'caguëna, yureta'an, Israel bainbi Riusu cocarebare achaye yëmajën, Cristoni je'o bajën ba'iyë. Ja'nca ba'icua'are sëani, Riusubi bacuani ënaguë, baguë bain ba'iyë ënseji. Ènseguëna, mësacua judío bain jubë ba'ima'icua' yua Cristoni si'a recoyo ro'tani, Riusu bain ba'iyë poreyë. Israel bain yua Riusu bain ba'iyë ënsesi'cuareta'an, Riusubi bacuare ai yëji. Bacua ira bain ba'isi'cuani: Mësacua yua yë'ë bainreba ba' jubë'ë cani jo'casi'quë sëani, Riusubi baguë cuencuesi'cuare ai yëguë, bacuani tëani baja'ye gare huanë yema'iji.

²⁹Riusubi baguë bainre cuencueni choini, baguë naconi si'arën baye cani jo'casi'quëbi gare tin yo'oye beoye ba'iji.

³⁰Quë'rë ru'ru ba'isirën ba'iguëna, Riusubi judío bainre cuencueni, baguë bainre bacuare re'hvani baguëna, mësacua tin bainbi Riusu coca quëani achose'ere ro huesëjën, baguëni recoyo ro'tama'ë. Yureta'an, judío bainbi Riusu cocare ro'taye gu'a güecua sëani, Riusubi mësacuani oiguë ënani, baguë bainre mësacuare re'huabi.

³¹Ja'nca re'huaguëna, judío bainbi ënani, mësacuani oiguë coñete ënani, bacuabi se'e ro'tani, Riusu cocare si'a recoyo ro'taja'cua'ë. Ja'nca ro'tajëna, Riusubi baguë bainre bacuare re'hvani baja'guë'bi. ³²Yureca, Riusubi si'a bainni bacua ro achajën ba'iyete masi güeseji. Ja'nca masi güesequëna, bacuabi, "Ai gu'aye yo'ohuë yë'ë. Riusu coca guanseni jo'case'ere achani yo'oye yëma'isi'quëbi yure yo'ozu" catoca, Riusubi bacuani oiguë ënani, baguë naconi te'e zi'inni bacuare baji.

³³Yureca, mai Taita Riusu yua maire ai ro'taguë, baguë bayete maina ai ba'iyë ai insireba insiji. Ai ba'iyë ai masireba masiguë'bi ba'iji baguë. Baguë ñacobi ënani, si'aye beoru masiji. Yureca maibi baguë ro'tani cuencuese'ere,

baguë yo'o yo'ose'ere, ja'anre ëñani, mai gare ro'taye porema'icuata'an, baguë se'gabi ta'yejeiye re'huanì, re'oye ro'tani yo'obi cayë mai. ³⁴Baguë coca canì jo'case'e'ru ba'ìye güina'ru ba'ìji baguëre. Baguë recoyo ro'tayete masiye yëtoca, ro mai ñacobi ëñani masiye ai carajì maire. Baguëni yihuocuare cu'etoca, gare tinjama'inë. ³⁵Bainbi bacua bayete Riusuna ro insini, ja'nre'bi coca cajën, "Riusuna ro insiguëna, baguë yua yë'ëna go'ìye ro'ìye bajì" ja'anre catoca, ai huacha cajën ba'icua'ë bacua. ³⁶Yureca, ën re'oto si'a re'otore ëñato, Riusubi si'aye re'huanì jo'cabi. Baguë se'gabi coca guanseguëna, si'a ën re'oto re'huanì jo'case'e ba'ìji. Baguë se'gabi si'ayete caraye beoye bajì. Baguë yërën ti'anguëna, baguë se'gabi si'aye ñu'ñujei güeseye masiji. Ja'nca sëani, baguëni re'o coca cajën, "Riusu yua ai ta'yejeiyereba ba'iguë'bi ba'ìji, maire" ja'anre jo'caye beoye cajën bañuni. Ja'nca raë'ë.

La vida consagrada a Dios

12 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuanì ñaca yihuoreba yihuoyë yë'ë. Riusubi mësacuanì ai oiguë connì, baguë re'o bainre mësacuare re'huanì bajì. Ja'nca baguëna, mësacua'ga mësacua ba'ìye si'ayete Riusuna insini jo'cajë'ën. Ja'nca insini jo'cajën, Riusu yëye'ru baguëni jo'caye beoye ai yëjën, baguëre yo'o concua gare ba'ìjë'ën. ²Ja'nca ba'ìjën, ro ën yija bain yo'ojën ba'ìye'ru gare yo'oye beoye ba'ìjë'ën. Riusu bainre mame re'huasi'cua sëani, Riusu yëye se'gare ro'tani, ja'an se'gare te'e ruiñe yo'ojën ba'ìjë'ën. Ja'nca ba'ìjën, Riusu yëye yua re'oye se'ga ba'iguëna, Riusubi mësacua yo'o coñete re'oye ëñaguë, mësacuanì bojoji.

³Ja'nre'bi, Riusubi baguë yo'ore yë'ëna oiguë ëñoguëna, mësacuare yihuo co-

care quëani achoyë yë'ë. Si'acuabi ro mësacua ba'iyete ro'tajën, Yë'ë se'gabi ai re'oye yo'ohuë yë'ë, ro'taye beoye ba'ìjë'ën. Mësacua yo'o case'ere te'e ruiñe masini re'oye yo'ojën ba'ìjë'ën. Riusubi mësacua recoyo ro'tayete masini, baguë yo'o yo'oyete ëñotoca, ja'anre te'e ruiñe ro'tani, Riusubi yë'ëni, re'oye guanseguë ba'ìji cajën, Riusuni conjën ba'ìjë'ën. ⁴Yureca, mai ga'ñihuëbi, mai ëntë sara, guëon, ñaco, ganjo, ja'anre bajën, ga bayebi tin yo'o yo'ojën ba'iyë. ⁵Mai hua'na'ga ai jai jubë bain ba'ìjën, Cristo naconi te'e ba'ìjën, baguë yo'o yo'ojën, ga bainguëbi tin yo'o yo'ojën, Cristona zi'injën, si'a jubëbi sa'ñeña conjën, te'e yo'o yo'ojën ba'iyë mai.

⁶Ja'nca ba'ìjënna, Riusubi baguë bayete maina ro insiguë, ga bainguëte tin yo'o yo'oye porecuare re'huaguëna, baguë re'huase'e'ru ba'ìye baguë yo'ore conjën bañuni. Baguë coca masi güesese'e quëacua'ru re'huasi'cua banica, mësacua Cristonì si'a recoyo ro'tajën ba'ìye'ru baguë coca quëani achose'ere masini quëajën ba'ìjë'ën. ⁷Yequëcuani yo'o concua re'huasi'cua banica, bainre yo'o conjën, re'oye yo'ojën ba'ìjë'ën. Bainre ye'yocua re'huasi'cua banica, te'e ruiñe yo'o yo'ojën, bainre ye'yojën ba'ìjë'ën. ⁸Bainre bojoye yihuocua re'huasi'cua banica, re'oye yihuojën, Cristonì quë'rë re'oye masijë'ën cajën, bacuanì bojo güesejën ba'ìjë'ën. Yequëcuani bonsere ro insicua re'huasi'cua banica, bonsere ëa ëñañe beoye ba'ìjën, bainna ro insijën ba'ìjë'ën. Bain ëjacua re'huasi'cua banica, te'e ruiñe ëñajën re'oye guansejën ba'ìjë'ën. Bain ai yo'ojën ba'icua'are concua re'huasi'cua banica, güeye beoye bojojën, bacuare conjën ba'ìjë'ën.

Deberes de la vida cristiana

⁹ Si'a jubēbi te'e ruiñe ba'i recoyobi sa'ñeña ai yēreba yējēn ba'ijē'ēn. Si'a gu'ayete güereba güejēn ba'ijē'ēn. Re'oye ba'iyete ro'tani, ja'anre jo'caye beoye bojojēn ba'ijē'ēn. ¹⁰ Mēsacua te'e bainre yēreba yēye'ru sa'ñeña ai yēreba yējēn ba'ijē'ēn. Ja'ansi'cua ba'iyete ro'tamajēn, yequēcuani quē'rē ta'yejeiye te'e ruiñe ēñajēn, re'oye cajēn ba'ijē'ēn.

¹¹ Riusubi yo'o caguēna, si'a jēja yo'o yo'ojēn, ñame ro'tamajēn, mēsacua yo'o conjēn ba'ijē'ēn. Riusu Espiritu bacua sēani, si'a recoyobi yo'o yo'ojēn, Riusure conreba conjēn ba'ijē'ēn.

¹² Cristo in rai umuguse ti'anjañete ro'tajēn ējojēn, bojojēn ba'ijē'ēn. Ai yo'ojēn ba'icuata'an, jo'caye beoye Cristoni si'a recoyo ro'tajēn ba'ijē'ēn. Riusu naconi coca cajēn, caraye beoye baguēni ujajēn ba'ijē'ēn.

¹³ Cristo bain bonse carajēn ba'itoca, bacuare conjēn, mēsacua bonsere ro insijēn ba'ijē'ēn. Mēsacua huē'ena ti'ancuare bojojēn, re'oye saludajēn, bacuare re'oye cuirareba cuirajēn ba'ijē'ēn.

¹⁴ Yequēcuabi mēsacuare gu'aye yo'otoca, bacuare re'oye cajēn ba'ijē'ēn. Bacuani gu'aye caye beoye ba'ijēn, bacuare re'oye coñe Riusuni ujajēn ba'ijē'ēn.

¹⁵ Bojojēn ba'icua ba'itoca, bacua naconi te'e bojojēn ba'ijē'ēn. Ai yo'ojēn oicua ba'itoca, bacua naconi te'e oijēn ba'ijē'ēn.

¹⁶ Mēsacua sa'ñeña bojojēn, sa'ñeña coca cajēn, te'e recoyo ro'tajēn bojojēn ba'ijē'ēn. Yē'e se'gabi mē'ē masiye'ru quē'rē masiyē, ja'anre caye beoye ba'ijē'ēn. Ro yo'o con hua'na naconi ba'ijēn, bacuani bojojēn, bacuani coñe gare güeye beoye ba'ijē'ēn.

¹⁷ Yequēcuabi mēsacuani gu'aye yo'otoca, bacua gu'aye yo'ose'ere'ru bacuana se'e gu'aye yo'oma'ijē'ēn.

Si'a bainre te'e ruiñe conjēn, sa'ñeña re'oye yo'ojēn ba'ijē'ēn. ¹⁸ Si'a bain naconi te'e bojojēn bañuni cajēn, mēsacua porese'ere bacuani re'oye yo'ojēn ba'ijē'ēn. ¹⁹ Yē'ē bain ai yēsi'cua, yequēcuabi mēsacuani gu'aye yo'ojēna, bacuare'ga güina'ru gu'aye yo'omajēn ba'ijē'ēn. Riusu bēnni senjojañete ro'tajēn bacuani gu'aye yo'oye beoye ba'ijē'ēn. Riusu coca toyani jo'case'ere ēñato, ñaca caji: "Yē'ē se'gabi bain gu'aye yo'ocuani bēnni senjoñē" caguē yihuobi Riusu. ²⁰ Yequē quē'rore ēñato, ñaca caji: "Mē'ē je'oguēte aon gu'ana ju'intoca, baguēni aon cuiraguē ba'ijē'ēn. Oco ēatoca baguēni ocore uncuajē'ēn. Ja'nca re'oye yo'otoca, baguēbi ai huaji yēguē, baguē gu'aye yo'ose'ere ro'tani, gati ēaye ro'taguē ba'iji" caguē yihuobi Riusu. ²¹ Ja'nca sēani, mēsacuabi gu'aye yo'o ēaye ro'tatoca, gu'aye yo'oma'ijē'ēn. Re'oye yo'oye se'ga ba'ijē'ēn. Ja'nca ta'yejeiye ba'ijēna, mēsacua je'ocuabi ro jēja beojēn quēñēni saiye.

13 Bain ējacuabi guansejēna, si'acuabi achani, Ja'ē'ē cajēn, bacua case'ere yo'ojēn ba'ijē'ēn. Riusu cuencueni re'huasi'cuare sēani, ja'nca yo'ojēn ba'ijē'ēn. Ēja bain si'acuare cato, Riusu se'gabi bacuare cuencueni re'huani jo'cabi. ² Ja'nca jo'caguēna, mēsacuabi ēja bain guansese'ere yo'oye yēma'itoca, Riusu cuencueni jo'case'ere gu'aye sehuoyē. Ja'nca yo'otoca, mēsacuare bēiñe se'ga ba'iji. ³ Re'oye yo'ocuare si'nseyete ēja bainre re'huamaji'i Riusu. Gu'aye yo'ocuare si'nseyete bacuare re'huani jo'cabi. Ja'nca sēani, mēsacuabi re'oye yo'otoca, ēja bainbi mēsacuare te'e ruiñe ēñajēn, mēsacuare si'nsemajēn ba'iyē. ⁴ Riusure concua sēani, mēsacuare'ga coñe poreyē. Ja'nca ba'ijēna, mēsacuabi gu'aye yo'otoca, bacuare huaji yējēn ba'ijē'ēn. Mēsacuani si'nseye poreyē.

Riusu cuencueni re'huasi'cua sěani, gu'aye yo'ocua si'acuare si'nseye bayě. ⁵Ja'nca re'huani jo'case'e sěani, ęja bain guansese'ere achani yo'ojęn ba'ijęn. Riusubi yę'ere bęnni senjoja'ņe ja'an se'gare ro'tama'ijęn. Męsacua quę'rę se'e recoyo te'e ruiņe ro'tajęn, re'oye yo'oye ro'tajęn ba'ijęn. ⁶Giina'ru, ęja bainbi impuesto curire senni achajęnna, męsacua ro'ijęn ba'ijęn. Impuesto ęjacuabi yua Riusuni conjęn, impuesto curi ro'iyete guanseye bayě. ⁷Ęja bain impuesto curire ro'iyे guansejęnna, męsacua ro'ijęn ba'ijęn. Yequę ęjacuabi yequę curire ro'iyе guansejęnna, męsacua ro'ijęn ba'ijęn. Bacua guansese'e si'aye achani, re'oye sehuojęn ba'ijęn. Bacuani te'e ruiņe ęņajęn, bacuani re'oye coca cajęn ba'ijęn. ⁸Yequęcuani gare debeye beoye ba'ijęn. Sa'ņeņa ai yęjęn, sa'ņeņa ai conreba conjęn ba'ijęn. Męsacuabi yequęcuani ai yęreba yęjęn ba'itoca, Riusu guanseni jo'case'e si'aye yo'osi'cua ba'iyę męsacua. ⁹Riusu guanseni jo'ca cocare ro'tato, ņaca ba'iji: "Yequęre, yecore yahue yęye beoye ba'ijęn. Bainre huani senjoņe beoye ba'ijęn. Gue jiaņe beoye ba'ijęn. Yequę bainguę yo'ose'ere ro coqueguę camaquę ba'ijęn. Yequę bainguę bayete ro ęa ęņaņe beoye ba'ijęn." Ja'an coca guanseni jo'case'ere ro'tato, se'e yequę coca guanseni jo'case'e "Ja'ansi'quę yęguę ba'iyе'ru, yequę bainre giina'ru ai yęguę ai oire bajęn" ja'an cocare achani yo'otoca, si'a guansesi coca yo'oye'ru quę'rę te'e ruiņe yo'ojęn ba'iyę męsacua. ¹⁰Męsacuabi yequę bainni ai yęjęn, ai oijęn ba'itoca, bacuani gu'aye yo'oye beoye ba'iyę. Ja'nca sęani, męsacua bainni te'e ruiņe yęjęn ba'icua Riusu coca guanseni jo'case'ere te'e ruiņe achani yo'ojęn ba'iyę.

¹¹Yureca, canni sętaye'ru ęņani ro'tajęn ba'ijęn. ņame ęama'ņe baņuni. Riusu yo'o guansese'ere quę'rę ta'yejeiye yo'ojęn baņuni. Maire in rai umugusebi ai besa ti'anja'ņeta'an ba'iji. Cristoni si'a recoyo ro'tasi umugusere ro'tato, baguę in raiyete ta'yejeiye ro'tamatena, yureta'an zoe ęjoye beoye ba'iyę mai. ¹²Baguę bain ęjojęn ba'icua yua in raiji. Ja'nca sęani, mai ja'anrę ba'isi yo'o, gu'aye yo'ose'e cato, ja'anre gare jo'cani senjojęn baņuni. Baguę bainreba yo'ojęn ba'iyе'ru ba'ijęn, Cristo ba'iyete si'a bainni masi gięsejęn, re'oye yo'ojęn baņuni. ¹³Ja'nca ba'ijęn, baguę ta'yejeiye ba'iyе'ru ba'ijęn, re'oye yo'ojęn, gu'a juchare gare yo'oye beoye baņuni. Ro a'ta fiesta yo'oni jo'chana giębeye, yequęni yeconi yahue yęni a'ta yo'oye, sa'ņeņa gu'aye yo'oye, sa'ņeņa bęinjęn huaiye, yequęcua ba'iyete ęa ęņani bacua'ru quę'rę ta'yejeiye ba'iyе yęye, ja'anre gare yo'oye beoye baņuni. ¹⁴Mai Ęjaguę Jesucristo naconi te'e zi'inni, baguę ta'yejeiye ba'iyebi jęja recoyo re'huani ba'ijęn. Maibi Riusu bainreba sęani, gu'a ęaye yo'oye'ru ro'taye beoye ba'ijęn, ja'anna bojo ęaye beoye baņuni, cayę yęę.

No critiques a tu hermano

14 Ja'nrębi, yequęcua, Cristoni si'a recoyo ro'tajęn ba'icua yua Cristo bainreba mame re'huasi'cua ba'ijęn, Cristo ye'yose'ru te'e ruiņe ye'yeye carajęn banica, męsacuabi bacuare bojojęn, męsacua jubęna choijęn ba'ijęn. Ja'nca yo'ojęn, bacua yo'ojęn ba'iyе, bacua ro'tajęn ba'iyе, yua tin ba'itoca, męsacua yua bacuare hui'ya senni achaye beoye ba'ijęn. ²Yequęcuabi ro'tajęn, si'a aon, si'a hua'i, ja'anre aiņe poreyę cajęnna, yequęcuabi, Ja'an hua'ire gare ainma'iguę yęę cayę. Yequęcua'ne

huacha riusu hua'ina insini jo'casi'cua sèani, yurera hua'ire güejën, hua'ire ainma'icua ba'iyë. ³Ja'nca cajënna, si'a aon aincuabi yua ja'an ro'tacuare "Riusu bain ro'taye'ru tin ro'tayë mësacua" catoca, ai huacha cayë mësacua. Hua'ire ainma'icua'ga yua si'a aon aincuani gu'aye cayë beoye ba'ijë'n. Riusu mame re'huase'ere ro'tajë'n. Si'acua Cristoni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuare baguë bainrebare re'huani baji Riusu. ⁴Ja'nca sèani, Cristo bainbi mësacua ro'tajën yo'oye'ru tin yo'ojënna, bacuani gu'aye cayë beoye ba'ijë'n. Riusu se'gabi baguë bain bëñete cayë poreji. Baguëbi ga bainguëni ëñani, Re'o bainguë ba'iji canica, ¿mësacua queaca tin cayë masiye'ne? Mai Ëjaguëbi baguëte re'o bainguëte re'huani baguë, baguëte gare senjoñe beoye ba'ija'guëbi.

⁵Ja'nre'bi, yequëcua Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi "Yequë umuguseña Riusu quë'rë jëja umuguseña'ë" cayë. Yequëcua tin ro'tacuabi "Si'a umuguseña te'e ba'iji" cayë. Cristo bain jubë ba'icuabi tin ro'tajën, jëja umuguseña ba'iyete tin catoca, sa'ñeña gu'aye cayë beoye ba'ijë'n. Ga bainguë se'gabi Riusu yëyete ro'tani, masini yo'ojën ba'ijë'n. ⁶Yequëcuabi, Te'e umuguseña Riusu jëja umuguseña'ë cajën, ja'an umuguseña ba'iyete bojojën ro'tayë, Riusuni ai yëreba yëcua sèani. Yequëcuabi ja'nca ro'tamajën, Si'a umuguseña yua te'e re'oye ba'iji ro'tayë. Bacua'ga Riusuni ai yëreba yëcua ba'iyë. Yequëcua si'a aon aincuabi Riusuni te'e ruiñe ro'tajën, bacua hua'ire ainjën bojoyë, Riusuni Surupa cacua sèani. Yequëcua hua'ire ainma'icuabi Riusuni ai yëreba yëjën, bacua aonre bojoyë, Riusuni Surupa cacua sèani.

⁷Yureca, si'a bain Cristoni si'a recoyo ro'tacua yua Riusu bain re'huasi'cuare sèani, yë'ë yua mësacuani ja'nca yi-huoguë cayë yë'ë. Mai ba'iyete ro'tato,

Ro mai yëse'e se'gare yo'ojën bañuni cayë beoye ba'iyë. Mai junni huesëyete ro'tato, Ro mai yëse'e se'garu junni huesëye poreyë mai cayë beoye ba'iyë. ⁸Mai Ëjaguë cuencueni re'huase'e sèani, baguë se'gabi mai ba'iyete baji. Maibi huajëjën ba'ijënna, mai Ëjaguë yëye yo'oyete maini baji. Mai junni ton-rën ti'anguëna, mai Ëjaguë cuencueni re'huase'e ba'iji. Ja'nca sèani, huajëjën ba'itoca, mai Ëjaguëbi maini baji. Junni tontoca, mai Ëjaguëbi maini baji. Ja'nca sèani, ro mai yëse'ere gare yo'oye beoye bañuni. ⁹Cristobi ja'an ro'ire junni tonni, ja'nre'bi go'ya raji'i. Huajëjën ba'icua, junni tonsi'cua, si'acua Cristoni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuani baguë bainre re'huani baye ro'taguë, ja'nca yo'obi.

¹⁰Ja'nca ba'iguëna, mësacuabi mësacua bain Cristoni ro'tacuani gu'aye cayë beoye ba'ijë'n. Mësacuabi ën cocare cajën, "Bacuabi tin yo'oye ro'tajën, re'oye yo'oye ti'anma'inë. Yë'ë se'gabi re'oye yo'oyë" ja'anre gare cayë beoye ba'ijë'n. Ën yija carajeirën ti'anguëna, mai si'acuabi mai yo'ojën ba'ise'e, gu'aye yo'ose'e, re'oye yo'ose'e, si'ayete ro'tani, Riusuni sehuoye bayë. ¹¹Riusu coca toyani jo'case'e, ñaca ro'tajën ba'ijë'n:

Mësacuani te'e ruiñereba caguë quëayë, caji Riusu.

Si'a bainbi yë'ëna rani, yë'ëna gugurini rëañe bayë.

Si'a bainbi yë'ëni cajën, "Quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë ba'iyë më'ë" yë'ëni te'e caji'cua'ë.

¹²Ja'nca toyani jo'case'e sèani, mai si'acuabi te'ena, te'ena, Riusuna ti'anni, mai ro'tajën ba'ise'e, mai yo'ojën ba'ise'e, Riusubi ro'ta güeseguëna, si'ayete Riusuni sehuoye bayë.

No hagas tropezar a tu hermano

¹³Ja'nca sèani, yureña, se'e sa'ñeña gu'aye cayë beoye bañuni. Riusu

bainrebani Cristote jo'ca güesema'ine cajën, "Ja'ancuabi re'oye yo'oye ti'anma'inë" caye beoye bañuni. ¹⁴Mai Ējaguë Jesús masi güesese'e sëani, si'a aon aiñe re'oye ba'iji. Ja'nca masiguëta'an, yequëbi "Huacha riusuna insisi hua'ire aiñe gu'aji" catoca, aiñe beoye ba'ija'guë. ¹⁵Ja'nca caguëbi m'ë hua'i aiñete ëñani, recoyo gu'ajetoca, m'ëbi baguëni oiye beoye ba'iyë. M'ë ai yëguë ba'iyete baguëni ëñoma'inë m'ë. Cristobi baguë gu'a jucha ro'ire junni tonsi'quë sëani, m'ë hua'i aiñete ro'tani, baguëbi ëñani gu'aye ro'tatoca, aiñe beoye ba'ijë'n. ¹⁶Yë'ë ta'yejeiye ba'iyete gu'aye cama'ija'guë cajën, mësacua ëñajën ba'ijën, re'oye yo'oye se'ga ba'ijë'n. ¹⁷Riusubi baguë bain cuencuesi'cua naconi te'e ba'iguëna, maibi aon aiñe, gono uncuye, ja'anre ta'yejeiye ro'tama'inë. Te'e ruiñe ba'i recoyo ro'taye, sa'neña bojojën ba'iyë, Riusu Espiritu naconi te'e ba'iyë, ja'anre ai ta'yejeiye ro'tajën ba'iyë mai. ¹⁸Cristo yo'o guansese'ere ja'nca yo'ojën, Cristo bain mai naconi te'e ba'icuare ro'tajën bañuni. Bacuabi mai ba'iyete ëñani, Cristoni quë'rë re'oye ye'yeja'bë cajën, ëñajën ba'ijën, re'oye yo'ojën bañuni. Ja'nca ba'itoca, Riusubi maire bojoi. Bain'ga maire te'e ruiñe ëñajën ba'iyë.

¹⁹Sa'neña te'e bojojën bañuni cajën, Cristo ba'iyete quë'rë ye'yeni quë'rë jëja recoyo re'huaye, ja'anre sa'neña conjën bañuni cayë. ²⁰Ja'nca sëani, mësacua yëse'ere yo'ojën, yequëcua mësacuare ëñacuani huacha yo'o güesetoca, ai gu'aye yo'oyë mësacua. Si'a hua'i yua aiñe re'oye ba'iyeta'an, yequëcuabi mësacua hua'i aiñete ëñani, Huacha riusu hua'ini insisi hua'ire aiñe re'oji ro'tatoca, mësacuabi ro gu'aye yo'oyë. ²¹Mësacua hua'i aiñe, jo'cha uncuye, ja'nca'ru yo'oni, mësacua bainni Cristote recoyo ro'taye jo'ca güesetoca, ja'anre ainmajën uncumajën

ba'ijë'n. ²²Mësacua Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi yequëcua Cristo bainni cajën, "Si'a hua'ire ainjë'n" hui'ya caye beoye ba'ijë'n. Mësacua hua'ire aiñe re'oji masijën ba'icuata'an, mësacua ëñajën ba'ijën, Riusuni yo'o conjën, baguë naconi te'e bojojën ba'ijë'n. ²³Yequëcuabi cajën, "Huacha riusuna insisi hua'ire aintoca gu'aji" cani, ja'nrebi ja'an hua'ire aintoca, gu'aye yo'ohuë bacua, caji Riusu. Mai hua'na, Cristo bainbi ja'ansi'cuabi ro'tajën, "Ën hua'ire aintoca, gu'aye yo'oyë yë'ë" ro'tani, ja'anrebi ja'an hua'ire aintoca, Riusubi mai ba'iyete ëñani, Gu'aye yo'ohuë m'ë caji.

Agrada a tu prójimo, no a ti mismo

15 Yureca, maibi Cristo naconi yequëcua Cristo naconi ta'yejeiye ye'yema'icuani oijën, Cristoni quë'rë jëja recoyo ro'tayete bacuare conjën bañuni, cayë. Ro mai yëse'e se'gare yo'oye beoye bañuni, cayë. ²Ja'an ye'yema'icuare ro'tani, Cristoni quë'rë re'oye conjën ba'ija'bë cajën, Cristo naconi ta'yejeiye yo'oye bacuani ye'yojën bañuni. ³Cristote ro'tato, ro baguë yëse'e se'gare yo'oye beoye baji'i. Riusu yëse'e se'gare yo'oguë, ai ja'siye ai yo'oye babi. Riusu coca toyani jo'case'eru ñaca baji'i: "Bainbi m'ëni je'o coca cani jëhuajën, güina'ru yë'ere'ga je'o cani jëhuahuë" toyani jo'case'e sëani, ja'nca baji'i. ⁴Riusu ira coca toyani jo'case'ere masiye poreyë mai. Riusu bain ja'anrë ba'isi'cuabi ai yo'ojënna, Riusubi bacuani ai congüë baji'i. Ja'nca congüë ba'iguëna, mai'ga ai yo'ocuata'an, quë'rë jëja reconoa re'huayë. Riusu conja'ñete jo'caye beoye ëjojën, baguë naconi si'arën ba'ija'ye bojojën ro'tayë mai. ⁵Aito. Mai Ējaguë Riusubi maini ai ta'yejeiye coñe masiji. Ai jëja reconoa bacuare maire re'huaji.

Ja'nca re'huaguëbi mësacuare'ga conguë, quë'rë jëja reconoãa bacuare mësacuare re'huaja'guë. Sa'ñeña te'e recoyo ai bojo huanõe ba'icuaire mësacuare re'huaja'guë. Mai Èjaguë Cristo Jesús masi güeseguë ba'ise'e'ru güina'ru sa'ñeña recoyo te'e bojojën ba'ijë'ën. ⁶Ja'nca ba'ijën, mai Taita Riusuni cajën, "Ai ta'yejeiguë'bi ba'iyë më'ë" jo'caye beoye jëja cani achojën ba'ijë'ën. Mai ta'yejeiye Èjaguë Jesucristo, baguë Taitare sëani, ja'nca cani achojën ba'ijë'ën.

El evangelio es anunciado a los no judíos

⁷Ja'nca ba'ijën, sa'ñeña te'e recoyo bojojën, mësacua si'a Cristo bain ba'i jubëna ñë'cani ba'ijë'ën. Cristobi mësacuare ñë'coni baye'ru, mësacua güina'ru sa'ñeña ñë'cani ba'ijë'ën. Ja'nca ñë'cani ba'ijën, Riusu ta'yejeiyete aireba masi güeseyë mësacua. ⁸Cristo ba'iyete cato, ëñere mësacuaniquëayë yë'ë. Judío bainna ti'anni, Riusu jia'noni case'e bacua ira ëja taita sanhuë ba'isi'cuani caniquë'case'e, ja'an caniquë'case'e'ru güina'ru ba'ija'guë caguë baji'i. Riusubi guansequëna, Cristobi achani, judío bainni ai re'oye yo'obi. ⁹Ja'nca yo'oguë, judío bain jubë ba'ima'icua'ga Riusu oiguë coñete ye'yeni Riusuni bojojën, Riusu ta'yejeiyete masi güeseyën ba'ija'bë caguë, judío bainna ti'anbi Jesucristo. Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru baji'i Jesusre. Èñere ëñani masijë'ën:

Yureca, më'ë ba'iyete judío bain jubë ba'ima'icuaniquë masi güeseni, më'ë ta'yejeiyete bojoguë, bacuaniquëani quëani achoguë gantayë yë'ë.

¹⁰Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, yequë quë'rona ëñato, Riusubi ñaca caniquë'caguëna:

Mësacua judío bain jubë ba'ima'icua yua Riusu bainreba naconi ñë'cani, baguë ba'iyete te'e bojojën ba'ijë'ën.

¹¹Ja'nca caniquë'caguë, se'e ñaca caniquë'case'e ba'iji:

Mësacua judío bain jubë ba'ima'icua yua mësacua Èjaguërebare bojojën, baguë ta'yejeiyete quëani achojën ba'ijë'ën.

Si'a bainbi baguëte güina'ru quëani achojën bojojën ba'ija'bë, caniquë'case'e ba'iji.

¹²Ja'nrebi, se'e Isaias toyasi pëbëna ëñato, ñaca caji:

Mai ta'yejeiye Èjaguë ira taita ba'isi'quë Isai hue'eguë baguë mamaquë yo'je raija'guëbi maina ti'anja'guëbi.

Ti'anni si'a re'otoña bain Èjaguë ruinguëna, judío bain jubë ba'ima'icuaniquë baguëni si'a recoyo ro'tani, baguë tëani bayete ëjojën ba'ija'cua'ë, caji Riusu coca.

¹³Yureca mai Taita Riusuën.

Si'a bainbi baguëte güina'ru quëani achojën bojojëbi maire, se'e ju'ñe beoye ba'icuaire, baguë naconi te'e ba'icuaire maire re'huaja'guëre sëani, jo'caye beoye ëjoye poreyë mai. Mësacuaniquë Cristoni si'a recoyo ro'tajëna, Riusubi mësacuare güina'ru re'huaja'ye caguë, caraye beoye recoyo bojojën ba'icuaire mësacuare re'huani baja'guë. Ja'nca re'huani baguëna, baguë Espiritu ta'yejeiye ba'iyete bajën, baguë re'oye yo'oja'ye caniquë'case'ere bojojën ëjoye poreyë mësacua.

¹⁴Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacua jëja recoyo bayete ro'taguë, mësacua te'e ruiñe ro'tajën ruinjä'ë cayë. Ai masiye ye'yesi'cuabiquë yua sa'ñeña ye'yoni yihuoye poreyë. ¹⁵Ja'nca ba'ijëna, yë'ëbi yua Mësacua huanë yeye beoye ba'ijë'ën caguë, yë'ë yihuo coca ma'carëanre mësacuaniquë te'e ruiñereba toyani saohuë. Riusubi yë'ëni

ai ba'iyē ai conguēna, ja'nca yo'ohuē yē'ē. ¹⁶ Judío bain jubē ba'ima'icua saiguēna, Jesucristobi yo'o caguē, bacuare conguē ba'ijē'en caguē, Yē'ē cocarebare bacuana quēani achoguē ba'ijē'en caguē, yē'ēre cuencueni re'huabi. Re'huaguēna, Riusu tēani bayete judío bain jubē ba'ima'icua quēani achoguē ba'iyē yē'ē. Riusubi, Bacuani bani bojoza caguē, baguē Espíritute bacuana meni tonni, baguē bainrebare bacuare re'huaye ro'taji.

¹⁷ Riusubi yē'ēre cuencuesi'quē sēani, yē'ēbi Jesucristoni yo'ore conguē, Ai re'o yo'o ba'iji caguē, baguē yo'ore yo'oguē bojoyē yē'ē. ¹⁸ Cristo se'gabi ai ta'yejeiye yo'oguēna, baguē yo'ore yo'oye porehuē yē'ē. Cristobi yo'o caguēna, ja'anre yo'oni, judío bain jubē ba'ima'icua Riusuni achani, Cristoni si'a recoyo ro'taja'bē caguē, baguē cocarebare quēani achoyē yē'ē. Ja'nca quēani achoguē, Cristo yo'ore yo'oguē, ¹⁹ Riusu Espíritubi ta'yejeiye conguēna, Riusu ta'yejeiye yo'ore si'a jēja yo'oni, bainni masi güesehuē yē'ē. Masi güesequē, Te'e ruiñe ba'i coca'ē caguē, Jerusalenbi sani, Ilírico ba'i re'otona ti'añe tēca, Cristo mame re'huani baja'ye, ja'an cocare quēani achoni tējihuē yē'ē. ²⁰ Ja'nca quēani achoguēna, Cristo ba'iyete achama'isi'cuabi Cristo mame re'huani bayete achajēn ba'ē. Yequēcua yua Riusu cocarebare ru'ru quēani achojēn ba'itoca, yē'ēbi ja'anruanna güina'ru quēani achoma'ñe caguē ba'ē. ²¹ Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru ba'ija'ye ba'iji. Tin bainbi baguē cocarebare achani masija'cua'ē caji. Ja'nca sēani, ēn cocare achani ro'tajē'en:

Baguē ba'iyete huesēcuabi yurera achani, baguēte ye'yeni, baguēte te'e ruiñe masija'cua'ē, toyani jo'cabi Riusu.

Pablo piensa ir a Roma

²² Ja'nca quēani achoguē ganiguē, yua mēsacuani ēñaguē saza casi'quēta'an, porema'iguē ba'ē. Saiye yēsi'quēta'an, yurera tēca saiye porema'ē yē'ē. ²³ Yureca, ēnjo'on ba'i re'otona ganiguē, Riusu yo'ore yo'oni tējihuē yē'ē. Ja'nca ba'iguēbi mēsacuare ēñajaza zoe tēcahuēan ba'iyē casi'quē mēsacuana yureca saiye ro'tayē yē'ē. ²⁴ España yijana saiguē, ja'an ma'abi ganiguē, mēsacuana yureca ti'anni ēñaguē bojoja'guē'ē. Eñaguē bojoguēna, yequērē mēsacuabi yē'ēre, Española saiguēte bojojēn, baruna conjēn saoma'ñe. ²⁵ Ru'ru, yē'ēbi Cristo bain jubē Jerusalén ba'icua bonsere sani insijaza caguē ba'iyē. ²⁶ Macedonia, Acaya, ja'an Cristo bainbi judío bain jubē ba'ima'icua, Cristo bain bonse beo hua'na Jerusalén ba'icua coñu cajēn, bacua bain bonsere bēyoni, ja'anruna saoye ro'tahuē. Ja'an bonsere sani insija'guē'ē yē'ē. ²⁷ Judío jubē bain ba'ima'icua bacuare coñe yētoça, re'oye ba'iji ro'tahuē bacua. Judío bain Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi yua Cristo ta'yejeiye ba'iyete bacuani bojojēn masi güesejēna, bacuabi bacua bonsere bēyoni, bacuana go'iyē insiye'ru ro insiye bayē. ²⁸ Ja'an bonsere yuara inni, Jerusalenna sani, insicaiyē yē'ē. Ja'nca yo'oni tējini, ja'n'rēbi Española saiguēbi mēsacua naconi choa ma'carē bēani huajēni bojoguē, se'e España yijana ganiguē saiye. ²⁹ Ja'nca ti'anni bēaguē, Cristo cocarebare mēsacuani quēani achoguēna, Cristobi ta'yejeiye conguēna, maibi sa'ñeña te'e bojojēn, sa'ñeña quērē jēja recoñoa re'huajēn ba'ija'cua'ē.

³⁰ Yureca, yē'ē bain sanhuē, mēsacua yua mai Eñaguē Jesucristo bain re'huasi'cuabi sa'ñeña ai yēreba yējēn ba'iyē. Riusu Espíritute bacua sēani,

sa'neña recoyo te'e bojojën, yë'ëre Riusu cocarebare si'aruanna quëani achoguë ganiguëte ro'tajën, mësacua si'a jëja Riusuni yë'ëre ujjajën ba'ijë'ën. ³¹ Judea bain Cristoni recoyo ro'tama'icua bi yë'ëre gu'aye yo'oma'ija'bë cajën, Riusuni ujjajën ba'ijë'ën. Ja'nre'bi, Jerusalén ba'icua Cristo bainreba, bacuare'ga ujjajën ba'ijë'ën. Yë'ë bonse sani insija'yete ai bojojën coja'bë cajën, Riusuni ujjajën ba'ijë'ën. ³² Riusubi ja'nca contoca, mësacuana re'oye ti'anni bojoye poreyë yë'ë. Ja'nca ti'anni, mësacua jubë naconi te'e recoyo ba'iguë, Huajë recoyo ba'iguë runza caguë ëjoyë yë'ë. ³³ Yureca, mai Taita Riusubi mësacua naconi ba'iguë, yua mësacua recoyo re'o huanone ba'icua re'huani baja'guë, caguë ujjayë yë'ë. Ja'nca yo'oja'guë.

Saludos personales

16 Yureca yëquëna jubë baingo Febe hue'egote mësacuana saoguëna, bagoni bojojën, bagote conjën ba'ijë'ën. Cristo bain Cencrea huë'e jobo ba'icua ai re'oye consi'core sëani, ² bagoni bojojën, bagote re'oye cuirajën bajë'ën. Mësacua yua Riusu bainreba ba'ijën, bagoni te'e bojojën te'e ruiñe conjën ba'ijë'ën. Ai jai jubë bainre congo, yë'ëre'ga congo ba'isi'cobi yequërë bonse caratoca, bagore carayete bagona ro insijën, bagoni bojojën ba'ijë'ën. ³ Prisca, Aquila, ja'an hua'nabi yë'ë naconi Cristo yo'o conjënna, bacuare saludajë'ën. ⁴ Ba samucuabi yë'ëre oijën ba'ijën, yequëcuabi yë'ëre huani senjoma'ine cajën, yë'ë ro'ina huani senjosi'cua'ru ba'ire'ahuë. Yë'ëbi bacuare ro'taguë, Riusuni Surupa caguëna, judío jubë bain ba'ima'icua, si'a Cristo bain ba'i jubë ba'icua'ga ba samucua re'oye ro'tajën, ai bojojën, Riusuni Surupa cajën ba'iyë. ⁵ Ba samucua ba'i huë'e në'cajën

ba'icua, Cristoni ujjajën gantajën në'casi'cua, ja'ancuare'ga saludajë'ën. Yë'ë bainguë ai yësi'quë Epeneto hue'eguëre'ga saludajë'ën. Asia yija bainguëbi Cristoni si'a recoyo ru'rureba ro'taguë ba'isi'quëbi ba'iji. ⁶ María hue'egore'ga saludajë'ën. Mësacua naconi ba'igobi ai re'oye te'e yo'o consi'co ba'igo. ⁷ Andrónico, Junias, bacuare'ga saludajë'ën. Yë'ë te'e jubë bain ba'ijën, yë'ë naconi te'e yo'o huë'e ñu'isi'cua baë'ë. Cristo cuencueni raosi'cua ba'i jubëbi bacuare quëato, ai re'oye yo'o conjën ba'iyë, quëayë. Yë'ëbi Cristoni recoyo ro'taguë ba'isirënre ro'tato, bacuabi ru'ru Cristoni si'a recoyo ro'tahuë.

⁸ Ampliato hue'eguëre'ga saludajë'ën, yë'ë naconi mai Ejjaguëni te'e bojoguë ba'iguëre. ⁹ Urbano hue'eguëre'ga saludajë'ën. Mai naconi te'e jubë ba'iguë, Cristoni te'e conguë ba'iji. Mai bainguë ai yësi'quë Estaquis hue'eguëre'ga saludajë'ën. ¹⁰ Apelles'ga saludajë'ën. Si'acuabi baguëni ëñajën, Cristo yo'ore te'e ruiñereba conguë'bi ba'iji cayë. Aristóbulo hue'eguë, baguë te'e huë'e bainre'ga saludajë'ën. ¹¹ Yë'ë bainguë Herodiön hue'eguëte saludajë'ën. Narciso hue'eguë, baguë te'e huë'e bain, mai Ejjaguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, bacuare saludajë'ën. ¹² Mai Ejjaguëre yo'o concua, Trifena, Trifosa, ja'ancuare saludajë'ën. Mai baingo ai yësi'co Pérsida hue'egore'ga saludajë'ën. Mai Ejjaguë yo'ore congobi ai jëja yo'o yo'ogo ba'igo. ¹³ Rufo hue'eguë, mai Ejjaguëni si'a recoyo te'e ruiñe ro'taguë, ja'anguëre'ga saludajë'ën. Baguë pë'cagore'ga saludajë'ën. Yë'ë'ga bagote ro'taguë, bagoni Mamá cayë. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes, bacuare saludani, mai jubë bain Cristoni si'a recoyo ro'tacua, bacua naconi ba'icua'ga saludajë'ën. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo,

Nereo yo'jego, Olimpas, bacua jubê Cristo bain ba'icuare'ga saludajë'ën.

¹⁶Mësacua yua sa'ñeña te'e bojojën, sa'ñeña su'ncajën saludajën ba'ijë'ën. Cristo bain jubëan si'a re'otoña ba'icuabi mësacuare saludaye cahuë.

¹⁷Yureca, yë'ë bain sanhuë, yequëcuabi mësacua jubëna ti'anni, Bëin cocare bëyoñu cajën, Riusu ma'a ganiñete ënse bi'ratoca, bacuare masini, bacuare zi'ñe beoye ba'ijë'ën. Bacuabi mësacua Cristo coca te'e ruiñe ye'yese'ere yëma'ijën, tin ye'yojën ba'icua sëani, ja'nca te'e zi'inmajën ba'ijë'ën. ¹⁸Mai Ëjaguë Jesucristo yo'ore coñe beoye ba'iyë bacua. Ro bacua gue ëaye yo'oye se'gare ro'tajën ba'iyë. Curire tëani bañu cajën, te'e ruiñe sehuoye huesëcuana sani, Bacuani re'oye achoye cañu cajën, bojora'rë coqueyë. ¹⁹Yureca, mësacua ba'iyete cato, mësacuabi Riusu cocare te'e ruiñe achani yo'ojën ba'iyë. Si'a bainbi ja'anre masiyë. Ja'nca sëani, mësacuare ai bojoye ro'taguë, mësacuan i ñaca yihuoyë yë'ë. Re'oye yo'oyete ai masiye ye'yejën ba'ijë'ën. Gu'aye yo'oyete ëñanica, gare coque güesema'ijë'ën. Gue gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'ën.

²⁰Ja'nca ba'iguëna, zupai huatibi mësacua jobona yo'o yo'oguëna, mai ta'yejeiye Riusu bojo reconoa re'huaguëbi zupai yo'ore ënseni quë'rë ta'yejeiye yo'oja'guë'bi. Baguë cocare añani cani jo'caguëna, ro'tani cayë yë'ë: "Eva mamaquë yo'je raija'guëbi ta'yejeiye yo'oni më'ë sinjobëna quëonni si'aja'guë'bi, baguë guëonbi" cani jo'caguëña Riusu.

²¹Yureca, Timoteo hue'eguë, yë'ë n-
coni Cristo yo'ore congüë, baguëbi mësacuare saludaye saoji. Yequëcua yë'ë baincua, Lucio, Jasón, Sosípater, bacua'ga mësacuare saludajë'ën cahuë.

²²Yë'ë'ga Tercio hue'eguë Pablo cocare toyacaiguëbi mai Ëjaguëni si'a recoyo ro'taguë, mësacuare saludayë yë'ë.

²³Cayo hue'eguë'ga mësacuare saludaye cabi. Baguë huë'ere ba'iyë yë'ë, Cristo bain ñë'ca huë'ere. Bacuabi ënjo'ona rani, si'a jubëbi Riusuni uajajën gantajën bojoyë yëquëna. Erasto hue'eguë, ën huë'e jobo curi re'hua ëjaguë, baguë'ga mësacuare saludaye saoji. Cuarto hue'eguë, mai jubë bainguë yua mësacuare saludajë'ën cabi.

²⁴Mai Ëjaguë Jesucristo mësacua jubë si'acuare ai ta'yejeiye congüë ba'ija'guë. Baguë bayete mësacuana caraye beoye ro insireba insiguë ba'ija'guë. Ja'nca ba'ija'guë, cayë.

Alabanza final

²⁵Yureca, mai Ta'yejeiye Ëjaguë Riusuni bojojën, ta'yejeiye baguëni caraye beoye cajën bañuni cayë. Baguë se'gabi mësacuare quë'rë jëja recoyo ro'tacuare re'huaye masiji. Bainre tëani re'huani baye, Jesucristo ba'iyete ye'yose'e, yë'ë coca quëani achose'e, ja'anre ro'tani, Riusu coñete mësacua masiyë. Riusubi ru'rureba ba'sirënb i ja'anre ro'tani, bainni zoe te'e ruiñe masi güesema'iguë baji'i. ²⁶Ja'nca ba'iguëbi baguë ira bain raosi'cuabi baguë cocare toyani jo'cajëna, baguë tëani re'huani bayete maini yurera quëani achoni jo'cabi. Carajeiye beoye ba'iguë sëani, mai Taita Riusubi ja'anre guansegüëna, maina jo'case'e baji'i. Baguëbi ru'ru ba cocare te'e ruiñe achoma'iguë, yurera si'a re'otoña bainni baguë cocarebare te'e ruiñereba quëani achobi. Yë'ë cocare te'e ruiñe achani, Cristoni si'a reconoa ro'tajën ba'ijë'ën caguë, si'a jubë bainni masi güesebi.

²⁷Mai ta'yejeiye Ëjaguë Riusu se'gabi si'aye te'e ruiñe masiji. Jesucristo bi baguë ba'iyete maini masi güeseguë

raiguëna, baguëna bojojën, baguëni
ta'yejeiye cocare caraye beoye careba ca-
jën bañuni. Ja'nca ba'ija'guë.

San Pablobi

CORINTO

*Bainni utire toyaguë, ru'ru ba'i
cocare Toyani saobi*

Saludo

1 Yë'ë, Pablo hue'eguëbi yua Riusu raoni jo'casi'quë'ë. Riusubi yë'ëni ëñani, Yë'ë coca quëacaiguëre baguëte re'huani jo'caza caguë, Jesucristo ba'iyete quëani achoguëte yë'ëre re'huani raobi. Ja'nca raoguëna, yë'ë yua mai te'e bainguë Sóstenes hue'eguë naconi ba'iguëbi ² utire toyani, mësacua, Riusu bainreba, Corinto huë'e jobore ba'ijëna, utire toyani saoyë yë'ë. Mësacua yua Riusu bainreba ba'ijën, si'a Ruisu bain naconi te'e recoyo ba'ijën, si'a jubë si'aruan ba'icuabi Jesucristoni bojojën, si'acuabi Ëjaguë baguëni cajën ba'iyë mai. ³ Ja'nca ba'ijëna, mai Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo naconi mësacuanu caraye beoye bojo reconoa re'huajën, conreba conjën ba'ija'bë cayë yë'ë.

Bendiciones por medio de Cristo

⁴ Mësacuabi Cristo Jesús naconi te'e ba'ijëna, Riusubi caraye beoye mësacuanu cuirani congüë ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, mësacua ba'iyete si'arën ro'taguë, Taita Riusuni caraye beoye surupa caguë bojoguë ba'iyë yë'ë. ⁵ Riusubi mësacuanu ja'nca cuirani congüë, baguë cayë si'aye mësacuana insireba insiji. Insiyuëna, mësacuabi baguë cuirani conse'ere masireba masini, si'a bainni quëani achoyë poreyë. ⁶ Quëani ahojëna, yequëcuabi Jesucristo te'e ruiñe yo'ose'ere achani masiyë. Jesucristo cuirani consi'cuare sëani, ⁷ Riusubi baguë ta'yejeiye baye si'ayete mësacuana ro insini jo'cabi.

Ja'nca jo'caguëna, mësacuabi Riusu insise'ere gare caraye beoye ba'ijën, mai Ëjaguë Jesucristo ti'an raija'yete ro'tajën ëjojën ba'iyë. ⁸ Ja'anrën ba'ija'ye tëca, Jesucristobi congüëna, mësacuabi gare jëja reconoa bajën, gare jucha beocua re'huasi'cua ba'ija'cua'ë. ⁹ Riusubi cuencueni jo'caguëna, mësacua yua baguë Zin Jesucristo naconi te'e recoyo re'huasi'cua ba'iyë. Ja'nca re'huasi'cua ba'ijëna, Riusubi tin re'huaye gare beoye ba'ija'guë'bi.

Divisiones en la iglesia

¹⁰ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuabi sa'neña je'o bajën ja'nca yo'oye beoye gare ba'ijë'ën. Mai Ëjaguë Jesucristo cayë'ru te'e caguë, mësacuanu si'a jëja guanseyë yë'ë. Mësacua je'o baye gare jo'cani, te'e recoyo ro'tajën, te'e recoyoreba bojojën ba'iyë re'huani ba'ijë'ën. Mësacua te'e ruin yo'o yo'ojën, te'e cajën ba'ijë'ën. ¹¹ Cloë bainbi yë'ëni quëajëna, mësacua je'o bajën ba'iyete masihuë yë'ë. ¹² Mësacua jubë ba'icua yequëcuabi, Pabluni yo'o congüë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi, Apolosni yo'o congüë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi, Pedroni yo'o congüë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi, Cristoni yo'o congüë'ë yë'ë cayë. ¹³ Ja'nca cajën ba'itoca, ¿mësacua yua Cristo bain jubëan tin jubëan ba'iyë ro'taye? ¿Pablo hue'eguëbi mësacua jucha ro'ire crusu sa'cahuëna junni tonsi'quë ro'taye? ¿Yequëre Pabluni si'a recoyo ro'tani bautiza güesere mësacua? ¡Banhuë! ¹⁴ Mësacua jubë ba'icua cato, Crispo, Cayo, bacua se'gare bautizahuë yë'ë. Yequëcuani gare bautizama'ë yë'ë. Ja'nca bautizama'isi'quë sëani, Riusuni surupa cayë yë'ë. ¹⁵ Mësacuabi Pabluni si'a recoyo ro'tahuë cayë beoye ba'ija'bë caguë, mësacuanu bautizaye beoye ba'ë yë'ë. ¹⁶ Estéfanos te'e huë'e bain ja'ancuare'ga bautizahuë. Yequëcua

yë'ë bautizasi'cuare ro'taye porema'inë.
¹⁷ Cristobi yë'ëre cuencueni raoguë, bain bautizaye yë'ëre guansemaji'i. Baguë cocarebare quëani achoye se'ga yë'ëre raobi. Ja'nca cuencueni raoguë ai masi ëja bain cani achoye'ru yë'ë cocarebare cani achoma'ijë'ën caguë raobi. Ja'nca quëani ahotoca, Cristo junni tonsi cocare ta'yejeiye beoye quëani ahotoca, ja'an cocare ro huesoni si'are'abi.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ Cristo junni tonsi cocare cato, ro bain huesëni carajeicuabi achani, ro huesë ëaye cayë cajën, ro jayajën sehuocua ba'iyë. Riusu bain cuencueni tëaja'cuaca achani, Riusu ta'yejeiyereba coca'ë cajën ro'tajën ba'iyë mai. ¹⁹ Ën coca baguë toyani jo'casi coca ñaca caji. Ro ën yija ba'iyë ye'yesi'cua, bacua masini cayete ñu'ñu güeseni senjoja'guë'ë yë'ë.
 Bacua masiye ye'yesere'ere ëñani, Ro ye'yehuë bacua, caguë senjoja'guë'ë yë'ë, cani jo'cabi Riusu.

²⁰ Yureca ën yija ba'iyë masiye ye'yesi'cua, ira coca ye'yocua, masiye coca cajën sehuocua, ja'ancuare cu'eto, gare tinjañe beoye ba'iyë. Ro ën yija bainbi masi coca cayë ro'tacuareta'an, Riusubi ro huesë ëaye case'e'ë caji, Riusubi ta'nhueji. ²¹ Riusubi si'aye masiye re'huanu jo'caguëna, ro ën yija ba'iyë ye'yesi'cuabi ëñani, ro bacua masiye porejën, Riusu ba'iyete gare ye'yemaë'ë. Ja'nca ye'yemajëna, Riusubi mai hua'na baguë bainrebare cuencueni raoguë, baguë quëani achoye guansegüëna, ro ën yija ba'iyë ye'yesi'cuabi achani, ro huesë ëaye caji cajën, ro jayaye sehuojën ba'iyë. Ja'nca ba'icuata'an, yequëcuabi achani Jesucristoni si'a recoyo ro'tajëna, Riusubi bacuana bojoguë, bacuare tëani re'huanu baji.

²² Yureca judío bainbi Riusu ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñojë'ën cajën ëjoyë. Griego bain'ga bain ba'iyë si'a masiye ye'yeñu cajën ëjoyë. ²³ Ja'nca ëjocuata'an, yëquënabi Cristo ba'iyë se'gare, quëani ahojën ba'iyë. Riusu Raosi'quërebabi crusu sa'cahuëna junni tonbi cajën quëani ahojën ba'iyë. Ja'nca quëani ahojëna, judío bainbi achani, Gu'a coca se'gare cayë cajën ro bëinjën carajeyë. Judío bain jubë ba'ima'icuabi achani, Ro huesë ëaye cayë cajën, yëquënani ro jayajën sehuoyë. ²⁴ Ja'nca sehuocuata'an, Riusu bain choisi'cua judío bain ba'itoca judío bain beotoca, bacuabi Cristo ba'iyete achani Riusu ta'yejeiyereba ba'i coca'ë cajën, Riusu coca masireba case'e'ë cajën, bojojën ba'iyë. ²⁵ Ro ën yija ba'iyë ye'yesi'cuabi mai Ëjaguë Jesucristo junni tonsi cocare achani, Jëja beocuabi ro huesë ëaye cayë cajën jayacuata'an, Riusubi ai ba'iyë ai masiguëbi ai ta'yejeiyereba yo'oni ëñoñe poreguëbi ba'iji. ²⁶ Yureca yë'ë bain sanhuë, Riusubi mësuacuare cuencueni re'huaguëna, ja'anre ro'tajë'ën. Bainbi mësuacuare ëñato, bain masiye'ru masicua, jëja bacua, quë'rë ta'yejeiye ëja bain ba'icua, ja'ancua'ru beohuë mësuacua. Choa jubë se'gabi ja'nca baë'ë. ²⁷ Ja'nca ba'icuabi ro huesë ëaye ba'ijëna, Riusubi ëñani bain masicuanu jayaza caguë, mësuacuare cuencueni re'huanu baji. Jëja beocuanu ëñani, bain jëja bacuanu jayaza caguë, mësuacuare cuencueni re'huanu baji. ²⁸ Riusubi bonse beo hua'na, etoni senjosi hua'na ja'ancuare ëñani, ëja bain re'oye achoye cacuanu jayaza caguë, bacuare cuencueni re'huanu baji. ²⁹ Bainbi ën cocare cajëna, bacuare ënseji: "Yë'ë se'gabi yë'ë ba'iyete re'huaye poreyë" Ja'an cocare cama'inë caguë, baguë bain cuencuesi'cuare jëja ba hua'nare re'huanu, bainni ëñoji Riusu.

³⁰ Yureca, mäsacuabi Jesucristo naconi te'e recoyo ba'ijëna, Riusu se'gabi ja'an ba'iyete re'huacaji'i. Riusubi re'huani jo'caguëna, Jesucristobi mai gu'a jucha ro'ire junni tonguë, maire masicuaire re'huabi. Baguë ba'ie'ru gu'aye beo hua'nare maire re'huabi. Gare carajeima'icuaire maire re'huabi baguë. ³¹ Ja'nca re'huaguëna, baguë coca cani jo'case'e'ru yo'ojën bañuni. Ën Coca: "Yo'oye pore coca cayë yëtoca, mai Èjaguë Riusu se'gabi yë'ë ba'iyete re'huaye poreji, cajën bañuni" cani jo'case'e ba'iji.

El mensaje de Cristo crucificado

2 Yë'ë'ga Riusu cocarebare quëani achoguëbi mäsacua jubëna ti'anhuë, yo'je sanhuë. Ja'nca ti'anguëbi ëja bain masi cocabi mäsacuani yihuomaë'ë yë'ë. ² Jesucristo ba'ie, baguë crusu sa'cahuëna junni tonse'e, ja'an se'gare quëani achoza caguë, mäsacuana ti'anhuë yë'ë. ³ Ja'nca ti'anni, mäsacua naconi ba'iguë, yë'ë se'gabi ro ëja beo hua'guë ba'ë. Riusu yo'o guansese'ere huacha yo'oma'inë caguë, ai huaji yëhuë yë'ë. ⁴ Ja'nca ba'iguëbi ëja bain masi coca cayë'ru mäsacuani coca camaë'ë yë'ë. Riusu Espíritubi ta'yejeiye yo'o güeseguëna, Riusu cocarebare mäsacuani quëani achohuë yë'ë. Ja'nca quëani achoguëna, mäsacuabi Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete masihuë. ⁵ Riusu cocarebare quëani achoguë, ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masiye cayë'ru catoca, mäsacuabi Cristoni si'a recoyo te'e ruiñe ro'tama'ire'ahuë. Ja'nca sëani, mäsacua yua Cristoni te'e ruiñe si'a recoyo ro'taja'bë caguë, Riusu ta'yejeiyereba ba'ie'ru baguë cocarebare mäsacuani quëani achohuë yë'ë.

Dios se da a conocer por medio de su Espíritu

⁶ Yureca masi cocare ye'yoye yëtoca, Cristo ba'iyete ye'yesi'cuani quëayë mai. Ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masiye cayë'ru cama'inë. Èja bain masiye cayere'ga quëama'inë. Ja'ancuabi carajeija'cua ba'iyë. ⁷ Mai masi cocare cato, tin ba'iji. Riusubi ru'rureba ba'ija'yete ro'tani, yequëcuani zoe quëama'iguë baji'i. Ja'nca ba'iguëbi yureña se'ga maini quëaji Riusu. ⁸ Yureña bain ëjacuaca ja'anre gare masimaë'ë. Masitoca, mai ta'yejeiyereba Èjaguëte crusu sa'cahuëna huani senjoma'ire'ahuë. ⁹ Ja'nca ba'iguëna, mai masi cocare cajën, Riusu coca toyani jo'case'e'ru cayë mai:

Riusubi baguë bain concua, baguëni ai yëjën bojocua, ja'ancuani ro'tani, ai ta'yejeiyereba ba'ija'yete bacuare re'huacaji'i.

Baguë ai ta'yejeiyereba ba'ija'yete cato, masiye gare porema'inë.

Bain ñacobi ëñato, bain ganjobi achato, bain recoyobi ro'tato, ja'anre masiye gare porema'icua'ë bain hua'na, toyani jo'case'e ba'iji.

¹⁰ Ja'an cocare toyani jo'casi'quëbi mai ta'yejeiyereba ba'ija'ye re'huase'ere maini masi güesebi. Baguë Espíritubi maina gaje meni bani, maini masi güesebi. Riusu Espíritute cato, si'aye masiji. Riusu ta'yejeiyereba yahue masise' si'aye masiji.

¹¹ Bain hua'na'ga yahue ro'tajëna, yequëcuabi bacua yahue ro'tase'ere masiye gare porema'inë. Ba ro'tacua se'gabi masiyë. Güina'ru Riusubi yahue ro'taguëna, yequëcuabi baguë yahue ro'tase'ere masiye gare porema'inë. Riusu Espiritu se'gabi masiye poreji. ¹² Ja'nca masiye poreguëbi maina gaje meni, maini baji. Ën yija ba'iyete ye'yesi'cuabi masi güesese'ere

ye'yemaë'ë mai. Riusu Espíritu masi güesese'ere ye'yehuë. Ja'nca ye'yejënna, Riusubi baguë ta'yejeiye baye si'ayete maina ro insini jo'caji. ¹³ Insini jo'caguëna, maibi Riusu Espíritu masi cocare ye'yeni, bainre quëajën ye'yoyë. Ën yija ba'iyë ye'yesi'cua masi cocare ye'yeni quëama'inë. Riusu Espíritu masi coca se'gare ye'yeni quëajën, Riusu Espíritu bacua se'gani ye'yoyë mai, Riusu Espíritu se'ga masise'ere sëani.

¹⁴ Riusu Espíritu beocuare cato, Riusu ta'yejeiye bayete coní baye gare porema'inë. Riusu Espíritu se'ga masise'ere sëani, Riusu Espíritu beocuabi ye'yeye gare porema'inë. Bacuani quëatoca, bacuabi ro achajën, ro jayaye sehuojën ba'iyë. ¹⁵ Riusu Espíritu bacuaca si'a bain ye'yose'ere te'e ruiñe masiye poreyë. Ja'nca porejënna, yequëcuabi bacua ba'iyete masini, bacuani ye'yoye gare porema'inë. ¹⁶ Riusu coca toyani jo'case'ru güina'ru ba'iji. Ën coca: "Riusu ro'tayete cato, yequëcuabi masiye gare porema'inë. Mai Ëjaguëni coca ye'yoye gare porema'inë." Ja'an coca toyani jo'case'e ba'iguëna, yëquëna hua'naca Jesucristo naconi te'e recoyo z'i'nni ba'icuabi baguë ro'taye'ru te'e ro'tajën ba'iyë.

Compañeros de trabajo al servicio de Dios

3 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani coca ye'yoto, Riusu Espíritu beocuani ye'yoye'ru ye'yoye bahuë yë'ë. Ro bain ro'taye'ru ro'tajën baë'ë mësacua. Cristoni ye'yeye ai carabi mësacuare. ²⁻³ Ja'nca ba'ijënna, mësacuani ta'yejeiye ye'yomaë'ë. Zin hua'na chuchucuabi jëja aonre aiñe porema'inë'ru mësacua baë'ë. Ja'nca porema'icua'ru ba'ijën, Riusu ta'yejeiye masi cocare ye'yeye poremaë'ë mësacua. Yuta ye'yeye carabi mësacuare. Ja'nca ba'ijën, yure'ga ro bain ro'taye'ru

ro'tajënna, ye'yeye caraji mësacuare. Mësacuabi sa'ñeña ba'iyete ro ëa ëñañe ba'ijën, sa'ñeña ro je'o bajën, ro bain ro'tajën yo'oye'ru ro yo'ojën ba'iyë mësacua. ⁴ Ja'nca yo'ojën, yequëcuabi Pablóni yo'o conguë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi Apolosni yo'o conguë'ë yë'ë, cayë. Ja'nca cajën ba'icuabi ro bain ro'taye'ru ro'tajën, cue'yojën yo'oyë mësacua.

⁵ Yureca, mësacuabi Apolos ba'iyë, Pablo ba'iyë, ja'anre te'e ruiñe ye'yemaë'ë. Mai Ëjaguë guansesi yo'o concua se'ga ba'iyë yëquëna. Ja'nca ba'icuabi Riusu cocarebare quëani ahojënna, mësacuabi Jesucristoni si'a recoyo ro'tahuë. Riusubi baguë bainre ëñani, ga bainguëni baguë yo'ore caguëna, yëquëna se'gabi ba yo'ore yo'oyë. Ja'nca yo'ojën, mësacuani Riusu cocarebare quëani ahojën yihuohuë. ⁶ Ja'nca yo'o yo'ojën, yë'ëbi aon tañe'ru Riusu cocarebare mësacua reconoana jo'cahuë. Apoloca oco jañuñe'ru mësacuani recoyo ro'taye conguë baji'i. Ja'nca yo'o yo'ocuata'an, Riusu se'ga si'a aon iroye masiguëbi quë'rë jëja recoyo bacuare mësacuare re'huabi. ⁷ Ja'nca sëani, Riusu bain concua, aon tancua, oco jañucua, ja'ancuabi Riusu guansesi yo'o se'ga yo'ojën ba'iyë. Ta'yejeiye masicua beoyë. Riusu se'ga aon iroye masiguëbi quë'rë jëja recoyo bacuare baguë bainre re'huaye masiji. ⁸ Aon tancua, oco jañucua, ja'ancuabi te'e yo'o yo'ojën, Riusuni te'e yo'o conjën ba'iyë. Ba'ijënna, Riusubi ëñani, maire ro'iji. ⁹ Yëquënabi ja'nca yo'o yo'ojën, Riusure yo'o concua se'ga ba'iyë. Riusubi guansequëna, baguë yo'ore te'e yo'ojën concua se'ga ba'ijën, baguë cocarebare mësacuani te'e ruiñe ye'yojën ba'iyë.

Ja'nca ba'ijënna, Riusubi mësacua jubëni ëñaguë, "Yë'ë bainreba'ë" mësacuare caji. "Yë'ë cocarebare te'e ruiñe ye'ye bi'rajën, yë'ë ba'iyë'ru

bojora'rë ruin bi'rayë" mësacuaire caguë bojosi Riusu. ¹⁰⁻¹¹ Yureca, Riusubi yë'ère guanseni conguëna, mësacua jubëna ru'ru ti'anni, baguë cocarebare mësacuanu te'e ruiñe ye'yoni masi güeseguë baë'ë yë'ë. "Jesucristo yua Riusu Raosi'quërebare sëani, baguëni si'a recoyo ro'tani, Riusu bain ba'ie poreyë" caguë, baguë cocarebare mësacuanu ye'yoguë baë'ë yë'ë. Tin ye'yotoca, Riusu bain ba'ie gare porema'iñë. Ja'nca te'e ruiñe ye'yoguëna, yequëcua'ga Riusu cocare mësacuanu ye'yojën ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, te'e ruiñe ëñajën ye'yoja'bë caguë yihuoyë yë'ë. ¹² Te'e ruiñe ëñajën, Riusu cocarebare te'e ruiñe ye'yojën ba'itoca, bacua yo'o yo'ose'e yua gare carajeiye beoye ba'iji. Te'e ruiñe ëñamajën, Riusu cocarebare huacha ye'yojën ba'itoca, bacua yo'o yo'ose'e yua gare carajeiji. ¹³⁻¹⁴ Ën yija carajei umuguse ti'anguëna, Riusu toare zëonni, si'a ën yija ba'iyete ëoni si'ani, ba ye'yocua yo'o yo'ose'ere ëñani, te'e ruiñe ye'yose'e ba'itoca, gare carajeiye beoye ba'iguëna, Riusu bayete ba ye'yocua re'oye insija'guë'bi. Jesucristo ba'iyete te'e ruiñe ye'yoni jo'casu'cua sëani, Riusu insija'yete conu baja'cua'ë. ¹⁵ Yequëcua, Riusu cocarebare te'e ruiñe ëñamajën, huacha ye'yojën ba'itoca, bacua yo'o yo'ose'e yua gare carajeguëna, Riusubi baguë bayete bacua ta'yejeiye insima'ija'guë'bi. Baguë bainre bacua re'huani baja'guëta'an, Riusu toabi jëaye cato, bacuabi jëaye porema'ijënna, Riusubi bacua bojora'rë tëani baja'guë'bi.

¹⁶ Yureca, yë'ëbi ye'yo coca caguëna, mësacua achajë'ën. Mësacua jubë yua Riusu ba'iru'ë caguëna, Riusu Espiritubi mësacua jubërebare ba'iguë ba'iji. ¿Mësacua guere yo'ojën, ja'anre ye'yemate'ne? ¹⁷ Riusu ba'iru cuencuesi'cuare sëani, yequëcua

ti'anni, bacua si'si ye'yoyebi huesoni si'ama'ija'bë. Huesoni si'atoca, Riusu'ga bacua'ga huesoni si'aja'guë'bi. Riusu ba'irute cato, mësacua recoñoa jucha beoye ba'iji.

¹⁸ Yureca, mësacua ba'iyete gare huacha ro'taye beoye ba'ijë'ën. Mësacua jubë ba'icua, yequëcua, Bain masiye'ru quë'rë masi ëjaguë'ë yë'ë ro'tajën ba'itoca, ro ën yija ba'iyete ye'yesu'cua masiyete jo'canu senjojë'ën. Ro huesë hua'nara'ru ruinjë'ën. Ja'nca ruinoca, Riusubi mësacuaire te'e ruiñe masi ëjacuaire re'huaji. ¹⁹ Riusubi ro ën yija ba'iyete ye'yesu'cua masiyete cato, gare huesë hua'na se'ga ba'iyë. Baguë coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: "Ro ën yija ba'iyete ye'yesu'cua, masi ëjacuabi ro coquejën, si'aye ba ëaye ro'tato'ga, Riusubi baguë ñacobi ëñani, bacuaire ëñeji" toyani jo'case'e ba'iji. ²⁰ Yeque coca'ga toyani jo'case'e ba'iji: "Ro ën yija ba'iyete ye'yesu'cua masi ëjacuabi ëa ëñani ro'tajënna, Riusubi masini, Ro ro'tajën, ro yo'oyë bacua, caji." ²¹ Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, ro bain hua'na masi ëjacua ba'ie catoca, bacua masiyete ta'yejeiye caye beoye ba'ijë'ën. Riusubi baguë coca ye'yocuaire cuencueni, mësacua saoguëna, mësacua Riusu ba'iyete quë'rë ye'yejën ba'ijë'ën. ²² Yë'ë, Pablo hue'eguë, Apolos, Pedro, yequëcua ëja bain ba'ie ëñocuata'an, mësacuanu yo'o conjën raisu'cua se'ga ba'iyë yequëna. Ja'nca ba'ijënna, mësacua yua yequëcua conu bajë'ën. Si'a ën yija re'otore'ga, mësacua ba'iru umuguseña, mësacua junni tanjairën, yurera, jë'te raija'rën, si'aye Riusubi re'huacuanu jo'caguëna, mësacua conu bajë'ën. ²³ Conu bajënna, Cristobi mësacuanu conu baji. Conu baguëna, Riusu'ga Cristoni conu baguë sëani, mësacua yua gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë.

El trabajo de los apóstoles

4 Yureca, yëquëna hua'na ba'iyete cato, Cristore yo'o concua se'ga ba'iyë yëquëna. Riusubi baguë cocarebare yëquënani masi güesequëna, baguë bainrebani güina'ru masi güesejën, Riusure conjën ba'iyë. ²Riusure yo'o concua ba'ijën, baguë yëye'ru jo'caye beoye yo'ojën ba'iyë bayë. ³Yë'ë'ga ja'nca yo'oguë ba'iguëna, yequëcuabi yë'ë yo'oguë ba'iyete ëñani, Huacha yo'oji catoca, ja'an cayete ta'yejeiye ro'tama'inë yë'ë. Mësacua, yequëcua Justicia yo'oñu cacua, si'a bainbi yë'ëre cajën, Huacha yo'oji cajën ba'ito'ga, ja'an case'ere gare ro'tama'inë yë'ë. Yë'ë'ga ja'ansi'quëre ro'taguë, ja'anre caye ro'tama'inë. ⁴Yë'ë ba'iyete ëñato, gare gu'aye caye porema'inë yë'ë'ga. Ja'nca caye porema'iguëta'an, re'o bainguë ba'iyë caye porema'inë. Yë'ë Ëjaguë Jesucristo se'gabi yë'ë ba'iyete ëñani masiji. ⁵Ja'nca masiguëna, bain ba'iyete ëñani, te'e jëana gu'aye caye beoye ba'ijë'n. Mai Ëjaguë ëñojai umuguse ti'anguëna, si'a bain yahuereba ro'tajën ba'iyete ëñani, si'acuani masi güeseja'guë'bi. Baguë ñacobi ëñani, si'acua ba'iyete masini ëñaguëna, ga bainguëbi ti'anni, Riusu ro'ija'yete conijaguë'bi. ⁶Yureca, yë'ë bain sanhuë, ja'an cocare yihuoguë, yë'ë ba'iyete, Apolos ba'iyete quëaguëna, mësacua yua yequëcua, Riusu cocareba te'e ruinë masicua, bacua ba'iyete güina'ru ëñajën ba'ijë'n. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani ye'yeni, yëquëna ba'iyete ro'tani, Riusu coca case'ere ye'yeni, güina'ru yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca yo'ojën ba'ijën, Ja'an ëjaguë coca se'gare achani ye'yeza, caye beoye ba'ijën, sa'ñeña ro coca huëoye beoye ba'ijë'n. ⁷Mësacua jubë ba'icua, ga bainguëni si'a jëja yihuoguë cayë yë'ë: ¿Më'ë guere ro'taguë, ëja

bainguë runza caguë'ne? Riusubi më'ëre ëja bainguëre re'huama'itoca, ro ro'taguë cayë më'ë. Riusubi ja'nca re'huatoca, ro më'ë ëja bainguë ba'iyete ta'yejeiye beoye ba'ijë'n.

⁸Yureca, mësacuabi ro yo'ojën ba'iyë. Ai re'oye ye'yesi'cua'ë cajën, Riusu ba'iyete aireba masicua'ë ro'tajën, ro yo'ojën ba'iyë. Ëja bain ruñu cajën, ro mësacua ba'iyë se'gare ro ro'tajën, yëquëna coñete roga bainguëni si'a jëja yihuoguë cayë yë'ë: ¿Më'ë guere ro'taguë, ëja bainguë runza caguë'ne? Riusubi më'ëre ëja bainguëre re'huama'itoca, ro ro'taguë cayë më'ë. Riusubi ja'nca re'huatoca, ro më'ë ëja bainguë ba'iyete ta'yejeiye jo'cani senjojën ba'iyë. Mësacua yua ëja bain ba'itoca, ai bojojën ba'iyë yëquëna. Mësacua yua ëja bain ba'itoca, yëquënabi mësacua naconi te'e conjën ba'ire'ahuë. ⁹Ja'nca ba'imajën ba'ito'ga, Riusu yo'o coñe cuencues'cuareba ba'iyë yëquëna. Riusubi yëquënate cuencueni jo'caguë, ën yija bainni yëquënate ëñoguë, yequëre quë'rë ta'yejeiye beo hua'nare yëquënate re'huani jo'cabi, ro'tayë yë'ë. Ja'nca re'huani jo'caguëna, ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cuabi yëquënani ëñani, Gu'a bain sëani, bacuare huani senjo güeseñu cayë. Si'a ën yija bain, si'a tin re'oto ba'icua, si'acuabi yëquënani ëñani, yëquënani ro jaya ëaye ëñajën ba'iyë bacua. ¹⁰Yëquënabi Cristo ba'iyete quëani achojënna, bacuabi yëquënani ëñani, Ro huesëjën cayë bacua, cayë. Mësacuaca, Ai masi ëjacua ba'iyë yëquëna, cajënna, bainbi jaya coca mësacuare cama'inë. Ja'ancuabi yëquënani ëñani, Ro porema'i hua'na'ë, cajënna, mësacuaca, Ai re'oye yo'oye porecua'ë yëquëna, cayë. Ja'nca cacua ba'ijënna, si'a bainbi re'oye achajën, mësacuani bojojën, Ai masi ëjacua'ë mësacuare cajën, mësacuani

gugurini rëanjën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi yëquënani te'e ruiñe ëñamajën, Ro gu'a hua'na'ë, yëquëenate cajën, yëquënani ro jayajën senjoñë. ¹¹ Ja'nca yo'ojënna, yëquënabi gare yure tëca aon gu'ana ju'incua ba'iyë. Oco ëana ai yo'oyë. Caña carajeicua'ga ba'iyë. Bainbi yëquënani ëñani, ro gu'aye cani, yëquëenate ro saoni senjoñë. Hu'ë beocua'ë yëquëna. ¹² Ai jëja yo'o yo'oye'ru, ai guajaye tëca yo'o yo'ojën ba'iyë. Yequëcuabi yëquënani gu'aye cajën jayatoca, yëquëna'ga bacuani güina'ru gu'aye cajën jayama'ñë. Bacuani re'oye yo'oyë. Yequëcuabi yëquënani je'o batoca, yëquënabi bëiñe beoye ba'ijën, ai yo'ojën, gu'aye sehuomajën ba'iyë. ¹³ Yequëcuabi yëquënani si'si coca gu'aye catoca, bacuani güina'ru si'si sehuoma'ñë. Bojo coca se'ga cajën, bacuani re'oye sehuoyë yëquëna. Si'a ën yija bainbi yëquënani ëñani, yëquënani ro hui'ya jayajën, yëquënani ro saoni senjojën, yure tëca ja'nca yo'ojën ba'iyë.

¹⁴ Yureca, yë'ë bain sanhuë, ën cocare mësacuanani toyani saoguë, mësacuanani ro bëiñe caye ro'tama'ñë yë'ë. Yë'ë mami sanhuë ai yësi'cuare sëani, mësacuanani si'a jëja yihuoguë caye ro'tayë yë'ë. ¹⁵ Ai jai jubë bainbi mësacuanani conjën, Cristo cocare bojora'rë yihuocuata'an, yë'ë se'gabi mësacua taita'ru ba'iyë. Jesucristo cocarebare quëani achoguë ye'yoguëna, mësacuabi achani Jesucristoni si'a recoyo ro'tahuë mësacua. Ja'nca ro'tajën, mame të'ya raisi'cua ruinjën, Riusu recoyo ro'taye'ru te'e ro'tajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, mësacua taita ruën'ë yë'ë. ¹⁶ Ja'nca ruinsi'quëbi mësacuanani si'a jëja yihuoguë cayë yë'ë. Yë'ë ba'iyete ëñani, güina'ru ba'ijë'n.

¹⁷ Mësacuabi ja'nca ba'ija'ye caguë, yë'ë te'e bainguë Timoteore mësacuana saohuë. Yë'ë mami ai yësi'quë, mai Ëjaguëni si'a recoyo ro'taguë, ja'anguëte cuencueni, Yë'ë Cristo bainguë ba'iyete

mësacuanani se'e quëajë'n caguë, baguëte mësacuana saohuë yë'ë. Yë'ë ye'yoye'ru ye'yoguë, si'a Cristo bain jubëanna ye'yoguë ganiñe'ru, güina'ru mësacuanani ye'yoguë ba'ija'guë caguë, baguëte mësacuana saohuë yë'ë. ¹⁸ Ja'nca saoguëna, mësacua jubë ba'icua, yequëcua, Ëja bain ruñu cajën ba'icuabi ro coca huëojën, Pablobi raima'iji cajën ba'iyëña. ¹⁹ Cajën ba'icuareta'an, yurera mësacuana ëñaguë saiye yë'ë, Riusubi yëtoca. Ja'nca saiguëbi ba ëja bain cacuare masija'guë'ë yë'ë. Bacua coca cayete achani, ja'n'rëbi quë'rë se'e, Bacua caye'ru yo'oja'bë caguë ëñaja'guë'ë yë'ë. ²⁰ Riusubi baguë bain naconi ba'iguë, coca caye se'ga yo'oma'iji. Baguë coca case'e'ru si'a jëja poreguëbi güina'ru yo'oji, mai ta'yejeiyereba Ëjaguë sëani. ²¹ ¿Yureca, mësacua guere yëye'ne? Mësacuana ëñaguë saiguë, ¿mësacuanani si'nseyete yëye? o ¿mësacuanani si'a recoyo ai yëguë, bojora'rë coñete yëye?

Juicio sobre un caso de inmoralidad

5 Yequëcuabi te'e ruiñe quëajënna, mësacua gu'aye yo'oyete achani masihuë yë'ë. Ro gu'a bain'ga ja'nca gu'aye yo'oma'ijënna, mësacua gu'aye yo'oyete jo'camajën ba'iyë. Mësacua jubë ba'iguëbi baguë taita samu ba'i rënjoni ro yahue baguëna, mësacuabi ënsema'ñë. ² Ja'nca ënsema'icuabi baguë gu'aye yo'oyete ëñamajën, Re'o bain ba'iyë mai cajën, ro ro'tajën yo'ojën ba'iyë mësacua. ¡Ja'nca yo'oma'ijë'n! ¡Mësacua jubë ba'iguëbi ja'nca gu'aye yo'oguëna, etoni senjojë'n! ¡Baguëte ota oijën, mësacua jubëbi etoni saojë'n! ³ Yë'ë'ga mësacua naconi beoguëta'an, mësacua naconi ba'iyë'ru ba'iguëbi ba gu'aye yo'oguëte yuara justiciate ro'tahuë yë'ë. ⁴ Ja'nca sëani, mësacua yua jubë ñë'cajën, mai Ëjaguë Jesucristo ba'iyete ro'tajë'n. Yë'ë'ga mësacua jubë naconi ba'iyë'ru ba'iguëna, yë'ë

ro'taye'ru ro'tajën, mai ta'yejeiyereba Ējaguë Jesús coñete ro'tajën, ba gu'aye yo'oguëte baguë si'nseyete cajë'ën. ⁵Mësacua jubëbi baguëte etoni saojë'ën. Ja'nca etoni saojënna, zupai huatibi baguëni baja'guë. Ja'nca baguëbi ba bainguëni ai jëja ai yo'o güesequëna, mai Ējaguë Jesús rai umugusebi ti'anguë, yequërë ba bainguë mame recoyo re'huaguëna, Riusubi baguë recoyote tëani re'huani baja'guë'bi.

⁶Mësacuabi Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, gu'aye ro'tajën ba'iyë. Te'e bainguë gu'aye yo'oye se'gare ëñama'icua sëani, si'a jubëbi ro gu'ajejjën ba'iyë mësacua. ¿Mësacua guere yo'ojën, ën coca, ira bain masi cocare ro'tamate'ne? "Aon huo'co maca choa ma'carë se'gare harinabëna ayatoca, si'a harinabëte huo'coji." ⁷Ja'an cocare ro'tama'icua sëani, mësacua ira yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjojë'ën. Si'a jubëbi mame re'huani tënosi'cua'ru ba'ijën, gu'a jucha beocua gare ba'ijë'ën. Cristo yua oveja huani insise'e'ru mai gu'a jucha ro'ire huani senjosi'quë sëani, mësacua gu'ayete gare jo'cani senjojë'ën. ⁸Ja'nca jo'cani senjocuabi Cristo yëye'ru jo'caye beoye yo'ojën, mai gu'aye ro'tajën jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjojën, gare recoyo tënosi hua'na ro'tajën bojojën bañuni. Israel bain ira ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e, aon huo'co maca gare quëñoni senjose'e'ru mai gu'a juchare gare jo'cani senjoñu. Gare coqueye beoye ba'ijën, te'e ruinë coca cajën bañuni.

⁹Yë'ë yequë utire toyani mësacuana saoguë, mësacuani ñaca yihuohuë yë'ë: Gu'a bain naconi te'e coñe beoye ba'ijë'ën cahuë yë'ë. ¹⁰Ro gu'a bain si'a ën yija ba'icua'cama'ë yë'ë. Ja'ancua, bonse ëa ëñajën ba'icua, bonse jiancua, huacha riusu hua'ina gugurini rëancua, si'a gu'aye yo'ocuare catoca, bacua

ba'irute quëñëne gare porema'inë. ¹¹Cristo bain ro coquejën cacua, ja'ancua cahuë yë'ë. Cristo bainguë ba'iyë yë'ë, cani, ja'nrebi romigoni yahue baguë, bonsere ëa ëñaguë, huacha riusu hua'ina gugurini rëanguë, yequëcuanu gu'aye caguë, jo'cana güebeguë, bonsere jianguë, ja'anre yo'oguë ba'itoca, baguëte quëñëni saijën, baguë naconi gare ba'ima'ijë'ën. ¹²Cristo bain jubë ba'ima'icua'cama'ë yë'ë. Mësacua jubë ba'icua, Cristo bain ba'iyë cacua, ja'ancua gu'aye yo'oyete cani, mësacua jubëbi etoni saojë'ën, cayë yë'ë. ¹³Riusu se'gabi Cristo bain jubë ba'ima'icua, bacua gu'aye yo'oyete bëinë ëñani caji. Ja'nca sëani, yë'ë case'e'ru yo'ojë'ën: Mësacua jubë ba'iguë, gu'aye yo'oguë ba'iguë, ja'anguëte mësacua jubëbi gare etoni saojë'ën, cayë yë'ë.

Pleitos ante jueces no creyentes

6 Yureca, mësacuani se'e gu'aye caye bayë yë'ë. Mësacua jubë bainguë gu'aye yo'ose'ere bëinjën, ¿mësacua guere yo'ojën, baguëte sani, ëja bainguë Cristoni huesëguë, ja'anguëni si'nseye caye se'ne'ne? Cristo bain jubë ba'icuanu si'nseye caye senjë'ën. ²Cristo bain jubë ba'icua, bacua si'nseye caya'yete ro'tajë'ën. Si'a ën yija bain si'nseyete guansejën ba'ija'cua'ë. Ja'anre masiyë mësacua. Mësacuabi ja'nca guansejën ba'ija'cua sëani, ¿mësacua guere yo'ojën, mësacua bain masiye porema'inë caye'ne? ³Mësacua si'a ën yija bainni guansejën ba'ija'rëmbi Riusu anje hua'nare'ga güina'ru guansejën ba'ija'cua'ë. ¿Ja'nca ba'ija'cuabi guere yo'ojën, ro ën yija juma jucha se'gare masiye porema'inë caye'ne? ⁴Mësacua bainbi choa ma'carë gu'aye yo'otoca, ¿mësacua guere yo'ojën mësacua jubë ba'icua, ta'yejeiye beocua, ja'ancuanu

si'nseye caye señ'e'ne? ⁵Mësacuani ai bëiñe cayë yë'ë. ¿Mësacua jubë ba'icua're cu'eto, masi ëjaguëbi mësacuani justicia caja'guë, te'eguë se'gare tinjañe porema'iñe? ⁶Mësacuabi beoyë cajën, ro bain justicia cacua're cu'ejën, Cristo bain ba'ima'icua'bi ëñajëna, mësacua bain gu'aye yo'ose'ere quëajën, baguë si'nseyete señë.

⁷Mësacua bain gu'aye yo'ose'ere quëani, bacua si'nseye sentoca, ro guaja yo'ojën, ro gu'ajëjën ba'iyë. Mësacua bain gu'aye yo'ose'ere ro'tama'itoca, quë'rë re'oye ba'iji. Gare justicia yo'oma'ise'e ba'itoca, quë'rë re'oye ba'iji. ⁸Mësacua te'e jubë bain Cristoni ro'tacua ba'icuata'an, bacuani go'iyë gu'aye yo'ojën bacua bonsere jianjën, ai gu'aye yo'ojën ba'iyë mësacua.

⁹Gu'a bainbi Riusu ba'i jobona ti'añe gare porema'icua sëani, bacua gu'aye yo'oye'ru gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'ën. Gare huacha ro'taye beoye ba'ijë'ën. Romi hua'nani yahue bajën gu'aye yo'ocua, huacha riusu hua'ina gugurini rëancua, yequëcua rënjo hua'nani yahue bajën gu'aye yo'ocua, gaje ëmëcua sa'ñeña yahue ba'ijën gu'aye yo'ocua, ¹⁰bonse jiancua, bonsere ba ëaye ëñacua, jo'chana güebecua, yequëcuani gu'aye cacua, yequëcua bonsere tëtëjën hua'icua, ja'ancuabi Riusu ba'i jobona gare ti'añe beoye ba'iyë. ¹¹Mësacua jubë ba'icua yequëcua'ga ja'nca ba'isi'cuareta'an, Riusubi mësacua gu'a juchare senjoni, mësacua recoñoa mame tënoni, baguë bainrebare re'huani, mësacuare re'o bain ba'iyë cabi. Mai Ëjaguë Jesús ba'iyete ro'tani, baguë Espíritute ta'yejeiyereba mësacuana insini jo'cabi Riusu.

La santidad del cuerpo

¹²Yureca, mësacuabi ën coca cajën: “Riusubi ënsema'itoca, huacha yo'oye beoye ba'iguëbi si'aye yo'oye poreyë

yë'ë” cajën, te'e ruiñe cayë mësacua. Te'e ruiñe cacuata'an, yequë yo'ore yo'otoca, re'oye yo'oma'iñë. “Si'aye yo'oye poreyë yë'ë” cacuata'an, ro yë'ë ro'taguë yo'oyete jo'caye porema'itoca, gu'aji. Riusu yëye se'gare yo'oguë baza cayë. ¹³Yequëcuabi ën coca: “Aon aiñebi re'oji. Guëtabëte re'o huanoji” ja'an cocare cacuareta'an, yë'ë'ga ñaca sehuoyë: Bain aon, bain guëtabë, ja'anbi si'arën ba'ima'iji. Riusubi huesoni si'aja'guë'bi. Riusubi bain ga'nihuëte re'huani jo'caguë, ëmëcua, romicua, sa'ñeña yahue baye beoye gare ba'ijë'ën cabi. Bainbi bacua ga'nihuëbi yo'yo'ojën, Riusuni coñe bayë. Riusu'ga mai ga'nihuëna gaje meni baguëna, mai recoyote re'o huanoji. ¹⁴Riusu yua mai aon aiñe, mai guëtabë, ja'anre huesoni si'aja'guëta'an, mai Ëjaguë junni tonsi'quëre huajëguëte go'ya rai güesebi. Ja'nca go'ya rai güesesi'quëbi maire'ga junni tansi'cuareta'an, ai ta'yejeiyereba pore Ëjaguëbi maire huajëcuare go'ya rai güeseja'guë'bi.

¹⁵¿Yureca, mësacua guere ën cocare ye'yemate'ne? Mësacua yua Cristo bain te'e jubëreba ba'icua'bi mësacua ga'nihuëbi Cristoni si'a jëja yo'o conjën ba'iyë. Ja'nca ba'icua'bi mësacua ga'nihuëbi gu'a romigo naconi gu'aye yo'otoca, ai gu'aye yo'oyë. Ja'anre gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. ¹⁶¿Mësacua guere ën cocare ye'yemate'ne? Mësacua yua Cristo bain te'e jubëreba ba'icua'bi mëscare ye'yemate'ne? Gu'a romigona zi'intoca, bago naconi te'e ga'nihuë ba'iyë'ru ba'iji. Riusubi ën cocare toyani jo'caguë: “Ba samucuabi te'e bainguë ba'iyë'ru ba'iyë” caguëna, gu'a romigona zi'iñe beoye gare ba'ijë'ën. ¹⁷Ja'nca ba'iguëbi mai Ëjaguë naconi te'e zi'inni, baguë naconi te'e recoyo ba'iyë'ru ba'iji.

¹⁸Yureca, mësacuabi romigoni yahue baye ro'tatoca, gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca ro'taye beoye

gare ba'ijë'ën. Bain gu'a jucha yo'oye ro'tato, romigoni yahue baye, ja'anre yo'otoca, baguë ga'nihuë Riusu re'huani jo'case'ere gu'aye yo'oji. Yequë gu'a jucha yo'otoca, banji. Ro gu'aye yo'oji. Ja'nca sëani, romigoni yahue baye beoye gare ba'ijë'ën. ¹⁹ ¿Mësacua guere ën cocare ye'yemate'ne? ¿Mësacua ga'nihuë yua Riusu Espíritu ba'i huë'e ba'ie ro'tamate? Riusu Espíritu yua mësacua gaje meni baguëbi mësacua recoyote ba'iji. Ro mësacua yëye se'gare yo'oye porema'inëoye gare ba'ijë'ën. Bain gu'a jucha yo'oye ro'tato, romigoni. ²⁰ Jesucristobi mësacua ba'iyete baguë zie jañuni tonse'ebi ro'iguëna, mësacua yua Riusu bainreba ruën'ë. Ja'nca sëani, mësacuabi yo'o yo'ojën, mësacua ga'nihuëbi gu'a jucha gare yo'oye beoye ba'ijën, Riusuni bojojën, Riusu ba'iyete si'a bainni masi güesejën ba'ijë'ën.

Consejos sobre el matrimonio

7 Yureca, mësacuabi yë'ëni coca senni achajën toyajënna, mësacuani yihuoguë sehuoyë yë'ë. Mësacuabi romigoni baza cajënna, ñaca yihuoguë cayë yë'ë. Romigoni zi'inma'inë ba'itoca, quë'rë re'oye ba'iji. ² Ja'nca ba'iguëta'an, gu'a jucha yo'o ëaye ba'itoca, ga bainguëbi baguë rënjoni baja'guë. Ga romigo'ga bago ënjëni baja'go. ³ Romigobi bago ënjë ga'nihuëte te'e zi'inë yëgona, ënseye beoye ba'ija'guë. Ëmëguë'ga baguë rënjo ga'nihuëte te'e zi'inë yëguëna, ënseye beoye ba'ija'go. ⁴ Ënjë hua'na, rënjo hua'na, bacuabi cajën, “Yë'ë ga'nihuëte pa'roma'ijë'ën” bacua huejasi'cuani caye beoye ba'ijë'ën. ⁵ Ja'nca ba'ijën, mësacuabi sa'ñëña cajën, “Zoe ba'i umuguseña Riusuni ujaye se'ga yo'oñu” cajën ba'itoca, sa'ñëña cu'eye jo'cajë'ën. Ja'nca jo'cajën, ja'nrebi ujani tējini, se'e sa'ñëña te'e cu'ejën ba'ijë'ën. Sa'ñëña zoe ënsetoca, mësacuabi sa'ñëña jo'caye jëja beojënna,

yequëre zupai huatibi mësacuani gu'a juchare yo'o güesema'iguë.

⁶ Mësacuani ja'an cocare yihuoguë, Mësacua huejajën ba'ijë'ën caguë, gare guanseye beoye ba'iyë yë'ë. Mësacuabi yëtoca, huejaye poreyë. Ja'an se'ga cayë yë'ë. ⁷ Yë'ë yëyete cato, si'a bainbi yë'ë ba'ie'ru ba'ie poretoaca, romi beocua ba'itoca, ai re'oye ba'iji. Ja'nca yëto'ga, Riusubi bainre re'huani jo'caguë, ga bainguëte tin yo'oye poreguëte re'huabi. Yequëcuabi yequë yo'o yo'oye porecua ba'iyë. Yequëcuabi yequë yo'o yo'oye porecua ba'iyë.

⁸ Yureca, huejama'isi'cua, o hua'jecua ba'ijënna, ja'ancuani yihuoguë, yë'ë ba'ie'ru ba'ijën gare huejama'itoca, ai re'oye ba'iji, cayë yë'ë. ⁹ Ja'nca caguëta'an, bacuabi romi huëiye, o ëmë huëiye, ja'anre jo'caye jëja beotoca, huejajë'ën cayë, bacuani. Bacua ëase'ere jo'caye porema'itoca, huejajë'ën cayë. Bacua ëase'ena zemosi'cua ba'itoca, gu'aji. Ja'ancuabi huejatoca, quë'rë re'oye ba'iji.

¹⁰⁻¹¹ Yureca, Cristo bainrebabi huejasi'cua ba'ijënna, yë'ë yihuo coca se'gare cama'inë. Mai Ëjaguë Jesucristo guanseni jo'casi cocare quëayë. Romicuabi bacua ënjë sanhuëni jo'cani senjoñe beoye ba'ijë'ën. Ëmëcua'ga bacua rënjo sanhuëni jo'cani senjoñe beoye ba'ijë'ën, quëayë yë'ë. Ja'nca quëaguëta'an, jo'cani senjotoca, yequëni yeconi huejama'ijë'ën. Senjosi'quë naconi se'e te'e ba'ie porema'itoca, yequëni gare huejaye beoye ba'ijë'ën.

¹² Yureca, yequëcua huejasi'cua ba'ijënna, yë'ë se'gabi bacuare yihuoyë. Mai Ëjaguëbi guansema'iguëna, bacuani ñaca yihuoyë yë'ë. Cristo bainguëbi yua Cristoni ro'tama'igoni batoca, “Maibi bañuni” cagona, bagote jo'cani senjoñe beoye ba'ijë'ën. ¹³ Güina'ru, Cristo baingobi yua Cristoni ro'tama'iguëni batoca, “Maibi bañuni”

caguëna, baguëte jo'cani senjoñe beoye ba'ijë'ën. ¹⁴ Cristoni ro'tama'icuaní huejasi'cua ba'itoca, Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi bacua ënjë sanhuë o bacua rënjo sanhuë ba'iyete ëñato, Cristo bainni huejasi'cua ba'ijën, Cristo bain mame tënose'ebi mame tënosi'cua'ru ba'iyë. Ja'nca ba'ima'itoca, bacua zin hua'na yua jucha bacua ba'ire'ahuë. Cristoni ro'tama'icuaní ja'nca tënosi'cua ba'ijënna, bacua zin hua'nabi güina'ru tënosi'cua ba'iyë. ¹⁵ Yureca, Cristoni ro'tama'icuaní bacua ënjëre o bacua rënjore jo'cani senjoñe yëtoca, Cristo bainbi bacua rënjore o bacua ënjëre ënsema'ijë'ën. Ja'nca jo'cani senjotoca, Cristo bainbi bacua ënjë o bacua rënjo, Cristoni ro'tama'icua, bacua ba'iyete Riusuni sehuoma'icua ba'iyë. Cristo bain ba'iyete cato, recoyo bojojën ba'ijën, jo'cani senjocuare ro guaja sa'ntiye beoye ba'ijë'ën. ¹⁶ Ja'nca ba'ijën, mësacua ënjëbi, o mësacua rënjobi Cristoni recoyo ro'tama'iguëna, mësacuabi bacuare Cristo bainre re'huaye concuata'an, bacua recoyo ro'taja'yete gare huesëyë mësacua. Ja'nca sëani, bacua ba'iyete sa'ntiye beoye ba'ijën, Cristoni recoyo bojoye se'ga ba'ijë'ën.

¹⁷ Cristo bain si'acuaní ñaca yihuoguë cayë yë'ë. Cristobi mësacuare baguë bainre re'huani baguëna, mësacua ba'iyete ro'tani, baguë re'huani cuencuese'e ba'ie'ru ba'ijë'ën. Tin ba'ie'ru ro'taye beoye ba'ijë'ën. Cristo bain jubëan si'aruan ba'icuaní ja'nca guansegüë cayë yë'ë. ¹⁸ Yequëcuabi Go neño ga'nihuë tëyosi'cua ba'ijën, ja'nrebi Cristo bainre re'huasi'cua ba'ijën, go neño ga'nihuë tëyoma'isi'quë ba'ija'ma ro'taye beoye ba'ijë'ën. Yequëcuabi go neño ga'nihuë tëyoma'isi'cua ba'ijën, Cristo bainre re'huasi'cua ba'ijën, mësacua go neño ga'nihuëte tëyo güeseye ro'tamajën ba'ijë'ën.

¹⁹ Mësacua go neño ga'nihuë tëyoye o tëyoma'inë, ja'anre ro'tama'ijë'ën. Riusubi baguë bainni coca guansení jo'caguëna, ja'an cocare ro'tajën, ja'an se'gare yo'ojën ba'ijë'ën. ²⁰ Cristobi mësacuare baguë bainre cuencueguëna, ja'anrën ba'ie'ru ba'ijë'ën. Tin ba'ie'ru ba'ie' ro'tama'ijë'ën. Cristo re'huani cuencuese'e ba'ie'ru ro'tajën, mësacua tin ba'ie'ru ba'ie' ro'tama'ijë'ën. ²¹ Yequëcua, yo'o concua zeansi'cua banica, tin ba'ie' ro'tama'ijë'ën. Mësacua ëjacuabi etoye yëtoca, etaní saijën, bacua yo'o yo'ocua zeansi'cua ba'ie' jo'cajë'ën. ²² Yureca, yo'o concua zeansi'cuabi Cristo bainre re'huasi'cua ba'itoca, yequëcua yo'o concua ba'icuata'an, Cristo naconí te'e ba'ijën, ro guaja beoye ba'ijën, bacua ëjacuaní rëquëye beoye yo'o conjën ba'iyë, Cristoni concua sëani. Yequëcua, yo'o concua zeanma'isi'cua banica, mësacua ñaca ro'tajë'ën. Yureca, Cristo bain re'huasi'cua ba'ijën, baguëre yo'o concua zeansi'cua mësacua ruën'ë. Ro mësacua yëye se'gare yo'oye porema'inë. ²³ Cristo yua mësacua ro'ire junni tonsi'quëbi baguë bainre mësacuare re'huani bají. Ja'nca sëani, Cristona te'e zí'inni, bain ëjacua gu'aye guanseye'ru yo'oye gare ro'tamajën, gu'a juchana gare zemo güesema'ijë'ën. ²⁴ Ja'nca sëani, Riusu re'huani cuencuese'e ba'ie'ru ro'tajën, ja'an ba'ie'ru Riusu naconí te'e zí'inni ba'ijën, Riusuni bojojën, baguëni conjën ba'ijë'ën.

²⁵ Yureca, Cristo bain huejama'isi'cua ba'ijënna, Cristo guansesi coca beoguëbi mësacuabi yë'ë ro'tasi cocare yihuoguë cayë yë'ë. Mai E'jaguëbi congüëna, mësacuaní re'oye yihuoguë ro'tayë yë'ë. ²⁶ Yureca, je'o bacuabi Cristo bainni ai gu'aye yo'ojënna, mësacua ja'anre ro'tajën, romí huejaye ro'tama'ijë'ën. ²⁷ Huejasi'cua banica, bagote jo'cani senjoñe ro'tama'ijë'ën.

Romi beocua banica, romini huejaye ro'tama'ijë'n. ²⁸Ja'nca yihuoguëta'an, mësacuabi huejatoca, gu'aye yo'oma'inë. Yureña huejato, ai guaja yo'ojën, ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Ja'an mësacuare ba'ima'ija'guë cayë yë'ë.

²⁹Yë'ë bain sanhuë, mësacuanî ñaca yihuoguë quëayë. Mai ën yija ba'i umuguseña te'e jëana carajeija'yeta'an ba'iguëna, mësacua yure rënjo bacuabi rënjo beojën ba'ija'yete ro'tajë'n.

³⁰Mësacua yure ota oicuabi ota oima'ija'ñete ro'tajë'n. Mësacua yure bojojën ba'icuabi bojoma'ija'ñete ro'tajë'n. Mësacua yure bonse conî bacuabi bonse beoja'yete ro'tajë'n.

³¹Ja'nca ro'tajën, ën yija ba'iyebi gare carajeija'guë sëani, mësacua ën yija ba'i ma'carëan yure bajën, ja'anre beoja'yete ro'tajë'n. Riusu ba'i re'oto ba'ija'yete ro'tajën ba'ijë'n.

³²Mësacua yua ën yija ba'iyete ai guaja ro'tamajën ba'ijë'n caguë, ja'nca mësacuanî yihuoguë cayë yë'ë. Ja'nca caguëbi bain huejacua ba'iyete quëayë. Cristo bainbi huejama'itoca, Cristo yo'o yo'ojën coñe se'gare ro'tajën, Cristo yëye'ru yo'ozca cajën ba'iyë. ³³Romini huejatoca, ën yija ba'iyete ai ro'tajën, Yë'ë rënjo yëyete ro'taguë, bagote conza cajën ba'iyë. ³⁴Romi hua'na'ga güina'ru ba'iyë. Romi zincua, ëmë beocua ba'ijën, Cristo yo'o yo'ojën coñe se'gare yëjën, bacua ga'nihuëanre, bacua recoñoare ro'tajën, Cristo baingo sëani, Gare jucha yo'oye beoye baza cajën, Cristote cu'ejën ba'iyë. Romi huejasi'cuaca ën yija ba'iyete ai ro'tajën, Yë'ë ënjë yëyete ro'tago, baguëte conza cajën ba'iyë.

³⁵Mësacuanî ja'nca yihuoguë, mësacuanî huejaye ënseye yëma'inë. Mësacua yua Cristo bain cuencuesi'cua sëani, mai Ëjaguëni jo'caye beoye conjën, te'e ruiñe yo'ojën, re'oye ba'ijë'n, cayë yë'ë.

³⁶Yequëcua, taita sanhuëbi romi zingoni bajën, bago huejarën tayojeiguëna, bago huejaye yëyete se'e ënsema'inë catoca, bagoni gu'aye yo'oye yëma'inë. Ja'nca huejaye yëtoca, mësacua yëse'e yo'ojë'n. Bago huejaja'guëna insinica, gu'aye yo'oma'inë. ³⁷Yequëcua, romi zingoni bacuabi bagote yequëna insiyë yëma'itoca, bacua'ga gu'aye yo'oma'inë. Te'e ruiñe ro'tajën, Bagote yequëna insima'inë cajën ba'itoca, re'oye yo'oyë. ³⁸Ja'nca sëani, mësacua romi zingote huejaja'guëna insinica, re'oye yo'oyë. Insimanica, quë'rë re'oye yo'oyë.

³⁹Yureca, romi huejasi'cuabi si'a bacua ënjë ba'i umuguseña baguëni yo'o coñe bayë. Ënjëbi junni huesëguëna, ja'nrebi yequëni, mai Ëjaguë bainguëreba se'gani bacua yëye'ru huejaye poreyë. ⁴⁰Ja'nca porecua ba'ito'ga, yë'ëbi ro'taguë, romi hua'jecuanî ñaca yihuoyë. Se'e huejama'itoca, quë'rë bojocua ba'iyë. Ja'nca yihuoguë, Riusu Espirituni baguë sëani, yequëcuabi tin ro'tacuata'an, mësacuanî te'e ruiñe yihuoye masiyë yë'ë.

Los alimentos consagrados a los ídolos

8 Yureca, bainbi huacha riusuñana aonre insini jo'cajënna, mësacuabi ja'an gu'ayete ro'tajën, yë'ëni senni achajënna, mësacuanî yihuo cocare cayë yë'ë. Mësacua si'acuabi ja'an aon ba'iyete ro'tajën, ga bainguëbi cajën, Yë'ë se'gabi ja'an aon ba'iyete bainni yihuoye masiyë cayë. Ja'nca catoca, ro mësacua masiyë huanõne se'gare ro quëayë. Bainni te'e ruiñe yëjën ba'itoca, bacuanî re'oye yihuoye poreyë mësacua. Ja'nca yihuotoca, Cristo bainbi recoyo jajieiyë. ²Ro mësacua masiyete ro'tatoca, mësacuabi ta'yejeiyë masima'inë. Ai caraji mësacuare. ³Ru'ru, Riusuni te'e ruiñe yëjën

ba'ijë'ën. Riusubi baguëni te'e ruiñe yëjën ba'icuanì ëñaguë, baguë bainreba ba'iyete bojoji.

⁴Yureca, huacha riusuñana insisi aonre yë'ëni senni achayë mësacua. Ja'nca senni achajën, Huacha riusu yua riusu beoji cajën, Mai Ëjaguë yua gaña Riusu'bi ba'iji cajën, te'e ruiñe cayë mësacua. ⁵Ro ën yija ba'iyete ye'yësi'cuabi guënamë re'oto, yija re'oto, si'aruanna ëñajën, ai ba'i jubë riusu hua'na ba'iyë ro ro'tajën cayë. ⁶Ja'nca cacuata'an, maibi mai gañaguë Riusure ro'tajën, Taita baguëni cayë. Si'a ën re'oto ba'iyete re'huaye guansesi'quëbi maini baji. Mai Ëjaguë Jesucristo'ga si'a ën re'oto ba'iyete re'huani jo'casi'quëbi maire tëani mame re'huani baji. Yequë tëani baye poreguëte cu'eto, gare beoji. Ja'anre te'e ruiñe masiyë mai.

⁷Ja'nca masijëna, yequëcua, huacha riusuñare ye'yëjën ba'isi'cuabi mai masiyë'ru ta'yejeiye masima'inë. Cristo bainre re'huasi'cua ba'icuata'an, huacha riusuna insisi aonre ëñani, Aintoca gu'aji, cajën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi mësacua aiñete ëñani, güina'ru anni, ja'nrëbi, Gu'aye yo'ohuë yë'ë cajën, Cristo coñe'ru ta'yejeiye masimajën, recoyo gu'ajeyë. ⁸Maibi ja'an aonre aintoca, Riusubi maini quë'rë re'oye ëñama'iji. Ainma'itoca, maini güina'ru ëñaji. Mai aon aiñebi Riusuni bojo güesema'inë. ⁹Ja'nca sëani, mësacua si'a aon aiñe porecuabi ro mësacua yëye'ru ëñajën ainjën ba'ijë'ën. Cristo bain ta'yejeiye masima'icuabi mësacua aonre aiñete ëñani, yequëre Cristoni ro'taye jo'cani gu'ajeima'inë. ¹⁰Mësacua yua Cristo bain ta'yejeiye masicuabi huacha riusu huë'ena cacani, ba aon huacha riusuna insini jo'case'ere ainguëna, yequëbi mësacua aiñete ëñatoca, baguë yequëre, Yë'e'ga ja'an hua'ire anza cama'iguë. ¹¹Ja'nca ainguëbi Cristoni ta'yejeiye ye'yema'isi'quë ba'itoca,

yequëre Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjoma'iguë. Ja'nca senjotoca, mësacua Cristo te'e bainguëni ro gu'ajei güeseyë. Cristobi baguë ro'ina junni tonguëna, ¹²mësacuabi ro yo'ojën, ro mësacua yëye se'gare'ru aon ainjën, mësacua te'e bainni huacha ro'ta güesëjën, ai gu'aye yo'oyë. Cristoni ta'yejeiye masima'icuabi ja'nca Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjotoca, mësacuabi Cristoni ai gu'aye yo'oyë. ¹³Bainbi ja'nca jo'cani senjoni gu'ajetoca, ja'an aon huacha riusuñana insini jo'case'ere gare se'e aiñe beoye bañuni. Yë'ë te'e bain, Cristo bainbi yë'ë aon, huacha aonre ainguëna, ëñani, Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjotoca, ja'an aonre gare se'e ainma'ija'guë'ë yë'ë.

Los derechos de un apóstol

9 Yureca, yë'ë yëye'ru yo'oye poreguëna, yequëcuabi yë'ë ba'iyete gu'aye cajën ba'iyë. Cristobi yë'ëre cuencueni raomaji'i cacuata'an, mësacuabi yë'ë cuencueni raose'ere masiyë. Mai Ëjaguë Jesucristoni ëñasi'quë sëani, baguë cuencueni raose'ere te'e ruiñereba masiyë yë'ë. Ja'nca yë'ëre cuencueni raoguëna, mësacuanì Cristo cocarebare quëani achoguë, jo'caye beoye mësacuanì yo'o conguëna, mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tajën, Cristo bainre re'huasi'cua ba'ë. ²Yequëcuabi cajën, Cristobi yë'ëre cuencueni raomaji'i cacuata'an, mësacuabi yë'ëre cuencueni raose'ere te'e ruiñe masijën, yë'ëni re'oye ëñajën ba'iyë. Mësacua yua Cristo bainre re'huasi'cua ba'ijëna, yequëcuabi ëñani, yë'ëre cuencueni raose'ere masiye poreyë.

³Yë'ë cuencueni raose'ere ro'tama'icua, ja'ancuabi gu'aye senni achajëna, ën cocare sehuoyë yë'ë. ⁴Cristo bain cuencueni raosi'cuabi Cristo bain jubëanna sani, bacua

aon, bacua gono, ja'anre señe poreyë yëquëna. ⁵Yëquëna yua Cristo baingo, rënjo hua'goni batoca, bagore'ga sani, bago aonre güina'ru señe poreyë yëquëna. Yequë Cristo bain cuencueni raosi'cuabi ja'nca yo'oyë. Mai Ëjaguë Jesucristo yo'jecua, Pedro hue'eguë, bacua'ga ja'nca yo'oyë. ⁶Cristo bain jubëanna ganijani, Riusu cocare bacuani ye'yojën, bacua aonre ainjënna, mësacua yua yë'ë, yë'ë bainguë Bernabé, ¿yëquëenate ro'tajën, yëquëna se'gana aonre ro insiye beoye ro'taye? ¿Bacua yua yo'o yo'ojën, bacua curibi aon ro'ija'bë, yëquëenate cama'inë? Bañë. Yëquënabi yëtoca, Cristo bain aonre ro coní ainë poreyë. ⁷Ën cocare'ga ro'tani ye'yejë'ën: Soldado hua'nabi servicio prestajën, bacua aonre gare ro'ima'inë. Zio ëjacuabi aonre tanjën, ba aon tãase'ere ainë yëto, ¿jarocuabi ënseye'ne? Yequëcuabi jo'ya hua'nare cuirajën, ba ojere uncuye yëto, ¿jarocuabi ënseye'ne? Yëquëna'ga mësacuani Riusu cocare quëani achojën ye'yojën ba'icuabi mësacua aon cuirayete ro coye poreyë. ⁸Ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cua ro'taye'ru gare ro'tani cama'inë yë'ë. Riusu cocare ëñato, yë'ë case'ru güina'ru cani jo'case'e ba'iji. ⁹Moisés coca toyani jo'case'ere achani ye'yejë'ën: “Toro hua'guëni aon yo'ore yo'o güesejën, baguë yi'obote gueonma'ijë'ën. Ja'an aonre ainja'guë” toyani jo'case'e ba'iji. Riusubi ja'an cocare cani jo'caguë, toro hua'na se'gare oiye ro'tamaji'i. ¹⁰Cristo bain cuencueni raosi'cuare oiye ro'taguë, yëquënani cuiraye, ja'anre ro'taguë, ja'an cocare cani jo'cabi Riusu. Aito. Riusubi zio yo'ocua, aon tãaja'cua, ja'ancuare ëñaguë, aon tãaja'yete ainjën bojojë'ën, cani jo'cabi. Ja'nca cani jo'caguëbi güina'ru baguëre yo'o concua cuencuesi'cuare ëñaguë, Yë'ë cocareba quëani achocua, yë'ë

bain ba'iyë yihuojën cacua, ja'ancua'ga bacua aon, bacua bonse, ba bainna coní bajë'ën cani jo'cabi Riusu. ¹¹Yëquëna'ga mësacuana ti'anni, Riusu cocarebare mësacuani quëani achojën, Riusure yo'o conjën baë'ë. Ja'nca ba'icuabi yëquëna bonse, ja'anre mësacuani sentoca, mësacua yua bojo recoyi re'huani, yëquënani cuirani conjën, Ta'yejeiye ro'ima'iji maire cajën, ya'jaye beoye cuirani conjën ba'ire'ahuë mësacua. ¹²Yequëcuabi mësacuana sani, ja'an insiyete sentoca, yëquëna'ga quë'rë ta'yejeiye mësacuana señe poreyë.

Ja'nca porecuata'an, ja'an bonse carayete bainni gare senma'isi'cua baë'ë yëquëna. Riusu cocarebare quëani achojën ganijën, Cristo bainre re'huayete quëñëni senjoma'inë cajën, yëquëna carayete ba bainni gare senma'isi'cua baë'ë. ¹³Riusu uja huë'e yo'o concua ba'iyere'ga ro'tani ye'yejë'ën. Ja'an huë'e yo'o ma'carëanre yo'o conjën, Riusuna insisi aonre coní ainë. Misabëre cuiracua'ga Riusuna insisi aonre coní ainë. ¹⁴Ja'nca coní ainjënna, mai Ëjaguëbi baguë coca quëani achocuare ëñani, ba coca achani bojocuabi bacua bonse carayete bacuana insini cuiraja'bë, guansegüë cabi.

¹⁵Ja'nca guansegüë caguëna, yë'ë yua yë'ë aon, yë'ë bonse, ja'anre carato'ga, Cristo bainni gare señe beoye ba'iyë. Ën cocare toyani mësacuana saoguë, ja'an bonsere gare señe beoye toyayë yë'ë. Yë'ë se'gabi yë'ë aon ro'iyete cani achoguëna, yequëcuabi yë'ëre gu'aye caye porema'inë. Mësacuani aon señe, bonse señe, ja'anre señe gare yëma'iguë'ë yë'ë. Aon gu'ana ju'inëa coca achani bojocuabi bacua bonse carayete bacuana insini cuiraja'bë, guansegüë cabi, ru'ru.

¹⁶Riusu cocarebare quëani achoguëbi “Ai re'oye yo'ohuë yë'ë” catoca, ro care'ahuë yë'ë. Riusubi yë'ëre cuencueni

raoguëna, ja'nca quëani achoye bayë yë'ë. Baguë cocarebare quëani achoma'itoca, yë'ëre ai gu'aye cani jo'case'e ba'ire'abi. ¹⁷ Ja'an cocarebare quëani achojaijë'n caguëna, yë'ë yua Ja'ë. Bojoguë yo'ozu sehuotoca, Riusubi baguë bayete caraye beoye yë'ëna insija'guë'bi. Ja'nca bojoguë sehuoma'itoca, Riusu guansese'ere jo'caye beoye yo'oye bayë yë'ë. ¹⁸ Yureca, Riusu insija'yete cato, ñaca ba'iji. Riusu cocarebare quëani achoguë, mësacua ro'iyete gare seña beoye ba'iyë yë'ë. Yë'ë bonse carayete mësacuanu seña poreguë, yë'ë se'gabi ro'iguë, Riusu cocarebare mësacuanu quëani achoguë bojoyë yë'ë.

¹⁹ Ja'nca senma'iguë'bi Riusu cocarebare bain ro'ire quëani achoma'inë. Si'a bainni te'e ruiñe yo'o coñe poreyë. Quë'rë jai jubë bainbi Riusu bainre re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, si'a bainni ja'nca coñe yë'ë. ²⁰ Judío bain jobona sani, judío bain yo'ojën ba'iyë'ru te'e yo'oguë ba'iyë yë'ë. Riusu bainreba re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, ja'nca yo'oguë ba'iyë yë'ë. Bacua ira coca guanseni jo'case'ere ëñaguë, bacua yo'ojën ba'iyë'ru te'e yo'oguë ba'iyë yë'ë. Bacua ira coca guanseni jo'case'e'ru Riusuni sehuoma'iguë'bi bacuanu ëñaguë, Riusu bainreba re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, bacua ira coca guanseni jo'case'e'ru bacuanu te'e oiguë coñe yë'ë. ²¹ Judío bain jubë ba'ima'icua, ira coca guanseni jo'case'e beocuanu sani, Jesucristo yo'o conguë'bi Riusu yëyete cu'eguë, ba bain yo'ojën ba'iyë'ru te'e yo'oguë ba'iyë yë'ë. Ira coca guanseni jo'case'e'ru tin yo'ocuabi Riusu bainreba re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, bacua yo'ojën ba'iyë'ru bacuanu te'e oiguë coñe yë'ë. ²² Cristo bain Cristonu ta'yejeiye ye'yema'icua, bacua naconu ba'itoca, bacua ba'iyete ëñaguë,

bacuanu oiguë coñe yë'ë. Cristonu quë'rë ta'yejeiye ye'yeni, quë'rë jëja ba reconoa re'huani ba'ija'bë caguë, bacuanu oiguë, bacuanu bojora'rë yihuoguë coñe yë'ë. Yë'ë porese'e'ru yo'oguë, si'a bainni oiguë, bacuanu sani, Cristo bain ruiñe coñe yë'ë. Ja'nca yo'oguë, Riusubi ta'yejeiye conguëna, yequëcuabi Riusu bainre re'huasi'cua ba'iyë. ²³ Ja'nca re'huasi'cua ba'ijëna, yë'ë yua ai bojoguë'bi Riusu cocarebare quë'rë ta'yejeiye quëani achoguë ba'iyë yë'ë.

²⁴ Mësa'cua'ga Cristonu quë'rë ta'yejeiye ye'yëjën, baguëni quë'rë ta'yejeiye yo'o conjën ba'ijë'n. Carrera huë'huëcua si'a jëja huë'huëye'ru Cristonu ye'yëjën, baguëni conjën ba'ijë'n. Ai jai jubë'bi huë'huëjën ba'ijëna, te'eguë se'gabi ba premiote coji. Mësa'cua'ga Riusu insija'yete coza cajën, si'a jëja Cristonu ye'yëjën, baguëni conjën ba'ijë'n. ²⁵ Ba carrera huë'huëcuabi ba premiote coza cajën, bacua porese'e'ru si'a jëja yo'ojën, ba carrera huë'huëyete te'e ruiñereba ye'yeyë. Ja'nca ye'yecuabi ba premiote coto, premio yua sunqui ja'obi re'huase'e ba'iguë, rëño nëserë se'ga ba'ini, ja'nre'bi ro huenni si'aji. Riusu premio insija'ye yua gare carajeiye beoye ba'iguëna, maibi bojojën coyë. ²⁶⁻²⁷ Yë'ë'ga Riusu premio insija'yete conu baza caguë, ro yë'ë gu'a ga'nihuë ëase'ere gare jo'canu senjoñe ro'tayë yë'ë. Riusu yëye se'gare yo'oye ro'tayë yë'ë. Ja'nca sëanu, Cristo ba'iyete ta'yejeiyereba ye'yeye ro'tayë. Si'a jëja yo'o yo'oguë, Cristo yo'ore quë'rë ta'yejeiyereba coñe yëyë yë'ë. Ro yo'oye beoye ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguë'bi Riusu cocarebare bainni quëani achoguë, huacha yo'oma'inë caguë, quëani achoyë. Huacha yo'otoca, Riusu ba'i jobo insija'yete yequë'rë coma'inë yë'ë.

Consejos contra la idolatría

10 Mēsacua'ga huacha yo'oma'ijj'ën caguë, ira Israel bain ba'isi'cua ganiñen ba'ise'ere ro'tani ye'yej'ën. Si'a jubëbi Riusu ba'i picobëte ëñajën be'tejënna, Riusubi Ma Ziyate tēhuoni bacuare je'eñe sani, bacuani baguëña. ²Riusu banguë cuencuesi'quë Moisés hue'eguëbi guansequëna, si'a jubë bainbi ba picobëte, ba ziyate ba'ijën, bacua ëjaguë Moisés guanseye'ru te'e yo'oñu cajën, ba beo re'otobi te'e ganiñen sateña. ³Ja'nca sani, Riusubi ta'yejeiye yo'oguëna, Riusu aon insini jo'case'ere te'e ainjën bateña. ⁴Riusu oco insini jo'case'ere'ga te'e uncuñen bateña. Riusubi ta'yejeiye yo'oni, gata peñababi ziaya etoguëna, si'a jubëbi bain huajë ocore uncuñen bateña. Ba gata peñabare cato, mai ta'yejeiye E'jaguë Jesucristo ba'iyete ro'tayë mai. Israel bain naconi te'e saiguëbi bain recoyo huajëyete cacuani masi güeseguë baquëña. ⁵Ja'nca ganiñen ba'icuata'an, bacua jubë ba'icua, ai jai jubëbi cue'yoni gu'aye yo'ojënna, Riusubi bënni, bacuani huani senjoni, bacua ga'nihuëanre beo re'otona ro jo'caguëña.

⁶Ja'nca bënni senjoguë, Si'a bain raija'cuabi ye'yej'ën caguë, gu'aye yo'oyete yëye beoye ba'ijj'ën, maina cani jo'cabi Riusu. ⁷Bacua yua huacha riusuña cu'ecua ba'ijjënna, mēsacua güina'ru yo'oye beoye ba'ijj'ën. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani, bacua huacha riusu yëjën ba'ise'ere masijj'ën: “Riusu bainbi fiestare yo'ojën, aonre ainjën, jo'chare uncuñen, pairajën, bacua huacha riusuni gue güihuara bojohuë” toyani jo'case'e ba'iji. ⁸Bacuabi romini ro yahue bani a'ta yo'ojënna, ja'anre'ga ro'tani, bacua yo'ose'e'ru mēsacua yo'oma'ijj'ën. Ja'nca gu'aye yo'ojën, veintitres mil ba'icuabi ja'ansi umuguse

rau neni te'e junni huesëreña. ⁹Bacua jubë ba'icua yequëcua'ga Riusu bëñete ro ro'tamajën, Riusu cuirayete ro ëjoni jēhuahuë yë'ë cajënna, aña hua'nabi si'a jubëni cuncujën rateña. Cuncujënna, junni huesëreña. Ja'nca sëani, mēsacua'ga Riusu ba'iyete gu'aye ro'taye beoye ba'ijj'ën. ¹⁰Bacua jubë ba'icua yequëcua'ga bacua ëja bainre bëñe cajënna, Riusubi baguë anje, bain huani senjoguë, ja'an hue'eguëte raoguëna, bacuabi te'e junni huesëreña. Mēsacua'ga mēsacua ëja bainre bëñe caye beoye ba'ijj'ën.

¹¹Ja'nca gu'aye yo'ojënna, Riusubi baguë bënni senjoñete masi güesebi. Ja'nca masi güeseguëbi bacua ba'ise'ere toyani jo'caguëna, maibi ëñani ye'yeye poreyë. Riusu ëñoja'rënbi yurera ti'anja'neta'an ba'iguëna, maibi bacua yo'ojën ba'ise'e'ru yo'oye beoye bañuni cajën, ¹²mēsacua ba'iyete ëñajën ro'tajën, coque güesema'ijj'ën. “Gu'aye yo'oma'iguë'ë yë'ë” cajën ba'itoca, Riusubi yequëre mēsacua gu'a juchare mēsacuani ëñoni, mēsacuani si'nsemi senjoma'iguë. ¹³Mēsacuabi gue gu'a ëase'ere yo'oye yëmajën, “Ai jējaji. Jo'caye porema'inë” cajën ba'itoca, Riusu coñete senj'ën. Riusu cani jo'case'e'ru mēsacuare te'e ruiñe conji. Bainre re'huani jo'casiquë sëani, bain gu'a ëayete jo'caye porema'inete masiji. Mēsacua poreye'ru quëre ai yo'o güesema'iji. Quëre jëja recoyo bajj'ën caguë, gu'aye yo'oma'inë porecuare mēsacuare re'huani, mēsacua jëayete ëñoji.

¹⁴Yureca, yë'ë bain sanhuë, yë'ë yua mēsacuani ja'nca yihuoguëna, huacha riusuñani gare yëye beoye ba'ijj'ën. Huacha riusuñani fiestate yo'ojënna, mēsacua gare coñe beoye ba'ijj'ën. ¹⁵Mēsacua yua re'oye ro'taye masicua ba'ijj'ën, yë'ë yihuo cocare achani, re'oye yo'oyete masini, mēsacua yo'ojën

ba'ijë'ën. ¹⁶Maibi Cristo junni tonse'ere ro'tajën, jubë ñë'cani, ba bisi ëye jo'chare te'e uncuajën, Riusuni surupa te'e cajën ba'iyë. Ja'nca te'e ba'ijën, Cristo zie jañuni tonse'ere te'e ro'tajën, Cristo bain gu'a jucha senjosi'cuabi baguëni te'e ro'tajën, sa'ñeña bojojën ba'iyë. Mësacua yua ja'anre te'e ruïne masiyë. Ba jo'jo aonbëre'ga sa'ñeña huo'huejën, te'e ainjën, Cristo junni tonni go'ya raise'ere te'e ro'tajën, Cristo naconi te'e jubë ba'iyë cajën, sa'ñeña te'e bojojën ba'iyë mai. ¹⁷Te'e jo'jo aonbë ba'iguëna, mai hua'na'ga ai ba'i jubë bain ba'icuabi Cristo naconi te'e jubë ñë'casi'cua ba'ijën, te'e jo'jo aonbëte ainjën, sa'ñeña te'e bojojën ba'iyë mai.

¹⁸Israel bain jubë ba'yere'ga ro'tani, bacua sa'ñeña te'e ba'iyete masijë'ën. Riusuni bojoñu cajën, bacua aonre misabëna sani, Riusuna insini, ja'nrëbi sa'ñeña te'e ainjën bojoyë.

¹⁹Yureca, ja'nca yihuoguëbi huacha riusuña, huacha riusuñana aon insise'e, ¿ja'anre ai ta'yejeiye ro'tajë'ën caguë?

²⁰Bañë. Ëñe se'gare cayë yë'ë. Riusuni ro'tama'icuabi bacua aonre sani, Mai riusuna insini bojoñu cajën, ro ro'tajën yo'oyë. Huati hua'i se'gana bojojën yo'oyë bacua. Ja'nca yo'ojënna, mësacua yua huati hua'i naconi te'e bojoye beoye ba'ijë'ën. ²¹Huati hua'i naconi te'e bojojën, bacua gonore uncutoca, mai Ëjaguë bainna ñë'cani ba ëye gonore uncutoca, mai Ëjaguë jubë naconi te'e bojoye gare porema'inë mësacua. Huati hua'i bain naconi bacua aonre anni te'e bojotoca, mai Ëjaguë bain jubë naconi ñë'cani ba jo'jo aonbëte anni, bacua naconi te'e bojoye gare porema'inë mësacua. Mësacua yua Cristo bain ba'itoca, huati hua'ini recoyo ro'taye gare porema'inë. ²²Ja'nca yo'otoca, Riusubi ai ba'iyë ai bëinjï. Ja'nca bëinguëna, maibi jëaye

gare porema'inë. Riusubi ta'yejeiye ba'iguëna, jëja beoyë mai.

La libertad y el amor cristiano

²³Cristo bainbi cajën, Riusubi ensema'itoca, yë'ë yëye'ru yo'oye poreyë yë'ë cacuata'an, yequë yo'ore yo'ojën, bainni conma'inë. Yequë yo'oye yo'ojënna, bainbi quë'rë jëja ba recoyo re'huama'inë. ²⁴Ja'nca sëani, mësacua Cristo bainbi yo'oye yo'ojën, ro mësacua yëye se'gare ro'tama'ijë'ën. Yequë bainni conjën, re'oye yo'ojën ba'ijë'ën.

²⁵Mësacuabi aonre ain bi'rajën, si'a hua'i bendiese'ere ainjën, gare gu'aye ro'taye beoye ba'ijë'ën. Mësacua aon insisicuan huacha hua'i ba'iyete senni achama'ijë'ën. ²⁶Riusu coca cani jo'case'ere ro'tani masijë'ën: "Si'a ën yija re'oto, si'a ën yija ba'iyë yua mai Ëjaguë Riusu re'huani jo'case'e'ë" ja'anre ro'tani masijë'ën.

²⁷Yureca, Cristoni recoyo ro'tama'iguëbi mësacuani aon aiñe choiguëna, mësacuabi saiye yëtoca, baguë aon aonse'e si'aye anni bojojë'ën. Huacha hua'i ba'iyete gare senni achaye beoye ainjë'ën. Senni achatoca, huacha hua'i ba'ise'ebi recoyo gu'a huanoji.

²⁸Ja'nca ain bi'raguëna, yequëbi cato, "Huacha riusuna insisi hua'i'ë" quëatoca, ba hua'ire ainma'ijë'ën. Ba coca quëasi'quëni oiye bani, baguë recoyo huanofete ëñajën ba'ijën, ²⁹baguëni gu'aye yo'oma'ijë'ën.

Mësacua jubë ba'icua yequëcuabi ja'an hua'ire aiñe yëjën, baru bain recoyo gu'a huanofete ro'tama'ijën, "Yë'ë yua Cristo bainguë sëani, yequëbi yë'ë hua'i aiñete bëiñe catoca, gu'aji" ja'anre ro'taye beoye ba'ijë'ën.

³⁰Yequëcuabi cajën, "Riusuni Surupa cani, ja'nrëbi ba hua'ire ainguë, gu'aye yo'oma'inë yë'ë. Ja'nca sëani, yë'ere bëiñe cacuabi ro gu'aye cayë" ja'anre ro'taye beoye ba'ijë'ën. ³¹Mësacuabi

aon ainjën, gonore uncuajën, si'a mäsacua yo'o yo'ojën ba'ie caguë, Riusu ta'yejeie ba'ie se'gare bainni masi güesejën, mäsacua yo'o yo'ojën ba'ijë'n. ³²Judío bain, tin bain, ja'ancuabi mäsacua yo'o yo'ojën ba'iyete ëñani, Cristona zi'ñe yëma'itoca, ai gu'aji. Cristo bain'ga mäsacua yo'o yo'ojën ba'iyete ëñani, Cristona zi'ñe jo'cani senjotoca, ai gu'aji. ³³Si'a bainbi Cristona zi'inni ba'ija'bë cajën, ro mäsacua yëye'ru yo'oye ro'taye beoye ba'ijë'n. Yequëcua recoyo huanonëte ro'tajën, mäsacua yo'o yo'ojën, bain recoyo re'o huanonë conjën ba'ijë'n. Yë'ë yo'o yo'oguë ba'ie'ru yo'o yo'ojën ba'ijë'n.

11 Yë'ë yua Cristo ba'ie'ru ba'ie yëguëna, mäsacua'ga güina'ru baguë ba'iyete yëjën ba'ijë'n.

Las mujeres en el culto

²Yureca, yë'ë bain sanhuë, mäsacuabi yë'ë ba'iyete ro'tajën, yë'ë coca cani jo'case'e'ru te'e ruiñe yo'ojënna, mäsacuabi ai re'oye yo'ohuë, cayë yë'ë. ³Ëñe se'gare mäsacuani ro'ta güeseie bayë. Si'a ëmëcuabi Cristoni ëñajën, Ëjaguë, baguëni caye bayë. Romicuaga bacua ënjë sanhuëni ëñajën, Ëjaguë, bacuani caye bayë. Taita Riusu'ga Cristo Ëjaguë'bi ba'iji. Ja'anre ro'tani, te'e ruiñe masijë'n. ⁴Ja'nca ba'iguëna, romicuaga se'gabi bacua sinjobëte canbi ta'piye bayë. Ëmëcuaca bañë. Ëmëcuabi Riusuni ujato, Riusu cocare masini quëani achoto, bacua sinjobëte ta'piye beoye ba'ijë'n. Ëmëguëbi ta'pitoca, gu'aye yo'oji. Baguë rënjoni re'oye guansemalñe ëñoji. ⁵Romicuaga Riusuni ujato, Riusu cocare masini quëani achoto, bacua sinjobëte canbi ta'pijë'n. Romigobi ta'pima'itoca, gu'aye yo'ogo. Bago ënjë ëjaguë ba'iyete güeye ëñogo. Ja'nca yo'otoca, bago ënjëni re'oye sehuoma'igo sëani, bago

raña gare beañe téasi'co'ru ba'ija'co. ⁶Ja'nca téasi'co'ru ba'itoca, ai gu'aye ëñogo. Gu'aye ëñogota'an, bago sinjobëte ta'piye yëma'itoca, bago rañare beañe téani si'ajë'n. Ja'nca sëani, bago sinjobëte canbi ta'pija'go. ⁷Ëmëcuabi Riusu ta'yejeie ba'ie'ru re'huasi'cua ba'ijën, bacua sinjobëte gare ta'piye beoye ba'iyë. Romicuaga bacua ënjë ta'yejeie ba'iyete ënocua ba'ijën, bacua sinjobëte canbi ta'pini ba'iyë. ⁸Ëñere'ga ro'tajë'n. Riusubi bainre re'huani jo'ca bi'raguë, ëmëguëte quë'rë ta'yejeiguëte re'huani, ja'nrebi romigote re'huaguë, ëmëguë coriyobi re'huabi. ⁹Ëmëguëbi guansequëna, romigobi achani baguëni conni ba'ija'go cani jo'cabi Riusu. Romigote quë'rë ta'yejeigote re'huamaji' Riusu. ¹⁰Ja'nca re'huasi'cobi Riusuni ujato, Riusu cocare masini quëani achoto, bago sinjobëte canbi ta'pini, bago ënjë ta'yejeie ba'iyete ëñoñe ba'igo. Ba'igona, Riusu anje sanhuëbi ëñani, bago re'oye yo'oyete masiyë. ¹¹⁻¹²Ja'nca ba'iguëta'an, ëñere'ga ro'tani masijë'n. Ëmëcuabi romicuani gu'aye ëñañe beoye ba'ijë'n. Romigo yua ëmëguë coriyo re'huasi'cobi ëmëguëni re'oye sehuoye ba'igota'an, bago'ga ëmëguëni të'ya raigo ba'igo. Riusubi re'huani jo'caguëna, ëmëcua, romicuaga, bacuabi te'e ba'ijën, mai Ëjaguë Cristoni te'e conjën ba'iyë.

¹³Yureca, mäsacua se'gabi masini, Riusu yëye'ru yo'ojë'n. Romigobi Riusuni ujato, ¿bago sinjobëte ta'pima'itoca, gu'aye ba'igo? ¹⁴Riusu re'huani jo'case'ere ëñani masijë'n. Ëmëguëbi zoa rañabate setoca, baguë ta'yejeie beoyete ëñoguë, gu'aye yo'oji. ¹⁵Romigoga zoa rañabate setoca, bago ënjë ta'yejeiyete ëñogo, ai re'oye yo'ogo bojogo. Bago zoa rañaba yua sinjo ta'pi can'ru ba'iji. ¹⁶Mäsacua jubë ba'icua, yequëcuabi yë'ë yure case'e'ru yo'oye

yëma'itoca, ëñere achani masijë'n: Cristo bain jubë ba'icuabi tin yo'otoca, yë'ëbi bacuani ëñama'iguë ba'iyë. Cristo bain jubëan si'aruan ba'icuabi güina'ru cayë.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Yureca, mësacuabi jubë ñë'cajën, re'oye yo'oma'inë. Gu'aye se'ga ba'iji mësacuare, cayë yë'ë. ¹⁸ Yequëcuabi quëajënnä, mësacuabi jubë ñë'cajën, Cristoni bojojën ro'tayete ëñoñu cajën, ro bëin cocare sa'ñëña cayë. Ja'nca quëajënnä, choa ma'carë te'e ruinë cayë, ro'tayë yë'ë. ¹⁹ ¿Cristoni te'e ruinë ro'tacuabi quë'rë ta'yejeiye ba'ïnu cajën, sa'ñëña bëïne ro'taye mësacua? Ja'nca ro'tatoca, gu'aye ba'iji mësacuare. ²⁰ Ja'nca bëïne cajën, mai Ëjaguëni ro'tajën, Ba aonre aiñu cajën ñë'cajën, mësacua yua mai Ëjaguëni gare ro'tamajën ba'iyë. ²¹ Mësacua jubë ba'icua, yequëcuabi a'ta aonre inni aiñë. Ja'nca aincuabi yequëcua ainja'cuare ro'tama'ijënnä, yequëcuabi aonre comajën, ro aon gu'a hua'na ba'iyë. Yequëcua'ga a'ta jo'chare uncuni güebeyë. ²² Ja'nca yo'ojën, ai gu'aye yo'oyë mësacua. Cristo bain jubëte ro gu'aye ro'tajën, aon beocuani ro sa'nti güesejën, ro mësacua huanoñe se'gare ro'tajën, Cristo aonre gu'aye aiñë. Mësacua huë'ëñare ba'ijën, mësacua aonre anni, mësacua gonore uncuni, ja'n'rëbi Cristo bain ba'iruna ñë'cani, bacua naconi Cristo aonre te'e ainjë'n. Mësacuabi ja'nca gu'aye yo'ojënnä, mësacuani ai bëinguë cayë yë'ë.

La Cena del Señor

²³ Yureca, mai Ëjaguëbi yë'ëni quëaguëna, yë'ë'ga güina'ru mësacuani quëani achohuë. Mai Ëjaguë Jesús insini senjorën ti'anguëna, ja'an ñami baguë yua baguë bainre ñë'coni, baguë aonre huo'huebi. ²⁴ Ba jo'jo aonbëte

jë'yeni, baguë bainni cabi: "Mësacua coní ainjë'n. Yë'ë ga'nihuë'ë. Junni tonguëna, mësacua jucha senjose'e'ë. Yë'ëre ro'tajën, jo'caye beoye güina'ru ainjën ba'ijë'n" cabi. ²⁵ Ja'n'rëbi, bacua aonre anni tējini, Jesús yua ba uncu ro'rohuëte inni, güina'ru yo'obi. Ja'nca yo'oni, baguë bainni cabi: "Mësacua coní uncujë'n. Yë'ë zie meoni tonse'e'ë. Bainni mame cocare jia'noni jo'caza caguë, bain jucha zemos'cuare tëani re'huani bayë yë'ë. Mësacua yua yë'ëre ro'tajën, jo'caye beoye güina'ru uncujën ba'ijë'n" cabi Jesucristo. ²⁶ Ja'nca caní jo'caguëna, mësacua yua sa'ñëña te'e ba'ijën, ba aonre güina'ru ainjën, ba gonore güina'ru uncujën ba'ijë'n. Mai Ëjaguë in rairën ti'añe tëca ja'nca yo'ojën, mai Ëjaguë junni tonse'ere si'a bainni masi güesejën ba'ijë'n.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷ Mai Ëjaguëbi ja'nca caní jo'caguëna, baguë aon, baguë gono, ja'anre gu'aye ro'taye beoye ainjën ba'ijë'n. Gu'aye aintoca, mai Ëjaguë junni tonse'e, baguë ga'nihuë, baguë zie, ja'anre'ga gu'aye ro'tayë. Gu'aye ro'tajënnä, Riusubi bënni senjoja'guë'bi. ²⁸ Ja'nca sëani, mësacuabi Cristo bain naconi baguë aonre te'e aiñe ro'tato, ru'ru mësacua ba'iyë, mësacua recoyo ro'taye si'ayete ro'tani, si'si beoye banica, Cristo aonre te'e ainjën, Cristo gonore te'e uncujën, baguëni te'e bojojën ba'ijë'n. ²⁹ Si'si banica, Cristo bain naconi anni uncuma'ijë'n. Ja'nca aintoca, Riusubi baguë bëñnete ëñoja'guë'bi. ³⁰ Ja'nca ëñoja'guëbi mësacua jubë ba'icua yequëcuana pa'npo raure yuara jo'cabi. Yequëcuani bëinguë yo'oguëna, yua junni huesëhuë. ³¹ Ja'nca sëani, mai ba'iyë, mai recoyo ro'taye si'ayete ro'tani, si'si ba'iyete te'e ruinë masiñu. Ja'nca masitoca, mai Ëjaguë aonre te'e ainjën baguëni bojoyë. Maini bëinma'iji.

³²Maibi te'e ruiñe ro'tama'itoca, mai Ëjaguëbi mai ba'iyete ëñani, Yë'ë ba'iyeru te'e ba'ijë'n caguë, maini si'nseji. Si'nsema'itoca, maibi ye'yema'ijën, gu'a bain naconi bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë.

³³Yureca, yë'ë bain sanhuë, mëacuabi Cristo aonre ainjën ñë'cato, si'a jubëbi ñë'caye tëca ëjojën, si'a jubëbi te'e ainjë'n. ³⁴Aon gu'aye beoye ba'ïnu cajën, mëacuana huë'ëñana ru'ru guëta aonre ainjë'n. Ro guëta aonre ro'tacuabi ñë'ca raitoca, ro si'si ro'tajënna, Riusu si'nseye se'ga ba'iji mëacuare. Yureca, mëacuana yeque cocare senjënna, yë'ëbi mëacuana ti'anni, yihuo cocare caja'guë'ë.

Los dones espirituales

12 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mëacuani coca quëaguëna, achajë'n. Riusu Espiritubi ta'yejeiye congüëna, Cristo bainbi tin yo'o conjën, ta'yejeiye yo'oye poreyë.

²Mëacuana ja'anrë ba'ise'e, gu'a bain ba'ijën ba'ise'ere ro'tajë'n. Ja'nca ba'ijën, zupai huatibi coqueguë ëñoguëna, ro huacha riusuña bainre coñe porema'i riusuña, ja'an riusuñana ro mëacuana yëse'ëru cu'e ganøjën ba'nhuë. ³Ja'an ba'ise'ere ro'tani, ën coca yihuoguëna, mëacuana achani masijë'n. Riusu Espiritu bacuabi coca cajën, "Jesusbi gu'aguë'bi" gare caye beoye ba'iyë. Riusu Espiritu beocua'ga coca cajën, "Jesusbi yë'ë ta'yejeiye Ëjaguë'bi ba'iji" ja'anre caye gare porema'inë.

⁴Yureca, Riusu Espiritubi ta'yejeiye congüë, Cristo bain jubë ba'icua, ga bainguë yua tin yo'o coñe porecuare re'huani jo'caji. Si'a bainbi tin yo'o coñe porejënna, Espiritu se'gabi si'acuani ja'nca re'huani jo'caji. ⁵Ja'nca re'huani jo'caguëna, si'a bainbi Espiritu re'huase'ëru sa'ñëña tin conjën ba'iyë.

Ja'nca ba'ijën, si'acuabi gaña Ëjaguëni yo'o coñë. ⁶Si'a bainbi mai Ëjaguë yo'ore ta'yejeiye yo'ojën, tin conjënna, mai Ëjaguë se'gabi mai si'acuani yo'o yo'o güeseji. ⁷Ja'nca yo'o güesequë, Yë'ë bainreba ba'i jubëbi quë'rë jëja recoyo re'huani, quë'rë re'ojeija'bë caguë, si'acuana baguë Espiritute insini, ga bainguë yo'o coñe poreguëte re'huaji. ⁸Espiritubi ta'yejeiye congüëna, yequëbi Riusu yahue masiyete masini, bainni quëani achoye poreji. Espiritubi güina'ru congüëna, yequëbi Riusu ta'yejeiye ba'iyete masini, bainni quëani achoye poreji. ⁹Ja'an Espiritubi güina'ru congüëna, yequëbi Riusu yo'oye poreyete te'e ruiñereba si'a recoyo ro'taye poreji. Yequëbi bain raure huachoye poreji. ¹⁰Yequëbi Riusu ta'yejeiye yo'o yo'oye poreji. Yequëbi Riusu cocare masiye quëaguëna, bainbi Riusu mame re'huayete quë'rë te'e ruiñe masiyë. Yequëbi si'a bain ta'yejeiye poreyete ëñani, huati coqueguë conse'e banica, o Riusu Espiritu re'oye conse'e banica, ja'anre masiye poreyë. Espiritubi ca güesequëna, yequëbi tin coca caye poreji. Yequëbi ba tin coca case'ere masini quëaye poreji. ¹¹Ja'nca ta'yejeiye yo'oye porejënna, Riusu Espiritu se'gabi ga bainguëni ta'yejeiye conni, baguë yëye'ru ga bainguëni ta'yejeiye yo'o güeseji.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

¹²Ga bainguëbi tin yo'ore ta'yejeiye yo'oguëna, si'a jubë Cristo bainbi te'e conjën, te'e zi'nzini ba'iyë. Mai ga'nihuëte ëñani, ja'anre masijë'n. Maibi ñaco, ganjo, ëntë sara, mëoñoa, ja'anre ai ba'iyë bajën, ba ba'iyebi tin yo'o yo'ojën, si'a ga'nihuëna zi'inse'e ba'iguëna, te'e ga'nihuëte bayë mai. Cristo bain jubë'ga güina'ru te'e zi'inni ba'iyë mai. ¹³Mai ja'anrë ba'ise'ere cato, yequëcuabi judío bain

ba'ë. Yequëcuabi judío bain jubë ba'ima'icua ba'ë. Yequëcuabi yo'o yo'oye zemosi'cua ba'ë. Yequëcuabi mai yëse'e'ru yo'o yo'ojën ba'ë. Ja'nca ba'ijën, Cristoni si'a recoyo ro'tajën, bautiza güesejënna, Riusu Espiritubi mai recoyona gaje meni babi. Gaje meni baguëna, maibi sa'ñeña recoyo te'e zi'inni, te'e jubë ba'ijën, bain huajë oco uncuye'ru te'e Espiritu huanofete coní bayë mai.

¹⁴ Ja'nca sëani, mësacua yua sa'ñeña te'e jubë zi'inni ba'ijën, ga bainguëbi tin yo'ore ta'yejeiye yo'oye poreguë, yua mësacua gaje bain yo'oye poreyete ëa ëñani, güina'ru yo'oye poreye ro'tama'ijë'n. Mësacua ta'yejeiye yo'oye poreyete ro'tajën, ja'an yo'ore ta'yejeiye yo'oye ro'tajën, bain jubë ba'icua conjën bojojën ba'ijë'n. Mai ga'nihuë ba'iyete ro'tajë'n. Ñaco, ganjo, ëntë sara, guëon, ja'anre ai bajënna, te'e ga'nihuëna zi'inse'e ba'iji. Ga bainguë'ga Cristo bain jubëna te'e zi'inni ba'iyë mai. ¹⁵ Guëon se'gabi bëin coca catoca, "Yë'ë yua ëntë sara ba'ima'iguë sëani, bain ga'nihuëna zi'inma'inë" catoca, ga'nihuëte jo'caye gare porema'iji. ¹⁶ Ganjoro se'gabi bëin coca catoca, "Yë'ë yua ñacoga ba'ima'iguë sëani, bain ga'nihuëna zi'inma'inë" catoca, ga'nihuëte jo'caye gare porema'iji. ¹⁷ Si'a ga'nihuë yua ñacoga se'ga ba'itoca, ¿queaca achaye poreguë'ne? Si'a ga'nihuë yua ganjoro se'ga ba'itoca, ¿queaca yi'eye poreguë'ne? ¹⁸ Riusu se'gabi bain ga'nihuëte re'huani jo'caguë, ñaco, ganjo, ëntë sara, guëon, ga ba'iyete re'huani, baguë yëse'e'ru bain ga'nihuëna zi'in güeseni jo'cabi. ¹⁹ Te'e ba'iyë se'gare re'huani jo'catoca, si'a ga'nihuë gare beoguë ba'ire'abi. ²⁰ Ja'nca ai ba'iyë re'huasi'quëbi te'e ga'nihuëna zi'in güeseni jo'cabi Riusu. Güina'ru ai ba'í jubë bainbi tin yo'o

yo'oye porecuata'an, si'a jubëbi Cristona te'e zi'inni ba'iyë mai.

²¹ Mai gaje bainbi tin yo'o yo'oye porejënna, mësacuabi bacua yo'je poreyete gare ëñama'ine beoye ba'ijë'n. Ñacoga se'gabi ëntë sarana bëine catoca, "Më'ë yo'o coñete yëma'inë yë'ë" catoca, ai huacha caguë ba'ire'abi. Sinjobë se'gabi guëoñana bëine catoca, "Mësacua yo'o coñete yëma'inë yë'ë" catoca, ai huacha caguë ba'ire'abi. ²² Bañë. Yo'je porecuabi ta'yejeiye ba'iyë ëño'macuata'an, quë'rë yësi'cua ba'iyë re'huani jo'cabi Riusu. ²³ Mai ga'nihuë zi'inse'e ba'iyete ëñato, Yequëruanre yahueye bañu cajën, canbi ta'piyë mai. Ta'pima'itoca, gu'aye ëñoji ro'tayë mai. Yequëruanca re'oruan'ë cajën, ²⁴ canbi ta'piye ro'tama'inë. Ja'nca ro'tacuata'an, Riusubi baguë zi'inni, mai ga'nihuëna jo'case'ere ëñani, ja'nca ro'tama'iji. Maibi yahueni ta'pitoca, Riusubi caguë, Quë'rë yo'je ba'iru case'eta'an, quë'rë ta'yejeiye ba'iru'ë cayë yë'ë caji. Ja'nca caguëbi Cristo bain jubëte ëñani, quë'rë yo'je ba'iguë casi'quë ba'itoca, quë'rë ta'yejeiye ba'iguëte ëñaji Riusu. ²⁵ Ja'nca ëñaguëbi bain jubë ba'icua sa'ñeña je'o cayete yëma'iji. Si'acuabi sa'ñeña te'e ëñajën, sa'ñeña te'e conjën ba'ijë'n caji Riusu. ²⁶ Mai ga'nihuëte ro'tato, te'e ja'si nesiru ba'itoca, si'a ga'nihuëbi ja'siji. Güina'ru, te'e bainguë se'gabi ai yo'oguë ba'itoca, si'a jubë bainbi baguë naconi ai yo'ojën, baguëni te'e conjë'n. Yequëbi ta'yejeiye ënoguë ba'itoca, si'a jubë bainbi baguë naconi te'e bojojën ba'ijë'n.

²⁷ Yureca, mësacua si'a jubë yua Cristo jubë ba'ijën, ga bainguëbi Cristoni bajën, baguëni te'e zi'inni ba'iyë mësacua. ²⁸ Ja'nca zi'inni ba'ijënna, Riusubi baguë bainreba jubëte re'huani, ru'ru baguë cuencueni raosi'cua quë'rë ta'yejeiye ba'icua re'huani jo'cabi. Ja'nrëbi, baguë

coca masini quëacaicare re'huabi. Ja'n'rëbi, bainni yihuoni ye'yocua, ja'n'rëbi, ta'yejeiye yo'o yo'oye porecua, ja'n'rëbi rau huachocua, ja'n'rëbi bain carayete concua, ja'n'rëbi bain jubë ëjacua, ja'n'rëbi tin coca caye porecua, si'acua tin yo'o yo'oye porecuare re'huani jo'cabi Riusu. ²⁹Te'e yo'o yo'oye porecuare gare re'huamaji'i. Si'acuare baguë quë'rë ta'yejeiye yo'o yo'oye porecuare cuencueni raomaji'i. Si'acuare baguë coca masini quëacaicare re'huamaji'i. Si'acuabi bainni ye'yoma'inë. Si'acuabi Riusu ta'yejeiye yo'o yo'oye porema'inë. ³⁰Si'acuabi bain raure huachoye porema'inë. Si'acuabi tin coca caye porema'inë. Si'acuabi ba tin coca case'ere masini quëaye porema'inë. ³¹Ja'nca porema'icua'ta'an, mësacua yua si'a jëja yo'ojën, Cristo bain jubëte ta'yejeiye coñe, ja'anre ro'tajën yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca ba'ijënna, yë'ëbi yequë ma'a, quë'rë ta'yejeiye ba'i ma'are mësacuanani yurera yihuoguë, mësacuanani masi güeseyë yë'ë.

El amor

13 Bainni ta'yejeiye ai yëjën ba'ijë'n caguë, ja'an ma'are mësacuanani masi güeseguë, mësacuanani yihuoyë yë'ë. Bain coca, Riusu anje sanhuë coca, ja'an tin coca quë'rë ta'yejeiye caye poreguëbi bainni ta'yejeiye yëma'itoca, ro guëna macana huaiye'ru, ro hui'ya achoye tin coca caguë ba'iyë yë'ë. ²Ja'n'rëbi, Riusu cocare ta'yejeiye masini quëaye poreguë, si'a Riusu yahue masiyete ta'yejeiye masiye poreguë, Riusu yo'oye poreyete te'e ruiñereba si'a recoyo ro'tani jai cubëanre quëñoñe'ru ta'yejeiye yo'oye poreguë, ja'an poreguëreba poreguëbi bainni ta'yejeiye yëma'itoca, ro yo'oyë yë'ë. ³Yë'ë bonse si'ayete carajën ba'icuanani ro huo'hueni

insiguë, Riusu yo'ore conza caguë, yë'ë ga'nihuëre'ga ëoni si'a güeseguë, ja'an yo'oguëbi bainni ta'yejeiye yëma'itoca, yë'ëre re'oye gare beoji.

⁴Bainni ta'yejeiye yëjën ba'icuaabi gu'aye yo'ocuanani bëiñe beoye ba'ijën, bainni re'oye conjën ba'iyë. Yequëcua ba'iyete ëa ëñañe beoye ba'iyë. Quë'rë ta'yejeiguë'ë, gare caye beoye ba'iyë. ⁵Bacua se'gare'ru huanofne beoye ba'iyë. Yequëcuanani hui'ya yo'oma'inë. Yë'ë se'gabi re'oye yo'oye poreyë cama'inë. Yequëcuaabi gu'aye yo'ojënna, bëinma'inë. Yequëcua gu'aye yo'ose'ere ro'tama'inë. ⁶Gu'aye yo'ose'ere ëñani bojoye beoye ba'iyë. Re'oye yo'ose'ere ëñani bojoyë. ⁷Bainni ta'yejeiye yëjën, bacua porema'inëte ro'tamajën, quë'rë ta'yejeicua ruiñë cajën, bacua re'ojeyete jo'caye beoye ëñajën ëjojën ba'iyë. Ai yo'ojën ba'ito'ga, jëja recoyo re'huajë'n cajën, bacuanani bojora'rë conjën ba'iyë.

⁸Ën yija re'otobi carajeiguë'ta'an, bainni ta'yejeiye yëjën ba'icuaabi bainni yëye gare jo'cama'inë. Riusu coca masini quëase'eta'an, bainbi huanë yeja'cua'ë. Tin coca case'eta'an, bainbi jë'te cama'ija'cua'ë. Bain ta'yejeiye masise'eta'an, jë'te ro'taye beoye ba'ija'cua'ë. ⁹Riusu coca masini quëayete cato, Riusu masiye'ru ta'yejeiye masiye porema'inë mai. Riusu quëaye'ru ta'yejeiye quëaye porema'inë mai. ¹⁰Ja'nca porema'icua'ta'an, Riusubi ta'yejeiye porecuare maire re'huaja'guë'bi. Ja'nca re'huaguëna, mai yure masini quëayete gare jo'cani senjoja'cua'ë.

¹¹Zin hua'na ba'iyë'ru yureña ba'iyë mai. Yë'ë zinrën ba'iguëbi zin caye'ru coca caguë ba'nhuë. Zin ro'taye'ru ro'taguë ba'nhuë. Zin ta'yejeiye yo'oye ro'taye'ru ro'taguë ba'nhuë. Ja'n'rëbi, irani tëjini, ëmëguë ba'iguëbi yë'ë zin ba'ise'ere jo'cani senjohuë yë'ë. ¹²Yureñabi, Riusu masiye'ru ta'yejeiye

masija'ma cajën, te'e ruiñe masiye porema'iñë. Si'si ëña re'ahuana ëñañe'ru ba'iyë mai. Riusu ba'iyete yureña te'e ruiñe ëñañe caraguëta'an, baguë ëñorën ti'anguëna, Riusu ba'iyete te'e ruiñe masiye poreja'cua'ë. Yureña, Riusu ba'iyete ta'yejeiye masima'iguëbi, ja'anrën ti'anguëna, baguë ba'iyete te'e ruiñerebara masija'guë'ë yë'ë. Riusubi yë'ëre masiguë'ru güina'ru baguëni te'e ruiñe masija'guë'ë yë'ë. ¹³Ja'nca ba'iguëna, maibi ën re'otore ba'ijën, Riusu ëñoja'ñete jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën bañuni. Riusu naconi te'e ba'ija'yete jo'caye beoye ëñajën ëjojën bañuni. Bainni ta'yejeiye ai yëjën bañuni. Ën yija gare carajeija'guëta'an, maibi si'arën ja'nca yo'o'jën ba'ija'cua'ë. Si'a yequë yo'o yo'o'jën ba'iyete gare jo'cani senjoja'cua'ë. Ja'nre'bi, Riusu naconi gare ju'iñe beoye ba'ijën, maibi quë'rë ta'yejeiye bainni ai yëreba yëjën ba'ija'cua'ë.

El hablar en lenguas

14 Ja'nca ba'ija'cua sëani, ru'ru bainni ta'yejeiye yëye ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'nre'bi yo'je, Riusu Espiritubi ta'yejeiye conguëna, ën re'oto ta'yejeiye yo'o yo'oye poreyete ro'tajën ba'ijë'ën. Riusu coca masini quëaye poreyete quë'rë senjën ba'ijë'ën. Ja'nca masini quëaye porecuabi Cristo bain jubëte re'oye yihuojëna, bacuabi quë'rë jëja recoñoa re'huaní quë'rë se'e jaijeijën ba'iyë. ²Tin coca caye porecuaca bainre yihuoma'iñë. Tin coca sëani, bainbi achama'iñë. Riusu se'gabi achaguëna, Espiritu yahue masise'ere bojojën cayë. ³Ja'nca sëani, Riusu coca masini quëaye quë'rë senjën ba'ijë'ën. Ja'nca quëajëna, Cristo bain jubëbi achani Cristo ba'iyete quë'rë masini, ai yo'o'jën ba'icuata'an, Cristo coñete ro'tajën bojoyë. ⁴Tin coca cacuabi Espiritu naconi cajën, bacua se'gabi quë'rë

ta'yejeiye jëja recoyo re'huayë. Riusu coca masini quëacuaca si'a Cristo jubë bainni yihuojëna, si'a jubëbi quë'rë ta'yejeiye jëja recoyo re'huayë.

⁵Yureca, mësacua si'acuabi tin coca caye poreyete sentoca, mësacuabi re'oye señë, cayë yë'ë. Ja'nca caguëca Riusu coca masini quëaye poreyete quë'rë senjën ba'ijë'ën, cayë. Riusu coca masini quëacuabi tin coca cacua'ru Cristo bainni quë'rë re'oye coñë. Tin cocabi Cristo bainni catoca, Cristo bainbi quë'rë ta'yejeiye jëja recoyo re'huaja'bë cajën, ba tin coca case'ere masini quëaguëte cu'ejë'ën. ⁶Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacua achani ye'yejë'ën. Yë'ë yua mësacuana ye'yoguë saiguëbi tin cocabi catoca, mësacuabi ro achajën ñu'iñë. Riusubi yahue masiyete masini quëani yihuotoca, ja'nre'bi mësacuabi achani, quë'rë re'oye ye'yeye poreyë.

⁷Tin coca case'ere huesëtoca, ro gue gu'a achose'e se'ga ba'iji. Jurihuë, arpa, ja'an músicabëanre te'e ruiñe huaima'itoca, ba achacuabi ba músicate huesëyë. ⁸Soldado hua'na'ga guerra huaiye ëjojëna, trompeta juiguëbi huacha juitoca, soldado hua'nabi ro achajën, jubëan ñë'cama'iñë. ⁹Mësacua'ga güina'ru ba'iyë. Mësacuabi tin coca, bain huesë cocare quëani achotoca, ¿ba achacuabi queaca achani ye'yeye poreyë'ne? Ja'nca quëani achocuabi ro cajëna, bainbi ro achajën ñu'iñë. ¹⁰Si'a ën re'oto bainbi tin coca cacua ai ba'iyë tin cajëna, mësacua masiyë. Ja'nca tin cajëna, si'a coca achacuabi bacua coca case'ere masiyë. ¹¹Ja'nca masijëna, yë'ëca ba cocare huesëtoca, ba tin coca caguëte ro achayë yë'ë. Baguë'ga yë'ëni ro caji. ¹²Mësacua'ga güina'ru ba'iyë. Riusu Espiritu ta'yejeiye coñete senjën, Baguë ta'yejeiye yo'o yo'oye porecu bañu cajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, Cristo

bain jubëte quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'tacuare re'huayë mësacua.

¹³ Ja'nca re'huaye yëjën, tin cocare caye porecuabi Riusuni senjën, ba cocare masiye yë'ëre conjë'n. Bainni quëani achoza cajën, ja'an poreyete senjën ba'ijë'n. ¹⁴ Yë'ëga Riusuni tin cocabi ujugüë, yë'ë recoyobi bojoguë, Riusuni yë'ë y'i'obobi caguëta'an, ba cocare ro huesëguë, yë'ë case'ere ro'taye porema'inë yë'ë. ¹⁵ Ja'nca porema'iguëbi çyë'ë guere yo'oguë'ne? Riusuni ujado, yë'ë tin cocare masini ujazaniñë yë'ë. Riusuni gantato, yë'ë tin cocare masini gantazaniñë yë'ë. Mësacua'ga güina'ru yo'oye senjën ba'ijë'n. Yequëcuabi mësacua ujani gantayete achani bojoja'bë. ¹⁶ Mësacuabi tin coca cajën, Riusuni ta'yejei coca uajjën, Surupa cajën bojocuata'an, yequëcua tin coca achaye huesëcuabi ti'anjën, mësacua tin cocare ro achajën, mësacuani ujaye coñe gare porema'inë. ¹⁷ Mësacuabi Riusuni tin cocabi te'e ruiñe ujacuata'an, yequë bainbi ro achajën, Huesë ëaji cajën, quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'tacua re'huama'inë bacua. ¹⁸ Mësacua si'acuabi tin coca caye porejënna, yë'ëca tin cocare quë'rë ta'yejeiye caye poreyë. Ja'nca poreguëbi Riusuni surupa caguë bojoyë. ¹⁹ Ja'nca ba'iguëta'an, Cristo bain jubëna ñë'cani, bacuani yihuoni, quë'rë ta'yejeiye ye'yesi'cuare re'huaye ai yëyë yë'ë. Ja'nca sëani, tin cocare ro cani jëhuatoca, gu'aji. Choa ma'carë se'gare te'e ruiñe achoye catoca, ai re'oye ba'iji.

²⁰ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani tin coca cayete yihuoguë, ro mësacua bojo huanofete ro'taye beoye ba'ijë'n, cayë yë'ë. Ja'nca ba'itoca, ro zin hua'na ye'yema'isi'cua'ru ye'yema'isi'cua ba'iyë mësacua. Gu'aye yo'oye se'gare ye'yema'isi'cua ba'ijë'n. Mësacua tin coca cayete yihuoguë, te'e ruiñe ro'taye ye'yesi'cua ba'ijë'n,

cayë yë'ë. ²¹ Riusu ira coca toyani jo'case'ere'ga ëñani, tin coca cayë ba'iyete ye'yejë'n: "Yureca, tin bainre cuencueni, Israel bainna saoja'guë'ë yë'ë. Bacuabi tin cocare cani achojënna, Israel bainbi yë'ë cocare achaye gare güeja'cua'ë, cabi mai Ëjaguë" toyani jo'case'e ba'iji. ²² Ja'nca cani jo'case'e ba'iguëna, Riusubi tin coca cayë ba'iyete maini masi güeseji. Tin coca cacuabi Riusu cocare quëani achojënna, Cristoni recoyo ro'taye yëma'icua se'gabi bëñë. Si'a recoyo ro'tacuaca bañë. Riusu cocare masini quëacuabi quëani achojënna, Cristoni si'a recoyo ro'tacua se'gabi bojojën achayë. Ro'taye yëma'icuaca bañë. Riusu cocare masiye porema'inë. ²³ Ja'nca sëani, Cristo bain jubëbi ñë'cani, si'acuabi tin cocare catoca, ja'nrebi yequëcua Cristoni recoyo ro'tama'icuabi ti'anni achato, Ro güebe neni cayë, mësacuare cayë bacua. ²⁴ Pero Cristo bainbi ñë'cani, si'acuabi Riusu cocare masini quëatoca, yequë bainguë Cristoni recoyo ro'tama'iguëbi ti'anni achato, Riusu cocareba ba'iyë yë'ëre huanoji caguë, baguë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'e si'ayete ro'tani, Riusuni, Ai gu'aye yo'osi'quë'ë yë'ë caguë, ²⁵ baguë recoyo yahue ro'taguë ba'ise'e si'ayete gare jo'cani, Riusu Ëjaguë ba'iyete te'e ruiñe masini, ja'nrebi Riusuni gugurini umeni, Riusu yua ta'yejeiyereba Ëjaguë'bi ba'iji caguë, Riusuni ai ta'yejeiye yëguëbi ba'iji. Ja'nca ba'iguëbi mësacua jubëte caguë, Riusubi mësacua naconi gare te'e ba'iguëreba ba'iji caguë ba'iji baguë.

Háganlo todo decentemente y con orden

²⁶ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuabi ñë'cajën, Riusu cocare quëani achoye yëjën, ñaca quëani achojën ba'ijë'n. Mësacua jubë ba'icuabi Riusu Espíritubi conguëna,

Riusu cocare masijën, yequëcuabi Riusu ta'yejeiye ba'iyete gantajën bojoñu cajën, yequëcuabi Riusu coca ën cocare ye'yoñu cajën, yequëcuabi Riusubi guënamë toya ëñoguëna, quëani achoñu cajën, yequëcuabi tin cocabi Riusu ba'iyete quëañu cajën, yequëcuabi Ba tin cocare masini quëaye poreyë yëquëna cajën ba'iyë. Ja'nca caye yëcuabi ru'ru Cristo bain quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'taja'yete cu'ejën ba'ijë'ën. ²⁷ Ja'nca cu'ejën ba'icuabi ñaca yo'ojën ba'ijë'ën. Tin coca cacua banica, samucuabi caja'bë. Samutecuabi catoca, yequëcuabi se'e cama'ija'bë. Tin coca cacuabi te'ena, te'ena bainni coca cajëna, yequëbi ba cocare masini te'e ruiñe quëani achoja'guë. ²⁸ Tin coca masini quëaguëbi beotoca, tin coca cacuabi Riusu bain jubëni caye beoye ba'ija'bë. Bacua se'gabi Riusu se'ga naconi te'e cajën ba'ija'bë. ²⁹ Ja'nre'bi, Riusu coca masini quëacua, samucua o samutecuabi Riusu cocarebare quëani ahojënna, yequëcuabi achani, bacua coca te'e ruiñe ba'iyete, o huacha ba'iyete masini caja'bë. ³⁰ Te'eguë se'gabi Riusu cocarebare masini quëani achoguëna, Riusu Espiritubi baguë masi cocare yequëni masi güesetoca, ru'ru quëaguëbi cani tējija'guë. Cani tējiguëna, yequëbi baguë cocare quëani achoja'guë. ³¹ Yureca, mësacuabi Riusu Espiritu coca masi güesese'ere quëani achoye yējën, si'acua yua te'ena, te'ena, bainni quëani ahojë'ën. Ja'nca quëani ahojënna, si'a bainbi achani, re'oye ye'yeni, quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'tacua ruiñë. ³² Riusu Espiritubi baguë cocare masi güeseguëna, Riusu bain masini quëacuabi Espiritu yëye'ru yo'ojën, ro bacua ca ëayete gare jo'cayë. ³³ Riusubi ro huesë ëaye beoye yo'oguëbi baguë bain jubë coca quëani achoyete re'oye cuencueye masiji.

Yureca, Cristo bain jubëan, si'aruan ba'icua yo'oye'ru mësacua'ga ëñere güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. ³⁴ Cristo bainbi ñë'cajënna, romicuabi nëcani masi coca caye yëtoca, bacuare ënsejë'ën. Riusu ira coca cani jo'case'ere ëñani, güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Bacua ënjëbi guanseguëna, baguëni te'e ruiñe achani yo'oye ba'ijën, Cristo bain jubëni masi coca caye beoye ba'iyë. ³⁵ Yequëcua casi cocare huesëtoca, bacua huë'ena ti'anni bacua ënjëni senni achaja'bë. Cristo bain ñë'casi'cuani senni achama'ija'bë. Romicuabi nëcani Cristo bain ñë'casi'cuani catoca, ai huacha yo'oyë.

³⁶ Mësacuabi yequëcua Cristo bain jubëan yo'oye'ru güina'ru yo'oye yëma'itoca, mësacuanani ëñama'ija'guë'ë yë'ë. Mësacuabi cajën, Riusu cocarebare masicua gañacua'ë yëquëna cajëna, mësacuanani ai bëiñe cayë yë'ë. ³⁷ Mësacua Riusu Espiritu cocare masini quëacua ba'iyë, ja'anre ro'tajën, yë'ë coca yure toyani guanseguëna, te'e ruiñe achani güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Mai E'jaguëbi guanseguëna, mësacuanani güina'ru toyani guansehuë yë'ë. ³⁸ Te'e ruiñe achani yo'oye yëma'icua banica, bacuanani ëñamajën ba'ijë'ën.

³⁹ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuanani ñaca yihuoni tējiyë yë'ë. Riusu cocare masini quëaye ru'ru senjën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'icuabi tin coca caye yëcuare ënsema'ijë'ën. ⁴⁰ Cristo bainbi ñë'cani, Riusu Espiritubi baguë cocare masi güeseguëna, ba masicuabi te'ena, te'ena, quëani ahojën ba'ijë'ën. Ro huesë ëaye beoye yo'ojën ba'ijë'ën.

La resurrección de Cristo

15 Yureca, yë'ë bain sanhuë, yë'ëbi Cristo cocarebare mësacuanani quëani achoguë ba'iguëna, mësacua ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacuabi ja'an cocare achani, si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca

ro'tani, yureña ba coca caye'ru güina'ru yo'ojën, què'rè ta'yejeiye ba'icua ruinjën, ²Riusu ba'i jobona ti'anja'cuare re'huasi'cua ba'iyë mäsacua. Ja'an cocare què'rè se'e achajën, gare jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'ën. Mäsacuabi yequèrè ba cocare ro achajën ba'isi'cua ba'itoca, ba coca caye'ru te'e ruiñe yo'oye mäsacuare huanoma'iji.

³Yè'ë yua ba cocare mäsacuan quëani achoguë, yè'ë ye'yese'e'ru güinareba'ru mäsacuan quëani achoni yihuoguë ba'ë. Èn coca yua què'rè ta'yejeiye ba' coca'ë: Riusu coca toyani jo'case'e'ru ba'iguëna, Cristobi mai gu'a jucha ro'ina güina'ru junni tonbi. ⁴Ja'nca junni tonguëna, baguë bainbi baguëte tanhuë. Tanjënna, ja'n'rëbi samute ba'i umugusebi go'ya raji'i. Riusu coca toyani jo'case'e'ru güinareba'ru go'ya raji'i baguë. ⁵Ja'nca go'ya rani, ja'n'rëbi, Pedroni ëñobi. Ja'anguëni ëñoni, ja'n'rëbi baguë bain concua si'a jubë docecuani ëñobi. ⁶Ja'nca ëñoni, ja'n'rëbi yequëcua baguë bainni ëñobi. Èñoguëna, què'rè quinientos ba'i jubëbi te'erute ba'ijën, baguëni ëñahuë. Ja'anre ëñasi'cua yequëcuabi yureña junni tonsi'cua ba'iyë. Yequëcua què'rè jobo ba'icuabi yuta huajëyë. ⁷Ja'nca ëñajënna, ja'n'rëbi Cristobi Santiagoni ëñobi. Èñoni, ja'n'rëbi baguë ëja bain cuencuesi'cua si'acuani ëñobi. ⁸Ja'n'rëbi, yo'jereba ba'irën ti'anguëna, yè'ëni ëñobi. Yequëcuabi yè'ëre cajën, Riusu cue'yosi'quë'bi ba'iji, yè'ëre cahüë. ⁹Yè'ë yua si'a Cristo ëja bain cuencuesi'cuare ëñato, yè'ë yua bacua'ru què'rè yo'jereba ba'iguë'bi ba'iyë, Riusu bain jubëni je'o basi'quë sëani. ¹⁰Ja'nca ba'isi'quëreta'an, Riusubi yè'ëni re'oye ëñaguë, yè'ëni conguë, yè'ë yure ba'iyë'ru yè'ëre re'huani jo'cabi. Ja'nca re'huani jo'caguëbi ro guaja yo'omaji'i. Yè'ëre ja'nca re'huani jo'caguëna, baguë ëja bain cuencuesi'cua yo'o conse'e'ru

què'rè si'a jëja Riusuni yo'o conguë ba'iyë yè'ë. Ja'nca ba'iguëbi ro yè'ë se'gabi yo'omaë'ë. Riusubi yè'ëni re'oye ëñani, yè'ëni conguëna, ja'nca si'a jëja baguëni yo'o coñe poreguë ba'iyë yè'ë. ¹¹Ja'nca sëani, Cristo cocarebare achani si'a recoyo ro'tahuë mäsacua. Yè'ëbi quëani achoguëna, yequëcua Riusu ëja bain cuencuesi'cuabi quëani achojën, te'e quëani achohuë bacua. Quëani achojënna, mäsacuabi achani si'a recoyo ro'tahuë.

La resurrección de los muertos

¹²Ja'an cocare quëani achojënna, ¿guere caye'ne? Èn coca: Cristobi junni tonsi'quëbi go'ya raji'i, cani achojën si'a jubë Riusu bainbi cayë. Ja'nca cajënna, mäsacua jubë ba'icua yequëcuabi cajën, Junni huesësi'cuabi gare go'ya raiye beoye ba'iyë cajën, ai huachareba cayë bacua. ¹³Mäsacuabi te'e ruiñe cajën ba'itoca, yëquënabi Cristo go'ya raise'ere quëajën, ro coquejën ba'ire'ahuë. ¹⁴Cristobi go'ya raima'isi'quë ba'itoca, Riusu cocareba si'aye ro coquejën ro quëani achojën ba'ire'ahuë. Mäsacua'ga achajën, si'a recoyo ro'tajën, ro guaja yo'ojën ba'ire'ahuë. ¹⁵Yëquënabi baguë cocare quëani achojën, Cristobi go'ya raji'i cajën, te'e ruiñe cayë cajën, ro coquejën ba'ire'ahuë. ¹⁶Bain junni huesësi'cuabi go'ya raiye beoye ba'itoca, Cristobi go'ya raisi'quë ba'ima'ire'abi. ¹⁷Ja'nca ba'ima'iguë ba'itoca, mäsacuabi baguëni si'a recoyo ro'tajën, ro yo'ojën ba'ire'ahuë. Mäsacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e gare jo'cani senjoma'ise'e ba'ire'ahuë. ¹⁸Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, ja'n'rëbi junni huesëni, gare carajeisi'cua ba'ire'ahuë. Ba toarona gare sani huesësi'cua ba'ire'ahuë. ¹⁹Mäsacuabi cajën, Cristoni recoyo ro'tacuabi yure ba'i umuguseña se'ga Riusu insiyete coye poreyë cajën, mäsacuabi te'e ruiñe cajën ba'itoca, mai

jubë Cristo bainbi si'a ën yija bain'ru quë'rë gu'ajani senjosi'cua ba'ire'ahuë.

²⁰Ja'nca ba'iyeta'an, mësacuabi ro huacha cajën ba'iyë. Cristobi junni tonsi'quëbi gare go'ya raisi'quë ba'iji. Baguë yua ru'ru go'ya rani, ja'n'rëbi si'a baguë bain junni huesësi'cuabi baguë go'ya raise'eru güina'ru go'ya rajjën ba'ija'cua'ë. ²¹⁻²²Adán ba'ise'ere ro'tani ye'yejë'n. Riusu guanseni jo'case'eru te'e ruiñe yo'oma'isi'quëbi junni huesëguëna, si'a bain yo'je raicuabi güina'ru junni huesëye bahuë. Cristoca Riusu guanseni jo'case'eru te'e ruiñe yo'osi'quëbi yua junni tonni go'ya rajji'. Ja'nca sëani, si'a bain Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuabi junni huesëni, gare go'ya rani, si'arën ba'ija'cua'ë. ²³Ja'ncreba go'ya rajjën ba'ija'cua'ë. Riusu cuencuese'e'ru güina'ru ba'ija'cua'ë. Cristobi ru'ru go'ya rajji'. Ja'n'rëbi yo'je, maire in rai umuguse ti'anguëna, si'a baguë bain, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icuabi güina'ru go'ya rani, baguë naconi si'arën te'e ba'ijën ba'ija'cua'ë. ²⁴Ja'n'rëbi, yo'jereba ba'irën, baguë cuencuese'e si'aye yo'oni tējini, Cristo yua baguë Taita Riusuni quëaja'guë'bi: "Taita, zupai huatini gare ñu'ñujei güesesi'quëbi më'ë ta'yejeiye ba'i re'otore më'ëna jo'cayë yë'ë. Ja'nca jo'caguëna, si'aye conì bajë'n" quëaja'guë'bi Jesucristo. Ja'nca quëaja'guëta'an, baguë cuencuese'ere yuta yo'oye caraji. Ru'ru, baguëre je'o bacua si'acuare huesoni si'aja'guë'bi. Bacuabi yuta cue'yoni ta'yejeiye guansejënna, bainbi Jaë'ë cajën, bacua ta'yejeiye ëjacuare'ru ëñajën, bacuani sehuojën ba'iyë. ²⁵Ja'nca ba'ijënna, Cristore je'o bacua si'acuani gare huesoni si'aye tëca, Cristobi si'aye guansegüë ba'ija'guë'bi. ²⁶Ja'nca huesoni si'ani, ja'n'rëbi yo'je, zupai huatini gare huesoni si'aja'guë'bi.

Ba huati yua bainni junni huesë güeseguëbi gare huesoni si'asi'quë ba'ija'guëna, bainbi gare se'e junni huesëye beoye ba'ija'cua'ë. ²⁷Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: "Cristobi si'ayereba guanse E'jaguë ba'ija'guë'bi." Ja'nca caguëta'an, Taita Riusuni guansema'ija'guë'bi, Riusu yua Cristoni guanse güeseguë sëani. ²⁸Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, Riusu Zin Jesucristobi si'ayereba guanse E'jaguë ba'ija'guë ba'ini, ja'n'rëbi baguë Taita Riusuna bonëni caja'guë'bi: "Taita, më'ëbi yë'ëre si'ayereba guanse E'jaguëre re'huaguëna, si'ayerebare më'ë guëon na'mina jo'cayë yë'ë. Yë'ëre'ga bani guansegüë ba'ijë'n" caja'guë'bi. Ja'nca caguëna, si'a re'oto bainbi Riusuni ëñani, Baguë se'gabi si'ayereba ta'yejeiyereba E'jaguë'bi ba'iji cajën ba'ija'cua'ë.

²⁹Yureca, bain junni huesësi'cuabi gare go'ya raiye beoye ba'itoca, Cristo bainbi ro huesë ëaye yo'ojën ba'ire'ahuë. Yë'ë bain junni huesësi'cuani se'e ëñajaza cajën, bautiza güesëjën, ro huesë ëaye yo'ojën ba'ire'ahuë. ³⁰Yëquëna'ga Cristoni yo'o conjën, jo'caye beoye ai yo'ojën, yequë'rë junni huesëyena ñañani tonjën, Cristoni yo'o conjën, ro huesë ëaye yo'ojën ba'ire'ahuë. ³¹Mësacuani ai yëreba yëguë ba'iyë yë'ë. Mësacua naconi Cristoni te'e zi'inguëbi mësacuani ai yëguë, yë'ë je'o bacua yë'ëre huani senjoñete gare ro'tama'iguëbi mësacuani congüë ba'iyë yë'ë. ³²Ënjo'on, Efeso huë'e jobore ba'iguëbi yë'ë je'o bacuani ai huaji yaye ëñaguëna, airu hua'i hua'na yë'ëre coca neni huani senjoñe'ru ba'iyë bacua. Ja'nca ba'ijënna, bainbi go'ya raiye beoye ba'itoca, ro huesë ëaye yo'o congüë ba'ire'ahuë yë'ë. Ira bain coca canì jo'case'e'ru güina'ru yo'oguë ba'ire'ahuë mai: "Miato junni huesëja'cua sëani, yure umuguse aon

anni, jo'cha uncuti, sa'ñeña bojojën bañuni" cani jo'cajënna, güina'ru yo'ojën ba'ire'ahuë mai. ³³Ja'nca yihuojën yo'ocuata'an, mäsacuabi achaye beoye ba'ijën, ro coque güesema'ijë'n. Mäsacuabi gu'a bain naconi te'e ganijën ba'itoca, mäsacuabi re'oye yo'oyete jo'cani, gu'ajeijën, ñañani toñë. ³⁴Ja'nca sëani, mäsacua yua te'e ruñe ëñajën ro'tajën ba'ijë'n. Mäsacua gu'aye yo'ojën ba'iyete gare jo'cani, re'oye yo'ojën ba'ijë'n. Mäsacua jubë ba'icua yequëcubi Riusuni gare huesëjën, gu'aye yo'ojënna, çmäsacua guere yo'ojën bacuani cuencueni etoni saoma'ñe'ne? Mäsacua yua huaji yëjën ba'ire'ahuë.

Cómo resucitarán los muertos

³⁵Yureca, yequëcubi senni achajën, "¿Junni huesësi'cua queaca go'ya raiye'ne? ¿Queaca ëñoñe'ne?" ja'an cocare cajën, ³⁶ro huesë ëaye ro'tajën, ja'anre senni achayë. Aito. Tin ga'nihuëanre bajën go'ya raija'cua'ë. Aonra'carëan yijana tanse'ere ëñani ye'yejë'n. Aon sahuabi ticuto, ru'ru aonra'carëbi ju'inja. ³⁷Ju'inguëna, ba aon ticu'ga tinreba ëñoji. Aonra'carë'ru gare ba'ima'iji. Ro trigora'carë ba'iguë, o yequëra'carë, ja'an se'ga ba'iji. ³⁸Ja'nca ba'iguëbi, Riusu cuencueni jo'case'ru ba'ie gue sahuabi ticuni iraji. Tinra'carë ba'itoca, tin sahuabi ticuni iraji. ³⁹Huajë gani hua'na'ga Riusu re'huañi jo'casi hua'na yua tin ëñocua ba'iyë. Bain hua'na, airu hua'i hua'na, ca hua'i hua'na, ziaya hua'i hua'na, si'a hua'na yua tin ëñocua ba'iyë. ⁴⁰Ja'nrebi, guënamë re'otona ëñato, Riusu re'huañi jo'casi ma'carëanbi re'oye ëñoguë, tin ëñoguë ba'iji. ⁴¹Ënsëguë, ñañaguë, ma'choco hua'i, ja'anbi tin go'sijeie ba'ie, ga ma'choco ba'ie yua tin go'sijeie ba'iji.

⁴²Ja'nca ba'iguëna, bain ju'insi'cua go'ya raiye ba'ija'yete ye'yejë'n. Bacua ru'ru ba'i ga'nihuë'ru tin ga'nihuë bayë. Bacua ru'ru ba'isi ga'nihuëbi junni huesëguë ba'iguëta'an, bacua go'ya rairën ti'anguëna, tin ga'nihuë bacuabi gare ju'ñe beoye ba'ija'cua'ë. ⁴³Ru'ru ba'i ga'nihuë, carajei ga'nihuë ba'iguëna, go'ya raiji ga'nihuë aireba re'o ga'nihuë ba'iji. Ru'ru ba'i ga'nihuë ro pa'npa ëaguëna, go'ya raiji ga'nihuë ai ta'yejeiyereba ba'i ga'nihuë ba'ija'guë'bi. ⁴⁴Ro ën yija ga'nihuëbi si'aguëna, Riusu ba'i re'oto ga'nihuë tin ga'nihuëre baja'cua'ë mai. Ja'an ga'nihuëre bajën, Riusu naconi si'arën ba'ijën, gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë mai. ⁴⁵Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani, Adán ba'ise'ere masijë'n: "Ru'rureba raiji'quë yua bain ga'nihuëte baguëbi huajëguë necabi." Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, Jesucristobi jë'te raiguë, ai ta'yejeiyereba E'jaguë, bain recoyo huajë güese E'jaguë baji'i. ⁴⁶Ja'nca ba'iguëbi ru'rureba raimaji'i. Bain ga'nihuë baguëbi ru'ru raiguëna, bain recoyo huajë güeseguëbi yo'je raji'i. ⁴⁷Ru'rureba raiji'quë ya'obi re'huañi'quëbi carajei'aguë se'ga baji'i. Yo'je raiji'quëca Riusu ba'i jobobi raiji'quëbi gare carajeiye beoye ba'iji. ⁴⁸⁻⁴⁹Ja'nca ba'iguëna, maibi yureca ën yijare ba'ijën, mai ga'nihuë yua Adán ga'nihuëre'ru bajën, ya'obi re'huañi'cua ba'iyë. Ja'nca ba'icuata'an, maibi Riusu ba'i re'otona ti'anni ba'ijën, tin ga'nihuëte baja'cua'ë. Jesucristo go'ya raiji'quëbi ga'nihuëre'ru baja'cua'ë mai.

⁵⁰Ja'nca ba'ijënna, yë'ë bain sanhuë, mäsacuani yihuoreba yihuoyë yë'ë. Riusu ba'i re'otona ti'anto, ro ën yija ga'nihuë gare beocua ba'ija'cua'ë. Ja'an ga'nihuë carajei'aguë sëani, ja'an ga'nihuë naconi Riusu ba'i jobo, si'arën ba'i jobona ti'añe gare porema'ñe. ⁵¹Yë'ë yua mäsacuani yihuoguë,

mësacuani ñaca yahue quëayë yë'ë. Mai hua'na si'a jubëbi junni huesëma'inë. Mai jubë ba'icua yequëcuabi huajë mëni, Riusuna saija'cua'ë. Ja'nca ba'ijëna, Riusubi mai si'acuanu mai ga'nihuëte mame re'huaja'guë'bi. ⁵² Te'e jëana mame re'huaguë ba'ija'guë'bi. Mai ñacoga ma'niñe'ru quë'rë te'e jëana ja'nca yo'oguë, coneta juiye quë'rë yo'jereba jui güeseguë, ba mame re'huayete masi güeseji. Ja'nca jui güeseguëbi baguë bainreba junni huesësi'cuani go'ya raiye choija'guë'bi. Ja'nca choiguë, mai hua'na si'acua, junni huesësi'cua o huajëjën ba'icua, si'acuanu tin ga'nihuë bacuare maire mame re'huaja'guë'bi. ⁵³ Ja'nca mame re'huaguëna, mai yure ba'i ga'nihuë jëja beo ga'nihuë gare carajise'e ba'ija'cua'ë. Ba'ijën, tin ga'nihuë gare carajeiye beoye ba'i ga'nihuëte conu baja'cua'ë mai. Ja'nca ba'icuabi gare se'e junni huesëye beoye ba'ija'cua'ë mai. ⁵⁴ Ja'nca mame re'huasi'cua ba'ijëna, Riusu coca toyani jo'case'ru güina'ru ba'ija'guë'bi: "Riusubi yua zupai huatini ñu'ñu güeseni si'aja'guë'bi. Ja'nca yo'oguëna, baguë bainbi gare se'e ju'ñe beoye ba'ija'cua'ë. ⁵⁵ Zupai huati ñu'ñujeisi'quë ba'iguëna, maibi gare se'e ju'ñe beoye ba'ija'cua'ë. Jai buni hua'guë totayo rutase'e ba'iguë'ru ba'iji. Maini ja'si yo'oye gare porema'iji." Ja'nca caji Riusu coca toyani jo'case'e. ⁵⁶ Ja'an totayote cato, bain gu'a jucha yo'ojën ba'iyete caji. Bain hua'nabi Riusu coca toyani jo'case'ru güina'ru yo'oye porema'icua sëani, bacuabi gu'a juchare bayë. Riusu coca toyani jo'case'ru güina'ru yo'ozu cacuata'an, bain hua'nabi yo'oye porema'icuabi Riusu bënni senjoja'ñete ja'ansi'cua jëaye gare porema'icua ba'iyë. ⁵⁷ Ja'nca yo'oye porema'icuata'an, mai E'jaguë Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua ja'ancuabi Riusu bënni senjoja'ñete

jëaye ba'iyë. Jëaye ba'ijën, si'arën huajë hua'na ba'ijën ba'ija'cua'ë mai.

⁵⁸ Ja'nca sëani, yë'ë bain sanhuë, jëja recoyo bacua ba'ijë'ën. Si'a coca bain tin yihuoni ye'yoyete ro'taye beoye ba'ijë'ën. Riusu yihuoni ye'yoye se'gare ro'tajën ba'ijë'ën. Riusu in rairën ti'anja'ñete jo'caye beoye ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Maire in raija'guëbi maini tin ga'nihuë mame re'huani, maini baguë ba'i jobona bëa güeseja'guë'bi. Ja'nca sëani, mësacuabi ja'an ba'ija'yete ëñajën ëjojën, si'a mai E'jaguë yo'o cayete si'a jëja quë'rë re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. Riusu yo'o cayete yo'ojën banica, gare guaja yo'oye beoye ba'ija'cua'ë. Si'a baguë yo'o guanseguëna, ai ta'yejeiye ba'iyë baguëni yo'oye conjën ba'iyë mai.

La colecta para los hermanos

16 Yureca, mësacuabi Riusu bain bonse caracua, Jerusalén huë'e jobo ba'icuaire ro'tajën, Curire huëoni bacuana ro insini saonü cajëna, mësacuani ñaca yihuoguë quëayë yë'ë. Riusu bain jubëan Galacia yija ba'icuanu guansese'e'ru güina'ru yo'ojë'ën mësacua. ² Si'a semana, Riusu ta'yejeiye ba'i umuguse ba'iguëna, mësacua curi conu baye, Riusu insise'e caguë, ja'anre cuencueni, mësacua insiye poreye'ru ca'ncona re'huani, yë'ë ti'añe tëca bani ëjojë'ën. Ja'nca bani ëjotoca, mësacua curi insija'yete ja'ansirën saoye poreja'cua'ë. Ja'an curire huëoni re'huama'itoca, yë'ëbi ti'anguëna, si'a curire te'e jëana huëoye ai jëjaji. ³ Ja'nca sëani, mësacuabi ba curire bojora'rë huëoni re'huajëna, yë'ëbi ti'anni, ba curire mësacua bain cuencuesi'cuana jo'cani, Jerusalenna saocaija'guë'ë. Mësacuabi cajëna, Jerusalén bainni utire toyani insiguëna, bacuare saocaija'guë'ë yë'ë. ⁴ Ja'an curire insini saojën, yë'ëre'ga saoye

yëtoca, yë'ë'ga mësacua bain saija'cua naconi te'e saija'guë'ë yë'ë.

Planes de viaje de Pablo

⁵ Yureca, mësacuanì ëñaguë saija'yete cato, ru'ru Macedonia yijana ganijani, ja'n'rëbi yo'je, mësacuanì ëñaguë saija'guë'ë yë'ë. ⁶ Ja'nca ëñaguë saiguë'ëbi porenica mësacua naconi zoe ba'ie yë'yë. Yequërë ocorën carajeiye tëca mësacua naconi ba'ija'guë'ë yë'ë. Ba'ini, ja'n'rëbi se'e sai bi'raguëna, mësacuabi yë'ëre bojojën, yë'ëre re'oye despìdiejën saojë'ën. ⁷ Yurera, choa umuguseña se'ga mësacua naconi ba'ie yëma'iguëbi yureña mësacuana ëñaguë saima'inë. Quë'rë zoe ba'ie yëguëbi jë'te saiyë, Riusubi ënsema'itoca. ⁸ Yureca, Efeso huë'e jobore ba'iguë, Pentecostés fiesta umuguseña tëca ba'ija'guë'ë yë'ë. ⁹ Riusu yo'ore ai re'oye yo'oye poreguëbi yureña yo'oni tējiza caguë, ënjo'ona bëayë. Riusu yo'ore yo'oguëna, ai bainbi yë'ëni je'o bani, yë'ëre ënse ëaye yo'ojën ba'iyë.

¹⁰ Ja'nca bëaguëna, yë'ë gajeguë Timoteobi mësacuana ti'antoca, baguëni bojojën, baguëni re'oye cuirajën ba'ijë'ën. Baguë yua yë'ë yo'oye'ru Riusu yo'ore giüna'ru yo'oguë ba'iji. ¹¹ Ja'nca sëani, mësacua jubë ba'icuabi baguëni ëñama'inë ëñotoca, bacuare bëiñe yihuojë'ën. Mësacua si'acuabi baguëte re'oye conjën, baguë ganija'ñete ro'ijën, baguëni bojojën, yë'ëna go'yaye baguëte raojë'ën. Baguë, baguë gajecua naconi raiye ëjoguëbi mësacuanì ja'nca raoye sëne yë'ë.

¹² Mai te'e gajeguë Apolos hue'eguëte cato, baguëni coca cahuë yë'ë. Më'ë, më'ë gajecua naconi Corinto bainni ëñaguë saijë'ën caguëta'an, mësacuanì ëñaguë saiyë yureña gare poremaj'i. Riusubi yequë yo'ore guansegüëna, ja'an yo'ore yo'oye baji. Ja'nca baguëbi baguë por-eye'ru mësacuanì jë'te ëñaguë saiyë, cabi baguë.

Saludos finales

¹³ Yureca, maini je'o baguë Satanás hue'eguëbi maini ai gu'aye yo'oye ro'taguëna, mësacua ëñajën ba'ijë'ën. Cristoni quë'rë si'a jëja recoyo ro'tajën, baguë tëani baja'ye canì jo'case'ere gare huanë yeye beoye ba'ijë'ën. Quë'rë jëja recoyo re'huajën, Cristo coñete ro'tajën, zupai huati saoni senjoñe porecua ba'ijë'ën. ¹⁴ Si'a mësacua yo'o ma'carëan yo'oto, yequëcuani oijën coñe se'gare ro'tajën, mësacua yo'o ma'carëanre yo'ojën ba'ijë'ën.

¹⁵ Yureca, yë'ë bain sanhuë, Estéfanás hue'eguëte cato, baguë, baguë te'e bain naconi Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën, si'a Acaya yija bain ro'taye'ru quë'rë ja'anrë ro'tajën ba'ë. Ja'nca si'a recoyo ro'tajën, Cristo bainreba ba'icuani yo'o coñe se'gare baza cajën, ja'nca jo'caye beoye yo'o conjën ba'iyë bacua. ¹⁶ Ja'nca ba'ijën, Estéfanás, yequëcua Jesucristoni yo'o coñe'ru ba'icua, ja'ancuabi yo'o cajënna, mësacua'ga Ja'ë cajën, bacua caye'ru giüna'ru yo'o conjën ba'ijë'ën.

¹⁷ Yureca, Estéfanás, Fortunato, Acaico, bacuabi yë'ëni ëñajën raijënna, ai bojoguë ba'iyë yë'ë. Yë'ë yua mësacuanì zoe ëñama'iguëbi bacuanì ëñani bojoguë, mësacuanì cu'e ëayete se'e oima'ë yë'ë.

¹⁸ Bacua yua mësacuanì recoyo bojo güeseyë'ru yë'ëre'ga ai recoyo bojo güeseyën ra'ë. Mësacua yua ja'ancuanì, yequëcua giüna'ru ba'icuani re'oye ëñajën ba'ijë'ën.

¹⁹ Yureca, Cristo bainreba jubëan Asia yijare ba'ijën, mësacuanì saludaye cahuë. Aquila, Prisca, ba Cristo bainreba jubë, bacua huë'ena ñë'cacua, si'acuabi mësacuanì saludajën, mai E'jaguëni te'e bojojën ba'ijë'ën canì, mësacuana saoyë bacua. ²⁰ Jesucristo bainreba ba'icua si'acuabi mësacuanì te'e saludaye cahuë. Ja'nca sëani, mësacua yua Jesucristoni te'e recoyo

ro'tajën, sañeña su'ncajën saludajën
ba'ijë'ën.

²¹ Yë'ë, Pablo hue'eguëbi mësacuani
utire toyaguë, yë'ë saludayete te'e ruiñe
toyani saoyë yë'ë. ²² Bain hua'nabi mai
Ëjaguëni yëye beoye ba'itoca, Riusu
bënni senjosi'cua ba'ija'bë. Yureca, mai
Ëjaguë te'e jëana ti'anja'guë cayë.

²³ Mai Ëjaguë Jesucristobi mësacuani
re'oye ëñani, conreba conja'guë cayë.

²⁴ Mësacua si'acuani bojoguë ro'taguë,
mësacuani ai yëreba yëguë ba'iyë yë'ë
caguë, mësacuani coca cani saoyë yë'ë.
Ja'nca raë'ë. Amén.

San Pablobi

CORINTO

*Bainni utire toyaguë, samu ba'i
cocare Toyani saobi*

Saludo

1 Yë'ë, Pablo hue'eguëbi yua Riusu raoni jo'casi'quë'ë. Riusubi yë'ëni ëñani, Yë'ë coca quëacaiguëte baguëte re'huani jo'caza caguë, Jesucristo ba'iyete quëani achoye yë'ëre re'huani raobi. Ja'nca raoguëna, yë'ë yua mai te'e bainguë Timoteo hue'eguë naconi ba'iguëbi utire toyani, mësacua Riusu bainreba Corinto huë'e jobore ba'ijëna, utire toyani saoyë yë'ë. Ja'nca toyani saoguë, si'a Riusu bainreba baguë bain mame re'huasi'cua si'a Acaya yijare ba'ijëna, ja'ancuare'ga utire toyani saoyë yë'ë. ²Yë'ë bain sanhuë, Riusu conreba coñete mësacua naconi caraye beoye ba'ija'guë cayë. Mai Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo, bacuabi mësacuanani re'oye cuirajëna, recoyo re'o huanonë se'ga ba'ijë'n.

Sufrimientos de Pablo

³Yureca, mai Taita Riusure ro'tato, mai Ëjaguë Jesucristo Ja'quë ba'iguëna, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete bojoreba bojojën cañuni. Maini ai oireba oiye baji baguë. Maibi ai yo'ojën ba'icuata'an, mai recoyo re'o huano güeseyë masiji mai Taita Riusu. ⁴Mai recoyo ai sa'ntijën ai yo'ojën ba'ijëna, mai Ëjaguëbi maini oire bani, sa'ntiye beoye ba'icuaire maire re'huaji. Ja'nca re'huaguë, maini bojora'rë yihuoguë caji: Mësacuabi yë'ë oiguë coñete ye'yejën, recoyo re'o huanonë ba'ijën, yequëcua, recoyo sa'nticuare'ga güina'ru oire bani, bojo recoyo huano güesëjën ba'ijë'n. Ja'nca re'huaguëna,

yequëcuanani oire bani coñe porecua ruiñë mai. ⁵Ja'nca ba'iji maire. Cristo ai yo'oguë ba'ise'ru güina'ru ai yo'ojën ba'ijën, baguë oire bani coñere'ga ye'yejën, recoyo jëja bajën, recoyo bojo huanonë ba'icuaire re'huasi'cua ba'iyë mai. ⁶Yureca, yë'ë bain sanhuë, yëquë'nabi recoyo ai sa'ntiye ai yo'ojën ba'itoca, mësacuanani bojo recoyo huano güeseyë poreyë yëquëna. Ja'nca bojo recoyo huanonë ba'ijën, mësacua yua Riusu tëani bani coñete ye'yeyë poreyë. Yëquëna'ga Riusu oiyereba coñete ye'yejën, mësacuare'ga oire bani, recoyo bojo huano güeseyë poreyë. Mësacua'ga yëquëna ai yo'oye'ru ai yo'ojëna, Riusubi mësacuare jëja recoyo bacuare re'huaji. Re'huaguëna, Riusu oiyereba coñete ye'yereba ye'yejën recoyo bojo huanonë ba'icua ruiñë mësacua. ⁷Aito. Mësacua ja'nca ba'icua ruiña'cua'ë. Riusu re'huayete masiyë yëquëna. Mësacuabi yëquëna recoyo ai rëquëye ai yo'ojën ba'iyë'ru ai yo'ojën, Riusu oiyereba coñere'ga güina'ru ye'yejën, güina'ru recoyo bojo huanonë ba'icua ruiñë mësacua.

⁸Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuabi ja'an cocare quë'rë re'oye ye'yejë'n ca-jën, yëquëna yure Asia yijare ba'ijën, yëquëna ai ba'iyë ai yo'ojën ba'ise'ere mësacuanani quëaye yëyë. Ai ta'yejeiye ai yo'ojën, jëja beo hua'na ba'ijën, Junni huesëye se'ga ba'iji maire ca-jën ba'ë. ⁹Preso zeansi'cuanani huani senjoja'ne huanonë baji'i yëquë'nare. Ja'nca ba'icuaireta'an, Riusubi yëquë'nani congüë baji'i. Ro yëquëna jëja bani poreyete ro'tamaë'ë. Riusu coñe se'gare ro'taye bahuë. Ju'insi'cua go'ya rai güeseyë poreguë sëani, baguë coñe se'gare ro'tajëna, ¹⁰yëquë'nani ai re'oye conbi baguë. Junni huesëja'ye se'ga ba'ijën, ai huaji yëjën ba'ijëna, Riusubi yëquë'nani tëani, huajë hua'nare babi. Yëquë'nani gare jo'cani senjoma'isi'quëbi gare se'e

yëquëna jo'cani senjoma'ija'guë'bi ba'iji. Ja'anre ai masiyë yëquëna. ¹¹Ja'nca ba'iguëna, mësacua'ga yëquëna ba'iyete ujajën, Riusu coñete jo'caye beoye senreba senni achajën ba'ijë'n. Ja'nca senni achajën, ai jai jubë Riusu bainbi senni achajënna, Riusubi achani, yëquënani ai re'oye conreba conji. Ja'nca conguëna, ai jai jubë bainbi Riusu ta'yejeiye ba'iyete careba cajën bojoja'cua'ë.

Por qué no fue Pablo a Corinto

¹²Yureca, ëñere mësacuanu quëajën, masiyereba masijën quëaye poreyë yëquëna. Yëquëna re'oye yo'oyete cato, si'a bainbi ëñajën, mësacua'ga ëñajënna, ro yëquëna yëyete gare yo'oye beoye baë'ë. Ro bain masiye ro'tayete gare ro'taye beoye baë'ë. Riusu yëye se'gare yo'oñu cajën, Riusu coñe se'gare yo'oye ro'tajën ba'iyë yëquëna. ¹³Ja'nca ba'ijën, mësacuanu utire toyani saojën, Riusu canu jo'case'e'ru gare tin toyamaë'ë yëquëna. Te'e ruiñe se'gare coca toyani, mësacuanu saohuë yëquëna. Ja'nca sëani, yëquëna coca toyani saoyete te'e ruiñe ye'yeni masijë'n. ¹⁴Yureca, mësacuabi yëquënani re'oye masima'ijënna, mësacuanu ñaca masi güeseye yëyë yë'ë: Mai Ëjaguë Jesucristo in rairën ti'anguëna, mësacuabi yëquënate ai bojojën ba'iyë poreja'cua'ë.

¹⁵Ja'anre te'e ruiñe masiguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca masiguëbi mësacuanu samu viaje ëñaguë saijaza caguë, mësacua naconi te'e bojoye ro'tahuë yë'ë. ¹⁶Ja'nca ro'taguëbi Macedonia yijana saiguë, mësacua naconi bëaye ro'tahuë. Ja'nrëbi, Macedoniana sani rani, se'e mësacua naconi bëaye ro'tahuë yë'ë. Ja'nca bëani, ja'nrëbi, Judea yijana sai bi'raguëna, mësacuabi yë'ëre re'oye saoye poreye ro'tahuë yë'ë. ¹⁷Ja'nca ro'taguëta'an, mësacuanu ëñaguë saiye porema'iguëbi mësacuanu

quëahuë yë'ë. Quëaguëna, yequërë mësacuabi yë'ëre ro'tajën, Ro cue'yoni raima'iji ro'tamate. Banhuë. Ro bain ro'tani yo'oye'ru yo'omaë'ë yë'ë. Ro yë'ë ba'iyete ro'tama'iguë baë'ë yë'ë. Ro cue'yoni yë'ë case'ru tin yo'oye beoye gare ba'iguë'ë yë'ë. ¹⁸Riusubi canu jo'cani te'e ruiñe yo'oguëbi cue'yo cocare gare yëquënani ca güesema'iji. ¹⁹Mai Ëjaguë Jesucristo, Riusu Zino ba'iguë, ja'anguë ba'iyete cato, Silvano, Timoteo, yë'ë, yëquënabi mësacuanu quëani achojënna, mësacuabi baguë ba'iyete masihuë. Gare cue'yoye beoye ba'iguëbi baguë canu jo'case'e'ru te'e ruiñe yo'oye se'ga ba'iji baguëre. ²⁰Si'a Riusu coca canu jo'case'ere ëñato, Jesucristo yo'oja'ye se'ga ba'ija'guë'bi. Ja'nca sëani, maibi Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete ro'tajën, baguë canu jo'case'e'ru güina'ru ba'ija'guë cajën, Amén canu achocua ba'iyë mai. ²¹Mai Ëjaguë Riusubi yëquënate cuencueguë, baguë coca quëacuare re'huani, mësacuana saobi. Ja'nca sëani, mësacua naconi Jesucristoni te'e zi'nzini, gare te'e ruiñe caye re'huasi'cua'ë yëquëna. ²²Ja'nca re'huasi'cuabi Riusu Espiritute conu bajënna, yëquënabi baguë ba'iyete te'e ruiñe quëani acho ëjacua ruën'ë.

²³Yureca, Riusubi yë'ë recoyo ro'tayete masiguëbi yë'ë te'e ruiñe cayete mësacuanu masi güeseya'guë. Mësacuanu bëñereba cama'ija'guë caguë, Corinto huë'e jobona saimaë'ë yë'ë. ²⁴Mësacuanu bojo güeseye se'gare yo'oye ro'tayë. Mësacua yua Riusuni si'a recoyo ro'taye ye'yesi'cuare sëani, mësacua recoyo ro'taye gare guanseye yëma'inë yëquëna.

2 Ja'nca sëani, mësacuanu bëin coca caye se'gare ro'tatoca, mësacuanu ëñaguë saiye banguë baë'ë yë'ë. ²Bëin coca se'gare caguë saitoca, mësacua naconi ba'iguëbi bojo huanonë beoye ba'ire'ahuë yë'ë. Yë'ë bëin coca

casi'quë'ga ai sa'ntiguëna, ¿queaca bojoye'ne yë'ë? ³Bëin coca se'ga ba'iguë, mësacuani ëñaguë saiye yëmaë'ë yë'ë. Mësacuani ëñaguë saito, mësacua naconi bojoye se'ga ba'iyë yëyë yë'ë. Yë'ë yua recoyo ai bojoguëbi mësacuani giina'ru bojo güeseye ro'tahuë yë'ë. ⁴Ja'nca sëani, mësacuani ja'an utire toyani saoguë, recoyo ai yo'ohuë yë'ë. Mësacuani ai bëine cama'ija'ma caguë, mësacuani ai jëja oiguë, mësacuani bëin coca toyani saohuë yë'ë. Mësacuani sa'ntiye oi güeseye yëmaë'ë. Mësacuani ai yëreba yëyete masi güeseye ai ro'tahuë yë'ë.

Perdón para el que había ofendido a Pablo

⁵Yureca mësacua jubë ba'iguëbi gu'a jucha yo'oguëna, yë'ë se'gabi sa'ntiguë oimaë'ë. Mësacua si'acuabi baguë gu'a juchare ro'tajën, ai sa'ntijën oë'ë. Ja'nca sëani, mësacua si'acuani ai bëin coca caye yëma'inë yë'ë. ⁶Sa'ntijën oicuabi në'cani bainguë si'nseyete ro'tani yo'ojëna, se'e si'nsema'ijë'n cayë yë'ë. ⁷Ai si'nsema'iquë ba'iguëna, yureca mësacua baguë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere huanë yeye cajë'n. Baguë sa'ntise'ebi ai oireba oima'ija'guë cajën, baguëni oire bani conjën, baguëni recoyo bojo huanone ba'i güesejë'n. ⁸Ja'nca sëani, mësacuani si'a jëja señë yë'ë. Baguëni bëin coca caye jo'cani, baguëni ai yëreba yëyete se'e ëñojën ba'ijë'n. ⁹Mësacuani ja'anrë toyani saoguë, mësacua achani te'e ruinë yo'oyete masiza caguë, mësacuani coca guanseguë toyahuë yë'ë. ¹⁰Mësacuabi bainguë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere huanë yeye catoca, yë'ë'ga baguë yo'oguë ba'ise'ere huanë yeye cayë. Mësacua masini cayete ro'tato, mësacua te'e ruinë masicua'ë cayë yë'ë. Ja'nca sëani, yë'ë yua bainguë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere huanë yeye caguë,

Cristo huanë yeye cayere'ga señë. Cristobi huanë yeye caguë, mësacua jubë si'acuani re'oye congüë ba'ija'guë cayë yë'ë. ¹¹Gu'a jucha yo'oguë ba'isi'quëni huanë yeye cama'itoca, baguë yua baguë sa'ntise'ebi ai oireba oiguëna, zupai huatibi mësacua jubëni ta'yejeiye gu'aye yo'oye poreji. Zupai coqueguë yo'oyete masicuabi baguë yo'oyete ënare bajën bañuni.

Intranquilidad de Pablo en Troas

¹²Yureca, Troas huë'e jobona sani, Cristo mame recoyo re'hua cocare quëani achoguëna, mai E'jaguëbi ai jai jubë achacuare yë'ëni ëño'bi. ¹³Ja'nca ëñoguëta'an, yë'ë bainguë Tito hue'eguëbi ti'anmaquëna, yë'ë recoyo ai gu'a huanone baë'ë. Ja'nca ba'iguëbi baru bain achacuani despidiëni, ja'ansirën Macedonia yijana sani, Titoni cu'ejäë yë'ë.

Victoriosos en Cristo

¹⁴Ja'nca recoyo gu'a huanone ba'isi'quëta'an, mai E'jaguë Riusubi caraye beoye ta'yejeiye yo'ocuare maire re'huaji. Ja'nca sëani, baguëni bojojën, jo'caye beoye surupa cajën bañuni. Cristobi congüëna, maire si'aruanna sani, si'a bainni mai ba'iyete ëñoji. Eñoguëna, bainbi maini ëñani, Cristoni masicuabi ai re'oye yo'ojën bojoyë cajën ba'iyë. ¹⁵Maibi Cristo naconi te'e ba'ijën, baguë ba'iyë'ru ba'ijëna, Riusubi ëñani maini bojoji. Maibi ja'nca ba'ijëna, bainbi ëñajën, ¹⁶yequëcuabi ai re'oye ro'tajën, bojojën, Cristo bainguë runza cajëna, Cristo yua baguë bainre bacuare re'huani si'arën baji. Yequëcuabi gu'aye ro'tajën, maire gu'a güeni senjojëna, Riusu bënni senjoja'ne se'gare ba'iji bacuare. Ro mai hua'na se'gabi Cristo re'oye ba'iyete ëño'ne gare porema'icua ba'iyë. ¹⁷Riusubi maire cuencueni raoguëna,

ja'an ba'iyete ëñoñe poreyë. Yequëcuabi bonsere ganañu cajën, Riusu cocare quëani achocua'ru ro coquejën ëñojënna, ja'ancua'ru ba'ima'inë yëquëna. Yëquënabi te'e ruiñe cajën, Cristo mame recoyo re'huayete quëani ahojën, Riusu cuirani coñete ëñani masiyë yëquëna.

El mensaje del nuevo pacto

3 Yureca, yëquënabi mësacuana ti'anjën, yequëcua yo'oye'ru, yëquëna ëja bain ba'iyete gare ëñomajën ba'iyë. Yequëcuabi Riusu coca quëani achocua'ru ro coquejën ëñocuabi bain re'oye cani toyasi cocare sani, mësacuani ëñoni, bacua re'oye ba'iyete mësacuani ro'ta güeseyë. Ja'nrebi, se'e sai bi'rajën, mësacua uti toyayete, bacua re'oye ba'iyete mësacuani señë. Ja'nca yo'ojënna, yëquënabi ja'anre gare seña beoye ba'iyë. ²Bain hua'nabi yëquëna re'oye ba'iyete masiye yëtoca, mësacua Cristo bain re'huasi'cuare ëñani, yëquëna re'oye yo'ose'ere masiye poreyë si'a hua'na. ³Cristobi conni raoguëna, yëquënabi mësacua jobona ti'anni, Cristo mame recoyo re'huayete mësacuani quëani ahojënna, mësacuabi Cristoni bojojën, baguëni si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca ro'tajënna, Riusu Espíritubi mësacuana gaje meni bani, recoyo huajë hua'nare mësacuare mame re'huabi. Ja'nca re'huaguëna, si'a bainbi mësacua re'oye ba'iyete ëñani, yëquëna te'e ruiñe yo'oni conse'ere masiye poreyë. Ja'nca sëani, bain re'oye cani toyasi cocare senma'inë yëquëna.

⁴Riusu se'gabi maire cuencueni raoguëna, Cristobi conguëna, baguë yo'o guansese'ere te'e ruiñe yo'oye porecua ba'iyë yëquëna. ⁵Yëquëna se'gabi ja'an yo'oye gare porema'inë. Riusubi yo'oye porecuare yëquëna re'huaguëna, yëquëna yo'oye poreyete quëayë. ⁶Ja'nca re'huaguëbi baguë

bainreba re'huaye concuare maire cuencueni re'huabi. Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi yë'ë bainreba re'huasi'cua ba'ija'cua'ë caguë, yëquëna choini, baguë re'huaye concuare yëquëna re'huabi. Moisés coca cani jo'case'ru yo'oni, yë'ë bain bajë'en camaji'i Riusu. Ja'an cocare ëñani, bain bënni senjoñe se'gare masiyë. Riusubi baguë Espiritute raoguëna, bainbi coní, recoyo huajëreba huajëcua ba'iyë.

⁷Moisés coca toyani jo'case'ere cato, Riusubi Moisesni quëani achoguë, gata tontoñana toyani jo'caguë, baguë ta'yejeiye ba'iyete Israel bainni ai ba'iyete ai ëñoguëna. Eñoguëna, Moisés zia ai go'sijeí zia ma'ñoguëna, Israel bainbi baguë ziare ëñañe gare poremateña. ⁸Ja'nca poremajënna, baguë zia go'sijeíye carajeija'ye ba'iguëta'an, Riusu Espiritu raorën yureña ti'anguëna, Riusu ta'yejeiye ba'iyete yua quë'rë ai ba'iyete maini ëñoguë ba'iji. ⁹Moisés coca toyani jo'case'e, bainni bënni senjoñe cani achose'e, ja'anre ta'yejeiye masi güesesi'quëbi baguë yureña bain recoyo mame re'huani baguë, quë'rë ai ba'iyete maini ta'yejeiye masi güeseji Riusu. ¹⁰⁻¹¹Ja'nca quë'rë ai ta'yejeiye masi güesequëna, Moisés coca toyani jo'case'e yua ja'anrë ai ta'yejeiye beoye ba'iji. Carajeija'ye ba'ise'e sëani, ta'yejeiye beoye ba'iguëna, Riusu yureña mame ëñoni jo'case'e yua quë'rë ai ba'iyete ai ta'yejeiye ëñoni, maini masi güeseni, gare ñu'ñojeiñe beoye ba'iji.

¹²Ja'nca masi güesequëna, Riusu yo'oja'yete jo'caye beoye ëñajën ëjojën ba'iyë mai. Ja'nca ëjojën ba'ijën, si'a jëja recoyo bani, Riusu yo'oja'yete quëani ahojën ba'iyë. ¹³Moisés yo'oguë ba'ise'e'ru gare yo'oma'icua ba'iyë. Israel bainbi yë'ë zia go'sijeíye carajeiguëna, ëñani masima'ija'bë caguë, baguë ziare canbi reani yahueguë bají'i. ¹⁴Mai hua'na yua Riusu ba'iyete

yahueye beoye quëani achocuata'an, Israel bainbi Riusu ba'iyete te'e ruiñe masiye beoye baëë. Ja'nca ba'icuabi yureña tëca Moisés coca toyani jo'case'ere ëñajën, Riusu ba'iyete te'e ruiñe masiye gare porema'icua ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, Cristo yua Riusu Raosi'quëreba ba'iji cani si'a recoyo ro'tatoca, ja'nrebi ba cocare ëñani, Riusu ba'iyete te'e ruiñe masiye poreyë bacua. ¹⁵Ja'nca porecuabi Cristoni si'a recoyo ro'tamajën ba'iyë. Moisés coca toyani jo'case'ere achajën, te'e ruiñe masiye beoye ba'icuabi ro achajën ba'iyë. ¹⁶Ja'nca ba'icuata'an, bainbi Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, ba coca gare yahueye beoye ba'iguëna, Riusu ba'iyete te'e ruiñe masiye poreyë. ¹⁷Mai E'jaguë ba'iyete cato, baguë Espiritute mai recoyo huanone ba'ijën, baguë ba'iyete masiye poreyë mai. ¹⁸Moisés yo'oguë ba'ise'e'ru mai ziare gare yahueye beoye ba'ijën, mai si'acuabi Riusu ta'yejeiye ba'iyete te'e ruiñe ëñani masijën, mai E'jaguë Espiritubi conguëna, Riusu ta'yejeiye ba'iyë'ru ai ba'iyë ai ta'yejeiye ba'icua re'huasi'cua ba'iyë mai.

4 Yureca, Riusubi yëquënani oire bani ëñaguë, baguë yo'ore yëquënani guansequëna, baguëni te'e zi'inni bojocua sëani, baguë yo'ore jo'caye beoye si'a jëja yo'ojën ba'iyë yëquëna. ²Ja'nca ba'icuabi bain ro coquejën yahue yo'oye'ru gare yo'oye beoye ba'ijën, gu'aye yo'oye beoye bañuni cajën, ja'anre gare quëñeñë yëquëna. Yequëcuabi Riusu cocare yahuera'rë sa'ñejën bañu cajënna, gare yo'oye beoye güejën sehuoyë yëquëna. Riusubi yëquëna ba'iyete ëñaguëna, yëquënabi Riusu cocare te'e ruiñe se'ga quëani ahojën, si'a bainni te'e ruiñe yo'ojën ba'icua ëñojën ba'iyë yëquëna. ³Ja'nca quëani ahojënna, yequëcua Riusu bënni senjosi'cua ba'ija'cua se'gabi te'e

ruiñe achaye yëmajën, ro ñu'ñujeiñe se'ga ba'ija'cua'ë. ⁴Zupai huatibi bain recoyo ro'tayete ënzeza caguë, ën yija ba'iyë se'gare bacuani ëñoji. Ja'nca ëñoguëna, bacuabi ñaco beocua'ru ba'ijën, Riusu cocareba te'e ruiñe achaye poremajën, Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete, Riusu ba'iyë'ru ba'iyete gare masiye beoye ba'icua ba'iyë. ⁵Yëquëna hua'nabi Riusu cocarebare quëani ahojën, ro yëquëna ba'iyete camajën, Jesucristo ta'yejeiyereba E'jaguë ba'iyë se'gare quëani ahojën ba'iyë. Yëquëna ba'iyete cato, Jesusre yo'o conca se'ga ba'ijën mësuacuni coñe se'ga yëyë yëquëna. ⁶Mai Taita Riusubi ru'rureba ba'isirën ën yija zijei re'otore ëñani, guanse coca se'ga caguë, Miaja'guë caguëna, mia re'oto runji'i. Ja'nca ruin güeseguëbi mai ba'iyete ëñani, yë'ë ba'iyete te'e ruiñe masijë'ën caguë, maibi baguë ta'yejeiye ba'iyë te'e ruiñe masihuë. Ja'nrebi Jesucristo ta'yejeiye ba'iyete ru'ru ëñani masini, ja'nrebi Riusu ta'yejeiye ba'iyete te'e ruiñe masiye porehuë mai.

El vivir por la fe

⁷Ja'nca masiye porecuabi ro ya'o se'gabi re'huasi'cua ba'icuata'an, ai ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñoñe poreyë mai. Ja'nca porejënna, yequëcuabi ëñani, ¿queaca yo'oye poreyë'ne? cato, Riusu ta'yejeiyereba conguëna, yo'oye poreyë masija'bë. Riusu se'gabi ta'yejeiye yo'oye pore e'jaguë'bi ba'iji cajën, bainni quëani ahojën ba'iyë mai. ⁸⁻¹⁰Ja'nca quëani ahojën ba'ijën, Jesucristo ai yo'oguë junni tonse'e'ru güina'ru maire ba'iguëna, ba ai yo'oye jëayete ro'tama'iñu cayë. Maibi ai ba'iyë ai yo'ojën ba'icuata'an, Riusu yo'o yo'oye yuta poreyë. Gue yo'oye ro'taye beoye ba'icuata'an, gare huesë hua'na ruiñe beoye ba'iyë. Yequëcuabi maini ai je'o bacuata'an, Riusubi

maire gare jo'cani senjoñe beoye ba'iji. Mai je'o bacuabi maire huani senjoni tējiñu cacuareta'an, Riusubi ēseji. Jesucristoni gu'aye yo'ose'e'ru maini güina'ru yo'ojēna, yequērē huani senjosi'cua ba'icuabi Cristo yure huajēguē ba'iyete bainni ēñojēna, mai ba'iyete ēñani, ja'anre masiye poreyē bacua. ¹¹ Yureca maibi ēn yijare ba'ijēn, Jesucristoni yo'o conjēna, maire je'o bacuabi Jesucristoni huani senjoñe yēse'e'ru güina'ru maire huani senjoñe yēyē. Ja'nca yējēna, maibi ai yo'ojēn, Jesucristo ta'yejeiye ba'iyete bacuani masi güeseyē. ¹² Yureca yēquēna hua'nabi Riusu yo'o yo'oye ro'ire junni tónto'ga, mēsacuabi Cristo ba'iyete ye'yeni, recoyo huajēcua ruiñē.

¹³ Riusu Espíritubi congüēna, maibi Cristoni si'a recoyo ro'taye poreyē. Riusu ira banguē raosi'quē cani jo'case'e'ru güina'ru cayē mai. "Riusuni si'a recoyo ro'tasi'quē sēani, baguē ba'iyete yequēcuanu quēani achoye poreyē yē'ē" caguēna, mai'ga güina'ru recoyo ro'tani quēani achoyē. ¹⁴ Ja'nca quēani achocuabi ēñere masiyē: Mai Ējaguē Riusubi Jesucristo junni tonsi'quēni go'ya rai güeseja'guē'bi. Güesequēna, yēquēnabi Jesucristo naconi te'e ba'ijēn, mēsacua naconi te'e ñē'casi'cua ba'ija'cua'ē. ¹⁵ Ja'nca ba'ija'cuabi yureña ai yo'ojēn ba'ito'ga, mēsacua Cristo bain jubē quērē jaijeicua ba'iyē. Ja'nca ba'ijēn, quērē jai jubē bainbi Cristo oire bani coñete masijēn, quērē ai jai jubē bainbi Riusuni bojojēn surupa cajēn, baguē ta'yejeiyereba ba'iyete quērē se'e masi güeseyē poreyē.

¹⁶ Ja'nca ba'iguēna, maibi ai yo'ojēn ba'ito'ga, Cristoni yo'o coñete gare jo'caye beoye ba'iyē. Mai ēn yija ba'i ga'nihuēbi ñu'ñuigeuēta'an, Riusubi mai recoyote mame re'huaguē, si'a umuguseña quērē jēja ba recoyo

ba'icuare maire re'huaji. ¹⁷ Maibi rēño ñēsebē se'ga ai yo'ojēna, Riusubi baguē naconi si'arēn ba'ija'yete maini re'huani, baguē ta'yejeiyereba ba'iyete maini ai masi güeseyē ro'taji. ¹⁸ Ja'nca sēani, ro ēn yija ba'iyete gare ro'taye beoye ba'iyē mai. Ro ēn yija ba'iyete ro'tatoca, carajeiye se'ga ba'iji. Riusu jobo ba'iyete ro'tatoca, gare carajeiye beoye ba'iji.

5 Ja'nca sēani, Riusu naconi si'arēn te'e ba'ija'cua ba'iyē masiyē mai. Ro ēn yija ba'i ga'nihuēbi gare carajeiguēta'an, Riusubi baguē naconi ba'ija'rute maire re'huani baji. Ja'anruna ti'anni, gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ē mai. ² Yureca, ēn yijare ba'ijēn, ai yo'ojēn cuarujēna, mai ba'ija'runa ti'añe ai cu'e ēaji maire. ³ Ja'anruna ti'anto, Cristobi maire re'oye ēñaguēna, gare jucha beocua ba'ija'cua'ē mai. ⁴ Yureca, ēn yija ga'nihuē gu'a huanōñe ba'ijēn, Ai guaja'ē cajēn, ya'jajēn ba'iyē. Junni huesēye ro'tama'iñē mai. Quērē ai ba'iyē ai huajējēn ba'ija'ye, ja'anre ro'tajēn ba'iyē mai. Ja'nca ro'tacuabi Riusu re'huacaisiruna ti'anni ta'yejeiye si'arēn ba'ijēn, gare se'e ai yo'oye beoye ba'ijēn gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ē mai. ⁵ Riusurebabi maire ja'nca re'huaja'ye ro'taguē, yua yē'ē cani jo'case'e'ru güina'ru ba'ija'yete masijē'ēn caguē, baguē Espíritute maina raoguēna, mai recoyote ba'iguē maire conji.

⁶ Ja'nca sēani, maibi jēja recoyo re'huani, Riusuni jo'caye beoye bojojēn ba'iyē. Ēn yija ga'nihuēte yuta bajēn, Riusu naconi ba'ija'yete so'obi ēñajēn, te'e ruiñereba masiye porema'icuata'an, baruna ti'anja'ñete masiyē mai. ⁷ Ro mai ñaco se'gabi ēñato, barute ēñañe porema'iñē. Riusu cani jo'case'ere si'a recoyo ro'tato, barute masiye poreyē. ⁸ Ja'nca sēani, maibi jēja recoyo re'huani, Riusu naconi jo'caye beoye bojojēn ba'iyē. Ēn yija ga'nihuēte gare

jo'cañu cajën, Riusu jobore ba'ie ro'tajën ba'iyë mai. ⁹Ja'nca ro'tacuabi ën yijare yuta ba'ijën, mai Ëjaguë yëye'ru yo'oye yëyë mai. Baguë jobona sani ba'ijën, baguë yëyere'ga yo'oye yëjën ba'ija'cua'ë mai. ¹⁰Yureca mai jubë ba'icua si'acuabi Cristo jëja guëna seihuë ba'iruna nëcaye baja'cua'ë. Ja'nca nëcajënna, Cristobi mai ën yija ba'ijën yo'ose'e si'ayete ëñani masiji. Re'oye yo'ose'e ba'itoca, maire insija'yete coja'cua'ë. Gu'aye yo'ose'e ba'itoca, maire si'nseja'yete coja'cua'ë.

El mensaje de la paz

¹¹Ja'nca coja'cuabi mai Ëjaguë si'nseja'yete huaji yëjën, re'oye yo'oye se'gare ro'tajën, bain hua'nare ai jëja yihuojën ganiñë yëquëna. Ja'nca ganijënna, Riusubi yëquëna ba'iyete ëñaguë, yëquëna te'e ruiñë ganijën ba'iyete masiji. Yequëcuabi yëquënani gu'aye cacuata'an, mësacua yua yëquëna te'e ruiñë ganijën ba'iyete masijë'n. ¹²Ro bain caye'ru yëquëna re'oye yo'ojën ba'iyete mësacuani quëani achoma'iñë yëquëna. Yëquënabi Riusu yo'o coñe yëcua se'ga ba'iyë cajën, mësacuani quëani achoyë. Ja'nca quëani achojënna, mësacuabi yëquëna ba'iyete bojoye ro'tajën, ro bain ro'taye'ru ro'tacuani masiye sehuoye poreyë. Ja'an ro'tacuabi bain re'oye ëñañe se'gare yëyë. Recoyo mame re'huaye gare güeye ba'iyë. ¹³Yëquënabi Riusu cocarebare ai jëja quëani achojënna, yequëcuabi Ro güebe coca cajën ba'iyë, yëquënate cayë. Ja'nca cacuata'an, Riusu ta'yejeiye ba'iyete masi güeseyë yëquëna. Yëquënabi te'e ruiñë caye ëñojënna, mësacuabi Riusu ba'iyete quë'rë re'oye masiye poreyë. ¹⁴Yëquëna yo'ojën ba'ie si'ayete cato, Cristo ai oire bani coñete ro'tani, yëquëna yo'ore yo'oyë. Ëñere te'e ruiñë masiyë yëquëna. Cristobi si'a baguë bainni

oire bani junni tonguëna, si'acuabi ro bacua ba'iyete ro'taye beoye ba'ijën, baguë yëye yo'oye se'gare ro'taye bayë. ¹⁵Cristo junni tonsi'quëbi mai ba'iyete ëñaguë, Mësacua yëye se'gare ro'taye beoye ba'ijën, yë'ë yëyete yo'oye ro'tajën ba'ijë'n, maini caji. Ja'nca sëani, mai Ëjaguë Jesucristobi mai ro'ire junni tonni go'ya raiguëna, baguë ba'iyete jo'caye beoye ro'tajën ba'uni. ¹⁶Ja'nca sëani, si'a bainni ëñajën, ro bain ro'taye'ru bacua ba'iyete ro'taye beoye ba'ijë'n. Ja'anrë maibi Cristote ja'nca ro'tajën ba'isi'cuata'an, gare se'e baguëte ja'nca ro'taye beoye ba'iyë mai. Riusu ro'taye'ru Cristo ba'iyete ro'tajën ba'iyë mai. ¹⁷Ja'nca sëani, bainbi Cristoni te'e zi'inni batoca, mame recoyo re'huasi'cua ba'iyë. Bacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare se'e yo'oma'icua ba'iyë. Tin ba'ie'ru ba'ijën, mame recoyo re'huasi'cua ba'iyë.

¹⁸Riusubi maire ja'nca mame re'huaye ro'taguë, baguë Zin Jesucristo junni tonse'ebi mai gu'a juchare quë'nëni, Yë'ëni gare se'e je'o bama'ijë'n caguë, baguë bainreba be baguëte ja'nca ro'taye beoye ba'iyë mai. Riusu ro'taye'ru Cristo ba'iyete ro'tajëna'ie maire choiji. Ja'nca choiguë, maire cuencueni, baguë mame recoyo re'hua coca quëani achocuare maire re'huani, bainna saoji. ¹⁹Baguë Zin Jesucristobi maina raiguëna, Riusubi baguë naconi te'e zi'insi'quë baji'i. Ja'nca ba'iguëbi si'a bain gu'a juchare gare se'e ro'tama'iñë yëguë, mësacua je'o bayete gare jo'cani, Yë'ëna te'e zi'injën raijë'n caguë choiji. Ja'nca choiguëbi yëquënate cuencueni, ja'an cocare quëani achocuare yëquënate reyë'ru Cristo ba'iyete ro'tajën'huabi. ²⁰Ja'nca re'huaguëna, yëquënabi Cristo coca quëacuabi mësacuana ti'añë. Ti'anni quëajën, Riusu case'ru güina'ru mësacuani Cristo cocare quëani achoyë. Riusuni

je'lo bayete gare jo'cani, baguëni te'e zi'ĩne ro'tajën ba'ijë'n cayë. ²¹Riusubi baguë Zin jucha beoguëte cuencueni, mai gu'a jucha ro'ina baguëni junni ton güesebi. Ja'nca junni tonguëna, yureca maibi Riusuna ti'anni, baguë re'o bain ba'ieye poreyë. Ja'nca ti'anni yo'otoca, Riusubi maini bani, mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare se'e ro'tama'iguë ba'iji.

6 Yureca, yëquë'nabi Riusu yo'ore baguë naconi te'e conjën ba'ijën, mësacuanı si'a jëja yihuojën cayë: Riusubi mësacuanı ai yëreba yëguë, baguë naconi te'e zi'ĩnete choiji. Ja'nca choiguëna, mësacua yua ro güeye beoye Riusuni ja'ë cajën sehuojë'n. ²Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji Riusu:

Re'oye ba'irën ti'anguëna, më'ëni achayë yë'ë.

Yë'ë tëani ba umuguse ti'anguëna, më'ëni oire bani coñë yë'ë, canı jo'cabi Riusu.

Canı jo'caguëna, yurera baguë re'oye ba'irën ti'anbi.

Yure umuguse yua Riusu maire tëani ba umuguse ti'anse'e ba'iji.

³Ja'nca ti'anse'e ba'iguëna, yëquëna hua'nabi Riusure yo'o concua ba'ijën, Riusuna ti'an ma'are bainni gare huacha ëñoñe beoye ba'ĩnu cajën, mësacuanı Riusu bainreba ba'ieye yurera choiyë. Huacha ëñoma'itoca, yequëcuabi yëquë'nate gu'aye caye gare porema'ĩnë. ⁴Gu'aye cacuata'an, yëquë'nabi mësacuanı ti'anjën, Riusure yo'o concua ba'ieye mësacuanı ëñoreba ëñojën, ñaca ba'icua ba'iyë: Ai jëja yo'o yo'oye bacuata'an, Riusuni yo'o coñe gare jo'cama'ĩnë. Ai ba'ieye ai yo'ojën, yëquëna yo'oye porema'ĩne tëca Riusuni conjën, huesëni si'aye'ru ba'ijën, Riusu yo'o conjën ba'iyë. ⁵Yequëcuabi hui'ya huajën, yëquë'nani preso zeanjën, ai je'lo ëñajëna, Riusu

coñete ai yëjën ba'iyë. Yëquëna aireba guajaye tëca yo'o yo'ojën, na'ljajjën ñatajeijën ba'ijën, aon gu'ana ju'in hua'na'ru ba'iyë. ⁶Gu'a jucha yo'oye beoye ba'ijën, Riusu ba'iyete quë'rë ta'yejeiye ye'yejën, yequëcuani bënma'ĩne cajën, bacuanı re'oye yo'o conjën, Riusu Espiritubi conguëna, si'a bainni ai oire bani ai yëjën ba'iyë. ⁷Bainni te'e ruiñe se'ga cajën, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete ëñojën, yëquëna re'oye yo'ojën ba'iyebi zupai huatini te'e jëana senjoñe poreyë. ⁸Yequëcuabi yëquë'nate re'oye ëñajëna, yequëcuabi yëquë'nate ai hui'ya jayayë. Yequëcuabi yëquë'nate ai re'oye cajëna, yequëcuabi yëquë'nate ai gu'aye cayë. Yequëcuabi yëquë'nate cajën, ro coqueye se'ga yo'ojën ba'iyë cajëna, te'e ruiñe yo'oye se'ga ba'iyë yëquëna. ⁹Yequëcuabi yëquë'nani ëñani, Ro gu'a bain ba'ijëna, bacuare huesëyë mai cayë. Yequëcuabi yëquë'nani ëñani, Te'e ruiñe yo'ojëna, si'aruan bainbi bacuare masiyë cayë. Yequëcuabi yëquë'nani huani senjoñe yëcuata'an, yuta huajë hua'na ba'iyë yëquëna. Yëquë'nabi ai jëja si'nsesi'cua ba'icuaata'an, huani senjosi'cua beoye ba'iyë yëquëna. ¹⁰Ai oijën sa'nticua ba'icuaata'an, Cristoni caraye beoye bojojën ba'iyë yëquëna. Bonse beocua se'ga ba'icuaata'an, Riusu caraye beoye insija'yete ai jai jubë bainni ba güeseyë yëquëna. Gare bonse beo hua'na ba'icuaata'an, Riusu insiyete gare caraye beoye conı bayë yëquëna.

¹¹Yë'ë bain sanhuë, Corinto huë'e jobo ba'icua, mësacuanı coca cajën, gare yahueye beoye te'e ruiñe canı tonhuë yëquëna. Mësacuanı ai bojojën, mësacuanı ai ta'yejeiye yëreba yëyë yëquëna. ¹²Mësacuanı ai yëreba yëye jo'cama'ĩnë yëquëna. Mësacuaca yëquë'nani yëye jo'caye ëñoñë. ¹³Yë'ëbi mësacuanı yihuoguë caguë, taita hua'guë baguë zin hua'nani yihuoye'ru

mësacuanì yihuoyë yë'ë. Yëquënare'ga ai ba'ìye ai bojojën, ai yëreba yëjën ba'ìjë'ën.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴Mësacua yua Cristoni recoyo ro'taye gu'a güecuanì te'e zì'ñe beoye ba'ìjë'ën. Riusu re'o bain te'e ruïne yo'ojën ba'ìcuabi gu'a bain naconì te'e bojoye gare porema'ñë. Riusu miãñete ganìcuabi zijei re'oto ganìcua naconì te'e ganiñe gare porema'ñë. ¹⁵Cristo'ga zupai huati naconì gare te'e ro'taye beoye ba'ìji. Tin ba'ìcua sëani, Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi baguëni ro'taye gu'a güecua naconì sa'ñeña te'e conni ba'ìye gare beoyë. ¹⁶Huacha riusu hua'ìre Riusu huë'ena jo'catoca, ai gu'aye ba'ìre'abi. Riusu huë'ere cato, mai recoyore ba'ìji mai ta'yejeiye huajëguë ba'ì Riusu. Riusu coca canì jo'case'ere ëñato, ñaca caji:

Yë'ë ba'ì huë'ere cato, yë'ë bainreba re-coyore ba'ìja'guë'ë yë'ë.

Bacua naconì te'e ganìguëbi bacua Riusureba ba'ìguëna, bacua yua yë'ë bainreba jubë hue'aja'cua'ë.

¹⁷Ja'nca sëani, mai Èjaguëbi ëñere'ga caji: Gu'a bain ba'ìrute gare jo'canì, gare quëñëni ba'ìjë'ën.

Bacua si'si ma'carëanre gare pa'roye beoye ba'ìjë'ën.

Ja'nca ba'ìjënna, mësacuanì yë'ë jobona conì bojonì, mësacua taita ba'ìja'guë'ë yë'ë.

¹⁸Ja'nca ba'ìguëbi yë'ë ëmë zin hua'nare, yë'ë romì zin hua'nare mësacuarë re'huani baja'guë'ë yë'ë.

Ja'an cocare canì jo'cabi mai ta'yejeiyereba Èjaguë Riusu.

7 Yureca, yë'ë bain sanhuë, Riusubi mainì ja'nca canì jo'caguëna, gu'a jucha beoye gare ba'ìjën bañuni. Mai ga'nihuë, mai yacahuë, mai recoyo, si'aye gare tënosi'cua ba'ìjën bañuni. Riusu tënoreba tënoñete senni achajën,

Riusu yo'o guanseye se'gare te'e ruïne yo'ojën bañuni.

La conversión de los corintios

²Yureca, ¿mësacua guere yëquënani ai ba'ìye ai bojomajën, yëquënani ai yëreba yëjën ba'ìma'ñe'ne? Yëquëna hua'nabi mësacuanì gare gu'aye yo'omajën, gare si'si yo'omajën, gare coqueye beoye baë'ë. ³Yë'ëbi ja'an cocare mësacuanì caguë, mësacuanì gu'aye caye ro'tama'ñë. Yë'ë ja'anrë case'ru güina'ru ñaca cayë: Mësacuanì ai yëreba yëguë, mësacua naconì jo'caye beoye si'arën bojoguë ba'ìyë yë'ë. ⁴Ja'nca bojoguë, mësacuanì huaji yëye beoye si'a jëja coca caye poreyë yë'ë. Mësacua ba'ìyete yequëcuanì bojoguë caye poreyë yë'ë. Ai sa'n'ti hua'guë ba'ìsi'quëbi ba'ìguëna, yureca Riusubi yë'ëni oire bani congüë, sa'n'tiye beoye ba'ìguëre yë'ëre re'huabi. Ai guajaye ai yo'oguë ba'ìsi'quëta'an, yureca ai ba'ìye mësacuarë ai bojoreba bojoyë yë'ë.

⁵Yëquëna hua'na Macedonia huë'e jobona saise'ere cato, ai guajasi hua'na ti'anjën, ai yo'oye se'ga ba'ìjën, bëani huajëye gare poremajën baë'ë. Yequëcuabi yë'ëni je'o bajën yëquënare huaiye yëjënna, yequëcuabi Cristoni jo'canì senjoñe yëjënna, ai yo'ohuë yëquëna. ⁶Ja'nca ai yo'ojënna, mai Èjaguë Riusubi ai re'oye conbi. Si'a bain se'e yo'oye porema'icuanì ai coñe masìguëbi yëquënani congüë, Titote yëquënana raobi. ⁷Ja'nca raoguëna, Titobi mësacua yë'ëre cu'e ëaye, mësacua oire baye, yë'ëre ai yëreba yëye, ja'anre yë'ëni quëaguëna, yë'ëbi gare se'e recoyo sa'n'tiye beoye ba'ìguëbi mësacuanì quë'rë ai ba'ìye bojo recoyo re'huahuë.

⁸Yë'ë yua mësacuanì bëin cocare toyani saosi'quëbi ai sa'n'tiguë baë'ë. Ja'nca ba'ìsi'quëbi yureca sa'n'tima'ñë yë'ë. Mësacua bi yë'ë bëin cocare

ẽnani ro'tani, recoyo ai oijẽn, rẽno ñẽsebẽ se'ga sa'nti hua'na ba'ẽ. ⁹Ja'nca ba'ijẽn, mėsacua gu'a jucha yo'ojẽn ba'ise'ere ro'tani, mai gu'ayete jo'cani senjoũu cajẽn, Riusu coũete senni achajẽn oijẽnna, y'ẽbi masini bojohuẽ. Mėsacua qu'ẽrẽ re'o recoyo re'huajẽnna, ai bojohuẽ y'ẽ. ¹⁰Bainbi Riusu coũete senni achajẽn, ai yo'ojẽn ai oitoca, Riusubi bacua recoyote mame re'huani, bacuani sa'ntiye beo hua'na ba'i gũeseji. Bainbi Riusu coũete senmajẽn, ai yo'ojẽn ai oitoca, qu'ẽrẽ sa'nti hua'na ruinjẽn, recoyo gu'ajeyẽ. Ja'nca gu'ajeyẽnna, Riusu bẽnni senjoẽ se'ga ba'ija'gu'ẽbi bacuare. ¹¹Mėsacua ai sa'ntijẽn ba'ise'ere cato, Riusubi congũena, qu'ẽrẽ ai ba'iyẽ recoyo jẽja ba hua'na mėsacua ru'ẽn'ẽ. Mėsacua gu'a jucha yo'ojẽn ba'ise'ere ro'tajẽn, mai gu'ayete oijẽn, te'e jẽana jo'cani senjoũu cajẽn, Riusu coũete aireba ẽjojẽn ba'ẽ mėsacua. Riusuni gu'ayẽ yo'ojẽn, Pablora'ga gu'ayẽ yo'ojẽn ba'ẽ yẽquẽna cajẽn, ai oireba oijẽn, mėsacua jubẽ ba'iguẽ gu'ayẽ yo'osi'quẽni si'nse coca cajẽn, gare jo'cayẽ beoye re'oye yo'oye se'gare ro'tajẽn ba'ẽ mėsacua. ¹²Yureca, y'ẽbi mėsacuani bẽin cocare ja'anrẽ toyani saoguẽ, gu'ayẽ yo'osi'quẽni si'nseye ro'tama'ẽ. Yequẽ, gu'ayẽ yo'ose'ere ai sa'ntiye ai yo'osi'quẽni coũe ro'tama'ẽ. Mėsacuani ro'tahuẽ y'ẽ. Riusubi yo'o gũesequẽna, yẽquẽnani se'e ai bojojẽn, yẽquẽnani ai yẽreba yẽja'bẽ caguẽ, mėsacuani bẽin cocare toyani saohuẽ y'ẽ. ¹³Ja'nca toyani saoguẽ, mėsacua recoyo bojoyete achani, yureca yẽquẽna'ga ai ba'iyẽ ai bojo recoyo re'huani, se'e sa'ntiye beoye ba'iyẽ.

Mėsacua bojojẽn ba'iyete Titoni quẽani achojẽnna, bagu'ẽga bojo recoyo re'huani, yẽquẽnani quẽaguẽna, yẽquẽna'ga qu'ẽrẽ se'e ai bojo recoyo re'huahuẽ. ¹⁴Qu'ẽrẽ ja'anrẽ mėsacua

ba'iyete Titoni re'oye cahuẽ y'ẽ. Ja'nca caguẽna, Titobi mėsacua ba'iruna ti'anni, mėsacua re'oye ba'iyete ẽnani bojobi. Ja'nca sãani, mėsacua ba'iyete Titoni gare huacha cayẽ beoye ba'ẽ y'ẽ. Te'e ruiũe cayẽ se'ga ba'ẽ y'ẽ. Mėsacuani coca cajẽn, Titoni coca cajẽn ba'ijẽnna, Riusubi y'ẽ ja'an case'ere te'e ruin coca ba'i gũesebi. ¹⁵Titobi mėsacua ba'iyete ro'taguẽ, mėsacuani ai bojoguẽ, mėsacuani qu'ẽrẽ ai ba'iyẽ ai yẽreba yẽji. Mėsacuabi te'e ruiũe yo'ojẽn, bagu'ẽni ai oire bani conjẽnna, bagu'ẽbi ja'anre ro'tani quẽaguẽ, ai bojobi. ¹⁶Bojoguẽna, y'ẽ'ẽga mėsacua te'e ruiũereba yo'oyete ro'tani bojoyẽ.

Generosidad en las ofrendas

8 Yureca, y'ẽ bain sanhuẽ, Riusubi baguẽ bainreba Macedonia yija ba'i jubẽanni ai ba'iyẽ ai congũena, mėsacuani quẽayẽ yẽyẽ y'ẽ. ²Bacuare ai bonse caraguẽna, bacua porema'ĩnẽ tẽca ai yo'ojẽn ba'icuata'an, Riusuni ai ba'iyẽ ai bojoreba bojojẽn, Riusu bain bonse caracuani coũu cajẽn, bacua bonserẽanre cuencuehuẽ. ³Ja'nca cuencueni, bacua porese'eru insiye yẽjẽn, qu'ẽrẽ ai ba'iyẽ ai insijẽnna, y'ẽbi ẽnani masihuẽ. ⁴Yẽquẽnabi bacua curire tẽayẽ yẽmajẽnna, bacuabi yẽquẽnani qu'ẽrẽ ai ba'iyẽ ai senni achajẽn, Riusu bainreba bonse caracuana ro insini coũe yẽyẽ cajẽn, ⁵yẽquẽna ro'tama'ise'eru ai ba'iyẽ ai curire bẽyoni ro insihuẽ. Ru'ru, Riusu baingu'ẽ y'ẽ cajẽn, Riusuna insini jo'cahuẽ. Ja'nrẽbi, Riusu yẽyẽru yo'ojẽn, yẽquẽnana insini jo'cahuẽ. ⁶Ja'nca insini jo'cajẽnna, Titoni cahuẽ yẽquẽna: M'ẽbi ẽn yo'o Riusu yo'o conse'ere ẽnjo'ona yo'o bi'rasi'quẽbi yureca Corinto bainna sani, gũina'ru Riusuni yo'o congũe ba'ij'ẽn cahuẽ. ⁷Ja'nca cajẽnna, baguẽ yua mėsacua jobona saiguẽna, mėsacuani ñaca

yihuoguë cayë yë'ë. Mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tajën, baguë cocarebare ai re'oye masijën, yequëcuani ai re'oye quëani ahojën, si'a jëja yo'o conjën, yëquënani ai ba'iyë ai yëreba yëjën, ja'an ba'icua sëani, mësacua yua Riusu bainreba bonse caracuana ro insiyere'ga giüina'ru ai ba'iyë ai bojojën, Riusubi congüëna, ja'an yo'ore yo'ojën ba'ijë'ën.

⁸Ja'an yo'ore yo'oye mësacuani guansema'inë yë'ë. Mësacuani yihuoye se'ga ba'iyë. Mësacuabi coñe yëtoca, Riusu coñete ro'tajën, Macedonia bain bojojën yo'ose'e'ru giüina'ru yo'o conjën ba'ijë'ën. Riusu bainreba caracuani ai yëreba yëjën ba'itoca, mësacua yo'oyete ëñani masiyë. ⁹Mai E'jaguë Jesucristo yo'o congüë ba'ise'ere ro'tani ye'yejë'ën. Taita Riusu naconi ba'iguë, ai ba'iyë caraye beoye baguëta'an, mësacua ba'iyete ro'tani, mësacuani oireba oiguë, bonse beo hua'guë runji'i. Mësacuabi giüina'ru Taita Riusu naconi ba'ijën, yë'ë caraye beoye base'e'ru coní bajë'ën caguë, ja'nca bonse beo hua'guë runji'i baguë.

¹⁰Yureca, ën cocare mësacuani yihuoguë cayë yë'ë. Mësacua yequë tëcahuë yo'oye yëse'e, mësacua curi insiyë ro'tase'ere caguë, ja'an yo'ore yureña yo'oni tëjitoca, mësacua re'oye ba'iji. ¹¹Mësacua yo'o coñe yëse'e'ru giüina'ru yo'ojën, mësacua bonse bayete cuencueni, ja'anbi inni, Riusu bainreba caracuana ro insini saojë'ën cayë yë'ë. ¹²Riusubi baguë bain bonse insiyë yëyete ëñaguë, ja'anre bojoji. Bacua insiyë poreyete masiguë, bacua insiyë porema'ïnete senma'iji Riusu.

¹³Ja'nca sëani, mësacua bonse carajeiye tëca insiyë senma'inë yë'ë. Yequëcuana insini jëhuani, ja'nrebi mësacua carase'ebi ai yo'ojën ba'itoca, gu'aji. ¹⁴Mësacua yureña ai bonsere bajën, bonse caracuana insiyë bayë. Jë'te yequërë mësacuabi bonse caracua

ba'ijëna, bacua'ga giüina'ru mësacuana ro insiyë poreyë. Ja'nca ba'iguëna, Riusu bainreba sa'ñeña te'e yo'o conjën ba'iyë. ¹⁵Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani ye'yejë'ën: "Riusu insini jo'case'e chiani bacuare cato, ai ba'iyë chiasí'cuabi huo'hueni tëjini, jëhuaye beoye bateña. Choa ma'carë chiasí'cuabi yequëcua huo'huese'ere coní, gare caraye beoye bateña." Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, si'a Riusu bainbi bacua bonsere sa'ñeña huo'hueni insiyë bayë.

Tito y sus compañeros

¹⁶Yureca, Riusubi Titore choini, mësacuana saoguëna, ai bojoyë yë'ë. Yë'ë yua mësacuani ai ba'iyë ai oire bani conja'ma caguëna, Tito'ga yë'ë ro'taye'ru giüina'ru mësacua ba'iyete ro'taguëna, ¹⁷yëquëna sense'e, mësacuani congüë saijë'ën cajën senni achajëna, baguë yua jaë'ë caní, baguë saní coñe yëse'e'ru mësacuana te'e jëana saní conji.

¹⁸Ja'nca saiguëna, yequë Cristo bainguë, Riusu cocarebare quëani achoyë ai re'oye masiguë, ja'anguëte Tito naconi mësacuana saoyë yëquëna. Baguë yua Cristo bain jubëan ai jai jubëanna saní quëani achoguëna, si'a bainbi achani, baguë quëani achoyë poreyete bojojën, ¹⁹Yëquëna naconi yo'o yo'oguë ganijë'ën baguëni cahuë. Cajëna, yëquëna naconi ganiguëbi Riusu bain bonse caracuana insini conjë'ën, si'acuani quëani achoguë, yëquënani re'oye congüë ganiji baguë. Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete, yëquëna re'oye yo'oye yëyete bainni masi güeseñu cajëna, baguë yua yëquënani congüë ganiji. ²⁰Congüë ganiguëna, yëquëna ai ba'iyë ai curire huëoni, Riusu bainreba caracuana ro insijën, yequëcua yëquëna yo'oyete gu'aye cama'ïne cajën, Riusu ta'yejeiye ba'iyë ëñoñe se'gare ro'tajën yo'oyë. ²¹Ja'nca

yo'ojën, gare coqueye beoye re'oye se'gare yo'ojën ba'iyë. Riusubi ëñato, bain'ga ëñato, re'oye se'ga yo'oye ro'tayë yëquëna.

²²Yureca, ba bainre mësacuada saoguë, yequë Cristo bainguëre'ga bacua naconi saoyë yë'ë. Baguë yua ai te'e ruiñe yo'oye masiguë, mësacua te'e ruiñe yo'ojën ba'ise'ere ëñani, mësacuan quë'rë ai ba'iyë mësacuan coñe yëji. ²³Tito ba'iyete cato, yë'ë gajeguëreba'bi. Yë'ë naconi recoyo te'e zi'insi'quëbi yë'ë yo'o coñe'ru mësacuan yo'o congüë saiji. Yequë Cristo bain mësacuan yo'o conja'cuare cato, si'a Cristo bain jubëanbi bacuare cuencueni saojënna, bacuabi Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete bainni masi güeseye yëjën, mësacuan yo'o conjën saiyë. ²⁴Ja'nca sani ti'anjënna, bacuani ai bojoreba bojojën, mësacua jubëna con, bacuani recoyo te'e zi'injën ba'ijë'ën. Yëquë'nabi mësacua ja'nca yo'oja'yete Cristo bain jubëanni quëajënna, bacua'ga mësacua bainni ai yëreba yëyete masiyë.

La colecta para los hermanos

9 Yure Riusu bain bonse caracuana curi insiyete toyato, mësacuan ai re'oye yihuoni tëjihüë yë'ë. ²Mësacua ja'an curire yuara huëoni tëjini, te'e jëana insiyete poreyë ro'tayë yë'ë. Ja'nca ro'taguëbi Cristo bain Macedonia yijare ba'ijënna, bacuana sani ñaca quëahuë: Acaya bainbi bacua insi curire huëoni tëjini, te'e tëcahuë bani ëjoyë quëahuë. Ja'nca quëaguëna, bacuabi cajën, Acaya bainbi re'oye yo'ojënna, mai'ga bacua yo'ose'e'ru quë'rë ai ba'iyë Riusuni yo'o conjën, mai porese'e'ru curire huëoni ro insiñu cahuë. ³Yureca, mësacua case'e'ru güina'ru yo'ojë'ën cajën, Cristo bainre mësacuada saoyë. Mësacua re'oye yo'ose'ere quëasi'cuabi mësacua curi huëose'ere masiñu cajën, Cristo bainni

mësacuada saoni ëñañe guansehuë. Mësacua curi huëose'ere ëñama'itoca, ro guaja re'oye quëaguë ba'ire'ahuë yë'ë. ⁴Yë'ë'ga Macedonia bain naconi yo'je sani, yequë'rë mësacua case'e'ru curire huëoma'itoca, Macedonia bainbi mësacua gu'aye ro'tama'iñe. Yëquëna, mësacua, si'a jubëbi gue ro'taye beoye ro nëcajën sa'ñeña ëñajën ba'ire'ahuë. ⁵Ja'anre ro'taguë sëani, Cristo bainre mësacuada ru'ru saoyë yë'ë. Ja'nca saoguë, bacuani cahuë: Bacua curi insija'yete huëojënna, bacua yë'ëni case'e'ru huëoye conjën ba'ijë'ën cahuë yë'ë. Ja'nca cani, ja'nrebi mësacuada yo'je sani ëñato, mësacua curi insija'ye yua huëoni bani ëjoyë. Ja'nca ëjojën, ro yë'ë guansese'e'ru huëoni bama'iñe caguë, mësacua bojojën, caracuani coñe se'ga ro'tajën curire huëojë'ën cayë yë'ë.

⁶Yureca, mësacubi ja'an curire huëoni insiyete ro'tajën, ën cocare ro'tani ye'yejë'ën: Zio yo'oguëbi ai aonra'carëanre tanma'itoca, ai aonre tëaye porema'iji. Ai ba'iyete ai aonra'carëanre tantoca, ai ba'iyete ai aonre tëani baja'guë'bi. ⁷Ja'an cocare achani, mësacua curi huëoni insija'yete ro'tajë'ën. Si'a bain bacua curi insiyete ro'tase'e'ru güina'ru yo'oye bayë. Yequëcuabi ai jëja guansejënna, curi insiyete ta'yejeiye yëma'itoca, Riusubi bojoma'iji. Bainbi yë'ë curire bojoguë insiza cajën yo'ojënna, Riusubi ëñani, bacuani ai bojoji. ⁸Ja'nca bojojën insijënna, Riusubi mësacuan quë'rë se'e ai conreba coñe masiji. Ja'nca congüëbi si'aye quë'rë ai ba'iyete mësacuada go'yaguëna, mësacubi bonsere bani jëhuajën, si'a Riusure re'o yo'o concuana ai ba'iyete ro insiyete poreyë. ⁹Mësacubi ja'nca yo'ojën ba'itoca, ñaca toyani jo'case'e'ru ba'iyë mësacua:

Bonse beo hua'nana jo'caye beoye ai ba'iyete ai bonsere ro insiguë ganitoca, mësacua re'oye yo'ojën

conse'ere gare huanë yeye beoye ba'iji Riusu.

¹⁰Riusubi ja'nca cani jo'caguë, yua aon tanra'carëanre zio yo'ocuana insiye masiguë, bain aon aiñete caraye beoye jo'caye masiguë, ja'anguëbi quë'rë ai ta'yejeiye mësacuana insiguëna, mësacua ta'yejeiye bajën, quë'rë se'e bonse caracuana ai ta'yejeiye ro huo'hueni insijën, Riusuni re'oye yo'o coñe poreyë. ¹¹Ja'nca jo'caye beoye ai ta'yejeiye ro huo'hueni insijënna, Riusubi quë'rë ai ta'yejeiye ba ëjacuare mësacuare re'huaji. Ja'nca re'huaguëna, yëquënabi Riusu oire bani conse'ere ro'tajën, mësacua ta'yejeiye bojojën huo'hueni insiyete ëñajën, Riusuni quë'rë ai ba'iyë ai bojojën, surupa cajën ba'iyë. ¹²Mësacua yua Riusu bain bonse caracuana ro insini contoca, bacuabi bacua bonse carase'ere se'e bajënna, ai jai jubë Riusu bainbi Riusuni ai ba'iyë ai ta'yejeiye bojojën, jo'caye beoye Riusuni surupa cajën ba'iyë. ¹³Mësacuabi mësacua yo'oja'ye case'e'ru ai re'oye yo'ojën, mësacua curire huëoni, Riusu bain bonse caracuana ro insitoca, Riusu bainbi ëñani, Cristo cocarebare ai re'oye achani yo'oyë bacua cajën, mësacua ai curire ta'yejeiye huëojën, bacuana ai bojojën ro insijënna, bacuabi ja'anre ro'tajën, Riusuni ai ta'yejeiye ai bojoye cajën ba'iyë. ¹⁴Ja'nca ba'icuabi mësacuani bojojën, mësacuare cu'e ëaye bajën, mësacua ba'iyete Riusuni ujajën ba'iyë. Riusubi mësacuani ai ta'yejeiyereba conguëna, mësacuani ja'nca bojojën ba'iyë. ¹⁵Yureca, Riusubi baguë Zin gañaguëte cuencueni maina ro insiguë raoguëna, Riusuni ai ba'iyë ai bojojën surupa cajën bañuni.

La autoridad de Pablo como apóstol

10 Yureca, yëë, Pablo hue'eguëbi, mësacuani bëiñe beoye ba'iguë, mësacuani conza caguë, Cristo

yihuoye'ru mësacuani coca yihuoreba yihuoyë. Yequëcua mësacua ba'iru ba'icuabi yë'ere coca cajën, "Huaji yëguë sëani, mai naconi ba'iguëbi maini si'a jëja coca yihuoma'i'te baguë. Baguë uti toyani raoguë ba'irëan se'ga maini si'a jëja coca yihuoguë toya'te." Ja'an cocare cajënna, ²mësacuani si'a jëja te'e ruiñe cayë yë'ë: Yë'ëbi mësacua jubëna ti'anguëna, ja'an coca caye'ru yë'ere gare cayë beoye ba'ijë'ën. Catoca, yë'ë si'a jëja coca yihuoye poreguëte mësacuani ëñoñë yë'ë. Mësacua jubë ba'icuabi yë'ere cajën, "Ro ëja beoye ba'iguëbi ro ën yija bain caye'ru ca'te" cajënna, ³mësacuani si'a jëja ñaca sehuoyë yë'ë: "Yëquënabi ën yija bain naconi ba'icuata'an, ro ën yija bain ro'tani sehuoye'ru yëquënare je'o bacuani sehuoma'i'ñë. ⁴Ro ën yija bainbi ro bacua ba'iyë se'gare ro'tajën, je'o bacuani sehuojën, ro bacua poreye'ru guerra huani jëhuajën ba'iyë. Yëquënabi ja'nca sehuomajën, Riusu ta'yejeiyereba poreyete ëjojën, Riusubi conguëna, bain ai ba'iyë masiye ro'taye gu'aye ro'tayete ëñoni ñu'ñojeiñë. ⁵Riusuni ujajën, Riusu masiyete senjën, Riusu ba'iyete ro'taye gu'a güecuani ta'yejeiye beoye ba'i güesejën, Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete masi güesejën, Cristoni si'a recoyo ro'tajë'ën cayë yëquëna. ⁶Mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani, ja'ëë cajën ba'ijënna, mësacua jubë ba'icua Cristoni te'e ruiñe achaye gu'a güecuani saoni senjoñe ro'tayë yë'ë.

⁷Yëquënate gu'aye cacua ba'iyete re'oye ro'tani, re'oye masijë'ën. Bacuabi cajën, Cristo ëja bain re'huani raosi'cual'ë yëquëna cajënna, yë'ë yua bacuani ñaca yihuoguë cayë: Mësacua yua Cristo ëja bain re'huasi'cua ba'iyë cajënna, yëquënabi güina'ru Cristo ëja bain re'huasi'cua ba'iyë cayë yë'ë. ⁸Ja'an ba'iyete ai cato'ga, mai Eñaguëbi yë'ere

re'huani raoguëna, yë'ë caye'ru güina'ru yo'oye poreyë. Riusure yo'o conguë re'huasi'quëbi mësacuare ta'yejeiye jëja recoyo bacuare re'huaye coñë yë'ë. Mësacuare ta'yejeiye beocuare re'huama'iñë yë'ë. Ja'nca re'huaguë, yequëcuabi yë'ëre gu'aye cajëna, gare huaji yëye beoye ba'ija'guë'ë yë'ë. ⁹Mësacuani si'a jëja coca toyani saoguëta'an, mësacua ba'iru ba'icua caye'ru mësacuani quëcoye ro'tama'iñë yë'ë. ¹⁰Bacuabi yë'ëre ñaca cajën ba'iyë: "Pablobi utire toyani raoguë, si'a jëja coca ai bëiñe caguë toyaji. Ja'nca toyaguëta'an, mai naconi ba'iguë, ro ta'yejeiye beoye ba'iguë, yihuo coca te'e ruiñe caye porema'i'te baguë" yë'ëre cajën ba'iyë. ¹¹Ja'nca cacuani ñaca cayë yë'ë: Yëquë'nabi mësacua jubëna ti'anni cocare cato, yëquëna utire toyani saoye'ru güina'ru yo'ojën ba'iyë yëquëna.

¹²Mësacua jubë ba'icua ro coquecuabi ja'ancia ba'iyete re'oye cajën, Ja'ancia ba'iyë'ru quë'rë re'oye ba'iyë mai cajën, ro huesë hua'na cajën ba'iyë. Yëquë'nabi ja'nca caye'ru gare caye beoye ba'ijën, ¹³Riusu yo'o guanseni conguëna, ja'an yo'o re'oye yo'ose'e se'gare re'oye cajën ba'iyë yëquëna. Riusubi baguë yo'ore guanseni conguëna, yëquë'nabi mësacuana sani, Riusu bainre mësacuare re'huaye conjën, ja'an yo'o yo'ose'ere re'oye cajën ba'iyë yëquëna. ¹⁴Mësacua jubëre ba'ijën ja'an yo'ore yo'ojën, Riusu yo'o guanseni jo'case'e se'gare yo'ohuë. Yequëcua Riusu yo'o yo'oye concuare etoni saomaë'ë. Yëquë'nabi mësacuana ti'anni, yequëcua Riusure yo'o concua beojëna, Cristo cocarebare mësacuani quëani achohuë. ¹⁵Yequëcuabi ba'itoca, bacuare gare etoni saomajën ba'iyë. Yëquëna se'gabi ja'an yo'o yo'ohuë camajën ba'iyë. Yëquëna se'gabi mësacua naconi ba'ijën, Cristo cocarebare quëani

achojëna, mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca ro'tajëna, mësacua quë'rë ta'yejeiye jëja recoyo re'huaja'yete conjën ëjoyë. Mësacua yua ta'yejeiye jëja recoyo re'oye re'huani, ja'nre'bi yëquë'nani quë'rë re'oye conjëna, ¹⁶yequë bain joboanna sani güina'ru quëani achroni conja'cua'ë. Yequëcua Riusure yo'o yo'oye concua ba'itoca, bacua yo'o yo'ose'ere ëñani, Yëquëna se'gabi ja'an yo'ore yo'ohuë, gare camajën ba'iyë. ¹⁷Bainbi bacua yo'o yo'ose'ere re'oye caye yëtoca, Riusu coca toyani jo'case'ëru güina'ru cajën, mai E'jaguë Riusu ta'yejeiye yo'ose'e'ë cajë'n. ¹⁸Ja'nca sëani, bainbi ja'ansi'cua yo'o yo'ose'ere re'oye cajëna, Riusubi bacua ba'iyete re'oye ëñama'iji. Riusubi baguë bain ba'iyete re'oye ëñaguëna, ja'ancia se'gabi re'oye yo'o yo'ocua ba'iyë.

Pablo y los falsos apóstoles

11 Mësacua jubë ba'icuabi yë'ëre cajën, Ro huesë ëaye se'ga coca yihuo'te baguë cajën, ja'nca yë'ëre cacuata'an, yë'ëbi coca yihuoguëna, mësacua güeye beoye achajë'n. ²Mësacua huacha riusure recoyo ro'tama'iñe caguë, Riusu oire baye'ru mësacuani ai oire bayë yë'ë. Yë'ë yua Cristo bainre mësacuare re'huaye conguë, mësacuare Cristoni te'e zi'inhuë. ³Ja'nca zi'inguëta'an, yureca mësacua ba'iyete ai oiguë, huacha riusu hua'ire recoyo ro'tama'iñe caguë, mësacuani yureca coca yihuoyë yë'ë. Ira baingo ba'isi'co Eva hue'egobi aña re'o coca case'ebi coque güesegona, yequë'rë mësacuabi coquejën cacuani achani, güina'ru yo'oni, Cristoni te'e ruiñe recoyo ro'taye jo'cama'iñe. ⁴Yëquë'nabi mësacuani Cristo cocarebare quëani achojën, Jesucristo ba'iyete mësacuani masi güesëjëna, mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani, Riusu Espiritute con

bahuë. Ja'nca yo'ocuata'an, yequëcuabi yëquëna ye'yose'e'ru tin ye'yojën, Riusu yo'o yo'oye ta'yejeiye concua ba'ie ro coquejën ëñojën, coqueye se'ga cajëna, mësacuabi te'e jëana achani bojojën, yëquëna quëani achose'ere ro'taye jo'cahuë. ⁵Ja'an ro coqueye ye'yocuabi mësacua jobona ti'anni, Riusu yo'o ta'yejequë'nabi mësacuani Cristo cocarebare quëani achojën, Jesucristo ba'iyete mësacuani masi güesejënna, mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani, Riusu Espiritute con bahuë. Ja'nca yo'ocuata'an, yequëcuabi yëquëna ye'yose'e'ru tin ye'yojën, Riuiye conjën ba'ie ro coquejën cajën, yë'ë ba'iyete gu'aye cajëna, bacua ba'ie'ru quë'rë ta'yejeiye Riusuni yo'o conguë ba'iyë yë'ë. ⁶Bacuabi yë'ëre cajën, Coca quëani achoye porema'iguëbi gu'aye achoye ca'te cajëna, bacua yequë'rë te'e ruiñe cayë. Te'e ruiñe cato'ga, yë'ë yua Cristo ba'iyete ai masiguë, bacua masiye'ru quë'rë ai ba'ie masiguë, mësacuani te'e ruiñe ye'yojën, si'a Cristo cocarebare mësacuani ai re'oye masi güesehye'yose'e'ru tin ye'yojën, Riuuë yë'ë.

⁷Ja'nca masi güesequëbi Riusu cocarebare mësacuani quëani achoguë, mësacuani curi ro'ie senma'iguë, ro bonse beo hua'guë'ru ëñoguëna, mësacua yua yë'ëre gu'aye yo'oguë ba'ie ro'taye? ⁸Banhuë. Mësacuani re'oye yo'o conza caguë, Cristo bain yequë jubëan ba'icua, bacua curire con, mësacua naconi ba'ë yë'ë. ⁹Ja'nrebi yo'je, mësacua naconi ba'iguë, bonse carajeiguëna, mësacuani curire gare senma'ë. Senma'iguëna, Cristo bain Macedoniabi raisi'cuabi yë'ë caraguë ba'ise'ere ëñani, yë'ëna ro insini conhuë. Riusubi ja'nca yë'ëre conguëna, mësacuani curi seña gare ro'taye beoye ba'iyë yë'ë. ¹⁰Mësacuani te'e ruiñereba coca caguë ba'iyë

yë'ë. Jesucristo cocarebare quëani achoguë, yë'ëre achacuani curi ro'ie gare seña beoye ba'iyë yë'ë cayë. Ja'nca caguë, si'a Acaya yijare ganiguë caguëna, yequëcuabi yë'ëre ënseye gare porema'inë. ¹¹Mësacuani yure caye'ru caguëna, ¿Mësacuabi yequë'rë yë'ëre ro'tajën, Maire gare yëma'iji baguë cajën ba'ima'ine? Bañë. Mësacuani ai ba'ie ai yëreba yëguëna, Riusubi masiji.

¹²Yureca, yë'ë yure yo'oguë ba'ie'ru gare jo'caye beoye yo'oguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, ba bain, Riusure yo'o concua ba'ie ro coquejën ëñocuabi mësacuana ti'anni, yë'ë curi coye'ru güina'ru cojën Riusu yo'ore yo'oyë cajën, ja'an caye gare porema'inë. ¹³Bacuabi mësacuana ti'anni, Riusubi yëquë'nate cuencueni raobi cajën, ro coquejën, ro bacua yëye'ru yo'o yo'ojën, Cristore yo'o concua ba'ie'ru ro coquejën ëñoñë. ¹⁴Zupai huati yo'oye'ru yo'oye masiyë bacua. Zije re'oto ba'iguëbi Riusu bainna ti'anni, mia re'otona masiye ganiguë ba'ie'ru ëñoni, Riusu bainre coqueye masiji. ¹⁵Ja'nca masiguëna, zupaire concua'ga Riusu bain re'oye yo'ocua ba'ie'ru ëñojën, maina ti'añë. Ja'nca ti'anjënna, bacua yo'oye masiyete gue ro'taye beoye ëñama'ijë'n. Riusu bënni senjojei umuguse ti'anguëna, Riusubi bacua ro ëmëje'en ba'iyete ëñama'iji. Bacua yo'o yo'ose'e se'gare ëñani, bacua bënni senjoja'ñete bacuana jo'caji.

Sufrimientos de Pablo como apóstol

¹⁶Yureca mësacuani se'e coca yihuoguë cayë yë'ë. Yequëcuabi yë'ë ba'iyete cajën, Ro huesë ëaye se'ga coca yihuo'te baguë, cajëna, mësacua yua bacua ro'taye'ru ro'tama'ijë'n. Mësacuabi bacua ro'taye'ru ro'taye yëcuata'an, yë'ë coca yihuoyete achajë'n. Yë'ë ba'iyete choa ma'carë

cani achoye yëyë yë'ë. ¹⁷ Ja'nca cani achoguëbi ro bain re'oye cayete ëjoma'inë yë'ë. Mai Ëjaguë Riusubi ro bain re'oye cayete ëjoma'iguëna, yë'ë'ga ja'nca ëjoma'inë yë'ë. Ja'nca sëani, yë'ë yua ro huesë ëaye se'ga coca yihuoye ëñoto'ga, yë'ë cocare achajë'n. ¹⁸ Ba bain hua'na mësuacuana coquejën ti'ansi'cuabi ro bacua gu'a ëayete ro'tajën, bacua ba'iyete re'oye cani achoyë. Ja'nca cani achojënna, yë'ë yua yë'ë ba'iyete re'oye cani achoguë, Riusu ta'yejeiye ba'iyete se'gare ro'tayë yë'ë. Mësuacuabi ja'anre re'oye masiyë. ¹⁹ Ba coquecuabi bacua re'oye ba'iyete cajën, ro huesë ëaye se'ga cani achojënna, mësuacuabi Bacua cocare te'e ruiñe ye'yeñu cajën, bacua cocare bojojën achayë. Ja'nca achacuabi yë'ë coca yihuoyere'ga achajë'n. ²⁰ Bacuabi re'o coca cani achojënna, mësuacuabi achani, Cristo ba'iyete jo'cani, zupai huati zemosi'cua te'e jëana ruiñë. Bacuabi re'o coca cani achoni, ja'nrëbi mësuacua curire tëani bayë. Mësuacua'ga tëani bani, bacua gu'a concuare mësuacua re'huayë. Riusu coca quëani acho ëjacua ba'iyë yëquëna cajën, mësuacuan huaijën si'nseyë. Ja'nca gu'aye yo'ojënna, mësuacuabi gare ënsemajën, bacuare gare gu'aye caye beoye ba'iyë. ²¹ Mësuacua coquejën ye'yocuabi ai re'oye guanseye masiyë, cayë mësuacua. Ja'nca cacuata'an, yë'ëca bacua guanseye'ru guanseye porema'inë. Bacua yo'oye'ru yo'oye ti'anma'inë yë'ë, cayë bacua.

Ja'nca cacuata'an, bacua ba'iyete'ru quë'rë re'o ëjaguë ba'iyë yë'ë. Yë'ëbi, Ja'ansi'cua ba'iyete caye'ru catoca, ñaca cani achoye poreyë yë'ë. ²² Bacuabi ja'ansi'cua ba'iyete cajën, Yë'ë yua hebreo bainguë sëani, Riusu bainguë'ë yë'ë. Yua Israel bainguë sëani, Riusu te'e bainguë'ë. Yë'ë yua Taita Abraham bainguë sëani, Riusu te'e bainguëreba'ë

yë'ë, ja'anre cajënna, yë'ë'ga güina'ru ba'iguë, Riusu te'e bainguëreba ba'iguë'ë. ²³ Bacua'ga cajën, Yë'ë yua Cristore yo'o conguë'ë cajënna, yë'ëbi Cristoni quë'rë re'oye conguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi yë'ë ba'iyete cani achoguëna, bacuabi achani, yequerë yë'ëre cajën, Ro güibe coca ca'te baguë cajën ba'ima'inë. Ja'nca cajën ba'icuata'an, yë'ë quë'rë jëja recoyo re'huani, ñaca cani achoyë yë'ë: Bacua yo'o coñe'ru quë'rë ai guajaye tëca ai yo'o conguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca yo'o conguë ba'iguëna, yë'ë je'o bacuabi yë'ëni ai ba'iyete preso zeanjën, yë'ëni tëcabëbi ai ba'iyete huaijënna, junni huesë ëaye baji'i yë'ëre. ²⁴ Judío ëja bain'ga yë'ëre cinco viaje zeanni, ga'ni za'zabobi treinta y nueve huaise'ebi yë'ëre si'nsehuë. ²⁵ Romano ëja bain'ga samute viaje yë'ëre zeanni, bacua huaiñoabi yë'ëre huaë'ë. Yequëcua'ga te'e viaje gatabi yë'ëni senjojën huaë'ë. Samute viaje jai ziaya yogubi saiguë, yogubi rucaguëna, ai yo'ohuë yë'ë. Jai ziyate na'ijani ñatajani huahuaguëna, ruca ëaye baji'i yë'ëre. ²⁶ Cristobi yo'ore caguëna, si'a re'otoñana ai ba'iyete ganiguëbi ai huaji yëguë saë'ë yë'ë. Ziayañabi co'jeguëna, tonni rucare'ahuë yë'ë. Jancua'ga yë'ëre zeanre'ahuë. Yë'ë bain jubë ba'icua judío bain cacua, ja'ancua'ga yë'ëni ai je'o bani, yë'ëni ai gu'aye yo'ohuë. Yë'ë yua huë'e joboñabi ganiguëna, baru bainbi yë'ëni je'o bahuë. Bain beo re'otoñabi ganiguëna, airu hua'i hua'nabi yë'ëre zeanni ainre'ahuë. Jai ziyabi ganiguëna, yë'ë ai huaji yëguë baë'ë. ²⁷ Ja'nca ba'iguë baji'i yë'ëre. Cristo yo'ore yo'oguë, ai guajaye tëca ai yo'ohuë. Ja'an yo'ore yo'oguë na'ijani ñatajaiguë, ai baë'ë. Aon gu'ana ju'inguë, oco ëana ju'inguë, caña caraguëbi sësëna ju'inguë, aon aiñe jo'cani Riusuni ujaguë ai baë'ë yë'ë.

²⁸ Ja'nca ai yo'oguëbi quërë se'e ai yo'oguë ba'ë yë. Ja'nca ba'iguëna, Cristo bain jubëan'ga yë coñete ëjojën, si'a umuguseña yë cuirayete ai senni achajëna, ai yo'oguë, bacuani coñe bayë yë. ²⁹ Cristo bainbi recoyo jëja beojën gu'a juchana to'injëna, yë'ë'ga bacua jëja beoyete ro'taguë, bacua ba'iyete ai oiyë yë. Gu'a jucha yo'ocuabi coquejëna, Cristo bain gu'a juchana to'injëna, yë'ëbi bacuani ai oire baguë, bacua gu'a juchare quëñeni senjoja'ma caguë, bacua ba'iyete ai oiyë yë. ³⁰ Yureca, ja'an coquecuabi mësacua jubëna ti'anni, bacua ba'iyete re'o coca cani achojëna, yë'ëca yë ba'iyete cani achoto, yë'ë ai yo'oguë ba'iguë, yë'ë porema'iguë ba'iguëna, Riusubi yë'ëre conguë bajji'i. Ja'an se'gare cani achoyë yë. ³¹ Ja'nca cani achoguëbi gare coqueye beoye ba'iyë. Mai E'jaguë Riusu, mai E'jaguë Jesucristo Taita ba'iguëbi yë'ë ba'iyete ëñani, yë'ë te'e ruiñe cayete masiji. ³² Yë'ë'ga Damasco hu'ë jobore ba'isirën ai yo'ohuë. Ba bain ëjaguë, Rey Aretas hue'eguëbi ba hu'ë jobo ëjaguëni guansequëna, soldado hua'nabi yë'ëni preso zeañe ro'tajën, ba tu'ahuë anto sa'ronare ëñajën, yë'ëre ëjohuë. ³³ Ja'nca ëjocuata'an, yë'ë gajecuabi yë'ëre jai jë'ena ayani, tu'ahuë gojebi etoni, hue'se ca'ncona gachohuë. Gachojëna, yë'ëni preso zeañe porema'ë.

Visiones y revelaciones

12 Yë'ë ba'iyete ja'nca cani achoguë, yequëcuabi yë'ëre re'oye ro'tama'icuata'an, se'e yeque cocare mësacuan cani achoyë yë. Mai E'jaguëbi yë'ëni guënamë toya ëñoguë ba'ise'ere quëayë. ²⁻³ Ja'an toya ëñosirënbi cuencueto, catorce tëcahuëan ba'ë. Yë'ë yua Cristoni te'e zi'inni ba'iguëna, Riusu Espiritubi yë'ëre te'e jëana guënamë re'otona sani

ëñobi. Yë'ë recoyo se'gabi sani ëñato, huesyë yë. Yë'ë ga'nihuëre'ga sani ëñato, huesyë yë. Riusubi masiji. Eñe se'gare te'e ruiñe masiyë yë. Riusu ba'i joborebana ti'anni ba'ë yë. Ai re'orureba ba'iguëbi bajji'i. ⁴ Ja'nca ti'anni ba'iguëna, Riusubi baguë ta'yejeiye ba'iyete yahue quëani achoguëna, achahuë yë. Ja'nca achaguë, uëan ba'ë. Yë'ë yua Cristoni te'e zi'inni ba'iguëna, Riubainni quëaye gare porema'inë yë. ⁵ Riusu toyare ja'nca ëñaguë, Riusu yahue cocare ja'nca achaguë ba'iguëna, mësacuabi yë'ë ba'iyete ai re'oye cajën bojojën ba'iyë poreyë. Yë'ëca Riusu ta'yejeiyereba yo'oguë ba'ise'e se'gare cani achoguë, ro yë'ë re'oye ba'iyete gare cani achoma'iguë'ë yë. Yë'ë ba'iyete cani achoto, yë'ë jëja beoye ba'iyë se'gare cani achoyë yë. ⁶ Yureca yë'ëbi ba coquecua, bacua ba'iyë cani achoye'ru yoni te'e zi'inni ba'iguëna, Riuë'ë ba'iyete cani achoto'ga, bacuabi yë'ëre cajën, Ro güebe coca se'gare ca'te cajën, ai huacha cayë. Te'e ruiñereba caye se'ga ba'iyë yë. Ja'nca ba'iguëta'an, yë'ë ba'iyete se'e cani achoma'inë yë. Bainbi yë'ëre ëñajën, Ai ta'yejeiye ëjaguë ba'iji camajën ba'ija'bë caguë, yë'ë te'e ruiñe ganiñe, yë'ë te'e ruiñe coca quëani achoye, ja'an se'gare ro'tajën ba'ija'bë cayë.

⁷ Ja'nre'bi, Riusubi yë'ë ba'iyete ëñani, Yequërë baguë guënamë toya ëñase'ebi baguë se'gare'ru ai huanoma'iguë caguë, zupai huatibi yë'ë ga'nihuëte ja'si yo'oguëna, Riusubi ënsamaji'i. Ja'nca ja'si yo'oguëna, gare cuaoma'iji. ⁸ Ja'nca cuaoma'iguëna, samute viaje Riusuni senni achaguë, ba ja'si yo'oyete cuaojë'n caguë sen'ë. ⁹ Senguëna, yë'ëni caguë sehuobi Riusu: "Bañë. Yë'ë Espiritu coñe se'ga ba'iji më'ëre. Bainbi yë'ëni cajën, Gare jëja beoyë yë'ë cajëna, yë'ë ta'yejeiyereba

yo'oye poreyete masi güesequë, jëja beo hua'nani re'oye coñë yë'ë" yë'ëni seuoni jo'cabi Riusu. Ja'nca seuoni jo'caguëna, yë'ë jëja beoyete quë'rë se'e cani achoguë, bojoyë yë'ë. Ja'nca caguëna, Cristobi yë'ëni caraye beoye ta'yejeiye yo'o güeseji. ¹⁰ Ja'nca sëani, yë'ë hua'guëbi ro jëja beoguë ba'itoca, ai bojoyë yë'ë. Yequëcuabi yë'ë, Cristore yo'o conguëte ëñajën, yë'ëre jayajën, je'o bajëna, quë'rë bojo recoyo re'huaguë ba'iyë. Yë'ë guajaye tëca ai jëja yo'oguë, gare porema'inë tëca Cristoni conguë bojoyë yë'ë. Ro jëja beo hua'guë ba'itoca, Cristobi yë'ëni jëja ba güeseji.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

¹¹ Yureca, yë'ëbi ja'an cocare cani achoguëna, yequëcuabi yë'ëre cajën, Ro güebe coca se'gare ca'te caye poreyë. Mësacuabi yë'ë ba'iyete re'oye cama'ijëna, ja'an cocare cani achoye bahuë yë'ë. Mësacuabi yë'ë ba'iyete re'oye casi'cua ba'itoca, ja'an cocare cani achoye banre'ahuë yë'ë. Ja'nca sama'ijëna, ba coquecuabi mësacuana ti'anni, bacua ba'iyete re'oye cani achojën, Cristo bain cuencuesi'cua'ë yëquëna. Baguëre quë'rë ta'yejeiye concua'ë cajëna, yë'ë yua ro jëja beo hua'guë ba'iguëta'an, ba coquecua yo'o coñëru quë'rë ta'yejeiye Cristoni conguë'ë yë'ë. ¹² Yë'ë yua mësacua naconi ba'iguë, mësacuani jo'caye beoye yo'o conguëna, Riusubi baguë ta'yejeiye yo'ore yo'oni ënoguë, yë'ëni ta'yejeiye yo'ore yo'o güeseni, yë'ë yua Riusure yo'o conguë ba'iyete mësacuani masi güesebi. ¹³ Riusubi yë'ëre ja'nca conguë, si'a Cristo bain jubëan coñëru mësacuani quë'rë ai re'oye conguë baj'i. Eñe se'gare mësacuani re'oye yo'o güesema'ë yë'ë. Yë'ë bonse carase'ere mësacuani ro'i güesema'ë. Ja'nca ro'i

güesema'isi'quëbi mësacuani gu'aye yo'otoca, yë'ë gu'aye yo'ose'ere se'e ro'tama'ijë'n.

¹⁴ Yureca mësacuani ëñaguë sai bi'raguë, samute ëñaguë saiye ba'iyë. Mësacuana sani ti'anni, yë'ë carayete ro'iyë mësacuani gare senma'inë yë'ë. Mësacua bonsere cu'ema'inë. Mësacua yua Cristoni si'a recoyo ro'tani bojoye, ja'an se'gare cu'eyë yë'ë. Yë'ë yua mësacua taita'ru ba'iguëbi yë'ë mamacua bonsere ro tëani baye beoye ba'iguë'ë yë'ë. Zin hua'nabi bacua taita sanhuëni cuirani iroma'inë. Taita sanhuëbi bacua zin hua'nani cuirani iroye bayë. ¹⁵ Ja'nca sëani, mësacuani Cristona recoyo te'e zi'in güeseyë ro'taguë, yë'ë baye si'ayete ro'iguë, yë'ë poreye'ru si'a jëja yo'o yo'oguë, mësacuani cuirani conni bojoza caguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi mësacuani quë'rë recoyo ai yëreba yëto'ga, mësacuabi yë'ëni ta'yejeiye yëma'inë.

¹⁶ Yë'ë carayete ro'iyë mësacuani gare senma'iguëna, ¿mësacuabi yequëre yë'ë ba'iyete ro'tajën, Coque huati sëani, mai bayete yahuera'rë ro coqueguë tëabi'te cama'inë? ¹⁷ Gare banhuë. Yë'ë gaje bain mësacuana saosi'cuabi mësacua bayete gare tëama'ë. Ja'anre yë'ëna gare raoma'ë. ¹⁸ Yë'ë gaje bainguë Titoni guanseni mësacuana saoguë, yequë yë'ë bainguëte baguë naconi saohuë. Saoguëna, bacuabi mësacuana ti'anni, mësacua bayete gare tëaye beoye ba'ë. Tito yua yë'ë naconi recoyo te'e zi'insi'quëbi yë'ë yo'o coñëru mësacuani güina'ru yo'o conguë baj'i.

¹⁹ Yureca mësacuabi yë'ë toyani saosi cocare ëñajën, yëquëna ba'iyete ro'tajën, ¿Gu'aye yo'osi'cuabi bacua ba'iyete cani achojën, maini ro re'o cocare cayë cama'inë mësacua? Banhuë. Riusubi achaguëna, yëquënabi mësacuani coñë se'ga ro'tajën, yure toyasi cocare mësacuana saoyë. Yë'ë bain sanhuë

ai yësi'cua, mësacua recoyo jëja baye se'gare ro'tajën, mësacuanì yure yihuojën coca toyani saoyë yëquëna. ²⁰Ja'nca toyani saoguëta'an, yequërë mësacuana sanì ëñato, mësacuabi gu'aye yo'ojën ba'ima'iñe. Ja'nca ba'itoca, yë'ëbi mësacuanì ai bëiñe ëñaguëna, ¿mësacuabi bojoma'iñe? ¿Yequërë mësacuabi sa'ñeña bëinjën cajën ba'ima'iñe? ¿Sa'ñeña coca cu'ejën ba'ima'iñe? ¿Mësacua ba'ie se'gare'ru huanoma'iguë? ¿Sa'ñeña ro yi'o coca cajën ba'ima'iñe? ¿Sa'ñeña gu'a coca cajën ba'ima'iñe? ¿Ro mësacua ba'ie se'gare re'oye canì acojën ba'ima'iñe? ¿Yequërë mësacua jubë yua sa'ñeña huajën gu'ajejën ba'ima'iñe? ²¹Yë'ë yua mësacuana se'e sanì ëñaguë, yequërë mësacuabi yë'ë re'oye ro'tase'e'ru te'e ruiñe yo'oma'ijënna, mësacua ba'iyete sa'ntiguë ruinguë, mësacua jubë ba'icua jobo ba'icuabi gu'a jucha yo'ojënna, ¿mësacuare ai ba'ie ai oiguë ba'ima'iñe yë'ë? Ja'nca sëani, mësacua ai ba'irën cue'yoni, sa'ñeña ro a'ta yo'ojën, sa'ñeña ro yahue bajën, si'si yo'ojën ba'itoca, te'e jëana mësacua gu'a juchare gare jo'canì gare se'e yo'omajën, Cristo ba'iyete cu'ejën ba'ijë'n.

Advertencias y saludos finales

13 Yureca, mësacuanì ëñaguë sai bi'raguë, samute ëñaguë saiye ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi si'nse cocare caye batoca, ba si'nseja'guëte yë'ëna ranì, samutecua baguë gu'aye yo'ose'ere ëñasi'cuare'ga rajë'n. Bacuabi ba bainguë gu'aye yo'ose'ere te'e catoca, si'nse güeseyë. Te'e cama'itoca, bañë. Riusu canì jo'case'e'ru güina'ru yo'oyë. ²Yë'ë samu ëñaguë saise'e ba'iguëna, mësacua jubë ba'icua yequëcuabi gu'a jucha yo'ojënna, bacuanì ënse cocare ganreba caguë yihuohuë yë'ë. Yureña'ga, mësacua naconì beoguëbi si'acuani güina'ru yihuoyë yë'ë.

Mësacuana se'e ëñaguë saiguë, bacua gu'a juchare gare jo'cajën ba'ima'itoca, bacuanì ai jëja si'nse güeseyë yë'ë. Gare jëaye beoye ba'iji bacuare, cayë. ³Mësacuabi yua Cristo coca quëacaiguë ba'iyete yë'ëre ro'taye güejënna, mësacuanì ai jëja si'nse güeseyë yë'ë. Cristo ba'iyete cato, ro jëja beoji catoca, ai huacha cayë mësacua. Ta'yejeiyereba ba'iguëbi mësacuanì si'nseye masiji. Baguë ta'yejeiyereba yo'oguë ba'ise'e, mësacua jobo yo'oguë ba'ise'ere ro'tani, baguë poreyete masijë'n. ⁴Baguë crusu sa'cahuëna quense'ere ro'tato, ro jëja beo hua'guë'ru ëñoni, ja'anrën junni tonbi baguë. Ja'nca junni tonguëna, Riusubi ta'yejeiyereba jëja yo'oni, baguëte huajëguëte re'huaguëna, yureca ai jëja baguëbi huajëguë ba'iji. Yëquëna'ga Cristonì te'e zi'inni ba'ijën, ro jëja beo hua'na'ru ëñocuata'an, mësacuana ti'anni, Riusu cayë'ru mësacua naconì yo'ojën, Riusubi ta'yejeiyereba yëquënanì te'e conguëna, ai jëja ba hua'na'ru ëñoñë yëquëna.

⁵Yureca, mësacua ja'ansi'cua ba'iyete te'e ruiñe ëñani, Cristonì si'a recoyo ro'taye yë'ëre carama'iguë cajën, mësacua ba'iyete te'e ruiñe ro'tani masijë'n. Yequërë Cristo te'e zi'iñete huesëma'iñe mësacua. Baguë ta'yejeiye yo'oni coñete jo'canì senjotoca, yureca Cristo recoyo zi'iñete huesëcua'ë mësacua. ⁶Yureca, mësacua ba'iyete te'e ruiñe masijën ba'itoca, yëquëna Cristo ëja bain ba'iyere'ga masija'cua'ë. Ja'an masija'yete yëyë yë'ë. ⁷Yëquëna hua'nabi Riusuni ujañën, mësacua ba'iyete senni achajën, ñaca cayë: Gu'aye yo'oye beoye gare ba'ija'bë mësacuare cajën, Riusuni señë yëquëna. Yëquënanì Cristo ëja bain ba'iyete te'e ruiñe ëñoñë ro'tama'iñë. Yequëcuabi yëquëna ba'iyete ro gu'aye ëñacuata'an, mësacua te'e ruiñe yo'ojën ba'iyete yëyë yëquëna. ⁸Riusu te'e ruiñe ba'ì cocare'ru

tin yo'oye gare porema'inë yëquëna. Yequëcuabi te'e ruiñe yo'oma'itoca, Riusu te'e ruiñe ba'i cocare re'oye masi güeseyey bayë yëquëna. ⁹Mësacuabi te'e ruiñe yo'ojën, jëja ba recoyo re'huajën ba'itoca, bojoyë yëquëna. Yëquënabi jëja bani mësacuani si'nse cocare cayey porema'inë. Yëquënabi Riusuni uajën, mësacua quë'rë te'e ruiñe re'huani ba'iyete senni achajën ba'iyë. ¹⁰Yureca, mësacuana yuta saima'iguëbi mësacuani si'a jëja yihuoguë toyahuë yë'ë. Yë'ëbi mësacuana ti'anni, mësacuani bënni si'nseyey yëma'iguë sëani, mësaujajën, mësacua ba'iyete sennicuani ja'nca toyani ru'ru saoyë. Mai Ejjaguë Jesucristobi baguë coca quëani acho ëjjaguëre yë'ëre re'huani, mësacuana saoguëna, mësacuani si'nseyey cayey poreyë yë'ë. Ja'nca cayey poreguëta'an, mësacuani carajey güeseyey yëma'inë. Quë'rë te'e ruiñe ba'icua're mësacuare re'huayey yëyë yë'ë.

¹¹Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani coca toyani tējini, mësacuani despidiyë yë'ë. Te'e ruiñe yo'oyey se'ga bajë'en. Yë'ë yihuoreba yihuoni toyase'ere te'e ruiñe ro'tani yo'ojën ba'ijë'en. Sa'ñeña te'e recoyo ro'tajën ba'ijë'en. Sa'ñeña huamajën, bojoyey se'ga ba'ijë'en. Ja'nca ba'itoca, mai Ejjaguë Riusubi maini sa'ñeña oire bani bojoy güeseguë, ja'anguëbi mësacua naconi recoyo te'e ba'iji. ¹²Mësacuabi sa'ñeña ñë'cato, sa'ñeña su'ncajën saludajë'en. ¹³Si'a Cristo bainreba ënjo'on ba'icua'ga mësacuani saludayey guansehuë.

¹⁴Yureca, mësacuani despidiyë, mai Ejjaguë Jesucristo ta'yeyeyereba coñe, mai Taita Riusu oire bani yëyey, Riusu Espiritu recoyo te'e ba'iyey, ja'an yua mësacua si'acua naconi ba'ija'guë cayë yë'ë.

San Pablobi

GALACIA

Bainni utire toyani saobi

Saludo

1 Yě'ë, Pablo hue'eguëbi Riusu ta'yejeiye yo'o congüë ba'iguë'ë. Ja'nca ba'iguëna, bainbi yě'ëre gare cuencueni raomaë'ë. Bainbi yě'ëni coca gare ye'yomaë'ë. Mai Ējaguë Jesucristo, mai Taita Riusu, bacuabi yě'ëre cuencueni raoni, yě'ëni coca ye'yohuë. Jesucristobi junni tonguëna, Taita Riusubi baguëte huajëguëte re'huabi. Ja'nca re'huaguëbi yě'ëre cuencueni raoni, baguë ta'yejeiye yo'o congüere yě'ëre re'huabi. ²Yureca, yě'ë, yě'ë gaje bain Cristo bain naconi, yëquë'nabi ënjo'onre ba'ijën, mësacua Cristo bain Galacia yijare ba'i jubëan si'acuani utire toyani saoyë yëquëna. ³Mai Taita Riusu, mai Ējaguë Jesucristobi mësacuani ai oire bani conjën, mësacuani ai recoyo bojo güesey masiyë. ⁴Mai Taita Riusubi cuencueni raoguëna, Jesucristobi mai gu'a jucha zemosi'ajëguëte re'huabi. Ja'nca re'huaguëbi yě'ëre cuencueni raocuana ti'anni, Riusubi si'nsema'ija'guë caguë, mai jëayete ëñobi. Mai gu'a jucha ro'ire junni tonguëna, Riusu bainreba si'arën ba'ie poreyë mai. ⁵Ja'an ta'yejeiye Ējaguë Riusu ba'iyete gare caraye beoye bojo cocare cajën bañuni.

No hay otro mensaje de salvación

⁶Riusubi mësacuani ai oire baguë conza caguë, Cristo ba'iyete mësacuani ëñoni, Cristo bain ba'ie mësacuare choiguëna, mësacuabi achahuë. Ja'nca achani ba'icuabi yureca teuaguëbi yě'ëre cuencueni rao'e jëana baguëte jo'cani senjojëna, gue ro'taye beoye sa'ntiyë

yě'ë. Yequëcuabi tin ma'are ro coquejën ëñojëna, mësacuabi ja'an ma'aja'an ganini, Riusu bain ruiñu cajën, bacua coca quëani achose'ere te'e jëana achani yo'ohuë. ⁷Riusu bain ba'ie yëtoca, tin ma'abi sani ti'añe gare porema'iñë. Cristoni si'a recoyo ro'taye se'gabi Riusu bain ba'ie poreyë mai. Yequëcuabi mësacuana ti'anni, tin cocare ro hui'ya yihuojën, tin ma'are ënojën, ro coqueye se'ga ba'iyë bacua. ⁸Yëquë'nabi mësacuana ti'anni, Riusu cocarebare mësacuani quëani achojën, Riusu bain ba'ie te'e ruiñe cani achohuë. Yequëcuabi mësacuana ti'anni, Yëquëna jubë bain ba'ie cajën, o Riusu coca cacua ba'ie cajën, tin quëani achotoca, Riusu bënni senjoñe se'ga ba'iji bacuare. ⁹Ganreba caguë, ai bëiñe si'a jëja yihuoguë, mësacuani se'e quëayë yě'ë. Yequëcuabi mësacuana ti'anni, yëquëna quëani achose'e'ru tin cocare quëani achotoca, Riusu bënni senjoñe se'ga ba'ija'guë bacuare, cayë yě'ë. ¹⁰Ja'nca caguëbi yequëcua case'e'ru yo'oma'iguë, ro bain re'oye ëñañe gare ro'taye beoye ba'iyë yě'ë. Riusu re'oye ëñañe se'gare ëjoguë, baguë yo'o case'ere yo'oguë ba'iyë yě'ë. Ro bain re'oye ëñañete ro'tatoca, Cristoni yo'o congüë gare beore'ahuë yě'ë.

Cómo llegó Pablo a ser apóstol

¹¹Yureca, yě'ë bain sanhuë, ën cocare mësacuani quëani achoguëna, mësacua achani ye'yejë'ën. Yě'ë yua Riusu cocarebare quëani acho bi'raguëna, ro bain ye'yose'e gare beobi. ¹²Ja'an cocare ye'yeto, ro bain yihuoni ye'yoyete gare senmaë'ë yě'ë. Riusu ye'yoye se'gare senguëna, Jesucristobi baguë cocarebare yě'ëni masi güeseguë, guënamëbi na'oni yě'ëni cuencueni ëñobi.

¹³Yě'ë ja'anrë yo'oguë ba'ise'e, judío bain naconi bacua Riusu cocare ye'yeguë ba'iguëna, mësacua masiyë.

Cristo bain jubëanre gare huesoni si'aza caguë, bacua ñë'casiruanna ti'anni, ai coca neni, bacuani ai je'o baguë ba'nhuë yë'ë. ¹⁴Judío ira bain ba'isi cocare ye'yeni masito, yë'ë gaje bain ye'yeyeru quë'rë ai ba'iye ye'yeni masiguë ba'nhuë yë'ë. Yë'ë ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru te'e ruiñereba yo'ozu caguë, ba cocare ai ye'yeni masiguë ba'nhuë yë'ë. ¹⁵Ja'nca ba'iguëreta'an, Riusubi yë'ë të'ya raisirën quë'rë ja'anrën yë'ëre cuencueni, yë'ëni ai yëreba yëguë, baguë yo'o conguë ba'ija'guëre yë'ëre re'huabi. ¹⁶Ja'nca re'huani, ba'iguë ba'iguë, baguë Zin Jesucristote yë'ëni bojoguë ëñobi. Judío bain jubë ba'ima'icuaana sani, Cristo ba'iyete bacuana quëani achoj'ë'n caguë, Jesucristote yë'ëni ëñobi. Ja'nca ëñoguëna, bain masicuaani yihuo cocare senmaë'ë yë'ë. ¹⁷Cristo ta'yejeiye yo'ore concua, yë'ë re'huase'e'ru quë'rë ja'anrë re'huasi'cua, Jerusalén huë'e jobo ba'icua, ja'ancuaana yihuo cocare senni achaguë saimaë'ë yë'ë. Ja'nca saima'iguëbi Arabia yija re'otona sani, ja'anruna bëani, Riusu naconi te'e caguë baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguë, ja'nrëbi jë'te, Damasco huë'e jobona se'e goë'ë yë'ë.

¹⁸Goni, ja'nrëbi samute tëcahuëan bani, Jerusalenna sani, Pedroni ëñajajë'ë. Ëñajani, baguë naconi quince umuguseña se'ga bëani baë'ë. ¹⁹Ja'nca ba'iguë, Pedro, yequë Santiago, mai Ëjaguë Jesucristo yo'jeguë, ja'an samucua se'gani ëñahuë yë'ë. Yequëcua Cristore ta'yejeiye yo'o concuani ëñamaë'ë yë'ë. ²⁰Riusubi yë'ë recoyote ëñaguëna, mësacuaani gare coquema'inë yë'ë. Te'e ruiñe se'gare mësacuaani toyani saoyë. ²¹Bacuare ëñani tējini, ja'nrëbi Siria, Cilicia, ja'an yija re'otoñana saë'ë yë'ë. ²²Cristo bain Judea yijare ba'ijën, yuta yë'ëre huesëjën baë'ë. Yë'ë ba'iyete achaye se'ga ba'ijën baë'ë. ²³Yequëcuabi yë'ëre quëajën: "Ja'anguëbi maini ai je'o

bani, Cristoni recoyo ro'taye gare jo'cani senjoj'ë'n casi'quë, ja'anguëbi yureña Cristoni si'a recoyo ro'ta cocare bainni quëani achoguë ganiji" ja'anre quëajëna, ²⁴Cristo bain Judea yija ba'icuabi yë'ë ba'iye mame re'huase'ere ro'tajën, Riusu ta'yejeiye ba'iguëni ai bojojën cahuë.

Los otros apóstoles aceptan a Pablo

2 Cristore ta'yejeiye yo'o concuani ëñani tējini, ja'nrëbi catorce tëcahuëan bani, Jerusalén huë'e jobona se'e saë'ë. Bernabé naconi saiguë, Titore'ga sahuë yë'ë. ²Riusubi yë'ëre saiye guansegüena, Jerusalenna saë'ë yë'ë. Sani ti'anni, ru'ru Cristo bain ëjacua naconi yahuera'rë ñë'cani, Riusu cocareba quëani achoye, ja'anre bacuani te'e ruiñe quëahuë yë'ë. Yequëre bacuabi yë'ë quëani achoguë ganise'ere gu'aye ro'tatoca, yë'ëbi judío bain jubë ba'ima'icuaani Riusu cocarebare quëani achoguëna, yë'ëni ënsema'inë caguë, ja'an ganiguë quëani achoguë ba'iyete ëja bainni te'e ruiñe quëahuë yë'ë. ³Ja'nca quëaguëna, bacuabi yë'ë yo'o yo'oguë ganiñete re'oye ëñani bojohuë. Bacuabi Titore ëñajën, baguë griego bainguë ba'iyete masicuata'an, baguëni go neño ga'nire tëyoye guansemaë'ë. ⁴Ja'an se'gare guansetoca, gare güeye beoye yo'ore'ahuë. Yequëcuaca yëquëna ñë'casirute ba'ijën, go neño ga'nire tëyoye guansejën, si'a Moisés coca toyani jo'case'ere'ga bacua yo'oye'ru güina'ru yo'oye guansehuë. Ja'nca guansejënna, Titoni go neño ga'ni tëyoye gare yo'omaë'ë yëquëna. Ja'an guansecuabi ro coquejën ro yahue cacasi'cua baë'ë. Mësaqua ro'taye'ru Cristoni si'a recoyo ro'tayë yëquëna cajën, yëquëna jubëna ti'anhüë. Ti'anni, maibi Cristoni recoyo te'e zi'inni bojojëna, bacuabi ro ëñarani, ¿Queaca Moisés coca toyani

jo'case'ere bacuani yo'o güeseyene? cajën, maini ai rëquëye yo'o güeseyete ro'tahuë. ⁵Ja'nca ro'tajënna, bacua guansese'ere gare yo'oye beoye baë'ë yëquëna. Yo'otoca, mësacua'ga ba coca guanseye'ru güina'ru yo'oye ba'ire'ahuë. Yëquë'nabi mësacuaana sani, Cristo ba'iyete quëani achojën, Cristoni si'a recoyo ro'tani Cristo bain ba'ijë'ën quëani achojën ba'isi'cuabi mësacua tin yo'oye gare yëmaë'ë yëquëna.

⁶Bacua guansese'ere yo'omajënna, Cristo bain ëjacua cuencuesi'cuabi achani, yëquëna yo'oye yëse'ru tin yo'oye guansemaë'ë. Guansetoca, bainbi bacuani re'oye ëñani yo'ore'ahuë, Cristo bain ëjacua sëani. Cristo bain ëjacuabi Riusu yëye'ru tin guansetoca, yë'ë'ga re'oye ëñama'ire'ahuë, Riusubi ro bain ta'yejeiye ba'iyete ëñama'iguë sëani. ⁷Bacua yua yëquëna case'ere achajën, yëquë'nani tin yo'oye guansemaë'ë. Bacuabi yë'ë ba'iyete ëñajën, yë'ë yo'o yo'oyete re'oye cahuë: "Riusubi më'ëni cuencueni re'huaguëna, judío bain jubëna sani Cristo ba'iyete quëani achoye guanseni saobi" cahuë. ⁸Ja'nca saoguë, mai ta'yejeiyereba Riusubi Pedroni ta'yejeiye yo'o güesey masiguë, yë'ëre'ga re'huani, judío bain jubë ba'ima'icuana saoni, yë'ëre'ga güina'ru ta'yejeiye yo'o güesey masiji.

⁹Ja'nca masiguëbi yë'ëni ai ta'yejeiye conni, yë'ëni ai re'oye yo'o güeseguëna, Cristo bain ëjacua casi'cua, Santiago, Pedro, Juan hue'ecua, ja'ancuabi yë'ëre ëñani, Riusu cuencuese'ere masini, yë'ëni recoyo te'e bojojën, yë'ëni re'oye cahuë: "Maibi yua Cristoni te'e conjën ba'icua'ë. Më'ëbi judío bain jubë ba'ima'icuana sani conguëna, yëquë'nabi judío bainna sani conjënna, maibi Cristoni te'e conjën ba'icua'ë" cajën, yë'ëre, Bernabëre re'oye ëñajën,

yëquë'nani recoyo te'e bojohuë. ¹⁰Ja'nca cani tonni, ñaca'ga yihuohuë: "Si'a Cristo bain bonse beo hua'na ba'ijënna, bacuani conreba conjën ba'ijë'ën" cahuë bacua. Ja'nca cajën yihuojënna, yë'ëbi Jaë'ë. Ja'nca jo'caye beoye yo'ojën bañuni caguë sehuohuë yë'ë.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

¹¹Ja'nca te'e bojojën ba'icuata'an, jë'te, Pedrobi Antioquía huë'e jobona ti'an rani gu'aye yo'oguëna, baguëni bëin coca caye bahuë yë'ë. ¹²Judío bain jubë ba'ima'icuana ti'an rani, bacua naconi te'e ainguë ñu'iguë bajil'i baguë. Ja'nca ba'iguëbi, ja'nrebi Santiagore concuabi Jerusalenbi rajjënna, Pedro yua judío bain jubë ba'ima'icua naconi aon aiñe jo'cani, bacua ainruna se'e ñë'camajil'i. Judío bain ëñani yë'ëni bëinma'iñe caguë, ja'nca yo'obi Pedro.

¹³Ja'nca yo'oguëna, yequëcua judío bain baru ba'icuabi Pedro yo'ose'ere ëñani, güina'ru Santiagore concuani huaji yëjën, Pedro yo'ose'ru güina'ru quëñëhuë. Ja'nca huaji yëjën yo'ojënna, Bernabë'ga güina'ru huaji yë ëaye bajil'i.

¹⁴Ja'nca yo'ojënna, yë'ëbi ti'an rani ëñato, Cristo cocareba ye'yese'ru te'e ruiñe yo'omajën baë'ë bacua. Ja'nca ba'ijënna, yë'ë yua Pedrona bonëni, si'acua achajënna, bëin coca baguëni cahuë yë'ë: "Më'ë yua judío bainguë ba'iguëbi judío bain yo'ojën ba'ise'ere jo'cani, tin bain yo'ojën ba'iyeru yo'oni, ja'nrebi te'e jëana bonëni bacua yo'oyeru yo'oye jo'cani, judío bain yo'oyeru se'e yo'o bi'rahuë më'ë. Ja'nca bonëni yo'oguë, gu'aye yo'ohuë më'ë. Ja'nca yo'oguëna, judío bain jubë ba'ima'icuabi më'ë yo'ose'ere ëñani, judío bain yo'oyeru yo'o bi'ratoca, coque güeseyë bacua" Pedroni caguë bën'ë yë'ë.

Los judíos y los no judíos alcanzan la salvación por la fe

¹⁵ Yureca, mai jubë bain judío bainreba cacuabi Riusu bain ba'iyë yëjën, tin bainre ëñani, Gu'a bain'ë bacuare cajën ba'iyë. ¹⁶ Ja'nca cajën ba'icuabi ëñere masiyë: Moisés ira coca toyani jo'case'ru te'e ruiñe yo'ojën, Riusu bain ruiñe gare porema'inë mai. Jesucristoni si'a recoyo ro'taye, ja'an se'gabi Riusu bainre re'huasi'cua ba'iyë poreyë mai. Mai'ga Jesucristoni si'a recoyo ro'tajënna, Riusubi mai ba'iyete ëñani, mai gu'a juchare saoni senjoni, mai recoyo mame re'huani, baguë re'o bainrebare maire re'huani baji. Mai hua'na se'gabi Moisés ira coca toyani jo'case'ru yo'oni Riusu bain ruiñe gare porema'icua ba'iyë. Si'a bainre cato, bacuabi si'a Moisés guansesi cocare te'e ruiñe yo'oni, Riusu bain ba'iyë yëtoca, ai caraji bacuare.

¹⁷ Yureca, mai hua'nabi yua Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, Riusu bain re'huasi'cua ba'iyë yëjën, ¿yëquëre judío bain jubë ba'ima'icua ba'iyë'ru gu'a bain ba'ima'inë mai? Ja'nca ba'itoca, yëquëcuabi mai ba'iyete ëñani, Cristobi bacuare gu'aye yo'o güesemaquë cama'inë bacua. Ja'nca cacuata'an, gare gu'aye yo'o güesema'iji baguë. ¹⁸ Yureca, yë'ë yua judío bain yo'ojën ba'ise'ere jo'cani senjosi'quëbi se'e yo'oye ro'tatoca, si'a bainbi yë'ëre ëñani, yë'ë gu'aye yo'oguë ba'ise'ere masiyë. ¹⁹ Ja'an yo'oguë ba'ise'ere gare jo'cani senjohuë yë'ë. Moisés ira coca toyani jo'case'ru yo'oni, Riusu naconi si'arën ba'iyë ro'taguë ba'isi'quëbi ja'nca'ru gare se'e ro'tama'iguë ba'iyë yë'ë. Riusu yëyete te'e ruiñe yo'ozacaguë, Moisés ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'oye gare jo'cani senjohuë yë'ë. ²⁰ Yë'ë yua Cristo ba'iyete ëñato, baguë yëyete gare jo'caguëbi mai jucha

ro'ire junni tonguë raj'i. Yë'ë'ga yë'ë yëye se'gare gare jo'cani senjoni, Cristo yëye'ru yo'oye se'gare yo'ozacaguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, Cristobi yë'ë naconi te'e ba'iguë, yë'ëre ta'yeyeyiye conguë ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, yë'ë yua si'a ën yija ba'i umuguseña Riusu Zin Jesucristoni si'a recoyo ro'taguë, baguë yo'o se'gare yo'oyë yë'ë. Yë'ëre ai yëguëbi yë'ë gu'a jucha ro'ire junni tonguëna, ta'yeyeyiye ai recoyo huajëguë, baguëni te'e conguë ba'iyë yë'ë cayë. ²¹ Ja'nca ba'iguëbi Moisés ira coca toyani jo'case'ere yo'oni Riusu bainguë runza cayë gare yëma'inë yë'ë. Ja'nca cani yo'otoca, Riusu caraye beoye coñete jo'cani senjoñë. Moisés ira coca toyani jo'case'ere yo'oni Riusu bain ruiñe poretoaca, Cristo junni tonse'ebi mai gu'a jucha ro'iyë beoye ba'iji.

La ley o la fe

3 Yureca, yë'ë bain sanhuë, Galicia huë'e jobore ba'icua, ai huesë ëaye ba'icua'ereba ba'iyë mësacua. Yëquë'nabi mësacuana sani Riusu cocarebare quëani achojën, Jesucristo junni tonse'ere te'e ruiñereba mësacuani ye'yojënna, mësacuabi achani, re'oye ye'yehuë. Ja'nca ye'yësi'cua ba'ijën, ¿queaca coque güesere'ne? Yëquëcuabi mësacuana ti'anni, zupai huatibi coqueguëna, ¿mësacuani tin ro'ta güesere? ² Mësacua yua Riusu Espiritute coni basi'cuabi ¿mësacua Cristoni si'a recoyo ro'taye gare huanë yere? Huanë yema'itoca, ¿queaca ro'tajën, Moisés ira coca toyani jo'case'ere yo'oni Riusu bain ruiñu cajën ro'tare'ne? ³ ¡Aireba huesë ëaye ba'icua ba'iyë mësacua! Riusu Espiritubi mësacuana gaje meni baguëna, mësacuabi Riusu coñete te'e ruiñe masihuë. Ja'nca masicuata'an, ¿Mësacua queaca ro'tajën, ro ën yija ba'iyete ye'yeyë se'e bonëni zi'inre'ne? ⁴ Riusu Espiritu conguë ba'ise'ere

ro'tajë'n. Mësacuabi ai yo'ojën, Riusu Espíritubi mësacuani ai ta'yejeiye coñereba conguëna, ¿mësacua guere yo'ojën baguë coñete ro jo'cani senjoni, tin ye'yose'ere zi'inre'ne? ¿Riusu Espiritu conse'ere ro ye'yere? Ja'anre ro'taye yëma'inë yë'ë. ⁵Mai E'jaguë Riusubi mësacua jubëna ti'anni, baguë Espiritute mësacuana jo'cani, mësacuani ai ta'yejeiyereba yo'oni ëñobi. Ja'nca ënosiquëbi, mësacua ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'ojëna, ¿mësacuani bojoguë conguë baquë baguë? Banbi. Mësacuabi Jesucristoni si'a recoyo ro'tajëna, Riusubi mësacuani bojoguë conguë baji'i.

⁶Riusuni si'a recoyo ro'taye masiye yëtoca, ira taita ba'isi'quë Abraham ro'taguë ba'ise'ere ro'tani ye'yejë'n. Riusubi baguëni coca cani jo'caguëna, Riusu te'e ruiñe yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguëna. Ja'nca ro'taguëna, Riusubi baguë ba'iyete ëñani, baguë re'o banguëte re'huani baguëna. ⁷Ja'nca baguëna, si'a bainbi Riusu re'o bain ba'ie poreyë. Riusubi coca cani jo'caguëna, Riusu te'e ruiñe yo'oja'yete si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi baguë re'o bainre bacuare re'huani baguëna, Abraham ba'ie'ru güina'ru ba'ie poreyë. ⁸Riusubi Abraham naconi coca caguë, baguë yureña yo'oja'yete ro'tani, Abrahamni quëaguëna: "Më'ë yua yë'ë cocare si'a recoyo ro'taguëna, si'a ën yija bain jubëanni bojo güeseja'guë'ë yë'ë" caguë quëaguëna. ⁹Ja'nca quëani jo'caguëna, yureña bain Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuabi Riusu re'o bain ba'iyë. Riusubi taita Abrahamni re'oye yo'oni bojo güese'guë, yureña bainre'ga güina'ru re'oye yo'oni, bacuani bojo güeseji.

¹⁰Yureca Moisés ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni Riusu re'o bain ruiñe ro'tatoca, Riusubi maini

bojoguë coñe beoye gare ba'iji. Maini bënni senjoñe se'ga ba'iji. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: "Moisés ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'ozca catoca, ba coca guansese'e si'ayereba te'e ruiñe achani yo'oye bayë bain hua'na. Te'e ruiñe yo'oma'itoca, Riusubi bacuani bënni senjoji." ¹¹Ja'nca cani jo'case'e ba'iguëna, bainbi ba ira cocare te'e ruiñe yo'oni Riusu re'o bain ruiñe ro'tatoca, Riusubi bacuani re'oye ëñañe beoye ba'iji. Riusubi ñaca'ga cani jo'cabi: "Yë'ë case'ru te'e ruiñe yo'oja'yete si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, yë'ëbi mësacuare yë'ë re'o bainre re'huani bani, mësacuani si'arën ba'i güeseyë." Ja'nca cani jo'casi'quëbi güina'ru yo'oja'guë'bi. ¹²Yequëcuabi Moisés ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'ozca cajëna, yequëcuabi Riusu yua baguë case'ru te'e ruiñe yo'oja'guë'bi cajëna, gare te'e caye beoye ba'iyë bacua. Moisés coca toyani jo'case'e, ja'ansi cocare ëñato, ñaca caji: "Bainbi Moisés coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni Riusu re'o bain ruiñe ro'tatoca, ba coca guansese'e si'ayereba te'e ruiñe yo'oye bayë bacua" caji.

¹³Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, maibi ja'an cocare ëñani, Riusu bënni senjoja'ñete masiye poreyë. Ja'nca masiye porecuabi Cristo junni tonse'ere ro'tani, mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e ro'ire junni tonguëna, mai jëayete masiye poreyë. Ja'nca junni tonsi'quëbi mai gu'a jucha ro'ire bënni senjosi'cua ba'ima'ija'bë caguë, mai jëayete re'huabi. Moisés ira coca toyani jo'case'ru güina'ru yo'obi Jesús: "Si'acua gu'a jucha ro'ire crusu sa'cahuëna reoni senjosi'cua, ja'ancua yua Riusu bënni senjosi'cua ba'iyë" toyani jo'case'e ba'iji. ¹⁴Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, Riusu yua bain jucha ro'ire bacuani bënni senjoñe ro'taguëbi si'a bain jëayete masi güesebi. Judío

bain, judío bain jubë ba'ima'icua, si'acuabi Cristo junni tonse'ere ro'tani, yë'ë bënni senjoja'ñete jëani, yë'ë naconi gare ju'iñe beoye ba'ija'bë caguë, Cristoni junni toñe maina raobi. Baguë re'oye yo'ojai coca Abrahamni cani jo'case'e'ru, Riusu Espiritute coní baye poreyë mai.

La ley y la promesa

¹⁵ Yureca, yë'ë bain sanhuë, Riusu coca Abrahamni cani jo'case'ere te'e ruiñe masiye yëtoca, bonse ëja bain yo'ojën ba'iyete ro'tani ye'yejë'ën. “Yë'ëbi junni huesëja'yete ro'taguë, yë'ë bonsere coní baja'cuare cani jo'caza” caguë, ba cocare te'e ruiñe toyani, bain ëjaguëna jo'cayë bacua. Ja'nca cani jo'cani, ja'nrebi junni huesëguëna, bain ëjaguëbi baguë coca toyani jo'case'ere'ru güina'ru yo'o güeseji. Tin yo'oye yëcua ba'itoca, bacuare ënseji. Ba ëjaguë toyani jo'case'e'ru tin yo'oye gare porema'iñë caguë ënseji. ¹⁶ Riusu yua Abrahamni re'oye yo'ojai cocare cani jo'caguëna, yequëcuabi tin yo'oye gare porema'iñë. “Më'ë bainguë zoe raija'guëbi si'a ën yija bain jubëanre choini, yë'ë bainre bacuare re'hua'ya'yete masi güeseja'guë'bi” Abrahamni cani jo'cabi Riusu. Ja'nca cani jo'casi'quëbi “Më'ë bain zoe raija'cua” camaji'i. “Më'ë bainguë zoe raija'guë” cabi. Ja'nca cato, te'eguë se'gare cabi Riusu. Ja'nca cani jo'caguëbi baguë Raoja'guëreba Cristo hue'eguëte cabi. ¹⁷ Ja'nca cani jo'caguëna, ahamni re'oye yo'ojai cocare cani jo'caguëna, yequëcuabi tin yo'oye gare porema'iñë. “Më'ë bainguë zoe raija'guëbi si'a ën yija bain jubëanre choini, yë'ë bainre bacuare re'hua Moisés ira coca toyani jo'case'e' cuatrocientos treinta tëcahuëan jë'te toyani jo'case'e' ba'iguëna, yequëcuabi ja'an cocare ëñani, Riusu

cani jo'case'e'ru tin cocare re'huaye gare porema'ë. Riusu yua baguë coca yo'oja'yete cani jo'casi'quëbi gare tin yo'oma'iguë, baguë cani jo'case'ere'ru güinareba'ru te'e ruiñe yo'oja'ye baji'i. ¹⁸ Ja'nca ba'iguëna, yequëcuabi bainre yihuojën, “Moisés coca ira toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'ojën ba'itoca, Riusu re'o bain ruiñe poreyë mai” cajën, yua Riusu coca cani jo'case'ere'ru tin yihuocua ba'iyë. Ja'nca yihuocuaabi “Riusu coca yo'oja'ye cani jo'casi'quëbi gare yo'oma'iji” cajën ba'iyë. Ja'nca cajën ba'icuata'an, te'e ruiñe cama'iñë bacua. Riusubi baguë bain re'hua'ya'yete Abrahamni cani jo'casi'quë sëani, maibi Riusu re'o bain re'huasi'cua ba'iyë ti'añë mai.

¹⁹ Yureca, yë'ëbi Moisés ira coca toyani jo'case'ere mësacuani yihuoguë, gu'a coca ba'iyë gare cama'iñë yë'ë. Re'o coca ba'iji. Riusubi ja'an cocare Moisesni cani jo'caguë, bain gu'a jucha yo'ojën ba'iyete bacuani masi güeseza caguë, ja'an cocare Moisesni cani jo'cabi Riusu. “Yë'ë Raoja'guëreba ba'iguëte Abrahamni cani jo'casi'quë, ja'an bainguë zoe raija'guëbi ti'añe tëca, Moisés ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën” cani, ba cocare Moisesna jo'cabi. Ja'nca jo'caguë, bainni quëani achomaji'i. Ru'ru, baguë anje concuani quëani achoguëna, ja'nrebi bacua yua Moisesni quëani achoni jo'cahuë. Ja'nca jo'cajënna, Moisés yua Riusu bainguë cuencuesi'quëbi bainre ñë'coni, Riusu coca guansení jo'case'ere bacuani quëani achoguë baji'i. ²⁰ Ja'nca ba'iguëna, Riusubi baguë guanse cocare cani jo'cato, ai jai jubë concuabi quëani achohuë. Ja'nca quëani achorena, Riusu coca yo'oja'yete ja'nca'ru jo'camaji'i. Baguë se'gabi baguë bainguë Abrahamni cani jo'cabi.

El propósito de la ley

²¹ Yureca, yé'ëbi Moisés ira coca toyani jo'case'ere mäsacuani quëaguë, Riusu coca yo'oja'ye cani jo'case'ru tin guansema'iji cayë yé'ë. Riusubi yëtoca, gare cocare maini guanseye poreji. Guanseguëna, maibi achani te'e ruiñe yo'oni, gare junni huesëye beoye ba'ire'ahuë. Ja'nca ba'itoca, Riusubi mai te'e ruiñe yo'ojën ba'iyete ëñani, maini bojoni, maire baguë re'o bainre re'huani baye poreji. ²² Ja'nca ro'taguëta'an, Riusubi maire ja'nca ëñama'iji. Baguë coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: "Si'a bainbi gu'a jucha yo'ojënna, bacuani bënni senjoñe bayë yé'ë" cabi. Ja'nca cani jo'casi'quëbi baguë coca yo'oja'yere'ga ro'tani, güina'ru yo'ozä caguë ëjoji. Si'a bain Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuare baguë re'o bainre re'huani baji.

²³ Ja'nca re'huani baye ro'taguëbi Jesucristote yuta maina raoma'iguë ba'isi'quëbi maini ëñaguë, Moisés ira coca toyani jo'case'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën guanseguë baji'i. Yé'ë Raoja'guë ti'añe tëca ba guanse cocare yo'ojën ba'ija'bë caguë, maire ja'nca guanseguë baji'i. ²⁴ Ja'nca guanseguë ba'iguëna, maibi ba cocare achani te'e ruiñe yo'ojën, Riusu yëye'ru yo'oye ye'yejën baë'ë. Ja'nca ba'ijënna, ja'nrëbi baguë Raoja'guë Cristo hue'eguëbi maina ti'anni, yequë ma'are maini ëñobi. Yé'ë Cristo hue'eguëni si'a recoyo ro'tatoca, mäsacua gu'a juchare saoni senjoni, Riusu re'o bainre mäsacuare re'huani bayë caguë, maini mame coca masi güesebi. ²⁵ Ja'nca masi güesequëbi yuara maina ti'ansi'quë ba'iguëna, baguëni si'a recoyo ro'taye poreyë mai. Ja'nca ro'tatoca, ba guanse coca Moisesna jo'caguëna, maibi ja'an cocare gare se'e guaja yo'oye beoye ba'iyë.

²⁶ Yureca, Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, Jesucristoni te'e zi'inni ba'ijën, Riusu mamacuareba re'huasi'cua ba'iyë mäsacua. ²⁷ Jesucristoni recoyo te'e zi'inni, bautiza güeseni, baguë yëye se'gare yo'ojën ba'itoca, baguë ba'iyë'ru te'e ba'ijën, Riusu bainreba re'huasi'cua ba'iyë mai. ²⁸ Ja'nca ba'ijën, tin yija bain ba'iyete, ëmëcua, romicua ba'iyete, ta'yejeiye ëja bain, ta'yejeiye beoye ba'icua ba'iyete, ja'an ba'iyete gare ëñañe beoye ba'icua'ë mai. Si'a jubë bain Jesucristoni si'a recoyo ro'tani Jesucristoni te'e zi'inni ba'ijënna, Riusubi maini ëñani, si'acuabi te'e ba'iyë caji. ²⁹ Mäsacuabi Cristoni ja'nca te'e zi'inni ba'ijën, Abraham bain raija'cua cani jo'case'ru ba'ijën, Riusu mamacua re'huasi'cua ba'iyë. Riusu coca yo'oja'ye cani jo'case'ru mäsacua yua Jesucristo naconi te'e zi'inni Riusu bainreba ba'iyë.

4¹⁻² Yureca, Riusu ye'yoyete quë'rë se'e ye'yeni masijë'ën caguë, ën cocare'ga mäsacuani quëayë yé'ë. Bonse ëjaguëbi baguë junni huesëja'yete ro'tani, Yé'ë bonse si'ayete yé'ë zinna jo'caza caguë, ba jo'cajai cocare toyani, ba uti toyase'ere baguë bainna insibi. Insini, ja'nrëbi jë'te junni huesëguëna, baguë mamaquë yuta irani tējima'iguëbi baguë taita bonsere con baye porema'iji. Baguë irani tējiiye tëca ëjoguëna, yequëcuabi ba bonsere re'huacajën, taita guanseni jo'case'ru yo'ojën, ba zin hua'guëni guansejën yo'o con hua'guë'ru baguëte ëñajën cuirajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, ja'nrëbi irani tējini, baguë taita bonse si'ayete con baye poreji. ³ Riusu'ga maire güina'ru ëñaguë baji'i. Ru'ru, Moisés ira cocare maina jo'cani, Te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën guanseni, ën yija bain ëjacuare cuencueni, maini guansecacuare re'huani jo'cabi. Zin hua'na te'e ruiñe yo'oye carajën ba'icuaire maire ëñani, maire ja'nca guanse güesebi Riusu.

⁴Ja'nca guanse güesequë, ja'nrebi baguë cuencuesirën ti'anguëna, baguë Zin Jesucristote maina raobi. Mai ba'iyeru ba'ija'guë caguë raoguëna, ën yija baingobi baguëte t'ëya raigona, baguë yua mai yo'ojën ba'ise'e'ru Moisés ira coca guanseni jo'case'ere achani yo'oguë baj'i. ⁵Ja'nca yo'oguë ba'iguëbi maire ëñabi. Ba guanse cocare gare se'e guaja yo'oye beoye ba'ija'bë caguë, mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e ro'ina junni tonbi. Ja'nca junni tonguëna, yureca maibi baguë naconi te'e zi'inni ba'ijën, baguë naconi Riusu mamacuareba re'huasi'cua ba'iyë.

⁶Ja'nca re'huasi'cua ba'ijënna, Riusubi baguë Espíritute maina raobi. Raoguëna, baguë Zin Espíritubi mai reconoa gaje meni baguë, yua maire bojo recoyo huanoñe re'huani, maini bojoreba güi güeseji: "Taita, yë'ë Taita" güijën bojoyë mai. ⁷Riusu Espiritu bacuabi ja'nca bojojën ba'ijënna, Riusubi ba guanse cocare maini gare se'e guaja yo'oye guansema'iji. Baguë mamacuare maire re'huani bani, si'a baguë bayete maina ro insini jo'caji.

Pablo se preocupa por los creyentes

⁸Yureca, mäsacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere ro'tajë'ën. Mäsacua yuta Riusu ba'iyete huesëcua ba'ijën, mäsacua huacha riusuñana gugurini rëinjën, mäsacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru ba huacha riusuñana ro guaja yo'o conjën ba'nhuë. ⁹Ja'nca ba'isi'cuabi yureña Riusu ba'iyete te'e ruiñe ye'yeni masihuë. Riusubi baguë ba'iyete mäsacuan i ëñoguëna, mäsacuabi baguë ba'iyete masihuë. Ja'nca masicuabi ¿guere yo'ojën, mai Taita Riusure ro jo'cani senjoni, mäsacua huacha riusuñani se'e gugurini rëiñe ro'taye'ne? Mäsacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru se'e guaja yo'oye yëjën, mäsacuabi ro yo'oyë.

Ja'nca yo'otoca, ba huacha riusuñabi mäsacuan i cuirani coñe gare porema'iji. Mäsacuabi quë'rë se'e ai guaja yo'ocua ruiñë. ¹⁰Ja'nca ruinjën, mäsacua ira bain ba'isi'cua fiesta umuguseña yo'ojën ba'ise'e'ru ba ti'an umuguseña, si'a tëcahuëan jo'caye beoye yo'oñu cayë mäsacua. Ja'nca yo'oma'itoca, mäsacua yequë'rë huaji yëjën, Riusubi conma'iji cajën, ai guaja yo'ojën ba'iyë. ¹¹Ja'nca ba'ijënna, mäsacuare ai oiguë ro'tayë yë'ë. Mäsacuan i Cristo ba'iyete quëani achoni consi'quëbi yequë'rë ro guaja yo'ohuë yë'ë.

¹²Yë'ë bain sanhuë, mäsacuan i senreba señe yë'ë. Yë'ë ba'iyete ëñani, yë'ë ba'iyeru güina'ru ba'ijë'ën. Bojo recoyo re'huani, guaja yo'oye beoye ba'ijën, Cristoni te'e zi'inni ba'ijë'ën. Yë'ë yua Moisés ira coca guansese'ere guaja yo'oye gare jo'cani, mäsacua naconi te'e ba'iguë ti'ansi'quë sëani, yë'ë ba'iyeru güina'ru ba'ijë'ën. Ja'nca mäsacuana ti'anni ba'iguëna, mäsacuabi yë'ëni bojoni, gare güeye beoye baë'ë. ¹³Yë'ë mäsacuana ru'ru ti'anni ba'ise'ere ro'tajë'ën. Rau neni ju'in hua'guë ba'isi'quëbi mäsacuana ti'añe bahuë yë'ë. Ti'anni ba'iguë, mäsacuan i Cristo cocarebare quëani achoguëna, ¹⁴mäsacuabi yë'ë rau base'ere ëñañe porema'icua'ru ba'isi'cuata'an, mäsacuabi yë'ëre gu'aye ëñamaë'ë. Yë'ëre saoni senjomaë'ë. Banhuë. Mäsacuabi yë'ëre bojojën ëñani, mäsacua ba'iruna ti'an güeseni, Riusu anjeni re'oye ëñañe'ru yë'ëni re'oye ëñani bojojën, yë'ëre cuirahuë mäsacua. Cristo ba'iyeru ba'iyë yë'ëre ëñani, yë'ëni bojojën cuirahuë mäsacua. ¹⁵Yë'ëre ja'nca re'oye yo'osi'cuata'an, yureña mäsacuabi yë'ëre re'oye yo'oye ro'tamalijënna, ai oiyë yë'ë. Yë'ë ru'ru ti'anni ba'ise'ere ro'tato, mäsacuabi yë'ëni ai bojojën baë'ë. Yë'ëbi sentoca, mäsacua baye si'ayete yë'ëna ro

insire'ahuë. Poretoca, mäsacuabi mäsacua ñacore rutani, yë'ëna ro insire'ahuë. ¹⁶ Ja'nca ba'isi'cuareta'an, yureña mäsacuani ëñato, yë'ëni je'o bacua'ru ëñoñë mäsacua. Mäsacuani te'e ruiñe ba'i cocare quëani achoguëna, yë'ëni gare se'e yëma'icua'ru ëñoñë mäsacua.

¹⁷ Ja'nca ëñojënna, mäsacuani coqueye ye'yocuare caye bayë yë'ë. Bacuabi mäsacua jubëna ti'anni, mäsacuani ro re'o cocare cani achojën, mäsacuani re'oye yo'oye gare ro'tama'ñë. Ro re'o cocare mäsacuani cani achojën, mäsacua re'o cocare bacuani sa'ñëna caye ro'tajën, yë'ëre gu'aye cajën, yë'ëre jo'cani senjojë'ën, mäsacuani yihuoyë bacua. ¹⁸ Mäsacuani re'oye yo'oye ro'tacuabi mäsacuani re'o coca catoca, bojoyë yë'ë. Yë'ëbi mäsacua naconi beoguëbi ja'anre achatoca, bojoyë yë'ë. ¹⁹ Ja'nca bojoguë ba'ito, yureña yë'ë bain sanhuë, ja'ancua, mäsacuani coquejën cajënna, mäsacua ba'iyete ai oiguë ëñañë yë'ë. Cristoni si'a recoyoreba ro'tajën, baguë yëye se'gare te'e ruiñe yo'oye ro'tajën, Cristo ba'iyë'ru güina'ru ba'iyë ëjojën ba'ijë'ën caguë, mäsacua ba'iyete ai oireba oiguë ëñañë yë'ë. ²⁰ Mäsacuabi yë'ë ye'yose'ë'ru tin yo'ojënna, yë'ë yua mäsacuani cocare toyaguëbi mäsacua naconi ba'ija'ma caguë, yë'ë yua gue ro'taye beoye caguë ba'iyë yë'ë. Mäsacua naconi ba'iyë poretoca, mäsacuani quë'rë te'e ruiñe yihuoguë care'ahuë yë'ë.

El ejemplo de Agar y Sara

²¹ Yureca, mäsacuabi Moisés ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni Riusu bain ruiñe yëjënna, mäsacuani ñaca senreba senni achayë yë'ë: ¿Ba ira coca toyani jo'case'ere te'e ruiñe achani masiye mäsacua? ²² Ja'an cocare ëñajën, Abraham yo'oguë ba'ise'ere masiyë mäsacua. Samu zin hua'nani baguëña

baguë. Ja'nca baguëbi ru'ru ba'iguëni ba yo'o con hua'go Agar hue'ego naconi baguëña. Yo'je raisi'quëni baguë rënjoreba Sara hue'ego naconi baguëña. ²³ Ja'nca baguë, ru'ru raisi'quë, Ismael hue'eguëte cu'eto, Abraham se'gabi yo'oguë, Riusu coca cani jo'case'ere ro'tama'iguë, Zinni baza caguë, ba yo'o con hua'go naconi zin cu'ejaquëña. Yo'je raisi'quëca, Isaac hue'eguëte cu'eto, Riusu coca yo'oja'yete cani jo'case'ere ro'taguë, baguë rënjoreba naconi zin cu'ejaquëna, Riusu coca cani jo'case'ë'ru ti'an raquëña baguë. ²⁴ Ja'an cocare achani ro'tato, Riusubi maini ñaca ye'yoye yëji: Ja'an romi hua'na tin ba'ijënna, Riusubi güina'ru samu coca tin cocare baguë bainni cani jo'cabi. Yeque cocare cani jo'cato, Sinai casi cubëte ba'iguë, ba ira cocare Moisesna cani, maina si'a jëja guanseye jo'cabi. Ja'an cocare ro'tato, Agar hue'ego ba'isi'co'ru ba'iji. Ai guaja yo'o consi'co ba'igona, bain hua'nabi ba ira guanseye cocare te'e ruiñe yo'oye yëtoaca, ro guaja yo'oye bayë. ²⁵ Bago mami Agare ro'tato, Arabe bain cocabi Sinai cubëte ro'tayë. Ai guaja yo'o consi'co ba'igona, judío bain yureña Jerusalén huë'e jobona sani, Riusuna gugurini rëinjën, bago ba'ise'ë'ru güina'ru ba'iyë. Bago ro guaja yo'o congo ba'ise'ë'ru ro guaja yo'ojën, Moisés ira guanseni jo'casi cocare yo'oye yëyë. ²⁶ Yeque coca cani jo'case'ere ro'tato, Riusu coca yo'oja'yete Abrahamni cani jo'case'ë ba'iji. Ja'an cocare si'a recoyo ro'tacuabi yua Abraham rënjoreba Sara hue'ego ba'isi'co'ru güina'ru ba'iyë. Bainni ro guaja yo'o coñe beoye bacoña. Riusu bainreba casi'cua güina'ru ba'iyë. Baguë coca yo'oja'yete cani jo'case'ere si'a recoyo ro'tajën ba'icua sëani, Riusuni te'e zi'inni ba'ijën, baguë naconi baguë guënamë re'oto ba'i jobote si'arën ba'ijën, baguë mamacua casi'cua ba'ijën,

gare carajeiye beoye ba'ija'cua ba'iyë mai. ²⁷Riusu cocare ëñajën, yeque quë'rorë'ga ñaca masini, yë'ë yure case'ere ro'tajë'ën:

Yë'ë baingo garasi'co, zinre të'ya raiye porema'igo, gare ja'siye ai yo'oma'isi'co ba'igona, më'ëni ai ta'yejeiye bojo güeseja'guë'ë yë'ë.

Ja'nca bojogo ba'ija'co sëani, si'a bainni quë'ani achogo bojogo ba'ijë'ën.

Më'ë të'ya raiye porema'ise'ebi yureña jo'cani senjosi'co ba'igota'an, jë'te ai jai jubë zin hua'nani bani ba'ija'go'co.

Ëñjëni bojogo ba'igo'ru quë'rë jai jubëni bani ba'ija'go'co, cani jo'case'e ba'iji.

²⁸Ja'an cocare ro'tajën ba'ijë'ën, yë'ë bain sanhuë. Mai hua'na yua Riusu bainreba ba'icuabi baguë coca yo'oja'yete si'a recoyo ba'ijën, Riusu mamacua re'huasi'cua ba'iyë mai. Maire ja'nca re'huaguë, baguë coca yo'oja'yete cani jo'case'e'ru güinareba'ru yo'oji baguë. Abrahamni cocare cani jo'caguë, Më'ë yua zin hua'guëni baja'guë'ë cani jo'caguë, baguë coca case'e'ru güina'ru yo'oguë, Isaac hue'eguëte baguëna, insini jo'cabi. Ja'nca insini jo'caguë, maire'ga güina'ru baguë bayete insini jo'caji Riusu. ²⁹Yureca yeque cocare ro'tani ye'yejë'ën. Abraham se'gabi zinni baza caguë, Ismael hue'eguëni baguëna, ja'nre'bi yo'je, Isaacbi ti'anguëna, Ismaelbi yua Isaacni ai je'o baguëna. Riusu Espiritu conguë jo'casi'quëni ai hui'ya yo'oguëna. Ja'nca yo'oguëna, yureña bain Moisés ira coca yo'oye ro'tacua, ja'ancua'ga maini güina'ru je'o bayë. ³⁰Ja'nca bajëna, Riusu coca Abrahamni cani jo'case'ere ro'tani ye'yejë'ën. Ñaca cani jo'cabi: "Ba hua'go Agar hue'ego, bago mamaquë Ismael, bacuare gare saoni senjojë'ën. Yo'o congo sëani, bago mamaquëbi më'ë bayete con baye gare porema'iji. Më'ë rënjoreba mamaquë

ba'iguë, yë'ë insija'ye ba'iguë, Isaac hue'eguë, ja'anguë se'gabi më'ë bayete coni baja'guë'bi." Ja'an coca toyani jo'case'ere ro'tani, coquejën ye'yocuabi më'sacuana ti'anjën, Moisés ira guanse cocare te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën cajëna, më'sacua yua gare coque güeseye beoye ba'ijë'ën. ³¹Yureca, yë'ë bain sanhuë, ja'an cocare më'sacuani yihuohuë yë'ë. Ja'nca yihuoguëna, ñaca te'e ruiñe ye'yejë'ën ba'ijë'ën: Riusu re'o bain ba'iyë yëtoca, Moisés ira coca guanseni jo'case'ere yo'oye beoye gare ba'iyë mai. Riusu Raosi'quëreba Jesucristo hue'eguëni si'a recoyo ro'tasi'cuare sëani, Riusubi yua baguë re'o bainrebare maire re'huan maini baji. Ja'nca sëani, Cristo yëyete jo'caye beoye yo'ojën, bojojën ba'ijë'ën.

Firmes en la libertad

5 Ja'nca baguëni si'a recoyo ro'tajëna, Cristobi gare se'e maini ro guaja yo'o güesema'iji. Baguë yëyete jo'caye beoye yo'ojën bojocua se'ga ba'iyë mai. Ja'nca ba'icua sëani, yequëcuabi ba cocare yo'oye guansetoca, gare se'e ro guaja yo'omajën ba'ijë'ën.

²Yureca, ñaca te'e ruiñereba achani ye'yejë'ën. Yequëcuabi më'sacuani cajën, Moisés ira coca cani jo'case'ere yo'oñu cajën, më'sacua go neño ga'nire tëyoye guansetoca, gare tëyo güeseye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca tëyo güesetoca, Cristobi më'sacuani gare coñe beoye ba'iji. ³Yë'ëbi yihuoguëna, te'e ruiñe achani ye'yejë'ën. Më'sacuabi më'sacua go neño ga'nire tëyo güesetoca, ja'nre'bi Moisés ira coca guanseni jo'case'e si'ayerebare te'e ruiñe yo'oye bayë. ⁴Riusu re'o bain ruiñu cajën, ba ira cocare yo'o bi'ratoca, Cristo junni tonsë'ebi mame re'huasi'cua ba'iyë gare porema'iñë. Riusubi më'sacuani ëñani, baguë re'o bainre më'sacuare gare re'huama'iji. ⁵Ja'nca ba'iyeta'an, maibi Riusu Espiritute

bacua sëani, Riusu re'o bain re'huasi'cua ba'iyë mai. Ja'nca re'huasi'cuabi Riusu coca yo'oja'yete cani jo'case'ere si'a recoyo ro'tajën, Riusu in rai umuguse ti'añete jo'caye beoye ëjojën ba'iyë. Aito. Baguë naconi si'arën ba'ijën ba'ija'cua'ë mai, cajën ëjoyë. ⁶Cristobi maire mame re'huanu baguëna, Riusubi maire ëñani, baguë re'o bainre maire re'huanu, maini baji. Ja'nca sëani, bain go neño ga'ni tÿyose'ere ëñama'iji Riusu. Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën, baguë naconi sa'ñeña te'e yëreba yëjën ba'ijë'ën. Riusubi ja'anre ëñani, maini ai bojoji.

⁷Yureca, mësacuani si'a jëja senni achaye bayë yë'ë. Mësacuabi Cristo naconi te'e zi'inni ba'icuabi re'oye yo'ojën ba'isi'cuata'an, mësacua ¿queaca ro'tajën, tin cocare achajën, ba te'e ruiñe ba'i cocare ro jo'cani senjore'ne? ⁸Riusu yua mësacuani cuencueni, Cristo bain ba'iyë choisi'quëbi tin cocare achani yo'oye gare guanseye beoye baji'i. ⁹Ën cocare achani gare huanë yeye beoye ba'ijë'ën. Riusu cocareba case'e'ru choa ma'carë se'ga tin yo'o bi'ratoca, si'a jubëbi te'e jëana Cristoni ro'taye gare jo'cani senjoñë. ¹⁰Mësacuabi ja'nca jo'cani senjoñë ro'tacuareta'an, mësacua te'e ruiñe yo'ojën ba'ija'yete Riusuni señë yë'ë. Senguëna, mësacua tin coca yo'oyete mësacuani jo'cani senjo güeseji. Yë'ë yua baguë cocarebare mësacuani te'e ruiñe quëani achosi'quëbi mësacua te'e ruiñe achani yo'oyete jo'caye beoye ëjoyë yë'ë. Yequëcuabi mësacuani tin ye'yojëna, Riusubi bacuani ëñani, ëja bain ba'icuareta'an, bacuani bënni senjoñë se'ga ba'ija'guë'bi.

¹¹Yureca, yequëcuabi yë'ë ye'yoyete cajën, mësacua go neño ga'nire tÿyo güesejë'ën caji, yë'ëre cajën ba'iyë. Ja'nca cajën ba'icuabi ro coqueyë. Bacua cayete gare achaye beoye

ba'ijë'ën. Yë'ë yua ja'nca ye'yotoca, judío bainbi yë'ëni je'o bama'ire'ahuë. Ja'nca ye'yotoca, Cristo junni tónsi coca ye'yoye'ru tin ye'yore'ahuë yë'ë. Ja'nca tin ye'yotoca, judío bainbi yë'ëni bëinjën ëñama'ire'ahuë. ¹²Ja'nca coquejën, mësacuani tin ye'yojën ti'ansi'cuabi cajën, mësacua go neño ga'nire tÿyo güese'ema'itoca, Riusubi bëinji, ja'anre hui'ya cajën ba'ijë'ëna, Riusubi te'e jëana bacuani bënni senjoja'guë cayë yë'ë.

¹³Ja'nca ye'yocuareta'an, gare achaye beoye ba'ijë'ën, yë'ë bain sanhuë. Riusubi mësacuani choiguëna, mësacuabi baguë bainreba ba'iyë porejën, Cristo cocareba case'e'ru ro guaja yo'oye beoye te'e ruiñe yo'ojën, baguë naconi te'e ba'ijën bojoyë. Ja'nca ba'icuabi mësacua ëñare bajën, yë'ë yëye'ru si'aye yo'ozca cayë beoye ba'ijë'ën. Mësacua gu'a ëase'ere yo'oye yëtoca, gu'aji. Mësacua yëyete yo'oto, ru'ru sa'ñeña oire bajën, sa'ñeña yo'o conjën ba'ijë'ën. ¹⁴Moisés ira coca toyani jo'case'ere ro'ta beoye ba'ijë'ën, yë'ë bainni ye'yejë'ën. Riusubi ja'an cocare baguë bainna jo'caguë, ñaca se'gare ro'taguë jo'cabi: "Mësacua ba'iyete ro'tajën ba'iyë'ru sa'ñeña oire bani ro'tajën ba'ijë'ën" cani jo'cabi. ¹⁵Baguë cani jo'case'e'ru güina'ru yo'oma'itoca, ro mësacua yëse'e se'gare yo'oye ro'tajën, airu hua'i hua'na yo'oye'ru, sa'ñeña huajën ba'iyë. Ja'nca sëani, mësacua ëñare bajën, sa'ñeña oire bani conjën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ima'itoca, mësacua yua Cristo beoye ba'ijë'ën, yë'ë bain naconi te'e zi'inni ba'iyete gare jo'cajën carajeyë.

Los deseos humanos y la vida por el Espíritu

¹⁶Mësacuani ja'nca yihuo cocare caguë, ën cocare quë'rë ta'yejeiye yihuoguë ba'iyë yë'ë. Mësacua yo'ojën ba'iyete cato, Riusu Espiritu cayë

se'gare yo'ojën ba'ijë'ën. Ro mäsacua ro'tayete yo'oye beoye ba'ijë'ën. ¹⁷Ro mäsacua yëse'ere yo'oye ro'tajën, Riusu Espiritu caye'ru gare tin ro'tacua ba'iyë mäsacua. Ën yija bain ro'tayete cato, Riusu Espiritu ro'taye'ru gare te'e ro'taye beoye ba'iyë. Ja'nca sëani, mäsacua ba'iyete ro'tajën, ro yë'ë yëse'ere yo'oye beoye ba'iyë cajën, Riusu Espiritu caye se'gare'ru yo'oye ro'tajën ba'ijë'ën. ¹⁸Ja'nca yo'oye ro'tajën, Riusu Espiritubi mäsacuani yo'o güesetoca, Moisés ira coca cani jo'case'e'ru güina'ru yo'oyete gare se'e ro'tani yo'oye yëma'inë mäsacua.

¹⁹Ën yija bain yo'oye ro'tayete cato, mäsacuabi ja'anre re'oye masiyë. Ñaca yo'oye ro'tajën ba'iyë: Huejama'icuata'an, sa'ñeña yahue bajën a'ta yo'oyë. Bacua gu'a ga'nihuëbi ja'nca yo'ojën, Riusu cuencueni jo'case'e'ru tin yo'oye ro'tajën, Riusuni gu'aye yo'oyë. Ja'nca yo'ocuabi bacua gu'a ëase'ere yo'oye jo'caye gare porema'inë. ²⁰Riusu ba'iyete güejën, huacha riusu, ro bacua yëse'e se'ga, ja'anre yëjën ba'iyë. Te'e ruiñe masiza cajën, huati hua'i naconi coca senni achaye yëjën ba'iyë. Ën yija bain'ga sa'ñeña je'o baye yëjën, bëin cocare sa'ñeña cajën, Yë'ë yua quë'rë ta'yejeiguë ba'iyë cajën, bacua bainre quë'rë yo'je ba'icuare re'huani saoyë. Bacua huanoñe se'gare'ru yo'oye ro'tajën, sa'ñeña yo'o coñete gare jo'ca güeseyë. ²¹Yequëcua ba'iyete ai gu'aye cajën, bainre huani senjojën ba'iyë. Jo'cha ëaji cajën, jo'chana güebejën, gue güihuara bojojën, bacua güebe gajecua naconi ganijën, ro bacua yëse'e'ru ja'nca yo'ojën gu'ajeiyë. Mäsacuani ja'nca yo'oma'inë yihuosi'quëbi yure mäsacuani se'e yihuoguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca gu'aye yo'ojën ba'itoca, Riusu ta'yejeiye ba'iyete baguë bain naconi te'e baza cacuareta'an, Riusubi gare ënseji.

²²Mäsacua yua ja'nca yo'oye beoye ba'ijën, Riusu Espiritu yo'o güeseyete yo'oye ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'ojën ba'itoca, yequëcua ba'iyete quë'rë ro'tajën, bacuani oire bani coñe yëjën, Riusu yo'ore conjën ta'yejeiye bojojën, recoyo re'o huanoñe te'e ruiñe masijën ba'iyë. Mäsacua yo'oye yëyete ro'tamajën, yequëcua ba'iyete quë'rë ro'tajën, bacuani re'oye yo'oye conjën, mäsacua bayete bacuana ro insijën, mäsacua yo'oja'ye case'ere te'e ruiñe yo'ojën ba'iyë. ²³Yequëcuabi mäsacuani gu'aye yo'ocuareta'an, bacuani re'oye yo'ojën, ro mäsacua yëse'ere yo'oye jo'cajën ba'iyë. Riusu Espiritubi yo'o güeseguëna, mäsacuabi ja'nca yo'ojën, Moisés ira coca toyani jo'case'e yo'oye'ru quë'rë te'e ruiñe yo'ojën ba'iyë mäsacua. ²⁴Jesucristoni si'a recoyo ro'tani baguë yo'ore te'e ruiñe coñe ro'tatoca, ro ën yija ba'iyete gare se'e ro'taye beoye ba'ijën, ro mäsacua yëse'ere yo'oye gare se'e yëye beoye ba'iyë. ²⁵Yureca, mai yua Riusu Espiritu cayete te'e ruiñe yo'ojën, Espiritu yo'o güeseyete si'a bainni masi güeseñu cayë.

²⁶Ro mai yëse'ere gare ro'taye beoye ba'ijën, ro mai ba'iyete ta'yejeiye ëñoñe beoye ba'ijën, sa'ñeña gu'aye caye beoye ba'ijën, yequëcua quë'rë re'oye ba'iyete ro ëa ëñañe beoye bañuni.

Ayúdense unos a otros

6 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mäsacua bain jubë ba'icuare ba'iguëbi Riusuni gu'aye yo'otoca, mäsacua Riusu Espirituni ye'yesi'cua yua ja'an bainguëni bojora'rë yihuojën, re'oye yo'oye baguëni bëiñe beoye masi güesejë'ën. Ja'nca masi güesejën, mäsacua'ga ëñare bajën, güina'ru gu'aye yo'oma'inë cajën ba'ijë'ën. ²Sa'ñeña ba'iyete jo'caye beoye ro'tajën, sa'ñeña conjën, gu'aye yo'oma'inete si'a jëja yihuojën ba'ijë'ën. Ja'nca conjën

ba'itoca, Cristo yëye'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'iyë.

³Yequëcuabi ja'ansi'cua ba'iyete ro'tajën, Riusuni gare gu'aye yo'oma'iguë'ë yë'ë cajënna, mësacua yua ja'nca ta'yejeiye camajën ba'ijë'ën. Ja'nca catoca, te'e ruiñe cama'iñë.

⁴Mësacua yo'ojën ba'iyete ëñajën, Riusu cocareba cani jo'case'ere te'e ruiñe ro'tajën, Riusu ëñañe'ru mësacua ba'iyete ëñajën ba'ijë'ën. Ja'nca ëñajën, mësacuabi re'oye yo'ojën ba'itoca, Riusuni surupa cajën bojojën ba'ijë'ën. Mësacua bain yo'oye'ru quë'rë re'oye yo'ojën ba'itoca, ta'yejeiye camajën ba'ijë'ën. ⁵Riusu se'gabi mësacua yo'ojën ba'ise'ere ëñani bojotoca, re'oye ro'tajën bojojë'ën. Riusubi ëñani bojomaitoca, mësacua se'gabi mësacua recoyo yo'oyete baguëni te'e ruiñe senni achajën, baguë coñe se'gare ro'tajë'ën.

⁶Mësacuabi Riusu cocarebare ye'yejën, yequëbi masiye ye'yoguëna, ba ye'yoguëni re'oye ro'ijën, baguëni re'oye bojo güesejë'ën.

⁷Yureca, gare coque güeseye beoye ba'ijë'ën. Riusu yëye'ru tin yo'otoca, baguë bënni senjoja'ñete jëaye gare porema'iñë. Riusubi si'a bain yo'ojën ba'iyete ëñani, ga bainguëni yo'oja'yete cuencueni re'huacaiji. ⁸Mësacuabi yua ro mësacua yëse'e se'gare yo'ojën ba'itoca, mësacuabi ro sa'ntijën, bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë. Mësacuabi Riusu Espiritu yëye se'gare yo'ojën ba'itoca, mësacua ai bojoreba bojo recoyo huanoñe ba'ijën, Riusu naconi si'arën ba'ijën, gare junni huesëye beoye ba'ija'cua'ë. ⁹Ja'nca ba'ija'cua sëani, ai yo'ojën ba'ito'ga, Riusu Espiritu yo'o caye se'gare jo'caye beoye te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'an yo'ore jo'caye beoye yo'ojën ba'itoca, Riusu cuencuesirën ti'anguëna, Riusubi maini ai ta'yejeiyereba bojo güeseja'guë'bi. ¹⁰Ja'nca sëani, mai poresë'e'ru si'a

bainni re'oye yo'ojën bañuni. Cristo bainreba, mai jubëre concua, ja'ancuare quë'rë ta'yejeiye re'oye yo'ojën bañuni cayë yë'ë.

Advertencias y saludos finales

¹¹Yureca, mësacuani despidae bi'raguë, yë'ë se'gabi mësacuani cocare yihuoguë toyayë. Yë'ë jai letra toyase'ere ëñani, yë'ë toyase'ere masijë'ën. ¹²Ba coquejën ye'yocuabi mësacuana ti'anjën, bainbi maire re'oye ëñajën ba'ija'bë cajën, mësacuani go neño ga'nire tëyo güeseye ro'tayë. Cristo junni tonse'ebi tëani baja'yete quëani achocuareta'an, judío ëja bainbi bacuani je'o bama'iñe cajën, mësacua go neño ga'nire tëyo güeseye ro'tayë. ¹³Bainni ja'nca tëyo güeseye ro'tacuabi Moisés ira coca toyani jo'case'ere yo'oye ro'tama'iñë. Mësacua tëyo güeseja'yete ëñajën, Mësacuani ai re'oye yo'o conhuë cajën, ja'anre ai ta'yejeiye cani achoye ro'tajën ba'iyë bacua. ¹⁴Ja'nca ta'yejeiye cani achocuata'an, yë'ëca Jesucristo yo'oguë ba'ise'e se'gare ta'yejeiye cani achoye ro'taguë ba'iyë yë'ë. Baguëbi crusu sa'cahuëna junni tonguëna, Riusu bainreba ba'iyë poreyë mai. Ja'nca cani achoye ro'taguë sëani, ën yija ba'iyete ye'yesi'cua yo'ojën ba'iyë'ru gare yo'oye yëma'iguë ba'iyë yë'ë. Bacua yëse'e'ru yo'oye, bacua se'gare'ru huanoñe ba'iyë, ja'anre gare yëma'iguë ba'iyë yë'ë. ¹⁵Ja'nca ba'iguëbi bain go neño ga'ni tëyose'ere cato, ëmëje'en yo'ose'e se'ga ba'iguëna, ta'yejeiye ro'tama'iñë yë'ë. Bain recoyo mame re'huase'ere cato, sa'nahuë yo'ose'e ba'iguëna, ai ta'yejeiye ro'tayë yë'ë. ¹⁶Riusubi mame recoyo re'huaguëna, bacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani, Espiritu yëye'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'icua'e cu'eguë, baguë bainre bacuare re'huani baguë, bacuare ai re'oye conguë, bacuani ai bojo güeseji. Yequëcua, Espiritu yëye'ru

yo'oye güecuabi, Israel bainguë sëani Riusu re'o bainguë'ë yë'ë cajën ba'icua, ja'ancuare cu'ema'iji Riusu.

¹⁷Yureca, yë'ë yihuo cocare cani tëjihuë yë'ë. Yequëcuabi yë'ëre cajën, Cristo cuencuesi'quë beoji baguë, yë'ëre cajëna, bacuabi rani, yë'ë ja'si nesiruanre ëñaja'bë. Jesucristo yo'ore conguëna,

yequëcuabi yë'ëni huaë'ë. Ja'nca sëani, Jesucristoni te'e ruiñe yo'o conguë ba'iyë yë'ë.

¹⁸Yureca, yë'ë bain sanhuë, mai Ëjaguë Jesucristoni mësacuare senni achaguë, mësacuani recoyo te'e zi'inni ba'iguë, mësacuani bojo güeseja'guë cayë yë'ë. Ja'nca raë'ë. Amén.

San Pablobi

EFESO

Bainni utire toyani saobi

Saludo

1 Yë'ë, Pablo hue'eguëbi, Riusubi yë'ëre cuencueni re'huaguëna, baguëre ta'yejeiyereba yo'o conguë ba'iguë'ë. Jesucristobi yë'ëre choini re'huaguëna, baguë yo'ore yo'oguë ba'iyë. Ja'nca ba'iguëbi, mësacua Cristo bain baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'ijënna, mësacua Cristo bainreba Efeso huë'e jobore ba'icua, ja'ancuani utire toyani saoyë yë'ë. ²Mai Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristobi mësacuani ai oijën conjën, mësacuani ai recoyo bojo güeseja'bë cayë yë'ë.

Bendiciones espirituales en Cristo

³Yureca, mai Taita Riusure ro'tato, mai Ëjaguë Jesucristo Ja'quë ba'iguëna, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete bojoreba bojojën cañuni. Baguëbi maire ëñani, Yë'ë bain Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icuare ta'yejeiyereba re'oye conza caguë, baguë guënamë re'oto bayete caraye beoye maina jo'cabi. ⁴Ën yijare re'huani jo'casirën quë'rë ja'anrë mai ba'ija'yete ro'tani, baguë bainreba ba'ija'yete cuencueni, Jesucristo tëani baja'yete re'huani tonbi. “Yë'ë bainreba ba'ija'cuabi gare recoyo tënoreba tënosi'cua ba'ijën, gu'a jucha gare senjosi'cua ba'ija'bë” caguë, ⁵mai ba'ija'yete ro'tani, maini ai yëreba yëguë baj'i. Ja'nca yëguë sëani, Jesucristobi mai gu'a jucha ro'ire junni tonja'ñete ro'tani, mai ba'ija'ye, baguë bainreba ba'ija'yete cuencueni, Yë'ë re'o zin hua'nare bacuare re'huani baza caguë, baguë yo'oguë ba'ija'yete bojoguë ro'tani, cuencueni tonbi Riusu. ⁶Ja'nca

cuencueni tonguëna, maibi yureca baguë ta'yejeiyereba ba'iyete jo'caye beoye bojoreba bojojën cañuni. Baguë guënamë re'oto bayete maini ai ba'iyë ai re'oye jo'caguë ba'iji. Baguë Zin ai yësi'quë naconi te'e zi'inni ba'icuabi baguë bayete ai coreba cojën, ai bojoyë mai cajën, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete jo'caye beoye cajën bañuni. ⁷Riusubi maini, gu'a jucha yo'ojën ba'isi'cuani ai oiguë basi'quë sëani, baguë Zin Jesucristobi crusu sa'cahuëna junni tonguëna, baguë zie jañuni tonse'ebi Riusu bainrebare re'huasi'cua ba'iyë mai. Mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare se'e ro'tama'iguë ba'iji Riusu. ⁸Maini ja'nca ai yëreba ai yëguëbi baguë ba'iyete ta'yejeiyereba maini masi güeseji. ⁹Baguë ai ba'irën cuencueni re'huase'ere, baguë yurerën tëca yahue masise'ere yurera maini te'e ruiñe masi güeseji. Baguë Zin Jesucristo raoja'yete zoe ro'tani, maini yureña masi güesebi. ¹⁰“Baguë raoja'rën ti'anguëna, si'aye yë'ë re'huani jo'case'e, yija re'oto, guënamë re'oto re'huani jo'case'e beoru ñë'coni baguëna jo'caza” caguë yo'obi Riusu.

¹¹Ja'nca yo'oguëbi maire'ga cuencueguëna, maibi baguë naconi te'e zi'inni ba'ë'ë. Baguë ai ba'irën ba'ise'e'ru yurera maire ja'nca zi'inni ba'iji. Ai ta'yejeiyereba yo'oye pore Ëjaguë sëani, maire choini baguëna, baguë bayete te'e cony bayë mai. ¹²Ja'nca sëani, mai hua'nabi Cristoni si'a recoyo ro'tajën, yequëcua'ru quë'rë ja'anrë ro'tajën ba'icuabi baguë ta'yejeiyereba ba'iyete bojojën cañuni. Baguë ba'iyete ai ba'iyë quë'ani achoñuni. ¹³Mësacua'ga baguë te'e ruiñe ba'i cocarebare achani, Cristo tëani bayete masini, mësacuabi ai bojojën, Cristoni si'a recoyo ro'tajënna, Riusubi baguë coca cani jo'case'e'ru güina'ru yo'oguë, baguë Espiritute mësacuana raoni jo'cani, baguë

bainrebare mäsacuare re'huani babi. ¹⁴Ja'nca re'huani baguëna, mäsacuabi baguë Espiritute bajën, baguë guënamë re'oto bayete coja'rën ti'äne tëca bajën, mäsacua coni baja'yete te'e ruiñe masiyë. Ja'nca masijën, baguëni bojojën, baguë ta'yejeiyereba pore Ëjaguë ba'iyete ai ba'iyë quëani achojën, si'a bainni masi güesejën bañuni.

**Pablo pide a Dios que dé
sabiduría a los creyentes**

¹⁵Riusubi maina ja'nca insini jo'caguëna, yë'ë'ga mäsacua si'a recoyo ro'tase'ere achani, ai bojohuë. Mäsacuabi mai Ëjaguë Jesusni si'a recoyo ro'tani, si'a baguë bainni ai recoyo oijën conjënna, yë'ë'ga ja'anre achani, ¹⁶ai bojo recoyo re'huani, Riusuni jo'caye beoye mäsacuare surupa caguë, mäsacua ba'iyete Riusuni si'arën senni achaguë ba'iyë yë'ë. ¹⁷Mai ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo Ja'quë, ja'anguëni senni achaguë, baguë ta'yejeiye masiyete mäsacuani te'e ruiñe masi güesejë'n señë. Baguë ba'iyete re'oye ye'yeni, baguëni quë'rë se'e ai re'oye masi güesejë'n, señë yë'ë. ¹⁸Ja'nca masi güesequëna, mäsacuabi Riusu ba'iyete gare huesësi'cua ba'ijën, mäsacua yua baguë ta'yejeiye ba'iyete ai ëama'iñereba masija'cua'ë. Baguë guënamë re'oto bayete mäsacua gare carajeiye beoye coni baja'yete masini, yë'ëre choisi'quë sëani, baguë naconi si'arën ba'ija'yete conni bazaniñë cajën, si'a baguë bain naconi ai ta'yejeiye bojojën ñë'caja'yete gare jo'caye beoye ëjojën ba'ija'cua'ë. ¹⁹Baguë ta'yejeiyereba pore Ëjaguë ba'iyere'ga masija'cua'ë mäsacua. Mai gare ëñama'ise'e ba'iyë'ru quë'rë ai ta'yejeiye yo'oye poreguëbi baguë bainre, Cristoni si'a recoyo ro'tacuare sëani, maire ai ta'yejeiye ai re'oye conni cuiraji.

Ja'nca ai ta'yejeiye yo'oye poreguëna, maibi yuara masiyë, ²⁰Cristo junni tonsi'quëni huajë güesesi'quë sëani. Maina Raosi'quëreba ba'iguëbi junni tonguëna, mai pore Ëjaguë Riusubi baguëni huajëreba huajë güeseni, si'a guënamë re'oto ba'icua'ru quë'rë ta'yejeiye Ëjaguëre baguëte re'huani, baguë jëja ca'ncona bëa güesebi. ²¹Ja'nca bëa güesequë, si'a guënamë re'oto ëjacua, si'a ën yija re'oto ëjacua, si'a ëjacua ba'ijën ba'isi'cua, si'acua'ru quë'rë ai ta'yejeiye Ëjaguëre ba Cristore re'huani baguëni guanse güesebi Riusu. ²²Ja'nca guanse güesequëbi ba je'ocua si'acuare ta'yejeiye ënseni, bacua, baguë bayere'ga si'ayete yë'ë bayete jo'cani, Yë'ë bayete si'aye bajë'n më'ë'ga, caji. Yë'ë bainreba jubë si'a jubëte ñë'coni, bacua quë'rë ta'yejeiyereba Ëjaguë ba'ijë'n, caji. ²³Ja'nca cani jo'caguëna, mai yua Cristo bain jubëreba ba'ijën, Cristoni te'e zi'inni ba'icua ba'ijën, baguëre yo'o concua re'huasi'cua ba'iyë mai. Ja'nca re'huasi'cua ba'ijënna, baguë bayete cato, gare carajeiye beoye maina si'arënreba ro insireba insini jo'caguë, maina ai re'oyereba ai re'oye cuiraji Cristo.

Salvos por el amor de Dios

2 Yureca, mäsacua ja'anrë ba'ijën ba'ise'ere ro'tato, mäsacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e ro'ire gare bënni senjoja'cua se'ga ba'ijën ba'nhuë. Riusuni gare huesëcua ba'ijën, ²ro ën yija bain yo'ojën ba'iyë'ru gu'aye yo'ojën, zupai huati ëñoñe se'gare'ru yo'ojën ba'ijën ba'nhuë mäsacua. Ai gu'a huati sëani, si'a bainni coqueza caguë, Riusu yëye'ru maini tin yo'o güeseji. Riusu guanseni jo'case'ru si'a bainni gare tin yo'o güeseji baguë. ³Ja'nca yo'o güesequëna, mai si'acua'ga zupai huati yëye'ru yequë'rëna yo'ojën ba'ijën ba'nhuë. Ro mai gu'a ëase'e

se'gare ro'tajën, gu'aye yo'oye se'gare ro'tajën, yo'o bi'rajën ba'nhuë mai. Si'a ën yija bain yo'oye'ru güina'ru yo'ojën, Riusu yëye'ru gare yo'oye güejën, Riusu bënni senjoja'cua se'ga ba'ijën ba'nhuë mai. ⁴Ja'nca ba'isi'cuareta'an, Mai Ëjaguë Riusu, yua si'a bainni oire bani caraye beoye coñe yëguëbi maire ai ta'yejeiye ai yëguë, maini bënni senjoñe ro'tama'iguë baj'i. ⁵Maire bënni senjoja'ñe ba'ise'ere ro'tato, ro gu'aye yo'ojën ba'isi'cua, mai se'gabi mame recoyo re'huaye gare porema'icua ba'ijën ba'nhuë. Ja'nca ba'isi'cua ba'ijënna, Riusubi maire ai ba'iyë ai yëguëbi mame recoyo ba'icuaire maire re'huani, baguë re'o bainre re'huani, Cristo naconi maire babi. Ja'nca sëani, Riusu se'gabi re'oye yo'oye yëguë, mëacuare tëani, mëacuani baji. ⁶Ja'nca tëani baguëbi, baguë ba'i re'otore maire masi güeseni, Cristo Jesús huajë güesesi'quë naconi maini te'e bëa güeseji. Baguë naconi carajeiye beoye si'arën ba'i güeseji maire. ⁷Ja'nca güeseguëbi bacuani ai ba'iyë ai oire baguë, baguë ba'i re'oto ba'ija'rën ba'ijënna, si'a baru ba'icuaire maire ëñoñe ro'taji. "Ëñaj'ën. Ro gu'a jucha yo'ojën ba'isi'cuabi yë'ë yëye'ru yo'oye gare poremajënna, bacuani ai ba'iyë ai oire baguë, mame recoyo bacuare re'huani, yë'ë ba'i re'otona tëani bahuë. Cristo Jesús naconi yë'ë bayete te'e coní bacua ba'iyë bacua" maire caja'guë'bi Riusu. ⁸Ja'nca sëani, Riusu tëani base'ere cato, baguë se'gabi mëacuani oire bani, mëacuare tëani babi. Ro mëacuana yo'ojën ba'ise'ebi baguë ba'iruna ti'añe gare porema'icua ba'ë'ë. Mëacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tajënna, baguë se'gabi mëacuare tëani babi baguë. ⁹Mëacuana se'gabi baruna ti'añe ro'tajën, Re'oye yo'oni ti'anza cajën ba'icuata'an, ti'añe gare porema'iñë. Yë'ë se'gabi re'oguë sëani,

Riusu bainguë ruën'ë yë'ë catoca, Riusubi yëma'iji. Ja'nca sëani, Riusu se'gabi maini oire bani, maire tëani baji. ¹⁰Riusubi maire re'huani jo'ca bi'raguë, re'oye yo'oye se'gare ro'tajabë caguë, maire Cristo Jesusna te'e z'i'n güeseyë ro'tani, maire tëani re'huani jo'cabi baguë.

La paz que tenemos por medio de Cristo

¹¹Ja'nca sëani, mëacuana ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere ro'tani, mëacuana Cristo naconi yure mame re'huase'ere bojojën ba'ijë'ën. Mëacuana yua judío bain jubë ba'ima'icua ba'ijënna, judío bainbi mëacuani ëñani, mëacuare cajën, Gu'ana'ë. Si'si yo'o bain'ë. Go neño ga'ni tëyoma'isi'cua'ë, mëacuare cajën ba'ë'ë. Ja'nca ba'icuabi Riusu re'o bain, go neño tëyosi'cua cajën ba'icuata'an, mëacuana ba'ise'e'ru quë'rë re'o bain beohuë, ro ën yija bain ro'tajën yo'osi'cua sëani. ¹²Mëacuare ja'nca gu'aye cajën ba'icuata'an, mëacuana yua Cristoni gare huesëcua ba'ijën ba'nhuë. Ja'nca ba'ijën, judío bain jubë naconi te'e ba'iyë poremajën ba'nhuë. Judío bainbi Riusu ira coca toyani jo'case'e, baguë yo'oja'yete ro'tajënna, mëacuabi bacua naconi te'e ro'taye yëjën ba'icuata'an, Riusu bain mame re'huasi'cua ba'iyë poremai'huë. Riusu coñete cato, mëacuare gare beoguë ba'nji. ¹³Ja'nca ba'ise'eta'an, yureca Riusu te'e jubë bainreba re'huasi'cua ba'iyë mëacuana. Cristo Jesusni huesëcua ba'isi'cuareta'an, yureca Cristobi mëacuana gu'a jucha ro'ire junni tonguëna, baguë naconi Riusu te'e bain re'huasi'cua ba'iyë. ¹⁴Ja'nca junni tonni, mai si'acuare te'e z'i'n güeseni, maini sa'ñeña bojo güeseni, maini baji. Yëquëna hua'na judío bainbi yua mëacuana judío bain jubë ba'ima'icua naconi sa'ñeña ai je'o

bajën ba'isi'cua ba'ijëna, yureca maire sa'ñeña bojocuare re'huabi. ¹⁵ Cristo yua crusu sa'cahuëna junni tonguëna, judío bain ira coca guanseni jo'case'ere ro guaja yo'oye gare se'e ro'tamajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijëna, Riusubi ba samu bain jubëan sa'ñeña je'o basi'cuare ëñaguë, ba samu jubëan ba'icua yequëcuare choini, baguë te'e jubë bainrebare re'huani, sa'ñeña bojojën ba'i güesebi Riusu. ¹⁶ Gare se'e je'o bama'ija'bë caguë, baguë Zin Jesucristote ën yijana raoni crusu sa'cahuëna junni ton güesebi Riusu. Ja'nca junni tonguëna, mai si'acuabi te'e jubëna zi'inni, sa'ñeña recoyo te'e bojojën ba'iyë poreyë. Riusu bainreba te'e ba'iyë poreyë mai.

¹⁷ Cristobi ën yijana rani, si'a jubëan bainni baguë bojo güese cocare quëani achoguë, mësacua judío bain jubë ba'ima'icua, Riusuni huesëcuani, yëquëna're'ga Riusuni masicuari, si'acuani te'e cocare quëani achoguë raji'i. Riusu coca zoe cani jo'case'e'ru yo'oguë raji'i. ¹⁸ Ja'nca raisi'quëbi quëani achoguë, Si'a bain jubëan ba'icua, judío bain, judío bain jubë ba'ima'icua, si'acuabi Riusu Raosi'quëreba ba'iguëni si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi baguë Espiritute maina raoguëna, mai si'acuabi Taita Riusuna te'e ti'añe poreyë. ¹⁹ Ja'nca quëani achosi'quë sëani, yua tin bain gu'aye yo'ocua mësacuare gare se'e caye beoye ba'iji. Riusubi mësacuare choini, baguë te'e jubë bainreba ba'icuare re'huani baji. Ja'nca re'huani baguë, baguë naconi te'e zi'in güeseni, baguë re'o bain jubëre mësacuare re'huani baji. ²⁰ Riusure ta'yejeiye yo'o concua, baguë cocareba quëani achocua, ja'ancuabi cajën ye'yojëna, güina'ru ba'iji mësacuare. Jesucristoni si'a recoyo ro'tareba ro'tajën, baguë naconi te'e zi'inni ba'ijën, Riusu bain jubëre carajeiye beoye re'huasi'cua ba'iyë.

²¹ Ja'nca re'huasi'cua ba'ijën, Cristona recoyo te'e zi'inni ba'ijën, baguë yo'o se'gare re'oye yo'o conjën, ën yija gu'a ëase'ere gare se'e ro'taye beoye ba'ijëna, Cristobi baguë re'o bainrebare mësacuare quë'rë re'oye re'huani baji. ²² Re'huani baguëna, mësacuabi baguë yo'o cuencuese'e se'gare yo'ojën, Riusu Espiritubi mësacua naconi te'e ba'iguëna, mësacua yua Riusu naconi quë'rë te'e ruiñe'ru recoyo zi'inni ba'ija'cua'ë.

Pablo encargado de llevar el evangelio a los no judíos

3 Yureca yë'ë yua Cristo Jesusni yo'o congüë ba'iguëbi baguë cocarebare mësacua judío bain jubë ba'ima'icuari quëani achoguëna, yequëcuabi yë'ëre preso zeanni, yë'ëni bayë ënjo'on. Ja'nca preso zeansi'quëbi mësacua ba'iyete Riusuni senguë ba'iyë yë'ë. ² Riusubi mësacuani ta'yejeiye re'oye coñe ro'taguëna, mësacua yua achahuë. Mësacua yua judío bain jubë ba'ima'icua'reta'an, Riusubi yë'ëre cuencueni, mësacuani ta'yejeiye yo'o coñe guanseni saobi. ³ Ja'nca guanseni saoguëna, yë'ë'ga mësacuana coca toyani saoguë, baguë guansese'ere quëahuë. Baguë se'gabi mësacuani ta'yejeiye conza caguëna, mësacuana sani, baguë coñete mësacuana yo'oye ro'tayë yë'ë. ⁴ Ja'nca yo'oye ro'taguëna, mësacuabi yë'ë uti toyase'ere coní, ëñani, ja'nre'bi, Riusu ta'yejeiye coñe, Cristo raose'ere caguë, ja'anre te'e ruiñe masija'cua'ë. ⁵ Baguëre ta'yejeiye coñete cato, ja'anrë ba'isi'cuani gare quëani achoma'iguë baji'i. Baguë se'gabi yahue masini, yurera baguëre ta'yejeiye yo'o concua, baguë cocarebare quëani achocua, ja'ancuani yurera masi güesebi Riusu. Baguë Espiritute raoni, baguë cuencuesi'cua se'gani masi güesebi. ⁶ Ja'nca masi güesequëna, yurera baguë

ta'yejeiye yo'o coñete masiyë mai. Judío bain se'ga baguë bainreba cuencuesi'cua ba'ijëna, yurera si'a bain, judío bain jubë ba'ima'icua're'ga cuencueni baza caguë yo'o bi'raji Riusu. Si'a bain baguë Zin Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuabi baguë te'e jubë bainreba re'huasi'cua ba'ija'cua'ë. Ja'nca re'huasi'cua ba'ijën, si'a Riusu bayete judío bain naconi te'e coni baja'cua'ë. Bacua naconi te'e bojojën, Jesucristoni te'e zi'inni ba'ija'cua'ë. Riusu yua ja'anrë cani jo'casi'quëbi yurera ja'nca yo'oji.

⁷Ja'an cocarebare mësacuanu quëani achoguë ba'iyë yë'ë. Riusubi yë'ëre cuencueni, baguë ta'yejeiye coñete yë'ëni masi güesequë, yë'ëre ai re'oye yo'obi. Ja'nca yo'oguë, baguë ta'yejeiyereba yo'oye poreguëbi baguëre ta'yejeiye yo'o conguëre yë'ëre re'huani, mësacuana yë'ëre saobi.

⁸Riusu bain jubë ba'icua'ru quë'rë yo'jereba ba'iguëreta'an, Riusubi yë'ëre cuencueni, mësacua judío bain jubë ba'ima'icua'na yë'ëre saobi. Ja'nca saoguëna, baguë cocarebare mësacuana quëani achoguë ba'iyë yë'ë. Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, baguë ta'yejeiye bayete ai ëama'inëreba carajeiye beoye mësacuana ro insini jo'caguë ba'ija'guë'bi. ⁹Yeque cocare'ga si'a bainni masi güeseye yë'ëre guansebi Riusu. Si'aye re'huani jo'casi'quëbi yë'ëre guansequëna, baguë yurera yo'oja'yete si'a bainni masi güese'yë yë'ë. Baguë yua ai ba'irën yo'oye ro'taguë, yurerën tëca bainni masi güeseye beoguëbi yurera baguë cuencueni ro'tase'ere yo'o bi'raji Riusu. ¹⁰⁻¹¹Ja'anre si'a ën yija bain, si'a guënamë re'oto quë'rë ta'yejeiye ëjacua're'ga, si'acuani masi güesejë'ën cabi. Yë'ë bainreba jubëni ëñani, yë'ë masireba masini yo'ose'ere ye'yejë'ën caji. Si'a bain, judío bain jubë ba'icua, judío bain jubë ba'ima'icua, si'acuabi Cristo Jesusni si'a recoyo ro'tani baguë

yëye se'ga yo'ojën ba'icua, ja'ancua're yë'ë bainreba jubëre re'huani bayë yë'ë, caji. Ja'nca re'huani baguëna, mësacua ëñani, yë'ë masireba masiye re'huani jo'case'ere ye'yejë'ën. Ja'anre si'arën yo'oye ro'tahuë yë'ë, caji. ¹²Ja'nca caguë, baguë bainre maire re'huaguëna, yureca baguëni gare huaji yëye beoye ba'iyë poreyë mai, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icua sëani. Mai yëye ba'irën baguëna ti'anni coca senni achajëna, bëinma'iji. Maire gare etoni saoye beoye ba'iji Riusu. ¹³Ja'nca sëani, yë'ëbi mësacuanu oire bani conza caguë, ai yo'oguëna, ja'nji recoyo bacua're re'huaye beoye ba'ijë'ën. Quë'rë jëja recoyo re'huani ba'ijë'ën. Yë'ëbi ai yo'oguë ba'iguëta'an, mësacua yua quë'rë ta'yejeiye ba'icua ba'ija'cua'ë.

El amor de Cristo

¹⁴Ja'nca sëani, mai Taita Riusuni si'a recyobi senreba senguë ba'iyë yë'ë. ¹⁵Si'a ën yija bain, si'a guënamë re'oto ba'icua're'ga, si'acua baguë bainrebare re'huani basi'cua, ja'ancua're senreba senguë ba'iyë yë'ë. ¹⁶Si'ayete baguëre sëani, baguëni senreba senguë, baguë Espiritu bacua're mësacua're re'huajë'ën, cayë yë'ë. Ja'nca re'huani, mësacua huaji yëye beoye ba'icua're re'huaji. Jëja recyoreba bacua're re'huaji mësacua're. ¹⁷Mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani ba'ijën, Cristo yua mësacua naconi te'e ba'iguë, yua baguë ba'iyete quë'rë ai ba'iyë mësacuanu masi güeseji. Baguë yua mësacuanu ai yëreba yëguëna, mësacua yua baguë ba'iyete quë'rë te'e ruinë masini, baguëni quë'rë se'e recoyo zi'inni ba'iyë. ¹⁸Ja'anre Riusuni senreba senguë, mësacua Cristoni zi'inni ba'iyë, ja'anre mësacuanu quë'rë ai ba'iyë masi güesejë'ën se'ne. Si'a Riusu bainreba jubë naconi Cristoni te'e zi'inni ba'iyë cato, ai ta'yejeiyereba ai re'oye ba'iji maire. Ai ëama'inëreba ro'tajën

ba'icua'eta'an, Riusubi ja'an re'oye ba'iyete mäsacuani masi güeseye poreji. Ja'an yo'oyete Riusuni senguë ba'iyë yë'ë. ¹⁹Riusubi mäsacuani ai ba'iyë ai carajeiye beoye ai yëreba yëguë, ja'an ai yëyete mäsacuani masi güesëj'ën señë yë'ë. Baguë ta'yejeiyereba ba'iyete mäsacuani te'e ruiñe masi güesëj'ën señë yë'ë.

²⁰⁻²¹Mai Taita Riusu yua ai ta'yejeiyereba pore Ëjaguëte sëani, baguëni ai bojoreba bojojën cañuni. Baguë yo'oye poreyete cato, re'oye masiye caraji maire. Baguë cuencueni ro'tase'ere yo'oto, baguë bainreba jubë Jesucristo naconi te'e ba'ijëna, baguë yëye'ru ai ta'yejeiyereba mai jubë si'acuani yo'o güeseye poreji Riusu. Ja'nca yo'o güeseye poreguëna, baguëni gare jo'caye beoye ai ba'iyë ai ta'yejeiye bojojën cañuni. Amén.

Unidos por el Espíritu

4 Riusubi mäsacuani ja'nca ta'yejeiye yo'o güeseye yëguë sëani, yë'ë yua preso zeansi'quëta'an, Riusu yo'o coñe ba'iguëbi mäsacuani si'a jëja yihuoguë ba'iyë. Mäsacua yua Riusu te'e bainreba re'huasi'cua sëani, baguë yëye se'gare te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën. ²Yequëcua naconi ba'ijën, bacua ba'iyë'ru quë'rë yo'je hua'na'ru ënojën, bacuani re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. Bacuabi huacha yo'otoca, bacuani bëinmajën, bacua yëyete ro'tajën, bacuani oire bajën conjë'ën. ³Riusu bainreba jubë ba'icua, si'acuani conjën, bojo güeseye ro'tajën ba'ijë'ën. Mäsacua si'acua yua Riusu Espirituna te'e zi'inni ba'icua sëani, Riusubi ja'nca yëji. ⁴Riusu bainreba ba'i jubë yua te'e jubë ba'icua'ë mai. Ba'ijëna, Riusu Espiritubi mai si'acuani gaje meni baji. Mai si'acua Jesucristo choisi'cua ba'ijën, baguëni recoyo te'e zi'inni ba'icuabi baguë naconi carajeiye beoye ba'ija'cua ba'ijën, te'e

ëñajën ëjojën ba'iyë mai. ⁵Mai si'acuabi mai Ëjaguëreba se'gani recoyo te'e ro'tajëna, baguë Espiritubi maina gaje meni baguë, mai recoyore tënoto, gare te'e tënosi'cua ba'iyë mai. ⁶Ja'nca te'e tënosi'cua ba'ijëna, mai Taita Riusubi baguë mamacuare maire te'e re'huani baji. Ja'nca baguëbi mai ta'yejeiyereba Ëjaguë ba'iji. Si'aruan ba'iguëbi mai si'acua naconi gare jo'caye beoye te'e ba'iji.

⁷Mai naconi ja'nca te'e ba'iguëbi baguë bainreba jubë ba'icua, ga bainguëni tin yo'o coñe, maini ta'yejeiye yo'o güesëji. Cristobi yo'o güesëguëna, ga bainguëbi tin yo'ore yo'oye poreguëna, si'a jubëbi sa'ñeña te'e conjën ta'yejeiye yo'ojën ba'iyë. ⁸Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji:

Baguë yua guënamë re'otona mëiguë saiguë, ai ta'yejeiye yo'oguë, baguëre je'o bacuani ñu'ñojeija'guëbi.

Ja'nca yo'oguëbi baguë bainni ta'yejeiye yo'o yo'oye porecuare re'huaguëna, ga bainguëbi tin yo'o yo'oye poreja'guë'bi, toyani jo'case'e ba'iji.

⁹Yureca mëiguë saija'guë'bi caguëna, mäsacua yua ja'an cocare ro'tani ye'yejë'ën. Ru'ru, ën yijareba tëca gajeye babi baguë. ¹⁰Ja'nca gajeni ba'ini, ja'nrebi se'e guënamë re'otona mëji'i. Ja'nca mëisi'quëbi yua guënamë re'oto si'a re'otoreba quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë re'huasi'quë baji'i. Ja'nca ba'iguëbi, baguë cani jo'case'e'ru yo'oguë, si'a baguë bainre ta'yejeiye yo'o yo'oye porecuare re'huabi. ¹¹Ja'nca re'huaguëna, yequëcuabi baguëre ta'yejeiye yo'o conjën, baguë bainreba jubë si'a jubëte ëñajën cuirajën ba'iyë. Yequëcuabi baguë cocarebare bainni masi güesëjën ba'iyë. Yequëcuabi si'a huë'e joboñana ganijën baguë cocarebare quëani achojën ba'iyë.

Yequëcuabi te'e huë'e jobo bain jubëte ëñajën, Riusu cocarebare ye'yojën ba'iyë. ¹²Ja'nca ta'yejeiye yo'o güesebi Cristo. Yë'ë bainreba ba'icuaabi yë'ë ba'iyete re'oye ye'yejën, sa'ñeña re'oye conni cuiraye masijën, si'a jubëbi quë'rë jëja recoyo re'huanı jaijeija'bë caguë, baguë bainni ta'yejeiye yo'o güesebi. ¹³Ja'nca sa'ñeña conni cuirajën, si'a jubëbi Riusu Zin Cristoni si'a recoyoreba te'e ruiñe ro'tajën ba'ija'cua'ë. Cristobi ru'ru maini re'oye yo'o congüena, mai si'a jubëbi güina'ru yo'ojën, baguë yo'ore ta'yejeiyereba yo'o conjën ba'ija'cua'ë. ¹⁴Ja'nca ba'ijën, baguë ba'iyete ye'yema'isi'cua'ru gare se'e ba'ima'ñe cajën ba'iyë. Baguë ba'iyete huesëjën ba'itoca, yequëcuabi tin yihuojënna, ro huesë äaye recoyo te'e ruiñe ro'taye porema'ñë. Yogu tayoye huesëjën ba'itoca, sao ziyabi bacuare ro memoji. Ja'nca huesëcua'ru huesëjën, si'a bain ro re'o coca cacuani achajën, ro coque güesejën ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, ba coquecuabi bacua bayete ro tëani bayë. Ja'nca coque güesejën ba'itoca, Riusubi yëma'iji. ¹⁵Mai yo'o yo'oye cato, ñaca yëji Cristo. Baguë cocareba canı jo'case'ere te'e ruiñe cajën, sa'ñeña oijën conjën, baguë masiye'ru re'oye masijën, baguë ba'iyë'ru güina'ru ba'ijë'ën, caji Cristo. Baguëbi caguëna, te'e ruiñe achani, Jaë'ë cajën, güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Baguë yua mai ta'yejeiyereba E'jaguëre sëani, baguë ba'iyë'ru te'e ba'ijë'ën. ¹⁶Ja'nca ba'itoca, baguë bainreba jubë si'a jubëbi baguë naconi quë'rë se'e te'e zi'inni ba'ijën, quë'rë jëja recoyo bacua re'huajën ba'ija'cua'ë. Baguë yëye'ru te'e yo'ojën, baguë ta'yejeiye yo'o conjën, sa'ñeña oire bajën cuirajën, recoyo quë'rë re'oye te'e zi'inni ba'ija'cua'ë mai.

La nueva vida en Cristo

¹⁷Yureca, mai E'jaguë yihuoye'ru, mësacuani si'a jëjareba yihuoguë ba'iyë yë'ë. Gu'a bain, Riusure huesëcua, ja'ancua yo'ojën ba'iyë'ru gare se'e yo'oye beoye ba'ijë'ën. Bacua yo'o yo'oye ro'tayete cato, ro ro'tajën, ro yo'ojën ba'iyë. ¹⁸Riusu yëyete gare ro'taye beoye ba'ijën, baguëre yo'o coñe gare yo'omajën ba'iyë. Ja'nca sëani, baguë ba'iyete huesëjën, baguëni te'e zi'ñe beoye ba'ijën, zijei re'oto se'gare ro rënni ganojën ba'iyë. ¹⁹Re'oye yo'oyete cato, bacua yua yo'oye gare huesëcua'ru ruincua se'ga ba'ijën, si'a bacua gu'a äase'e se'gare yo'oñu cajën, gare jo'caye beoye gu'ajëjën ba'iyë bacua. ²⁰Mësacuaca Cristo ba'iyete ja'nca ye'yemaë'ë. ²¹Mësacua yua Cristo cocarebare te'e ruiñe achajën, baguë ba'iyete te'e ruiñe ye'yejën ba'itoca, gu'a bain yo'oye'ru gare yo'oye beoye ba'iyë mësacua. ²²Ja'nca sëani, mësacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare jo'canı senjojë'ën. Ja'nca yo'ojën ba'isi'cuabi Riusu bënni senjoja'cua se'ga ba'ijën ba'nhuë. Mësacua yua ro ro'tajën, gu'aye yo'oye se'gare yo'ojën ba'nhuë. ²³Ja'nca yo'ojën ba'isi'cuabi yureca mame recoyo re'hua güesejë'ën. Mame re'hua güeseni, ja'nrëbi mësacua ba'iyë si'aye Riusu ba'iyë'ru te'ereba ba'iyë. ²⁴Ja'nca ba'icuaabi Riusu cuencueni re'huanı jo'case'ere ye'yejën, baguë ru'rureba yëse'ere ye'yejën, baguë yëye'ru re'oye yo'ojën, baguë bainreba yo'oye cuencuese'ere te'e ruiñe yo'oye se'ga ro'tajën ba'ijë'ën.

²⁵Ja'nca ba'icua sëani, gare se'e coquemajën ba'ijën, si'a bainni te'e ruiñe se'ga cajën ba'ijë'ën. Mai jubë si'acua yua Cristoni recoyo te'e zi'inni ba'icua sëani, ja'nca yo'ojën ba'ijë'ën.

²⁶Yequëni bëintoca, baguëni gu'aye yo'oye beoye gare ba'ijë'ën. Baguëni

bëiñe ja'ansi umuguse jo'cani se'e ro'tama'ijë'ën. ²⁷ Ja'nca yo'oma'itoca, zupai huatibi mësacuanî zeanni toñe poreji. Ja'nca sëani, baguë coqueyete jëani, mësacua bëinjën ba'iyete jo'cani se'e rotama'ijë'ën. ²⁸ Bonsere jianjën ba'isicua banica, gare se'e jiañe beoye ba'ijë'ën. Re'o yo'o yua si'a jëja te'e ruiñe yo'ojën, mësacua curi te'e ruiñe cojën ba'ijë'ën. Coni, ja'nre'bi bonse caracuana ro insiye poreja'cua'ë.

²⁹ Gu'a coca caye beoye ba'ijë'ën. Yequëcuani cocare cato, re'o coca se'gare cajën ba'ijë'ën. Bacuani bojo güeseza cajën, bacuani re'oreba coca se'gare cajën ba'ijë'ën. Ja'nca cajën ba'itoca, Riusubi bacuani quë'rë re'ojei güeseni, bacuani quë'rë re'oye coñe poreji. ³⁰ Ja'nca sëani, gu'a cocare caye beoye ba'ijën, Riusu Espírituni sa'nti güeseyeye beoye ba'ijë'ën. Mësacua yua Riusu Espírituni te'e zi'inni ba'icua'bi Riusu bain tëani baja'yete te'e ruiñe masijën ba'iyë. Ja'nca sëani, Espírituni sa'nti güeseyeye beoye ba'ijë'ën.

³¹ Gare gu'aye yo'oye senjoni ba'ijë'ën. Yequëcuani gu'aye yo'omajën ba'ijë'ën. Yequëcuani sa'nti güeseyeye beoye ba'ijë'ën. Yequëcuani bëiñe beoye ba'ijë'ën. Yequëcuani gu'aye caye beoye ba'ijë'ën. Yequëcuani je'o cocare caye beoye ba'ijën, bacua gu'aye yo'ose'ere je'o caye beoye ba'ijë'ën. ³² Ja'nca caye beoye ba'icua'bi re'o coca se'gare cajën ba'ijë'ën. Yequëcuani oire bajën bojo güeseyeye cajë'ën. Bacua gu'aye yo'ose'ere gare se'e ro'tama'iguë'ë yë'ë, bacuani cajë'ën. Mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere cato, Cristobi ja'an ro'ire junni tonguëna, Riusubi gare se'e ro'tama'iguë ba'iji.

Cómo deben vivir los hijos de Dios

5 Mësacua yua Riusu mamacua ai yësi'cua sëani, Riusu ba'iyë'ru ba'iyë ro'tajën ba'ijë'ën. ² Ja'nca ba'ijën, yequëcuani jo'caye beoye oire bajën

conjën, bacuani ai yëjën ba'ijë'ën. Cristobi maini oire baguë conse'e'ru yequëcuani güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Baguë yëyete yo'ozca cama'iguëta'an, mai ro'ire crusu sa'cahuëna junni senjosi'quë baj'i'i. Ja'nca ba'iguëna, Riusubi ëñani, Cristo ai yëguë yo'ose'ere re'oye ro'tani, baguë ai bojobi.

³ Mësacua yua Riusu bainreba re'huasi'cua sëani, ëmëcua romicua sa'ñëña yahue bani a'ta yo'oye, ja'anre yëni yo'oye, si'a gu'a ëase'ere cato, gare ro'taye beoye ba'ijë'ën. Riusu bainreba ba'icua'bi ja'anre sa'ñëña coca caye beoye gare ba'ijë'ën, gu'ana sëani. ⁴ Güina'ru sa'ñëña gu'a coca caye beoye ba'ijën, ro caye beoye ba'ijën, ro huere cocabi yequëcuani sa'nti güeseyeye beoye ba'ijë'ën. Yequëcua ba'iyete coca cato, re'o coca se'gare cajën, bacuare Riusuni surupa cajën ba'ijë'ën. ⁵ Ën coca yua te'e ruiñe ba'i cocare sëani, gare huanë yeye beoye ba'ijë'ën. Ëmëcua romicua sa'ñëña yahue bani a'ta yo'ojën ba'icua, ja'an yo'oye ro'tacua, bacua ro gu'a ëase'e se'gare ro'tajën ba'icua, ja'an si'acuabi Riusu ba'i jobona gare ti'añe beoye ba'ija'cua'ë. Bonse ba ëaye ba'icua'ga gare ti'añe beoye ba'ija'cua'ë. Ja'ancia yua Riusuni gu'a güecua ba'iyë. Ja'nca ba'icua'bi Riusu bainreba jubë, Cristo naconi te'e ba'icua, gare carajeyeye beoye ba'icua, ja'ancuana gare ñë'caye porema'inë. ⁶ Ja'nca sëani, mësacua yua ëñare bajën, bain coquecuani achamajën ba'ijë'ën. Re'oye achoye cacuata'an, ro coqueyeye se'gare yo'ojën ba'iyë. Ja'nca gu'aye yo'ojën, Riusuni ro achajën, zupai huatire concua se'ga ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, Riusubi bacua si'acuani ai bënni senjoja'guë'bi. ⁷ Ja'nca bënni senjoja'guë ba'iguëna, mësacua ëñare bajën, bacuana gare zi'inë beoye ba'ijë'ën.

⁸ Mësacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere cato, bacua yo'ojën ba'iyë'ru güina'ru

yo'ojën ba'nhuë. Ro zizei re'otore rënni ganojën ba'nhuë. Riusure gare huesëcua ba'ijën ba'nhuë. Ja'nca ba'isi'cuabi yureta'an Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icuabi Riusuni masini si'ani, mia re'oto se'gare ganijën ba'iyë mësacua. Ja'nca ba'icuabi yequëcuani ja'an mia re'oto ganiñete masi güeseza cajën, Riusu yonoguë ba'iyë'ru re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. ⁹Ja'nca yo'ojën ba'ijën, Riusu bainreba ba'iyete masi güesejënna, si'acuabi ëñani, mësacua te'e ruiñe yo'ojën ba'iyë, mësacua re'oye yo'ojën ba'iyë, Riusu yëye'ru yo'ojën ba'iyë, ja'anre ëñani masiyë. ¹⁰Ja'nca sëani, mësacua yo'ojën ba'iyete cato, mai Ëjaguë yëyete ro'tajën, jo'caye beoye te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ënna, baguë yua mësacuani ëñani bojoi. ¹¹Gu'a bain zizei re'otona ro rënni ganoñete cato, bacua ro yo'ojën ba'iyë'ru gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca ba'icuabi bacua ro gu'aye yo'ojën ba'iyete bacuani masi güesejën ba'ijë'ën. ¹²Bacua gu'aye yo'ojën, bacua yahue yo'ojën ba'iyete ro'tato, sa'ñeña cani achoye beoye ba'ijë'ën, gu'ana sëani. ¹³Yureca, mai hua'na Riusu bainreba ba'icuabi baguë yëyete yo'ojën, Riusu ba'iyete yequëcuani ai miañe ëñojën, bacua zizei re'oto rënni ganojën gu'aye yo'oyete bacuani masi güeseyë mai. ¹⁴Mësacua yua ën coca cani jo'case'ere ro'tajën, ja'anre te'e ruiñe masijë'ën:

Cainsi hua'guë sëta raiye'ru, ju'insi hua'guë go'ya raiye'ru, ja'an'ru ba'iguëbi zizei re'otobi sani, mia re'otona eta rajjë'ën.

Ja'nca raiguëna, Cristobi mia re'otore më'ëni te'e ruiñe gani güeseji.

Baguë ba'iyete më'ëni te'e ruiñe masi güeseji.

Ja'nca cani jo'case'e ba'iguëna, mësacua yua Riusu ba'iyete yequëcuani ai miañe ëñojën, bacuani masi güesejën ba'ijë'ën.

¹⁵Ja'nca sëani, mësacua ëñare bajën, Riusuni masicua yo'ojën ba'iyë'ru caraye beoye yo'ojën ba'ijë'ën. Riusuni huesëcua yo'ojën ba'iyë'ru gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. ¹⁶Ën yija bainbi jo'caye beoye gu'aye yo'ojën ba'icua sëani, mësacua poresë'ru si'arën re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. ¹⁷Ja'nca sëani, mësacua yua ro ro'tani yo'oye beoye ba'ijë'ën. Riusu yëyete jo'caye beoye masiye ro'tajën, baguë yo'o se'gare yo'ojën ba'ijë'ën. ¹⁸Mësacua yua jo'chana gare güebeye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca güebetoca, si'arën gu'aye se'gare yo'o bi'rayë. Riusu Espiritu gaje meni bañu cajën, ja'an se'gare ro'tajën ba'ijën, baguë bojo güeseyë'ru bojojën ba'ijë'ën. ¹⁹Ja'nca bojojën, yequëcuani bojo güesejën ba'ijë'ën. Mai Ëjaguë ba'iyete bacuani bojoye yihuojën, si'a ganta cocabi baguë ta'yejeiye ba'iyete bojoreba bojojën cani achojën, bojo reconoa sa'ñeña te'ereba re'huanu ba'ijë'ën. ²⁰Ja'nca bojojën ba'ijën, mësacua yua si'aye mai Taita Riusu ro insini jo'case'ere ro'tajën, gare jo'caye beoye baguëni surupa cajën ba'ijë'ën. Mai Ëjaguë Jesucristo maire oireba oiguë conguë ba'ise'ere ro'tajën, ja'nca bojojën, Riusuni surupa cajën ba'ijë'ën.

La vida familiar del cristiano

²¹Yureca mësacua yua Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete ro'tajën, baguëni caraye beoye achani baguë yo'ore yo'ojën, güina'ru sa'ñeña ba'iyete ro'tajën, mësacua bain'ru quë'rë yo'je ba'icua'ru bacuani ëñojën, bacuani re'oye ëñajën ba'ijë'ën. ²²Romicua, mësacua yua Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete ëñajën, baguë cayete achani Jaë'ë cajën, güina'ru mësacua ënjë ta'yejeiye ba'iyete ëñajën, baguë cayete achajën Jaë'ë cajën, baguëni yo'o conjën ba'ijë'ën. ²³Mësacua ënjë yua mësacua ëjaguëre sëani, baguëni ja'nca yo'o

conjèn ba'ijë'ën. Cristo ba'iyete cato, baguë yua güina'ru si'a baguë bainreba jubë Ëjaguëbi ba'iji, bacuani tëani baguë sëani. ²⁴Riusu bainreba jubë si'acuabi Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete ëñajën, baguë cayete achajën, te'e ruiñe yo'ojënna, güina'ru mësacua romicua yua mësacua ënjë ta'yejeiye ba'iyete ëñajën, baguë cayete achajën, te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën.

²⁵Ëmëcua, mësacua yua mësacua rënjoni ai oire bajën conjën, bagoni ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. Cristobi baguë bainreba jubëte ai oire baguë, Bacuare tëani baza caguë, bacua ro'ire junni toñe tëca bacuani ai yëreba yëguë baji'i. Ja'nca ai yëreba yëguëna, mësacua rënjore'ga güina'ru ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. ²⁶Cristobi baguë bainrebare ëñaguë, Gare gu'a jucha beocuare bacuare re'huani baza caguë, baguë cocarebare maini masi güeseguë, mai recoñoare tënoreba tënoaguë baji'i. ²⁷Ja'nca maire tënoaguë, Yë'ë bainreba jubë yua ai re'oye ba'icuare re'huani, gare si'si recoñoa beocuare bacuare ta'yejeiyereba re'huani baza caguë, maini ai oireba oiguë, maini ai yëreba yëguë, mai ro'ire junni tonbi baguë.

²⁸Cristobi ja'nca maini ai yëreba yëguëna, mësacua ëmëcua'ga güina'ru mësacua rënjoni ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. Mësacua carajën ba'iyete ro'tani, mësacua ja'ansi'cua ja'an ba'iyete baye ro'tajën, mësacua rënjo carago ba'iyete güina'ru ro'tani, bagoni cuirajën ba'ijë'ën. Bago yua mësacua naconi te'e zi'inni ba'igore sëani, bago carago ba'iyete re'oye ro'tani, bagoni cuirajën ba'ijë'ën. ²⁹Bago yua mësacua naconi te'e zi'inni ba'igona, bago aon, bago caña, si'aye bagoni cuirajën ba'ijë'ën. Mësacua ja'ansi'cua aon, caña, ja'anre carato, mësacuabi cu'eye güema'icua'ë. Güina'ru mësacua rënjo carago ba'iyete te'e ruiñe cu'ejën

ba'ijë'ën. Cristobi baguë bainreba carajën ba'iyete te'e ruiñe cuiraye'ru, mësacua güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. ³⁰Si'a jubë yua Cristoni te'ereba zi'inni ba'icua sëani, maini ai re'oye cuirani conji. ³¹⁻³²Ja'an te'e zi'inni ba'iyete cato, mësacua yua ja'anre re'oye ye'yeye ti'anma'itoca, Riusubi si'a bainni ja'anre masi güesema'iji. Baguë coca cani jo'case'ere achani ro'tajë'ën: "Yureca, ëmëcuabi bacua pë'caguëte pë'cagote gare jo'cani, bacua rënjoni te'e zi'inni ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ijënna, ba samucuabi te'e bainguë ba'iyeru ba'iyë." Ja'an coca cani jo'case'ere ro'tani, Cristo re'huase'ere ye'yëjë'ën. Cristobi baguë bainreba jubëte maire re'huani, maini te'e zi'inni, baguëre yo'o concuare maire re'huani baji. ³³Mësacuani ja'nca cani achoguë, ñaca'ga mësacuani yihuoguë cayë yë'ë. Mësacua ëmëcua yua ja'ansi'cua ba'iyete ro'tani cuiraye'ru mësacua rënjoni güina'ru ro'tani, bagoni ai ba'iyë ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. Mësacua romicua yua mësacua ënjë ta'yejeiye ba'iyete ëñajën, baguë cayete achajën, Ja'ë'ë cajën, yo'ojën ba'ijë'ën.

6 Mësacua zin hua'na yua Cristo ta'yejeiye ba'iyete ëñajën, baguë cayete achajën, te'e ruiñe yo'ojën, güina'ru mësacua pë'caguë sanhuë cayete achajën, te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën. Riusubi ja'an yo'oyete mësacuani guanseni jo'cabi. ²⁻³Ën cocare ro'tani masijë'ën: "Mësacua pë'caguëni pë'cagoni te'e ruiñe ëñajën ba'ijë'ën. Ja'nca ëñajën ba'itoca, mësacua ën yija ba'i umuguseña yua ai zoe ba'ijën, ai bojojën ba'iyë" guanseni jo'cabi Riusu. Ja'nca cani jo'caguë, ai ta'yejeiye ba'i coca sëani, baguë bainni guanseni, baguë bojo güeseja'yere'ga quëabi. Ja'nca sëani, ja'an coca guanseni jo'case'ere ro'tajën, mësacua pë'caguë sanhuëni re'oye achajën ba'ijë'ën.

⁴Mėsacua ėmėcua yua mėsacua zin hua'nani hui'ya yo'omajėn, bacuani bėin gūeseyē beoye ba'ijė'ėn. Mai Ėjaguė yėyē se'gare yo'ojėn, bacuani ai oire bajėn ye'yoni yihuojėn, bacuani bojora'rė si'nsejėn irojėn ba'ijė'ėn.

⁵Yureca, mėsacua ėja baimni yo'o conjėn, bacuabi yo'o cajėnna, mėsacua ėnare bajėn, bacua cayete achajėn, te'e ruińereba re'oye yo'ojėn ba'ijė'ėn. Cristo cayete achani yo'oye'ru gūina'ru mėsacua ėja bain cayete te'e ruińe achani, re'oye yo'ojėn ba'ijė'ėn.

⁶Mėsacua ėjaguėbi ėńaguėna, ja'anrėn se'gabi baguė yo'ore re'oye yo'otoca, mėsacua yua gu'aye yo'oyė, bainguė ėńani bojoye se'gare ro'tacua sėani. Mėsacua ėjaguė yo'ore conjėn, gare jo'caye beoye si'a recoyobi re'oye yo'o yo'ojėn ba'ijė'ėn. Cristo yo'o cońe'ru gūina'ru bain ėjaguė yo'o conjėn ba'ijė'ėn. Ja'nca yo'ojėn ba'itoca, Riusubi mėsacuani ėńani bojoji. ⁷Mėsacua ėjaguėni re'oye yo'o conjėn, Cristoni bojojėn ba'ijė'ėn. Bain ėńani bojoyete gare ro'taye beoye ba'ijėn, Cristo ėńani bojoye se'gare ro'tajėn ba'ijė'ėn. ⁸Mai Ėjaguė Riusubi si'a baimni ėńani, bacua ta'yejeiye ba'iyete ro'tama'iguė, bacua re'oye yo'o yo'ose'ere masini, ga bainguėni re'oye ro'ija'guė'bi, bacua re'oye yo'ose'ru ba'iyē.

⁹Mėsacua yua ėja bain ba'ijėn, yo'o concuare bajėn, bacuani re'oye yo'ojėn ba'ijė'ėn. Yua mai ta'yejeiye Ėjaguė Cristo guėnamė re'otore ba'iguė, baguė yua mėsacua ba'iyete ėńaguė, mėsacua yo'o concua'ru quė'rė ta'yejeiye beoyė mėsacua caji. Ja'nca sėani, mėsacua yo'o concuare guanseto, bacuani gu'aye caye beoye bajėn, bacuani je'o coca caye beoye ba'ijė'ėn.

Las armas espirituales del cristiano

¹⁰⁻¹¹Yureca, mėsacuani ņaca yihuoni tėjiyė yė'ė. Riusubi zupai huatini

guerra huaguėna, mėsacua yua Riusure yo'o concua cuencuesi'cua ba'iyė. Ja'nca sėani, jėja recoyo re'huaye re'oye ye'yejė'ėn. Riusubi ta'yejeiye yo'oye porecuare mėsacuare re'huaye poreguėna, Riusu yo'oye pore gūeseyete si'a jėja ro'tajėn ba'ijė'ėn. Zupai huatibi ai masiye coqueguėna, mėsacua yua Riusu ta'yejeiye poreyete ro'tajėn ba'ijė'ėn. Ja'nca ro'tama'itoca, zupaini ta'yejeiye ėnseye gare porema'ĩnė mėsacua. ¹²Ňaca'ga ro'tani masijė'ėn. Gu'a bain hua'na ga'nihuėn bacuani huama'ĩnė mai. Zupai huati, baguėre yo'o concua si'acua, ja'ancuani, guerra huajėn ba'iyė mai. Bacua yua si'aruanre ganijėn, maini coque ėaye yo'ojėn ba'iyė. Ėn yijare ba'ijėn, ma'tėmė re'otore ba'ijėn, bain reconoare'ga ba'ijėn, gu'aye guansejėn ba'iyė si'a huati jubėan. ¹³Zupaire concua yua ai jai jubė ba'ijėnna, zupaibi bacuani ta'yejeiye guanseguė ba'iji. Ja'nca ba'iguėbi Riusu baimni huani tėjiza caguė, baguė yua Riusu, Riusu bainreba ba'icua, si'a jubėni ai ta'yejeiye je'o bani huaja'guė'bi. Ja'nca huaguėna, Riusubi mėsacuani ta'yejeiye yo'o gūeseguėna, mėsacua yua jėja reconoa re'huaye te'e ruińe ye'yejė'ėn. Ja'nca ye'yeto, zupai huatibi mėsacuani tėani senjońe porema'iji. Mėsacua yua Riusu yo'oye porecu'ru re'huasi'cuabi si'a jėja huajėn, zupai concua'ru quė'rė ta'yejeiye ba'ija'cua'ė. ¹⁴Ja'nca jėja bajėn, zupai jubėni guerra hua bi'rajėn, Riusu cocareba case'ru te'e ruińe yo'ojėn ba'ijė'ėn. Ja'nca yo'ojėn ba'itoca, mėsacua yua si'a jėja yo'oye porejėn, zupai jubėni huaji yėyē beoye ba'iyė. Riusu yėyē'ru te'e ruińe yo'ojėn ba'ijėnna, zupaibi mėsacuare gu'a coca caye gare porema'iji. ¹⁵Riusu cocarebare si'a baimna jo'caye beoye quėani achojėn ba'ijė'ėn. Ja'nca yo'ojėn ba'itoca, ai jai jubė bainbi Riusuni

huaye jo'cajën, Riusuni te'e zi'inni ba'iyë. ¹⁶Ja'nca re'oye yo'ojën, Cristoni si'a recoyo ro'taye gare jo'caye beoye ba'ijë'ën. Zupai huesoni senjoñete jëaye ba'icua sëani, baguë toa ya'rire mësacuana cha'coni saoye gare porema'iji. Mësacuare ai gu'a coca caguëta'an, mësacuani huesoni senjoñe gare porema'iji. ¹⁷Mësacua yua Riusu bain tëani bacua sëani, Riusu tëani base're huanë yeye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca ba'itoca, zupai huatibi mësacuani tëani baye gare porema'iji. Riusu cocarebare'ga quë'rë ai ba'iyë ye'yejën, Riusu Espiritubi conguëna, quë'rë se'e ba cocarebare quëani ahojën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'itoca, zupaibi mësacuani tëani baza caguëta'an, gare jëja baguë yo'oye porema'iji. ¹⁸Mësacuabi ja'nca jëja bajën, Riusu Espiritubi mësacuani sen güeseyë'ru Riusuni si'a jëja jo'caye beoye senjën ujjajën ba'ijë'ën. Riusu bain jubë si'a jubëbi sa'ñeña ujjajën, Riusuni senreba senjën, zupai jubëni huajën ba'iyë. Ja'nca ba'icua sëani, mësacua yua gare jo'caye beoye Riusuni senjën ba'ijë'ën. ¹⁹Yë'ëre'ga si'a jëja senreba senjën ba'ijë'ën. Yequëcuani Riusu cocarebare quëani achoyë poreto, huaji yëye beoye quëani achoguë, Riusu cocare masiye caye te'e ruiñe poreye yëyë yë'ë. Ja'anre ro'tajën, Espiritu coñete senjën, Riusuni yë'ë

ba'iyete ujjajën ba'ijë'ën. ²⁰Yë'ë yua ya'o huë'ena preso zeansi'quë ba'iguëta'an, Riusure yo'o conguëbi ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi si'a ën yija bain ta'yejeiye ëjacuani Riusu cocarebare quëani achoyë bayë yë'ë. Ja'nca sëani, Riusu cuencuese'e'ru ba'iyë, baguë cocare si'a jëja te'e ruiñe cani achoyë yëyë yë'ë.

Saludos finales

²¹Yureca, yë'ë ba'iyete, yë'ë yo'o yo'oyete, ja'anre mësacuani quëaye yëguëbi mai te'e bainguë ai yësi'quë Tiquico hue'eguëte mësacuana saoyë. Cristo yo'ore te'e ruiñe conguëbi ba'iji baguë. Ja'nca ba'iguëbi yë'ë ba'iyë si'ayete mësacuani quëaja'guë'bi. ²²Ja'nca quëaguëna, mësacua yua baguë cocare achani, yëquëna ba'iyete te'e ruiñe masini, jëja recoyo re'huaye poreja'cua'ë mësacua.

²³Yureca, mai Taita Riusu, mai Ejjaguë Jesucristo, bacua recoyo re'o huano güeseyete señë yë'ë. Mësacuani ja'nca re'o huano güeseyën, mësacuani ai ba'iyë ai carajeiye beoye re'oye yo'ojën ba'ija'bë. Mësacua yua Riusu bain ai yësi'cuabi baguëni si'a recoyo ro'tajën, baguëni ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. ²⁴Mai Ejjaguë Jesucristoni jo'caye beoye ai yëreba yëjën ba'icua, si'acuabi Riusu bayete carajeiye beoye ro'coni bajën ba'ijë'ën. Ja'nca raë'ë. Amén.

San Pablobi

FILIPOS

Bainni utire toyani saobi

Saludo

1 Yureca, yě'ë, Pablo hue'eguë, yě'ë te'e bainguë Timoteo naconi, Jesucristore yo'o conjèn ba'icuabi utire toyani, mäsacua Riusu bainreba Cristoni re-coyo zi'inni ba'icua si'acua, Filipos huë'e jobore ba'icua saojèn, mäsacua ëja bain, bacua concuare'ga utire toyani saojèn ba'iyë yëquëna. ²Ja'nca toyani saojèn, mai Ja'quë Riusu, mai Èjaguë Jesucristo, bacua yua mäsacuani oireba oijèn conja'bë. Mäsacuani ai re-coyo bojo güe-seja'bë, senjèn ba'iyë mäsacuare.

Oración de Pablo por los creyentes

³Yureca, mäsacua ba'iyete ro'tato, gare jo'caye beoye mäsacuare ujugüë, Riusuni surupa caguë ba'iyë yě'ë. ⁴Mäsacua si'acuare Riusuni ujugüë, ai bojoreba bojoguë, Riusuni senguë ba'iyë yě'ë. ⁵Mäsacua yua ru'rureba tëhuojèn, yureña tëca yě'ëni jo'caye beoye conjèn, Riusu cocarebare quëani achoye te'e yo'o conjënna, yě'ë yua mäsacua ba'iyete Riusuni ai ba'iyë ai surupa caguë ba'iyë yě'ë. ⁶Èñere te'e ruiñe ro'taguë ba'iyë yě'ë. Riusubi mäsacuani cuencueguë, baguë re'o yo'o cuencuese'ere mäsacuani yo'o güese bi'raguë, baguë yua gare jo'caye beoye quë'rë re'o yo'ore mäsacuani yo'o güesequë ba'iji. Jesucristo in raiye tëca, baguë ba'iyë'ru te'e ba'ija'ye tëca ja'nca mäsacuani re'oye yo'o güesequë ba'iji. ⁷Yě'ë yua mäsacuani ai re-coyo bojoguë sëani, mäsacuare ja'nca te'e ruiñe ro'taguë ba'iyë yě'ë. Riusubi yě'ëre cuencueni, baguëre ta'yejeiye yo'o conguëre yě'ëre re'huaguëna, mäsacua

yua ja'an yo'ona yě'ëre te'e conjèn bojojèn ba'iyë. Yě'ë yua preso zeansi'quë ba'iguëna, mäsacua yurera yě'ëre conjèn ba'iyë. Jë'te, yě'ë yua ëja bainna coca sehuoni, Riusu cocarebare te'e ruiñe masi güesequëna, mäsacua'ga yě'ëre te'e conjèn ba'ija'cua'ë. ⁸Ja'nca sëani, Riusubi achaguëna, mäsacuani si'a re-coyo bojoguë, mäsacuani ñaca caguë quëayë yě'ë. Jesucristo oire bani coñe'ru mäsacuani ai oire baguë, mäsacuani ai cu'e ëaye ba'iji yě'ëre. ⁹Ja'nca ba'iguëna, mäsacuare ujugüë, Riusuni ñaca señë yě'ë: “Sa'ñëna quë'rë ai ba'iyë ai yëreba yëye conjë'n. Yequëcua carayete quë'rë re'oye masiye con güesejë'ën” Riusuni señë yě'ë. ¹⁰Ja'nca te'e ruiñe masicua ba'ijèn, Riusu yo'o cuencuese'ere quë'rë re'oye masini yo'oja'cua'ë mäsacua. Ja'nca masiye yo'ojèn, quë'rë re'oye concua ba'ijënna, Jesucristobi mäsacuare in rani ëñato, mäsacua yua gare jucha beoreba beo hua'na ba'ija'cua'ë. ¹¹Ja'nca re'oye yo'ojèn, Jesucristo yo'ore caraye beoye conjèn ba'ijënna, yequëcuabi mäsacua ba'iyete ëñani, Riusuni ai ta'yejeiye ai bojojèn, baguëni coca cajën: Jesucristobi yo'o güesequëna, baguëni ai re'oye yo'o conjèn ba'iyë bacua, mäsacuare cajën, Riusu ta'yejeiye ba'iyete ai cani achojèn ba'ija'cua'ë.

Para mí la vida es Cristo

¹²Yureca, yě'ë bain sanhuë, yě'ëbi coca quëaguëna, achajë'n. Èja bainbi yě'ëni preso zeanni, ya'o huë'ëna guaorena, Riusu cocarebare yequëcuani quë'rë ta'yejeiye ai masi güese'ere poreyë yě'ë. ¹³Ja'nca poreguëna, yureca Romano bain ta'yejeiye ëjaguë, baguë soldado hua'na si'acuabi yě'ëre preso zeanse'ere masiyë. Yě'ë yua Cristo yo'o yo'oye ro'ire yě'ëre preso zeanni gua'ojënna, ja'anre masihuë bacua. ¹⁴Ja'nca preso zeansi'quë ba'iguëna,

Riusu bain ai jai jubëbi yëë ba'iyete ëñani, Riusubi yë'ere'ga ai conguë ba'ija'guë'bi cajën, quë'rë jëja recoyo re'huani, gare huaji yëye beoye Riusu cocarebare quë'rë ta'yejeiye quëani achojën ba'iyë.

¹⁵⁻¹⁷ Ënjo'on bainbi ja'nca quëani achojën, yequëcuabi yëë ai re'oye quëani achoyete ro'tajën, yë'ere bëinjën, Pablo quëani achoyë'ru quë'rë re'oye quëani achoza cajën, yë'ëni gu'aye yo'o ëaye ro'tayë. Bainbi yëë cocare achajën, Mai quëani achocua'ru quë'rë masiye quëani achoji cajënna, bacua yua yë'ere gu'aye ro'tajën, yë'ere sa'nti güesëjën, yë'ere ya'o huë'e guaosi'quëni quë'rë ai yo'o güeseyë bacua. Ja'nca ai yo'o güesëjënna, yequëcuabi yë'ere te'e ruiñe conjën, Cristo cocarebare quëani achojën ba'iyë. Yë'ere re'oye ëñajën, yë'ëni ai oijën conjën, yë'ere cajën, Cristo yo'o cuencuese'ere yo'o conguë yua preso zeansi'quë ba'iji cajën, yë'ere ai re'oye conjën, Cristo cocarebare quëani achojën ba'iyë. ¹⁸ Yequëcua'ga yë'ere gu'aye ro'tajën, Riusu cocarebare quëani achocuareta'an, bëinma'inë yëë. Huacha ro'tajën yo'ocuata'an, bain hua'nabi Cristo ba'iyete quë'rë ta'yejeiye ye'yejënna, ai bojoyë yëë. Yequëcua'ga re'oye ro'tajën, Cristo cocare quëani achojënna, ai bojoyë yëë.

¹⁹ Mësacua'ga yua yëë ba'iyete Riusuni senjënna, yua Jesucristo Espíritubi yë'ëni ai re'oye conguëna, yë'ere quë'rë ai re'oye ba'ija'guë'bi. Ja'nca ba'iguëna, quë'rë se'e ai bojo recoyo re'huani bayë yëë. ²⁰ Ëñere te'e ruiñe masiyë yëë. Riusu yo'ore yo'oguë, gare huacha yo'oye yëma'iguë ba'ija'guë'ë yëë. Baguë yëyete te'e ruiñe quëani achoguë, gare huaji yëye beoye jëja recoyo re'huani, Cristo ba'iyete re'oye cani achoguë ba'ija'guë'ë yëë. Ja'nca ba'iguëna, bainbi yëë ba'iyete masini, bain ja'anrë masijën ba'ise'ru

yure'ga Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete te'e ruiñe masijën ba'ija'cua'ë. Yë'ere huajëguëte etotoca, o yë'ere huani senjotoca, ja'nca masijën ba'ija'cua'ë. ²¹ Yëë yua huajëguë ba'itoca, Cristo ba'iyete quë'rë ta'yejeiye bainni masi güeseza caguë ba'iyë yëë. Yëë yua junni huesëtoca, yua quë'rë ai re'oye ba'ija'guë'bi yë'ere. ²²⁻²³ Ja'nca sëani, junni huesëni Cristo naconi si'arën ba'iyete ro'tato, yë'ere ai re'oye ba'ire'abi. Ën yijana bëani huajëguë ba'iyete ro'tato, Cristo cocarebare quë'rë se'e bainni masi güeseyë poreyë yëë. Yëë se'gabi cato, junni huesëye, o ën yijana bëaye, yëë se'gabi caye porema'inë. ²⁴ Ja'nca ro'taguëta'an, ën yijana bëaza caguë ba'iyë yëë. Mësacua'ni yuta coñe bayë yëë. Riusubi ja'anre yë'ëni masi güesebi. ²⁵ Ja'nca sëani, mësacua naconi bëani, mësacua quë'rë jëja reconoa bacuare re'huaye conguë, mësacua'ni quë'rë se'e ai bojo güeseyë poreja'guë'ë yëë, Cristo naconi quë'rë se'e te'e zi'inni ba'ija'cuare sëani. ²⁶ Ja'nca mësacua'ni coñe ro'taguëbi mësacuana ti'anni ëñaguëna, mësacua'ga yua Cristo yë'ere conni cuirase'ere masijën, yë'ere bojoreba bojojën, Cristo ta'yejeiyete ai cani achojën ba'ija'cua'ë mësacua.

²⁷ Yureca, yë'ere ëjojën, Riusu cocareba cani jo'case'ru Cristo yëyete te'e ruiñe yo'o yo'ojën ba'ijë'n. Yëë yua mësacuana ëñaguë saitoca, o saima'itoca, mësacua yo'ojën ba'iyete masiye yëyë yëë. Quë'rë jëja reconoa re'huani, Cristoni recoyo quë'rë si'a jëja ro'tajën, si'a jubëbi te'e zi'inni ba'ijën, Riusu Espíritubi si'acuani te'e yo'o güeseguëna, mësacua yua si'a jëja yo'ojën, Cristo ba'iyete si'aruan bainni masi güesëjën ba'ijë'n. ²⁸ Ja'nca yo'ojënna, mësacua'ni tëhuoni, mësacua'ni huaji yë güeseyë gare porema'ija'cua'ë. Mësacuabi ja'nca huaji

yëye beoye ba'ijëna, Riusubi yua bacua carajeirën ba'ija'yete bacuani te'e ruiñe masi güeseji. Mësacua tëani baja'yete mësacuani masi güeseji. ²⁹Ja'nca masi güesequëna, baguëre yo'o concuare mësacuare re'huaguëna, baguëni si'a recoyo ro'taye se'ga yo'otoca, aireba caraji mësacuare. Baguë yo'ore yo'ojën, ai yo'oye ba'iji mësacuare. ³⁰Yë'ë ai yo'oguë ba'iyë'ru ai yo'ojën ba'iyë ba'iji mësacuare. Mësacua yua yë'ë ai yo'oguë ba'ise'ere ëñani, yë'ë yure ai yo'oguë ba'iyete achahuë mësacua.

La humillación y la grandeza de Cristo

2 Yureca, Cristobi baguë bainrebani ai oiguë conguë, maini sa'ñëña ai yëreba yë güesequë, Riusu Espiritu naconi maini te'e zi'inni, maini sa'ñëña ai oijën con güesequë ba'iji. ²Ja'nca con güesequë ba'iguëna, mësacua si'acua sa'ñëña ai yëreba yëjën, sa'ñëña gare recoyo te'e ro'tajën, sa'ñëña te'e yo'o conjën, bojojën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'itoca, mësacuare ai bojo recoyo re'huayë yë'ë. ³Gare coca huaye beoye bajën, Yë'ë ro'taye se'gare'ru yo'o yo'oñu caye beoye ba'ijë'ën. Yequëcua ba'iyete ro'tato, yë'ë'ru quë'rë ta'yejeiye ba'iyë cajën, mësacua yo'jereba ba'iyete ro'tajën ba'ijë'ën. ⁴Ro mësacua bojoye se'gare ro'taye beoye ba'ijën, yequëcuani bojo güesejën ba'ijë'ën.

⁵Cristo Jesusbi ja'nca ro'taguë ba'isi'quë sëani, mësacua yua yequëcuani güina'ru ro'tajën ba'ijë'ën. ⁶Baguë yua ai ta'yejeiyereba pore Ëjaguë, Riusu naconi te'e ba'iguë, Gare jo'caye beoye ta'yejeiye ëjaguë ba'iza cama'iguë baj'i'i baguë. ⁷Ja'nca cama'iguëbi baguë ta'yejeiye ba'iyete jo'cani, gare ta'yejeiye beoyereba ba'i hua'guë runji'i. Bainguë runni, baingobi baguëte të'ya raigona, ⁸Yequëcu'ru quë'rë ta'yejeiye beoyë

yë'ë caguë, Riusubi guansequëna, junni tonbi Cristo. Gu'a bain junni huesyë'ru crusu sa'cahuëna junni tonbi. ⁹Ja'nca junni tonni, gare ta'yejeiye beoyereba ba'i hua'guë ruinguëna, Riusubi baguëni go'ya rai güeseni, quë'rë ta'yejeiyereba ba'iguëre baguëte re'huabi. Quë'rë ta'yejeiye Ëjaguëre baguëte re'huabi. ¹⁰Ja'nca re'huani, si'a guënamë re'oto ba'icua, si'a ën yija re'oto ba'icua, si'aruan ba'icuanu bacua ta'yejeiye Ëjaguë ba'iyete ëñoja'guë'bi. ¹¹Ëñoquëna, si'a jubëbi Cristona gugurini rëanni, baguëni caja'cua'ë: "Më'ë yua yëquëna ta'yejeiye Ëjaguëreba ba'iguë'ë. Më'ë yua Jesucristo, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë'ë" cajën, Mai Ja'quë Riusu ai ba'iyë ai jaiguë'bi ba'iji cayë.

Los cristianos son como luces en el mundo

¹²Yureca, yë'ë bain sanhuë ai yësi'cua, yë'ë yua mësacua naconi te'e ba'isi'quëbi mësacuani yihuoguëna, mësacua yua jo'caye beoye Riusu cocare achani güina'ru yo'ojën ba'ë'ë. Ba'ijëna, yurera yë'ë yua mësacua naconi beoguëna, mësacua yua Riusu ba'iyete te'e ruiñe ëñajën, Riusu cocare quë'rë ai re'oye achani yo'ojën, baguë yëyete quë'rë si'a jëja yo'ojën, jo'caye beoye baguëni bojo güesejën ba'ijë'ën. ¹³Riusubi mësacua jubëni ja'nca yo'o güesequë ba'iguëna, mësacua yua si'a jëja yo'ojën, baguëni bojo güeseyë se'ga yo'oye ro'tajën ba'ijë'ën.

¹⁴Riusuni ja'nca yo'o conjën, gu'a coca gare caye beoye ba'ijën, sa'ñëña coca huaye beoye ba'ijë'ën. ¹⁵Mësacua yo'o cuencuese'e si'aye re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'ojën ba'ijëna, ën yija bain gu'aye ba'icuabi mësacuani ëñani, mësacua gare gu'aye yo'oye beoye ba'icuarë masini, mësacuare gu'aye caye gare porema'inë. Mësacuabi te'e ruiñe

yo'ojën, bacua gu'aye yo'oyete bacuani ro'ta güeseni, Riusu yëye'ru yo'oye bacuani masi güeseyë. ¹⁶ Ja'nca masi güesejën, Riusu te'e ruiñe ba'i cocare bacuani jo'caye beoye quëani achojënna, Riusu yëye'ru yo'oye masiyë bacua. Ja'nca masi güesejënna, ja'nrebi Cristo ëña rai umuguse ti'anguëna, yë'ë yua mësacua ba'iyete ëñani, yë'ë yua mësacua naconi ai jëja yo'o yo'oguë ba'ise'ere ro'tani, gare guaja yo'oye beoye ba'ë yë'ë caguë, mësacuare ai bojoreba bojoguë ba'ija'guë'ë yë'ë. ¹⁷ Mësacua yua Cristoni si'a recoyo ro'tajën, Riusu yëye'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'ijënna, Riusubi mësacuani ëñani, ai bojoi. Ja'nca sëani, yë'ë'ga mësacuare bojoguë, mësacuani Riusu coca quëani achose'e ro'ire junni tónto'ga, mësacuare ai ta'yejeiye ai bojoguë ba'iyë yë'ë. Riusu'ga ja'an junni toñete ëñani, ai bojoi. ¹⁸ Ja'nca sëani, mësacua'ga yë'ë yure ba'iyete ro'tani, yë'ë naconi te'ereba bojojën ba'ijë'ën.

Timoteo y Epafrodito

¹⁹ Yureca, mai Ëjaguë Jesusbi yëtoca, Timoteore mësacuana saoyë yë'ë. Ja'nca saoguëna, baguë yua mësacuana sani, ëñani, rani, ja'nrebi mësacua re'oye ba'iyete quëatoca, mësacuare ai bojoguë ba'ija'guë'ë yë'ë. ²⁰ Yë'ëre concua jubë ënjo'on ba'icuaire ëñaguë, Jaroguëte mësacuana saoye'ne caguë, Timoteo se'gare mësacuana saoye poreyë yë'ë. Baguë se'gabi yë'ë oiguë coñe'ru mësacuani ai oiguë coñe yëji. ²¹ Yequëcuaca ro bacua ba'iyë se'gare ro'tajën, Cristo yëyete yo'oye ro'tamajën ba'iyë bacua. ²² Ja'nca ba'ijënna, Timoteo'ga banji. Baguë te'e ruiñe yo'oni coñete masiyë mësacua. Yë'ë naconi te'e ganijani, Riusu cocarebare quëani achoguë, yë'ëre ai re'oye conji baguë. Zin hua'guë yua baguë taitani

te'e ruiñe coñe'ru yë'ëni ai re'oye congüë ba'iji baguë. ²³ Ja'nca sëani, Romano bain ëjacua yë'ëni yo'oja'yete masiza caguë ëjoni, ja'nrebi Timoteore mësacuana saoyë yë'ë. ²⁴ Ja'nca saoye ro'taguë, ñaca'ga ro'taguë ba'iyë yë'ë. Mai Ëjaguëbi yë'ëre conni etotoca, yë'ë'ga mësacuana sani ëñaja'guë'ë yë'ë.

²⁵ Ja'nca yo'oye ro'taguë, yurera'rë Epafrodito hue'eguëte yihuoguë, Mësacuana go'ijë'ën caguë ba'iyë yë'ë. Ja'anguë yua mësacua insise'ere yë'ëna rani jo'cani, ja'nrebi yë'ëni ai re'oye congüë baj'i. Yë'ëni ai oiguë congüë, yëquëna naconi si'a jëja yo'oguë, Riusu cocarebare ai quëani achoguë conji baguë. ²⁶ Congüëna, mësacuani ai cu'e ëaguëña baguëre. Mësacuabi baguë ju'inguë ba'ise'ere achajënna, baguë yua mësacua achase'ere masini, ai sa'ntiguë baj'i. ²⁷ Aito. Ai ju'in hua'guë baj'i baguë. Junni huesëre'abi. Riusubi baguëni oiguë congüëna, re'huerë go'ya raj'i baguë. Junni huesëtoca, yë'ë'ga quë'rë se'e ai oiguë ba'ire'ahuë yë'ë. ²⁸ Ja'nca sëani, baguëte mësacuana go'ijë'ën caguë saoyë yë'ë. Saoguëna, baguëbi mësacuana ti'anguëna, mësacuabi ai bojo hua'na ba'iyë, ro'tayë yë'ë. Ja'nca ro'taguë, yë'ë yua baguëte sa'ntiye beoye mësacuana saoyë. ²⁹ Saoguëna, ja'nrebi ti'anguëna, mësacua jubëna baguëni re'oye bojojën cojë'ën. Cristo bainguëbare sëani, baguëte te'e ruiñe ëñajën ba'ijë'ën. Yequëcu'a'ga baguë ba'iyë'ru ba'ijënna, bacua'ga güina'ru te'e ruiñe ëñajën ba'ijë'ën. ³⁰ Baguë yua Cristo yëye se'gare yo'ozca caguë, yë'ëni congüë raj'i. Mësacua ja'ansi'cuabi rani yë'ëre coñe poremajënna, baguëte raohuë. Raojënna, mësacua case'ru yë'ëni concaiguëbi yua ai yo'oguë junni huesëre'abi baguë.

Lo verdaderamente valioso

3 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani ñaca yihuoreba yihuoguë ba'iyë yë'ë. Mësacua yua mai Ëjaguëni recoyo te'e zi'inni ba'icua sëani, jo'caye beoye bojoreba bojojën ba'ijë'n. Ja'anre yihuoguë, gare ya'jaye beoye quë'rë se'e cani achoguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca cani achoguë, mësacuani re'oye yo'oguë ba'iyë yë'ë. ²Ja'an judío bain gu'aye yo'ocuare cato, bacuare ëñare bajë'n. Bacuabi gare jo'caye beoye gu'aye yo'ojën, mësacuana ti'anni, Riusu coca caye'ru tin ye'yojën, mësacua go neño ga'nire tëyo güeseni, Riusu bain ruinjë'n cajën, Riusu bain gare beocua'ë bacua. ³Mai se'gabi Riusu bainreba jubë ba'icua'ë. Mai se'gabi Riusuni te'e ruiñe ro'tajën, baguëni te'e ruiñe bojo güeseyë mai. Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete cani ahojën, Riusu Espiritute coní bayë mai. Ro ën yija bain ro'tajën maire cajën, Riusuni bojo güese ëayete gare yo'oye yëma'icua'ë, maire cajën ba'iyë, bacua ro cuencueni guansese'e se'ga sëani. ⁴Bacua yo'ojën ba'iyete cato, ro ëmëje'en se'gare yo'ojën ba'iyë. Bacua re'oye yo'oye poreye'ru quë'rë re'oye yo'oye poreyë yë'ë. Yë'ë yua judío bainguë ai re'oye yo'oguë ba'isi'quë ba'nhuë yë'ë. ⁵Yë'ë zinrënna Israel bainguëreba të'ya raisi'quë ba'iguë ba'nhuë yë'ë. Israel bain jubëan ba'iyë'ru ai re'o jubë bainguë, Benjamín casi jubë ba'iguë ba'nhuë yë'ë. Yë'ëre të'ya rani, ja'nrebi ocho umuguseña ba'ini, yë'ë go neño ga'nire tëyomate. Tëyorena, hebreo bainguëreba re'huasi'quë ba'iguë ba'nhuë yë'ë, yë'ë ira bain ba'isi'cua si'acua yua hebreo bain sëani. Ja'nrebi irani, Riusu coca guanseni jo'case'e si'ayete te'e ruiñe yo'oye ye'yeguë, fariseo bainguë re'huasi'quë ba'iguë

ba'nhuë yë'ë. ⁶Judío bain yo'ojën ba'iyë'ru Riusuni güinareba'ru gugurini rëanguë baza caguë, Cristo bainbi tin yo'ojënna, bacuani je'o ëñaguë be'teguë, bacuani ja'si yo'oguë ba'nhuë yë'ë. Riusubi yë'ëni re'oye ëñaja'guë caguë, baguë guanse coca Moisesna jo'case'e si'ayereba jo'caye beoye yo'oguë ba'nhuë yë'ë. ⁷⁻⁸Ja'an si'aye yo'otoca, re'oye ba'iji yë'ëre ro'taguë ba'nhuë yë'ë. Ja'nca ro'tasi'quëbi yureta'an yë'ë Ëjaguë Jesucristoni masini, baguëni te'e yo'o conguë ba'iyë yë'ë. Yë'ë ja'anrë yo'oguë ba'ise'ere cato, ro yo'oguë ba'nhuë yë'ë. Cristoni recoyo te'e zi'inni baza caguë, yë'ë ja'anrë yo'oguë ba'ise'e gare jo'cani senjoreba senjohuë. ⁹Riusu guansesi coca Moisesna jo'case'ere'ru güina'ru yo'oni, Riusu bainguë quë'rë re'ojeiguë baza ro'tasi'quëta'an, ja'an ro'taye gare jo'cani senjosi'quë'ë yë'ë. Jo'cani senjoni, Jesucristoni si'a recoyo ro'tahuë yë'ë. Ja'nca ro'taguëbi yureca Riusu re'o bainguë ba'iyë ti'anhuë yë'ë. Aito. Baguë bainguërebare yë'ëre re'huaguëna, ba ira coca guanseni jo'case'ere gare se'e yo'o ëaye beoye ba'iyë yë'ë. Ai guaja sëani, te'e ruiñe yo'oye gare porema'iguë ba'nhuë yë'ë. ¹⁰Yureca, Jesucristoni si'a recoyo ro'taguë sëani, baguëni te'e ruiñereba masiye poreyë yë'ë. Baguëbi junni tonni, ta'yejeiye yo'oni, go'ya raiguëna, ja'an ta'yejeiye poreyete masiye poreyë yë'ë. Ro yë'ë yëye se'gare jo'cani, baguë ai yo'oguë ba'ise'ere'ru ai yo'oto'ga, baguë yëye se'gare yo'oye poreyë yë'ë. Ja'nca yo'oye yëguëna, baguë yua yë'ë ba'iyete gare mame re'huaji. ¹¹Baguë yo'oye poreyete ro'taguë, yë'ë poreye'ru yo'oguë, baguë yure ba'iyë'ru go'ya rani, guënamë re'otona ti'anni, baguë naconi carajeiye beoye huajëguë ba'ija'guë'ë yë'ë.

La lucha por llegar a la meta

¹² Ja'nca ba'ija'guë ba'ieye ro'taguëta'an, yuta ai caraji yë'ëre. Gu'a jucha ro'ina Cristo ba'ieye'ru ba'ieye caraji yë'ëre. Caraguëna, baguë ba'ieye'ru te'e ba'ieye ai yëyë yë'ë. Cristobi baguë bainguërebare yë'ëre re'huani baguëna, baguë ba'ieye'ru ba'ieye ai yëyë yë'ë. ¹³ Yë'ë bain sanhuë, yë'ëbi coca yihuoguëna, achajë'n. Riusubi yë'ë ba'iyete ënani, yuta ai ba'ieye yë'ëre re'huaye ro'taguëna, baguë yo' cuencuese'e se'gare ro'taguë ba'iyë yë'ë. Yë'ë ja'anrë re'oye yo'oguë ba'ise'ere gare ro'tama'iguëbi Riusu yua yë'ëre re'huaye ba'ija'yete jo'caye beoye ro'taza caguë, baguë yo' cuencuese'e se'gare yo'oye ro'taguë ba'iyë yë'ë. ¹⁴ Riusubi yë'ë ba'iyete te'e ruiñe mame re'huaguëna, baguë yëye se'gare te'e ruiñereba yo'oguë baza caguë, ja'nrebi guënamë re'otona ti'anni, Cristo naconi te'e ba'iguë, baguë insija'yete conijaja'guë'ë yë'ë. Mai si'acuani ja'anna yure choiguë ba'iji Riusu.

¹⁵ Cristoni baguë yo'ore coñe yënica, baguëni ja'nca te'e ruiñe yo' conjën ba'ijë'n. Cristoni ja'nca yo' coñe yëmanica, Riusubi mësacua carayete mësacuani masi güeseji. ¹⁶ Masi güesequëna, Cristo ye'yose'ere te'e ruiñe yo'ojën, Cristo yo' cuencueni jo'case'ere jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'n.

¹⁷ Yë'ë bain sanhuë, yë'ëbi Cristo ba'ieye'ru ba'ieye yëguëna, mësacua'ga yë'ë naconi te'e zi'inni ba'ijën, güina'ru yo'ojën ba'ijë'n. Yequëcuabi ja'nca yo'ojën ba'ijëna, mësacua yua bacua yo'ojën ba'ieye'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'n. ¹⁸ Yequëcua yo'ojën ba'iyere'ga masiyë mësacua. Bacua yo'ojën ba'iyete quëaguë, ai sa'ntiguë ba'iyë yë'ë. Bacua yua Cristo bain ba'iyë yëquëna, cajën ba'icuata'an, baguë yo' cuencuese'ere'ru ro tin yo'ojën ba'iyë.

Cristo junni tonse'ere yequëcuani quëani achoye güeyë. ¹⁹ Gu'a bain, carajeija'cua ba'ieye'ru güina'ru yo'ojën ba'iyë. Riusuni yëye beoye ba'iyë. Ro bacua gu'a ëase'e se'gare yëyë. Bacuabi gu'aye yo'oni, ja'nrebi yequëcuani quëajën bojoyë. Ro ën yija bain yo' ëaye ba'iyete, ja'an si'ayete ai yëyë bacua. ²⁰ Ja'nca yëjëna, maica bañë. Riusu naconi guënamë re'otona si'arën ba'ija'cua sëani, baguë yëye se'gare yo'oye ro'tacua'ë. Mai E'jaguë Jesucristo in raija'yete te'e ruiñe masicuabi baguë tëani baja'yete ënajën ëjojën ba'iyë. ²¹ Maire in rani, mai pa'npo ëaye ba'i ga'nihuëte mame ga'nihuë re'huaja'guë'bi. Eñ yijare ba'ijën ai yo'ojën ba'icua'reta'an, baguë jëja ba ga'nihuë're'ru mai ga'nihuë re'huaguëna, ai re'oyereba ba'ija'guë'bi maire. Baguë yua si'aye ba E'jaguë sëani, maini ja'nca mame re'huaye ai ta'yeyeyereba poreguë'bi ba'iji.

Alégrense siempre en el Señor

4 Ja'nca ba'ija'cua sëani, yë'ë bain hua'na, mësacua si'a jëja yo'ojën, mai E'jaguëni jo'caye beoye te'e zi'inni ba'ijë'n. Riusubi mësacuare choini, baguë te'e bainre mësacuare re'huani baguëna, mësacuani ai bojoreba bojoguë ba'iyë yë'ë, yë'ë bain hua'na. Mësacuare ai cu'e ëaji yë'ëre.

² Mësacua bain jubë ba'icua Evodia, Síntique, ja'an romi hua'nani si'a jëja yihuoguë cayë yë'ë. Sa'ñeña coca huaye beoye ba'ijën, recoyo te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'n, mai E'jaguëni te'e zi'inni ba'icua sëani. ³ Ja'nrebi, yë'ëre yo' conguë, mai E'jaguë naconi yë'ëre te'e ruiñe yo' conguë, më'ëre'ga yihuoguë quëayë yë'ë. Ja'an romi hua'nani re'oye conguë ba'ijë'n. Bacua yua Clemente naconi, yequëcua, yë'ë naconi te'e yo' conjën ba'ë'ë. Si'a jubëte cato, Riusu bainreba ba'ijëna, Riusubi ga bainguë mamire

masini, baguë carajeima'icua naconi te'e uti pëbëna toyani baji.

⁴Mai si'acua yua mai Ējaguë naconi recoyo te'e zi'inni ba'icua sëani, ai bojoreba bojojën ba'ijë'ën. Ja'nca mësacuani si'a jëja yihuoguëbi mësacuani se'e cayë: Ai bojoreba bojojën ba'ijë'ën. ⁵Cristo yua joë ba'irën ti'anja'guëta'an ba'iji cajën, jo'caye beoye re'oye yo'ojën, baguë bainrebare te'e yo'o conjën ba'ijë'ën.

⁶Mësacua yequërë ai yo'ojën, bonsere carajën ba'itoca, gare oiye beoye ba'ijë'ën. Mësacua carayete, mësacua ai yo'oyete Riusu se'gani cajën, baguë coñete senreba senjën, baguë yo'ore yo'oye se'ga yëyete ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'nca senjën, baguë sehuoni conja'ñete surupa cajën ba'ijë'ën. ⁷Riusuni ja'nca cajënna, mësacuani recoyo ai ëama'iñereba re'o huano güeseja'guë'bi. Mësacua yua Cristo Jesús naconi recoyo te'e zi'inni ba'ijën, mësacua ba'iyete gare se'e oiye beoye ro'tajën, baguë cuirani coñete te'e ruiñe masijën ba'ija'cua'ë.

Piensen en todo lo que es bueno

⁸Yureca, yëë bain hua'na, yëëbi coca yihuoguëna, achajë'ën. Riusuni bojo güeseye, Riusu ta'yejeiye ba'iyete cani achoye, ja'anre gare jo'caye beoye ro'tajën ba'ijë'ën. Te'e ruiñe yo'ojën, bainni te'e ruiñe ëñajën, re'oye yo'ojën, gare gu'a jucha yo'oye beoye ba'ijën, bainni bojo güesejën, re'oye yo'oye se'gare ro'tajën, ja'an yo'oye jo'caye beoye ro'tajën, bainni yo'o conjën ba'ijë'ën.

⁹Yëë yo'oye'ru güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Mësacuabi yëë ba'iyete ëñani, yëë yo'oyete achani, yëë ye'yose'ere ye'yeni, güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Gare jo'caye beoye ja'nca yo'ojën ba'itoca, Riusubi mësacua naconi te'e ba'iguë, mësacuani ai bojo recoyo huano güeseji.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰Yureca, mësacuabi yëëni ta'yejeiye ai oijën conjën, mësacua bayete yëëna ai re'oye ro insini raojënna, yëëbi ai bojoreba bojoguë, Riusuni ai ba'iyë ai surupa caguë ba'iyë yëë. Mësacua quë'rë ja'anrë raoye porema'isi'cua ba'ijën, sa'ntiye beoye ba'ijë'ën. ¹¹Ja'an bonsere gare cu'e ëaye beoye baë'ë yëë. Ja'nca ba'iguëbi ai yo'oguë ba'iguëta'an, yëë caraguë ba'ise'ere ro'tamaë'ë. Riusubi ye'yoguëna, si'arën bojoguë ba'iyë poreyë yëë. ¹²Ai ba'iyë ai bonse caraguë ba'itoca, bojo recoyo re'huaye masiyë yëë. Ai ba'iyë ai bonse bani jëhuatoca, Riusu se'gani bojoye yua ye'yeni ba'iyë yëë. Ja'nca sëani, aon gu'ana junni'ga, Riusuni bojoyë yëë. Aon anni yajini'ga, Riusuni bojoyë yëë. Riusu se'gani jo'caye beoye bojoguë ba'iyë yëë. ¹³Cristo yua yëë naconi te'e ba'iguëbi yëëni jëja recoyo ba güesequëna, si'ayete te'e ruiñereba yo'oye poreyë yëë. ¹⁴Ja'nca poreguëna, mësacua yua yëëre ai yo'oguë ba'iyete ro'tani, yëëni recoyo oijën, yëëre ai re'oye conni cuirahuë. Surupa.

¹⁵Yureca, mësacuani ru'rureba ëñaguë saise'ere ro'tayë yëë. Mësacuani Riusu cocarebare quëani achoni, ja'nrëbi jë'te, Macedonia yijabi saë'ë yëë. Ja'nca saiguëna, mësacuabi yëë bonse carase'ere ro'tani, mësacua bayete yëëna ro insini raohuë. Yequëcuabi raomajënna, mësacua se'gabi mësacua mame re'huase'ere ro'tajën, yëëna bonsere raojën, Riusu yo'o cuencuese'ere yëë naconi te'e yo'o conjën baë'ë. ¹⁶Yëë yua Tesalónica huë'e jobore yuta ba'iguëna, mësacuabi yëëre caraguë ba'ise'ere ro'tani, mësacua bayete yëëna te'e jëana quë'rë se'e raohuë. ¹⁷Mësacuabi ja'nca raojënna, mësacua bonse se'gare baye gare ro'taye beoye ba'iyë

yě'ě. Měsacuabi ai re'oye cuirani coñe yějenna, Riusu bojo güeseyete mėsacuana jo'caye beoye ba'ija'guě caguě ujayě yě'ě. ¹⁸Mėsacua bonse yure ro insini raose'e, Epafrodito naconi raose'ere coní, si'a yě'ě caraguě ba'ise'ere ro'ě yě'ě. Ro'iguěna, yuta bonse ba'iji yě'ěre. Mėsacuabi yě'eni ai yěreba yějën, Riusu yěyete yo'oñu cajën, baguě yo'ore coñe yějën, mėsacuabi yě'ena ro insini raohuě. Ja'nca raojënna, Riusubi mėsacua re'o reconoare ëñani, ai ta'yejeiye bojosi. ¹⁹Ja'nca bojoguěbi mėsacuani ro insi güesesi'quě'ga yua mėsacua carajën ba'iyere'ga ai masiguě, mėsacuana ro insireba insiye poreji. Baguě bayete cato, ai ta'yejeiye ai baji. Baguě bainreba Cristo Jesús naconi te'e zi'inni ba'icuana ro insini huo'hueye ai

yěji Riusu. ²⁰Ja'nca sėani, mai Taita Riusuni ai bojojën, baguě ta'yejeiye conni cuiraguě ba'iyete ai ta'yejeiye ai jo'caye beoye cani achojën bañuni.

Saludos finales

²¹Yureca, Jesucristo bainreba ba'icua si'a jubėni yě'ě saludayete quėajj'ėn. Cristo bain ěnjo'on ba'icua'ga mėsacuani güina'ru saludayě. ²²Riusu bainreba ba'icua ěnjo'on ba'icua, Romano bain ějaguěre concua, baguě ta'yejei hu'e ba'icua'ga, si'acuabi mėsacuani saluda coca saoyě.

²³Yureca, mėsacua jubė ba'icua, ga bainguě ba'iyete ro'taguě, Riusu re'oye yo'oni coñete mėsacuare senguě ba'iyě yě'ě. Ja'nca ra'ě. Amėn.

San Pablobi

COLOSAS

Bainni utire toyani saobi

Saludo

1 Yë'ë, Pablo hue'eguëbi, Riusubi yë'ëre cuencueni re'huaguëna, baguë ta'yejeiye yo'ore congüë ba'iguë'ë. Jesucristobi yë'ëre choini re'huaguëna, baguë yo'ore yo'oguë ba'iyë. Timoteo, Jesucristo bainguë, ja'anguë naconi te'e ba'iguëbi ²mësacuani utire toyani saoyë yë'ë. Mësacua yua Riusu bainreba jubë Colosas huë'e jobore ba'icuani utire toyani saoyë yë'ë. Mësacuabi Jesucristoni si'a recoyo ro'tajëna, Riusubi mësacuare tëani, baguë bainrebare mësacuare re'huani baji. Ja'nca sëani, mai Taita Riusubi mësacuani ai re'oye conni cuirani, mësacuani ai recoyo bojo güeseja'guë, cayë yë'ë.

La oración de Pablo por los creyentes

³Yureca, yëquë'nabi mësacua ba'iyete Riusuni senjën, mësacuani oireba oiguë consi'quë sëani, mai E'jaguë Jesucristo Ja'quëni surupa cajën, baguëni jo'caye beoye bojojën ba'iyë. ⁴Mësacuabi Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, si'a Riusu bainni oijën conjëna, yëquë'nabi achani, Riusuni ai bojojën ba'iyë. ⁵⁻⁶Baguë bainbi Riusu cocarebare quëani achojëna, si'a re'otoña achani, mame recoyo re'huani ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi yequëcuani quëani achojën, ba coca cayë'ru te'e ruiñe yo'o bi'rayë. Mësacua'ga güina'ru achani yo'o bi'rahuë. Achani, Riusu yo'oye yëyete te'e ruiñe masihuë mësacua. Si'a bain Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuani baguë naconi gare carajeiye beoye ba'i güeseji Riusu. Ja'anre masini,

yurera mësacua yua guënamë re'otona sani, Jesucristo naconi si'arën bañuni cajën, jëja ba recoyo re'huani, te'e ruiñe ro'tajën ba'iyë. ⁷Epafras hue'eguëbi Riusu cocarebare mësacuani quëani achoguëna, mësacuabi achani, ja'nca yo'ohuë. Epafras ba'iyete cato, yëquëna naconi te'e ba'iguëbi Cristoni ai re'oye yo'o congüë ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, baguëte cuencueni guansehuë: "Colosas bainna sani, Cristo cocarebare bacuani quëani achojë'n" cajën, mësacuana saohuë yëquëna. ⁸Ja'nca saojëna, baguë yua sani, rani, quëabi: "Colosas bainbi Cristo cocarebare achani, si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca ro'tani, Riusu Espiritubi ye'yoguëna, bacuabi yua si'a Riusu bainni ai oijën conjën, re'oye yo'o bi'rahuë" mësacua ba'iyete yë'ëni quëabi baguë.

⁹Ja'nca quëaguëna, yëquë'nabi yua ja'an umugusebi mësacuare ai bojojën, Riusuni jo'caye beoye mësacuare ujajën ba'iyë. Ja'nca ujajën, Riusuni ñaca senjën ba'iyë: "Colosas bainni conjë'n, Taita. Më'ë yëye'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'iyë, ja'anre bacuani masi güesejë'n. Masi güesequëna, bacuabi masini, më'ë Espiritu yihuoyete te'e ruiñe masini, më'ë yëye se'gare jo'caye beoye yo'ojën ba'ija'bë" mësacuare senjën ba'iyë yëquëna. ¹⁰Ja'nca ujajën, Riusuni senjëna, Riusu bainreba yo'ojën ba'iyë'ru te'e ruiñereba yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca yo'ojën, Riusuni ai re'oye yo'o conjën, baguë cocarebare yequëcuani quëani achojën, Riusu ba'iyete quë'rë se'e te'e ruiñe ye'yeni masijën, ja'nca yo'ojën ba'itoca, Riusubi mësacuani ëñani, mësacuani ai bojoguë ba'iji. ¹¹Ja'nca mësacuare ro'tajën, Riusuni ñaca senreba senjën ba'iyë yëquëna: "Taita, më'ë ta'yejeiye yo'oye poreguë sëani, Colosas bainre ta'yejeiye yo'oye porecuare re'huajë'n. Re'huani, më'ë yo'o cuencuese'ere te'e ruiñe yo'ojën,

bojoreba bojojën ba'icuare re'huajë'ën." Re'huaгуëna, mësacua yua ai yo'ojën ba'ito'ga, gare ya'jaye beoye ba'ijën, Riusu yo'o coñe gare jo'caye beoye bojojën, yo'o yo'ojën ba'ijë'ën. ¹²Ja'nca ba'ijën, ëñere'ga ro'tajën, mai Taita Riusuni uajajën, baguëni surupa cajën ba'ijë'ën. Maina ñaca cani jo'cabi Riusu: "Yë'ë bainreba jubë naconi recoyo te'e zi'inni ba'ijën, yë'ë naconi gare carajeiye beoye ba'ijën, yë'ë guënamë re'oto mia re'otoreba ja'anruna ti'anni, si'arën ba'ijë'ën" cani jo'cabi. ¹³⁻¹⁴Ja'nca cani jo'caguëbi, zupai huatibi maini zemoni bani, ba zije re'otona re'huani, gu'a juchare yo'o güeseguëna, Riusubi maini ëñani, maini ai oireba oiguë conbi. Gare ñu'ñuñe beoye ba'ija'bë caguë, baguë Zin ai yësi'quë Jesucristore raoni, baguëni junni ton güeseguëna, maibi baguë naconi gare carajeiye beoye ba'ie poreyë. Riusubi maire tëani bani, mai gu'a juchare gare se'e ro'taye beoye ba'iji.

La paz con Dios por medio de la muerte de Cristo

¹⁵Mai E'jaguë Jesucristo, Riusu Zin Raosi'quëreba, baguë ba'iyete cato, Taita Riusu ba'ie'ru te'e ba'iji. Maibi Taita Riusuni ëñañe porema'icuata'an, baguë Zin ba'iyete masiye poreyë mai. Baguë ba'iyete cato, si'a Riusu re'huani jo'case'e beorure baji baguë, Riusu naconi ru'rureba ba'isi'quë sëani. ¹⁶Riusubi si'ayete re'huani jo'ca bi'raguë, baguë Zin baja'yete ro'taguë, si'aye re'huani, baguëna jo'cabi. Yija re'oto ba'ie, guënamë re'oto ba'ie, si'ayete re'huani, baguëna jo'cabi. Mai ëñañe poreye, mai ëñañe porema'iñere'ga, si'ayete re'huani jo'cabi. Si'a re'otoña ba'i hua'nare'ga re'huani jo'cabi. Guënamë re'oto ba'i hua'na, yequëcua, ma'tëmë re'oto ba'i hua'na, yequëcua, baguë guënamë

re'oto yo'ore con hua'na, yequëcua, zupai huati, baguë huati concua naconi, si'a hua'nare re'huani, Yë'ë Zinbi bacuare bani guanseja'guë caguë, si'a hua'nare re'huani jo'cabi Riusu. ¹⁷Riusubi yuta re'huani jo'cama'iguëna, baguë Zinbi baguë naconi si'arën ba'iguë baji'i. Ja'nca ba'iguëbi baguë Taita re'huani jo'case'e si'aye beorure bani, ba yo'o yo'oja'ye si'aye cuencuebi. ¹⁸Ja'nca cuencueguë, yua si'a Riusu bainreba jubë, baguë yo'ore conjën ba'icua, si'acuare bani, bacua quë'rë ta'yejeiyereba E'jaguë'bi ba'iji. Ru'rureba junni go'ya raisi'quëre sëani, si'a bain baguëni si'a recoyo ro'tacuabi, ja'nrebi junni huesëjënna, bacuani go'ya rai güeseji baguë. Ja'nca go'ya raisi'quëbi si'a re'otoña ba'iyete bani, quë'rë ta'yejeiyereba E'jaguë'bi ba'iji. ¹⁹Ja'nca ba'iguë sëani, Riusu ta'yejeiyereba ba'ie'ru te'ereba ba'iguëna, Riusubi baguë ba'iyete ëñani, baguë naconi te'e ba'iguë bojaji. ²⁰Ja'nca ba'iguë, ja'ansi'quëbi cabi: "Si'a re'oto bain, yija re'oto guënamë re'oto ba'icua, si'acuabi yë'ëni je'o bama'iñe" caguë, baguë Zinre maina raoni, crusu sa'cahuëna junni ton güesebi. Mai gu'a jucha ro'ire junni tonguëna, si'acua baguëni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuare baguë bainrebare re'huani baji. Ja'nca baguëna, bacua yua gare se'e je'o baye beoye ba'icua'ë.

²¹Mësacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere ro'tajë'ën. Gu'aye yo'ojën ba'isi'cua sëani, Riusu bain ba'ie gare poremajën ba'nhuë. Riusure je'o bajën senjoja'cua se'ga ba'ijën ba'nhuë. Ja'nca ba'isi'cuata'an, yurera Riusu bain ba'ie poreyë mësacua. ²²Yë'ë se'gabi si'a gu'a bain je'o bajën senjoja'ñete coza caguë, mësacua gu'a jucha ro'ire rani, bainguë runni, ja'nrebi crusu sa'cahuëna junni tonbi baguë. Junni tonni, ja'nrebi mësacua ba'iyete Riusuni ëñoni, Riusuni caji: "E'ñajë'ën. E'ncua yua gu'a jucha

tēnosi'cua ba'iyē. Ja'nca sēani, bacua gu'a jucha yo'ojēn ba'ise'ere gare se'e ro'taye beoye bañuni. Mai bainrebare re'huasi'cua ba'ijēna, yequēcuabi bacuare gu'aye caye gare porema'inë” Riusuni caji mai Ējaguē. ²³ Ja'nca mame re'huasi'cua ba'iyē yētoca, Jesucristoni jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajēn, baguē yēyete yo'oye gare ya'jaye beoye ba'ijēn. Mēsacua si'arēn ba'ija'yete si'a jēja recoyo ro'tajēn, Riusu masi güesese'ere te'e ruiñe masini, gare huanē yeye beoye ba'ijēn. Mēsacua yua Riusu cocarebare achani, ja'an si'aye masiyē. Ja'nca achani masijēna, ēn yija bain si'acuarebabi ja'an cocare achahuē. Riusubi yē'ere cuencueguēna, ja'an cocarebare quēani achoguē ba'iyē yē'ē.

Pablo encargado de servir a la iglesia

²⁴ Ja'nca ba'iguēbi, mēsacuabi Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, Riusu bainrebare re'huasi'cua ba'ijēna, ai bojoreba bojoguē ba'iyē yē'ē. Riusu cocarebare quēani achoguēna, quē'rē jai jubē bainbi achani, Riusu bain ruinjēna, yē'ē ai yo'oyete ro'tama'iguēbi ai bojoreba bojoyē yē'ē. Cristobi baguē bainre tēani baza caguē, ai yo'oguē baji'i. Ja'nca ba'iguēna, yē'ē'ga baguē cocarebare quēani achoguē, Cristoni si'a recoyo ro'tani quē'rē jai jubē ba'ija'bē caguē, yē'ē'ga baguē bainreba jubē ro'ire ai yo'oyē. ²⁵ Ja'nca sēani, Riusubi yē'ere cuencueni, baguē yo'ore guanseguēna, baguē cocarebare si'a bainni quēani achoguē ba'iyē yē'ē. ²⁶ Yure tēca Cristo raoja'yete gare quēamaji'i Riusu. Ja'nca quēama'iguē, yurera baguē bain Jesucristoni si'a recoyo ro'taja'cua, ja'ancuani Cristo tēani baja'yete masi güeseji Riusu. ²⁷ Judío bain, judío bain jubē ba'ima'icua'ega, si'acuani Cristo tēani baja'yete masi güeseji Riusu.

Si'a bainni ñaca quēani acho güeseji. Jesucristoni si'a recoyo ro'tatoca, baguē bainrebare mēsacuare re'huani, baguē naconi guēnamē re'otore ba'ijēn, gare carajeiye beoye ba'iyē. Ja'an ba'ija'yete mēsacuabi masijēn, Cristobi mēsacuani recoyo te'e zi'inni ba'iguē sēani, baguē guēnamē re'oto insija'yete conī bañu cajēn, gare jo'caye beoye ēñajēn, ja'anre ējojēn ba'iyē.

²⁸ Ja'nca sēani, yēquēnabi si'a bainni Cristo ba'iyete quēani achojēn ba'iyē. Si'acuani yēquēna masiyete ye'yojēn, te'e ruiñe yo'ojēn ba'ijēn cajēn, si'acuani yihuojēn ba'iyē. Ja'nca ye'yoni yihuojēn, Cristo bainreba ba'iyē, te'e ruiñereba yo'ojēn ba'iyē, ja'anre masi güesejēn ba'iyē yēquēna. ²⁹ Ja'anna si'a jēja yo'o yo'oguē, Cristobi ta'yejeiyereba yē'ēni yo'o güesequēna, gare jo'caye beoye Cristo yo'ore conguē ba'iyē yē'ē.

2 Yureca, yē'ēbi ñaca caguēna, mēsacua achajēn. Mēsacua, Colosas bain, Cristo bain Laodicea hu'e jobo ba'icua'ga si'a bain yē'ere ēñama'isi'cua'ga si'a jubēre oijēn ro'tajēn, Riusuni senreba senjēn ba'iyē yēquēna. ² Riusubi mēsacuani quē'rē ai ba'iyē sa'ñeña recoyo te'e zi'inni ba' güeseja'guē caguē, sa'ñeña ai yēreba yē güeseja'guē caguēna, mēsacua yua quē'rē jēja ba recoñoa re'huani ba'ijēn. Riusubi mēsacuani quē'rē ta'yejeiye ai re'oye yo'o güesequēna, bojoreba bojojēn ba'ijēn. Mai Ējaguē Jesucristo, baguē raosi'quēre mēsacuani quē'rē ai ba'iyē masi güeseji Riusu. Ja'anrē baguē bainni ja'nca masi güesemaji'i. ³ Cristoni ja'nca masitoca, mēsacua yo'ojēn ba'iyete cato, te'e ruiñereba yo'ojēn ba'iyē masiyē. Se'e masiye yēma'inë mēsacua. ⁴ Ja'anre mēsacuani yihuoquē cayē yē'ē. Yequēcuabi mēsacuani re'oye achoye cajēn, ro coquema'inë caguē, mēsacuani ja'an cocare yihuo'yē yē'ē. ⁵ Yē'ē yua mēsacua naconi ba'ija'ma

caguëta'an, mësacua naconi ba'ie porema'inë yë'ë. Ja'nca porema'iguëna, mësacua yua yë'ë coca yure toyase'ere te'e ruiñe ro'tani, yë'ë te'e ba'iguë yihuoyere'ru achani, te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën. Mësacua naconi te'e ba'itoca, mësacua yo'ojën ba'iyete ëñani, ai bojoguë ba'ire'ahuë yë'ë. Mësacua yua Cristoni ta'yejeiye ai recoyo ro'tajën, baguëni ai re'oye yo'o conjën bañuni cajënna, mësacuan i ëñani, ai bojoguë ba'ie yëyë yë'ë.

La nueva vida en Cristo

⁶Ja'nca si'a recoyo ro'tajën ba'icua sëani, mai E'jaguë Jesucristo yëye'ru gare jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'ën. ⁷Baguë naconi recoyo te'e zi'inreba zi'inni ba'ijë'ën. Baguë yo'o cuencuese'ere gare ya'jaye beoye yo'o conjën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'icua ba'iguë ba'iyete quë'rë se'e masijën, baguë ba'ie'ru quë'rë re'oye ba'iyë mësacua. Baguëni ja'nca si'a recoyo ro'tajën, mësacua yua quë'rë se'e jëja recoyo re'huan i ba'ijën, quë'rë se'e Riusuni surupa cajën, baguëni bojojën, Epafra yihuose'e'ru giina'ru jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'ën.

⁸Yureca, yequëcuabi huacha yihuojënna, mësacua ëñare bajën, bacua cocare achamajën, gare ro'tamajën ba'ijë'ën. Ro'tatoca, Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjoñë mësacua. Bacuabi ai re'o cocare ye'yeni masijë'ën cajën, ro coqueye se'gare cayë. Zupai huatibi bacuan i yihuoguëna, ën yija bain ro'tajën yo'ojën ba'ie'ru giina'ru yo'ojën, mai ro'taye'ru Riusuni gugurini rëanni bañuni cajën, ro bacua yëye se'gare yo'ojën, Cristoni coñe beoye ba'iyë bacua.

⁹Cristo ba'iyete cato, Riusu ta'yejeiyereba ba'ie'ru te'e ba'iguëna, baguë ba'iyete te'e ruiñe masiye poreyë mai. ¹⁰Mësacua yua baguë

naconi te'e zi'inni ba'icua sëani, baguë masi güeseye'ru te'e ruiñe masini, baguë ba'ie se'ga'ru ba'ie ro'tajë'ën. Baguë yua si'a re'otoña quë'rë ta'yejeiyereba E'jaguë sëani, yequëcua ye'yoni yihuoyete achamajën ba'ijë'ën. ¹¹Mësacua yua Riusu bainreba re'huase'ere cato, judío bain go neño ga'nire tëyose'ebi Riusu bain gare ruinma'ë mësacua. Mësacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani, mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere jo'cani senjoni, Cristoni si'a recoyo ro'tajënna, ja'anre yo'ojënna, Cristobi mësacuare tëani, mame recoyo re'huan i, mësacuan i bani, baguë ba'ie'ru mësacuan i te'e ba' i güeseji. ¹²Ja'n'rëbi, mësacuabi bautiza güesejën, mësacua Cristo ba'ie'ru ba'ie bainni masi güesehuë. Cristobi yë'ë gu'a jucha ro'ina junni tonni, yë'ë juchare gare senjoguëna, yë'ë ja'anrë yo'ogüë ba'ise'e'ru gare se'e yo'oma'iguë ba'iyë yë'ë cajën, mësacua ba'iyete bainni masi güesehuë. Riusubi Jesucristo junni tonsi'quëni go'ya rai güesequëna, mësacuabi baguë ta'yejeiye yo'oye poreyete si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca ro'tani, mësacua mame re'huan i ba'ie, baguë ba'ie'ru ba' i güeseyere'ga si'a recoyo ro'tahuë. ¹³Mësacuabi Cristoni yuta huesëjën ba'ijënna, Riusubi mësacuan i gare ëñama'iguë ba'iguë ba'nji. Ro mësacua gu'a ëase'e se'gare yo'ojën ba'nhuë. Judío bainbi mësacua ye'yeye ënsecua sëani, Riusu guansen i jo'case'ere achani yo'oye gare poremajën ba'nhuë. Ja'n'rëbi jë'te, Cristoni si'a recoyo ro'tajënna, Riusubi mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare se'e ro'tama'iguë bajji'i. Ja'nca ba'iguëbi mësacuare baguë naconi te'e zi'inni ba' i güeseni, baguë bainrebare mësacuare re'huan i babi. ¹⁴Mësacua yua Riusu ira guansen i jo'casi cocare, Moisesna jo'casi cocare gare achamajën, te'e ruiñe yo'oye beoye ba'ijënna, yurera

Riusubi mäsacuanı si'nsema'iji. Yurera Jesucristobi junni tonni, mäsacua gu'a jucha yo'ojän ba'ise'ere gare se'e ro'tama'iguëna, ja'anre si'a recoyo ro'tani, Riusu bainre re'huasi'cua ba'iyë mäsacua. ¹⁵Yureca, Cristobi mäsacua jucha ro'ina junni tonni, ja'nrebi go'ya rani, ai ba'iyë ai ta'yejeiyereba pore E'jaguëbi ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, Zupai huati yequëcua huati e'jacua naconi, bacuabi mäsacua ba'iyete ënani, gu'aye ca ëaye ba'icua'eta'an, Cristobi bacuare ënsebi. Yë'ë bainrebani baye gare porema'inë mäsacua caguë, bacuare ënseni, bacuare saoni senjobi, si'a re'oto ba'icua'bi ënajëna.

Busquen las cosas del cielo

¹⁶Mäsacua yua Cristoni ja'nca te'e zi'inni ba'icua sëani, ba judío bain guansemete gare achaye beoye ba'ijë'ën. Bacua aon ainma'i coca, bacua gono uncuma'i coca, ja'an cocare achamajän ba'ijë'ën. Bacua fiesta yo'oni Riusuni bojoñu cajëna, bacua yo'oye'ru yo'omajän ba'ijë'ën. Si'a tëcahuëan fiesta yo'ojëna, carajeisi ña'aguë ba'iguëna, yo'o yo'oma'i umuguse sábadu umuguse ba'iguëna, ja'anna choijëna, bacuani coñe beoye ba'ijë'ën. ¹⁷Judío bain yo'ojän ba'iyete mäsacuanı yo'oye guansejëna, mäsacua yo'omajän ba'ijë'ën. Ro yo'ojän ba'iyë bacua. Riusubi ba ira guanse cocare bacuana jo'caguë, Cristo raiye tëca yo'ojän ba'ijë'ën caguë jo'cabi Riusu. Ja'nca jo'caguëna, yurera Cristobi raiguëna, baguë masi güeseye se'gare ro'tani yo'ojän ba'ijë'ën caji. ¹⁸Yequëcua'bi bacua yo'jereba ba'iyë'ru ba'iyë guansejëna, mäsacua achamajän ba'ijë'ën. Bacua yua ro gugurini rëanjän, anje hua'nani ujañu cajëna, mäsacua achamajän ba'ijë'ën. Mäsacua yua Riusu naconi te'e ba'ija'cua sëani, bacuare achamajän, mäsacua baja'yete jo'canı

senjomajän ba'ijë'ën. Bacuabi yihuojän, Guënamë toyana ëñasi'cua sëani, te'e ruiñe cayë yë'ë cacuata'an, bacuare achamajän ba'ijë'ën. Yëquëna se'gabi masiyë cacuata'an, ro ro'tajän, ro ën yija bain ro'tani yihuoye'ru yihuojän ba'iyë bacua. ¹⁹Mai ta'yejeiyereba E'jaguë Jesucristoni gare zi'ine beoye ba'iyë. Mai E'jaguë coñete cato, yëquëna hua'na, baguë bainreba ba'icuanı sa'ñeña ai yëreba yë güeseji. Maini sa'ñeña yo'o con güeseji. Baguë yo'ore quë'rë re'oye yo'o concuare maire re'huani baji. Ja'nca baguëbi ba Cristo ba'iyë'ru ba'icua quë'rë re'oye ba'icuaire maire re'huaji Riusu.

²⁰Yureca, Cristobi mäsacua jucha ro'ire junni tonni, mäsacua ja'anrë yo'ojän ba'ise'ere gare jo'canı senjo güesequëna, ro ën yija bain Cristoni huesëcua, bacua canı achoyete yo'omajän ba'ijë'ën. Ja'nca mame recoyo re'huasi'cua ba'ijän, ¿mäsacua guere yo'ojän, bacua canı achoyete yo'oye'ne? Ro yo'ojän ba'iyë. ²¹Bacuabi canı achojän: "Gu'ana sëani, ja'an aonre ainma'ijë'ën. Ja'an gonore uncuma'ijë'ën. Ja'an macare pa'roma'ijë'ën" cajän, ²²ro ën yija bain ro'tani guanseye se'ga ba'iyë. Ja'an macañare cato, bainbi bajëna, carajeiji. ²³Ro ën yija bain Cristoni huesëcuabi ro'tato, "Ja'an guanse cocare te'e ruiñe yo'otoca, re'oye ba'iji maire. Maibi ja'nca yo'otoca, quë'rë masiye ye'yeyë mai. Riusuni quë'rë re'oye gugurini rëañe poreyë mai. Quë'rë re'oye yo'oye ye'yeyë mai. Quë'rë yo'jereba ba'i hua'na ruiñe mai. Mai ga'nihuë quë'rë jëja ba hua'na ruiñe mai." Ja'anre ro'tani yo'ojän, ro yo'ojän ba'iyë bacua. Ja'nca yo'ocuata'an, bacua gu'a ga'nihuë ëase'ere jo'caye porema'inë bacua.

3 Yureca, mäsacua yua Cristoni recoyo te'e zi'inni ba'ijän, baguë

yëyete te'e ruiñe yo'ojën, Cristo bainreba mame re'huasi'cua ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, baguë guënamë re'oto insija'yete ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'anruna ti'anni, Cristo naconi si'arën ba'iyë. Cristo ba'iyete cato, Riusu jëja ca'ncore ñu'iguë, baguë naconi ta'yejeiyereba Ëjaguë te'e ba'iji. ²Cristo insija'ye se'gare ro'tajën ba'ijë'ën. Ro ën yija gu'ayete ëa ëñañe beoye ba'ijë'ën. ³Mësacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjosi'cua sëani, Jesucristo naconi gare te'e zi'inni, baguë bain re'huasi'cua ba'iyë. Baguë'ga yua Taita Riusuni te'e zi'inni ba'iguëna, Riusu yua maire huajë hua'nare re'huani baji. ⁴Ja'nca te'e zi'inni ba'ijënna, maire in raija'guë'bi baguë. In raiguëna, baguë naconi gare carajeiye beoye ba'ijën, baguë ba'ie'ru ba'ijën, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete ëñajën bojojën ba'ija'cua'ë mai.

La vida antigua y la vida nueva

⁵Ja'nca ba'ija'cua sëani, ro ën yija bain Cristoni huesëcua, bacua ëa ëñañe'ru gare ëa ëñañe beoye ba'ijë'ën. Ëmëcua romicua sa'ñeña yahue bani a'ta yo'ojën ba'ie gare jo'cani ba'ijë'ën. Sa'ñeña gu'a ëayete gare ro'taye beoye ba'ijën, si'a gu'a jucha yo'oyete gare jo'cajë'ën. Bonsere ba ëaye gare jo'cajë'ën. Ja'an bonsere ba ëaye ro'tato, Riusubi, Gu'aye yo'oyë më'ë caji. Huacha riusuña, imageña, ja'anna gugurini rëañe'ru yo'oyë caji Riusu. ⁶Ja'nca yo'ojën ba'icuabi Riusu cocare ro achajën, baguë yëyete yo'oma'ijënna, Riusubi bacuani ai bënni senjoja'guë'bi. ⁷Cristobi yuta mësacuani mame re'huama'iguëna, mësacua'ga ja'nca gu'aye yo'ojën ba'nhuë. ⁸Ja'nca ba'isi'cuaca yureca, ja'an yo'oyete gare jo'cani senjojën ba'ijë'ën. Yequëcuani je'o baye beoye ba'ijë'ën. Je'o ba cocare huëoye beoye ba'ijë'ën. Yequëcua

ba'iyete ro gu'a coca gare bëyoni caye beoye ba'ijën, si'a gu'a cocare caye gare jo'cajë'ën. ⁹Sa'ñeña gare coquemajën ba'ijë'ën. Mësacua yua mësacua ja'anrë yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjosi'cua sëani, te'e ruiñe se'gare sa'ñeña cajën ba'ijë'ën. ¹⁰Mësacua yureca mame recoyo re'huasi'cuabi Cristo yëye se'gare yo'ojën ba'ijën, baguë ba'ie'ru ba'ie ti'an bi'rajën, baguëte masiyereba masijën ba'iyë, baguëni recoyo te'e zi'inni ba'icua sëani. ¹¹Ja'nca ba'icuabi bain ba'iyete ëñajën, Cristoni huesëcua ëñañe'ru bain ba'iyete ëñañe beoye ba'iyë mai. Cristo ëñañe'ru bain ba'iyete ëñañë mai. Si'a jubëanre ëñani, judío bain, griego bain, yua te'e ba'iyë. Cuya bain, airu bain, ja'ancuare gare gu'aye caye beoye ba'iyë. Yo'o concua, bacua ëjacua, bacua ba'iyete cato, te'e ba'iyë. Si'a jubëan bain ba'icuabi Cristoni recoyo te'e zi'inni ba'ijën, baguëni te'e yo'o conjën ba'ijënna, mai ta'yejeiyereba Ëjaguë Cristobi si'a jubëte ëñani, si'a jubëbi te'e ba'iyë caji.

¹²Ja'nca sëani, Riusubi mësacuare cuencueni, mësacuani ai yëreba yëguë, mësacua gu'a juchare senjoni mame re'huani, baguë bainrebare mësacuare re'huani baji. Ja'nca baguëna, baguë yëye se'gare yo'ojën ba'ijë'ën. Sa'ñeña ai oijën conjën ba'ijë'ën. Sa'ñeña re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. Yequëcuani ëñajën, yë'ë'ru quë'rë ta'yejeiye ba'iyë cajën, bacua ba'iyete, bacua carayete ru'ru ro'tani cuirajën ba'ijë'ën. Yequëcuabi gu'aye yo'o bi'ratoca, bacuani bëinma'ijë'ën. ¹³Bëinmajën, bacuani bojoye se'ga ba'ijë'ën. Yequëbi mësacuani gu'aye yo'otoca, baguë gu'aye yo'ose'ere huanë yeye cajë'ën. Mai Ëjaguëbi mësacua gu'a juchare gare se'e ro'tama'iguë sëani, mësacua'ga yequë bainni bacua gu'aye yo'ose'ere huanë yeye cajë'ën. ¹⁴Yequëcuani ja'nca re'oye yo'ojën, ëñere'ga quë'rë ai ba'ie

yo'ojën ba'ijë'en. Sa'ñeña ai yëreba yëjën ba'ijë'en. Ja'nca ba'ijën, mësacua si'acuabi recoyoreba te'e zi'inni ba'ijën, sa'ñeña bojojëna, Riusu'ga mësacuan i ëñani bojosi. ¹⁵ Baguë bainreba jubë te'e zi'inni ba'icua sëani, Cristobi bojoreba bojo recoyo bacuare mësacua re'huaye masiji. Ja'nca masiguëna, ja'an mame re'huayete baguëni senjë'en. Senni, re'hua güeseni, gare se'e sa'ntiye beoye ba'ijë'en. Yequëcuare gare se'e je'o baye beoye ba'ijë'en. Bojoye se'ga ba'ijën, Riusu mame re'huase'ere ro'tajën, baguëni surupa cajën ba'ijë'en.

¹⁶ Ja'nca ba'ijën, Cristo cocarebare jo'caye beoye achani, si'a recoyo ro'tani, Cristo cani jo'case'ere te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'en. Riusubi ja'an cocare mësacuan i quë'rë re'oye masi güeseguëna, mësacua yua yequëcuare'ga ba cocare güina'ru ye'yojën yihuojën ba'ijë'en. Gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'en, bacuani cajën ba'ijë'en. Ja'nca cajën, bacuani bojo recoyo re'hua güesejë'en. Sa'ñeña ganta cocare cajën, si'aye bojojën gantajën, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete si'a jëja cani ahojën, baguëni caraye beoye surupa cajën ba'ijë'en. ¹⁷ Mësacua yo'ojën ba'ie, mësacua coca cajën ba'ie, ja'anre yo'oto, mai Ëjaguë Jesucristo yëye se'gare yo'ojën ba'ijë'en. Mësacua yua baguë bainreba sëani, ja'nca yo'ojën ba'ijë'en. Mësacua yua Riusu insise'ere ro'tani, baguëni surupa cato, ñaca ro'tajën ba'ijë'en. Jesucristobi mësacua naconi te'e ba'iguë sëani, mësacua yua Riusuna ti'anni, baguë naconi coca caye poreyë.

Deberes sociales del cristiano

¹⁸ Yureca, mësacua romicia, ën cocare achajë'en. Mësacua ënjë ta'yejeiye ba'iyete ëñajën, baguë coca cayete achani Ja'ë'ë cajën, güina'ru yo'ojën ba'ijë'en. Mësacua yua mai Ëjaguë bainreba sëani, ja'nca yo'ojën

ba'ijë'en. ¹⁹ Mësacua ëmëcua, ën cocare achajë'en. Mësacua rënjoni ai oijën conjën, bagoni ai yëyereba yëjën ba'ijë'en. Bagoni bëiñe caye beoye ba'ijë'en. ²⁰ Mësacua zin hua'na, ën cocare achajë'en. Mësacua pë'caguë sanhuëbi coca cajëna, mësacua achani, te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'en. Ja'nca yo'otoca, mai Ëjaguëbi ëñani, mësacuan i ai bojosi. ²¹ Mësacua pë'caguë sanhuë, ën cocare achajë'en. Mësacua zin hua'nani hui'ya bëinjën bama'ijë'en. Ja'nca bëintoca, zin hua'nabi ai sa'nti recoyo re'huani, ro achani yo'oma'icua ruiñe. ²² Mësacua yua bain ëjacuan i yo'o contoca, bacuabi yo'o guanseyëna, si'aye te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'en. Bacuabi ëñajëna, ja'anrën se'ga re'oye yo'otoca, gu'aye yo'oyë mësacua. Bainni re'oye ro'ta güeseye se'gare coquejën ro'tayë mësacua. Cristoni yo'o coñe'ru ba'ie ro'tajën, gare jo'caye beoye te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'en, baguëbi ëñani masiguë sëani. ²³ Mësacua yua si'a yo'o yo'ojën, mësacua porese'ru si'a jëja te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'en. Bain ëjacuabi yë'ëni ëñani, yë'ëre re'oye ro'taja'bë caye beoye ba'ijë'en. Mësacua yua mai Ëjaguëre yo'o concua cuencuesi'cua sëani, baguë ëñani bojoye se'gare ro'tajën, baguëni re'oye yo'o conjën ba'ijë'en. ²⁴ Baguë guënamë re'oto bayete ro'tajë'en. Mësacuana si'aye ro insireba insiye ro'taguëna, mai Ëjaguë Jesucristo cuencuesi yo'ore te'e ruiñe yo'o conjën, bain ëjacua guanseyete re'oye yo'ojën ba'ijë'en. ²⁵ Mai Ëjaguë yëye'ru re'oye yo'oma'itoca, Riusubi mësacuan i si'nseja'guë'bi. Mësacuabi gu'aye yo'ojën, Yë'ëre si'nsema'iji Riusu, ro'tatoca, gare jëaye beoye ba'ija'guë'bi mësacua. Riusubi si'a bainre ëñani, te'e ba'iyë caji.

4 Mësacua ëja bain, ën cocare achajë'en. Mësacua yo'o concuan i re'oye yo'ojën, bacuani te'ereba cuirajën

ba'ijj'ën. Ĕñare bajën, mësacua Ĕjaguë guënamë re'oto ba'iguëte ro'tajj'ën. Mësacua yo'oye si'ayete ëñani masiji baguë.

²Mësacua si'acua gare ñame ëaye beoye ba'ijj'ën, Riusuni jo'caye beoye uja-jën ba'ijj'ën. Mësacua uja-jën ba'iyete achani yo'oguëna, baguëni surupa caj-jën bojojën ba'ijj'ën. ³Yëquëna're'ga ënjo'on ba'icua're'ga ro'tajj'ën, Riusuni senjën ba'ijj'ën. Baguë cocareba, Cristo junni tonsi cocare, ja'anre si'aruan bainni quëani achoñu cajëna, ja'an yo'oye poreyete Riusuni senjën ba'ijj'ën. Ja'an cocarebare te'e ruiñe quëani achoguëna, ëja bainbi yë'ëre preso zeanni, ya'o huë'ena guaohuë. ⁴Ja'an cocare bainni te'e ruiñe masi güeseyete poreyete Riusuni senjën ba'ijj'ën. Ja'an se'gare yo'oye yëyë yë'ë.

⁵Cristoni recoyo ro'tama'icua ba'itoca, mësacua ëñare bajën, ai masiye re'oye yo'ojën ba'ijj'ën. Mësacua porese'e'ru Cristo ba'iyete jo'caye beoye bacuani masi güesejën ba'ijj'ën. ⁶Bacuani coca cajën, re'oye ro'tani, bacuani re'oye achoyete te'e ruiñe cajën ba'ijj'ën. Bacuabi coca senni achajëna, bacuani ai masiye shuojën ba'ijj'ën.

Saludos finales

⁷Yureca, yë'ë te'e bainguë Tíquico hue'eguëte mësacuana saoguëna, yë'ë yo'oguë ba'iyete mësacuani quëaja'guë'bi. Cristo bainguëbi yëquënanai ai re'oye yo'o conguë ba'iji. Cristo yo'o cuencuese'e sëani, baguë yua si'a jëja yo'o conguë ba'iji. ⁸Yëquëna yo'ojën ba'iyete mësacuani quëani, mësacuani bojo recoyo ba güeseyete ro'taji. Ja'anna baguëte saoyë yë'ë. ⁹Onésimo'ga, mësacua jubë bainguë, baguë'ga conguë saiji. Cristoni si'a recoyo ro'taguëbi ai re'oguë'bi ba'iji. Ba sanhuëbi si'a ënjo'on ba'iyete mësacuani quëaja'cua'ë.

¹⁰Aristarco hue'eguë, yë'ë naconi ya'o huë'ena guaosi'quë, yë'ëre te'e conni ñu'iguëbi, ja'anguëbi mësacuani saludaji. Marcos hue'eguë, Bernabé ba bainguë, ja'anguë'ga mësacuani saludaye caji. Yequëcuabi baguë ba'iyete mësacuani yuara quëamate. Mësacua jubëna ti'anguëna, baguëni mësacua huë'ena guaoni, re'oye bojojën cojj'ën. ¹¹Jesús Justo hue'eguë'ga mësacuani saludaji. Ja'an samutecia yë'ë naconi ba'ijj'ën, Riusu yo'ore te'e conjën, judío bain ënjo'on ba'icua Cristoni si'a recoyo ro'tajj'ën ba'icua, gañacua'ë. Bacuabi yë'ë naconi yo'o conjëna, ai bojo recoyo re'huanai ba'iyë yë'ë. ¹²Epafras hue'eguë'ga mësacuani saludaji. Mësacua jubëbi raisi'quëbi Cristo yo'ore ai re'oye yo'o conguë ba'iji. Baguë yua mësacua ba'iyete ro'taguë, gare jo'caye beoye si'a jëja Riusuni senguë ba'iji: "Riusu, më'ë yëyete te'e ruiñe masiye yo'ojën ba'ija'bë. Më'ë ba'iyete'ru ba'iyete quë'rë re'oye ti'anni ba'ija'bë." Ja'anre ujaquë, mësacuare senguë ba'iji baguë. ¹³Yë'ë'ga baguë yo'o yo'oyete mësacuani te'e ruiñe quëayë. Mësacua ba'iyete, Cristo bain Laodicea huë'e jobo ba'icua, Hierápolis huë'e jobo ba'icua, ja'an jubëan Cristo bainre ro'taguë, mësacuani conza caguë, si'a jëja yo'o yo'oguë ba'iji baguë. ¹⁴Lucas hue'eguë, ëco uañe masiguë, mai ai yësi'quë, ja'anguë, Demas hue'eguë naconi mësacuani saludaye cahuë.

¹⁵Cristo bainreba Laodicea huë'e jobo ba'icua're'ga saludacaij'ën. Ninfas hue'eguë're'ga saludacaij'ën. Baguë huë'ena ti'anjën Cristoni ujacua, ja'ancua're'ga te'e saludaj'ën. ¹⁶Ja'nrëbi, mësacuabi ën coca toyase'ere ëñani, achani tējini, ja'nrëbi Cristo bain Laodicea ba'icua'ni ñë'coni, ën cocare acho güesej'ën. Yequë yë'ë coca, Laodicea bainna toyani

saose'ere'ga mēsacua ēñani achani masijë'ën. ¹⁷Arquipo caguëni ñaca quëajë'ën: “Riusubi më'ëni ja'anru yo'o caguëna, si'aye te'e ruiñereba yo'oguë, baru bainni re'oye conni cuiraguë ba'ijë'ën.” Ja'an cocare baguëni quëajë'ën.

¹⁸Yureca, yë'ë, Pablo hue'eguëbi ja'ansi'quë yua mēsacuani saluda cocare

toyani saoyë yë'ë. Yë'ë yua preso zeansi'quë, guënameñabi huensi'quë ba'iguëna, yë'ëre ro'tajën, Riusuni senjën ba'ijë'ën. Yureca, Riusubi mēsacuani ai ta'yejeiye re'oye conni cuiraja'guë, cayë yë'ë. Ja'nca raë'ë. Amén.

San Pablobi

TESALONICA

*Bainni utire toyaguë, ru'ru ba'i
cocare Toyani saobi*

Saludo

1 Yë'ë, Pablo, yë'ë gajecua Silvano, Timoteo, bacua naconi, yëquë'nabi utire toyani saoyë mësacuare, Riusu bainreba Tesalónica huë'e jobo ba'icuaire. Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo, bacuabi mësacuani bajën, mësacuare ëñajën cuirajënna, mësacua recoyo bojo huanone ba'ijë'n, cayë.

El ejemplo de fe que daban los de Tesalónica

²Yëquë'nabi Riusu naconi uajën, mësacua ba'iyete bojojën, Riusuni mësacuare senni achajën, jo'caye beoye cayë yëquëna. ³Mai Taita Riusu naconi coca cajën, mësacua yo'oyete ro'tajën ba'iyë. Mësacuabi Riusu cocarebare achani, recoyo ro'tajën, si'aye yo'oyë. Yequëcuani ai oire bajën, bacuani bojo güesejën, mësacuabi ai jëja yo'o yo'ojën ba'iyë. Mai Ëjaguë Jesucristo se'e raija'yete jo'caye beoye ëñajën ëjoyë mësacua. ⁴Yo'je sanhuë, Riusubi mësacuani ai bojoguë, baguë bainrebare mësacuare re'huaguëna, yëquë'nabi masiyë. ⁵Yëquë'nabi Riusu cocarebare mësacuana quëajën saë'ë. Quëajën saisi'cuabi ro yëquëna coca se'gare ro'tamajën quëahuë. Riusu cocareba sëani, Riusubi ai ta'yejeiye yo'oguë, baguë, baguë Espiritubi yëquëna jëja recoyo re'huaguëna, te'e ruiñereba cajën, coqueye beoye mësacuani quëahuë yëquëna. Ja'nca quëajën, mësacua naconi re'oye yo'ojën, mësacua ba'iyë se'gare ro'tajën, mësacuare conjën ba'ijënna, mësacua masiyë.

⁶Yëquëna hua'nabi ja'nca ba'ijënna, mësacuabi yëquëna yo'ojën ba'ise'e, Ëjaguë Jesucristo yo'oguë ba'ise'e, ja'anre ëñajën, mësacuabi güina'ru yo'ojën baë'ë. Riusu cocarebare bojojën achajën, mësacua recoyona ro'tajënna, yequëcuabi mësacuani ai gu'aye yo'ohuë. Gu'aye yo'ocua'reta'an, mësacuabi bojoye se'ga baë'ë, Riusu Espiritubi bojo güeseguë sëani. ⁷Ja'nca bojojënna, Macedonia yija bain, Acaya yija bain Jesucristoni recoyo ro'tacua si'acuabi mësacua yo'oye'ru güina'ru yo'oye yëjën baë'ë. ⁸Ba'ijënna, mësacuabi baruan bain hua'nani mai Ëjaguë cocarebare caraye beoye quëani achajënna, quë'rë so'oña ba'i re'oto bain'ga mësacua recoyo ro'tayete achahuë. Ja'nca achajënna, yëquëna hua'nabi se'e quëaye gare beoyë. ⁹Mësacua ba'iyete ëñacuabi yëquë'nana rani, mësacua yo'o yo'ojën ba'iyete yëquë'nani quëayë. Yëquë'nabi mësacuana ëñajën saijënna, mësacua jobona bojojën cohuë, cayë ba hua'na. Mësacua ro imageña te'ntose'ena gugurini re'ansi'cuabi ja'an yo'oye gare jo'cani senjohuë, cayë. Riusurebare ro'tajën, te'e ruiñe ba'i Riusuni bojojën conñu cajën, mësacua ja'nca yo'ohuë cayë. ¹⁰Riusu Zinbi guënamë re'otobi raiyete mësacua ëjojën ba'iyë cayë. Riusubi yua Jesucristo hue'eguë, ju'insi'quëre go'ya rai güesequëna, maini oiguë, bënni senjoñe beoye ba'ija'bë caguë, maire tëani saji, Riusu bënni senjoja'rën ti'anguëna.

El trabajo de Pablo en Tesalónica

2 Yo'je hua'na, yëquë'nabi mësacuana ëñajën saijën, ro guaja saimajën baë'ë. Mësacuabi ja'anre masiyë. ²Ru'ru, Filipos huë'e jobore ba'ijënna, baru ba'icuabi yëquë'nani ai gu'aye yo'ojën, ro je'o bajënna, mësacua masiyë. Yëquë'nani ai je'o bacuata'an, mai

Riusubi ai re'oye conni, jëja reconoa re'hua güeseguëna, mësucuana sani, huaji yëye beoye Riusu cocarebare quëani achohuë, yequëcuabi ro ënse ëaye yo'ojëna. ³Mësucuani quëani achojën, ro huacha ye'yoma'inë yëquëna. Ro yëquëna yëse'e se'ga mësucuani ye'yoma'inë. Ro coqueye beoye ba'ijën, ⁴Riusu yëye se'gare'ru giinareba'ru baguë cocarebare quëani achoyë yëquëna. Riusubi yëquëenate te'e ruiñe ëñaguë sëani, baguë cocareba bainre quëani achocuare maire re'huabi Riusu. Ja'nca sëani, ro bain yëye'ru quëani achoma'inë. Riusu ro'taye'ru quëani achoyë yëquëna. Baguë ñacobi ëñani, yëquëna recoyo ro'tayete masiji. ⁵Ja'nca sëani, yëquëna hua'nabi mësucuana sani, mësucuani re'o coca coqueye beoye cahuë. Mësucua bonse bayete tëani bañu, caye beoye baë'ë yëquëna. Riusubi ja'anre masiji. ⁶Yëquëna re'oye yo'o yo'ojën, ro bainbi yëquëna yo'ore re'oye caju'bë, gare caye beoye baë'ë yëquëna. Mësucua te'e ruiñe ëñañe, yequëcua te'e ruiñe ëñañe, ja'anre ro'taye beoye baë'ë yëquëna. Cristo raosi'cua ba'ijën, mësucuani jëja guanseye porecuata'an, ja'anre yo'omaë'ë. ⁷Mësucua jubëte ba'ijën, mësucuani jëja guanseye beoye baë'ë. Pë'cagobi bago zin hua'nani bojora'rë ëñago cuiraye'ru mësucuani bojora'rë ëñajën cuirajën baë'ë yëquëna. ⁸Mësucuani ai bojojën, Riusu cocarebare quëani jo'cajën, yëquëna si'a jëja mësucuani oijën, mësucuani conjën baë'ë. Yua yëquëna ai yësi'cua ruën'ë mësucua. ⁹Yëquëna ai jëja yo'o yo'ojën ba'ise'ere ro'tayë mësucua, yo'je sanhuë. Yëquënani cuiraye mësucuani senma'inë cajën, yëquënabi yo'o yo'ojën na'ijaë'ë. Ja'nca yo'ojën, Riusu bojo cocarebare mësucuani cani achojën baë'ë.

¹⁰Mësucuabi Riusu naconi ëñajëna, yëquëna recoyo ro'tase'e, mësucua

naconi ganijën ba'ise'e, ja'anre cato, gare jucha beo hua'nabi gare te'e ruiñe yo'o hua'na se'ga baë'ë. Yequëcuabi yëquëenate gu'aye caye poremaë'ë. ¹¹Yëquëna yihuojën case'ere mësucua masiyë. Pë'caguë yua baguë zin hua'nani bojora'rë yihuoje'ru mësucuani bojora'rë yihuojën baë'ë yëquëna. ¹²Jëja recoyo re'huaye, huaji yëye beoye ba'iyë, ja'anre cajën, mësucuani bojora'rë yihuojën baë'ë yëquëna. Gu'aye yo'oye beoye ba'ijën, Riusu yëye'ru jo'caye beoye yo'ojë'n, cajën yihuojën baë'ë yëquëna. Riusu cuencuesi'cua sëani, Riusu ba'i jobo, baguë go'sijei re'otona sani ba'ija'cua'ë mësucua.

¹³Yëquëna hua'nabi mësucua jubëna sani, Riusu cocarebare quëani achojëna, mësucuabi te'e ruiñe achajën, mësucua recoyona re'huahuë. Ro bain ro'taye se'ga banbi. Riusu cocareba ba'iji cajën, mësucuabi achajën, recoyona re'huahuë. Ja'nca re'huajëna, Riusubi baguë yo'ore mësucua jubëna yo'oni ëñoji. Ja'nca sëani, yëquënabi ai bojojën, Riusuni surupa cajën, si'arën ba'iyë. ¹⁴Mësucua yua Riusu bainreba re'huasi'cua ba'ijëna, mësucua yija bainbi mësucuani je'o bajën, ro huajën, gu'aye yo'ohuë, yo'je sanhuë. Riusu bain jubëan Jesucristoni recoyo ro'tacua Judea yijare ba'icua, bacua'ga judío bain si'nsesi'cua ba'ijëna, yurera güina'ru baji'i mësucua. ¹⁵Judío bain yua Riusu ira bain raosi'cua, E'jaguë Jesús, ja'ancuare huani senjosi'cua ba'ijën, yëquënare'ga je'o bajën, ro gu'aye huaë'ë. Ja'nca huajën, Riusuni bojo güeseyë beoye ba'ijën, si'a bainni gu'a güejën ba'iyë bacua. ¹⁶Yëquënabi judío bain jubë ba'ima'icuaana sani, Riusu ba'i jobona tëani sayete, ja'an cocarebare bacuani quëani achojëna, judío bainbi yëquëenate ënse ëaye yo'ohuë. Ja'nca yo'ojën, bacua gu'a jucha si'arën yo'oni

re'huase'e, ja'an naconi yua ai jucha bëyoni quèrè ta'yejeiye jucha yo'ohuë. Yo'ojëna, Riusubi bacuani bëinguë, baguë bënni senjoja'ñete yurera bacuana quëñoñe beoye jo'cabi.

**Pablo desea visitar otra vez
a los de Tesalónica**

¹⁷ Ja'nрэbi, yo'je sanhuë, yëquënnabi mësuacure jo'cani, zoe saima'ñe cajën, jo'cani saë'ë. Sani, ai recoyo oijën, ai cu'e ëabi. Mësuacuana se'e go'ija'ma cajën, jo'caye beoye mësuacure ro'tahuë yëquëna. ¹⁸ Mësuacuana goñu cajëna, yë'ëga, Pablo hue'eguë, ai se'e go'iyе yëhuë. Go'iyе yëcuareta'an, zupai huatibi yëquënate tëhuobi. ¹⁹ Mësuacuani ai ba'iyе ai bojoye huanoji yëquënnare. Mai Èjaguë Jesús in rairën ti'anguëna, mësuacua naconi te'e në'cani bojoyë. Aito. Mësuacure mai Èjaguëni ëñoni, mësuacure aireba bojojën ba'iyë. Ja'anrën yo'oja'ye ai ëjoyë yëquëna. ²⁰ Mësuacua ba'iyete ro'tajën, Riusuni ëñajën, baguë naconi te'e bojojën ba'ija'cua'ë mai, ro'tajën, ai bojoyë yëquëna, Riusubi maire te'e ruñereba ëñaja'guëre sëani.

3 Ja'nрэbi, mësuacuana go'iyе porema'icubi yua Atenas huë'e jobona te'e hua'na bëaye ro'tajën, Guere yo'oye'ne mai cajën, ² Timoteore mësuacuana saohuë. Yëquëna naconi Riusu yo'o conguëreba ba'iji baguë. Riusu cocareba Cristo ba'iyete quëani achoyе masiji. Ja'nca masiguëna, baguëte mësuacuana saohuë. Mësuacua quèrè ai ba'iyе Jesucristoni recoyo ro'tajë'n cajën, mësuacua quèrè jëja recoñoa re'huajë'n cajën, quèrè bojo hua'na ruinjë'n cajën, Timoteore mësuacure yihuoni re'huaguëte saohuë. ³ Yequëcubi mësuacure ai gu'aye yo'ojëna, mësuacua jubë ba'icua te'ecuabi yequërë jëja beojën, gu'a ma'ana go'ima'ñe cajën, baguëte

saohuë. Yequëcubi yëquënnabi gu'aye yo'ocuata'an, Riusubi ja'anna ai yo'ohüeseji maire. ⁴ Yëquënnabi mësuacua naconi yuta ba'ijën, yëquëna ai yo'ojën ba'ija'yete quëajën ba'nhuë. Quëajëna, ja'nрэbi, yequëcubi yëquëna quëase'eru yëquënnabi gu'aye yo'ojën ba'nhuë. Ja'anre mësuacua masiyë. ⁵ Ja'nрэbi, mësuacua yuta Jesucristoni recoyo ro'taye'ne caguë, Timoteore mësuacuana saohuë. Yequërë zupai huatibi mësuacure coqueni tëama'iguë caguë, yë'ëga huaji yëguë, mësuacuana saoni senni achahuë. Coqueni tëatoca, yëquëna quëani achose'ere mësuacuani ro guaja yo'ore'ahuë, ro'tahuë yëquëna.

⁶ Ja'nca ro'tani, Timoteore saojëna, mësuacuana saisi'quëbi yua raji'i. Rani, mësuacua bojojën ba'iyete quëaguëna, bojohuë yëquëna. Mësuacua yua Jesucristoni te'e ruñe recoyo ro'taye, mësuacua yequëcubi ai oire baye, ja'anre quëabi. Yëquënnabi jo'caye beoye ro'tani, yëquënnabi cu'e ëaye ba'ijëna, baguëbi yëquënnare quëabi. Yëquëna yua mësuacuani cu'e ëaye ba'iyе'ru mësuacure güina'ru cu'e ëaji, cabi. ⁷ Ja'nca rani quëaguëna, yëquënnabi mësuacure bojojën ba'iyë, yo'je sanhuë. Yëquëna hua'nabi yequëcua je'o base'e ro'ire ai yo'ojën, mësuacure ro'tani, jëja recoñoa re'huayë, Jesucristoni jo'caye beoye ro'tacuare sëani. ⁸ Mësuacubi mai Èjaguëni ai ba'iyе bojojën, baguë yo'ohüese'ga yo'ojëna, yëquënnabi yua mësuacuani bojojën ro'tayë. ⁹ Riusuni uajën, mësuacure quëajën, mësuacuani aireba bojojën ba'iyete cajën, yëquëna recoyo bojo huanöñe ba'iyе beorure quëaye ti'añe porema'ñe. ¹⁰ Mësuacua yua quèrè se'e ai jëja recoñoa baja'bë cajën, Riusuni jo'caye beoye uajën, yequërë mësuacua yua Cristoni recoyo ro'taye carajën ba'itoca, mësuacua recoyo ro'tayete coñu cajën, mësuacuana sani ëñaja'ñete Riusuni señë yëquëna.

¹¹ Mai Taita Riusu, yua baguë Zin, mai Ējaguë Jesús naconi, bacuabi yëquëna saiyete re'huaja'bë cayë, mësacuani ëñaja'ñete. ¹² Yurera mësacuare coñete Riusuni senni achayë yëquëna. Yequëcuare oire bani si'a baini yëreba yëye, mësacuani yo'o güesejë'ën señë. Mësacua recoyo ro'taye quë'rë jëja bayete re'huajë'ën señë. ¹³ Ja'nca re'huaguëna, mai Ējaguë Jesús inguë rajja'rën ti'anguëna, mësacua yua jucha gare tënosi hua'nabi jëja recoyo te'e ruiñereba re'huanu tëjisicuabi yua mai Taita Riusu ba'runa nëcaye poreyë mësacua. Baguë bainreba si'acua naconi raiguëna, ja'nca ba'iyë.

La vida que agrada a Dios

4 Yureca, mësacuani jëja yihuoni, mai Ējaguë Jesús guansese'e'ru te'e quëajën, mësacuani coca yihuoyë yëquëna, yo'je sanhuë. Yëquëna ye'yose'e'ru güina'ru re'o ma'ana ganijën ba'ijë'ën. Riusubi ëñani bojoja'guë cajën, quë'rë se'e re'oye yo'ojën, re'oye ganijën ba'ijë'ën.

² Yëquëna hua'nabi mësacuare yihuo cocare cajën, mai Ējaguë Jesús caye'ru yihuojënna, mësacua masiyë. ³ Jëja recoyo te'e ruiñereba re'huasi'cua ba'ijë'ën cajën, gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'ën, Riusu yëye'ru ba'iyë. Yequëcua naconi ro a'ta yo'oyete gare senjoni huanë yeni bajën, ja'anre gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. ⁴ Ëmëcua si'acua, romi cu'ecuabi te'e ruiñe yo'ojën, Riusu yëye'ru bagoni re'oye huejani bajë'ën. ⁵ Bagoni ro ëa ëñañe beoye ba'ijë'ën. Gu'a bain yo'oye'ru romigoni baye yo'oma'ijë'ën. ⁶ Ja'nca gu'aye yo'otoca, mësacua bain ba'icua gu'aye yo'oyë. Ja'anre yo'oye beoye ba'ijë'ën. Riusubi ja'anre yo'ocuanu ai jëja bënni senjoñe ba'iji. Yëquëna ja'anrë yihuose'ere ro'tajën, ëñajën ba'ijën, re'oye yo'ojë'ën. ⁷ Riusubi maire cuencueguë, a'ta

yo'oyete jo'caye, gare ro'taye beoye baj'i. Gu'aye yo'oye beoye ba'icua maire cuencueni re'huabi Riusu. ⁸ Ja'nca sëani, bainbi yëquëna ye'yose'ere ro achajën, Ro bain ye'yose'e sëani güeyë yë'ë catoca, Riusu coca ye'yose'ere ro achani senjoñë.

⁹ Riusu bain jubë ba'icua ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. Bacua conjën ba'ijë'ën, caye ro'taguëta'an, ja'an cocare mësacuani yihuoye banre'ahuë yëquëna. Mësacua yua Riusu ye'yosi'cuarebare sëani, mësacua jubë ba'icua ai yëreba yëjën ba'ijënna, ja'anre masiyë. ¹⁰ Si'a Riusu bain Macedonia yija ba'icua ga ai yëreba yëjën ba'ijën, bacua ai ba'iyë jo'caye beoye coñë mësacua. Ja'nca yo'ojënna, yëquëna hua'nabi mësacuani se'e yihuoyë. Quë'rë ai ba'iyë si'a hua'nani quë'rë ta'yejeiye ai yëjën ba'ijën, bacua conjën ba'ijë'ën cayë. ¹¹ Yequëcua yo'o yo'oyete ëñajën, ro'taye beoye ba'ijën, mësacua yo'o se'gare yo'ojën, bojojën ba'ijë'ën. Yëquëna yihuojën ba'ise'e'ru mësacua yo'o ma'carëanre jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'ën. ¹² Ja'nca yo'otoca, yequëcua Cristoni ro'tamajën ba'icua mësacuani te'e ruiñe ëñajënna, yequëcua ro insiyete coye ro'tama'inë mësacua.

El regreso del Señor

¹³ Yo'je sanhuë, bain ju'insi'cua, gare cainsi'cua'ru ba'iyë, bacua ba'iyete te'e ruiñe quëayë yëquëna. Yequëcua Cristoni huesëjën ba'icua, bacua ota oijën ba'iyë'ru mësacua oima'ijë'ën. Bacua yua Cristo ba'iyete huesëcua, se'e go'ya raiye ro'tama'icua bacua ju'insi'cuare ai sa'ntijën ai ota oiyë. ¹⁴ Mai hua'nata'an, Jesús junni tonni se'e go'ya raiguëna, maibi ja'anre recoyo ro'tajën, Jesusni bojoyë. Ja'nca sëani, Jesusni recoyo ro'tajën gare cainsi'cua'ru ba'ijënna, Riusubi bacua

Jesús naconi huajë hua'nare go'ya rai güeseja'guë'bi.

¹⁵ Ja'nca sëani, yëquënabi mai Ējaguë ñaca yihuoye'ru mësacuani yihuojën quëayë. Mai Ējaguë in rai umuguse ti'anguëna, mai hua'na huajë hua'na ba'icuabi yua ju'insi'cuabi Cristona mëni ti'añe, ru'ru ti'anma'iñë. ¹⁶ Ru'ru, guënamë re'otobi guanseye ai jëja achoguëna, anje jubë Ējaguëbi caguëna, Riusu coneta juiye achoguëna, mai Ējaguëbi te'e jëana gaje meguëna, maibi ëñañë. Ru'ru, Cristoni recoyo ro'tajën gare cainsi'cuare huajëcuare mëani baji baguë. ¹⁷ Ja'nrebi yo'je, mai hua'na huajëjën ba'icuabi guënamë re'otona mëijën saiye. Bacua naconi ñë'cani, mai Ējaguëni pico re'otona tëhuoni, baguëni bojojën, pico re'otore huahuajën, baguë naconi si'arën ba'iyë. ¹⁸ Ja'nca sëani, mësacua ja'an coca yihuose'ere ro'tajën, sa'ñeña ñaca cajën ba'ijë'ën: Jëja reconoña re'huani ba'ijë'ën, cajën ba'ijë'ën.

5 Yua mai Ējaguë in raiye, baguë tëcahuë raiye, baguë umuguse raiye, ¿quejeito raiguë'ne? catoca, ja'anre si'a hua'nabi huesëcua sëani, mësacuani yihuoni toyaye se'e yo'oma'iñë yëquëna, yo'je sanhuë. ² Mai Ējaguë rai umuguse, yua bain ro'ta ëama'iñe ba'iguëna, yuareba te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iji. Jancua ñamibi ti'añe'ru te'e jëanareba ëñoñe ba'iji. ³ Bain hua'nabi sa'ñeña: "Re'oye ba'iji maire. Huaji yëye beoye ba'ina'a" cajëna, yua ja'ansirën Riusubi bacuare huesoni si'ayete bacuana jo'caye ba'iji. Romigo zin të'ya rairën guëtábë ja'si ju'iñe'ru ba'iguëna, gare jëaye beoye ba'iji bacuare. ⁴ Ja'nca ba'icua'eta'an, mësacua yua zijei re'oto ganimal'icua'ë, yo'je sanhuë. Mai Ējaguë in rai umugusere ëñajën ëjocuabi ba umuguse ti'añete quëquëye beoye ba'iyë. Jancua ñami ti'añe'ru mësacuana te'e jëana

ti'anma'iji ba umuguse, yo'je sanhuë. ⁵ Mësacua si'acuabi mia re'otona ganijën, Cristo ba'iyë insise'ere ye'yeni bayë. Mai hua'nabi zijei re'otona ganiñe beoye ba'iyë. Cristo ba'iyete huesëye beoye ba'iyë mai. ⁶ Yequëcua ro cainsi hua'na'ru ba'iyë, ro ro'tajën ba'icua'ru ba'iyë, mai hua'nabi ja'ancua'ru ba'iyë beoye, te'e ruiñe ëñajën ëjojën ba'iñu, cayë. ⁷ Bainbi yua ñami se'ga caiñë. Bainbi jo'chana güebeye yëtoca, ñami se'ga güebeyë. ⁸ Ja'nca ba'icua'ata'an, mai hua'nabi ñatani saoye'ru ye'yesi'cua sëani, te'e ruiñe yo'ojën, Cristoni si'a recoyo ro'tajën bañuni. Ja'nca sëani, Jesucristoni recoyo ro'tajën, yequëcuani yëreba yëjën, gare caraye beoye te'e ruiñe yo'ojën, bañuni. Jesucristo naconi carajeiye beoye ba'ijën, baguëni bojojën ba'ija'cua sëani, baguë in raija'yete jo'caye beoye ëjojën bañuni.

⁹ Riusubi maire cuencueni, maini bënni senjoñe ro'tama'iji. Mai Ējaguë Jesucristobi maire cuencueguëna, Riusu ba'i jobona tëani saji maire. ¹⁰ Jesucristobi yë'ë bainrebare tëani baza caguë, maire ro'taguë, yua junni tonbi. Ja'nca junni tonguëna, maibi baguë naconi huajë hua'na ba'ija'cua'ë. Baguë in rai umuguse ti'anguëna, mai hua'nabi ju'insi hua'na ba'itoca, o huajë hua'na ba'itoca, huajë rani, baguëna ñë'cani ba'ija'cua'ë mai. ¹¹ Ja'nca sëani, mësacuabi sa'ñeña yihuojën, sa'ñeña jëja reconoña re'hua güesejën ba'ijë'ën. Mësacua yure yo'oye'ru sa'ñeña yo'ojën ba'ijë'ën.

Pablo aconseja a los hermanos

¹² Ja'nrebi, mësacuani yeque cocare yihuojën cayë yëquëna. Mësacua naconi ba'icua, mai Ējaguë yo'o case'ere yo'ocua, mësacuani yihuojën concua, bacuare te'e ruinreba ëñajën ba'ijë'ën, yo'je sanhuë. ¹³ Bacuare re'oye conjën, bacuani bojojën, te'e ruiñe sehuojën

ba'ijë'n, mäsacua yihuojën concuare säani. Ja'nca ba'ijën, mäsacua'ga sa'ñeña bojojën ba'ijë'n.

¹⁴ Ja'nrebi, yo'o yo'oye güecuabi mäsacua jubëre ba'itoca, bacuani jëja cani achojë'n. Yequëcuabi ñame ëaye ba'icua ba'itoca, bacuani te'e ruiñe cani achojë'n. Ja'nji recoyo ba hua'na ba'itoca, bacuare jëja recoyo ba güesejë'n. Si'acua mäsacua jubë ba'icua bojora'rë yihuojën, bacua jëja recoña re'huaye tëca jo'caye beoye conjën ba'ijë'n.

¹⁵ Yequëbi mäsacua jubë ba'icua te'eguëni gu'aye yo'otoca, baguë yo'ose'e'ru se'e go'yaye beoye gu'aye yo'oma'ijë'n. Re'oye yo'oye se'ga ro'tajën, ja'an se'gare mäsacua naconi ba'icua, si'a bainni jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'n.

¹⁶ Si'arën bojo hua'na se'ga ba'ijë'n.

¹⁷ Riusuni senni achajën, jo'caye beoye ujajën ba'ijë'n. ¹⁸ Mäsacua ba'ie, mäsacua ma'a ganiñebi yua guaja ganiñe ba'ito'ga, Riusuni bojojën, Surupa cajën ba'ijë'n. Riusu yëse'e säani, mäsacua Jesucristo bainreba ba'icuabi ja'nca bojojën ba'ijë'n.

¹⁹ Riusu Espiritubi yo'o yo'oye raotoca, güeye beoye ba'ijë'n. ²⁰ Riusu cocareba raose'e ba'itoca, ja'anre gu'aye cama'ijë'n. ²¹ Si'a coca case'ere achajën, te'e ruiñe ba'iyete masiñu cajën, re'oye

ro'tajën ba'ijë'n. Re'oye case'e ba'itoca, bojojën ba'ijën, recoña re'huani bajë'n. ²² Gu'aye ba'itoca, beoru quëñoni senjojën, achaye beoye ba'ijë'n.

²³ Riusu yua si'a baguë bain bojocua re'huaguë, mäsacua ba'ie, si'a yacahuëte, si'a racoyote, si'a ga'nihuëte, si'aye beoru baguë yëse'e'ru mame re'huaja'guë. Mäsacua jucha si'aye quëñoni senjoguë, mai Ëjaguë Jesucristo se'e raiye tëca, mäsacua bojoguë, jucha beo hua'nare re'huani baja'guë, cayë yequëna. ²⁴ Mäsacua choisi'quëbi yua baguë cani jo'case'e'ru güina'ru yo'oja'guë'bi, tin yo'oye ro'tama'iguë säani.

Saludos y bendición final

²⁵ Yëquëna hua'nare'ga ujajën, Riusuni senni achajën ba'ijë'n, yo'je sanhuë.

²⁶ Si'a jubë bainre'ga saludacaijë'n. Riusuni bojojën, bacuare su'ncajën ba'ijë'n.

²⁷ Si'a jubë bainre ñë'coni, yëquëna coca yure toyani saose'ere ëñani, bacuare quëani achojë'n. Mai Ëjaguë masi güesesi coca säani, ja'nca mäsacua guanseni jo'cayë yëquëna.

²⁸ Mai Ëjaguë Jesucristobi mäsacua bojoguë, baguë ba'iyete mäsacua caraye beoye ëñoñereba ëñoja'guë, cayë yëquëna. Ja'nca raë'ë.

San Pablobi

TESALONICA

*Bainni utire toyaguë, samu ba'i
cocare Toyani saobi*

Saludo

1 Yë'ë, Pablo, yë'ë gajecua Silvano, Timoteo, bacua naconi, yëquë'nabi utire toyani saoyë mësacuare, Riusu bainreba Tesalónica huë'e jobo ba'icua. Mai Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo, bacuabi mësacuani bajën, ²mësacuare ëñajën cuirajënna, mësacua recoyo bojo huanone ba'ijë'n, cayë.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo vuelva

³Yo'je sanhuë, mësacuare ro'tajën, Riusuni jo'caye beoye surupa cajën bojoñuni, cayë yëquëna. Mësacuabi Riusu bain quë'rë te'e ruiñe ruincuare sëani, ja'nca cayë yëquëna. Mësacuabi Jesucristoni quë'rë ai ba'ie recoyo ro'tajën, sa'ñeña quë'rë ai yëreba yëyë mësacua. ⁴Yëquë'nabi ja'anre ro'tajën, yequëcua Cristo bain jubëan ba'icuana sani, mësacua ba'iyete ai bojojën quëayë yëquëna. Mësacuabi Jesucristoni recoyo ai ro'tajën, jëja reconoa si'arën bayë, quëayë yëquëna. Yequëcuabi je'o bajën, mësacuani ai si'a jëja huacuata'an, mësacuabi yua quë'rë jëja reconoa re'huajën, Jesucristoni jo'caye beoye si'a recoyo ro'tayë. ⁵Mësacuabi ja'nca yo'ojën ba'ijënna, gu'a bainbi mësacua ba'iyete ëñani, Riusu bënni senjoñete te'e ruiñe masiyë. Ai gu'aye yo'ojënna, Riusubi mësacuani te'e ruiñe ëñani, baguë ta'yejeiye jëja ba'iyete mësacuani ëñoji.

⁶Aito. Riusubi ai re'oye yo'oye ro'taji. Mësacuare gu'aye yo'ocuanu ai yo'o

güeseye ro'taji. ⁷Ja'nca ro'taguëbi yua mësacua gu'aye huasi'cuare sëani, mësacua ai yo'oyete quëñoni, mësacua bojo huanone re'huaji. Yëquë'nare'ga güina'ru re'huaye ro'taji Riusu. Mai Ëjaguë Jesús in rai umuguse ti'anguëna, ja'anre yo'oji maire. Jesucristobi si'a baguë anje jubë ta'yejeiye ba'icua naconi guënamë re'otobi toa re'otobi gaje raija'guë'bi. ⁸Rani, Riusure huesëcua, Jesucristo bojo güese coca quëani achose'ere gu'a güecua, ja'ancuanu ai ba'ie ai bënni senjoni jo'caji. ⁹Ja'nca jo'caguëna, bacuabi si'arën ai yo'ojën carajeyë. Mai Ëjaguë ta'yejeiye ba'ie, baguë go'sijeyete ëñajën, ba Ëjaguë naconi ba'ija'ma cajën ro'tajënna, Riusubi bacuare saoni senjoji. ¹⁰Mai Ëjaguëbi ja'an umugusera rani, baguë bainrebani ëñoguëna, bacuabi, yua baguëni si'a recoyo ro'tacua sëani, baguëni ai ruiñe ëñajën, baguë ta'yejeiye ba'iyete bojoreba bojojën ro'tayë. Mësacua'ga bacua naconi ba'ija'cua'ë, yëquëna cocareba quëase'ere si'a recoyo ro'tasi'cua sëani.

¹¹Ba'ijënna, yëquë'nabi Riusuni ujajën, mësacuare caraye beoye senni achayë. Mësacuare te'e ruiñe ba'icua re'huajë'n, mësacua cuencuesi ma'a ganicuare, Riusuni ujayë. Mësacua'ga, Ai re'oye yo'oñu cajën, Cristoni te'e ruiñereba recoyo ro'tajën, Mai yo'o yo'oñu cajën ba'ijënna, Riusubi mësacuare ai ta'yejeiye conreba congüë ba'ija'guë, cayë yëquëna. ¹²Ja'nca ba'iguëna, mësacuabi Ëjaguë Jesucristo ba'iyete, baguë go'sijeyete yequëcuani te'e ruiñe masi güeseyë. Masi güesejënna, baguë'ga mësacuare te'e ruiñe ba'icua yequëcuani ëñoji. Eñoguëna, mai Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo, bacuabi ja'nca maire aireba conjën, maire bojo recoyo re'huajën, bacua ba'iyete ai insireba insijën ba'iyë.

Aclaraciones sobre el regreso del Señor

2 Yureca, yo'je sanhuë, mai Ējaguë Jesucristo gaje rai umuguse, maire baguë naconi ñë'ca umuguse, ja'anre mäsacuani yihuoguë, quëani achoyë yë'ë. ²Yequëcuabi mäsacuani huacha quëajën, Mai Ējaguë in rai umuguse ti'anbi cajën, Baguë bainre ñë'coni tējibi, cayë. Yequërë bacuabi Riusu ëñose'e'ë. Pablo sanhuëbi utire toyani quëahuë cajën, Riusu cocareba ba'iyeru ro coquejën quëani ahojënna, mäsacua huaji yëye beoye ba'ij'ën. Bacua quëayete te'e jëana ro'tama'ij'ën. ³Yequëcua coquejën cacua banica, gare achaye beoye ba'ij'ën bacuare. Jesús in rai umuguse yuta ti'anma'iji. Ru'ru, gu'aye yo'ocuabi Riusuni ai je'o bajën ba'ija'cua'ë. Ba gu'aguëreba ba'i ëjaguë'ga, rëi toa gojena huesëni si'aja'guë, ja'anguëbi rani, ⁴Riusu ba'iyete, si'a bain bojojën guguriyete, ja'anre beoru ai gu'ayereba gu'aye caji. Si'a bain ta'yejeiye ëjaguë'ë yë'ë caguë, Riusu huë'ena cacani, Riusu jëja guëna seihuëna bëaye'ru bëani, Riusureba'ë yë'ë caguë, si'a jëja quëaguë ba'ija'guë'bi baguë.

⁵Yë'ëbi mäsacua naconi ba'iguë, ja'anre quëahuë yë'ë. ¿Ja'anre ro'tama'inë mäsacua? ⁶Gu'a ëjaguë yuta rani ëñoñe porema'iji. Riusu cuencuesirën ti'anguëna, ja'nre'bi, gu'a ëjaguëbi ëñoñe poreji. Mäsacua yua baguëte yure ënsese'ere masiyë. ⁷Gu'ayebi yua yahuera'rë ai ta'yejeiye ai huëiji yureña. Ja'nca huëiguëna, ba gu'aguëreba ënseni quëñorën ti'añe tëca ta'yejeiye gu'aye yo'oye porema'ija'guë'bi. ⁸Gu'aye ënseguëte quëñorena, ja'nre'bi, ba gu'a ëjaguëbi ëñoji. Ēñoguëna, mai Ējaguë Jesucristobi rani, baguë saiye sëcoyebi gu'a ëjaguëna huani senjoji.

Baguë go'sijeyebi huesoni si'aji. ⁹Gu'a ëjaguëbi ti'anni, zupai huatibi conguëna, ai ba'iyë ai ta'yejeiye yo'oni ëñoguë, bain gare ëñama'ise'ere ëñoguë, ai ba'iyë ai coque ëayete yo'o'ji. ¹⁰Yo'oni, ba huesëni carajeicuan ai coqueyereba ai gu'aye coqueji. Coqueguëna, bacuabi huesëni carajeiyë. Te'e ruiñe ba'i cocare achan bojoye gu'a güecua sëani, jëaye beoye ba'iji bacuare. ¹¹Riusubi yua coqueye se'gare ro'tajën ba'ija'bë caguë, coque huatina jo'caji bacuare. ¹²Si'a hua'na'ga Riusu te'e ruiñereba ba'i cocare achaye güeni, gu'aye se'gana bojo ëaye ba'ijënna, Riusubi bacuani bënni senjoguë ba'ija'guë'bi.

Escogidos para ser salvados

¹³Mäsacuare cato, Riusuni surupa cajën, mäsacuare jo'caye beoye bojoye bayë yëquëna, yo'je sanhuë. Mai Ējaguëbi mäsacuani ai yëreba yëguë, ru'rureba ba'isirënbi mäsacuare tëani baye ro'tabi. Baguë Espiritute raoni, mäsacua carajeima'inë caguë, mäsacuare tëani baji, mäsacuabi baguë te'e ruiñereba ba'i cocare si'a recoyo ro'tajënna. ¹⁴Yëquëna hua'nabi Riusu cocarebare mäsacuani quëani ahojënna, Riusubi baguë ba'iyete mäsacuani ëñoni, mäsacuani choini, mai Ējaguë Jesucristo go'sijeyete mäsacuana insireba insiji.

¹⁵Ja'nca sëani, yo'je sanhuë, yëquëna te'e ruiñe ye'yose'e, mäsacua naconi ba'ijën yihuose'e, yëquëna uti toyani saose'e, ja'anre ro'tajën, jëja reconoare re'huan, jo'caye beoye yo'o'jën ba'ij'ën. ¹⁶Mai Ējaguëreba Jesucristo, mai Taita Riusu, ja'ancuabi maini ai yëjën, maire ai conreba conjën, maini si'arën jëja ba reconoare re'huajënna, maibi Cristoni si'a recoyo ro'tajën, ro guaja yo'oye beoye ba'iyë, maini te'e ruiñe yihuoni achosi'cua sëani. ¹⁷Mäsacuare'ga

giina'ru jëja reconoña re'huani jo'caye beoye ba'ijë'n. Ja'nca jëja reconoña bani, më sacua yo'o yo'oye, më sacua coca caye, re'oye se'ga ba'ijë'n.

Oren por nosotros

3 Yureca, yo'je sanhuë, yëquënate uajën ba'ijë'n. Mai Ëjaguë cocarebare besa quëani achoñu cayë. Më sacua achani bojose'e'ru, Riusu ba'iyete te'e ruiñe ënose'e'ru, yequëcua joboanbi achani giina'ru ba'ija'bë cayë. Ja'anre uajën ba'ijë'n. ²Gu'a bain si'si yo'ocua'ga yëquënanani je'o bajënna, yëquëna jëayete Riusuni uajën ba'ijë'n, ai jai jubë bainbi Riusu cocarebare ro'tama'icua sëani. ³Ja'nca ba'icuata'an, mai Ëjaguëbi te'e ruiñe yo'oye masiji. Më sacuani yua jëja reconoñare re'huani, gu'a ëjaguë hui'ya huaiyete më sacua jëaye conre baji. ⁴Conni, yëquënabi më sacua ba'iyete ro'tajënna, mai Ëjaguëbi yëquënanani huaji yëye beoye ro'ta güeseji. Aito. Më sacuabi yëquëna yihuoni jo'case'e'ru giinareba'ru jo'caye beoye yo'oyë. ⁵Ja'nca yo'ojënna, Riusubi baguë yëreba yëyete quë'rë ta'yejeiye më sacuani masi güesequë ba'ija'guë, caguë ujayë yë'ë. Cristo jëja baye'ru bañu cajën, jëja reconoña re'huani ba'ijë'n, cayë.

El deber de trabajar

⁶Ja'nrëbi, yëquënabi se'e mai Ëjaguë Jesucristo yihuoye'ru më sacuani yihuojën ba'iyë, yo'je sanhuë. Yequëcua Cristo bain cacuabi ñame hua'na ba'itoca, bacua naconi zi'inni ba'ima'ijë'n. Yëquëna yihuojën case'ere yo'oma'iñë bacua. ⁷Yëquëna hua'na'ga më sacua naconi ba'isirëmbi yua yo'o yo'oye güemaë'ë. Ja'anre më sacuabi masiyë. Ja'nca masijën, yëquëna yo'ojën ba'ise'e'ru giina'ru yo'ojën ba'ijë'n. ⁸Më sacuabi yëquëna aon insijënna, yëquënabi ro'ijën ba'nhuë. Më sacuani ai

guaja yo'o güesema'iñe cajën, yëquënabi yo'o yo'ojën na'ijajën ba'nhuë. ⁹Më sacuani aon seña poresi'cuata'an, më sacuani senmaë'ë yëquëna. Më sacua yua yëquëna yo'oye'ru giina'ru yo'ojën ba'ijë'n cajën, yëquëna hua'nabi yo'o yo'ojën baë'ë. ¹⁰Më sacua naconi ba'isirëmbi yequë cocare'ga më sacuani cahuë yëquëna: Ñame hua'na ba'itoca, aon insiye beoye ba'ijë'n, cahuë. ¹¹Më sacua jubë ba'icua te'ecuabi ñame hua'na'ë yëquënanani quëase'e bajji'i. Bacuabi yo'o yo'omajën, yequëcua ba'iyete ro hui'ya senni achani ganoñë. Ja'nca quëase'e sëani, më sacuani coca yihuoni saoyë yëquëna. ¹²Mai Ëjaguë Jesucristo yihuoye'ru yihuojën, yo'o yo'oye güecua banica, bacuani ai jëja yihuoni guanseyë yëquëna. Më sacua caye beoye ba'ijën, më sacua yo'o yo'ojën, aon ro'iyete coni bajë'n, cayë yëquëna.

¹³Re'oye yo'oye cato, më sacua ya'jaye beoye, re'oye yo'ojën ba'ijë'n, yo'je sanhuë. ¹⁴Më sacua jubë ba'icuabi yëquëna yure yihuoni saoyete achaye güecua ba'itoca, bacuare masini, bacuare quë'neni jo'cajë'n. Quë'neni jo'catoca, yequëre bacua gu'a juchare ro'tani, Se'e yo'oma'ina'a cayë. ¹⁵Je'o ëñañe'ru bacuani ëña'ijë'n. Më sacua te'e bain ba'icua'ru ëñajën, bacuani ai oire bajën, coca yihuojën ba'ijë'n.

Bendición final

¹⁶Yureca, mai Ëjaguëreba ja'ansi'quëbi bojo reconoña huanonete më sacuani si'arën jo'caye beoye insireba insija'guë, si'a bainni bojo güeseyë masiguë sëani. Mai Ëjaguëbi më sacua si'a jubë naconi ba'ija'guë.

¹⁷Yë'ë, Pablo, yua yë'ë se'gabi më sacuani uti toyani, saludaguë saoyë. Si'a utire ja'nca cuencueni toyani jo'cayë yë'ë. ¹⁸Mai Ëjaguë Jesucristobi më sacua

si'acuani ai conreba conja'guë, caguë
toyahuë yë'ë. Ja'nca raë'ë.

San Pablobi

TIMOTEONI

Ru'ru ba'i cocare toyani saobi

Saludo

1 Yě'ë, Pablo, Jesucristo raoni jo'casi'quë'ë yě'ë. Mai Taita Riusu maire tēani baguēbi, mai Ējaguē Jesucristo maire recoyo bojo güeseguēbi, bacuabi yua yě'ëre cuencueni, yě'ëre raoni jo'cahuē. ²Raoni jo'cajēna, mē'ë, Timoteo hue'eguēna, utire toyani saoyē yě'ë. Mē'ëbi Jesucristoni si'a recoyo ro'taguēna, Riusubi baguē Espiritute mē'ēna insini, yě'ë mamaquēre mē'ëre re'huabi. Mai Taita Riusu, mai Ējaguē Cristo Jesús, bacuabi mē'ēni caraye beoye conreba conjabē. Mē'ēni ai ba'iyē ai yēreba yějēn ba'ija'bē. Mē'ēni recoyo re'o huanonēte jo'caja'bē cayē yě'ë.

Advertencia contra enseñanzas falsas

³Yurera Efeso huē'e jobona bēani ba'ijē'n. Yě'ëbi Macedonia yijana saiguē ba'isirēn yihuose'e'ru, yure'ga giina'ru mē'ēni yihuoyē. Yequēcua baru ba'icuabi Riusu coca quēani jo'case'e'ru tin ye'yojēna, bacuare ēnsejē'n. ⁴Bacuabi yua bacua ira bain ba'isi'cua coca quēani jo'case'ere ēñajēn, bacua ira taita huati sanhuē ai jai jubē ba'isi'cua bacua mamiñare cuencueni re'huajēn, ja'anre quēani ahojēna, ja'anre yo'oma'ñe guansejē'n. Ja'nca quēani ahojēn, ro guaja ye'yojēn ba'iyē bacua. Bainni sa'ñeña bēñe senni acha güeseyē. Riusu quēani jo'case'ere, Riusuni si'a recoyo ro'tayete, ja'anre ye'yojēn ba'ija'bē.

⁵Bacuani ja'an cocare guansejē'n. Guanseguēna, te'e ruiñe recoyo ro'tajēn, sa'ñeña ai yēreba yějēn ba'ija'bē cayē

yě'ë. Gu'aye ro'taye beoye ba'ijēn, te'e ruiñe Jesucristoni si'a recoyo ro'tajēn bojoja'bē cayē. ⁶Yequēcua tin ro'tajēn, bain naconi ro guaja senni achajēn, ro ro'tajēn, yi'o coca se'ga cani ahojēn ba'iyē. ⁷Bacuabi Riusu ira coca jo'case'ere ye'yoye yēcuata'an, bacua coca ye'yoyete huesē hua'na ba'iyē. Bacuabi ro jēja quēani ahojēn, ro huesējēn cayē.

⁸Bainbi Riusu ira coca jo'case'ere te'e ruiñe quēani achonica, re'oye ba'iji ba coca. Ja'anre masiyē mai. ⁹Ja'nca ba'iyeta'an, si'a coca guanseni jo'case'ebi re'o bainni ēnseye beoye ba'iji. Gu'a bain se'gani ēnseye caji. Ēja bainbi guansejēna, gu'a bainbi tin yo'ocua'ë. Ro bacua yēse'e'ru ai hui'ya huaiyē. Riusu yēye'ru yo'oye güejēn, baguē ba'iyete senjojēn ba'iyē bacua. Bacuabi bacua pē'caguē sanhuēni, yequē bacua bainni huani senjoñē bacua. ¹⁰Romi huēani, emē huēani, sa'ñeña yahue bacua ba'iyē. Gaje emēcuaabi sa'ñeña ro a'ta yo'ojēn ba'iyē. Bainre zeanni, jianni sajēn ba'iyē. Ro coquejēn cacua ba'iyē. Yequēcua yo'ose'ere ēñajēn, ro coquejēn yi'o coca cayē. Te'e ruiñe ye'yoni jo'case'e'ru, ai ba'iyē ai tin yo'ocua ba'iyē bacua. Ja'an yo'oye ba'iguēna, Riusu ira coca jo'case'ebi ēnseye ba'iji. ¹¹Te'e ruiñe ye'yoni jo'case'ere cato, Riusu cocareba quēani jo'case'e' ba'iji. Ja'an coca, mai Ta'yejeiye Ējaguē bojo güese coca, ja'an cocarebare yě'ēna jo'cabi Riusu, bainni quēani achoyete.

Gratitud por la misericordia de Dios

¹²Yě'ë'ga mai Ējaguē Jesucristoni ai bojoguē, baguēni surupa cayē yě'ë. Yě'ëre re'oye ēñani, baguē caye'ru te'e ruiñe yo'oguēte yě'ëre yua baguē yo'o congüere cuencueni re'huaguēna, ai bojoyē yě'ë. ¹³Yě'ë hua'guē ja'anrē ba'isi'quēbi Cristoni gu'aye cani, baguēni je'o basi'quēreta'an, Riusubi

yë'ëni ai yëreba yëguë baji'i, Cristoni ro'tama'iguë ro huesëguë yo'osi'quëre. ¹⁴Ja'nca ba'isi'quëreta'an, Riusubi yë'ëni ai ta'yejeiye ai caraye beoye conreba conbi. Ja'nca conguëbi yë'ëni Jesucristote si'a recoyo ro'ta güesebi. Bainni ai yëguëte yë'ëre re'huabi. Jesucristona ñë'cani zi'intoca, ja'nca maire yo'oji Riusu.

¹⁵Ën coca te'e ruiñe ba'i coca'ë. Si'a bainbi ro'tani ba'ire'ahuë: Cristo Jesusbi ën yijana raiguë, gu'a bain si'si recoñoa bacuare mame re'huani baye ro'tabi. Si'a gu'a bainre ëñato, yë'ëbi quë'rë gu'aguëreba ba'iyë. ¹⁶Ja'nca ba'iguëreta'an, Riusubi yë'ëni ai oiguë conreba conbi. Ro gu'a recoyo basi'quëreta'an, yë'ëre mame recoyo re'huani, baguë bojora'rë ëjoni re'huayete masi güesebi. Yequëcua baguë naconi si'arën ba'ija'cua, ja'ancuabi yë'ë ba'iyete ëñani, baguë te'e ruiñe yo'ose'ere masini, Jesucristoni si'a recoyo ro'taja'bë caguë, ja'nca yë'ëre mame re'huabi Riusu. ¹⁷Yureca mai Ta'yejeiyereba Ëjaguë carajeima'iguë, bain ñacobi gare ëñama'iñe ba'iguë, gaña hua'guë, ja'an Riusuni si'arën jo'caye beoye te'e ruiñe ëñajën bañuni. Si'a bainbi baguë ta'yejeiye ba'iyete masija'bë. Ja'nca raë'ë.

¹⁸Yë'ë mami Timoteo, yë'ëbi coca guanseni, më'ëna jo'cayë. Cristo bainbi më'ëre ëñajën, Riusuni conja'ñete masijën, më'ëre quëani jo'cahuë. Bacua quëani jo'case'e'ru güina'ru më'ëni yure quëani jo'cayë yë'ë. Ja'an coca quëani jo'case'ere ro'tani, jëja recoyo re'huani, Cristoni jo'caye beoye te'e ruiñe conguë ba'ijë'ën. Jesucristobi më'ë recoyo mame re'huaguëna, më'ë recoyo ro'tayete gare jo'cama'ijë'ën. Te'e ruiñe yo'oguë, huacha yo'oye beoguë ba'ijë'ën, më'ëni cani yihuoyë yë'ë. ¹⁹Yequëcuabi Jesucristoni recoyo ro'tani, ja'nre'bi, Riusu ba'iyete güejën, ro huacha

yo'ojën, Riusu ba'iyë go'iyë ro'tani ro jo'cani senjohuë. ²⁰Ja'ancuare cato, Himeneo, Alejandro, ja'an hue'ecuabi ja'nca yo'ojën, Riusu ba'iyete ro jo'cani senjohuë. Riusu ba'iyete gu'aye cama'iñe ye'yeja'bë caguë, bacuare zupai huatina jo'cahuë yë'ë.

Instrucciones sobre la oración

2 Yureca, ru'ru, Riusuni senni achaye, Riusuni ujaye cato, si'a bainre ro'taguë, jo'caye beoye ujuguë, bacuare Riusuni surupa cajë'ën. ²Bain ta'yejeiye ëja hua'nare'ga, si'a ëja bainre ro'taguë, si'a jëja Riusuni ujjajën ba'ijë'ën. Ja'nca ujjajën, caraye beoye bojojën, recoyo re'o huanone ba'iyë mai. Riusu guanseni jo'case'e'ru te'e ruiñereba yo'ojën ba'iyë mai, ja'nca ujjajën ba'itoca. ³Mai Riusu maire tëani baguëbi mai te'e ruiñe yo'oyete ëñani, maini bojaji. ⁴Baguë yua si'a bainre ro'taguë, bacuani tëani baye ai yëji. Te'e ruiñe ba'i cocare recoyo masija'bë caji. ⁵Mai Taita Riusu yua gañaguë'bi Riusu ba'iji. Maibi gu'aye yo'ojëna, Jesucristo Raosi'quë se'gabi Taita Riusuna ti'anni, baguëni senni achacaiye poreji maire. ⁶Si'a bain gu'a jucha zemosi'cua yua guënamë re'otona tëani ba'ija'bë caguë, mai jucha ro'ire junni tonbi. Ja'nca junni tonguëna, Riusu yësirën ti'anguëna, Riusubi si'a bainre guënamë re'otona tëani baza caguë, Jesucristote maini ëñobi. ⁷Ja'nca ëñoguë, Riusubi yë'ëre cuencueni, baguë cocareba quëani achoguëte yë'ëre re'huabi. "Judío bain jubë ba'ima'icuaana sani, yë'ë te'e ruiñe ba'i cocare ye'yojaijë'ën" caguë, yë'ëre bacuana raobi Riusu, bacua recoñoa ro'taye masi güesequëte. Ro coquema'iñe yë'ë. Te'e ruiñe cayë.

⁸Ja'nca sëani, Riusuni te'e ruiñe recoñoa ro'tacua, si'aruan ba'icua yua sa'ñeña bëiñe beoye Riusuni ujjajën ba'ija'bë cayë yë'ë. ⁹Romi hua'nare'ga

yihuoguè cayë yë'ë. Bacua cañare re'oye ëñoñe ju'ijën, ai ro'i cañare ju'imajën ba'ija'bë cayë. Raña ye'ani, ai ro'i pë'npëbëan yo'oma'ija'bë. Me'najei sinjobëan ye'ani tonja'bë. Ganjo reye, guëna y'i'yo ñejën ba'iyë, ja'anre ai ro'iyë beoye zoa curibi perlara'carëan, ja'anbi re'huaye beoye ba'ija'bë. Ai ro'iyë ba'i cañare ju'imajën ba'ija'bë. ¹⁰ Re'oye yo'oye, bainre coñe, ja'an se'gare ro'tajën ba'ija'bë, Riusu bain casi'cua ba'itoca. ¹¹ Romi hua'na'ga ye'yo cocare achani Jaë'ë cajën ba'ija'bë. Gue cayë beoye ye'yeni ba'ija'bë cayë. ¹² Romi hua'nabi bainni ye'yoye yëtoca, ëmëcuani guanseye yëtoca, bacuare ëñsej'ën. Cayë beoye ba'ija'bë cayë. ¹³ Riusubi bainre re'huanu jo'caguë, ru'ru Adanre re'huaguëña. Ja'nrebi yo'je, Evate re'huaguëña. ¹⁴ Zupai huatibi coqueguëna, Adanbi gu'aye yo'omaquëna, Eva se'gabi coque güesego bacoña. Riusu guanseni jo'case'ere achama'igobi gu'a juchana zemosi'co bacoña. ¹⁵ Ba'isi'coreta'an, romigobi zin hua'nare të'ya rani, Riusuni congo ba'igona, Riusubi bagoni tëani baja'guë'bi. Jesucristoni si'a recoyo ro'taye, bainni ai yëye, te'e ruiñe ro'taye, gu'aye yo'oye beoye ba'iyë, ja'ncara'ru jëja recoyo caraye beoye yo'otoca, Riusubi bagoni tëani baja'guë'bi.

Cómo deben ser los dirigentes

3 Ën coca te'e ruin coca ba'iji: Bainguëbi Cristo bainreba jubë ëjaguë ba'iyë yëtoca, ai re'oye ro'taguë ba'iji baguë. ² Cristo bainreba jubë ëjaguëbi yua gu'aye yo'oye beoye ba'ija'guë. Te'e rënjo hua'goni huejasi'quë ba'ija'guë. Te'e ruiñe ba'i ma'a se'gana ganija'guë. Te'e ruiñe ro'taguëbi gu'anare pa'roma'ija'guë. Te'e ruiñereba yo'ore yo'oguë ba'ija'guë. Baguë huë'ena raicuanu ai bojoguë

saludani, ai re'oye cuiraguë ba'ija'guë. Yihuo coca ye'yoye poreguë ba'ija'guë. ³ Jo'cha güebemaquë ba'ija'guë. Bain be'rumaquë ba'ija'guë. Bojora'rë yihuoguë, bainni bojo güeseguë se'ga ba'ija'guë. Curi ba ëayete ro'tamaquë ba'ija'guë. ⁴ Baguë te'e bainre te'e ruiñe cuiraguë ba'ija'guë. Baguë zin hua'nani guanseto, Jaë'ë canu te'e ruiñe yo'o yo'ojën ba'ija'bë. ⁵ Baguë te'e bainre te'e ruiñe cuiraye huesëguë ba'itoca, ¿queaca Riusu bain cuiraye poreguë'ne? ⁶ Rëño ñë'serë se'ga mame recoyo re'huasi'quë ba'ima'ija'guë. Yequërë baguë se'gare'ru huanoguëna, zupai huati bënni senjoja'ñe'ru baguëni bënni senjoji Riusu. Ja'nca sëani, zoe ba'iyë mame recoyo re'huasi'quë ba'ija'guë. ⁷ Yequëcua Cristo bain jubë ba'ima'icubabu baguëni re'o bainguëre'ru ëñajën ba'itoca, re'oji. Ja'nca ba'itoca, baguëte Gu'a bainguë ba'iyë cama'inë. Zupai huatibi coqueguëna, baguëte gu'a bainguë'bi cayë porema'inë.

Cómo deben ser los diáconos

⁸ Cristo bain jubë concuare cato, te'e ruiñe yo'ocua ba'ijën, coqueye beoye ba'ija'bë. Jo'cha güebemajën ba'ija'bë. Yequëcua bayete ëa ëñañe beoye ba'ija'bë. ⁹ Riusu te'e ruiñe ba'i cocare quëani achojën, jo'caye beoye te'e ruiñe recoyo ro'tajën ba'ija'bë. ¹⁰ Ru'ru, bacua yo'o yo'oyete bojora'rë ëñani masij'ën. Re'oye yo'otoca, re'oji. Cristo bain jubëre concua ba'ija'bë. ¹¹ Bacua rënjo sanhuëre cato, te'e ruiñe recoyo ro'tajën ba'ija'bë. Ro y'i'o cocare quëani achomajën ba'ija'bë. Re'oye sehuoni te'e ruiñe yo'ojën ba'ija'bë. Te'e ruiñe yo'ocua si'arën ba'ija'bë bacua rënjo sanhuë. ¹² Cristo bain jubëre conguëbi te'e rënjo se'gani huejasi'quë ba'ija'guë. Baguë te'e bainre te'e ruiñe ro'taguë cuiraja'guë. Baguë zin hua'nani guanseto, Jaë'ë canu te'e ruiñe yo'ojën

ba'ija'bë. ¹³Re'oye yo'o yo'ocuabi què'rë ëja bain ruinjëna, yequëcuabi bacuare ai ruiñe ëñañë. Ëñajëna, si'a jëja Jesucristoni si'a recoyo ro'tayete yua huaji yëye beoye caye poreyë.

La verdad revelada de nuestra religión

¹⁴Yureca, mami, më'ëni utire toyani saoguëta'an, besa më'ëni ëñaguë saiye ro'tayë yë'ë. ¹⁵Ja'nca ro'taguëbi yua besa saima'toca, yure yihuoni toyase'ere ëñani, mai ba'iyë, Riusu bainreba jubë naconi yo'ojën ba'iyë, ja'anre masini yo'ojë'n. Mai Taita Riusu te'e bain, ba jubëte cayë yë'ë. Riusubi bacuare re'huanu jo'caguë, baguë te'e ruiñe ba'i coca quëani achoja'cuare cuencueni re'huabi. Gare huacha cocare sa'ñeñe caye beoye ba'ija'bë caguë, baguë bainreba ba'i jubëte re'huanu jo'cabi. ¹⁶Mai hua'nabi Riusu te'e bain ba'ijën, baguë ta'yejeiyereba yo'oni jo'case'ere si'a recoyo ro'tajëna, yequëcuabi gu'aye caye porema'inë. Ja'an yo'oni jo'case'e ñaca ba'iji:

Riusubi yua bain ga'nihuë baguëbi maini ëñobi.

Ëñoguëna, Riusu Espíritubi baguë te'e ruiñe ba'iyete quëani achobi.

Quëani achoguëna, guënamë re'oto yo'o concuabi baguë, Cristo hue'eguëni ëñahuë.

Ëñajëna, Riusu cuencueni raosi'cuabi si'a bain joboanna sani, baguë ba'iyete quëani achohuë.

Quëani ahojëna, si'a yija ba'icuabi baguëni si'a recoyo ro'tajëna, Riusubi yua guënamë re'otona baguëte mëani baji.

Los que se apartarán de la fe

4 Riusu Espíritubi ën cocarebare maini te'e ruiñe yihuoni jo'cabi. Jë'te, yequëcua Cristoni si'a recoyo ro'tasi'cuabi yua zupai huatini yo'o

conjën ba'ija'cua'ë. Coquecua, gu'a huati hua'i, ja'ancuabi rani, coqueye ye'yojëna, bacuabi achani, bacuani be'teni conjën saiye. ²Coque huati sëani, bain coquecuabi ye'yoyë. Bacua yua re'oye yo'oye gare huesëcua'ë. Gu'a jucha yo'oye gare huanone beoye ba'iyë bacua recoñoare. ³Ja'nca ba'ijën, bainbi huejaye yëjëna, ënsyë. Te'e aon macaña aiñe gu'aji cayë. Cacua'ta'an, Riusubi si'a aon aiñete re'huanu jo'cabi. Baguë bain Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua te'e ruiñe ba'i coca ye'yesi'cua, bacuabi ru'ru surupa cajën bojojën, ja'nrëbi, aon re'huanu jo'case'ere aiñe bayë. ⁴⁻⁵Si'aye Riusu re'huanu jo'case'e sëani, aiñe re'oye ba'iji. Gu'aye cama'inë ba'iji. Riusu coca canu jo'case'ere ëñato, aiñe re'oji caji. Ja'nca sëani, Riusu bainbi Riusuni surupa cajëna, aiñe re'oye ba'iji.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶Më'ë yua te'e ruiñe ba'i coca se'gare ro'taguë ba'iyë. Riusu coca canu jo'case'ere ëñaguë, te'e ruiñe ye'yesi'quë ba'iyë më'ë. Ja'nca ye'yesi'quëbi yua Cristo bain ba'icua, mai yo'je sanhuë caguë, ja'ancuani yë'ë coca yihuose'ere quëani achotoca, mai Ëjaguë Cristo Jesusni ai ruiñe conguë ba'iyë më'ë. ⁷Ja'nca yo'oni, ro bain ira cocare quëani ahojëna, achaye beoye ba'ijë'n. Riusu ba'iyë'ru ba'iguë, si'a jëja jo'caye beoye Riusu yihuoguë ba'ise'ere yo'ojën ba'ijë'n. ⁸Mai yo'o yo'oyebi jëja ga'nihuë re'huajëna, re'oye ba'iji. Ba'iguëta'an, Riusu naconi jo'caye beoye coñe, ja'an yo'oyebi jëja recoyo re'huajëna, què'rë ai ba'iyë ai re'oye ba'iji maire. Ja'nca ba'itoca, yurera ba'iyë, Riusu ba'i jobo insija'ye, ja'anbi yua maire caraye beoye ba'iji. ⁹Te'e ruiñera case'e ba'iji. Si'acuabi achani, si'a recoyo ro'tajën ba'ija'bë. ¹⁰Te'e ruiñe case'e ba'iguëna, jo'caye beoye

jëja yo'o yo'ojën, Riusuni conjën ba'iyë. Mai Taita Riusubi huajëguë ba'iguëna, baguëni si'a jëja recoyo ro'tajën, baguë naconi si'arën ba'ija'yete jo'caye beoye ëjojën ba'iyë mai. Si'a bainbi gu'a juchana zemosi'cua ba'ijëna, Riusubi baguë ba'i jobona tëani baye yëji. Baguëni si'a recoyo ro'tatoca, bainre ai bojoguë, bacuare tëani baji.

¹¹ Ja'an coca yihuose'ere yequëcuani ye'yoye guansej'ën. ¹² Më'ë yua bonsëguë se'gabi yihuoguëna, yequëcuabi më'ëni te'e ruiñe ro'tajën ëñama'iñë. Ja'nca ëñama'ijëna, bacuani ëja bainguë sehuoye'ru re'oye sehuoj'ën. Më'ë coca cayë, më'ë re'o ma'a ganiñe, yequëcuani ai yëreba yëye, më'ë recoyo ro'taye, më'ë te'e ruiñe ba'iyë, ja'anre si'a Cristo bainni ëñoguë ba'ij'ën. Bacuabi ëñani, më'ë ba'iyë'ru giüna'ru ba'ija'bë cayë yë'ë. ¹³ Riusu cocareba toyase'ere ëñani, bain jubëanni cani achoguë ba'ij'ën. Riusu cocarebare bainni yihuoni, bainni ye'yoguë ba'ij'ën. Yë'ë ti'añe tëca ja'nca yo'oguë ba'ij'ën. ¹⁴ Më'ë yo'o yo'oye, Cristo bain ëjaguë ba'iyë, ja'anna Riusubi më'ë masiye yo'oguëte te'e ruiñe re'huabi. Baguëte coca quëacuabi ja'anre më'ëni quëani masi güesejëna, Cristo bain ira ëjacuabi bacua ëntë sarañate më'ëna pa'roni ujajëna, Riusubi më'ëre cuencueni re'huabi. Ja'nca re'huasi'quë sëani, gare te'e ruiñe yo'oye se'ga ba'ij'ën. ¹⁵ Më'ë cuencuesi yo'ore yua si'a jëja jo'caye beoye yo'oguë ba'ij'ën. Ja'nca yo'oguëna, si'acuabi më'ëni ëñani, më'ë re'oye yo'oguë ba'iyete masiyë. ¹⁶ Më'ë ba'iyete, më'ë re'o ma'a ganiñete re'oye ëñaguë ba'ij'ën. Më'ë coca ye'yoye'ga re'oye ëñaguë ba'ij'ën. Ja'nca yo'otoca, Riusubi më'ëre, më'ë bain achacuare baguë ba'i jobona tëani baji.

Cómo portarse con los creyentes

5 Iracuare bëinjën cama'iguë ba'ij'ën. Më'ë pë'caguë sanhuë ëñañe'ru ba'iguë, bacuani yihuo coca quëani achoguë ba'ij'ën. Bonsëcuare cato, më'ë yo'jecuare ëñañe'ru ba'ij'ën. ² Romi iracuare cato, më'ë mamá sanhuë'ru ëñaguë ba'ij'ën. Romi zin hua'nare cato, bacuare te'e ruiñe recoyo ro'taguë, më'ë yo'jecuare'ru ëñaguë ba'ij'ën.

³ Hua'je romicuabi bonse beo hua'na ba'itoca, bacuare te'e ruiñe ëñaguë conj'ën. ⁴ Hua'je hua'gobi yua zin hua'na o naje hua'na batoca, bacuabi yua bagoni cuiraye ru'ru ye'yeja'bë, Riusu case'e'ru ba'iyë. Bacua te'e bain, bacua pë'caguë sanhuë, bacua ahuro sanhuë, bacuare cuirajën ba'ija'bë. Ja'nca yo'otoca, bacua pë'caguë sanhuë insijën ba'ise'ere go'yayë. Go'yajëna, Riusubi ai re'oye ëñani bojosi. ⁵ Hua'jego bonse beo hua'go, cuiracua beogo, ja'angobi Riusu cuiraye se'gare ëjogo ba'igo. Riusu coñete jo'caye beoye senni achago ba'igo bago. ⁶ Hua'je hua'gobi ro bago yëse'e se'gare ëa ëñani yo'otoca, Riusuni recoyo ro'taye huanofie beoye ba'iji bagore. ⁷ Ja'ango ba'iyë'ru ba'icua ba'itoca, te'e ruiñe ba'i ma'a se'gana ganijën ba'ija'bë caguë, bacuani coca yihuoguë quëaj'ën. ⁸ Yequëcua bacua bainre cuirama'icua ba'ito, bacua te'e bainre cuiraye güecua ba'ito, bacuabi yua bacua recoyo ro'tayete jo'ceni senjocua ba'iyë. Cristoni si'a recoyo ro'tama'icua'ru quë'rë gu'aye yo'ocua'ru ba'iyë.

⁹ Cristo bain bonse insise'ebi hua'je hua'goni cuirani contoca, bago mamire bacua uti pëbëna toyani batoca, ru'ru sesenta tëcahuëan baye ba'ija'go. Te'e ënjëni huejasi'co ba'ija'go. ¹⁰ Re'oye yo'o yo'osi'co ba'ija'go. Bago zin hua'nare re'oye irosi'co ba'ija'go. Tincuabi raijëna, bacuare re'oye cuirasi'co

ba'ija'go. Riusu bain cuencuesi'cuare cuirani consi'co ba'ija'go. Ai yo'ojën ba'icuan consi'co ba'ija'go. Ja'an yo'ogo ba'ise'e, yeque yo'ogo ba'ise'ere yo'osi'co ba'itoca, bagote re'oye ëñani conjë'n.

¹¹ Romi hua'je hua'na sesenta tēcahuēan ti'anma'icua ba'itoca, Cristo bain curi insise'ebi cuiraye conma'ijë'n. Yequērë ëmë huëani huejaza cajën, Cristote jo'cani senjoma'inë. ¹² Ja'nca yo'otoca, Cristo bain jubëni ru'ru cani jo'case'e, Se'e huejama'inë cajën ba'ise'e, ja'anre'ru tin yo'ojën, gu'a juchana go'ijën gu'ajaiyë. ¹³ Gu'ajani, bain huë'ëñana sani, ro hui'ya hue'seña nēca ganocua ruiñë. Ja'nca ruinjën, quërë gu'aye yo'ojën, bain yo'oyete ro hui'ya quëani achojën, caraye beoye yo'oyë. Bacua besa cocare quëani achoye beoye ba'ire'ahuë. ¹⁴ Ja'nca sëani, romi hua'je hua'na irama'icubabi se'e huejatoca, re'oye ba'iji. Zinre bajën, bacua huë'ëñare ëñajën cuirajën ba'ija'bë. Ja'nca yo'otoca, maini je'o bacuabi maire gu'aye caye porema'inë.

¹⁵ Yequëcua romi hua'je hua'nata'an, yua Cristo ma'a ganiñete ro jo'cani senjoni, yua zupai huatina be'teja'ë.

¹⁶ Yureca, Cristoni si'a recoyo ro'tacua, ëmëcua, romicua, bacua te'e bain romi hua'je hua'na batoca, bacuare cuirani conjën ba'ija'bë. Cristo bain jubëni cuira güesema'ija'bë cayë. Ja'nca cuirajën contoca, Cristo bain jubëbi yequëcua romi hua'je hua'na bonse beo hua'na ba'icua, cuiracua beo hua'na, ja'ancuani cuirani coñe poreyë.

¹⁷ Cristo bain jubë ira ëjacua, ai re'oye yihuojën ba'icua, ja'ancuare quërë te'e ruiñe ëñani, bacuare quërë re'oye cuirajën, bacuani re'oye ro'ijën ba'ijë'n. Riusu cocarebare quëani achojën, bainni te'e ruiñe yihuojën, gu'ajeyiye beoye yo'ojën ba'itoca, ja'nca conjën cuirajën ba'ijë'n. ¹⁸ Riusu coca toyani jo'case'ebi ñaca caji: "Toro hua'guëni

aon yo'ore yo'o güeseguë, baguë yi'obote gueonma'ijë'n. Ja'an aonre ainja'guë" caji. Cani, se'e yeque quë'ro toyani jo'case'e ba'iji: "Yo'o conguëbi yo'o yo'oguëna, baguëna ro'iyë bayë mai" caji. Ja'nca cani jo'case'e sëani, Cristo bain jubë ëjacuare re'oye conjën ba'ijë'n.

¹⁹ Yequëbi ira ëjaguëte gu'aye catoca, ru'ru, samucua o samutecua baguë gu'aye yo'ose'ere ëñasi'cua, bacuabi baguë gu'aye yo'ose'ere quëani achoja'bë. Te'eguë se'gabi achotoca, ba gu'aye case'ere achama'ijë'n. ²⁰ Gu'a jucha yo'ocua ba'itoca, bacua si'acuani, bain jubëbi achajëna, bëñe yihuoni cajë'n. Yequëcubabi güina'ru yo'oma'inë caguë, ja'nca cajë'n. ²¹ Yureca më'ni se'e yihuoyë yë'ë. Riusu, Cristo Jesús, guënamë re'oto yo'o concua, bacuabi achajëna, ai yihuoreba më'ni yihuoyë yë'ë: Yë'ë yure cani toyase'e si'aye jo'caye beoye yo'oguë ba'ijë'n. Yequëcuare quërë gu'aye ëñaguë, yequëcuare quërë re'oye ëñaguë, bacuare quërë ta'yejeiye conni cuiraye yo'oma'ijë'n. ²² Bainguëbi Cristo bain ëjaguëre runza catoca, baguëte Cristo bain ëjaguëte te'e jëana re'huama'ijë'n. Më'ë ëntë sarañare baguëna te'e jëana pa'roni re'huama'ijë'n. Baguë recoyote ëñani masijë'n ru'ru. Te'e jëana re'huatoca, yequërë gu'a jucha yo'osi'quëre conguë ba'ima'iguë më'ë.

²³ Më'ë guëtabë raure baguë sëani, oco se'gare uncuma'ijë'n. Jo'cha re'co choa ma'carë uncuni huajjë'n.

²⁴ Yequëcubabi gu'a reconoare bajëna, bainbi guaja beoye ëñani masiyë. Riusubi bacua gu'a juchare ëñani, baguë bënni senjo umuguse tēca ëjoji. Yequëcubabi gu'a reconoare bajëna, bainbi jë'te se'ga ëñani masiye poreyë. ²⁵ Güina'ru, yequëcubabi re'oye yo'oye ba'ijëna, bainbi guaja beoye ëñani masiyë, te'e ruiñe masi güesese'e

sëani. Yequëcuabi yahuera'rë re'oye yo'oyeta'an, jë'te masi güeseji. Riusu bainbi te'e ruiñe masiye poreyë.

6 Yo'o conjën ba'icuabi bacua ëjacuani ai ruiñe ëñajën, bacua guansemete güeye beoye yo'ojën ba'ija'bë. Yequëcuabi Riusu ba'iyete, mai coca ye'yoni yihuoyete, ja'anre gu'aye cama'ine cajën, ja'nca yo'ojën ba'ija'bë. ²Bacua ëjacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, bacuani gu'aye ëñama'ija'bë, bacua te'e bain sëani. Quë'rë re'oye bacuani yo'o conjën ba'ija'bë. Eëjacua'ga Cristo bainni ai yëreba yëjën, bacuani insiye conjënna, bacua yo'o conjën ba'icuabi bacuani quë'rë re'oye yo'o conjën ba'ija'bë. Ja'anre më'ëni yihuoguëna, më'ë'ga si'acuani ye'yoni, quëani achoguë ba'ijë'ën.

La verdadera riqueza

³Banguëbi tin cocare coqueye ye'yoni, mai Eëjaguë Jesucristo te'e ruiñe ba'i cocare, mai recoyo ro'tajën ye'yoyete ja'anre güeye catoca, ⁴ja'anguë yua ro baguë se'gare'ru aireba huanoguëna, ro huesë ëaye ba'i hua'guëbi caji. Gu'a recoyo baguëbi ro bëin cocare cani achoye yëguë, yequëcuani je'o ba güeseji baguë. Ja'an cocare cani achoni tonguëna, baguëte achacuabi mai ba'iyete ro ëa ro'tajën ba'iyë. Gu'aye yo'oyete maire huacha ro'tajën ba'iyë. Maini ai hui'ya jayajën ba'iyë. Maire gu'a hua'nare'ru ëñañë. ⁵Ja'nca coqueye ye'yoji baguë. Ye'yoguëna, yequëcua te'e ruiñe recoyo ro'taye beocua, ja'ancuabi yua bëin cocare jo'caye beoye quëani achoyë, ro ro'tajën ba'icua sëani. Ja'ancuabi mai recoyo ro'tayete ëñajën, maire gu'aye ro'tajën, jaya coca maire quëayë: Bonse baye se'gare recoyo ro'tajën ba'iyë, maire gu'aye cayë bacua. Ja'anre cacua ba'itoca, quëñeni saijë'ën. ⁶Ja'nca

ro'tacuata'an, maibi recoyo ro'tajën, bojo recoyo huanonëte bayë mai. Ja'nca bajën, ai ba'iyë ai bojoreba bojoyë mai. Maibi se'e bonsere bañu cama'itoca, ai bojojën ba'iyë mai. ⁷Ën yijana t'ëya raisi'cua ba'ijën, ¿gue bonse naconi rate'ne mai? Bañë. ⁸Mai aon aiñe, mai caña ju'iyë, ja'an se'gare batoca, maibi bonsere se'e yëma'inë. ⁹Ja'nca ba'iyeta'an, bainbi bonse, curi, ai ba'iyë ai bëyoni baza catoca, ro coquesi'cua ruiñë bacua. Bacuabi ro ro'tajën, ro ëa ëñajën ba'icua ruinjën, ro guaja ganijën, bacua gu'a juchana to'inë. Ro huesëni carajeyë. ¹⁰Ja'nca sëani, maibi curire ai yëtoca, quë'rë ai ba'iyë ai gu'a hua'na'ru ruiñë mai. Yequëcuabi Cristoni si'a recoyo ro'tani, ja'nre'bi, curire aireba yëni, ja'nre'bi jë'te, bacua recoyo ro'tayete jo'cani senjohuë. Ja'nca senjojën, ai ja'si yo'oye ba'icua ruinjën, recoyo se'gare ai oireba oijën ba'ë.

La buena lucha de la fe

¹¹Ja'nca ba'ijënna, më'ë'ga, Riusu banguë sëani, ja'anre baye ro'taye beoye quëñëjë'ën. Naca se'gare si'a recoyo senjën ba'ijë'ën: Te'e ruiñe ba'i recoyo ro'taye, Riusu ba'iyë'ru ba'iyë, Cristoni si'a recoyo ro'taye, si'acuani aireba yëye, jëja recoyo baye, bainre bojoguë coñe ja'anre yëguë, më'ë poresë'ru recoyona re'huanu bajë'ën. ¹²Si'a jëja Cristoni jo'caye beoye si'a recoyo ro'taguë ba'ijë'ën. Si'arën ba'iyë'ru re'huanu conu bajë'ën. Riusubi më'ëre ja'anna choji'i. Më'ëbi Cristoni re'oye sehuoguëna, ai jai jubë bainbi më'ë recoyo ro'ta cocare achani masihuë. ¹³Ja'nca sëani, Riusu, si'aye re'huanu huajë güesequë, Jesucristo, Poncio Pilatona re'oye sehuosi'quë, ja'ancuabi yë'ëre achajënna, më'ëni naca guansenu jo'cayë yë'ë. ¹⁴Riusu guansenu jo'case'ere caraye beoye achani yo'oguë ba'ijë'ën. Mai Eëjaguë Jesucristo in rai

umuguse, maini ëñojai umuguse ti'añe tēca, huacha yo'oye beoye te'e ruiñe yo'oguē ba'ijë'ën. ¹⁵ Riusu cuencuesirën ti'anguēna, Jesucristobi maini se'e ëñoñe ba'iji. Mai Ta'yejeiye Ējaguē Riusuni ai bojojën, baguēte ai bojojën cayë. Mai quë'rë ta'yejeiyereba ba'iguēbi si'a ën yija ëjacua'ru quë'rë ta'yejeiye ba'iguē'bi ba'iji. ¹⁶ Baguē se'gabi ju'ñe beoye ba'iji. Go'sijeiyē ba'iguēbi ai ta'yejeiye miañe ëñoguēna, ro bain ñacobi baguēni ëñañe ti'anmajën ba'iyë. Baguēni ëñañe porema'iñë. Ja'nca sëani, si'a bainbi baguēni ai ruiñe ro'tajën ba'ija'bë. Quë'rë ta'yejeiye Ējaguēbi si'arën ba'iji, jo'caye beoye cajën ba'ija'bë.

¹⁷ Ja'nre'bi, ën yija bonsere ai ba'iyē bacuani coca guansej'ën. Mësacua se'gare'ru huanöñe beoye ba'ijë'ën. Mësacua bonse coni base'e se'gare bojoye beoye ba'ijë'ën, te'e jëana ñu'ñujeija'ñete sëani. Riusu se'gani bojojën ba'ijë'ën. Baguē se'gabi maina si'aye insiyereba insiji. Maini ai bojo

huanöñete caraye beoye maina jo'caji. ¹⁸ Ja'anre ai bonse bacuani guanseni jo'cajë'ën. Mësacua bayete yequëcuani güeye beoye huo'hueni insiye ro'tajë'ën. ¹⁹ Ja'nca yo'ojën, mësacua si'arën ba'i re'oto coni baja'yete re'hua bi'rayë. Ñu'ñujeiñe beoye ba'iyete baja'cua'ë mësacua, cajë'ën bacuare.

Encargo final a Timoteo

²⁰ Yë'ë mami Timoteo, Riusu insise'e, më'ëna insini jo'case'e, ja'anre hue-soye beoye re'oye re'huanu bajë'ën. Yequëcuabi ro bacua masiye ba'i cocare quëani ahojënna, ja'anre ro'taye beoye quëñëjë'ën, huacha quëacuare sëani. Bacuabi ro ro'tajën, Riusuni huesëjën, baguë coca cani jo'case'e'ru tin cajën, ba cocare gu'aye cayē se'gare ro'tajën ganiñë. ²¹ Te'e ruiñe masiyë cajën, Cristoni recoyo ro'tayete ro jo'ceni senjojaë'ë.

Yureca, Riusubi më'ë, më'ë bain ba'icua, si'acuani ai ta'yejeiye conreba conja'guë.

San Pablobi

TIMOTEONI

Samu ba'i cocare toyani saobi

Saludo

1 Yě'ë, Pablo, Riusu cuencueni raosi'quë, Jesucristo coca quëani achoguë, yě'ëbi si'a bainni ñaca quëani achoyë: Jesucristona te'e zi'inni, baguë go'ya raise'e'ru go'ya raiye ba'ij'ën cayë. ²Ja'nca ba'iguëbi, Timoteo yě'ë mami ai yësi'quëni coca toyani mē'ëna saoyë. Mai Taita Riusu, mai Ējaguë Jesucristo, bacuabi mē'ëni caraye beoye conreba conja'bë. Mē'ëni ai ta'yejeiye yëreba yějën ba'ija'bë. Mē'ëni recoyo re'o huanofite jo'caja'bë cayë yě'ë.

Dar testimonio de Cristo

³Yě'ë Taita Riusuni ai bojoguë, caraye beoye baguëni surupa caguë ba'iyë yě'ë. Baguëni te'e ruiñe recoyo ro'taguë, yě'ë ira bain ba'isi'cua yo'o conjën ba'ise'e'ru Riusuni surupa caguë, na'ijani ñatajani mē'ëre ujaguë ba'iyë yě'ë. ⁴Mē'ëbi yě'ëni oiguë baguëna, mē'ëre gare huanë yeye beoye ba'iyë yě'ë. Ja'nca ba'iguëbi mē'ëni ëñaja'ma caguë, mē'ë naconi bojo recoyo re'huani ba'i ëaye ro'tayë. ⁵Mē'ëbi Riusuni te'e ruiñe recoyo ro'taguë ba'iguëna, gare huanë yema'inë yě'ë. Mē'ë ahuera Loida, mē'ë mamá Eunice, bacuabi Riusuni te'e ruiñe ro'tajën ba'ijëna, mē'ë'ga giina'ru Riusuni si'a recoyo ro'tayë. Ja'anre ëñani masihuë yě'ë.

⁶Ja'nca sëani, mē'ëni cocare yihuoni, mē'ëni ro'ta güeseyë yě'ë. Yě'ëbi yě'ë ëntë sarañabi mē'ëna pa'roni Riusuni ujaguëna, Riusubi mē'ë yo'ore cuencueni, ja'anna mē'ë masiye yo'oguëte re'huani jo'cabi. Ja'anre ro'tani, jo'caye beoye quë'rë

jëja recoyo re'huani yo'oguë ba'ij'ën. ⁷Mai Taita Riusubi maire re'huani jo'caguë, huaji yëye beocuare maire re'huabi. Si'a jëja recoñoa ba hua'na, te'e ruiñe Riusu ro'taye'ru ro'tajën ba'i hua'na, yequëcuani ai yëreba yějën ba'i hua'na, ja'an hua'na ba'icuare maire re'huani jo'cabi Riusu. ⁸Ja'nca sëani, mai Ējaguë cocareba jo'case'ere, baguë ba'iyete, ja'anre ro'tani, bainni huaji yëye beoye quëani achoguë ba'ij'ën. Yě'ëre'ga, mai Ējaguëni yo'o congüë preso guasi'quëre bainni huaji yëye beoye quëaguë ba'ij'ën. Mē'ë'ga Cristo bojo güese cocarebare quëani achoguë, baguë ro'ina ai yo'oguë quëani achoguë ba'ij'ën, Riusubi mē'ëre quë'rë jëja baguëre re'huaguëna. ⁹Ja'nca re'huaguëbi maire, juchana zemojën ba'icuare tëani, baguë bainreba gu'a jucha beojën ba'icuare re'huani baji maire. Mai re'oye yo'ojën ba'ise'e se'gare ro'tama'iji Riusu. Baguë se'gabi baguë yëyete yo'oni, maire conni, baguë ba'iyete maina ro insini, maini ai yëreba yëji. Ai yëreba yëguëbi Jesucristote maina raoye ru'rureba ba'isirenbi ro'tani yureña yo'obi. ¹⁰Maini tëani baza caguë, Jesucristote maina raoni, baguë tëani bayete maina masi güesebi Riusu. Maibi ju'inë beoye ba'ija'bë caguëna, Jesucristo ju'insi'quëbi go'ya rani, mai junni huesëyete gare si'a jëja quëñoni senjoni, baguë bojo cocarebare maina quëani achoni jo'caguë, mai si'arën ba'iyë re'huayete baguë ñatani saoyete maina ëñobi.

¹¹Ja'an cocare cayë yě'ë. Riusubi cuencueni re'huaguëna, baguë cocarebare judío bain jubë ba'ima'icuari quëani achoguë, bacuani ye'yoguë raosi'quë'ë yě'ë. ¹²Ja'nca raosi'quë sëani, yequëcuabi yě'ëre ai je'o bajën, yě'ëre huajëna, ai yo'oyë yě'ë. Jesucristoni masiyereba masiyë yě'ë. Ai yo'oguëta'an, baguëni masiyereba

masiguëbi gare huaji yëye beoye quëani achoyë. Baguëni si'a recoyo ro'taguë, jëja recoyo re'huahuë yë'ë. Yë'ë ba'iyete Cristona insini jo'caguëna, baguë in raijei umuguse ti'añe tëca baguëbi yë'ë ba'iyete re'oye re'huani baji.

¹³ Yureca, mami, yë'ëbi te'e ruiñe ba'i cocare më'ëni ye'yoguëna, jo'caye beoye recoyona re'huani bajë'ën. Jesucristoni si'a recoyereba ro'tajë'ën. Si'acuani ai yëreba yëguë ba'ijë'ën. Mai yua Jesucristo bain re'huasi'cuare sëani, ja'nca yo'oguë ba'ijë'ën. ¹⁴ Riusubi baguë te'e ruiñe ba'i cocare më'ëna jo'caguëna, ja'anre, Riusu Espiritubi ai jëja yo'oni conguëna, gare tin yo'oye beoye bajë'ën.

¹⁵ Yureca, Asia yija ba'icua yë'ë naconi ba'isi'cua, si'acuabi Figelo, Hermógenes, ja'ancuabi bacua naconi ba'ijën, yë'ëre jo'cani senjoni saë'ë. Ja'anre masiyë më'ë. ¹⁶ Ja'nca senjosi'cua ba'ito'ga mai Ëjaguëbi Onesíforo, baguë te'e bainni ai conreba conja'guë. Ja'anguëbi yë'ëna rani, yë'ëre ai ba'iyë bojo hua'guëre re'huabi. Yë'ëre preso zeanse'ere gu'aye ro'tamaji'i. ¹⁷ Baguë yua Roma huë'e jobona ti'anni ja'ansirën yë'ëre tinjañe tëca yë'ëre cu'ejaji'i. ¹⁸ Mai Ëjaguëbi baguë in rai umugusebi baguëte ai conreba conja'guë. Mai Efeso huë'e jobo ba'isirën baguëbi maire ai re'oye conguëna, më'ëbi masiyë.

Un buen soldado de Jesucristo

2 Ja'nrebi, yë'ë mami, Cristo Jesusbi ai ta'yëjeiye insireba insiguëna, jëja recoyo re'huani bajë'ën. Maibi baguë te'e bainre re'huasi'cuabi baguë insireba insise'ere ai ba'iyë ai coyë. ² Yë'ëbi Riusu cocarebare si'a bainni quëani achoguëna, më'ë'ga achahuë. Ja'nca achasi'quëbi yua yequëcua, bainre ye'yoye porecua, Riusuni te'e ruiñe concua, ja'ancuare cu'eni, bacuani te'e ruiñe yihuoni ye'yojë'ën.

³ Re'o soldado hua'guë te'e ruiñe yo'oye'ru, Jesucristo yo'o cuencuese'ere te'e ruiñe yo'oguë ba'ijë'ën. Më'ë ai yo'oguë ba'iyete ro'taye beoye ba'iguë, Cristo yo'o conguë ba'ijë'ën. ⁴ Soldadobi baguë ëjaguëni re'oye coñe yëtoca, yeque yo'o, soldado jubë ba'ima'icua yo'o, ja'anre yo'oma'iji. Yë'ë ëjaguë yë'ëre cuencuesiquë se'gare conza caguë, baguë yo'o se'gare yo'oji. ⁵ Güina'ru, carrera jëja huë'huëguëbi premiote ganañe yëtoca, te'e ruin hua'guëra huacha yo'oye beoye huë'huëye baji. ⁶ Güina'ru, aon zio yo'oguëbi ai jëja yo'o yo'otoca, aon tëase'ere ru'ru inni sani aiñe ba'iji. ⁷ Yë'ëbi cocare yihuoguëna, re'oye ro'taguë ba'ijë'ën. Mai Ëjaguëbi conguëna, si'aye masiye poreyë më'ë.

⁸ Yureca, Jesucristo, ira taita ba'isi'quë David bainguë, baguë yua junni tonsi'quëbi go'ya raiguëna, baguëte huanë yema'ijë'ën. Ja'nca ba'iguëte te'e ruiñe quëani achoguë ba'iyë yë'ë. ⁹ Ja'nca quëani achoguëbi ai yo'oguë, gu'a bainguë'ru preso zeansi'quë ba'iyë yë'ë. Yë'ëre preso zeanni, Riusu coñete ënseñu cajën yo'ocuata'an, Riusu cocarebare masi güeseyete ënseye gare porema'icua'ë. ¹⁰ Ja'nca sëani, Riusu bain cuencuesi'cuare ro'taguë, mai Ëjaguë Cristo Jesús tëani basi'cua'ru ruinja'bë caguë, si'arën go'siyeiyete coni baja'bë caguë, bacuani recoyo oiguë, ai ba'iyë ai yo'oyë yë'ë.

¹¹ Yua te'e ruiñe quëani jo'case'e ba'ito, ñaca ba'iji:

Maibi Cristo junni tonse'ëru junni ton-toca, baguë go'ya raise'ëru go'ya raiyë mai.

¹² Baguë naconi jo'caye beoye yo'o con-toca, baguë naconi ëja bain ruiñë mai.

Maibi baguëte güeye catoca, baguëbi maire'ga güeye caji.

¹³Maibi bagüeni recoyo ro'taye cue'yoni jo'catoca, bagüë te'e ruiñe cani jo'case'ere jo'cani senjoñe beoye ba'iji.

Bagüë ba'iyete güeye caye beoye ba'iji.

Un trabajador aprobado

¹⁴Ja'nca quëani jo'case'e ba'iguëna, si'acuare quëani achoguë ba'ijë'n: Mësacuabi ro bëin cocare sa'neña cajën, gare se'e caye beoye ba'ijë'n. Ja'an cocare bacuani si'a jëja yihuoguë ba'ijë'n, Riusubi ëñaguëna. Bain cocare ro cajën ba'itoca, bainbi achani, gu'a recoñoa bacua ruiñë. ¹⁵Riusu yo'o congüë, bagüë te'e ruiñe ba'i cocare huacha yo'oye beoye ye'yoguë ba'ijë'n. Huaji yëye beoye ba'iguë, Riusu yëye'ru te'e yo'oguë ba'ijë'n. Ja'nca yo'oguëna, Riusubi më'ëni ruiñe ëñani, më'ëni bojoreba bojoi. ¹⁶Yequëcuabi sa'neña coca cajën, ro ya'ja güeseye cajënna, achama'iguë ba'ijë'n. Quëñëni saijë'n. Ja'nca cocare cajënna, bainbi achani, quë'rë gu'aye ro'tajën ba'icua ruiñë. ¹⁷Ja'an gu'a cocare ye'yojënna, bainbi achani, gu'a recoyo ba'icua ruïn bi'rayë. Mai zijei ga'nihuë junjani ca'nini huesëye'ru ba'iji. Ja'anre ye'yojën ba'icua, Himeneo, Fileto, ja'an ba'icua ba'iyë. ¹⁸Bacuabi yua, "Cristo go'ya raise'ru se'e go'ya raima'inë mai" cajën, te'e ruiñe ba'i cocare jo'cani senjohuë. Jo'cani senjojënna, yequëcuabi si'a recoyo ro'tajën ba'isi'cuabi bacua coca ye'yose'ere achajën, Cristo ba'iyete ro'taye jo'cani senjohuë. ¹⁹Jo'cani senjocuata'an, Riusu cuencueni jo'case'e te'e ruiñereba re'huani jo'case'ebi gare ñu'ñujeiñe beoye ba'iji. Bagüë coca toyani jo'case'ere ëñani, jëja recoñoa re'huaye poreyë mai. Naca toyani jo'cabi: "Mai Ëjaguëbi bagüë bainreba ba'ija'cuare masiji." Yeque cocare'ga

toyani jo'cabi: "Si'acua, Cristo bain ruiñe yëtoca, gu'aye yo'oyete jo'cani, re'oye yo'oye se'gare jo'caye beoye yo'ojën ba'iyë" cani jo'cabi Riusu.

²⁰Ëja bain huë'ena ëñato, guëna re'ahuaña, tasa ro'rohuëan si'aye ba'iji. Yequë, plata, zoa curi, ja'anbi re'huase'e ba'iji. Yequë, sunqui, soto, ja'anbi re'huase'e ba'iji. Yequëbi re'o yo'o yo'oye ba'iji. Yequëbi si'si yo'o yo'oye ba'iji. ²¹Maibi si'a gu'ayete güejën, jucha beo hua'na ba'itoca, Riusubi bagüë re'o guëna re'ahua'ru maire re'huaji. Ja'nca re'huaguëna, maibi si'si beojën, mai Ëjaguë re'o yo'ore si'aye yo'oye cuencuesi'cua ba'iyë.

²²Bonsëcuabi ro bacua yëse'e güina'ru gu'aye si'a jëja yo'ojënna, më'ë'ga yo'omaquë ba'ijë'n. Te'e ruiñe ba'iyë recoyo ro'taye, ai yëreba yëye, bojo recoyo huanone, ja'anre si'a jëja recoyo re'huani ba'ijë'n. Gu'a jucha quëñësi'cua, mai Ëjaguë coñete choisi'cua, bacua naconi në'cani, si'a jëja re'o recoyo re'huani ba'ijë'n. ²³Yequëcuabi ro huesëjën, ro bëin güese cocare quëani achojënna, ja'anre achamajën ba'ijë'n. Quëñëni saijë'n. Ja'anre achatoca, maire bëiñe se'ga bayë. ²⁴Mai Ëjaguëre yo'o concuabi bëiñe beoye ba'ija'bë. Si'a bainni bojojën, re'oye yo'ojën, masiye ye'yojën ba'ijë'n. ²⁵Yequëcuabi ai gu'aye sehuojënna, bëiñe beoye bojora'rë te'e ruiñe yihuojë'n. Ja'nca yihuojënna, yequëre Riusubi ja'an bainni ëñoni, bacua gu'a jucha senjoñe, bagüë te'e ruiñe ba'iyete masiye, ja'anre bacuani yo'o güesema'ija'guë. ²⁶Ja'nca yo'o güeseguëna, ja'nre'bi, bacuabi te'e ruiñe ro'ta bi'rani, zupai huati zeanse'ere jo'cani jëaye poreyë. Zupai huati zeanse'ere ba'ijën, zupai yëye se'gare yo'ojënna, Riusubi bacua jëani ba'iyete masi güeseyi.

Cómo será la gente en los tiempos últimos

3 Yureca, en cocare achani huanë yemaquë ba'ijë'n. Carajei umuguseña ti'anguëna, bainbi ro guaja yo'ojën, ya'yaye tëca ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. ²Yequëcuabi bacua se'gare'ru huanöne ba'iyë. Yequëcua bayete ëa ëñajën ba'iyë. Bacua yo'ose'e se'gare bojojën, ro bacua ba'iyete ro'tajën, yequëcua ba'iyete gu'a güeyë. Riusuni gu'aye cajën ba'iyë. Pë'caguë sanhuëbi yihuojënna, bëinjën yo'oma'inë. Yequëcua coñete re'oye ro'tama'inë. Riusu guanseni jo'case'ere gu'a güejën senjoñë. ³Bacua bainrebani yëye beoye ba'ijën, Gu'aye yo'ohuë yë'ë caye gu'a güejën, ro gu'aye cajën coquejën, re'oye yo'oye ro jo'cani senjojën, bëin coca se'ega cajën, re'oye yo'oye gu'a güejën ba'iyë. ⁴Coqueye se'ga ro'tajën, bacua yëse'e se'gare ro a'ta yo'ojën, bacua se'gare'ru huanöne ba'iyë. Riusuni ro'taye beoye ba'ijën, ro bacua bojo ëaye se'gare yëjën ba'iyë. ⁵“Riusuni si'a recoyo ro'taguë'ë yë'ë” cacuata'an. Riusu ta'yejeiye yo'oni jo'case'ere gu'a güeye cayë bacua.

Ja'nca cajënna, bacuare achaye beoye ba'ijë'n. ⁶Bacua jubë ba'icuabi bain huë'ëñana ëñajën ganojën, romi hua'na jëja recoyo beo hua'nare cu'eyë. Ja'an romi hua'nabi ai gu'a jucha bajën, ro bacua yëse'e se'gare caraye beoye yo'ojën, ⁷“Te'e ruñete ye'yeni yo'oja'ma” ro'tajënna, ja'anre ye'yeye ai caraji bacuare. Ja'an romi hua'nare cu'eni, bacua ro'tajën ba'iyete tëteni bayë, ba ye'yocua. ⁸Ja'nca yo'ojën, Riusu te'e ruñe ba'iyete caraye beoye gu'a güeye cayë. Ira yai bain ba'isi'cua Janes, Jambres, ja'an hue'ecuabi Moisés coca quëase'ere gu'a güeye cajënna, ja'an ye'yocua'ga güina'ru yureña te'e ruin cocare gu'a güeyë. Bacuabi ro

ro'tajën, Cristoni si'a recoyo ro'tayete senjoni ba'iyë. ⁹Ja'nca ba'ijën, quë'rë se'e huacha ye'yoye ti'anma'ija'cua'ë. Bacua ro ro'tajën ye'yoye, ba ira yai bain ba'isi'cua ye'yojën ba'ise'e'ru ba'iyë, ja'anre si'a bainbi masija'cua'ë. Masini, bacuare achama'ija'cua'ë.

El último encargo de Pablo a Timoteo

¹⁰Më'ëca yë'ë ye'yoguë ba'ise'ere achani te'e ruñe yo'oguë baë'ë. Yë'ë te'e ruñe yo'oye, yë'ë jëja recoyo ro'taye, Cristoni ro'taye, yë'ë bojora'rë coñe, yë'ë yëreba yëye, yë'ë jëja baye, ja'anre më'ëbi te'e ruñe ëñani ye'yehuë. ¹¹Yequëcuabi yë'ëni ai je'o bajënna, ai yo'oguë baë'ë yë'ë. Ai yo'oguëna, më'ëbi ëñani, Cristo ma'a ganiñete ye'yehuë. Yequëcua, Antioquía, Iconio, Listra, ja'an huë'e joboña ba'icuabi yë'ëni ai huaijënna, yë'ëbi ai yo'oguë, mai E'jaguë yo'ore jo'caye beoye yo'oguë baë'ë. Më'ëbi ja'anre masiyë. Mai E'jaguëbi yë'ëni conguë, yë'ëre jëa güesebi. ¹²Si'a bainbi Jesucristoni zi'nzijën, baguë yëye se'gare te'e ruin recoyobi yo'oye yëtoca, yequëcuabi bacuani gu'aye yo'ojën ba'iyë. ¹³Ja'nca yo'ojën ba'icuata'an, gu'a bainbi, Yë'ëbi te'e ruñe cayë coquejën, ja'anre ye'yoni, yequëcuani coquejën yihuoni, ja'ansi'cuani coque güeseni, caraye beoye quë'rë gu'ayereba yo'ojën ba'iyë.

¹⁴Më'ëca më'ë te'e ruñe ye'yese'ere gare jo'cani senjoma'ijë'n. Si'a jëja recoyo ro'tani re'huaguë ba'ijë'n. Më'ëre ye'yojën ba'isi'cuare ro'tajë'n. ¹⁵Më'ë zinzën ba'ise'ebi Riusu te'e ruñe ba'i coca toyani jo'case'e, ja'anbi ye'yesi'quë ba'iyë më'ë. Ja'an ye'yese'ebi Cristo Jesusni si'a recoyo ro'taguëna, Riusubi më'ëni baguë ba'i jobona tëani baji. ¹⁶Riusubi baguë cocarebare te'e ruñe quëani acho güeseni, maina insini jo'cabi. Ja'anre ye'yeni, Riusu te'e ruñe ba'iyete masini, yequëcuani

ye'yoye poreyë mai. Yequëcuabi huacha ye'yojëna, ja'an cocabi te'e ruiñe yihuoye poreyë mai. Yequëcuabi gu'aye yo'ojëna, ja'an cocabi te'e ruiñe ba'i ma'are ëñoñe poreyë mai. Bainni te'e ruiñe ganijën ba'iyete yihuoni masi güeseye poreyë mai. ¹⁷ Ja'nca yihuoni masi güesejënna, Riusure yo'o concuabi quë'rë se'e ye'yëjën, quë'rë te'e ruiñe ba'ijën, Riusu yo'o si'aye re'oye yo'oye porecua ruiñë.

4 Yureca, Riusu, Jesucristo, bacuabi achajënna, më'ëni ai jëja yihuoyë yë'ë. Jesucristobi si'a bain huajëjën ba'icua, junni huesësi'cua, si'acuani bacua yo'ojën ba'ise'ere senni achaguëna, sehuojën ba'ija'cua'ë. Baguë in rai umugusebi baguë ba'i jobore si'a bainni ëñoni, bacua gu'a juchare masini, bacuare bënni senjoja'ñete huo'hueji. Ja'nca sëani, më'ëni guansegüë cayë yë'ë: ² Riusu cocarebare quëani achoguë ba'ijë'ën. Achaye yëma'icua'reta'an, si'acuani jo'caye beoye quëani achoguë ba'ijë'ën. Riusu quëani jo'case'ere bacuani te'e ruiñe masi güesejë'ën. Gu'aye yo'otoca, bacuani bojora'rë yihuoguë ba'ijë'ën. Re'oye yo'otoca, bacuani bojoguë conjë'ën. Si'a hua'nani caraye beoye bojora'rë ye'yoguë ba'ijë'ën. ³ Te'e ruin coca ba'iyeta'an, rëño në'serë se'ga bain hua'nabi achaye güejën ba'ija'cua'ë. Ro bacua yëse'e achañu cajën, ro gu'aye ye'yocuare cu'ejën ba'ija'cua'ë. ⁴ Cu'ejën ba'ijënna, te'e ruiñe ba'i cocare senjoni, ira bain ba'isi'cua ro ro'tani quëase'e se'gare achayë. ⁵ Ja'nca achajënna, më'ëca te'e ruin recoyo re'huani jo'caye beoye ro'taguë ba'ijë'ën. Yequëcuabi më'ëni ro je'o batoca, Riusu cocarebare quëani achoguë ba'ijë'ën. Ai yo'oguë bani'ga, Riusu yo'o conguëreba ba'iguëbi Riusu ye'yose'e si'ayete gare huanë yeye beoye yo'oguë ba'ijë'ën.

⁶ Yureca, yë'ë ju'insirënbi ti'anja'ñeta'an ba'iji. Yurera yë'ëre huani senjoñu cajënna, yë'ë recoyore Riusuna insiyë. ⁷ Yë'ë'ga yua si'a jëja Riusu yo'o jo'case'ere yo'oni tējihuë. Carrera huë'huëguëbi jëja huë'huëye'ru si'a Riusu ëñosi ma'ana huë'huëni ti'anhuë yë'ë. Cristoni si'a recoyo ro'taguë, baguëni senjoñe beoye yë'ë recoyona re'huani bayë yë'ë. ⁸ Ja'nca sëani, Riusu ta'yejeiye insiyete, ba te'e ruiñereba ba'iyete coni baja'guë'ë yë'ë. Mai E'jaguë te'e ruiñe justicia yo'oguëbi, baguë in rai umuguse ti'anguëna, guëna maro tëoye'ru baguë ta'yejeiye bayete yë'ëna ro insiji. Insini, yequëcuare'ga, si'a hua'na Cristoni yëreba yëjën, baguë in raija'yete ëjojën ba'icua're'ga, bacuana baguë ta'yejeiye bayete insiji Riusu.

Instrucciones personales

⁹ Më'ë porese'e'ru besa yë'ëna rajjë'ën. ¹⁰ Demasbi yë'ëre jo'cani senjobi. Eñ yija ba'iyete ro ëa ëñani, Tesalónica huë'e jobona saquëña. Crescentebi Galatia yijana saji'i. Titobi Dalmaciana saji'i. ¹¹ Lucas se'gabi yë'ë naconi ba'iji. Marcore cu'ejani rajjë'ën. Baguë yua yë'ë yo'ore coñe poreji. ¹² Ti'quicote Efeso huë'e jobona sahuë. ¹³ Yë'ë guayoni se canre, Troas huë'e jobore ba'iguë, Carpo hue'eguë naconi jo'cahuë. Jo'caguëna, ja'an canre injani racaijë'ën. Yë'ë uti pëbëanre'ga injani racaijë'ën. Yë'ë toyasi ja'orëanre quë'rë yëyë yë'ë.

¹⁴ Alejandro hue'eguë, guëna ma'carëanre re'huaguëbi yë'ëni ai yo'o güesebi. Ja'nca ai yo'o güeseaguëna, mai E'jaguëbi baguëni justiciate te'e ruiñe yo'o'ja'guë'bi. ¹⁵ Më'ë'ga baguë je'o bayete ëñani quëñëjë'ën. Maibi Riusu cocare quëani achajënna, baguëbi ai je'o baji.

¹⁶ Yë'ë ru'ru ba'isirën bain ëjacuana nëcani, jëa coca sehuoguëna, yë'ë bainbi yë'ëre te'e conni nëcamaë'ë. Si'a

hua'nabi gatini saëë. Ja'nca satena, Riusubi huanë yeja'guë, cayë. ¹⁷Gatini saisi'cuata'an, yëë Ëjaguëbi yëë naconi ba'iguë, jëja recoyo baguëte yëëre re'huabi. Ja'nca re'huaguëna, Riusu cocareba si'aye beoru bacuani quëani achoguëna, judfo bain jubë ba'ima'icua si'acuabi achahuë. Yequëcuabi yëëre huani senjoñu casi'cuata'an, Riusubi yëë recoyote re'o huano güeseguë, yëëre ai conreba conbi. ¹⁸Ja'nca conguëbi yëëre caraye beoye tëani, baguë ba'i jobona yëëre re'oye sani baja'guë'bi. Ja'nca sëani, baguëni caraye beoye go'sijei cocare bojojën quëani achoñuni.

Saludos y bendición final

¹⁹Yureca, Prisca, Aquila, ja'nrebi
Onesíforo te'e bain, bacuani

saludacaijë'ën. ²⁰Erastobi yua Corintona bëabi. Trófimobi rauna ju'inguëna, baguëte Miletona jo'cahuë yëë. ²¹Më'ë'ga më'ë pores'e'ru, ocorën ti'anmaquëna, ru'ru raijë'ën. Ja'anrën ganiñe ai guaja'ë. Eubulo, Prudente, Lino, Claudia, bacuabi si'a mai gajecua naconi, më'ëna saludajën saoyë.

²²Mai Ëjaguë Jesucristobi më'ë naconi caraye beoye ba'ija'guë. Mai Taita Riusubi më'sacua si'acuani ai ta'yejeiye conreba conja'guë. Ja'nca raëë. Amén.

San Pablobi

TITONI

Utire toyani saobi

Saludo

1 Yë'ë, Pablo, Riusure yo'o conguë ba'iyë. Jesucristo cuencueni raosi'quë ba'iyë yë'ë. Bacuabi yë'ëre cuencueni, Cristo bain ba'iruna yë'ëre raosi'quë ba'ë. Bacuabi Cristoni si'a recoyo ro'taja'bë cajën, Riusu te'e ruiñe ba'i cocare masija'bë cajën, ² si'arën ba'ija'yete ëñajën ëjojën ba'ija'bë cajën, yë'ëre cuencueni raohuë. Si'arën ba'ija'yete cato, mai Taita Riusu coqueye beoye ba'iguëbi ru'rureba ba'isiren ja'anre maini quëani jo'cabi. ³ Yure baguë cuencuesi'rën ti'anguëna, Riusubi ja'anre se'e maini masi güeseye ro'taguë, baguë cocarebare maina quëani jo'cabi, maire tëani baye ro'taguë sëani. Ja'nca ro'taguëbi baguë cocarebare yë'ëna insini, ba cocare si'a jëja quëani achojaij'ë'n caguë, yë'ëre raobi. ⁴ Yureca, Tito, yë'ë mamaquë, mai samucuabi Cristo te'e bain ba'ijën, baguëni si'a recoyo ro'tajënna, yë'ëbi utire toyani, më'ëna saoni saludayë. Mai Taita Riusubi, mai Èjaguë Jesucristo maire tëani baguëbi, bacuabi më'ëni ai ba'iyë ai conni, bojo recoyo huanõnete më'ëna insireba insija'guë cayë yë'ë.

El trabajo de Tito en Creta

⁵ Yuta Creta yo'o yo'oja'ye caraguëna, më'ëre baruna jo'cahuë yë'ë, ba yo'o yo'oguëte. Cristo bain jubëan si'a huë'e joboanre ba'ijënna, sani bacua ëjacuare jia'noni re'huani ba'iyë më'ë. Ja'nca yo'oguë, yë'ë coca yihuoni jo'case'ere ro'tani, huanë yema'iguë ba'ij'ë'n. ⁶ Cristo bain jubë ëjaguëre jia'noni re'huato, huacha

yo'oye beoye ba'ija'guë. Te'e rënjo se'gani huejasi'quë ba'ija'guë. Baguë zincua'ga Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'ija'bë. Ro rënni ganoñe beoye ba'ija'bë. Iracuabi guansejënna, te'e ruiñe achani yo'ojën ba'ija'bë. ⁷ Baguë yua Riusu yo'o cuencuesi'quëre sëani, gu'aye yo'oye beoye ba'ija'guë. Yequëcuabi coca yihuojënna, ro achaguë ba'ima'ija'guë. Te'e jëana bënni tonguë ba'ima'ija'guë. Jo'chare uncuni güebeye beoye ba'ija'guë. Bainre huaiye beoye ba'ija'guë. Bonsere ja'ta ba ëaye ro'tama'iguë ba'ija'guë. ⁸ Yequëcuabi baguë huë'ëna ti'anjënna, bacuani bojoguë saludani, bacuare re'oye cuiraja'guë. Re'oyete ro'tani, re'oye ëñoñe yo'oguë ba'ija'guë. Si'a jëja re'o recoyo baja'guë. Te'e ruiñereba ro'taguë ba'ija'guë. Riusu yëse'e'ru güina'ru yo'oguë ba'ija'guë. Gu'a juchana to'inma'iñe caguë, gu'aye ro'taye beoye ba'iguë ba'ija'guë. ⁹ Riusu cocareba te'e ruiñereba ba'i coca, ja'anre achani, güinajeiñe yo'oguë ba'ija'guë. Riusu coca cani jo'case'e'ru tin ro'taye beoye ba'ija'guë. Ja'nca ba'iguëbi yequëcuare'ga te'e ruiñe ye'yoni, bacua recoyo ro'tayete coñe poreji. Yequëcuabi Riusu cocare gu'a güejënna, bacua huacha cayete te'e ruiñe cani achoye poreji.

¹⁰ Ai jai jubë bain, judío bain'ga, bacuabi ro ro'tajën, ro coquejën, ro bacua cocare ye'yojën, maini ai je'o bayë. ¹¹ Ja'nca sëani, bacuabi te'e huë'e bain, ai bainre coquejën, bacuani tin ro'ta güesejënna, bacua ye'yojën ba'iyete ënsej'ë'n. Curire coní bañu cajën ye'yojën, ai gu'aye yo'oyë bacua.

¹² Ira Creta bainguë ba'isi'quë, masiyereba masiguë, ja'anguëbi baguë bain ba'iyete quëani jo'caguë ba'nji: "Creta bainbi ro coquejën, ro gu'aye yo'ojën, airu hua'i hua'na'ru ro ro'tajën, ro ñame hua'na se'gabi ro ta'yejeiye aon ainjën

ba'iyë" cani jo'caguë ba'nji. ¹³ Ja'nca cani jo'caguëbi te'e ruiñera quëaguë ba'nji. Ja'nca sëani, si'a jëja, bacuani bëinguë yihuojë'n. Bacuabi jëja recoyo re'huani, Cristoni te'e ruiñe ro'tajën ba'ija'bë. ¹⁴ Ira judío bain ba'isicuabi Riusu te'e ruiñe ba'i cocare senjoni, bacuabi ro ro'tani, ro quëani jo'cajënna, ja'anre bacua recoñoa ro'taye beoye ba'ija'bë. Ro gu'a bain guansese'ere sëani, bacua recoñoare re'huaye beoye ba'ija'bë.

¹⁵ Te'e ruiñe recoyo ro'tajën ba'itoca, si'aye te'e ruiñe se'ga ba'iji. Si'si recoyo ro'tajën ba'itoca, si'aye si'si se'ga ba'iji. Si'si recoñoa ro'tacuabi yua Cristoni ro'tamajën, re'oye yo'oye gare huesëjën ba'iyë, bacua recoñoa ja'nju huesëse'e sëani. ¹⁶ Ja'nca'cuabi Riusu te'e ruiñe ba'i cocare senjoni, bacuabi ro ro'tani, ro quëani jo'cajënna, ja'anre bacua recoñoa ro ba'icuabi "Riusuni masiyë" cacuata'an, bacuabi ro gu'aye yo'ojën, Riusure gu'a güejën ba'iyë. Yequëcuabi re'oye yihuojënna, bacuabi ro bëinjën, ro gu'a güeye sehuojën ba'iyë. Re'oye yo'oye gare ti'anma'iji bacuare.

La sana enseñanza

2 Më'ë'ga Riusu te'e ruiñe ba'i coca quëani jo'case'ë'ru güina'ru ye'yoguë ba'ijë'n. ² Iracua ëmëcuani ye'yoguë, bacuani ñaca yihuoguë ba'ijë'n: Te'e ruiñe yo'ojën, Riusu ëñañete masijën, ja'nji recoyo beoye ba'ijë'n. Cristoni si'a recoyo ro'taye, si'acuani ai yëreba yëye, jëja recoyo baye, ja'anna ye'yesi'cua ba'ijë'n, ja'an cocare bacuare yihuojë'n. ³ Güina'ru ira romi hua'nani re'oye yihuojë'n. Re'o ma'are ganijën ba'ija'bë. Yequëcuani ro coquye quëaye beoye ba'ija'bë. Jo'chare uncuni güebemajën ba'ija'bë. Te'e ruiñe ye'yojën, ⁴ bacua romi yo'jecuani ñaca yihuojën ba'ija'bë. "Mësacua ënjë sanhuë, mësacua zin hua'na, ja'ancuani ai yëreba yëjën,

re'oye cuirajën ba'ijë'n. ⁵ Te'e ruiñe ro'tajën, gu'aye yo'oye yua ëñoñe beoye ba'ijë'n. Mësacua te'e jubë yo'o ba'iyë, re'oye yo'oni, yequëcuani bojojën conni, bacua ënjë sanhuëni te'e ruiñe achani yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca yo'ojën ba'itoca, yequëcuabi Riusu cocarebare gu'aye cayë porema'inë" yihuojën ba'ija'bë.

⁶ Bonsëcuare'ga yihuo cocare caguë ba'ijë'n, te'e ruiñe yo'ojën ba'ija'yere. ⁷ Ja'nca caguë, më'ë'ga te'e ruiñe re'o yo'yo'oguë, bacua yo'oye'ru yo'oni ëñojë'n. Te'e ruiñereba coca ye'yoguë, huacha yo'oye beoye ba'ijë'n. ⁸ Yequëcuabi gu'aye cayë porema'inë caguë, si'si beoye yihuo cocare quëani achoguë ba'ijë'n. Bacuabi yequërë gu'aye catoca, ro gu'a bain ëñoñë.

⁹ Yo'o concuare'ga re'oye yihuoguë ba'ijë'n. Bacua ëjacuabi guansejënna, re'oye achani yo'ojën ba'ija'bë. Bëiñe sehuoye beoye ba'ija'bë. ¹⁰ Bacua bonsere jiañe beoye ba'ija'bë. Gu'aye yo'oye beojën ba'icuabi te'e ruiñe yo'ocua se'ga ëñoja'bë. Ja'nca ëñotoca, si'acuabi ëña-jën, "Riusu cocareba ye'yesi'cuabi ai re'o bain ba'iyë" cajën ba'iyë. Riusure cato, maini tëani baguë ba'iji.

¹¹ Yureca, Riusubi si'a bainre tëani baye yëguë, si'acuani ai conreba conji. Ja'nca ba'iguë ëñoji Riusu. ¹² Ja'nca ëñoguëbi maini bojora'rë yihuoguë, Riusure gu'a güeyete, ro mai ëa ëñañete, ja'anre jo'cani senjojë'n, maini caji. Caguë, yua jëja recoñoare re'huajën, ja'nji recoñoa baye beoye te'e ruiñereba yo'ojën ba'ijë'n. Yequëcuabi mësacuanii ëñajënna, ja'nca yo'ojën ba'ijë'n yureña, yihuoji maire. Ja'nca yihuoguëna, ja'nca yo'ojën ba'ni. ¹³ Mai E'jaguë Jesucristo, mai Ta'yejeiyereba Riusu ba'iguëbi maini tëani baja'guë sëani, baguë rani ëñoja'ñete ëjojën, bojoreba bojojën ëñañu cayë, ai go'sijeiyereba ba'ija'ye sëani. ¹⁴ Ja'anguë Jesucristobi maini

ēñaguë, maibi ai gu'a juchare bajēna, maini tēani ba ēaye ro'taguë, mai gu'a jucha ro'ire junni tonbi. Ja'nca junni tonsi'quëbi baguë te'e bain yēs'icua te'e ruin recoñoa ba'icuaire maire re'huaye yēji baguë.

¹⁵ Ja'an yihuose'e'ru si'acuani yihuoguë ba'ij'ēn. Yequëcuabi mē'ere gu'aye caye yējēna, bacuare ēnseguë ba'ij'ēn.

Deberes de los creyentes

3 Mē'ē bainni yeque yihuo cocare'ga quējaj'ēn: Bain ējacua, güenaro hua'na, si'acuabi guansejēna, mē'ē bainbi achani yo'o conjēn ba'ija'bē. Re'o yo'o yo'oye caraye beoye si'aye yo'ojēn ba'ija'bē. ² Yequëcuani gu'aye caye beoye ba'ija'bē. Si'a hua'nani bojojēn ba'ijēn, bacuani bojoye conjēn ba'ijēn, bacua recoñoa re'o huanonē ba'igüeseja'bē.

³ Mai hua'nare'ga cato, maibi gu'a jucha basi hua'na ba'ijēn ba'nhuë. Maibi ro ro'tajēn, Riusuni achaye beoye ba'ijēn, ro gu'aye yo'ojēn coques'icua ba'ijēn ba'nhuë. Ro a'ta yo'ojēn, ro mai yēs'e'ru yo'o ēaye ba'ijēn, ja'an se'gare yo'ojēn, zupai huatini yo'o conjēn ba'nhuë mai. Yequëcuani je'o bajēn, sa'ñeña je'o bajēn ba'nhuë mai.

⁴ Ja'nca ba'icuaireta'an, Riusubi maini tēani baye yēguë, maini re'oye conni, maini ai yēreba yēji. ⁵ Ja'nca yo'oguëbi maini tēani baguë, ro mai te'e ruiñe yo'ojēn ba'ise'ere ēñama'iji Riusu. Baguë se'gabi maini ai ba'ie ai oiguë congüë, baguë Espiritute maina raoni, mai recoyote mame tēnoni, mai ba'iyete beoru mamereba re'huani jo'cabi. ⁶ Jesucristobi mai huacha yo'ose'e ro'ire junni tonguë, mai mame re'huaye, mai tēani baye, ja'anre maini masi güeseji Riusu. Baguë Espiritute maina raoni, mai recoyote mame re'huani, baguë bayete ai insireba insiji. ⁷ Maini ai

oiguë ēñani, "Te'e ruin recoñoa ba'i hua'na ba'ija'bē caguë, si'arēn ba'ie re'huayete ējojēn, ja'anre coni baja'bē" caguë, baguë oire bani coñete maini ai masiyereba masi güeseji Riusu.

⁸ Yureca, te'e ruiñe quëayē yē'ē. Yē'ē yure yihuoni case'ere re'oye ro'tani, si'a hua'nani quëani achoj'ēn. Riusuni si'a recoyo ro'tacuabi caraye beoye re'oye conjēn re'oye yo'ojēn ba'ija'bē caguë, bacuani yihuo coca si'a jēja quējaj'ēn. Quëaguëna, si'a hua'nabi achani, si'a recoñoa bojojēn re'huaye poreyē. ⁹ Yeque coca ro bëñe quëani achose'e, ira bain ba'isi'cua mamaña toyani cuencuese'e, bain sa'ñeña ro bëñe case'e, Moisés coca toyani jo'case'ere bëinreba bëinjēn yihuose'e, ja'anre gare achaye beoye ba'ij'ēn. Ja'anre quëani achocuabi ro ro'tajēn, ro guaja yo'ojēn coca cayē.

¹⁰ Yequëcua Cristo bain jubē ba'icuaibi bain quēñēni sai cocare bëñe quëani achotoca, ja'ancuani samu ba'ie ēnseguë yihuoj'ēn. Ja'nca yihuoni, mē'ēni achama'itoca, ja'nrebi, bacua ba'irute quēñēni saij'ēn. ¹¹ Mē'ēni achama'icua sēani, gu'a recoñoa se'e bajēn, bacua gu'a juchare si'a bainni te'e ruiñe masi güesej'ēn. Bēnni senjoñe se'ga ba'ija'guë'bi bacuare.

Instrucciones personales

¹² Yureca Artemasre mē'ēna saoye ro'tayē yē'ē. Baguëte saoma'itoca, Tíquicote saoyē. Saoguëna, mē'ē pores'e'ru yē'ēna, Nicópolis hu'e'e jobona saija'guëna, ti'anni ēñaj'ēn. Ja'anrute oco tēcahuëte bëani ba'ijaza ro'taguë ba'iyē yē'ē. ¹³ Ira ēja bain guanseni toyase'ere ye'yesi'quë, Zenas hue'eguë, yequë Apolos, bacuabi yequëruanna saiye ro'tajēna, mē'ē pores'e'ru bacua bonse carayete bacuana ro insini conj'ēn. Bacua ma'a saijēna, bacuare besa bojoguë saoj'ēn. ¹⁴ Cristo bainbi re'oye yo'oye

ye'yereba ye'yeja'bë. Yequëcuabi
bonsere carajëna, bacuana ro insini
conja'bë. Ja'nca conma'itoca, reoye
yo'oma'icua ba'iyë.

Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua, yëquë-
nate yësi'cuare sëani, bacuani saluda-
caijë'en. Riusubi mësacua si'acuani ai
ta'yejeiye insini cuiraguë ba'ija'guë.

Saludos y bendición

¹⁵ Yureca, yë'ë naconi ba'icuabi më'ëna
bojojën saludayë. Më'ë naconi ba'icua,

San Pablobi

FILEMONNI

Utire toyani saobi

Saludo

1 Yureca, yě'ë, Pablo hue'eguë, ya'o huë'ena preso zeansi'quëta'an, Jesucristoni yo'o congüë ba'iyë yě'ë. Yě'ë, mai te'e bainguë ai yësi'quë Timoteo naconi, yëquëna te'e yo'o congüë ai yësi'quë Filemón hue'eguëni utire toyani saoyë. ² Toyani saojën, yëquëna te'e baingo ai yësi'co Apia hue'egoni ro'tajën, Arquipore, yëquëna naconi te'e conni ba'iguë, baguëre'ga ro'tajën, Cristo bainreba si'acua mē'ë huë'ena ñë'cajën raicare'ga, si'acua recoyo ro'tajën, uti toyani saoyë yëquëna. ³ Mai Taita Riusu, baguë Zin Jesucristo, bacuabi caraye beoye si'aye conijajën, bojo recoyo re'huani ba'ijë'ën cayë.

El amor y la fe de Filemón

⁴ Mē'ë ba'iyete ujato, yě'ë yua jo'caye beoye Riusuni surupa caguë ba'iyë mē'ëre. ⁵ Mē'ëbi Jesucristoni si'a recoyo ro'taguë, baguëni quër, yëquëna naconi te'e conni ba'iguë, baguëre'ga ro'tajën, ë ai ba'iyë ai yëreba yëguë, Cristo bainrebare ai oiguë congüë ba'iguëna, yě'ë'ga achani masihuë. ⁶ Ja'nca sëani, Riusuni ujato, si'a bain mē'ë ba'iyete ëñani, Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuabi mai jubëna re'oye zi'inni ba'ijën, Jesucristo bojo güeseyete quërë ai re'oye masini, recoyo bojojën ba'ija'bë cayë. ⁷ Yureca, yě'ë bainguë ai yësi'quë, mē'ë oiguë coñete ëñani, ai bojo recoyo re'huani ba'iyë yě'ë. Jesucristo bainrebabi mē'ëna ti'anjënna, yua bacuani recoyo ai bojo huano güesehuë mē'ë. Ja'nca sëani, mē'ë oiguë coñete ëñani ai bojoyë yě'ë.

Pablo pide un favor para el esclavo Onésimo

⁸⁻⁹ Ja'nca bojoguëbi mē'ëni señë yě'ë. Mē'ëbi porenica yě'ëre conjë'ën señë. Cristo yo'o cuencuesi'quëbi mē'ë yo'oyete guanseye poreguëta'an, mē'ëni ai recoyo yëguëbi mē'ë coñë se'gare señë yě'ë. Yě'ë yua Jesucristo bainguë cuencueni raosi'quëbi baguë ro'ina, preso zeansi'quë ba'iyë yě'ë. ¹⁰ Ja'nca ba'iguëbi mē'ëni senguë, yě'ë bainguë ai yësi'quë Onésimo hue'eguëte mē'ëni señë yě'ë. Baguë yua yě'ëna preso zeansi'quë ba'iguëna, yě'ëna ti'anbi. Ti'anguëna, yě'ë yua Riusu cocare baguëni quëani achoguëna, Cristo bainguë runji'i baguë. ¹¹ Baguë ja'anrë yo'oguë ba'ise'ere cato, mē'ëre yo'o congüë gu'a hua'guë se'gaoñë se'gare señë yě'ë. Yě'ë yua Jesucristo bainguë cuencueni raosi'quëbi baguë ro'ina, preso zeansi'quë ba'iyë yě'ë bajji'i. Ja'nca ba'isi'quëta'an, yureca ai re'o bainguë runji'i. Yě'ëni ai re'oye yo'o congüëbi mē'ëre'ga ai re'oye yo'o coñë ba'ija'guë'bi. ¹² Ja'nca ba'iguëna, baguëte mē'ëna go'yani saoyë yě'ë. Baguëte ai recoyo yëguëbi baguëte mē'ëna saoyë yě'ë. ¹³ Yě'ë naconi quërë se'e bëani, yě'ëni congüë ba'itoca, ai bojoguë ba'ire'ahuë yě'ë. Yě'ë yua Cristore yo'o congüëna, baguë yua yě'ëni congüë ba'itoca, mē'ë coñete ro'tani bojoguë ba'ire'ahuë yě'ë, preso zeansi'quë sëani. ¹⁴ Ja'nca baguëni bëa güeseyete yëguë, mē'ëbi yuta Jaë'ë cama'iguë sëani, baguëte mē'ëna go'yani saoyë yě'ë. Baguëte ro'tëani baye yëma'inë yě'ë. Mē'ë se'gabi baguëte yě'ëna jo'caye yëtoca, ai re'oye ba'ire'abi. ¹⁵ Onésimobi mē'ëre jo'cani senjoni, rëño ñësebë se'ga so'o ba'iguëna, yureca mē'ëbi yequërë baguëni si'arën baye poreyë. ¹⁶ Baguëni si'arën baguë, ro'yo'o con hua'guë

se'gare'ru baguëte se'e ëñama'inë më'ë. Më'ë te'e bainguë ai yësi'quëre'ru baguëte ëñaguë ba'ija'guë'ë më'ë. Yë'ë yua baguëni recoyo ai yëguë sëani, më'ëbi baguëni quë'rëreba ai yëguë ba'ire'ahuë. Më'ë yo'o conguë se'gare gare se'e ro'tama'ijë'ën. Më'ë te'e bainguë Cristo naconi te'reba zi'insi'quëre ro'taguë bojojë'ën.

¹⁷ Ja'nca sëani, baguëte coni, baguëni bojoguë ba'ijë'ën. Yë'ë yua më'ë naconi Cristoni te'e yo'o conguëna, yë'ëre coni bojoye'ru baguëte coni bojoguë ba'ijë'ën. ¹⁸ Baguë yua më'ëni gu'aye yo'osi'quë banica, më'ëni curi debeguë banica, yë'ëbi si'aye roza caguë ba'iyë yë'ë. ¹⁹ Ën cocare toyaguë, më'ëni te'e ruiñe caguë quëayë yë'ë. Baguë debese'e si'ayete më'ëni ro'iyë yë'ë. Yë'ëbi më'ëni Cristo ba'iyete masi güeseguëna, quë'rë ai ba'iyë ai coni bahuë më'ë. Ja'nca sëani, më'ëbi yë'ëre debeguëna, më'ë ro'iyete senma'inë yë'ë. ²⁰ Ja'nca sëani, yë'ë bainguë ai yësi'quë, yë'ë sense'ere concaijë'ën. Jesucristoni recoyo te'reba ro'taguëbi Onésimote coni bani, baguëni

bojoguë ba'ijë'ën. Ja'nca coni batoca, ai bojo recoyo re'huani ba'iyë yë'ë.

²¹ Më'ëbi te'e ruiñereba achani yo'oye ye'yesiquë sëani, më'ëni ën cocare senguë toyayë yë'ë. Toyaguëna, më'ëbi yë'ë se'ne'ru quë'rë te'e ruiñereba yo'oyë. Ja'nca masiyë yë'ë. ²² Baguëte ja'nca coni bojoguë, yë'ë cain sonohuëte re'huacajë'ën. Mësacua si'acuabi yë'ë ba'iyete Riusuni senreba senjënna, Riusubi yurera yë'ëre ënjo'onbi etoguëna, mësacuana te'e jëana ëñaguë saiyë yë'ë.

Saludos y bendición final

²³ Yureca, yë'ë bainguë Epafras hue'eguë, yë'ë naconi Cristo yo'ore te'e conguë, yë'ë naconi preso zeansi'quë, ja'anguëbi mësacuanu saludaye caji. ²⁴ Marcos, Aristarco, Demas, Lucas, bacua'ga yë'ë naconi te'e yo'o conjën, mësacuanu saludaye cahuë.

²⁵ Mai Ëjaguë Jesucristobi mësacuanu ai ba'iyë ai conreba conguë, mësacuanu bojo güeseguë ba'ija'guë, cayë yë'ë. Amén.

HEBREO

Bainni toyani jo'casi coca

Dios ha hablado por medio de su Hijo

1 Ru'rureba, Riusubi mai ira bain ba'isi'cuani coca cani achoye yëto, baguë bain cuencueni raosi'cuani ai ba'ie tin masi güesequë, bacuani coca masi güesequë ba'nji. ²Ja'nca masi güesequëbi yureta'an, yo'jereba ba'irën ba'iguëna, maini coca quëani achoye yëguë, baguë Zinre cuencueni, maire quëani acho güesebi. Baguë Zin ba'iyete cato, ai ta'yejeiyereba E'jaguëre baguëte re'huabi. Re'huaguë cabi: "Si'a ën yija re'otore re'huani jo'cani, më'ëbi si'aye bajë'ën" cabi Riusu, baguë Zinni. ³Riusu ta'yejeiye go'siye'ru ai ta'yejeiye E'jaguë ba'iji baguë Zin. Baguë ba'iyete ëñato, Riusu ba'ie'ru te'ereba ba'iji baguë. Baguë ta'yejeiye ba'i coca se'gare caguëna, si'aye ën yija re'otobi re'oye ba'iji. Mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere tënoni saoni tējini, ja'nrebi Riusu ëja guëna seihuë jëja ca'ncona bëani, baguë naconi guënamë re'otobi te'ereba guansequë ba'iji.

El Hijo de Dios es superior a los ángeles

⁴Riusu Zin ta'yejeiyereba ba'iyete cato, baguë guënamë re'oto yo'o concua'ru quërë ta'yejeiye E'jaguë ba'iji, Riusu quërë re'oye cuencueni re'huasi'quë sëani. ⁵Riusu cani jo'casi cocare ëñato, baguë Zin se'gani ñaca cani achobi. Baguë anje hua'nani gare ja'nca caye beoye baj'i'i: Më'ëbi yë'ë Zin ba'iguë'ë. Yure umuguse më'ëni ja'nca cuencueni re'huahuë yë'ë.

Yeque cocare'ga baguë Zin ba'iyete caguë, baguë anje hua'nare gare caye beoye baj'i'i: Baguë taita sëani, yë'ë Zinreba ba'iji baguë.

⁶Ja'nrebi baguë Zin gañaguëte ën re'otona raoguë, si'aye ëñoni, baguëni ñaca cani achobi:

Yë'ëre guënamë re'oto yo'o concua si'acuabi më'ëna gugurini rëañe bayë.

⁷Cani, ja'nrebi Riusubi baguëre guënamë re'oto yo'o con hua'nani cani achobi:

Yë'ëbi guansequëna, yë'ë yo'o case'ere te'e jëana besa hua'na yo'ojën ba'ijë'ën.

Tutu saoye'ru yo'ojën, toa ëoni si'aye'ru yo'ojën ba'ijë'ën cani achobi Riusu.

⁸Baguëre guënamë re'oto yo'o con hua'nani ja'nca cani achoguë, baguë Zinni coca caguë, quërë ta'yejeiye coca cani achobi:

Më'ë ëja guëna seihuëna bëani, gare carajeiye beoye si'aye guansequë ba'ijë'ën, Riusu.

Te'e ruiñereba guanseye se'ga ba'iguë'ë më'ë.

⁹Te'e ruiñe yo'oye se'gare bojoguë, gu'aye yo'oyete ai gu'a güeguë ba'iyë më'ë.

Ja'nca ba'iguë sëani, më'ë ta'yejeiye Riusubi më'ë gajecuanu bojo güeseye'ru më'ëni quërë ai ba'ie bojo güesequë ba'iji.

¹⁰Cani achoni, ja'nrebi se'e yeque cocare baguë Zinni cani achobi Riusu:

Ai ta'yejeiyereba E'jaguë ba'iguë'ë më'ë.

Ru'rureba ba'isirën, ën yija re'otore re'huani jo'caguë, më'ë se'gabi guënamë re'oto si'ayete re'huani jo'cahuë.

Ja'nca re'huani jo'caguëna, carajeiye se'ga ba'iji.

¹¹Carajeiguëta'an, më'ë yua gare carajeiye beoye ba'iguë'ë.

Si'a ën re'otobi ira re'oto'ru ruinjì.

Ira caña carajese'e senjoñe'ru si'a re'oto jo'cani senjoja'ñe ba'iji.

¹²Gare se'e sayaye beoye ba'ie'ru ën yija re'otore gare jo'cani senjoñe ba'ija'guë'bi.

Ja'nca ba'ija'guë'ta'an, si'arën ja'ansi'quë ba'ija'guë'ë më'ë.

Gare ñu'ñujeiñe beoguë ba'iguë'ë më'ë, baguë Zinni canì achobi Riusu.

¹³Ja'nca canì achoguëbi baguë Zinni ën cocare'ga canì achobi. Baguëre guënamë re'oto yo'o con hua'nare ja'nca gare canì achoye beoguë baji'i:

Yë'ë jëja ca'ncona bëani, yë'ë naconi ai ta'yejeiye guansegüë ba'ijë'ën.

Më'ëre je'o bacua carajei ñësebë tëca, yë'ë naconi te'e guansegüë ba'ijë'ën, canì achobi.

¹⁴Ja'nca canì jo'casi'quë sëani, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na ba'iyete masiye poreyë mai. Riusure yo'o concua se'ga'ë. Baguëbi bacuare cuencueni, baguë bain baguë naconi te'e ba'ija'cuare conni cuiraye raobi.

No hay que descuidar la salvación

2 Ja'nca sëani, mai Èjaguëbi baguë cocarebare quëani achoguëna, maibi jo'cani senjoma'iñe cajën, baguë cocare quë'rë te'e ruiñereba achani yo'oñu cayë. ²Riusu ira coca canì jo'case'ere ro'tajën ba'ijë'ën. Riusu anje hua'nabi canì jo'cajënna, Riusu bainbi te'e ruiñereba yo'oye bahuë. Yo'oma'itoca, Riusubi ga gu'aye yo'ose'ere ëñani, ba bainguë si'nseyete cuencueni jo'caguë ba'nji.

³Ja'nca si'nseguëna, maibi yureña Cristo tëani bayete güetoca, Riusu bënni senjoñete gare jëaye beoji. Mai Èjaguë Jesucristobi ru'ru baguë tëani ba cocare quëani achoguëna, baguëte achasi'cuabi yo'je ba cocare maini masi güesehuë. ⁴Masi güesejënna, Riusubi bacua coca cayete te'e ruiñe ba'ie

masi güeseza caguë, baguë bain quëani achocuare conguë, ai ta'yejeiyereba yo'oni ëñoguë, baguë Espiritute bacuana raobi. Raoguëna, bacuabi ta'yejeiye yo'o yo'oye porecua ruën'ë, Riusubi ga bainguë yo'o cuencueguëna. Riusubi baguë mame cocare ja'nca canì jo'caguëna, te'e ruiñereba achajën bañuni.

Jesucristo, hecho como sus hermanos

⁵Riusu ba'i re'oto ti'anja'ñete cato, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'nabi gare guanseye beoye ba'ija'cua'ë, ën re'oto guansese'ëru. ⁶Riusu coca canì jo'case'ere ëñato, baguë bainbi baguë ba'i re'otore guanseyën ba'ija'cua'ë. Ñaca caji:

Riusu, më'ëbi bain ba'iyete ëñaguë, ta'yejeiye beo hua'nareba ba'icua'reta'an, ¿më'ë guere bacuare ai ta'yejeiye ro'taguë ëñaguë'ne?

¿Më'ë guere bacuani ta'yejeiye ba' güesequë'ne?

⁷Bainre re'huani jo'cani, guënamë re'oto yo'o con hua'na ba'ie'ru rëño ñësebë quë'rë yo'je ba'ijënna, ja'n'rëbi jë'te, bacuare ai ta'yejeiye ba'icua're re'huaye ro'tayë më'ë.

Bacuare ai ruiñe ëñani bojoja'guë'ë më'ë.

⁸Ja'nca ëñani bojoguë, bacuare si'a ën re'oto ba'iyete guansecuare re'huaja'guë'ë më'ë, canì jo'case'ë ba'iji.

Ja'nca canì jo'case'e sëani, baguë bainbi si'ayerereba guanseyën ba'ija'cua'ë. Guanseyënna, si'a ba'i hua'nabi achani Jaë'ë cajën yo'ojën ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ija'cuata'an, yureña baguë bainbi si'aye guanseye cato, yuta caraji bacuare. ⁹Ja'nca ba'icua'ta'an, maibi yureña Jesucristo ba'iyete masini, baguë ta'yejeiye ba'iyete ye'yeyë. Riusubi baguëte cuencueni, rëño ñësebë ba'iguëna, baguëte anje hua'na ba'ie'ru quë'rë yo'je ba'i hua'guëre re'huani,

ja'nrëbi baguëte ai ta'yejeiyereba Ëjaguëre re'huani jo'cabi. Riusubi si'a bainni ai yëguë, Jesucristote raoni, mai ro'ire junni tonguëre re'huani, maina raobi. Raoguëna, mai ro'ire ai yo'oni, ja'nrëbi ai ba'ie ai ta'yejeiye Ëjaguë ruinsi'quëbi Riusu naconi te'e ba'iji.

¹⁰ Ja'nca ai yo'oguëna, Riusubi te'e ruiñe ro'tani, Jesusre maina raobi. Si'a ën re'oto baguë yëse'eru re'huani jo'casi'quëbi ai jai jubë bainre tëani baye ro'taguë, bacua jëayete ënoguëbi ai re'oye conja'guë caguë, baguëte ai yo'ojai hua'guëre re'huani raobi.

¹¹ Raoguëna, baguë bain ba'ija'cuare recoyo tënoreba tënoji. Tënoyuëna, maibi baguë naconi recoyo te'e zi'inni ba'ijën, si'acuabi Riusuni Taita cajënna, baguë'ga maini Yë'ë bainreba'ë maire ai bojoreba bojoguë caji. ¹² Riusu coca cani jo'case'eru maire caji:

Riusu, më'ë ta'yejeiyereba ba'iyete yë'ë bainreba ba'icuan masi güeseza.

Si'a më'ë bainbi në'cajënna, më'ë ba'iyete ai re'oye cani achoja'guë'ë yë'ë, caji Riusu.

¹³ Yequeru'ga ëñato, ñaca caji:

Riusu, më'ëni si'a recoyoreba ro'taza caji. Yequeru'ga:

Riusu, yë'ë, yë'ë bainreba më'ë cuencueni jo'casi'cua, si'acuabi më'ë cayete achani yo'oye ëjojën ba'iyë, caji.

¹⁴ Ja'an bainreba ba'iyete cato, ën yija ba'i hua'na se'ga ba'iyë. Anje hua'na ba'ie'ru beoyë. Ja'nca ba'icua sëani, Jesusbi ën yija bainre ëñani, yë'ë'ga güina'ru bainguë runni baza caguë yo'obi. Ja'nca yo'oguë, zupai huati, bainni junni huesë güeseguë, ja'anguëni huesoni si'aye ro'taguë, mai ro'ire junni tonbi baguë. ¹⁵ Ja'nca junni tonguë, bain hua'na yua junni huesëyete gare se'e huaji yëye beoye ba'iyë. Zupai huati zoe zemosi'cua ba'ijënna, bacuare tëani etobi Jesús.

¹⁶ Ja'nca yo'oguëna, ëñere te'e ruiñe masiyë mai. Anje hua'nani conni cuiraye ro'tamaji'i. Baguë bainreba, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, Taita Abraham mamacua casi'cua, ja'ancuan conni cuiraye ro'taguë raji'i.

¹⁷ Ja'nca raiguëbi baguë bainreba ba'ie'ru güina'ru te'e ba'iguë'ru runji'i. Ja'nca ruinguëbi bacuan conni cuiraye te'e ruiñereba yo'oye poreguë baji'i. Bacua quë'rë ta'yejeiye pairi oiguë coñe'ru bacua recoyo tëno güeseni, te'e ruiñe conni cuiraguë raji'i. Riusu cuencueni raosi'quë sëani, bain gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere tëno güeseni saozaga caguë, mai ro'ire junni tonguë raji'i. ¹⁸ Ja'nca raiguëbi zupai coqueguë choise'ere ai yo'oguë etajeisi'quë sëani, zupaibi maire'ga coqueguë choiguëna, mai'ga ai yo'ojënna, maini te'e ruiñe conni etoye pore Ëjaguë'bi ba'iji.

Jesús es superior a Moisés

3 Ja'nca yo'oye pore Ëjaguë ba'iguëna, mësacua yua yë'ë bainreba ai yësi'cua, Riusu ba'i re'otona choisi'cua sëani, yureca mai Ëjaguë Jesucristo ta'yejeiye ba'iyete ro'tajën ba'ijë'n. Riusubi baguëte cuencueni raoguëna, maire recoyo te'e conni tënoguë raji'i. Maini ta'yejeiye pairi oiguë coñe'ru maini conguë, mai ba'iyete Riusuni sencaiguë ba'iguëna, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'iyë mai. ² Riusubi baguëte cuencueni raoguëna, Riusu yëse'eru te'e ruiñe yo'oguë baji'i. Mai ira bainguë ba'isi'quë Moisés hue'eguë ba'isi'quë're'ga ro'tajë'n. Riusubi Israel bain ëjaguë ba'ie guanseguë, baguë ba'i huë'ere yo'oye guanseguëna, Riusu yëse'eru te'e ruiñe yo'oguë baji'i. ³ Ja'nca yo'oguë ba'isi'quë'tan, Jesusbi yua Moisés ba'ise'eru quë'rë ai ta'yejeiye Ëjaguë cuencuesi'quë ba'iji. Jesús yua Riusu bain jubë re'huaye guansesi'quë sëani, Moisés

ējaguē ba'ise'e'ru quērē ta'yejeiye ba'iji. ⁴Bain hua'nabi huē'e yo'oye masicuata'an, Riusu yua ai ta'yejeiye ba'iguēbi si'aye yo'oni jo'caye te'e ruiñe masiji. ⁵Moisés ba'iguē ba'ise'ere cato, Riusu yo'o coñe cuencuesi'quēbi Riusu guansese'ere te'e ruiñe yo'oguē, Riusu ba'i huē'ere re'huanu babi. Riusu jē'te cajayete achanu, bain hua'nani quēani achoguē baj'i. ⁶Ja'nca yo'o congüē ba'iguēna, Cristo yua Riusu Zin sēani, Moises'ru quērē ta'yejeiye ba'iguēbi ba'iji. Moisesbi Riusu ba'i huē'ere yo'osi'quēta'an, maibi yureña Cristo naconi te'e ba'ijēn, Riusu ba'iru ba'icua'ē mai. Baguē bainreba re'huasi'cua'ē. Ja'nca sēani, Cristo tēani baja'yete gare jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajēn ba'itoca, baguē bainrebare maire re'huanu baji.

Reposo del pueblo de Dios

⁷Cristo yua quērē ai ta'yejeiyereba Ējaguēre sēani, Riusu Espiritubi maini ganreba yihuoguē, ñaca caji:

Riusubi mēsacuani yihuoyete caguēna, ja'ansi'cua te'e ruiñe yo'ojēn ba'ijē'n.

⁸Mēsacua ira bain ba'isi'cua yo'ojēn ba'ise'e'ru yo'oye beoye ba'ijē'n.

Riusubi bacuare beo re'otona sani, baguē ta'yejeiye yo'ore yo'oni ēñoguēna, bacuabi ro cue'yoni, baguē yēse'e'ru yo'oye ro gu'a güejēn bateña.

⁹Yē'e yua cuarenta tēcahuēan ta'yejeiye yo'o yo'oni bacuani cuiraguē ba'iguēna, bacuabi yē'e case'ere ro achajēn, yo'oye gu'a güejēn ba'nhuē.

¹⁰Ja'nca ba'ijēnna, yē'e yua ja'an bainre ēñaguē, bacuani ai bēinreba bēn'ē.

Ro bacua gu'a ēase'e se'ga yo'oye ro'tajēn ba'icua'ē cahuē.

Yē'e yēse'ere caguēna, bacua yua ro cue'yoni, tin yo'oye yēcua'ē, ro'taguē ēñahuē yē'e.

¹¹Ja'nca yo'oye yējēnna, yē'e'ga bacuani bēinguē, ganreba cahuē: Yē'ēna rani, yē'e naconi bēani huajēye yētoaca, bacuare gare ēnseguē ba'ija'guē'ē yē'e cahuē, canu jo'cabi Riusu Espiritu.

¹²Ja'nca canu jo'caguēna, yureca yē'e bain ai yēsi'cua, mēsacua ēñajēn ro'tajēn ba'ijē'n. Mēsacua yequērē Riusu case'ere recoyo ro'tama'itoca, ēñajēn ro'tare bajē'n. Gue cue'yoye beoye ba'ijēn, mai Taita Riusu yēse'e'ru gare tin yo'oye beoye ba'ijē'n. ¹³Riusubi maini ja'nca ganreba yihuoguēna, mēsacua jubē si'acua yua sa'ñeña yihuoreba yihuojēn ba'ijē'n. Riusu bēani huajē güeseyete tēca gare gu'a jucha yo'oye beoye ba'ijē'n. Gare coque güesema'ijē'n. Riusu yēye'ru tin yo'oye ro'ta bi'ratoca, Riusure jo'canu senjoñē.

¹⁴Ja'nca sēani, Riusure gare jo'canu senjomajēn, baguē canu jo'case'ere si'a recoyo ro'tajēn, baguē yēse'e'ru gare jo'caye beoye yo'ojēn ba'itoca, Cristo naconi te'e zi'inni ba'icua gare ba'iyē mai.

¹⁵Ja'nca sēani, Riusu coca canu yihuose'ere te'e ruiñe achajēn ba'ijē'n:

Riusubi yureña baguē yihuoyete caguēna, ja'ansi'cua yo'ojēn ba'ijē'n.

Mēsacua ira bain ba'isi'cuabi Riusuni ro achajēn, baguē case'ere yo'oye gu'a güejēnna, mēsacua yo'oye beoye ba'ijē'n.

¹⁶Bacua yua Moisés guansese'ere achanu, Egipto yijare gare jo'canu saisi'cuata'an, ja'ansi'cuabi cue'yoni, Riusu case'ere ro achajēn, tin yo'ojēn bateña. ¹⁷Ja'nca yo'ojēn, cuarenta tēcahuēan gare jo'caye beoye Riusuni gu'aye yo'ojēnna, ja'ancuani bēnni senjobi Riusu. Riusubi bēnni senjoguēna, bacua junni huesēreña. Junni huesēsi'cuabi beo re'otona ro senjosi'cua unteña. ¹⁸Riusu yēse'ere

yo'oye gu'a güecua sèani, Riusu naconi te'e bëani huajëye gare poremateña bacua. Ja'anre bacuani si'a jëja cani jo'caguëña Riusu. ¹⁹Bacua yua ja'nca ba'ijëña, mësucua ro'tani ye'yejë'ën. Riusuni recoyo ro'taye gu'a güecua sèani, Riusu ba'iruna ti'añe gare poremateña bacua.

4 Yureca, Riusubi baguë naconi bëani huajë cocare maini cani jo'caguëna, mësucua achani, ja'anre ro'tare bajë'ën. Yequërë gu'a recoyo re'huanì Riusuni recoyo ro'taye jo'catoca, Riusute ti'añe porema'inë. ²Riusubi baguë tëani ba cocare mai ira bain ba'isi'cuani quëani achoni, ja'nrebi maire'ga baguë bojo güese cocare quëani acho güesebi. Ja'an ba'isi'cuabi Riusu cocare ro achani, baguëni recoyo ro'taye gu'a güecua sèani, Riusu insija'yete gare coye beoye ba'iyë. ³Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'icuaca Riusuna ti'anni, baguë naconi te'e bëani huajëye poreja'cua'ë.

Riusu coca toyani jo'case'ere ënani ye'yejë'ën:

Yë'ë yua bacuani ai bëinreba bëinguë cani jo'cahuë.

Yë'ëna ti'anni bëani huajëye gare porema'ija'cua'ë mësucua, caguë cahuë yë'ë, toyani jo'case'e ba'iji.

Ru'rureba ba'isirën, ën yija re'huanì jo'casirën ba'iguëna, Riusubi bain bëani huajëyete re'huaguëña. Re'huasi'quëta'an, ja'ancuani bëinguë, baguë naconi te'e bëani huajëye gare ënseguëña. ⁴Riusu naconi te'e bëani huajëyete cato, baguë coca toyani jo'case'e yequëruna ënato, ñaca caji:

Siete ba'i umuguse ti'anguëna, Riusubi baguë yo'ore yo'oni tëjini, ja'an umuguse bëani huajëguëña.

⁵Bëani huajëyete cani, ja'nrebi se'e yequëru'ga ñaca cani jo'cabi:

Ja'an bainbi yë'ë naconi te'e bëani huajëye gare porema'ija'cua'ë.

⁶Riusubi baguë bain naconi te'e bëani huajëye ro'taguë, ja'ancua baguë tëani ba cocare recoyo ro'taye gu'a güejëna, baguëna ti'añe ënsebi. ⁷Ënseguë, yureña baguë bain ti'añete yuta ëjoji. Mai ira Taita ba'isi'quë Davidbi jë'te Riusu cocare maini quëani achoguëna, Riusu choiyete masiyë mai:

Yureña, Riusubi mësucuani yihuoyete caguëna, mësucua gue cue'yoye beoye achani yo'ojën ba'ijë'ën.

⁸Baguë naconi bëani huajëyete cato, mai ira bainguë ba'isi'quë Josué choise'ere cama'iji Riusu. Josuebi Riusu bainni si'arën bëani huajë güesetoca, jë'te yeque bëani huajë cocare cama'ire'abi Riusu. ⁹Ja'nca cani jo'casiquë sèani, Riusu bainrebabi baguëna ti'anni, baguë naconi te'e bëani huajëye poreja'cua'ë. ¹⁰Riusu bëani huajë umuguse, ja'an umugusebi ti'anguëna, Riusu naconi te'e bëani huajëye yëcuabi bacua yo'ore jo'cani, bëani huajëja'cua'ë. Riusubi ën yija re'otore re'huanì tëjini, ja'nrebi bëani huajëguëna, baguë bainrebabi baguë bëani huajëse'e'ru bëani huajëye poreja'cua'ë. ¹¹Ja'nca sèani, si'a jëja recoyo re'huanì, Riusu case'ere jo'caye beoye yo'ojën bañuni. Gue cue'yoye beoye ba'ijën, Riusu bënni senjoja'ñete jëajën bañuni.

¹²Mai Èjaguë Riusubi ai ta'yejeiye ba'iguëbi si'a mai ba'iyete te'e ruiñe masiguë'bi ba'iji. Baguë cocarebare maini masi güesequë, Riusubi maini ënani, mai recoyo ro'tayete masi güeseji. Mai ba'iyë, mai recoyoreba yahue ro'taye, si'aye beoru ënani masiji Riusu. Guerra hua hua'ti si'a ca'ncoña ai sè'a hua'tibi mai je'o bacuani huani bacua gu'an, bacua gu'an ri'ngarëan tëca yëtöye'ru, mai recoyo ro'taye si'aye masini, mai gu'a ëase'ere maini masi güeseji Riusu. ¹³Ja'nca sèani, Riusubi baguë ñacobi maini ënato, gare gatini

jäyae beoye ba'iyë. Si'a bain ba'iyë, bacua si'si recoyo ba'iyete masiyereba masiji Riusu. Ja'nca masiguëbi si'a mai gu'aye ro'tase'ere sehuoye senni achaja'guë'bi maire.

Jesús es el gran sumo sacerdote

¹⁴ Maire ja'nca masireba masiguë sëani, mai Ęjaguë Jesusni gare jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën bañuni. Baguë yua Riusu ba'i re'otore ba'iguëbi, Riusu Zin gañaguë ba'iguëbi mai ba'iyete Riusuni sencaiguë ba'iji. ¹⁵ Mai ira bain ba'isi'cua pairi ta'yejeiye Ęjaguë oiguë conse'e'ru maini quë'rë ta'yejeiye oiguë conji. Maibi jëja beojëna, maini conni cuiraye masiji. Zupai huatibi maini gu'aye yo'oye coqueguë choiguëna, Jesusna te'e zi'injënna, maini tëani baye masiji. Zupaibi baguëni quë'rë ai coqueguë choiguëna, baguëbi jëja recoyo re'huani, gu'a jucha yo'oye beoye baji'i. ¹⁶ Ja'nca jëja baguëbi maini oiguë coñe pore Ęjaguëbi ba'iguëna, maibi huaji yëye beoye baguë jëja guëna seihuëna ti'anni, baguë ro insini coñete con bañuni. Maire caraguë ba'iyë si'aye maina ro insini coñe ai masiji baguë.

5 Mai ira bain ba'isi'cua bacua ta'yejeiye pairi Ęjaguëte cuencueni re'huase'ere ro'tani, Cristo ba'iyete ye'yejë'en. Bacuabi cuencueni re'huani, bacuani cajën ba'iyë: Mai ba'iyete Riusuni ujacaijë'en. Maibi Riusuni gugurini rëanjënna, mai jo'yare huani Riusuna ëoni insiguë, mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere se'e ro'tama'inë senjë'en, cajën ba'iyë. Ja'nca cajënna, bacua ta'yejeiye pairi Ęjaguëbi ja'nca yo'ocaguë ba'iji. ² Baguë yua bainguë ba'iguëbi jëja beoguë sëani, ro huesë äyae ba'icua, te'e ruiñe yo'oye porema'icua ja'ancua bojora'rë yihuoye masiji. ³ Ja'nca masiguëbi Riusu misabëna sani, bain jo'yare huani, Riusuna ëoni mëoguë, bain gu'a jucha,

baguë gu'a juchare'ga, ja'anre se'e ro'tama'inë Riusuni senji.

⁴ Ja'nca yo'oguëbi ro baguë ro'taye se'gare yo'oma'iji. Riusubi baguëte cuencueni, ta'yejeiye pairi Ęjaguëre re'huaguëna, bain ba'iyete Riusuni ujacaguë ba'iji. Mai ira pairi Ęjaguë ba'isi'quë Aarón hue'eguë ba'isi'quë, baguë ba'ise'e'ru ba'iyë bain ta'yejeiye pairi Ęjaguë re'huasi'quë ba'iguëna, ⁵ Cristo'ga ja'nca ba'iji. Ro baguë ro'taye se'gare yo'omaji'i. Riusubi cuencueni re'huaguëna, mai ta'yejeiye pairi Ęjaguë'bi ba'iji. Mai ba'iyete Riusuni sencaiguë ba'iji. Riusubi baguëte cuencueni re'huaguë, baguëni cabi: Më'ë yua yë'ë Zinrebabi ba'iyë.

Yure umuguse më'ë Taita ba'iguëbi më'ëni cuencueni, bainna saoyë yë'ë, cani jo'cabi Riusu.

⁶ Cani jo'cani, ja'nre'bi se'e yeque coca baguëni cabi:

Bain pairi ta'yejeiye Ęjaguëre më'ëre re'huaguëna, gare carajeiye beoye bain ba'iyete yë'ëni ujacaguë ba'iyë më'ë.

Melquisedecre cuencueni re'huase'e'ru më'ëre'ga cuencueni re'huahuë yë'ë, cani jo'cabi Riusu.

⁷ Ja'nca cani jo'caguëna, Jesús yua bainguë runni, ën yijare ba'iguëbi Riusu yëse'ere te'e ruiñereba yo'oguë, si'a jëja oiguë güiguë, Riusuni senreba senguë baji'i: Taita, yë'ë junni toñe ti'anguëna, më'ëbi yë'ëre tëani baye poreyë, senguë cabi. Caguëna, Riusubi baguë sense'ere achani conbi. ⁸ Jesucristo yua Riusu Zin ba'iguëta'an, baguë yua Riusu case'ere achani te'e ruiñe yo'oguë, ai yo'oye babi. ⁹ Ja'nca ai yo'oguëna, Riusubi quë'rë ta'yejeiye Ęjaguëre baguëte re'huabi. Ja'nca re'huaguëna, si'a bain Cristo cocare te'e ruiñe achani yo'ocua, ja'ancua carajeiye beoye tëani baye poreguëbi ba'iji Cristo. ¹⁰ Riusu ta'yejeiye pairi Ęjaguëre

re'huasi'quë sëani, maire tëani baye poreji. Melquisedec re'huaguë ba'ise'e'ru re'huasi'quë'bi Cristo.

Peligro de renunciar a la fe

¹¹ Melquisedec re'huaguë ba'ise'e'ru ta'yejeiye pairi Ējaguëre re'huase'ere cato, mësacuanu yuta ye'oye caraji. Mësacua yuta ro achajën te'e ruiñe ye'yeye porema'icua ba'ijënna, yureña ja'an ba'ise'ere ye'yoma'inë yëquëna. ¹² Mësacua yua Cristo bain zoe ru-insi'cuabi yureña Cristo ba'iyete ai re'oye masijën ba'ire'ahuë. Yequëcuani Cristo ba'iyete te'e ruiñe ye'yojën ba'ire'ahuë mësacua. Ja'nca ye'yoma'icuaabi yuta Cristo ru'ru ye'yose'ere ye'yeye caraji mësacua. Ja'nca huesë hua'na sëani, zin hua'na chuchu hua'na'ru ba'iyë. Jëja beocua sëani, hua'ire aiñe yuta porema'inë. Mësacua'ga jëja beo hua'na güina'ru ruinsi'cua ba'iyë. ¹³ Zin hua'na chuchu hua'na jëja beo hua'na sëani, yuta te'e ruiñe yo'oye porema'i hua'na ba'iyë. Mësacua'ga güina'ru recoyo jëja beocuabi Cristo ba'iyete te'e ruiñe masimajën, re'oye yo'oye yuta huesëcua'ë mësacua. ¹⁴ Hua'ire aiñe porecua yua jëja bacua ba'ijënna, mësacua yua Cristo ba'iyë, baguë yëye te'e ruiñe yo'oye, ja'anre jo'caye beoye yo'otoca, jëja recoyo bacua ruiñë mësacua. Re'oye yo'oye, gu'aye yo'oye, te'e ruiñe masiye ti'añë mësacua.

6 Ja'nca sëani, Cristo ba'iyete quë'rë te'e ruiñe ye'yejën bañuni. Ja'nca ye'yeni, recoyo quë'rë jëja bacua runni bañuni. Cristo ru'ru ye'yosi cocare ye'yeni tëjisi'cua sëani, ja'an se'gare quë'rë se'e achañu caye beoye ba'ijë'ën. Mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere jo'cani senjoñe, Riusuni si'a recoyo ro'taye, ² bautiza güeseye, Riusu Espiritu gaje meni ton güeseye, jul'insi'cua go'ya raiye, Riusu bënni senjoja'ñe, ja'an coca se'gare quë'rë se'e

achañu caye beoye ba'ijë'ën. ³ Riusubi yëtoca, ja'an cocare ye'yeni tëjisi'cua sëani, Cristo ba'iyete quë'rë re'oye ye'yejën, recoyo quë'rë jëja bacua runni bañuni, cayë.

⁴ Ja'nca ruïnma'itoca, yequëre Riusuni zi'iñe gare jo'cama'iñe. Gare jo'catoca, Riusuni se'e recoyo zi'iñe porema'inë. Mësacuabi Riusu tëani bayete ye'yeni, Cristo naconi te'e ba'ija'yete masini, Riusu Espiritute conì bani, ⁵ Riusu cocareba te'e ruiñe canì jo'case'ere bojoni, Cristo ta'yejeiye yo'o yo'oni conse'ere masini, ⁶ ja'an si'aye ye'yeni ja'n'rëbi Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjotoca, se'e Cristona ti'anni baguëna recoyo te'e zi'iñe gare porema'inë. Ja'nca jo'cani senjocuabi Riusu Zin crusu se'nquehuëna quensi'cua'ru te'e ba'iyë. Gu'a jucha yo'ocua'ru ba'ijën, Cristoni jayajën, baguëte gu'aye cajën ba'iyë. ⁷ Mai zio tanse'ere ro'tani ye'yejë'ën. Aonra'carëan re'ora'carëan ba yijana tanjënna, ja'n'rëbi re'oye ocoguë ba'iguëna, ja'an yijana re'o aon quëintoca, Riusubi ëñani, Ai re'o yija'ë caguë bojoi. ⁸ Miu, susi, ja'an se'ga huitoca, Gu'a yija'ë caji Riusu. Jo'cani senjoni ëoni si'añu caji Riusu.

La esperanza que nos mantiene firmes

⁹ Ja'nca si'a jëja yihuojën cacuata'an, mësacua yua Cristo bain tëani basi'cua ba'iyete te'e ruiñe masiyë yëquëna. ¹⁰ Riusu yua gu'aye yo'oye beoye ba'iguëbi mësacua recoyo ro'tajën re'oye yo'ojën ba'ise'e, mësacua yua Riusu bainrebare oijën conse'e, mësacua yua Riusu ro'ire re'oye yo'o conjën ba'ise'e, ja'an si'aye ëñani, baguë insija'yete mësacuana jo'caye ai ro'taji Riusu. ¹¹ Yëquëna'ga mësacua si'acuare ro'tajën, mësacuanu coca yihuojën, Cristo in raiye tëca gare jo'caye beoye Riusu coca canì jo'case'ere te'e ruiñereba si'a recoyo ro'tajën, baguëni te'e ruiñe

yo'o conjën ba'ijj'ën. ¹²Gare ñame äaye beoye ba'ijj'ën. Riusu bainreba baguë cocareba si'a recoyo ro'tajën, baguë insija'yete gare jo'caye beoye ëjojën ba'icua, ja'ancua ba'ie'ru güina'ru ba'ijën, Riusu yo'o case're te'e ruiñe yo'ojën ba'ijj'ën.

¹³Riusu bainreba baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, bacua ba'iyete masiye yëtoca, Abraham yo'ose'ere ro'tani ye'yej'ën. Riusubi baguëni jaijei cocare cani jo'caguë, baguë ta'yejeiye ba'iyete masi güeseguë, ¹⁴baguëni te'e ruiñe cayete cani jo'caguëna: "Më'ëni ai ta'yejeiye conguëbi më'ë bain raija'cuare re'oye yo'oni, bacuare jaijei güeseyë yë'ë" cani jo'caguëna. ¹⁵Ja'nca cani jo'caguëna, Abraham yua Riusu case'e ba'ija'ye tēca gare ya'jaye beoye ëjoguë baquëna. Ja'nca ëjoguë ba'iguëna, Abrahamna insiguëna, baguë cani jo'case'e'ru. ¹⁶Bain hua'na yua sa'ñeña ro'ija'ye cajën, bacua te'e ruiñe cayete masi güeseyë yëtoca, Riusu ta'yejeiye yo'oye poreyete cani ahojën ba'iyë, bacua yo'oye poreye'ru quë'rë ta'yejeiye yo'oye poreguë sëani. ¹⁷Riusu'ga baguë bainrebani baguë insijai cocare cani jo'cato, baguë te'e ruiñe yo'oja'yete bacuani masi güeseyë yëguë, baguë ta'yejeiyereba yo'oye poreyete bacuani masi güeseguë baji'i. ¹⁸Ja'nca cani jo'cani, ja'n'rëbi baguë ta'yejeiyereba yo'oja'yete masi güeseguëna, Riusu te'e ruiñe cayete re'oye masiyë mai, Riusubi gare coquye beoye ba'iguëre sëani. Ja'nca coquema'iguëna, Riusuna huaji yëye beoye ti'añe poreyë mai. Maire etoni saoma'iguë sëani, baguë cuirani conni insija'yete te'e ruiñe conni baja'cua'ë mai. Aito. Te'e ruiñereba cani jo'caguëbi maire tēani baja'guë'bi. ¹⁹⁻²⁰Ja'nca maire tēani baja'guë sëani, maire gare jo'cani senjoñe beoye ba'iji. Maire tēani baja'yete te'e ruiñereba masiyë mai. Jesusbi Riusu ba'irurebana

ti'ansi'quëbi mai ba'iyete sencaiguë ba'iguëna, mai'ga Riusu ba'irurebana ti'añe poreyë. Mai ira bain ba'isi'cuabi bacua ta'yejeiyereba pairi ëjaguëte cuencuejënna, baguëbi yua Riusu ba'irureba ba can huë'e sa'nahuërebana cacani, Riusu bain ba'iyete sencaiguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, Jesus'ga Melquisedec ba'ise'e'ru mai ta'yejeiye pairi Èjaguë runni, mai ba'iyete Riusuni jo'caye beoye sencaiguë ba'iji.

Jesús, sacerdote de la misma clase que Melquisedec

7 Ba Melquisedec ba'iyete ro'tani, Jesús ba'iyere'ga masiye poreyë mai. Mai ta'yejeiyereba Èjaguë Riusubi Melquisedecre cuencueni raoguëna, Riusu pairi ëjaguë ta'yejeiye Èjaguë runquëna. Riusu bain ba'iyete Riusuni sencaiguë baquëna. Ja'nca ba'iguëna, mai ira Taita ba'isi'quë Abraham hue'eguë ba'isi'quëbi tin bain ëjacua je'o bajën ba'isi'cuani guerra huani senjoguë saisi'quëbi baguë huë'ena go'iguë baquëna. Go'iguëna, Melquisedecbi baguëni tēhuoni, Riusubi më'ëni re'oye conni insija'guë, cani jo'caguëna. ²Ja'nca cani jo'caguëna, Abrahambi bojoguë achani, ja'n'rëbi baguë bonse je'ocuan tēani base'e si'ayete cuencueni, décima parte ba'iyete inni, Melquisedecna ro insiguëna. Melquisedec mamire ro'tato, quë'rë te'e ruiñe yo'o ëjaguë'bi caji. Baguë'ga Salem huë'e jobo, bojo güese jobo, ja'an jobo ba'iguëbi bainni sa'ñeña bojo güese ëjaguë'bi baquëna. ³Pë'caguë sanhuëre cu'eto, gare beoguë baquëna. Gare tē'ya raima'isi'quë baquëna. Gare junni huesëye beoye baquëna. Gare carajeima'iguë sëani, Riusu Zin ba'ie'ru baquëna. Riusu bain ba'iyete gare jo'caye beoye Riusuni sencaiguë baquëna.

⁴Ja'nca ai ta'yejeiyereba pairi ějaguë ba'iguëna, mësacua ro'tajën ba'ijë'n. Mai ira ějaguë Abrahami Melquisedecni ënaguë, Yë'ë'ru quë'rë ai ta'yejeiye ějaguë'bi ba'iji caguë, baguë bonse, je'o bacuani tëase'e décima parte cuencueni baguëna ro insiguëña. ⁵Ro insiguëna, Abraham bain jë'te raisi'cua, Leví jubë ba'isi'cuabi Riusu pairi hua'na cuencuesi'cua bateña. Ba'ijëna, Riusu coca cani jo'caguëna, bacua bain yequë jubëan ba'icuabi Leví jubëna bonse ro insijën cuirareña. Bacua bonsere cuencueni décima parte ba'iyete inni, Leví jubëna ro insijën bateña, Riusu guansese'e sëani. Ja'nca ro insijën ba'isi'cuabi bacua bain Abraham mamacua yo'je raisi'cua bateña. ⁶Melquisedec ba'iyete cato, Abraham bainguë beoguë baquëña. Ja'nca ba'iguëreta'an, Abrahami baguë bonse décima parte ba'iyete baguëna ro insiguëña. Ro insiguëna, Abraham ba'iyete ai re'oye cani jo'caguë, Riusubi më'ëni re'oye conni insija'guë cani jo'caguëña Melquisedec, Abraham yua ai ba'iyete Riusu coca cani jo'case'ere achasi'quëta'an. ⁷Riusu cocare ënato, ñaca caji: "Ta'yejeiye ějacuabi yo'je ba'icua se'gani re'oye coca cani jo'cayë." Ja'anre mai si'acuabi masiyë. ⁸Leví jubë ba'icuare cato, ro bain hua'na carajeijën ba'icuabi bacua bain bonsere ro insise'ere cojën bateña. Melquisedec ba'iyete cato, gare carajeiye beoguëbi Abraham bonse ro insise'ere con baguëña. ⁹⁻¹⁰Ja'nca sëani, Melquisedecbi Abraham ba'iyete'ru quë'rë ai ta'yejeiye ějaguë ba'iguë, Abraham bain yo'je raisi'cua ba'iyete'ru quë'rë ai ta'yejeiye ějaguë baquëña. Abraham yua baguë bonsere cuencueni, décima parte inni, Melquisedecna ro insiguëbi baguë bain yo'je raisi'cua ro'ire'ga ro insiguëña.

¹¹Yureca, Leví jubë ba'icuabi Riusu pairi hua'na cuencuesi'cua ba'icuata'an, carajeiye se'ga ba'iyë bacua. Bacua uja huë'e yo'o coñe'ga carajeiye baquëña. Bacua'ga Riusu ira coca cani jo'case'ere bain hua'nani masi güesejënna, bain hua'nabi te'e ruiñe yo'ojën, re'ojeiñu cacuata'an, gare re'ojeiye poremateña. Ja'nca poretoca, yequë pairi ta'yejeiye ějaguë Melquisedec bain yo'je rajja'cua cato, carajeiye beoguëte gare cu'ema'ire'ahuë. Leví bainguë Aaron, baguë bain yo'je raisi'cuabi mai ba'iyete Riusuni sencaiyete porere'ahuë. ¹²Ja'nca sëani, Riusubi Leví jubë bain pairi hua'na ba'ise'ere jo'cani senjobi. Ja'nca jo'cani senjoguë, Moisés coca guanseni jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni re'ojeiye, ja'anre'ga jo'cani senjobi Riusu. ¹³Jo'cani senjoni, mai ějaguë Jesucristore cuencueguëna, maire Riusuni sencaiguë runji'i. Ja'nca ruinsi'quëbi Leví bain jubë tin jubëbi raisi'quëbi ba'iji. Ja'an jubë bainbi Riusu huë'e misabë yo'ore gare yo'oni coñe beoye bateña. ¹⁴Mai ějaguë Jesucristobi Judá jubëbi raisi'quë ba'iguëna, mai si'acuabi masiyë. Moisesbi baguë ira coca cani jo'caguë, Judá bain pairi cuencueja'cuare quëamaquëña.

¹⁵Ja'nca quëama'iguëna, Riusubi maini re'ojei güeseye ro'taguë, yequë pairi ta'yejeiye ějaguëte cuencueni, maina raoguëna, quë'rë te'e ruiñe masiyë mai. Jesucristote raoguëna, Melquisedec ba'iyete'ru carajeiye beoye ba'iguëbi maire Riusuni sencaiguë ba'iji. ¹⁶Moisés ira coca cani jo'case'ere Riusu, Leví bain carajeija'cua ba'isi'cuare sëani. Riusubi Cristore cuencueni raoguëna, ai ta'yejeiyereba ba'iguëbi ti'anni, gare carajeiye beoye ba'iji baguë. ¹⁷Baguë ba'iyete cato, Riusu coca cani jo'case'ere ëñajë'n. Ñaca caji:

Bain pairi ta'yejeiye Ējaguëre më'ëre re'huaguëna, gare carajeiye beoye bain ba'iyete yë'ëni ujacaiguë ba'iyë më'ë.

Melquisedecre cuencueni re'huase'ru më'ëre'ga cuencueni re'huahuë yë'ë, cani jo'cabi Riusu.

¹⁸ Ja'nca cani jo'caguëbi Moisés ira coca yo'oni re'ojeyete ëñani, "Bainbi ja'an cocare te'e ruiñe yo'oni re'o bain ruinjeiñe gare porema'inë" cabi. Bainbi ja'an guanseni jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni ti'anma'inë. Riusu bain ruiñe gare porema'inë, cabi Riusu. ¹⁹ Ba cocare te'e ruiñe yo'oye yëcuata'an, bain gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere recoyo tënoni saoye porema'inë. Ja'nca poremajënna, Riusubi mai Ējaguë Jesucristore cuencueni raoguëna, baguë ta'yejeiye yo'oye poreyete si'a recoyo ro'tani, Riusu ba'iruna ti'anni, baguëni recoyo te'e ruiñe zi'inni bojoye poreyë mai.

²⁰ Ja'nca baguëte cuencueni raoguë, Riusubi baguë ta'yejeiyereba yo'oye poreyete ai cani achoguë, baguëte cuencueni raobi. ²¹ Leví bain ba'isi'cuare cuencueni re'huato, Riusu ta'yejeiye yo'oye poreyete cani achomaj'i. Jesucristoca ta'yejeiye pairi Ējaguë ruinguëna, Riusubi baguë ba'iyete ai ta'yejeiye poreyete cani achoguë, ñaca cani jo'cabi:

Mai Ējaguë Riusubi ta'yejeiye yo'oye poreyete casi'quëbi gare tin yo'oye beoye ba'iji.

Më'ëre yua yë'ë ta'yejeiye pairi Ējaguëre re'huaguëna, gare carajeiye beoye ba'iguë'ë më'ë, cani jo'cabi Riusu.

²² Ja'nca cani jo'casi'quëbi maire tëani ba cocare quë'rë ai re'oye cani achobi, Jesús yua maini oiguë conguëre re'huasi'quë sëani. ²³ Leví jubë bain yua pairi hua'na re'huasi'cua ba'ijën, ai jai jubë bateña. Bain sëani, carajani, pairi ba'iyete jo'cajënna, yequëcua bacua bainbi mame bëani, pairi hua'na ruiñe

bahuë. ²⁴ Ja'nca carajeicuata'an, Jesusbi gare carajeiye beoye ba'iguë, Riusu bain ba'iyete jo'caye beoye Riusuni sencaiguë ba'iji. ²⁵ Ja'nca ba'iguëna, baguëni si'a recoyo ro'tacuabi Riusu ba'iruna ti'anni, Riusuni recoyo te'e zi'inni ba'ijënna, Jesusbi bacuani tëani bani, bacua ba'iyete Riusuni jo'caye beoye sencaiguë ba'iguëna, bacuabi gare carajeiye beoye ba'iyë.

²⁶ Riusubi baguëte baguë ta'yejeiye pairi Ējaguëre re'huani raoguëna, ai re'oye ba'iji maire. Riusu ba'iyeru te'e ba'iguëbi gu'a jucha gare yo'oye beoye ba'iji. Te'e ruiñe ba'iguëbi gu'a bainna te'e zi'ine beoye ba'iguëna, Riusubi baguë ba'iru ba'icuaire quë'rë ai ta'yejeiyereba Ējaguëre baguëte re'huani ëñobi. ²⁷ Leví jubë bain ta'yejeiye ëjacua ba'iyete cato, si'a umuguseña Riusu huë'e misabëna ti'anni, jo'yare huani ëoni, pico mëoñe bahuë. Ru'ru, bacua gu'a jucha ro'ire, ja'nrebi bacua bain gu'a jucha ro'ire sencaijën bateña. Jesucristoca ja'nca si'a umuguseña yo'oye beobi. Baguë yua te'e viaje se'ga yo'oni, baguë se'gabi junni tonni, si'a bain gu'a juchare te'e jëana tënoni senjobi. ²⁸ Moisés ira coca cani jo'case'ere ëñato, bain carajeija'cua yua ta'yejeiye pairi ëjacuare re'huasi'cua bateña. Ba'ijënna, Riusuca jë'te mame coca cani jo'caguë, baguë ta'yejeiye yo'oye poreyete si'a jëja caguë, baguë Zinre cuencueni maina raoguëna, gare carajeiye beoye Riusu ba'iyeru ba'iji.

Jesús, mediador de un nuevo pacto

8 Yureca, yëquëna yure case'ere ro'tani, ñaca quë'rë re'oye ye'yej'ën: Mai ta'yejeiye pairi Ējaguëreba ba'iyete cato, mai ta'yejeiyereba Ējaguë Riusu jëja ca'ncona bëani, baguë naconi te'e guanseguë ba'iji, guënamë re'oto jëja guëna seihuëre. ²⁻³ Ja'an Cristo ba'iguëbi Riusu cuencueni re'huasi'quëbi

Riusu ba'irurebana te'e ruiñe ti'anni, baguë yo'o case'ere re'oyereba yo'oni conguë ba'iji. Bain ta'yejeiye pairi ëjacua ba'ie'ru beoji. Bain hua'na se'gabi cuencueni re'huajëna, bain ta'yejeiye pairi ëjacuabi Riusu huë'e ën yija ba'i huë'ena cacani, jo'ya hua'nare huani, mai jucha ro'ire Riusuna insiñu cajën, ba misabëna ëoni picore mëojën ba'iyë. Ja'nca ba'ijëna, Cristoca mai jucha ro'ire junni tonni, baguë recoyote Riusuna insibi. ⁴ Cristo yua ën yija bain pairi hua'na naconi ba'ieyegare porema'iji. Moisés coca canijocase'e'ru Riusuna ëoni insijën, ⁵ ro ën yija misabë yo'o conjën ba'icua'ë. Riusu ba'irureba'ë cajën, Moisés guanseni jocase'e'ru yo'ojën ba'icua'ë. Ja'nca yo'ojën ba'icua'ë Riusu mame re'huani jo'caja'yete ënojëna, maibi masijën ba'iyë. Riusubi baguë yo'ore Moisesni caguë, “Yë'ë ën yija ba'ihuë'ere yo'ocaijë'ën. Më'ë naconi cubëte ba'iguë case'e'ru güinareba'ru ba huë'ere yo'ocaijë'ën” canijocaguëna Riusu. ⁶ Ja'nca canijocaguë, Riusu ira cocacanjocaguë baj'i. Ja'nca ba'iguëbi yurera maini mame cocare canijocaji. Cristote cuencueni raoguëna, Riusu yo'o case'ere quë'rë ai re'oyeyo'oguë, maiba'iyete Riusuni sencaiguë ba'iji. Riusu huë'e ën yija ba'ihuë'e yo'o ma'carëan yo'oye'ru yo'oma'iji Cristo. Yo'oma'iguëbi guënamë re'oto Riusu ba'irurebana ti'anni, Riusu te'e ruiñereba yo'o conguë ba'iji. Riusubi maini quë'rë re'oye canijocasi'quësëani, Cristobi mame yo'o conguë, maini quë'rë ai re'oye conni cuirajibaguë.

⁷ Baguë ira coca canijocase'ere masi güesequëna, bainbi ja'an cocaguansese'ere te'e ruiñe yo'oyeporemajën baë'ë. Riusu bënni senjoja'ñete jëayegare poremajën baë'ë. Poretoca, Riusubibaguë mame cocare canijocama'ire'abi.

⁸ Baguë ira coca canijocase'ere jo'canisenjoni, mame cocare canijocazacaguëna, ën cocare ëñani masijë'ën: Mai E'jaguë Riusubi cocacaguëna, achajë'ën.

Yë'ë cuencuesi umuguseñabi ti'anguëna, Israel bain, Judá bain, si'a jubëte ñë'coni, mame cocare bacuana canijocajaguë'ë yë'ë.

⁹ Bacua ira bain ba'isicuanicanjocase'e'ru canijocama'ijaguë'ë.

Bacuabi Egipto yija bainre yo'o concuazemosi'cua ba'ijëna, bacuare tëanisani, bacuare conni cuiraguë, yë'ë yo'ojai cocare bacuana canijocaguë ba'nhuë yë'ë.

Canjocasi'quëta'an, bacuabi yë'ë cocacase'e'ru yo'oyejocani, tin yo'ojënbaijën ba'nhuë.

Ja'nca ba'ijëna, bacuare ëñama'iguëbaë'ë.

Bacuani conni cuiraye jo'cahuë yë'ë.

¹⁰ Yureca, yë'ë bainreba Israel hue'ecuare choini, mame cocare bacuani ñaca canijocaguëba'ijaguë'ë yë'ë:

Ja'an umuguseña ti'anguëna, yë'ë yo'oyeyëyete bacuani te'e ruiñe masigüesejaguë'ë.

Masi güesequëna, bacuabi si'a recoyoreba ro'tani, Riusu yëyete te'e ruiñeyo'ojën bañuni cajën ba'ijacua'ë.

Ja'nca ba'ijëna, yë'ë yua bacuarisureba ba'iguëbi bacuare conreba conguë, yë'ë bainrebare bacuare re'huani bajaguë'ë yë'ë.

¹¹ Mame cocare ja'nca canijocaguëna, yë'ë bainbi yë'ë ba'iyete te'e ruiñemasiyeporeja'cua'ë.

Yë'ë bain hua'nabi sa'ñeña cajën, Riusuba'iyete te'e ruiñe masijë'ën, yihuoye beoyeba'ijacua'ë.

Si'a jubë ba'icua, ta'yejeiye ba'icua, ta'yejeiye beocua, si'acuabi yë'ë ba'iyete ëñani te'e ruiñemasijacua'ë.

¹²Ja'nca masijëna, yëë yua bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere tënoni senjoni, gare se'e ro'tama'iguë ba'ija'guë'ë yë'ë, cani jo'cabi Riusu.

¹³Ja'an cocare mame cani jo'caguë, baguë ja'anrë cani jo'case'ere se'e ro'tama'iguë ba'iji, bain yo'o yo'oni re'ojeiye porema'icua sëani.

El santuario terrenal y el santuario celestial

9Ja'nca ba'ijëna, Riusu mame coca cani jo'case'ere quë'rë re'oye masiye yëtoca, baguë ira coca cani jo'case'ere ro'tani ye'yejë'n. Riusubi baguë ira coca guanseni jo'cato, baguë ën yija huë'e ba'iyete, bain gugurini rëañete guansegüë cabi. ²Guanseguëna, Moisesbi Riusu ba'i huë'ere yo'oni, ru'ru ba'i sonohuë Riusu ba'i sonohuëte re'huaguëña. Ja'an sonohuëna ëñato, maja se'nquehuë baquëña. Riusuna insisi jo'jo aonbëan'ga mesa tontona tuñase'e baquëña. ³Ja'nrëbi, yequë sonohuë, Riusu ba'irureba casi sonohuë baquëña. Ja'an reosi canre anconi cacayë. ⁴Ja'an sonohuëna cacani ëñato, zoa curi misabë baquëña. Ma'ña sëñere toa zëonni tëose'e baquëña. Si'a ca'ncoñabi zoa curi re'huasi'cu baquëña. Sa'nahuëna ëñato, ru'ru maná aon Riusu bainna insisi aon zoa curi guënarote ayase'e baquëña. Ja'nrëbi, mai ira bainguë ba'isi'quë Aarón hue'eguë ba'isi'quë Riusu cuencueni re'huasi'quë sëani, baguë jorosi tëcabë baquëña. Ja'nrëbi, gata tontoña Riusu coca toyani jo'casi tontoña baquëña. ⁵Ba gajongu ëmëje'ena ëñato, ta'yejeiye anje hua'na samucua te'ntoni re'huasi'cuabi tuijën, bacua ganhua cabëanre ba ganjogu tapa ëmëje'enre saroni saosi'cua bateña. Ja'anru ba'iyete cato, bain gu'a jucha tënoni senjor'uë. Ja'an yua Riusu ën yija ba'i huë'ere ba'iguëna, yureña ja'anre se'e quëama'inë yëquëna.

⁶Riusu ën yija huë'e yua ja'nca ba'iguëna, pairi hua'nabi ru'ru ba'i sonohuëna cacajën, Riusu yo'o ma'carëan guanseni jo'case'ere yo'ojën bateña. ⁷Quë'rë sa'nahuë ba'i sonohuëre cato, ta'yejeiye pairi ëjaguë se'gabi cacaye poreguë baquëña. Baguëbi cacato, te'e tëcahuëre cuencueni, te'e viaje se'ga cacaguë baquëña. Jo'ya hua'nare huani, bacua ziere sa'nahuërebana saye baguëña, baguë gu'a jucha, bain gu'a jucha, ja'an ro'ire Riusuna insiyete. ⁸Ja'an yo'oguë ba'ise'ere ro'tato, Riusu Espiritubi maini ñaca ye'yoji. Riusu huë'e ën yija ba'i huë'ebi yuta carajeima'isi huë'e ba'iguëna, bainbi Riusu ba'iruna ti'añe yuta poremajën bateña. ⁹Ja'an huë'ere ro'tato, Riusu mame coca cani jo'casirënnre ye'yeye poreyë mai. Ru'ru, ba pairi hua'nabi bain jucha yo'ojën ba'ise'e ro'ire Riusuna insicajëna, bain recoyo tënoni senjoñe gare beoguëña. ¹⁰Ro ëmëje'en ba'iyete tënoñe se'ga baquëña. Moisés ira coca guanseni jo'case'eru yo'ojën, bain aon aiñe poreye, gono uncuye poreye, bain ëntë abuye, bain ga'nihuë re'huaye, ja'an se'ga yo'ojëna, Riusu mame coca cani jo'cajairën ti'anguëna, ja'an ira coca cani jo'case'ere se'e yo'oma'inë baquëña.

¹¹Ja'nrëbi yo'je, Riusubi baguë ta'yejeiye pairi E'jaguëte Cristote re'huani raoguëna, maini re'oye conni cuiraguë raj'i. Ja'nca raiguë, Riusu huë'e guënamë ba'i huë'ena ti'anni, bain ro'ire Riusuna insini sencaza cabi. Ja'an guënamë ba'i huë'ere cato, bainbi yo'oma'ë. Riusu yo'osi huë'e quë'rë re'o huë'e ba'iji. ¹²Ja'an huë'e Riusu ba'i huë'ena cacaguë, te'e viaje se'ga cacani, baguë zie se'gare mai ro'ire jañuni tonni, mai tëani baja'yete re'huaguë, se'e yequë tëcahuë yo'oye beoye ba'iji. Gare se'e gu'a juchana zemoñe beoye ba'iyë mai. Baguë zie se'gare jañuni tonguë,

jo'ya hua'na ziere Riusuna samaji'i, ira bain pairi ëjaguë yo'ose'e'ru. ¹³ Ja'an pairi ëjaguëbi jo'ya hua'nare huani, bacua ziere sani, gu'a jucha bacuana cha'juani, bacua ëmëje'en ba'iyë se'gare tënoquë baquëña. ¹⁴ Ja'nca tënoquëna, Cristobi maina rani, quë'rë ai ba'iyë mai recoyorebare tënoni, mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare tënoni senjoguëbi ba'iji. Riusu Espiritu carajeima'iguëbi yo'o güeseguëna, Cristobi gu'a jucha yo'oye gare beoguëbi baguë ziere jañuni tonni, mai recoyore mame re'huaguëna, mai Ëjaguë Riusu carajeima'iguëni yo'o conjën ba'iyë poreyë mai.

¹⁵ Ja'nca junni tonni, mai recoyore mame re'huaguë sëani, mai ba'iyete Riusuni sencaiguë ba'iguëna, Riusubi baguë mame coca cani jo'case'e'ru baguë bainrebare maire re'huani baji. Ja'nca baguëna, baguë insija'ye cani jo'case'ere conì, si'arën bani, bojojën ba'iyë mai. Riusu ira coca guanseni jo'case'ere te'e ruiñe yo'oni, Riusu bain ruiñe gare poremajën bateña. Gu'a jucha gare tënoñe poremajën bateña. Ja'nca poremajënna, Cristobi mai ro'ire junni tonguëna, Riusu mame coca cani jo'case'e'ru recoyo tënosi'cuabi baguë insija'yete conì baye poreyë mai. ¹⁶⁻¹⁷ Ën yija bain yo'ojën ba'iyete ro'tani, Riusu yo'ose'ere ye'yejë'ën. Ëja bainguëbi baguë bonsere yequëcuana jo'caye yëto, ru'ru ba bonse coja'guëte cuencueni, utina toyani jo'caji. Jo'caguëna, ba bonse coja'guëbi ëja bainguë junni huesëye tëca bonse coye gare porema'iji. Ëja bainguëbi junni huesëguëna, ja'nrëbi ba bonsere conì baye poreji. ¹⁸⁻¹⁹ Ja'nca ba'iguëna, Riusu coca cani jo'case'ere quë'rë re'oye masiye poreyë mai. Baguë ira cocare Moisesna canì jo'caguëna, Moisesbi jo'ya hua'nare huani, bacua ziere cha'juani tonguë baquëña. Riusu coca canì jo'case'ere ja'nca te'e ruiñe

masi güeseguë baquëña. Si'a ba coca guanseni jo'case'ere bain në'casi'cuani quëani achoni, ja'nrëbi toro bonsëguë, chivo bonsëguë, ja'an jo'yare huani, bacua zie jañuse'ere inni, oco naconi ja'meni, ja'nrëbi oveja raña majei rañare hisopobi cabëna gueonni, ba ziena saënni, ja'nrëbi zie cha'jua bi'raguëña. Ru'ru, Riusu coca toyani jo'casi pëbëna cha'juani, ja'nrëbi si'a bain hua'nana zie cha'juaguë caguëña: ²⁰ "Ën zie jañuni tonse'ere ëñani, Riusu coca mësacuanì te'e ruiñe canì jo'case'ere masini bajë'ën" caguëña. ²¹ Ja'nca caguë, güina'ru yo'oguë, ba Riusu huë'e, si'a baru ba'i ma'carëanna zie cha'juaguëña. ²² Riusu ira coca canì jo'case'ere güina'ru yo'oguë baquëña. Bain hua'nabi Riusu ba'iruna ti'anni, Baguëni bojoza cajën, si'acuabi tëno güesëjën bateña. Ja'nca tëno güeseto, ba zie jañuse'ebi tëno güesëjën bateña. Ziere jañuma'itoca, bacua gu'a juchare tënoni senjoñe gare poremajën bateña.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

²³ Ja'nca yo'ojën ba'icuabi ro ën yija ba'i ma'carëanre tëno güesëjën bateña. Ja'nca tënojën, guënamë re'oto ba'iyete masi güesëjën bateña. Ëmëje'en se'ga tënojënna, yurera Cristobi mai ira bain ba'isi'cua tënojën ba'ise'ere quë'rë ai re'oye tënoni senjoni babi. ²⁴ Ba ën yija huë'e Riusu ba'i huë'e bain yo'osi huë'e, ja'anruna cacamaji'i Cristo, te'e ruiñe ba'i huë'e beoguë sëani. Riusu te'e ruiñe ba'iru, guënamë re'oto, ja'anruna ti'anni, Riusuna mai ba'iyete sencaiguë ba'iji. ²⁵ Ira bain pairi ëjaguëbi jo'ya hua'na ziere inni, Riusu ba'irureba sonohuëna cacani, si'a tëcahuëan bain juchare sencaiguë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, Cristobi ja'nca yo'omaji'i. ²⁶ Yo'otoca, ën yija re'huani jo'casirënbi jo'caye beoye ai yo'oguë ba'ire'abi. Ja'nca yo'oye'ru yo'oma'iguëbi ën yija

carajeirën ti'an bi'raguëna, te'e viaje se'ga Riusu ba'irurebana ti'anni ba'iji. Bain gu'a juchare gare tënoni senjoza caguë, baguë ba'iyete Riusuna jo'cani, mai ro'ire junni tonni, baguë zie se'gare jañuni tonbi. ²⁷ Ja'nca yo'oguëna, bain hua'na'ga te'e viaje se'ga junni toñe ba'iyë. Junni tonni, ja'n'rëbi Riusu ba'iruna nëcani, bacua yo'ojën ba'ise'ere Riusuni sehuojën ba'iyë. ²⁸ Cristo'ga te'e viaje se'ga junni tonni, ai jai jubë bain gu'a jucha ro'ire ai yo'oguë huani senjosiquë baji. Ja'nca ba'iguëbi se'e ënoguë raija'guë'bi. Ja'nca raiguë, bain gu'a juchare se'e tënoma'ija'guë'bi. Baguëre ëñajën ëjojën ba'icua, baguëni jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuare inguë raija'guë'bi. Bacuare inni, baguë carajeima'iruna sani baja'guë'bi.

10 Moisés ira coca guanseni jo'case'ere ëñato, Cristo naconi bojojën ba'ija'yete te'e ruiñe masiye gare poremajën ba'iyë mai. Ro ëmëje'en se'gare masiye poreyë mai. Ja'an coca guanseni jo'case'e'ru jo'ya hua'na ziere Riusuna insitoca, si'a tëcahuëan jo'caye beoye insitoca, gare re'ojeiye porema'inë mai. Riusu ba'iruna ti'anni, jo'ya hua'na zie insise'ebi recoyo tëno güeseza cacuata'an, gare re'o bain ba'iyë porema'inë mai. ² Gare re'ojeiye poretoça, ¿guere ro'tajën si'a tëcahuëan jo'yare huani insiye'ne? Riusuni ja'nca gugurini rëanni, ba jo'ya hua'na ziere insini, te'e jëana recoyo tëno güeseza cacuata'an, ¿queaca yo'oguë, yuta gu'a jucha yo'ose'ere recoyo huanoguë'ne? ³ Riusuni ja'nca gugurini rëanni, baguëna insijën, maibi si'a tëcahuëan mai gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere ro'tani masiyë. ⁴ Ja'an jo'ya hua'na zie, toro zie, chivo zie, ja'an zie jañuse'ebi mai gu'a jucha tëno güeseye gare porema'inë sëani, jucha beo recoyo gare huanoma'iji maire.

⁵ Ja'nca sëani, Cristobi bainguë runni, ën yijana ti'anni, Riusuna cabi:

Bain hua'nabi jo'yare huani, ba zie jañuse'ere më'ëna ro insijënna, më'ëbi yëma'inë.

Ja'nca yëma'iguëbi yë'ere rao bi'raguë, bain ga'nihuë baguëre yë'ere re'huani raohuë më'ë.

⁶ Bain hua'nabi bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere senjoni soaza cajën, bacua jo'yare huani, më'ë misabëna tëoni, ëo güeseyë. Ja'nca ëo güesejënna, më'ëbi gare bojoma'inë.

⁷ Ja'nca bojoma'iguëna, yë'ë yua më'ë uti pëbë toyani jo'case'ere ëñani, ñaca caji: “Yureca, Riusu, më'ë yëye'ru yo'oguë raisi'quë'ë yë'ë.

Ja'an coca toyani jo'case'ere ëñani, güina'ru yo'oguë raisi'quë'ë yë'ë” cahuë yë'ë, Riusuni cabi Cristo.

⁸ Ja'nca caguë, Moisés ira coca toyani jo'case'e'ru yo'oyete ro'taguë, “Bain gu'a jucha senjoñete ro'tajën, bacua jo'yare huani Riusuna ro insiye cato, më'ëbi bojoma'inë” cabi. ⁹ Ja'nca cani, ja'n'rëbi ñaca cabi: “Më'ë yëyete yo'oguë raisi'quë'ë yë'ë” cabi. Ja'nca caguëbi bain ja'anrë yo'ojën ba'ise'e, jo'ya hua'na ziere Riusuna insijën ba'ise'e, ja'anre gare se'e yo'omajën ba'ij'ë'n, maini cani jo'cabi. Ja'nca cani jo'casi'quëbi Riusu mame tënoja'ñete maini yure masi güeseji.

¹⁰ Riusu yëyete yo'oguë raisi'quë'ë caguë, bainguë runni, mai gu'a jucha ro'ire junni tonbi. Te'e junni tonse'e se'gabi baguë ga'nihuëte Riusuna insini, maini recoyo tënoni jo'cabi. Gare se'e mame tënoñe beoji.

¹¹ Yureca, judío bain pairi hua'nabi Moisés ira coca, ja'anrë guanseni jo'casi coca caye'ru yo'ojën, Riusu huë'e misabëte nëcajën, bain jo'ya rase'ere huani, misabëna tëoni, Riusuna ro insini baguëni bojo güeseñu cajën, ja'anre si'a umuguseña güina'ru yo'ojën, ro yo'oyë bacua. Bain gu'a juchare senjoni, bacua

recoyo tēno güeseñu cacuata'an, bacua recoyo tēno güeseye gare porema'iñē. ¹²Poremajēna, Cristobi ti'anni, Yē'ē ga'nihuēte Riusuna insiza caguē, mai jucha ro'ire junni tonbi. Gare se'e junni toñe beoguēbi yureca Riusu jēja ca'ncona bēani, mai ta'yejeiye Ējaguēre re'huasi'quē baj'i. ¹³Ja'nca ba'iguēbi baguēre j'e'o bacua ñu'ñojeija'ñete yureca ējoguē ba'iji. ¹⁴Maire ja'nca mame tēnosi'cuare re'huani jo'cabi baguē. Te'e junni tonse'e se'gabi si'a baguē bainreba, si'arēan ba'ija'cua, si'acuare recoyo mame tēnoreba tēno güeseji. ¹⁵Ja'nca tēno güeseñu, Riusu Espiritubi maini ja'anre te'e ruñe masi güeseji. Riusu coca cani jo'case'ere ēñato, ñaca caji:

¹⁶Yureca, ja'an umuguseña ba'ija'ye ti'anguēna, ēn cocarebare yē'ē bainna cani jo'caga'guē'ē yē'ē, caji Riusu.

Yē'ē yēye si'ayete bacuani masi güeseja'guē'ē yē'ē.

Ja'anre bacuani si'a recoyoreba ro'ta güeseja'guē'ē yē'ē, caji Riusu.

¹⁷Ja'nrebi, se'e yequēruna ēñato, ñaca'ga caji:

Bacua gu'a jucha yo'ojēn ba'ise'ere gare se'e ro'tama'iguē ba'ija'guē'ē yē'ē, cani jo'cabi Riusu.

¹⁸Ja'nca cani jo'casi'quēbi mai gu'a jucha yo'ojēn ba'ise'ere gare huanē yeye casi'quē sēani, maibi jo'ya hua'nare huani, misabēna tēoni Riusuna insiye, ja'anre gare se'e yo'oye beoye ba'icua'ē, mai gu'a jucha tēno güeseyete.

Debemos acercarnos a Dios

¹⁹Yureca, yē'ē bain hua'na, Jesús zie jañuni tonse'ebi recoyoreba tēnosi'cua sēani, Riusu ba'irurebana gare huaji yēye beoye ti'añe porecua ba'iyē mai. ²⁰⁻²¹Riusu huē'e ēn yija ba'i huē'ere cama'iñē yē'ē. Ja'an sa'nahuēreba ba'i sonohuēte cama'iñē. Pairi ējaguē se'gabi

ba reosi canbi cacani, Riusu ba'irureba casiruna ti'añe, ja'anre cama'iñē. Jesús junni tonse'ebi ti'añe, ja'an ti'añete cayē. Riusubi yurera mame re'huaguēna, mai Ējaguē Jesucristo, mai ta'yejeiyereba pairi Ējaguē casi'quē, ja'anguē naconi Riusu ba'irurebana ti'añe poreyē mai. Ti'anni, huajēreba huajē hua'na ba'ijēna, mai ba'iyete Riusuni sencaiguē ba'iji baguē. ²²Ja'nca ba'iguēna, Riusu ba'irurebana ti'anni bañuni. Jesucristoni si'a recoyoreba jo'caye beoye ro'tajēn, ti'anni bañuni. Mai gu'a jucha senjosi'cua ba'ijēn, recoyo tēnoreba tēnosi'cua ba'ijēn, bain huajē oco naconi mame zoasi'cua ba'ijēn, Riusu ba'irurebana ti'anni bañuni. Bain pairi ējacuabi bacua ga'nihuē zoani, tēnosi'cua ruinjēna, bacua tēnose'e'ru quē'rē ai re'oye recoyo tēnosi'cua ba'iyē mai. ²³Ja'nca ba'ijēn, mai Ējaguē inguē rai cocare cani jo'caguēna, jēja recoyo re'huani, baguē cani jo'case'ere gare jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajēn, yequēcuaní Cristo ba'iyete quēani achojēn bañuni. Cristo yo'oja'yete cani jo'casi'quē sēani, gare caraye beoye yo'oja'guē'bi baguē. ²⁴Ja'nca quēani achojēn, sa'ñeña si'a jēja yihuojēn bañuni. Yequēcuaní oijēn conjēn, re'oye yo'ojēn ba'ijē'ēn, te'e ruñe yihuojēn bañuni. ²⁵Mai ñē'cani Riusuni bojo umuguseñare gare huanē yeye beoye bañuni. Yequēcua Cristo bain huanē yeye'ru huanē yeye beoye ba'ijē'ēn. Te'eruna ñē'cani, Riusu cocarebare sa'ñeña yihuojēn, jēja recoyo re'huajēn ba'ijē'ēn. Cristo ēñojai umuguse yuara ti'anja'ñeta'an ba'iguēna, quē'rē se'e ja'nca yo'ojēn ba'ijē'ēn.

²⁶Ja'nca yo'oma'itoca, yequērē gu'a juchana se'e bonēni yo'oma'iñe. Cristo te'e ruñe ba'i cocare ye'yeni, ja'nrebi se'e gu'a juchana bonēni yo'otoca, Jesucristo junni tonse'ebi se'e recoyo tēno güeseye gare porema'iñē. ²⁷Riusu

bënni senjoja'cua se'ga ba'iyë. Cristote ja'nca jo'cani senjotoca, Riusubi maini ai bëinreba bënni, baguëre je'ò bacua naconi ja'an toabona jo'cani senjoja'guë'bi. ²⁸ Moisés coca canì jo'case'ere ro'tani ye'yejë'ën. Ba coca guansenì jo'case'ere tin yo'oguëna, samucua o samutecuabi baguë gu'aye yo'ose'ere ëñani, bain jubëni quëajëna, bacuabi baguëni oiye beoye ba'ijën, baguëni huani senjoñe bareña. ²⁹ Ja'nca huani senjorena, yureca Riusu Zinni gu'aye yo'oni, baguëre jo'cani senjotoca, baguë bënni senjoja'ñete ro'tajë'ën. Quë'rë ta'yejeiye bënni senjosì'quë ba'ija'guë'bi. Jesucristo junni tonni, baguë ziere jañuni tonni, maire recoyo tënoni, baguë bainrebare mame re'huani baguëna, ja'anguëbi Cristo yo'ose'ere ro gu'aye ro'tani, Cristote ro jo'cani senjoni, Riusu Espíritu ai ba'iyë ro insise'ere gu'a güeni, ja'nca yo'otoca, Riusubi baguëni ai ba'iyë ai bëinreba bëinguë ba'ija'guë'bi. ³⁰ Mai hua'na Riusuni ye'yese'cua sëani, baguë coca canì jo'case'ere ro'taye poreyë mai. “Yë'ë se'gabi bain gu'aye yo'ocuanì bënni senjoñë” caguë yihuobi Riusu. Ja'nca canì jo'casi'quëbi yequëruna toyani jo'ca güesebi: “Mai Èjaguëbi baguë bain gu'a juchare ëñani, baguë bënni senjoñete bacuana huo'hueja'guë'bi” canì jo'case'e ba'iji. ³¹ Ja'nca ba'iguëna, mai ta'yejeiyereba Èjaguë Riusubi bain gu'a juchare ëñani, bënni senjoreba senjoñe masiguëna, baguë bënni senjoja'ñete ro'tani ai huaji yëjën, gare bënni senjo güeseye beoye bañuni.

³² Mësacua yua Cristoni quë'rë ru'ru ye'yese'ere ro'tajë'ën. Cristo bainreba runni, ja'nre'bi yequëcuabi je'ò bajëna, mësacuabi gare ya'jaye beoye ai ba'iyë ai yo'ojën ba'ë. ³³ Bain hua'nabi ëñajëna, mësacuanì ai gu'aye cajën, mësacuanì ai jëja huajëna, mësacuabi ai yo'ohuë. Mësacua bainre'ga güina'ru

gu'aye yo'ojëna, mësacua'ga bacua naconi te'e oijën, bacuare conjën ai yo'ohuë. ³⁴ Mësacua bainre preso zeanni bajëna, mësacuabi bacuanì ai oijën conjën, bacuanì ëñajën sa'ë. Mësacuare je'ò bacuabi mësacua bonse, mësacua yijaña, si'ayete ro tëani base'eta'an, mësacua yua ai bojo recoyo re'huahuë. Mësacua carajeiye beoye baja'yete ro'tani, Quë'rë ai re'oye conì baja'guë'ë yë'ë cajën, bacua bonse tèase'ere ëñani, ai bojo recoyo re'huahuë mësacua. ³⁵ Ja'nca conì baja'cua sëani, Jesucristote jo'cani senjoñe beoye ba'ijë'ën. Baguëni jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, Riusubi baguë bayete mësacuana ai ba'iyë ro insireba insija'guë'bi. ³⁶ Ja'nca ba'ija'cua sëani, quë'rë jëja recoyo bayete Riusuni senjë'ën. Ai yo'ojën ba'itoca, Riusu yëye se'gare yo'ozà cajën, güina'ru ya'jaye beoye yo'ojën ba'ijë'ën. Si'aye yo'oni tējini, ja'nre'bi Riusu ba'i re'otona ti'anni, baguë bayete te'e conì baja'cua'ë. Baguë coca canì jo'case'ere ro'tani, jëja recoyo re'huani bajë'ën:

³⁷ Rëño nësebë se'ga ëjojën ba'ijë'ën.

Yë'ë Zin cuencuesi'quëbi te'e jëana mësacuana ti'anja'ñeta'an ba'iji.

³⁸ Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua yë'ë re'ò bainreba cuencuesi'cua sëani, yë'ë Zinni si'a recoyo ro'tajën ba'ija'cua'ë.

Baguëni si'a recoyo ro'taye ya'jatoca, mësacuare bojoma'iguëbi gare se'e re'oye ëñama'inë yë'ë.

³⁹ Ja'an cocare canì jo'caguëna, mai ba'iyete ro'tajë'ën. Riusu bain ba'iyete gare ya'jaye beoye ba'iyë mai. Yequëcuabi ya'jani, Cristote jo'cani senjojëna, Riusubi bacuanì bënni senjoja'guë'bi. Riusubi baguë yo'oja'yete canì jo'caguëna, mai'ga baguë yo'oja'yete si'a recoyo ro'tajën, Riusu naconi carajeiye beoye ba'ijën,

Riusu bainreba re'huasi'cua ba'ija'cua'ë mai.

La fe

11 Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'taye masiye yënica, ën cocare achani ye'yejë'ën. Riusu yo'ojai cocare si'a recoyo ro'tajën banica, baguë cani jo'case'ere'ru giüina'ru yo'oja'yete masireba masiyë mai. Mai ñaco se'gabi ëñani masiye porema'cuata'an, mai recoyobi ro'tani, baguë yo'oja'yete masireba masiyë mai. ²Mai ira bain ba'isi'cuabi Riusu yo'ojai cocare si'a recoyo ro'tajëna, Riusubi bacuani re'oye ëñani, bacuani bojobi.

³Ja'nca si'a recoyo ro'tajën banica, Riusu ën re'oto re'huani jo'case'ere te'e ruiñe masiyë mai. Riusu se'gabi coca caguë guansequëna, si'a ën yija re'oto saji'i. Ja'anre te'e ruiñe masiyë mai. ¿Guebi re'huani jo'caguë'ne? cato'ga, baguë re'huani jo'casi re'otore ëñani, Riusu yo'ose'ereba'ë cajën, si'a recoyo ro'tani masiyë mai.

⁴Ja'nca sëani, mai ira bain ba'isi'cuabi Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'ise'ere ro'tani ye'yejë'ën. Abel hue'eguë ba'isi'quëbi Riusuni si'a recoyo ro'taguë sëani, baguë bayete Riusuna insini jo'caguë, Cain insise'eru quë'rë re'oye Riusuna insini jo'caguëna baguë. Ja'nca insini jo'caguëna, Riusubi Abelnï ëñani bojoguë, baguë insini jo'case'ere conï baguëna. Ja'nca conï baguëna, Riusu re'oye ëñani bojose'e, Abel yua re'o bainguë ba'ise'e, ja'anre masiyë mai. Abel yua junni tonsi'quëta'an, baguë si'a recoyo ro'tani yo'ose'ere ëñani, Riusu re'oye yo'oja'yete masiyë mai.

⁵Enoc'ga Riusuni si'a recoyo ro'taguëre sëani, Riusubi baguëni bojoguë ëñani, Junni huesëye beoye ba'ija'guë caguë, baguëte ro huajë tëani saguëna Riusu. Saguëna, bainbi baguëte tinjañe gare poremateña. Yureca, Riusu

coca cani jo'case'ere ëñato, Enoc re'oye yo'ose'ere masiyë mai. Si'a Enoc ba'isi umuguseñabi Riusuni bojo güesequë baquëña. ⁶Mai hua'na'ga Riusuni bojo güeseye yënica, Riusuni si'a recoyo ro'taye bayë. Ro'tama'itoca, Riusuni bojo güeseye gare porema'iñë mai. Riusuna ti'anni bojoye yënica, Riusu ba'iyete si'a recoyo ro'taye bayë. Ja'nca si'a recoyo ro'tajën, Riusure cu'ereba cu'ënica, baguë ba'iyete maini ëñoni, maini ai bojo güeseji baguë.

⁷Noe'ga Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguëna, Riusubi baguë re'o bainguë ba'iyete ëñani bojoguëna. Riusubi ën re'otore ñu'ñojeija'ñete Noeni quëani, yogute yo'oye guansequëna, Noebi ro baguë ñacobi ëñani, Riusu yo'oja'yete masiye gare porema'iguëta'an, Riusu guansese'ere achani, te'e ruiñe yo'oni, ba yogute re'huani, baguë te'e bainre huajë hua'na ba'i güesequëna. Ja'nca si'a recoyo ro'tasi'quëre sëani, Riusu re'o bainguëre re'huasi'quë baquëña. Si'a gu'a bainbi baguë recoyo ro'tani yo'oguë ba'ise'ere ëñani, bacua bënni senjoja'ñete masiye porereña.

⁸Abraham'ga Riusuni si'a recoyo ro'taguë, Riusu guansese'ere achani, Ja'ë'ë cani yo'oguëna. Më'ë yija conï baja'ye, ja'an yijana saji'ë'n caguë guansequëna, Abrahami sai bi'raguëna. Baguë saija'rute huesëguëta'an, huëni saquëna. ⁹Sani, baguë conï bajai yijana ti'anni, tin bain ba'ruta'an, bëani baquëna. Ja'nca ba'iguëbi Riusu insija'yete si'a recoyo ro'taguë, ro jo'ya ga'nihuëan huensi huë'e carajei huë'e se'gare baquëna. Baguë mamacua Isaac, Jacob, ja'ancua naconi te'e ba'iguë, si'acuabi Riusu insija'yete ëñajën ëjojën bateña. ¹⁰Riusu huë'e jobo gare carajeima'i jobo, ja'anruna bëani bazaniñë caguë ëjoguë baquëna Abraham.

¹¹ Sara'ga Riusu yo'ojai cocare si'a recoyo ro'tago bacoña. Ai ira hua'go ba'igota'an, Riusu cani jo'case'e'ru zin hua'guère tè'ya rani bazaniñë cago ëjogoña. Baguë cani jo'case'ere'ru giina'ru yo'oja'guë'bi cagona, Riusubi ta'yejeiyereba yo'oni, bagoni zin ba güeseguëña. ¹² Ja'nca sëani, ja'an hua'guë Abraham hue'eguë, ai ira hua'guë zin cu'eye gare porema'isi'quëta'an, zin hua'guëni baguëna, baguë bain yo'je raisi'cuabi ai ba'iyë ai jai jubë jaijeijateña. Ma'choco hua'i, ziaya yëruhua mejara'carëan, ja'anre cuencueye poretoça, Abraham bain raisi'cua yua quë'rë jai jubë bateña.

¹³ Ja'ancuabi Riusu insija'yete yuta comajën, Riusuni jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën, ën yijare jo'cani senjoni junteña. Bacua recoyobi Riusu insija'yete so'obi ëñani bojoreña. Ja'nca bojojën careña: “Riusu bayete coni baja'cua sëani, ro ën yija ba'iyete gare jo'cani senjoñu” careña, ën yijare rëño ñësebë se'ga ba'ija'cua sëani. ¹⁴ Ja'nca cacuare achato, ëñere masiyë mai. Bacua si'arën ba'ijai yijare cu'eyë bacua. ¹⁵ Bacua etani jo'casi yijare cu'eye ro'tamateña. Ja'anrute ro'tanica, ja'anruna go'iyë porere'ahuë. ¹⁶ Ja'anruna go'ima'icua sëani, quë'rë ai re'o yija guënamë ba'i yija, ja'anruna sani bañu cajën, ëjojën ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, Riusubi baguë huë'e jobore bacuare re'huacaji'i. Re'huacaquëna, bacuabi baruna ti'añe ëjojën, Yë'ë Taita Riusu cajënna, Riusu'ga bacuani ai bojoreba bojosi.

¹⁷ Ja'nrebi jë'te, Riusubi Abraham te'e ruiñe recoyo ro'tayete masiza caguë, Abrahamni coca guanseguëña. “Më'ë zin Isaacre misabëna tèoni, baguëte boni, yë'ëna insijë'n” caguë guanseguëña. Ja'nca guanseguëna, Abraham yua Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguëbi Riusu guansese'ere

yo'o bi'raguëña. Baguë zin gaña hua'guë, Riusu cani jo'case'e'ru baguëna insisi'quëreta'an, baguëte Riusuna go'ya bi'raguëña. ¹⁸ Isaac ba'iyete cato, Riusu coca cani jo'case'ere ëñani masiyë: “Isaac se'gabi zin cu'eguëna, më'ë bain yo'je raija'cuabi ai jai jubë jaijeija'cua'ë” cani jo'caguëna Riusu. ¹⁹ Ja'nca cani jo'caguëna, Abrahami Riusu guansese'ere achani, ja'ansi'quë caguëna: “Baguëte Riusuna insitoca, junni huesëtoca, Riusubi baguëte huajë hua'guëre se'e re'huaye masiji” caguëña. Ja'nca cani, ja'nrebi Riusuna insi bi'raguëna, Riusubi baguëte huajë hua'guëre go'yaguëña. Riusu raoja'guë junni tonni huajë raija'yete masi güeseguëña.

²⁰ Ja'nrebi jë'te, Isaacbi Riusuni si'a recoyo ro'taguë, baguë mamacua Jacob, Esaú hue'ecuanu Riusu re'oye yo'ojai cocare cani jo'caguëña. ²¹ Ja'nrebi Jacob yua ai ira hua'guë ju'in bi'raguëbi Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguë, baguë ro'oguë sai tubëna rëanni rohuoni, Riusuni recoyo bojoguë, baguë naje hua'na, José mamacua, ga ba'i hua'guëni Riusu re'oye yo'ojai cocare cani jo'caguëña. ²² Ja'nrebi jë'te, José junni huesë umuguseña ti'anguëna, José yua Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguëbi baguë bainna cani achoguëña: “Israel bainbi Egipto yijabi gare saijënna, yë'ë gu'anre sani, Riusu insijai yijana sani tanjë'n” cani achoguëña.

²³ Ja'nrebi Moisesre tè'ya rani, baguë pë'caguë sanhuëbi baguëte ëñani, Ai re'o hua'guë ba'iji cajën, Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'tajën, baguëte samute ñañaguë hua'i yahueni bareña. Bain ëjaguëbi zin huaiye guansesi'quëta'an, gare huaji yëye beoye baguëte yahueni bareña. ²⁴ Ja'nrebi Moisesbi ira hua'guë runni, Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguëbi bain ta'yejeiye ëjaguë Faraón mamacote jo'cani senjoguëña. Bago

mamaquë ba'ie yëma'inë yë'ë caguë,
²⁵yë'ë gaje bain naconi te'e baza
 caguëña. Faraón huë'ere ba'iguë, gu'a
 jucha yo'oni rëño ñësebë se'ga bojoguë
 ba'ie yëmaquëña. Baguë te'e bain
 naconi ba je'o bacua ro'ire ai yo'oye
 ru'ru yëguë baquëña. ²⁶Ai yo'oguë
 ba'iguëta'an, Riusu Raoja'guëreba ai
 yo'oja'yete ro'tani, Riusu insija'yete ai
 bojoguë ro'taguëña. Egipto yija bonse
 se'gare coní baye yëma'iguëbi Riusu
 ta'yejeiyereba insija'yete quë'rë bojoguë
 coza caguëña. ²⁷Ja'nca cani, Riusu
 yo'oja'yete si'a recoyo ro'taguëbi Egipto
 yijare jo'cani senjoguëña. Bain ëjaguë
 Faraonbi ai bëinguëta'an, baguëni
 huaji yëmaquëña. Riusu ba'iyete bain
 ñacobi ëñañe porema'iguëta'an, baguë
 recoyobi ëñani masiguë baquëña. Ja'nca
 ba'iguëbi ai jëja bani, Faraonni huaji
 yëmaquë baquëña Moisés.

²⁸Riusubi guansequëna, Moisés
 yua Riusu yo'oja'yete si'a recoyo
 ro'taguëbi Pascua yo'oza caguë, ba
 oveja bonsëguëte huani, baguë ziere
 inni, Ba ru'ru të'ya raisi'quëre huani
 senjoja'guëbi maire huesoma'ija'guë
 caguë, ba ziere bain huë'e anto
 sa'ro ca'ncoñana cha'juani jo'caye
 guansequëña. ²⁹Ja'n'rëbi, Israel bainbi
 Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'tajën, Ma
 Zitarate je'enjën sateña. Yija ma'aja'an
 saiye'ru jobo zitarai saijën jenteña.
 Je'enjënna, Egipto bain hua'nabi,
 Bacuana tuni huaiñu cajën be'tereña.
 Be'teni huaiye ro'tacuata'an, zitarana
 rucani huesëreña.

³⁰Ja'n'rëbi jë'te, Riusu bainbi baguë
 yo'oja'yete si'a recoyo ro'tajënna, Jericó
 huë'e jobo gata tu'ahuëbi ñañani tan-
 guëña. Siete umuguseña të'ijeiyë gani-
 jënna, ñañani tanguëña. ³¹Tanguëna,
 Rahab hue'ego, ba huë'e jobo baingo,
 ëmë yësi'cota'an, Riusu yo'oja'yete si'a
 recoyo ro'tago sëani, bago bain Riusuni
 achama'icua naconi huesëmacoña. Riusu

bain yahue ëñajën raijënna, bagobi bo-
 jogo, bacuani caca güeseni congoña.
 Ja'nca re'oye yo'osi'co sëani, huesëni
 carajeimacoña.

³²Yequëcua'ga Riusu bain hua'na
 yo'ojën ba'ise'ere quëaye caraji yë'ere.
 Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David,
 Samuel, yequëcua Riusu bain raosi'ca,
 bacua yo'ojën ba'ise'ere quëaye caraji
 yë'ere. ³³Bacuabi Riusu yo'oja'yete
 si'a recoyo ro'tajën, yequëcuabi
 ai jai jubëan bainni guerra huani
 zeanreña. Yequëcuabi gu'a bainni
 justicia yo'oreña. Yequëcuabi Riusu
 insija'yete ya'jaye beoye ëjoni coreña.
 Yequëcuabi airu yai ainja'ñete ëñani,
 airu hua'nani quë'rë jëja bajën ënsereña.

³⁴Yequëcuabi, ai jai toa uni si'aguëna,
 yayoreña. Yequëcuabi, bain huani
 senjocua raijënna, jëajën gatini sateña.
 Yequëcua jëja beo hua'na ba'icuata'an,
 ta'yejeiye yo'oni, jëja bacuare saoni
 senjoreña. Yequëcua guerra huajën
 saisi'cuabi ta'yejeiye yo'oni, bacuare je'o
 bacua si'acuani zeanreña. Yequëcuabi,
 tin yija soldado jubëan raijënna,
 bacuani bi'rani saoreña. ³⁵Yequëcua
 romi hua'na'ga Riusu yo'oja'yete si'a
 recoyo ro'tajënna, bacua bain junni
 huesëcuabi go'ya rani bacuana ti'anni
 bateña.

Yequëcua Riusu bain hua'na'ga ai
 yo'oreña. Gu'a bainbi ai jëja huaijën
 si'nsejën, Yëquëna yo'ojën ba'ie'ru
 te'e yo'ojën ba'itoca, mësacuare huajë
 hua'nare etoyë careña. Cajënna, Riusu
 bainbi sehuoreña: "Bañë. Mësacuabi
 yë'ere huani senjotoca, Riusu naconi
 ba'iguë quë'rë re'oye bojoguë ba'ija'guë'ë
 yë'ë" cajën sehuoreña. ³⁶Sehuojënna,
 yequëcua gu'a bainbi yequëcua Riusu
 bainre ai hui'ya jayareña. Yequëcuare
 ga'ni za'zabobi ai jëja si'nserëña.
 Yequëcuare preso zeanni guënameñabi
 huenni ya'o huë'ena guaoni jo'careña.
³⁷⁻³⁸Yequëcuare guerra hua hua'tibi

huani senjoreña. Yequëcuare ai gu'aye yo'oreña. Beo re'otona saoni senjojënna, Riusu bainbi oveja ga'ni, chivo ga'ni, ja'anbi sayani beo re'otore ba'ijën, aonre cu'e ganojën, ai yo'oreña. Aon gu'ana ju'injën, oco äayena ju'injën, ja'si neni ai yo'ojën, beo re'oto, cu re'oto, si'a re'otore ba'ijën, aonre cu'e ganojën, yija gojeñana cainjën ai yo'oreña. Ai yo'ojënna, gu'a bainbi careña: "Mësacuabi Riusure jo'cani senjotoca, mësacuare huajë hua'nare etoyë yëquëna" cajënna, bacuabi yëma'ïne sehuoreña. Ja'nca sehuojën, ën yija bainbi bacuani ai gu'aye yo'ojënna, ën yijare gare ba'ie ro'tamajën bateña. Quë'rë re'o hua'na sëani, quë'rë re'orute ba'ie ro'tajën ëjoreña. ³⁹Ja'nca ëjojën, Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'tajën, Riusu re'o bain casi'cua ba'icuata'an, Riusu ta'yejeiyereba insija'ye, ja'an cani jo'case'ere yuta comajën, junni tonreña. ⁴⁰Riusu ta'yejeiye yo'oja'ye, Cristote raoye yuta caraguëna, Riusu ta'yejeiye insija'yete ëjoye bareña. Ëjoni, ja'nrebi jë'te, mai naconi Cristoni te'e zi'inni ba'ijën, si'a jubëbi Cristo re'o bainreba runni ba'ie bareña.

Fijemos la mirada en Jesús

12 Yureca, mai ira bain ba'isi'cua ai jai jubëbi Riusu yo'oja'yete si'a recoyo ro'tajën, mai yure yo'oja'yete ëñajën ëjoye'ru ba'ijënna, mai'ga Riusu yëyete si'a jëja yo'ojën bañuni. Si'a gu'a jucha guaja beoye yo'ojën ba'iyete gare jo'cani senjoni, gare gu'a recoyo re'huaye beoye bañuni. ²Jesús ba'ie se'gare ro'tajën, baguëni si'a recoyo ro'tajën, Riusu yëyete si'a recoyo ro'tajën bañuni. Jesucristo si'a jëja yo'oguë ba'ise'ere ro'tani, Riusu bojo güeseja'yete ëjoguë ba'ise'e'ru baji'i. Ga bainbi baguëni ai gu'aye yo'ojën, gu'a bainre huani senjoñe'ru yo'ojën, crusu sa'cahuëna baguëte quenjën, baguëte

huani senjojënna, baguëbi jëaye gare ro'tama'iguë baji'i. Yë'ë Taita naconi bojoreba bojoguë baza caguë, junni tonbi baguë. Junni tonni, ja'nrebi se'e go'ya rani, Riusu jëja ca'ncona bëani, ai ta'yejeiyereba Ëjaguëre re'huasi'quë baji'i Jesús.

³Mësacuabi jëja beo recoyo re'huama'ïne cajën, baguë ai yo'oguë ba'ise'ere ro'tani, gare guajaye beoye Riusu yëyete si'a jëja yo'ojën ba'ijë'n. Gu'a bainbi baguëni je'o bani, baguëni gu'ayereba gu'aye yo'ojënna, mësacua ai yo'oyete oimajën ba'ijë'n. ⁴Mësacuabi gu'a jucha gare yo'oma'ïne cajën, ai yo'ojën ba'icuata'an, Jesús ai yo'oguë ba'ise'e'ru ai yo'oye caraji mësacuare. Jucha yo'oye beoye ba'ie cajën, yuta junni tonmaë'ë mësacua. ⁵Ja'nca junni tonma'icuabi Riusu yihuo coca cani jo'case'ere huanë yeye'ru ëñoñë mësacua. Riusubi baguë mamacuani bojora'rë huaiguëna, baguë yëyete yo'oye ye'yejën ba'ijë'n. Ën cocare achani ro'tajë'n:

Riusubi më'ëni bojora'rë huaiguëna, Riusure gu'aye ro'tama'ijë'n, mami. Ja'nca huaiguëna, baguë yo'ore ya'jama'ijë'n.

⁶Si'a baguë bain re'huasi'cua, baguë mamacua caguë, ja'ancuani ai yëreba yëguë sëani, bacua si'acuani bojora'rë huaiguë, bacuani re'oye ye'yoji baguë.

⁷Ja'an cocare achani, Riusu bojora'rë huaiyete ye'yeni masijë'n. Mësacuani ja'nca huaitoca, baguë mamacuani yo'oye'ru mësacuani bojora'rë huaiguë ye'yoji. Pë'caguë sanhuë bojora'rë huaiyete ro'tani ye'yejë'n. Bacua zin hua'nani ai yëtoca, bacuani bojora'rë huajën ye'yoyë. ⁸Riusu'ga si'a baguë bainni ai yëguë sëani, si'acuani bojora'rë huaiguë ye'yoji. Mësacuani bojora'rë huaima'itoca, mësacuani yëma'iji. Ro huacha zin hua'na ba'icua'e'ru

mësacuanì ëñaji. ⁹Mai pë'caguë sanhuë'ga maini bojora'rë huaijënna, bacuanì ai re'oye ëñajën, Jaë'ë cajën ba'nhuë mai. Ja'nca cajën ba'isi'cuabi mai Taita Riusu carajeima'iguëni quë'rë ai re'oye ëñajën Jaë'ë cajën ba'itoca, baguë naconi gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë. ¹⁰Mai pë'caguë sanhuëbi maini bojora'rë huaito, ro bacua yëye se'gare yo'ojën, rëño nësebë se'ga maire huaijën ba'nhuë. Mai Taita Riusu'ga maire huaito, maini re'oye ye'yoye se'gare ro'tani, baguë jucha yo'oye beoye ba'ie'ru gare jucha beoculare maire re'huani, maini baji. ¹¹Maire ja'nca huaiguëna, maibi yurera ai yo'oyë. Gare bojoma'inë huanoji. Ai ja'siye ai yo'oguëta'an, Riusu ba'iyete bojora'rë ye'yejën, recoyo re'o huanõe ba'icua ruinjën, Riusu re'o bainre re'huasi'cua ba'iyë mai.

El peligro de rechazar la voz de Dios

¹²Ja'nca sëani, Riusu bojora'rë huaise'ebi ai yo'otoca, gu'aye ro'taye beoye ba'ijë'ën. Ro guajaye beoye ya'jamajën ba'ijë'ën. Recoyo pa'npo ëaye beoye ba'ijën, jëja recoyo re'huani, ¹³Riusu yëyete te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën. Mësacua jubë bain ba'icua yequëcuabi Riusu yëyete te'e ruiñe yo'oye ti'anma'itoca, bacuare ro jo'cani senjoma'ijë'ën. Bacuare oijën conjën, bojora'rë yo'ojënna, recoyo jëja bacuare re'huasi'cua ba'ija'cua'ë.

¹⁴Mësacua porese'e'ru yo'ojën, si'acuani recoyo bojo güesëjën ba'ijë'ën. Sa'ñeña coca huamajën ba'ijë'ën. Mai E'jaguë Riusu jucha beoyete ro'tajën, baguë ba'ie'ru ba'ie'ru ro'tajën, mësacua porese'e'ru baguë yëyete yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'oma'itoca, Riusu naconi te'e ba'ie'ru gare porema'inë. ¹⁵Mësacua te'e jubë bainre ëñajën, si'acuare Cristoni recoyo bojoye conjë'ën. Yequëcuabi Cristore

bojoma'itoca, yequëre sa'nti recoyo re'huani, bacua bainni gu'aye ro'ta güeseyë. Gu'aye ro'ta güesetoca, ai jai jubë bainbi güina'ru gu'aye ro'tani, Riusu senjosi'cua ruiñë. ¹⁶Yequëcuabi sa'ñeña yahue bani a'ta yo'oma'inë cajën, si'a mësacua te'e jubë bainre ëñajën conjën ba'ijë'ën. Yequëcuaga mai E'jaguë yëyete yo'oye jo'cani senjoma'inë cajën, si'a jubë bainre ëñajën conjën ba'ijë'ën. Mai ira bainguë ba'isi'quë Esaú hue'eguë ba'isi'quë, baguë yo'ose'ere ro'tani ye'yejë'ën. E'ja mami hue'eguë sëani, baguë taita bayete si'aye conì baja'guë baquëña. Ja'nca ba'iguëbi baguë yo'jeguë aon conì aiñe ro'ire baguë ëja mamire baguëna insiguëña. ¹⁷Insini, ja'nrebi jë'te, baguë taita bayete coza caguëna, baguë taitabi ënseguëña. Baguëna insiye poremaquëña. Esaúbi ai ota oiguë senguëreta'an, baguë taitabi tin yo'oye gare beoguëña. Mësacua'ga Esaú yo'ose'ere ro'tani, Cristo yëyete yo'oye gare jo'cani senjomajën ba'ijë'ën.

¹⁸Mësacua yua Riusu ba'iruna ti'anni baguëni bojoto, Israel bain ai ba'irën ba'isi'cua ti'añe'ru ti'anma'icua'ë. Bacua'ga Riusu cubëna ti'anni ëñato, ai huaji yëye huanoguëña bacuare. Ai jai toa zënguëña. Zijeì re'oto cato, ai na'isibë baquëña. Ai jëja tutuguëna, ¹⁹ja'nrebi Riusu coneta juiye achoguëña. Ja'nrebi ai jëja coca caye achoguëña. Ja'nca achoguëna, bain hua'nabi achani, Se'e ja'an coca caye beoye ba'ijë'ën, Riusuni senteña. Ja'nca caguëna, bacuabi ai huaji yëjën, achaye poremateña. ²⁰Riusubi coca guansegüë, "Yë'ë ba'ì cubëte pa'roma'ijë'ën. Bain hua'na, jo'ya hua'na'ga pa'rotoca, gatabi, hui perebi huani senjojë'ën" caguë guansegüëna, bacuabi ai huaji yëjën, Riusu guanse cocare quë'rë se'e achaye ti'anmateña. ²¹Moises'ga Riusu cubëte

ëñaguë caguëña: “Ai huaji yaye'ë. Ai huaji yëguë to'ntoyë yë'ë” caguëña.

²²Mësacuata'an yua Riusu ba'iruna ti'anto, ën yija Jerusalén huë'e jobona ti'anmaë'ë mësacua. Riusu guënamë re'oto, baguë bainreba ñë'cajairu, baguë ta'yejeiye huë'e jobo mame re'huasiru, ja'anruna ti'anni, mai ta'yejeiye Riusuni ëñañe poreyë mësacua. Ja'anruna ti'anni ëñato, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na ai jai jubëbi bojoreba bojojën nëcayë. ²³Cristo bainreba ai jai jubë mame recoyo re'huasi'cua bacua ëja mami hue'ejën ba'icua, ja'ancuabi te'erute ñë'casi'cua ba'iyë. Mai ta'yejeiyereba Riusu yua baguëre je'o bacuani bënni senjoni tējisi'quëbi yua ja'anrute ba'iji. Riusu re'o bain casi'cua, baguë yëyete ya'jaye beoye yo'ojën ba'isi'cua, ja'an re'o bain ba'iyë'ru re'huasi'cuabi ba'iyë. ²⁴Mai ta'yejeiyereba Jesús hue'eguë'ga ba'iji. Mai ba'iyete Riusuni sencaiguëbi mai ro'ire mame coca cani jo'ca güeseza caguë, baguë zie jañuni tonse'ebi maire recoyo mame re'hua güesebi. Abel zie jañuni tonse'eru tin ba'iji. Abel ziere ro'tato, Cainre bënni senjose'e se'gare ro'tayë. Jesús ziere ro'tato, mai jucha saoni senjose'e se'gare ro'tayë. Mai mame re'huase'ere ro'tajën bojoyë.

²⁵Riusubi yurera mësacuani coca caguëna, mësacua ëñare bajën, baguë cocare te'e ruiñe achajën, baguëte güeye beoye ba'ijë'ën. Israel bain ru'ru ba'isi'cuabi, Riusubi ën yijare baguë guanse coca cani jo'caguëna, ro achajën, baguëte gu'a güereña. Güerena, Riusubi bënni senjoguëna, gare jëaye beoye bateña. Ja'nca batena, mësacua quë'rë ai ta'yejeiye ëñare bajën, Riusu coca guënamëbi cani jo'caguëna, te'e ruiñe achajën, baguëte güeye beoye gare ba'ijë'ën. Baguëte güetoca, quë'rë ta'yejeiye ai bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë mai. ²⁶Riusubi

Israel bain ru'ru ba'isi'cuani guanse coca cani jo'caguëna, yijabi ai ñu'cueye baquëña. Baguëna, yurera baguë mame coca cani jo'case'ere achajë'ën: “Yë'ë se'e ñu'cue güeseye yurera ti'anja'ñeta'an ba'iji. Ën yija re'oto, guënamë re'oto'ga, mai ëñañe poreyete gare ñu'cue güeseni tējiyë” cani jo'cabi Riusu. ²⁷Baguë coca “Gare ñu'cue güeseni tējiyë” ja'an cocare ro'tato, baguë ën re'oto re'huani jo'case'e, mai ëñañe poreyete, ja'anre ñu'cue güesequëna, si'aye beoru ñañañi tainguëna, saoni senjoja'guë'bi baguë. Ja'nca saoni senjoguëna, baguë ba'i re'otobi gare ñañañi tainma'iguë sëani, gare si'arën bëani ba'ija'guë'bi ba'iji. ²⁸Ja'nca ba'iguëna, Riusu carajeima'i re'otore ro'tajën, Riusuni surupa cajën bojojën bañuni. Maibi ja'an re'oto ba'iyete coni baja'cua sëani, Riusuni si'a recoyoreba ai yëjën, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete bojojën, baguëni gugurini rëinjën, ²⁹mai Riusubi toa uni si'aye'ru gu'a bainre bënni senjoguë sëani, baguë ta'yejeiye yëye se'gare te'e ruiñe yo'ojën bañuni.

Como agradecer a Dios

13 Yureca, mësacua te'e huë'e bannni oijën coñe'ru Cristo bainre'ga ai oijën conjën ba'ijë'ën. ²Mësacuabi bacuare huesëjën ba'itoca, mësacua huë'ena bacuare choini, bacuare bojojën cuirajën ba'ijë'ën. Gare güeye beoye bacuare cuirajën ba'ijë'ën. Yequëcuabi ja'nca cuirajën, Riusu raosi'cua ba'ijë'enna, huesëhuë. Bacuare cuirajë'enna, Riusubi ba bannni quë'rë ai ba'iyë re'oye yo'obi.

³Riusu bain preso zeansi'cuare'ga oijën conjën cuirajën ba'ijë'ën. Bacuare huanë yema'ijë'ën. Bacua ai yo'ojën ba'iyete ro'tajën, bacuani recoyo ai ba'iyë ai oijën conjën ba'ijë'ën. Yequëcua, Riusu yo'o coñe ro'ire si'n sesi'cua, ja'ancuare'ga oijën conjën

ba'ijë'ën. Mësacua bainreba te'e zi'inni ba'icua sëani, bacuabi ai yo'ojëna, oijën conjën ba'ijë'ën.

⁴Mësacua si'acuabi huejasi'cua banica, mësacua sa'ñeña bayete te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. Yequëcuani yahue baye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca yahue bani a'ta yo'ocua ba'ijëna, Riusubi bacuare ai bënni senjoja'guë'bi.

⁵Curire ba'ëaye beoye gare ba'ijë'ën. Mësacua baye se'gare ro'tajën, Riusu insise'ere bojojën ba'ijë'ën. Riusu cani jo'case'ere ro'tajën, baguë conni cuirayete masijë'ën: "Mësacua bonse carayete masiyë yë'ë. Mësacuanu gare jo'cani senjoma'iguëbi mësacuanu re'oye conni cuiraja'guë'ë yë'ë" maini cani jo'cabi Riusu. ⁶Ja'nca cuiraguë sëani, maibi jëja recoyo re'huani, bainni bojojën caye poreyë:

Mai E'jaguë Riusubi yë'ëni conni cuiraye masiji.

Ja'nca masiguëna, bainbi yë'ëni gu'aye yo'oye ro'tatoca, gare huaji yëye beoye ba'iyë yë'ë.

Ja'an cocare cajën, Riusuni bojojën bañuni.

⁷Cristo bain ëjacuabi Riusu cocarebare mësacuanu quëani ahojënna, bacua yo'ojën ba'ise'ere, bacua si'a recoyo ro'tajën ba'ise'ere, bacua ën yija ba'isi umuguseñare, ja'anre ro'tani, bacua yo'ojën ba'ise'eru güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën.

⁸Bacuabi beojënna, Jesucristoca gare carajeiye beoye mai naconi si'arën ba'iji. Baguë coca cani jo'case'eru gare tin yo'oye beoye ba'iji. ⁹Ja'nca sëani, yequëcuabi tin cocare ye'yojën raijënna, gare coque güesema'ijë'ën. Riusubi maire jo'caye beoye conni cuiraguë sëani, baguë coñe se'gare ro'tani, jëja recoyo re'huani ba'ijë'ën. Judío ëjacuabi ti'anni, Ja'an aonre ainma'itoca, jëja recoyo re'huani huajëyë, ja'an cocare guanse bi'ratoca, bacuani achama'ijë'ën.

Ja'an guansese'ere achani yo'ocuaca re'oye ba'ima'inë.

¹⁰Mai ba'iyete cato, Cristobi mai ro'ire junni tonguëna, Riusubi ai ta'yejeiye yo'oguëna, baguë bain ruën'ë mai. Ruinjënna, judío bainbi, Riusu bain ruiñu cajën, Moisés ira coca guanseni jo'case'ere achani te'e ruiñe yo'ojën ba'iyë. Ja'nca yo'ojën ba'icuaabi mai naconi Riusu bain ba'iyete gare porema'inë. ¹¹Ja'nca ba'iyete porema'inete masiye yëtoca, Moisés ira coca cani jo'case'ere ëñani ye'yejë'ën. Pairi ta'yejeiye ëjaguëbi jo'ya hua'nare huani, bacua ziere inni, Riusu Ba'irureba casiruna cacani, bain gu'a juchare saoni senjojë'ën caguë, Riusuna insiguë baquëña. Insini, ja'nrebi jo'ya hua'na ga'nihuëanre huë'e jobo ca'ncona sani ëoguë baquëña. Ja'nca cani jo'case'eru yo'ojën bateña. ¹²Ja'nrebi yo'je, Jesusbi mai gu'a jucha ro'ire crusu sa'cahuëna junni tonguë, baguë ziere jañuni tonguë, ja'nca yo'oguëbi judío bain huë'e jobo ca'nco reosi'quë baji'i.

¹³Ja'nca sëani, maibi Jesusni si'a recoyo ro'tani, baguë bain ruinto, judío bain yo'ojën ba'iyete gare jo'cani senjoñe bayë mai. Ja'nca jo'cani senjojën, Jesús ai yo'oguë ba'ise'eru güina'ru ai yo'oye bayë mai, je'o bacuabi maire gu'aye yo'ojënna. ¹⁴Ën yija bain yo'ojën ba'iyete'ru yo'ojën ba'itoca, Riusu bainreba ba'iyete ti'anma'inë mai, bacua huë'e jobo yua carajeija'ye sëani. Cristo'ga maire tëani baguë sëani, baguë naconi si'arën ba'ijën ba'ija'cua'ë mai. ¹⁵Ja'nca sëani, judío bain yo'ojën ba'iyete'ru jo'ya hua'na ziere Riusuna insiye beoye bañuni. Riusuni bojoto, Jesucristo zie jañuse'ere ro'tani, Riusuni bojoreba bojojën, baguë ta'yejeiye ba'iyete si'a jëja cani ahojën bañuni. ¹⁶Ja'nrebi, Riusuni bojojën, yequëcuani re'oyereba yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'an yo'oye huanë yemajën ba'ijë'ën. Mësacua

bonsere bonse beocuana ro insini huo'huejënna, Riusubi ëñani ai bojosi.

¹⁷Mësacua jubë ëja bainbi guansejënna, Jaë'ë cajën, bacua caye'ru yo'ojë'n. Bacua'ga Riusu guanseni jo'case'e'ru mësacua ba'iyete ëñajën, Zupaibi tëteni bama'ïne cajën, mësacuanì coca guanseyë. Bacua guanseyete te'e ruiñe yo'otoca, Riusuni bojojën sehuoye poreyë. Mësacuabi te'e ruiñe yo'oma'itoca, bacuabi mësacuare bënni senjoñete ëñani, Riusu bëñnete sa'ntijën ba'ija'cua'ë. Ja'nca sëani, bacuare achani, te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'n.

¹⁸Yureca, yë'ë, yë'ë gajecua, yëquëmare ujajën, Riusuni sencaijën ba'ijë'n. Gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijën, te'e ruiñe yo'oye se'gare ro'tajënna, ja'nca sencaijën ba'ijë'n. ¹⁹Ja'nca si'a jëja yo'ojën ba'itoca, Riusubi yë'ëre congüë, yë'ëre quë'rë besa mësacuana ti'an güeseja'guë'bi.

Bendición y saludos finales

²⁰Ja'nca yë'ëre sencaijënna, yë'ë'ga mësacuare Riusuni sencaiguë ba'iyë. Mai ta'yejeiyereba Riusubi maire bojo recoyo bacuare re'huaye masiguëbi mai Èjaguë Jesús zie jañuni tonse'ere ëñani, yë'ë coca canì jo'case'e'ru te'e ruiñe yo'ozca caguë, baguë Zin Jesusre go'ya rai güeseni, oveja jo'ya hua'na

conni cuiraye'ru mai ta'yejeiyereba conni cuiraguëte baguëte re'huabi. ²¹Ja'nca re'huaguëna, mësacua ba'iyete sencaiguë ba'iyë yëquëna. Mësacua se'gabi baguë yëyete yo'oye ti'anmajënna, baguë ta'yejeiyereba yo'oni conja'guë cayë. Baguë yëyete ai re'oye yo'oye porecuare mësacuare re'huaja'guë cayë. Ja'nca re'huaguëbi yëquëmare'ga ja'nca re'huaguëna, baguë yëye se'gare ro'tajën, Jesucristobi congüëna, baguëni bojo güeseyo yo'oye yëyë yëquëna. Ja'nca yëcuabi Cristo ta'yejeiyereba ba'iyete gare caraye beoye bojojën, canì achojën bañuni.

²²Yureca, yë'ë bain sanhuë, yë'ë yihuo coca toyani jo'case'e yua ai coca toyani jo'cama'isi'quë sëani, ya'jaye beoye achajën ye'yajën ba'ijë'n. ²³Mai te'e bainguë Timoteore'ga quëayë yë'ë. Preso zeansi'quë ba'iguëna, baguëte etoreña. Ja'nca etasi'quëbi yë'ëna yureña raitoca, baguëbi congüëna, mësacuana ëñaguë saiyë yë'ë.

²⁴Mësacua ëja bain, mësacua gaje bain, si'acua Cristo bain jubëreba ba'icuanì saludacajjë'n. Cristo bain Italia yijabi raisi'cua'ga mësacuani saludaye cahuë.

²⁵Mësacua jubë si'acuabi Cristo ta'yejeiye insise'ere conì bani, recoyo bojojën ba'ijë'n, cayë yë'ë. Ja'nca raë'ë. Amén.

SANTIAGOBI

Utire toyani saobi

Saludo

1 Yě'ë, Santiago hue'eguë, Riusure yo'o conguë, mai Ējaguë Jesucristore yo'o con hua'guë, ja'anguëbi ba'iyë yě'ë. Ja'nca ba'iguëbi utire toyani, mësacua Israel bain Cristoni te'e zi'inni ba'icua, yequëcuabi je'o bajënna, si'aruanna gatini saisi'cua ba'ijënna, mësacuani saludaguë saoyë yě'ë.

La sabiduría que viene de Dios

²Yě'ë bain ai yěsi'cua, mësacuabi ai yo'ojën ba'itoca, bojo recoyo re'huanu ba'ijë'n. ³Cristoni si'a recoyo ro'taye gare jo'caye beoye bañuni cajën, ai yo'ojën ba'icuata'an, quërë jëja recoyo re'huanu, Cristoni quërë te'e ruiñe'ru recoyo ro'tajën ba'iyë mësacua. Ja'anre te'e ruiñe ye'yejën ba'ijë'n. ⁴Quërë jëja recoyo re'huañu cajën, Cristo ba'iyë bojora'rë ruiñe, ja'anre jo'caye beoye ro'tani, mësacua ai yo'ojën ba'iyete güeye beoye ba'ijë'n. Ja'nca ba'itoca, mësacuabi Cristo ba'iyete re'oye ye'yesicua ruinjën, baguë naconi te'e zi'inni, gare jo'caye beoye ba'ijë'n.

⁵Mësacuabi ye'yeye caratoca, Riusu coñete senjë'n. Ja'nca senjënna, Riusubi gare ënseye beoye baguë masiye yo'oyete mësacuani masi güeseji. Si'a bain baguëni senjën ba'itoca, baguë masiye yo'oyete caraye beoye masi güeseji. Gare bëiñe beoye ja'nca te'e ruiñe masi güeseji maire. ⁶Baguë masi güeseyete sentoca, baguëni si'a recoyo te'e ruiñe ro'tajën senjë'n. Yequërë yě'ëni masi güesema'iguë, ja'anre catoca, Riusubi gare coñe beoye maini masi güesema'iji. Ja'nca cajën ba'icuabi, Riusuni recoyo

ro'taye caracua sëani, yua jai ziaya tē'a tutu saoni senjose'e'ru ba'iyë. Riusu ye'yose'ere yo'ozu cacuata'an, ro tin ro'ta bi'rajën, ro huesëjën ba'iyë. ⁷⁻⁸Yurebi, Riusuni gue ëase'ere sento, ja'nrebi ro'tama'i cocare caguë, Yequërë yě'ëre sehuoma'iguë, ja'anre cama'ijë'n. Ja'nca cacuabi Riusuna coye ro'tatoca, gare insiye beoye sehuoma'iji Riusu.

⁹Riusu bain bonse beo hua'na, ta'yejeiye beoni'ga, Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, bojojën ba'ijë'n. Riusubi mësacuare ëñaguë, Ta'yejeiye ba'icua ba'iyë mësacua, caji. ¹⁰Yequëcua Riusu bain ai bonsere batoca, ta'yejeiye beo hua'guë runza cajën bojojën ba'ijë'n. Bonse bacua yua jo'ya coro carajeiye'ru besa carajeijën ba'iyë. ¹¹Ënsëguëbi etani, ja'nrebi ai ja'suye së'iguëna, jo'ya corobi ja'ansirën güeanni si'aji. Re'o coro ba'ise'ebi ro besa carajeiji. Bonse ëjacua'ga ja'nca carajeiye'ru güina'ru, Quërë bonsere conu baza cacuata'an, gare carajeijën ba'iyë.

Pruebas y tentaciones

¹²Riusu ma'aja'an gare jo'caye beoye ganijën ba'icua, ai yo'ojën ganitoca, ja'ancuabi ai bojo hua'na ruiñë. Ai yo'ojën ba'isi hua'na ba'ijënna, Riusubi bacua coja'yete bacuana ro insiji. Huajëyereba huajëcuare bacuare re'huanu, bacuani si'arën baji. Riusuni ai yěsi'cua ba'ijënna, ja'an insija'ye bacuani zoe quëani jo'cabi Riusu. ¹³Yequëbi Riusu ma'aja'an ai yo'oguë ganini, ja'nrebi quëñëni, gu'a juchana gurujaitoca, ja'anguëbi, Yequërë Riusubi yě'ëni gurujai güesebi cama'iguë. Ja'nca catoca, gu'aye ro'taji baguë. Riusu yua gu'a juchana gare gurujaima'iguëbi bainni gu'aye yo'oye gare choima'iji. ¹⁴Bain se'gabi ro gu'aye yo'o ëaye ba'ijën, Yě'ë yěse'ere yo'ozu cajën ba'iyë. ¹⁵Ja'nca yëcuabi

ro ro'tajën, gu'a juchare yo'oyë. Ja'nca yo'ojën, yua quë'rë gu'ajejën, gare junni carajeicua ruiñë.

¹⁶Yë'ë gaje bain hua'na, yë'ë ai yësi'cua, mësacua gare huacha ro'taye beoye ba'ijë'n. ¹⁷Riusubi maini ro insini conguë, re'oye se'gare maini yo'oguë ba'iji. Mai Taita Riusubi si'a guënamë re'oto miañe re'huaní jo'casí'quë sëani, baguë ba'iyete maini masi güeseji. ¹⁸Ja'nca ba'iguëbi maire mame re'huaye yëguë, Yë'ë bainrebare re'huaní baza caguë, baguë te'e ruiñe ba'i cocarebare guanseni, maibi achani si'a recoyo ro'tajënna, yequëcua'ru quë'rë ta'yejeiye ba'icuaire maire re'huaní, maini quë'rë bojoguë ba'iji Riusu.

La verdadera religión

¹⁹Ja'nca sëani, yë'ë gaje bain hua'na ai yësi'cua, mësacua yua Riusu cocarebare re'oye achajën, te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'n. Ja'nca achajën, yequëcuabi coca guansejënna, te'e jëana go'ye sehuoma'ijë'n. Te'e jëana bëinjën cama'ijë'n. ²⁰Bainbi bëinjën catoca, Riusu yëye'ru re'oye yo'oma'iñë. ²¹Ja'nca sëani, mësacua gu'a jucha yo'oreba yo'ose'ere jo'cani senjojë'n. Senjoni, Riusu cocareba masi güeseni jo'case'ere te'e ruiñe achani, Riusu case'ere güina'ru yo'oñu cajën ro'tajën ba'ijë'n. Ja'nca ro'tajën ba'itoca, mësacua recoyo mame re'huasi'cua ba'iyë.

²²Ja'nca ba'ijën, Riusu cocareba caní jo'case'ere güina'ru yo'ojën ba'ijë'n. Ro achani yo'omajën, Re'o bainguë'ë yë'ë catoca, mësacuabi ai huacha ro'tajën ba'iyë. ²³Bainbi Riusu cocarebare ro achani yo'omanica, ëña re'ahuana ro ëñacu'ru ba'iyë. ²⁴Bacua ba'iyete ro ëñani, ja'nre'bi ëña re'ahuante jo'cani saijën, bacua gu'a juchare senjomajën, ja'nre'bi bacua ba'iyete huanë yeyë.

²⁵Riusu cocareba, maini huajëyereba huajë güese coca, ja'anre te'e ruiñe achani, jo'caye beoye yo'ojën ba'itoca, ai ta'yejeiye bojo hua'na ruiñë. Riusu cocare ro achani huanë yetoca, bañë. Riusu cocare te'e ruiñe achani yo'ocua se'gabi bojo hua'na ruiñë.

²⁶Yequëcuabi Riusu bain ba'iyë yë'ë ro'tajën, ja'nre'bi bainni gu'aye catoca, Riusu bain beoyë. Ro huacha ro'tajën ba'iyë. Riusu bain ba'iyë ro cayë. Riusubi bacuani re'oye ëñama'iji. ²⁷Mai Taita Riusubi baguë bainre cato, ñaca yo'ocua se'ga ba'iyë: Yëhui hua'na, romi hua'je hua'na, si'a bain sa'nticuabi ai yo'ojën ai oijënna, bacuani oire bajën conjën ba'iyë. Ro ën yija ba'iyete gare yëmajën, gu'a jucha gare yo'oye beoye ba'iyë. Ja'ancuabi Riusu bainreba ba'iyë.

Advertencia contra la discriminación

2 Yë'ë gaje bain hua'na, mësacuabi mai Ëjaguë Jesucristo, Ta'yejeiye ba'iguëte si'a recoyo ro'tajën, si'a bainre te'e bainre ëñajën, yequëcuani quë'rë re'oye ëñañe beoye ba'ijë'n. ²Samu baincuabi mësacua jubëna ti'an raiyete ro'tani ye'yejë'n. Yequëbi bonse ëjaguë, zoa curi sutijei ga'huaña jëosi'quë, ai re'o caña ju'iguë, ja'anguëbi ti'an raiguëna, ja'nre'bi yequë, bonse beo hua'guëbi ira caña ju'iguë'ga ti'an raiji. ³Ja'nca ti'an rajjënna, ¿mësacua jaroguëni quë'rë re'oye ëñañe'ne? Yequë'rë bonse ëjaguëni quë'rë re'oye ëñajën, re'o ñu'i selhuëte baguëni bëa güeseni, ja'nre'bi bonse beo hua'guëni re'oye ëñamajën, ya'riba se'gare baguëni bëa güesema'iñe mësacua. ⁴Bainre ja'nca ëñatoca, mësacuabi ro gu'aye yo'ojën, ro mësacua ëa ëñañe se'gare ro'tajën, bain ba'iyete ro huacha ro'tayë. ⁵Yë'ë bain ai yësi'cua, yë'ë cocare achani ye'yejë'n. Riusubi baguë bayete bainna insiye ro'taguë, bonse beo hua'na jubë ba'icuaire cuencueni, baguë

baye coja'cuare bacuare re'huani baji. Baguëni si'a recoyo ro'tajën, baguëni ai yëreba yëjënna, bacuare ja'nca re'huani baji, baguë cani jo'case'e'ru ba'iyë. ⁶Mësacuaca bonse beo hua'nani gu'aye ëñatoca, ai gu'aye yo'oyë. Bonse ëja bain yo'ojën ba'ise'ere ro'tajë'n. Bacua yua mësacuani je'o bajën, ëja bain guansecuana rërëni nëconi, mësacuare si'nse güeseyete señë bacua. ⁷Ja'ancuabi yua mai ta'yejeiye E'jaguë Jesucristote gu'aye cajën ba'iyë.

⁸Yequërë, mësacuabi Riusu cocareba toyani jo'case'e': "Më'ë ja'ansi'quë ba'iyë yëguë ba'iyë'ru si'a bainni güina'ru ai yëguë ba'ijë'n" ja'an cocarebare ro'tajën, te'e ruiñe yo'ojën ba'itoca, re'oye ba'iji mësacuare. ⁹Ëja bainguëni quë'rë re'oye ëñatoca, ro gu'aye yo'ojën ba'iyë mësacua. Ja'nca gu'aye yo'ojënna, Riusubi mësacuare bënni senjoja'ñete caguë, Yë'ë cocareba guansese'e si'ayete ro achani tin yo'ocua'ru ba'iyë mësacua caguë, mësacuani bënni senjoñe caji. ¹⁰Bainbi Riusu cocareba guansese'e si'aye te'e ruiñe yo'oni, ja'nrebi te'e cocarë se'gare ro achani tin yo'otoca, Riusubi bacuare ëñani, Si'a cocareba ro achani tin yo'ocua're'ru ba'ijën, bacuare bënni senjoñe caji. ¹¹Riusu yua "Ëmëcua, romicua, sa'ñeña yahue bani a'ta yo'oye, ja'anre gare yo'oye beoye ba'ijë'n" casi'quë yua ën cocare'ga: "Bainni huani senjoma'ijë'n" guanseni jo'cabi. Mësacua yua yeconi yahue baye yo'oma'icua yua bainni huani senjotoca, mësacua yua Riusu cocareba guanseni jo'case'e' si'ayete ro achajën, gu'aye yo'ojën ba'iyë. ¹²Yureca, Riusubi baguë cocareba, ba huajëreba huajë güese cocarebare bainni masi güeseguë, bacua achani yo'oyete masiza caguë, bacuabi re'oye yo'oma'itoca, bacuare bënni senjoja'ñete caji. Ja'nca sëani, mësacua yua Riusu coca cani jo'case'e'ru coca cajën, re'oye yo'ojën ba'ijë'n.

¹³Yequëcuani oijën coñe güetoca, Riusubi mësacuani oiye beoye bënni senjoji. Yequëcuani oire bajën contoca, Riusu bënni senjoja'ñete jëaye poreyë.

Hechos y no palabras

¹⁴Yë'ë gaje bain sanhuë, yequëbi Jesucristoni si'a recoyo ro'tayë yë'ë cato'ga, baguë yua bainni re'oye yo'oma'iguë, ja'anguëbi yua ro ro'taguë caji. Baguë recoyo ro'taye se'ga ba'iguë, re'oye yo'oma'iguëna, Riusubi baguëni tëani baye güeji. ¹⁵Yequërë mësacua gaje bainguë o gaje baingobi yua caña ju'iyë, aon aiñe, ja'anre caraye ba'itoca, ¿mësacua guere yo'oye'ne? ¹⁶Yequërë ja'an caña, ja'an aon carayete ro insimajën, gaje bainni sheuojën, "Më'ë yua ëñaguë saijë'n. Re'o caña sayani, aon anni bojoguë saijë'n" cani saotoca, ro yo'oyë mësacua. ¹⁷Ja'nca sëani, Jesucristo recoyo ro'taye se'ga ba'ijën, bainni re'oye yo'oma'itoca, mësacuare gu'aye ba'iji. Ro mësacua yëye se'gare ro'tajën, ro yo'ojën ba'iyë mësacua.

¹⁸Yequërë yequëbi yë'ëni ñaca cama'iguë: "Më'ëbi Jesusucristoni si'a recoyo ro'taguëna, yë'ëbi re'oye yo'oyë" cama'iguë. Ja'nca catoca, baguëni sheuoguë cayë yë'ë: "Yë'ëbi yua re'oye yo'oguë sëani, yë'ë si'a recoyo ro'tayere'ga më'ëni masi güeseyë yë'ë" sheuoyë yë'ë. ¹⁹Sehuoni ja'nrebi, ja'anguëni se'e yihuoguë cayë yë'ë: "Më'ëbi mai E'jaguë Riusu ba'iyete ro'taguë, Yequë riusu beoji catoca, re'oye cayë më'ë. Ja'an se'gare catoca, ai caraji më'ëre. Huati hua'i'ga güina'ru ro'tajën, Riusuni ai huaji yëjën ba'iyë. ²⁰Yureca, Riusuni ro'taye huesë ëaji më'ëre. Riusu ba'iyete ro'taye se'ga ba'iguëbi bainni re'oye yo'oma'itoca, gu'aye ba'iji më'ëre. Ro më'ë yëse'e se'gare ro'taguë, ro yo'oyë më'ë" ja'anguëni cayë yë'ë. ²¹Yureca, mai ira taita ba'isi'quë Abraham hue'eguëte

ro'tani ye'yej'ën. Riusubi guanseguëna, Abrahambi baguë zin Isaacre sani, misabëna baguëte tëoni, Riusuna insijaza caguëna, Riusubi Abraham yo'ose'ere ëñani, Ai re'o bainguëbi ba'iji cabi. ²²Yureca, Abrahambi re'oye yo'oguëna, baguë re'oye yo'ose'ere ye'yej'ën. Riusuni si'a recoyo ro'taguëbi Riusu guansese'ere re'oye yo'oguëna. Baguë re'oye yo'ose'ebi baguë recoyo ro'tayete masi güeseguëna. ²³Ja'nca masi güeseguë, Riusu cocareba guanseni jo'case'ru güina'ru yo'oguëna. Riusu coca toyani jo'case'ru baquëna: "Abrahambi Riusuni si'a recoyo ro'taguëna, Riusubi baguëte re'oye ëñaguë, Re'o bainguë'bi ba'iji, caguëna Riusu" toyani jo'case'e ba'iji. Riusu te'e gajeguë ba'iguë baji'i, Abrahamre cajën ba'iyë bain hua'na.

²⁴Ja'nca sëani, mësacua ñaca achani ye'yej'ën. Riusuni recoyo ro'taye se'ga ba'itoca, mësacua re'o bain ba'iyë cama'iji Riusu. Re'oye yo'ojën, Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, Riusubi mësacua ëñani, Yë'ë re'o bain ba'iyë, caji. ²⁵Yeco, ira baingo ba'isi'co, Rahab hue'ego, bago yo'ogo ba'ise'ere ro'tani ye'yej'ën. Ëmë yësi'cota'an, bago re'oye yo'ogoña. Josué bain raosi'cuani bojogo cuiragobi, Preso zean güesema'ij'ën cago, bacuare tin ma'abi yahue saogoña. Ja'nca saogona, Riusubi bago yo'ose'ere ëñani, Re'o baingo'go cabi. ²⁶Yureca, bainguë ga'nihuë yua recoyo beotoca, ju'insi'quë'bi ba'iji. Güina'ru, bainguëbi Riusu ba'iyete ro'taye se'ga ba'iguë, re'oye yo'oye beoye ba'itoca, baguëbi recoyo ro'taye'ru güina'ru yo'oma'iguë ba'iji. Ro baguë yëse'e se'gare ro'taguë, ro yo'oguë ba'iji.

La lengua

3 Yë'ë gaje bain hua'na, mësacua jubë ba'icua yequëcuabi bainni ye'yoye yëjën, bain ye'yocuare bacuare gare

te'e jëana re'huama'ij'ën. Riusu bënni senjo umuguse ti'anguëna, Riusubi mësacua quë'rë jëja senguë, mësacua ye'yojën ba'ise'ere ro'ta güeseni sehuoye senja'guë'bi. ²Si'a bainbi mai yi'obobi ai huacha cayë mai. Huacha caye beoye ba'itoca, ai re'o bain ba'iyë. Mai yi'obobi ja'nca huacha cama'inë poreto, mai yo'o yo'oye si'aye gare huacha yo'oye beoye ba'iyë. ³Caballo hua'nani tayoyete ro'tani ye'yej'ën. Maibi yua guënañote caballo yi'obona jëoni, ja'año se'gabi si'a cabalote tayoyë mai. Mai saiye yëye'ru tayojëna, caballobi ja'anruna saji. ⁴Jai ziaya yoguan tayoye'ga ro'tani ye'yej'ën. Ai jëja tutuguëna, jai yogubi ai jëja saito'ga, yogu tayoguëbi ai rëño tayo hua'tirë se'gabi ba yogute tayoji. Baguë saiye yëye'ru tayoguëna, ba yogubi ja'anruna saji. ⁵Mai yi'obo'ga rëño yi'obo ba'iyeta'an, ja'anbo se'gabi mai ai ba'iyë yo'ojën ba'ise'ere si'a bainna quëani achoye poreyë. Toa zi'nga ai rëño zi'ngarë bani'ga, si'a sunqui re'oto cuenesere ëoni saoye poreji. ⁶Mai yi'obo'ga, ja'anbobi jai toa zëinë'ru ai gu'aye huesoni si'aye poreyë mai. Mai yi'obobi ai gu'aye coca cajën, ai ba'iyë ai gu'ajeyë mai. Si'a bain'ga mai gu'a cocare achani, bacuabi ai ba'iyë ai gu'ajeyë. Zupai huatire concuabi bacua gu'a toare bain yi'obona zëonse'ru ba'ijëna, ai gu'aye cajën, sa'ñëna je'o bajën ba'icua ruiñë. ⁷Si'a hua'i hua'na ba'iyete ro'taj'ën. Airu hua'i hua'na, ca hua'i hua'na, aña hua'na, jai ziaya hua'i hua'na, si'a hua'nabi huanë hua'na ba'icua'reta'an, bainbi si'acuare zeanni, jo'ya ye'yoni baye poreyë. ⁸Ja'nca porecuata'an, maibi mai yi'obobi gu'a coca caye yëtoca, gare re'oye ye'yoye porema'inë. Ja'anbobi gu'aye caye jo'camajën, eo raoye'ru aña hua'na raoye'ru mai yi'obobi gu'aye cajën ja'si yo'ojën ba'iyë. ⁹Mai Taita Riusuni

re'oye caye yëtoca, mai yi'obobi baguëni re'oye cayë. Bain hua'na'ga Riusu ba'iyeru re'huanu jo'casi'cuareta'an, mai yi'obobi bacuani gu'aye cajën ba'iyë. ¹⁰Ru'ru re'oye cajën, ja'nre'bi gu'aye cajën, ja'ansi yi'obobi cayë mai. Yë'ë gaje bain hua'na, mësacuabi ja'nca catoca, gu'aye se'ga ba'iyë. ¹¹Oco yua yija gojebi etaguë, re'o oco, gu'a oco, yua ja'ansi gojebi gare otama'iji. ¹²Higo sunquinëbi olivo uncuere gare quëi'ne beoye ba'iji. Bisi ëyemobi higo uncuere gare quëi'ne beoye ba'iji. Onhua ziaya ba'itoca, re'o ocore eaye gare porema'iñë. Güina'ru, mai yi'obobi re'o coca, gu'a coca, te'e caye beoye ba'uni. Re'o coca se'ga cajën ba'uni.

La verdadera sabiduría

¹³Bain masiye yihuocuanu mësacua jubëte cu'eto, çjarocuare cu'eye'ne? Bainre masiye yihuoye ro'tatoca, ta'yejeiye beo hua'na ruinjën, re'oye yo'oye se'ga ba'ijë'ën. Ja'nca ba'itoca, mësacua masiyete te'e rui'ne masi güeseyë. ¹⁴Yequëcuabi re'o ëjacua ba'ijë'na, mësacuabi bëi'ñë. Yequëcuaru quë'rë ta'yejeiye ëjaguë runza catoca, mësacuabi yequëcuani masiye yihuoye gare porema'iñë. Masiye yihuoguë'ë yë'ë catoca, ro coqueyë. ¹⁵Ja'nca ba'itoca, Riusu masiye yihuoyeru tin masiyë. Zupai huati yihuoye se'gare masini, ro ën yija ba'iyete yëcua yihuoyeru gu'aye yihuoyë. ¹⁶Bainbi yequëcuare gu'aye ro'tajën, bacuaru quë'rë ta'yejeiye ëjaguë runza cajën ba'itoca, sa'ñëña je'o bajën, ro huesë ëaye yo'ojën, gu'aye se'gare yo'ojën ba'iyë. ¹⁷Riusubi baguë masiyete maini ye'yotoca, ru'ru, mai gu'a juchare senjoni, mai recoyore tënoji. Tënoyuëna, ja'nre'bi, maibi yua je'o beoyë. Yequëcuabi coca yihuojë'na, re'oye achani re'oye sehuojën ba'iyë. Yequëcuani ai oijën conjën ba'iyë. Bacuani gu'aye ro'taye beoye re'oye

yo'ojën, ro coqueyë beoye ba'iyë. ¹⁸Yequëcuani je'o beojën ba'itoca, maibi bacuani re'oye se'ga yo'ojën ba'ijën, maibi te'e rui'ne yo'ocua rui'ñë.

La amistad con el mundo

4 ¿Mësacua jubë ba'icua yequëcua queaca ro'tajën sa'ñëña je'o bajën, sa'ñëña huaye'ne? Ro mësacua gu'a ëase'e se'gare huëojën, mësacua recoyo bëinjën, sa'ñëña huaye ro'tayë. ²Mësacua gu'a ëase'ere huëojën, gue ëase'ere baza cajën, yequëni huani senjo'ñë. Mësacua yëse'ere ro'tajën, coye poremajën, sa'ñëña gu'aye cajën, je'o bayë. Mësacua yëse'ere Riusuni senma'icua sëani, coye porema'iñë. ³Ja'nre'bi, Riusuni sentoca, gu'aye ro'tajën sencuare sëani, Riusubi insima'iji. ⁴¿Mësacua yua Riusure ro jo'cani senjocua ba'iyë! Ñaca ro'tani ye'yejë'ën. Mësacuabi ro ën yija ba'iyete zi'inni ba'iyë yënica, Riusuni je'o bacua se'ga ba'iyë. Ro ën yija ba'iyete zi'inni ba'iyë yënica, Riusure ro jo'cani senjo'ñë mësacua. ⁵Ja'nca yo'ojën ba'itoca, Riusu cocareba toyani jo'case'ere ro ro'tajën ba'iyë mësacua. Ñaca toyani jo'cabi Riusu: “Mësacua yua gu'aye yo'oma'i'ne caguë, yë'ë Espiritute mësacua recoyona jo'cahuë yë'ë” canu jo'cabi. Ja'an cocare ro'tani ye'yejë'ën. ⁶Ja'nre'bi, Riusubi maini quë'rë ai re'oye conni cuiraguë, yeque cocare maina toyani jo'cabi: “Yë'ë se'gabi ta'yejeiye ëjaguë runza catoca, Riusubi gu'a güeji. Ta'yejeiye beoye ba'iguë runza catoca, Riusubi ai re'oye conni cuiraji” toyani jo'cabi. ⁷Ja'nca toyani jo'case'e sëani, mësacua yua ta'yejeiye beo hua'na ruinjën, Riusuni Ja'ë'ë cajën, baguë yëye'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Zupai huatibi mësacuare choitoca, baguëni güeye sehuojë'ën. Ja'nca sehuotoca, zupaibi mësacuanu huaji yëguë quë'ñëji. ⁸Yureca, Riusuni zi'inni bojojën, baguë

naconi te'e ba'ijë'n. Ja'nca zi'inni ba'itoca, Riusubi mësacuani ai bojoguë, mësacuani zi'inni baji. Mësacua yua gu'a jucha bacua sëani, mësacua gu'a juchare gare jo'cani senjojë'n. Mësacua yua gu'a bainna te'e zi'inni ba'ie yëcua sëani, Riusuna te'e zi'ine porema'inë. Mësacua recoyo gu'aye ba'ise'ere gare tëno güeseni, Riusu se'gana te'e zi'inni ba'ijë'n. ⁹Ja'nca ba'ijën, mësacua gu'a juchare ai sa'ntijën, Ai gu'aye yo'ohuë yë'ë cajën, jo'caye beoye oijën ba'ijë'n. Mësacua ja'anrë bojojën ba'ise'ere gu'a güejën, recoyo oi hua'na'ru sa'ntijën ba'ijë'n. ¹⁰Ja'nca ba'ijën, Riusuna ti'anni, ta'yejeiye beo hua'na'ru ëñojën, Ai gu'aye yo'ohuë yë'ë cajën, recoyo oijën ba'ijë'n. Ba'ijënna, ja'nrëbi Riusubi mësacuare baguë ta'yejeiye concuare re'huani baji.

No juzgar al hermano

¹¹Yureca, yë'ë gaje bain hua'na, mësacua yua sa'ñeña gu'aye cani toñe beoye ba'ijë'n. Mësacua bainre gu'aye cani tontoca, bacuani si'nseye catoca, mësacuabi yua Riusu cocareba guanseni jo'case'ere ro gu'a güecua ëñoñë. Ja'nca ëñotoca, Riusu cocarebare ro achani, ro yo'oyë. Bainre bënni senjoñe se'gare ro'tajën cayë mësacua. ¹²Te'eguë se'gabi bainni bënni senjoñe ba'iji. Ja'anguë se'gabi baguë bainre tëani baye ro'taguë, yequëcuani huesoni si'aye cuencuesi'quë'bi. Ja'nca sëani, ¿mësacua queaca ro'tajën, mësacua bainre bënni senjoñe caye'ne? Riusu bënni senjoja'ñete caye porema'inë mësacua.

Inseguridad del día de mañana

¹³Yureca, mësacua ën cocare cacua, achani ye'yejë'n: "Yure umuguse, miato, yua ja'an huë'e jobona sañu. Sani, te'e tëcahuë ba'ijën, bonsere cojën, bonsere insijën, curire bëyoni bañu"

ja'anre catoca, yë'ë coca yihuoguëna, achani ye'yejë'n. ¹⁴Mësacua miato ba'ija'yete gare huesyë. Ja'nca sëani, mësacua ba'iyete ro'tajën ba'ijë'n. Mësacua ba'ie yua picora'bërë se'ga'ru ba'iyë. Picora'bërë yuara huëni, ja'nrëbi te'e jëana querëna sani huesëji. ¹⁵Ja'anra'bërë'ru ba'icua sëani, ñaca cajën bañuni: "Riusubi contoca, maibi huajë hua'na ba'ijën, mai yo'ore yo'oye poreyë" cajën bañuni mai. ¹⁶Mësacua se'gare'ru huanöñe ba'icuabi yua ro mësacua ta'yejeiye ba'iyete ro'tajën, mësacua bëyoni baja'yete bojojën cayë. Ja'nca catoca, ai gu'aye se'ga ba'iyë. ¹⁷Re'oye yo'oye ye'yesi'cuabi re'oye yo'oma'itoca, ja'ancuabi gu'a jucha bayë.

Advertencias a los ricos

5 ¡Yureca, mësacua bonse ëjacua, yë'ë coca yihuoguëna, achani ye'yejë'n! Mësacua yua ai ja'siye ai bënni senjoja'ñete ro'tajën, ai sa'nti hua'na ruinjën, ai jëja recoyo oijën ba'ijë'n. ²Mësacua bonse ro a'ta bonsere bëyoni bajënna, yua gu'a bonse se'ga ruinji. Pu'ncani si'ase'e se'ga ruinji. Mësacua re'o caña yua bu'juni si'aye se'ga ba'iji. ³Mësacua zoa curi, mësacua plata curi, yua roquë neni si'ase'e se'ga'ru ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, mësacua bonse ro ëa ëñani base'ere ro'tani, mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere masiyë. Riusubi ja'anre masi güeseguëna, mësacua toana uja'yete masijën ba'iyë. Yurera mësacuabi ro yo'ohuë. Mësacua bonsere ro bëyoni bajënna, ën yija carajei umuguseña ti'anguëna, huesoni si'aye se'ga ba'iji. Mësacua'ga Riusu bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë. ⁴Yureca, mësacuare yo'o concua recoyo oiyete achajë'n. Bacuabi mësacua zioñare tëacajjënna, mësacuabi ro coquejën, bacuani te'e ruiñe ro'imaë'ë. Ja'nca ro'imatena, bacuabi recoyo oijënna,

mai ta'yejeiye Ējaguë Riusu guënamë re'otore ba'iguëbi achani, mësacua gu'aye yo'ojën coquese'ere masiji. ⁵Yureca, si'a mësacua ën yija ba'i umuguseñabi mësacua me'najei bonsere carajeiye beoye bajën, mësacua gu'a ëayete ro bojoreba bojojën ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, toro hua'na aon anni jujuye'ru ba'iyë. Jujuni tējini, huaiye se'ga ba'iji bacuare. Riusu bënni senjoja'ñete cayë yë'ë. ⁶Mësacua yua re'oye yo'ojën ba'icuare si'nseye cajën, bacuare huani senjoñe guansejën, ai gu'aye yo'ohuë mësacua. Ja'nca gu'aye yo'ojënna, bacuabi mësacuanu gu'aye sehuoye poremaë'ë.

La paciencia y la oración

⁷Yureca, yë'ë gaje bain hua'na, mai Ējaguë in raija'yete ro'tajën, jo'caye beoye ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Aon tëarën ti'añete ëjoye'ru ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Ocorën si'aguëna, aonre tëani bojoñu cajën, jo'caye beoye ëjocua'ru ba'ijë'ën. ⁸Mësacua yua ja'nca ëjoye'ru mai Ējaguë in rai umugusere jo'caye beoye ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Ja'an umuguse yuara te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iguëna, mësacua jëja recoyo re'huani, gu'aye ro'taye beoye ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. ⁹Yë'ë gaje bain hua'na, sa'ñeña gu'aye caye beoye ba'ijë'ën. Sa'ñeña gu'aye catoca, Riusu bënni senjoñe se'ga ba'ija'guë'bi mësacuare. Ja'an Riusubi yurera maini ëñoja'ñeta'an ba'iguëna, mësacua sa'ñeña gu'aye cayete jo'cajë'ën. ¹⁰Yë'ë gaje bain hua'na, yequëcuabi a'ta huaitoca, mai Ējaguëni jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën, baguëni conjën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'iyë ye'yeye yëtoca, Riusu ira bain raosi'cua yo'ojën ba'ise'ere ro'tajë'ën. Bacua yua Riusu cocarebare quëani ahojën, bainbi bacuani je'o bajënna, ai ja'siye ai yo'ojën baë'ë. ¹¹Ai yo'ojën ba'icuata'an, Riusuni jo'caye beoye

conza cajën, quë'rë bojojën, quë'rë jëja recoyo re'huahuë. Ja'nca re'huajënna, maibi bacua bojoreba bojojën ba'iyete cayë. Riusu ira congüë ba'isi'quë Job hue'eguëbi ja'nca'ru baquëña. Ja'nca ba'iguëna, Riusubi Jobni re'oye yo'oye ro'taguë, ai ja'siye ai yo'oye cuencuesi'quëta'an, Jobni ai yëreba yëguë, baguëni ai ta'yejeiye oiguë congüëña.

¹²Yureca, yë'ë bain hua'na, ën cocare quë'rë ta'yejeiye achani ye'yejë'ën. Mësacua coca quëayete yua te'e ruinë masi güeseyë yënica, Riusure gare cuencuemajën, coca masi güesejën cajë'ën. Guënamë re'oto, yija re'oto, si'a re'oto, ja'anre'ga gare cuencuemajën, mësacua cocare quëajën ba'ijë'ën. Ja'nca cuencuetoca, ai gu'aye cayë mësacua. Riusubi bënni senjoma'ija'guë cajën, Jaë'ë cayë yënica, Jaë'ë cayë se'ga ba'ijë'ën. Bañë cayë yënica, Bañë cayë se'ga ba'ijë'ën. Ro coquye beoye te'e ruinë cajë'ën. Ja'nca cajën, mësacua coca quëani ahojën ba'ijë'ën.

¹³Yequëre mësacua jubë ba'icua yequëcuabi ai sa'ntijën ai yo'oma'iñe. Ai yo'ojën ba'itoca, Riusuni ujaja'bë. Yequëcuabi recoyo bojojën ba'itoca, Riusuni bojojën gantaja'bë. ¹⁴Yequëcuabi yequëre rauna ju'injën ba'itoca, mësacua jubë ëjacua, Riusu bainreba ëjacuare choija'bë. Chojënna, bacuabi sani, bacuare ujacajën, Mai Ējaguëbi conja'guë cajën, hui'yabe re'corëbi ju'inguëte so'onjën, ju'inguëte huachoye senjën ba'ija'bë. ¹⁵Ja'nca senjën ba'icuabi Jesucristobi te'e ruinë huachoye masiji cajën, Jesusni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, Jesusni ju'inguëte huachoji. Huachoguëna, huajë rani, gu'a jucha yo'osi'quë ba'itoca, Riusubi huanë yeni, se'e ro'tama'iji. ¹⁶Ja'nca sëani, mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere sa'ñeña quëajën, Gu'aye yo'ohuë yë'ë cajën ba'ijë'ën.

Riusubi huachoni mame re'huajë'n cajën, sa'ñeña sencaijën ba'ijë'n. Riusu bainreba te'e ruin recoyo bacuabi Riusuni ujañenna, Riusubi ta'yejeiye ëñoguë sehuoguë conji. ¹⁷Riusu ira raosi'quë Elías hue'eguë, baguë ujaguë ba'ise'ere ro'tani ye'yejë'n. Mai'ru ba'iyë te'e bainguë se'ga ba'iguëbi Riusuni si'a jëja ujaguë, Ocoye beoye ba'ija'guë caguë, Riusuni senquëña. Ja'nca senguëna, samute tëcahuëan jobo gare ocoye beoye baquëña. ¹⁸Ja'nrebi, Riusuni se'e senguëna, se'e ocoquëna, bain aonbi iraguëna, si'a hua'nabi tëani bareña.

¹⁹Yureca, yëë gaje bain hua'na, mësacua jubë ba'icua yequëbi Riusu te'e ruiñe ba'i cocare jo'cani, gu'a ma'ana saitoca, baguëte tinjajani rajë'n. Riusu te'e ruiñe ba'i cocare baguëni se'e quëani achoni conjë'n. ²⁰Ja'nca quëani achoni conjëna, baguëbi gu'a jucha yo'oye gare jo'catoca, Riusu yua baguëni gare bënni senjoma'iguëbi baguë re'o bainre re'huani baja'guë'bi. Si'a baguë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere senjoñe concua ruiñë mësacua. Ja'anre ro'tajën, mësacua bainre ëñajën conjën ba'ijë'n.

SAN PEDROBI

Ru'ru ba'i cocare toyani jo'cabi

Saludo

1 Yě'ë, Pedro hue'eguë, Jesucristore ta'yejeiye yo'o cuencuesi'quëbi mësacua si'acua Riusu bainreba tinruanna saoni senjosicuana toyani, utire saoyë yě'ë. Mësacua Riusu huë'e jobona ti'anja'cuata'an, mësacua yua rëño ñësebë se'ga ën yijare ba'ijën, Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia, ja'an yijañare ba'ijën, Riusure yo'o conjën ba'icua'ë. ²Taita Riusubi mësacuare cuencueni, baguë bainrebare re'huani, baguë Espiritute insini, baguë yëyete yo'o güesebi. Ja'nca yo'o güeseqüëna, Jesuscristo cayete achani, Jaë'ë cani, baguë bain ruën'ë mësacua. Baguë yua mësacua gu'a jucha ro'ire junni, baguë ziere jañuni tonni, mësacua recoyote mame tënoni, mësacuare tëani baguë sëani, baguë bain ruën'ë mësacua. Ja'nca ruinsi'cua sëani, Riusubi mësacuanai ai ta'yejeiye re'oye conni cuirani, mësacuanai ai bojo recoyo bacua ba'i güeseja'guë, cayë yě'ë.

Una vida de esperanza

³Yureca, mai Ja'quë Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo Taita, ja'anguëbi ai ta'yejeiyereba Ëjaguëre sëani, ai ba'iyë ai bojo coca cajën bañuni. Riusubi maini ai oire baguë, baguë bainrebare maire re'huani, mame recoyo bacuare re'huani baji. Jesucristobi mai ro'ina junni tonni go'ya raisi'quë sëani, maire baguë naconi si'arën ba'ija'cuare re'huani baji. ⁴Baguë naconi si'arën ba'ija'yete cato, ai re'oyereba ba'ija'cua'ë mai. Baguë yua mai ba'ija'rute re'huacaisi'quëbi mai ti'anja'ñete ëjoguëna, gare gu'aye beoye ba'i re'oto'ë. Gare ñu'ñujeiñe beoye ba'i

re'oto'ë. Gu'a re'oto'ru gare ruiñe beoye ba'ija'guë'bi. ⁵Mësacua yua Jesucristoni si'a recoyo ro'tani ba'icua sëani, Riusubi ai ta'yejeiye yo'oguë, mësacua ti'anja'ñete re'oye re'huaguë, ën yija ñu'ñujeirën tëca gare ënseye beoye mësacuanai baguë re'huacaisi jobona ti'an güeseja'guë'bi. Ja'anrën ti'anguëna, mësacua ta'yejeiye ba'ija'yete te'e ruiñe ëñoni ti'an güeseja'guë'bi.

⁶Ja'an ba'ija'yete bojo hua'na ro'tajën ba'icuata'an, rëño ñësebë se'ga ën yijare ba'ijën, yequerë ai ja'siye ai yo'ojën ba'icuama'ñe. ⁷Ai yo'ojën ba'ijënna, Riusubi mësacua recoyo ro'tayete masiguë, quë'rë jëja recoyo ba hua'nare mësacuare re'huani baji. Zoa curi ëoyete ro'tani ye'yej'ën. Ai re'oye ba'i curire rutaye yëtoca, ba zoa curi gatate ai ja'suye ëoye bayë. Riusu'ga mësacua recoyo ro'tayete ëñani, zoa curi ai ro'iyë'ru quë'rë ai re'oye ba'iyë mësacua, caji. Ja'nca sëani, mësacuabi ai ja'siye ai yo'ojënna, mësacuare quë'rë jëja recoyo ro'tajën bojocuare mësacuare re'huani baji. Ja'nca re'huani baguë, Jesucristo ëñojei umuguse ti'anguëna, mësacua ta'yejeiye ba'iyete bojoguë, si'aruanna quëani achoja'guë'bi: Yě'ë re'o bainrebare ëñani, yě'ë naconi te'e bojojën ba'ij'ën, cani achoja'ye ba'iji.

⁸Mësacua yua Jesucristoni gare ëñamajën ba'isi'cuata'an, baguëni ai bojojën, ai yëreba yëyë. Baguëni yure ëñama'icua'ga ba'ijën, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi mësacuabi ai ëama'ñereba recoyo bojoreba bojojën ba'icua'ë. Mai gare ro'tama'ñe tëca quë'rë ai recoyo bojo hua'na ruinsi'cua ba'iyë mësacua. ⁹Riusubi mësacua recoyo ro'tayete ëñani, mësacuanai ai bojoguë tëani baja'guë'bi. Ja'an ba'ija'yete ro'tajën, ai bojoreba bojo recoyo ba'iyë mësacua.

¹⁰Riusubi ru'rureba mësacuare tëani baja'yete cani acho bi'raguë,

baguë coca quëacuani choa ma'carë quëabi. Quëaguëna, bacuabi ja'an tëani baja'yete quërë re'oye masiye yëjën, Queaca'ne bacua gu'a juchare ro tënoni senjoñe ro'taguë'ne cajën baë'ë. ¹¹ Riusu Espíritubi bacuani masi güesequëna, Riusu cuencueni raoja'guëreba ba'yete ro'tajën, baguë junni tonja'ne, baguë ta'yejeiye go'ya raija'yete ro'tajën, Ba Cristo raija'guë, queaca'ne ba'ija'guëguë'ne, ro'tajën baë'ë bacua. ¹² Ja'nca ro'tajën ba'ijënna, Riusubi bacuani, ru'rureba ba'isi'cuani ñaca masi güesebi. Mësacuabi Cristo raija'yete quëani achojënna, mësacuare baguë bainre re'huaye se'gare ro'tama'iji. Yë'ë bain yo'je ba'ija'cua bacuare re'huaja'ye, ja'anre'ga yo'oye ro'taguë ti'anja'guë'bi quëabi. Mësacua yureña ba'icua quëabi Riusu. Ja'nca quëani jo'casi'quëbi yureña baguë bainre cuencueni, baguë Espíritute insini, mësacuani ai bojo güese cocare quëani achocua bacuare re'huani raobi. Yë'ë cuencueni raoja'guëte re'huani, mësacuani tëani bajë'ën caguë, mësacuana raobi Riusu. Ja'nca ai ta'yejeiye bojo güese cocare maini cani jo'caguëna, baguëre guënamë re'oto yo'o con hua'na'ga, Ja'an bojoja'yete quërë re'oye masija'ma cajën ba'iyë.

Dios nos llama a una vida santa

¹³ Baguë tëani ba cocare mësacuani quëani achosi'quë sëani, ja'an se'gare ro'tajën, mësacua ëñare bajën, Riusu yëye'ru tin yo'oye beoye gare ba'ijë'ën. Jesucristo yua ti'anja'ñeta'an ba'iguëna, Riusubi baguë re'o bainrebare mësacuare caraye beoye re'huani, baguë ba'i jobona ti'an güeseja'guë'bi. Ja'an ba'ija'yete si'a recoyo ro'tajën, gare jo'caye beoye ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. ¹⁴ Ja'nca ba'ijën, baguë cocare yureña te'e ruiñe achajën, zin hua'na Jaë'ë cajën yo'oye'ru yo'ojën, mësacua ja'anrë

gu'aye yo'ojën ba'ise'e, ja'anre gare se'e yo'oye beoye ba'ijë'ën. Riusuni gare huesëjën ba'isi'cua sëani, ja'nca yo'ojën ba'nhuë mësacua. ¹⁵ Ja'nca yo'oye beoye ba'ijën, baguë choise'ere ro'tajë'ën. Gu'a jucha gare yo'oye beoye ba'iguëbi mësacuare cuencueni choiguëna, mësacua'ga Riusu cuencuesi'cua ba'ijën, gare gu'a jucha yo'oye beoye ba'ijë'ën. Si'a mësacua ba'i umuguseña baguë yëye se'gare yo'ojën ba'ijë'ën. ¹⁶ Baguë coca toyani jo'case'ere ro'tani masijë'ën: "Yë'ë yua jucha beoguë sëani, mësacua'ga gare jucha beo hua'na ba'ijë'ën" toyani jo'case'e ba'iji.

¹⁷ Mësacua yua baguë bain ba'icua bi baguëni uajën, "Yë'ë Taita" cajën, baguë bënni senjoja'ñete ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacuabi gu'aye yo'otoca, Riusubi bënni senjoji. Si'a bainre te'e ëñaguëbi mësacua gu'a juchare sehuoye senni achaja'guë'bi. Ga bainguë yo'oguë ba'ise'ere ëñani, baguëte ro'ija'yete te'e ruiñe caji. Ja'nca sëani, mësacua yo'ojën ba'iyete te'e ruiñe ëñare bajën, Riusu yëye se'gare te'e ruiñe yo'ojën, baguëni re'oye ro'tajën ba'ijë'ën, mësacua yua baguë re'oto ti'anja'ñete ëjojën ba'i umuguseña. ¹⁸ Riusubi mësacuare tëani, baguë bainre re'huase'ere te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacua ira bain ba'isi'cua ro ro'tajën ye'yese'ëru ro ro'tajën gu'aye yo'ojënna, Riusubi ai yo'oguë, mësacuare tëani babi. Ja'an curi carajeiye naconi ro'ima'iguë, ai yo'obi. ¹⁹ Baguë Cristo zie jañuni tonse'ebi tëani, maire re'huani baji. Mai ira bain ba'isi'cuabi re'o jo'ya hua'guë si'si beoguëte inni, bacua gu'a jucha ro'ire insijënna, Riusu'ga mai gu'a jucha ro'ire Cristo ziere jañuni ton güesebi. Baguë ai yo'oguë tëani bayete ro'tato, maibi cuencueye gare porema'ñë. ²⁰ Riusu ën re'oto re'huani jo'casirën quërë ja'anrë Cristote cuencueni raoye jo'case'e baji'i. Ja'nca ba'iguëbi yureña

se'ga Cristo raiyete mäsacuani masi güesebi. Ën yija carajeirën yureca ti'an bi'raguëna, mäsacuani yua quëabi, mäsacua si'a recoyo ro'taye poreyete. ²¹ Quëaguëna, mäsacuabi Jesucristore masijën, Riusuni si'a recoyo ro'tani ba'iyë. Jesucristobi junni tonguëna, Riusubi baguëni go'ya rai güesebi. Ja'nca go'ya raisi'quëbi se'e guënamë re'otona go'ini gare carajeiye beoye si'arën ta'yejeiye ba'iyë huajëguë ba'iji. Ba'iguëna, mäsacua'ga baguëni si'a recoyo ro'tajën, baguë naconi carajeiye beoye ba'ija'yete ai masireba masijën, ja'anre ëñajën ëjojën ba'iyë mäsacua.

²² Mäsacuabi baguë te'e ruiñe ba'i cocare achani yo'oculare sëani, Riusubi mäsacua recoyore mame tënoni re'huabi. Ja'nca mame re'huasi'cuabi Riusu bainreba si'acuani ai bojojën conjën ba'iyë. Ja'nca conjën ba'icuabi bacuani quë'rë ai ba'iyë te'e ruiñe recoyo ai yëreba yëye ro'tajën ba'ijë'ën.

²³ Ja'nca ro'tajën ba'ijën, mäsacua mame recoyo tënoni re'huase'ere te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. Gare carajeiye beoye ba'icua re'huasi'cua ba'iyë mäsacua. Baguë naconi si'arën ba'icua mäsacua re'huani baji baguë. Baguë cocarebare mäsacuani quëani achoguëna, mäsacuabi si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca ro'tacuabi gare carajeiye beoye si'arën ba'ija'cua'ë. Baguë ta'yejeiye ba'i coca'ga gare carajeiye beoye ba'iji. ²⁴ Ën coca cani jo'case'ere ro'tajë'ën:

Si'a ën yija bainbi, Ai ta'yejeiye ba'icua ruñu cajën ba'icuata'an, te'e jëana carajeija'cua se'ga ba'iyë.

Jo'ya coro sahua carajeiye'ru ba'iyë.

Re'o corobi jorini, ja'anse'e ënsë güeanni junni reaji.

Ba sahua'ga ja'anse'e carajeiji.

Bain hua'na'ga güina'ru ba'iyë carajeiyë.

²⁵ Carajeicuata'an, Riusu te'e ruiñe ba'i cocare ro'tato, quë'rë ta'yejeiye ba'iji.

Gare carajeiye beoye ba'iji, cani jo'case'e ba'iji.

Ja'an cocare ëñato, Riusu bainrebare tëani baja'guë'bi caji. Ja'ansi cocarebare mäsacua quëani acho güesebi Riusu.

2 Riusubi mäsacua re'huani tëani baguëna, yequëcuanu gu'aye yo'oye gare jo'cani se'e yo'oma'ijë'ën. Mäsacuabi yequëcuanu gare coquemajën ba'ijë'ën. Yequëcua ba'iyete ëa achaye beoye ba'ijë'ën. Mäsacua'ru quë'rë re'oye ba'iyë ëñotoca, bacuare bëinma'ijë'ën. ² Ja'nca bëinma'icuabi Riusu yëyete si'a jëja ye'yëjën ba'ijë'ën. Baguë yo'ore caguëna, ya'jaye beoye si'a jëja yo'ojën, Cristoni quë'rë si'a jëja recoyo ro'tajën ba'ijë'ën. Baguë bain quë'rë re'o bain ruñu cajën, baguë cocarebare masiyereba masiye ye'yëjën ba'ijë'ën, zin hua'guë chuchu ëaye'ru. ³ Cristobi mäsacuani recoyo ai re'oye huano güeseaguëna, ja'nca yo'ojën ba'ijë'ën.

Cristo, la piedra viva

⁴⁻⁵ Ja'nca ba'ijën, Cristo naconi recoyo te'e zi'inni ba'ijë'ën. Baguë yëye'ru mäsacuani recoyo huajë hua'na ba'i güeseji. Baguë ba'iyë'ru jëja recoyo bacua runni ba'ijë'ën. Baguë ba'iyete ye'yeni ja'nre'bi yequëcuanu Cristo yëyete masi güeseni, baguë ba'iyë'ru ba'iyë ye'yojë'ën. Baguë yo'ore conjën baguëni uajën, baguë yua ai ta'yejeiye ba'iguëre sëani, baguëre re'oye ëñajën baguë ta'yejeiye ba'iyete yequëcuanu masi güeseni, Mäsacua yua baguëni recoyo te'e zi'inni ba'ijën, sa'ñëña recoyo zi'inni, baguëni ai bojojën ba'ijë'ën. Cristobi maire ja'nca re'huani baye yëguëreta'an, yequëcuabi baguëte gu'a güeni jo'cajën, Riusubi baguëre raomaji'i cajën ba'iyë. Ja'nca cajën ba'icuata'an, Riusubi baguëte te'e ruiñe

cuencueni, maina raoguë, baguëte cabi: Yë'ë ta'yejeiyereba ba'iguëte ai yëreba yëguë, baguëte mësacuaana saohuë yë'ë, cabi Riusu. ⁶Baguë cocare ja'nca cani jo'case'e ba'iji:

Yureca yë'ë bain judío jubë ba'icuare mame re'huanu baza caji.

Yë'ë ta'yejeiyereba ba'iguëte, yë'ë ai yësi'quëre cuencueni, bacua Ējaguëre re'huahuë yë'ë caji.

Re'huanu jo'caguëna, baguëni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuabi yë'ë bënni senjoja'ñete jëani, yë'ë bainreba ba'ijën, gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë, cani jo'case'e ba'iji.

⁷Ja'nca sëani, mësacua yua baguëni si'a recoyo ro'tajën, mësacua ta'yejeiyereba Ējaguë ai yësi'quëni bajën bojoyë. Yequëcuabi baguëni recoyo ro'taye gu'a güejënna, Riusubi bacuare ro'taguë, ñaca toyani jo'ca güesebi:

Judío bain ëjacua Riusu bainre ye'yojën ba'icuabi Riusu cuencueni raoja'guëre gu'a güeni jo'caja'cuata'an, Riusubi baguë bain quë'rë ta'yejeiye Ējaguëre re'huaja'guë'bi, toyani jo'case'e ba'iji.

⁸Yequëru'ga ñaca quëani achoji:

Riusu cuencuesi Ējaguëre ëñani, baguëre güejën jo'caja'cua'ë.

Ja'nca jo'cajënna, Riusubi baguë bain ba'iye bacuare ënseja'guë'bi, cani jo'case'e ba'iji.

Bacua cuencuese'e'ru yo'ojën, Riusu cocare ro achajën cue'yocuare sëani, Riusubi baguë yo'oja'ye cuencuese'e'ru baguë bain ba'iye bacuare ënseji.

⁹Bacuare ënseye'ru mësacuare gare ënsema'iji Riusu. Baguë bainreba ai yësi'cuare mësacuare cuencueni re'huabi. Gu'aye yo'oye ba'icuare re'huamaji'i. Baguë yëye'ru yo'ojën ba'icuare re'huanu baji. Baguë bain recoyo tënosi'cua ba'ijën, baguë naconi ta'yejeiye ba'icua te'e ba'ijën, baguë

ujayete cuencuesi'cua ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi baguë ta'yejeiye yo'ore, mame recoyo re'huase'ere, ja'are quëani achoye bayë mësacua. Mësacua yua zije re'otore ro ro'tajën, rënni ganojën, gu'aye yo'ojënna, baguë mia re'otona mësacuanu ti'an güesebi Riusu. Ti'an güeseni, baguë bënni senjoja'ñete jëajënna, baguë bainbare re'huanu, baguë naconi carajeiye beoye ba' güesebi Riusu. Ja'anre quëani achoye bayë mësacua. ¹⁰Mësacua ja'anrë ba'ise'ere cato, gu'a bain se'ga ba'ijën, güejën senjosi'cua ba'ijën ba'nhuë. Ba'isi'cuareta'an, yuara Riusu bainreba re'huasi'cua ba'iyë. Mësacua ja'anrë ba'ise'ere cato, bainbi mësacuanu oire baye beoye ba'isi'cuata'an, yureca Riusubi mësacuanu oire baguë conjí.

Vivan para servir a Dios

¹¹Yureca, yë'ë bain ai yësi'cua, mësacuanu si'a jëja yihuoguë quëayë yë'ë. Mësacua yua Riusu bainrebabi ën yijare rëño ñësebë se'ga ba'ijën, ro ën yija bain ëa ëñajën yo'oye'ru gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'n. Zupai huatibi jo'caye beoye ja'anna choiguë, Riusu bain ba'iye ënseza caguë, si'a gu'ayete mësacuanu ro'ta güeseye yëji. ¹²Ja'nca yëguëna, Riusuni huesëcuabi mësacuare ëñajënna, yequëcuani jo'caye beoye re'oye yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca yo'ojën ba'ijënna, gu'a bainbi mësacua re'oye yo'ojën ba'iyete ëñani, mësacuanu gu'aye catoca, yequërë mame recoyo re'hua güeseni, Riusu ëñojei umuguse ti'anguëna, Riusu ta'yejeiye ba'iyete bojojën, yequërë re'oye cani achojën ba'ima'inë.

¹³Mësacua yureca mai Ējaguëni yo'o conjën, re'oye yo'ocua ba'ijën, bain ëjacua si'acuanu Jaë'ë cajën, bacua cayete te'e ruiñe achani yo'ojën ba'ijë'n. Bain ta'yejeiyereba ëjaguëbi guanseguëna, ¹⁴baguë yo'je cuencuesi

ējacua'ga guansejēna, mēsacua te'e ruiñe achani, bacua cayete re'oye yo'ojēn ba'ijē'ēn. Baguē yo'je ējacuare cuencueguē, Gu'aye yo'ocuanī bēnni senjojēn, re'oye yo'ocuare re'oye cajēn ba'ijē'ēn caguē cuencueji baguē. ¹⁵Ja'nca cuencuesi'cuani achani, te'e ruiñe yo'ojēn ba'ijē'ēn. Ja'nca yo'ojēn, Riusu yēye'ru yo'ojēna, yequēcuabi gu'aye yo'ojēn, mēsacua ba'iyete ro gu'aye caye yētoča, mēsacua gu'ayete ro'tani caye gare porema'iñē bacua.

¹⁶Ja'nca re'oye yo'ojēn, bojojēn ba'ijēn, Riusu etojeisi'cua sēani, mēsacua yēye se'ga yo'ojēn ba'ijē'ēn. Ja'nca ba'icuabi bainni coqueye beoye gare gu'aye yo'omajēn ba'ijē'ēn. Riusu yēye se'gare yo'ojēn, baguē yo'ore re'oye yo'o conjēn ba'ijē'ēn. ¹⁷Si'a bainre re'oye ēñajēn bojojēn ba'ijē'ēn. Riusu bainreba naconi recoyo te'e zi'inni ba'ijēn, bacuani ai yējēn ba'ijē'ēn. Riusuni si'a recoyo gugurini rēinjēn, re'oye ēñajēn ba'ijē'ēn. Bain ta'yejeiye ējaguēre'ga re'oye ēñajēn bojojēn ba'ijē'ēn.

El ejemplo del sufrimiento de Cristo

¹⁸Mēsacuabi yequēcuani bacua huē'e yo'o conjēn ba'ijēn, mēsacua ējacuabi yo'o guansejēna, re'oye achajēn, re'oyereba yo'ojēn ba'ijē'ēn. Re'o bain ējacua se'gare re'oye contoca, gu'aji. Gu'a ējacua, mēsacuani ai je'o bajēn guansecua, ja'ancuare'ga re'oye yo'o conjēn ba'ijē'ēn. ¹⁹Gu'aye yo'ocuabi mēsacua re'oye yo'ocuanī ai ja'siye huaijēn ba'icuata'an, Riusu ēñañete ro'tajēn ba'ijē'ēn. Mēsacua ai yo'oyete masiguēbi mēsacuani ai re'oye ēñaji. ²⁰Mēsacua ējaguēbi mēsacua gu'aye yo'ose'e ro'ire huaitoca, Riusubi mēsacuare bojoma'iji. Mēsacua ējaguēbi mēsacua re'oye yo'ocuanī huaitoca, mēsacuabi jēja bajēn huai güesejēn ba'itoca, Riusubi mēsacuare ai ba'iyē ai

bojōji. ²¹Riusu cuencuese'ere ro'tajē'ēn. Yequēcuabi mēsacua re'oye yo'ocuanī je'o bajēna, mēsacua ai ja'siye ai yo'oye cuencuesi'cua'ē. Cristobi mēsacua ro'ire ai ja'siye ai yo'oguē ba'isi'quē sēani, baguē ai yo'oguē ba'ise'ere ro'tani, jēja bajēn, ai ja'siye ai yo'ojēn ba'ijē'ēn. ²²Mai Ējaguēbi gare gu'aye yo'oye beoguē'bi bajī'i. Gare coqueye beoye ba'iguēbi bajī'i. ²³Yequēcuabi baguēte ai gu'aye cacuareta'an, baguēbi go'iyē gu'aye camaji'i. Yequēcuabi baguēni si'nsecuareta'an, baguēbi si'nsejei cocare caye beoye bajī'i. Ja'nca yo'oma'iguēbi Taita Riusuni si'a recoyo ro'taguē, Taita Riusu yēye se'gare yo'oye ro'tabi. Riusu se'gabi bainni bēnni senjoñe masiguēbi yē'ere'ga re'oye coñe poreji caguē bajī'i Cristo. ²⁴Baguē yo'oguē ba'ise'ere cato, mai gu'a jucha ro'ire crusu sa'cahuēna huani senjo güesebi. Yē'e se'gabi bain bēnni senjoja'ñe ro'ire si'nse güeseaguē ba'ija'guē'ē yē'ē caguē, gu'a bainguē ju'iñe'ru junni tonbi baguē. Ja'nca junni tonguēna, maibi yureca gu'a jucha yo'oye gare jo'cani, Riusu yēye'ru re'oye yo'ojēn ba'icua ruiñe poreyē. Baguē ai ja'siye ai yo'osi'quēre sēani, si'a recoyo ro'tajēn, mame recoyo re'huasi'cua ba'ijē'ēn. Riusubi mēsacuani gare bēnni senjoñe beoye ba'ija'guē'bi. ²⁵Mēsacuabi ja'anrē yo'ojēn ba'ise'ere ro'tato, mēsacuabi Riusu yēyete yo'omajēn, baguēte ro jo'cani senjojēn ba'nhuē. Oveja zin cue'yoni oveja jubēte jo'cani senjoñe'ru yo'ojēn ba'nhuē mēsacua. Ja'nca yo'ojēn ba'isi'cuata'an, yureca mēsacua gu'a jucha yo'ojēn ba'ise'ere gare jo'cani, Cristona bonēni, baguēni recoyo te'e zi'inni ba'iyē. Zi'inni ba'ijēna, baguēbi mēsacua recoyo ba'iyete cuirani, jo'ya ējaguē cuiraye'ru cuirani conreba conguē ba'iji mēsacuare.

Cómo deben vivir los casados

3¹⁻² Yureca, mėsacua romi hua'na, mėsacua ɛnjɛbi guanseguɛna, te'e ruĩne achani Jaɛ'ɛ cajɛn, re'oye yo'ojɛn ba'ijɛ'ɛn. Ja'nca yo'otoca, baguɛ yua Cristoni recoyo ro'taza cama'iguɛ ba'itoca, bago re'oye yo'ogo, Cristoni si'a recoyo yo'o congo ba'igona, bage yequɛrɛ bago re'oye ba'iyete ɛɛani, Cristoni si'a recoyo ro'taza cama'iguɛ. Baguɛni Cristo cocare cama'igo ba'igoreta'an, bago ujayete, bago Riusuni recoyo bojoyete ɛɛani, bago gu'aye yo'oma'ĩnete masini, baguɛ'ga yequɛrɛ Cristoni si'a recoyo ro'tani ba'ima'iguɛ. ³Mėsacua romi hua'na ja'nca yo'ojɛn ba'icua sɛani, Re'o hua'go'ru ɛnoza cajɛn, ro ɛmɛje'en se'ga re'oye re'huaye ro'tama'ijɛ'ɛn. Raɛabare re'oye ye'ani re'oye gueoɛne, zoa curi go'sijei ma'carɛanre reoye, re'o mare ñeoni ñeɛne, ai ro'i caɛnare jul'ye, ja'anbi re'o hua'na ɛnoɛne ro'tama'ijɛ'ɛn, besa carajeija'ye sɛani. ⁴Re'o hua'na ɛnoɛne yɛnica, re'o recoyo ba'i hua'na re'huani, Riusu yɛye se'gare re'oye yo'ojɛn ba'ijɛ'ɛn. Ja'nca yo'ojɛn ba'itoca, Riusubi mėsacuani ai re'oye ɛɛani, mėsacuani ai bojoguɛ caji: ɛmɛje'en se'ga go'sijeiye ba'igo'ru quɛ'rɛ ai ba'iyɛ ai re'o hua'go ba'iyɛ mɛ'ɛ, caji. ⁵Mai ira romi hua'na Riusuni Jaɛ'ɛ cajɛn ba'isi'cua'ga ja'nca yo'ojɛn bateɛna. Ai re'o recoyo re'huasi'cuabi bacua ɛnjɛni re'oye ɛɛajɛn, baguɛ guansese'ere achani te'e ruĩne yo'ojɛn bateɛna. ⁶Mai ira baingo ba'isi'co Sara hue'ego ba'isi'cobi ja'nca yo'ogoɛna. Bago ɛnjɛ Abrahamni sehuoto, baguɛni “Yɛ'ɛ ɛjaguɛ” cago bacoɛna. Mėsacua'ga yureɛna bago ba'ise'e'ru Riusu bain ba'icua'ɛ, bago yo'ogo ba'ise'e'ru re'oye yo'ojɛn ba'itoca. Ja'nca ba'ijɛn, ai recoyo huaji yɛjɛn ba'icuata'an, bojo recoyo re'huani re'oye yo'ojɛn ba'ijɛ'ɛn.

⁷Mėsacua ɛmɛcua'ga rɛnjo hua'gore re'oye ɛɛajɛn, bago ba'iyete re'oye ro'tajɛn ba'ijɛ'ɛn. Mėsacua rɛnjo hua'go naconi Cristoni recoyo te'e zi'inni ba'icua sɛani, mėsacua jɛja baye'ru ta'yejeiye jɛja bama'igote ro'tajɛ'ɛn. Riusubi mame recoyo re'huaguɛ, mėsacua rɛnjo hua'go naconi te'e re'huasi'quɛ sɛani, baguɛ carajeiye beoye insija'yete bago naconi te'e coni baja'cua ba'iyɛ. Ja'nca sɛani, mėsacua rɛnjo hua'go naconi Riusuni te'e bojojɛn ujajɛn ba'ija'bɛ caguɛ, mėsacua rɛnjo hua'go naconi ya'jaye beoye re'oye conjɛn ba'ijɛ'ɛn.

Los que sufren por hacer el bien

⁸Yureca, mėsacua si'acua yɛ'ɛ yihuo cocare te'e ruĩne achajɛ'ɛn. Mėsacuabi Riusuni recoyo te'e conjɛn, recoyo te'e zi'inni ba'ijɛn, te'e yo'o conjɛn, sa'ɛɛna ai oire bajɛn, sa'ɛɛna ai yɛjɛn, yequɛcua ba'iyɛ'ru quɛ'rɛ yo'je ba hua'na'ru ɛnojɛn, re'oye yo'ojɛn ba'ijɛ'ɛn. ⁹Yequɛcuabi mėsacuani gu'aye yo'otoca, bacuani gũinajeiɛne gu'aye yo'oma'ijɛ'ɛn. Mėsacuare gu'aye catoca, bacuare gũinajeiɛne gu'aye cama'ijɛ'ɛn. Ja'nca yo'oma'icubi bacuare re'oye cajɛn, Riusu re'oye yo'oyete bacuare ujajɛ'ɛn. Mėsacua yua Riusu carajeiye beoye insija'yete coni baja'cua sɛani, bacuani re'oye yo'ojɛn ba'ijɛ'ɛn. ¹⁰Riusu coca toyani jo'case'e'ru caguɛna, ja'nca re'oye yo'ojɛn ba'ijɛ'ɛn. Si'a mėsacua ba'i umuguseɛna bojojɛn, huajɛ hua'na ba'iyɛ yɛtoca, gu'a cocare coqueye beoye ba'ijɛn, ja'anre yequɛcuani gare caye beoye ba'ijɛ'ɛn. ¹¹Gu'aye yo'oyete gare jo'cani senjojɛn, re'oye se'gare yo'ojɛn ba'ijɛ'ɛn. Si'a jɛja recoyo re'huaye ro'tajɛn, yequɛcua naconi bojojɛn ba'iyɛ se'gare ro'tajɛn ba'ijɛ'ɛn caji. ¹²ɛn cocare'ga mėsacua masiyɛ:

Riusubi si'a bain re'oye yo'ocuare
 ëñaguë, baguë yëyete yo'ojënna,
 bacuare re'oye conni cuiraye ro'taji.
 Bacuabi ujajënna, bacuani te'e ruiñe se-
 huoye ro'taji.
 Gu'aye yo'ocuare'ga ëñaguë, baguë bënni
 senjoja'ñete re'huaye ro'taji, caji
 Riusu coca.

¹³ Ja'nca sëani, mësacua yua Riusu
 yëye'ru re'oye yo'oye ro'tajën ba'itoca,
 mësacuanu gu'aye yo'oye yëcuabi
 mësacuanu ñu'ñujei güeseye gare
 porema'iñë. ¹⁴ Mësacua Cristo bain
 re'oye yo'ocua ba'ijënna, yequëcuabi
 ja'an ro'ina mësacuanu ai yo'o güesetoca,
 bojo recoyo se'ga ba'ijë'n. Riusubi
 mësacuanu ai re'oye conja'guë'bi.
 Ja'nca sëani, bacuabi mësacuanu je'o
 batoca, gare huaji yëye beoye ba'ijën,
 sa'nti recoyo re'huamajën ba'ijë'n.
¹⁵ Ja'nca ba'icuabi Cristo naconi recoyo
 te'e zi'inni ba'ijën, baguëni "Yë'ë
 E'jaguëreba'ë më'ë" cajën ba'ijë'n.
 Ja'nca ba'ijënna, yequëcua, bain
 ëjacuabi mësacua Cristo bain ba'iyete
 senni achajën, Te'e ruiñe sehuojë'n
 guansetoca, mësacua yua te'e ruiñe
 ye'yesicua ba'ijën, si'aye re'oye canu
 achojë'n. Ja'nca canu achojën, bacuani
 re'oye ëñajën, bacua ta'yejeiye ba'iyete
 re'oye ro'tajën canu achojë'n. ¹⁶ Ja'nca
 canu achojën, mësacua ba'iyete ro'tajën,
 Gu'aye yo'osi'quë ba'ima'iguë'ë yë'ë
 cajën, te'e ruiñe ro'tajën ba'ijë'n. Gu'aye
 yo'oma'icua ba'ijënna, yequëcuabi
 mësacuanu gu'aye yo'otoca, mësacua
 Cristo bain ba'iyete gu'aye catoca,
 ja'ansi'cuabi yua bacua gu'aye ro'tajën
 ba'iyete masini, ro yo'ojën, ro gatini sai
 ëaye ba'iyë. ¹⁷ Naca'ga ro'tajën ba'ijë'n.
 Yequëcuabi mësacua gu'aye yo'ose'e
 ro'ina si'nsetoca, Riusubi mësacua
 gu'aye yo'ose'ere ëñani bojoma'iji.
 Yequëcuabi mësacua re'oye yo'ose'e
 ro'ina si'nsetoca, Riusubi ja'anre yëtoca,

Riusubi mësacua re'oye yo'ose'ere ëñani
 bojosi.

¹⁸ Cristo ai yo'oguë ba'ise'ere bojoguë
 sëani, mësacua ai yo'oye'ga bojosi
 Riusu. Si'a mai gu'a jucha yo'ojën
 ba'ise'e ro'ina junni tonbi. Re'o hua'guë
 ba'iguëta'an, mai hua'na gu'a hua'na
 ba'icuare Riusu re'o bainre re'huaye
 ro'taguë, mai ro'ina junni tonbi.
 Bainguë runni, ja'nre'bi baguëte huani
 senjojen'na, Riusu Espiritubi ta'yejeiye
 congüëna, go'ya raji'i baguë. ¹⁹ Ja'nca
 go'ya raisi'quëbi gu'a bain ba'isi'cua
 bacuare re'huaruna sani, zije re'oto
 zemosi'cua ba'ijënna, baguë ta'yejeiye
 go'ya raise'ere canu achobi Jesús. ²⁰ Gu'a
 bain ba'isi'cua bacua recoña ba'ë.
 Riusu cocare ro'taye gu'a güecua ba'ë.
 Taita Noebi ja'an yogute yo'oguë, Riusu
 cocare quëani achoguëna, achaye
 güereña. Riusubi bacua achani yo'oyete
 ai zoe ba'irën ëjoni jëhuaguëna, Riusu
 ën yija ñu'ñujeija'ñete achaye güereña.
 Ja'nca achaye güejënna, ocho baincua
 Noé bain se'gabi Riusu ñu'ñujeija'ñete
 si'a recoyo ro'tajënna, Riusubi bacuare
 tëani, yogu sa'nahuëna guaoni, huajë
 hua'nare huahuoguëna. ²¹ Mësacuare'ga
 güina'ru tëani baji Riusu. Tëani
 baguëna, mësacua yua oona bautiza
 güesajën, Noé bain tëani base'e'ru
 Riusubi yë'ere'ga güina'ru tëani baji
 cajën, yureña bainni masi güeseyë.
 Gare carajeiye beocua ba'ijën, ro
 ëmëje'en se'gare ocobi tëno güesema'iñë
 mësacua. Riusuni senni achajën, Yë'ë
 gu'a juchare saoni senjoguë mame
 recoyo ba'iguëte re'huajë'n cajën,
 Riusuni se'ñë mësacua. Ja'nca senni
 achajënna, mësacua gu'a juchare saoni
 senjoni, Mësacuare tëani baza caguë,
 junni tonni go'ya raji'i. ²² Ja'nca go'ya
 raisi'quëbi Riusu ba'i re'otona ti'anni,
 baguë jëja ca'ncona ti'anni bëani ba'iji.
 Ja'nca ba'iguëbi guënamë re'oto yo'o
 con hua'na, si'a guënamë re'oto ëjacua,

huati hual'i si'acua, ja'ancua ba'iyeru què'rè ta'yejeiye Ējaguèbi guansequèna, bacuabi Ja'è'è cajèn, baguèna gugurini rëanjèn ba'iyè.

Sirvir según los dones recibidos de Dios

4 Yureca Cristobi bainguè runni ai yo'osi'què sèani, mèsacua'ga Riusu yèyete yo'ojèn bañuni cajèn, baguè ai yo'oguè ba'ise'èru ai yo'ojèn ba'itoca, ja'anre ro jo'cani gatima'ijè'n. Mèsacuabi ai yo'ojèn ba'itoca, què'rè jèja recoyo re'huani gu'a jucha yo'oma'isi'cua ruinë mèsacua. ²Ja'nca ruinjèn, mèsacua èn yija ba'i umuguseñabi gare gu'aye yo'o èaye beoye ba'ijèn, Riusu yèye se'gare yo'ojèn ba'iyè. ³Ja'nca ba'ijèn, mèsacua ja'anrè yo'ojèn ba'ise'e, Riusure huesècua yo'oye'ru yo'ojèn ba'ise'ere gare jo'cani senjojè'n. Bacua gu'aye yo'oyete cato, ro a'ta gu'aye yo'ojèn, bacua gu'a ga'nihuè naconi sa'ñeña yahue bani a'ta yo'ojèn, jo'caye beoye güebejèn, bacua gu'a gajecua naconi gue güihuara bojojèn ro rënni ganøjèn, bacua huacha riusu hua'ire bojoñu cajèn, ro bacua yèse'ere gu'aye yo'o èaye ro'tayè. Ja'nca yo'ojèna, Riusubi èñani bëinji. ⁴Mèsacuaca ja'anre yo'oye gare jo'cani senjos'i'cua ba'ijèn, bacuabi Gue èase'e yo'oye conjè'n, mèsacuani choijèna, mèsacuabi conma'inë. Mèsacuabi conma'inë sehuojèna, bacuabi gue ro'taye beoye achajèn, mèsacuare gu'aye ca bi'rayè. ⁵Ja'nca yureña cajèn ba'icuata'an, Riusu èñojei umuguse te'e jèana ti'anja'ne ba'iguèna, bacuabi ai yo'ojèn ba'ija'cua'è. Riusubi bacua gu'aye yo'ojèn ba'ise'e si'ayete bacuani ro'ta güeseni, bacuare bënni senjoja'ñete cani jo'caja'guè'bi. Huajè hua'na, ju'insi hua'na, si'a hua'nani güina'ru cani jo'caja'guè'bi. ⁶Yureña ju'insi hua'na yua bacua huajèjèn ba'isirèmbi

Riusu cocarebare achani masihuè. Ja'nca masijèn, si'a bain junni huesèye cuencuesi'cua ba'icuata'an, Riusu naconi si'arèn ba'iyete ro'taye porejèn ba'nhuè.

⁷Yureca èn yija carajeirèn te'e jèana ti'anja'ñeta'an ba'iyè sèani, mèsacua yua te'e ruinë ro'tajèn, Riusu yèyete si'a jèja yo'ojèn, Riusuni ujajèn ba'ijè'n. ⁸Ru'rureba, sa'ñeña ai oire bajèn, sa'ñeña conjèn ba'ijè'n. Ja'nca ba'itoca, yequècua gu'aye yo'ojèn ba'iyete ta'yejeiye ro'tamajèn ba'iyè. ⁹Yequècua yua tinrubi rajèna, bacuani gare güeyè beoye mèsacua huè'ena choini cuirajèn ba'ijè'n. ¹⁰Riusubi mèsacua jubè ba'icuare èñani, ga bainguèni baguè ta'yejeiye yo'ore tin yo'o güeseguèna, mèsacua ta'yejeiye yo'ore te'e ruinë yo'ojèn, sa'ñeña conjèn, Riusuni yo'o concuare què'rè re'oye re'huajèn ba'ijè'n. Ja'nca re'huajèn ba'icuabi Riusu ta'yejeiye yo'ore tin yo'ore conjèn, baguè bainni bojo güesèjèn, re'oye conjèn ba'iyè. ¹¹Ja'nca tin yo'o conjèn, yequècuabi Riusu cocarebare te'e ruinë cani achojèn, baguè yèye'ru re'oye yihuojèn, masi güesèjèn ba'iyè. Yequècuabi Riusu bain jubè ba'icuani re'oye yo'o conjèn, Riusubi coñe porecuare maire re'huaguèna, maibi bainre ta'yejeiye conjèn ba'iyè. Ja'nca tin yo'o conjèn, Riusu ta'yejeiye yo'ore yo'ojèn, mai ta'yejeiyereba Ējaguè Jesucristo yo'o güeseyete concua sèani, baguè ta'yejeiye Ējaguè ba'iyete cani achojèn, baguèni caraye beoye bojojèn bañuni. Amén.

Sufrir como cristianos

¹²Yureca, yè'è bain ai yèsi'cua, mèsacuabi ai ja'siye ai yo'ojèn banica, gare huaji yèye beoye ba'ijè'n. Gare sa'ntiye beoye ba'ijè'n. Riusu re'huani jo'case'e sèani, Riusubi Yè'è bainre què'rè re'o concuare re'huaza caguè, maini ai yo'o güesèji. Zoa curi rutayete

ro'tani ye'yej'ën. Rutaye yëtoca, gatare ai ja'suye ëoni, go'chani, hui'ya sëohuëanre senjoni ënato ai re'o zoa curi se'ga bëaji. Re'o zoa curibi ai ro'iguëna, Riusubi mësa'cuaba'iyete ënani caji: Zoa curi re'oye'ru yë'ë bainbi quë'rë ta'yejeiye ai re'o hua'na'ë caguë, mësa'cuani ai yo'o güeseji. ¹³Ja'nca ai yo'o güesetoca, sa'ntiye beoye ba'ijën, Cristo ai yo'oguë ba'ise'ere ro'tajën, bojo recoyo re'huanu, baguë in rajia'yete ro'taj'ën. Cristo ai yo'oguë ba'ise'e'ru ai yo'ojën ba'icuabi baguë naconi guënamë re'otona carajeiye beoye ba'ija'cua'ë mai cajën, ai bojoreba bojojën ba'ij'ën. ¹⁴Yequëcuabi Cristo bain ba'iyete mësa'cuare ëñajën, gu'a cocare mësa'cuare jayajën catoca, Riusu re'oye ëñaguë coñete masij'ën. Ja'nca re'oye congüëbi baguë Espiritute mësa'cuana insiguë, baguë naconi ta'yejeiye bojojën ba'iyete maini masi güeseji Riusu, mai hua'na yua baguë bainreba cuencuesi'cuare sëani. Maini gu'aye cacuabi Cristore'ga gu'aye cajënna, mai hua'na yua Cristore re'oye ro'tajën, baguë ta'yejeiye ba'iyete quëani achojën ba'ij'ën. ¹⁵Ja'nca ai yo'ojën banica, gu'a bainre bënni senjoñe'ru bënni senjo güesema'ij'ën. Bainre huani senjoñe, bonsere jiañe, yequëcuani gu'aye yo'oye, ro hui'ya guanseye, gu'a bainbi ja'anre yo'ojënna, ëja bainbi bënni senjoñe. Mësa'cu'ga ja'nca bënni senjo güesema'ij'ën. ¹⁶Ja'nca ai yo'oye beoye ba'ijën, Cristo bain ba'iyë ja'an ro'ina ai yo'ojën bani'ga, sa'ntiye beoye ba'ij'ën. Yequëcuabi mësa'cuani je'o baye yo'otoca, gare gati ëaye yo'omajën ba'ij'ën. Ja'nca ba'icuabi si'a jëja cani achoj'ën: Aito. Yë'ë yua Cristo bainguë'ë. Yë'ë ta'yejeiyereba Èjaguë'bi ba'iji. Riusubi baguëte raoguëna, yë'ëre tëani baji, cani achojën ba'ij'ën.

¹⁷Ja'nca ba'ijën, gu'a bainre bënni senjoja'ne te'e jëana ti'anja'nëta'an ba'iji

ro'tajën ba'ij'ën. Ja'nca ti'anguëna, Riusubi ru'ru baguë bainni ai yo'o güeseguë, mai gu'a juchare maini masi güeseji. Maibi ja'nca ai yo'ojën ba'itoca, gu'a bain Cristoni recoyo ro'taye güecuabi quë'rë ai ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. ¹⁸Baguë coca toyani jo'case'ere ënani masij'ën: Riusu bainrebabi baguë naconi si'arën ba'ito, ru'ru ai yo'oye bayë. Ja'nca ai yo'oye bacuata'an, Riusuni je'o bacuabi quë'rë ai ba'iyë ai yo'ojën ba'ija'cua'ë, Riusubi bënni senjoguëna. Ja'an coca toyani jo'case'e ba'iji. ¹⁹Ja'nca ba'ija'ye sëani, Riusubi mësa'cuaba'iyete bainni ai yo'o güeseto, baguë yëyete te'e ruiñe yo'ojën, maire re'huanu jo'casi'quëni jo'caye beoye ujajën ba'ij'ën. Yë'ëre re'o recoyo ba hua'guëre re'huanu baj'ën, cajën senni achajënna, baguë yua baguë cani jo'case'e'ru te'e ruiñe congüë, maini caraye beoye re'huanu baji baguë.

Consejos para los creyentes

5 Yureca, mësa'cuaba'iyete bain ëjacua, mësa'cuani yihuo coca caguëna, achaj'ën. Yë'ë'ga Cristo bain jubë ëjaguë ba'iguëbi, Cristobi ai yo'oguëna, ëñahuë yë'ë. Ja'nca ëñaguë, Cristobi baguë ta'yejeiye ba'iyete se'e ënoguë raiguëna, baguëni se'e ëñaja'guë'ë yë'ë. ²Riusubi baguë bain jubë ba'icuare mësa'cuana jo'caguëna, bacuare re'oye ëñajën yihuojën conj'ën. Ja'nca conjën, jo'ya hua'na ëjaguëbi baguë jo'ya hua'nare cuiraye'ru ja'nca ëñajën conjën ba'ij'ën. Ja'nca yo'ojën, sa'ntiye beoye ba'ijën, bojo recoyo re'huanu, Riusu yëye'ru si'a jëja conjën, bacuare re'oye conjën, ëñajën ba'ij'ën. Curire ba ëaye ro'taye beoye ba'ijën, Riusu bainre ëñajën ba'ij'ën. ³Bain ëjacua guanseye'ru bacuare bëinjën guansema'ij'ën. Yë'ë gaje hua'nabi Riusu yëye'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'ija'bë cajën, mësa'cu'ga te'e ruiñe yo'ojën

ba'ijj'ën, bacuabi ëñajënna. ⁴Ja'nca yo'ojën ba'itoca, mai ta'yejeiyereba Ejjaguë Cristobi maire in raiguë, mai yo'o conse'ere ëñani, maini bojoguë caja'guë'bi, "Yë'ëre ai re'oye yo'o consi'cua sëani, raij'ë'n. Carajeiye beoye te'e bojojën bañuni" maini caja'guë'bi.

⁵Mësacua ta'yejeiye beoye ba'icua'ga, yë'ë yihua cocare achaj'ë'n. Cristo bain jubë ëjacuare re'oye ëñajën, bacua ta'yejeiye ba'iyete te'e ruiñe ro'tajën, bacuani Ja'ë cajën, re'oye yo'o con-jën ba'ijj'ën. Si'a hua'na yua sa'ñeña te'e ruiñe ëñajën, bacua'ru quë'rë yo'je ba'icua'ru ëñojën ba'ijj'ën, Riusu coca cani jo'case'ëru ba'iyë:

Yequëcuabi cajën, Yë'ë yua ai ta'yejeiye masi ëjaguë ba'iyë cani achojënna, Riusubi bacuare saoni senjoi.

Yequëcuabi cajën, Yequëcuare te'e ruiñe ëñaguë, bacua'ru quë'rë yo'je ba'iguë'ru ëñoñe yë'yë yë'ë cajënna, Riusubi ai caraye beoye bacuare ëñaguë conji, cani jo'case'ë ba'iji.

⁶Ja'nca cani jo'case'ë sëani, Riusubi mai ta'yejeiyereba pore Ejjaguë ba'iguëna, baguëna gugurini ruinjën, baguëni te'e ruiñereba ëñajën, baguë yëye se'gare yo'oye ro'tajën ba'ijj'ën. Ja'nca ba'ijj'ënna, Riusu cuencuerën ti'anguëna, mësacua yua ai ta'yejeiye ba'icua ruinja'cua'ë. ⁷Mësacuabi ai guaja sa'ntijën bani'ga, baguëna ti'anni, mësacua sa'ntiyete si'aye quëani achoj'ë'n, mësacuare coñe masiguëre sëani.

⁸Yureca, mësacuabi Riusu yëyete yo'ojën, te'e ruiñe ëñajën ujjajën ba'ijj'ën. Maini je'o baguë, ja'an zupai huati, baguë gu'aye yo'oyete ro'tajën ujjajën ba'ijj'ën. Baguë yua airu yai cu'e ganoguë güiyë'ru Riusu bainre zeanni ñu'ñujei güeseza caguë güi ganoji.

⁹Ja'nca sëani, mësacua yua Cristoni

jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën, huaji yëye beoye ba'ijj'ën, zupai huati si'a jëja gu'a güejën senjoj'ë'n. Cristo bainreba si'a ën yija re'oto ba'icua zupai huati ro'ire ai ta'yejeiye ai yo'ojënna, mësacua'ga bacua naconi te'e oijën, ai yo'oye ba'icua cuencuesi'cua'ë. ¹⁰Rëño ñësebë se'ga ai yo'ojënna, mai Taita Riusu, maini ai yëreba yëguëbi yequëcua ëñaguë coñe'ru maini quë'rë ta'yejeiye ai caraye beoye ëñaguë conji. Cristo junni tonse'e ro'ire maire baguë carajeiye beoye ba'irurebana choisiquë sëani, baguë yua maire mame recoyo jëja recoyo bacuare re'huaguëna, mësacuabi Cristoni gare ya'jaye beoye zi'inni ba'ija'cua'ë. ¹¹Ja'nca sëani, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete bojojën, Mai Ejjaguëni carajeiye beoye si'arën ba'ijj'ën, baguëni ai cani achojën bañuni. Amén.

Saludos finales

¹²Yë'ë bainguë Silvano hue'eguëbi yë'ëre re'oye conguëna, Yë'ë yo'jeguë cayë baguëre. Baguëbi conguëna, ën coca mësacuani choa ma'carë yihuoguë, toyani tëjihuë yë'ë. Riusu te'e ruiñe ba'i cocare sëani, achani, Riusu caraye beoye coñete masini, gare jo'caye beoye te'e ruiñe yo'ojën ba'ijj'ën. Gare coqueye beoye ba'iguëbi mësacuani ja'nca yihuoguë toyani, Silvano naconi saoyë yë'ë. ¹³Yureca Cristo bain jubë ën hu'ë jobo Babilonia casi jobore ba'icua, mësacua ba'iyë'ru Cristo bain cuencuesi'cuabi mësacuani saludaye cahuë. Marcure'ga, Mami baguëre cayë yë'ë. Baguëbi mësacuani saludaji. ¹⁴Sa'ñeña saludajën, Riusu yëye'ru sa'ñeña su'ncajën, bojojën ba'ijj'ën.

Mësacua Cristo bain si'acua sa'ñeña te'e bojojën, recoyo re'o huanoñe ba'ijj'ën.

SAN PEDROBI

Samu ba'i cocare toyani jo'cabi

Saludo

1 Yë'ë, Simón Pedro hue'eguë, yua Jesucristo ta'yejeiye yo'o cuencuesi'quëbi baguëni Jaë'ë caguë, baguë yo'ore congruë ba'iyë. Ja'nca ba'iguëbi, mësacua Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën ba'ijënna, mësacuani utire toyani saoyë yë'ë. Mësacuabi yëquëna cuencuese'eru Riusu re'o bainreba cuencuesi'cua ba'ijënna, Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo, bacuabi mësacuare'ga ëñajën, Ai re'oyereba ba'i hua'na'ë cajën bojojën ba'iyë, Cristobi tëani bacuare sëani. ²Mësacuabi mai Taita Riusu ba'iyë, mai Ëjaguë Jesús ba'iyë, ja'anre quë'rë re'oye ye'yeni masijën, baguë caraye beoye conni cuiraye, mësacua bojo recoyo re'o huanoñe, ja'anre quë'rë ai ba'iyë masijën ba'ijë'ën.

Cualidades del cristiano

³Riusubi maire choiguë, baguë ta'yejeiye ba'iyete maini quë'rë ai ba'iyë masi güeseguëna, baguë yëye'ru quë'rë re'oye ba'ijën, baguë ba'iyë'ru te'e ba'ijën, baguë naconi jo'caye beoye te'e bojojën ba'iyë poreyë mai. ⁴Ja'nca porecuabi baguë re'oyereba yo'oja'ye cani jo'case'ere te'e ruñe masijën, baguë caraye beoye insiyete coní, bojo recoyo re'huani, baguë yëyete quë'rë masi hua'na ruinjën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'itoca, ën yija bain gu'a ëaye ro'ire carajeija'cua ba'ijënna, maibi jëani, Riusu ba'iyë'ru te'e ba'iyë poreyë. ⁵Ja'nca porecua sëani, mësacua yure Cristoni si'a recoyo ro'tacua ba'ijën, Riusu yëyete te'e ruñereba yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ijën, quë'rë se'e

Riusu yëyete masireba yo'ojën ba'ijë'ën. ⁶Ja'nca masiye yo'ojën, ro mësacua yëse'e se'gare yo'oye beoye ba'ijën, Riusu yëye se'gare yo'ojën, baguëni bojo güeseye se'gare ro'tajën ba'ijë'ën. ⁷Ja'nca bojo güeseye ro'tajën, mësacua bainre ai oire bajën, bacuare conjën ba'ijë'ën.

⁸Ja'an se'gare'ru re'oye ba'ijën, quë'rë se'e recoyo re'ojeijën ba'itoca, mai Ëjaguë Jesucristoni quë'rë se'e ai ba'iyë masini, baguëre re'o yo'o concua quë'rë se'e ruinjën ba'ija'cua'ë mësacua. Gare gu'aye yo'oye beoye ba'icua ruinjën ba'ija'cua'ë. ⁹Ja'nca ba'ima'itoca, Riusu yëyete ro huesë ëaye ba'icua ba'iyë. Riusuni yo'o coñete gare ro'tama'icua ba'iyë. Bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e, ja'anrë tënoni senjose'ere gare huanë yesi'cua ba'iyë. ¹⁰Ja'nca sëani, yë'ë bain hua'na, Riusu cuencuese'e, mësacua mame recoyo re'huase'e, ja'anre quë'rë se'e ro'tareba ro'tajën, mësacua Cristo bainreba ba'iyë quë'rë se'e masireba masijën ba'ijë'ën. Ja'nca masijën ba'itoca, Riusubi mësacuare gare senjoni saoye beoye ba'ija'guë'bi. ¹¹Ja'nca ba'iguëbi mësacuani baguë bayete ai ta'yejeiye caraye beoye insireba insija'guë'bi. Mai Ëjaguë Jesucristo maire tëani baguëbi baguë carajeiye beoye ba'i jobona ti'an güesaja'guë'bi.

¹²Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua ja'an si'aye masini, yëquëna te'e ruñe cani achose'ere re'oye ye'yesi'cuata'an, yë'ë yua jo'caye beoye mësacuani ja'anre ro'ta güeseye yëyë. ¹³⁻¹⁴Yureca mai Ëjaguë Jesucristobi yë'ë junni tonja'ñe yurera ti'anja'ñete yë'ëni masi güesesi'quë sëani, si'a mësacua naconi ba'i umuguseña mësacuani ja'an cocare cani achoguë, mësacuani ro'ta güeseye yëguëna, Riusubi re'oye ëñaji. ¹⁵Ja'nca ro'ta güeseguëna, yë'ë jul'insirën ti'anguëna, mësacuabi yë'ë coca quëani

achose'ere jo'caye beoye ro'tani, gare huanë yema'ija'cua ba'iyë. Ja'nca ba'i güeseye ro'tayë yë'ë, yureña.

Los que vieron la grandeza de Cristo

¹⁶Mësacuanì coca canì achose'ere ro'tato, gare coqueye beoye te'e ruiñe quëahuë yëquëna. Mai Èjaguë Jesucristobi ai ta'yejeiyereba ti'an raija'guëta'an ba'iji cajën, yëquëna se'gabi ja'an cocare ro'tamajën baë'ë. Yëquënabi mai Èjaguë ta'yejeiyereba ba'iyete ëñani masihuë. ¹⁷⁻¹⁸Yëquënabi baguë naconi ja'an cubë Riusu ba'i cubëna mëni, Riusubi ai ta'yejeiyereba canì achoguëna, achahuë yëquëna. Mai Ja'quë Riusubi Jesucristo Èjaguëreba ba'iyete ai ba'iyë ai canì achobi. "Ènquë yua yë'ë Zinreba ai yësi'quë ba'iji. Baguëni ai bojoguë ëñañë yë'ë" canì achoguë, si'a guënamë re'otora achoreba achoguëna, achahuë yëquëna.

¹⁹Ja'nca achani masijën, si'a baguë ja'anrë canì achosi cocare ro'tajën, Riusu coca quëani ahojën ba'isi'cuabi toyani jo'cajënna, Ja'an coca si'aye quë'rë te'e ruiñe ba'i cocareba'ë cajën ba'iyë yëquëna. Ja'nca te'e ruiñe ba'i coca ba'iguëna, mësacuabi quë'rë ai ta'yejeiye achani yo'ojën ba'itoca, ai re'oye yo'oyë mësacua. Baguë cocareba canì jo'case'ere re'oye achani yo'ojën ba'itoca, ën yija bain gu'aye yo'oyete quë'rë te'e ruiñe masijën, gu'a recoyo ba'icua gare ruiñe beoye ba'iyë mësacua. Ja'an coca ba'iyete cato, majahuë zëonni zijeiruna mia güesejën, baru si'si ba'iyete te'e ruiñe ëñañë poreyë. Ja'nca sëani, Cristo in raiye tëca ja'an cocarebare re'oye ro'tani yo'ojën ba'itoca, baguë ta'yejeiyereba ba'iruna mësacuanì ti'an güesequëna, baguë coca canì jo'case'ere ai bojo recoyo re'o huanoguë ba'ija'guë'bi mësacuare. ²⁰Yureca, mësacuabi ja'an cocarebare ye'yeni re'oye masijën, quë'rë ai ba'iyë

ñaca ro'tajën ba'ijë'ën. Riusu cocareba canì jo'ca güesesi'quë sëani, ro bain ro'taye'ru ro'tamajën, ja'an cocare gare sa'ñeñe beoye ba'ijë'ën. ²¹Ja'an cocare cato, bain ro'tani canì jo'camaë'ë. Riusu se'gabi ja'an cocare maina canì jo'ca güesebi. Baguë bainre cuencueni raoguëna, Riusu Espiritubi Riusu cocare bacuanì ro'ta güesequëna, bacuabi Riusu cocare canì achohuë.

Los que enseñan mentiras

2 Riusubi baguë coca canì achocuare cuencueni raoguëna, yequëcua'ga ro coquejën, Riusu cocarebare quëani achoguë'ë yë'ë cajën, Riusu bainni ro coqueye se'gare ro'tajën bateña. Ja'nca coquejën batena, yureña'ga yequëcuabi mësacua jubëna ti'anni ro coquejën caju'cua'ë. Riusu cocarebare te'e ruiñe ye'yoguë'ë yë'ë cajën, gu'aye se'gare yihuojën caju'cua'ë. Ja'nca caju'cua ba'ijën, mai Èjaguë ba'iyete ro gu'a güejën caju'cua'ë. ²Riusubi bacua gu'a juchare senjoni saoye yëguëna, ro cue'yoni, baguë yëyete yo'oye gu'a güejën, te'e jëana bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë. Ro gu'a ëaye yo'ojënna, yequëcua'ga Riusu yëyete ro jo'canì senjoni, Riusu te'e ruiñe ba'i cocare gu'aye cajën ba'ija'cua'ë. ³Ja'nca ba'icuabi Quë'rë ta'yejeiye ëjacua ruinjën, bonsere bëyoni bañu cajën, mësacuanì yahuera'rë coquejën yihuojaju'cua'ë. Re'oye achoye cajën, Yë'ëna te'e conguë raijë'ën cajën yihuojënna, mësacuanì coque ëaye yo'o bi'rajën ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ijënna, Riusubi baguë bënni senjoja'ñe zoe cuencuese'ere bacuana ti'an güeseja'guë'bi. Ja'an bënni senjoja'ñete gare huanë yeye beoye ba'iji Riusu.

⁴Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na yo'ojën ba'ise'ere ro'tajë'ën. Bacua yua re'o hua'na re'huasi'cuata'an, yequëcua yua Riusuni gu'aye yo'ojënna,

Riusubi bacuare zeanni, baguë bënni senjojairuna jo'cabi. Ai ta'yejeiye zijei re'otoreba, ba rëi gojeña, ja'anruna senjoni, baguë gare bënni senjoñe tēca bacuare zemosi'cuare re'huaji. ⁵Taita Noé ba'isirēn ba'icua're'ga ro'tajē'n. Noebi Riusu yēye'ru re'oye yo'oyete cani achoguēna, ja'an gu'a bainbi ro cue'yoni achaye güejēna, Riusubi Noé, baguë te'e bain naconi, ochocua se'gare huajē hua'nare tēani re'huaguë, si'a gu'a bainre co'jeyabi ñu'ñujani senjobi. ⁶Sodoma, Gomorra, ja'an huē'e joboña ba'isi'cuare'ga ro'tajē'n. Riusubi bacua gu'aye yo'ojēn ba'ise'e ro'ire toabi ēoni, bacuare ñu'ñujani senjobi. Ja'nca senjoni, bacua carajeisirute jo'cani, gu'aye yo'oye ro'tajēn raija'cuabi ēñani yē'ē bënni senjoñete masija'bē cani jo'cabi. ⁷⁻⁸Baguë re'o bainguë Lot hue'eguë ba'isi'quë baguëre tēani base'ere'ga ro'tajē'n. Ja'anguēbi Sodoma, Gomorra ja'an bain naconi ba'iguë, bacua gu'aye yo'ojēn ba'ise'ere, bacua a'ta yo'ojēn ba'ise'ere si'a umuguseña quērē sa'tiye achani ēñaguë, quērē se'e recoyo oi hua'guë ruinguë ai yo'oguēna, Riusubi bacua huē'e joboñare ēoni si'a bi'raguë, Lotre tēani etoni babi. ⁹Ja'an cocare ro'tajēn, Riusu ta'yejeiye yo'oye poreyete masijē'n. Mai Ējaguēbi, baguë bainreba ai yo'ojēna, bacuare tēani baye masiji. Gu'a bain'ga ai gu'aye yo'ojēna, bacua bënni senjoñe tí'añe tēca bacuare preso zemosi'cuare re'huaye masiji Riusu.

¹⁰Ja'nca sēani, Riusu coca guansese'ere ro gu'aye cajēn, ro bacua gu'a ēayete yo'ojēn, ro rēnni ganojēn cue'yojēna, Riusubi bacuare gare bënni senjoja'guē'bi ba'iji. Ja'ancua yua ro bacua yēse'e se'gare yo'oni bojoye ro'tajēn, yequēcua ba'iyete oiye beoye ba'iyē. Riusu ta'yejeiye yo'je ējacua re'huani jo'casi'cuareta'an, re'huani jo'case'e ba'iyeta'an, bacuabi gare huaji

yēye beoye gu'aye cajēn ba'iyē. ¹¹Riusu guēnamē re'oto yo'o con hua'na'ga ba gu'a bain'ru quērē ta'yejeiye ba'icuata'an, guēnamē re'oto yo'o con hua'nabi bacua gu'aye yo'ojēn ba'iyete gu'aye caye beoye ba'iyē, Riusubi achaguēna. ¹²Ja'an gu'a bain ba'iyete cato, airu hua'i hua'na bain tuni juiye se'ga ba'i hua'na'ru ba'iyē. Ro ro'tajēn, ro huesē hua'na ba'icuabi ro gu'aye cajēn, bacua gu'aye yo'ojēn ba'iyē ro'ire carajeijēn ba'ija'cua'ē. ¹³Gu'aye yo'ojēn ja'si yo'ojēn ba'icua're sēani, bacuare'ga güina'ru ja'si yo'o güesese'e ba'ija'guē'bi. Gatiye beoye ba'ijēn, bacua gu'a ēase'ere si'a umuguse'ga yo'ojēn ba'iyē. Mēsacua naconi te'e ñē'cajēn, mēsacua aonre ainjēn, Riusuni bojojēn bañuni cajēn ba'icuareta'an, Riusubi ēñani, Gu'a recoyo ba hua'na se'ga'ē, bacuare caji.

¹⁴Yequë bain rēnjore ēa ēñani, Bagoni yahue baza cajēn, gu'aye yo'oye gare jo'camajēn ba'iyē. Yequēcua jēja recoyo beo hua'nare'ga choijēn, Yēquēna yo'oyete conjē'n cayē. Gu'aye yo'oye ai ye'yesi'cua sēani, bacua gu'a ēase'ere ai masiye yo'ojēn ba'iyē. Riusubi bacuani ēñaguë, bacua bënni senjoja'ñete yurera cuencueji. ¹⁵Baguë yēyete re'oye yo'oye bacuani masi güeseguēna, bacuabi yo'oye güejēn, Riusu yēyete gare jo'cani senjojēn, Balaam hue'eguë ba'isi'quë, Beor mamaquë ba'isi'quë ja'anguë gu'aye yo'ose'e'ru güina'ru gu'aye yo'ojēn ba'iyē. Curi ba ēaye se'gare ro'taguë ba'isi'quēbi gu'aye yo'oguë baquēna. ¹⁶Ja'nca baquēna, Riusubi baguë gu'ayete baguēni masi güeseguë, baguëte bëinguë ēnsebi. Baguë burrote tuiquë saiguēna, Riusubi baguë burroni bain coca ca güesebi. Ja'nca coca ca güeseguēna, Balaam, Riusu coca quēani achoguë casi'quēbi achani quēquēni, gue ro'taye beoye ba'iguë, baguë yo'oja'ye loco hua'guë yo'oye'ru yo'oja'yete yo'omaquēna.

¹⁷ Ja'nca gu'aye yo'oye ro'tacuabi mäsacuana ti'anni, Te'e ruiñe ba'i cocare mäsacuani yihuoyë yëquëna cajën ba'icuata'an, ro cajën, mäsacuani ro guaja yo'ojën, te'e ruiñe ye'yoye gare porema'inë. Ja'nca poremajënna, Riusubi bacua ai yo'ojën ba'ija'rute re'huaji. Ai rëi goje zijeyereba ba'irute bacuare re'huacaiji. ¹⁸⁻¹⁹ Bacuabi mäsacuana ti'anni, si'a jëja cani achojën ba'iyë: "Raij'ën. Yëquëna bojojën yo'oye'ru yo'ojën ba'itoca, mäsacua yëye si'aye yo'oye poreyë mësacua" cajën choijënna, te'e ruiñe yo'oye ye'yema'isi'cuabi bacua gu'a äaye yo'ojën ba'ise'ere se'e ro'tani, se'e a'ta yo'o bi'rayë. Si'aye yo'oye poreyë cajën ba'icuata'an, gu'aye yo'oye se'ga ye'yesi'cua'ë, zupai huati zemosi'cua sëani. Bain ye'yes'e se'ga yo'oye porecua sëani, tin yo'oye gare porema'inë. ²⁰ Bain hua'nabi mai Ëjaguë Jesucristona ti'anni, mame recoyo re'huaye senni, ja'n'rëbi se'e bonëni, bacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere se'e yo'o bi'ratoca, bacua yua quë'rë ai ba'iyë gu'a recoyo bacua ruiñë. ²¹ Cristo mame recoyo re'huayete gare huesëtoca, Riusubi bacuare ta'yejeiye bënni senjoma'ire'abi. Yureca Cristoni masini, ja'n'rëbi baguë naconi re'oye ba'iyete gu'a güeni senjocua sëani, quë'rë ta'yejeiye bënni senjoja'ñe ba'iji bacuare. Riusu re'o coca cani jo'case'e si'ayete gare jo'cani senjojënna, Riusubi bacuani ai ba'iyë bënni senjoguë ba'ija'guë'bi. ²² Bacua güeni senjose'ere ro'tato, mai ira bain ba'isi'cua cani jo'case'e'ru ba'iji. "Yai hua'guëbi baguë gu'a aon ainse'ere sisoni, ja'n'rëbi se'e bonëni, baguë gu'a sisose'ere ainji. Cuchi hua'goni abutoca, se'e banabëna tunugo saigo." Ja'n'cara'ru ye'yesi'cuare sëani, bacuare re'o bainre re'huaye porema'inë.

El regreso del Señor

3 Yureca, yë'ë bain ai yësi'cua, mäsacuani ja'anrë toyani saoguë, yure ën ja'ore toyani saoguë, mäsacua re'oye yo'ojën ba'iyete jo'caye beoye yihuoguë toyahuë yë'ë. Mäsacuabi te'e ruiñe yo'oye ro'tajën ba'icuareta'an, ² Riusu coca masi güeseni jo'case'ere quë'rë se'e cani achoye yëyë yë'ë. Mäsacua ira bain ba'isi'cua Riusu cuencuesi'cuabi Riusu cocare toyani jo'cajënna, mai Ëjaguë Jesucristobi mame recoyo re'hua cocare'ga baguëre ta'yejeiye yo'o concua naconi jo'caguëna, ja'an coca cani jo'case'e'ru ba'ija'yete gare huanë yeye beoye ba'ij'ën.

³ Ru'ru ën coca ba'ija'yete te'e ruiñe ro'tani masij'ën. Riusu bënni senjorën ti'an bi'raguëna, Riusuni ai jayaye cacuabi ru'ru ti'anni, ro bacua gu'a äase'ere yo'ojën ba'ija'cua'ë. ⁴ Ja'nca ba'icuabi ti'anni, ñaca'ru jayaye cajën ba'ija'cua'ë: "Riusu cani jo'case'e, Cristo gaje raija'yete cani jo'caguëna, ¿guere yo'oguë raima'iguë'ne baguë? Te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iji cani jo'caguëna, mäsacua taita sanhuëbi ro ëjoni jëhuacuareta'an, ti'anma'iji. Bacuabi junni huesëjënna, ru'rureba re'huani jo'casirën ba'iy'e'ru güina'ru maire ba'iguë sëani, Riusubi ro coqueji maire" cajën jayaja'cua'ë. ⁵ Ja'nca cajën, Riusu te'e ruiñe yo'oguë ba'ise'ere ro'taye gu'a güecua ba'iyë. Riusubi ën yija re'otore re'huani jo'ca bi'raguë, coca guanseye se'ga caguëna, guënamë re'oto, yija re'oto ja'anse'e saji'i. Yija re'otobi saiguë, ziaya se'gabi ja'anse'e etani saji'i. ⁶ Ja'n'rëbi jë'te, Riusubi ën yija gu'a bainre ñu'ñujei bi'raguë, ja'ansi ziyare co'jeyare re'huani, bacuare ta'pini huesoni senjobi. ⁷ Baguë guansee coca se'gabi si'a re'otore re'huani jo'caye masiguë sëani, ën yija re'oto guënamë

re'oto, si'ayete ñu'ñujani senjoñe ro'taguë, toabi zëonni ëoni si'aye guanseguëna, si'a gu'a bain Riusuni gu'a güecuabi ai yo'ojën bënni senjosí'cua ba'ija'cua'ë.

⁸Mai zoe ëjoyere'ga ya'jaye ro'tamajën ba'ijë'ën, yë'ë bain ai yësi'cua. Riusu cuencueni jo'cayete ye'yeni masijë'ën. Maibi te'e umugusere cuencueni, ja'nre'bi mil tëcahuëanre cuencuejënna, Riusubi tin cuencueji. Si'aye yua te'e ba'iji, baguëbi cuencueto. ⁹Ja'nca cuencueguëna, bain hua'nabi Riusu caní jo'case'e yo'oja'yete ro'tajën, Gare zoe ba'iguëna, Riusu caní jo'case'e'ru yo'oma'iji Riusu cajën, ai huacha ro'tajën cayë bacua. Mësacua si'a recoyo ro'taja'yete ro'taguë, mësacuare bojora'rë ëjoguë ba'iji. Bainni huesoni si'ama'ñe caguë, si'a bain gu'a jucha jo'cani senjoñete ëjoji Riusu. Bacuabi baguëni si'a recoyo ro'tatoca, bacuani bënni senjoma'iji. ¹⁰Ja'nca ëjoguëbi, yua baguë ëñojai umuguse ti'anguëna, te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iji. Huë'ena cacani jiangüë ti'añe'ru ba'ija'guë'bi. Bainbi baguë ti'añete ro'tama'ijënna, te'e jëana ti'an raija'guë'bi. Cristobi ti'an raiguëna, si'a guënamë re'otobi ai jëja achoye juejueni, toabi zënni uni si'aja'guë'bi. Ën yija'ga si'a ënjo'on ba'ie bain yo'ojën ba'ise'e si'aye yua toa zënni uni carajeija'guë'bi. ¹¹Ja'nca te'e ruñe carajeija'ye sëani, mësacua ba'iyete ro'tajën, Riusu yëye se'gare ro'tajën, baguë coca masi güesese'e'ru te'e ruñe yo'ojën ba'ijë'ën. ¹²Riusu ëñojai umuguse ti'añete jo'caye beoye ëñajën ëjojën, Te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iji cajën ba'ijë'ën. Ti'anguëna, si'a guënamë re'oto si'a ën yija re'oto toa zënni, ai ta'yejeiye ja'sureba ja'suguëna, si'aye yua go'chani carajeija'guë'bi. ¹³Ja'nca carajeija'guë ba'iguëna, ja'anre ro'taye beoye ba'ijë'ën. Riusu coca caní jo'case'e

sëani, mame guënamë re'oto yija re'oto, ja'anre ai mame re'huani jo'caga'guë'bi Riusu. Re'huani jo'caguëna, baguë re'o bain se'gabi ba'ie poreyë. Ja'anre bojojën, ëñajën ëjojën ba'ie mai.

¹⁴Yureca, yë'ë bain ai yësi'cua, ja'an ba'ija'yete ëñajën ëjocua sëani, mësacua yure ba'í umuguseñabi si'a gu'ayete gare jo'cani senjoni, recoyo tënosi'cua se'ga ba'ijë'ën. Ba'itoca, Riusu yëye se'ga yo'ojënna, baguëbi mësacua ba'iyete ëñani, baguë bainrebare mësacuani baguë bojoji. ¹⁵Mësacuabi ja'nca ëñajën ëjojën, Riusu bojora'rë ëjoguë ba'iyete ro'tajë'ën. Si'a bain mame recoyo re'huaja'yete bojora'rë ëjoji Riusu. Mai te'e bainguë ai yësi'quë Pablo hue'eguë'ga güinajei cocare mësacuani toyani jo'cabi, Riusubi baguëni masi güeseguëna. ¹⁶Si'a baguë uti ja'ore toyani saoguë, ja'an cocare caguë yihuoji. Caguë yihuoguëna, yequëcuabi si'aye te'e ruñe masiye poremajën, ro huesë ëaye ëñajën, ro bacua yëse'e'ru ro'tajën, Pablo yihuose'e'ru tin yihuojën coqueyë bacua. Bacuabi si'a Riusu coca toyani jo'case'ere'ga güina'ru ëñajën, tin yihuojën coquejënna, Riusubi bacuani ai bënni senjoja'guë'bi.

¹⁷Ja'nca ba'iguëna, yë'ë bain ai yësi'cua, coquecuabi yuta raimajënna, mësacuani ja'anrë yihuoreba yihuoguë quëayë yë'ë. Ja'an bain, Riusu yëye'ru yo'oye gu'a güecua, bacua coquejën yihuoyete bacua gu'a coca ye'yoyete ëñajën yo'omajën ba'ijë'ën. Gare achamajën, coque güesemajën ba'ijë'ën. Bare achatoca, Riusubi mësacuare baguë bainreba ba'ie ënseji. ¹⁸Mai Ëjaguë Jesucristo ba'ie se'gare ro'tajën, quë'rë re'oye ye'yejën, baguë yëye'ru quë'rë te'e ruñe masiye yo'ojën ba'ijë'ën. Mai ta'yejeiyereba Ëjaguë, mai gu'a juchare saoni senjoni, baguë ba'iyete maini ta'yejeiye masi güeseguë sëani, baguë ta'yejeiye pore Ëjaguëreba

ba'iyete gare jo'caye beoye cani ba'iyega baguëni gare carajeiye beoye
achojën bojojën bañuni. Mai yureña bojojën bañuni. Ja'nca ra'ë. Amén.
ba'i umuguseña baguë naconi si'arën

SAN JUANBI

Ru'ru ba'i cocare toyani saobi

La palabra de vida

1 Recoyo huajë cocareba quëani achosi'quë, ru'rureba ba'isirën ba'isi'quë, Jesucristo hue'eguëte quëayë yëquëna. Ja'nca quëani achosi'quë ba'iguëna, yëquënabi achasi'cua'ë. Yëquënarebabi baguëte ëñani masicua'ë. ²Ja'nca masijënna, mai recoyo huajë güeseguë, ba cocare raoni yëquënani quëani achoguëna, yëguënabi achahuë. Ja'nca achasi'cuabi mësacuani quëani achoyë. Recoyo huajë cocareba quëani achose'e'ë. Maibi achani, ba cocare ye'yeni, recoyo huajë güeseguëni masiyë mai. Taita Riusu naconi si'arën ba'iguëna, yëquënani ëñose'e bajji'i. ³Ja'nca sëani, yëquëna ëñajën ba'ise'e, yëquëna achajën ba'ise'e, ja'anre mësacuani güina'ru quëani achoyë. Yëquëna jubë naconi në'cani, yëquëna naconi në'cani, yëquëna naconi recoyo te'e zi'inni bojojën ba'ijë'ën cajën, ja'anre mësacuani quëani achoyë. Yëquënabi Taita Riusu, baguë Zin Jesucristo, bacua naconi te'e zi'inni ba'icua sëani, maibi sa'ñeña te'e bojojën, recoyo te'e ro'tajën bañuni cayë. ⁴Mësacuabi bojoreba bojojën ba'ijë'ën. Yëquënabi mësacuana ñaca toyani jo'cani bojojë.

Dios es luz

⁵Jesucristobi quëani achoguëna, yëquënabi achani, mësacuani güina'ru ñaca quëani achoyë: Riusubi miañe se'ga ëñoji. Zijei re'otobi gare beoji baguëre. ⁶Ja'nca sëani, maibi zijei re'oto ganicuabi "Riusu naconi bojojën, te'e ro'tacua'ë" catoca, ro coquejën ba'iyë. ⁷Maibi mia re'otobi ganijën

ba'iyë. Maibi baguë miañebi ganiñe'ru ganitoca, maibi sa'ñeña bojojën, recoyo te'e ro'tajën ba'iyë. Ja'nca ba'itoca, baguë Zin Jesucristo zie meose'ere ro'tajënna, mai gu'a recoyote tënoreba tënoni, maire mame re'huañi Riusu. ⁸Yureca maibi gu'a jucha beoyë catoca, maibi ja'ansi'cuabi ro coquejën ba'iyë. Ja'nca catoca, te'e ruiñe ro'taye gare beojën ba'iyë. ⁹Maibi mai gu'a juchare cuencueni, si'ayete quëareba quëatoca, baguë yua caraye beoye te'e ruiñe yo'oguëbi mai gu'a juchare se'e ro'tama'iguë, mai gu'a recoyote tënoni, maire mame re'huanu jo'caji. ¹⁰Maibi gu'a jucha beoyë catoca, Riusure coque huatire'ru ëñoñë. Ja'nca catoca, baguë cocareba yua mai recoyo re'huase'e gare beoji maire.

Cristo, nuestro abogado

2 Ja'nca ba'iguëna, mami sanhuë, gu'a jucha yo'oye beoye ba'ijë'ën caguë, mësacuani ñaca toyani jo'cayë yë'ë: Gu'a jucha yo'otoca, Taita Riusuni maire senni achacaiguë ba'iji. Jesucristo hue'eji. Te'e ruiñe yo'oguë ba'iguë'bi ba'iji. Më'ë bain juchare se'e ro'tamajën ba'ijë'ën. Riusuni sencaiji maire. ²Baguëbi junni tonguëna, mai gu'a jucha yua huanë yes'e ba'iji. Mai gu'a juchare, yua si'a bain gu'a juchare'ga ja'an ro'ire junni tonse'e ba'iji. ³Maibi Riusu guanseni jo'case'ere achani güina'ru yo'otoca, baguëni recoyo masiye te'e ruiñe masiyë mai. ⁴Yequëbi "Cristoni ye'yesi'quë'ë yë'ë" cani, ja'nrëbi, baguë guanseni jo'case'ere ro achatoca, ja'anguëbi ro coque huati ba'iji. Te'e ruin recoyo gare beoji baguë. ⁵Beoguëna, maica Riusu cocarebare te'e ruiñe achani, güina'ru yo'otoca, te'e ruiñereba huacha yo'oye beoye Riusuni ai yëreba yëyë mai. Riusu recoyo ba'ie'ru güina'ru ba'ie masiye yëtoca, ñaca ro'tani masijë'ën: ⁶Riusu recoyo

ba'iy'e'ru güina'ru te'e ba'iyë caguëbi yua Jesucristo te'e ruiñe yo'oguë ba'ise'e'ru güinareba'ru yo'oguë ba'ija'guë.

El nuevo mandamiento

⁷Yë'ë bain yësi'cua, mësacuani guanse cocare toyani jo'caguë, mame cocare cama'inë yë'ë. Ira jo'casi coca, ru'rureba ba'isirën guanseni jo'case'e, mësacua yua achani masise'e, ja'anre mësacuani toyani jo'cayë yë'ë. ⁸Ja'nca ba'iguëna, yë'ë guanse coca toyani jo'case'e yua mame coca'ru mësacuabi achayë. Ja'an coca guansese'e te'e ruiñe cani jo'case'e, yua Jesucristo ëñose'e bajji'. Ja'nca ba'iguëna, mësacuabi achani, recoyo ro'tani re'huahuë. Baguë miañebi yuara maina te'e ruiñe'ru ëñoji.

⁹Yequëbi, “Riusu miañete ganiguë ba'iyë yë'ë” caguë, yua yequëcuani je'o batoca, baguë yua yurera zijei re'otore ganiñe se'ga ba'iji. ¹⁰Yequëcuani ai yëreba yëcua se'gabi Riusu miañete ganiñë. Ja'nca ganicuabi gu'a juchana gare gurujaiye beoye ba'iyë. ¹¹Yequëni je'o batoca, zijei re'oto se'gare ba'iyë. Ja'nca ganicuabi bacua saija'rute huesëyë. Zijei re'oto ganicua, yua ñaco ëñama'icua'ru ba'iyë.

¹²Mami sanhuë, Jesucristobi ro'iguëna, Riusubi mësacua gu'a juchare gare tënoni se'e ro'tama'iguë ba'iji. Ja'nca sëani, mësacuani cocare toyani jo'cayë yë'ë. ¹³Pë'caguë sanhuë, ru'rureba ba'isirën ba'isi'quëni masicuarë sëani, ën cocare toyani jo'cayë yë'ë. Bonsëcua, mësacuabi gu'a huatire ta'yejeiye saoni senjosi'cua sëani, mësacuani ën coca toyani jo'cayë yë'ë.

Mami sanhuë, Taita Riusuni masicuarë sëani, ën cocare toyani jo'cayë yë'ë. ¹⁴Pë'caguë sanhuë, ru'rureba ba'isirën ba'isi'quëni masicuarë sëani, ën cocare toyani jo'cayë yë'ë. Bonsëcua, Riusu cocarebabi

mësacua recoñoare re'huase'e ba'iguëna, mësacuabi jëja bajën, gu'a huatire ta'yejeiye saoni senjosi'cuare sëani, ën cocare toyani jo'cayë yë'ë.

¹⁵Ro bain ro'taye, bacua ro ëa ëñañe, ja'anre gare ro'taye beoye ba'ijë'ën. Ja'anre ro'tatoca, Taita Riusuni gu'a güeye se'ga ba'iji, mësacua recoñoare. ¹⁶Ro bain ro'taye, si'ayete cuencueto, bain gu'aye yëse'e, bain ëa ëñañe, bain se'gare'ru huanofne, ja'anre Taita Riusubi maini ëñomaji'i. Ro bain se'gabi maini ëñohuë. ¹⁷Ro bacua ro'tani ëñose'e, ro bacua gu'a ëase'e, ja'an ba'iguëna, cara-jeiye se'ga ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, Riusu yëye'ru yo'ocuabi yua carajeiye beoye si'arën ba'iyë.

La verdad y la mentira

¹⁸Mami sanhuë, ën yija carajeirënbi yuara ti'anja'ñeta'an rëinji. Ja'nca sëani, mësacua achase'e'ru, Cristoni ta'yejeiye güeguëbi raiji. Cristore je'o bacua ai jai jubëbi ru'ru raisi'cua sëani, ën yija carajeiyebi ti'anji. Ja'anre masiyë mai. ¹⁹Baguëre je'o bacuabi mai jubë naconi ñë'cajën ba'isi'cuata'an, mai te'e bain beohuë bacua. Bacuabi mai te'e bain re'o bain banica, mai naconi bëani ba'ire'ahuë bacua. Mai te'e bain beocua sëani, mai jubëte quëñëni sani senjohuë. Ja'nca senjojën, tincua ruiñe ëñohuë.

²⁰Mësacuaca Riusu Espiritute coní bacua sëani, mësacua si'acuabi te'e ruiñe ba'iyete masiyë. ²¹Ja'nca masicuarë sëani, mësacua te'e ruiñe ba'iyete huesëma'icuaani coca toyani jo'cayë yë'ë. Te'e ruiñe ba'iyete masicuarë sëani, mësacuani coca yihuoni toyayë yë'ë. Si'a coquejën ba'icuaabi yua te'e ruiñe ba'iy'e'ru tin ba'iyë. Ja'anre'ga mësacuabi masiyë.

²²Coque huatibi yua “Jesusbi ba Cristo ba'ima'iji” caji. Ja'an caguëbi coque huati ba'iji, Riusu Zinni je'o baguë sëani. Ja'nca je'o baguëbi Taita

Riusure'ga je'o baji. ²³ Si'acua Riusu Zinni gu'a güecuabi Taita Riusure'ga gu'a güeni senjoñë. Si'acua Riusu Zinre zi'nzicuabi Taita Riusure zi'nzijën ba'iyë.

²⁴ Mësacua ja'anrë achasi cocare mësacua reconoana re'huani bajë'n. Ja'an cocareba achase'ere te'e ruiñe recoyo re'huani batoca, mësacuabi Taita Riusu, baguë Zin, bacua recoyo ro'tajën ba'iyeru recoyo te'e ro'tajën ba'iyë. ²⁵ Jesucristo yua ja'ansi'quëbi maini re'o cocare cani jo'cabi. Carajeiye beoye si'arën ba'iyë mësacua, maini cani jo'cabi baguë.

²⁶ Yequëcuabi mësacuani coque ëaye ba'ijëna, bacua ba'iyete quëaguë, mësacuani coca toyani jo'cayë yë'ë: ²⁷ Mësacuaca Riusu Espiritute coní bacua sëani, baguë Espiritu insise'ebi mësacua reconoare carajeiye beoye mësacua naconi ba'iji. Ja'nca ba'iguëbi mësacuani si'aye ye'yoni masi güeseji. Riusu Espiritu masi güeseguëna, mësacuabi yequëcua ye'yoni masi güesecua cu'eye beoye ba'iyë. Espiritu ye'yoni masi güeseyete achato, si'aye beoru te'e ruiñe se'ga ba'iji. Coqueye beoye ye'yoji maire. Ja'nca sëani, Espiritu ye'yose'ere jo'caye beoye yo'ojën, Cristo naconi recoyo te'e ro'tajën ba'ijë'n.

²⁸ Yureca, mami sanhuë, Cristo naconi recoyo te'e ro'tajën ba'ijë'n. Ja'nca ba'icuabi, Cristo ënoguë raija'rën ti'anguëna, maibi huaji yëye beoye jëja recoyo bajën, gatini saiye beocuabi baguëni bojojën ëñañe poreyë. ²⁹ Jesucristo yua te'e ruiñereba ba'iguëna, ja'anre masiyë üeseyete achato, si'aye beoru te'e ruiñe se'ga ba'iji. Coqueymësacua. Güina'ru, si'acua te'e ruiñe yo'ocuabi Riusu mamacua ruinsi'cua ba'iyë. Ja'anre'ga masiyë mësacua.

Hijos de Dios

3 Aito. Mai Taita Riusubi maini ai ta'yejeiye ai yëreba yëji. Ja'nca yëguëbi baguë mamacuare maire caji. Baguë mamacuare maire re'huani baji. Ro bain ba'icuareta'an banji. Riusuni huesëjën ba'icuabi maire'ga huesëyë cayë. ² Yë'ë bain ai yësi'cua, maibi yuara Riusu mamacua ba'iyë. Ba'ijëna, mai ba'ija'yete yuta maini ëñomaji'i baguë. Ëñoma'iñeta'an, ñaca masiyë mai: Cristo ëñojei umuguse ti'anguëna, Cristo ba'iyeru te'e ruiñereba ëñajën, baguë ba'iyeru güina'ru ba'ija'cua'ë mai'ga. ³ Si'acuabi Cristo ba'ija'yete ëñajën ëjojën ba'itoca, te'e ruin recoyo bacua ruiñë. Baguë te'e ruin recoyo ba'iyeru güina'ru ba'ija'cua'ë mai.

⁴ Si'acua gu'a jucha yo'ojën ba'icuabi yua Riusu guanseni jo'case'ere gu'a güejën ba'iyë. ⁵ Cristo yua gu'aye yo'oye beoguëbi bain gu'a juchare quëñoni senjoguë raisi'quë baji'i. Ja'anre mësacua masiyë. ⁶ Si'acua Cristo naconi recoyo te'e ro'tajën ba'icuabi yua gu'a ma'ana ganiñe beoye ba'iyë. Gu'a jucha yo'ojën ba'icuabi Cristoni ëñamajën ba'iyë. Baguëte gare huesëjën ba'iyë bacua. ⁷ Mami sanhuë, coque güeseye beoye ba'ijë'n. Te'e ruiñe yo'ocua se'gabi re'o bain ba'iyë, Cristo re'oye ba'iyeru. ⁸ Gu'a jucha yo'ocuabi zupai huatire concua ba'iyë. Zupaibi ru'rureba ba'isirënbi gu'a jucha yo'oguë ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, Riusu Zinbi zupai huati yo'oyete huesoni si'a güeseguë, ja'anna raisi'quë baji'i. ⁹ Riusu mamacua re'huasi'cuabi gu'a ma'ana ganiñe beoye ba'iyë. Riusubi baguë ba'iyete bacua reconoana re'huani jo'caguëna, gu'a juchare yo'oye porema'iñë. Riusu mamacua re'huasi'cua sëani, gu'a juchare gare yo'oma'iñë bacua. ¹⁰ Ja'nca sëani, Riusu mamacua, zupai huati mamacua, bacuare ëñani, bacua tin

ba'iyete te'e ruiñe masiye poreyë mai. Te'e ruiñe yo'oma'itoca, yequëcuani ai yëreba yëma'itoca, Riusu mamacua beoyë.

Amémonos unos a otros

¹¹ Riusubi ru'rureba ba'isirëmbi maini guanse cocare caní jo'caguëna, maibi achahuë. Sañeña ai yëreba yëjën ba'ijë'ën, caní jo'cabi maire. ¹² Cañ ba'ise'e'ru ba'ima'ijë'ën. Zupai mamaquë ba'isi'quëbi baguë yo'jeguëni huani senjobi. ¿Guere ro'taguë, baguëte huani senjoguë'ne? Baguë yo'jeguë yo'oguë ba'ise'ebi re'oye ba'iguëna, baguë yo'oguë ba'ise'ebi gu'aye bají'i. Ja'nca sëani, baguëni huani senjobi.

¹³ Yo'je sanhuë, ro ën yija bainbi mësacuaní gu'a güejëna, huaji yëye beoye ba'ijë'ën. ¹⁴ Maibi recoyo ju'insi'cua'ru ba'isi'cuata'an, yua huajëjën ba'i recoyo ba'icua ruën'ë mai. Yequëcuani ai yëreba yëcua sëani, mai recoyo mame re'huase'ere masiyë mai. Yequëcuani yëma'icua, bacuabi yuta recoyo ju'insi'cua'ru ba'iyë. ¹⁵ Bain huani senjocuabi yua si'arën ba'ija'yete gare huesëyë. Yequëcuani je'o bacua, bacuabi Riusu naconi si'arën ba'iyete gare beoyë. Ja'anre masiyë mai. ¹⁶ Yequëcuani ai yëreba yëye masitoca, Jesucristo yo'oguë ba'ise'ere ëñani ye'yeñu. Baguëbi maini ai yëreba yëguë, Maini baza caguë, mai jucha ro'ire junni tonbi. Ja'nca junni tonguëna, Riusubi guansetoca, maibi ja'ansi hua'na yëjën ba'iyë'ru yequëcuani güina'ru ai yëreba yëjën bañuni. ¹⁷ Yequëre ën yija bonsere baguëbi, baguë bainguë carayete ëñani, ja'nre'bi, ro oiye beoye baguëna insima'itoca, baguë yua Riusu yëreba yëyete gare huesëji. Baguë recoyobi oiye beoye ba'iji baguë. ¹⁸ Ja'nca sëani, mami sanhuë, bainni ai yëreba yëye yëtoca, ro coca quëaye

se'gare cama'ijë'ën. Te'e ruiñe ro'tajën, bainni conjën bañuni.

Confianza delante de Dios

¹⁹ Ja'nca conjën ba'icuabi Riusu te'e ruiñe re'huasi'cua ba'iyete masiye poreyë mai. Ja'nca masijën, mai recoyo bojo huanone ba'iyete maina insini jo'caji baguë. ²⁰ Insini jo'caguëna, maibi recoyo gu'a jucha huanone beoye ba'iyë. Recoyo gu'a jucha huano ëaye ba'itoca, Riusuni quëaye huanë yeye beoye ba'ijë'ën. Riusubi si'aye masi E'jaguëbi mai recoñoa bojo huanone mame re'huaye masiji. ²¹ Ja'nca sëani, yë'ë bain yësi'cua, mai recoyo gu'a jucha huanone beoye banica, Riusu naconi ba'ijën, jëja recoyo bañuni. ²² Ja'nca bajën, mai yëse'e'ru Riusuni seña poreyë. Ja'nca senni achajëna, Riusubi maina ënseye beoye insireba insiji. Maibi baguë yëye'ru yo'ojën, baguë guansese'ere achani, güina'ru yo'ojën ba'iyë. Ja'nca sëani, maibi senjëna, si'aye maina insiji Riusu. ²³ Baguë guansese'ere cato, ñaca ba'iji: Baguë Zin Jesucristoni si'a recoyo ro'tajë'ën. Sañeña ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. Ja'nca guansení jo'case'e ba'iguëna, ja'nca yo'ojën bañuni. ²⁴ Riusu guansení jo'case'ere achani yo'ocua si'acuabi Riusu recoyo ba'iyë'ru ba'iyë. Ba'ijëna, güina'ru Riusubi bacua recoñoa ba'iyë'ru ba'iji. Ja'nca ba'iguëbi baguë Espiritute maina insiguëna, mai recoñoare baguë ba'iyë huanoji maire.

El Espíritu de Dios y el espíritu del enemigo de Cristo

4 Ja'nca sëani, yë'ë bain yësi'cua, yequëcuabi Riusu Espiritute baye quëacua, si'acuani te'e jëana ro'tama'ijë'ën. Ru'ru, bacua espiritute masijë'ën. Yequëre tin espiritu baye'ne cajën ba'ijë'ën. Ai jai jubë bainbi ro coquejën, Riusu cocare quëani

achoguë yë'ë, cajën, si'aruan ganiñë. ²Bacua espíritute masiye yëtoca, bacua ye'yo cocare achani masijë'n. Riusu Espíritute banica, "Jesucristobi bainguë'ru rani, mai naconi bají'i" quëayë. ³Ja'anre te'e ruiñë quëani achoma'itoca, Riusu Espíritute beoyë bacua. Cristoni gu'a güejën raisi'cua ba'iyë bacua. Aito. Cristoni gu'a güe huati hua'i raiyete achahuë mësacua. Achajë'nna, yuara si'a re'otona ti'ansi'cua ba'iyë ba hua'i.

⁴Ja'nca ba'yeta'an, mësacua yua Riusu bainreba re'huasi'cua ba'iyë, mami sanhuë. Ja'nca ba'ijë'nna, Cristoni gu'a güe huati hua'ibi mësacua recoñoa ro'tayete tëtëñu cacuata'an, mësacua yua quë'rë ta'yejeiye bacuabi bacuani ënseni senjohuë. Riusu Espiritu mësacua recoñoare ba'iguëbi yua ën yija espiritu, coque huati raosi'quë, ja'anguëre'ru quë'rë jëja baji. ⁵Bacua yua gu'a huati raosi'cuabi ro bain ro'tajën ba'iyë'ru quëani achojë'nna, ro bain se'gabi achani yo'ojën ba'iyë. ⁶Maica yua Riusu bainreba ruinsi'cua'ë. Ja'nca ba'icuabi cocare quëani achojë'nna, yequëcua Riusuni ye'yesi'cua banica, bacuabi maini achani bojoyë. Riusuni huesëcua banica, bacuabi maini achaye güeyë. Ja'nca ba'iguëna, te'e ruiñë recoyo ro'tacuare masiye poreyë mai. Güina'ru, recoyo coquejën quëacuare'ga masiye poreyë mai.

Dios es amor

⁷Yë'ë bain yësi'cua, sa'ñëña ai yëjën bañuni, Riusubi maini ai yëreba yë güesequë sëani. Si'acua bain yëreba yëcuabi Riusu mamacua ba'ijën, Riusuni masiyë. ⁸Yequëcua, bainre yëma'icuabi yua Riusuni huesëjën ba'iyë. Riusu se'gabi bain yëreba yë güesequë sëani, ja'ancuabi baguëni huesëjën ba'iyë. ⁹Riusubi maini ai yëreba yëyete maini masi güesebi. Baguë Zin gaña hua'guëre

ën yijana raobi, maini huajëreba huajë güesequëte. ¹⁰Ja'nca raoguëbi baguë yëreba yëyete maini masi güesebi. Mai hua'na se'gabi Riusuni ai yëreba yëyete ro'tatoca, ro'tani ti'anma'iñë mai. Riusu se'gabi maini ai yëreba yëguë, baguë Zinre maina raobi. Ja'nca raoguëna, mai gu'a juchare quëñoni senjoza caguë, baguë junni tonbi.

¹¹Yë'ë bain yësi'cua, Riusubi ja'ncara'ru maini ai yëreba yëguëna, mai hua'nabi sa'ñëña güina'ru ai yëreba yëjën bañuni. ¹²Ro bain ñacobi Riusuni ëñañë beoye ba'ijën, bain recoyo huanuñë se'gabi Riusuni masiye poreyë mai. Maibi sa'ñëña ai yëreba yëtoca, Riusubi mai recoñoa cacani bëani ba'iji. Ja'nca bëani ba'iguëbi baguë te'e ruiñë yëreba yëyete mai recoñoa caraye beoye re'huani jo'caji. ¹³Baguëbi yua mai recoyote ba'iguëna, mai'ga baguë naconi te'e ba'iyë. Baguë Espíritute maina insiguëna, baguë Espíritute bayë mai. Ja'nca sëani, Espiritubi mai recoyo huanoguëna, baguë ba'iyete masiyë mai. ¹⁴Yëquëna'ga Jesucristoni ëñasi'cua sëani, yëquë'nabi baimni ñaca quëani achojën ba'iyë: Taita Riusubi bainre tëani baza caguë, baguë Zinre ën yija bainna raobi. ¹⁵Ja'nca sëani, "Riusu Zinreba ba'iji Jesús" ja'anre quëani achocua banica, Riusubi bacua recoyote te'e zi'inni ba'iji. Ba'iguëna, bacua'ga Riusu naconi te'e zi'inni ba'iyë. ¹⁶Ja'nca ba'ijën, maibi Riusu ai yëreba yëyete ye'yeni masihuë. Ja'anna recoyo ro'tajën ba'iyë mai. Riusubi masi güesequëna, ja'anre bayë mai. Riusubi baimni ai yëreba yë güesequëna, si'acua Riusu yëreba yëyete bacuabi yua Riusu naconi te'e zi'inni ba'iyë. Ba'ijë'nna, Riusubi bacua recoyote ba'iji. ¹⁷Ja'nca sëani, Riusubi baguë te'e ruiñë yëreba yëyete mai recoñoa caraye beoye ba'iyete re'huani jo'caji. Re'huani jo'caguëna, Riusu bënni senjojei

umuguse ti'anguëna, maibi huaji yëye beoye ba'ijën, jëja reconoäa bajën, Riusu ba'irute nëcaye poreyë mai. Mai Ējaguë Jesucristo ën yijare ganiguë ba'isi'quëbi Riusu naconi recoyo te'e ro'taguë ba'iguëna, ma'ga giüna'ru ën yijare ganijën, Riusu naconi te'e ro'tajën ba'iyë. ¹⁸Maibi ai yëreba yëjën ba'itoca, huaji yëye gare beoji maire. Riusu masi güesese'e'ru yëreba yëjën ba'itoca, Riusubi si'a huaji yëyete quëñoni saoni senjoji. Ja'nca sëani, yequëcuabi huaji yëjën ba'itoca, Riusu te'e ruiñe yëreba yëye yua re'huaye caraji bacuare. Huaji yëjën banica, Riusu bënni senjoñe se'gare ro'tajën, ai yo'oyë.

¹⁹Riusubi ru'ru maini ai yëreba yëguë sëani, maibi baguëni ai yëreba yëjën ba'iyë. ²⁰Yua bain hua'guëbi baguë gaje bain hua'guëre ëñañe porecuata'an recoyo yëma'itoca, ¿queaca Riusuni recoyo yëye'ne, baguëni ëñañe porema'icua sëani? Ja'nca sëani, Riusuni ai yëreba yëyë yë'ë caguë, ja'nrebi yequëni je'o batoca, ro coque huati ba'iji baguë. ²¹Ja'nca sëani, Riusubi cocare guansegüëna, ñaca achani masiyë mai: "Riusuni ai yëreba yëcua si'acuabi bacua gaje bainre'ga ai yëreba yëjën ba'ijë'n" guansegüë cabi.

Nuestra victoria sobre el mundo

5 Mësacua yua recoyo ñaca ro'tajën ba'ijë'n: "Jesús yua Cristo Raosi'quëreba ba'iji, Riusu Raosi'quërebare sëani" ja'anre si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, Riusu mamacuara ba'iyë mai. Ja'nca ba'ijën, Taita Riusuni ai yëreba yëtoca, baguë mamacuare'ga ai yëreba yëyë, baguëni recoyo ro'tajën ba'icua. ²Ja'nca sëani, Riusu mamacuani ai yëreba yëyete masiyë mai. Riusuni ai yëreba yëjën, baguë coca guanseni jo'case'ere achani yo'otoca, baguë mamacuare'ga ai yëreba yëyë mai. ³Riusuni ai yëreba yëye

yëtoca, baguë coca guanseni jo'case'ere achani yo'ojën ba'ijë'n. Ja'nca yo'ojën, gare guaja beoji maire. ⁴Ja'nca ba'iguëna, Riusu mamacua si'acuabi ro bain ro'tajën ba'iyete masini, quë'rë ta'yejeiye jëja bajën, bacuani ënseni senjoñe poreyë. Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën ba'itoca, si'a gu'a bain ro'tayete masini, quë'rë ta'yejeiye jëja bajën, bacuani ënseni senjoñe poreyë mai. ⁵"Jesús yua Riusu Zin ba'iji" ja'an coca cacua si'acuabi ja'anre te'e ruiñe reconoäa ro'tajën ba'itoca, bacua se'gabi ro bain ro'tayete masini, quë'rë ta'yejeiye jëja bajën, bacuani ënseni senjoñe poreyë.

El testimonio acerca del Hijo de Dios

⁶Jesucristo hue'eguëbi maina raisi'quë baji'i. Ja'nca raiguë, oco bautizaye, zie meoni junni toñe, ja'anbi baguë ba'iyete ëñoni masi güeseguë raji'i. Oco bautizaye se'gabi ëñomaji'i. Oco bautizaye, zie meoni junni toñebi, ja'anbi ëñoguë raji'i. Riusu Espíritubi ja'anre te'e ruiñe maini masi güeseji, te'e ruiñe ba'iguë sëani. ⁷⁻⁸Riusubi Espiritu, oco, zie meoni junni toñe, ja'anre maina ëñoguëna, Jesucristo ba'iyete masiyë mai. Ja'an samute ëñose'e ba'iyeta'an, te'e ëñose'e ba'iji. Ja'anre masiyë mai. ⁹Riusu Zin ba'iyete maini te'e ruiñereba masi güesebi. Ja'nca sëani, bainbi baguë ba'iyete quëani achojëna, baguëni si'a recoyo ro'tayë mai. Riusubi quëani achoguëna, quë'rë te'e ruiñe'ru baguëni si'a recoyo ro'taye bayë, Riusu yua quë'rë ta'yejeiye quëani achoguë sëani. ¹⁰Ja'nca quëani achoguëna, Riusu Zinni si'a recoyo ro'taguëbi yua ja'an ëñose'ere baguë recoyorebana re'huani baji. Riusu ëñose'ere ro'tama'iguëbi yua ro coque huatire'ru ba'iji, Riusure caguë ëñoji, Riusu Zin ëñoguë ba'ise'ere ro'tama'iguë sëani. ¹¹Yureca Riusu ëñoguë ba'ise'e yua ñaca ba'iji: Riusubi yua gare cara-

jeiye beoye ba'i hua'nare maire re'huabi. Re'huaguë, baguë Zin se'gabi maire cara-
jeiye beoye ba'i güeseji. ¹²Ja'nca ba'i
güeseqüëna, baguë Zinre bacuabi baguë
naconi ba'ija'cua'ë. Riusu Zin beocuabi
gare carajeijën ba'ija'cua'ë.

Conclusión y consejos finales

¹³Yureca, mësacua Riusu Zin ba'iyete
recoyo ro'tacuani ñaca yihuoni toyahuë
yë'ë. Mësacua si'arën ba'iyete masijë'n
caguë, ñaca toyani jo'cahuë yë'ë.

¹⁴Ja'nca ba'iguëna, maibi Riusu na-
coni ba'ijën, jëja recoyo re'huasi'cua
ba'iyë. Maibi huaji yëye beoye Riusuni
ujajën seña poreyë. Baguë yëye'ru sen-
toca, baguë yua mai señete caraye beoye
achaji. ¹⁵Ja'nca achaguëbi mai senni
achajën ba'iyë si'ayete güina'ru maire
yo'ocaiji baguë. Ja'anre masiyë mai.

¹⁶Më'ë gaje bainguëbi gu'a jucha
recoyo carajei güesema'inëte yo'oguëna,
më'ëbi ëñatoca, Riusuni sencaijë'n
baguëre. Senguëna, Riusubi baguëni
si'arën ba'i güeseji. Baguë gu'a juchabi
recoyo carajei güesema'itoca, Riusuni
senjë'ën. Yequë gu'a jucha ba'iji. Bain
recoyo carajei güeseji. Ja'anre cama'inë
yë'ë. ¹⁷Gu'aye yo'oyete cato, si'aye gu'a

jucha ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, si'ayebi
bain recoyo carajei güesema'iji.

¹⁸Ñaca masiyë mai. Riusu mamacua
te'e ruiñe ba'icuabi gu'a jucha yo'oye
beoye ba'iyë. Riusu Zinbi bacuani bani
cuiraguëna, gu'a huati ëjaguëbi bacuani
gu'aye yo'oja'ma caguë, bacuani pa'roye
porema'iji.

¹⁹Maibi Riusu bainreba re'huasi'cua
ba'ijëna, ën yija ba'iyete ro'tacua
si'acuabi yua gu'a huati ëjaguë
zeansi'cua ba'iyë. Ja'anre masiyë mai.

²⁰Ja'nca ba'iguëna, Riusu Zin yua
raisi'quë ba'iji. Ja'nca ba'iguëbi mai
Riusu te'e ruiñereba ba'iguëte maini
masiyereba masi güeseji. Masi güe-
sequëna, te'e ruiñe ba'i Riusuni masi-
jën, baguë naconi te'e zi'inni ba'iyë mai.
Baguë Zin Jesucristore'ga baguë naconi
te'e zi'inni ba'iyë mai. Ja'anre masiyë
mai. Ja'anguëbi yua mai Riusu te'e
ruiñereba ba'iguë'bi. Ja'anguëni bajën,
gare carajeiye beoye si'arën ba'ija'cua'ë
mai. ²¹Mami sanhuë, tin riusu hua'i,
ro bain masi güesejëna, gare gugurini
rëañe beoye ba'ijën, gare pa'roye beoye
ba'ijë'n, gu'ana sëani. Ja'nca raë'ë.
Amén.

SAN JUANBI

Samu ba'i cocare toyani saobi

La verdad y el amor

1 Yë'ë, Cristo bain ira ëjaguë ba'iguëbi më'ëni, Riusu cuencuesi'co ba'igona, coca toyani saoyë yë'ë. Më'ë mamacuare'ga toyani saludayë. Si'a jubëni te'e ruiñe ro'taguë, si'acuani ai yëreba yëyë yë'ë. Yequëcua'ga Riusu te'e ruiñe ba'iyete masicuabi, si'acuabi më'ëni ai yëreba yëyë. ²Riusu te'e ruiñe recoyo re'huasi'cuabi yua caraye beoye si'arën ja'nca ba'ijën, mësacuani ai yëreba yëyë. ³Ja'nca sëani, mai Taita Riusu, baguë Zin mai Ëjaguë Jesucristo, bacuabi te'e ruiñe maini ai yëreba yëjën, maire ai insini cuirajën, maini oire bani conjën, maire bojo recoyo huanoñe ba'i güeseyë. Ja'anre jo'caye beoye maire ai re'oye yo'ojën ba'ija'bë.

⁴Yureca, yë'ë mamacuabi Riusu te'e ruiñe ba'i cocare achani yo'ojënna, ai bojoguë ëñahuë yë'ë, mai Taita Riusu guanseni jo'case'e'ru yo'ojënna. ⁵Ja'nca sëani, yë'ë baingo, më'ëni senni achaguë cayë yë'ë. Riusubi ru'rureba ba'isirën guanseni jo'caguëna, mame cocare guanseni toyama'inë yë'ë. Si'a hua'na sa'ñeña ai yëjën bañuni cayë. ⁶Ja'nca ai yëye ro'tatoca, Riusu guanseni jo'case'ere achani, güina'ru yo'ojën bañuni. Ja'nca yo'ojën ba'ijën, sa'ñeña ai yëreba yëjën ba'iyë, ru'rureba ba'isirën maire guanseni jo'case'e sëani.

Los engañadores

⁷Yureca, coquejën quëani achocua ai jai jubëbi si'a ën yijare ba'ijën, si'a

bainni coquejën cayë. “Jesucristobi raiguë, bainguë'ru raj'i” ja'anre quëamajën, ro coqueyë bacua. Ja'nca coquejën, Cristoni je'o bajën ganiñë. ⁸Ja'nca ba'ijënna, mësacua ëñare bajë'ën. Mësacua yua Riusu yo'o conjën base'ere huesoma'ijë'ën caguë, mësacua coni baja'yete gare caraye beoye coni bajë'ën caguë, bacua ro coquejën ye'yoyete gare achamajën bajë'ën, yihuoguë cayë yë'ë.

⁹Yequëcuabi Cristo ye'yoni jo'case'ere ro jo'cani, mame coca tin cocare achani ye'yojën, bacua yua Riusu naconi ba'iyete gare huesëjën ba'iyë. Cristo ye'yoni jo'case'ere te'e ruiñe achani, güina'ru ye'yocua, bacuabi yua mai Taita Riusu, baguë Zin, ba samucuni bayë. ¹⁰Ja'nca sëani, yequëcuabi mësacuana ti'anni, ba te'e ruiñe ba'i cocare ye'yoma'icuabi tin ye'yotoca, bacuani mësacua hu'ëna caca güesema'ijë'ën. Bacuani saludaye beoye ba'ijë'ën. ¹¹Bacuani saludatoca, bacua gu'a yo'o yo'oyete conjën ba'iyë.

Palabras finales

¹²Yureca, mësacuani ai yihuo ëaye rëinguëna, utire toyaye yëma'inë. Mësacuani ëñaguë saiye quë'rë yëyë. Ja'nca ëñaguë saiguë, mësacua naconi coca cani yihuotoca, quë'rë ai ta'yejeiye sa'ñeña bojojën bañuni cayë.

¹³Ja'nre'bi, yë'ë baingo, më'ë yo'jego, Riusu cuencuesi'co'ga ba'igo, bago macua'ga më'ëni saludayë.

SAN JUANBI

Samute ba'i cocare toyani saobi

Alabanzas a Cayo

1 Yě'è, Cristo bain ira ëjaguë ba'iguëbi mē'ëna utire toyani saoyë, yě'è bain-guë ai yësi'quë Cayo hue'eguëni. Te'e ruiñe ba'ie si'a recoyobi mē'ëni ai yëreba yëyë yě'è.

²Yě'è bainguë, mē'è ba'iyete ro'taguë, Riusubi mē'ëni ai ta'yejeiye conreba conja'guë caguë, yua huajëguë ba'ijë'n, mē'ëre cayë yě'è. Mē'è recoyo huajëguë ba'ie'ru, si'a ga'nihuë huajëguë ba'ijë'n.

³Yequëcua Cristo bainbi yě'ëna rani, mē'è ba'iyete quëahuë. Mē'ëbi Riusu te'e ruiñe ba'iyete caraye beoye recoyo ro'tani yo'oguëna, quëani achohuë bacua. Mē'è si'arën yo'oguë ba'ise'e'ru mē'è recoyo ro'tayete quëani achojëna, ai bojoguë achahuë yě'è. ⁴Yě'è macuabi Riusu te'e ruiñe ba'i cocare achani yo'ojëna, yě'ëbi ja'anre achaguë, aireba bojoguë ba'iyë.

⁵Yě'è bainguë ai yësi'quë, Cristo bainre conguë, ai re'oye yo'oguë coñë mē'è, tin bain ba'icuata'an. ⁶Ja'nca conguëna, bacuabi Cristo bain ënjo'on ba'i jubëna rani, mē'è ai yëreba yëyete quëani achoyë bacua. Ja'nca quëani achojëna, Jesús coca quëani achocua, so'o ganijën sai hua'nabi bacua bonse caratoca, bacuana insini cuirajë'n. Riusu yëyë'ru insini cuirajë'n. ⁷Bacuabi yua Cristo yo'ore coñu cajën, Cristo cuencuesiruanna ganija'ë. Cristoni si'a recoyo ro'tama'icua, ja'ancuani bacua carase'ere seña beoye ba'iyë. ⁸Ja'nca ba'ijëna, mai hua'na Cristo bain sëani, ja'ancuare conjën bañuni. Bacua carasi ma'carëanre ro insiñu cayë. Riusu te'e ruiñe ba'i coca quëani achoyete bacuare coñë mai.

La mala conducta de Diótfrefes y el buen ejemplo de Demetrio

⁹Cristo bain jubë baru ba'icuaní yihuo cocare toyani saohuë yě'è. Saoguëna, Diótfrefes hue'eguë, bacua ta'yejeiye ëjaguë ba'ie ai yëguëbi yëquëna cocare achaye güëbi. ¹⁰Ja'nca güëguëna, yě'è baruna sani ti'anni, baguë yo'oguë ba'ise'e beorure si'a hua'nani quëani achoyë yě'è. Coquye se'gare yëquënaní ai gu'aye huëoguë, yëquëna bain Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi baru ba'i jubëna nē'caye yëjëna, bacuare ënsebi baguë. Baru ba'icua'ga, bacuani coye yëjëna, bacuare ënseguë, baru ba'i jubëbi etoni saoni senjoji.

¹¹Yě'è bainguë ai yësi'quë, yequëcuabi gu'aye yo'ojëna, bacua yo'oye'ru yo'oma'iguë ba'ijë'n. Re'oye yo'ocua yo'ojën ba'ie'ru yo'oguë ba'ijë'n. Re'oye yo'oguëbi yua Riusu bainguë cuencuesi'quë ba'iji. Gu'aye yo'oguëbi yua Riusuni ëñañe beoye ba'iguë, yua Riusuni huesëji.

¹²Huesëguëna, Demetrio ba'iyete cato, si'acuabi baguëte re'oye cajëna, Riusu te'e ruiñe ba'iyete masi güeseguë'bi ba'iji. Yëquëna'ga baguë ba'iyete masijën, baguë re'oye yo'oguë ba'iyete ëñahuë. Yëquënaní te'e ruiñe cajëna, mësacuabi masiyë.

Palabras finales

¹³Yě'ëbi mē'ëni ai cocare yihuo ëaye rëinguëna, utire toyani saoye yëma'linë. ¹⁴Jë'te, mē'ëna ëñaguë saiye quë'rë yëyë. Ja'nre'bi, maibi sa'ñëna coca cañuni.

¹⁵Ai bojo recoyo huanoñe ba'ijë'n. Mē'è bain gajecua ënjo'on ba'icua bi mē'ëna saludacajë'n, cahuë. Yëquëna gaje bain baru ba'icua'ga saluda cocare quëacajë'n.

SAN JUDASBI

Utire toyani saobi

Saludo

1 Yë'ë, Judas, Jesucristore yo'o conguë, Santiago yo'jeguë, ja'an ba'iguëbi utire toyani, mësacua, Taita Riusu bain cuencuesi'cuana saoyë yë'ë. Riusubi baguë bainreba ai yësi'cuare mësacua re'huanu baguëna, Jesucristo naconi carajeiye beoye ñë'casi'cua ba'iyë mësacua. ²Ja'nca ba'ijën, Riusu oire bani coñe, bojo recoyo huanoñe, ai yëreba yëye, ja'anre caraye beoye ye'yeni ba'ijë'n.

Los que enseñan mentiras

³Yë'ë bain yësi'cua, Riusu coca, maire tëani ba coca, ja'anre mësacuanu quëaza caguëna, mësacuanu utire toya ëabi yë'ëre. Ja'nca ëaguëna, yureca, Jesucristoni si'a recoyo ro'taye, Riusu bainrebana te'erën se'ga insini jo'case'e, ja'anre ro'taguë, Mësacua jëja recoñoa re'huanu, coqueye ye'yocuanu si'a jëja bëinjën sehuojë'n. Ja'anre ru'ru mësacuanu toyaye bayë. ⁴Bacua yua Riusuni gu'a güejën ba'icuabi mai jubëna yahuera'rë ñë'cani, Riusu bain ba'icua'ru ënojën, bainni ro coquejën, gu'aye se'gare ye'yojën ba'iyë. Ja'nca ye'yojën, "Riusubi maina ai insireba insiji" cajën, ro ro'tajën, ro bain ro'tajën ba'iyë se'gare'ru ba'iyë bacua. Ja'nca ba'ijën, mai Ta'yejeiye E'jaguë Jesucristo gaña ba'iguëte gu'a güejën, baguëni je'o bajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijë'nna, Riusu ira coca toyani jo'case'ere ënato, bacuare bënni senjoja'ñe yua canu jo'case'e ba'iji.

⁵Mësacua yua mai E'jaguë ai ba'irën yo'oguë ba'ise'ere ai achareba achacuareta'an, ja'anre se'e mësacuanu quëani achoyë yë'ë. Mai E'jaguëbi Israel

bain jubë, bacuare Egipto yijabi tëani sasi'quëta'an, ja'nre'bi yo'je, baguëte recoyo ro'tama'icuanu huesoni si'abi baguë. ⁶Ye'quëcua Riusu guënamë re'oto yo'o conjën ba'isi'cuare ro'tajë'n. Riusubi bacua ba'iruanre cuencueni ëñoguëna, ro quëñëni jo'canu senjoni saë'ë. Saijë'nna, Riusubi bacuare preso zeanni, baguë guënameñabi huenni, zijeyereba ba'iruna guaoni, baguë ënojai umuguse ti'anguëna, bacuare bënni senjoja'ñete bacuana jo'caga'guë'bi. ⁷Sodoma, Gomorra, baru ba'i huë'e joboña, ja'an bain ba'isi'cuare'ga ro'tajë'n. Bacuabi yua güinajeiñe gu'aye yo'oni sa'ñeña ai a'ta yo'oreba yo'ojë'nna, Riusubi, Si'a bainbi ëñani ye'yejë'n caguë, ba toa yayaye beoye ba'iruna jo'canu senjobu bacuare.

⁸Ja'nca ba'iguëna, mai jubë coqueye ye'yocua'ga, bacuabi güina'ru gu'aye yo'ojën ba'iyë. Ro bacua ëo cainse'ere ëñajën, bacua ga'nihuëanbi ro a'ta yo'ojën, mai E'jaguë guansese'ere gu'a güeni senjojën, Riusu ta'yejeiye ëjacua guënamë re'otona re'huanu jo'case'ere ro jayajën, ro bëinjën cayë bacua. ⁹Riusu ira anje jubë ëjaguë Miguel hue'eguë, baguë yua gu'aye jayamaji'i. Zupai huatibi Moisés ga'nihuëte baza caguëna, Miguelbi bëinguë, baguëte ënse ëaye yo'oguë, gu'a cocare zupaini cayë beoye baji'i baguë. "Riusubi më'ëni bëiñe sehuoja'guë" ja'an se'gare zupaini cabi. ¹⁰Mai jubë ba'icuata'an, bacuabi te'e ruiñe ba'iyete huesëjën, ro gu'aye jayajën cayë. Airu hua'i hua'na'ru ro ro'tajën, ro bacua ëa ëñajën ba'iyete yëjën, gue ëase'e yo'ojën, ja'anna ro huesëni carajeiyë.

¹¹¡Ai ba'iyë ai bënni senjoñe se'ga ba'iji bacuare! Caín yo'oguë ba'ise'ere güina'ru yo'ojën ba'iyë. Balaam yo'oguë ba'ise'ere ro coquejën ye'yojën, Curi ëaji cajën, ro gu'a ma'ana ganijaë'ë. Bacua ëjacua guanse'yete yo'omajën,

Coré bëinguë sehuose'e'ru ro bëinjën sehuoyë bacua. Ja'nca sehuojën, Coreni bënni senjose'e'ru huesëni carajeija'cua'ë bacua. ¹²Mësacuabi Riusuni bojojën, sa'ñeña yëreba yëjën nê'cajënna, bacuabi ro be'teni, ro a'ta aon ainjën, gu'aye yo'ojën, mësacua re'o bain jubëte ba'ijën, si'si hua'na'ru ëñoñë. Ro bacuara'ru huanofne ba'iyë. Bacuabi ro coquejën, ro ba'iyë. Oco picobi tutu naconi ro huahuaguë saiguë, oco ca'niñete ëño'ma'iji. Sunquiñëa ju'insinëa rutani senjosinëabi ro ba'iguë, uncuere quëinma'iji. Bacuabi ja'ncara'ru ro coquejën, ro ba'iyë. Gare gu'a recoyo bacua'ru ëñoñë bacua. ¹³Jai ziyabi t'ë'a saoni, chiri huëoguëna, bacuabi ja'ncara'ru gu'aye yo'oye se'gare ëñoñë. Ma'choco hua'i ro ganiñe'ru gu'ana ganijën ba'iyë bacua. Riusubi zijeiyereba ba'iruna bacuare jo'cani senjoguëna, bacuabi si'arën ba'ija'cua'ë barure.

¹⁴Ira bainguë ba'isi'quë Enoc hue'eguë, siete ba'iguëbi Adán yo'jena raisi'quë, Riusubi baguë cocare ëñaguëna, ba coquejën ye'yocuare caguë, bacua bënni senjoja'ñete quëani achobi: “Ëñajë'ën. Mai Èjaguëbi baguë ta'yejeiye ba'i jubë guënamë re'oto yo'o con hua'na, mai cuencueye porema'ine ba'icua, bacua naconi rajji. ¹⁵Si'acua gu'aye yo'ojën ba'icua nê'coni, bacua bënni senjoñete huo'hueni insiji. Bacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere cuencueni, Riusuni gu'a güe coca ro gu'aye jayajën case'ere ro'ta güeseni, bacua gu'a juchare ëñoñi, bacuani bëinreba bënni senjoja'guë'bi” cani jo'cabi Enoc. ¹⁶Bacuabi ro bëin coca se'gare cajën, yequëcuani gu'aye cajën ba'iyë. Ro bacua yëse'e'ru, ro gu'aye yo'ojën ganiñë. Ro bacua se'gare'ru huanoguëna, ro bacua yo'o yo'oyete ai ta'yejeiye ai quëani achoyë. Yë'ë

yëse'ere con baza cajën, yequëcuani re'o cocare cajën coqueyë.

Amonestaciones a los creyentes

¹⁷Yureca, yë'ë bain yësi'cua, mai Èjaguë Jesucristo, baguë bain raoni jo'casi'cuabi ja'anrë coca quëani achorena, mësacua ro'tajën ba'ijë'ën. ¹⁸Bacuabi ñaca quëahuë: “Ën yija carajei umuguseña ti'anguëna, yequëcuabi ro bacua yëse'ere gu'aye yo'ojën, Riusuni gu'a güej Ro bacua se'gare'ru huanoguëna, ro bacua yo'o yo'oyete ai ta'yën, mësacua ai gu'aye jayayë” quëahuë. ¹⁹Ja'nca sëani, ba coquejën ba'icua bi ro bacua yëse'e se'gare yo'ojën, bainni sa'ñeña bëin güeseyë. Ro bain ro'taye'ru ro'tajën ba'iyë. Riusu Espiritu beo hua'na ba'iyë.

²⁰Yë'ë bain yësi'cua, mësacuaca ja'ansi'cua yua quë'rë se'e Jesucristo naconi jucha beoye ba'ijën, quë'rë jëja reconoabi baguëni ro'tajën bañuni cajën, Riusu Espiritu naconi te'e ujajën, Riusuni coca cajën ba'ijë'ën. ²¹Mësacuabi Riusu naconi ba'ijën, baguë yëreba yëye'ru si'a bainni ai yëreba yëjën, gare senjoñe beoye ba'ijë'ën. Mai Èjaguë Jesucristobi maini ai oire baguë conguë, si'arën ba'iyete maina insiguëna, ja'anre bojojën ëñajën ëjojën ba'ijë'ën.

²²Yequëcua Jesucristoni recoyo ro'taye caracua, bacuani ai oire bajën conjën, bojora'rë ye'yojën ba'ijë'ën. ²³Bacuabi ba toana uni si'ama'ija'bë cajën, bacuare tëani bajë'ën. Yequëcua recoyo ro'taye caracua, bacuani huaji yëyera'ru ëñajën conjën ba'ijë'ën. Ja'nca conjën ba'ijën, bacua gu'a juchare ai güereba güejën ba'ijë'ën. Mësacua yua gu'a ca'nmi rau baguë canre sayaye güeyë'ru, bacua gu'a juchare ai güejën ba'ijë'ën. Bacua gu'a jucha güina'ru yo'oma'ine cajën, mësacua ëñare bajën, bacuare conjën ba'ijë'ën.

Alabanza final

²⁴Yureca, mai Taita Riusubi mäsacuani tēani baguēna, gu'a juchare ro'tani gurujaiye beoye ganiñē mäsacua. Ja'nca tēani baguēbi mäsacua gu'a jucha yo'ojēn ba'ise'e beoru quēñoni senjoguē, mäsacua bojoreba bojo huanōñe ba'icua re'huani, baguē ba'iru go'sijeiyereba ba'iruna mäsacua jucha tēnosi'cuare nēconi baji. ²⁵Mai

Riusu gañaguē ba'iguēbi si'aye masiye caraye beoye ba'iguēbi maini tēani baza caguē, mai Ējaguē Jesucristote maina raobi. Ja'nca raoguēbi baguē go'sijeiyē, baguē jai Ējaguē ba'iye, baguē masiye guanseye, baguē si'a jēja poreye, ja'an ta'yejiye ba'iguēbi gare ñu'ñujeñe beoye ba'ija'guē cayē. Yureña ba'iguē'ru si'arēn güina'ru ba'ija'guē cayē. Ja'nca raē'ē. Amén.

SAN JUAN

Guënamë toya ëñaguë ba'ise'e

La revelación de Jesucristo

1 Riusubi yurera ba'ija'yete yë'ë bainreba concuani masi güeseza caguë, Jesuscristoni masi güeseni jo'cabi, baguë bainreba concuani masi güeseyete. Baguë guënamë re'oto yo'o con hua'guëre choini, yë'ë bainguë Juan hue'eguëni ëñojaijë'n caguë, baguëte yë'ëna raoni, yë'ëni Espíritu toya ëñobi. ² Ëñoguëna, si'aye ëñahuë yë'ë. Riusu cocarebare achaguë, Jesuscristobi te'e ruiñe quëani achoguëna, Jesucristo ba'iyete ëñasi'quëbi yurera mësacuani quëareba quëani achoyë yë'ë. ³ Ja'nca quëani achoguëna, Riusu cocareba yure ba'ija'yete quëani jo'case'e sëani, si'a bain ëñani achocuabi recoyo bojoreba bojojën ba'ija'bë. Si'a bain achacua'ga recoyo ai bojoreba bojojën ba'ija'bë. Si'a bain ba cocarebare güina'ru achani yo'ojën ba'icua'ga recoyo ai bojoreba bojojën ba'ija'bë. Ba coca ba'ija'ye yureca te'e jëana ti'anja'ñeta'an rëinji.

Juan escribe a las siete iglesias

⁴ Yë'ë, Juan hue'eguëbi yua Riusu bain jubëan te'e ëntë sara samubëan Asia yijare ba'ijëna, utire toyani mësacuana saoyë. Riusu bayete mësacuana ai ba'ie ai insireba insija'guë cayë. Mësacua reconoia ai bojo huanonë ba'icua're mësacua're re'huaja'guë cayë. Ja'an Riusu yua ru'rureba ba'isirëmbi si'arën baj'i. Yureña si'arën ba'iji. Gare carajeiye beoye ba'iguëbi yurera maini ëñoguë raiji. Riusu Espíritu sanhuë baguë jëja guëna seihuë të'ijeiyë nëcacia, bacua'ga mësacuani güina'ru recoyona bojocua're re'huaja'bë. ⁵ Jesucristo'ga mësacuani güina'ru

reconoia bojocua're re'huaja'guë. Baguë yua Riusu ba'iyete te'e ruiñe masiguëbi maini gare coqueye beoye te'e ruiñe quëani achoji. Baguëbi junni tonsi'quëbi quë'rë ta'yejeiyereba go'ya raji'i. Si'a ën yija bain ta'yejeiye ëjacuani guansequëna, bacuabi Ja'ë'ë cani yo'ojën ba'iyë. Ja'an Cristobi yua maini ai yëguë ba'iguë, mai ro'ire junni tonguë, mai gu'a juchana zemosi'cuare etobi. ⁶ Ja'anguëbi baguë yo'je ëjacua, baguë pairi sanhuë, ja'ancuani maire re'huani maire jo'cabi, baguë Taita Riusu yo'o conjën ba'icua're. Ja'nca maire re'huani jo'caguëna, baguëni caraye beoye bojojën, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete si'a bainni caraye beoye masi güeseñu cayë. Ja'nca yo'ojën bañuni.

⁷ Ja'anguëbi yureca pico re'otobi gaje meguëna, si'a bainbi baguëni ëñajën ba'ija'cua'ë.

Baguëni hui pereñabi totasi'cuabi baguë gaje meñete ëñaja'cua'ë.

Si'a re'oto bain jubëanbi baguëni ëñajën, baguëni ai quëquëjën, ai sa'ntijën oija'cua'ë.

Aito. Ja'nca ba'ija'guë'bi.

⁸ Ja'nca raija'guëbi ba'iji mai Ëjaguë Riusu. Quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë sëani, carajeiye beoye ba'iji. Ja'nca ba'iguëbi ñaca quëabi: "Ru'rureba ba'isirëmbi si'arën ba'iguë'ë yë'ë. Yureña ba'irëmbi si'arën ba'iguë'ë yë'ë. Gare carajeiye beoye ba'iguë'ë yë'ë" cabi mai Ëjaguë.

Una vision del Cristo glorioso

⁹ Yë'ë, Juan hue'eguëbi yua mësacua're te'e bainguë'ë. Je'o bacuabi mësacuani ai gu'aye huaijëna, yë'ë'ga mësacua naconi ai yo'oguë ba'iyë. Maibi ai yo'ojën, Riusu ba'ie ëñoja'rëne ëjojën, Jesucristoni senjoñe beoye si'a recoyo ro'tajën bañuni cayë. Yë'ëbi yua Riusu cocareba Jesucristo masi güesese'ere quëani achoguëna, yequëcuabi yë'ëni preso zeanni, Patmos

casi jubona jo'cahuë. ¹⁰Jo'carena, ja'nrebi, mai Eĵaguë ta'yejeiye ba'i umuguse ba'iguëna, Riusu Espiritu naconi recoyo te'e baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, yë'ë yo'je ca'ncoobi ai jëja coca cani achose'e baji'i. Coneta juisse'ru achoguë, ¹¹yë'ëni cabi:

—Yë'ë yua gare carajeiye beoye ba'iguë'ë yë'ë. Më'ë yure ëñaja'ñete utina toyani, ba yë'ë bain jubëan te'e ëntë sara samubëanna saojë'ën. Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea, ja'anruan ba'i jubëan Asia yijare ba'ijëna, toyani saojë'ën, cani achobi.

¹²Cani achoguëna, ¿Nebi caguë'ne? cahuë yë'ë. Cani, yua bonëni ëñato, majahuë se'nquehuëan, zoa curi majahuëan te'e ëntë sara samuhuëan naconi baji'i. ¹³Majahuë se'nquehuëan ba'iruna ëñato, Jesucristo, Bainguë'ru Raosi'quëreba, ja'anguëbi nëcabi. Baguë ju'i can yua zoa corohuë ju'ise'e, baguë guëon na'mi tëca ti'anbi. Zoa curi tëinme yua baguë coribate tëansi'quë baji'i. ¹⁴Baguë rañare cato, yua oveja raña'ru ai pojeiyereba baji'i, po gao mareba baye'ru. Baguë ñaco yua toa ma'ñoñe'ru re'huasi'quë baji'i. ¹⁵Baguë guëoña'ga yua bronce guëna toana boni jue'nejeiñe'ru go'sije'i guëoñareba re'huasi'quë baji'i. Baguë coca caguë, yua ai sao ziyara achoye'ru achobi. ¹⁶Baguë jëja ëntë sarana ëñato, ma'chocoan te'e ëntë sara samucoanre ze'enguë baji'i. Guerra hua hua'ti si'a ca'ncoña re'oye guë'tosi hua'ti yua baguë yi'obobi huiguë raobi. Baguë ziare ëñato, ënsëguë jëja miañe'ru ma'ñoñe'ru baji'i.

¹⁷Ja'nca ba'iguëna, baguëni ëñahuë yë'ë. Eñani, yua baguë guëon na'mina tanni, ju'insi'quë'ru uën'ë yë'ë. Uinguëna, baguë jëja ëntë sarare yë'ëna pa'roni, yë'ëni cabi:

—Huaji yëye beoye ba'ijë'ën. Ru'rureba ba'isirëmbi si'arën ba'iguë'ë

yë'ë. Carajeiye beoye ba'iguë'ë yë'ë. ¹⁸Huajëreba huajëguë'ë yë'ë. Junni tonsi'quëta'an, go'ya rani, gare se'e junni toñe beoye ba'iguë'ë yë'ë. Zupai huati, bainre huani baguë toabona senjoñe poreye'ru, quë'rë ta'yejeiye Eĵaguë ba'iguë'ë yë'ë. ¹⁹Ja'nca ba'iguëbi yureca më'ëni guënamë toyare ëñoñë yë'ë. Yure ba'iyë, jë'te ba'ija'ye, ja'anre ëñoguëna, më'ë ëñañe'ru guina'ru utina toyani jo'cajë'ën. ²⁰Yureca ma'chocoan te'e ëntë sara samucoan yë'ë jëja ëntë sarana zeanse'ere ëñahuë më'ë. Majahuë se'nquehuë zoa curi majahuëan te'e ëntë sara samuhuëan naconi ba'ise'ere'ga ëñahuë më'ë. Eñaguëna, ja'an ba'iyete bain huesë ëaye ëñato'ga, më'ëni quëani masi güeseyë yë'ë. Ba ma'chocoan te'e ëntë sara samucoan yua yë'ë bain jubëan te'e ëntë sara samubëan, bacua jubëanni yë'ë coca quëaja'cua'ru ba'iyë. Ba'ijëna, majahuë se'nquehuëan te'e ëntë sara samuhuëan yua yë'ë bain jubëan te'e ëntë sara samubëan'ru ba'iyë.

Mensajes a las siete iglesias: El mensaje a Efeso

2 Ja'nca ba'ijëna, ru'ru ën cocare toyani Efeso jubëre quëaja'guëna saojë'ën: “Yë'ë yua ba ma'chocoan te'e ëntë sara samucoanre yë'ë jëja ëntë sarare bayë. Ba majahuë se'nquehuë, zoa curi majahuëan te'e ëntë sara samuhuëan, ja'an naconi ba'iguë ganiñë yë'ë. Ja'nca ba'iguë sëani, më'ëni coca yihuoza caguë raë'ë yë'ë. ²Më'ë yo'yo'oye, më'ë jo'caye beoye jëja recoyo baye, ja'anre ëñani, si'aye masiyë yë'ë. Gu'a bainre ai gu'a güeguë ba'iyë më'ë. Yequëcua, Riusu raosi'cua'ë yëquëna, coquejën casi'cua, ja'ancuabi mësacua jobona ti'anjëna, bacua coquejën ba'ise'ere masini, bacuare saoni senjohuë mësacua. ³Mësacua yua yë'ë ta'yejeiye ba'iyete ro'tajën,

gare jo'caye beoye jēja recoyo bacuabi yě'è yo'o cuencuese'ere guajaye beoye yo'ojèn ba'iyè mèsacua. Ja'anre masiyè yě'è. ⁴ Èn coca se'gare mèsacuani gu'aye cayè yě'è: Mèsacuabi ru'rureba yě'èni ai yějèn ba'è. Ba'icuata'an, yurera yě'èni ta'yejeiye yěma'ínè mèsacua. ⁵ Ja'an juchana to'ins'icua'è mèsacua. Ja'anre ro'tani, mèsacua gu'a juchare senjoni, mèsacua ru'rureba yo'o yo'ose'ru se' giina'ru yo'o yo'ojèn ba'ij'è. Mèsacua gu'a juchare jo'cani, mame recoyo re'huaj'è. Mèsacua re'huama'itoca, mèsacua majahuè se'nquehuète quèñoni senjoñè yě'è. Yě'è bain ba'iyè mèsacuare quèñoñè yě'è. ⁶ Yequè cocare mèsacuani bojoguè cayè yě'è: Mèsacuabi ba Nicolaíta bain yo'o yua gu'a yo'o'è cajèn, mèsacua güeyè. Yě'è güeyè'ru giina'ru güeyè mèsacua. ⁷ Riusu Espíritubi guansegüena, èn cocare yua baguè bain jubèanna saoyè yě'è. Ja'nca saoguèna, si'a bainbi ganjo banica, achani te'e ruiñe ye'yej'è. Yequècuabi je'o bajèna, què'rè ta'yejeiye recoyo jēja baj'è. Ja'nca batoca, bain huajè sunquiñè, Riusu jo'ya re'ohuè ba'iguèna, ba uncuere tèani uncue güeseyè yě'è." Ja'an cocare Efeso jubè quèaja'guèna toyani saoj'è.

El mensaje a Esmirna

⁸ Yureca, yequè cocare toyani, Esmirna bain jubè quèaja'guèna saoj'è: "Yě'èbi ru'ru ba'isrèmbi si'arèn ba'iguè. Carajeiye beoye ba'iguè'è yě'è. Junni tonsi'quèbi go'ya ra'è yě'è. Ja'nca ba'iguèbi mèsacuani coca yihuoza caguè ra'è yě'è. ⁹ Mèsacua yo'o yo'oye si'aye masiyè yě'è. Yequècuabi ai je'o bajèna, mè'èbi ai ja'siye ai yo'oguè, bonse carajeiguè, ja'an ba'iyete masiyè yě'è. Bonse carajeito'ga, Riusubi baguè bayete mèsacuana ai ba'iyè ai insireba insiguè ba'iji. Yequècua judío bain cacuabi mèsacuani ai gu'aye cajèna,

yě'èbi masiyè. Judío bain beoyè bacua. Ro zupai huati concua se'ga ba'iyè. ¹⁰ Mèsacua ai yo'ojayete ro'tani, huaji yèye beoye ba'ij'è. Yureca, zupai huatibi mèsacua jubè ba'icua yequècuare zeanni, ya'o huè'ena guao güeseyè ro'taji. Ja'nca guao güeseguèna, mèsacuabi ai ja'siye ai yo'oye ye'yeyè. Si'a sara ba'i umuguseñabi ai yo'oyè mèsacua. Ja'nca ba'iguèna, mèsacua junni toncuata'an yě'èni si'a recoyo ro'tajèn, yě'ère gare senjoñe beoye ba'ij'è. Ja'nca si'a recoyo ro'tatoca, yě'è naconi huajèreba huajè güeseyè yě'è. ¹¹ Riusu Espíritubi congüena, èn cocare yua baguè bain jubèanna quèani saoyè yě'è. Ja'nca saoguèna, si'a bainbi ganjo banica, achani te'e ruiñe ye'yej'è. Yequècuabi je'o bajèna, què'rè ta'yejeiye recoyo jēja baj'è. Ja'nca batoca, mèsacua toa zitarana huesèye beoyè ba'iyè." Ja'an cocare Esmirna bain jubè quèaja'guèna toyani saoj'è.

El mensaje a Pérgamo

¹² Ja'n'rèbi, yequè cocare toyani, Pérgamo bain jubè quèaja'guèna saoj'è: "Yě'èbi yua guerra hua hua'ti si'a ca'ncoña re'oye guè'tosi hua'tire bayè. Ja'nca baguèbi mèsacuani coca yihuoza caguè ra'è yě'è. ¹³ Mèsacua yo'o yo'oye si'aye masiyè yě'è. Mèsacua ba'i jobo yua zupai huati guansegüè ba'i jobo ba'iguèna, yě'èbi masiyè. Ja'nca ba'iguèta'an, mè'èbi yě'è ta'yejeiye ba'iyete te'e ruiñe ro'taguè, yě'èni si'a recoyo ro'taye gare jo'caye beoye ba'iyè. Zupai huatibi mèsacua jobore ba'iguèna, yě'è bainguè Antipas hue'eguèbi yě'èni si'a recoyo ro'taguè, yě'è yo'ore congüè ba'iguèni, ja'an ro'ire huani senjohuè. Ja'nca ba'iyeta'an, mèsacua huaji yèye beoye yě'èni si'a recoyo ro'taye jo'cama'è. ¹⁴ Jo'cama'icua'ta'an, èn cocare mèsacuani gu'aye cayè yě'è:

Pérgamo ba'i jubë ba'icua yequëcuabi ira bainguë ba'isi'quë Balaam ye'yose'eru ye'yojën ba'iyë. Balaam yua Balacni gu'aye yihuoguë ba'nji. Israel bainni gu'aye yo'o güesejë'en caguë ba'nji. Imageña te'ntoni nëcose'e ja'an ro'ire jo'yare huani ain güesejë'en. Yeco naconi yahue bani, gu'aye yo'o güesejë'en caguë ba'nji Balaam. ¹⁵ Yequëcua'ga Nicolafta bain ye'yoye'ru ye'yojën ba'iyë. Ja'an ye'yoyete ai gieyë yë'ë. ¹⁶ Ja'nca ye'yojën ba'ijënna, mësacua gu'a juchare jo'cani senjojë'en. Mame ye'yoye re'oye ye'yojë'en. Ja'nca yo'oma'itoca, mësacua ba'i jobona yuara sani, yë'ë guerra hua hua'ti yë'ë y'i'obore ba'i hua'ti, ja'anbi bacuani ai jëja huaiyë yë'ë. ¹⁷ Riusu Espiritubi conguëna, ën cocare baguë bain jubëanna quëani saoyë yë'ë. Ja'nca saoguëna, si'a bainbi ganjo banica achani, te'e ruinë ye'yejë'en. Yequëcuabi je'o bajënna, quë'rë ta'yejeiye recoyo jëja bajë'en. Ja'nca batoca, Riusu maná aon baguë ba'i jobo yahue baye, ja'an aonre bacuani aonë yë'ë. Ja'nrebi, ga bainguë mame mami hue'yose'ere pojeibë gatabëna toyani, baguëna insiyë yë'ë. Insiyuëna, ba coguë se'gabi ba mamire masiye poreji. Yequëcuaca masiye porema'inë." Ja'an cocare Pérgamo bain jubëre quëaja'guëna toyani saojë'en.

El mensaje a Tiatira

¹⁸ Ja'nrebi, yeque cocare toyani, Tiatira bain jubëre quëaja'guëna toyani saojë'en: "Yë'ë yua Riusu Zin ba'iguë, yë'ë ñaco yua toa ma'ñoñe'ru re'huasi'quë ba'iguëbi, yë'ë guëña yua bronce guëna jue'nejeiñe'ru go'sijei guëña'neba re'huasi'quë ba'iguë, ja'an ba'iguëbi mësacua coca yihuozaga caguë ra'ë yë'ë. ¹⁹ Mësacua yo'o yo'oye si'aye masiyë yë'ë. Mësacuabi si'acuani ai yëjën ba'iyë. Yë'ëni si'a recoyo ai re'oye ro'tayë. Yë'ëni ai re'oye yo'o

coñë. Jëja recoyo bacuabi yë'ëre jo'cani senjoñe beoye ba'iyë. Mësacua ru'rureba yo'ojën ba'ise'eru yureña yë'ëni quë'rë ta'yejeiye yo'o conjën ba'iyë mësacua. ²⁰ Ja'nca ba'icuata'an, ën cocare mësacua gu'aye cayë yë'ë. Ba gu'a romigo Jezabel hue'egobi mësacua jobo ba'igona, mësacuabi etoni saoma'inë. Bagobi yë'ë bainna sani, Riusu cocare quëago raisi'co'ë yë'ë cago, yë'ë bainni ai coquego ye'yogo ba'igo: Yeco naconi yahue bani a'ta yo'ojën ba'ijë'en cago. Imageña te'ntoni nëcose'e ja'an ro'ire hua'i huani ainjë'en cago. ²¹ Ja'nca cagona, bago gu'a jucha senjoñete ëjohuë yë'ë. E'joguëna, bago a'ta yo'oye jo'caye gare güego. ²² Ja'nca güegona, yë'ëbi bagoni ai jëja raure jo'cayë. Yequëcuabi bagoni yahue bajën, bago naconi a'ta yo'ojënna, bacuani ai ba'iyë ai jëja huani, ai ja'siye ai yo'o hua'nare jo'cayë yë'ë, bacua gu'a juchare senjoma'itoca. ²³ Bago mamacuare'ga ai jëja huani senjoñë yë'ë. Ja'nca yo'oguëna, yë'ë bain jubëan ba'icuabi yë'ë ba'iyete ëñani masiye poreyë. Bain masiye, bain recoyo ro'taye, ja'anre te'e ruinë masiyë yë'ë. Ja'nca masiguëbi ga bainguë yo'oguë ba'iyete cuencueni, baguë si'nseyete huo'hueni insiyë yë'ë. ²⁴ Yequëcuaca Tiatira bain jubë ba'icuabi ja'an baingo ye'yoyete achama'ijën, zupai huati recoyo ro'taye'ru ro'tama'inë mësacua. Ja'nca ro'tama'ijënna, mësacua se'e yeque yo'o yo'oye senma'inë yë'ë. ²⁵ Yë'ë ëñojai umuguse ti'äne tëca, mësacua yure yo'o yo'oyete gare jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'en. ²⁶ Yequëcuabi je'o bajënna, recoyo quë'rë ta'yejeiye jëja bajë'en. Ja'nca batoca, yë'ë yo'o cuencuese'ere gare jo'caye beoye yo'ojën ba'itoca, si'a re'oto bain ëjacua mësacuare re'huayë yë'ë. ²⁷ Re'huaguëna, mësacuabi guëña'nobi huaiye'ru, ba re'oto bainni ai jëja si'nsejën guansejën ba'iyë. Sotoroan

hua'huaye'ru bacuani ai jëja huaijën guanse'yë. Yë'ë Taitabi yë'ëre Ëjaguëre re'huaguëna, yë'ë'ga güina'ru yë'ë bain concuare yë'ë ëjacuare re'huaye poreyë. ²⁸Yë'ë go'sijeiyë'ru güina'ru go'sijeijën ba'ija'cua'ë. Ba zijeirën ma'choco miañe'ru quë'rë go'sijeijën ba'ija'cua'ë. ²⁹Riusu Espiritubi conguëna, ën cocare baguë bain jubëanna quëani saoyë. Ja'nca saoguëna, si'a bainbi ganjo banica achani, te'e ruinë ye'yejë'ën cayë." Ja'an cocare Tiatira bain jubëre quëaja'guëna toyani saojë'ën.

El mensaje a Sardis

3 Ja'nre'bi, yeque cocare toyani, Sardis bain jubëre quëaja'guëna saojë'ën: "Riusu Espiritu sanhuë, te'e ëntë sara samucua, ba te'e ëntë sara samu ma'chocoan, ja'anre baguëbi yë'ë cocare mësacuani quëani achoyë yë'ë. Mësacua yo'o yo'oye si'aye masiyë yë'ë. Yequëcuabi mësacua jubë yua huajëjën ba'i jubë ba'iyë ro'tacuata'an, recoyo ju'insi'cua'ru se'ga ba'iyë mësacua. ²Ja'nca sëani, sëta rani huajë hua'na ruinjë'ën. Jëja recoyo re'huani, recoyo ju'inse'e'ru ba'iyete mame re'huani, huajë hua'na ruinjë'ën. Yequëcuabi, Mësacua yua ai re'oye yo'o yo'ojën ba'iyë ro'tacuata'an, yë'ë Taita Riusuca ja'an ro'tama'iji. Mësacua ja'an yo'ojën ba'iyete ëñani masiyë yë'ë. ³Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua ru'rureba coca achani recoyo ro'tajën ba'ise'ere ro'tajë'ën. Ja'an cocare jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacua gu'a jucha yo'ose'ere jo'cani, mame recoyo re'huani ba'ijë'ën. Mësacua gu'a juchare senjoma'itoca, mame sëtama'itoca, jian hua'guë ñami jiangüë raiye'ru mësacuare te'e jëana si'nseguë raiyë yë'ë, mësacua yua yë'ë si'nseguë raija'rën huesëcua sëani. ⁴Ja'nca ba'iyeta'an, mësacua bain jubë Sardis huë'e jobo ba'icua,

yequëcuabi jucha beocua ba'iyë. Bacua caña yua si'si beoye ba'iguëna, bacua yua yë'ë naconi pojei canre ju'ijën ganija'cua'ë. Ja'ancuani te'e ruinë ëñaguë bojoyë yë'ë. ⁵Yequëcuabi je'o ëñajëna, recoyo quë'rë ta'yejeiye jëja bajë'ën. Ja'nca batoca, mësacua ja'ansi'cua ja'nca'ru pojei canre ju'ijën ba'ija'cua'ë. Mësacua mami yua Riusu uti pëbëna toyani jo'case'e ba'iguëna, gare tënoñe beoye ba'iyë, mësacuabi si'arën ba'ija'cua sëani. Taita Riusu, baguë guënamë re'oto yo'o con jubë, bacuabi achajëna, mësacua mamire ëñoni, Ai re'o bain'ë quëani achoja'guë'ë yë'ë. ⁶Riusu Espiritubi conguëna, ën cocare baguë bain jubëna quëani saoyë yë'ë. Ja'nca saoguëna, si'a bainbi ganjo banica achani ye'yejë'ën." Ja'an cocare Sardis bain jubëre quëaja'guëna toyani saojë'ën.

El mensaje a Filadelfia

⁷Ja'nre'bi, yeque cocare toyani, Filadelfia bain jubëre quëaja'guëna saojë'ën: "Yë'ë yua jucha beoguë, ba quë'rë te'e ruin recoyo baguë, ja'anguë'bi ba'iyë yë'ë. Ira Taita David ba'isi'quë'ru quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë ba'iyë yë'ë. Baguë huë'e jobo anto sa'ronate ancotoca, yequëcuabi ta'piye porema'inë. Yë'ëbi ta'pitoca, yequëcuabi ancoye porema'inë. Ja'nca ba'iguëbi mësacuani coca yihuoza caguë raë'ë yë'ë. ⁸Mësacua yo'o yo'oye si'aye masiyë yë'ë. Ja'nca masiguëbi yureca anto sa'rote mësacuana ancoguëna, yequëcuabi ta'piye porema'inë. Mësacua yua jëja yo'o yo'oye poremajën, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete gu'a güeye caye beoye baë'ë. Yë'ë cocarebare achani reconoia re'huaye, ja'anre yo'ojën baë'ë mësacua. ⁹Ja'nca sëani, mësacuani coca quëayë yë'ë. Zupai huati concua, Judío bain ba'iyë ro coquejën cacua, ja'ancuani mësacua guëon na'mina

gugurini rëan güeseyë yë'ë. Yë'ëbi mësacuanì ai yëreba yëguë ba'iguëna, ja'anre bacuanì ënoguë ye'yoyë yë'ë. ¹⁰Mësacuabi yë'ë cocarebare achani, mësacua recoñoa re'huani jo'caye beoye yo'ojën baë'ë. Ja'nca yo'ojën ba'icuaire sëani, si'a bain ai ja'siye ai yo'oja'ye'ru mësacuanì ai yo'o güesema'inë yë'ë. Bacua recoyo ro'tayete masiza caguë, si'a ën yija bainni ai yo'o güeseyë yë'ë. ¹¹Yurera ënoguë rajja'guë'ë yë'ë. Yequëcuabi mësacua premio coja'yete tëani bama'inë cajën, yë'ë cocareba ye'yese'ere si'a jëja recoñoa re'huajën, ja'anre gare bajën ba'ijë'n. ¹²Yequëcuabi ai je'o ëñajënna, recoyo quë'rë ta'yejeiye jëja bajë'n. Jëja batoca, yë'ë ëja bainre mësacuare re'huani, yë'ë Riusu ba'i jobona bayë yë'ë. Riusu huë'e tubëan nëcose'e'ru mësacuabi ba'ijën, gare nū'nūjeiñe beoye ba'iyë. Ja'nca ba'ijënna, yë'ë Taita Riusu mamire mësacuana toyani së'queyë. Baguë huë'e jobo, mame re'huasi jobo Jerusalén hue'eguë, guënamë re'otobi gaje rajja'guë, ja'an mamire mësacuana toyani së'queyë. Yë'ë mami yua mame hue'ja'ye ja'anre'ga mësacuana toyani së'queyë. ¹³Riusu Espíritubi conguëna, ën cocare baguë bain jubëanna quëani saoyë yë'ë. Ja'nca saoguëna, si'a bainbi ganjo banica achani ye'yejë'n." Ja'an cocare Filadelfia bain jubëre quëaja'guëna toyani saojë'n.

El mensaje a Laodicea

¹⁴Ja'n'rëbi, yequë cocare toyani, Laodicea bain jubëre quëaja'guëna saojë'n: "Yë'ë yua Riusu ba'iyete ëñani masiguërebabi bainni te'e ruiñe jo'caye beoye quëani achoguë ba'iyë. Ru'ru ba'isirën Riusu naconi te'e ba'iguë, si'a re'otore re'huani jo'caye conhuë yë'ë. ¹⁵Mësacua yo'o yo'oye si'aye masiyë yë'ë. Sësë re'co ba'iyë'ru ba'ima'inë

mësacua. Ja'su re'co ba'iyë'ru ba'ima'inë mësacua. ¡Sësë re'co o ja'su re'co, ja'anre uncutoca, re'oye'ë cayë! Sësë re'co, ja'su re'co ja'an ba'iyë'ru mësacua ba'ijë'n. ¹⁶Mësacuaca yua ro guëoji hua'na se'ga ba'ijën, yua gu'aye ba'icua sëani, yë'ë yi'obobi mësacuare cuisani senjoñë. ¹⁷Mësacuabi ro bojojën ñaca cayë: Yëquëna yua bonse ëjaguëbi ta'yejeiye bonse coreba coguë sëani, ¿guë bonsere caraguë'ne yëquë'nare? cayë mësacua. Ja'nca cacuata'an, Riusubi mësacuanì ëñaguë, ai yo'o hua'na, bonse beo hua'na, ñaco ëñama'i hua'na, can beohuë ba'i hua'na, ja'nca ba'iyë mësacua, caji. Caguëna, mësacua ba'iyete ro huesëjën ba'iyë. ¹⁸Ja'nca ba'icua sëani, mësacuanì coca yihuoza caguë raë'ë yë'ë. Ai ba'iyë ai baja'ye cajën, yë'ë zoa curi toana go'chani ai re'oye re'huase'e, ja'anre yë'ëna conì bajë'n. Bainbi mësacua can beohuë ba'iyete ëñama'inë cajën, yë'ë pojei canre yë'ëni conì sayajë'n. Naco ëñaja'ñe cajën, yë'ë ñaco ëcore yë'ëna conì, mësacua ñacona ro'queni, ñaco ëñajë'n. ¹⁹Yë'ë bain ai yësi'cua, ja'ancuanì si'a jëja yihuoni si'nseyë yë'ë. Ja'nca sëani, mësacua yua jëja recoyo re'huani, mësacua gu'a juchare tënoni, yë'ëna bonë rajjë'n. ²⁰Yureca, bain anto sa'rona nëcanì, bacuana je'njuni achoyë yë'ë. Je'njuni achonì, yë'ëre achani yë'ëna ancocua ja'ancuana cacayë yë'ë. Cacani, bacua naconi te'e bojoguë, bacua naconi aon ainguë, te'e ba'iyë yë'ë. Bacua'ga yë'ë naconi aon ainjën, yë'ë naconi te'e bojojën ba'iyë. ²¹Yequëcuabi je'o ëñajënna, recoyo quë'rë ta'yejeiye jëja bajë'n. Ja'nca batoca, yë'ëbi bacuare choini, yë'ë naconi yë'ë jëja guëna seihuëna te'e bëani ba'ijë'n mësacuanì cayë. Yë'ë'ga güina'ru recoyo ta'yejeiye jëja bani, yë'ë Taita naconi baguë jëja guëna seihuëna te'e bëahuë yë'ë. Ja'nca te'e bëaguëna,

mēsacua yua yēē naconi yēē jēja guēna seiheuēna te'e bēajēn ba'ija'cua'ē. ²²Riusu Espíritubi conguēna, ēn cocare baguē bainreba jubēanna quēani saoyē yēē. Ja'nca saoguēna, si'a bainbi ganjo banica achani ye'yejē'ēn." Ja'an cocare Laodicea bain jubēre quēaja'guēna toyani saojē'ēn, yē'ere caguē guansebi Jesucristo.

La adoración en el cielo

4 Ja'nrebi, guēnamē re'otona ēñato, anto sar'o anconi saose'e'ru baji'i. Ba'iguēna, coneta juiye'ru achoguē, yēē ja'anrē achasi'quē, ja'anguēbi yē'ēni coca cabi:

—Ēnjo'onna mēijē'ēn. Jē'te ba'ija'yete mē'ēni ēñoza, cabi.

²Caguēna, Riusu Espíritubi yē'ēni guēnamē re'otona mēabi. Mēaguēna, ja'nrebi, queruna ēñato, Riusu jēja guēna seiheuē baji'i. Ba'iguēna, Riusubi ja'anrute ñuji'i. ³Ja'nca ñu'iguēbi ai ba'ie ai go'sijeiguē baji'i. Jaspe, cornalina, ja'an gata go'sijeie'ru ai go'sijeiguēra baji'i. Ra'ña mequē'ga esmeralda gata go'sijeie gan ga'hua'ru Riusu jēja guēna seiheuē quēhuijei ga'hua'ra go'sijeiguē baji'i. ⁴Yequē jēja guēna seiheuēan, veinticuatro guēna seiheuēan yua Riusu guēna seiheuē tē'ijeie baji'i. Ba'iguēna, veinticuatro ira ēja bain, pojei can ju'icua, zoa curi maroan tuicua, bacuabi ba jēja guēna seiheuēanre ñuē'ē. ⁵Riusu guēna seiheuēna ēñato, mējo cueye'ru saji'i. Mējo guruyebi ai jēja achoguē baji'i. Coca caye'ru achoguē baji'i. Majahuēan, te'e ēntē sara samuhuēanbi Riusu guēna seiheuē ca'nchorēte zēinse'e baji'i. Ja'anhuēan yua Riusu Espiritu sanhuē te'e ēntē sara samucua ba'iyē. ⁶Riusu guēna seiheuē ja'anrēna ēñato, guēna zitara baji'i. Cristalino guēna go'sijeie'ru ai go'sijeira baji'i.

Ja'nrebi, Riusu guēna seiheuē gajese'ga ca'ncoñana ēñato, ta'yejeie ba'i hua'na gajese'gacua baē'ē. Ja'nca ba'icuabi ja'anrē ca'nco, yo'je ca'nco si'a ca'ncoña, yua aireba ñaco bahuē. ⁷Ru'ru ba'iguēbi airu yai ba'ie'ru baji'i. Yequēbi toro ba'ie'ru baji'i. Yequēbi bain zia baguēbi baji'i. Yequēbi bain huihue ganhuaguē ba'ie'ru baji'i. ⁸Ga ba'i hua'guē yua ganhua cabēan te'e ēntē sara te'ebēanre bahuē. Ai ba'ie ai ñaco bacuabi si'a ca'ncoña ēñajēn baē'ē. Hue'se ca'nco, sa'nahuē ca'nco ñaco bahuē. Bacua yua jo'caye beoye gantajēn na'ijaijēn ñatajaē'ē:

Riusu, Riusu, Riusu

Mai Ta'yejeiereba Ējaguē Riusu, yua carajeie beoye si'arēn ba'iyē mē'ē.

Ru'rureba ba'isirēnbi si'arēn ba'iyē mē'ē. Maire in raija'guēbi si'arēn ba'iyē mē'ē, gantajēn baē'ē.

⁹Ja'nca ba'icuabi, Riusu carajeie beoye ba'iguēbi yua baguē jēja guēna seiheuēte ñu'iguēna, bacua yua baguēni ai ruñe ēñajēn, baguē ta'yejeiyete go'sijeie cocabi gantajēn, baguēni bojojēn, surupa cajēn baē'ē. ¹⁰Ba'ijēna, ga gantajēn ba'iyebi ba ira ēja bain veinticuatrocuabi Ējaguē Riusuna gugurini rēanhuē. Baguē jēja guēna seiheuēte ñu'iguē, carajeie beoye si'arēn ba'iguēna, ja'nca gugurini rēanni, bacua maroanre rutani, Riusu guēna seiheuē ja'anrēna uanni, baguēni gantahuē:

¹¹Mai Ējaguē Riusu, mē'ē se'gabi ta'yejeie Ējaguē ba'iyē.

Mē'ē yēse'e se'gare si'aye re'huanu jo'caguēna, si'aye ba'iji.

Mē'ēni te'e ruñe ēñajēn bañuni.

Mē'ēni go'sijeie cocare gantajēn, mē'ē ta'yejeie poreyete cañuni, gantajēn cahué bacua.

El rollo escrito y el Cordero

5 Ja'nrebi, Riusubi baguē jēja guēna seiheuēte ñu'iguēna, uti pēbē yua

baguë jëja ëntë sarare ba'iguëna, ëñahuë yë'ë. Sa'nahuë ca'nco, hue'se ca'nco coca toyase'e baj'i'i. Te'e ëntë sara samu së'quesiruanbi ta'yese'e baj'i'i. ²Ja'nrebi, guënamë re'oto yo'o con hua'guë ai jëja ba hua'guëbi nëcaguëna, ëñahuë yë'ë. Ai jëja coca cani achoguë baj'i'i baguë:

—¿Jaroguëbi ba uti pëbë së'quesiruanre ancoye poreguë'ne? Ai ta'yejeiye ba'iguëbi ja'anre yo'oye poreji, cabi.

³Caguëna, guënamë re'oto, yija re'oto, yija sa'nahuë re'oto, si'aruanna cu'eto, ta'yejeiye ba'iguë, ba uti pëbë së'quesiruanre anconi ëñañe poreguëbi beoji. ⁴Ja'nca beoguëna, ai oë'ë yë'ë. ¿Jaroguëbi ba uti pëbë së'quesiruanre anconi ëñañe poreguë'ne? caguë oë'ë yë'ë. ⁵Oiguëna, ira ëja bainguëbi yë'ëni cabi:

—Oima'ijë'ën. Judá bainguë, airu yai'ru quë'rë ta'yejeiye jëja baguë, baguë ira taita ba'isi'quë David'ru quë'rë ta'yejeiye Èjaguë, ja'anguëbi baguë je'o ëñacuare senjosi'quë sëani, ba uti pëbë së'quesiruanre ancoye poreji, cabi.

⁶Caguëna, ja'nrebi, Riusu jëja guëna seihuë ca'ncores, gajese'ga ba'i hua'na ba'iru, ira ëja bain ba'iru, bacua jobona ëñato, Riusu Mamaquë, Oveja hua'guë misabëna huani insisi'quë'ru ba'iguë baj'i'i. Te'e ëntë sara samu cachonëa, te'e ëntë sara samu ñacogaña, ja'anre babi. Riusu Espiritu sanhuë si'a bainna saosi'cua te'e ëntë sara samucua, ja'ancua yua ba cachonëa, ba ñacogaña baë'ë. ⁷Ja'anguë, Oveja hua'guë huani insisi'quëbi Riusu guëna seihuëna sani, ba uti pëbë Riusu jëja ëntë sarare ba'iguëna, cobi. ⁸Coguëna, ja'nrebi, ba gajese'ga ba'i hua'na, ba veinticuatro ira ëja bain, bacuabi Riusu Zin guëon na'mina gugurini rëanhuë. Ja'nca rëanjën, ga ba'iguëbi arpate huaijën, ma'ña guënje re'co zoa curi ro'rohuëanna bu'iyë bahuë. Ja'an ma'ña

guënje re'co yua Riusu bainreba ujajën ba'ise'e baj'i'i. ⁹Ja'anre bajën, bacuabi mame gantaye gantajën baë'ë:

Më'ë yua Ta'yejeiye Èjaguë sëani, më'ëbi ba uti pëbëte coni, ba së'quesiruanre ancoye poreyë.

Më'ë yua huani senjosi'quëbi bain jucha ro'ire junni tonni, Riusu bainre bacuare mame re'huahuë.

Si'a bain jubëan, si'a bain coca cacua, si'a bain te'e ba'icua, si'a re'oto bain ba'icua, si'acuare cu'eguë, më'ë yësi'cuare cuencueni Riusu bainre bacuare re'huahuë më'ë.

¹⁰Riusu pairi sanhuë baguëte concua, ai ba'i jubë ba'icuare bacuare re'huani bahuë më'ë.

Ja'ancuabi si'a bain yija ba'icuare guansejën ba'ija'cua'ë, gantajën cahuë.

¹¹Gantajën cajëna, ja'nrebi, Riusu jëja guëna seihuë, ta'yejeiye ba'i hua'na ba'iru, ira ëja bain ba'iru, ja'anruna ëñani achato, guënamë re'oto yo'o con hua'na ai ba'i jubë, quë'rë millón ba'icuabi ¹²ën cocare si'a jëja achajën, te'e cahuë:

Riusu Zin, Oveja huani misabëna insisi'quë'ru ba'iguëbi, ja'anguëbi mai ta'yejeiye Èjaguë'bi ba'iji.

Ja'anguëbi Riusu ta'yejeiye ba'iyë'ru ba'iyë poreji.

Si'aye masiguë ba'ija'guë.

Quë'rë ta'yejeiye recoyo jëja baguë ba'ija'guë.

Si'acuabi baguëni jo'caye beoye te'e ruiñe ëñaja'bë.

Quë'rë ai ba'iyë ai go'sijeiyë ba'ija'guë.

Si'acuabi baguëni recoyo cajën bo-joja'bë, cahuë.

¹³Ja'nrebi, se'e achato, si'a guënamë re'oto ba'icua si'a yija re'oto ba'icua, si'a yija sa'nahuë re'oto ba'icua, si'acuabi ën cocare te'e cajën baë'ë:

Mai Èjaguë Riusu baguë jëja guëna sei- huëte ñu'iguë, baguë Zin naconi, bacuani re'oyë cajën bojojën bañuni.

Bacuani te'e ruiñe ñajën bañuni.

Bacua go'sijeije, bacua recoyo jëja baye, ja'anre ai ba'ie ai quëani ahojën, caraye beoye si'arën cañuni, cahuë.

¹⁴ Cajënna, ba ta'yejeije ba'i hua'na gajese'gacuabi:

—¡Ja'nca yo'oñu! cahuë.

Cajënna, ba ira ëja bain venticua-trocuabi gugurini rëanni, mai Ëjaguë carajeije beoye ba'iguëna, baguëni ai bojojën baëë.

Los siete sellos

6 Ja'nrebi, Riusu Mamaquë, mai gu'a jucha ro'ire junni tonni go'ya raisi'quëbi së'queni tayosirute te'erute ancoguëna, ññahuë yë'ë. Ancoguëna, ba gajese'ga ba'i hua'na te'eguëbi:

¡Raijë'ën! cabi.

² Caguëna, yë'ëbi sani ññato, caballo hua'guë pojeiguë ba'iguëna, bainguëbi tuiguë, chao peregëte ze'enguë raji'i. Rani, ëja bain marote baguëna insijënna, ai ta'yejeije ba'iguëbi ba je'ore huaiguë saji'i.

³ Saiguëna, ja'nrebi, Riusu Mamaquëbi, samu ba'i së'queni tayosirute ancoguëna, ja'anru ba'i hua'guë samu ba'iguëbi:

—¡Raijë'ën! caguëna, achahuë yë'ë.

⁴ Achani, ja'nrebi ññato, yequë caballo hua'guë majeñereba ba'iguëbi raji'i. Raiguëna, jai guerra hua hua'tire ba tuiguëna insihuë. Insijën, Më'ë yua si'a yija bainna sani bacua yua sa'ñeña huani senjoja'bë caguë, bacuani sa'ñeña je'o ba güesejë'ën, cahuë.

⁵ Cajënna, ja'nrebi, Riusu Mamaquëbi samute ba'i së'queni tayosirute ancoguëna, ja'anru ba'i hua'guë samute ba'iguëbi:

—¡Raijë'ën! caguëna, achahuë yë'ë.

Achani, ja'nrebi, ññato, yequë caballo hua'guë zijequë ba'iguëbi raji'i. Raiguëna, ba tuiguëbi aon reo macare ze'enguë bajji'i. ⁶ Ja'nca ze'enguëna,

yequëbi yua gajese'ga ba'i hua'na jobo ba'ie'ru coca cani achobi:

—Trigo aonre coye yëtoca, te'e kilo yua te'e denario so'core ro'ijë'ën. Cebada aonre coye yëtoca, samute kilo te'e denario so'core ro'ijë'ën. Hui'yabe, bisi ëye jo'cha, ja'anre huesoye beoye ba'ijë'ën, cani achobi, aon gu'ana ju'iñe quëase'e sëani.

⁷ Cani achoguëna, ja'nrebi, Riusu Mamaquëbi gajese'ga ba'i së'queni tayosirute ancoguëna, ja'anru ba'i hua'guë gajese'ga ba'iguëbi:

—¡Raijë'ën! caguëna, achahuë yë'ë.

⁸ Achani, ja'nrebi ññato, yequë caballo hua'guë, mini huesësi'quëbi raji'i. Raiguëna, ba tuiguëbi Junni Huesësi'quë hue'ebi. Junni huesësi'cuabi baguë yo'je be'tejën raë'ë. Raijënna, bacuani guansejën cahuë:

—Mësa'cuca yua yija re'otona sani, bain hua'na, gajese'ga parte ba'i jubëni huani senjojë'ën. Guerra hua hua'tibi, aon gu'ayebi, raubi, airu hua'i hua'na naconi, ja'anbi bacuani huani senjojë'ën, guansejën cahuë.

⁹ Cajënna, ja'nrebi, Riusu Mamaquëbi te'e ëntë sara ba'i së'queni tayosirute ancoguëna, misabë yijacuana ññato, Riusu bainreba huani senjosi'cuca bacua recoñoa baë'ë. Riusu cocarebare, Riusu ba'iyete, ja'anre quëani ahojën ba'isi'cuare sëani, bainbi bacuani huani senjohuë. ¹⁰ Ja'nca huani senjorena, bacuabi yua Riusuni si'a jëja senni achahuë:

—Ëjaguë Riusu Ta'yejeiyereba ba'iguë, jucha beoguë, te'e ruiñe ba'iguë, më'ëni coca señë. Ro bainbi yëquëni huani senjorena, ¿më'ë quejeito bacuani bënni senjoguë'ne? ¿Quejei zoe yuta ëjoguë'ne? senni achahuë.

¹¹ Senni achajënna, pojei cañate bacuana insini, ën cocare bacuani quëahuë:

—Yuta rëno ñësebë se'ga oiye beoye ëjojën ba'ijë'n. Mësacua yua huani senjosi'cua ba'ijë'na, yequëcua mësacua bain Riusuni te'e concua, bacuabi giina'ru huani senjosi'cua ba'ija'cua'ë. Bacua ju'inja'ñe yua Riusu cuencuese'e sëani, ja'anrën tëca ëjojën ba'ijë'n, quëahuë.

¹² Quëajë'na, Riusu Mamaquëbi te'e ëntë sara te'eyo së'queni tayosirute ancoguëna, queruna ëñato, yija re'otobi ai jëja ñu'cuebi. Ënsëguëbi na'i raoguë, zijei can'ru runji'i. Nañaguëbi zie can'ru ba'iyë majequë runji'i. ¹³ Ma'chocoan'ga guënamë re'otore së'ijën, yijana tonni carajaë'ë. Juinja higo uncue jëja tutubi tonni senjoñë'ru, tonni carajaë'ë. ¹⁴ Guënamë re'oto si'a re'oto yua te'e jëana a'nqueni saoni carajaji'i. Si'a cubëan, si'a juboan, yua quëñeni senjose'e baji'i. ¹⁵ Ja'nca ba'iguëna, si'a yija re'oto ëja bain, bain ta'yejeiye ëjacua, soldado ta'yejeiye ëjacua, bonse ëjacua, jëja bacua, yo'o yo'oye zeansi'cua, preso etosi'cua, si'acuabi huaji yëjën, cu re'oto gata gojeñana cacani gatihuë. ¹⁶ Gatini, gata re'otona coca giüjën cahuë:

—Yëquë'nana tonni ta'pijë'n. Riusu yua baguë jëja guëna seihuëte ñu'iguëbi yëquë'nani ëñama'ija'guë cajën, baguë Mamaquëbi yëquë'nani bënni senjoma'ija'guë cajën, ja'nca tonni ta'pijë'n, senni achajën ba'iyë bacua. ¹⁷ Bacua si'a jëja bënni senjojei umuguse yuara ti'anse'e sëani, ¿jarocuabi nëcani ënseye poreye'ne? giüjën cahuë.

Los señalados de las tribus de Israel

7 Ja'nrëbi, yija ca'ncoña, gajese'ga ca'ncoñana ëñato, guënamë re'oto yo'o con hua'na gajese'gacuabi nëcahuë. Gajese'ga ca'ncoñabi tutu ëaye ba'iguëna, guënamë re'oto yo'o con hua'nabi të'hueni ënsehuë. Yija, jai ziaya, si'a sunqui, ja'anna tutuye beoye ba'ijë'n cajën, tuture të'hueni

ënsehuë. ² Ënsejë'na, yequë yo'o con hua'guëbi ënsëguë etajei ca'ncobi mëiguëna, ëñahuë yë'ë. Mai ta'yejeiye Ëjaguë së'que maca, ja'anre babi. Ja'nca baguëbi yua ba yo'o con hua'na gajese'gacua, yijana, jai ziayana ja'si yo'oye porecua, ³ ja'ancuani si'a jëja guansequë cabi:

—Mësacua yua yija, jai ziaya, si'a sunqui, ja'anre yuta ja'siye saoma'ijë'n. Ru'ru, mai Riusu bainreba baguëre concuani bacua të'ribë'na së'queye ba'iji, guansequë cabi.

⁴ Caguëna, ja'nrëbi, Israel bain jubëan si'a jubëan ba'icuabi cuencueni së'quesi'cua ba'ijë'na, bacua número cuencuese'ere achahuë yë'ë. Ciento cuarenta y cuatro mil yua së'quesi'cua baë'ë. ⁵ Judá jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. Rubén jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. Gad jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. ⁶ Aser jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. Neftalí jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. Manasés jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. ⁷ Simeón jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. Leví jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. Isacar jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. ⁸ Zabulón jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. José jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë. Benjamín jubë së'quesi'cua yua doce mil baë'ë.

La multitud vestida de blanco

⁹ Ja'nca ba'ijë'na, ja'nrëbi, queruna ëñato, yequëcua, ai ba'i jubë bain baë'ë. Bacua número ai ëama'inëreba cuencueye poremaë'ë. Si'a yija re'otoña ba'icua, si'a bain jubëan ba'icua, si'a re'oto bain tin coca cacua, si'a te'e huë'e bain ba'icua, ja'an baë'ë. Ja'nca ba'icuabi Riusu jëja guëna seihuë, baguë Mamaquë ba'iru, ja'anrute nëcajën, pojei cañara ju'ijën, ju'care bajën, ¹⁰ si'a jëja te'e cani achohuë:

Mai Ējaguē Riusu yua baguē jēja guēna seiuhuēte nū'iguē, baguē Mamaquē, mai gu'a jucha ro'ire junni tonni go'ya raisi'que'ga, bacua se'gabi bainre tēani baye poreyē, cani achohuē.

¹¹ Cani achojēna, anje hua'na si'acuabi, Riusu jēja guēna seihuē tē'iye, ba ira ēja bain tē'iye, ba gajese'ga ba'i hua'na tē'iye nēcājēn, yua Riusu jēja guēna seihuē ja'anrēna gugurini rēanni, baguēni bojojēn, ¹² baguēni cahuē:

¡Ja'nca yo'oye poreyē!

Mai Ējaguē Riusuni re'oye cajēn bojoñu. Baguē go'siye ba'ie ai ba'ie ai re'oye cañu.

Baguē masiyete ai ro'tajēn baguēni bojojēn bañu.

¡Ja'nca yo'oñuni! cahuē.

¹³ Cajēna, ja'nrebi, ira ēja bain ba'icua te'eguēbi yē'ēni coca senni achabi:

—¿Ja'an bain pojei caña ju'icua, gue bain'ne? ¿Jarobi ti'anre'ne? senni achabi.

¹⁴ Senni achaguēna, yē'ēbi:

—Mē'ēbi masiyē, ējaguē, sehuohuē yē'ē.

Sehuoguēna, baguē quēabi:

—Yua si'a re'oto carajeirēn ba'iguēna, bainbi ai ba'ie ai ja'siye ai yo'ojēna, Riusubi ja'ancuani tēani babi. Bacua caña yua si'si caña ba'iguēna, Riusu Mamaquē, baguē zie jañuni tonse'ena zoajēna, pojei caña re'oye zoasi cañara runji'i.

¹⁵ Ja'nca ba'icubi Riusu jēja guēna seiuhuēna ti'ansi'cua ba'iyē.

Riusu hu'ere ba'ijēn, Riusu yo'ore jo'caye beoye conjēn, na'ijaijēn nāatajaijēn ba'iyē.

Ba'ijēna, ta'yejeiye Ējaguē Riusubi bacua naconi jo'caye beoye si'arēn ba'iguē, bacuani ai oiguē conguē ba'iji.

¹⁶ Ja'nca conguēna, bacua yua se'e aon gu'ana ju'inma'iñē.

Gare se'e oco ēana ju'inma'iñē.

Bacua yua gare se'e gue ēnsē uye beoye ba'iyē.

Gare se'e ja'su ju'iñe beoye ba'iyē.

¹⁷ Riusu Mamaquēbi Riusu jēja guēna seihuē ba'irute ba'iguēbi yua oveja hua'nani conni cuiraye'ru bacuani re'oye conni cuiraji.

Ja'nca conguēbi bacuare saguē, bain huajēreba huajē oco gojeña, bacua uncuye ba'iruanre bacuani ēñoji.

Ēñoguēna, Riusu'ga bacua oijēn zēse'e beoru zoani gare tēnoji.

Ja'nca tēnoguēna, gare se'e oiye beoye ba'iyē bacua, quēabi ba ira ēja bainguē.

El séptimo sello y el incensario de oro

8 Ja'nrebi, Riusu Mamaquēbi ba te'e entē sara samu ba'i sē'queni tayosirute ancoguēna, Riusu ba'i jobo si'a jobobi jobo hora ba'ie yua caye beoye ba'ē. ² Ba'ijēna, ja'nrebi, anje hua'na te'e entē sara samucuabi Riusu jēja guēna seihuē ja'anrēte ba'ijēna, conetahuēan te'e entē sara samuhuēanre bacuana insihuē. ³ Ja'nrebi, yequē anje yua zoa curi ro'rohuēte baguēbi yua misabē ca'ncona nēcani baji'i. Ba'iguēna, ma'ña guēnje re'co ai ba'iyete baguēna insihuē, si'a Riusu bainreba ujaye naconi ca'nques'ere. Insijēna, anjebi bacua uajēn ba'ie naconi ca'nqueni, ba misabē, zoa curi misabē Riusu jēja guēna seihuē ja'anrēte ba'iguēna, ja'anruna tēoni jumubi. ⁴ Ja'nca jumuguē, ma'ña guēnje re'co yua Riusu bainreba ujaye naconi ca'nqueguē, ba picore mēoguēna, Riusubi ēñani bojobi. ⁵ Bojoguēna, ja'nrebi, anjebi ba misabē toare inni, ba ro'rohuēna bu'ie ayani, yija re'otona senjoni tonbi. Tonguēna, mējobi ai guruye ai jēja achobi. Mējo

jue'neñe'ga ai jëja achobi. Yija'ga ai jëja ñu'cuebi.

Las trompetas

⁶Ja'nrebi, te'e ëntë sara samu anje hua'na bacua te'e ëntë sara samu conetahuëanre bajën, bahuëanre jui bi'rahuë.

⁷Te'e anje ru'ru juiguëbi baguë conetate juiguëna, ja'nrebi, oco garase'e, toa, zie, ja'an naconi ca'nquese'e yua oco to'ñe'ru tonji'i. To'inguëna, si'a yija samute macaña ba'ye te'e ru'ru uni si'abi. Si'a sunquiñëa samute macaña ba'ye te'e ru'ru uni si'abi. Si'a tayahuëan beoru uni si'abi.

⁸Ja'nrebi, yequë anje samu ba'iguëbi baguë conetate juiguëna, ja'nrebi, ai ba'i cubë toa zëinse'e'ru ba'ye yua jai ziyana senjoni rëose'e bajji'i. ⁹Ja'nca ba'iguëna, si'a ziaya samute macaña ba'ye te'e ru'ru yua zie'ru runji'i. Ziaya hua'i hua'na samute macaña ba'ye te'e ñësebë ba'icuabi junni huesëni carajaë'ë. Jai ziaya yoguan samute macaña ba'ye te'e ñësebë ba'ye yua huesëni carajaji'i.

¹⁰Ja'nrebi, yequë anje samute ba'iguëbi baguë conetate juiguëna, ja'nrebi, ma'choco ai ba'ico guënamë së'icobi jai toa tëcabë zëinse'e'ru yijana to'in meji'i. Ziayaña, oco gojeña, samute macaña ba'ye te'e ru'ru ba'iyena to'in meji'i. ¹¹Ja'an ma'choco yua Bu'jusinë hue'ebi. Ja'nca hue'eguëna, ziayaña, oco gojeña samute macaña ba'ye te'e ru'ru ba'ye yua bu'ju re'co'ru runji'i. Ruinguëna, ai sënje re'co sëani, ai ba'i jubë bainbi uncuti junni huesëhuë.

¹²Ja'nrebi, yequë anje gajese'ga ba'iguëbi baguë conetate juiguëna, ënsëguë yua samute macaña ba'ye te'e ru'ru ba'ye yua te'e jëana na'i raobi. Ba miañe yua samute macaña ba'ye te'e ru'ru ba'ye'ru ta'yejeiye miamaji'i. Umuguse, ñami, ja'an yua güina'ru ta'yejeiye miamaji'i.

¹³Ja'nrebi, guënamë re'otona ëñato, bain huihuebi jobo re'oto ganhuaguë bajji'i. Ja'nca ba'iguëbi ai jëja achoguë cabi:

—¡Yija ba'icuare ai huani jo'caye ba'iji! ¡Yequë anje sanhuë samutecuabi coneta juijënna, gu'aye se'ga, gu'aye se'ga ba'iji bainre! achoguë cabi.

9 Ja'nrebi, yequë anje, te'e ëntë sara ba'iguëbi baguë conetate juiguëna, yuara yequë ma'choco guënamë re'otona së'iguëbi yijana to'in meji'i. To'in meguëna, ba rëi goje anco ëjaguëre ba ma'chocote re'huahuë. ²Re'huajënna, baguë yua ba rëi gojere ancoguëna, ai ba'i picobëbi huëji'i. Jai toabo huëiye'ru huëni, ënsëguëte na'oni, si'a re'oto pico huëni, na'ini huesëbi. ³Ja'nca huesëguëna, ja'nrebi, bu'nsu hua'nabi ba picobi yijana toën'ë. Ja'nca to'inni ba'ijën, buni hua'na totaye'ru bainni totaye porehuë. ⁴Porejënna, Riusu anje hua'nabi bacuani coca cajën guansehuë:

—Tayahuëan, juinja sahuaña, sunquiñëa, ja'anre gu'aye yo'oma'ijë'n. Bain hua'na, Riusu së'quema'isi'cua, të'ribëna së'quema'isi'cua, ja'ancua se'gani ja'si yo'ojaijë'n, cajën guansehuë. ⁵Te'e ëntë sara ña'aguëanbi bainni ja'si yo'oye porehuë. Bainni huani senjomaë'ë. Bacua totayebi bainni ja'si yo'ojën baë'ë. Buni totaye'ru totajën, bainni ai ba'ye ai ja'si yo'ohuë. ⁶Ja'nca totajënna, ja'anrën ti'anguëna, bainbi Junni huesëja'ma cacuata'an, junni huesëye beoye ba'ija'cua'ë. Bacua junni huesëyete cu'ecuata'an, junni huesëye gare porema'ija'cua'ë.

⁷Ba bu'nsu hua'nare cato, yua caballo hua'na guerra huaye re'huasi'cua ba'ye'ru ëñohuë. Zoa curi maroan ba'ye'ru yua bacua sinjobëanre tuji'i. Bacua zia yua bain zia ba'ye'ru ëñohuë. ⁸Bacua raña yua romi hua'na rañaba ba'ye'ru bahuë. Bacua gunjiñëa yua

airu yai gunji'ru ba'iyē bahuē. ⁹Bacua hua'i so'co yua guēna so'co ba'iyē'ru bacua coribate bahuē. Bacua ganhua cabēanbi ganhuato, yua ai ba'i jubē caballo hua'na guerra hua yoguan ai besa saye'ru achohuē. ¹⁰Bacua incoñoare cato, buni incoñoa'ru ba'iyē bahuē. Bacua inco na'mibi bainre totato, te'e ëntē sara ñañaguēan bainni ja'si yo'oye porehuē. ¹¹Bacua ta'yejeiye ējaguē yua ba anje hua'guē, ba rēi goje ējaguē, ja'anguēbi ba'iji. Hebreo cocabi cato, Abadón hue'eji. Griego cocabi Apolión hue'eji.

¹²Yureca, ru'ru huani jo'case'e yua si'ase'e ba'iji. Yuta samu huani jo'caye caraji.

¹³Ja'nrebi, yequē anje te'e ëntē sara te'e ba'iguēbi baguē conetate juiguēna, Riusu zoa curi misabēna achato, ba gajese'ga cachonēa ba'irubi ¹⁴ba anje te'e ëntē sara te'e ba'iguē, coneta baguē, ja'anguēni coca cani achobi:

—Anje hua'na gajese'gacuabi ba jai zia-aya Eufrates casiya, ja'an ziaya yēruhu-ate preso gueonsi'cua ba'iyē. Ja'nca ba'ijēna, bacuare jo'chini etojē'ën, cani achobi.

¹⁵Ja'nca cani achoguēna, ba anje hua'na yua bacua etojai umuguse, bacua etojai ñañaguē, bacua etojai tēcahuē, ja'an etojairēnre ējojēn ba'icuaire sēani, yurera si'a bain samute macañā ba'iyē te'e ru'ru huani senjojē'ën caguē, bacuare etobi. ¹⁶Etoquēna, bacua soldado hua'na caballo tuicuaire cuencuejēna, bacua número achahuē yē'ë. Samu cien mil-lonbi guerra huajēn saē'ë.

¹⁷Ja'nca saijēna, yē'ēbi guēnamē toya ēñahuē. Ba caballo tuicua yua guēna canre bacua coribana ta'yesi'cua baē'ë. Bacua guēna canre cato, toa'ru majeiñe, azurujeiye, sē'ñojeiñe, ja'an'ru bajji'i. Caballo hua'na'ga bacua sinjobē yua airu yai sinjobē sa'ñesi'cua ba'ijēn, toa, pico, ju'ju sēne, ja'anre bacua

yi'obobi sēcojēn saojēn saē'ë. ¹⁸Ja'nca sēcojēn, toa, pico, ju'ju sēne, ja'anbi samute raure bainna uanjēn, samute macañā ba'iyē te'e ru'ru bain ru'ru huani senjohuē. ¹⁹Bacua yi'obobi huani senjojēn, bacua inco na'mi'ga ja'anbi bainni ai ja'si yo'ohuē. Bacua incoyore cato, añā hua'na ba'iyē'ru baē'ë. Añā sinjo re'huani, bainni cuncujēn, ja'si yo'ohuē. Ja'nca bainre huani senjohuē.

²⁰Huani senjojēna, bain hua'na huaima'isi'cua, ba rauna ju'inma'isi'cua, ja'ancuabi bacua gu'a juchare yo'oye gare jo'camaē'ë. Bacua gu'a huati hua'ini bojoye jo'camaē'ë. Bacua imageña te'ntose'e, zoa curi, plata, bronce, gata, sunqui, ja'anbi te'ntose'e, ñaco ēñañe, ganjo achaye, guēonbi ganiñe, ja'an porema'iñereta'an, bacuabi yuta bacua imageñana gugurini rēañe gare jo'camaē'ë. ²¹Bacua gu'a jucha yo'oye, bainre huani senjoñe, ëco toya ēñañe, yai bain yo'oye'ru yo'oye, ëmēcua romicua sa'ñeña yahue bani a'ta yo'oye, bonsere jiañe, ja'anre yo'oye gare jo'camaē'ë.

El ángel con el rollito escrito

10 Ja'nrebi, guēnamē re'otona ēñato, anje hua'guē ai ta'yejeiye jēja baguēbi picobēja'an gaje rajji'i. Ra'ña mequē yua baguē sinjobē ëmēje'en rejji'i. Baguē zia yua ënsēguē ma'ñoñe'ru miabi. Baguē guēoña yua toa zēinsi guēoña bajji'i. ²Ja'nca ba'iguēbi uti pēbē choa pēbē ancose'ere baguē, gajebi. Gajeni, baguē jēja guēonbi jai ziyana nēcaguē, baguē ari guēonbi yijana nēcabi. ³Nēcani ja'nrebi, airu yai güiye'ru ai jēja cani achobi. Cani achoguēna, ja'nrebi mējo gurucua te'e ëntē sara samucuabi coca guruni achohuē. ⁴Ja'nca guruni achojēna, ba te'e ëntē sara samucua coca guruse'ere utina toya bi'rahuē

yë'ë. Toya bi'raguëna, guënamë re'otobi yë'ëni coca canì achobi:

—Mëjo gurucua ba te'e ëntë sara samucua bacua coca guruse'ere toyama'ijë'ën. Ja'anre yahueñu, canì achobi.

⁵Canì achoguëna, ja'n'rëbi, ba anje hua'guë jai ziaya, yija nëcaguëbi baguë jëja ëntë sarare ëmëje'ena huëani, ⁶mai ta'yejeiye Ëjaguë Riusu, carajeiye beoye ba'iguë, si'a yija, si'a ziaya, si'a baruan ba'i hua'na, si'ayete re'huanì jo'casi'quë, ja'anguëni si'a jëja ujaguë cabi:

—Quë'rë zoe ëjoma'iñu. ⁷Anje hua'guë te'e ëntë sara samu ba'iguëbi baguë conetate juija'guë. Juiguëna, më'ë yahue masini cuencuese'e, më'ë ira conjën raosi'cuani ëñoni jo'case'e, carajeirën ba'ija'ye, ja'anre yurera yo'oni ëñojë'ën, Taita, ujaguë cabi. ⁸Caguëna, ja'n'rëbi, guënamë re'otobi yë'ëni se'e canì achobi:

—Ba anje hua'guë jai ziaya, yija nëcaguëna sani, baguë uti pëbë an-cose'ere baguëna cojë'ën, canì achobi.

⁹Canì achoguëna, yë'ë yua ba anjena sani, baguë uti pëbë insiye sen'ë. Senguëna, baguë yua yë'ëni coca cabi:

—Yë'ë pëbëte conì ainjë'ën. O'a baya hua'i sënë'ru hua'i sëneta'an, më'ëbi rëonni tëjiguëna, ai sënjeñe ba'ija'guë'bi, caguë quëabi.

¹⁰Quëaguëna, ba uti pëbëte anjena conì aën'ë. Ainguëna, yë'ë yì'obote ba'iguë, o'a baya hua'i sënë'ru ai hua'i sënbi. Ja'n'rëbi, rëonni tëjini, ai sënje yacahuë baye'ru runji'i. ¹¹Ruinguëna, ja'n'rëbi, anje sanhuëbi yë'ëni ñaca yi-huojën cahuë:

—Riusu cocarebare yua se'e bainni quëani achojaijë'ën. Bain jubëan ba'ie, tin bain ba'ie, si'a re'oto coca cacua ba'ie, rey ëjacua ba'ie, ja'ancua ba'iyete ai ba'ie bainni quëani achojaijë'ën, cahuë.

Los dos testigos

11 Canì ja'n'rëbi, cuencie tëcabëte inni, yë'ëna insini cahuë:

—Huëni, Riusu huë'ena sani, ba huë'ere cuencuejë'ën. Si'a huë'ë, misabë, baru gugurini rëincua, ja'anre cuencuejë'ën. ²Huë'ë hue'se ca'ncore cuencuema'ijë'ën, si'a gu'a bain ba'ija'ru sëani. Bacua yua si'a re'oto bainbi rani, Riusu huë'ë jobo Jerusalén casi jobore ai gu'a hui'ya taonni huesoja'cua'ë. Cuarenta y dos ña'aguëanbi ba'ijën, ja'nca yo'oja'cua'ë. ³Yo'ojëna, yë'ë ëñoñete ëñani quëani achojaicua, samucua, costal caña ju'icua, bacuare cuencueni saoyë. Mil doscientos sesenta umuguseñabi ja'nca jul'ijën, yë'ë cocare quëani achojën ba'ija'ë, cahuë.

⁴Ja'an samucua yua ba samu olivoñëa, ba samu majahuë se'nquehuëan, ja'an ba'iyë. Mai Ëjaguë Riusu yijare re'huanì jo'casi'quë, ja'anguë naconi ba'iyë. ⁵Je'o bacuabi bacuani ja'si yo'oye ro'tatoca, toare sëcojën, bacuani ëoni si'ayë. Bacuani ja'si yo'oye ro'tacua yua ja'ncara'ru huanì senjosì'cua ba'iyë. ⁶Ja'an samucuabi yëtoca, mai quëani achojai umuguseñabi ocoye beoye ba'ija'guë cajën, oco ca'niñete tëhuoni ënseye poreyë. Ziayañare'ga ziere re'huaye poreyë. Si'a raure bacua yëse'ru bainni uañe poreyë bacua. ⁷Ja'n'rëbi, Riusu cocarebare quëani achoni tëjijëna, ba gu'aguëreba, ba rëi gojera ba'iguëbi yua ba gojebi eta mëni, ba samucuanì je'o baguë, bacuani huanì senjoji. ⁸Huanì senjoguëna, ju'insi'cuabi ba jai huë'ë jobo ma'are uën'ë. Recojo cocabi cato, Sodoma, Egipto, ja'an casi jobo, mai Ëjaguë crusu sa'cahuëna reosiru, ja'an ba'iji. ⁹Ju'insi'cuabi uinjëna, si'a bain jubëan, si'a tin coca cacua si'a re'oto bain, ja'an ba'icuabi samute umuguseña jobo, bacuani quëquësi ñacobi jia'nani

ëñañë. Yequëcuabi bacuare tañe ro'tatoca, ënseyë. ¹⁰ Ba samucuabi Riusu cocarebare quëani ahojënna, si'a yija bainbi recoyo ai sa'ntijën ai oisi'cua baë'ë. Ja'nca sëani, bacua ju'inse'ere bojojën, fiesta yo'ojën, bonsere sa'ñeña ro insijën ba'iyë. ¹¹ Ja'n'rëbi, samute umuguseña jobo ba'iguëna, Riusubi bacuana sëconi saoguëna, bacuabi go'ya rani nëcahuë. Ja'nca nëcäjënna, si'a bain ëñacuabi ai quëquë huesësi'cua baë'ë. ¹² Ba'ijënna, guënamë re'otobi go'ya raisi'cuani ai jëja coca cani achobi:

—Ënjo'onna mëjj'ën, cani achobi.

Cani achoguëna, je'o bacuabi ëña-jënna, ba samucuabi pico can naconi guënamë re'otona më'ë. ¹³ Mëijënna, ja'ansirën yijabi ai jëja ñu'cuebi. Ñu'cueguëna, huë'e jobo décima parte ba'iyebi tantani si'abi. Bain hua'na si-ete mil ba'icuabi, yija ñu'cueguëna, huajë junni carajaë'ë. Junni carajatena, bain ba'ijën ju'inma'isi'cuabi ai quëquë huesësi'cua, guënamë re'otona ëñani, Riusu ta'yejeiye ëjaguë ba'iyë cahuë. ¹⁴ Yureca, samu ba'iyë huani jo'case'e yure si'ase'e ba'iji. Yuta te'e huani jo'cayë caraji.

La séptima trompeta

¹⁵ Ja'n'rëbi, anje hua'guë, te'e ëntë sara samu ba'iguëbi baguë conetate juiguëna, guënamë re'oto ba'icuabi ai jëja cani achohuë:

Yureca, mai Ëjaguë Riusubi, baguë Raosi'quëreba Ba'iguë, Cristo hue'eguë naconi, bacuabi yua si'a bain ëjacuare quë'ñeni, si'a yijare bajën, carajeiye beoye si'arën guanseyën ba'iyë, cani achohuë.

¹⁶ Cani ahojënna, ira ëja bain venticuatrocu, bacua jëja guëna seihuëanre ñu'cuabi yua Riusu guëon na'mina gugurini rëanni, baguëni bojojën, ¹⁷ baguëni cahuë:

Mai quë'rë ta'yejeiye Ëjaguë Riusu, ru'rureba ba'isirënbi si'arën ba'iguë, gare carajeiye beoye ba'iguëna, më'ëni bojojën, më'ëni surupa cajën ba'iyë.

Yureca, më'ë ta'yejeiye poreguëbi si'a bainni guanse bi'raguëna, yëquë-abi bojojën, më'ëni surupa cayë.

¹⁸ Si'a re'oto bainbi bëinjën, më'ëni je'o bacuareta'an, më'ëbi bacuare bënni senjoguë raë'ë.

Bain gu'a juchare ëñaguë, ju'insi'cua ba'icuata'an, bacua bënni senjoñete huo'hueni tonguë raë'ë.

Më'ëre yo'o concua, më'ë ira bain raosi'cua, më'ë bainreba si'acuana më'ë premio bayete huo'hueni insiguë raë'ë.

Ëja bain, yo'o yo'oye zeansi'cua, si'acua më'ë ta'yejeiye ba'iyete si'a recoyo ro'tajën bojojën ba'itoca, yureca më'ë premio bayete bacuana huo'hueni insiyë më'ë, cahuë.

¹⁹ Cajënna, ja'n'rëbi, Riusu huë'e guënamë re'oto ba' huë'e yua ancosi huë'e bajji'i. Ba'iguëna, ja'n'rëbi, sa'nahuërebana ëñato, Riusu coca jia'nose'e, baguë guanseni jo'casi coca bajji'i. Ba'iguëna, ja'n'rëbi, mëjo jue'neñe, mëjo guruye, ja'anbi ai jëja yo'oni ai ba'iyë ai achobi. Yija ñu'cueye, oco garase'e ai jëja to'ñe, ja'an'ga bajji'i.

La mujer y el dragón

12 Ja'n'rëbi, mëñe ëñato, guënamë toya yua yë'ëni ëñose'e bajji'i. Romigobi ënsëguë naconi ganosi'co'ru baco'ë. Ñañaguë yua bago tumusi'co baco'ë. Bago maro tui'se'e yua si'a sara samu ma'chocooan naconi re'huase'e bajji'i. ² Zinbë ba'igo yua të'ya rai ëaye ba'igore ai ba'iyë ai ja'siguëna, ai yo'ogo ai oigo baco'ë. ³ Ja'n'rëbi, yequë guënamë toya ja'ansirën yë'ëni ëñobi. Aña pëquë majequë ai jaiguë'bi bajji'i. Ba'iguëbi te'e ëntë sara samu sinjobëan, si'a sara ca-

choñëa, ja'anre babi. Te'e ëntë sara samu guëna maroan yua baguë sinjobëanre tuji'i. ⁴Baguë incobabi yoguë, ma'chocoan guënamë re'otore sëicoan, samute macaña ba'iyë te'e ru'ru yijana tonni senjobi. Ja'nca ba'iguëbi ba romigo ba'irute ba'iguë, Bago zinre të'ya raigona, baguëte anza caguë ëjobi. ⁵Ëjoguëna, ëmëguëte të'ya raco'ë. Si'a re'oto bainre ai ba'iyë ai bënni senjoguë guanseja'guë, ja'an ba'ija'guëte të'ya raco'ë. Të'ya raigona, Riusu yua baguë jëja guëna seihuëte nü'iguëbi yua ja'ansirën baguëte tëani, mëani babi. ⁶Ja'nca baguëna, ba romigobi yua bain beo re'otona huë'huë sani, Riusu re'huacaisiruna gatijaco'ë. Mil doscientos sesenta umuguseñabi, Riusubi cuiraguëna, bago aonre coni aingo baco'ë.

⁷Ba'igona, ja'nreëbi, guënamë re'oto ba'icuabi guerra huaye huëohuë. Guënamë re'oto yo'o concua jubë ëjaguë Miguel hue'eguë, baguë anje sanhuë concua naconi, bacuabi yua aña pëquëni je'o bajën, baguëni guerra huahuë. Huajënna, aña pëquë, baguëre concua naconi, bacua'ga te'e huahuë. ⁸Huajënna, quë'rë jëja bajën, aña pëquë jubëni huani tonhuë. Tonjënna, guënamë re'oto ba'iru gare beobi aña pëquë. ⁹Ja'nca beoguë, ru'rureba ba'isirënbi ba'iguë, aña casi'quë, si'a bainre coquesi'quë, Zupai huati, Satanás, ja'an hue'eguëbi ba'iguëna, baguë, baguë coquejën concua naconi, bacuare yua yijana tonni senjohuë.

¹⁰Senjojënna, ja'nreëbi, guënamë re'otobi ai jëja cani achobi:

Yureca, mai Ta'yejeiye Ëjaguë Riusu, maini tëani baguëbi gare carajeiye beoye mai Ëjaguë'ru si'arën bëaguë ba'iji.

Baguë Cristo Raosi'quëreba ba'iguë'ga baguë naconi Ëjaguë'ru te'e bëaguë ba'iji.

Ja'nca ba'ijënna, zupai huatibi Riusuna sani, mai ba'iyë, Riusu bainrebare gu'aye caguë, Gu'aye yo'oye se'ga ba'iyë caguë, jo'caye beoye ro coqueguë quëaguëna, baguëte gare yijana tonni senjohuë.

¹¹Ja'nca senjojënna, maibi quë'rë ta'yejeiye recoyo jëja bayë. Riusu Mamaquë, mai gu'a jucha ro'ire junni tonni, go'ya raisi'quëbi baguë ziere jañuni tonguëna, bacuabi baguëni si'a recoyo ro'tani, mai Ëjaguë naconi te'e junni tonñu cajën, baguë ba'iyete si'a bainni jo'caye beoye quëani achohuë.

Ja'nca ba'icuabi mai Ëjaguë naconi ta'yejeiye bajën te'e ba'iyë.

¹²Ja'nca sëani, guënamë re'oto ba'icua si'acuabi bojojën ba'ijë'n.

Yija re'oto, jai ziaya re'oto, ja'an ba'icuata'an, mësacuani ai gu'aye cani jo'case'e ba'iji.

Zupai huatibi baguë yure carajeiye masiguë sëani, yua ai bëinreba bëinguë, mësacuana ai je'o baguë saiji, guënamë re'otobi cani achobi.

¹³Ja'nreëbi, aña pëquëbi baguëre yijana senjose'ere masini, ba romigo, ëmëguëte të'ya raisi'co, Ja'angoni zeanza caguë, bi'rabi. ¹⁴Bi'raguëna, yua jai huihue ganhua cabëanre romigona insini, bagoni cahuë:

—Bain beo re'otona ganhuago sani gatijë'n. Aña pëquëbi zeanma'iguëna, Riusu aon insija'yete aingo, samute tëcahuëan jobo barute ba'ijë'n, cahuë.

¹⁵Cajënna, aña pëquëbi, Bagote ziyana rëoni huesoza caguë, baguë yi'obobi ai oco cañate güisani saobi. Ai sao ziaya ba'iyë'ru saoguë, romigoni rëo ëaye yo'obi. ¹⁶Yo'oguëna, ba yija ja'anse'ebi a'nqueni, aña pëquë ziaya saose'ere rëonni si'abi. Rëonni si'aguëna, ba ziyabi ro huesëbi. ¹⁷⁻¹⁸Huesëguëna, aña pëquëbi romigoni bëinguë, Yequëcua bago mamacuani guerra

huaza caguë saji'i. Riusu bainreba concua, baguë cocarebare achani yo'ocua, Jesús ba'iyete quëani achocua, ja'ancuani huaye ro'taguë, jai ziaya yëruhuana sani ëjoguë unji'i.

Los dos monstruos

13 Uinguëna, ja'nrebi ëñato, yequë gu'aguërebabi jai ziaya sa'nahuëbi eta mëji'i. Si'a sara cachoñëa, te'e ëntë sara samu sinjobëanre babi. Ëja bain maroan si'a sararoanbi baguë cachoñëare tuj'i. Gu'a mamiña toyase'ebi baguë sinjobëanre baji'i. Riusuni gu'aye case'e baji'i. ²Ja'an ba'i hua'guëni ëñahuë yë'ë. Airu yai hua'guë'ru ba'iguëbi mie guëon ba'ye'ru babi. Ma yai yi'obo baye'ru babi. Ja'nca ba'iguëna, aña pëquëbi baguë ta'yejeiye ëjaguëre baguëte re'huani, baguë jëja guëna seihuëna bëaye cabi. ³Te'e sinjobë yua ja'si nesiru ba'iguëna, huachose'e baji'i. Huachomanica, junni huesëre'abi. Ja'nca huachose'e ba'iguëna, si'a yija bainbi ai ëñajën rëinjën, gu'aguërebani te'e conjën bañuni cajën, baguëni te'e zi'inhuë. ⁴Zi'injën, aña pëquëre'ga bojojën, baguëni gugurini rëanhuë. Aña pëquëbi ba gu'a hua'guëre baguë ta'yejeiye ëjaguëre re'huasi'quë sëani, si'a bainbi gu'aguërebani gugurini rëanjën, baguëte bojojën coca cahuë:

—Ja'an hua'guë yua mai ta'yejeiye ëjaguëbi ai jëja baji. ¿Jarocuabi baguëni huaye poreye'ne? cahuë.

⁵Cajëna, ja'nrebi, gu'aguërebabi, Ta'yejeiye ëjaguëre re'huasi'quë sëani, ai jaiguë'bi ba'iyë yë'ë caguë, Riusuni gu'aye caye se'ga ba'iguëbi cuarenta y dos ñañaguëan ëjaguë'ru bëaye poreguë baji'i. ⁶Ja'nca yo'oguë baji'i. Riusu, baguë ta'yejeiye ba'iyë, guënamë re'oto ba'icua, baguë bainreba si'acuare gu'aye caza caguë, ja'anre yo'oni jëhuaguë baji'i. ⁷Ja'nca ba'iguëbi Riusu

bainreba ba'icuanu guerra huayebi huesoni senjoñe poreguë baji'i. Si'a bain jubëan, si'a bain tin coca cacua, si'a re'oto bainre guanseye poreguë baji'i. ⁸Ba'iguëna, si'a yija bainbi baguëni gugurini rëanni bojohuë. Bacua mamiña yua ru'rureba ba'isirën, ja'anrë, ba Riusu Zin, baguë uti pëbë, si'arën ba'icua quëa pëbë, bacua mami yua ja'anruna toyani jo'cama'ise'e ba'itoca, bacuabi ba gu'aguërebani gugurini rëanni bojohuë. ⁹Ganjo bacuabi ën cocare achani ye'yeja'bë.

¹⁰Preso zeanja'ne cuencuesi'cuabi preso zeansi'cua ba'ija'cua'ë.

Guerra hua hua'tibi huani senjoja'ne cuencuesi'cuabi guerra hua hua'tibi huani senjosi'cua ba'ija'cua'ë.

Ja'nca ba'ija'cua sëani, Riusu bainrebabi baguëni gare jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën, baguë tëani baja'yete ëjoye bayë.

¹¹Ja'nrebi, se'e ëñato, yequë gu'a hua'guëbi yija sa'nahuëbi eta mëji'i. Samu cachoñëa, oveja zin cachoñëa'ru ba'iyë baguë, aña pëquë tërëye'ru tërëguë cabi. ¹²Yequë gu'a hua'guëbi ba'iguëna, baguë ta'yejeiye ëjaguë ba'ye'ru si'a bainni güina'ru guansegüë baji'i. Ba hua'guë ja'si nesiru huachose'e sëani, mësacua yua baguëni gugurini rëanni bojojën ba'ijë'n caguëna, ja'nca yo'ohuë.

¹³Gu'a hua'guë yijabi eta mëisi'quëbi ai ta'yejeiye yo'oni ëñoguëna, bainbi ai ëñajën rën'ë. Toare guënamë re'otobi gachoni ëñoñë'ga yo'obi baguë. ¹⁴Ja'nca yo'oguë, yequë gu'a hua'guëbi ba'iguëna, yija ba'icuanu ai coqueye guenseguë baji'i. Ja'an hua'guë yua guerra hua hua'tibi sinjobëna huaisi'quëta'an, go'ya raji'i. Ja'nca sëani, mësacua yua baguë ba'iyë'ru imagenre te'ntoni nëconi bajë'n, coqueguë guansebi. Guansegüëna, bacuabi baguë ba'iyë'ru imagenre te'ntoni nëcohuë.

¹⁵Nëcojënna, gu'a hua'guë yijabi eta mëisi'quëbi ba imagena sëcoguëna, imagen se'gabi yi'eni coca ca bi'rabi:

—Si'acua yua yë'ëni gugurini rëanni bojojën ba'ijë'n, guansegüë cabi.

Cani, bainbi gugurini rëanma'itoca, bacuare huani senjoñe guansebi.

¹⁶Ja'nrëbi, si'a bain, jëja bacua, jëja beocua, bonse bacua, bonse beo hua'na, preso zeansi'cua, preso zeanma'isi'cua, si'acuare choini, bacua jëja ëntë sara o bacua të'ribë, ja'anruna baguë toyayete së'queye guansebi.

¹⁷Guansegüëna, bainbi gu'a hua'guë mami o baguë número, ja'anre toyani së'quese'e beotoca, bonse coye, bonse insiye ja'anre yo'oye porema'inë. ¹⁸Ja'an númerote masiye yëtoca, ai ba'iyë ro'tani masiye bayë. Ja'an masicuabi ba gu'a hua'guë númerote cuencueni, baguë ba'iyete masija'bë cayë. Baguë número yua seiscientos sesenta y seis sëani, bainbi cuencueye poreyë.

El canto de los 144,000

14 Ja'nrëbi, que cubë, Jerusalén ba'iyë, ja'an cubëna ëñato, Riusu Mamaquëbi huajëguë nëcabi. Baguë bainreba, 144,000 ba'icua, baguë mami, baguë Taita mami bacua të'ribëanna toyani së'quesi'cua, bacuabi baguë naconi te'e nëcahuë. ²Ja'nrëbi, guënamë re'otona achato, arpa huaicuabi ai re'oye achoye arpa huajën gantahuë. Ai sao ziaya achoye'ru ba'ijën, mëjo jëja cueye'ru achojën, bacua arpate huajën, re'oye achoye gantajën baë'ë. ³Riusu jëjauë mami o baguë número, ja'a guëna sei huë, gajese'ga ba'i hua'na ba'iru, ira ëja bain ba'iru, ja'anrute ba'ijën, bacua mame coca gantajën baë'ë. Gantajën ba'ijënna, ba 144.000 ba'icua, yijabi tëani quë'neni mame re'huasi'cua sëani, ja'ancua se'gabi ba gantayete ye'yeye porehuë. ⁴Ja'ancua yua romi pa'roma'isi'cua, si'si recoyo

beocua, gu'a jucha gare yo'oye beoye baë'ë. Ja'nca ba'icuabi Riusu Mamaquë sairuan, si'aruanna te'e conni sai yë. Bacuabi Riusuni, baguë Mamaquëni, bacuani ru'rureba si'a recoyo ro'tajën ba'isi'cua sëani, Riusu ru'ru tëani basi'cua baë'ë. ⁵Gare coqueye beoye ba'ijën, gare jucha yo'oye beoye ba'ijën, si'si ëñomajën baë'ë.

Los mensajes de los tres ángeles

⁶Ja'nrëbi, guënamë re'otona ëñato, yequë anje hua'guëbi jobo ca'ncore ganhuaguë baji'i. Ja'nca ba'iguëbi Riusu cocareba carajeyiye beoye ba'iyete quëani achoguë, si'a bain yijare ba'icua, si'a re'oto bain, si'a bain tin coca cacua, ja'ancuabi te'e ruiñe achaja'bë caguë, ⁷si'a jëja coca quëani achobi:

—Riusuni ai ruiñe ëñajën, baguë ta'yejeiye ba'iyete ai bojojën cani achojën ba'ijë'n, yurera baguë bënni senjorën ti'anse'e sëani. Baguë yua guënamë re'oto, yija re'oto, jai ziaya re'oto, si'a oco etaruan, ja'anre re'huani jo'casi'quere sëani, baguëni gugurini, baguëni si'a recoyo bojojën ba'ijë'n, quëani achobi.

⁸Quëani achoguëna, ja'nrëbi, yequë anje hua'guë samu ba'iguëbi ganhuarani, coca quëani achobi:

—Ba jai huë'e jobo Babilonia casi jobo yua huesëni carajaji'i. Gare carajaji'i. Ba jobo bainbi bacua jo'cha yua si'a re'oto bainni uncuajën, bacuare güebojën, bacua naconi gu'a juchare a'ta yo'o güesehuë, quëani achobi.

⁹Quëani achoguëna, ja'nrëbi, yequë anje hua'guë, samute ba'iguëbi ganhuarani, coca quëani achobi:

—Si'a bain yua ba gu'a hua'guëni gugurini rëancua, baguë imagen te'ntose'ena gugurini rëancua, baguë mamire të'ribë, ëntë sara, ja'anruna së'que güesecua, ¹⁰ja'ancuabi Riusu jo'cha ro'rohuëte conni uncuye bayë. Ja'an jo'cha ro'rohuë yua Riusu

ta'yejeiye bēnni senjoja'ñe sēani, bacuabi uncuje'ña, Riusubi bacuani ai jēja bēnni senjoji. Jai toabo, ju'ju sēn toabobi zēinguēna, Riusubi bacuare ja'anruna senjoguēna, Riusu Mamaquē, Riusu anje sanhuē, bacuabi ēñajēna, ai ba'ie ai ja'siye ai yo'ojēn ba'iyē.

¹¹ Caraye beoye ai yo'ojēn, bēani huajēye gare beojēna, ba toa yua gare yayaye beoye pico huēoguēna, ai ja'siye ai uyē bacua. Gu'aguēreba, baguē imagen te'ntoni nēcose'e, ja'anna gugurini rēansi'cua sēani, gu'a hua'guē mami sē'quesi'cua sēani, ai yo'oyē.

¹² Ja'nca ai yo'ojēna, Riusu bainreba, Riusu cocarebare achani yo'ocua, Jesusni si'a recoyo ro'tacua, ja'ancuabi Riusu tēani baja'yete bojora'rē ējoye bayē. Gare jo'caye beoye baguēni ējojēn ba'ija'bē cayē, quēani achobi.

¹³ Quēani achoguēna, ja'n'rēbi, yequēbi guēnamē re'otobi yē'ēni coca quēabi:

—Mē'ē utina ñaca toyani bajē'ēn: “Yureñabi mai Ējaguē ro'ire junni tonsi'cuabi ai ba'ie ai bojojēn ba'iyē.” Riusu Espiritu'ga güina'ru caji: Aito. Ai ba'ie ai bojojēn ba'iyē. Re'oye yo'o yo'osi'cuabi junni tonjēn, te'e ruñe bēani huajēye poreyē, bacua re'oye yo'o yo'ose'e yua guēnamē re'otona ēnose'e sēani, quēabi.

La cosecha de la tierra

¹⁴ Quēaguēna, ja'n'rēbi, pico re'otona ēñato, yequē, Bainguēru Raosi'quē ba'iguēru pojei pico re'ohuēte ñuji'i. Zoa curi maro, ēja bain maro yua baguē sinjobēte tuji'i. Aon tēa hua'ti ga'hua, ai re'oye guē'tosi hua'tire babi. ¹⁵ Ja'nca ba'iguēna, yequē anjebi Riusu huē'ebi etani, pico re'ohuē ñu'iguēni ai jēja coca cani achobi:

—Mē'ē aon tēa hua'ti ga'huabi eoni, aon tēa tēcahuē sēani, ba aonre tēani

bajē'ēn. Si'a yija aon yua re'oye ya'jibi, cani achobi.

¹⁶ Cani achoguēna, pico re'ohuēte ñu'iguēbi baguē aon tēa hua'ti ga'huabi eoni, yija aonre tēani si'abi.

¹⁷ Tēani si'aguēna, yequē anjebi Riusu huē'e guēnamē re'oto ba'i huē'ebi etani, aon tēa hua'ti ga'hua re'oye guē'tosi hua'tire babi. ¹⁸ Baguēna, yequē anje toa re'hua ējaguē ba'iguēbi misabē ca'ncobi etani, aon tēa hua'ti ga'hua baguēni ai jēja coca cani achobi:

—Mē'ē hua'tibi eoni, bisi ēye si'a yijare ba'iguēna, bisi ēye ya'jirēn ti'anse'e sēani, si'aye tēani bajē'ēn cani achobi.

¹⁹ Ja'nca cani achoguēna, ba anjebi baguē hua'ti ga'huabi yijana eoni, bisi ēye si'ayete tēani, Riusu ēye tumu ro'rohuē jai ro'rohuēna senjoni ayabi. Ayaguēna, Riusubi bēinguē, ai jēja si'nsejēn tumuñu caguē, ²⁰ huē'e jobo ca'ncore ba'ijēn, ai jēja tumujēn, ēye gonore tumujēn su'rijēn si'nsehuē. Ja'nca si'nsejēna, ziebi yua ba tumu ro'rohuēbi etamaquē. Etani, ai rēiye saoguē, zie zi-aya saoye'ru saobi. Caballo hua'na y'i'obo gueonsiru tēca ba'ie'ru rēiguē, samute cien kilómetro saoguē baj'i'i.

Los ángeles con las siete últimas calamidades

15 Ja'n'rēbi, se'e mēiñe ēñato, yequē guēname toya yua yē'ēni ēnose'e baj'i'i. Guēnamē re'oto yo'o con hua'na te'e ēntē sara samucuabi ai ba'ie ai go'sijeie ēñojēna, ai ēñaguē rēn'ē yē'ē. Raure bainni jo'cajēn ra'ē. Ja'an rau, te'e ēntē sara samu raure jo'cajēna, Riusu yua ja'anbi bainre ai yo'o güeseni tējiye ro'tabi. ² Ja'n'rēbi, guēna zitara ba'ie'ru ēñobi. Toa zēnsira ba'ie'ru ēñoguēna, Riusu bainreba, ba gu'aguērebani baguē imagen te'ntoni nēcose'ena ja'anna gugurini rēin güesi'cua, baguē número sē'que güesi'cua, bacuabi yua guēna zitara yēruhuate ba'ijēn,

Riusu arpa insisi ma'carëanre huaijën nëcahuë. ³Ja'nca nëcajën, Riusu ira banguë consi'quë Moisés hue'eguë, Jesucristo go'ya raisi'quë, bacua ganta co-care gantahuë:

Yëquëna ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusu, më'ëbi ai ba'iyë ai re'oye yo'oguë, ai ta'yejeiye yo'oni yëquënani ënohuë më'ë.

Më'ë te'e ruiñe ba'i ma'are yëquënani ënohuëna, ja'an ma'aja'an ganiñe ai re'oye ba'iji, Ëjaguë.

Gare carajeiye beoye ai masiye guansejë më'ë, si'a re'oto bain ëjaguëreba sëani.

⁴Ja'nca guansegüëna, si'acuabi më'ë ta'yejeiye ba'iyete quëani ahojën, më'ëni gugurini bojojën ba'iyë.

Ja'an yo'oma'icua gare beoyë, Ëjaguë, më'ë se'gabi si'si recoyo beoguë sëani.

Më'ë si'nseja'yete yua si'a re'oto bain masi si'ase'e sëani, si'a bainbi më'ëni gugurini rëanjën raiyë, gantajën nëcahuë.

⁵Gantajën nëcajënna, ja'n'rëbi, Riusu huë'e guënamë re'otore ba'iguëna, ba sa'nahuëreba ba'i sonohuera, Riusu coca ba'i sonohuera yua anconi ënohuëna, ëñahuë yë'ë. ⁶Ja'an sonohuerate ancoguëna, ba guënamë re'oto yo'o con hua'na te'e ëntë sara samucua raure jo'cani si'aja'cua bacuabi etahuë. Go'sijei caña, si'si beo cañare ju'ijën, zoa curi tëinmeare bacua coribate tën'ë. ⁷Etajënna, ja'an ta'yejeiye ba'i hua'na gajese'ga ba'icua te'eguëbi zoa curi ro'rohuëan te'e ëntë sara samu ro'rohuëan Riusu rau re'co bu'iyë ayase'ere inni, ba anje sanhuë te'e ëntë sara samucua insibi, bainni ai yo'o güesejën ba'iyete. Riusu yua gare carajeiye beoye si'arën ba'iguëbi ja'an rau re'core re'huaguëna, anje sanhuëbi gu'a bainna jo'caye ba'ë. ⁸Riusu huë'ere cato, baguë ta'yejeiye

yo'oye pore ëjaguë sëani, si'a huë'e yua toa pico ayani ta'pise'e bajji. Ja'nca ba'iguëna, anje sanhuëbi bacua rau ro'rohuëan te'e ëntë sara samuhuëanre jañuni tonni tëjiye tëca, maibi Riusu huë'ena cacaye gare porema'inë.

Las copas del castigo

16 Ja'n'rëbi, Riusu huë'e sa'nahuëbi ai jëja coca caní, anje sanhuëni quëabi:

—Yuara mësacua rau, Riusu rau re'co ba'i ro'rohuëan te'e ëntë sara samuhuëanre yijana jañuni tonni, bainni ai yo'o güesejë'ën, quëabi.

²Quëaguëna, anje hua'guë ru'ru ba'iguëbi sani, baguë ro'rohuëte yijana jañuni tonbi. Jañuni tonguëna, ba gu'aguëreba, baguë imagen te'ntoni nëcose'e, ja'anna gugurini rëanjën ba'icua, gu'a hua'guë mami së'que güesesi'cua, ja'an bainbi ai ca'mi rau ja'si nehuë. Ai gu'a ca'mi rau ai ja'siguëna, ai ba'iyë ai bain yahui sëne bajji.

³Ba'iguëna, ja'n'rëbi, yequë anje samu ba'iguëbi sani, baguë ro'rohuëte jai ziyana jañuni tonbi. Jañuni tonguëna, ju'insi'quë zie jañuni tonse'eru runji'i. Ja'nca ruinguëna, baru ba'i hua'na, si'acuabi junni caraja'ë.

⁴Carajatena, ja'n'rëbi, yequë anje samute ba'iguëbi sani, baguë ro'rohuëte si'a ziyaña, oco eto gojeña, ja'an beoruna jañuni tonbi. Jañuni tonguëna, beoru zie'ru runji'i. ⁵Ja'nca ruinguëna, Riusu anje ziaya re'oto cuiraguëbi coca caguëna, achahuë yë'ë:

Yureca, Ëjaguë, bainni ai re'oye ai yo'o güesehuë më'ë.

Ru'rureba ba'isirënbi si'arën ba'iguë, si'si recoyo gare beoguë sëani, ai re'oye yo'ohuë më'ë, Ëjaguë.

⁶Gu'a bainbi më'ë bainreba, më'ë co-careba quëani achocua huani senjoni, bacua ziere jañuni tonjënna,

më'ëbi yua ziere bacuani bëinguë uncuayë.

Ja'nca uncuaguëna, ba ziere uncuja'bë, cabi.

⁷ Caguëna, yequëbi misabëte ba'iguëbi coca caguëna, achahuë yë'ë:

—Aito, Èjaguë. Më'ëbi ta'yejeiyereba Èjaguë Riusu sëani, ai masiye ro'tani bainre bëinguë, ai yo'o güeseguë ba'iyë më'ë, cabi.

⁸ Caguëna, ja'nrëbi, yequë anje gajese'ga ba'iguëbi baguë ro'rohuëte ënsëguëna jañuni tonbi. Jañuni tonguëna, ënsëguëbi ai jëja toarebare zënni, bainre ëo bi'rabi. ⁹ Èo bi'raguëna, ai ta'yejeiye ai ja'suye huanoguëna, ba bainbi Riusu ba'iyete ai gu'aye cahuë. Ba raure jo'casi'quë ba'iguëna, Riusuni ai gu'aye cajën, bacua gu'a juchare senjoma'ijën, Riusu tënoñete senma'ijën, baguë ba'iyete re'oye caye beoye gare ba'ë'ë.

¹⁰ Ba'ijëna, ja'nrëbi, yequë anje te'e ëntë sara ba'iguëbi baguë ro'rohuëte ba gu'aguëreba jëja guëna seihuëna jañuni tonbi. Jañuni tonguëna, baru ba'i re'oto yua zijei re'otora runji'i. Ruinguëna, baru bainbi ai ja'siye ai yo'ojën, ja'ansicua zemeñoare cuncujën ai o'ë'ë. ¹¹ Oijën, bacua ja'si nesiruanre ro'tajën, Èjaguë Riusu guënamë re'otore ba'iguëna, baguëni ai gu'aye cajën, bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere jo'cani senjoñe gare güehuë.

¹² Ja'nrëbi, yequë anje te'e ëntë sara te'e ba'iguëbi baguë ro'rohuëte ba jai ziaya Eufrates casiyana jañuni tonbi. Jañuni tonguëna, ziyabi hueani, cueneni carajaji'i. Ja'nca carajeiguëna, yequë ëja bainbi ënsëguë eta rai ca'ncobi guerra huajën raiye porehuë.

¹³ Ja'nrëbi, aña pëquë, gu'aguëreba, Riusu coca coqueye casi'quë, ja'ancua ba'ijëna, ai gu'a huati hua'i jojo hua'i ba'iyë'ru samutecuabi bacua yi'oboanbi etajëna, ënhahuë. ¹⁴ Huati

hua'i yua ai gu'ayereba gu'aye yo'ocua, zupai concuabi ai ta'yejeiye yo'oni ëñoñe porecua ba'ë'ë. Si'a yijana sani, si'a bain ta'yejeiye ëjacuare choini, Riusuni guerra huañu cajën, bacuare te'eruna n'ë'cohuë. Mai ta'yejeiyereba Èjaguë Riusu ëñojai umuguse sëani, baguëbi coca cabi: ¹⁵ “Yureca, bonse jian hua'guë ti'añe'ru te'e jëana bainni ënoñuë raija'guë'ë yë'ë. Ènoñuë raiguëna, yë'ë bain ëñajën ëjocuabi ai bojojën ba'ija'cua'ë. Ja'ancuabi bacua cañate re'oye re'huajën, can beohuëan ba'ima'ijëna, yequëcuabi ëñani masiye porema'inë” cabi. ¹⁶ Yureca, hebreo cocabi cato, bacua n'ë'casiru yua Armagedón hue'ebi.

¹⁷ Ja'nrëbi, yequë anje te'e ëntë sara samu ba'iguëbi baguë ro'rohuëte yija ëmë re'otona jañuni tonbi. Jañuni tonguëna, Riusu jëja guëna seihuëbi Riusu huë'ere ba'iguëna, ja'anrubi ai jëja coca cani achobi:

—Yua'ë. Rau re'core jañuni tonni tëji-huë, cani achobi.

¹⁸ Cani achoguëna, ja'nrëbi, ai jëja mëjo jue'neñereba jue'neñe baji'i. Ai ba'iyë ai ta'yejeiye ai achoguë, mëjo cueyereba cueye baji'i. Yija'ga ai jëja ñu'cueyereba ñu'cueye baji'i. Bain gare ëñama'ise'ru ba'iyë ta'yejeiye ai yija ñu'cueye baji'i. ¹⁹ Ba'iguëna, ba jai huë'e jobo si'a jobobi samute ba'ruan jose'e baji'i. Si'a re'oto bain huë'e joboñabi huesëni caraja'ë. Riusubi ba ta'yejeiye ba'i jobo, Babilonia casi jobore ro'taguë, baru bainni ai ta'yejeiye ai yo'o güeseguë tonbi. Baguë re'co ai bëñe ca'nquese'ere ro'rohuëna queoni, bacuani bëinguë, uncuni si'aye guansebi. ²⁰ Ja'nca yo'oguëna, si'a juboanbi huesëni carajaji'i. Cubëanre cu'eto, gue tinjañe beoye baji'i. ²¹ Ja'nrëbi, oco garasibëan, ai ba'iyë oco to'inë'ru guënamë re'otobi tonji'i. Ga garasibë yua te'e bulto rëquëye'ru

rëquëguë, bainni ëama'inëreba ja'si yo'oguëna, bainbi ai huaji yëye ëñajën, Riusure ai gu'aye cajën baë'ë, Riusu yua rau ba'iyë'ru ai yo'o güeseguë tonse'e sëani.

Condenación de la gran prostituta

17 Ja'n'rëbi, anje sanhuë te'e ëntë sara samu ro'rohuëanre basi'cua, te'eguëbi yë'ëna rani cabi:

—Yua rajjë'ën. Saiñu. Ba gu'a romigo a'ta yo'osi'co, ziaya re'otore ba'igo, bagote bënni senjoni toñete ëñoñë yë'ë. ²Si'a ën yija bain ta'yejeiye ëjacuabi bago naconi yahue umejën, a'ta yo'ojën baë'ë. Ja'nca ba'ijëna, bainbi bago gu'a jo'chana güebejën baë'ë, cabi.

³Cani, Riusu Espiritubi saguëna, anjebi yë'ëre bain beo re'otona sani, ba gu'a romigote yë'ëni ëñobi. Eñoguëna, airu hua'i hua'guë gu'a hua'guë majequëre tuco'ë. Gu'a hua'guëre cato, si'a gu'a mamiña Riusuni gu'aye case'e yua baguë ga'nihuëte toyani së'quesë'e bajj'i. Te'e ëntë sara samu sinjobëan, si'a sara cachoñëa, ja'anre babi. ⁴Gu'a romigote cato, ai re'o caña, bajacu can, majei can, ja'anre sayasi'co baco'ë. Zoa curi, go'sijei gatara'carëan ai ro'ira'carëan, perlara'carëan, ja'anbi bago ñajei tëcare ñeco'ë. Zoa curi ro'rohuë gu'a jo'cha ro'rohuëte bago baco'ë. Bago gu'aye yo'ose'e, bago yahue umeni a'ta yo'oni jëhuase'e yua bago gu'a jo'cha naconi ja'mese'e bajj'i. ⁵Bago të'ribëna ëñato, bago mami toyase'e, bain ye'yema'ise'e së'quesi'co baco'ë: “Ta'yejeiye huë'e jobo Babilonia hue'eyë yë'ë. Si'a gu'a romicua, bacua ëjagobi si'a ën yija a'ta yo'ogo, ai gu'aye ëñogo ba'iyë yë'ë” toyani jo'case'e bajj'i. ⁶Ai gu'aye yo'ogote ëñahuë yë'ë. Riusu bainreba Jesús ro'ire junni tonsi'cuare jayago, bacua zie jañuni tonse'ena güebesico baco'ë. Ba'igona, bagoni ai

ëñaguë rën'ë yë'ë. ⁷Eñaguë rëinguëna, anjebi yë'ëni coca quëabi:

—Bagoni ëñaguë rëiñe beoye ba'ijë'ën. Bago ba'iyë, gu'a hua'guë ba'iyë, bainbi masiye porema'icuata'an, më'ëni quëayë yë'ë. Gu'a hua'guëbi te'e ëntë sara samu sinjobëanre, si'a sara cachoñëare baguë, ba gu'a romigobi tui'gona, saji. ⁸Ja'nca ba'ijëna, më'ëbi ëñahuë. Gu'a hua'guëbi ru'rureba ba'isirën bajj'i. Yureña beoji. Jë'te, ba rëi gojerebabi huajëguë eta mëni, ja'n'rëbi carajeiye beoye bënni senjosi'quë ba'ija'guë'bi. Gu'a hua'guëbi ru'rureba ba'isirën ba'iguë, yureña beoguë, jë'te huajëguë raiguëna, gu'a bain hua'nabi ai ëñajën rëiñë. Bacua mami yua yija re'oto re'huasirën quë'rë ja'anrë Riusu bain gare carama'ija'cua uti pëbë, Riusu huajë pëbë, ja'anruna toyani re'huama'ise'e ba'iguëna, ai ëñajën rëiñë bacua.

⁹Yureca, gu'a hua'guë ba'iyete masiye yëtoca, ye'yeye porecuabi masija'bë: Baguë te'e ëntë sara samu sinjobëan yua te'e ëntë sara samu cubëan ba'iji. Ba gu'a romigobi ja'anboanre tuigo baco'ë. ¹⁰Ja'anbëan'ga yua te'e ëntë sara samu ta'yejeiye bain ëjacua ba'iyë. Te'e ëntë saracuabi quë'neni senjosi'cua ba'iyë. Te'eguëbi yure ba'iji. Te'eguëbi jë'te bëaguë rajji. Ja'nca raiguëbi rëño ñëserë se'gara bëaja'guë'bi. ¹¹Ja'n'rëbi, gu'a hua'guë ru'ru ba'isirënbibi ba'iguë, yureña beoguë, ja'anguëbi ta'yejeiye bain ëjaguë te'e ëntë sara samute ba'iguë, yua ba sietecua naconi ba'isi'quëbi bëajani, ja'n'rëbi carajeiye beoye bënni senjosi'quë ba'ija'guë'bi.

¹²Yureca, gu'a hua'guë cachoñëa si'a sarahuëanre ëñahuë më'ë. Ja'anhuëan yua yequë ta'yejeiye bain ëjacua si'a saracua ba'iyë. Yuta bëama'inë bacua. Gu'a hua'guëbi bëaguë raiguëna, bacuabi baguë naconi te'e bëajën, te'e hora se'ga guanseye poreyë. ¹³Bacuabi

te'e ro'tajën, bacua ba'i joboanre gu'a hua'guëna jo'cajënna, bacua joboanre guansecaiji. ¹⁴Ja'nca ba'iguëna, si'a jubëbi huëni, Riusu Mamaquë, mai gu'a jucha ro'ire junni tonni go'ya raisi'quë, ja'anguëni guerra huayë. Huajënna, Riusu Mamaquëbi bacua'ru quë'rë ta'yejeiye jëja bani, bacuani ñu'ñujei güeseji. Baguë yua si'a bain ta'yejeiye ëjacua'ru quë'rë ai ba'ie ai ta'yejeiye ëjaguëbi ba'iji. Yequëcua quë'rë jëja bacuabi beoyë. Baguëte concua cuencuesi'cua yua baguë bainreba sëani, baguëni si'a recoyo ro'tajën, baguëni jo'caye beoye conjën ba'iyë, anjebi yë'ëre quëabi.

¹⁵Quëani, ja'nrebi yequë cocare yë'ëni quëani achobi:

—Yureca, ba re'otore ëñahuë më'ë. Ba gu'a romigobi ja'anrute tuigo ba'igo. Ba ziaya re'oto yua si'a re'oto bain jubëan, ai jai jubëan, si'a bain coca cacua ja'ancua ba'ijënna, gu'a romigobi bacuani guansego ba'igo. ¹⁶Ba cachoñëa si'a sara ta'yejeiye bain ëjacua ba'ijënna, më'ëbi ëñahuë. Bacua yua gu'a hua'guë naconi te'e guansejën, yua gu'a romigoni bëinjën, ai je'o bayë. Bagote huesoni ñu'ñu güesejeiyë. Bagote zeanni, bago caña beorura rutani, bago hua'ire anni, bago ga'nihuëte toana senjoni ëoyë. ¹⁷Riusubi ja'anre bacuani ro'ta güesequëna, ja'nca yo'oyë. Riusu cuencues'e sëani, bacuabi te'e ro'tajën, bacua joboanre gu'a hua'guëni guanse güesehuë. Riusu cani jo'case'e'ru ba'ija'ye tëca, ja'nca yo'oyë. ¹⁸Yureca, ba gu'a romigote ëñahuë më'ë. Ja'angobi yua ba quë'rë ta'yejeiye huë'e jobo ba'igo. Si'a bain ta'yejeiye ëjacua'ru quë'rë ta'yejeiye ëjago ba'igo, anjebi yë'ëre quëabi.

La caída de Babilonia

18 Ja'nrebi, guënamë re'otona ëñato, yequë anje, ai ta'yejeiye ëjaguë'ru ba'iguëbi gaje raji'i. Gaje

raiguë, ai ba'ie ai go'sijeiguëbi mia re'oto ñatani saoye'ru miaguëna, yija re'oto si'a re'oto yua mia re'oto'ru runji'i. ²Ruinguëna, anjebi si'a jëja coca cani achobi:

Yua gare huesëni carajaji'i.

Gare huesëni carajaji'i.

Ba ta'yejeiye huë'e jobo Babilonia casi jobobi gare huesëni carajaji'i.

Huati hua'i ba'iru se'garu ruinguëna, si'a gu'a huati hua'i, si'a ca hua'i hua'na gu'a je'o ba hua'na, ja'an hua'na se'gabi ba huë'e jobore ëñajën cuirayë.

Ja'an huë'e jobo yua ba gu'a romigo'ru ba'ie baji'i.

³Bago gu'a jucha a'ta yo'ose'ebi bago jo'cha naconi ca'nquegona, si'a re'oto bain jubëanbi conicuni güebehuë.

Si'a ta'yejeiye bain ëjacuabi yua bago naconi ai a'ta yo'ohuë.

A'ta bonsere baza cagona, bonse insicuabi bago yëse'ere bendieni, ai ta'yejeiye curi ëjacua ruën'ë, cani achobi.

⁴Cani achoguëna, ja'nrebi, yë'ëbi achaguëna, yequëbi guënamë re'otobi cani achobi:

Yë'ë bainreba si'acua rajjë'n.

Ba gu'a huë'e jobore gare jo'cani quëñëjë'n.

Ja'an huë'e jobo yua ba gu'a romigo'ru ba'ie baji'i.

Bago gu'a juchare bago naconi te'e yo'oma'inë cajën, rau naconi bagoni si'nseja'ye'ru si'nse güesema'inë cajën, gare quëñëni, yë'ëna rajjë'n.

⁵Bago gu'a jucha yo'ose'ere jucha pëbëna toyani bëyotoca, guënamë re'oto tëca ti'anji.

Riusubi ja'anre gare huanë yeye beoye ëñaji.

⁶Bagobi gu'aye yo'ogona, ja'anse'ebi bagoni samu viaje bënni senjojë'n.

Bago gu'a jucha yo'ose'ere bago jo'cha re'co naconi ca'nqueni, bago uncuase'e'ru samu viaje bagoni ai yo'o güeseye uncuajë'ën.

⁷Bago yua ta'yejeiye bonse ëjagobi a'ta bonsere ro coní bagona, bago bain junni huesëjënna, ota oija'go cajën, giina'ru bago ai ja'siye ai yo'oye tēca ai jēja si'nseyete bagona jo'cajë'ën.

Ja'ansi'co yua ro bagora'ru huanoguëna, ja'ansi'cobi cago: "Bain quë'rë ta'yejeiye ëjago sëani, hua'jago ba'iyete gare huanofie beoye ba'iji yë'ëre.

Bojoye se'ga ba'iyë yë'ë" cago.

⁸Cagona, ja'ansi umugusebi bagote bënni senjoñe ba'iji.

Rauna ju'iñe, yequë ju'insi'cuare ota oiye, aon gu'ana ju'iñe, toana uni si'aye, ja'an naconi bagoni ai jēja ai yo'o güeseji Riusu, mai quë'rë ta'yejeiye E'jaguë sëani, cani achobi.

⁹Si'a bain ta'yejeiye ëjacuabi bago naconi yahue umeni ai a'ta gu'aye yo'ojën, bago naconi re'o bonsere ro bajën, ja'ancuabi ëñani, bago uyebi toa pico huëiguëna, bagote ai ba'iyë ai jēja ota oijën ba'ija'cua'ë. ¹⁰So'obi ëñajën, bago bënni senjoñete huaji yëye ëñajën, sa'ñeña coca caja'cua'ë:

¡Chao hua'gore! ¡Chao hua'gore!

Babilonia casi jobo quë'rë ta'yejeiye ba'i jobo ba'isi'coreta'an, te'e hora se'gabi më'ëni bënni senjoni tonse'e baj'i, sa'ñeña ota güijën caja'cua'ë.

¹¹Bonse insicua'ga bago carajeise'ere ëñajën, bagote ai ta'yejeiye ai jēja ota güija'cua'ë. ¿Yureca, mai bonsere nebi coye'ne? cajën, ¹²bacua zoa curi, plata, go'sijei gatara'carëan, perlara'carëan, me'najei caña, bajacu caña, majei caña, seda caña, re'o sunqui tontoña, ai ma'ña sën tontoña, elefante gunjibi te'ntosi ma'carëan, ai ro'i sunquibi te'ntosi ma'carëan, guëna ma'carëan, bronce, hierro, mármol, ja'an guëna

bonse, ¹³canela, aon re'oye sëñe, ma'ña sëñe, incienso, mirra, bisi ëye jo'cha, hui'yabe re'co, harina re'oye toase'e, trigo aon, huaca hua'na, oveja hua'na, caballo hua'na, yija gani yo, bain yo'o yo'ojën ba'icua, bacua ba'iyë, ja'anre bajën, Bonsere bendieñu cacuata'an, yureca bacuana cocua gare beoja'cua'ë.

¹⁴Ja'nca beoja'cua sëani, ai jēja ota güijën caja'cua'ë:

Më'ë me'najei bonse, re'o aon bonse, ja'anre bani, bojogo ro'tagona, yureca gare carajaji'i.

Ja'anre cu'etoca, gare tinjañe beoye ba'iji, caja'cua'ë.

¹⁵Ja'an bonse bendiecuca, bago cogo ba'ise'ena curi coreba cosi'cua, ja'ancuabi so'obi ëñajën, bago ai ja'siye ai oiyyete ro'tajën, bagote ai jēja achoye ota oijën ¹⁶güija'cua'ë:

¡Chao hua'gore! ¡Chao hua'gore!

¡Quë'rë ta'yejeiye ba'i jobore!

Më'ë yua ëja romigo sëani, me'najei caña, bajacu caña, majei caña, ja'anre sa'yesi'co baco'ë.

Zoa curi, go'sijei gatara'carëan, perlara'carëan, ja'nca ñesi'co baco'ë.

¹⁷Ja'nca ba'isi'cota'an, te'e hora se'gara ba'iguëna, më'ë bonse beoru gare carajaji'i, ota oijën güija'cua'ë.

Ja'nrëbi, yequëcua, jai ziaya yo ëjacua, bacuare yo'o concua, marineru hua'na, jai ziyabi bonse sani bendiecuca, si'acuabi so'obi nēcajën, ¹⁸bago uyebi toa pico huëiguëna, ja'anre ëñajën, ai jēja achoye ota oijën güija'cua'ë:

—Yequë huë'e jobo quë'rë ta'yejeiye ba'i jobobi beoji, ota güijën caja'cua'ë.

¹⁹Cani, bacua sinjobëanna ya'o pë'npëjën, ai jēja ota güijën, coca caja'cua'ë:

¡Chao hua'gore!

¡Quë'rë ta'yejeiye ba'i jobo ba'isi'core!

Ziaya yo ëjacua si'acuabi bago bonsere sani bendiejën, curi ëjacua ruën'ë.

Yureca, te'e hora se'gara ba'iguëna, gare huesëni carajeisi'co runco'ë, cajën ota güija'cua'ë.

²⁰ Yureca, Riusu ba'i jobo ba'icua, Riusu bainreba, Riusu bain raosi'cua, Riusu cocarebare quëani achocua, mësacua bojojën ba'ija'cua'ë.

Mai Ëjaguë Riusubi mësacua ai yo'ojën ba'ise'ere, bago a'ta huaise'ere ro'taguë, yurera bagoni ai ba'ie ai yo'o güeseji.

Ja'nca sëani, bojojën ba'ija'cua'ë.

²¹ Ja'nrëbi, anje hua'guë ai jëja baguëbi, ai jai gatabë aon toabë ba'ie'ru ba'iguëna, huëani, jai ziyana senjoni rëoni, coca quëani achobi:

—Ba ta'yejeiye ba'i jobo Babilonia casi jobo yua güina'ru te'e jëana ai jëja senjoni tonni reöse'e ba'ija'go'co.

Ja'nca carajeigo ba'ija'go'co.

²² Ba'igona, arpa huaiye, bain gantaye, jurihuë juiye, coneta juiye, ja'an yua gare se'e barute achoye beoye ba'ija'guë'bi.

Bonse yo'ocua, aon toacua, bacuare baruna cu'etoca, gare se'e tinjañe beoye ba'iji.

²³ Majahuë miañe gare se'e barute ëñoñe beoye ba'iji.

Huejajën ba'icua, bacua bojo coca cayete gare se'e barute achoye beoye ba'iji.

Ba huë'e jobo bonse bendiecia yua si'a yija quë'rë ta'yejeiye ëjacua ba'isi'cuata'an, yurera carajeija'cua'ë.

Ba gu'a romigobi ëcore uncuni guënamë toyare ëñago, si'a re'oto bain jubëanre coquego ba'isi'cota'an, yurera carajeisi'co'go.

²⁴ Ba huë'e jobo bainbi Riusu bainreba, baguë cocarebare quëani achocua, ja'ancuare ro huani senjoni, bacua ziere ro jañuni tongo, Riusu anjebi quëabi.

19 Quëaguëna, ja'nrëbi, yë'ëbi achaguëna, ai jai jubë bain, si'a guë-

namë re'oto ba'icuaabi ai jëja achoye coca gantajën, te'e cahuë:

¡Aleluya! ¡Ai bojojën bañuni!

¡Mai ta'yejeiye Ëjaguë Riusubi ai jaiguë'bi ba'iji!

² Maire tëani baguëbi si'a bain recoyo ro'tayete masini, bacuani ai yo'o güeseji.

Ba gu'a romigo ta'yejeiye ba'igobi bago ëmëcua naconi yahue umeni, ai a'ta yo'ogona, si'a re'oto bainbi ëñani, güina'ru bago'ru ruën'ë.

Riusu bainreba baguëte concuani huani senjogona, Riusubi bagoni güina'ru jo'caye beoye ai bënni senjoji, gantajën cahuë.

³ Cani, ja'nrëbi, bacuabi se'e ai achoye cahuë:

¡Aleluya! ¡Bojojën bañuni!

Bagobi jo'caye beoye ai ugo.

Bago uyeabi ba toa picobi jo'caye beoye si'arën huëiji, cahuë.

⁴ Cajëna, ja'nrëbi, ba ira ëja bain veinticuatrocua, ba gajese'ga ta'yejeiye ba'i hua'nabi Riusu guëna seihuëna gugurini rëanni, baguëni recoyo bojojën cahuë:

—¡Amén! ¡Aleluya! ¡Ai re'oye yo'ohuë më'ë, Ëjaguë! cahuë.

⁵ Cajëna, ja'nrëbi, Riusu guëna seihuë yijacuabi coca ai jëja cani achobi:

Riusu bain baguëre yo'o concua, ta'yejeiye ba'icua, ta'yejeiye beocua, Riusuni ai ruiñe ëñajën, baguëni Jaë'ë cajën bojocua, mësacua yua baguëni bojoreba bojojën, baguëni re'o cocare ai jëja achoye cajë'n, cani achobi.

La fiesta de las bodas del Cordero

⁶ Cani achoguëna, ja'nrëbi, ai jai jubë bain coca cajëna, achahuë yë'ë. Ai sao ziaya achoye, mëjo ai jëja cueni achoye, ja'an ba'ie'ru achojën, coca cahuë:

¡Aleluya!

Mai Qu'èrè ta'yejeiyereba Èjaguè Riusubi si'a bainni guansegüè ba'iji.

⁷ Baguè ta'yejeiye ba'iyete bojojèn bañuni.

Baguèni ai re'o coca go'sijei coca cajèn bojoñuni.

Baguè Mamaquè, bain jucha ro'ire junni tonni go'ya raisi'què, baguè hueja umuguse yuara ti'anbi.

Baguè huejaja'co re'oye re'huasi'co ba'igo.

⁸ Bago caña Riusu insise'e yua pojei caña gare si'si beo cañara re'o cañabi ai ba'iyè ai go'sijeiji, cahuè.

Bago re'o cañare cajèn, Riusu bainreba te'e ruiñe yo'ojèn ba'ise'ere ro'tajèn cahuè.

⁹ Cajenna, ja'nrebi, Riusu anjebi yè'èni cabi:

—Ñaca toyani jo'cajè'n: “Riusu Mamaquè, junni tonni go'ya raisi'què, baguè hueja umuguse aon fiesta ja'an fiestana choisi'cua yua ai recoyo bojojèn ba'iyè, cabi.

Cani ja'nrebi, se'e yè'èni cabi:

—Ja'an coca yure caguèna, Riusu te'e ruiñereba coca'è cayè, cabi.

¹⁰ Caguèna, ja'nrebi, yè'èbi yua ba anjebi ai recoyo bojoza caguè, baguè guèon na'mina gugurini rëanhuè. Gugurini rëanguèna, baguè yua yè'èni coca cabi:

—Yè'èni gugurini rëañe yo'oma'ijè'n. Yè'è yua mè'è, mè'è te'e bain, Jesús te'e ruiñe ba'iyete quèani achocua naconi, mësacua ba'iyè'ru Riusuni te'e yo'o conguè ba'iyè yè'è. Riusuni bojoguè, baguè se'gani gugurini rëanjè'n, cabi.

Jesús te'e ruiñe ba'iyete èñajèn ba'icuabi baguè cocarebare quèani achoye poreyè.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Ja'nrebi, yè'èbi èñaguèna, guènamè re'otobi a'nqueni saoguèna, yua caballo hua'guè ai pojequè, baguè tuiguè naconi èñahuè. Ja'an tuiguèbi Te'e Ruiñe

Ba'iguè, Riusuni si'a recoyo ro'taguè, ja'an hue'èji. Ja'nca hue'èguèbi bain ba'iyete te'e ruiñe masiguè, bacua bènni senjoñete te'e ruiñe tonji. Te'e ruiñe ro'taguèbi baguè je'o bacuani guerra huaye masiji. ¹² Baguè ñaco yua toa zèinse'e'ru ba'iji. Èja bain ma, guèna mare ai ta'yejeiye tuiguè ba'iji. Baguè ta'yejeiye mami toyase'ere baguè, baguè se'ga masiji. Yequècuabi ja'an mamire huesèyè. ¹³ Baguè can yua zie ja'nesi canre ju'iguè, baguè yua Riusu Cocarebare quèani achoguèbi, ja'an hue'èji.

¹⁴ Ja'nrebi, baguère guerra huaye conca ai jai jubè si'a jubèbi guènamè re'otore ba'ijèn, ai pojei can gare si'si beo canra, re'o canre ju'ijèn, caballo hua'na pojei hua'nare tuijèn, baguète te'e conjèn ra'è'è. ¹⁵ Baguè guerra hua hua'ti re'oye guè'tosi hua'tire baguè y'i'obobi huiguè raoji. Ja'an hua'tibi si'a re'oto bainni huaza caguè, baguè guènañobi bacuani huaiguè guanseji. Bisi èye tumuni gono su'riye'ru bacuani ai ta'yejeiye ai bènni senjoguè huaji. Riusubi bacuani ai bèinguè, baguè si'nseyete ba gono naconi ca'nqueguèna, bacuani bènni senjoguè uncuaji. ¹⁶ Baguè mami yua baguè canre, baguè guènsohuete toyase'e baji'i: “Qu'èrè ta'yejeiye Èjaguè'è yè'è. Si'a bain Èjaguè gañaguè'è yè'è” toyase'e baji'i.

¹⁷ Ja'nrebi, yequè anjere èñahuè yè'è. Ènsèguèni nècaguè baji'i. Ja'nca nècaguèbi si'a ca hua'i hua'na guènamè re'otore ganhuacuanì ai jèja canì achobi:

—Raijè'n. Riusubi mësacua aon fiestate yo'oguèna, nè'ca rani to'teni uncuejè'n. ¹⁸ Bain ta'yejeiye èjacua, soldado èjacua, jèja bacua, caballo hua'na bacua tuicua naconi, si'a bain ba'icua, yo'o yo'oye zeansi'cua naconi, ta'yejeiye ba'icua, ta'yejeiye beocua, si'a bain ba'icuabi junni huesèjè'nna, bacuani bènni senjoñe'ru to'tejèn, bacua hua'ire uncuejè'n, canì achobi.

¹⁹ Ja'nre'bi, ba gu'aguëreba, si'a bain ta'yejeiye ëjacua, bacuare guerra huaye concua, si'a jubëbi ñë'cani, ba pojei caballo tuiguë, baguëre concua, Bacuani guerra huañu cajën huëahuë. ²⁰ Ja'nca huëajëna, ba gu'aguëbi preso zeansi'quë baji'i. Yequëre'ga, Riusu cocarebare te'e ruiñe quëani achoguë'ë yë'ë caguë, ro coqueguë quëaguë, baguë'ga preso zeansi'quë baji'i. Ja'anguë yua ai ta'yejeiye yo'oni, ba gu'aguë mami së'quesi'cua, baguë imagen te'ntoni nëcose'ena gugurini rëancua, ja'ancuani coqueguë, ai ta'yejeiye yo'oni ëñosi'quë baji'i. Ja'an samucuabi preso zeansi'cua, toa zitara, ju'ju toa zënsira, ja'anruna huajëcuare bënni senjoni tonsi'cua baë'ë. ²¹ Tonjëna, pojei caballo tuiguëbi baguë guerra hua hua'tibi yi'obobi huiguë raoguë, si'a jubëte huani senjobi. Huani senjoguëna, si'a ca hua'i hua'nabi bacua hua'ire to'tejën, ai yajiye uncuehuë.

Los mil años

20 Ja'nre'bi, yë'ëbi ëñaguëna, yequë anjebi guënamë re'otobi gaje raji'i. Ba rëi gojereba ta'pi ëjaguë baji'i. Jai guënamebi cadenamebi bani, ² ba aña pëquë ru'rureba ba'isirëmbi ba'iguë, Zupai Huati, Satanás ja'an hue'e hua'guëre zeanni, baguëte huenni, Mil tëcahuëan ba'ie tëca huensi'quë ba'ijë'ën caguë, ³ baguëte ba rëi gojerebana senjoni, ta'pini, re'oye pë'npebi. Mil tëcahuëan ti'añe tëca ba'ijë'ën caguëna, si'a re'oto bain jubëanre se'e coqueye beoye baji'i. Mil tëcahuëan ba'iguëna, ja'nre'bi, rëño nësebë ba'ie baguëte etoye bahuë.

⁴ Ja'nre'bi, yë'ëbi ëñaguëna, ëja bainbi bacua jëja guëna seihuëanre ñu'ijën, gu'a bainni bënni senjoñe caye bahuë. Re'o bainni premio ro'ie caye bahuë. Yequëcuare'ga ëñahuë yë'ë. Jesús

ba'iyete quëani achojën ba'isi'cua, Riusu cocarebare quëani achojën ba'isi'cua, yequëcuabi ja'an ro'ire bacua sinjobëanre të'yejënna, bacua reconoare barute ëñahuë yë'ë. Ba gu'aguëreba, baguë imagen te'ntoni nëcose'e, ja'anna gare guguriye beoye baë'ë. Gu'aguëreba mamire yua bacua të'ribëanna, bacua ëntë sarañana gare së'que güeseye beoye baë'ë. Ja'nca ba'isi'cuabi go'ya rani, bacua Cristo E'jaguë naconi mil tëcahuëanbi guansejën ba'iyë. ⁵ Ja'ancua yua ru'ru go'ya raisi'cua ba'iyë. Yequëcua Riusu bainreba junni huesësi'cuabi yuta go'ya raima'ñë. Mil tëcahuëan ba'ie tëca ëjoye bayë. ⁶ Ru'ru go'ya raisi'cuabi ai ta'yejeiye bojojën ba'iyë. Bain gare junni huesëye ba'irën samu ba'irëmbi ti'anguëna, ru'ru go'ya raisi'cuabi gare junni huesëye beoye ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi yua Riusu pairi sanhuë, Cristo pairi sanhuë, ja'nca ba'icua'ru ba'ijën, Riusu huë'e yo'o ma'carëanre yo'o conjën, Cristo naconi mil tëcahuëanbi te'e guansejën ba'iyë.

Derrota del diablo

⁷ Ja'nre'bi, mil tëcahuëan ba'iguëna, Zupai Huati preso zeansi'quëre etoye bayë. ⁸ Etoguëna, baguë yua si'a yija bain, si'a re'oto bain jubëanre coqueguë saiji. Gog, Magog, ja'an hue'ecua si'acuare në'coni, Riusu bainni guerra huañu caguëna, ai ta'yejeiye jubë ba'iyë. Jai ziaya yëruhua mejara'carëanre cuencueye poretoca, quë'rë ai jai jubë bain ba'iyë. ⁹ Ja'an ba'icuabi jubë ganijani, Riusu bainreba ba'iru, Riusu huë'e joboreba, baguë jobo ai yëni baye, ja'anruanre të'ljeiye të'huejën raiyë. Ja'nca rajjënna, toabi guënamë re'otobi gaje tonni, bacuare ëoni huesoni si'aji. ¹⁰ Huesoni si'aguëna, Zupai Huati bacuare coquesi'quëni zeanni, toa zitara ju'ju toa naconi zëinguëna, ja'anrana senjoni toñë. Ba gu'aguëreba, yequë,

Riusu cocarebare te'e ruiñe quëani achoguëë yë'ë caguë coquesi'quë, bacua'ga toa zitarate te'e ba'iyë. Bacua naconi, ba samutecuabi gare jo'caye beoye ai ta'yejeiye ai ja'siye ai yo'ojën na'ijajjën ñatajajjën ba'iyë.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Ja'nrëbi, yë'ëbi ëñaguëna, mai quë'rë ta'yejeiye E'jaguëbi baguë jëja guëna seihuë, jai seihuë, ai pojei seihuëte ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, yija re'otobi, guënamë re'otobi huesëni si'abi. Se'e ëñoñe beoye baji'i. ¹² Ja'nrëbi, si'a bain junni huesësi'cuare ëñahuë yë'ë. Ta'yejeiye ba'icua, ta'yejeiye beocua, si'acuabi ba jëja guëna seihuë ja'anrute nëcäjënna, si'a uti pëbëanre anconi ëñohuë. Yequë uti pëbëre'ga, huajëreba huajëjën ba'icua mamiña toyasiru, ja'an pëbëre'ga anconi ëñohuë. Si'a uti pëbëanre anconi ëñoni, ba junni huesësi'cua yo'ojën ba'ise'ere ëñoni, yequëcuani ro bënni senjohuë. Yequëcuana bacua premio ro'ija'yete ro insihuë. ¹³ Ja'anrënbi, jai ziyana rëosi'cua, ja'an junni huesësi'cuabi jai ziyabi eta mëni nëcahuë. Ja'nrëbi, yequëcua junni huesësi'cuabi yija sa'nahuëbi eta mëni nëcahuë. Si'acuabi eta mëni nëcäjënna, bacua yo'ojën ba'ise'ere ëñoni, bacua bënni senjoñe o bacua premio ro'iyë huo'hueni insihuë. ¹⁴ Ja'nrëbi, huati hua'i yija sa'nahuëte ba'icua, bainni ju'in güesesi'cua, ja'ancuabi ba toa zitarana senjoni tonsi'cua baë'ë. Ja'an yua bain gare junni huesëye ba'irën samu ba'irën, si'arën ai yo'ojën ba'iyë ba'iji. ¹⁵ Ja'nrëbi ba huajëreba huajëjën ba'icua mami toyasi pëbëna ëñato, si'a bain mami toyama'isi'cua ba'ijjënna, bacuare yua toa zitarana senjoni tonsi'cua baë'ë.

El cielo nuevo y la tierra nueva

21 Ja'nrëbi, mame guënamë, mame yija ba'iguëna, ëñahuë yë'ë. Ru'ru ba'isi guënamë, ru'ru ba'isi yija yua carajeise'e baji'i. Jai ziyaya'ga gare carajeise'e baji'i. ² Mame guënamë re'otona ëñato, Riusu huë'e jobo, si'si beoye ba'i jobo, Jerusalén ba'iyëru mame re'huasi jobobi guënamë re'otobi gaje raji'i. Riusubi ba huë'e jobore mame re'huaguë, huejaja'go bago ënjëni tëhuogo raigo, ja'ango re'oye re'huase'e'ru mame re'huani, maina raobi. ³ Raoguëna, yë'ëbi achaguëna, Riusu jëja guëna seihuëbi ai jëja cani achobi:

—Yureca, Riusu ba'i jobo yua bain reconoia naconi ba'iji. Bain naconi te'e ba'iguë, baguë bainrebare bacuare re'huani baji. Ja'ansi'quëbi bacua naconi te'e ba'iguë, ⁴ bacua sa'ntijën oni zëse'e beorure tënani quë'ñeni saoji. Bacua ñaco zëse'ere tënani si'aji. Gare se'e ju'iñe beoye ba'iyë bacua. Junni huesëse'ere se'e ota oiye beoye ba'iyë. Gare se'e ja'siye beoye ba'iyë, cani achobi.

⁵ Cani achoguëna, Riusu yua baguë jëja guëna seihuëte ñu'iguëbi:

—Yureca, si'ayete mame re'huani jo'cayë yë'ë, cabi. Cani, ja'nrëbi, se'e cabi:

—Ën coca yua te'e ruiñereba ba'i cocare sëani, utina toyani jo'cäj'ën. Bainbi achani si'a recoyo ro'tajën ba'ija'bë, cabi.

⁶ Cani, ën cocare yë'ëni caguëna, ñaca toyani jo'cahuë yë'ë:

—Yua'ë. Yë'ë yua Ru'rureba ba'isi'quë ba'iguëbi gare carajeiye beoye ba'iguë'ë yë'ë. Oco ëaye ba'icuabi yë'ëna raija'bë. Yë'ë oco eta gojebi eani, huajëreba huajë ocore caraye beoye bacuani ro uncuaza. ⁷ Je'o bacuare ta'yejeiye senjosi'cuabi yë'ëna raija'bë. Je'o bacuabi ai jëja huajjënna, bacuabi

quèrè ta'yejeiye jèja recoyo bacua re'huani ba'iyè. Ja'ancuabi yè'èna raija'be. Yè'è baye si'aye bacuani caraye beoye ro insiza. Insini, bacua Èjaguè Riusureba ba'ija'guè'è yè'è. Güina'ru, bacuabi yè'è mamacuareba ba'ija'cua'è. ⁸ Yequècuata'an, ro huaji yèjèn gaticua, yè'èni recoyo ro'tama'icua, èmècua, romicua sa'ñeña ro yahue bajèn, ro a'ta yo'ocua, yaje uncucua, imagen te'ntoni nècose'ere gugurini rèanca, ro coquecua, ja'ancua si'acuabi yè'èna raiye gare porema'ñè. Toa zitara ju'ju sèn zè'inrana, ja'anruna senjoni toñe se'ga ba'iji bacuare. Ja'an yua bain gare junni huesèye samu ba'iyè ba'iji. Si'arèn ai yo'ojèn ba'iyè ba'iji, yè'èni cabi Riusu.

La nueva Jerusalén

⁹ Caguèna, ja'nrebì, anje sanhuè te'èntè sara samucua, rau ro'rohuèan jañuni tonsi'cua, bacua jubè ba'icua te'eguèbi yè'èna rani coca cabi:

—Raijè'èn. Riusu Zin, bain gu'a jucha ro'ire junni tonni go'ya raisi'què, bague huejaja'go, bague rënjore mè'èni ènoza, cabi.

¹⁰ Cani, Riusu Espíritubi na'oni saguèna, ai ba'iyè ai èmè cubè na'miñona yè'ère nèconi, Riusu huè'e jobo, Jerusalén casi jobo mame re'huase'ere yè'èni èñobi. Ja'an huè'e jobo yua mai Èjaguè huejaja'go'co. Riusubi guènamè re'otobi raoguèna, ba si'si beo jobobi gaje raiguèna, èñahuè yè'è. ¹¹ Riusu go'sijeiyè'ru ta'yejeiye ai go'sijeiyè bajì'i. Gatara'carè ai ro'ira'carè go'sijeiyè'ru què'rè ai go'sijeiyè bajì'i. Jaspe gata go'siyè'ru, cristal go'siyè'ru què'rè ta'yejeiye ai go'sijeiyè bajì'i. ¹² Ja'an huè'e jobo bonèjeiñe yua ai èmè gata tu'ahuè si'a sara samu anto sa'roña naconi bajì'i. Riusu anje sanhuè si'a sara samucubi ba anto sa'roñare nècahuè. Israel bain jubèan si'a sara samubèan, bacua mamiña te'ntose'ebi

yua ba anto sa'roñare sèji'i. ¹³ Ènsèguè eta rai ca'ncobi samute anto sa'roña bajì'i. Go'gohuè ca'ncobi samute anto sa'roña bajì'i. Sèribè ca'ncobi samute anto sa'roña bajì'i. Ènsèguè ruajai ca'ncobi samute anto sa'roña bajì'i. ¹⁴ Ba gata tu'ahuè èñato, yua ta'yejeiye ze'en gatabèan si'a sara samubèan bajì'i. Ba gatabèanre èñato, Riusu Zin cuencueni raosi'cua si'a sara samucua bacua mamiña te'ntose'ebi sèji'i. Ja'nca gaje raiguèna, èñahuè yè'è.

¹⁵ Èñaguèna, ja'nrebì, Riusu anje yè'èni coca caguèbi yua cuencie tècabè zoa curi tècabète babi. Ja'an tècabèbi sani, si'a huè'e jobo, ba anto sa'roña, ba tu'ahuè, beoru cuencuejajì'i.

¹⁶ Cuencuejani èñato, ba huè'e jobobi gajese'ga ca'ncoña te'e ba'i ca'ncoña babi. Ba jobo zoaye, ba jobo huaiñe, ba jobo èmè ba'iyè, si'a ca'ncoña te'e bajì'i. Ba cuencie tècabèbi ba huè'e jobore cuencueni èñato, dos mil doscientos kilómetro bajì'i. Ba jobo zoaye, ba jobo huaiñe, ba jobo èmè ba'iyè, si'a ca'ncoña te'e bajì'i. ¹⁷ Ba tu'ahuè'è'ga cuencueni, bain cuencueye masiye'ru cuencueni èñato, sesenta y cuatro metro bajì'i.

¹⁸ Ba tu'ahuè yua jaspe gatapi re'huase'e bajì'i. Ba'iguèna, si'a huè'e jobo yua zoa curi se'gabi re'huase'e bajì'i. Vidrio guèna go'sijeiyè'ru ai go'sijeiyera bajì'i. ¹⁹ Ba huè'e jobo tu'ahuè ze'en gatabèanre èñato, si'a go'sijeì gatara'carè ai ro'ira'carèbi sè'quese'e sèji'i. Ru'ru ba'i gatabète jaspera'carèan sè'quese'e sèji'i. Samu ba'ibète zafirora'carèan sè'quese'e sèji'i. Samute ba'ibète ágatara'carèan sè'quese'e sèji'i. Gajese'ga ba'ibète esmeraldara'carèan sè'quese'e sèji'i. ²⁰ Te'e èntè sara ba'ibète ónicera'carèan sè'quese'e sèji'i. Te'e èntè sara te'e ba'ibète cornalinara'carèan sè'quese'e sèji'i. Te'e èntè sara samu ba'ibète crisólitora'carèan sè'quese'e sèji'i.

Te'e ëntë sara samute ba'ibëte berilora'carëan së'quese'e sëj'i'i. Te'e ëntë sara gajese'ga ba'ibëte topaciora'carëan së'quese'e sëj'i'i. Si'a sara ba'ibëte crisoprasara'carëan së'quese'e sëj'i'i. Si'a sara te'e ba'ibëte jacintora'carëan së'quese'e sëj'i'i. Si'a sara samu ba'ibëte amatistara'carëan së'quese'e sëj'i'i. ²¹ Ba anto sa'roña si'a sara samuñare ëñato, perlabi re'huase'e baji'i. Ga anto sa'ro yua te'e perlabëbi re'huase'e baji'i. Huë'e jobo jai ma'are ëñato, zoa curi se'gabi re'huase'e baji'i. Vidrio guëna go'sijeiyeru ai go'sijeiyera baji'i.

²² Ja'nre'bi, huë'e jobo uja huë'ere cu'eto, gare ëñamaë'ë yë'ë. Beobi. Mai ta'yejeiyereba E'jaguë Riusu, baguë Mamaquë naconi, ja'ancua se'gani gugurini rëañe ba'iyë. ²³ E'nsëguë, ñañaguë, ja'an miañebi ba huë'e jobona ti'anmaji'i. Riusu ta'yejeiye go'sijeiyebi miaguëna, ënsëguë, ñañaguë, ja'an miañe yëmaë'ë. ²⁴ Riusu miañe, baguë Zin miañe, ja'ancuabi miañe ëñojënna, si'a re'oto bain jubëanbi ja'an miañebi ganiñe poreyë. Bain ta'yejeiye ëjacua yijare ba'icuabi ba mia re'otona ti'anni, bacua baye, bacua re'o premiote, ja'anre uanni jo'cayë. ²⁵ Ba anto sa'ronate cato, gare ta'piye beoye baji'i. Nami gare beoguëna, si'a umuguse ancose'e se'ga ba'iji. ²⁶ Si'a re'oto bain jubëan, bacua re'o premiote ba huë'e jobona ti'anni uanni jo'cayë. Ai re'oye ëñajën ti'añë. ²⁷ Yequëcuata'an, si'si reconoa bacua, gu'a jucha ai yo'oni jëhuacua, ro coquejën ba'icua, ja'ancuabi baruna gare ti'añe porema'iñë. Huajëreba huajëjën ba'ija'cua, bacua mamiaña Riusu Zin huajë uti pëbëna toyase'e ba'itoca, ja'ancua se'gabi ba huë'e jobona ti'añe poreyë.

22 Ja'nre'bi, anjebi ba huë'e jobo ziyate yë'ëni ëñobi. Ja'añana uncutu, huajëreba huajëjën, gare ju'iñe beoye ba'iyë mai. Cristal

gata go'sijeiyeru ai go'sijeiya baji'i. Riusu jëja guëna sei huë, baguë Zin jëja guëna sei huë, ja'anruanbi etani, ² ba huë'e jobo jai ma'a joborebabi saji'i. Ja'nca saiguëna, ba ziaya samu ca'ncoña të'ntëbañare ëñato, bain huajë sunquiñëbi baji'i. Ba'iguëna, ba uncue yua si'a ñañaguëan ya'jiguë, yua si'a sara samu uncue tin uncue quënj'i'i. Ba sunqui ja'obi tëani, si'a re'oto bain jubëan, bacua raure huachoye baji'i. ³ Gu'aye yo'oye yua barute ëñoñe beoye baji'i. Riusu, baguë Zin, bacua jëja guëna sei huëanbi ba'iguëna, Riusu yo'o concuabi baguëni bojojën, baguëni gugurini rëanjën ba'iyë. ⁴ Riusuni ëñajën ba'ijënna, baguë mamire bacua të'ribëna së'quese'e ba'iji. ⁵ Gare se'e na'iñe beoye ba'iguëna, ñami beoji barute. Majahuë zëoñe, ënsëguë miañe, ja'anre gare se'e yëma'iñë. Mai E'jaguë Riusubi baguë go'sijeiyebi maire miaguëna, baguë naconi carajeiye beoye ta'yejeiye ëjacua te'e guansejën, si'arën ba'iyë mai.

La venida de Jesucristo está cerca

⁶ Ja'nre'bi, Riusu anjebi yë'ëni coca cabi:

—Eñ coca yua te'e ruiñereba ba'i cocare sëani, bainbi achani si'a recoyo ro'tajën ba'ija'bë. Mai E'jaguë Riusubi baguë bain cuencueni raosi'cuani baguë cocarebare ro'ta güeseaguëbi, Yua yurerën ba'ija'yete yë'ë bain concuani ëñoza caguë, baguë anjere bacuana raobi, cabi.

⁷ —¡Yureca, yë'ë ëñojairënbi yuara ti'anja'ñeta'an ba'iji! caji Riusu.

Riusu cocareba, ën pëbëna toyani jo'case'ere achani si'a recoyo te'e ruiñe ro'tajën ba'icuabi ai bojojën ba'iyë.

⁸ Yë'ë, Juan hue'eguëbi Riusu ëñose'e si'aye achani si'aye ëñani, yua ën pëbëna toyani jo'cahuë. Riusu anjebi si'aye yë'ëni ëñoguëna, ba anje guëon na'mina

gugurini rëanhuë. ⁹ Gugurini rëanguëna, anjebi yë'ëni cabi:

—Yë'ëni gugurini rëanma'ijë'ën. Më'ëru Riusu yo'o conguë'ga ba'iyë. Më'ë, Riusu cocareba quëani achocua, ën coca toyani jo'case'ere achani te'e ruiñe yo'ocua, më'sacua si'acua'ru te'e ba'iyë yë'ë. Riusu se'gani gugurini rëanjë'ën, cabi.

¹⁰ Cani, ja'n'rëbi, se'e yë'ëni cabi:

—Ën pëbëna toyase'ere yahue coca ba'iyë'ru re'huaye beoye ba'ijë'ën. Si'a re'oto bainni quëani achojën ba'ijë'ën. Ba toyase'ë'ru ba'ija'ye yuara ti'anja'nëta'an ba'iji. ¹¹ Ja'nca ba'iguëna, gu'a jucha yo'ocua yua quë'rë se'e gu'aye yo'oni jëhuaja'bë. Si'si recoyo ba'icua yua quë'rë se'e si'si recoyo ba'icua ruinja'bë. Re'oye yo'ocuaca quë'rë se'e re'ojëjën ba'ija'bë. Riusu bain si'si beoye ba'icua yua gare si'si beoye ba'ija'bë.

¹²—Yureca, yë'ë ëñojairënbi yuara ti'anja'nëta'an ba'iji, caji Riusu. Si'a bain yo'ojën ba'ise'ere ëñani, yë'ë bënni senjoñe, bacua premiote ja'anre ro'taguë, bacuana huo'hueguë raiyë yë'ë, caji. ¹³ Yë'ë yua ru'rureba ba'isirën ba'iguëbi carajeiye beoye ba'iyë. Ru'rureba ba'isirënbi si'arën ba'iguë'ë yë'ë, caji Riusu, anjebi yë'ëni cabi.

¹⁴ Si'a bain si'si beo recoyo bacua ruinsi'cua yua caña zoasi'cua'ru ba'icua'bi ai bojojën ba'iyë. Ja'ancua se'gabi ba huajë sunquiñëna tëani uncueni huajëreba huajëjën ba'ija'cua'ë. Ba jai huë'e jobona ti'anjën, ba anto sa'roñabi cacaye poreja'cua'ë. ¹⁵ Huë'e jobo ca'ncona ëñato, gu'a bain ba'ija'cua'ë. Yaje uncucua, ëmëcua romicua sa'ñëña yahue bajën ro a'ta yo'ocua, bainre huani senjocua, imagen

te'ntoni nëcose'ena gugurini rëancua, ro coqueye yo'oye yëcua, ja'an si'acuabi huë'e jobo ca'ncore ba'ijën, ba huë'e jobona cacaye porema'ija'cua'ë.

¹⁶—Yë'ë, Jesús hue'eguëbi yë'ë cocarebare yë'ë bainreba ba'i jubëanna quëani achojajë'ën caguë, yë'ë anje quë'acaguë naconi më'sacua'na saoyë yë'ë. Ira taita ba'isi'quë David'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi ba'iyë yë'ë. Ba ma'choco zijeirën miañë'ru quë'rë ta'yejeiye ñatani saoyë'ru miaguë ba'iguë'ë yë'ë, cabi Jesucristo.

¹⁷ Riusu Espiritu, baguë Zinni hue-jaja'go, bacuabi:

—Më'sacua raijë'ën, cayë. Ën cocarebare achacuabi:

—Më'sacua raijë'ën, caji'bë.

Oco ëaye ba'icua'bi rani, bacuabi yë-toca, ba bain huajë ocore ro coní uncueni huajëreba huajëjën ba'ija'bë.

¹⁸ Më'sacuabi Riusu cocareba ën pëbëna toyani jo'case'ere achajëna, më'sacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë: Yequë cocare ën pëbëna toyatoca, Riusubi baguë rau tonja'ñe, ën pëbëna toyani jo'case'e, ja'anre më'sacuani tonni jo'caji. ¹⁹ Më'sacuabi ën coca toyani jo'case'e te'e coca se'ga tënoni senjotoca, Riusubi baguë jai huë'e jobona cacaye, ba bain huajë sunqui uncuere tëaye, ën pëbëna toyani jo'case'ë'ru ba'iyë, ja'an yo'oye më'sacuani gare ënseji.

²⁰ Si'a bain ën cocare te'e ruiñe quëani achocua, ja'ancuabi:

—Jesusbi yurera ëñoguë ti'anji, cayë.

Ja'nca raë'ë. ¡Yurera raijë'ën, Ëjaguë Jesús!

²¹ Mai Ëjaguë Jesusbi baguë bainreba si'acua më'sacuani conni cuirareba cuiraja'guë, cayë. Ja'nca raë'ë. Amén.